Hakîkat Kitâbevi Yayınları No: 12

MENÂKIB-I ÇİHÂR YÂR-İ GÜZÎN

(Dört Halîfenin Üstünlükleri)

Seyyid Eyyûb bin Sıddîk

Hâzırlayan
Hüseyn Hilmi Işık

Kırkdördüncü Baskı

Hakîkat Kitâbevi
Darüşşefeka Cad. No: 53 P.K.: 35 **34083**
Fâtih-İSTANBUL
Tel: 0212 523 45 56-532 58 43 Fax: 0212 523 36 93
http://www.hakikatkitabevi.com.tr
e-mail: bilgi@hakikatkitabevi.com.tr
TEMMUZ-2015

İÇİNDEKİLER

Baskı: İhlâs Gazetecilik A.Ş.
Merkez Mah. 29 Ekim Cad. İhlâs Plaza No: 11 A/41
34197 Yenibosna-İSTANBUL Tel: 0.212.454 30 00

ISBN: 975-92119-1-2

MENÂKIB-I ÇİHÂR YÂR-İ GÜZÎN

ÖNSÖZ

Bismillâhirrahmânirrahîm

İnsan için üç dürlü hayât vardır: Dünyâ, kabr, âhıret hayâtı. Dünyâda, beden rûh ile birlikdedir. İnsana hayât, canlılık veren rûhdur. Rûh bedenden ayrılınca, insan ölür. Beden mezârda çürüyüp, toprak olunca veyâ yanıp kül olunca, yâhud yırtıcı hayvan yiyip yok olunca rûh yok olmaz. Kabr hayâtı başlar. Kabr hayâtında his vardır, hareket yokdur. Kıyâmetde bir beden yaratılıp, rûh ile bu beden birlikde Cennetde veyâ Cehennemde sonsuz yaşarlar.

İnsanın dünyâda ve âhıretde mes'ûd olması için, müslimân olması lâzımdır. Dünyâda mes'ûd olmak, râhat yaşamak demekdir. Âhıretde mes'ûd olmak, Cennete gitmek demekdir. Allahü teâlâ, kullarına çok acıdığı için, mes'ûd olmak yolunu, Peygamberler vâsıtası ile kullarına bildirmişdir. Çünki insanlar bu se'âdet yolunu, kendi aklları ile bulamazlar. Hiçbir Peygamber kendi aklından birşey söylememiş, hepsi, Allahü teâlânın bildirdiği şeyleri söylemişlerdir. Peygamberlerin söyledikleri se'âdet yoluna **(Din)** denir. Muhammed aleyhisselâmın bildirdiği dîne **(İslâmiyyet)** denir. Âdem aleyhisselâmdan beri binlerle Peygamber gelmişdir. Peygamberlerin sonuncusu Muhammed aleyhisselâmdır. Diğer Peygamberlerin bildirdikleri dinler, zemânla bozulmuşdur. Şimdi se'âdete kavuşmak için islâmiyyeti öğrenmekden başka çâre yokdur. İslâmiyyet, kalb ile inanılacak **(Îmân)** bilgileri ve beden ile yapılacak **(Ahkâm-ı is-**

lâmiyye) bilgileridir. Îmân ve ahkâm-ı islâmiyye ilmleri **(Ehl-i sünnet âlimleri)**nin kitâblarından öğrenilir. Câhillerin, sapıkların bozuk kitâblarından öğrenilmez. Hicrî bin senesinden evvel, islâm memleketlerinde çok **(Ehl-i sünnet âlimi)** vardı. Şimdi hiç kalmadı. Bu âlimlerin yazdıkları arabî ve fârisî kitâblar ve bunların tercemeleri, dünyânın her yerinde, kütübhânelerde çok vardır. Hakîkat kitâbevinin bütün kitâbları, bu kaynaklardan alınmışdır. Se'âdete kavuşmak için, **(Hakîkat kitâbevi)**nin kitâblarını okuyunuz!

Aklın varsa eğer, islâmiyyete bağlan!
İslâmiyyetin aslı, Hadîsdir ve Kur'ân!

Mîlâdî	Hicrî Şemsî	Hicrî Kamerî
2001	1380	1422

İSTİGFÂR DÜÂSI

Muhammed Ma'sûm hazretlerinin 2.ci cildi, 80.ci mektûbundaki hadîs-i şerîfde buyuruldu ki, **(İstigfâr düâsına devâm edeni, Allahü teâlâ derdlerden kurtarır ve ummadığı yerden rızklandırır)**. Bu fakîr, farz nemâzlardan sonra, üç kerre bu düâyı okuyorum.

Düâ budur: **Estagfirullahel'azîm, ellezî lâ ilâhe illâ huv, elhayyel kayyûme ve etûbü ileyh.**

Bu düâyı okudukdan sonra, yalnız **(Estagfirullah)** okuyarak yetmişe temâmlıyorum. Ölümden başka, her derdden kurtarır. Eceli gelenin de, ağrısız, sıkıntısız ölmesine yardım eder.

TEVHÎD DÜÂSI

Yâ Allah, yâ Allah. Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlullah. Yâ Rahmân, yâ Rahîm, yâ afüvvü yâ Kerîm, fa'fü annî verhamnî yâ erhamerrâhimîn! Teveffenî müslimen ve elhıknî bissâlihîn. Allahümmagfirlî ve li-âbâî ve ümmehâtî ve li âbâ-i ve ümmehât-i zevcetî ve li-ecdâdî ve ceddâtî ve li-ebnâî ve benâtî ve li-ihvetî ve ehavâtî ve li-a'mâmî ve ammâtî ve li-ahvâlî ve hâlâtî ve li-üstâzî Abdülhakîm-i Arvâsî ve li kâffetil mü'minîne vel-mü'minât. "Rahmetullahi teâlâ aleyhim ecma'în."

MENÂKIB-I ÇİHÂR YÂR-İ GÜZÎN
(rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în)

BİSMİLLÂHİRRAHMÂNİRRAHÎM

Bütün hamd ve senâlar, sağlam dînin esâsının dört duvârını, Seyyidil mürselînin dört halîfesi ile sağlam ve kuvvetli kılan Allahü teâlâya mahsûsdur. Bu dört halîfenin her biri, Peygamberimizin "sallallahü aleyhi ve sellem" teblîg etdiği dînin birer rüknüdür. Ömrü Onların sevgisi ile geçirmemek uygun değildir. Onların sevgisi olmadan, kurtuluş mümkin değildir. İslâm dîninde gayretli ve sünnet-i seniyyeye bağlı olan yakîn sâhibi din kardeşlerimiz açıkca bilirler ki, bu zemânda yazılacak ve öğrenilecek en mühim şey, Hulefâ-i râşidînin, ya'nî Peygamberimiz Muhammed aleyhisselâmın dört büyük halîfesinin güzel menkıbelerinin beyânıdır. O hidâyet imâmlarının üstün makâmlarını açıklamakdır "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în". Böylece, dostların kalblerine safâ, gözlerine sürme ve cilâ olup, düşmânların kalblerine cefâ ve kötü gözlere belâ dikeni olur. Allahü teâlânın lütfu, sevdiklerine gölgelik ve yardım olsun. Onun lütf gölgesinde mihnet görmesinler. Düşmanların başından kılınç, boyunlarından ip eksik olmasın. Bu abd-i âsî, istedi ki, O din serâyının mi'mârı, yakîn meydânının en büyüklerinin fazîletlerinden bir damla ile, susuz âşıkları suya kandırsın, güneş gibi kemâllerinden sâdıkların gönüllerini aydınlatsın. Allahü teâlâdan yardım dileyerek ve Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billah ve lâ ma'bûde illâ iyyâhu [ondan başkasına ibâdet etmeyiz] diyerek başlıyoruz.

Resûlü gören mü’mine,
(Sahâbî) ***adı verildi.***

Hepsini bildirmek için,
(Eshâb-ı kirâm) ***denildi.***

Peygamberi seven her kalb,
nûrla dolardı bir ânda,

Ona sahâbî olanlar,
medh olundular Kur’ânda.

Hepsi Resûlullah için,
mâlını, cânını verdi.

Sulhda ilm yayarlardı,
harbde ise kükrerdi.

Hadîs-i şerîfde Eshâb,
benzetildi yıldızlara.

Herhangi birine uyan,
erer ışıklı yollara.

Eshâbı, çok sevişirdi,
birbirini överdi.

Sonra gelen müslimânlar,
hepsi böyle söylerdi.

Kur’ânı ve hadîsleri,
Onlar bildirdi bizlere.

Kalblerin temizliği,
güven verdi zihnlere.

Söğülse bunlardan biri,
yaralanır İslâm dîni.

Sahâbîyi kötüliyen,
çürütür Kur’ân-ı kerîmi.

Hakîkî müslimân isen,
saygı göster herbirine,

Önce salât, selâm eyle,
Resûlün Ehl-i beytine!

BİRİNCİ BÂB

Birinci halîfe emîr-ül mü'minîn hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîkın "radıyallahü teâlâ anh" menâkıbı hakkındadır.

İslâm dîninin birinci göz bebeğidir. Muhammed Mustafânın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" refîkidir [arkadaşıdır]. Bu ikisinden, ikincisidir. Hazret-i Ebû Bekrin "radıyallahü teâlâ anh" ism-i şerîfleri Abdüllahdır. Künyesi Ebû Bekrdir. Babasının adı, Osmândır. Babasının künyesi, Ebû Kuhâfedir. Arablar arasında künye ma'rûf ve meşhûr olduğundan, künye ile meşhûr olup, nesebi, Ebû Bekr Abdüllah bin Ebî Kuhâfe ibni Âmir bin Amr ibni Ka'b bin Sa'd bin Temîm bin Mürredir. Mürre, Resûl-i ekrem "sallallahü aleyhi ve sellem" hazretlerinin yedinci babasıdır. Şübhesiz o temîz neseb, yedinci atada cem' olur (birleşir).

Ebû Bekrin "radıyallahü anh" ism-i şerîfleri, önceden Abdülka'be idi. Fahr-i âlem efendimiz "sallallahü aleyhi ve sellem" Abdüllah koydular. Peygamberimizin "sallallahü aleyhi ve sellem" ilk değişdirdiği ism, Ebû Bekrin "radıyallahü anh" ismidir.

Birinci Menâkıb: Lakab-ı şerîflerinden biri, **(Atîk)**dir. Bunun sebebi şu idi. Hazret-i Fahr-i âlem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" mubârek yüzlerine nazar edip, **(Bu, Cehennem ateşinden atîkdir)** buyurdular. Ya'nî, Allahü teâlânın nârından [ateşinden] azadlı kuludur, demek olur. Bundan sonra, bu lakab ile şöhret buldu. Bir lakab-ı şerîfleri de **(Sıddîk)**dır. Ziyâde [çok fazla] inançlı demekdir. Resûl-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerini tasdîk etdiği için, bu ism verilmişdir.

İkinci Menâkıb: Sıddîk kelimesi, lügatda üç ma'nâya gelir. Birinci ma'nâsı, gâyet doğru söyleyici demekdir. Bu ma'nâ, **(Tâcül-islâm)**da açıklanmışdır. Sûre-i Yûsüfde Sıddîk lafzı, bu ma'nâ ile tefsîr edilmişdir. İkinci ma'nâsı, kendi kavlini ameli ile [ya'nî yapdığı işi, sözü ile] doğrulamak demekdir. Üçüncü ma'nâsı, dâimî tasdîk demekdir. Bu iki ma'nâ **(Sahîh-i Cevherîye)** kitâbında açıklanmışdır. Emîr-ül-mü'minîn Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerine Sıddîk söylenmesinde,

birinci ma'nâ düşünülse, o cihetle adlandırılır ki, gâyet doğru söyliyen idi. Demişlerdir ki, hazret-i emîr-ül-mü'minîn Alî "kerremallahü vecheh" hadîs rivâyetini kimseden yemîn etmeksizin kabûl etmezdi. Ancak hazret-i Ebû Bekrden "radıyallahü teâlâ anh" kabûl ederdi. Eğer ikinci ma'nâ ile düşünülse, yine o cihetle adlandırılır ki, açıkdır. Eğer üçüncü ma'nâ düşünülse, o şeklde adlandırılır ki, O sultânı tasdîki devâmlı olup, yok olması, şübheye düşme ihtimâli yok idi.

Nitekim, bildirilmişdir ki, Fahr-i âlem "sallallahü aleyhi ve sellem" hazretlerine mi'râc müyesser oldu. O gecenin sabâhında, mi'râc kıssasını anlatıp, buyurdu ki, **(Bu gece, Mekkeden Beyt-i Mukaddese gitdim. Orada, Enbiyânın rûhlarına imâm olup, iki rek'at nemâz kıldım. Oradan Arşın üzerine yükseldim. Allahü teâlâ ile konuşdum. Allahü teâlâ, ümmetime, bir gün bir gecede elli vakt nemâz farz etdi. Geri döndüm. Âsûmânda, hazret-i Mûsâ** "aleyhisselâtü vesselâm" **ile karşılaşdım. Beni geri gönderdi ki, elli vakt nemâza ümmetin tâkat getiremez. Allahü teâlâya teveccüh etdim. On vakt nemâz bağışladı. Geri Mûsâ aleyhisselâmın yanına geldim. Henüz çokdur, diye beni geri döndürdü. Tekrâr Allahü teâlâya teveccüh etdim. On vakt dahâ bağışladı. Velhâsıl, beş nöbetde, kırkbeş vakt nemâz bağışladı. Hazret-i Mûsâ aleyhisselâm yine dön, dedikde, dedim ki, Rabbimden hayâ ederim. Ben bu beş vaktden râzıyım, dedim. Allahü teâlâdan nidâ geldi ki, bu beş vakt, elli vakte bedeldir. Sonra, Beyt-ül-mukaddese gelip, gece içinde, Mekkeye geri döndüm.)** Hâl budur ki, bu gidip-gelmek, gâyet kısa zemânda oldu. Rivâyet edilir ki, geldikde, mubârek yatakları henüz sıcak idi. Kâfirler bu kıssayı işitince, inkâr edip, akla uygun değildir, dediler. İnkâr eden o gurub, şimdi bununla Ebû Bekri susdurmak iyi olur, diyerek, yanına geldiler. Dediler; yâ Ebâ Bekr! Efendinin, nasıl bir konuyu da'vâ edindiğini işitdin mi? Efendin der ki, bu gece arşa gitdim, geldim. Hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" o durumda, duraklama ve tereddüd etmeksizin, tasdîk ve kabûl edip, böyle söyledi ise, gerçek söyler. Ondan yalan sâdır olmaz, buyurdular. Ondan dolayı Ona, **(Sıddîk)** denildi. Hazret-i imâm-ı Alî "kerremallahü vecheh", Ebû Bekr-i Sıddîk adı gökden inmişdir, diye yemîn etmişlerdir. Gâliba sebebi; meâl-i şerîfi **(Doğru haberde gelen ve Onu tasdîk eden...)** olan âyet-i

kerîmede, tefsîr erbâbı, doğru haberde gelenin Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, Onu tasdîk edenin de Ebû Bekr-i Sıddîk olduğunu söylemiş olmalarıdır. İbrâhîm bin Hasen el-cevherî el Hirevî rivâyet eder ki, hazret-i Resûl-i ekrem “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdular ki; **(Ebû Bekr, anasından dünyâya geldi. Hak sübhânehü ve teâlâ, Cennete dedi ki, izzim celâlim hakkı için, sana yalnız Ebû Bekri sevenleri koyacağım!)**

Üçüncü Menâkıb: Rivâyet edilir ki, hazret-i Ebû Bekrin “radıyallahü teâlâ anh” annesi Ümmül hayr hâtunun doğan her oğlu, vefât ederdi. Ebû Bekr hazretlerini doğurdu. Kucağına alıp, Beyt-i şerîfe getirdi. Orada dedi ki, “Ey, Beyt-i harâmın Rabbi! Ey makâmı Mültezemin sâhibi. Senden ricâ ederim ki, yeni doğmuş bu çocuğu bana bağışlayasın. Ma’mûr edesin. Birdenbire makâmdan [Beyt-i şerîfden] bir beyâz el çıkıp, Ebû Bekrin eline yapışdı. Bir ses işitildi ki, (Ey Allahın kulu olan kadın. Kucağındaki çocuk kurtulacak. Allahü teâlânın Resûlünün dostu olacak. Resûlullahdan “sallallahü aleyhi ve sellem” sonra halîfesi olacakdır) diyordu. Ümmül hayr, bunu işitip, şükr secdesi yapdı.

Dördüncü Menâkıb: (Meâliyil ferş-ilâ avâliyil arş) ismli kitâbda anlatılır. Kâdî Ebül Hasen, Ebû Hüreyreden “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet eder. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri bir gün Eshâb-ı güzîn “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în” ile oturmuşlardı. Konuşma esnâsında, hazret-i Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” dedi ki, yâ Resûlallah! Senin hakkın için ki, ömrümde hiç saneme [puta] secde etmiş değilim. Hazret-i Ömer “radıyallahü teâlâ anh”, niçin Resûlullah hakkına yemîn edersin. Bu kadar câhiliyye zemânımız geçdi, dedi. Hazret-i Ebû Bekr “radıyallahü anh” dedi ki, babam Ebû Kuhâfe, bir gün beni alıp, puthâneye götürdü. Bunlar senin ilâhındır, bunlara secde eyle, dedi. Beni oraya koyup, gitdi. Ben ileri vardım. Saneme [puta], karnım açdır, bana yiyecek ver, dedim. Cevâb vermedi. Su istedim. Cevâb vermedi. Elbisem yok, bana elbise ver, dedim. Cevâb vermedi. Elime bir taş alıp, bu taşı senin üzerine atarım, eğer ilâh isen mâni’ ol, dedim. Cevâb vermedi. Taşı atıp, saneme [puta] vurdum. Yüzü üzeri düşdü. Babam gelip, gördü. Bana dedi: Ey oğul. Niçin böyle edersin. Elimden tutup, eve götürdü. Anneme durumu anlatdı. Annem dedi ki, bunu kendi hâline koyalım. Bunun hakkında, Allahü teâlâ tarafın-

dan bana hitâb gelmişdir. Eseri zuhûr edecekdir. Sonra ben anneme sordum. Benim için sana gelen hitâb ne idi. Annem dedi ki: Seni doğurmam yakın olduğu gece, ağrı tutup, ızdırâba düşdüm. Hâtıfdan bir ses geldi ki, Ey hâtun! Müjdeler olsun sana ki, senden bir vücûd zuhûra gelecekdir. Yerde adı **(Atîk)** ve semâda **(Sıddîk)** ve hazret-i Muhammede "sallallahü aleyhi ve sellem" yâr ve refîk olacakdır, dedi. Ebû Hüreyre "radıyallahü teâlâ anh" der ki, Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" sözünü temâmladı. Cebrâîl aleyhisselâm nâzil olup, hazret-i Resûlullaha "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" sâdık Ebû Bekr, dedi. Ya'nî Ebû Bekr gerçek söyler, diye üç kerre tekrâr etdi.

Beşinci Menâkıb: Ehl-i sünnet vel-cemâ'at müttefiklerdir ki, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" eshâbının en üstünü Ebû Bekr "radıyallahü anh", ondan sonra hazret-i Ömerdir "radıyallahü anh". Ammâ, hazret-i Osmân ile hazret-i Alînin efdaliyyetlerinde ihtilâf etmişlerdir. Ehl-i sünnet vel-cemâ'atden bir tâife, hazret-i Alînin üstün olduğunu söylediler. **(Buhârî)** "rahmetullahi aleyh" nakl edip, Abdüllah bin Ömerden "radıyallahü teâlâ anhümâ" rivâyet eder ki, hazret-i Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" zemân-ı şerîflerinde eshâb birbirinden tercîh olunurlardı. Evvelâ Ebû Bekri, sonra Ömeri, ondan sonra Osmânı, sonra Alîyi üstün tutarlardı "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în". İbni Münzir rivâyet eder ki, hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki, (Bu ümmetin Nebîsinden sonra hayrlısı, Ebû Bekr, sonra Ömer, ondan sonra Osmândır.)

Altıncı Menâkıb: Hazret-i Alîden "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet edilir. Evvelâ islâma gelen, Ebû Bekrdir "radıyallahü anh". Hazret-i Resûl-i ekrem "sallallahü aleyhi ve sellem" ile ilk önce kıbleye durup, nemâz kılan Ebû Bekrdir. Ebû Bekrin "radıyallahü teâlâ anh" islâma geliş sebebi şöyle idi. Hazret-i Ebû Bekr önceleri tüccâr idi. Sefer ve ticâret yapardı. Ekserî Şâma giderdi. Seferde iken, bir gece rü'yâ gördü ki, gökden ay inip, kucağına girdi. Ebû Bekr, iki eliyle onu kucakladı ve sînesine basdı. Uyandı. Yemlîhâ adında meşhûr bir râhib var idi. Ona varıp, rü'yâsını ta'bîr etdirdi. Râhib dedi ki, sen nerelisin? Ebû Bekr dedi; Arz-ı Hicâzdanım. Tekrâr sordu: Ne iş yaparsın. Ebû Bekr, tüccârım, dedi. Râhib dedi ki, yâ Arabistanlı kişi. Bu rü'yâda, sana büyük müjdeler vardır. Ta'bîrini ister isen, ücreti-

ni ver, dedi. Ebû Bekr “radıyallahü anh” oniki dînâr çıkarıp, verdi. Râhib dedi ki: O ay ki, gökden sana indi. Âhır zemân Peygamberidir. Yakınlarda zuhûr edecekdir. Sen Onun hayâtında iken vezîri olursun. Sonra halîfesi olursun. Yâ Arabistanlı kişi. Eğer ben sağ iken, Ona yetişir isen, bana haber ver. Ona varıp, buluşayım. Eğer ben dünyâdan gitmiş isem, selâmımı ona ulaşdırırsın. Ben Onun dînine girdim ve ümmetinden oldum. Beni âhıretde şefâ’atinden unutmasın. Hazret-i Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh”, bana bir mektûb ver, dedi. Râhib, oniki satır bir mektûb yazıp, Ebû Bekre “radıyallahü anh” verdi. O mektûbun mevzû’u şu idi. (Esselâmü aleyke yâ Muhammed bin Abdüllah el Mekkî el Medenî el tehamî, salevâtullahi teâlâ aleyke ve selleme. Hakîkaten sen âhır zemân Peygamberisin! Ve Rabbilâlemînin Resûlisin. Bu mektûbu Ebû Bekr bin Ebû Kuhâfe ile sana gönderdim. Ma’lûm ola ki, ben sana îmân getirdim ve sana ümmet oldum. Ebû Bekr bana gelip, rü’yâsını ta’bîr etdirdi. O rü’yâ delâlet eder ki, Ebû Bekr senin vezîrin olur, sonra halîfen olur. Eğer ben sağ olup, hazretine yetişirsem, gelip önünde gâzâ ve cihâd ederim. Eğer yetişmezsem, âhıretde beni şefâ’atinden unutmayasın) diye mektûbu temâm etmişdir.

Hazret-i Ebû Bekr “radıyallahü anh”; ey rü’yâyı ta’bîr eden kişi. Eğer ta’bîr etdiğin gibi olursa, yüz altın dahî bende senin emânetin olsun, dedi. Şâm seferini bitirip, Mekkeye geldi. Bu hâdiseden oniki sene geçdi. Hak sübhânehü ve teâlâ, hazret-i Muhammede “sallallahü aleyhi ve sellem” vahy eyledi. Bir gece o büyük Peygamber, Ebû Kubeys dağına çıkıp, gece yarısında dedi ki: Allahü teâlâya da’vet edenin da’vetini kabûl ediniz. Lâ ilâhe illallah, deyiniz. Ebû Bekr, serîr üstünde yatıyordu. Söylenilenleri işitdi. Eşhedü en lâ ilâhe illallah. Ve eşhedü enne Muhammeden Resûlullah. Birkaç gün sonra, Mekke sokaklarında, hazret-i Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” ile buluşdu. Hazret-i Fahr-i âlem ona dedi ki: Ne olaydı, islâma geleydin. Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” dedi ki: Yâ Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem”! Peygamber isen mu’cize gösteresin. Hazret-i Resûl-i ekrem “sallallahü aleyhi ve sellem”, Ebû Bekrin göğsüne mubârek ellerini dayayıp, şöyle dıvâra yaslayıp, dedi ki, sana o mu’cize yetmez mi ki, o rü’yâyı gördün. Yemlîhâ râhibe ta’bîr etdirdin. O zemândan on iki yıl

geçdi. Ta'bîr edene on iki dînâr verdin ve yüz dînâr dahâ va'd etdin. Rü'yâyı ta'bîr eden, on iki satır bir mektûb yazıp, sana emânet verdi. Bunları bir-bir görüp, muttalî olup, mektûbda yazılan şudur, şudur deyip, takrîr buyurdular. Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" işitip, parmak kaldırıp, (Eşhedü en lâ ilâhe illallah. Ve eşhedü enne Muhammeden Resûlullah). Ya'nî sen, o Peygambersin ki, Yemlîhâ râhib senden haber verdi, dedi.

Yedinci Menâkıb: Huzeyfe ibni Yemân "radıyallahü anh" rivâyet eder. Bir gün hazret-i Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" sabâh nemâzını kılıp, dönüp, Ebû Bekr-i Sıddîkı "radıyallahü anh" süâl etdi. Kimse cevâb vermedi. Hazret-i Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" ayağa kalkıp, Ebû Bekr nerede, buyurdu. Ebû Bekr arka safdan, Lebbeyk (buradayım) yâ Resûlallah, dedi. Resûlullah emr buyurdu. Ebû Bekre yol açdılar. Yanına gelip, hazret-i Fahr-i kâinât buyurdular ki, yâ Ebâ Bekr nerede idin. Birinci rek'atde bana yetişdin mi. Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" dedi ki: Yâ Resûlallah! Birinci safda sizinle tekbîr alıp, Fâtiha sûresini okumağa başlamışdım. Sonra, abdestimde vesvese oldu. Abdest için dönüp, mescid kapısına geldim. Birdenbire bir ses işitdim. Ardıma bakdım, gördüm ki, altundan bir kab asılmış ve içi dolu su idi. O su, kardan beyâz ve baldan tatlı idi. Üstünde bir mendil örtülmüşdü. Üzerinde, (Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlullah Ebû Bekr-i Sıddîk) diye yazılmış idi. Mendili alıp, önüme koydum. Abdest alıp, mendili geri kabın üzerine koydum. Sonra gördüm, kaybolmuş. Sonra gelip, evvel rek'atde size yetişdim, dedi. Hazret-i Resûl-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu ki: Müjdeler olsun sana yâ Ebâ Bekr "radıyallahü anh". Ben nemâzda kırâ'eti temâmladım ki, rükû'a gideyim. Dizlerim tutuldu. Sen gelmeyince, rükû edemedim. Sana abdest suyu veren Cebrâîl idi. Mendili tutan Mikâîl idi. Benim dizlerimi tutan İsrâfîl idi "aleyhissalâtü vesselâm".

Sekizinci Menâkıb: Hazret-i Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" Allahü teâlânın emri ile Mekke-i mükerremeden hicret etmek dilediği zemân, benim ile bu yolda kim hemrâh [yol arkadaşı] olur. Cânına ve başına kim kıyar, dediği zemân, herkesden önce hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü anh" ileri atılıp, anam ve babam, mal ve cânım, cümlesi yoluna

fedâ olsun; yâ Resûlallah. Bu şerefli hizmete ben kulunu kabûl eyle diye ilticâ ve tazarru' edince, hazret-i Fahr-i Enbiyâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" kabûl buyurdu. Gece ile berâber, mah [ay] ve keyvan [zuhâl yıldızı] gibi yola çıkdılar. Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" o Resûl-i Rabbil âlemîn hazretlerini sakınıp, kâh ardına, kâh önüne, kâh sağına ve kâh soluna geçer ve kâh, mubârek ayağı parmakları üzerine basardı. Düşmânlar izlemesin diye. Bu esnâda Habîb-i Hudâ hazret-i Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki, **"Yâ Ebâ Bekr, ne ızdırâb çekersin. Kendi nefsin için mi korkarsın."** Cevâb buyurdular ki, (hâşâ, sümme hâşâ ki, Ebû Bekr bu yolda kendi cânını sakınıp, kayırsın.) Ve lâkin, yâ Resûlallah! Mubârek cesedinin bir kılına halel gelir diye, korkarım ki, benim gibi binlerce kimsenin başı düşse yeridir. Sen din serâyının mi'mârısın. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem", "Üzülme, Allahü teâlâ bizimledir!" buyurdu. Mağaraya geldiler. Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" dedi ki, yâ Resûlallah! Bir mikdâr sabr edin. O mağaraya ben kulun gireyim. Yılan, akreb cinsinden nesne var ise, zararı Ebû Bekre olsun! Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" izin verdi. Mağara içine girince, ne kadar mahlûkat var ise, târûmâr olup, herbiri deliğine girdi. Hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" sırtından mubârek gömleğini çıkarıp, parça-parça edip, parçalar ile, o deliklerin temâmını tıkadı. O deliklerden biri açık kaldı. Ona parça yetişmedi. O deliğe de, ayağının tabanını iyice tıkadı. O büyük sultâna, şimdi se'âdet ile, içeri buyurun diye hitâb eyledi. İki cihân serveri de, Besmele söyliyerek, mağara içine girdi. Sabâha kadar orada kaldılar. Sabâh oldu. Hazret-i Ebû Bekrin "radıyallahü teâlâ anh" gömleğini arkasında göremeyince, sebebini sordular. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh", yâ Resûlallah! Yolunda, gömleğimi yırtıp, akrep ve yılan deliklerini tıkayıp, şerlerini def' eyledim; dedikde, Resûl-i ekrem "sallallahü aleyhi ve sellem", **(Allahım! Ebû Bekri, kıyâmet günü, benim derecemde, benimle berâber bulundur!)** buyurdu.

Dokuzuncu Menâkıb: Nakl edilmişdir ki, bu esnâda Fahr-i âlem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem", hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîkın "radıyallahü anh" mubârek yüzlerinde değişiklik görüp, süâl etdikde, meydâna gelen hâdiseyi anlatdı. Mağarada

olan delikleri birbir tıkayıp, lâkin, cübbe parçası bir deliğe yetmedi. O delik de açık kalmasın diye tabanımı dayamışdım. Bir yılan, birkaç def'a tabanımı sokdu. Ayağımı delikden çekmeğe korkdum ki, o yılan delikden dışarı çıkıp, zât-ı şerîfine bir elem verip, ızdırâb eder, diye cevâb verdi. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" onunla benim aramı aç, bırak çıksın buyurdu. O an Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü anh" mubârek ayağını delikden çekdi. İçeriden görünüşü hüzn ve gam veren zehirli bir yılan çıkdı. Fahr-i âlem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem": Ey utanmaz yılan! Benim mağara arkadaşımı ve esrârıma vâkıf olanı, Allahü teâlâdan korkup, benden hayâ etmedin mi, ayağını sokarak eziyyet etdin, diyerek hitâb edip, azarlayınca, yılan cevâba kâdir olup, dedi ki, yâ Habîbi rahmân! Ey insanların ve cinnin Peygamberi! Senin âşıkın sâdece insanlar değildir. Belki hayvân zümresinden kuşlar, yılanlar, karıncalar, cemâline âşıkdır. Hattâ ben kulun, birçok yaşlı, gözü nemli, kendi cinsimiz olan büyüklerimizden yüksek vasflarınızı dinleyip, ışık saçan yüzünüzü görmeğe müştak ve hayrân ve kendinden geçmiş, şaşkın şeklde ağlıyarak, mâl ve mülkümü terk edip, âşık divânen olmuşdum. Bu mağarayı şereflendireceğini öğrenmişdim. Onun için nice zemândan berî, bu sıkıntılı mağarada gece-gündüz demeyip, yolunuzu bekliyordum. Böylece, sizin buraya teşrîfiniz ile, ayrılık acısına ve içimdeki derde merhem edeyim. Çünki, en mes'ûd bir zemânda, bu karanlık mağarada, arkadaşın [mağaraya girince], sabâh güneşi gibi zâhir olup, devlet güneşim doğdu. Ammâ ne var ki, arkadaşın yine perde oldu. Bu sebeble, korku ve hayâ ben kulundan kalkıp, zarûrî olarak, bu küstahlık benden vâkı' oldu; diye özr dileyince, Seyyid-üs-sekaleyn, dünyâ ve âhıretde bulunanların şefâ'atcisi, yılanın küstâhâne özrünü kabûl etdi. Hazret-i Ebû Bekrin yarasına, mubârek ağızlarının suyundan sürdü. O ânda acısı şifâ buldu.

Onuncu Menâkıb: O mağarada bir müddet kaldılar. Orada Ebû Bekr "radıyallahü anh" hazretleri aşırı derecede susadı. Harâreti had safhâya gelince, Sultân-ı Enbiyâya arz etdi. Buyurdular ki, yâ Ebâ Bekr! Dışarıya çık. Mağaranın önünden akan nehrden murâdınca [doyasıya] iç. Yüksek emrleri üzerine dışarı çıkıp, gördü ki, bir ırmak akar. Kardan soğuk ve hem beyâz. Baldan tatlı ve kokusu miskden güzel. Arzû etdiği kadar

içip, geri geldikde, dedi ki: Yâ Resûlallah! Bu ne hayât suyudur ki, bu dağın başında hâsıl olmuş ve yaratılanlardan bir fert görmüş değildir. Resûl-i ekrem "sallallahü aleyhi ve sellem" buyurdu: Allahü teâlâ hazretleri Cennet ırmağı ile vazîfeli olan meleğe, tâ Cennet-i firdevsden; akarsuyu getirip, bu mağara önünde akıtsın ve Ebû Bekr-i Sıddîk kulu, ondan murâdınca içsin diye emr etdi. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" bu sözleri işitdiği zemân çok neşelenip, dedi ki, babam ve anam sana fedâ olsun. Ebû Bekrin Hak sübhânehü ve teâlâ katında bu kadar mertebesi var mıdır ki, onun için, Mekke dağında, Cennetden ırmak akıtır. Hazret-i şefî'ül müznibîn Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem", **(Evet, yâ Ebâ Bekr, Allahü teâlâ hazretleri katında dahâ ziyâde kadrin vardır. Beni hak Peygamber gönderen Allahü teâlâya yemîn ederim ki, sana buğz eden kimseler Cennete giremezler. Onların yetmiş yıl kadar ameli olsa da!)** buyurdular.

Onbirinci Menâkıb: Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" ile Ebû Bekr "radıyallahü anh" o mağarada üç gün üç gece kaldılar. Ebû Bekr "radıyallahü anh" o mağaranın tavanında bir kuş gördü ki, yerinden hareket etmeyip, birşey yimez ve su içmez. Ebû Bekr "radıyallahü anh" dedi ki, Yâ Resûlallah! Bu kuşa ben hayrânım. Zîrâ, biz bu mağaraya geleliden beri, bu kuş yerinden hareket etmedi. Bir nesne yimedi. Allahü teâlâ, kelâm-ı kadîminde [Kur'ân-ı kerîminde], **(Allahü teâlânın rızk vermediği, yeryüzünde bir mahlûk yokdur.)** buyurmuşdur. Ebû Bekr-i Sıddîk, böyle düşünürken, o hâlde hazret-i Cebrâîl aleyhisselâm nâzil olup, havâda muallak durup, dedi ki, yâ Muhammed! Hak sübhânehü ve teâlâ sana selâm eder. Ve buyurur ki, Ebû Bekrin hâtırına geleni bilirim. O kuşa emr eyledim ki, Ebû Bekr ile konuşsun. Ebû Bekre söyle ki, o kuş ile söyleşsin; dedi. Resûl-i ekrem hazretleri, Ebû Bekre, hazret-i Cebrâîlin sözünü açıkladıkda, Ebû Bekr "radıyallahü anh" sevinip, ileri vardı. Dedi ki, Ey mubârek kuş! Allahü teâlâ hazretlerinin izni şerîfiyle, bana söyle ki, yiyeceğin ve içeceğin nedir. O kuş ağlayıp, bir zemân kendinden geçip, yere düşdü. Sonra ayılıp, kalkdı. Tebessüm ederek dedi ki, yâ Ebâ Bekr! Bana bundan süâl etme! Bu bir sırdır. Hak sübhânehü ve teâlâ ile benim aramda olan sırrımı kimsenin bilmesini iste-

mem. Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” dedi: Ey mubârek kuş! Eğer bana söylemeğe me’mûr oldun ise, söyle. Kuş dedi. Ma’lûmun olsun ki, hazret-i Âdem aleyhisselâm yaratılmazdan iki bin yıl evvel, Hak sübhânehü ve teâlâ beni halk etdi [yaratdı]. Yiyeceğimi ve içeceğimi iki kelime eyledi. Aç olduğum zemân birisini söylerim; tok olurum. Susuz olduğum zemân birini söylerim; kanarım. Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” dedi ki: O kelime nedir. Kuş dedi, o kelimenin biri budur ki, aç olduğum zemân, sana buğz edene la’net ederim; tok olurum. Susuz olduğum zemân, sana muhabbet edene, istigfâr ederim, kanarım. Hazret-i Resûl-i ekrem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem”, bunu işitip, ağladı. Ümmetinden ba’zıları şakâvet edip, hazret-i Ebû Bekre buğz edeceklerine mahzûn oldu.

Onikinci Menâkıb: Rivâyet olunur ki, hazret-i Resûl-i ekremin amcası Ebû Tâlib hakkında bu âyet-i kerîme nâzil oldu. **(Şübhesiz ki sen istediğin kimseyi hidâyete kavuşduramazsın. Ve lâkin, Allahü teâlâ dilediğini hidâyete kavuşdurur.)** Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü anh” o mahalde hâzır idi. Cebrâîlden o da işitip, o bir zemân, kendinden geçdi. Sâlibî şöyle demişdir: Hazret-i Cebrâîlden vahyi, Ebû Bekr-i Sıddîkdan “radıyallahü anh” gayri kimse işitmemişdir.

Onüçüncü Menâkıb: Fahr-i âlem “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurmuşlardır ki, mi’râc gecesi, kardeşim Cebrâîle süâl etdim ki, kıyâmet gününde, ümmetimin cümlesine süâl olunur mu. Cevâb verdi ki, yâ Muhammed “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem! Ümmetinin cümlesine hesâb vardır. Lâkin, Ebû Bekre yokdur. Ona kıyâmet gününde yürü sen hesâbsız Cennete var; denilir. O ise, dünyâda beni sevenler, benimle berâber Cennete girmeyince, ben Cennete girmem, der.

Ondördüncü Menâkıb: İmâm-ı Fahreddîn-i Râzî “rahmetullahi aleyh” yazmışdır. Birgün sultân-ı kevneyn ve Resûl-i sekaleyn ve habîb-i Rabbilâlemîn Muhammed Mustafâ “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerine bir gümüş yüzük hediyye getirdiler. Hazret-i Ebû Bekre verdi. Yâ Atîk. Var, bunu bir kuyumcuya götür. Üzerine **(Lâ ilâhe illallah)**, kazısın [ya’nî yazsın], buyurdu. Hazret-i Ebû Bekr yüzüğü alıp, kuyumcuya götürdü. Dedi ki, bu yüzüğün üzerine (Lâ ilâhe illallah, Muhammedün Resûlullah) nakş eyle. Bunu Sultân-ı Enbiyâ emr etme-

mişdi. Lâkin, hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh", Allahü teâlânın ism-i şerîfinden, hazret-i Habîbi ekremin ism-i şerîfi ayrı olmasını lâyık görmedi. Onun için, kuyumcuya böyle ısmarladı. Kuyumcu da, emr-i şerîfleri mûcibince yüzüğün kaşı üzerine kazıyıp, tekrâr, Ebû Bekre teslîm eyledi. Onlar da mubârek yüzüğü eline alıp, Fahr-i kâinâta getirirken, Allahü teâlâ hazretleri, azamet ve kibriyâsı ile, hazret-i Cebrâîl aleyhisselâma emr eyledi ki, yâ Cebrâîl! Acele yetiş. Habîbimin yüzüğüne Ebû Bekrin adını yaz. Çünki, Ebû Bekr, benim ism-i şerîfimden Habîbimin isminin ayrı olmasını lâyık görmedi. Ben de lâyık görmedim ki, Habîbimin isminden, Ebû Bekrin ismi ayrı olsun. Hazret-i Cebrâîl aleyhisselâm derhâl yetişip, mubârek yüzük Ebû Bekrin elinde iken ve haberi yok iken, yüzüğün üzerine, hazret-i Ebû Bekrin ism-i şerîfini kazıdı. Sonra Ebû Bekr hazretleri o mubârek yüzüğü, sultân-ı Enbiyâya teslîm eyledi. Fahr-i kâinât hazretleri, yüzüğün kaşına nazar edip [bakıp], gördü ki, (Lâ ilâhe illallah, Muhammedün Resûlullah, Ebû Bekr-i Sıddîk) kazılmış. Fahr-i kâinât, bunun hikmeti nedir, diye tefekküre vardı. Ondan sonra Ebû Bekre süâl etdi ki, yâ Sıddîk. Bu yüzüğün kaşına yalnız Lâ ilâhe illallah kazdır, diye sipâriş olunmuş idi. Sen ziyâde kazdırmışsın. Sebebi nedir. Hazret-i Sıddîk hicâbından [utancından] mubârek başından ayağına varıncaya kadar terledi. Dahâ cevâb vermeden hazret-i Cebrâîl aleyhisselâm gelip, dedi ki: Yâ Resûlallah! Hak sübhânehü ve teâlâ hazretleri sana selâm eder. Ve buyurur ki, Ebû Bekrin kendi adının yüzüğün kaşında yazıldığından haberi yokdur. Ben kazdırdım. Habîbim bundan dolayı huzûrsuz olmasın. Zîrâ Ebû Bekrin eline yüzüğü verdiğin vakt, yalnız Lâ ilâhe illallah kazdır, demişdin. Ebû Bekr benim ism-i şerîfimden, Habîbimin ismi ayrı olmağı lâyık görmeyip, kendisi kuyumcuya kazdırdı. Ya'nî, Ebû Bekr senin adını, benim adımdan ayırmadı. Ben de senin adından Ebû Bekrin adının ayrı olmasını revâ görmedim. Onun için, Cebrâîle emr edip, gönderdim. Senin adının yanına Ebû Bekrin adını yazdı. Şimdi, eğer âkıl-u dânâ (akllı ve ilm sâhibi) isen, hazret-i Ebû Bekrin, dergâh-ı izzetde ne denli mertebesi olduğunu bundan fehm eyle. Ayrıca, hakkında bu kadar âyet-i kerîme nâzil olmuş ve hadîs-i şerîfler rivâyet olunmuşdur.

Onbeşinci Menâkıb: Hazret-i Resûl-i ekrem "sallallahü teâ-

lâ aleyhi ve sellem" buyurur ki, arasat meydânında, Hak sübhânehü ve teâlâ emr eyler ki, Cennetden mahşer yerine sarı yâkutdan bir taht getirirler. Eni ve uzunluğu yirmi mil mikdârı olur. Ondan sonra, o tahtın sağ tarafına bir taht dahâ koyarlar. Eni ve uzunluğu bunun misâli olur. Ondan sonra sol tarafına ak gümüşden bir taht dahâ koyarlar. Eni ve uzunluğu bunlar gibidir. Ondan sonra, sarı yâkutdan taht üzerine Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" oturur. Sağ tarafında olan altından taht üzerine bir güzel melek oturur. Sol tarafında olan gümüş taht üzerine de bir melek oturur. Sonra, sağ tarafında oturan melek, ayak üzere durup, yüksek ses ile seslenir ki, yâ mahşer meydânındaki müslimânlar. Agâh olun ki, Cennet hazînedârı Rıdvân benim. Allahü teâlâ bana emr eyler ki, yâ Rıdvân! Cennet kapılarının anahtârlarını al. Habîbim Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerine götür ve benim selâmımı söyle. Habîbim kimden râzı ise, hesâbsız ve azâbsız Cennete alıp git. Ben de Cennetin anahtârlarını alıp, Habîbi Ekreme "sallallahü aleyhi ve sellem" götürürüm. Allahü teâlânın emr-i şerîfi mûcibince ahvâli arz ederim. Server-i Enbiyâ buyurur ki; yâ Rıdvân! Anahtârları Ebû Bekre götür. Zîrâ, ben ümmetimin günâhkârlarının şefâ'atiyle vazîfeliyim. Bu hizmeti Ebû Bekr görsün. Bilmiş olunuz ki, hazret-i Ebû Bekre Cennetin anahtârlarını teslîm ederim ve de emrine mutî' olurum. Her kimden ki, Ebû Bekr râzıdır, Cennete alıp, giderim. Kimden hoşnûd değildir, Cennete koymam; der. Ondan sonra sol tarafda gümüş taht üzerine oturan Melek ayak üzerine durup, seslenir ki, Cehennem hazînedârı Mâlik benim. Allahü teâlâ hazretleri bana hitâb eyler ki, yâ Mâlik! Cehennem kapılarının anahtârlarını habîbim Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerine götür ve benden selâm söyle. Her kimden ki, Habîbim hoşnûd değildir; Cehenneme alıp, götüresin. Ben de Cehennem kapılarının anahtârlarını alıp, Sultân-ı Enbiyâya götürürüm. Allahü teâlâ hazretlerinin emr-i şerîfi üzere ahvâli açıklarım. Hazret-i Fahr-i kevneyn "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurur ki, "Yâ Mâlik! Âsî ümmetin ahvâli ile meşgûlüm. Hemen anahtârları Ebû Bekre teslîm eyle. Bu hizmeti onlar görsünler. Şimdi uyanık olun ki, Cehennemin anahtârlarını hazret-i Ebû Bekre teslîm ederim. Ben de emr-i şerîflerine mutî' olurum. Her kimden ki Ebû Bekr-i Sıddîk memnûn

ve râzı değildir. Süâlsiz ve hesâbsız, Allahü teâlânın emri ile Cehenneme alıp-götürürüm.

Onaltıncı Menâkıb: Birgün hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü anh", hazret-i Fahr-i âlem seyyid-i veled-i âdem Nebiyyi muhterem ve habîb-i mükerremin "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" huzûr-ı şerîflerinde, se'âdetle otururlarken; bir bedbaht kötü huylu kimse; bir edebsizlik edip, Ebû Bekre dil uzatıp, yakışıksız sözler söyledi. Hazret-i Server-i kâinât; o edebsiz, Ebû Bekre edebsizlik etdikce; birşey söylemez, ba'zan da tebessüm eder idi. Hazret-i Ebû Bekr; o bedbaht ve edebsizin edebsizliği haddi aşınca; zarûrî olarak gadaba gelip, birkaç söz söyleyince; hazret-i Fahr-i kâinât, se'âdetle ve devletle yerinden kalkıp, gitdi. Hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" Sultân-ı Enbiyânın ardına düşüp, yetişdi ve dedi ki: Yâ Resûlallah! Niçin, bir hayâsız, edebsizlik edip, gönül incitirken, sükût buyurup [susup], birşey söylemediniz. Şimdi, ben ona söyleyince, kalkıp, gitdiniz; sebebi nedir. Hazret-i Fahr-i kevneyn ve Resûl-i sakaleyn "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu ki: Yâ Sıddîk! O hayâsız ve bedbaht sana dil uzatmağa başladığı zemân, Allahü teâlâ bir melek gönderdi ki, o kimseyi karşılayıp, kovacak idi. Sen, hemen gadaba geldin; söylemeğe başladın. O melek gidip, yerine iblîs geldi. İblîs-i la'înin olduğu yerde, ben durmam. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü anh" ondan sonra, vaktli vaktsiz söz söylememek için, mubârek ağzına bir taş koyar idi. Ne zemân söz söylemek lâzım gelse, evvelâ fikr ederdi. Bir söz söyliyeceği zemân, o sözü kendi kendine nice zemân düşünür, tefekkürden sonra, mubârek ağzından o taş parçasını çıkarıp, ne söz söyliyecek ise söyler idi. Sonra o taş parçasını mubârek ağzına alıp, tesbîh ve tehlîl ile meşgûl olurdu. Kimseye, hayrdan ve şerden dünyâ kelâmı söylemez, eğer kat'î lâzım ise ve çok efdal ise, söylerdi. Yoksa, gecede ve gündüzde tesbîh ve tehlîl ile meşgûl idi.

Onyedinci Menâkıb: Birgün Fahr-i kevneyn ve Resûl-i sakaleyn habîb-i Rabbilâlemîn "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem", hazret-i Âişe-i Sıddîkanın "radıyallahü teâlâ anhâ" evlerine teşrîf buyurdu. Buyurdu ki, yâ Âişe-i Sıddîka. Hiç yiyecekden bir nesnen var mıdır. Hazret-i Âişe latîfe ile dedi ki, Sultânım, bu gece yatdığınız yerde, niçin tedârik etmediniz. [Oradan almadınız.]

Fahr-i kâinâtın mubârek gönüllerine bu hoş gelmedi. Huzûrsuz olup, odadan çıkdılar. Hazret-i Âişe, koşdu. Mubârek eteğine yapışdı; alakoyup, yapdığı latîfeden afv dilemek istedi. Sultân-ı Enbiyâ mubârek eteğini çekip, dışarı çıkdı. Hazret-i Âişe anladı ki, Fahr-i âlem hazretleri incindi. Hemen başını secdeye koyup, Allahü teâlâ hazretlerine yalvarmağa başladı. Dedi ki: Yâ Rabbî! Benim şefî'im [hâlime acıyıp afv edecek] sensin. Senden başka benim hâlime acıyıp, yardım edecek yokdur. Allahü teâlâ hazretlerine hem yalvarır ve hem mubârek gözlerinin yaşı ırmak gibi akar idi. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri kemâl-i lütfundan, nihâyetsiz ihsânından, hazret-i Âişenin düâsını kabûl edip, hazret-i Cebrâîl aleyhisselâmı, Habîb-i Mükerrem hazretlerine gönderdi. Sultân-ı Enbiyâ bir ayağını mescidin içine koyup ve diğer ayağını da koymadan, hazret-i Cebrâîl yetişip, dedi ki, yâ Muhammed "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem"! Mescide girme ki, izn yokdur. Fahr-i kâinât hazretleri dedi ki, yâ kardeşim Cebrâîl! Sebebi nedir. Hazret-i Cebrâîl dedi: Hazret-i Âişenin gözü ırmak gibi akar. Hak Sübhânehü ve teâlâ der ki, varıp, Âişenin hâtırını tesellî edesin. Sultân-ı kevneyn, se'âdetle, hazret-i Âişenin evine geldi. Hazret-i Âişe karşılayıp, Sultân-ı kâinâtın mubârek ayağının tozuna yüzünü sürüp, afv diledi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" afv buyurdu. Allahü tebâreke ve teâlâ, hazret-i Cebrâîle emr etdi ki, Habîbim ile Âişeyi ben araya girip, barışdırdım. İkrâm da bizden olsun. Var Cennet ni'metlerinin çeşidlerinden getirip, hazret-i Fahr-i âlem ile, hazret-i Âişenin önlerine koy. Sonra, Cebrâîl aleyhisselâm Cennetden ni'met getirip, önlerine koydu. Hazret-i Âişe, bir lokma hazret-i Sultân-ı Enbiyânın mubârek ağzına koyardı ve bir lokma kendi yir idi. İki lokma kalınca, Fahr-i âlem buyurdu ki, yâ Âişe! Bu iki lokmayı baban Ebû Bekr için alıkoy. Zîrâ Sultân-ı kâinâtın Ebû Bekre o mertebe muhabbeti vardı ki, bir lokmayı onsuz yimezdi. Bir an dahî onsuz olmazdı. Ebû Bekr-i Sıddîkın bu ni'metlerden hisse almamış olmasını revâ görmedi. Onun için hazret-i Âişeye buyurdu ki, iki lokmayı alakoysun. Bu esnâda kapı çalındı. Server-i Enbiyâ dedi ki, yâ Âişe! kapıya gelen Ebû Bekrdir. İçeri gelsin. Hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" Habîb-i mükerrem hazretlerinin, huzûr-ı âlîlerine yüz sürdükde, buyurdular ki, yâ Sıddîk! Bu iki lokma Cennet ta'âmlarındandır. Size hisse ayırdık. Hazret-i Ebû Bekr bu iki lokmayı eline alıp, birini Fahr-i kâinâta ve birini haz-

ret-i Âişeye verdi. Sultân-ı kevnevn buyurdular ki, yâ Ebâ Bekr! Niçin bu iki lokmayı kendin yimedin, bize verdin. Cevâb buyurdular ki, yâ Habîballah! O Allahü teâlâ hakkı için ki, ondan gayri Allah yokdur. Sizin yidiğiniz bana kendim yimemden bin kat dahâ hayrlı gelir. Hazret-i Ebû Bekrin Fahr-i âlem hazretlerine bu kadar kuvvetli muhabbeti vardı. Fahr-i âlem hazretleri de ne mertebe riâyet edip, severlerdi ki, Cennet ni'metini Ebû Bekr-i Sıddîka hisse alıkoymayınca yalnız yimedi. Fahr-i âlem hazretleri bir ân Ebû Bekrsiz olmazdı ve her ne vakt Sultân-ı kâinât hazretlerine buluşmak murâd-ı şerîfleri olsa, mülâkat ederler idi [görüşürlerdi]. Server-i Enbiyâ, her ne müşâvere etmek isteseler, hazret-i Ebû Bekr ile ederdi. Hiçbir zemân Ebû Bekrden huzûrsuz olup, incinmedi. O dâimâ Sultân-ı kâinâtın emrine mutî' ve itâ'at ederdi. Aksine bir şey olmamışdır. Belki, mubârek hâtırlarına bile gelmemişdir.

Onsekizinci Menâkıb: Hazret-i Fahr-i Enbiyâ Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurur ki, Allahü teâlâ, yerleri ve gökleri, ve arş-ı azîm ile kürsîyi ve levh ve kalemi ve Cennet ve Cehennemi ve insanları ve cinnîleri halk etmezden evvel, benim rûhum ile Ebû Bekrin rûhunu güvercin sûretinde halk edip, aşk meydânında uçun diye emr eyledi. İleri uçup gideniniz Muhammed olsun, geride kalanınız Ebû Bekr olsun, buyurdu. Böylece ikimiz uçduk. Ben Ebû Bekrden, şehâdet parmak ile yanında olan orta parmak arasındaki fark kadar ileri geçdim. Hazret-i Ebû Bekr, bu izzet ve bu şerefi, hep Habîbullah hurmetine bulmuşdur. Zîrâ hâlis ve muhlis dostu ve yâr-i gârı idi. [Mağara arkadaşı idi.]

Ondokuzuncu Menâkıb: (İrşâd-üs-sıddîk) kitâbının sâhibi zikr etmişdir. Bir gün Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu ki, **(Ebû Bekrin îmânı diğer mü'minlerin îmânı ile ölçülse, Ebû Bekrin îmânı ağır gelir.)** Bir rivâyetde buyurmuşdur ki, **(Rü'yâmda gördüm ki, kıyâmet kopmuş. Mahşerde terâzî kurulmuş. Bütün mü'minlerin îmânı tartıldı. Ebû Bekrin îmânı cümle ümmetin îmânından ağır geldi.)**

Yirminci Menâkıb: Yine aynı kitâbda, ya'nî **(İrşâd-üs-sıddîk)** kitâbında bildirilmişdir. Enes bin Mâlik "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet eder: Birgün gördüm ki, Server-i Enbiyâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem", hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk "ra-

dıyallahü anh” ile müsâfehâ edip, buyurdu ki, müjdeler olsun sana yâ Ebâ Bekr. Hak Sübhânehü ve teâlâ, bütün mahlûklara, umûmî olarak, tecellî eder. Ammâ, sana husûsî olarak tecellî eder. Nakl edilmişdir ki, hazret-i Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet etmişdir: Câhiliyye zemânında bir gün, bir büyük ağacın altında otururken, bir dal başıma eğildi. Bir ses geldi ki, yakın zemânda, Kâ’be-i şerîfede, Benî Hâşîmden, Abdülmuttalib oğullarından Muhammed adlı bir Peygamber zuhûr etse gerek. Böyle büyük ve şanlı Peygamber dahâ gelmemişdir ve de gelmiyecekdir. Hâtem-ül-enbiyâdır. Sen herkesden evvel Onun dînine gireceksin. Ona senden yakın kimse olmıyacakdır. Ben de ağaca dedim ki, o Peygamber meydâna çıkdığı vakt bana haber ver. O ağaç ile anlaşdık. Ne zemân ki Fahr-i âlem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerine Peygamber olduğu bildirildi, o ağaçdan ses geldi ki, ey Ebû Kuhâfe oğlu. Müjdeler olsun sana, o Peygamber zuhûr etdi. O vakt, hâzır ol, gayret eyle ki, onunla karşılaşıp dînine giresin ki, senden evvel onun dînine kimse girmez. Sabâhleyin sevinç ile kalkıp, Fahr-i âlem hazretlerinin basdığı toprağa yüz sürmek niyyeti ile giderken, Sultân-ı Enbiyâya rastgeldim. Bundan sonrası anlatılmış idi.

Yirmibirinci Menâkıb: Birgün Server-i Enbiyâ “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” mescidde oturmuş idi. Cebrâîl aleyhisselâm geldi. Sultân-ı Enbiyâ, hazret-i Cebrâîl ile söyleşirdi. Eshâb-ı kirâm mescide gelip, Seyyid-i kâinâtı meşgûl görüp, bildiler ki, hazret-i Cebrâîl ile söyleşir. Sükût edip, oturdular. O sırada hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” içeri girip, selâm verip, yerine oturdu. Hazret-i Osmân “radıyallahü teâlâ anh” gelip, selâm verip, yerine oturdu. Sonra Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” gelip, selâm verdikde, hazret-i Cebrâîl aleyhisselâm ayak üzerine kalkdı. Sultân-ı Enbiyâ hazretleri de ayak üzerine kalkdı. Eshâb-ı kirâm, Server-i kâinâtı ayak üzere kalkdığını görüp, hepsi ayağa kalkıp, hayret etdiler. Zîrâ Fahr-i âlem, Eshâb-ı güzînden kimseye ayak üzerine kalkmamışdır. Sonra bu husûsu, hazret-i Resûl-i ekremden sordular. Buyurdular ki: Ebû Bekr-i Sıddîk mescide girip, selâm verdiği zemân, Cebrâîl aleyhisselâm Ebû Bekr-i Sıddîka ta’zîm için ayak üzerine kalkdı. Ben de ayak üzerine kalkdım. Sonra, yâ kardeşim Cebrâîl, Ebû Bekre ne için ta’zîm etdiniz, diye sordum. Dedi ki: Yâ Resûlallah! Ebû Bekre

ta'zîm bana vâcibdir. Zîrâ Ebû Bekr benim hocamdır. Ben sordum, neden dolayı hocandır. Cebrâîl aleyhisselâm dedi ki: Yâ Muhammed "sallallahü aleyhi ve sellem"! Hak Sübhânehü ve teâlâ, Âdem aleyhisselâtü vesselâmı yaratdığı zemân, meleklere, hazret-i Âdeme secde ediniz, diye emr etdi. Benim hâtırıma geldi ki, secde etmiyeyim. Ben ondan efdalim. Zîrâ ki, o balçıkdan yaratılmışdır, dedim. Bunun üzerine olmağa niyyet eyledim. O zemân ki, Ebû Bekrin rûhu arş altında nûrdan bir kubbe [köşk] içinde idi. Köşkün kapısı açıldı, Ebû Bekrin rûhu çıkdı. Bana dedi ki, yâ Cebrâîl secde eyle. Sakın muhâlefet etme. Bunu üç kerre tekrârladı. Arkama üç kerre eliyle vurdu. O sırada kalbimden kibr ve enâniyyet ve inâd gitdi. Âdeme secde eyledim. Benden kibr ve enâniyyet, iblîse intikâl edip, Âdeme secde etmedi. Ebedî tard edilip, mel'ûn oldu ve ben de ebedî se'âdete kavuşdum. Yâ Muhammed "sallallahü aleyhi ve sellem"! Ebû Bekr bu şeklde bana hoca olmuşdur, dedi.

Yirmiikinci Menâkıb: Birgün, hazret-i Fahr-i kâinâtın huzûr-u şerîflerinde, Cebrâîl aleyhisselâm bir tarafda oturur idi. Hazret-i Sultân-ı Enbiyâya, Cebrâîl aleyhisselâm geldiği zemân eshâb-ı güzînin hepsi "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" ayak üzere dururlar idi. Fekat, hazret-i Ebû Bekr oturur idi. Fahr-i âlem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" istigrâkda iken [ma'nevî dalmış hâlde iken] hazret-i Cebrâîl ile, hazret-i Ebû Bekr işâretleşip, birbirlerine bakışıp, tebessüm etdiler. Fahr-i âlem hazretleri, hazret-i Cebrâîlin hazret-i Ebû Bekr ile işâretleşdiğini görüp, hazret-i Cebrâîle dedi ki: yâ kardeşim Cebrâîl. Ebû Bekr ile olan mu'âmelenize sebeb nedir. Hazret-i Cebrâîl dedi ki: yâ Resûlallah! Birşey yokdur. Fahr-i âlem hazretleri tekrâr sordular. Cebrâîl aleyhisselâm dedi ki, Hak Sübhânehü ve teâlâ, yeri ve göğü, arşı, kürsî, Cennet ve Cehennemi yaratmazdan evvel, Cebrâîl nâmında yetmişbin melek yaratmış idi. Allahü teâlâ bunlara süâl ederdi ki, siz kimsiniz? Ben kimim? Bunlar cevâb vermemekle cümlesini helâk etdi. Sonra beni yaratıp, bana da süâl edince, ben de cevâb vermeyip, ben kulunu helâk etmek üzere iken, hazret-i Ebû Bekrin rûhu yanıma gelip, sen Hâlıksın, ben senin bir za'îf mahlûkunum, diye cevâb vermem için bana ta'lîm eyledi. Yâ Resûlallah! O Allah hakkı için ki, Ondan gayri Allah yokdur. Ben hazret-i Ebû Bekrin azâdlısıyım, dedi.

Yirmiüçüncü Menâkıb: Hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" islâma geldiği vaktde, Hak Sübhânehü ve teâlâ aşkına ve Habîbullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" aşkına, seksenbin altın fakîrlere sadaka eyledi. Kırkbin altın gizli, kırkbin altın açıkdan vermişdi. O hâle geldi ki, giyecek elbisesi kalmamış idi. Sonra eski bir mutâf [keçi kılından dokunmuş elbise] eline geçdi. Mubârek arkasına aldı. Sonra nemâz vakti gelince, o mutâfı arkasına alıp, nemâz kılardı. Nemâz vakti hâricinde mubârek göğsüne kadar tennûr [tandır] içine girer. Arkasına mutâfı alırdı. Bu hâl üzere üçgün se'âdethânesinde [evinde] oturup, Habîbullah hazretlerinin huzûr-u se'âdetlerine gidemedi. Dördüncü gün oldukda, hazret-i Fahr-i Enbiyâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem", sabâh nemâzını kıldıkdan sonra, mubârek arkasını mihrâba verip, sahâbe-i kirâm hazretlerine teveccüh edip, buyurdular ki: Üç gündür, Ebû Bekr-i Sıddîk mescide gelmedi. Acabâ mubârek hâtır-ı şerîfi nasıldır. Varalım, mubârek hâtırını soralım; diye söylerken, mubârek arkasına bir siyâh mutâf giymiş olarak Cebrâîl aleyhisselâm geldi. Hazret-i Resûlullah, Cebrâîl aleyhisselâmı bu hâlde görünce, mubârek şekli değişdi. Yâ kardeşim Cebrâîl; bu ne hâldir, diye sordu. Hazret-i Cebrâîl, dedi ki, yâ Resûlallah! Ma'lûmunuz olsun ki, yedi kat gökde, arş ve kürsîde olan bütün melekler, bütün Kerûbîyûn böyle mutâf giydiler. Hazret-i Resûl-i ekrem, bu işin aslı nedir, yâ kardeşim, bana açıkla, dedi. Hazret-i Cebrâîl dedi ki, yâ Resûlallah! Hazret-i Ebû Bekr, Allahü teâlânın aşkına ve senin dînin uğruna seksenbin altın sadaka verdi. Kırk bini gizli ve kırkbini açıkdan. Şimdi giyecek elbisesi kalmadığı için, üç günden beri mescide onun için gelemedi. Nemâzı evinde kıldı. Yâ Resûlallah! Hak Sübhânehü ve teâlâ sana selâm edip ve buyurdu ki, hazret-i Ebû Bekre esvâb [elbise] göndersin. Hazret-i Fahr-i Enbiyâ, Eshâb-ı güzîne bakıp, dedi ki, her kimin, bir fazla kaftanı varsa, Ebû Bekre versin ki, ben sevineyim. Hak Sübhânehü ve teâlâ karşılığında nice nice sevâblar ve dereceler versin. Benimle firdevs-i a'lâda komşu olsun. Eshâb-ı kirâmın hepsi, aradılar. Hiçbirisinde bulunmadı. Bulunamayınca; bir sahâbî varıp, bir başka kimsede bir hırka buldu. Hazret-i Ebû Bekre gönderdi. Hazret-i Ebû Bekr o sahâbîye düâlar edip, o kaftanı giydi. Hazret-i Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" mubârek ayaklarının tozuna yüz sürmeden, ya'nî yanına gelmeden hazret-i Cebrâîl aleyhisselâm yetişdi. De-

di ki: Yâ Muhammed “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem”! Allahü teâlâ sana selâm eder. Buyurdu ki, bütün sahâbîler ile Ebû Bekri ta’zîm ve tekrîm ile karşılayasın. Ondan sonra, server-i Enbiyâ, hazret-i Ebû Bekre karşı çıkıp, müsâfehâ etdi. Cenâb-ı Hakka müteveccih olup, düâlar etdi. Sonra bütün sahâbîler Ebû Bekr ile müsâfehâ etdiler. Gönülden Ebû Bekre düâlar eylediler “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în”.

Yirmidördüncü Menâkıb: Bundan sonra, yukarıdakilere ilâve olarak, hazret-i Cebrâîl aleyhisselâm dedi ki, yâ Muhammed “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem”! Hak Sübhânehü ve teâlâ sana selâm eder. Buyurur ki, Ebû Bekr kuluma benden selâm söyle! Bu fakîr hâliyle benden râzımıdır; sor? Hazret-i Enbiyâ “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem”, Ebû Bekr hazretlerine haber gönderip, beyân buyurduklarında; hazret-i Ebû Bekr, inleyip, bağırarak, feryâd ederek, dedi ki: “Ebû Bekr kimdir ki, kim oluyor ki, Rabbimden râzı olmıyayım. Ben herşeyi yaratan Rabbimden râzıyım, râzıyım”.

Yirmibeşinci Menâkıb: (Misbâh) kitâbında anlatılmakdadır. Hazret-i Ömer “radıyallahü teâlâ anh” der ki; bir gün Resûl-i ekrem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” bize, askeri donatmak için, sadaka getirin diye, emr etdiler. Benim malımın çok olduğu bir zemân idi. Gönlümden geçdi ki, her zemânda, kardeşim Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” sadaka husûsunda hepimizden fazla sadaka verirdi. Ammâ bu def’a ben ondan fazla vereyim diye, malımın yarısını götürdüm. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdular ki, yâ Ömer! Ehl-i beytine [ev halkına] ne alıkoydun. Dedim ki, yâ Resûlallah! Bu kadarını [ya’nî yarısını] alıkoydum. Bu sırada Ebû Bekr “radıyallahü anh” cümle malını getirip, koydu. Hazret-i Fahr-i Enbiyâ buyurdu ki, yâ Ebâ Bekr! Ehl-i beytine [ev halkına] ne alıkoydun? Ebû Bekr, yâ Resûlallah! Ehlime Allahü teâlâyı ve Resûlünü alıkoydum, deyince, (ikinizin arasındaki fark, cevâbınız arasında olan fark gibidir) buyurdular. Ondan sonra, Ebû Bekr-i Sıddîkın her bir işde, önüne geçme ümmidimi kesdim. Rivâyet edilir ki, o zemân, hazret-i Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” sadaka getirin diye emr edince, hazret-i Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” cümle malını ve giyeceklerini, sadaka verip, bir hırka giydi. O zemân Cebrâîl aleyhisselâm geldi. Server-i Enbiyâ “sallallahü teâlâ aleyhi ve sel-

lem” gördü ki, Cebrâîl aleyhisselâm hırka giymiş. Ba’zı rivâyetde gelmişdir ki, bir gün hazret-i Ebû Bekrin “radıyallahü teâlâ anh” huzûr-ı şerîflerine bir dilenci gelip, Allah için birşey verin dedikde, vermeye birşeyi bulunmayıp, sırtındaki gömleği, kapı arkasından dilenciye verdi. Kendisi bir eski şal örtündü. İbâdetle meşgûl oldu. Allahü teâlânın emri ile Cebrâîl aleyhisselâm üzerine bir şal bürünüp, hazret-i Habîbullahın huzûruna geldi. Resûl-i ekrem “sallallahü aleyhi ve sellem” dedi ki, yâ kardeşim Cebrâîl! Bu ne hâldir. Seni bu hâl üzere hiç görmemişdim. Yâ Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem”! Benim bu şekle girdiğimi acâib karşılama, ki Hak Sübhânehü ve teâlâ bütün gök meleklerine bu sûrete girmeğe emr eylemişdir. Çünki, Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü anh” şimdi bu şekldedir.

Yirmialtıncı Menâkıb: Hazret-i Ebû Bekr ile Ebüdderdâ “radıyallahü teâlâ anhümâ”, ikisi berâber giderken, bir dar yola geldiler. Ebüdderdâ önde, Ebû Bekr arkada, o darlıkda yürürken, o sırada, Sultân-ı Enbiyâ “sallallahü aleyhi ve sellem” karşıdan, parlak bir ay gibi, göründü. Hazret-i Ebüdderdâ, hazret-i Ebû Bekrin önüne geçmiş görünce hazret-i Fahr-i kâinât huzûrsuz olup, Ebüdderdâya hitâb eylediler ki, yâ Ebüdderdâ! Niçin Ebû Bekrin önünce yürürsün. Bilmez misin ki, Ebû Bekr senden evveldir. Senden büyük olan kimsenin önünde gitmek edebi terk değil midir. Hazret-i Ebüdderdâ hatâsını anlayıp, tevbe ve istigfâr eyledi. Şimdi ey mü’minler! Hazret-i Ebüdderdâ gibi bir zât, bir ân hazret-i Ebû Bekrin önüne geçince, hazret-i Resûl-i ekrem huzûrsuz oldu. Fikr edin, ya’nî düşünün. Ayrı i’tikâd üzere olanlardan Allahü teâlâ korusun!

Yirmiyedinci Menâkıb: Birgün sahâbe-i güzînden “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în” ba’zıları Fahr-i kâinâtın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” yüksek huzûrlarına varıp, hazret-i Ebû Bekrden “radıyallahü anh” şikâyet eylediler. Dediler ki, yâ Resûlallah! Hazret-i Ebû Bekr bir oda içine girip, ciğer kebabını yalnız yir. Kokusunu duyarız. Lâkin bizi da’vet eylemez. Sultân-ı Enbiyâ “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki, **“Bir dahâ böyle yapdığı vakt, bana haber veriniz; evine varalım.”** Birgün yine hazret-i Ebû Bekr, bir odaya girdiğinde, ciğer kebabının kokusunu duyan Sahâbîler, ciğer kebabı yir diyerek, varıp, haber verdiklerinde, Server-i Enbiyâ hazretleri, derhâl

kalkıp, hazret-i Ebû Bekrin olduğu odaya gitdi. İçeri girdikde, gördü ki, ne ateş var; ne kebab. Sonra süâl etdi ki, yâ Ebâ Bekr! Ciğer kebabını yalnız yir imişsin; revâ mıdır. Ebû Bekr dedi ki, yâ Resûlallah! Hâşâ ki ben ciğer kebabını yalnız yiyeyim. Pişen kendi ciğerimdir. Hayr-ül-beşer "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem", sebebini sordular. Ebû Bekr "radıyallahü anh" cevâb verdi ki, yâ Habîballah! Dâimâ hâtırıma gelir ki, Hak Sübhânehü ve teâlâ bana islâm dînini müyesser eyledi. Ve Habîbinin dostlarından eyledi. Husûsî olarak bütün sahâbe-i kirâm içinde bu şeklde şöhret buldum. Kıyâmet gününde; acabâ ahvâlim ne olur. Allahü teâlânın huzûrunda bu iltifâtı ve bu riâyeti [bu ni'metlerin şükrünü yerine getirir miyim] tekmîl eder miyim diye korkudan ciğerim kebab gibi pişdiğinin sebebi budur. Hemen o sâat Cebrâîl aleyhisselâm gelip; hazret-i Ebû Bekrin hakkında nice müjdeler getirdi. Ondan sonra Eshâb-ı güzînin "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" hazret-i Ebû Bekre "radıyallahü teâlâ anh" muhabbetleri bir iken bin kat fazla oldu.

Yirmisekizinci Menâkıb: Hazret-i Fahr-i âlem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" bir gün mescid-i şerîfinde, Eshâb-ı güzîn arasında, oturuyordu. Hazret-i Cebrâîl aleyhisselâm geldi. Sultân-ı Enbiyâ hazretlerine buyurdular ki, Ebû Bekrin bir sâat ibâdeti yetmiş yıllık ibâdet yerini tutar. Hazret-i Resûl-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" bunlara cevâb vermeyip, hazret-i Bilâle emr etdi ki var, Ebû Bekri da'vet eyle. Hazret-i Bilâl, emri tâat kabûl edip, Ebû Bekrin kapısını çaldı. Dedi ki, Ebû Bekr hazretlerini Sultân-ı kevneyn "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" çağırır. Hemen o sâat hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü anh" yerinden kalkıp, Server-i kâinâtın bulunduğu yere gitdi. Sultân-ı kâinât karşılayıp, Ebû Bekr hazretlerini yanına aldı. Sonra süâl eyledi ki, yâ Sıddîk, hâlâ ne amel üzerinde idin. Cevâb verdiler ki, yâ Habîballah! Hâtırıma şöyle geldi ki, Hak Sübhânehü ve teâlâ iki ev halk etdi. Birinin adı Cennet ve birinin adı Cehennem. Elbette takdîr yerini bulup, ikisini de dolduracakdır. Birini yaramaz kulları ile, birini sâlih kulları ile. Yâ Resûlallah! Dedim ki, yâ Rabbî! Bu za'îf kulunun bedenini büyültüp, Cehenneme koy ki, benim bedenim ile Cehennem dolsun. Senin emrin yerini bulsun. Bütün âlem, Cehennem korkusundan halâs olsun. Ondan sonra Eshâb-ı güzîn hazret-i

Ebû Bekrin böyle düâsına ve yüksek himmetlerine hayrân olup, cümlesi hayr düâ etdiler “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în”.

Yirmidokuzuncu Menâkıb: Birgün hazret-i Ebû Bekr ile hazret-i Ömer “radıyallahü anhümâ” bir husûs için, birbiriyle münâzea etdiler [çekişdiler]. Hattâ, hazret-i Ebû Bekr hazret-i Ömere bir mikdâr sert olarak söyledi. Biraz durdukdan sonra, hazret-i Ebû Bekr pişmân olup, hazret-i Ömerden özrler diledi. Hazret-i Ömer iltifât etmedi. Se’âdethânelerine [evine] gitdi. Hazret-i Ebû Bekr gördü ki, hazret-i Ömer afv etmedi. Bu üzüntü ile, hazret-i Habîbullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûrlarına vardı. Habîb-i ekrem gördü ki, hazret-i Ebû Bekrin şekli değişmiş. Mubârek derisinde değişiklik var. Süâl buyurdular ki, yâ Sıddîk sana ne oldu ki, böyle üzüntülüsün. Hazret-i Ebû Bekrin gözlerinden yaş akıp, dedi ki, yâ Resûlallah! Bir husûs için hazret-i Ömer ile münâzea edip, bir mikdâr gadab ile, söylemişdim. Onun için hâtırı kırılmış [gücenmiş]. Sonra hatâmı bilip, afv diledim. Kabûl eylemedi. Yâ Resûlallah, huzûrunuza geldim. Benim hâlim nice olur. Kıyâmet gününde eğer Ömer yakama yapışırsa, bana inâyet, hâlime rahm eyle; deyip ağladı. Hazret-i Fahri âlem üç kerre düâ eyledi ki, yâ Rabbî! Ebû Bekrin bütün günâhlarını afv eyle; Ömerin bile. [ya’nî hazret-i Ömerin günâhını da afv eyle!] Meğer hazret-i Ömer “radıyallahü teâlâ anh” de hazret-i Ebû Bekrin ricâsını kabûl etmediğine pişmân olmuşdu. Hazret-i Ebû Bekrin evleri tarafına gitdi. Kapının önüne gelip, hazret-i Ebû Bekri sordu. Habîb-i ekrem hazretlerine gitdi diye cevâb verdiler. Hazret-i Ömer de varıp, Server-i kâinâtın huzûr-ı şerîflerine yüz sürdükde, gördü ki, bir tarafda hazret-i Ebû Bekr oturur. Bir tarafında hazret-i Ebüdderdâ oturur. Ondan sonra Habîb-i ekrem hazretleri buyurdular ki, Hak Sübhânehü ve teâlâ hazretleri beni sizlere Peygamber gönderdi. Cümleniz tekzîb etdiniz [inanmadınız]. Ammâ Ebû Bekr-i Sıddîk tasdîk eyledi. Cân ve baş ve bütün mal ve menâl ile, ehliyle ve iyâliyle benim uğrumda kalben kıyâm gösterip, bir ân ayrılmadı. Neden Ebû Bekrin kıymetini bilmeyip, rencîde edersiniz. İnsâf mıdır. Bilmez misiniz ki, Ebû Bekre olan riâyet ve hurmet bizedir. Onun hâtırını gözetmek, bizim hâtırımızı gözetmek gibidir. Hazret-i Ömer “radıyallahü anh” bu [azarlama şeklindeki] kelâmı işitdikden sonra, kalkıp,

Ebû Bekr tarafına gidip, hazret-i Ebû Bekr de karşılayıp, birbiriyle müsâfeha edip, özr dilediler.

Otuzuncu Menâkıb: Ebûl Ferec el Cevherî, Hasen Basrîden rivâyet eder. O da îmâm-ı Hasen bin Alîden "radıyallahü anhümâ" rivâyet eder. Hazret-i Alî "kerremallahü vecheh" bir gün hutbe okuyup, halkı gazâ ve cihâda teşvîk etdi. Bir şahs ayak üzere kalkıp, dedi ki, yâ imâm! Bana fî sebîlillah cihâdın ve gazâların sevâbından haber ver. Hazret-i Alî buyurdular ki, bir gün Resûl-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri ile gazâya gidiyorduk. Senin benden süâl etdiğin gibi, ben de hazret-i Resûl-i ekremden süâl etdim; dedim ki, yâ Resûlallah! Bize gazâ ve cihâdın sevâbından haber ver. Hazret-i Server-i kâinât buyurdular ki: Bir kavm gazâya niyyet eylese, Hak Sübhânehü ve teâlâ onlar için Cehennemden kurtuluşuna berat yazar. Kaç kişi sefer için hâzırlansa, Allahü teâlâ onlar ile meleklere öğünüp, buyurur ki, görün, benim kullarımı, benim yolumda gazâya hâzırlanırlar. Ehline ve evlâdına vedâ' eylerken, evi ve dıvârları onlar için ağlar. Ve günâhlarından temizlenip, anadan doğmuş gibi olurlar. Yılanın, derisinden çıkdığı gibi olurlar. Hak Sübhânehü ve teâlâ her adıma kırk bin melek verir. Dört tarafından hıfz ederler. İşledikleri her hasene ve her sevâb iki kat yazılır. Ona bin âbid ibâdeti sevâbı yazılır. Öyle âbid ki, bin yıl ibâdet etmiş olur. Harbe gitmek üzere yola girdiği zemân, Hak Sübhânehü ve teâlâ o kadar sevâb verir ki, dünyâdaki bütün insanlar kâtib olsalar, onun hesâbında âciz olurlar. Düşmâna karşı olup da, harbe başlasalar, melekler onları çevirip, üzerlerine durup, nusret ve zafer için, düâ ederler. Arşın altından bir melek, **(El-cennetü tahte zılâl-issuyuf)** ya'nî Cennet kılıçların gölgesi altındadır diye, nidâ edip, çağırır. Kılınç dokunup, her şehîd olana, sıcak günde soğuk su içmiş gibi, lezzetli gelir. Her kılınç darbesi yiyip, atından yere düşmezden evvel, Hak teâlâ hûrî gönderir. Sağından ve solundan yetişip, müjde verirler. Hak Sübhânehü ve teâlânın onun için, Cennetde hâzır eylediği kerâmâtı (ikrâmları) ve sevâbı haber verirler ve müjdelerler. Ondan sonra yere düşse, bir ses gelip, der ki, "Merhâbâ ey temiz rûh! Temiz bedeninden çıkdın. Müjdeler olsun sana ki, Allahü teâlâ senin için Cennetinde o kadar sevâb ve ecrler ve mülk ve ni'metler hâzırlamışdır ki, ne gözler görmüşdür, ne kulaklar işitmişdir.

Ne de kimsenin hâtırına gelmişdir. Hazret-i Resûl-i Ekrem "sallallahü aleyhi ve sellem" buyurdu ki, Allahü teâlâ o şehîd hakkında buyurdu ki, onun ehline ve evlâdına halîfeyim. Her kim onu râzı eder, beni râzı eder. Her kim onu incitir, beni incitir. Hak Sübhânehü ve teâlâ hazretleri, şehîdlerin rûhlarını yeşil kuşların kursağına koymuşdur. Cennete girip, yemişlerinden yirler. Şehîde Cennet-ül firdevsde yetmiş kasr verirler. Her iki kasrın arası San'a ile Tehâme arası mesâfe kadardır. O kasrların nûru şark ve garb [doğu-batı] arasını doldurur. Her kasrın yetmiş kapısı vardır. Altındandır. Her kapıda perde asılmışdır. Kapının üstünde bir köşk vardır. Her bir köşkün içinde yetmiş çadır vardır. Her çadırda yetmiş kanepe [serîr] vardır. Her serîrin ayakları inciden ve yâkutdan ve zeberceddendir. Her serîr üzerinde kırk döşek vardır. Her döşeğin yüksekliği kırk arşındır. Her döşekde bir hûrî ayn ve her hûrî aynın kırk câriyesi vardır. Başlarında inciden tâclar ve boyunlarında mendiller ve ellerinde murassa leğen ve ibrik tutarlar. Hazret-i Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" yemîn edip, buyurdu ki, kıyâmet gününde, şehîdler yerlerinden kalkıp, mahşer yerine gelirken, yollarında Enbiyâ aleyhimüsselâm olur. Onlar geldikde, ayak üzerine kalkarlar. Şehîdler gelip, mücevherlerle süslü kürsîler üzerine otururlar. Her şehîd evlâdından ve ehlinden ve akrabâsından ve ahvâl ve ahbâbından yetmişbin kişiye şefâ'at edecekdir. Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" der ki; hazret-i Server-i Enbiyâ bunu böyle buyurdular.

Nevfel "radıyallahü anh" derler bir yiğit, iki oğlunu ve hâtununu yanında getirip dedi ki, Yâ Resûlallah "sallallahü aleyhi ve sellem"! Ben düâ edeyim, Siz âmîn deyiniz. Böylece düâm kabûl olsun. Hazret-i Server-i âlem, buyurdular ki, Sen söyle, ben âmîn diyeyim. Nevfel "radıyallahü anh" el kaldırıp, dedi ki: Yâ Rabbel âlemîn! Nevfel kuluna şehâdet müyesser eyle. Bu iki oğlunu yetîm eyle. Vâlidelerini dul eyle. Ondan sonra varıp, silâhını kuşanıp, atına binip, düşmâna karşı çıkdı. Birçok kimseyi öldürüp, sonunda atını düşürdüler. Sonra kendini şehîd etdiler. Zübeyr bin Avvâm "radıyallahü teâlâ anh" der ki, ben gelip Fahr-i kâinât hazretlerine Nevfelin şehâdetini bildirdim. Dedim ki, Allahü teâlâ gazânı Nevfel ile mubârek etsin. Nevfel şehîd olup, kana bulanıp, yatar. Hazret-i Resûl-i ek-

rem ve Nebiyyi muhteremin mubârek gözleri yaş ile doldu. Sonra oradaki Eshâb-ı kirâm ile berâber geldiler. Sa'd bin Ebî Vakkas ok atıp, müşrikleri Nevfelin yanından dağıtdı. Resûlullah hazretleri gelip, başını dizi üzerine alıp, buyurdu ki: Allahü teâlâ sana rahmet etsin; yâ Nevfel! Şübhe yokdur ki, Hak Sübhânehü ve teâlâ yarın kıyâmet gününde, nidâ edip, buyurur. Sen Arşın altından çıkarsın. Başın sağ elinde olur. Damarlarından kan akar. Kokusu miskden güzel kokar. Süâlsiz, hesâbsız Cennete gidersin. Sonra Abdürrahmân bin Avf hazretlerine buyurdular. Örtü getirdiler. Sarıp, defn etdiler. Sonra Resûlullah hazretleri, kalkıp parmaklarının üzerinde yürür idi. Sonra süâl etdiler. O Resûl-i Hüdâ "sallallahü aleyhi ve sellem" buyurdular ki; Beni Peygamber gönderen Allahü teâlâya yemîn ederim ki, Nevfel üzerine o kadar melek nâzil oldu ki, meleklerin çokluğundan ayağımı basacak yer bulamazdım. Bir melek gelip, kanadını ayağım altına döşedi. Ona basdım. Gazâ temâm olunca; hazret-i Resûl-i müctebâ "sallallahü aleyhi ve sellem", hergün varıp, Nevfelin kabrini ziyâret ederdi.

Zübeyr bin Avvâm "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet eder ki, sayısız ganîmetler ile; gazâdan döndük. Mensûr, muzaffer olarak, Medîne-i münevvereye yöneldik. Medîneye yaklaşdıkda; Medîne halkı hazret-i Resûl-i Ekremi karşılamaya çıkıp, hâtunlar ve kızlar, def çalar, şi'r okur, hazret-i Serveri medh ve senâ ederler idi. Tebessüm edip; Ensârın hâtunları ne iyidir, derler idi. Ansızın Nevfelin hâtunu iki oğlu ile gelip, Server-i kâinât hazretlerine selâm verip, üzengilerine yüz sürüp, gazânız mubârek olsun, dedikden sonra, dedi ki, yâ Resûlallah, Nevfelin hâli ne oldu. Hazret-i Fahr-i âlemin mubârek gözlerinden yaş revân olup, yanında olanlar da ağladılar. Zübeyr bin Avvâm, Server-i kâinâtın "sallallahü aleyhi ve sellem" üzengisi yakınında yürürdü. Ona buyurdu ki, yâ Zübeyr! Yürü. Nevfelin haberini hâtununa söylemeye kim dayanabilir ki, ben söyliyeyim. Mubârek eli ile ardına işâret edip, geçdi, gitdi. Ondan sonra hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" geldi. Ona da hâtun varıp dedi. Yâ Betûlün [hazret-i Fâtımânın] zevci. Nevfel ne oldu. Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" ağlayıp, yanındakiler de ağladılar. Ammâr bin Yâser yanında yürür idi. Ona dedi ki; Nevfelin haberini hâtununa nasıl söyliyebilirim. Eli ile ardına işâret etdi; geçdi. Ondan sonra hazret-i Osmân "radıyallahü

teâlâ anh” geldi. Hâtun Ona varıp, sordu. Hazret-i Osmân ağlayıp, yanında olanlar da ağladılar. O da eliyle işâret edip, geçdi, gitdi. Ondan sonra hazret-i Ömer “radıyallahü teâlâ anh” geldi. Hâtun ona da varıp sordu. Hazret-i Ömer de cevâb vermeyip, geriye işâret edip, geçdi, gitdi. Ondan sonra Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” geldi. Mû’az bin Cebel “radıyallahü teâlâ anh” der ki: Ben hazret-i Ebû Bekrin, rikâbında [üzengisi karşısında] yürürdüm. Bana bakıp, tebessüm ederdi. Zübeyrden gayri geride kimse de kalmamışdı. Çünki, hâtun onlara da sordu. O yâr-i gârı Mustafâ [ya’nî Resûlün mağara arkadaşı], yüksek sırların kaynağı olan Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” mubârek sakalını avucuna alıp, gönlü perîşân olarak, parmağını dişine dokundurup, Hak sübhânehü ve teâlâ dergâhına teveccüh edip, dedi ki; yâ Rabbî! Bir gönül ki, yıkmakdan Habîbi ekremîn sakındı. Hazret-i Alî, hazret-i Osmân, hazret-i Ömer kaçındılar. Ben müşkil durumda kaldım. Eğer ifşâ edersem, ya’nî Nevfelin şehâdet haberini verirsem, Habîbine muhâlefet etmiş olurum. Eğer geri kaldı, geliyor desem, yalan söylerim. Doğru söylesem hâtırı [gönlü] yıkılır. Doğru söylemesem din yıkılır. Gönülden dedi ki, yâ Rabbî! Bana da bir söz ilhâm eyle; yâ müşkilimi sen çöz ki, miskînenin gönlü tesellî olsun deyip, Hakka bağlanıp, dergâha yüz tutup, (Yâ ALLAH) deyince, o ânda yaydan ok çıkar gibi, kılıncı elinde Nevfel sür’atle gelip, hazret-i Ebû Bekre selâm verdi. (Buyur) yâ Sıddîk, beni mi istersin, dedi. Mubârek elini açıp, Alîye “radıyallahü anh”, sonra Sahâbe-i güzîne yetişdi ve selâm verdi. Bunlar bu hâli görüp, dehşet içinde kalıp, atlarından düşeyazdılar.

Zübeyr bin Avvâm hazretleri der ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin âdet-i şerîfleri idi ki, seferden geldikde, mescide varıp, iki rek’at nemâz kılardı. Sefere gitmiyenler gelip, selâm verip, tebrîk ederlerdi. Yine mescide vardı. Otururken kapıda kalabalık oldu. Kalabalığı gördüler. Nevfel içeri girip, selâm verdi. Resûl-i ekrem hazretleri Nevfeli karşılayıp, selâmını alıp, yerine oturtdukdan sonra, kendileri de oturdu. Buyurdu ki, sübhânallah! Bu bir âyetdir ki, Hak teâlâ açıkladı. Acabâ kimin eliyle zâhir oldu; derken, o ânda hazret-i Cebrâîl aleyhisselâm geldi. Zübeyr bin Avvâm “radıyallahü teâlâ anh” der ki: Gözüm ile gördüm ve kulağım ile işitdim. Başın-

da Cebrâîlin imâmesi vardı. Yâ Muhammed! Şükr secdesi eyle ki, ümmetinde Allahü teâlâ, hazret-i Îsâ aleyhissalâtü vesselâm gibi, ölüyü dirilten kimse yaratdı. Allahü teâlâ sana selâm eder. Buyurur ki, benim Habîbim, eğer senin mağara arkadaşın Ebû Bekr-i Sıddîkın "radıyallahü anh" sakalı avucunda iken, bir kerre dahâ (Yâ ALLAH) demiş olaydı, izzim-celâlim hakkı için, bütün şehîdleri, diriltirdim. Yâ Muhammed! Ebû Bekr kuluma söyle ki, ben ondan râzıyım. O da benden râzımıdır. Onun sözünü doğru çıkarmak için, Nevfeli diriltdim. Zîrâ o câhiliyye döneminde yalan söylememişdir. Bunun üzerine, Server-i Âlem, Ebû Bekrin sakalını öpüp, Cebrâîl aleyhissalâtü vesselâmın verdiği müjde haberini söyleyip, buyurdular ki: Yâ Ebâ Bekr! Hakdır ve lâyıkdır ki, Allahü teâlâ sana ikrâm etmişdir. Şükrler olsun o Allahü teâlâ hazretlerine ki, ben dünyâdan ayrılmadan evvel, ümmetimde hazret-i Îsâ aleyhisselâm gibi, Allahü teâlânın izniyle ölüyü dirilten kimse yaratdı. Ondan sonra Ebû Bekr hazretleri imâmesini çıkarıp, başını açıp, dedi ki: Yâ Resûlallah! Hazretinden utanırım. Yoksa imâmemi [sarığımı] Cehennem ateşinin üzerine koyardım. Cehennemin ateşini ümmetinin büyük günâh işleyenlerinden men' ederdim. Ondan sonra Nevfel nice yıllar ömr sürdü. Evvelki oğullarından gayri iki oğlu dahâ oldu. Sonra Yemâme cenginde şehîd oldu.

Ba'zı rivâyetde hanımı söylenmeyip, fakîr bir annesi olduğu söylenmişdir. Nevfel, silâhını kuşanıp, atına binip, muhârebeye katılmak üzere geldi. Annesi, ağlıya ağlıya feryâd ederek, Fahr-i kâinâta gelip, dedi ki: Yâ Habîballah! Benim gözümün yaşına merhamet eyle. Hayâtımda, görür gözüm ve tutan elim budur. Bundan gayri sığınacağım yokdur. Gâyet garîb ve fakîrim. Benim oğlum gençdir. Harb ahvâlinden haberi yokdur. Naz ile büyümüşdür. Soğuğa ve sıcağa dayanamaz. Ben zelîl kalırım. Kimse benim hâlimi bilmez. Hazret-i Resûl-i ekrem o fakîrin göz yaşına acıdı. O civâna dedi ki, oğlum, ben sana kefîl olayım ki, gazâ sevâbını kazanasın. Şehîdlik mertebesine erişesin. Dertli annenin rızâsını gözet. Bunun yaşlılığı vaktinde, göz yaşını akıtdırma. Bu garîb bize şefâ'ate gelmiş iken, ayrılık ateşiyle yakma. İbâdet meydânının pîri, ağlıyarak; Yâ Resûlallah! Beni men' etme. İhtiyârım elde değildir. Hak yoluna gönlüm cân ve baş oynamak [koymak] diler. Nihâyet anneme bir düâ

edin ki, düânız sâyesinde, önce ona Allahü teâlâ sabr ihsân etsin. Bunun üzerine Resûl-i ekrem Nevfelin vâlidesine dedi ki, gel bu yiğidi hayrlı yolundan men' etme. Çileli annesi, Sultân-ı kâinâtın emrine muhâlefet etmedi. Dedi ki, Yâ Resûlallah! Oğlum, nev resîddir, Sefer ahvâlini bilmez ammâ, sana ısmarladım. Her hâlini gözetesin. Fahr-i âlem hazretleri, Allahü teâlânın izni ile olur, buyurdu. Bir rivâyetde sâlim ve ganîmetlerle dönünce, annesi Resûl-i ekremin huzûruna varıp, o hidâyet şemsi nûr-i nübüvvet ile etrâfı aydınlatıp, sürûr ile geldiler. Fakîr kadın rikâb-ı hümâyûna yüz sürüp, iştiyakla, oğlunu sordu. O şefkat deryâsı, musîbet [kötü] haberi vermekle gönlü kırılır endîşesi ile çekinip, hüsn-i edeble cevâb verip, dedi ki, geride kaldı. Gelenlerden süâl edesin. O derd sâhibi [Nevfelin annesi] bekledi. Hazret-i Alî “kerremallahü vecheh” se'âdetle geldikde, süâl etdi. Buyurdular ki, Habîbullahdan süâl etmedin mi? Miskîne [fakîr kadın] dedi ki, süâl etdim. Böyle cevâb buyurdular. Hazret-i Mürtedâ bildi ki, hazret-i Risâlet penâh, bunun gönlünü kırmamak için, musîbet haberini vermemişler. Sultân-ı kevneyne muhâlif söylemeyip, aynı şekilde cevâb verdiler. Sonra da hazret-i Osmân, hazret-i Ömer, böylece hazret-i Ebû Bekre erişdi “Rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în”.

Otuzbirinci Menâkıb: Hazret-i Bilâl-i Habeşî “radıyallahü teâlâ anh” bir kâfirin kölesi idi. Lâkin hazret-i Fahr-i âlemin mubârek ayağının toprağına yüz sürüp; kalbden müslimân olmuşdu. Bir büyük kilise vardı. İçindeki putlara hizmet için, kâfirler bir köylü ta'yin etmişlerdi. Birgün hazret-i Bilâl, o kiliseyi tenhâ buldu. İçeri girip, putların yüzlerini kirletdi. Acele ile dışarı çıkarken o hizmetci köylü, hazret-i Bilâl ile karşılaşıp, içeri girdi. Putları bu hâlde görünce, feryâd ederek, kâfirlerin oturdukları yere doğru varıp, hazret-i Bilâlden şikâyet etdi. Putlarına yapılan durumu bunlara bildirince, kâfirler Bilâlin efendisi üzerine gitdiler. Bir kölenin, bizim putlarımıza böyle ihânet etmesi uygun mudur. Elbette bu kulun [kölenin] hakkından gelmek gerekdir; dediler. Efendisi de bunlara dedi ki; mâdem ki benim kölem böyle küstâhlık yapdı. Size verdim. Ne yapmak isterseniz, öyle yapın. Onlar da Bilâli aldılar. Sıcak kum üzerine çıplak olarak koyup, mubârek karnı üzerine taş koydular. Sonra iki ellerini ve iki ayağını bağladılar. Dediler ki, tâ ki hazret-i

Muhammedin dîninden dönmeyince seni bundan kurtarmayız. Bunun altında kalırsın. Hazret-i Bilâl bu taşın altında **(Yâ Ehad)** ismi şerîfini söylerdi. Allahü teâlânın hikmeti, Server-i Enbiyâ yoldan geçerken, hazret-i Bilâli bu azâbda yatar gördü. Hem de dili ile (Yâ Ehad) ismi şerîfini söyler. Hazret-i Fahr-i Kevneyn "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem, buyurdu ki: (Yâ Ehad) ismi şerîfi seni kurtarır. Ondan sonra, se'âdetle devlethânelerine gitdi. Hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" hazret-i Habîb-i Ekrem ve Nebiyyi muhterem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin, ayağının tozuna yüz sürdü [ya'nî yanlarına vardı]. Hazret-i Bilâlin ahvâlini Ebû Bekr hazretlerine anlatıp, buyurdular ki, yâ Ebâ Bekr! Bilâli kâfir elinden, sen kurtarırsın. Yoksa bir başka kimse kurtaramaz. Zîrâ Ebû Bekr hazretlerinin dâimâ âdet-i şerîfleri bu idi ki, kâfirlerin arasında yürürdü. Bir müslimân esîr görse, hesâbsız para verip, satın alırdı. Aldığı gibi, Hak Sübhânehü ve teâlâ yoluna ve Habîb-i Ekrem aşkına azâd ederdi. Yine âdet-i şerîflerine binâen kâfirler arasına gitdi. Konuşma esnâsında, onlara dedi ki, Bilâle böyle azâb etmekden size ne fâide vardır. Gelin bana satın. Onlar dediler ki, biz Bilâli dünyâ ağırlığı akça da versen satmayız. Eğer Âmir adındaki kölen ile değişdirirsen olur. O Âmir, Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" sebebiyle, kıyâssız mal edinmişdi. Metâ'ından, yâdigârından, davarından gayri nakid onbin filori vardı. Hazret-i Ebû Bekr derdi ki, yâ Âmir! Müslimân ol, bütün mâl ile azâd ol. Yanımda, kardeşim olasın. Mel'ûn râzı olmayıp, islâm dînini kabûl etmez idi. Müslimân olmadığı için, hazret-i Ebû Bekr de, huzûrsuz olup, azâd etmezdi. Ondan sonra kâfirler dediler ki, kölen Âmir ile Bilâli değişiriz. Ebû Bekr hazretlerine gâyet hoş gelip, sevindiğinden, Âmiri, bütün malı ve davarı ile, hazret-i Bilâl için size verdim, deyince, kâfirler de, hazret-i Ebû Bekri aldatdık. Bu kadar mal ve Âmir gibi köle aldık diye sevindiler. Bilâl için olanlardan mel'ûnların haberleri yok idi. Yoksa hazret-i Ebû Bekrin bütün malını isterlerdi. O da Allah hakkı için acımayıp, sâdece sultân-ı Kâinâtın emr-i şerîfleri yerine gelsin diye, verirdi. Ondan sonra hazret-i Ebû Bekr, Bilâl hazretlerini, evvelâ taşın altından kurtarıp, elini eline alıp, hazret-i Habîb-i Ekremin huzûr-ı âlilerine getirip, ayak üzerine durup, buyurdular ki, yâ Resûlallah! Bilâli Allahü teâlâ aşkına bugün azâd eyledim. Fahr-i âlem hazretleri çok sevi-

nip, hazret-i Ebû Bekre düâlar etdi. O anda hazret-i Cebrâîl aleyhisselâm gelip, hazret-i Ebû Bekr hakkında, meâl-i şerîfi, **(O ateşden Ebû Bekr "radıyallahü anh" gibi, ziyâde müttekî olan sakınıp, kurtulur ki, Allahü teâlâ yanında temiz ve va'dine nâil olmak için, malını Allah yolunda hayrâta sarf eder)** olan, Leyl sûresi 17 ve 18.ci âyet-i kerîmelerini getirdi.

Otuzikinci Menâkıb: Birgün hazret-i Ebû Bekr ve hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anhümâ" mescidde oturuyorlardı. Bir kimse mescide girip, Server-i kâinât hazretleri ile, hazret-i Ebû Bekre selâm verdi. Sonra hazret-i Alîyi görünce, gâyet mahzûn olup, yüzü sarardı. Hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü anh" o kimsenin bu hâline bakıp, te'accüb eyledi [hayret etdi]. Nemâz kıldıkdan sonra, hazret-i Alîye süâl eyledi ki, yâ Alî, bu kimse mescide girip, seni gördükde, gâyet elem çekip, mahzûn oldu. Benzi sarardı gitdi, hikmeti nedir? Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" dedi ki, bu kimse bana yirmibin akçe borçludur. Onun için elem çekdi. Hazret-i Ebû Bekr o kimseyi çağırıp, dedi ki, hazret-i Alîye borcun olan yirmi bin akçeyi niçin vermezsin. Dedi ki; yâ Sıddîk! Allah hakkı için kudretim yokdur, ki vereyim. Yoksa bir gün te'hîr etmezdim. Hazret-i Ebû Bekr, Kur'ân-ı azîme riâyetinden ve kemâli sehâvetinden [ya'nî kemâl derecede cömertliğinden] o kimseye dedi ki, eğer sûre-i Fâtihayı yarısına kadar okuyup, sevâbını bana bağışlar isen, borcunu ben öderim. O kimse de kabûl edip, güzel ses ile Fâtihayı yarısına kadar okudu. Yine hazret-i Ebû Bekr buyurdu ki, eğer temâmını okursan, yirmibin akça dahâ vereyim. O kimse Fâtiha sûresinin temâmını okuyup, hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" da kırkbin akçeyi temâm verdi. Hem de az verdim diye özrler diledi. İşte Kur'ân-ı azîme ve Furkân-ı kerîme o server ve bütün Eshâb-ı kirâm "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" böyle ta'zîm ve tekrîm ederlerdi. Şimdiki zemâne adamları ise, Kur'ân-ı kerîmin bir cüz'ine bir akçe veyâ iki akçe ta'yîn ederler. Bu iş ile güzel derdlenirler. Hak Sübhânehü ve teâlâ hazretlerinden ve Habîbullah hazretlerinden utanmadan, bu vakfı edersin ve eğer hayr ederim diye kasd edersen, belki hayrından zararı fazla olur. Akllı olan kimse, buna râzı olmaz. Sultân Süleymân zemânında, Pervîz efendi derler bir kâdîasker vardı. Sâlih ve mütedeyyin ve müstekîm kimse idi. Birgün Bur-

sa kâdîsı bir arz gönderir. Mevzû'u bu ki, bir müslimân bir güne dört akçe ayırmış. Günde bir kerre İnnâ a'tayna sûresini okuyup, sevâbını rûhuna bağışlıyalar. Pervîz efendi merhûm, bu arzı eline alıp, yanında bulunan müslimânlara gösterip, dedi ki, işte sahîh vakf. Bu vakf sâhibi, Kur'ân-ı azîmüşşânın bir mikdâr kadrini bilmiş. Allahü teâlâ rahmet eylesin! Kur'ân-ı kerîmin tam kadrini bilmek, nerede müyesser olur. Ammâ hele hâline göre riâyet etmesine gayret eylemiş.

Otuzüçüncü Menâkıb: (Mesâbîh-i şerîf)de, sadaka bâbı faslında, hazret-i Ebû Hüreyreden "radıyallahü teâlâ anh" nakl olunmuşdur. Server-i kâinât aleyhi efdalissalevât hazretleri buyurmuşlardır ki, bir kimse eşyâdan bir çift şeyi sadaka etse, fîsebîlillah Cennet kapılarından da'vet olunur. Cennet için kapılar vardır. Her kim ki nemâz ehlindendir, nemâz kapısından da'vet olunur. Her kim ki cihâd ehlindendir, cihâd kapısından da'vet olunur. Her kimse ki sadaka ehlindendir, sadaka kapısından da'vet olunur. Her kimse ki oruc ehlindendir, reyyân kapısından da'vet olunur. Hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" buyurdular ki, yâ Resûlallah! Bu kapıların herbirinden çağrılanlara bir müşkilât yokdur. Lâkin, bu kapıların hepsinden çağrılan kimse var mıdır. Hazret-i Resûl-i Ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki, **(Evet ümîd ederim ki, sen o kimselerden olursun.)** Bu hadîs-i şerîf, sahîh hadîs-i şerîflerdendir. **(Buhârî)** ve **(Müslim)**de vardır. Müslim şerhinde beyân olunmuşdur ki, hadîs-i şerîfde bir çift sadaka etse, buyurdular. Bir çiftden murâd nedir. Ba'zıları iki at, iki köle, iki devedir dedi. Ba'zıları dedi ki, altın ile gümüş, yâ dirhem ile elbise, herhangi iki şey olarak açıklanmışdır. Müslim şerhinde beyân olunmuş ki, hadîs-i şerîfde Cennet kapılarının, dörtden fazlasını beyân buyurmadılar. Hem nasıl olduğunu da açıklamadılar. Lâkin ma'lûmdur ki, Cennetin sekiz kapısı vardır. Dört kapısının biri Tevbe kapısıdır. Biri gadabına hâkim olanlar ve insanları afv edenler kapısıdır. Biri rızâ gösterenler kapısıdır. Biri Eymen kapısıdır. Buhârî şârihi beyân etmiş ki, bir kimse bu hasletlerden bir haslet sâhibi olsa, o haslet kapısından çağrılsa, o kimseye bir müşkilât olmaz. Zîrâ, murâd Cennete girmekdir. Lâkin cümle kapılardan çağrılmak, ikrâmdır. İstediğinden girmeğe serbestdir. Hangisinden istersen oradan gir, demekdir.

Zîrâ cümlesinden girmek muhâldir. Lâkin, adı geçen şerhde demişdir ki, ben derim, ihtimâl var ki, Cennet bir kal'a gibidir ki, onu sekiz sur ihâta eder [çevirir]. Ba'zısı ba'zısından içeri, her bir surun kapısı vardır. O kapıdan çağrılan o iki sûrun arasında kalır. İkinci kapıdan çağrılan, ikinci ile üçüncü arasında kalır. Tâ sekizinci kapıdan çağrılan Cennetin ortasına dâhil olmuş olur.

Otuzdördüncü Menâkıb: Yine adı geçen kitâbda **[Mesâbîhde]** o bâbda, Ebû Hüreyre "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden, o hadîs-i şerîfin akabinde rivâyet edilmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki: **(Bugün sizin içinizde oruclu olan var mıdır?)** Hazret-i Ebû Bekr cevâb verdiler ki, Ben orucluyum. Server-i âlem yine buyurdular ki, **(Sizden bugün kim cenâze hizmetinde bulundu.)** Hazret-i Ebû Bekr cevâb verdiler ki, Ben bulundum. Mefhar-ı mevcûdât yine süâl buyurdular ki, **(Sizden bugün, bir fakîre kim yiyecek verdi.)** Hazret-i Ebû Bekr, cevâb verdiler ki, Ben verdim. Yine Seyyid-i veled-i âdem süâl etdiler ki, **(Sizden bugün, kim hasta ziyâretine gitdi.)** Hazret-i Ebû Bekr cevâb verip, Ben gitdim, dedi. Bunun üzerine Resûl-i rabbil âlemin, buyurdular ki, **(Bu hasletler bir kimsede bir arada olunca, o kimse Cennete girer.)** Müslim şerhinde açıklanmışdır ki, Cennete girmekden murâd, hesâbsız ve kötü ameller üzerine olan cezâları görmeden Cennete dâhil olmakdır. Aslında sâdece îmân, Allahü teâlânın merhameti ile Cennete girmeğe sebebdir.

Otuzbeşinci Menâkıb: Yine **(Mesâbîh-i şerîf)**de, kerâmetin sahîh olması bâbında beyân olunmuşdur. Abdürrahmân bin Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü anhümâ" haber vermişler. Eshâb-ı Soffa, fukarâ kimseler idi. Resûl-i ekrem "sallallahü aleyhi ve sellem" buyurdular ki, her kimin yanında iki kimseye yetecek kadar yiyeceği var ise, Eshâb-ı Soffadan aç olan bir kimse götürsün. Hazret-i Ebû Bekr üç kimseyi da'vet etdi. Resûl-i ekrem "sallallahü aleyhi ve sellem" on kimse aldı. Hazret-i Ebû Bekrin âdet-i şerîfleri o idi ki, hazret-i Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" huzûrunda beklerdi. Berâber yatsıyı kılarlar idi. Sonra se'âdethânelerine [evlerine] giderlerdi. O âdetlerine binâen o üç kimseyi se'âdethânelerine gönderip, kendileri beklediler. Geceden bir mikdâr geçdikden sonra, se'âdethâ-

nelerine teşrîf buyurdular. Temîz hanımları, hazret-i Ebû Bekre söyledi ki, müsâfirlerinizin yanına gelmekden ne şey size mâni' oldu. Hazret-i Ebû Bekr buyurdular ki, dahâ yemek vermediniz mi. Muhterem haremleri, cevâb verdiler ki, yemek verdik. Lâkin, kendileri Ebû Bekr gelmeyince yimeyiz, sabr ederiz, deyip, yimediler. Ebû Bekr, gadaba gelip, yemîn etdi ki, o yiyecekden ebedî yimem. Hâtunları da yimemeğe yemîn etdiler. Müsâfirler de yemîn etdiler ki, yimeyeler. Hemen Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" buyurdular ki, bu birbirine uymamak bize şeytândandır. Sonra yiyeceği götürüp, ortaya koyup, kendileri yimeğe başladılar. Misâfirler de yimeğe başladılar. Bir lokma alırlardı. Onun yerine bir lokma meydâna gelirdi. Hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" yiyeceğin bu fazlalaşmasını görüp muhterem zevceleri Ümm-i Reyhâneye süâl buyurdular ki, bu yiyeceğin hâli nedir. Onlar da buyurdular ki, gözümün nûru hakkı için, (Murâd-ı şerîfleri hazret-i Resûl-i ekrem hakkı için demek idi) bu yiyecek, evvelki hâlinin üç katı olmuşdur. Aslını bilemem dedi. Müsâfirler de doyuncaya kadar yiyip, hazret-i Resûl-i ekremin huzûrlarına da gönderdiler. Böyle rivâyet olunmuş ki, Resûl-i ekrem hazretleri de, o yiyecekden yidiler.

Otuzaltıncı Menâkıb: Yine Muhyissünne imâm-ı Begavî "rahimehullahü teâlâ" **(Mesâbîh-i şerîf)**inde nakl etmişdir. Hazret-i Ebû Hüreyrenin "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet etdiği hadîs-i şerîfde, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular: **(Bize her ni'meti veren ve iyilik eden kimseye karşılığını verdik. Ebû Bekrin iyilik ve ikrâmının karşılığını veremedik. Hak Sübhânehü ve teâlâ hazretleri kıyâmetde ona karşılığını verir. Ebû Bekrin malının fâide verdiği gibi, bir kimsenin malı bana fâide vermedi. Eğer ben halîl [dost] ittihâz edici olsa idim [edinse idim], Ebû Bekri dost edinirdim. Lâkin bilmiş olun, sizin sâhibiniz, Allahü teâlâ hazretlerinin dostudur.)** Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" buyurdular ki, Ebû Bekr bizim seyyidimiz, hayrlımızdır ki, Habîb-i Ekrem hazretlerine cümlemizden sevgilidir.

Otuzyedinci Menâkıb: Rivâyet olundu ki, hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" bütün mal ve mülkünü fîsebilillah sadaka verip, bir hırka ile evinde otururken, bir kimse gelip, kapıyı çaldı. Hazret-i Ebû Bekr dışarı çıkıp, kapıda duran kimdir diye

bakdı. Ne istersin, dedi. O kimse, yâ Ebâ Bekr! Onikibin akça borcum var. Bugün vermemin son günü. Muhakkak vermem lâzım. Şimdi, lutf ve kerem edip, benim bu borcumu ödeyip, beni kurtar, dedi. Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" dedi ki, yâ miskin, görmez misin beni, bütün malımı, giyeceklerimi Allahü teâlâ yoluna verdim. Hattâ arkamdaki elbisemi de bir fakîre verdim. Şimdi bir hırka giyip, oturuyorum. Mal ve giyecek kalmadı. Senin borcunu nereden ödeyeyim, dedi. O kişi dedi ki, biliyorum ve işitdim ki, sende mal kaldı. Senin fadlından ümîd ederim ki, benim bu borcumu ödeyesin. Hazret-i Ebû Bekrin yapacak bir şeyi kalmadı. Bir yehûdîye vardı. Onikibin akçe istedi. Dedi ki, inşâallahü teâlâ yarın öğleden sonra malını vereyim. O yehûdî dedi: Yâ Ebâ Bekr, yarınki gün malımı bulup vermez isen, ne olur. Ebû Bekr hazretleri, eğer yarın öğleden sonra senin malını bulup, vermezsem, kendimi sana köle eyledim. Dilersen satıp, parasını al, istersen beni köle gibi kullanırsın, dedi. Bu sözleşme üzerine o yehûdî çıkarıp, hazret-i Ebû Bekre onikibin akçe verdi. Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü anh" da o akçeyi o borçlu fakîre verip, borcunu ver, dedi. Kendisi, oturup, Allahü teâlâ hazretlerine tevekkül eyledi. Yarın vaktinde ödemeği va'd etdiğim, bu borcu ben nereden alıp, ödeyeceğim, diye düşündü. Hiçbir çâre bulamadı. Varıp, o yehûdîye köle olayım diye kalbinden geçdi. Bu şeklde düşünürken, hazret-i Âişenin evine vardı. Selâm verip, dedi ki, yâ kızım Âişe. Bilmiş ol ki, dün bir yehûdîden onikibin akçe alıp, bir fakîrin borcunu ödedim. Bugün öğleden sonra, akçeleri ödemem lâzım. Akçeleri bulup, ödemezsem, kendi nefsimi o yehûdîye verdim [kendimi ona köle eyledim]. Şimdi vâcib oldu ki, kendimi o yehûdîye köle eyliyeyim. Yâ kızım, âhıret hakkını halâl eyle. Sağ ve âsân ol. Ben gidiyorum. Hazret-i Âişenin "radıyallahü teâlâ anhâ" kalbi mahzûn olup, ağladı. İkisi berâber ağladılar. Hazret-i Ebû Bekr kızının yanından ağlıya ağlıya çıkdı, gitdi.

Hazret-i Âişe annemiz ağlarken, mubârek gözünden bir damla yaş indi. Yere düşdü. Hak Sübhânehü ve teâlâ hazretlerinin kudretinden bir nûrânî cevher halk oldu. Hazret-i Âişe bu cevheri görüp, sevindi. Babasını çağırdı. Hazret-i Ebû Bekr dönüp geldi. Dedi ki, ne dersin yâ kızım! Hazret-i Âişe dedi ki, Allahü teâlâ bana merhamet eyledi. Gözümün yaşından bir cevher

yaratdı. Şimdi var, bu cevheri alıp, pazara götür, satıp, borcunu edâ eyle. Ebû Bekr-i Sıddîk da o cevheri alıp, pazara gitdi. Hak Sübhânehü ve teâlâ, Cebrâîl aleyhisselâma emr eyledi ki, yâ Cebrâîl, Habîbim ve Resûlüm Muhammed Mustafânın zevcesi Âişenin göz yaşından kudretim ile bir cevher halk eyledim. Kulum Ebû Bekr o cevheri, pazara satmağa gidiyor. Şimdi çabuk var. Cennetde, kudret hazînemden yirmibin altın al. Bir nûrdan tabak içine koyup, Ebû Bekrin önüne var. O cevheri satın al. Bana getir ki, o cevher bana gerekdir. Arşıma o cevheri koyayım ki, onun nûru arşımda ışık saçsın. Ve de mü'min kullarımın kabri o cevher ile münevver olsun [aydınlansın]. Cebrâîl aleyhisselâm da yetişip, Cennetin hazînesinden yirmibin altını, bir nûrdan tabak içine koydu. İnsan sûretinde, hazret-i Ebû Bekrin pazar içinde önüne geldi. Dedi ki, yâ Ebâ Bekr! Elindeki nedir, satar mısın. Ebû Bekr dedi ki, satarım. Cebrâîl dedi, kaça verirsin. Ebû Bekr hazretleri dedi ki, onikibin akçaya veririm. Cebrâîl aleyhisselâm dedi ki, bunun değeri onikibin akça değildir. Yirmibin altın vereyim, dedi. Ebû Bekr hazretleri dedi, eğer o fiyâta alır isen sen bilirsin. Hazret-i Cebrâîl dedi ki, şimdi aç eteğini. Ebû Bekr hazretleri eteğini açdı. Cebrâîl aleyhisselâm eteğine altınları dökdü. Hazret-i Ebû Bekr alıp, se'âdethânelerine [evlerine] geldi. Gördü ki, akça aldığı yehûdî kapı önüne gelmiş. Çağırıp der ki, yâ Ebâ Bekr, gel akçamı ver; yâhud kölemsin; seni hizmetde kullanırım. Ebû Bekr hazretleri, ardından varınca; o yehûdî ayak sesini duyup, arkasına bakdı. Gördü ki, gelen Ebû Bekrdir. Yehûdîye dedi ki, aç eteğini. Açdı. O yirmibin altını yehûdînin eteğine dökdü. Yehûdî dedi ki, bu altın nedir. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk buyurdu ki, yirmibin altındır. Borcuna tut. Yehûdî dedi ki, senin bana borcun onikibin akçadır. Hazret-i Ebû Bekr dedi ki, bu altın senin akçenin berekâtıdır. Sonra o yehûdî altının birini eline aldı. Gördü ki, bir yanında, (Lâ ilâhe illallah, Muhammedün resûlullah) yazılmış. Diğer tarafında (Kulhüvallahü ehad sûresi.) yazılmış. Kudret kalemi ile yazı yazılmış. Yehûdînin kalbine bir hâl gelip, hidâyet-i rabbânî yetişdi. Dedi ki, yâ Ebâ Bekr! Bildim ki, senin dînin hakdır, gerçek evliyâsın. Muhammed aleyhisselâm da hak Peygamberdir. Şehâdet kelimesi söyleyip, sadakatle müslimân oldu. O altını din aşkına cümle fakîrlere dağıtdı. Kendisi ehl-i havâsdan oldu "radıyallahü anh". Ma'lûmdur ki, Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" haz-

retlerinin menâkıbı ve keşfi ve kerâmetleri nihâyetsizdir. Had ve hudûdu mümkin değildir.

Otuzsekizinci Menâkıb: Ebû Bekr Havrânîden rivâyet olunur. Bir gece Server-i âlem Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerini rü'yâmda gördüm. Dedim ki, yâ Resûlallah! Evliyânın yoluna yapışmak istiyorum. Elhamdülillah! Size yetişdim. Size bî'at edeyim. Bana tevbe etdirin. [Yol gösterin, mürşidim olun!] dedim. Resûl-i ekrem hazretleri buyurdular ki, Ben senin Peygamberinim! Ebû Bekr-i Sıddîk senin gerçek mürşidindir. Var, Ebû Bekri mürşid edin, ona bî'at eyle. Ebû Bekr-i Sıddîk hazretleri de orada hâzırlar imiş. Fahr-i âlem hazretleri, Ebû Bekr hazretlerine işâret etdiler ki, yâ Ebâ Bekr, buna büyüklerin yolunu göster. Doğru yola irşâd eyle. Ben de Habîb-i ekremin işâretiyle, hazret-i Ebû Bekrin önüne vardım. Meşâyih âdeti üzerine, bana tevbe verip, düâ eyledi. Başıma külah ve arkama bir hırka giydirdi. Belime bir kuşak bağladı. Gövdemde çıbanlar ve sivilceler vardı. Mubârek eli ile arkamı sığadı. Düâ eyledi. Gövdemden sivilceler ve çıbanlar temâmen gitdi. Hazret-i Ebû Bekrin düâsı ve kerâmeti bereketi ile uykudan uyandım. Gördüm, bedenim sıhhat bulmuş. O hırka ve kuşağı ve külahı önümde buldum. Bildim ve i'tikâd eyledim ki, Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü anh" hazretleri gerçek evliyâdır ve doğru mürşiddir.

Otuzdokuzuncu Menâkıb: Fahr-i enâm "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" Arafat dağında, Kusvâ adlı devesine binmiş hâlde dururken, meâl-i şerîfi **(Bugün dîninizi ikmâl etdim. Size verdiğim ni'metleri temâmladım. Din olarak size islâm dînini beğendim)** olan, Mâide sûresi, 3. âyet-i kerîmesi nâzil oldu. Sahâbe-i güzîn "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" sevindiler. Fekat, hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk ağladı. Dediler ki, yâ Ebâ Bekr! Bugün sevinmek günüdür. Bu sevinmek îcâb eden hâle niçin ağlarsın ki, islâm dîni kemâl buldu. Allahü teâlâ mü'minler üzerine ni'metini temâmladı; sevinmek yeridir, ağlamak yeri değildir. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk ârif ve gâyet akllı bir sultân idi. Fahr-i âlem hazretlerine çok fazla muhabbeti olduğundan, dâimâ ahvâl-i şerîflerine dikkatli idi. Ne zemân ki, bu âyet-i kerîme okundu. Bildi ki, her kemâlin zevâli var olduğu, dünyâda muhakkakdır. Onun için ağladı. Ebû Bekr-i Sıddîk dedi ki, ar-

kadaşlar! Her kemâlin zevâli vardır. Her temâmın noksanı vardır. Zîrâ, bir iş temâm olduğu zemân noksanı vardır. Temâm oldu denildiğinde zevâli vardır buyuruldu ki, bu âyet-i kerîmede size dînin kemâli göründü. Ve lâkin bana Muhammed Mustafânın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" zevâli [sonu] göründü. Bir yapıcı, bir pâdişâh için, serây yapıp, dört duvârını temâm eylese ve üstünü örtse, kapılarını assa, o yapıcıya destûr verirler. Ya'nî artık işin bitdi, derler. Hazret-i Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" yapıcı idi. Din serâyını yapmağa gelmiş idi. O serây din serâyıdır ki, beşdir. Birinci dıvârı nemâzdır. İkinci dıvârı zekâtdır. Üçüncü dıvârı orucdur. Dördüncü dıvârı hacdır. Kapısı gusldür. Aslı îmândır. Tavanı ihlâsdır. Aşağı eşiği tevâzu'dur. Üst eşiği yavaşlıkdır. Sağ kanadı tevekküldür. Sol kanadı temellukdur. Kilidi küfrdür. Anahtârı şehâdetdir. Derecesi rif'atdır. İçi se'âdetdir. Dışarısı şekâvetdir. Her kim ki şehâdet miftâhı [anahtârı] ile islâm serâyı kapısından küfr kilidini kırarak, içeri girdi ise, se'âdet onundur. Her kim, Allahü teâlâ korusun, küfr kilidini bu serây kapısına vurup, dışarıda kaldı ise, şekâvet onundur. Hazret-i Resûl-i ekrem ne zemân ki bu islâm serâyını yapıp, kemâline yetişdirdi. Bu âyet-i kerîme nâzil oldu. Bu âyet-i kerîmenin ağırlığından, Server-i âlemin devesi çöküp, dizine kadar kuma batdı. O Server-i kâinât hazretleri vedâ haccı yapıp, Medîne-i Münevvereye se'âdetle geldikden sonra, seksenüçgün dünyâda kaldı. Rivâyet ederler ki, evvel nâzil olan âyet-i kerîme İkra' sûresidir. Ve son olarak yukarıda bildirilen âyet-i kerîme nâzil oldu.

Kırkıncı Menâkıb: (Tefsîr-i Beydâvî)de, Beydâvî hazretleri "rahimehullah" buyurmuşdur ki, bu âyet-i kerîme ki, meâlen **(Biz insana, babasına ve anasına ihsân etmeği emr etdik ki, onun annesi, onu karnında zorluklara katlanarak taşımış, güçlükle doğurmuşdur. Taşınması ve sütden kesilmesi otuz ay sürer. Sonunda erginlik çağına erince ve kırk yaşına varınca; Rabbim! Bana ve anne ve babama verdiğin ni'mete şükr etmemi ve benim hoşnud olacağım fâideli bir amel yapmamı nasîb eyle. Bana verdiğin gibi soyuma da salâh ver. Sana döndüm, ben kendimi Senin yoluna adayanlardanım; demesi îcâb eder. İşte, işlediklerini en güzel şeklde kabûl etdiğimiz ve kötülüklerini magfiret etdiğimiz bu kimseler, Cennetlik olanlar ile berâber-**

dir. Bu, verilen doğru bir sözdür) buyuruldu. Rivâyet olunmuşdur ki, bu âyet-i kerîme Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” hakkında nâzil olmuşdur. Zîrâ Ebû Bekrden “radıyallahü teâlâ anh” başka, muhâcirden ve ensârdan kendisi ve babası ve anası ve zevcesi ve evlâdı islâm nûru ile nûrlanan yokdur.

Kırkbirinci Menâkıb: (Mesâbîh-i şerîf)de, Ebû Bekrin “radıyallahü teâlâ anh” menâkıbı bâbında, sahîh hadîs-i şerîflerde, hazret-i Âişeden “radıyallahü teâlâ anhâ” rivâyet olunmuşdur. Hazret-i Fahr-i kâinât “sallallahü aleyhi ve sellem”, son hastalığında bana hitâben buyurdular ki, yâ Âişe, benim yanıma, baban Ebû Bekri ve kardeşin Abdürrahmânı da’vet eyle. Tâ ki, ben bir vasıyyet yazdırayım. Zîrâ, benden sonra, bir kimse çıkıp, söylemeye ki, ben halîfe olayım. Hâlbuki, Hak Sübhânehü ve teâlâ ve mü’minler, Ebû Bekrden gayrisinin hilâfetini istemezler.

Kırkikinci Menâkıb: Ebûl’muîn el-Nesefî “rahimehullahü teâlâ”, **(Temhîd-i akâid)** adlı risâlesinde imâmet bahsinde beyân etmişdir ki, imâmet, nass ile sâbit olunmamışdır. [Ya’nî âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîf ile bildirilmemişdir.] Hazret-i Alîye “kerremallahü vecheh” ve evlâdı kirâmlarına, râfizîlerin söylediklerinin aksine, nas olmadığına delîl şudur ki, eğer açıkca delîl olsa, sahâbe-i güzîn hazretleri, ona ittifâk ederlerdi. Onların ittifâkları tâbi’îne, tâbi’înden de, tebe-i tâbi’îne, onlardan da sâlihine “rahmetullahi teâlâ aleyhim ecma’în”, dahâ sonrakilere hattâ bize ulaşırdı. Alîyül mürtedâ hazretlerine ve evlâd-ı kirâmına imâmetin geçişi ile alâkalı bir haber yokdur ki, Onlar o haberin naklini gizli tutmuş olsunlar ve eksik bildirmiş olsunlar. Görülmezmi ki, Eshâb-ı kirâm bize, naslardan ahkâm istinbâtı ve ahkâm-ı islâmiyyeden bir cüz’ü nakldе eksik bildirmeyip, aynen nakl etmişlerdir. Bu imâmlığı gizledikleri düşünülemez. Bunun üzerine o eserde bildirilir ki, hazret-i Server-i Enbiyâ “sallallahü aleyhi ve sellem” fânî dünyâdan ayrıldıkları zemân, sahâbe-i kirâm hazretleri Benî Sâidenin sofasında toplanıp, buyurdular ki, (biz işitdik ki, Fahr-i kâinât “sallallahü aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdu ki, **(Bir kimse ölse, hâlbuki zemânının imâmını bilmese, onun ölümü câhiliyye devrindeki ölüm gibidir.)** O hâlde, bizim üzerimizden bir gün imâmsız geçmesi câiz olmaz. İmâmdan murâd halîfedir. Onun için, kendi zemânında mevcûd olan imâmı bilmemek büyük günâhdır. Zîrâ, dînin ahkâmından ba’zı şey-

lerin câiz olması imâm ile [halîfe ile] olur. Cum'a ve bayram nemâzları ve yetîmlerin nikâhı gibi. İmâmın lâzım olduğunu ve mevcûd olan Halîfeyi inkâr eden bir farzı inkâr etmiş gibidir. Farzı inkâr etmek küfrdür.) Ensârdan bir kimse kalkıp, muhâcirine dedi ki, bizden bir emîr olsun ve sizden bir emîr olsun. Hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü anh" ayak üzerine kalkıp, dedi ki, Muhakkak ben öyle zân ederim ki, hazret-i Alî "radıyallahü anh" buna lâyıkdır. Ben isterim ki ona bî'at edeyim. Hazret-i Alî ayağa kalkıp, buyurdu ki, kalk yâ Ebâ Bekr! Allahü teâlânın ve Resûlünün halîfesisin. Seni hazret-i Resûl-i ekrem takdîm etmişdir. Kim seni geride bırakabilir. Ben Resûlullah hazretlerinin huzûrunda idim. Bana emr edip, buyurdular ki, var Ebû Bekre söyle, nâsa imâm olup, nemâz kıldırsın! Resûl-i ekrem hazretlerinin râzı olduğu bir kimseden, biz elbette râzı olduk. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" dînimizdeki bir işde râzı olduğu kimseden dünyâlık bir iş için râzı olmaz mıyız, dedi. Resûlullahın halîfesi diye tesmiye etdiklerine sebeb odur ki, hazret-i Resûl-i mükerrem, Ebû Bekr hazretlerini kendi makâm-ı şerîflerine ki, imâmet makâmı idi, halîfe nasb etdiler. Ömrlerinin sonunda nâsa [müslimânlara] imâmet edip [imâmlık yapıp], nemâz kıldırdı. Bir rivâyetde yedi gün ve bir rivâyetde üç gün imâmlık yapdı. Sahâbe-i kirâm hazretlerinin cümlesi Alîye "radıyallahü anh" muvafakat edip, hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîka bî'at etdiler. Bî'at oldukdan sonra, Resûl-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin defnine meşgûl oldular. Sonra va'z edip, buyurdu ki, ben sizin üzerinize vâlî kılındım. Hâlbuki, hayrlınız değil idim. Beni kabûl edin. Hemen yine hazret-i Alî kalkıp, buyurdular ki, biz seni ne kabûl ediciyiz ve ne kabûllük taleb ediciyiz. Hazret-i Resûl-i Muhterem seni takdîm etmişdir. Kim ola ki, te'hîr etsin [Ya'nî Resûlullahın geçirdiği makâmdan kim seni geride bırakabilir.].

Bir gün gördüler ki, hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk çarşıda bir kadına gömleğini satıp, ücreti ile yiyecek alır. Dediler ki, sana beytülmâldan nafaka ta'yîn edelim. Sen müslimânların işlerini gör. Hergünde veyâ ikigünde iki dirhem ta'yîn etdiler. Yine kendi buyurdular ki, ben za'îf bir kulum. Yevmiye iki dirhemlik amele kudretim yokdur. Öyle olunca, iki dirhem bana harâm olur. Ondan sonra bir dirhem ve iki dank, ta'yîn etdiler. Hazret-i Ebû

Bekr “radıyallahü anh” o bir dirhem ile iki dankı alıp, bir testiye koyardı. Yine gizliden mal satar kendisine harcardı. Vefâtları yaklaşdığı zemân, o testiyi istedi ve onda olan akçeyi dökdü. Kerîmeleri Âişe-i Sıddîka hazretlerine buyurdular ki, bu akçeyi Ömer bin Hattâb hazretlerine götür. De ki, bu mal müslimânlarındır. Bunu müslimânlardan ihtiyâcı olanlarına versin. Âişe-i Sıddîka da o meblâğı hazret-i Ömer hilâfet makâmına geçdikde, huzûruna götürüp ve babasının vasiyyetlerini beyân etdiklerinde, hazret-i Ömer, ağlayıp, (Ey Sıddîk! Bizi büyük zahmete bırakdın. Ne garîb Ebû Bekr ki, öldükden sonra yine adâlet etdin. Kim senin yolundan yürüyebilir,) deyip, mubârek gözlerinden yaş revân oldu. Rivâyet olunmuşdur ki, Resûl-i ekrem hazretlerinin intikâlinden sonra [âhıreti şereflendirdikden sonra], Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri, hilâfet müddetlerinde, günden güne za’îflediler. Za’îflikleri gün geçdikce artdı. Bir gün Âişe-i Sıddîka ona sordular ki, ey benim babam, sana ne oldu ki gün be gün za’îflersin. Cevâbında buyurdular ki, ey kızım, bilmiş ol ki, Muhammed Mustafâ hazretlerinin ayrılığı beni za’îf eyledi. Ey azîzler, bunu fikr edip, kıyâs edin ki, ne şeklde muhabbeti olmak gerek ki, bu şeklde za’îf olmağa sebeb olsun. Kalbinde böyle bir Hakkın serverine, (Allahü teâlâ muhâfaza etsin) sûi’zannı olan kimseye yazıklar olsun! Allahü teâlâ hazretlerinden nasıl rahmet umarlar. Habîbullah hazretlerinden ne yüz ile şefâ’at ümîd ederler.

Kırküçüncü Menâkıb: Hazret-i Âişe-i Sıddîka “radıyallahü teâlâ anhâ” der ki, hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk dünyâdan âhırete göç etdiler. Eshâb-ı kirâm hazretlerinin hepsi bu serveri nereye defn edelim, diye tereddüd etdiler. Hazret-i Âişe buyurdu ki, bu tereddüdün aşırı ızdırâbından uyumuşum. Kulağıma bir ses geldi. (Dostu dosta kavuşdurun!) diyordu. Uykudan uyanıp, bu hâdiseyi Eshâb-ı kirâma anlatdım. Onlar da biz de bu sesi işitdik; dediler. Mescid içinde nemâz kılanlar bile işitdik dediler. Bundan sonra, müşâvereye ihtiyâc kalmayıp, şübheleri gitdi. Sonra götürüp, Habîb-i Ekrem hazretlerinin yanına defn etdiler. **(Şevâhid-ün-nübüvve)**den terceme olunmuşdur.

Kırkdördüncü Menâkıb: Sahîh hadîs-i şerîf isnâdıyle, Câbir bin Abdüllah “radıyallahü anh” hazretlerinden rivâyet eylediler. Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” vefâtına yakın

vasıyyet etdi. (Ben vefât etdikden sonra, beni şu Beyt-i şerîfin kapısına götürün. Resûl-i ekrem hazretlerinin kabr-i şerîfleri oradadır. O kapıyı çalınız. Eğer o kapı size açılırsa, beni oraya defn ediniz.) Câbir "radıyallahü teâlâ anh" dedi ki, biz onu alıp, gitdik. O kapıyı çaldık, dedik ki, işte Ebû Bekr. İster ki, sizin yanınıza defn olunsun. O kapı açıldı. Biz o kapıyı kimin açdığını duymadık. İçeri giriniz, onu defn ediniz, sesini duyduk. Hâlbuki ne bir şahs, ne bir şey gördük.

Kırkbeşinci Menâkıb: Fahr-il kevneyn "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri, âhırete sefer etdikden sonra, münâfıklar baş kaldırıp, arabların ekserîsi mürted oldular. İki vilâyetin ehâlisi islâmiyyetden ayrılmadılar. Mekke ve Medîne ehl-i islâmı sakladılar. Mürtedler ittifâk edip, zekât toplıyanları öldürdüler. İtâ'atden çıkdılar. Kadınlarının ellerine kına yakdılar. Resûl-i ekrem hazretleri âhırete sefer etdiği için, defler çaldılar. Nağme ile şi'rler okudular. Bu haber Eshâb-ı Güzîne geldi. Çok üzüldüler ve mahzûn oldular. Mescîde toplanıp, meşveret etdiler. Ondan sonra kalkıp, hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîkın evinin kapısına geldiler. Dediler ki, yâ Ebâ Bekr! Hazret-i Resûl, sizi yerine halîfe ta'yîn etdi ki, cümle müslimânların hâline mukayyed olasınız [hâllerini gözetesiniz]. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" âhırete sefer edeliden beri, dışarı çıkmadınız ve kimseye karışmadınız. Gece gündüz ağladınız. Lütf edip, şimdiden sonra dışarı çıkıp, müslimânların işlerini görüp, mürtedlerin üzerine varmak için lâzım olan tedârîki bir gün evvel görmek lâzımdır. Hazret-i Ebû Bekr, Habîbullah hazretlerinin ayrılığından o dereceye varmış idi ki, yürüyen meyyit olmuş idi. Lâkin ne çâre ki, din gayreti Onu yerinde koymadı. Bir münâdi ile seslendirdi ki, nemâza hâzır olun! Muhâcirin ve Ensârın temâmı bir araya geldiler. Emîr-ül-mü'minîn hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk, minber üzerine çıkıp, hutbe okudu. Buyurdu ki, Ey mü'minler! Biliniz ki, her kim Muhammed aleyhisselâma taparsa, Muhammed aleyhisselâm âhıret âlemine göç etdi. Her kim Muhammed aleyhisselâmın Allahına taparsa, o Allah diridir, şerîki yokdur. Yine dedi ki, Ey müslimânlar! Biliniz ki, münâfıklar, açıkdan fitne çıkardılar. Allahü teâlâ ve Resûlünün zekât toplayıcılarını öldürdüler. Eğer biz bu işi basit tutarsak, onlar kuvvet bulur. İslâmiyyet za'îf olur. Yemîn etdim ki, vallâhi, bugünden sonra onlar ile harb ederim. Onlar ile benim aramda kılınç vardır. Sonra

Ömer “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri, ayak üzerine kalkıp, dedi ki, Ey Allahü teâlânın Resûlünün halîfesi. Cümlemiz emrine mutîyiz. Lâkin Üsâmeye de haber gönderin. Cümle asker ile gelsin. Bu az iş değildir. Hazret-i Ebû Bekr buyurdu ki, Üsâmeye ihtiyâcımız yokdur. Burada hâzır olan asker kâfî gelir. Allahü teâlâ hazretlerinin fadlı ile ve Habîbullah hazretlerinin mu’cizeleri ile mürtedlerin hakkından gelirler. Büyükler demişlerdir ki, sultân gönüllü olsa, hiç düşmân onun üzerine zafer bulamaz. Câbir bin Abdüllah “radıyallahü teâlâ anh” dedi ki, nice büyük sahâbîler ile minber dibinde oturmuşduk. Ceng niyyetine durduk. Herbirimiz Ebû Bekrin “radıyallahü anh” emri ile, yüreklenip ve kuvvetlenip, arslan gibi şâhlandık. O sâat, gazâ davulları çalındı. Onbin asker silâhlanıp, hâzır oldular. Hazret-i Ebû Bekr “radıyallahü anh” Hâlid ibni Velîdi, hâzır edip, onbin askere kumandan ta’yîn edip, cümlesini Allahü teâlâ hazretlerine ısmarladı. Mürtedler üzerine gönderdi. Hâlid bin Velîd askeri ile varıp, Hak Sübhânehü ve teâlâ hazretlerinin kudreti ile, Resûl-i ekremin “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” zekât toplıyan me’mûrlarını şehîd eden tâifeyi, katl eyledi. Ondan sonra Hâlid bin Velîd “radıyallahü teâlâ anh”, hazret-i Resûl-i ekrem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin vefâtında ellerine kına yakan, defler çalan kadınları getirtdi. Ellerini kestirdi. Başlarını ateşe bırakdılar. Bunları siyâset için yapdılar. Ondan sonra bütün mürtedler gelip, pişmân olup, emân dilediler. Ebû Bekrin “radıyallahü teâlâ anh” huzûruna nâme yazdılar. Yanıldık, hatâ işledik. Nemâz kılalım, zekât verelim. Her ne buyurur isen yerine getirelim. Hemen Hâlid bin Velîdi üstümüzden kaldır. Zîrâ, damarımızı kurutdu, kökümüzü kesdi, dediler. Ebû Bekr hazretleri “radıyallahü teâlâ anh” buyurdu ki, ben Peygamberimizin huzûrunda işitdim ki, **(Hâlid, Allahü teâlâ hazretlerinin kılıcıdır. Aslâ boş yere kan dökmez.)** Mâdem ki emân dilediler ve itâ’at gösterdiler, geri döndüler, îmâna geldiler, Hâlid bin Velîd onlara zarar vermez. Sonra onu geri çağırdı. Çok ikrâmlarda ve ihsânlarda bulundu. Bu haber, tevârihden (târîh kitâblarından) alınmışdır.

Kırkaltıncı Menâkıb: Hazret-i Ömer “radıyallahı teâlâ anh” buyurdu ki, hazret-i Ebû Bekrin “radıyallahü teâlâ anh” bir gecelik ameline veyâhud bir sâatlik ameline, bütün ömrümce işlediğim amelleri mümkün olsa değişirim. Sordular ki, yâ Emîr-el

mü'minîn! Ebû Bekrin o günde bir gecelik ameli ne idi. Buyurdular ki, o gece ki, Server-i âlem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerine hicret etmek emr oldu. Birçok Eshâb-ı güzîn "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" arasında Ebû Bekr, Fahr-i âlem hazretlerine yol arkadaşı ta'yîn olundu. Hak sübhânehü ve teâlâ huzûrunda ve Habîbullah katında mukarreb olup, mertebesi yüksek olmasa, bu se'âdete ve bu izzete vâsıl olmaz idi. Resûl-i ekrem hazretleri ile Mekke-i Mükerremeden, Medîne-i münevvereye teşrîf buyurdular. Bundan büyük devlet-i ebedî ve se'âdet-i sermedî bir kimseye müyesser olmamışdır. Bundan sonra da müyesser olmaz. Yine o günde bir sâatlik amel odur ki, Fahr-i âlem hazretleri âhırete sefer etdikde, arabların çoğu, mürted oldular. Ben vardım. Hazret-i Ebû Bekre dedim: Yâ Resûlallahın halîfesi. Mel'ûnlara bir kaçgün müddet verseniz câiz değil midir. Buyurdular ki, yâ Ömer! Muhakkak ki bu islâm dîni kemâl mertebe temâmlanıp, kuvvetlenmişdir. Şimdi geri dönüş yokdur. Nitekim Allahü teâlâ azze şânehü kelâm-ı kadîminde, Mâide sûresi, 3.cü âyet-i kerîmesinde meâlen, **(Bugün dîninizi sizin için ikmâl eyledim. Üzerinize olan ni'metimi temâmladım ve size din olarak islâmiyyeti vermekle râzı oldum)** buyurmuşdur. Şimdi, o Allahü teâlâ hakkı için ki, ondan gayri ilâh yokdur. Bir an emân vermeyip, ben onlara kılıç çekip, mürtedler ile kılıçdan gayri nesne ile söyleşmem, dedi. Ebû Bekr "radıyallahü anh", halîm, selîm tabî'atli, şefkat ve merhamet üzere iken, bunların hakkında böyle buyurdukları, îmânının kuvvetindendir ve yakîninin ziyâdeliğindendir. Bundan sonra dîn-i islâma zevâl gelmiyeceğini, kuvvetinin azalmıyacağını bildiği için, böyle kat'î cevâb verdi. Kalb-i şerîfleri, Resûlullah hazretlerinin kalb-i şerîflerine uygun olup, îmânının kuvveti ve sıdkı, bu mertebe kemâl bulmuş idi ki, bir kimse bunun derecesine yetişmemişdir. Şimdi, hazret-i Ömer gibi bir sultân-ı zîşân, hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" hakkında böyle şehâdet edince, kıyâs eyle ki, hazret-i Ebû Bekrin derecesi, ne yüksek ve âlî, se'âdetli derecedir. Bunlara muhabbet edip, hâlis sevenler dünyâda ve âhıretde inşâallah mahrûm kalmazlar.

Kırkyedinci Menâkıb: Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" son hastalığında buyurdu ki; hilâfeti kime bırakacağım konusunda, tekrâr istihâre eyledim. Allahü teâlâdan dile-

dim ki, bana rızâsına uygun olanı versin. Bilirsiniz yalan söylemem. Hiçbir akllı kimse Allahü teâlâya kavuşma vaktinde [ya'nî ölüm ânında] kendine iftirâ yapılmasını arzû etmez ve müslimânları aldatmağı uygun bulmaz. Dediler ki, ey Resûlullahın halîfesi. Hiç kimsenin doğruluğunuza şübhesi yokdur. Ne söyliyecek isen, söyle. Buyurdu ki, gecenin sonunda, uykum bana gâlib geldi, uyudum. Resûl-i ekrem hazretlerini gördüm. İki beyâz kaftan giymiş. O kaftanların etrâfını [eteklerini] ben tutuyordum. Ne zemân ki o iki kaftan yeşil olmağa ve parlamağa başladı. Şöyle ki, bakanların gözlerini alırdı. Resûlullah hazretlerinin iki tarafında, iki uzun boylu kimse vardı. Gâyet güzel yüzlü idiler. Elbiseleri nûr gibi ve bakanlara sürûr verirdi. Hazret-i Resûl-i ekrem bana selâm verip, benimle müsâfehâ ederek, şereflendirdi. Mubârek elini benim göğsüme koydu. Bende olan ızdırâb geçdi. Dedi ki, ey Ebû Bekr! Sana kavuşma arzûmuz artmışdır. Vakti geldi ki, bizden yana gelesin. Ben uyku içinde o kadar ağlamışım ki, ehlim haberdâr olmuşlar. Bana sonra haber verdiler. Ben de dedim, (Ben de sizi özledim, yâ Resûlallah!). Buyurdular ki, yerine, bu ümmet için ümmetin âdil ve sâdıkı, yerde ve gökde herkesin rızâsını kazanmış, zemânının temizi olan Ömer bin Hattâbı geçir. Bu iki kişi senin vezîrlerindir, dünyâda yardımcılarındır, vefâtın zemânında yardımcılarındır. Cennetde komşularındır. Ondan sonra bana haber verdiler ve dediler ki, fikr ve vehmden kurtuldun ve sen Sıddîksın. Gökde melekler içinde Sıddîksın. Yerde halk içinde Sıddîksın. Dedim ki, yâ Resûlallah! Anam-babam sana fedâ olsun. Bu iki kişi kimlerdir ki, bunların benzerini görmedim. Buyurdu ki, bu iki kişi Cebrâîl ve Mikâîldir. Sonra gitdiler. Ben uyandım. Yüzüm göz yaşından ıslanmış. Âile efrâdım başımın ucunda ağlaşırlardı.

Kırksekizinci Menâkıb: Hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" son hastalığında, kendisinin evlâdını, hazret-i Âişe-i Sıddîkaya ısmarladı. İki oğlan iki kız vasıyyet eyledi. Hazret-i Âişe "radıyallahü teâlâ anhâ" der ki, hâlbuki, bir kız kardeşim var idi. Diğer kız kardeşim hangisidir, dedim. Hanımım hâmiledir. Öyle zân ederim ki, doğurduğu kız olsa gerekdir. Sonra, doğum oldu. Kız evlâdı oldu.

Kırkdokuzuncu Menâkıb: Zemânının kutbu ve bir dânesi, seyyid Mahmûd nakşibendi el-umverî elmulakkab bi el'azîz

“kuddise sirruh” ilmi tecridde, kendi te’lîf etdiği **(Güzîde)** adlı nefîs risâlesinin yirmidokuzuncu bâbında, beyân buyurmuşdur. Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri halîfe oldular. Yemâme vilâyetinde Müseyleme adında bir kezzab [yalancı] peygamberlik da’vâsında bulundu. Hazret-i Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” sahâbe-i kirâmı Yemâme vilâyetine gazâya gönderdi. Büyük savaş olup, Müseyleme-i kezzâbı öldürdüler. Târîhde şöyle beyân olunmuşdur: Müseyleme cenginde; Eshâb-ı kirâmın mubârek hâtırlarına korku geldi. Kur’ân-ı kerîm hâfızları katl olunduğu için, Kur’ân-ı kerîm yeryüzünden kalkacak diye korkdular. Allahü teâlâ hazretleri, hazret-i Ömerin mubârek kalbine ilhâm eyledi ki, Kur’ân-ı azîmi bir araya toplayıp, bir mıshaf yazılsın. Hemen kalkıp, Ebû Bekrin “radıyallahü teâlâ anh” huzûruna vardı. Durumu arz etdi. Hazret-i Sıddîk buyurdular ki, Ben bu işte fikr ve teemmüle [ya’nî etrâflıca düşünmeğe] muhtâcım. Zîrâ Habîb-i ekrem hazretleri, cem’ etmediler. Cem’ edin diye emr de buyurmadılar. O zemân Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinin de mubârek kalbine Allahü teâlâ ilhâm buyurdu ki, hayr, Kur’ân-ı azîmi toplayıp, bir mushaf yazmakdadır. Zeyd bin Sâbit hazretleri buyurdular ki, bir gün hazret-i Ebû Bekr beni istemiş. Ben de huzûruna vardım. Gördüm ki, hazret-i Ömer de, hazret-i Ebû Bekr de, durumu açıklayıp, Kur’ân-ı azîmi cem’ etmeği bana teklîf etdiler. Bu iş dağlardan ağır geldi. Bir nice gün sonra, Allahü teâlâ hazretleri benim kalbime de ilhâm eyledi ki, hayr, Kur’ân-ı kerîmi cem’ etmekde, bir araya toplamakdadır. Ben ise hazret-i Peygamberin zemân-ı şerîflerinde vahy kâtibi idim. Cebrâîl-i emîn hazret-i Peygambere kırâet etdiklerinde, son kırâetlerinde bile hâzır idim. Sonra Kur’ân-ı azîmi o tertîb üzere toplamağa teveccüh edip, tahtalarda ve kâğıdlarda, taşlarda ve ağaçlarda yazılanları ve Eshâb-ı kirâmın hâtırlarında mahfûz olanları toplayıp, Resûl-i ekrem hazretlerinden son zemânında dinlediğim tertîb üzere yazdım. Sûre-i Berâenin sonuna varınca; 127.ci âyet-i kerîmesinden sonra, sûre sonuna kadar hâtırımdan gitdi. [Son iki âyet.] Ba’zı kimselere sordum. Sonra Huzeymetebni Sâbit el ensârî hazretlerinin yanında buldum. Yerine yazdım. Sonra Sûre-i Ahzâba kadar yazdım. Ahzâb sûresinin 23.cü âyetini hazret-i Resûl-i Ekremden işitmiş idim. Kaybetdim. Onu taleb eyledim. Yine Huzeyme-i Ensârî hazretlerinin

yanında buldum. Yerine yazdım. Nihâyet Mushafı temâmladım. Halîfeye götürdüm. Ona (ilk Mushaf) diye ad koydular. Hazret-i Alî, hazret-i Ebû Bekr hakkında buyurdular ki, Hazret-i Ebû Bekr, insanlar arasında en büyük sevâba kavuşmuşdur. Kur'ân-ı kerîmi, levhalardan toplu hâle ilk getiren odur. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîkın hilâfeti zemânında bu Mushaf, onun yanında kaldı. Hazret-i Sıddîk-ı ekber, âhırete göçdükden sonra, hazret-i Ömerin yanında durdu. Hazret-i Ömer âhırete göçdükden sonra, Resûlullah hazretlerinin muhterem zevceleri, hazret-i Ömerin kızı Hafsanın "radıyallahü teâlâ anhâ" yanında durdu. Hazret-i Ebû Bekrin hilâfet müddeti iki sene oldu. Eksik ve fazla rivâyet de vardır. Ömrleri altmışüç senedir. Hicretin onüçünde, mubârek cemâzil evvelin yirmiikisinde akşam ile yatsı arasında vefât etdiler.

Ellinci Menâkıb: İmâm-ı Begavî, **(Meâlimüttenzîl)** adlı tefsîrinde, Lokmân sûresinde, meâl-i şerîfi **(Tevhîd ve tâ'atim yoluna gidenlere tâbi' ol ki, onlar Peygamber aleyhisselâm ve Eshâbıdır)** olan, onbeşinci âyet-i kerîmenin tefsîrinde, Atâdan nakl buyurmuşlardır ve o ibni Abbâs hazretlerinden nakl etmişdir. Buyurdular ki, âyet-i kerîmedeki kimseden murâd Ebû Bekr-i Sıddîkdır "radıyallahü anh". Bunun açıklaması odur ki, Ebû Bekrin "radıyallahü teâlâ anh" islâma geldiği vakt, hazret-i Osmân, Talha ve Zübeyr ve Sa'd bin Ebî Vakkâs ve Abdürrahmân bin Avf "radıyallahü teâlâ aleyhim ecma'în" yanına geldiler. Dediler ki, Sen bu şeklde tasdîk edip, îmân getirdin mi. Evet. O doğru sözlüdür. Siz de îmân getirin, dedi. Sonra hepsini alıp, hazret-i Habîb-i ekremin huzûr-u şerîflerine götürdü. Müslimân oldular. Bunların müslimân olmaları hazret-i Ebû Bekrin irşâdı ile oldu. Allahü teâlâ onun medhinde buyurdu: **(Bana dönen kimsenin yoluna tâbi' ol.)** Ya'nî Ebû Bekrin "radıyallahü teâlâ anh" yoluna tâbi' ol, demekdir.

Ellibirinci Menâkıb: (Ravda-tüş-şekâyık) kitâbında, Ömer bin Hattâbdan "radıyallahü anh" rivâyet olunmuşdur. Buyurdular ki, hazret-i Resûl-i ekremin "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" âhıreti şereflendirdikleri zemân, hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü anh", bir acâib rü'yâ gördü. Uykusunda öyle şiddet ile ağladı ki, kapısı önünden geçerken ağlamasını işitdim. Merâk edip, kapısını çaldım. Hazret-i Sıddîk uyandı. Kapıyı çalmam se-

bebi ile kalkıp, benim için kapıyı açdı. Gözlerinin yaşı, şakaklarının üzerinden akardı. Sordum. Yâ Ebâ Bekr, niçin bu kadar ağladınız. Benim için Eshâb-ı Güzîni topla. Gördüğüm rü'yâyı onlara haber vereyim, dedi. Ben de Sahâbe-i kirâmı topladım. Cümlesi huzûrlarında hâzır oldular. Hazret-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" buyurdular ki, Gördüm ki, kıyâmet kopmuş. İnsanlar hesâb yerine sevk olunur. Bir bölük mevki' sâhibleri gördüm. Minber üzerinde, yüzleri parlak, yaldız gibi parlar. Bir meleğe sordum. Bunlar kimlerdir. Dedi ki, bunlar Peygamberlerdir. Muhammed aleyhissalâtü vesselâm hazretlerine muntazırlardır [onu beklerler]. Zîrâ şefâ'at dizgini Muhammedin "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" yedindedir. Hazret-i Muhammed aleyhisselâm nerededir, diye sordum. Dedi ki, Arşın kenârındadır. Dedim ki, beni hazret-i Muhammed aleyhisselâmın huzûr-ı şerîflerine götür. Ben Onun hizmetcisi ve arkadaşıyım. Ben Ebû Bekr-i Sıddîkım. Melek beni Resûlullahın huzûruna götürdü. Gördüm ki, mubârek başı açık. İmâmesini [sarığını] arşın önüne koymuş. Rıdâsı ile belini bağlamış. Sağ eli arşın kenârında. Sol eli Cehennemin kapısının halkasında. İstigâse edip, derdi ki, yâ Rabbî! Ümmetime merhamet buyur. Ümmetim içinde ülemâ var, Evliyâ var. Sülehâ var. Mücâhidler var. Hâcılar var. Allahü teâlâdan nidâ geldi ki, yâ Muhammed! İtâ'at edenleri söylersin. Âsileri zikr etmezsin. Fâsıkları, şerâb içenleri ve zâlimleri, fâiz yiyenleri, zîna yapanları, kan dökücüleri zikr etmezsin. Muhammed aleyhisselâm, yâ Rabbî! Onlar Senin buyurduğun gibidir. Lâkin onlarda müşrik ve sana oğul isnad edici ve saneme ibâdet edici [puta tapan] ve tevhîdden dönücü yokdur. Ümmetim üzerine şefâ'atimi kabûl et. Gözlerimden akan yaşlara acı, deyip, yalvarmağa başladı. Ben Habîbullah hazretlerine aşırı muhabbetimden ve acıdığımdan, dedim ki, yâ Resûlallah! Niçin bu kadar ağlıyor ve yalvarıyorsunuz, kendinizi çok yoruyorsunuz. Mubârek başını kaldırdı. Sol eli, Cehennemin kapısının halkasında idi. Cehennem kapısını bağlayıp, buyurdu ki, yâ Ebâ Bekr! Rabbimden ümmetimi sordum. Yalvarmam aşırı olduğu için, Rabbim teâlâ şânına uygun olarak, ümmetimi bana bağışladı. Benim ümmetim üzerine üzüntümü kaldırdı. Ben irâde etdim ki, yâ Resûlallah! Hak sübhânehü ve teâlâ sana ba'zısını mı, bağışladı, yoksa hepsini mi diye söyliyecekdim. Sormadan önce sen kapıyı çal-

dın yâ Ömer. Uyandım. Hazret-i Ebû Bekr bu sözü söylediği ânda, evin içinden, bir ses işitdik: (Hepsini, hepsini bağışladı yâ Ebâ Bekr. Yalnız bir mü'mini kasd ile öldürenleri bağışlamadı. Onlar Cehennemde sonsuz kalacaklardır,) buyurdu. Hepimiz kalkıp, Allahü teâlâ hazretlerine hamd etdik ki, böyle bir Peygamberin ümmetinden eyledi. Raûfdur, rahîmdir, şefâ'ati bizim hakkımızda kabûl olundu. Böylece maksadına vâsıl oldu, kavuşdu.

Elliikinci Menâkıb: Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" hilâfetleri zemânında, Medîne-i Münevverede gezerken, bir evin kapısı önüne geldi. O evin içerisinden ağlama sesi işitdi. Bir kadın şi'r okuyup, gözünden yaş akıtır. O şi'rin ma'nâsı budur:

Ey ay yüzlüm, Sen aydan dahâ fazla güzelsin.
Parlak ay yüzün ile, güneşi alt edersin.
Dâyem (Dadım) henüz ağzıma südü koymadan önce.
Senin yâkut dudaklarını, hâtırlayıp, kan içdim.

Bu şi'rin okunuşu, hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîkın mubârek kulaklarına te'sîr etdi. Kapıyı çaldı. Ev sâhibi dışarı çıkdı. Ondan süâl buyurdular ki, hür müsün, rakîkmisin [köle misin]. Bu beyti kimin için okursun. Kimin için ağlıyorsun. Kadın dedi ki, yâ Resûlullahın halîfesi. O ravda-i münevvere hakkı için, bunu benden sorma. Buyurdular ki, gönlün sırrını duymayınca bu makâmdan adımımı atmam. Câriye, içden bir âh çekerek, Benî Hâşim gençlerinden birisini söyledi. Sıddîk hazretleri mescide vardı. O câriyenin sâhibini bulup, parasını ödeyip aldı ve âzâd etdi. Sevdiği gence nikâh etdi veyâ bağışladı. Hazret-i Molla Câmî **(Bahâristân)** kitâbında, bu hikâyeyi rivâyet buyurmuşlar ve bu şi'ri söylemişlerdir: (Ey gönül! Cihânın bütün maksadlarını bir tarafa bırakmış olan kimseden başkası, seni sevdiğin ile birleşdiremez. İş, maksad [arzû] derdi ile hâsıl olur. Eğer derdin yoksa, inle ki, bir gönül ehli sana acısın da murâdına kavuşdursun!)

Elliüçüncü Menâkıb: Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" için bildirilen âyet-i kerîmeler hakkındadır. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinden sonra, hak üzere halîfe Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri olduğu icmâ' ile sâbit olmuşdur.

1– Yukarıda zikr olunduğu minvâl üzere, Hak sübhânehü ve

teâlâ hazretleri Kur'ân-ı azîmde haber vermişdir ve buyurmuşdur: **(Sizden îmân edip de, sâlih amel işleyenlere, Allahü teâlâ şöyle va'd buyurdu: Yemîn olsun ki, kendilerinden evvel gelen İsrâil oğullarını nasıl kâfirlerin yerine getirdi ise, onları da kâfirlerin arâzîsine getirecek** (hâkim kılacak)**, onlara kendileri için seçdiği islâmı kuvvetlendirip, icrâ imkânı verecek, onları korkularının arkasından muhakkak emniyyete kavuşduracakdır. Allah, müslimânların düşmanlarını helâk edecekdir. Böylece bana hiçbir şeyi ortak koşmıyarak, hep bana ibâdet edeceklerdir. Kim bundan sonra nankörlük ederse, işte onlar asıl fâsıklardır.)** [Nûr sûresi ellibeşinci âyet-i kerîme meâli.]

Âlimler buyurdular ki: Allahü teâlâ, îmân getirip, iyi ameller işleyen kimselere va'd etmişdir ki, onlardan elbette yeryüzünde halîfeler yapar. Nitekim o kimseler ki, onlardan evvel de halîfe oldular. Ya'nî benî İsrâilin dinleri ki, beğenilmişdir. Onlara elbette bedel verir. Onlara korkudan sonra emînliği verir. Tâ ki ibâdet ederler, Allahü teâlâya hiç birşeyi şerîk eylemezler. Her kim ki bir ni'mete ondan sonra küfrân getirirse, onlar fâsıklardır.

Peygamber "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri ve Eshâb-ı kirâm Mekke-i mükerremede müşriklerden korkuda idiler. Medîne-i münevvereye gitdikden sonra, yine korku fazla idi. O vakt emîn oldular ki, Allahü teâlâ dînini her yere yaydı ve onları düşmân üzerine gâlib getirdi. Bu âyet-i kerîmede; Ebû Bekr "radıyallahü anh" hazretlerinin ve diğer halîfelerin hilâfetlerinin doğruluğuna delîl vardır. "Rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în". Ondan dolayı ki, Allahü teâlâ hazretlerinin, va'dinden dönmek ihtimâli yokdur.

2– **(Dîni kuvvetli, malı çok olanlar, fakîr akrabâsına, Allah yolunda hicret edenlere mal vermemeğe yemîn etmesin. Onların kusûrlarını afv edip, bağışlasınlar. Böylece, Allahü teâlânın sizi afv etmesini istemez misiniz. Allahü teâlâ gafûrürrahîmdir.)** [Nûr sûresi yirmiikinci âyet-i kerîmesinin meâli.] Bu âyet-i kerîmenin nüzûl sebebi şu idi. Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü anh", Mıstaha nafaka vermemeğe yemîn etdi. Çünki o, hazret-i Âişe hakkında yakışıksız sözler söylemiş idi. Bu Mıstah fakîr bir kimse idi. Muhâcir idi. Ehl-i Bedr cümlesinden idi. Ebû Bekr-i Sıddîkin teyzesi oğlu idi. Bu âyet-i kerîme nâzil oldu. Hazret-i Habîb-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem", bu âyet-i kerîme-

yi okuyunca, hazret-i Sıddîk “radıyallahü anh” (Allahü teâlâ bu âyet-i kerîme ile nafaka vermediğim için beni bildiriyor. Bundan sonra kimsenin nafakasını kesmiyeceğim,) buyurdu.

3– **(Ey îmân edenler! Sizden kim dîninden dönerse, Allahü teâlâ, başka bir kavm getirir. Allahü teâlâ onları sever. Onlar da Allahü teâlâyı severler. Mü’minlere tevâzû’ ederler. Kâfirlere karşı şiddetlidirler. Allah yolunda cihâd ederler. Ayblanmakdan çekinmezler. Bu Allahü teâlânın bir ihsânıdır. Dilediği kullarına verir. Allahü teâlânın fadlı çok genişdir, bu fadla lâyık olanları bilir.)** [Mâide sûresi ellidördüncü âyet-i kerîmesinin meâli.] Bu âyet-i kerîme de Ebû Bekr-i Sıddîkın “radıyallahü anh” şânı hakkındadır.

4– **(Emr ve yasaklarda Allahü teâlâya ve Resûline itâ’at edenler, Allahü teâlânın kendilerine ni’met verdiği Peygamberler, Sıddîkler, şehîdler ve sâlihlerle berâberdir. Onlar ne güzel arkadaşdır. Bu üstünlük Allahü teâlâ tarafından verilir. Allahü teâlâ üstün kullarına mükafât verilmesini bilir.)** [Nisâ sûresi 69 ve 70.ci âyet-i kerîmelerin meâli.] Bu âyet-i kerîmelerde delîl vardır ki, hazret-i Habîbullah ile hazret-i Ebû Bekrin arasında vâsıta yokdur. Bütün müslimânlar Ebû Bekr hazretlerine Sıddîk derler. Bir şehâdetde, yarısı ile âdil, yarısı ile zâlim olmak lâyık olmaz. Vâcib odur ki, Resûlullah hazretlerinin derecesi ile hazret-i Ebû Bekrin derecesi arasında başka bir derece yokdur. Râfizîlerin söyledikleri yanlışdır. Hem bu âyet-i kerîmelerde delîl vardır ki, Allahü teâlâ hazretlerinin ni’meti bu tâife üzerine kendi fadlındandır. Yoksa onlar bu ni’mete, ibâdetleri ile kavuşmuş değillerdir. Kaderiyye fırkasının kavlinin aksine, Allahü teâlâ **(Bu Allahü teâlânın fadlındandır)** buyurduğunu görmez misiniz. Bu âyet-i kerîmelerde açıklandı ki, Râfizîlerin bâtıllığı imâmet bâbında, Kaderiyyenin bâtıllığı inâyet bâbındadır.

5– **(Ey îmân edenler! Allahü teâlâya ve Resûlüne ve Sizden olan emîrlere itâ’at ediniz!)** [Nisâ sûresi ellidokuzuncu âyet-i kerîmesinin meâli.] İkrime “radıyallahü anh” hazretleri der ki, Ülül-emrden murâd, Ebû Bekr-i Sıddîk ve Ömer-ül-Fârûk hazretleridir. Ondan dolayıdır ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdu; **(Benden sonra, Ebû Bekr ve Ömere tâbi’ olunuz. Onlar benim yanımda, vücûdda baş gibidir.)**

6– **(Eğer siz harbe gitmiyerek Resûlüme yardım etmezseniz, Allahü teâlâ ona yardım eder. Allahın Resûlünü kâfirler Mekkeden çıkardıkları zemân, onun yanında Ebû Bekrden başka kimse yokdu. İkisi mağarada berâberdiler. Resûl-i ekrem, arkadaşı Ebû Bekre, mahzûn olma, Allahü teâlânın yardımı bizim ile berâberdir, derdi. Allahü teâlâ ona** [hazret-i Ebû Bekre] **kalblere rahâtlık veren sekînesini indirdi. Sizin görmediğiniz ordu ile onu kuvvetlendirdi.** [Ya'nî melekler ile onu korudu.] **Kâfirlerin küfre da'vetini veyâ şirki alçak kıldı. Tevhîdi veyâ dînine da'veti yüksek oldu. Allahü teâlâ Azîz ve Hakîmdir.)** [Tevbe sûresi kırkıncı âyet-i kerîme meâli.] Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü anh" hazretlerinin o mağarada endîşesi, kendi üzerine korkusundan değildi. Lâkin ümmet üzerine şefkatinden idi. Zîrâ, hazret-i Peygamber-i zîşâna dedi ki, eğer beni öldürürlerse, ne olur. Bir adam öldürmüş olurlar. Ammâ, eğer mubârek cism-i latîfinize bir elem erişir ise, ümmet helâk olur. Hazret-i Resûlullah buyurdular ki, **(Niçin düşünürsün o iki kimsenin hâlini ki, onların üçüncüleri, Allahü teâlâ hazretleridir.)** Üç gün mağarada durdular. Hazret-i Ebû Bekrin birkaç koyunu vardı. Âmir bin Füheyre güderdi. Hergün o koyunları, o mağara yanına götürürdü. Onlardan süt içerlerdi. Resûlullah hazretleri mağaradan çıkmak niyyet etdi. Abdürrahmân bin Ebû Bekr-i Sıddîk, iki deve getirdi. Binip gitdiler. Dört kişi oldular. Hazret-i Resûl-i ekrem, Ebû Bekr-i Sıddîk, Âmir bin Füheyre, Abdüllah bin Âmir bin Abdülleys. Sonraki ahvâlleri dahâ önce anlatılmışdır.

7– **(... Allahü teâlâdan ancak âlim kulları korkar. Şübhesiz ki, Allahü teâlâ azîzdir ve gafûrdur.)** [Fâtır sûresi yirmisekizinci âyet-i kerîmesinin meâli.] İmâm-ı a'zam Ebû Hanîfe "rahmetullahi aleyh", Allah lafzının (h)sini ötüre ile, ulemâ kelimesinin hemzesini üstün ile okudu. Allahü teâlâ hazretlerinin haşyeti, burada ilm ma'nâsına olur. Ma'nâsı böyle olur ki, ilm ehlinin hâtırını ancak Allahü teâlâ bilir. Bu âyet-i kerîmenin nüzûlü o oldu ki, Ebû Bekr hazretlerinde bir korku hâsıl olmuş idi. Mubârek yüzünde belirtisi anlaşılırdı. Hazret-i Server-i kâinât, hazret-i Ebû Bekr ile bu konuda konuşurdu. Allahü teâlâ hazretleri bu âyet-i kerîmeyi inzâl buyurdu.

8– **(Muhâcirin ve ensârdan, en önce îmân edenlerden ve onlara iyilikde tâbi' olanlardan Allahü teâlâ râzıdır. Onlar da Al-**

lahü teâlâdan râzıdır. Onlar için Allahü teâlâ Cennetler hâzırlamışdır. Altından ırmaklar akar. Orada ebedî kalırlar. Bu çok büyük bir kurtuluşdur.) [Tevbe sûresi 100.cü âyet-i kerîmesinin meâli.] Resûlullah hazretlerine önce îmân getiren kimse hakkında müfessîrin ihtilâf etmişdir. Bir kısmı dediler ki, en önce îmân getiren Hadîce-i kübrâdır "radıyallahü teâlâ anhâ". Bir kısmı dediler ki, hazret-i Ebû Bekrdir "radıyallahü teâlâ anh". Bu kavl dahâ kuvvetlidir. Zîrâ hazret-i Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" buyurdu ki, **(Eğer Ebû Bekrin îmânı, bütün mü'minlerin îmânları toplamı ile tartılsa, Ebû Bekrin îmânı ağır gelir.)** Ondan dolayıdır ki, bir kimse, iyi bir iş işlese, bir başka kimse de, o işledikden sonra o işi işlese, bu ikincinin ecri evvelki kişinin terâzîsine konur. İkinci kişinin ecrinden bir nesne eksilmez. Yine Resûl-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki, **(Ebû Bekrin sizin üzerinize üstünlüğü, nemâz ve orucunun çokluğu ile değildir. Onun sizin üzerinize üstünlüğü, onun gönlünde olan şey iledir.)** Devâmlı üstünlük, Allahü teâlâ hazretlerinin ma'rifetinden dolayıdır. Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" ma'rifetullah ciheti ile hepsinden üstündür. Bir başkası, ma'rifetullahda Ebû Bekr-i Sıddîkdan üstün olsa idi, üstünlük onun hakkı olurdu.

9– **(Ey îmân edenler! Allahü teâlânın râzı olmadığı işlerden sakınınız ve sâdıklar ile berâber bulununuz!)** [Tevbe sûresi 119.cu âyet-i kerîmesinin meâli.] Sa'îd bin Cübeyr "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri buyurur ki, bu âyet-i kerîmedeki sâdıklardan murâd Ebû Bekr ve Ömer "radıyallahü teâlâ anhüm" hazretleridir. Hazret-i Ebû Bekrin "radıyallahü anh" Ensâr üzerine fazîletini bu âyet-i kerîme ile istidlâl etdiler. Ensâr muhâcirine dediler ki, bizden bir imâm olsun, sizden bir imâm olsun. Hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü anh" minbere çıkdı. Hak sübhânehü ve teâlâ hazretlerine senâ etdi. Buyurdu ki, ey Ensâr! Mü'minlersiniz. Allahü teâlâ hazretleri bize sıdk vermişdir o yerde ki, diyerek, meâl-i şerîfi **(... onlar** [muhâcirler]**, Allahü teâlâdan fadl ve rızâ talebi ile ve Allahü teâlânın dînine ve Resûline nusret ile mülklerinden ve memleketlerinden ihrâc olundular. O muhâcirler kavl ve fi'l ile dîni islâmda sâdıkdırlar)** olan, Haşr sûresi 8.ci âyet-i kerîmesini okudu. Ensârın temâmı kabûl edip, kendilerinden bir halîfe olması da'vâsından vazgeçdiler.

10– **(Doğruyu** (Kur'ânı) **getiren** (Peygamber aleyhisselâm) **ve onu tasdîk eden** (mü'minler) **ise, işte bunlar takvâ sâhibi kimselerdir.)** [Zümer sûresi, 33. âyet-i kerîmesi meâli.] Alî bin Ebî Tâlib hazretleri buyurdu ki, Sıdk ile gelen kimse hazret-i Muhammed aleyhisselâtü vesselâm ve onu tasdîk eden, hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîkdır "radıyallahü teâlâ anh".

11– **(Mekke-i mükerremenin fethinden önce malını veren ve cihâd eden kimseye, fethden sonra malını dağıtan ve cihâd edenden dahâ büyük derece vardır. Allahü teâlâ hepsine Cenneti va'd etdi.)** [Hadîd sûresi 10.cu âyet-i kerîmesi meâli.] Kelebî, bu âyet-i kerîmenin Ebû Bekr-i Sıddîkın "radıyallahü anh" hakkında indiğini ve onun üstün olduğunu açıkca bildirdiğini söylemişdir. Hazret-i Sıddîkın fazîleti gayrilerden üstündür. En önce o müslimân oldu. Haberde gelmişdir ki, Ebû Emâme, Amr bin Enis hazretlerine dedi ki, niçin kuvvetli müslimân olduğunu iddia edersin. Amr dedi ki, bunun sebebi şudur: Ben halkı dalâletde gördüm. Bunlarda hak üzere hiç kimse görmedim. İşitdim ki, Mekke-i mükerremede bir zât Peygamberlik da'vâsı eder. Vardım, gördüm ki, kavmi Onun üzerine gâlib, kendi mağlûb, O mert kimseye dedim ki, sen nesin. Dedi ki, Nebîyim. Dedim, Nebî nedir. Dedi ki, Allahü teâlâ hazretlerinin Resûlüdür. Seni niye göndermiş, dedim. Dedi ki, Onun birliğini bilmek, şerîk getirmemek, putlara tapınmamak, sıla-ı rahm etmek için gönderdi. Dedim ki, senin ile kim var. Bunun üzerine dedi ki, bir hür, bir köle. Bakdım, Ebû Bekr ile Bilâl idi. Ben de müslimân oldum. Onun için ki, üçüncü müslimân oldum. Abdüllah bin Mes'ûd hazretleri buyurur ki, kılıcı ile müslimânlığı ilk açığa çıkaran, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" ve Ebû Bekr-i Sıddîkdır "radıyallahü teâlâ anh". Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" buyurur, İslâmda herkesden evvel olan Resûlullahdır "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem", ikinci Ebû Bekrdir "radıyallahü anh", üçüncü Ömerdir "radıyallahü anh". Yine buyurdu; bir kimse ki, beni Ebû Bekr ve Ömerden "radıyallahü anhüm" üstün gösterir ise, ona had cezâsı vururum. Ve şâhidliğini kabûl etmem.

12– **(Onlar için nedir ki, Rablerine da'vet olundukda, icâbet edip, emr ve nehyinde itâ'at ederler. Nemâzı şartları ve erkânı ile devâmlı kılarlar. Emrlerinde meşveret ederler. Verdiğimiz rızk-**

dan fakîrlere ve hayra verirler.) [Şûrâ sûresi 38.ci âyet-i kerîme meâli.] Bu âyet-i kerîme Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin şânını bildirmek için nâzil olmuşdur. Zîrâ bütün malını fakîrlere dağıtdı. Ne kadar, kötülediler. Kötüliyenlere iltifât etmedi. Bu hükm bütün mü'minler hakkında müşterekdir.

13– **(Yâ Muhammed "sallallahü aleyhi ve sellem"! Hudeybiyeden geri dönenlere de ki, siz, şiddetli cengci bir kavm ile harbe da'vet olunursunuz ki, tâ, onlar islâma gelinceye kadar veyâ onlardan cizye kabûl olununcaya kadar muharebe olunur. Onlar müşrikler veyâ Peygamber aleyhisselâmdan sonra mürted olanlardır. Eğer siz o cengde hulûs ile harb ederseniz, Allahü teâlâ size dünyâda ganîmet ve âhıretde Cennet verir. Eğer bundan önce Hudeybiyede i'râz etdiğiniz gibi, o muhârabede de i'râz ederseniz, Allahü teâlâ sizi şiddetli azâb ile azâblandırır. İş bu i'râz hakkında olan va'd ve azâbı müslimânların za'îf ve âcizleri işitdikde, bizim hâlimiz nice olur derler.)** [Feth sûresi 16. cı âyet-i kerîme meâli.] Râfi' bin Hadic "radıyallahü teâlâ anh" der ki: Biz bu âyet-i kerîmeyi dâimâ okurduk. Fekat bu vak'anın ne zemân olacağını bilmezdik. Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri müslimânları; Yemâmede Müseylemetülkezzâbın eshâbı, benî hanîfe üzerine harbe gönderdi. Anladık ki, kasd edilen onlardır. Bu âyet-i kerîmede mülhidler ve mübtedi'ler üzerine iki hüccet meydâna çıkmışdır. Birincisi, mülhidler üzerinedir. Bu âyet-i kerîmede gaybdan haber vardır. Bir zemân sonra bu haber meydâna gelmişdir. Mülhidlerin kavlinin hilâfına, bu mu'cize meydâna çıkmışdır. Bu âyet-i kerîmede mübtedi'ler için de tenbîh vardır. Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin halîfeliğinin doğruluğuna delîl vardır. Bundan dolayıdır ki, Hak sübhânehü ve teâlâ hazretleri buyurdu ki, **(Da'vet olunursunuz!)** ya'nî yakın zemânda, siz da'vet olunursunuz bir gürûha ki, be's-i şedîd sâhibidir. Eğer o da'vet ediciye itâ'at ederseniz, size ecr verilir. O da'vet ediciye itâ'ati vâcib kıldı. Onları, şiddetli zarar sâhibi olan kavm üzerine da'vet eden Ebû Bekr-i Sıddîkdır "radıyallahü teâlâ anh". Onları acem ve rûm harbine o koydu. Bütün müfessirlerin kavlleri üzerine, bu kavm, bu iki gürûhdan hâli değildir. Eğer Benî hanîfe olursa, O da'vet eden Ebû Bekr hazretleri olur. Ebû Bekrin "radıyallahü teâlâ anh" imâmeti [halîfeliği] doğrulukda,

hazret-i Ömerin de “radıyallahü teâlâ anh” imâmetinin [halîfeliğinin] doğruluğu olur. Eğer maksad pers [İrân] ve rûm [Bizans] olur ise, hazret-i Ömer olur. İmâmlığın hak olduğuna delîl olur. Onun imâmeti doğrulukda hazret-i Ebû Bekrin de imâmeti sâbit olur. Bu iki şeklden başka dürlü söyliyen azdır. Gaybdan haber veren açık bir delîlin doğruluğu bu âyet-i kerîme ile açığa çıkdı. Orada buyurdu ki, (Da’vet olunursunuz!). Her iki halîfe için buyrulan öyle vâki’ oldu. Zîrâ Kur’ân-ı azîmüşşânın îcâzı vechlerindendir ki, gaybdan haber verir. Tafsîli ile habere mutâbık ve muvâfık vâkı’ olur. Allahü teâlâ hazretleri o kimseye basîret verir ise, bunu bilmeğe muktedîr olur.

14– **(O kimse ki, malından Allah için harcar, şirk ve isyândan sakınıp ve ihsân olan kelîme-i şehâdeti, yâhud infâk etdiği malın mukâbili va’d-i ilâhiyi tasdîk ede. Biz ona âsân ve râhata sebeb olucu ve Cennete girmeğe sebeb olan yolunu kolaylaşdırırız.)** [Leyl sûresi 5, 6, 7.ci âyet-i kerîme meâli.] Demişlerdir ki, bu âyet-i kerîme Ebû Bekr-i Sıddîkın “radıyallahü anh” şânı hakkında nâzil olmuşdur. Her ne eline geçse halka dağıtırdı. Bunda da Allahü teâlânın buyurduğu üzere iş yapmasından dolayı onu medh buyurdular. Demişlerdir ki, Hüsnâ, Hak sübhânehü ve teâlâ hazretlerinin sevâb vermeği va’d etmesidir.

15– **(O ateşden** [Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” gibi] **ziyâde müttekî olan ictinâb edip, kurtulur ki, Allahü teâlâ yanında temîz ve va’dine nâil olmak için, malını Allah yolunda hayrâta sarf eder.)** [Leyl sûresi 17., 18.ci âyet-i kerîme meâli.] Hişâm; babası Urveden rivâyet eder: Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” yedi köle satın alıp, azâd etdi. Müşrikler onlara müslimân oldukları için azâb ederler idi. Birisi Bilâl “radıyallahü anh” hazretleridir. Dahâ önce anlatılmışdır. Biri Âmir bin Füheyre ve onun kızı Hindiyye idi. Müslimân oldu ve a’mâ oldu. Müşrikler dedi ki, lât ve uzza, görmesini ondan geri aldı. O dedi ki, ben lât ve uzzaya inanmam. Allahü teâlâ tekrâr görmesini nasîb etdi. Hazret-i Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” oradan geçerken, o değirmen çekerdi. O evin hanımı olan kişi, ona dedi ki, “ben seni, senin bu sâhiblerin azâd etmeyince azâd etmem.” Hazret-i Ebû Bekr bunu işitip, buyurdular ki, bu câriyeyi kaça satarsın. O dedi, bu kadar gümüş. Hazret-i Sıddîk, dediğin akçaya aldım, buyurdu. Abdüllah bin Zübeyr “radıyallahü

teâlâ anh” minber üzerinde dedi ki, Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri, za’îf kulları [köleleri] satın alıp, azâd ederdi. Babası ona dedi ki, niçin kuvvetli köle satın almazsın. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” buyurdu ki, za’îf köleleri satın alıp, azâd ederim ki, Allahü teâlâ bu za’îf kulunu Cehennemden azâd etsin. Hak sübhânehü ve teâlâ; meâl-i şerîfi, **(Şirk ve günâhlardan sakınan kimseler, Cehennemden uzaklaşmış olurlar)** olan [Leyl sûresi 17.ci] âyet-i kerîmeyi gönderdi. Sûrenin sonuna kadar hep, Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü anh” hazretlerine işâretdir. Mü’minler, Ebû Bekre “radıyallahü anh” halîfe dedi. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” halîfe dedi ve buyurdu ki, **(Ebû Bekr, Allahın dîni üzerine benim halîfemdir)**. Allahü teâlâ ona halîfe dedi. **(... onları yer yüzüne halef kılacağına....)** buyurdu. Râfizîler la’net etdiler. Kendileri la’nete müstehâk oldular. Allahü teâlâ ve Resûlü ve mü’minler ona halîfe diyorlar. Râfizîler muhâlefet etmiş oluyorlar. Allahü teâlâ hazretleri; Nisâ sûresinin yüzondördüncü âyetinde meâlen, **(Kendisine tevhîd ve doğru yol bildirildikden sonra, Resûlullahın doğru yolundan sapan ve i’tikâd ve amelde mü’minlerden ayrılan kimseyi, âhıretde kâfirler ile birlikde Cehenneme sokarız.)** buyurdu. Allahü teâlâ hazretlerine ve Resûlüne, râfizîler gibi muhâlefet eden yokdur. Allahü teâlâ buyurur; Ebû Bekr dînin büyüğüdür. Râfizîler, hâşâ münkir idi, diyor. Allahü teâlâ; fâdıl idi, buyuruyor. Râfizîler bâtıl idi diyor. Allahü teâlâ münfık [malını dağıtan] idi buyuruyor. Râfizîler, Allahü teâlâ muhâfaza etsin, münâfık idi, diyor. Haberde gelmişdir ki, bir gün hazret-i Cebrâîl aleyhisselâm, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin yanında oturmuş idi. Ebû Bekr-i Sıddîk için Cebrâîl aleyhisselâm dedi ki, bizim yanımızda Ebû Bekr, yerdekiler yanından dahâ meşhûrdur. O senin hayâtda vezîrin, vefâtından sonra halîfendir.

Nükte: Eshâb-ı Kehfin köpeği, o civânmert olan Eshâb-ı Kehf ile dünyâda birkaç adım yürüdüğü için, mağarada onlar ile berâber oldu. Yatmakda onlar ile oldu. Kıyâmetde ve Cennetde onlar ile olur. Acâib olan odur ki, Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh”hazretleri, Muhammed Mustafâ “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin, sohbetinde bulundu. Mihnetde Onun ile oldu. Da’vetde Onun ile oldu. Seferde Onun ile

oldu. Hazarda Onun ile oldu. Mağarada Onun ile oldu. Yolda ve hicretde, cân ve mal vermekde Onunla oldu. Kabrde, şefâ'atde, Onunla olur. Makâm-ı Mahmûdda, Cennetde, Allahü teâlâyı görmekde, Onunla olur. Zikr olunan âyet-i kerîme ki, hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîkın şânı ile alâkalı olduğunu tefsîrde gördük, işitdik ve yazdık. Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" hakkında nasıl kötü düşünülebilir? [Eshâb-ı Kehfin köpeği, o mertler ile birkaç adım gitmekle kıymetleniyor da; Ömrü Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" yanında geçenler kıymetlenmez mi?]

Ellidördüncü Menâkıb: Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" için haber verilen hadîs-i şerîfler hakkındadır:

1– Âişe-i Sıddîka "radıyallahü teâlâ anhâ ve an ebîhâ" buyurdular ki; Bir gece benim nöbetim idi. Seyyid-i âlem hazretleri benim hücreme [odama] geldi. Ben dedim: Bana, babam Ebû Bekr-i Sıddîk hakkında birşey söyle. Buyurdular ki: Yâ Âişe. Bana Cebrâîl aleyhisselâm Allahü teâlâdan haber verdi ki; Allahü teâlâ rûhları yaratdı. Cümle rûhlar arasından Ebû Bekrin rûhunu, Peygamberler ve mürsellerden sonra seçdi. Toprağı Cennetdendir. Suyu âb-ı hayâtdandır. Allahü teâlâ Cennetde, Ebû Bekr "radıyallahü anh" için, yâkutdan bir köşk halk eyledi. O köşk (kasr) içinde, inciden çok serâylar halk etdi. Allahü teâlâ onun hakkındaki düâlarımı kabûl etmişdir. Ondan ma'siyyet [kötülük] meydâna getirmez. Tâatlar kapısını üzerine bağlamaz. Kabrde komşum ve benden sonra halîfem Ebû Bekrdir. Cebrâîl ve Mikâîl aleyhimesselâm Ebû Bekrin hilâfetine berâberce bî'at ederler. Gökler ehli ve yerler ehli, şeytânlardan ba'zısı, bir mikdâr cinnîler onu bilirler. Bu kadar meşhûr Ebû Bekri "radıyallahü teâlâ anh" bilmeyen ve hurmet etmiyen benden değildir. Ben de ondan değilim.

2– Abdüllah ibni Abbâs "radıyallahü teâlâ anhümâ" rivâyet eder. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdu. Bir kimse vardır ki, Cennete girdiği zemân, köşklerde, serâylarda, odalarda bulunan herkes ona merhabâ, merhabâ derler. Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü anh" dedi ki, biz o kimseyi, o kasrlarda görür müyüz! Resûlullah aleyhisselâm buyurdu ki, Evet, yâ Ebâ Bekr, o mert sensin.

3– Esâd bin Zürâh “radıyallahü teâlâ anh” diyor ki: Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerini hutbe okurken gördüm. Ebû Bekre iltifât edici şeyler söyledi. Nerede Ebû Bekr, buyurdu. Cebrâîl aleyhisselâm bana şimdi haber verdi ki, Ümmetin hayrlısı, Senden sonra Ebû Bekrdir “radıyallahü teâlâ anh”.

4– Abdüllah ibni Abbâs “radıyallahü teâlâ anhümâ” rivâyet eder. Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” huzûrunda, Ebû Bekr-i Sıddîk zikr olundu. Hazret-i Server-i âlem buyurdular ki, Ebû Bekrin misli gibi kimse olamaz. İnsanlar beni tekzîb ederken, ya’nî yalanlarken o beni tasdîk etdi ve bana îmân getirdi. Herkes benden kaçarken, o bana kızını tezvîc etdi. Malını bana fedâ etdi. Benimle zor kaldığımız sâatde ve gecede berâber mücâhede etdi. Âgâh olun ki, Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” kıyâmet gününde Cennet develerinden bir deveye binmiş olarak gelir. Eğeri yeşil zebercedden, yuları inciden, kendisi de sündüs ve istebrakdan yeşil iki elbise giymiş olduğu hâlde, bana anlatır, ben de ona anlatırım. Kıyâmet ehli derler ki, bunlar kimlerdir. Allahü teâlânın Resûlü Muhammed aleyhisselâm ve Ebû Bekr-i Sıddîkdır “radıyallahü teâlâ anh”, diyeler.

5– Hazret-i Âişe-i Sıddîka “radıyallahü teâlâ anhâ” buyurdular ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin son hastalığında ağrısı artdı. Buyurdular ki: Ebû Bekre emr edin, nâsa imâm olup, nemâz kıldırsın. Ben dedim ki, yâ Resûlallah! Ebû Bekr sizin makâmınıza geçince, ağlamasından sesini kimse işitmez. Ömer bin Hattâbı emr edin, kavme imâmet eylesin. Resûlullah hazretleri yine buyurdu ki, Ebû Bekre söyleyin, kavme imâmet eylesin. Yine ben dedim, yâ Resûlullah! Ebû Bekr, sizin makâmınızda durmağa tâkat getiremez. Yine buyurdu ki, Ebû Bekre söyleyin. Kavme imâmet eylesin. Âişe hazretleri yine buyurdu ki, Hafsaya varıp, dedim ki, sen Resûlullah hazretlerine söyle ki, babam Ebû Bekr imâmet makâmında durursa, ağlamakdan kimse sesini işitmez. Hafsa “radıyallahü teâlâ anhâ” da söyledi. Yine Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdular ki; Ebû Bekre söyleyin, kavme imâmet eylesin. Siz kardeşim Yûsüf aleyhisselâmı sıkıntıya düşüren kimseler değil misiniz. Ben Ebû Bekr diyorum. Siz Ömer diyorsunuz. Hafsa “radıyallahü teâlâ anhâ” üzülüp, Âişeye “radıyallahü teâ-

lâ anhâ”, beni mahzûn etdin diyerek gitdi.

6– Abdüllah ibni Abbâs “radıyallahü anhümâ” buyurdu: **(İzâcâ’e)** sûresi nâzil olduğu vaktde, hazret-i Abbâs, hazret-i Alînin yanına geldi. Dedi ki, yâ Alî! Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin vefâtlarını haber veren âyet gelmişdir. Bizler bilmeyiz, kendilerinden sonra kim halîfe olur, hangi kimsede karâr verir? Varalım Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” huzûruna süâl edelim. Eğer bu işi bize tevdî buyurursa, Kureyşin bizim ile düşmânlığı olmaz. Eğer bizden gayriye buyurur ise, ricâ ederiz ki, o kimseye, bizim hakkımıza riâyet etmesi için vasiyyet buyursun. Abbâs “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin huzûr-ı şerîflerine vardı. Süâl etdi; yâ Resûlallah! Sizden sonra kim halîfe olur. Cevâb buyurdular ki, yâ Abbâs! Yâ Resûlallahın amcası. Allahü teâlâ, benim halîfeliğimi Ebû Bekre vermişdir. Din üzerine kendi vahy eyledi. Benden sonra halîfe Ebû Bekr olur. Ebû Bekrin her söylediğini kabûl edin, necât ve felâh bulursunuz. Ona mutî’ olun, doğru yolu bulursunuz. Abdüllah ibni Abbâs “radıyallahü teâlâ anhümâ” dedi ki, Onlar Ebû Bekr hazretlerine mutî’ oldular; doğru yolu buldular. Her kim ki, Ebû Bekr-i Sıddîkın “radıyallahü anh” hilâfetini hak bilip, bütün sahâbe-i kirâmı dost tutar, doğru yolu bulur ve emîn olur.

7– Câbir bin Abdüllah “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri buyurdular ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin huzûr-ı şerîflerinde idik. Kays kabîlesinden bir gürûh geldi. İleri-geri ba’zı sözler söyleyip, sorular sordular. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri, Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerine müteveccih olup, buyurdular ki, söylediklerini, duydun mu? Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” duydum, yâ Resûlallah! dedi. Şimdi, o hâlde onlara cevâb ver, buyurdu. Hazret-i Ebû Bekr onlara gâyet güzel cevâblar verdi. Resûlullah hazretleri buyurdular ki, “Yâ Ebâ Bekr, Allahü tebâreke ve teâlâ sana Rıdvân-ı Ekber versin.” Sahâbe-i güzînden birisi dedi ki, Yâ Resûlallah! Rıdvân-ı Ekber nedir? Buyurdular ki; Allahü teâlâ âhıretde cümle kullarına umûmî tecellî eder. Ebû Bekre “radıyallahü anh” husûsî tecellî eder.

8– Ebû Hüreyre “radıyallahü teâlâ anh” buyurdular ki; Ceb-

râîl aleyhisselâm, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerine geldi. Çok zemân yanında kaldı. Vahy söyledi. O esnâda Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” geldi, geçdi. Resûl-i ekrem hazretleri, Cebrâîl aleyhisselâma buyurdu ki, yâ Cebrâîl, siz semâda Ebû Bekri bilir misiniz? Cebrâîl aleyhisselâm dedi ki, evet. Seni halka Peygamber gönderen Allahü teâlâya yemîn ederim ki, Ebû Bekr gökde yerdekinden dahâ çok meşhûrdur. Göklerdeki adı Halîmdir.

9– Abdüllah ibni Abbâs “radıyallahü anhümâ”, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinden rivâyet eder. Resûl-i ekrem hazretleri buyurdular: Beni mi’râca götürdükleri gece, Allahü teâlânın huzûrunda durdum. Bana buyurdu. Yâ Ahmed! Ehlini kime ısmarladın. Dedim, Ebû Bekr-i Sıddîka. Allahü teâlâ buyurdu: O benim kullarımın, senden sonra, en sevgilisidir. Benden ona selâm götür.

10– Ebû Hüreyre “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet eder: Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdu: Ben, mi’râca çıkdığımda, Allahü teâlâdan istedim ki, benden sonra halîfe, Alî ibni Ebî Tâlib olsun. Melekler muzdarib olup, dediler: Allahü teâlâ dilediğini yapar. Halîfe senden sonra Ebû Bekr-i Sıddîkdır “radıyallahü teâlâ anh”.

11– Huzeyfe “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet eder: Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdu: Her kim rü’yâda beni görmüşdür. Muhakkak beni görmüşdür. Zîrâ şeytân benim sûretimde görünmez. Her kim, Ebû Bekri uykuda görür. Ebû Bekri görmüşdür. Zîrâ şeytân Ebû Bekrin sûretinde de görünmez.

12– Alî ibni Ebî Tâlib “radıyallahü teâlâ anh” dedi. Resûlullahdan “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” işitdim, buyurdu: Semâya yükseldiğim gece [Mi’râc gecesi], Rabbim azze ve celle bana Ebû Bekrin sesi ile hitâb buyurdu. Benim gönlümden geçdi ki, bu ses Ebû Bekrindir. Hak sübhânehü ve teâlâ kalbimden geçen endîşeyi bilip, buyurdu: “Yâ Ahmed! Mûsâ bin İmrân ile konuşurken, onun gönlünü gördüm ki, kavminin hepsinden Hârûnu dahâ çok sever. Ona Hârûnun sesi ile hitâb etdim. Senin gönlünü gördüm ki, Ebû Bekri çok seversin. Sana Ebû Bekrin sesi ile hitâb etdim.”

13– Rivâyet edilmişdir ki, bir gün öğle nemâzından sonra, Cebrâîl aleyhisselâm yetmişbin melek ile gelerek, En'âm sûresini getirdi. Resûlullah hazretleri o gece bütün Eshâb-ı kirâmı Âişe "radıyallahü teâlâ anhâ" hazretlerinin evinde topladı. Çırağ yakıp, Sûre-i En'âmı okudular. Çırağ ışıksız oldu. Resûlullah hazretleri Ebû Bekr hazretlerine buyurdular ki, yâ Ebâ Bekr, çırağı ışıklandır. Bir sâat sonra yine karardı. Hazret-i Resûl-i ekrem yine buyurdu. Yâ Ebâ Bekr, çırağı rûşen et. Hazret-i Ebû Bekr, çırağı [kandili] rûşen etmek [ışığını çoğaltmak] için kalkdı. Bakdı ki kandilin yağı tükenmiş. Dedi ki, yâ Resûlallah! Kandilde yağ kalmamış. Bu gece yağ almak imkânımız da yokdur. Kandil bize lâzımdır, kelâm-ı Rabbilâlemîni okuyalım. Hazret-i Resûlullah buyurdular ki, bir mikdâr kendi ağzının tükrüğünden kandile damlat. Âişe-i Sıddika hazretleri buyurur ki, babam bir mikdâr ağzının suyunu, Resûlullah hazretlerinin emr-i şerîfi ile kandile damlatdı. Kandilin ışığı çoğaldı. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin emr ve fermânı ile şiddetli bir ışık oldu ki, Eshâb-ı kirâmın gözlerini kamaşdırdı. Server-i âlem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdu ki: Bu kandili söndürmeyiniz! Kırk gün kırk gece o kandil, Âişe-i Sıddîka hazretlerinin evinde yandı. Bir münâfık hazret-i Âişenin evine geldi. O kandili gördü. Ne acâib kandil, kırkgün kırk gecedir sönmez, dedi. O sâatde o kandil söndü. Cebrâîl aleyhisselâm geldi ve dedi: Yâ Muhammed! Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri buyurur: Ben çeşm-i bed [fenâ bakışlı] kullar da yaratdım. Eğer o münâfıkın gözü olmasaydı, kıyâmete kadar o kandil; Ebû Bekrin "radıyallahü teâlâ anh" ağzının suyunun bereketi ile sönmez idi.

14– Nakl eylemişlerdir ki, bir gün Cebrâîl aleyhisselâm geldi ve dedi: Yâ Resûlallah! Allahü teâlâ sana selâm söyler. Yâ Resûlallah! Allahü teâlâ yetmiş dünyâ büyüklüğünde bir âlem halk etmişdir. Onun zemîni beyâz misk ile döşelidir. Orası, arşdan bir iğne atsan, zemîne düşmiyecek şeklde melekler ile doludur. Allahü teâlâ o melekleri yaratdığı günden beri, tesbîh ve tehlîl ederler. Sevâbını Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin muhiblerine (sevenlerine) bağışlarlar.

15– Doğru rivâyet ile rivâyet olunmuşdur: Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri, buyurdu: Ebû Bekr-i Sıddîk hazretleri annesinden doğduğu gün, göklere bir şenlik

geldi. Allahü tebâreke ve teâlâ, Adn Cennetine nidâ buyurdu ki, izzim ve celâlim hakkı için, sana yalnız Ebû Bekri sevenleri koyarım. Cehenneme nidâ buyurdu ki, izzim ve celâlim hakkı için, sende Ebû Bekrin düşmânlarından ziyâde kimseye azâb etmem. Kıyâmet kopup, nidâ gelir ki, Yâ Ebâ Bekr! Ben ki Cebbâr-ı âlemim. Senin dostlarını, senin istediğin yere koyacağım. Bu rivâyet onun üzerine delîl olur. Her kim ki, Ebû Bekr hazretlerini düşmân bilirse, onun îmânı onun ile pâyidâr olmaz [devâm etmez]. Her kim ki, hazret-i Ebû Bekri dost tutar. Onun küfrü onunla pâyidâr olmaz [devâm etmez].

16– Enes bin Mâlik ve Alî bin Ebî Tâlib "radıyallahü teâlâ anhümâ", Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinden rivâyet ederler. Buyurdular ki: Allahü teâlâ hazretlerinden dünyâya veyâ âhırete âid bir isteği olan kimse, gece kalkıp, gusl edip veyâ abdest alıp, iki rek'at nemâz kılsa, her rek'atinde bir Fâtiha ve üç kerre sûre-i İhlâs okusa, selâmdan sonra başını secdeye koyup, Yâ Rabbî, benim isteğimi Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü anh" hurmetine yerine getir, diye düâ etse; Allahü teâlâ, Ebû Bekr-i Sıddîk hurmetine isteğini verir.

17– Doğru rivâyet ile, Fahr-i âlem hazretlerinden gelmişdir. Buyurdular ki: Beni Mi'râca götürdükleri gece, Cennet-i a'lâda karşıma gelen bir hûrî gördüm. Cebrâîl aleyhisselâm da yanımda idi. Cebrâîl elini gözü üzerine koydu. Yâ Cebrâîl, niçin elini gözünün üzerine koydun ve yüzünü bu hûrîden döndün, dedim. Cebrâîl aleyhisselâm dedi ki, yâ Resûlallah! Bana destûr [izn] yokdur, o hûrîye bakayım. Hûrî benim yanıma geldi ve bana selâm verdi. Cevâb verdim. Bana dedi ki, yâ Resûlallah! Benim hâcem [efendim] nasıldır. Ben dedim ki, senin efendin kimdir. Dedi ki: Benim efendim o kimsedir ki, sana evvel îmân getiren o oldu. Sonra malını ve cânını sana fedâ etdi. O Ebû Bekr-i Sıddîkdır. Ben dedim ki, yâ hûrî, sen Ebû Bekr-i Sıddîk için misin. Evet yâ Resûlallah, dedi. Sen Ebû Bekr-i gördün mü? Evet gördüm, eğer istersen şimdi de onu sana göstereyim, dedi. Göster, dedim. O sâat elinin ayâsını açdı. Ayâsında hazret-i Ebû Bekrin sûretini gördüm "radıyallahü teâlâ anh".

18– Ömer-ibnül-Hattâb "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet eder: Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdu: **(Beş kimseden başkası için ayağa kalkmayınız. Anne-**

ye, babaya, size Kur'ân-ı azîmüşşân ta'lîm eden hocaya, âlime, ki ilme hürmet için. Şerefleri dolayısı ile seyyidlere ve adlinden dolayı âdil sultâna.) Ömer bin Hattâb "radıyallahü anh" der ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" bu hadîs-i şerîfi buyurduğu zemân, Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü anh" meclis-i se'âdete geldi. Peygamber hazretleri onun için ayağa kalkdı. Hazret-i Ebû Bekr oturmayınca, kendileri de oturmadılar. Ömer bin Hattâb "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri dediler ki, yâ Resûlallah! Bize buyurdunuz ki, bu beş kimseden başkası için ayağa kalkmayınız. Siz Ebû Bekr için ayağa kalkdınız. Buyurdular ki, Cebrâîl aleyhisselâm gelip, önümde oturmuş idi. O sırada Ebû Bekr mescide girdi. Hazret-i Cebrâîl dedi ki, Yâ Muhammed! Ebû Bekr geldi. Ben dedim, yâ Cebrâîl! Ebû Bekri tanır mısın. Dedi ki, yâ Muhammed! Ebû Bekr, melekler yanında meşhûrdur ki, senin yeryüzünde tanıdığın gibi, onu tanırlar. Cebrâîl aleyhisselâm Ebû Bekr-i Sıddîk önünde ayağa kalkdı. Ben de kalkdım. Yâ Ömer, bir yerde ki, Cebrâîl aleyhisselâm ayağa kalkar, ben kalkmaz mıyım! Ebû Bekre hürmetinden ötürü, hazret-i Ebû Bekr oturmayınca, hazret-i Cebrâîl aleyhisselâm oturmadı. Ben de oturmadım.

19– Doğru rivâyet ile gelmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu: Allahü teâlâ hazretleri, beni kendi nûrundan halk etdi. Ebû Bekri benim nûrumdan halk etdi. Âişeyi Ebû Bekrin nûrundan halk etdi. Mü'mine hâtunları, Âişenin nûrundan yaratdı. Her kim ki, bu büyükleri sever. Allahü teâlâ o kimsede bir nûr halk eder ki, onun ışığında, kabrin ve kıyâmetin karanlığından o kimseye necât verir. O ışık ile, Cennât-i Adna gider. Her kim ki, onları sevmez. Allahü teâlâ hazretleri o kimsede asla nûr halk etmez. [Allahü teâlâ bir kimseye nûr vermezse, o münevver olamaz.]

20– Hazret-i Enes "radıyallahü teâlâ anh" buyurdular ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri bir vakt hastalandı. Hastalığı uzadı. Bir sabâh hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin ziyâretine gitmiş idi. Zîrâ, her işi herkesden evvel yapmağı severdi. Bu âdet-i şerîfesi idi. Varıp gördü ki, Resûlullah hazretleri evinde yatmış, mubârek başını Dıhye-i Kelbînin "radıyallahü teâlâ anh" dizine koymuşdu. Hazret-i Ebû Bekr, Dıhye-i Kelbî-

ye selâm verip, Resûl-i ekremin hâli nasıldır, dedi. Dedi ki, hayrdır ey halîfe-i Resûlillah! Ebû Bekr-i Sıddîk dedi ki; Allahü teâlâ sana hayr versin. İyi karşılıklar versin. Bu müjdeyi bana verdin. Dıhye "radıyallahü teâlâ anh" dedi ki, yâ Ebâ Bekr! O Allahü teâlâ hakkı için ki, Ondan gayri Allah yokdur, ben seni gayrilerden, herkesin sevdiğinden çok severim. Senin benim yanımda hediyyelerin vardır, Sana ulaşdırayım. Sen Allahü teâlânın Resûlünün halîfesisin. Enbiyâ ve Mürsellerden sonra, Âdemoğullarının seyyidisin "aleyhissalâtü vesselâm". Sana tâbi' olan ve seni seven felâh bulur. Arâbî lugatında, bütün hayrlar, iyilikler, felâh kelimesinde toplanmışdır. Felâh; dünyâ ve âhırete âid isteklerin yerine gelmesine derler. Denilmişdir ki, felâh dört şeydir: Bir bekâ ki, fenâsı olmıya. Bir gınâ [zenginlik] ki, fakîrliği olmıya. Bir izzet ki, zelîlliği olmıya. Bir ilm ki, cehli olmıya. Seni sevmiyen ve sana uymayan ziyân etdi. Her kim ki seni dost tutar, Resûlullah hazretlerinin dostluğu ile dost tutar. Her kim sana buğz eder. Resûlullah hazretlerine buğzu olmak sebebi ile sana buğz eder. Senin dostun hakîkatde Allahü teâlâ hazretlerinin ve Resûlünün dostudur. Senin düşmânın, hakîkatde Allahü teâlâ ve Resûlünün düşmânıdır. Her kim ki, seni düşmân tutar. Muhammed Mustafânın şefâ'ati o kimseye vâsıl olmaz. Her kim ki, Muhammed Mustafânın şefâ'atinden mahrûm olur. O kimse Allahü teâlânın rahmetinden de mahrûm kalır. Yâ Ebâ Bekr, sen bunun için iyi ve azîzsin; yakın gel. Yakın geldiği ânda, Dıhye gayboldu. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" de uykudan uyandı. Buyurdu ki, yâ Ebâ Bekr! Bu süâl-cevâb şeklindeki konuşma nedir? Ebû Bekr hazretleri de Dıhye ile yapdığı musâhabatı haber verdi. Resûlullah aleyhissalâtü vesselâm, buyurdu ki, yâ Ebâ Bekr! O Dıhye değil idi. O Cebrâîl-i emîn idi. Sana haber verdi o ismlerden ki, Allahü teâlâ ve tekaddes hazretleri onları sana tesmiye etdi [sana verdi]. Cebrâîl, senin muhabbetini mü'minlerin kalbine saldı. Buğzu da, kâfirlerin kalbine saldı.

21– Ebû Sa'îdil Hudrî "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri rivâyet eder. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular: Kıyâmet günü olunca, Allahü tebâreke ve teâlânın emri ile arş önünde kırmızı altından üç kürsî konulur. Mahşer meydânı onların nûru ile nûrlanır, aydınlanır. Biri bir

kenârda, biri öbür kenârda, biri ortada kurulur. İbrâhîm aleyhisselâm gelip, Allahü teâlânın emri ile bir kenârdaki minber üzerine oturur. Ben de (Muhammed aleyhisselâmım); öbür kenârdaki minber üzerine otururum. Orta yerde olan minber boş kalır. Bir münâdî, seslenir ki, Ebû Bekr-i Sıddîk nerededir. Ebû Bekr-i Sıddîkı durduğu yerden ta'zîm ile getirirler. Ortadaki minber üzerine oturturlar. Sonra bir münâdî seslenir ve der ki, Halîl ve Habîb arasında Sıddîkın bulunması ne hoşdur, ne güzeldir. Sonra Allahü teâlâ hazretleri üçünden hicâbı kaldırıp, tecellî eder, dîdârını gösterir. Ben, baş gözü ile, Allahü teâlâyı müşâhede ederim. İbrâhîm de müşâhede eder, Ebû Bekr de müşâhede eder.

22– Ebû Ubeyde bin Cerrâh "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet eder: Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: Mi'râc gecesi, Arşa vardığım zemân, bir nidâ edici, Arş-ı a'lâdan, yâ Muhammed, yâ Muhammed, diye nidâ etdi. Ben dedim ki, buyur, buyur yâ Rabbî. İkinci kerre, yâ Muhammed, yâ Muhammed, Ebû Bekre muhabbet eyle ki, Ebû Bekr-i Sıddîkı ben severim, diye seslendi. Sonra Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" mubârek elini Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin omuzuna koyarak, buyurdu ki: Yâ Ebâ Bekr! Kullar, Allahü teâlâ hazretlerinin huzûruna dağlar misilli günâh ile çıksalar, kalblerinde senin muhabbetin olsa, Allahü teâlâ onların günâhlarını afv eder.

23– Haberde gelmişdir ki, Bedr gazâsında, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" ve hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" çadır gibi bir arşın altında gölgelenip, oturmuşlardı. Müslimânlar kâfirler ile mukâtele [muhârebe] ederlerdi. Bir arab, muharebe meydânından arşın (çadırın) kapısına geldi. Dedi ki, yâ Ebâ Bekr! Kalk dışarı gel, muhârebe eyle ki, eshâbın bir bölüğü şehîd oldular. Resûlullah hazretleri o araba mâni' olup, buyurdu ki, (Allahü teâlâ, Ebû Bekri, Resûli için enîs, dost, vezîr, arkadaş eylemişdir.) Arab, döndü ve (Hâlin ne hoşdur, ey Ebû Bekr) dedi.

24– Diğer bir haberde gelmişdir. İslâm askeri Tebük gazâsında idiler. Şiddetli gazâ oluyordu. İki tarafın da askerleri kuvvetli idi. Temmuzun sıcağında öğle vakti, toz cihânı kaplamış idi. İslâm askeri ile, küffâr birbirine girmişdi. Şiddetli muhâre-

be ile meşgûl idiler. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” yedi yâri ile ki, Ebû Bekr, Ömer, Osmân, Ebû Zer, Talha, Sa’d, Sa’îd “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în” hazretleridir, berâber kumanda mevki’inde oturmuşlar idi. Muhârebe şiddetlendi. İslâm askeri bir mikdâr za’îf oldular. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” Sa’d ve Sa’îde buyurdular ki, imdâda varınız. İkisi de kalkıp, muhârebeye gitdiler. Sonra, Ebû Zer ile Talhaya buyurdular ki, siz de varınız. Onlar da vardılar. Sonra, Ömer ve Osmân hazretlerine buyurdular ki, siz de imdâda varınız. Onlar da vardılar. Bir sâat geçdi. Hazret-i Ebû Bekre de muhârebeye gitmek şevki gâlib oldu. Kılınç çekip, atının dizginini çekdiği gibi, Resûlullah ”sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri, hazret-i Sıddîkin bileğinden tutdu. Buyurdu ki; (Sen savaşa gitme yâ Ebâ Bekr), ya’nî, yâ Ebâ Bekr, senin işin muhârebe etmekde değil, buradadır. Sen burada, gönlümüzü ve gözümüzü cemâlin müşâhedesi ile şâdümân [ziyâde sevinçli] tut. Yâ Ebâ Bekr, dünyâda her eziyyet ve derd ki, bedenime ve kalbime erişiyor. O eziyyet ve derd, senin cemâlinin müşâhedesi ile, benim üzerimden kalkıyor.

Bu habere benzeyen başka da bir haber gelmişdir. Bedr gazâsında, Ramezân-ı mubârekin onyedinci Cum’a günü idi. Bu haberin râvisi, Abdüllah bin Mes’ûddur “radıyallahü teâlâ anh”. Der ki, o gazâda ben de hâzır idim. Benden âciz kimse yokdu. Lâkin Ebû Cehlin başını ben kesdim, getirdim. İki asker birbirine erişdi. Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerini, Muhammed Mustafânın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” huzûr-u şerîfinde gördük. Hazret-i Sıddîk kendi oğlunu kâfirler safında gördü. Gayret ve hamiyyet-i dîniyyesi galebe gelip, din gayreti ile ortaya çıkıp, yâ Resûlallah bana izn ver, tâ kâfirler ile muhârebe edeyim. Onların kalblerine vurayım. Oğlumun başını kendi elim ile keseyim, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, yâ Ebâ Bekr! Harbe katılma. Benim yanımda, gözüm ve kulağım gibi olduğunu bilmiyor musun, buyurup, hazret-i Ebû Bekri; Allahü teâlânın selâmını ve kelâmını işiten mubârek kulaklarına ve Allahü teâlâyı bilmediğimiz şekilde gören mubârek gözlerine benzetdiler. Server-i âlem Resûl-i ekrem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin mubârek başlarından kadem-i şerîflerine kadar herbir a’zâsı güzel idi. Velâkin mubârek

gözleri ve kulakları cümle a'zâlarından dahâ güzel idi. Doğudan-batıya bütün müslimânlar, muvâfık ve muhâlif hepsi bilirler ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" çok kerre, kulağından ve gözünden dolayı düâ buyurmuşdur. (Ey benim Allahım! Beni kulağım ve gözüm ile fâidelendir. Benim gözümü ve kulağımı benden sonra ümmetime mîrâs bırak.) Allahü teâlâ bu iki düâya icâbet etmişdir. Resûl-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerini hayâtda Ebû Bekr ile fâidelendirmişdir. Vefâtlarından sonra, Ebû Bekri mîrâs tutucu halîfe etmişdir. Bu iki düâ, o iki düâya benzer ki, Ebû Bekr hazretlerine buyurmuşlar idi: (Allahü teâlâ, sana, hayâtımda ve vefâtımdan sonra, benim tarafımdan en iyi karşılıklar versin!) Bu düâların temâmını Allahü teâlâ kabûl buyurmuşdur. Zîrâ, islâm dîni önce ve sonra, Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri ile karâr tutdu. Mâlik bin Enes, Ebû Hüreyreden "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet etmişdir ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurmuşdur: (Eğer Ebû Bekr olmasa idi, Allahü teâlâ hazretlerine ibâdet olunmaz idi.) Önce kimse müslimânlığa gelmezdi. Sonra da kimse müslimânlık üzere kalmaz idi. Her kim ki, o islâm dînine geldi; ki Allahü teâlânın tevfîki ile geliyordu. Lâkin Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin islâma gelmesi bunlara sebeb idi. İyi düşünürsen, istersen, bu sözlerin doğru olduğunu anlarsın, bilirsin.

25– Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri, son hastalığında, vefâtları yaklaşdı. Cümle halk [ya'nî Eshâb-ı kirâm] hüzünlü ve telâşlı idiler ve muzdarib oldular. Lâkin Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri, temâm ilmi, sekînesi ve hilmi ve fadlı, aklı ve tedbîri sebebi ile, o fitnelerde ve âfatlarda, hilâf ve ihtilâflarda, halka dermân olurdu. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" vefât etdiler. İhtilâf oldu. Hazret-i Server-i âlem, dâr-ı bekâya [âhırete] irtihâl etdikde [göçdükde], bir kısm dedi ki, vefât etdi, bir kısm dedi ki vefât etmedi. Her iki kısm toplanıp, kılınçlar çekildi. Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri, hücre-i se'âdete girdi. Rıfk ve karârlılık ile, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin, yasdığı yanına geldi. Mubârek yüzünü kıble tarafına yöneltip, üzerine bir çarşaf örtmüşler idi. Mubârek yüzünden örtüyü açıp, bakdı ki, dünyâ âleminden, âhırete göçüp, yok olmıyan mukad-

des rûhlarının Allahü teâlâ katına ulaşdığını anladı. Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" böyle gördükde, durduğu yerden dizleri üzerine düşdü. Bir sâat mikdârı, yüzünü, gözünü Resûlullah hazretlerinin mubârek eline ve ayağına, yüzüne sürdü. Nûrlu yüzüne bakarak, gözyaşlarını nisân yağmuru gibi dökdü. Buyurdu ki, anam-babam sana fedâ olsun. Allahü teâlâ ve tekaddes hazretlerinin sana yazdığı ölümden acı çekdin ve şiddeti tatdın. Bundan sonra acı çekmezsin. Hiç mihnet dahî bulmazsın. Kalkıp evden dışarı geldi. Minbere çıkdı. Elhamdülillah, Vessalâtü... okudukdan sonra, Yâ kavm! Her kim, sizden hazret-i Muhammede "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" taparsa, hazret-i Muhammed "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" vefât etmişdir. Her kim sizden Hak sübhânehü ve teâlâ hazretlerine taparsa, Allahü sübhânehü ve teâlâ ölmez, dedi. Eshâb-ı kirâm arasındaki ihtilâf kalkdı. Sâkin ve râhat oldular. Sonra da, hangi mekâna defn edelim diye ihtilâf etdiler. Muhâcirler dediler ki, Mekke-i Mükerremeye götürelim. Ensâr dediler, Medîne-i münevverede defn edelim. Bir kısmı dedi, Şâma götürelim. Bir kavm dedi ki, Yemene götürelim. Söz uzadı. Husûmet zuhûra gelecek idi. Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri buyurdular ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinden işitdim. Buyurdular ki: **(Peygamberler, rûhları kabz olundukları mekâna defn olunurlar!)** Bütün sahâbîler, bu kavle râzı olup, sâkin oldular.

Bir kerre de, hilâfet ahvâli için ihtilâf etdiler. Muhâcirler dediler, halîfe bizden olsun. Ensâr dediler, halîfe bizden olsun. Bir kısm da dedi, halîfe iki olsun. Biri Ensârdan olsun, biri muhâcirden olsun. Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" kalkıp, minbere çıkdı. Hamd, senâ ve salât ve selâm etdikden sonra, buyurdu ki, (imâmet ve hilâfet işi şirketle olmaz. Zîrâ iki kılınç bir kında olmaz. Bir evde iki sâhib olmaz. Bir mescidde iki muhtelif kıble doğru olmaz. İmâm Kureyşden olur. Her kim Kureyşden değildir, imâmlığı [halîfeliği] olmaz. Bunları Resûlullahdan "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" işitdim.) Muhâcir ve Ensâr, Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin sözünü işitdiler ve hepsi kabûl etdiler. İhtilâf kalkdı "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în".

Bir de Üsâme "radıyallahü teâlâ anh" hakkında ihtilâf etdi-

ler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hazretleri hayâtlarında, sekizbin yiğit kimseyi, Şâm tarafına gönderip, Üsâmeyi “radıyallahü teâlâ anh” onların üzerine emîr ta’yîn buyurmuşdu. Kendi mubârek eli ile Üsâmeye bir alem [bayrak] vermişlerdi. Onlar ile meşgûl olmakdan kurtulmuşlar idi. Lâkin, Üsâme hazretleri Medîneden çıkmadan, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” âhıret âlemine göçdüler. Muhâcir ve Ensâr ittifâk etdiler ki; o askeri Şâm tarafına göndermiyeler. Böyle bir zemânda yehûdîler ve hıristiyanlar bir yandan, mürtedler ve münâfıklar bir yandan rencîde ederlerdi. Eğer bu zemânda, bu kadar askeri kendimizden uzak tutarsak, sonra bizim hâlimiz nice olur. Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri buyurdular ki, o Allahü teâlâ hakkı için ki, ondan başka Allah yokdur, eğer kırlardaki kurtlar gelseler, ortalık boş olduğu için, evlâd ve ıyâllerimizi evlerimizden dışarı çekseler de, o alemi [bayrağı] ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri mubârek eli ile bağlamışdır, geri döndürmem. O sâatde Üsâmeyi askeri ile Şâm tarafına gönderdi. Yehûdîler ve diğerleri bunu gördüler. Kalblerine korku düşdü. Düşündüler ki, eğer islâm dîni doğru olmasa idi, böyle zemânda, bu kadar askeri kendilerinden uzağa göndermezlerdi. Bundan dolayı, Ebû Zer ve Ebû Hüreyre “radıyallahü teâlâ anhüm” ve imâm-ı a’zam Ebû Hanîfe, imâm-ı Mâlik, imâm-ı Şâfi’î gibi imâmlar dediler ki: Eğer Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri olmasa idi, kimse önce îmâna gelmezdi. Eğer Ebû Bekr hazretleri olmasa idi, sonunda kimse islâm dîni üzere kalmazdı.

Doğru rivâyet ile gelmişdir: Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” ve Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh”, ikisi Mekke-i Mükerremeden hicret buyurdular. Her ikisi birbirine refîk, şefîk, musâhib oldular. Medîne-i münevvereye yaklaşdılar. Yolun sağ tarafına doğru bir mikdâr döndüler. Tâ Benî Âmir ve Benî Avf hurmalığı yanına geldiler. Develerden indiler. Develerin dizlerini bağladılar, oturdular. Haber Medîneye erişdi. Halk sürûr ve ferâhla ziyârete geldiler. Hizmet-i şerîflerine erişdiler. Gördüler ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” ve Ebû Bekr-i Sıddîk, iki ay ve güneş gibi, hilye-i şerîfleri [görünüşleri] birbirine benziyen iki zât gibi gördüler.

Hangisinin Resûlullah olduğunu bilemediler. Ebû Bekre selâm verdiler. Medh ve senâ etdiler. Hizmetinde ayak üzere durdular. Süâl sormağı edebsizlik kabûl etdiler. Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" nas [insanlar] ile söyleşmekde, nasihât vermekde, hizmet etmekde iken, Resûlullah hazretleri, vekâr ile sessiz oturuyordu. Lâkin kimse ikisini birbirinden fark edemezlerdi. Tâ ki, güneşin harâreti hazret-i Resûlullahın üzerine geldi. Hazret-i Ebû Bekr kalkıp, ridâsını çıkarıp, eli ile Resûlullah hazretleri üzerine gölgelik etdi. O zemân Medîne ehli, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerini bildiler.

Ellibeşinci Menâkıb: Ey azîzler. Hazret-i Ebû Bekrin "radıyallahü teâlâ anh" hidâyet ve riâyeti, evvelki menâkıblarda anlatıldı, işitdiniz. Sonra da kifâyet ve inâyeti, sonraki menkıbelerde anlatıldı, işitdiniz. Ebû Bekr-i Sıddîkın fadl ve kadrinden, şeref ve fahrinden ve cemâl ve câhinden önce ve sonra söylenenleri işitmişsinizdir. Tatlı ve şirin ibâre ile bir de benden işitiniz.

Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri, Cebrâîl aleyhisselâmı ilk gördüğü esnâda, ondan birşey işitmedi. Hazret-i Cebrâîl aleyhisselâm kırmızı yâkutdan bir taht üzerinde Hirâ dağında göründü. Hazret-i Habîbullah onu görünce korkdu. Hemen oradan acele ile geri dönüp, hazret-i Hadîcenin "radıyallahü teâlâ anhâ" se'âdethânesine geldi. Buyurdu ki: Yâ Hadîce! Ben bilmem ki bana ne oldu. Çabuk Ebû Bekri bulup, yanıma getirin. Gördüğüm nesneyi Ebû Bekre söyliyeyim. Biraz sükûnet ve râhatlık bulayım. Hazret-i Hadîce varıp, hazret-i Ebû Bekri çağırdı. Dedi ki, yâ Ebâ Bekr, Muhammed, seni ister. Hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" kalkıp, geldi. Yâ Muhammed "aleyhisselâm"! Sana ne oldu ki, sen kendi hâlinde değilsin, sende değişiklik olmuş, dedi. Hazret-i Resûl-i ekrem buyurdular ki, yâ Ebâ Bekr! Ben Hirâ dağının başında idim. Havada yâkut kürsî üzerinde oturan bir şahs gördüm. Melek mi, cinnî mi, insanoğlu mu bilmedim. Hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" bir müddet düşündü. Sonra dedi ki, yâ Muhammed "aleyhisselâm", ben eve gidiyorum. Sen Hadîceyi yanına çağır. Yanında otursun. O görünen her kim ise, yine evvelki gibi gelip, görünür. Siz onu gördüğünüzde, o vakt, Hadîceye buyur, başını açsın. Eğer o kimse, Hadîcenin başının saçına bakarsa, bil ki, İblîsdir. Eğer bakmaz ise, bil ki, Cebrâîldir.

Ey müslimânlar işidin ve fikr edin. O vakt ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri de, kendi işinde sâkin olmamış idi. Ebû Bekr-i Sıddîk, hazret-i Server-i kâinâta sükûnet verdi. La’net ve toprak o la’înlerin başına olsun ki, hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîka “radıyallahü teâlâ anh” çirkin şeyler söylerler. Bunun benzeri o haber, Emîr-ül mü’minin Ömer bin Hattâb “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinin rivâyeti ile oldu. Bedir günü idi. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri kendi eshâbının azlığını gördü ki, üçyüzonüç kimse idiler. Küffârın çokluğunu gördüler, bin kişiye yakın idi. Mubârek yüzünü kıble tarafına dönüp ve iki ellerini yukarı kaldırıp, (İlâhî! Bize va’d etdiğin zaferi nasîb et. Yâ ilâhî! Eğer, küffâr bugün müslimânlar üzerine gâlip olsalar ve bu kavmimi burada helâk etseler, bir dahâ kıyâmete dek, dünyâda kimse Seni bir bilip, birliğini zikr etmez) buyurdu. Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” öteden gelip, Resûlullah hazretlerine mülâzemet edip, dedi ki, yâ Resûlallah! Bundan sonra, Allahü teâlâ hazretlerine, bu derece korkarak, kendinizi üzerek düâ etmeyiniz. Zîrâ, Allahü tebâreke ve teâlâ va’dinde durup, Size zafer nasîb eder, küffârın şerrini Sizden uzaklaşdırır. Hemen Cebrâîl aleyhisselâm nâzil olup, beşbin melek, kendisi ile berâber kâfirler ile harb etmek üzere geldi. Dedi ki, yâ Muhammed! Ebû Bekrin bu sözleri söylemesi üzerine, biz silâhlarımız ile geldik ki, senden bu şerri def’ edelim, buna kâfiyiz.

Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri, Hadîcenin “radıyallahü teâlâ anhâ” hazretlerinin se’âdethânesinde üzüntülü iken, hazret-i Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” Cebrâîl aleyhisselâmın yol göstermesi ile müjde verdi. Resûlullah aleyhisselâtü vesselâm Bedr gazâsında ağlardı. Ebû Bekr hazretleri ona, Hak Sübhânehü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin yardımı ile zafer bulacağı müjdesini verdi. Bu cümleyi onun için söylerim ki, hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk, Resûlullah hazretlerine, kulak ve göz menzilesinde olmuşdur. Zîrâ, bedenin bütün organlarından önce, bir sesi kulak işitir. Görülecek bir şeyi, bedenin bütün organlarından evvel göz görür. Cebrâîl aleyhisselâm, Hadîce “radıyallahü teâlâ anhâ” hazretlerinin se’âdethânesine bir dahâ gelince, hazret-i Hadîce mubârek başını açdı. Hazret-i Cebrâîl yüzünü döndürdü. Ebû Bekr “radıyallahü teâ-

lâ anh” dedi ki, Yâ Muhammed! Bu o nâmûsu ekberdir. Ya'nî Cebrâîl aleyhisselâmdır. Hazret-i Âdem aleyhissalâtü vesselâm vaktinde hazret-i Âdeme, hazret-i Mûsâ aleyhissalâtü vesselâm vaktinde, hazret-i Mûsâya geldi.

(İşâret): O Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri ki, Hadîcenin başının saçını, hazret-i Cebrâîlin mubârek gözünden korudu. Çirkin iftirâya tutulan Âişeyi, kullarından muhâfaza edemez mi idi ki, muhâfaza etdi.

(Nükte): İnsan vücûdunda başdan ayağa dek, hiçbir uzv, kulakdan ve gözden fazîletli değildir. Bütün Peygamberlerin “aleyhimüsselâm” ümmeti arasında da Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinden üstün ve fazîletli kimse yokdur.

Ebû Bekr-i Sıddîk hazretleri pazara vardı. Dükkânını açdı. Şaşırmış olarak, âşık ve başı dönük, şaşkın beklerdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Hirâ dağına gitdi. Cebrâîl aleyhisselâmı bekliyor idi. Cebrâîl aleyhisselâm İKRA' sûresini getirdi. Dedi ki, hemen şimdi, geri dön ve halkı dîne da'vet eyle! Yâ Muhammed! Eğer bu sâatde bir kimse müslimân olursa, kıyâmete kadar dünyâ selâmetde kalır. Eğer bu sâat, insanların ileri gelenlerinden bir kimse müslimân olmaz ise, geri gel, seni kanadım üzerine alıp, Kabe kavseyne götüreyim. Tekrâr gelip, yer ehlini helâk edip, intikâm alayım. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri, Hirâ dağından geri, Mekke-i Mükerremeye geldi. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” da Mekke-i Mükerremeden çıkıp, Hirâ dağına doğru gitmeğe başladı. Yolda birbiri ile karşılaşdılar. Muhabbet ile sarıldılar. Server-i âlem buyurdu ki, yâ Ebâ Bekr, nereye gidiyorsun. Ebû Bekr “radıyallahü anh”, Sizin huzûr-ı şerîfinize geliyordum, yâ Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem”, Siz nereye gidiyorsunuz, dedi. Sultân-ı Enbiyâ “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdular: Senin yanına geliyordum. Ebû Bekr-i Sıddîk dedi ki: Hangi maksad için geliyordunuz. Resûlullah, buyurdular ki: Ben Allahü tebâreke ve teâlânın Resûlüyüm. Ebû Bekr “radıyallahü anh” dedi ki: Delîlin nedir. Resûlullah buyurdu: O vâkı'a [rü'yâ] ile ki, sen onu Şâmda gördün. Ebû Bekr-i Sıddîk dedi ki; Doğru söyledin, şimdi ne buyurursun. Resûlullah buyurdu: Onu derim ki, müslimân olmalısın. Ebû Bekr-i Sıddîk dedi ki, müslimân oldum. Ne buyurursun. Resûlullah oradan hemen Hirâ dağına var-

dı. Hazret-i Cebrâîl aleyhisselâmı gördü. Dedi ki; Yâ Cebrâîl! Müjdeler olsun sana ki, Ebû Bekr müslimân oldu. Hazret-i Cebrâîl aleyhisselâm da dedi: Yâ Muhammed! Sana da müjdeler olsun ki, dünyâ; kıyâmete kadar helâk olmakdan ve zevâlden emîn oldu [kurtuldu.]. Yâ Muhammed! Kıyâmete kadar her kim dirlik bulur, o Ebû Bekrin dirliği bereketi iledir. Kıyâmete kadar her kim müslimân olursa, o da Ebû Bekrin islâmı bereketi iledir. Yâ Resûlallah! Hak sübhânehü tebâreke ve teâlâ hazretleri kıyâmet gününde emr eder, mahlûkların evvelinden sonuna kadar hepsini Arasat meydânına toplarlar. İyi olanları Arşın sağ tarafında dururlar. Bedbaht olanları sol tarafında dururlar. Ondan sonra, Allahü teâlâ hazretleri, bana, buyurur, senin elini tutup, Arşın üstüne götürürüm. Sonra Ebû Bekr-i Sıddîkın da elini tutup, Arşın üstüne götürürüm. Sonra, onsekiz bin âlemin halkı ve yüzyirmidört binden ziyâde olan ümmet arasında, Ebû Bekr-i Sıddîk gibi kimse yokdur diye, seslenirim.

Ellialtıncı Menâkıb: Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu: Allahü tebâreke ve teâlâ o günde, İsrâfîl aleyhisselâm hazretlerine, sûra üflemesi için emr eder. İsrâfîl aleyhisselâm, ayakları yerde, başı Arş-ı a'lâda bir melekdir. Allahü teâlânın onu yaratdığı günden beri, sûru ağzına almış, bir ayağı ileri, bir ayağı geri, gözlerini Arş tarafına dikip, emre hâzır beklemekdedir. Ne zemân sûra üfürmek için emr olunur ise, o zemân sûra üfürür. İsrâfîl aleyhisselâm sûra üflemeye başlayıp, nefesi sûru dolduruncaya kadar kırk yıl geçer. O sûr bir borudur. Hak sübhânehü ve teâlâ hazretlerinin yaratdığı canlıların adedince, o sûrda delik vardır. Her canlının rûhu, kendine mahsûs deliklerden dışarı gelip, kendi kalıbına [bedenine] girer. Hiç yanlış yola gitmez. Eğer bir bedenin başı doğuda ve ayağı batıda olsa, Allahü tebâreke ve teâlânın emri ile, hâzır olup, toplanırlar. Rûhların temâmı yanılmadan sûrdan çıkıp, kendi bedenine girer. Fekat, Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin mukaddes rûhu sûrdan dışarı gelmez. İsrâfîl aleyhisselâm içeride rûh var diye bir kerre dahâ üfürür. Yine Ebû Bekr-i Sıddîkın rûhu sûrdan çıkmaz. Allahü teâlâdan hitâb gelir: Yâ İsrâfîl, sen sâkin ol. Ben onun ile konuşayım. Hüdâ-i azze ve celle nidâ buyurur ki, **(Ey, mutma'inne olan nefs! Sen Rabbinden râzı olduğun hâlde, Rabbin de senden râzı olduğu hâlde, Rabbine dön. Benim**

sâlih kullarımın yanına ve Cennete gir.) [Fecr sûresi 27, 28, 29, 30. âyet-i kerîmelerinin meâli.] Hemen Ebû Bekr hazretlerinin nefs-i mutma'innesi [rûhu] dışarı gelir. Görür ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" merkad-ı mubârekelerinden [asl yerlerinden] gelip, hâzır durur.

Nükte: Eğer, kıyâmet günü mevtâların kabrlerinden nasıl çıkdıklarını bilmek istersen, behâr mevsiminde kırlara git. Bitkiler Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin emr-i şerîfi ile, nice yerleri yarıp, toprakdan dışarı çıkdıklarını gör. Bir mikdâr toprak da başı üzerinde kalmışdır. Böylece, kıyâmet günü mevtâlar da kabrden dışarı gelirler. Herkes, başı üzerindeki toprağını silkerek kalkar. Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" kabrden dışarı geldiği gibi, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerini kabr üzerinde durmuş görür. Der ki, yâ Resûlallah, bugün ne gündür. Resûlullah hazretleri buyurur: Yâ Ebâ Bekr! Bugün Arz günüdür. Ebû Bekrin elini tutup, Arş önüne kadar, berâber giderler. O vakt, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinden nidâ eder. Nûrdan üç kürsî getirirler. Birisini arşın sağına koyarlar. Birisini arşın önüne koyarlar. Birisini arşın soluna koyarlar. Nidâ eder ki, İbrâhîm Halîli, Muhammed Habîbi, Ebû Bekr-i Sıddîkı getirin. Melekler, İbrâhîm aleyhisselâm hazretlerini, elbise giymiş, başına tâc konmuş olarak getirirler. Arş karşısında durdururlar. Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerini de elbise giymiş ve tâc başında olarak getirirler. Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerini getirirler. Başında örülü tâc vardır. Hitâb-ı izzet gelir: İbrâhîm Halîli arşın sağında oturtun. Cenneti de arşın sağında tutun. Yine hitâb-ı izzet gelir: Mustafâ Habîbi arşın solunda oturtun. Cehennemi de arşın solunda tutun. Ebû Bekri arşın önünde oturtun. Melekler hayret ederler. Yâ ilâhel âlemin. Biz böyle bilirdik ki, hazret-i Muhammed Mustafâ senin katında İbrâhîm Halîlden azîzdir, üstündür. Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" seyyid-i Enbiyâdır. İbrâhîm aleyhisselâmı, arşın sağına Cennet tarafında buyurdun, Muhammed Mustafâ hazretlerini arşın soluna Cehennem tarafına buyurdun. Nidâ gelir ki, İbrâhîm benim Halîlimdir. Muhammed Mustafâ benim Habîbimdir, seyyidil evvelin vel âhırîndir. Bugün onun her dileğini ben de dilerim. Bugün o gündür ki, İbrâhîmin şefâ'ati ol-

maz. İbrâhîmi arşın sağında tutun. Ümmet-i Muhammedden afv etdiklerimi, Cennete gönderirim. Cennete giderken onu görsün. Muhammed arabîyi arşın sol tarafında tutun ki, onun ümmetinden, Cehenneme gönderdiklerime, o şefâ'at eder. Onun ümmetinin ba'zısını rahmetimle afv ederim. Ba'zısını Onun şefâ'ati ile afv ederim. Sonra: (Merhabâ Halîl, Habîb, Sıddîk) diye nidâ-i izzet gelir. İbrâhîm aleyhisselâm, (Gökleri ve yeri; aydınlık ve karanlığı yaratan Allahü teâlâya hamd olsun!) buyurur. Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurur: (Bizden üzüntüyü gideren Allahü teâlâya hamd olsun. Rabbimiz elbette şükr edilen ve afv edicidir.) Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" buyurur: (Bize, va'dinde sâdık olan Allahü teâlâya hamd olsun!)

Halîl ve Habîb "aleyhimessalâtü vesselâm" ve Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" hamd etmeleri ile halk birbirine girerler. Nitekim dünyâda koyun kuzudan ayrılıp, geri karışır. Feryâd ve figân halkdan kalkar. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" halkın ürkmesini ve feryâdını görüp, minber üzerine çıkar. Mahşer tarafına bakar. Bir melek görür. Yediyüzbin başı vardır. Her başında yediyüzbin dili vardır. Her dil bir lügat ile Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerini tesbîh eder. Hiç bir lügât birbirine benzemez. Allahü teâlâ hazretlerinin kudreti ile onun burnundan bir duman çıkar. Mahşer halkının etrâfını çevirir. Mahşer halkı ondan korkarlar. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri bu hâli görüp, mûbarek başını secdeye koyup, der ki (Yâ Rabbî, selâmet ver!). O melek, o heybetiyle, Resûlullahın huzûruna gelir. Selâm verir ve der ki, yâ Muhammed, beni tanır mısın. Sultân-ı Enbiyâ buyurur ki, bilmiyorum. Der ki, Cehennem meleğiyim. (Mâlikim.) Allahü tebâreke ve teâlâ bana emr etdi ki, Cehennemi azâblar ile Arasat meydânına koy. Ben de koydum. Buyurdu ki, Cehennemin yedi kapısını bağla. Ben de bağladım. Buyurdu ki, Cehennemin anahtârlarını Muhammed Mustafânın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" önüne götür. O da Ebû Bekr-i Sıddîka versin. Sen Cehennem kapısında otur. Ebû Bekr-i Sıddîk kimi gönderir ise, onu Cehenneme al. Ondan sonra Resûlullah buyurur: Yâ Ebâ Bekr-i Sıddîk! Cehennemin anahtârlarını al. O da alır. Mâlik, Cehenneme geri döner. Bir melek de sağ tarafından gelir. O

melekden [Mâlikden] bin kat büyük, aydan ve güneşden nûrlu, misk ve kâfûrdan ziyâde kokulu, tesbîh ederek; Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin huzûr-ı şerîflerine gelir. Der ki, Esselâmü aleyke yâ Muhammed! Beni tanır mısın. Habîbullah hazretleri buyurur: Hâyır tanımıyorum! O der ki, ben Cennet Rıdvânıyım. Allahü teâlâ bana emr etdi ki, Cenneti Arasata getir. Bütün ni'metleri ile berâber, ben de arasata getiririm. Emr eder ki, Cennetin anahtârlarını Muhammed Mustafânın huzûruna getir. Tâ ki, Ebû Bekr-i Sıddîka versin. Sen Cennetde yerine otur, buyurur. Ebû Bekr-i Sıddîk kimi diler ise, Cennete göndersin. Sonra, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri bana buyurur. Al, Cennetin anahtârlarını Ebû Bekre ver. Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri de, anahtârları alır. Cennet Rıdvânı geri döner.

Bir melek dahâ zuhûra gelir. Resûlullah hazretlerine selâm verir. Otuz basamaklı kürsî üzerine çıkar. Yüzünü mahşer halkına döndürür. Der ki; yâ mahşer ehli. Ben sizin Rabbinizin elçisiyim. Hak sübhânehü ve teâlâ buyurur: Biliniz yâ dostlar ve düşmânlar ki, bu günde ev ikidir. Biri Cennet, ve biri Cehennem. Benim de hükmüm ikidir. Biri adl, biri fadl. Adl düşmânlara ve fadl dostlaradır. Fadl evi, ebedî Cennetdir. Adl evi, ebedî Cehennemdir. Biliniz yâ dostlar ve düşmânlar ki, Cennetin ve Cehennemin anahtârlarını Ebû Bekr-i Sıddîka verdim. Sizden bir kimse, yerden göğe kadar günâh işlemiş olsa [îmânı ehl-i sünnet i'tikâdına uygun ise] ve o kimse Ebû Bekri severse, Allahü teâlâ onun cümle günâhlarını Ebû Bekr-i Sıddîk için afv eder. Onun huzûruna varın ve onun ile Cennete dâhil olun. Hudâ-i azze şânehü Cehennemi Ebû Bekr-i Sıddîkın dostlarına harâm etmişdir. Her kim ki sizden çok ibâdet etmiş olsa, o kimse Ebû Bekr-i Sıddîka buğz ederse [îmânı ehl-i sünnet i'tikâdına uygun değilse], Allahü teâlâ o kimseden bîzârdır. Onun makâmı Cehennemdir ve nârdır. Allahü teâlâ hazretleri Cenneti ona harâm etmişdir. Bir nidâ gelir ki, hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîkı götürün. Yediyüzbin saf melek Arş önünde durmuş olurlar. Her safın uzunluğu meşrıkdan magribe kadar, genişliği de o kadardır. Cümlesi Ebû Bekr-i Sıddîkın huzûruna gelirler. Minberden alıp, burak üzerine bindirirler, götürürler ve derler ki (Ebû Bekri karşılayın!) Arş altına kadar varır. Allahü teâlâ hazretle-

rinden nidâ gelir ki, (Yâ Ebâ Bekr! Bana yaklaş.) Ya'nî bana yakın ol. Bir kerre dahâ nidâ gelir ve üçüncü kerre de (İleri gel, ileri gel) diye, nidâ gelir.

Abdüllah ibni Abbâs "radıyallahü teâlâ anhümâ" buyurdu ki, o kadar yaklaşdırırlar ki, Arşa yakın olur. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinden nidâ gelir ki, yâ Ebâ Bekr-i Sıddîk! Elini arşın üzerine uzat. Kendi defterini al. İstersen oku. İstersen okuma. Bugün evvelîn ve âhırîn halkı [bütün insanlar] onu taleb ederler ki, bugün senin sevdiklerin için ne istersen yaparım. Sonra emr eder ki, Ebû Bekr-i Sıddîkı Cennet tarafına götürürler. Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" nidâyı işitir. Burakdan aşağı iner. Başını secdeye koyar. Der ki: Yâ Rabbî! İzzetin ve celâlin hakkı için, bugün, tâ ki, mahşer yerinde bulunan bütün beni sevenleri, bu kuluna bağışlayıncaya kadar ayağımı Cennete koymam. Nidâ gelir ki, Ebû Bekri, dostları ile ve muhibleri ile Cennete iletiniz. Emîr-ül mü'minîn Ebû Bekr-i Sıddîk ve emîr-ül mü'minîn Ömer-ül Fârûk ve emîr-ül-mü'minîn Osmân-i zinnûreyn ve emîr-ül-mü'minîn Alî-yül Mürtedâ "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" Cennete girerler. Dostları ve muhibleri, onların ardınca Cennete girerler. Beyâz incîden bir köşk getirirler. Ebû Bekr-i Sıddîk, bu beyâz incîden köşkde oturur. O köşkün yetmiş kapısı vardır. İstediği her kapıdan Allahü teâlâyı bilinmeyen bir şeklde müşâhede eder.

Elliyedinci Menâkıb: Âişe-i Sıddîka "radıyallahü teâlâ anhâ" hazretleri rivâyet eder: Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri, bir gece mubârek başını, benim yanıma koymuşdu. Mubârek gözlerini yıldızlara dikmişdi. Ben aya bakdım ki, Resûlullah hazretlerinin mubârek yüzü aydan güzel idi. Bir damla su [gözyaşı] benim gözümden mubârek yüzü üzerine düşdü. Benden tarafa bakıp, buyurdu ki: Yâ Âişe, ne oldu sana. Dedim: Ben senin yüzüne ve aya bakdım. Senin yüzün aydan dahâ nûrlu olduğunu gördüm. Vay o kimseye ki [ya'nî o kimseye acınır ki], kıyâmet günü senin yüzünü görmesin ve senin şefâ'atinden mahrûm kalsın. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu ki, yâ Âişe! Hüdâ-i azze ve celle güneşin ve ayın nûrunu benim nûrumdan yaratdı. Niçin teaccüb edersin [hayret edersin], benim yüzümün nûruna ki, yıldızları ve levhi ve kalemi ve onsekizbin âlemi benim nûrumdan yaratdı. Ben

dedim; Yâ Resûlallah! Sen yıldızlara niçin bakardın. Buyurdu ki, yâ Âişe! Benim Eshâbım arasında, bir recül [mevki' sâhibi] vardır ki, hergün yıldızlar adedince, onun tâ'atini göğe götürürler. Ben yıldızlara bakdım ki, adedini Allahü teâlâ hazretlerinden başka bir ferd bilmek ihtimâli yokdur. Âişe "radıyallahü teâlâ anhâ" zan etdi ki, benim babamı murâd ederler. Dedi ki, yâ Resûlallah! O recül [mevki' sâhibi] kimdir. Buyurdular: O Ömer bin Hattâbdır "radıyallahü teâlâ anh". Ömer bin Hattâbın "radıyallahü teâlâ anh" tâ'ati ise babanın tâ'ati yanında, deryâdan bir damla gibidir.

Haberde gelmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri, Cebrâîl aleyhisselâm hazretlerine buyurdular ki: Bana Ömer bin Hattâbın fazîletlerinden haber ver. Cebrâîl aleyhisselâm buyurdu ki: Yâ Muhammed! Nûh aleyhisselâmın Peygamberliği müddeti olan dokuzyüzelli sene seninle otursam, Ömer bin Hattâbın fazîletlerini beyân etsem, bir cüz'ünü beyâna kâdir olamam. Ömerin fazîleti [üstünlüğü], Ebû Bekrin fazîleti yanında, yıldızlar arasında bir yıldız gibidir.

Âlimlerden ba'zısı derler, her kim ki, hazret-i Bilâlin fazîletlerini anlatırım der ise, anlatamaz. Hâlbuki Bilâl-i Habeşî, Ebû Bekr-i Sıddîkın azâdlısı idi. Bendenin [kölenin] fazîleti bu kadar olur ise, hâcenin [efendinin] fazîleti ne kadar olur, düşünmek gerek. Haberde gelmişdir ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki, Mi'râca vardığım gece, Cebrâîl aleyhisselâm ile arş altında, bir na'lın sesi işitdik. Cebrâîl aleyhisselâm dedi ki, bu Bilâl-i Habeşînin "radıyallahü teâlâ anh" na'lını sesidir ki, seher vaktinde onun ile mescide gider.

Ellisekizinci Menâkıb: (Allahü tebâreke ve teâlâ şânühû hazretlerinin üstün kulları ol kimselerdir ki, yer yüzünde tevâzu' ile yürürler. Tâ ki, canlı karıncayı incitmeyeler.) [Furkân sûresi 63. âyet-i kerîmesinin meâli.] Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" yolda yürür iken bir canlıyı ezmemek için, ayağı önüne bakardı. Bir vakt yolda yürürken, yol üzerinde karınca gördü. Ayağı ile üzerine basmamak istedi. Bir mert (genç) geldi. Hazret-i Sıddîkı söz ile meşgûl etdi. Unutup, ayağını o karınca üzerine basıp öldürdü. Sonra, hazret-i Sıddîk bakıp, onu gördü. Üzüldü. Ne yapacağını düşünmeye başladı. Tam o sâat, Allahü teâlâ o karıncaya hayât verdi ve konuşmağa başladı: Esselâmü aleyke yâ ha-

lîfe-i Resûlillah! O sâat beni öldürüp, üzüldünüz. Sizin üzülme sebebinizden dolayı, Allahü teâlâ ben za'îf kulunu diriltdi. Konuşdurdu. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki, yâ Ebâ Bekr, sana halîfe diyen kimse karıncadır. Sana buğz eden ve düşmân olan kimseler karıncadan âdi olur.

Ellidokuzuncu Menâkıb: Doğru haberlerde gelmişdir. Cebrâîl aleyhisselâm dedi: Yâ Rabbel âlemîn! Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin dostluğu Ebû Bekrin gönlünde ne mikdâr ve ne kadar olduğunu bilmek isterim. Bayram günü idi. Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" kıymetli ve gösterişli elbise giymiş ve otuz altınlık bir şal omuzuna almış idi. Cebrâîl aleyhisselâm a'mâ sûretinde gelip, yol üzerinde oturdu. Oraya Ebû Bekr-i Sıddîk geldi. Ona yaklaşdı. Cebrâîl aleyhisselâm dedi ki, Allahü tebâreke ve teâlâ afv etsin o kimseyi ki, Muhammed Mustafâ dostluğuna [onun hâtırına] bana birşey versin. Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" o sözü işitdi. Mubârek omuzundan ridâsını [şalını] çıkarıp, ona verdi. Buyurdu ki, bir def'a dahâ söyle. Bir def'a dahâ söyledi. Ebû Bekr-i Sıddîk kaftanını çıkarıp, ona verdi. Dördüncüde, setr-i avretini örten elbiseden başka, bütün elbiselerini ona verdi. Beşincide na'lınını çıkarıp ona verdi. Sonunda artık elbisesi kalmadı. Bilâli "radıyallahü anh" çağırdı ve Ona buyurdu: Yâ Bilâl. Âişenin evine var. Birşey getir. Bilâl "radıyallahü teâlâ anh" giderken, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerine rast gelip, buyurdular ki, nereye gidersin, yâ Bilâl! Sen mi söylersin, ben mi söyliyeyim. Bilâl "radıyallahü teâlâ anh" dedi ki, yâ Resûlallah, siz buyurun. Buyurdular ki: Yâ Bilâl! Bil ki, o a'mâ Cebrâîl-i emîndir. Allahü tebâreke ve teâlâ onu bu şekilde gönderdi ki, Ebû Bekr-i Sıddîkın bana muhabbeti ne kadardır anlasın. Hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" Bilâli bekler idi. Hazret-i Bilâl elbise getirdi. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk o elbiseyi giydi. Hazret-i Cebrâîl aleyhisselâm, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûr-ı şerîflerine gelip, dedi ki, yâ Muhammed! Ebû Bekr-i Sıddîkı tecrübe ederdim. Elbiseler benim işime yaramaz. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Cebrâîl aleyhisselâmın getirdiği elbiseleri Ebû Bekr-i Sıddîka getirdi. Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh": Bir nesneyi ki senin dostluğun uğruna vermiş olayım, artık o bana gerekmez. Nereye uygun bulursanız, oraya tasarruf ediniz, dedi.

Altmışıncı Menâkıb: Hadîce-i Kübrâ "radıyallahü teâlâ anhâ" hazretlerini, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerine verecekleri zemân [evlenecekleri zemân], hazret-i Hadîce, bir şahsı gizlice Server-i kâinâtın huzûruna gönderdi. O kişi gelip, dedi: Müşrikler bize ta'n ederler ki, kendi şöhretli hâlinle, bir fakîre varıp, zevceliği kabûl etdin. Şimdi bir mikdâr çeyiz gönderin, az da olsa, ben onu çoğaltıp, halka gösteririm. Ayblıyanların ayblaması, kötüliyenlerin kötülemesi def' olur. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri mütefekkir ve mütereddid kalkıp, gitdi. Ben kimden borç isteyeyim ki, bana borç verir, diyordu. Yine kendi kendine, bâri vefâkâr Ebû Bekrin dükkânına varayım deyip, pazara geldi. Hulle-i şerîfi omuzunda çekerek ve göklerin melekleri nazar ederek giderken, Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" uzakdan gördü ki, Sultân-ı kâinât hazretleri, se'âdet ve izzetle teşrîf buyurur. Sevincinden şaşırmış olarak kendi kendine dedi ki, eğer benim dükkânıma teşrîf ederse, her ne ister ise vereyim. Hazret-i risâletpenâh "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" doğru Ebû Bekr-i Sıddîkın dükkânına geldi. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü anh" da karşılayıp, dedi ki, yâ Muhammedül-emîn! Babam ve anam sana fedâ olsun. Niçin üzüntülüsün. Fahr-i âlem buyurdular ki, yâ Atîk, yâ hakîm-i Kureyş. Bana bir mikdâr şey gerek ki, Hadîceye ceyiz götüreyim. Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" dedi ki, yâ Muhammedül-emîn! Yetmiş devem, Şâma ticârete gitmişdi. Bugün müjde getirdiler ki, sâlim ve ganîmet ile geldiler. Kerem edip, karşılayın. Kervân başı olan şahsa durumu bildirin. O kervânın başındaki şahsa sağ ve sâlim geldiğinde, azâd edeceğimi, yüz altın vereceğimi, Ebû Bekrin bunu va'd etmiş olduğunu söyleyin. Hazret-i Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem", çok sevinip, kervânın önüne geldi. O kervân başı şahsa [kula] dedi ki: Efendin Ebû Bekr-i Sıddîk bu develeri yükleri ile, eşyâları ile bana hibe etdi. Sana nişân vereyim dedikde, kervanbaşı kul, ben senden nişân istemem. Ben ve develer, sana fedâdır deyip, develeri Hadîce-i kübrâ hazretlerinin serâyı tarafına sürdüler. Pazar ortasına vardılar. Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri bir kimse gönderdi ki, Muhammedül-emîn hazretlerine söyle, develeri getirip, bu aradan geçirsinler. Getirdiler. Dedi ki, yâ Muhammedül-emîn, bir mikdâr durun. Hizmetci gönderip, kendi se'âdethânesinden

renkli-ipekli kaftanlar getirtip, herbirini bir devenin yükü üzerine çekdiler. Renkli ipekli kumaşlar ile çeyizleri iletirler. Tâ ki, Muhammedül-emîn hazretlerini kötüleyenler, zemmedenler, hased edenler; üzüntülü, gamlı olsunlar. Bütün Mekke-i mükerreme ehline ma'lûmdur ki, Muhammed "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin malı yokdur. Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" malını ve mülkünü hazret-i Muhammede "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" fedâ etmişdir. O develeri, üzerlerinde ipekli-renkli kumaşlar ile örtülü olarak, sesli olarak Mekke-i mükerremeyi dolaşdırarak, Hadîcenin "radıyallahü teâlâ anhâ" se'âdethânesine iletdiler. Cümleye ma'lûm oldu ki, bu hazret-i Hadîcenin çeyizidir. Muhammedül-emîn getirmişdir. Sıddîk-ı Ekberin bunun gibi, hizmet-i şerîfleri ve i'âne-i haseneleri, sayısızdır "radıyallahü teâlâ anh".

Altmışbirinci Menâkıb: Enes bin Mâlik "radıyallahü anh" rivâyet edip, buyurdular ki; Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinden, Ebû Bekrin "radıyallahü teâlâ anh" o kadar üstünlüğünü işitdim ki, hayretde kaldım. Server-i âlem hazretleri, bu dünyâdan, öbür âleme göç etdiler. Bir gece Sultân-ı Enbiyâyı rü'yâda gördüm. Önüne bir tabak hurma koymuşlar. (Yâ Resûlallah! Hak sübhânehü ve teâlânın sana verdiği o nesneden bana da ver!) dedim. Bana bir hurma verdi. Dedim, (Yâ Resûlallah! İhsânınızı artdırınız). Böyle böyle dokuz hurma verdi. Yine yâ Resûlallah, tekrar ver dedim. Uykudan uyandım. Bakdım, dokuz hurmayı elimde buldum. Bilâlin "radıyallahü teâlâ anh" ezân sesini işitdim. Abdest alıp, mescide geldim. Sabâh nemâzını Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin arkasında kıldım. Nemâzdan sonra bir sâat başımı önüme salıp, tesbîh çekdim. Başımı kaldırdım. Hazret-i Sıddîkı gördüm. Mubârek arkasını mihrâba vermiş. O rü'yâmda, Resûlullah hazretlerinin önünde gördüğüm hurma tabağını şimdi, hazret-i Sıddîkın önünde konulmuş gördüm. Dedim ki: Yâ halîfe-i Resûlillah! Allahü teâlânın sana verdiği ni'metlerden bana da ver. Bana bir hurma verdi. Dedim, artdır. Bir hurma dahâ verdi. Dokuz hurmaya dek bana verdi. Ben dedim: Yâ halîfe-i Resûlillah, artdır. Buyurdu ki: Yâ Enes! Eğer gece Resûlullah hazretleri ziyâde verse idi, ben de ziyâde verirdim.

Altmışikinci Menâkıb: Ömer bin Hattâb "radıyallahü teâlâ

anh” buyurur ki; Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerini gördüm. Dilini parmağı ile tutup ovar idi. Dedim: Yâ halîfe-i Resûlillah, ne yapıyorsun! Buyurdu ki; bu beni çok işlere uğratmışdır. Hem bir büyük kimseden işitdim ki, Ebû Bekr hazretleri yedi dirhem ağırlığındaki bir taşı, yedi sene ağzında tutdu. Bir söz söyliyeceği zemân, eğer o söz, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin zikrinden gayri olsa idi, sol eli ile dilini tutup, sağ eli ile o taşı dili üzerine sürerdi. Der idi ki: Ey dil. Bir dahâ söylemiyesin o sözü ki, Allahü teâlâ hazretlerinin mardîsi olmıya [sevdiği şey olmıya].

Hüccet-ül-islâm İmâm-ı Gazâlî “rahimehullahü teâlâ” **(Kimyâ-i se’âdet)** adlı kitâbında bildirmişdir: Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” yedi lokma ta’am yir idi. Fazla arzû eder ise, dokuz lokma yir idi. Şimdi, yüzbin rahmet olsun, hazret-i Sıddîk üzerine ki, bütün işleri bu yol üzerine idi. O pâk din ve doğru i’tikâd senin üzerine olsun ki [ya’nî doğru i’tikâdlı olasın ki], Ebû Bekr hazretlerini, Ömer ve Osmân ve Alî hazretleri ile “radıyallahü teâlâ anhüm” berâber sevesin. La’net ve gadab o mübtedi’ ve râfizî üzerine olsun ki, bu din büyüklerine ve bu yer ve gök ehlinin güzîdelerine çirkin söz söylerler.

Nükte: Hudâ-i azze ve celle kâfiri düşmân tutdu. [Kâfirler Allahü teâlânın düşmânıdır.] Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin dostluğunu da’vâ etdiler. [Ya’nî biz Allahü teâlânın dostuyuz dediler.] O kimse, Allahü teâlânın dostunu düşmân tutdu. Allahü teâlâ hazretlerinin dostluğu o kimsenin küfr içinde olmasına fâide vermedi. Belki, içinde bulundukları durumu haber verdi. Allahü teâlâ buyurdu, Ben Ebû Bekri severim. (O onları sever, onlar da onu severler). Râfizî, Allahü tebâreke ve teâlânın ve Resûlünün, dostluğunu da’vâ etdi ve Ebû Bekr-i Sıddîkı düşmân tutdu. Hak sübhânehü ve teâlânın dostunu düşmân tutdu. Allahü teâlâ hazretlerinin dostluğu fâide vermedi. Belki, râfizînin kötü hâlini haber verdi.

Altmışüçüncü Menâkıb: Haberde gelmişdir ki, Kûfede bir râfizî var idi. Adı Abdülmecîd bin Abdülgaffâr idi. Ca’fer-i Sâdık “kuddise sirruh” hazretlerinin huzûruna vardı. Dedi ki, Esselâmü aleyke yâ Resûlullahın torunu. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinden sonra en üstün olan kimdir. Ca’fer-i Sâdık buyurdu ki: Ebû Bekr-i Sıddîkdır “radıyalla-

hü teâlâ anh”.

Râfizî: Böyle olduğunu nereden biliyorsun.

Ca’fer-i Sâdık: Hak sübhânehü ve teâlâ hazretleri ona, Resûlullahdan sonra, ikinci buyurdu. Üçüncüleri Allahü teâlâ olan iki kişiden, ikincisi olmak kadar şeref olamaz (Bundan üstün şeref olmaz).

Râfizî: Hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh”, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin döşeğinde, kâfirlerden korkmadan yatmadı mı?

Ca’fer-i Sâdık: Ebû Bekr-i Sıddîk, Resûlullah hazretleri ile mağaraya girmedi mi?

Râfizî: Eğer korkmasa idi, girmezdi. Allahü teâlâ Resûlullaha haber verdi ki, Ebû Bekre korkma, dedi.

Ca’fer-i Sâdık: Onun korkusu, ondan idi ki, kâfirler onların nerede olduğu hakkında bir haber duyup, gelirler. Resûl-i ekremi üzerler. Görmezmisiniz Ebû Bekr-i Sıddîk, kendi ayağını, mağarada bir deliğe koydu. Hattâ yılan onu kaç def’a ısırdı. O acıya katlandı. Ayağını kaldırmadı. Resûlullahı uyandırmamak için, hiç ses de çıkarmadı. Kendinden korksaydı, zehrlenerek, cânını Resûle fedâ etmezdi.

Râfizî: Mâide sûresinde, **(Rükû’da iken sadaka verirler)** meâlindeki ellisekizinci âyet-i kerîme ile medh olunan Alîdir.

Ca’fer-i Sâdık: Bu âyetden önce, bir âyet-i kerîme vardır ki tahsîs rakamı ondan ziyâdedir. O Sıddîk şânındadır. **(Allahü teâlâ, mürtedler ile cihâd eden bir kavm getirir. Allahü teâlâ bunları sever)** meâlindeki âyet-i kerîme, Ebû Bekr-i Sıddîk içindir ve dahâ çok yükseltmekdedir. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin, öbür âleme göçmelerinden sonra, arablar, dedi ki, biz nemâz kılarız. Ammâ zekât vermeyiz. Ebû Bekr “radıyallahü anh” buyurdu ki, Resûlullah hazretlerine edâ etdikleri zekât malından bir deve dizinin bağını vermeseler ve ondan eksik verseler, ben onlar ile toprak ve kum sayısınca olsalar da muhârebe ederim.

Râfizî: Yâ Ca’fer. Hazret-i Alînin şânı için, meâl-i şerîfi, (Mallarını, gece-gündüz, gizli ve gözönünde verenler) olan Bekara sûresinin ikiyüzyetmişdördüncü âyeti gelmemiş mi?

Ca'fer-i Sâdık: (Sûre-i Velleyl), Ebû Bekr-i Sıddîkın şânında nâzil olmuşdur. Şânını çok yükseltmekdedir. Zîrâ Ebû Bekr-i Sıddîk kırkbin altın verdi. Kendisine bırakmadı. Bir kilime sarındı. Cebrâîl aleyhisselâm geldi ve dedi ki, Allahü teâlâ buyurdu ki, ben Ebû Bekrden râzıyım. O benden râzı mıdır? Ebû Bekr-i Sıddîk, ben Allahü teâlâdan râzıyım, râzıyım, râzıyım, dedi.

Râfizî: Meâli şerîfi (Hâcılara su vermeği ve Mescid-i Harâmı binâ etmeği, îmân etmekle ve Allah yolunda cihâd etmekle bir mi tutuyorsunuz. Hâyır, böyle değildir) olan Tevbe sûresinin yirminci âyet-i kerîmesi hazret-i Alînin şânını bildirmek için nâzil olmadı mı?

Ca'fer-i Sâdık: Meâl-i şerîfi **(Mekkenin fethinden önce, sadaka verip, cihâd eden ile, fethden sonra veren ve cihâd eden bir değildir. Önce olanın derecesi dahâ yüksekdir)** olan Hadîd sûresinin onuncu âyet-i kerîmesi ile Ebû Bekr-i Sıddîk medh olunuyor. Ebû Bekrin muhârebe etmesi önce idi ki, Ebû Cehl, Resûlullah hazretlerine vurmak istedi. Ebû Bekr-i Sıddîk, Ebû Cehle mâni' oldu.

Râfizî: Alî, hiç kâfir olmadı.

Ca'fer-i Sâdık: Öyledir, lâkin, Allahü tebâreke ve teâlâ hiç kimsenin, îmânını, Ebû Bekrin îmânı gibi medh etmedi. Meâl-i şerîfi **(Muhâcir ve Ensârın önce gelenlerinden Allahü teâlâ râzıdır. Onlara Cennetde sonsuz ni'metler vardır)** olan Tevbe sûresi yüzbirinci âyetinde ve meâl-i şerîfi **(Doğru haber ile gelen ve Ona inanan için Cennetde istedikleri herşey vardır)** olan Zümer sûresi otuzüçüncü âyetinde, Allahü teâlâ, Ebû Bekr-i Sıddîkın "radıyallahü teâlâ anh" îmânını medh etmekdedir. Her ne vakt ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" vahy ile bir haber verse idi, kureyş, yalan söylüyorsun derdi. Ebû Bekr-i Sıddîk hemen yetişip, doğru söylüyorsun yâ Resûlallah, derdi.

Râfizî: Meâl-i şerîfi (Uhud gazâsında, şeytâna uyup, dağılanlar) olan Âl-i İmrân sûresi yüzellibeşinci âyetinde, Allahü teâlâ şikâyet etmiyor mu?

Ca'fer-i Sâdık: Âyet-i kerîmenin sonunu oku. Meâlen **(Onların bu kusûrlarını afv etdim)** buyuruyor.

Râfizî: Hazret-i Alînin dostluğu farzdır. [Hazret-i Alîyi sevmek farzdır.] Kur'ân-ı azîmüşşânda, Şûrâ sûresinde, yirmiüçüncü âyetinde meâlen (Size islâmiyyeti bildirdiğim ve Cenneti müjdelediğim için, bir karşılık beklemiyorum. Yalnız yakınım olanları seviniz) buyuruldu ki, bunlar, Alî, Fâtıma, Hasen ve Hüseyndir.

Ca'fer-i Sâdık: Ebû Bekre "radıyallahü teâlâ anh" düâ etmek ve Onun dostluğu [Onu sevmek] farzdır. Allahü teâlâ, Haşr sûresinde onuncu âyetinde meâlen **(Muhâcirlerden ve Ensârdan sonra, kıyâmete kadar gelen mü'minler, yâ Rabbî! Bizi afv et ve bizden önce gelen din kardeşlerimizi** [ya'nî Eshâb-ı kirâmı] **afv et derler)** buyuruyor. Hüseynî tefsîrinde diyor ki; (Âlimler buyurdu ki, Eshâb-ı kirâmdan "radıyallahü teâlâ anhüm ecma'în" birini sevmiyen kimse, bu âyetde bildirilen mü'minlerden olmaz. Bu düâdan mahrûm olur).

Râfizî: Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" (Hasen ve Hüseyn, Cennet gençlerinin üstünüdür. Babaları dahâ üstündür) buyurmadı mı?

Ca'fer-i Sâdık "radıyallahü teâlâ anh"**:** Ebû Bekr-i Sıddîk hakkında bundan iyisini buyurdu. Babam Muhammed Bâkırdan işitdim. Ceddim İmâm-ı Alî "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki, Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" huzûrunda idim. Başka kimse yok idi. Ebû Bekr ile Ömer "radıyallahü teâlâ anhüm ecma'în" geldi. Server-i âlem ve Seyyid-i veledi âdem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem": **(Yâ Alî! Bu ikisi, Peygamberlerden başka, Cennet erkeklerinin en üstünüdür.)**

Râfizî dedi: Yâ Ca'fer! Âişe mi üstündür. Fâtıma mı üstündür?

Ca'fer-i Sâdık: Âişe "radıyallahü anhâ" Resûlullah hazretlerinin zevcesi idi. Onunla berâber olur. Fâtıma "radıyallahü teâlâ anhâ" hazret-i Alînin zevcesi idi. Onunla berâber olur. Allahü teâlâ hazretlerinin gadabı ve la'neti o râfizî ve mübtedi' üzerine olsun ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin, mü'minlerin annesi olan ezvâc-ı tâhirâtına "rıdvânullahi teâlâ aleyhinnâ ecma'în" ta'n eyler.

Râfizî: Âişe Alî ile muhârebe etdi. Cennete girer mi?

Ca'fer-i Sâdık: Allahü teâlâ Ahzâb sûresi, elliüçüncü âyetin-

de meâlen; **(Resûlullahı incitmeyiniz. Ondan sonra, zevcelerini nikâh ile hiç almayınız. Bunların ikisi de büyük günâhdır.)** buyuruyor. Beydâvî ve Hüseynî tefsîrlerinde diyor ki, bu âyet-i kerîme gösteriyor ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” vefât etdikden sonra da, ona saygı göstermek için, zevcelerine saygı lâzımdır.

Râfizî: Ebû Bekrin hilâfetini, Kur’ân-ı azîmüşşânda bana göstermeğe kâdir misin?

Ca’fer-i Sâdık: Gösteririm. Hem Kur’ân-ı kerîmde, hem Tevrâtda ve hem de İncîlde gösterebilirim. Kur’ân-ı kerîmde olan şudur: En’âm sûresi yüzaltmışbeşinci âyetinde meâlen; **(Allahü teâlâ sizi yeryüzünde halîfe yapdı)** buyuruldu. Nûr sûresi ellibeşinci âyetinde meâlen; **(Îmân eden ve emrlerimi yapanlarınızı, yeryüzüne hâkim kılacağımı söz veriyorum. İsrâîloğullarını halîfe yapdığım gibi, sizi de birbiriniz ardı-sıra halîfe yapacağım)** buyuruldu. Beydâvî ve Hüseynî diyor ki, bu âyet-i kerîme gaybdan haber verip, Kur’ân-ı kerîmin, Allahü teâlânın kelâmı olduğunu ve dört halîfesinin “radıyallahü teâlâ anhüm ecma’în” meşrû; haklı olduğunu göstermekdedir. Tevrâtda ve İncîlde, Feth sûresinin son âyetinde meâlen, **(Resûlullah ve onunla birlikde olanlar, birbirlerini her zemân ve çok severler ve her zemân kâfirlere düşmân olurlar!)** bütün Eshâb bildirilmekde ve Ebû Bekrin şerefine işâret edilmekdedir. Bu âyetin sonunda meâlen, **(Eshâbının misâlleri Tevrâtda ve İncîlde bildirildi)** buyuruyor. Babam, ceddim Alî bin Ebî Tâlibden “radıyallahü anh” ve onun da Resûlullah hazretlerinden bildirdiği hadîs-i şerîfde, **(Allahü teâlâ, hiçbir Peygamberine vermediği kerâmetleri bana verir. Kıyâmetde mezârdan önce kalkarım. Allahü teâlâ dört halîfeni çağır, buyurur. Onlar kimdir, yâ Rabbî, derim. Ebû Bekrdir, buyurur. Yer yarılıp, herkesden önce Ebû Bekr mezârdan çıkar. Sonra Ömer, sonra Osmân, sonra Alî kalkar)** buyuruldu. Peygamberimiz “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdu: Ben yer şak olup, dışarı gelenlerin evveli olurum. Allahü teâlâ bana kerâmetlerden verir. O nesne ki benden önce Nebîlerin bir ferdine vermemişdir. Sonra Allahü teâlâ buyurur. Yâ Muhammed, yakın getir o halîfeleri ki, senden sonra geldiler. Ben dedim, onlar kimlerdir. Buyurur, Ebû Bekr-i Sıddîk. Benden sonra yer şak olup, Ebû Bekr kabrden dışarı gelen-

lerin evveli olur. İki hulle giydirirler. Tâ gelip, Arş önünde durur. Ve hesâbın az görürler. Ve arş önünde ayak üzerine dururlar. Ondan bir münâdî seslenir; Ömer bin Hattâb ”radıyallahü teâlâ anh” neredEdir. Onu getirirler. Cerâhetden kan revân olduğu hâlde gelir. Diye ki, yâ Ömer, bunu sana kim etmişdir. Mugîre bin Şûbenin kölesi yapmışdır, der. Ona da buyururlar. Arş önünde durur. Hesâbını görürler. İki yeşil hulle giydirirler. Sonra Osmân “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerini getirirler. Damarlarından kan revân olduğu hâlde gelir. Derler ki, bunu sana kim yapdı. Der ki, filân yapdı. Arş önünde durmasını buyururlar. Hesâbı da kolay olur. İki yeşil hulle giydirirler.

Râfizî bunları işitince, yâ Ca’fer, bunlar Kur’ân-ı azîmde var mıdır. Ca’fer-i Sâdık, buyurur, evet, okumadın mı, Allahü teâlâ onlardan haber verdi. **(Peygamberler ve bunların şâhidleri, hesâb için getirilir!)** buyuruldu. [Zümer sûresi 69.cu âyet-i kerîmesi meâli]. Yâhud şehîdleri getirilir, denildi. Ya’nî Ebû Bekr ve Ömer ve Osmân ve Alîyi “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în” getirirler.

Râfizî dedi ki, yâ Ca’fer! Bu zemâna kadar ben onları sevmiyor idim. Şimdi pişmân oldum. Eğer tevbe edersem, Allahü teâlâ kabûl eder mi?

Ca’fer-i Sâdık “kuddise sirrehül’azîz” buyurdu ki, çabuk tevbe et ki, se’âdetin alâmeti olsun. Eğer, Allahü teâlâ korusun, o i’tikâd üzere dünyâdan gitmiş olsaydın, senin dînin boşa giderdi.

Altmışdördüncü Menâkıb: (Tenbîh-ül gâfilin) kitâbında Ebülleys “rahimehullahü teâlâ”, Zeyd bin Erkamdan “radıyallahü anh” haber vermişdir. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü anh” hazretlerinin bir kölesi vardı. Ömrünün sonlarında her akşam iftâr vaktinde yemek getirirdi. Âdet-i şerîfleri öyle idi ki, nereden ve nasıl aldığını, kimden satın aldığını, onun san’atı ve mesleği ne olduğunu o köleden sormayınca o yemekden bir lokma ağzına koymazdı. Bu köle bir gece yine yemek getirdi. Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” süâl etmeden, mubârek elini uzatıp, bir lokma yemekden aldılar. Köle dedi ki: Ey Efendi. Ne oldu ki, bu akşam sormadan yemeğe el uzatdınız. Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü anh” hazretlerinin mubârek gözleri yaş ile dolup, buyurdu: Yâ Gulâm. Açlık bana

sıkıntı verip, sabırsızlandırdı. Böylece bu hâl başıma geldi. Şimdi bana haber ver ki, bu akşam yemeği nereden getirdin. Köle dedi ki: Câhiliyye vaktinde, raks ve oyun oynardım. Bir gruba raks etdim. Onlara hoş geldi. Bana dediler ki, şimdi bir nesnemiz yokdur. Va'd etmişlerdi ki, elimize birşey geçdikde sana iyilik ederiz. Ben bugün gördüm ki, onların elleri doludur. Ben va'dlerini hâtırlatdım. Yiyeceği bana verdiler. Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" bunu işitdi. Çok üzüldü. Ağladı. Yemeği önünden atdı. Parmağını boğazına o kadar sokdu ki, kay' etdi. O lokma karnından dışarı geldi. Kendine eziyyet verdi. Mubârek yüzü göğerdi ve karardı. Mubârek yüzünün şeklinin değişikliğini görenler, bir mikdâr su içmesini ve bu üzüntüden halâs olacağını söylediler. Sıcak su getirdiler. İçdi, bir kerre dahâ kay' etdi. Rahâtsız oldu. İnceledi ki, karnında bir şey kalmadı. Dediler ki, yâ Sıddîk, bu kadar kendinize sıkıntı ve zahmet, bir lokmadan dolayı mıdır. Buyurdu ki, evet. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinden işitdim. Buyurdular ki, **(Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri, yidiği harâm olan kimselere Cenneti harâm etmişdir.)** Sonra başını yukarı kaldırıp, Yâ ilâhel âlemîn! Yidiğim lokma için elimden geleni yapdım. O lokmaları kay' etdim. O lokmadan damarlarımda birşey kaldı ise afv et. Bu za'îf kulun, Cehennem azâbına dayanamam diye, düâ buyurdu. Bu o Ebû Bekrdir ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri, **(Ebû Bekr benim gözüm ve kulağım gibidir)** buyurdu.

Süâl: Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü anh" hazretleri, niçin fîsebîlillah malının temâmını verdi. Ömer-ül Fârûk "radıyallahü teâlâ anh" niçin malının yarısını verdi.

Cevâb: Ömer-ül Fârûk "radıyallahü teâlâ anh" adâleti temsîl ediyordu. Adâlet eşitliği muhâfaza etmekdir. Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" sıdkı temsîl ediyordu. Sıdk odur ki, elinde ne var ise hepsini vermelisin. Eğer, hazret-i Ömer, malının temâmını verip, çoluk-çocuğuna bırakmasa idi, âdil olamazdı. Hazret-i Ebû Bekr malının yarısını verip, yarısını bıraksa idi, sâdık olamazdı. Hazret-i Ebû Bekr için adl, hazret-i Ömer için de sıdk var idi. Lâkin birisinde sıdk cibillidir. Ve birisinde adl hâldir. Adl, hazret-i Ömerin hâlidir. Bir sıfat kişinin cibillisinde var ise, hâlinde de vardır. Ebû Bekr-i Sıddîk dedi ki: Cümle malını ver.

Hiç bir şeyi koyma. Eğer halâl ise onun hesâbından kurtulursun. Eğer harâm ise azâbından kurtulursun. Hazret-i Ömerin adli dedi ki, malının yarısını dağıt. Yarısını ehl-i ıyâline bırak. Hazret-i Ebû Bekr bütün malını verdiği için, hazret-i Ömer ne kadar mal verirse de, hazret-i Ebû Bekre uymuş olur.

Altmışbeşinci Menâkıb: Câbir bin Abdüllah "radıyallahü teâlâ anh" anlatır: Bir bedevî a'râbî, bir kırmızı deve üzerinde, hazret-i Alînin "kerremallahü vecheh ve radıyallahü teâlâ anh" huzûruna gelip, deveden inip, dedi ki: Esselâmü aleyke, yâ emîr-el mü'minîn! Çabuk bana haber ver, Ebû Bekrden ki, o Cennetde midir. Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" bundan dolayı üzülüp, buyurdu ki, yâ a'râbî, keşki, anan seni doğurmamış olsa idi. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin hayâtında ve vefâtlarından sonra, bu sözü hiç kimse söylemedi. Sen söyledin. Muhâcirîn ve Ensâr "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" arasında, şübhe yokdur ki, hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk, Resûl-i ekrem ve nebiyyi muhterem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin hayâtında vezîri idi. Vefâtından sonra halîfesi idi. Ondan sonra her kimin i'tikâdı bunun üzerine olmaz ise, o dalâletdedir. Ey a'râbî! Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri Ebû Bekr-i Sıddîkı babası yerinde tutardı. Hazret-i Ebû Bekr Cennet ehlini, tıpkı, gökyüzündeki bir yıldızın, yeryüzünün ehlini aydınlatdığı gibi aydınlatır. Ebû Bekr Cennetde, bir köşkden bir köşke, bir kasrdan bir kasra gider. Cennetde hiçbir kasr ve bir serây, bir oda, bir bağçe, bostân olmaz ki, illâ hazret-i Ebû Bekrin nûrundan aydınlanmasın. Cennet ehli köşklerden başlarını çıkarıp, derler ki, yâ Rıdvân! Bu nûr nedir? Rıdvân der ki; Bu Ebû Bekrin yüzünün nûrudur ki, kasrdan kasra ve odadan odaya gider.

Alî "radıyallahü anh" sözüne devâmla dedi ki: Yâ a'râbî! Ebû Bekr-i Sıddîk hazretleri, vefâtı ânında bana dedi ki, benim cânım, benim gözümün nûru ve benim dostum ve benim azîzim. Benim vefâtım yakınlaşdı. Ömrüm sonuna yaklaşdı. Beni o, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerini yıkadığın mubârek ellerin ile yıka. Kefene sar ve tabut üzerine koy. Cenâzemi Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin Ravda-i mukaddeselerinin kapısına koy. Ve de ki, yâ Resûlallah! Ebû Bekr kapıdadır. İçeri girmek için izn ister.

Eğer kilit anahtarsız açılırsa, beni Seyyid-i âlemin mubârek arkası yanına defn edin. Eğer kilit açılmaz ise, beni Bakî' kabristanına götürüp, garîbler kabristanına defn edin. Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki, yâ a'râbî, o halîfe-i Resûlullah olan Ebû Bekr-i Sıddîk dünyâdan göçdü. Vasiyyetini yerine getirip, techîz eyledim. Ravda-i mukaddese kapısına götürdüm. İzn istedim. O sâat kilit kendiliğinden açılıp, bir ses işitdim ki, (Habîbi habîbe kavuşdurun. Habîbini çok özlemişdir) diyordu.

Altmışaltıncı Menâkıb: Emîr-ül-mü'minîn Alî bin Ebî Tâlibin "radıyallahü teâlâ anh", Ebû Bekr-i Sıddîkın "radıyallahü teâlâ anh" vefâtı sırasında söylediği sözler şöyle rivâyet olunmuşdur.

Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" bu fânî âlemden, bâki âleme göç etdiler. Mubârek yüzünü ve bedenini bir çarşaf ile örtdüler. Medîne-i Münevvere; Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin, öbür âleme göç etdikleri gibi, inleme ve ağlama sesleri ile dolmuş idi. Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" işitip, ağlıyarak, (İnnâ lillah ve innâ ileyhi râciûn) diyerek geldi. Söylediği sözlerin ma'nâsı budur: Nübüvvet hilâfeti bugün bitdi. Geldi, o evin kapısında durdu. Ebû Bekr-i Sıddîk hazretleri odada idi. Buyurdu: Yâ Ebâ Bekr. Sen Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" dostu ve musâhibi ve mûnisi ve sırdaşı ve müşâviri idin. En evvel islâmı sen kabûl etdin. Senin îmânın cümle kavmin îmânından kuvvetli ve güzel oldu. Senin yakînin dahâ kuvvetli, Allahü azîmüşşân hazretlerinden korkun büyük oldu. Herkesden zengin, herkesden dahâ cömerd, sen idin. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" üzerine en şefkatli, en yardımcı sen idin. Senin Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" ile sohbetin, hepimizin sohbetinden dahâ iyi idi. Hayr sâhiblerinin birincisi sensin. Senin iyiliklerin, hepimizinkinden çokdur. Her iyilikde ileridesin. Hazret-i Muhammed Mustafânın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" huzûr-ı şerîflerinde, senin derecen en yüksek oldu. Ona en yakın sen oldun. İkrâmda, ihsânda, güzel huylarda, boyda, yaşda, başda, ona en çok benziyen sen oldun. Allahü teâlâ sana, çok mükâfât versin ki, Resûlullaha herkes yalancı derken, sen, doğru söylüyorsun, inandım, dedin. Sen onun kulağı ve gözü gibi

idin. Allahü teâlâ seni, Kur'ân-ı kerîmde (sıdk) ile şereflendirdi. Resûlullaha en sıkıntılı zemânlarında yardımcı oldun. Herkes Ondan kaçarken, sen Onun ile sohbet etdin. Seferlerde ve sıkıntılı yerlerde halîfesi idin. Onun ümmetinin halîfesi ve dîninin koruyucusu oldun. Câhiller dinden çıkarken, sen dîn-i islâma kuvvet verdin. Herkes şaşırdığı zemân sen kükremiş arslan gibi ortaya çıkdın. Herkes dağılırken, sen Muhammed Mustafânın yolunu tutdun. Eshâbın az konuşanı ve en belîği, edîbi sen idin. Her sözün, her buluşun doğru, her işin temiz idi. Gönlün herkesden kuvvetli, yakînin hepimizden sağlam idi. Her işin sonunu önceden görür, geri kalmışları islâma sokarak aydınlatırdın. Mü'minlere şefkatli, afv edici baba idin. İslâmın ağır yükünü taşıdın. İslâmın hakkını herkes elden kaçırırken, sen yerine getirdin. Sen rüzgârların oynatamıyacağı bir dağ gibi idin. İşin doğruluk idi, ilm idi. Sözün mertçe doğruyu bildirmek idi. Gerici düşüncelerin ve bozuk inançların kökünü kazıdın. Hak dînin ağacını dikdin. Müşkilleri, müslimânlara kolaylaşdırdın. Küfr ve mürtedlik ateşini söndürdün. Rahmânın dînini sen doğrultdun. İslâma, îmâna sen kuvvet oldun. Göklerde, melekler arasında senin derecen çok büyükdür. Senin ölüm musîbetin ve yeryüzünde, muhâcirîn ve ensâr arasında, senden ayrılık yarası çok derindir, dedi. "İnnâ lillah..." okuyarak çok ağladı. Mubârek gözlerinden kanlı yaş akdı. Hak Sübhânehü ve teâlâ hazretlerinin her kazâsına râzı olduk. Verdiği elemleri kabûl etdik. Yâ Ebâ Bekr! Müslimânlara, Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" ayrılık acısından sonra, hiç senin ayrılık acın gibi bir acı vâki' olmadı. Sen mü'minlere sığınak ve dayanak ve gölge idin. Münâfıklar üzerine çok sert ve ateşli idin. Allahü teâlâ hazretleri, seni Muhammed Mustafânın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" huzûruna kavuşdursun. Bizi senin ecrinden ve bereketinden mahrûm eylemesin. Senden sonra bizi azgın hâle koymasın. Sahâbe-i güzînin "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" hepsi sessizce dinlemişler idi. Hazret-i Alînin "radıyallahü teâlâ anh" kelâmı bitdi. Cümle yer ehli ve gök ehli ağlamağa başladılar. Doğru söyledin yâ Resûlallahın damâdı, dediler.

Muhammed bin Cerîr-i Taberî, Tefsîrinin, Ankebût sûresini tefsîrinde buyurmuşdur ki, Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâ-

lâ anh” hazretlerine zehr verdiler. O zehr sebebi ile vefât etmişdir. Açıklaması budur ki, hazret-i Sıddîk-ı ekberin hilâfeti günlerinde, Hayber yehûdîlerinden bir yehûdî, Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerini, kendi evine da’vet etmişdi. Hâris bin Kelde adlı arab tabîb de hazret-i Sıddîk ile berâber idi. Bir tabak pişmiş pirinci sofra üzerine koydular. Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” Hârise buyurdu ki, ileri gel. Kendileri el uzatıp, bir lokma alıp, mubârek ağızlarına koyup, yidiler. Sonra Hâris de el uzatıp, bir lokma alıp, ağzına koyduğu gibi lokmayı dışarı atdı ve dedi ki, bu yiyecek zehrlidir. Bu zehr bir yıldan sonra insanı öldürür. Te’sîrini bir yılda gösteren zehr katılmışdır. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” işitip, üzüldü. Kendi kendi ile, bundan böyle âhıret azığını gördü. Hilâfetde ayık ve uyanık olup, nefsini ölmüş bilip, göz açıp kapayıncaya kadar Allahü teâlâ hazretlerinin tâ’atından ve zikrinden hâli olmadı [ihmâl etmedi]. Dâimâ ağlar idi. Ve der idi: Allahümme ente veli fiddünyâ vel âhıreti teveffenî müslimen ve elhıknî bissâlihîn. [Yâ Rabbî! Sen benim, dünyâda ve âhıretde velîmsin, sâhibimsin. Bana müslimân olarak ölmeği nasîb et ve sâlih kullarının arasında bulundur.] Bir sene temâm oldu. Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” o bir lokma zehrli yemekden hasta olup, onbeşgün yatdı. Dünyâdan âhırete göç etdi. Cemâziyilâhirin yedinci pazartesi günü idi. O gün Abbab bin Es’ed de Mekke-i Mükerremede vefât etdi. Mekke-i mükerremenin emîri idi. Hazret-i Resûl-i ekrem onu emîr dikmiş idi. Ona da zehr vermişlerdi.

Ülemâdan ba’zıları derler ki, Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” vasıyyet etdi ki, beni, benim ehlim Esmâ binti Amr yıkasın. Oğlum su döksün. Bana eski bir peştemâl ve eski (köhne) bir kefen sarın. Zinhâr (sakın) bana yeni kefen sarmayın. Yeni elbise diriye lâyıkdır ki, onun ile ibâdet etsin. Âişe-i Sıddîka “radıyallahü teâlâ anhâ” buyurdular ki: Eğer ben bilseydim ki, hâtunlar erlerini yıkaması revâdır [câizdir], Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerini bir gayri kimseye vermeyip, gasl ederdim. [65.ci menâkıbda; Alî “radıyallahü anh” hazretlerinin yıkadığı yazılıdır. Burada hanımına vasıyyeti yazılıdır. Bu vasıyyetini değişdirmiş veyâ ictihâdı değişmiş olduğu anlaşılmakdadır.]

İKİNCİ BÂB

İkinci Halîfe Emîr-ül mü'minîn Ömer-ül-Fârûkun "radıyallahü teâlâ anh" menâkıbı hakkındadır.

Künyesi Ebül Hafs, neseb-i şerîfleri Ömer bin Hattâb bin Nüfeyl bin Abdül'uzza bin Rabah bin Abdüllah bin Revâh bin Adî bin Ka'bdır. Resûl-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerine dokuzuncu dedesinde birleşir ki, o da Ka'bdır. Hazret-i Ömer, hazret-i Ebû Bekrden "radıyallahü anhümâ" Resûlullaha "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" bir derece yakındır. Zîrâ hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk Mürrede birleşir. Mürre Ka'bın oğludur. Hazret-i Resûl-i ekrem hazret-i Ömerden onüç yaş büyükdür. Vâlideleri Halîmedir. Ebû Cehlin kız kardeşidir ve Hîşamın kızıdır. Otuziki yaşında islâma geldi. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" îmâna geldiğinde, meşhûr rivâyet üzere mü'minler, ricâlden [erkeklerden] otuzdokuz idi. Bunun ile kırk temâm oldu. O gün bu âyet-i kerîme nâzil oldu: **(Ey Peygamberim "aleyhisselâm"! Sana yardımcı olarak Allahü teâlâ ve mü'minlerden sana tâbi' olanlar yetişir.)** [Enfâl sûresi altmışdördüncü âyet-i kerîme meâli.]

Birinci Menâkıb: Hazret-i Resûl-i ekrem ve nebiyyi muhterem "sallallahü aleyhi ve sellem" hazret-i Ömere, Fârûk lakabını takmışlar idi. Sebebi o idi ki, hakkı bâtıldan fark etdi [ayırdı]. Dîn-i islâmı kabûl etdi. Din onlar ile kuvvet buldu. Fârûk lakabı almasına bir başka sebeb de budur: Bir münâfık ile bir yehûdî, bir husûsda anlaşamadı. Yehûdî da'vâyı hâlletmek için, Sultân-ı Enbiyâ hazretlerinin meclis-i şerîflerine gelmek istedi. Münâfık da yehûdîlerin re'îsi Ka'b bin Eşrefe gitmek istedi. Sonunda, Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" katına geldiler. Da'vâyı yehûdîye hükm buyurdular. Münâfık o hükme râzı olmayıp, hazret-i Ömerin "radıyallahü teâlâ anh" huzûruna da'vâyı halletmesi için geldiler. Yehûdî, mâcerâ ve da'vâyı hazret-i Resûlullahın huzûruna varıp, Resûlullah hazretlerinin kendisine hükm eylediğini, münâfıkın ise buna râzı olmadığını anlatdı.

Hazret-i Ömer “radıyallahü teâlâ anh” o münâfıkdan, anlaşmazlığı süâl buyurdular ki, bu yehûdînin anlatdığı gibi midir. Münâfık, evet, öyledir. Ammâ ben Peygamberin hükmüne râzı olmayıp, geldim ki, sen hükm edesin, dedi. Hazret-i Ömer “radıyallahü teâlâ anh” buyurdu: Siz yerinizde durunuz. Gelip, sizin için hükm edeceğim. Varıp, evlerinden kılıncını aldı. Geldi ve münâfıkın boynunu vurdu. Buyurdu ki: Allahü teâlânın ve Resûlünün hükmüne râzı olmıyan kimseye ben böyle hükm eylerim. O vakt, Cebrâîl aleyhissalâtü vesselâm âyet ile gelip, hazret-i Ömere “radıyallahü teâlâ anh” hak ile bâtıl arasını ayırt etdi demek olan Fârûk tesmiye olundu. [Bu lakab verildi.] Âyet-i kerîme budur: **(Şu kimseleri görmezmisin, sana ve senden öncekilere indirilen kitâblara inandıklarını zan ederler. Muhâkeme olunmak için tâğûta [Ka’b bin Eşrefe] gitmek isterler..)** [Nisâ sûresi 59.cu âyet-i kerîme meâli.] Tâğûtdan murâd Ka’b bin Eşrefdir. Kezâ, Tefsîr-i Kâdî Beydâvîde şu şi’r yazılıdır.

İkinci sevgili Ömer-i âdil,
Bâtılı mahv edici, doğrunun koruyucusu.
Hakkı bâtıldan ayırmış idi Fârûk,
Sancağının ucu ermişdi ayyûka.

İkinci Menâkıb: Hazret-i Ömerin islâma geliş sebebini anlatır: Rivâyet edilir ki, bir perşembe gecesi, Habîb-i ekrem “sallallahü aleyhi ve sellem”, Ömer “radıyallahü teâlâ anh” hakkında düâ etdi. Düâsı kabûl oldu. Buyurdular ki, (Yâ Rabbî! Şu iki kişiden hangisi sana sevgili ise dîn-i islâmı onun ile azîz eyle. Ömer bin Hattâb veyâ Amr bin Hişâm.) Ertesi gün, Kureyşin büyükleri Haremde toplandılar. İşbu Ebû Tâlibin yetîmi Muhammed Mustafâ “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” zuhûr edip, âbâ ve ecdâdımızın dînini ibtâl etdi. Putlarımız için, fâide ve zarar vermez diye kötüledi. Gayretine dokunmuyor mu ki, yâ Ömer, bu denli kudret ve heybetin, izzet ve satvetin var iken, putlara yardım etmeyi, onu öldürmeği düşünmüyor musun, diye tahrîk etdiler. Hazret-i Ömerin câhiliyye damarı kalkdı. Sonu kötü olan bir gayretle, kılıncını takındı. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerini öldürmeğe giderken, Benî Zühreden Nu’aym “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerine rastladı. Yâ Ömer, nereye gidersin dedikde, cevâb ve-

rip, şu Kureyşin büyüklerine ahmak diyen ve putlarımıza bâtıl diyen, Muhammedi katl etmeğe gidiyorum, dedi. Nu'aym "radıyallahü teâlâ anh" dedi ki, yâ Ömer! Hayret edilecek bir işe yeltenirsin. Başa çıkamıyacağın sevdâya düşmüşsün. Eğer bu işi başarırsan, Benî Hâşim ve Benî Zühre seni sağ koyacaklarını mı sanıyorsun. Yürü var, işine git, deyince, Ömer "radıyallahü teâlâ anh" dedi ki, yâ Nu'aym! Yoksa sende mi, Muhammedin dînine girdin. Eğer öyle ise, evvelâ seni katl edeyim. Nu'aym hazretleri dedi: Muhammedin dînine sâdece ben mi girdim, sanırsın. Kız kardeşin ve enişten de girmişlerdir. Ömer, bu haberi işitince, gadabı dahâ fazla olup, nereden ma'lûm onların müslimân oldukları, dedi. Nu'aym dedi: Eğer inanmaz isen, kız kardeşinin evine var. Bir koyunu kendi elin ile boğazla, pişirsinler. Onlar senin boğazladığın koyunu yimezler ise, o zemân bilmiş olasın ki, onlar islâm dînine girmişlerdir.

Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" o tehevvür ile gidip, kapılarına vardı. İçeriden kulağına bir ses geldi. Dikkat ile dinledi. Anladı ki, okudukları kelâm, hiç insan sözüne benzemez. Meğer o vakt Tâhâ sûresi nâzil olup; hazret-i Fahr-i kâinât aleyhi efdalüttehıyyât, muhâcirînden Habbâbı "radıyallahü anh" onlara göndermişdi. Onlara, o sûrenin âyetlerini ta'lîm ediyordu. O vakt, bunlar hazret-i Ömerin korkusundan, kapıyı bağlamışlardı. Ta'lîm ile meşgûl iken, hazret-i Ömer kapı ardından dinledi. Dinledikçe, istidâdlı kalblerine, ezelî olan kelâmın rahmânî nûrları gelmeğe başlayıp, şeytânî küfr zulmeti mahv olmağa başladı. Sabr etmeğe mecâli kalmayıp, kapıya eli ile vurdu. Kapı bağlanmış idi. Dikkat kesildikleri gibi, içeride olanlar, korkularından susdular. Habbâbı "radıyallahü anh" gizlediler. Sûre-i kerîmeyi saklayıp, kapıya bakdılar ki, gelen hazret-i Ömerdir "radıyallahü teâlâ anh". Kılıncı yanında, heybetle ve satvetle gelmiş ki, yüzlerine bakmaz. Kız kardeşi, hoş geldiniz deyip, içeri alıp, oturdular. Gelmelerinden dolayı, yiyecek tedârik edip, koyun getirdiler. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" kalkıp, kendi boğazladı. Pişirdiler. Hazret-i Ömer, ezelî kelâmın te'sîrinden mest olmuş, ne konuşmağa mecâli ve ne oturmağa sabrı ve karârı var idi. Ne hâl ise, taâmı pişirip, ortaya getirdiler. Hazret-i Ömer dedi, gelin berâber yiyelim. Her bi-

ri bir özr behâne edip, yimediler. Kendileri de birkaç lokma aldılar. Dîn-i islâma girdiklerini tahkîk edip, hayreti de çoğaldı. Taâmı [yiyeceği] kaldırdıkdan sonra, süâl buyurdular ki; okuduğunuz ne idi. Onlar okuduklarını inkâr eylediler. Korkularından konuşmağa başladılar. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" buyurdular ki, bilmiş olunuz ki, ben Kureyş arasında kılınç bağlayıp, o da'vâ ile geldim ki, varıp, Muhammedi katl edeyim. Yolda gelirken, sizin de Muhammedül-emînin dînine girdiğinizi işitdim. Geldim ki, evvelâ sizi katl edeyim. Sonra Muhammedi katl edeyim. Lâkin, kapıya geldim. Kulağıma bir ses geldi. Dinledikce o kelâmın lezzeti bir hâl verdi ki, o kötü fikr benden gidip, kalbime şevk ve muhabbet dolup, beni tedirgin eyledi. Elbette inkâra mecâl vermeyip, getirin okuduğunuzu, dinleyelim, dedi. Kız kardeşi ve eniştesi, bu sözü işitdiklerinde, sevindiler. Kalbi islâm tarafına meyl etmişdir diyerek, dediler ki, okuduğumuz, Allahü teâlânın ezelî olan kelâmıdır. Hak Sübhânehü ve teâlâ, hazret-i Cebrâîl aleyhisselâm vâsıtası ile, Resûl-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerine inzâl eylemişdir [indirmişdir]. İşitmek murâdın ise [dinlemek istersen], evvelâ gusl eyle. Ondan sonra okuyalım, göresin. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" kalkıp, huzûr-ı kalb ile, gusl edip, gelip, kıbleye dönüp oturdu. Kız kardeşi kalkıp, ta'zîm ve tekrîm ile, sûre-i şerîfi eline alıp, (Bismillahirrahmânirrahîm). (Tâhâ ...) diye okumağa başladı. Nazm-ı şerîfin fesâhat ve belâgatinden, kalbi çok yumuşadı. **(Ben o Allahım ki, benden başka ibâdete müstehak ilâh yokdur. O hâlde yalnız bana ibâdet et ve beni hâtırlaman için nemâz kıl)** meâlindeki Tâhâ sûresinin 14.cü âyetine gelince, Kur'ân-ı kerîmin nûru kalbine nûrâniyyet verip, Kur'ânın eseri açığa çıkıp, küfr ve şekâvet zulmeti gitmeğe başladı. Dedi ki, beni, iki cihânın fahri, Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin huzûruna ulaşdırın. O sırada Habbâb bin Erat, perde arasından dışarı çıkıp, dedi ki, yâ Ömer, müjdeler olsun sana ki, Allahü teâlâya, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin etdiği düâsı, senin hakkında, kabûl oldu. Allahü teâlâya hamd olsun. Sevinerek, önüne düşüp, hazret-i Sultân-ı Enbiyânın olduğu eve götürdü. Bütün Eshâb-ı güzîn "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în", hazret-i Ömerin geldiğini görünce, hazret-i

Fahr-i kâinâta haber verdiler. Bırakın gelsin. Başında devlet var ise îmâna gelir, buyurdu. Hazret-i Ömer “radıyallahü teâlâ anh” hazret-i Peygamberin “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” mubârek nûr cemâlini müşâhede ile müşerref oldu.

Resûl-i ekrem hazretleri buyurdular ki, yâ Ömer, dahâ küfr ve şekâvetden vazgeçmek yok mu? Hazret-i Ömer, Peygamberin mubârek cemâline nazar edip, kelâmını duyup, nazarlarına kavuşunca, hemen karârsız kalmayıp, yüksek dergâhlarına yüz sürüp, sonra, yâ Resûlallah, hiç şek ve şübhe kalmadı. Hak Peygambersin. Bana îmânı arz eyle, dedi. **(Eşhedü en lâ ilâhe illallah. Ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve Resûlüh)** deyip, şecere-i îmânı [îmân ağacını] temîz kalbine dikdi. Cümle Eshâb-ı güzîn “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în” tekbîr getirip, sürûr-ı kalb ile, hazret-i Ömer ile müsâfeha ve muânaka [birbiri ile kucaklaşma, boynuna sarılma] eylediler. Allahü teâlâ hazretlerine hamd ve senâ eylediler. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdu; su getirdiler. Hazret-i Ömer “radıyallahü teâlâ anh” temizlenip, gusl eyledi. Ona Kur’ân ta’lîm buyurdular. Kalbini îmân nûru ile doldurdular. Nemâzı ve diğer dîni erkânı ta’lîm eyledi. Hazret-i Ömer onları gördü ki, mağara gibi gizli bir yerde dururlar. Dedi ki, yâ Resûlallah! Bu ne keyfiyetdir ki, bu mağarada ihtifâ buyurdunuz. Se’âdet ile buyurdular ki, müşriklerin mü’minlere ezâ ve cefâsından dolayı burada dururuz. Hazret-i Ömer “radıyallahü teâlâ anh” dedi ki, onlar puta gündüz taparlar. Önünde âşikâre yer öperler. Niçin biz, Hâlıka gizli taparız, yâ Resûlallah. Buyurun billahi varalım, biz de Harem-i beyt-i şerîfde nemâzı âşikâre kılalım. Görelim, bize kim mâni’ olur. Fahr-i âlem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” kalkıp, Sahâbe-i güzîn “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în” ile berâber, hazret-i Ömer önlerinde, elinde yalın kılınç, Beyt-i şerîfe doğru yürümeğe başladılar. Kureyş müşrikleri önlerinde, hazret-i Ömeri böyle gördüklerinde, sevinip, dediler ki, meğer Ömer bunların hepsini esîr etmişdir, ki getirip karşımızda kırmak ister. Yanlarına geldiklerinde, gördüler ki, hazret-i Ömer bunların herbirine güzel muâmele edip, bunlar ile karışmış güle-güle söyleşip gelirler. Ebû Cehl la’în bu hâli gördü. Müslimân olduğunu anladı. Âh! Gördünüz mü? Muhammed Ömeri de, kendi dînine döndürmüş. Ben size demedim mi ki,

sihrle Muhammed onu aldatır, kendine uydurur. Siz dediniz ki, böyle olmaz. Eyvâh, gelin görelim, şimdi ne yapalım. Ve ona ne söyliyelim. Yakınına geldiler. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" kılıncı kaldırıp dedi; (Nazm)

Durun ben geliyorum, bize kıyâma durun,
Genç, ihtiyâr, yaşlı hepsi, efendi köle olsun.

Dîn-i islâmı teblîg için, Allah gönderdi,
Bize Peygamber olan Muhammedi "aleyhisselâm".

Açığa çıkardı, güzel islâm dînini,
Putlar yıkıldı, kalmadı hükmleri.

Döndüm Hakka, bunun dînine girdim,
Ey Kureyş! Hepiniz avam ve has böyle bilin!

Kâfirler, bu hâli görüp, içlerinde telâşlanıp, it gibi çağrışdılar. Ebû Cehl la'în, yüksek sesle dedi ki, görün Muhammedi ki, başladı ulular dan azdırmağa. [Kureyşin büyüklerini müslimân yapmağa başladı.] Bu işler bize azdır. Dedim, gelin onlar çoğalmadan, öldürelim, aldırmadınız. Şimdi ejderhâ oldu. Kâfirler, hazret-i Ömerden korkup, hiçbir mü'mine el uzatmağa kâdir olmadılar. Her birinin dudağı kuruyup, kaldı. Server-i âlem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" ileri yürüyüp, Hacer-ül esved ile bâb-ı Kâ'be-i şerîf arasında durup, nemâzı o gün âşikâre kıldılar. Gerçi kâfirler çok idi. Mü'minler az idi. Nemâz bitdikden sonra kalkıp, Kâ'beyi ta'vâf etdiler. İbni Mes'ûd "radıyallahü teâlâ anh" buyurdular ki, hazret-i Ömerin "radıyallahü teâlâ anh" müslimân olması, mü'minlere feth ve nusret ve rahmet oldu. O müslimân oluncaya kadar dîn-i islâm âşikâre olmadı. Kâ'be-i mu'azzamada, müslimânlardan hiç kimse nemâz kılmamış idi. Nakl edilmişdir ki, hazret-i Ömer "radıyallahü anh" îmâna geldikde, Peygamberimiz "sallallahü aleyhi ve sellem" hazretleri, mubârek elini Ömerin "radıyallahü anh" göğsüne koyup, üç kerre buyurdular ki, (Yâ Rab! Bunun sadrında olan gereksiz sıfatı [göğsünde bulunan kötü sıfatı] ve illeti [hastalığı] çıkarıp, onun yerine îmân ve hikmeti ver.)

Üçüncü Menâkıb: Ebû Hüreyreden "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet olundu. Server-i âlem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem"

buyurdular ki: Sizden evvel olan ümmetler içinde muhaddisler vardı. Eğer içinizde de var ise, muhakkak o Ömerdir. Şârihlerden [hadîs-i şerîfi şerh edenlerden] Tayyibî “rahimehullah” şerh etmişdir ki, muhaddisden murâd mübâlaga ile kalbine ilhâm olunan kimsedir ki, Hak sübhânehü ve teâlâ tarafından ilhâm olunursa, Enbiyâ derecesinde olur. Ya’nî sizden evvel olan ümmetler içinde Enbiyâ var idi. Mele-i âlâ tarafından ilhâm olunurlar idi. Benim ümmetimde eğer böyle kimse olur ise, ki vardır, bu mertebe sâhibinin evveli Ömerdir. Ümmet-i Muhammed sâir ümmetlerden efdal olduğu sâbitdir. Diğer ümmetlerde bu sıfat ile muttasıf olan kimseler olduğuna göre, bu ümmetde bulunması muhakkakdır. Benim ümmetimde var ise buyurdukları terdîd için olmaz [sözü geri çevirmek için olmaz], belki te’kid için ve kat’î olarak bildirmek içindir. Meselâ, bir kimse, çok sevdiği dostu için der ki, eğer benim, bir dostum var ise o da falan kimsedir. Murâdı o kimsenin ziyâde sadâkatini beyândır [açıklamakdır]. Murâdı sadâkatı yok etmek değildir. Bu hadîs-i şerîf **(Mesâbîh-i şerîf)**in sahîhinden rivâyet edilmişdir.

Dördüncü Menâkıb: Yine **(Mesâbîh)**de o hadîs-i şerîfin akabinde anlatılmışdır. Sa’d bin Ebû Vakkas “radıyallahü teâlâ anh” dedi ki: Hazret-i Resûl-i ekremin “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” huzûr-ı şerîflerinde oturan, Kureyş hâtunlarından birisi, yüksek ses ile konuşurken, hazret-i Ömer “radıyallahü teâlâ anh” gelip, içeri girmeğe izin taleb etdi. Hâtunlar kalkıp, sür’atle perde arkasına çekildiler. Hazret-i Ömere “radıyallahü teâlâ anh” izin verilip, içeri girdi. Bakdı ki, hazret-i Resûl-i ekrem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” gülüyordu. Ömer “radıyallahü anh” dedi ki, Allahü teâlâ hazretleri mubârek dişlerini güldürsün, yâ Resûlallah! Neden dolayı gülersiniz. Server-i kâinât hazretleri buyurdular ki, bu hâtunlara hayret etdim ki, benim yanımda idiler. Ne vakt ki senin sesini işitdiler, kaçıp, perde arkasına girdiler. Hazret-i Ömer “radıyallahü teâlâ anh” dedi ki: Yâ kadınlar! Beni görünce, Resûlullahın huzûrunda olduğunuz hâlde, niçin korkup, kaçdınız. Onun huzûrunda râhat oturup, korkmuyorsunuz! Hâtunlar, perde arkasından dediler ki, yâ Ömer! Sen yaratılışda şiddetli ve gadablısın. Server-i kâinât buyurdular ki; **(Ey Hattâb oğlu! Sen sözünden ferâgat et! Varlığım yed-i kudretinde olan Allahü teâlâya yemîn ederim ki,**

şeytân yolda sana rastlasa, o yolu bırakıp, başka yola sapar, yolunu değişdirir.) [Peygamberimizin “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” kadınlar ile oturması hicâb âyeti gelmeden evvel idi. Hicâb âyeti gelince, kadınlar ile bir arada oturmadı.]

Beşinci Menâkıb: Hazret-i Fahrül kevneyn [iki cihânın efendisi] ve Resûlüssekaleyn [insanların ve cinnin Peygamberi] Muhammed Mustafâ “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” bir gün, sabâh nemâzını kıldıkdan sonra, mubârek arkasını mihrâba verip, Eshâb-ı güzîn “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în” hazretlerine teveccüh edip, buyurdular ki: (Hiç sizden bir kimse rü’yâ gördü mü.) Eshâbın cümlesi başlarını aşağı salıp, cevâb vermediler. Sonra kendileri buyurdular ki, (bu gece bir garîb rü’yâ gördüm.) Eshâb-ı güzîn, rü’yâyı anlatın, dinleyelim diye ricâ etdiler. Buyurdular ki, kendimi Cennetde gördüm. Cennetin etrâfını seyr ederken, bir büyük kasr gördüm. Yüksekliği yüz fersâh yol idi. [Bir fersâh 5760 metredir.] Buna göre her tarafı büyük idi. Hâtırıma bu düşünce geldi ki, bu âlî [yüksek] makâm, hangi Peygamberindir veyâ hangi Velînindir. Böyle düşünürken, bir kaç kimse gördüm. Yanlarına vardım, süâl eyledim ki, bu âlî [yüksek] makâm, acabâ Enbiyâdan, hangi Nebînindir. Onlar, dediler ki, hiçbir Peygamberin değildir. Belki arab evlâdından bir kimsenindir. Dedim, ben, arab evlâdındanım, benim olmasın. Dediler, Kureyşdendir. Ben de Kureyşdenim, dedim. Dediler, ümmet-i Muhammeddendir. Dedim, ben Muhammedim. Bana söyleyin ki, ümmetimin hangisinindir. Dediler, Çihâr yâr-i güzînden Ömer bin Hattâb “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinindir. O kasrda olan hûrî ve gılmânın nihâyeti yokdu. Husûsî olarak içlerinde, yâ Ömer, sana mahsûs bir hûrî var idi, diller şerh edemez ve vasf da edemez. Lâkin senin gayretinden, asla yüzüne bakmadım, deyince, hazret-i Ömerin gözünden yaşlar akıp, yâ Resûlallah! Baksaydınız ve bana da vasflarını söyleseydiniz. Hazret-i Ömer “radıyallahü teâlâ anh”; dergâh-ı izzetde ve Resûlullahın huzûrunda ne büyük sultândır. Mertebesi ne yüksekdir.

Altıncı Menâkıb: Birgün Server-i kâinât ve mefhar-i mevcûdât [mevcûdâtın övündüğü] “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdular ki, rü’yâmda ümmetim bana arz olundu. Cümlesi

önümden geçip, birbir seyr eyledim. Kiminin gömleği dizinde idi. Kiminin dizinden aşağı idi. Kiminin dizinden yukarı idi. Lâkin Ömeri bir gömlek ile gördüm ki, yerde sürünürdü. Sahâbe-i güzîn "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" dediler ki, yâ Resûlallah! Nasıl ta'bîr buyurdunuz. Buyurdular: Dîn-i mübîn ile ta'bîr etdim. Zîrâ hilâfetleri zemânı uzundur. Dîn-i islâm dünyâya yayılır.

Yedinci Menâkıb: (Mesâbîh-i şerîf)de sahîh olarak, Abdüllah ibni Ömer "radıyallahü teâlâ anhümâ" hazretlerinden rivâyet ile şöyle yazılıdır. Abdüllah ibni Ömer der ki: Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinden işitdim. Buyurdular ki, uyuduğum hâlde, bir kadeh süt ile bana geldiler. İçdim. O kadar kandım ki, tokluk alâmeti tırnaklarımda görüldü. Sonra artığımı Ömer bin Hattâba "radıyallahü teâlâ anh" verdim. Sahâbe-i güzîn "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" dediler ki, yâ Resûlallah! Ne ile ta'bîr etdiniz. Buyurdular ki, ilm ile ta'bîr etdim.

Sekizinci Menâkıb: (Mesâbîh-i şerîf)in sahîh hadîslerinde, Ebû Hüreyre "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden rivâyet edilir. Dedi ki, Resûlullahdan işitdim: Hazret-i Peygamber "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular. Rü'yâda, kendimi, etrâfı örülü kuyu yanında gördüm. Bir küçük kova var idi. O kuyudan o kova ile Allahü teâlânın dilediği kadar su çekdim. Sonra İbni Kuhâfe [Ebû Bekr] aldı. O da o kova ile kuyudan su çekdi. Bir kova, ya iki kova çekmekde za'îflik var idi. Allahü teâlâ za'îfliğini afv eder. Sonra o küçük kova, büyük kova oldu. Ona gırba derler. Sonra o kovayı bir kimse aldı. Gördüm ki, bu kuvvetli ve kudretli kimse, o kova ile su çekiyor. Bu su çeken Ömer "radıyallahü anh" idi. Ömer "radıyallahü anh" o kadar su çekdi ki, kimse o kadar su çekmedi. İnsanlar o kuyu yanında bir yer yapdılar. Develer su içdikden sonra, orada çöküp, istirahât eder, sonra bir kerre dahâ su içerler idi. **(Mesâbîh)**i şerh eden "rahimehullahü teâlâ" beyân etmişdir ki, hazret-i Resûl-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerine za'îf nisbet etmekden, hilâfetlerinde bir naks ve taksîr olduğundan dolayı değil idi. Zîrâ hilâfetlerinde o kadar cehd ve tehammül etdiler ki, diğer ümmet onun tehammülün-

den âcizdirler. O sebebden ki, hazret-i Âişe “radıyallahü anhâ” buyurdular ki; Resûlullah hazretleri, öbür âleme göç etdikden sonra, arablar mürted olup, nifâkı izhâr etdiler [fitne çıkardılar]. Babam üzerine meşakkatden ve musîbetden öyle şeyler indi ki, eğer büyük dağlar üzerine inse idi, dağı küçültüp, dağıtırdı. Belki, za'îf nisbet etmeleri, buna işâretdir ki, hazret-i Ömer zemân-ı şerîfinde, memleket fethi fazla oldu. İslâm askeri kuvvetlendi. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” zemân-ı şerîfinde olan fethden fazla idi. Çünki, Sıddîkın hilâfetleri zemânı az idi. Zîrâ iki seneden ziyâde halîfelik yapmışdır. Hazret-i Ömerin hilâfeti on sene oldu. Ba'zı şârihler [şerh edenler] dediler ki, hazret-i Peygamber “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” (iki büyük kova) buyurdukları iki sene ve birkaç gün hilâfet müddetine işâretdir. (Allahü teâlâ za'îfliğini afv etsin) zâhiren işâretdir. Hazret-i Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” tarafından kusûr meydâna gelmesin. Ammâ Elhamdülillah; vilâyetlerinde kusûr etmediler. Allahü teâlâ za'îfi afv eder; buyurduklarının vechî bu ola ki, kuyudan su çekmelerinde olan za'îflik, zemânı şerîflerinde olan irtidâda (arabların mürted olmasına) ve münâfıkların çokluğuna ve zekât inkâr edenlerin olmasından dolayıdır. Magfiret ile düâ eylediler, tâ işitenler yanında muhakkak ola ki, za'îflik, kendi kusûru ile olmayıp, zemânın değişikliği dolayısiyledir.

Dokuzuncu Menâkıb: Yine **(Mesâbîh-i şerîf)**in hasen hadîslerinde İbni Ömer “radıyallahü anhümâ” hazretlerinden rivâyet edilmişdir. Dediler ki, hazret-i Habîbullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdular ki, **(Hak teâlâ, doğruyu, Ömerin dili ve kalbi üzerine koymuşdur).** Ya'nî hakkın açığa çıkması ve yayılması, onun mubârek lisânları ve kalbleri üzerinde sâbit ve orada yerleşmiş ve ondan zuhûr eder. Yine o hadîs-i şerîfin akabinde vârid olmuş ki, hazret-i Alî “kerremallahü vecheh” buyurdular ki, Biz Ömerin söylediğinin hak olduğunu, kalblerin onun sözü ile sükûn bulduğunu uzak görmezdik. Ya'nî biz uzak sanmazdık ki, hazret-i Ömer konuşur, o şeyle ki, müstehakdır. Nefsler onun üzerine sükûn eder. Kalbler onun üzerine mutmain olur. Hak olan, doğru olan söz, onun lisânı üzerine yerleşdirilmişdir.

Onuncu Menâkıb: Yine **(Mesâbîh-i şerîf)**in hasen hadîs-i şe-

rîflerinde, Câbir “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinden rivâyet edilmişdir. Câbir “radıyallahü anh” dedi ki, hazret-i Ömer Ebû Bekr hazretlerine “radıyallahü teâlâ anhümâ” dedi ki, (Ey, Resûlullahdan “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” sonra, insanların en hayrlısı.) Hazret-i Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” buyurdular ki, âgâh ol yâ Ömer. Sen bana böyle söyledin ise, vallâhi gerçekdir ki, Resûlullahdan “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” işitdim. Buyurdular ki, **(Ömerden hayrlı bir kimse üzerine gün doğmamışdır.)** Yine onun devâmında Ukbe bin Âmirden nakl edilir ki, hazret-i Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdular; **(Eğer benden sonra Peygamber gelmek ihtimâli olsa idi, Ömer bin Hattâb Peygamber olurdu.)**

Onbirinci Menâkıb: Yine **(Mesâbîh)**in hasen hadîslerinde, Büreydeden “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet edilmişdir: Büreyde “radıyallahü teâlâ anh” haber verdi ki, hazret-i Resûl-i ekrem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” gazâya çıkdılar. Gazâdan sâlim ve ganîmetler ile döndükleri vaktde, siyâh renkli bir câriye gelip dedi ki, yâ Resûlallah! Ben nezr etmişdim ki, Allahü teâlâ hazretleri, eğer seni sâlim ve ganîmetler ile geri döndürürse, senin huzûrunda def’ çalayım ve tegannî edeyim. Habîbullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdular ki, eğer nezr etmiş isen def’ çal, eğer nezr etmemiş isen çalma. O câriye başladı def’ çalmağa. O sırada Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri geldiler. O câriye def’ çalmayı kesmedi. Sonra hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” geldi. Yine câriye susmadı. Sonra Osmân “radıyallahü teâlâ anh” geldiler. Câriye yine def’i kesmedi. Ondan sonra hazret-i Ömer “radıyallahü teâlâ anh” geldiler. Hemen câriye sükût edip, def’i yere koyup, üzerine oturdu. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdular: (Muhakkak şeytân senden korkar, yâ Ömer. Ben otururken bu câriye def’ çaldı. Ebû Bekr geldi. Yine çaldı. O vakt ki sen geldin, def’i yere atıp, üzerine oturdu.)

Onikinci Menâkıb: Yine **(Mesâbîh-i şerîf)**in hasen hadîslerinde, Âişe-i Sıddîka “radıyallahü teâlâ anhâ” hazretlerinden rivâyet edilmişdir. Buyurdu ki: Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri oturmuşdu. Bir gürültü ve çocukların seslerini işitdik. Hazret-i Resûl-i ekrem kalkdı. Bakdı ki, ha-

beşîler raks ederler. Uşaklar etrâfında seyr ederler. Bana dedi ki, yâ Âişe! Gel seyr eyle. Ben de vardım. Çenemi hazret-i Peygamberin omuzu üzerine koyup, mubârek omuzu ile, mubârek başının arasından seyr etmeğe başladım. Bir müddet sonra, bana buyurdular ki, doymadın mı. Hâyır, doymadım, dedim. Murâdım bu idi ki, dahâ göreyim. Resûlün yanında ne mikdâr kıymetim vardır, bileyim. O sırada hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" çıka geldi. Hemen halk habeşîlerin etrâfından dağıldılar. Hazret-i Peygamber "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki, **(Muhakkak görürüm ki, cinnin ve insanın şeytânları Ömerden kaçarlar.)** Âişe-i Sıddîka buyurdular ki, ben de geri döndüm.

Onüçüncü Menâkıb: (Me'âlimüttenzîl) kitâbının sâhibi, imâm-ı Begavî "rahmetullahi teâlâ aleyh" sûre-i Enfâlde, meâl-i şerîfi **(Hiçbir Peygamberini yer yüzünde .....)** olan altmışyedinci âyet-i kerîmesinin tefsîrinde, A'meşden, o da Amr bin Mürreden, o Ebû Ubeydeden, o Abdüllah bin Mes'ûddan bildirmişlerdir. Abdüllah ibni Mes'ûd "radıyallahü teâlâ anh" buyurdular ki, o vakt ki, Bedr günü oldu. Esîrler de berâberlerinde olarak geri dönüldü. Hazret-i Resûl-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu ki, (Bu esîrler hakkında ne dersiniz!). Hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" dedi ki, yâ Resûlallah, bunlar kavmindir ve ehlindir. Bunları koruma altına alıp, temkinli davranalım. Ümîd ederim ki, Allahü teâlâ hazretleri, onlara tevbe nasîb eyler. Onlardan fidye al. Bize de, küffâr üzerine kuvvet olur. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki, yâ Resûlallah! Bunlar seni tekzîb etdiler, yalanladılar. Seni ihrâc etdiler. Getir, bunların boyunlarını vuralım. Alîye buyur, kardeşi Ukaylın boynunu vursun. Hazret-i Hamzaya buyur, kardeşi Abbâsın boynunu vursun. Bana buyur, falan kimsenin boynunu vurayım, diye kendi soyundan bir kimseyi söyledi. Çünki, bunlar kâfirlerin reîsleridir, dedi. Abdüllah bin Ebî Revâha "radıyallahü teâlâ anh" dedi ki, yâ Resûlallah! Odunu çok bir dere bulalım. Bunların temâmını o dereye koyup, sonra bir ateş yakalım. Ateşde yansınlar. Abbâs ona dedi ki, rahmetini iyice kesdin. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri sükût etdi. Onlara cevâb vermeyip, Hâne-i şerîfe gitdiler. Sahâbe-i güzîn "rıdvânullahi teâlâ

aleyhim ecma'în" ayrı ayrı olup, bir fırka dediler ki, Ebû Bekr kavline uyarız. Sonra Server-i âlem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" Beyt-i şerîfinden çıkıp, buyurdu ki, Hak Sübhânehü ve teâlâ ba'zı kişilerin kalbini yumuşak kılar. Hattâ yağdan dahî yumuşak olur. Ba'zı kişilerin kalbini katı eyler. Hattâ taşdan da katı olur. Muhakkak yâ Ebâ Bekr, senin mislin İbrâhîm aleyhisselâm mislidir ki [benzeridir ki], onun hakkında Allahü teâlâ, İbrâhîm sûresi 36.cı âyet-i kerîmesinde meâlen, **(Bana tâbi' olan, benim dînimdendir, karşı gelen için, yâ Rabbî sen gafûrürrahîmsin!)** buyurdu. Ve yâ Ebâ Bekr! Senin mislin hazret-i Îsâ aleyhisselâma benzer ki, [ya'nî sen ona benzersin ki], Allahü teâlâ, Mâide sûresi 120.ci âyet-i kerîmesinde meâlen, **(Onlara azâb edersen, senin kullarındır. Eğer afv edersen, azîz ve hakîm olan sensin)** buyurdu. Ömere "radıyallahü anh" buyurdu, yâ Ömer! Senin benzerin Mûsâ aleyhisselâmdır. [Ya'nî Ona benzersin]. **(Yâ Rabbî! Kâfirlerin mallarının şeklini değişdir. Şiddetli azâbı göremeden, îmâna gelmiyecek şeklde, kalblerini bağla, katı et!)** [Yûnûs sûresi 88.ci âyet-i kerîme meâli.] ve hazret-i Nûh aleyhisselâma benzersin ki; **(Yâ Rabbî! Yeryüzünde, kâfirlerden dolaşan hiç kimseyi bırakma.)** [Nûh sûresi yirmialtıncı âyet-i kerîme meâli.] buyuruldu. Sonra, hazret-i Fahr-i âlem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki, (Bugün bu esîrlerden yâ fidye alınacak, yâ öldürülecekler).

Abdüllah bin Mes'ûd "radıyallahü teâlâ anh" buyurdular ki, Süheyl bin Beydâ' hâriç olsun. Zîrâ ben onu işitdim ki, islâmı zikr ederdi. Hazret-i Resûl-i ekrem susdular. Ben öyle korkdum ki, öyle hiç korkduğumu hâtırlamıyorum. Gökden başıma taş düşdü zan etdim. O gün Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" Süheyl bin Beydâ' hâriç buyurdular, ferâhladım. İbni Mes'ûd, İbni Abbâsdan rivâyet eder. Ömer bin Hattâb dedi ki, Hazret-i Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" Ebû Bekrin söylediğine meyl etdi, benim söylediğime meyl etmedi. O gün geçdi. Ertesi gün oldu. Geldim, gördüm ki, Resûlullah ve Ebû Bekr, oturmuşlar, ağlaşırlar. Dedim yâ Resûlallah, bana haber verin, Ebû Bekr ile berâber, niçin ağlarsınız. Ağlamak îcâb eden bir hâl var ise, ben de ağlıyayım. Eğer ağlanacak bir durum yok ise, sizin ağlamanız için ağlıyayım. Resûlullah hazretleri buyurdular ki, **(Eshâbım için ağlıyorum. Mal karşılığında**

esîrleri bırakdıkları için, onlara gelen azâb bana gösterildi. Şu ağaçdan dahâ yakın oldu) buyurarak, kendilerine yakın bir ağaca işâret etdiler. Allahü teâlâ hazretleri; meâl-i şerîfi **(Esîrleri öldürmekde acele etmek lâzım iken, siz dünyâ malı için fidye almağı tercîh etdiniz. Hâlbuki, Allahü teâlâ sizin, kâfirleri kahr etmenizi, islâm dînine yardım etmenizi istemekdedir. Allahü teâlâ azîz ve hakîmdir.)** olan Enfâl sûresi 67. âyet-i kerîmesini gönderdi. Her bir esîre fidye olarak kırk vekiyye aldılar. Her bir vekiyye kırk dirhemdir. İbni Abbâs "radıyallahü anh" buyurdu: Müşrikleri katl etmekle ilgili emr Bedr gününde oldu. Müslimânlar o günde az idi. Vaktâ ki, müslimânlar çok oldu ve saltanatları şiddetlendi [güçlendi]. Hak teâlâ meâl-i şerîfi **(.... muhârebe sona erince, yâ karşılıksız veyâ fidye ile salıverin....)** olan, Muhammed sûresi 4.cü âyet-i kerîmesini inzâl buyurup, Allahü teâlâ Peygamberini ve mü'minleri esîr emrinde muhayyer bırakdı. İsterlerse katl ederler, isterlerse köle ve câriye ederler. İsterler ise azâd ederler. İsterler ise fidye alırlar.

Abdüllah ibni Abbâs "radıyallahü teâlâ anhümâ" buyurdular ki, önceki Peygamberlere ve ümmetleri üzerine ganîmet harâm idi. Ne zemân ki, ganîmetden birşey ellerine geçerse, kurban için toplarlardı. Semâdan bir ateş inip, onu yutardı. Bedr günü oldukda, mü'minler, ganîmeti hemen aldıkları gibi fidyeyi de aldılar. Hak sübhânehü ve teâlâ bu âyeti kerîmeyi inzâl buyurdu. **(Ya'nî eğer Allahü teâlâ hazretlerinden ganîmet mâlının halâl olacağı levh-i mahfûzda yazılmasa idi, emr olunmadan aldığınız fidyeler için elbette büyük azâb size erişirdi.)** [Enfâl sûresi 68.ci âyet-i kerîmesi meâli.]

Hasen ve Mücâhid ve Sa'd bin Câbir demişlerdir ki, Allahü tebâreke ve teâlâdan hükm gelmeden kimseye azâb olmaz. Bedr muhârebesinde hâzır olanlar ve Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" onlardandır. Hüdâdan emr olunmazdan evvel, fidye aldığınız için, size büyük azâb erişirdi, denilmişdir. İbni İshâk dedi ki, Bedr gazâsına hâzır olan mü'minlerin hepsi esîrlerden fidye almağı hoş gördü. Sâdece Ömer bin Hattâb "radıyallahü teâlâ anh" Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerine esîrleri katl etmeği teklîf etdiler. Sa'd bin Mu'âz "radıyallahü teâlâ anh" dedi ki, yâ Resûlallah, esîrleri

katl etmek bana katl etmemekden dahâ iyi geliyor. Onun için, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdu ki, **(Eğer semâdan azâb nâzil olsaydı, Ömer bin Hattâb ve Sa’d bin Mu’âzdan başka kimse o belâdan necât bulmazdı** “radıyallahü teâlâ anhümâ”**)**.

Ondördüncü Menâkıb: Yine **(Me’âlimüttenzîl)**de sûre-i Bekarada; meâl-i şerîfi **(Oruc gecesi, hanımlarınıza yaklaşmanız size halâl kılındı)** olan 185.ci âyet-i kerîmenin tefsîrinde nakl edilmişdir. Tefsîr âlimleri dediler ki, islâmın ilk devrinde, iftâr etdikden sonra, yimek ve içmek akşam ile yatsı arası veyâ uyuyana kadar halâl olurdu. Yatsı nemâzını kıldıkdan veyâ uyudukdan sonra yimek, içmek ve cimâ’, ertesi günü akşama kadar harâm olurdu. Bir gece hazret-i Ömer, yatsıyı kıldıkdan sonra, tahammül edemeyip, ehline muvakaa etdi [onun ile cimâ’ yapdı]. Gusl etdikden sonra, pişmân olup ağladı. Nefsini levm eyledi [payladı]. Ertesi sabâh, Resûl-i ekrem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin huzûruna gelip, dedi ki; Yâ Resûlallah! Ben bir hatâ için, nefsimden Hak Sübhânehü ve teâlâya i’tirâz etdim. Ben bu gece yatsıyı kıldıkdan sonra, hanımımın yanına geldiğimde bir güzel koku hissetdim. Nefsim bunu güzel ve sevimli gösterdi. Ehlimle yakın oldum. Hazret-i Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdular ki, (Yâ Ömer! Sen bu şekl amele lâyık değil idin.) Hemen sahâbe-i güzîn içinden birkaç kişi de kalkıp, Ömerin “radıyallahü teâlâ anh” i’tirâf etdiği gibi i’tirâf etdiler. Sonra, hazret-i Ömerin ve Sahâbe-i güzînin hakkında yukarıda zikr olunan âyet-i kerîme nâzil oldu.

Onbeşinci Menâkıb: Yine **(Me’âlimüttenzîl)**de, Tahrîm sûresinde, meâl-i şerîfleri **(Eğer ikiniz de Allaha tevbe ederseniz [Âişe ve Hafsa], ne güzel...)**. **(Olur ki, onun Rabbi, yerinize sizden dahâ hayrlı zevceler verir....)** olan 4 ve 5.ci âyet-i kerîmelerinin inme sebebi beyânında haber verilmişdir. İsmâ’îl bin Abdülkâhir râvîler vâsıtası ile Abdüllah bin Abbâsdan “radıyallahü teâlâ anh”, o da Ömer bin Hattâb hazretlerinden rivâyet etdiler. Bir vakt, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri, ezvâc-ı tâhirâtdan ayrılmak istediler. Bu hadîs-i şerîf te’vîlli zikr olundu. Sonunda hazret-i Ömer buyurdu ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin huzûr-ı

şerîflerine vardım. Dedim, yâ Resûlallah! Eğer hanımlarınızı boşar iseniz, sizin için sıkıntı olmaz. Eğer sen onlara talâk vermiş isen, muhakkak Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri seninledir. Hak sübhânehü ve teâlâ hazretlerine hamd ederim ki, onlarla öyle bir kelâm ile konuşurum ki, Allahü teâlâ benim söylediğim kavli tasdîk eder. Bu âyet-i kerîme nâzil oldu. [Tahrîm sûresi 4 ve 5. âyet-i kerîmeler.]

Onaltıncı Menâkıb: Birgün hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" biryerde oturup, mubârek hırka-i şerîfini yamarken, arkası açık kaldı. Arkasına, Allahü teâlânın emri ile bir mikdâr güneş te'sîr etdi. Bir mikdâr kalb-i şerîfleri incindi. Güneşe dikkat ile bakdı. Allahü teâlânın emri ile güneş kapkara oldu. Âlem karanlık oldu. Derhâl Cebrâîl aleyhisselâm, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerine gelip, dedi ki: Yâ Resûlallah! Hak sübhânehü ve teâlâ sana selâm eder. Ve buyurur ki, Ömere emr edesin ki, güneşe şefkat nazarı ile baksın. Yoksa güneş, kıyâmete dek, bu hâl üzere kalır, dedi. Hazret-i Muhammed-il Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem", hazret-i Ömeri huzûr-ı şerîflerine çağırdı. Buyurdu ki, yâ Ömer! Allahü teâlâ emr buyurdu ki, Ömer, güneşe şefkat nazarı ile nazar etsin. Yoksa, kıyâmete kadar güneş böyle kalır. Hazret-i Ömer "radıyallahü anh" şerefli emrlerine uyarak, güneşe şefkat nazarı ile bakdı. Allahü teâlânın izni ile güneş evvelki gibi münevver oldu. Var bundan kıyâs et ki, hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" ne büyük sultân imiş.

Onyedinci Menâkıb: Ebûl Mu'în Nesefî "rahmetullahi aleyh" **(Temhîd)** adındaki risâlesinde beyân etmişdir. Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin vefâtı yaklaşdı. Osmân bin Affân "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerine buyurdu ki; Söylediklerimi yaz. Osmân "radıyallahü anh" ne yazayım, dedi. Buyurdular ki; (Yazın, Bismillâhirrahmânirrahîm. Bu Allahü teâlânın Resûlünün halîfesi Ebû Bekrin, dünyâdaki son günü, âhıretdeki ilk gününün vasıyyetidir. Ben Ömer bin Hattâbı halîfe seçdim. Ona itâ'at edin. Öyle zan ediyorum ki, adâlet eder. Yanılmışsam gaybı ancak Allahü teâlâ bilir.) Sahâbe-i güzîn "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" hazretlerinin hepsi hazret-i Ömerin "radıyallahü teâlâ anh" hilâfetine râzı ol-

dular. Husûsî olarak hazret-i Alî “radıyallahü anh” râzı oldu. Seve seve önce bi’ât etdi. Zîrâ Resûl-i ekrem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinden işitmiş idi. Buyurdular ki: **(Benden sonra iktida’ edin** [tâbi’ olun] **o kimselere ki, onlar Ebû Bekr ile Ömerdir** “radıyallahü anhüm”**)**.

Onsekizinci Menâkıb: Âlimler ittifâk etmişlerdir. Hazret-i Ömerden “radıyallahü anh” evvel ve sonra, dünyâda kimseye hazret-i Ömer “radıyallahü teâlâ anh” dirliği gibi [idâresi gibi] dirlik verilmedi. Kimse onun yoluna varamadı. Hilâfetde hazret-i Ömer “radıyallahü teâlâ anh” şöyle idi. Dicle nehri kenârında koyun güden çobanın, bir koyunu zâyi’ olsa, korkarım ki, onu Allahü teâlâ hazretleri niçin çobanın koyunlarını gözetmedin diye benden sorar, der idi. Rivâyet olunur ki, bir gün hazret-i Ömer “radıyallahü teâlâ anh” öğle sıcağında kendi soyunup, sadaka develerini bağlıyordu. Dediler, yâ Emîr-el-mü’minîn! Niçin sen kendin zahmet çekersin. Bir kişiye buyurun, o bağlasa, olmaz mı. Buyurdu ki, bunlar fakîrlerin hakkıdır. Çünki, Allahü teâlâ beni bunlara çoban etdi. Fakîrlerin işlerini kendim görmem lâzımdır. Zîrâ âhıretde benden sorarlar. Bir kişi dedi, yâ Emîr-el-mü’minîn! Sana yakın olanların işlerini sen kendin görürsün. Uzak olanların işini nasıl görürsün. Buyurdu ki, inşâallahü teâlâ bir sene gezeceğim. Nice gücü yetmez, fakîr ve hastalar vardır. Kendim onların kapılarına varıp, ihtiyâclarını göreceğim. Hazret-i Ömer “radıyallahü teâlâ anh” her yere bir emîr veyâ âmir gönderirdi. Ona bir vasiyyetnâme verirdi. Ne yapmaları îcâb etdiğini bildirirdi. Der idi ki, eğer dediğimden dışarı çıkarsanız, ben senden bîzârım. Bir kâğıd da o tarafın reâyâsına [ehâlisine] gönderirdi. Eğer bu kişi benim dediğim yerde emrlerime uyar ise, emrine mutî’ olunuz. Eğer uymaz ise mutî’ olmayınız.

Abdürrahmân bin Avf der ki, hazret-i Ömer “radıyallahü teâlâ anh” geceleri şehri gezer, kontrol ederdi. Bir gece benim evime geldi. Yâ Abdürrahmân, bu gece şehrin kenârına bir kervân geldi. Korkarım ki, eşyâları kaybolur. Gel, gidip, bu gece onları bekleyelim, dedi. Vardık, sabâh oluncaya kadar onları bekledik. Ramezân-ı şerîfde terâvîh nemâzını cemâ’at ile kılmak, hazret-i Ömerden kaldı. Eslemîyi beytül-mâla emîn ta’yîn etmişdi. Birgün Eslemîden sordular ki, hiç hazret-i Ömerin bey-

tül-mâldan herhangi birşey aldığı oldu mu. Dedi ki, eğer, ehl ve ıyâlinin nafakaya ihtiyâcı olursa, beytül-mâldan ödünc alırdı. Eline mal geçince, yine yerine koyardı. Hazret-i Ömerin "radıyallahü anh", kuru arpa ekmeği yimek âdeti idi. Kalın kumaşdan gömlek giyerdi. Birçok gazâlar yapdı. O kadar vilâyetler feth eyledi ki, o kadar mâl ve menâl onun katına geldi ki, kimseye o kadar gelmedi. Arab ve acem ve rûm beğleri ikrâmlar edip, hükmüne baş eğdiler. O kadar şehr imâret eyledi ki, had ve hesâbı yokdu. Meşrık ve magrib arası, tâ Ceyhûna ve Âzerbaycân, Horasan derbendine ve Umman, Kirmân, Mısr, Şâm ve Rûma varıncaya kadar; bütün beldeler onun hükmüne baş eğdi. Hattâ, rivâyet olundu ki, hazret-i Ömerin "radıyallahü anh" zemân-ı şerîflerinde, sekizbin câmi'i şerîfde cum'a kılmak müyesser olmuşdur. Büyük gazâlar yapmışdır. Bu kadar memleketleri feth eylemek, ezelde ona takdîr olmuşdur. Her nereye asker gönderse, mensûr ve muzaffer olup, sâlimen, ganîmetler ile geriye dönmüşlerdir. Ordusu hiç mağlûb olmamışdır. Tedbîrli ve tedârikli ve adâletli idi. Hilâfeti zemânında yimesi ve içmesi hiç değişmedi, fazlalaşmadı. Hiçbir zemân hâtırlarına kibr gelmedi, büyüklenmedi. Sonu pişmânlık, üzüntü olacak iş yapmadı. Bunlar **(Taberî târîhi)**nden alınmışdır.

Ondokuzuncu Menâkıb: Hazret-i Ömer "radıyallahü anh" hilâfet makâmına geçdikden sonra, kızı hazret-i Hafsa "radıyallahü anhâ" ki Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" ezvâc-ı mutahheralarındandır, muhterem babalarını görmeğe vardılar. Mubârek yüzlerini gördükde, üzerinde olan hırkanın oniki yerde yaması var. Hattâ yamanın ikisi deriden idi. Hafsa, babasını bu hırka ile görüp, hâtır-ı şerîfleri mahzûn olup, dedi ki, ey devletlim ve gözüm nûru babam. Bu hırkayı bir fakîre verseniz. Kendi arkanıza bir yeni hırka yapsanız, câiz olmaz mı? Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" buyurdular ki, kızım, sen Fahr-i âlem hazretlerinin halâli idin. Sen ona bizden yakın idin. Bilmez misin ki, Server-i âlem bu dünyâyı denîden [alçak dünyâdan] neler çekmişdir. Ne mertebe sakınmışdır. Dünyâyı hor ve zelîl edip, emri altına almışdır. Âhırete teşrîf etdikde, bana vasıyyet edip, (Yâ Ömer, kıyâmet gününde, benim ile ve Ebû Bekr ile buluşmak istersen, yolumuzdan ayrılma) diye buyurmadı mı?

Yirminci Menâkıb: Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" halîfe iken, hazret-i Nu'mânı "radıyallahü teâlâ anh" serdâr yapıp, acem diyârına gönderdi. Nihâvend ile Hemedânı feth etdiler. Bir mecûsî acem, Mugîrenin elinde esîr iken, koynundan bir kutu çıkarıp, dedi ki, babam bana bu kutuyu verdiği zemânda, vasıyyet etmişdir ki, pâdişâh olduğun vakt bunu açasın. Ben şimdiden sonra pâdişâh olacak değilim, deyip, kutuyu Mugîre hazretlerine teslîm eyledi. Mugîre "radıyallahü teâlâ anh"da, kutuyu eline alıp, bütün islâm askeri içinde açıp, gördüler ki, içi çok kıymetli mücevher ile doludur. Hepsi dediler ki, bu kutu ceng ile alınmamışdır. Yine bunu aynı şekilde, Emîr-ül mü'minîn Ömer "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerine gönderelim. O kutuyu bir kutu içine koyup ve mühürleyip, hazret-i Ömere gönderdiler. Hazret-i Ömer de kutuyu Eshâb-ı güzîn arasında açıp, gördükden sonra, götüren kimseye, bu da gâzîlerin hakkıdır. Satsınlar, akçesini, gâzîlere taksîm etsinler diye emr etdi. Sonra o kutuyu yine islâm askeri içine gönderip, etrâfdan gelen zenginler toplanıp, satın aldılar. Otuzbin kişinin her birine onarbin akçe düşdü. Husûsan, önce mağlûb etdikleri askerin malından beytülmâl için beşde bir ayrıldıkdan sonra, adam başına altmış bin akçe hisse düşmüş idi. Altından ve gümüşden gayri çok mal ve ganîmet elegeçmiş idi. Bu gazâlarda tahsîl olunan mal ve ganîmetlerden, hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" bir habbesini kabûl etmezdi. Cümlesini fakîrlere ve gâzîlere sarf ederdi. **(Taberî târîhi)**nden alınmışdır.

Yirmibirinci Menâkıb: Yine Taberî târihînden alınmışdır. Hicretin yirmiüçüncü senesi idi. Birgün Ömer bin Hattâb "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerine bir aşîretin zulmünden şikâyet etdiler. Îrân tarafında bir aşîret vardır. San'atları harâmîlikdir. Müslimânların yollarını basarlar. Mallarını alırlar. Îmâna gelmezler. Müslimânlara karışmazlar. Hazret-i Ömer "radıyallahü anh" Mesleme bin Kaysı onların üzerine gönderdi. Mesleme asker ile varıp, onları dîne da'vet etdi. Kabûl etmediler. Cizye verin dedi, kabûl etmediler. Ceng eylediler. Mesleme onların erkeklerini kırdı. Kadınlarını esîr aldı. Mesleme ganîmet malının beşde birini beyt-ül-mâl için ayırdı. Bir kutu ile kıymetli taşlar eline geçmişdi. Ömer "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerine, beşde bir mal ile o kutuyu, müslimânların rızâsı ile arma-

ğan gönderdi. O gönderdiği kişi rivâyet eder ki, Medîne-i münevvereye geldim. Gördüm, hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" yemekler pişirip, mescidde fukarâya yidirirdi. Zîrâ âdet-i şerîfesi bu idi ki, beyt-ül-mâldan fakîrler için günde bir deve kesip, pişirip, yidirirdi. Yemek yinirken, kendisi mubârek eline bir asâ alıp, ayağı üzerine durup, yiyenleri gözetirdi. Ekmek ve aş lâzım oldukça, götürüp verirdi. O kişi der ki, hazret-i Ömeri bu hizmeti yaparken gördüm. Sabr edip, bekledim. Hazret-i Ömer işini bitirip, evlerine geldiler. Ben de arkasından vardım. Bana, içeri girin dedi. İçeri girdim. Hazret-i Ömerin hâtunu ki, Ümmü Gülsümdür. Hazret-i Alînin "radıyallahü teâlâ anh" kızıdır. Hazret-i Fâtımadan olmuşdur. Gördüm ki, üzerinde bir eskimiş fistan giymiş, oturur. Evinin içinde, bakdım, bir eskimiş kilim, iki yasdıkdan gayri nesne görmedim. O yasdıklar da hurma lifinden idi. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" kilim üzerine oturup, yasdığı benim altıma verdi. Oturdum. Sonra, Ümmü Gülsüme, hiç bizim için yemek pişirdin mi, dedi. Dedi ki, yâ Emîr-el mü'minîn, yalnızlık sebebi ile bugün yemek pişiremedim. Kalkıp, bir çanağa bir mikdâr zeytinyağı koyup, içine biraz tuz koydu. Bir parça arpa ekmeğini hazret-i Ömerin önüne getirdi. Ben de hazret-i Ömerin hâtırı için berâber yidim. Ondan sonra, o hediyye kutusunu çıkarıp, hazret-i Ömerin önüne koydum. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" bu nedir, dedi. Mesleme bin Kays bunu size gönderdi. Müslimânlar da hisselerinden geçdiler. Hepsinin rızâsı ile bunu sana armağan gönderdiler, dedim.. Hazret-i Ömer onu gördükde, mubârek iki ellerini dizi üzerine koyup, ağladı ve dedi ki: Hak Sübhânehü ve teâlâ hazretleri Ömere bu kadar nesneler verdi. Ömerin gözü ve karnı doymadı. Bununla doyar mı, dersin. Yürü bu kutuyu Meslemeye götür ve de ki, bir dahâ bunun gibi iş yapmasın. Müslimânların nasîbini kimseye göndermesin. Bu cevâhirleri satsın, müslimânlara dağıtsın. Çabuk git. Eğer dağılmış iseler, Meslemeye bir iş ederim ki, müslimânlara ibret olur. O kimse dedi, yâ Ömer te'cîl eyle. Emîr buyurursan, benim bineceğim yok. Ben gidinceye kadar geç olur. Buyurdu, sadaka develerden iki deve getirdiler. Bana verdi. Buyurdu, bu develere nöbetle binip, oraya varınca, senden dahâ müstehak ve da-

hâ fakîr bir kişi bulup, bu develeri ona ver. O kişi dedi: Gecikmiş olarak Medîneden çıkıp, o makâma erişdim. Kutuyu Meslemeye verdim. Durumu söyledim. Mesleme de o cevherleri otuz bin altına satıp, orada bulunan gâzîlere bölüşdürdü.

Yirmiikinci Menâkıb: Hazret-i Ömerin "radıyallahü anh" zemân-ı şerîflerinde, Şâm şehri civârında, bir kal'ayı muhâsara etdiler. Allahü teâlânın hikmeti öğle vakti yaklaşdı. Feth müyesser olmadı. Hazret-i Ömer gadaba gelip, islâm askerinin hepsini huzûruna çağırıp, bu âna kadar kal'anın feth olunamamasının sebebi nedir. Kâfirler kimlerdir ki, islâm askerine karşı koyarlar. Aranızda zâhiren bir hatâ sâdır olmuş kimse olmasa, bu kadar dayanamazdı, diye şiddetli azarladı. Eshâb-ı tâhire varıp, herbirisi tevbe ve istigfâr ile meşgûl oldular. O esnâda Eshâb-ı güzînden birisi ağlıyarak, hazret-i Ömerin "radıyallahü teâlâ anh" huzûrlarına gelip, dedi ki, yâ Emîr-el-mü'minîn, bu gece teheccüde kalkdığım vakt, karanlık olduğundan, misvâkımı arayıp, bulamadım. Misvâksız nemâz kıldım. Var ise benim hatâmdandır. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki, tevbe ve istigfâra devâm eyle. Bir sâat geçmeden kal'a feth oldu.

Şimdi, ey mü'min kardeşlerim. İslâm askerine lâzım olan budur ki, doğru yoldan dışarı bir adım atmazlar. Böylece, vardıkları yerlerde yüz aklıklar edip, fethler müyesser olur. Yoksa cevr ve zulm ne dünyâya ve ne âhırete yarar. Zâlimler dünyâda ve âhıretde perîşânlıkdan kurtulamazlar. Hattâ nice mu'teber kitâblarda meşâyıh-ı ızâm rivâyet buyurmuşlardır: Bir asker zulm üzerine olsa, Allahü tebâreke ve teâlâ, muhârebe safında, düşmanla karşılaşınca, o zâlim askerin kalbine vehm ve korku verip, düşmân üzerine galebe etmeden firâr eder. Ceng etmeğe aslâ iktidârı olmaz. Ba'zı meşâyıh rivâyet etmişdir ki, zulm muhârebe mahallinde, bir kerîh şekle girip, hemen muhârebeye başlanınca, zâlimlerin gözlerine korkulu görünüp, savaşmağa mecâlleri kalmayıp, firâra başlarlar. Allahü teâlâ âlimdir. Böyle hâller çok olmuş, tecrîbe olunmuşdur. Allahü teâlâ nefslerimizin şerrinden, çirkin işleri yapmakdan hepimizi muhâfaza buyursun.

Yirmiüçüncü Menâkıb: Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh", hilâfeti zemânında, rûm pâdişâhına adam gönderip, dîne

da’vet eyledi. Rûm pâdişâhı da kıymetli hediyyeler ile elçi gönderdi. Elçi Medîne-i münevvereye geldi. Hediyyesini alıp, hazret-i Ömer “radıyallahü teâlâ anh” ile buluşulduğu mahalde, hazret-i Ömer, bir kadıncağızın dıvârını yapıyor idi. O hâlde iken, haber verdiler ki, rûm pâdişâhının elçisi geldi. Emriniz nedir. Buyurdular ki, söyleyin, gelsin. Ellerinizi yıkayıp, bir yerde otursanız, olmaz mı, dediler. Râzı olmadı. Ne yapsınlar. Elçiyi çağırıp, hazret-i Ömer ile buluşdurdular. Elçi, hazret-i Ömeri bu hâlde görüp, dedi ki, arab pâdişâhı bu mudur. Eğer böyle olduğunu bilseydim, gelmezdim. Rûm pâdişâhı da beni buraya göndermezdi. Hazret-i Ömer iki mubârek parmaklarıyla işâret edip, buyurdular ki, eğer göndermeseydi, onun iki gözünü çıkarırdım. Târîh yazdılar ki, meğer hazret-i Ömer böyle işâret etdiği gibi, rûm pâdişâhı oturduğu yerde iki balçıklı parmak gelip, iki gözünü çıkardı. Hattâ parmaklarının balçığı iki gözünün üzerinde yapışıp kaldı. Her ne kadar uğraşdılar ise de, gidermek mümkin olmadı. Bir zemândan sonra elçi, izin alıp, rûm pâdişâhına geldiğinde, gördü ki, iki gözü de a’mâ olmuş. Sebebini süâl eyledi. Ahvâli anlatdılar. Ta’accüb edip, o da hazret-i Ömer ile geçen ahvâli bunlara bildirdi. Ba’zı rivâyetlerde, rûm pâdişâhının elçisi geldiği vakt, Eshâb-ı güzîn “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în” hazret-i Ömerin “radıyallahü anh” yanında otururlar idi. Hazret-i Ömer, hurma lifinden bir gömlek giymiş, dokuz yerinden yamanmış idi. Acabâ, sultânım, mubârek arkanıza bir kaftan alsanız câiz olmaz mı, dediklerinde, hemen hazret-i Ömer “radıyallahü anh” gadaba gelip, dedi ki: Dahâ bu i’tibâr görmek arzûsundan kurtulmadınız mı. Dîn-i islâmda kudreti böyle mi fehm etdiniz. Bize dîn-i islâmın şerefi yetmez mi. Dîn-i islâmdan efdal ve eşref bir nesne varmıdır ki, ona i’tibâr edersiniz. Bu se’âdet ve bu devlet ki, Hak sübhânehü ve teâlâ hazretleri bize ihsân eylemişdir. Kime müyesser olmuşdur ki, dîn-i islâm tâcını başımıza koydu. Şer’ı şerîfi Muhammedî elbisesini arkamıza giydirdi. Kalbimizi kelime-i şehâdet ile münevver eyledi. Allah, Allah! Dîn-i islâm kadrini bilmemişsiniz. Ancak kendinizi halka libâs ile mi göstermek istersiniz. O şekilde gadaba geldi ki, belki kimse öyle gadaba gelmemişdir. Söyliyenler pişmân olup, artık, cevâba kâdir olmayıp, başlarını aşağıya eğip, sükût eylediler. Şimdi, bizim sultânları-

mız bu hâl ile dünyâda geçinip, asla i'tibâr etmeyince, bize de lâyık olan budur ki, onların yolunu gözetip, kıyâmet gününde, Allahü teâlânın huzûruna ve Habîbullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" huzûruna vardıkda mahcûb olmayalım.

Yirmidördüncü Menâkıb: Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" halîfe iken, bir gün mescidde oturuyordu. Rûm kayserinin elçisi geldi. Ba'zı hediyye ve bir doğan, bir tazı, bir şişe zehr de getirdi. Dedi ki, yâ halîfe. Bu tazı öyle bir tazıdır ki, her nereye salar isen, avını yakalar, kaçırmaz. Avı ondan kurtulmaz. Bu doğan da bir doğandır ki, hangi kuşa salarsanız, hiç aman vermeyip, alır. Aslâ bir kuş pençesinden halâs olmaz (kurtulamaz). Bu şişe içinde olan zehr, öyle bir zehrdir ki, bir katresini insana içirseler, o ânda ölür, bunun ilâcı olmaz. [Ya'nî o kişi kurtulamaz]. Tuhâf nesne olup, pâdişâhlar hazînesinde bulunması lâzımdır ve lâyıkdır diye, rûm sultânı kayser göndermişdir. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki, kuş nedir ki, insan onunla meşgûl olup, ondan ne fâide hâsıl eder. Ehl-i hâl olan onu eline alıp, amellerini boşa çıkarmaz, deyip, bağlarını çıkarıp, sahrâya salıverdi. Kelb [köpek] nedir ki, insan ona tâlib ve râgıb olup, o mekrûhu evine koysun ve ardınca gezip, yürüsün. Onun da zincirlerini alıp, azâd eyleyip, serbest bırakdı. Ondan sonra o içinde zehr olan şişeyi mubârek eline alıp, dedi ki, benim dünyâda nefsimden büyük düşmânım yokdur. O zehri (Bismillahirrahmânirrahîm) deyip, temâmını içdi. Elçi bu hâli görünce, şaşırıp, mescid kapısında durdu. Bir zemândan sonra gelip, hazret-i Ömere bakdı. Gördü ki, hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" evvelki gibi devlet ve se'âdetle, sıhhat ve selâmetde oturur. Hemen yerinden kalkıp, hazret-i Ömerin "radıyallahü teâlâ anh" ayaklarına yüzünü ve gözünü sürüp dedi ki, yâ halîfe, bana îmânı anlat. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" elçiye kelime-i şehâdet telkîn etdi ve elçi, müslimân oldu. Ondan sonra elçi, rûm kayserine gitmeyip, geri kalan ömrünü Ömerin "radıyallahü anh" hizmetinde geçirdi.

Yirmibeşinci Menâkıb: Hazret-i Mevlânâ Abdürrahmân Câmînin "kuddise sirruh" **(Şevâhid-ün Nübüvve)** adlı kitâbından acemîlere kolaylık olmak için terceme olunmuşdur. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" halîfe iken, Eshâb-ı Güzîn "rıdvâ-

nullahi teâlâ aleyhim ecma'în" hazretlerinden birisini serdâr (komutan) ta'yîn edip, islâm askeri ile gazâya göndermişdi. Askerler gitdikden sonra, bir gün hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" oturduğu yerde, üç kerre sesli olarak lebbeyk dedi. Hiçbir kimse bunun sırrına vâkıf olmayıp, sormağa da kimse cesâret edemedi. Zîrâ Ömer "radıyallahü teâlâ anh" çok fazla şanlı idi. Kimse teklîfsiz huzûrlarında söz söyleyemezdi. Bu hâlin olduğu günün târîhini yazdılar. Görelim bunun aslı nedir, dediler. Bir zemân sonra o serdâr ve askerleri, nice fethler yapıp, sâlimen ve ganîmetler ile geri geldiler. Serdâr, hazret-i Ömere "radıyallahü teâlâ anh" sefer ahvâlini bir bir anlatdı. Hazret-i Ömer buyurdu ki; yâ o yiğidin hâli ne oldu, dedi. O da, dedi ki, Allahü teâlâ hazretlerine ma'lûmdur, yâ Ömer! Kasd ile olmadı. Soyunup, suya girdi. Meğer o su gâyet soğuk olup, tâkat getiremeyip, üç kerre; yâ Ömer diye bağırdı ve rûhunu teslîm etdi. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh", benden sonra âdet olmayacağını bilsem, seni katl ederdim. Ammâ var, o yiğidin evlâdına akça borcunu ver, ya'nî diyetini öde, diye tenbîh eyledi. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" bu mertebe âdil idi. Askerin ahvâline çok fazla alâka gösterirdi. Hattâ o yiğidin vefât etdiği yer bir aylık yol idi. Bu uzaklıkdaki yoldan çağırdığı gibi, Medîne-i münevverede, izzet ve se'âdet ile oturduğu yerde, o yiğidin bağırmasını işitip, üç kerre "lebbeyk" demesinin sebebi bu idi.

Yirmialtıncı Menâkıb: Vettîn sûresinin tefsîrinde yazılmışdır ki, Meşrık tarafında bir yer var idi. Adına Bahreyn derlerdi. Orada yılda bir kerre ejderhâ çıkardı. Câbilkâ şehrine gelip, ona her sene bir oğlan verirlerdi. Onu yiyip, ondan sonra geri döner giderdi. Bir sene bir fakîr kimseye nöbet geldi. O biçârenin de bir oğlu var idi. Ejderhânın gelme vakti de yaklaşmışdı. O fakîrin oğlunu verecekler, ejderhâ yiyecekdi. O fakîr müthîş ızdırâbda iken, hazret-i Ömerin "radıyallahü teâlâ anh" mubârek hânelerine vardı. Ciğerini dağlayıp, gözyaşları dökerek dedi ki, yâ emîr-el-mü'minîn, yâ halîfe-i rûy-i zemîn! Revâ mıdır [uygun mudur], senin se'âdetli zemânında, benim gibi bir miskin ızdırâbda olsun. Senin yanında iken, ben zahmet çekeyim, uygun mudur? Hazret-i Ömer "radıyallahü anh" buyurdular ki, sebebi nedir, bize haber ver. O derdli adam dedi: Yâ Emîr-el-mü'minîn. Ben Câbilkâ şehrinden gelirim. Senede bir kerre Câbilkâ

şehrimize bir ejderhâ gelir. Bir evden bir oğlan verirler. Ejderhâ o oğlanı yutar. Ondan sonra geri dönüp, gider. Ertesi sene bir dahâ gelir. Bu sene nöbet ben fakîre geldi. Benim bir tek oğlum var. Başka yokdur. Benim derdim budur deyip, feryâd, figân etdi. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" mubârek eline kalem alıp, bir kâğıda yazdı. Dedi ki, ey ejderhâ! Şimdiden sonra sen o şehre artık gelip, oğlan almıyacaksın. Eğer gelecek olur isen, Allahü teâlânın Habîbi ve Resûlü Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hakkı için, oraya gelip, seni ateşe atıp ve vücûdunu dünyâdan yok ederim. O yazdığını, o fakîrin eline verdi. Fakîr, Câbilkâ şehrine gidip, şehrin ehâlisine haber verdi. Hepsi sevindiler. O kâğıdı alıp, ejderhânın yolu üzerine koyup, gözetdiler. O ejderhâ da gelip, o yol üzerinde o kâğıdı gördüğü gibi, yüzüne ve gözüne sürüp, öpüp, başı üzerine koyup, o ân geri döndü. Artık o şehre gelip, oğlan istemedi. Hak Sübhânehü ve teâlânın kudreti ile ve Fahr-i kevneyn ve Resûl-i sakaleyn hazretlerinin mu'cizesi ve hazret-i Ömerin "radıyallahü teâlâ anh" kerâmeti ile, bu şehr halkı, bunun gibi ejderhânın şerrinden halâs oldular [kurtuldular].

Yirmiyedinci Menâkıb: (Şevâhid-ün nübüvve)de beyân olunmuşdur. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" zemân-ı şerîflerinde, Amr ibni Âs "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerini, Mısr üzerine gönderdi. Mısrı feth etdi. Amr ibni Âsı Mısra hâkim (vâlî) ta'yîn eyledi. Bir kaç aydan sonra, Mısr ehâlisi Amr ibni Âs hazretlerinin huzûruna vardılar. Dediler, bu Nil ırmağının bir âdeti vardır ki, onsuz taşmaz ve suyu kesilir. Amr ibni Âs dedi ki, o âdet nedir. Dediler ki, âdeti odur ki, üzerimizde olan aydan on iki gün geçince, bir kız çocuğu buluruz. Anasını ve babasını mâl ile râzı ederiz. O kızı nefîs elbiseler ile süsleyip, Nil ırmağına bırakırız. Amr ibni Âs "radıyallahü teâlâ anh" bunu işitip, bu bir yaramaz işdir. İslâmda böyle bir iş olmaması lâzımdır. Muhakkak islâm, bütün kötü âdetleri ortadan kaldırmışdır. O târîhden üç ay geçdi. Nil nehrinin suyu artmadı. Ehâlîsi başka yerlere göç etmeğe başladılar. Hazret-i Amr, bu hâli gördü. Emîr-ül-mü'minîn Ömer "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerine mektûb yazıp, bildirdi. Hazret-i Ömer mektûbu okudu. Cevâbında yazdı ki, iyi etmişsin. Savâb olmuşdur. Mektû-

bumun içine bir parça kâğıd koydum. Onu Nil ırmağına bırak. Mektûb Amr'a geldi. O kâğıdda şu satırlar yazılı idi. (Ömer-ibnül Hattâbdan Mısrın Nil nehrine. Önceden akıyor idin. Şimdi akmıyorsun. Vâhid ve Kahhâr olan Allahü teâlâ seni akıtır. Senin akman için Vâhid ve Kahhâr olan Allahü teâlâya düâ ediyorum.) Amr bin Âs o kâğıd parçasını, Nil nehrine bırakdı. Ertesi gün, Nil nehri onaltı arşın yukarı kalkıp, su seviyesi yükseldi. O vaktden sonra, o yaramaz âdetden Mısr ehâlisi kurtuldular. İmâm-ı Müstagfirî "rahimehullahü teâlâ" haber verdi ki, hazret-i Mûsâ "salevâtullahi alâ nebiyyinâ ve aleyh" Âl-i Fir'avnın üzerine beddüâ eyledi. Hak Sübhânehü ve teâlâ Nil ırmağının suyunu kesdi. Halk etrâfa dağılmağa başladılar. Sonra toplanıp, hazret-i Mûsâ aleyhisselâma gelip, tedarrû' kıldılar. Bizim için düâ eyle, ki Nil geri revân olsun [geri aksın]. Hazret-i Mûsâ aleyhissalâtü vesselâm belki îmâna gelirler diye düâ eyledi. Sabâh oldu. Gördüler ki Nil onaltı zrâ' yukarı kalkıp, akar. Hak Sübhânehü ve teâlâ o ihsânı, ümmet-i Muhammedden Ömer "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerine kerâmet olarak verdi. Var kıyâs eyle ki, ne mertebe sultân imiş.

Yirmisekizinci Menâkıb: Hazret-i Ömerin "radıyallahü teâlâ anh" kuvvet-i kudsiyeleri ve rûhâniyyetleri bu mertebe idi ki, her kim karşısına gelse, yalan söylemek kasd eylese, dili varmaz idi. Doğru söylerdi. Bir mü'min ile bir münâfık karşısına vardıkda da, söylemeden onları fark ederdi. Zîrâ sûretlerine bakmayıp, sîretlerine nazar ederdi. Onun için yüksek şânlarına uygun olarak Ömer-ül Fârûk denilmişdir. Dostluğu ve adâveti Allahü teâlâ için ederdi. Gayretli idi. İleriyi görücü, tedbîr sâhibi idi. Nice kerre, görüşlerine uygun âyet-i kerîme nâzil olmuşdur.

Yirmidokuzuncu Menâkıb: Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" hilâfeti zemânında, Şâm şehrine gitmek îcâb etmişdi. Se'âdet ve izzetle, Eshâb-ı güzînden "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" bir cemâ'ati de yanlarına alıp, Medîne-i Münevvereden çıkıp, yola revân oldular. Hazret-i Ömerin bir deveden başka bineceği yokdu. Mugîre adlı bir köle var idi. Bir sâat hazret-i Ömer "radıyallahü anh" o deveye binerdi. Mugîre

piyâde olunca [yaya kalınca], deveyi yederdi. Bir sâat Mugîre binerdi. Hazret-i Ömer önünde piyâde olurdu. Allahü teâlânın hikmeti, Şâm şehrine girecekleri vakt, deveye binmek nöbeti Mugîreye gelmişdi. Eshâb-ı güzîn, hazret-i Ömere geldiler, dediler ki, efendim, ihsân eyleyin. Bu sâatde deveye se'âdetle sizin binmenizi ricâ ederiz. Hazret-i Ömer buyurdu ki, önce nöbet benim idi, bu sâat nöbet Mugîrenindir. Deveye niçin ben bineyim. Eshâb-ı güzîn dediler ki, bugün Şâm şehrine girilecekdir. Şâm şehrinin bütün ileri gelenleri, cenâbınıza karşı çıkarlar [sizi karşılamağa gelirler]. Onlar atlı, siz halîfe iken yaya yürümek münâsib değildir. Lutfunuzdan ümmîd ederiz ki, ricâmızı makbûl tutup, red etmeyiniz. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" huzûrsuz olup, dedi ki, siz bu evhâmdan kurtulmadınız mı? İslâm dîninin kadrini böyle mi anladınız. Bize islâm şerefi yetmez mi. İslâm dîninden ekrem ve eşref bir nesne var mıdır. Bu se'âdet ve bu devlet ve bu izzeti Allahü teâlâ hazretleri bize ihsân eylemişdir. Dîn-i islâm tâcını başına koymak, kime müyesser olmuşdur. Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" getirdiği islâm elbisesini arkamıza giydirdi. Kelime-i şehâdeti dilimize çırağ eyledi. Kur'ân-ı azîm ile kalbimizi münevver eyledi. İslâmiyyetin kadrini acaba niçin anlamamışsınız ki, kendinizi halka, at ile, don ile göstermek istersiniz. Yalnız Habîb-i ekremin "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" ümmeti olmak şerefi size yetmez mi, diye cevâb verince, kimse söze kâdir olamayıp, bir şey diyemediler.

Mugîre, bu güç zemânda deve hâzırlayıp, hazret-i Ömerin "radıyallahü teâlâ anh" huzûr-ı şerîflerine getirip, çökdürdü ve dedi ki, yâ halîfe! O Allahü teâlâ hakkı için ki, ondan gayri Allah yokdur. Bu ahvâl gönlümden geçmişdir. Eshâbın rey'i ile değildir [ya'nî ben düşündüm]. Kalbimden halâl eyledim. İhsân eyle ve benim isteğimi kabûl eyle. Bugün deveye se'âdetle sizin binmenizi ricâ ederim, dedi. Emîr-ül mü'minîn önünde eğilip, yâ halîfe arkama basıp, devenin üzerine devletle bin diye iltimâs eyledi. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" Mugîrenin cân-ı gönülden ricâsını görünce, hâtırı için o gün se'âdetle deveye bindiler. Ondan sonra, bütün islâm askeri içinde nidâ etdirdi ki, işte bugün Şâm şehrine girmek müyesser oldu. Buradan

sağ ve selâmetle çıkacağımızı Allahü teâlâ bilir. Her kimin bizde hakkı var ise, gelip bizden taleb eylesin. Bütün islâm askeri hazret-i Ömere hayr düâ eylediler. Dediler ki, yâ Allahü teâlânın halîfesi. Senden herkes râzıdır. Senden kimse huzûrsuz değildir. Bir ferdin sizde hakkı yokdur. Münâdîler yüksek sesle çağırdılar. Hiçbir kimse gelip, bir hak taleb etmedi. Hepsi şükrân üzere olduklarını hazret-i Ömere haber verdiler. Halk arasından kimse gelmeyince, hazret-i Ömerin Mugîre adlı kölesi ileri gelip, dedi ki, yâ Emîr-el mü'minîn! Birgün, hiç suçum yok iken, kulağımı çekip, ağrıtdın. Diyorsunuz ki, kimin hakkı var ise dünyâda iken taleb etsin. Hâlâ bu hakkım sizin üzerinizdedir, bilmiş olunuz. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki, yâ Mugîre gel, sen de benim kulağımı çek, berâber olalım. Eshâb-ı güzîn "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" hep birden tekbîr getirdiler. Arablarda âdetdir ki, bunun gibi bir acâib ahvâl zuhûr etdikde, tekbîr getirirler. Dediler ki, yâ halîfe, senin gibi âdil pâdişâh gelmemişdir. İ'tikâdımız budur ki, şimdiden sonra da gelmiyecekdir. Kölenin, bu şekilde küstâhlığa cür'et etmesi uygun mudur. Husûsen [özellikle] kişi, kendi kölesini azârlamasına bir şey lâzım gelmez. Nerede kaldı ki, bir mikdâr kulağını çekmiş olsun. Kölenin üzerine gidip, niçin edebsizlik eyledin diye azarladılar. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" buyurdular ki, ey Eshâb-ı güzîn! Lutf edip, incitmeyin ki, âhıretde cezâsını çekmekden ise, dünyâda çekip, kurtulmak evlâdır. Sonra, yâ Mugîre, gel sen de benim kulağımı çek. Dünyâda senin ile halâllaşalım, âhırete kalmasın, dedi. Mugîre de hazret-i Ömerin kulağına yapışıp, bir mikdâr çekdi. Hazret-i Ömer, buyurdu, yâ Mugîre, niçin ziyâde çekmedin. Mugîre dedi ki, âhıretde kısâsdan korkarım. Çok çekersem, senin hakkın benim üzerimde kalır. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" böyle sultân idi ki, kölesi hakkında bunun gibi durumu kabûlden çekinmeyip, dünyâda cezâsını çekdi. Kölesi de, acâib değilmidir ki, efendisi hakkında bu şekilde cezâ verdi. Efendisi Hak ehli olduğunu muhakkak bilip, değil huzûrsuz olmak, kalb-i şerîflerine zerre kadar bir şübhe gelmediğine i'tikâdı temâm olduğundan, bu fi'le cesâret etmişdir. Belki hazret-i Ömerin "radıyallahü teâlâ anh" Mugîrenin böyle yapması ile muhabbeti

şerîfleri ona, evvelki durumundan dahâ çok artmışdır. Hazret-i Ömerin "radıyallahü teâlâ anh" menâkıb-ı şerîflerine nihâyet yokdur. Yalnız bu yetmez mi ki, rey'lerine uygun olarak onyedi yerde, Cebrâîl aleyhisselâm Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" hazretlerine âyet-i kerîme getirmişdir. Tefsîr ve târîh kitâblarında da vardır.

Otuzuncu Menâkıb: Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" hilâfeti zemânında, bir kaç bin askeri gazâya gönderdi. Âdet-i şerîfleri şöyle idi ki, gazâya giden askerlerin evlerine adam gönderip, durumlarını sorardı. Her gece kendileri şehri gezerdi. Allahü teâlânın hikmeti, bir gece şehri dolaşıyordu. Bir kapının yanından geçerken, içeriden bir hâtun bağırmasını işitdi. Kulak verdi. Gördü ki, o hâtun ağlıyor ve devâmlı söyliyordu ki, benim kocamı halîfe gazâya gönderdi. Ben burada aç ve susuz kaldım. Yarın varayım, halîfenin kapısına çocuklarımı bırakayım. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" bunu işitir işitmez, ağlaya ağlaya se'âdethânelerine gelip, bir dank un omuzuna aldı. O hâtunun evine geldi. Mubârek elleri ile odun parçalayıp ve ateş yakdı. Sonra eline bir testi alıp, su getirdi. Ondan sonra bir tencereyi ocağa koyup, derhâl o aşı pişirdi. Bir sahan içine koyup, o hâtunun çocuklarını kaldırıp, önüne götürdü ve yidirdi. Ondan sonra özrler dileyip, dedi ki, yâ hâtun! Suçumuzu afv eyle. Zîrâ habersizdik. Şimdiden sonra ahvâlini her zemân bize bildir, deyip, yoluna gitdi. Hâtun da, hazret-i Ömerin tevâdu' ve tenezzülünü görünce hayret edip, hazret-i Ömere hayr düâlar eyledi. Şimdi ey mü'min. İnsâf eyle ki, bir se'âdet sâhibi halîfe-i rûy-i zemîn iken, bu şeklde tenezzül ve tevâdu' göstermesini kıyâs eyle ki, ne büyük sultândır ve ona cân ve dilden muhabbet eylemeyenin hâli ne olacakdır. **(Târîh-i taberî)**den nakl olunmuşdur.

Otuzbirinci Menâkıb: Emîr-ül mü'minîn Ömer-ül Fârûk "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri halîfe iken, İrân memleketini feth etmek arzûsunda idi. O iklimde [o memleketde] islâmiyyet yayılsın istiyordu. Sahâbe-i güzîn "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" ile müşâvere edip, asker topladı. Başlarına Sa'd bin Ebî Vakkâsı "radıyallahü anh" serdâr ta'yîn edip, fâris ikli-

mine [Îrân memleketine] gazâya gönderdi. Fâris vilâyetine vardılar. Haber verdiler ki, arab askeri geldi. İrânlılar asker tedârik edip, bunlara karşı durmak istediler. Kisrânın askeri şehrden dışarı çıkıp, islâm askerinin karşısına kondular. İslâm askeri yirmibin kişi idi. Sa'd bin Ebî Vakkâsın "radıyallahü teâlâ anh" huzûruna elçi gönderdiler. Ne iş için geldiler ve maksadları nedir, sordular. Hazret-i Sa'd buyurdular ki, Allahü teâlâ hazretlerinin askeri biziz. Sizi dîn-i islâma da'vet ederiz, onun için geldik. Eğer sözümüzü kabûl etmezseniz, ceng ederiz. Kisrâya bu haber geldi. Kisra askerine dedi ki, yarın cenge hâzır olunuz. Acem pâdişâhlarına kisrâ derler idi. Bu pâdişâhın adı Yezdecerd idi. Dedi ki, bu gelen asker yirmibin kişidir. Siz yüzbinden çoksunuz. Onlardan niçin korkarsınız. Sabâh oldu. İki tarafın askeri atlara binip, saflar bağlayıp, davullar çalıp, alemler [bayraklar] dikdiler. Ceng yapmak için, bahâdırlar hâzırlandılar. Sonra iki asker birbirine girdi. İkisinin arasında mücâdele ayyûka çıkdı. O gün geceye kadar bu şeklde ceng etdiler. Gece olunca âsâyiş davulu çaldılar. Herbirisi çadırlarına döndüler. Bir rivâyet de şudur ki, o gece sabâha kadar muhârebe etdiler. Hiç dinlenmediler. Yezdecerdin pehlivânlarından Rüstem bin Mihribân ki ermenîdendir. Uzun zemân, muhârebe meydânında bahâdırlık yapıp, arab yiğitlerinin birinin elinde helâk oldu. Bunu helâk eden arab, şerâb içdiği için, kumandanın çadırında mahbûs idi. Bu mahbûs, Rüstemin bir kılınç vurması ile müslimânların şehîd olduğunu gördükçe, o dinsize diş bilerdi. Hazret-i Sa'dın mak'adında bir ağrı olduğundan o gün, muhârebedeki yerine tahteravân ile gitdi. Harb âletleri çadırda, câriyesinin yanında kalmışdı. O merd gâzî câriyeye yalvarıp, mahbûs olmakdan kurtuldu. Hazret-i Sa'dın atını ve harb âletlerini de câriyeden ricâ ile alıp, hemen meydândaki Rüstemin yanına gitdi. İlk hücûmunda nârâ atarak Rüstemi titretdi ve göz açdırmayıp, ilk hamlede Rüstemi atından düşürüp, başını gövdesinden ayırdıkdan sonra, sözünde durup, doğruca hazret-i Sa'dın çadırında mahbûs olduğu yere geldi. Câriyeye, zinciri boynuna takdırdı. Sa'd bin Ebî Vakkâs, o merd gâzîyi tanıdı. Harb âletlerini ve atını da tanıdı. Çadırına gelerek vak'ayı câriyeden tafsîlâtı ile öğrendikden sonra, bu hâdiseyi

Fârûku Ekreme [hazret-i Ömere] arz etdi. O da gâzî merdin cezâsını bağışladı. Ve sonra yapacağı hatâları da göz yumula, şeklinde, Sa'd bin Ebî Vakkâsa mektûb yazdılar. O merd gâzî Ömer-ül Fârûkun "radıyallahü anh" bu afv mu'âmelesini öğrenince, hemen şerâb içmekden vazgeçdi. Rüstem helâk olduğu zemân, kâfirler dağılıp, islâm askeri bunların ardına düşdü. Kâfirleri kıra kıra şehrlerine götürdüler. Kal'a kapısını yıkıp, içeri girdiler. Rivâyet ederler ki, yüzbin kâfirin ellibinini kırdılar. Doğru Kisrânın serâyına geldiler. Hazînesinin temâmını ele geçirdiler. O pâdişâhın bir oğlu ve bir kızı var idi. Esîr aldılar. Çok mâl ve hazîne alıp, feth ve nusret ve şâd olarak dönüp, Emîr-ül mü'minîn Ömerin "radıyallahü teâlâ anh" huzûr-ı şerîflerine geldiler. Bütün Eshâb-ı güzîn "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în", emîr-ül mü'minîn Ömer hazretlerinin bu gazâsını kutladılar, hayr düâlar etdiler. Rivâyet eylediler ki, hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" o kızı, ezvâc-ı tâhırât ümmihâtül mü'minînden [Peygamberimizin hanımlarından] "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" Ümm-i Seleme hazretlerinin huzûruna gönderdiler. Zîrâ, Ümm-i Seleme hazretleri tatlı dilli ve şefkatli ve mihribân idi. O kız, islâma gelir diye, Onun yanına gönderdiler. Çeyizini de Sa'd bin Ebû Vakkâs "radıyallahü teâlâ anh" getirip, hazret-i Ömere teslîm etdi. Hazret-i Ömer de o çehizi aynı ile Beyt-ül-mâl emînine emânet verip, böylece hıfz eyle, buyurdu. Üç ay sonra o kız, müslimân oldu. Hazret-i Ömere müjdelediler. Sonra emr etdi. Çehizlerini geri verdiler. Hazîne kapısını açdılar. Onun dürlü çehizlerini ve altınlarını, inci ve cevâhîr ve atlas ve nice dürlü donlarının [elbiselerinin] hepsini çıkarıp, cümlesini ona teslîm edin diye emr eyledi. Şöyle ki, Medîne ehâlisi bu mâlı görüp, hayret etdiler. Bu kız bu çehizini görünce sevinip, hazret-i Ömere düâ eyledi. O kızın adı şehr-i Bânû idi. Hikmet-i Rabbânî hazret-i Hüseyne "radıyallahü teâlâ anh" müyesser oldu, ya'nî ona nikâh etdiler.

Otuzikinci Menâkıb: Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" halîfe iken, bir bayram günü, bütün Eshâb-ı güzîn "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" evlâdlarına hâllerine uygun olarak, bayramlık elbiseler aldılar. O bayramda, hazret-i Ömerin "ra-

dıyallahü teâlâ anh” çocuğunun elbisesi eski idi. Diğer çocukların elbiseleri yeni idi. Çocukluk sebebi ile olacak ki, onunla bir mikdâr istihzâ etdiler. Hazret-i Ömerin “radıyallahü teâlâ anh” oğlu kendisi ile istihzâ etdiklerini anlayınca, ağlıya ağlıya babasının huzûruna geldi. Hazret-i Ömer “radıyallahü teâlâ anh” oğlunu ağlar şekılde görünce, sebebini sordular. O da çocuklar ile arasında geçen hâdiseyi babasına anlatdı. Hazret-i Ömer “radıyallahü teâlâ anh” da oğlunu böyle mahzûn ve gamlı görünce, kalbden acıyıp, şefkat ve merhametinden, beytülmâl emînini huzûruna çağırdı. Dedi ki, iyd-i şerîf [bayram] gelmekde olup, herkes çocuklarına yeni elbise aldılar. Bizim oğlumuzun elbisesi eski olmakla, diğer çocuklar istihzâ etmişler. Ağlıya ağlıya bana geldi. Ben de hâlini görünce, zarûrî olarak şefkat ve merhametimden dolayı, sizi da'vet eyledim ki, beytül-mâldan bana ta'yin olunan gelecek aya âid olmak üzere bir kaç akça veresin ki, buna bir elbise alayım. Beytül-mâl emîni dedi ki, yâ Emîr-el-mü'minîn, gelecek aya kadar yaşayacağınızı tahkîk etdiniz mi [araşdırdınız mı] ki, hak etmeden önce, benden hak etmediğiniz paranızı istersiniz. Hazret-i Ömer “radıyallahü teâlâ anh” buyurdu ki, Hak Sübhânehü ve teâlâ hazretlerinden gayri kim bilir. Beyt-ül-mâl emîni dedi ki, yâ halîfe, siz bilmedikden sonra, ülûfe almak size lâyık değil; bize de vermek ma'kûl değildir. Hazret-i Ömer söylediğine pişmân olup, istigfâr eyledi. O emîni beğenip, hayr düâ eyledi. Allahü teâlâ hazretleri kemâl-i lütfundan hazret-i Ömerin oğluna da bir yol ile teselli verip, her biri gönülleri hoş olarak gitdiler. Ey mü'min kardeşlerim. Şimdi gelin, insâf edin. Hazret-i Ömerin “radıyallahü teâlâ anh” adline ve hilmine ki, halîfe-i rûyi zemîn iken, oğluna elbise alamayıp, beytül-mâldan birkaç akça istedikde, beyt-ül-mâl emîni de bu yol ile mâni' olduğuna huzûrsuz olmayıp, ayrıca düâ eylemişdir. Var kıyâs eyle ki, nasıl bir zât imiş.

Otuzüçüncü Menâkıb: Medîne ehâlisi anlaşarak bir yere toplandılar. Ömer “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinin adâletini tecrübe etmek için anlaşdılar. Aralarından bir yehûdî çıkdı. Ben sizin müşkilinizi hâl etmeğe muktedirim, dedi. Onlar da buna ba'zı va'dlerde bulundular. Hazret-i Ömerin bir oğlu var

idi. Bedenen çok za'îf kalmışdı. O yehûdî, kendisini hekîm tanıtıp, hazret-i Ömerin "radıyallahü teâlâ anh" oğlunun yanına vardı. Hâlini ve hâtırını sordu. O da, za'îfliğinden bir mikdâr hikâye yolu ile şikâyet etdi. Mel'ûn yehûdî tebessüm ederek, bunun ilâcı kolaydır, dedi. Bu da ilâcını istedi. Zîrâ kalblerinde kin ve hîle yokdu. Yehûdî, önüne düşüp, odasına götürdü. Sonra bir sürâhî şerâb doldurup, şerbetdir diye önüne koydu. Bu senin derdine devâdır. Bunu içdiğin gibi sıhhat bulursun, dedi. O da sözünü hakîkat zan edip, şerâb ne olduğunu görmediği için, o sürâhîdeki şerâbı içip, serhoş oldu. O yehûdînin güzel bir kızı vardı. O kızı arz eyledi. Şerâbın te'sîri ile serhoş olduğundan, kıza sâhib oldu. Bir zemândan sonra ayılıp, aklı başına geldikde, yapdığı işlere pişmân oldu. Nedâmet ile tevbe ve istigfâr edip, evlerine geldi. Hikmet-i rabbânî, o kız hâmile olup, çocuk doğdu. Sonra, mel'ûn yehûdî, bir çok yehûdîyi ve o çocuğu yanına alıp, Ömer "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin yanına getirdiler. Dediler ki, yâ halîfe, senin oğlun, bizim kızımıza zorlıyarak sâhib olup, bu çocuk hâsıl oldu. Biz bunu beslemeğe mecbûr değiliz. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" bunu görünce, mubârek gönülleri perîşân olup, oğlunu çağırdı ve bu durumu sordu. Oğlu da meydâna gelen hâdiseyi anlatdı. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" o ma'sûma beyt-ül-mâldan nafaka ta'yîn eyledi. Sonra oğlunu aşağı alıp, dînin emri olan sopayı vurdurmağa başladı. Sopa sayısı kırk olduğu zemân, Eshâb-ı güzîn, Ömer "radıyallahü anh" hazretlerinin yanına gelip, ricâ etdiler. Yâ halîfe, oğlunuz hastadır, bu şekldeki sopaya tehammül edemez. İhsân eyle, bunun suçunu bize bağışla. Zîrâ sesi, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin sesine benzerdi. Eshâb-ı güzîn bunu, Ravda-i Mutahharaya götürüp, yüksek ses ile Kur'ân-ı azîmüşşânı okutup, kendileri dışarıdan dinlerler idi. Hazret-i Habîbullahın hasretinden ciğerlerini dağlarlar idi. Lutf eyle, sesi hurmeti için suçunu afv eyle diye, ne şeklde söylediler ise, iltifât eylemedi. Allahü teâlânın hakkında hâtır olmaz. Âhıretde çekmekden, dünyâda cezâsını bulmak iyidir, buyurdular. Altmış değnek oldukda, babasına çağırdı ki, yâ baba, bir ân mehil ver ki, azîz annemin yüzünü göreyim, halâllik dileyeyim. İltifât eylemeyip, yetmiş sopa olduk-

da, çağırıp, yâ baba, işte ben ölüyorum. Mubârek yüzünü bana göster, görün ki, hasret gitmiyeyim, dedi. Hazret-i Ömer “radıyallahü teâlâ anh” mubârek yüzünü çevirip, gösterdi. Sopa sayısı seksen oldukda rûhunu teslîm etdi. Hazret-i Ömere öldüğünü bildirdiler. Buyurdu ki, ölüsüne yirmi değnek vurun ki, Hak emri yerini bulsun. Ondan sonra da yirmi değnek vurdular. Yüz temâm oldu. Sonra techîz ve tekfîni yapıp, götürüp defn eylediler. Sonra hazret-i Ömer “radıyallahü teâlâ anh”, acabâ babalık hakkını yerine getirip, seni kurtardım mı. Allahü teâlânın huzûrunda hâlin nasıl oldu diye ağladı. O gece Eshâbdan birisi onu rü’yâda gördü. Sultân-ı kâinât “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin huzûr-u şerîfinde oturup, zevk ve sefâ ederdi. Bu sahâbîyi gördüğü gibi, kalkıp, güle-güle yanına geldi. Dedi ki, Allahü teâlâ babamdan râzı olsun ki, atalık hakkını yerine getirdi. Allahü teâlâya hamd olsun ki, devâmlı Fahr-i âlem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin hizmet-i şerîflerinde olup, bir ân ayrılmıyorum. Dünyâ kahrından kurtulup, zevk ve safâ içine düşdüm. Ertesi günü o sahâbî gelip, rü’yâda gördüğü hâli, hazret-i Ömere anlatdı. Hazret-i Ömer “radıyallahü teâlâ anh” ağlamağı bırakıp, Allahü teâlânın inâyetine şükr secdesi eyledi “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în”.

Otuzdördüncü Menâkıb: Hazret-i Ömer “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinin hilâfeti zemânında, bir gâzâdan çok mal getirmişlerdi. Bu malın beşde birini hakkı olanlara taksîm ederken, hazret-i Hasen bin Alî bin Ebû Tâlib “radıyallahü teâlâ anhümâ” gelip, dedi ki: Yâ halîfe! Gazâ malından bana da bir mikdâr ver. Hazret-i Ömer “radıyallahü teâlâ anh” ona bin dirhem gümüş verdi. Sonra hazret-i Hüseyn “radıyallahü teâlâ anh” geldi. O da istedi. Ona da bin dirhem gümüş verdi. Sonra, hazret-i Ömerin kendi oğlu, hazret-i Abdüllah “radıyallahü teâlâ anhümâ” gazâ malından istedi. Ona beşyüz dirhem gümüş verdi. Abdüllah “radıyallahü anh” dedi ki: Efendim, yetişmiş yiğit olan ve nice def’a gazâya gidip ve hazret-i Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin önünde kılınç çekip, nice başlar düşürmüşken, bana beşyüz dirhem verirsin. Hazret-i Hasen ile hazret-i Hüseyn ki, henüz tâze yiğitlerdir.

Onlara biner dirhem verirsin. Bu lâyık mıdır? Hazret-i Ömer “radıyallahü teâlâ anh” buyurdular ki; yâ Abdüllah! Sen onlar ile berâber mi olmak istersin? Onların, hazret-i Alî gibi babaları vardır ve hazret-i Fâtımâ-tüz-zehrâ gibi, anaları vardır. Hazret-i Fahr-i Âlem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” gibi dedeleri vardır. Hazret-i İbrâhîm gibi dayıları vardır ki, İbrâhîm, hazret-i Resûl-i ekremin oğludur. Hazret-i Ümm-i Gülsüm ve hazret-i Rukayya “radıyallahü teâlâ anhünne” gibi teyzeleri vardır. Hazret-i Ca’fer Tayyâr ve hazret-i Ukayl gibi amcaları vardır. Hazret-i Ömerin “radıyallahü teâlâ anh” böyle söylediğini, hazret-i Alî “kerremallahü vecheh” hazretleri işitdi. O büyük zât buyurdu ki, Resûl-i Ekrem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri, **(Ömer, Cennet ehlinin ışığı ve islâmın nûrudur.)** buyurmuş idi. Bunu boş yere buyurmamışdır. Böyle söyleyince, hazret-i Hasen ve hazret-i Hüseyn “radıyallahü teâlâ anhümâ”, hazret-i Ömerin yanına varıp, Fahr-i âlem hazretlerinin böyle buyurduğunu müjdelediler. Hazret-i Ömer “radıyallahü teâlâ anh” da divit ve kalem ve kâğıd getirip, bu hadîs-i şerîfi yazdı. Vasiyyet eyledi ki, vefât eylediğim vakt, bu kâğıdı benim ile berâber defn ediniz ki, bana bu huccet kâfîdir. Hazret-i Ömer “radıyallahü teâlâ anh” vefât etdikden sonra, o kâğıdı da defn etdiler. Sabâh oldukda, hazret-i Ömerin “radıyallahü teâlâ anh” kabr-i şerîfleri üzerinde, kudret kalemi ile yazılmış bir yazı buldular. O kâğıdda şöyle yazılı idi. (Resûlullah doğru söyledi. Alî, Hasen ve Hüseyn doğru söyledi. **Ömer, Cennet ehlinin ışığı ve islâmın nûrudur)**. Bir rivâyetde, hazret-i Hasen ve hazret-i Hüseyn gelip, müjdelediklerinde, hazret-i Ömer “radıyallahü anh”, sahâbe-i güzînden bir cemâ’at ile yerinden kalkıp, Alî “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinin kapısına gelip, kapıyı çaldı. Hazret-i Alî dışarı çıkdı. Hazret-i Ömer, süâl buyurdular ki, yâ Alî, sen Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinden, (Ömer, ehl-i Cennetin sirâcıdır ve islâmın nûrudur) diye işitdin mi? Hazret-i Alî de, evet dedi. Hazret-i Ömer, dedi ki, şimdi bana bunu yaz. Hazret-i Alî de mubârek eline kalem alıp, yazdı: (Bu yazı Alînin Resûlullahdan “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem”, Onun da Cebrâîl aleyhisselâmdan, Onun da

Allahü teâlâdan haber verdiği, **Ömer Cennet ehlinin ışığı ve islâmın nûrudur**, hadîs-i şerîfi hakkındadır.) Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" o yazıyı alıp, evlâdından birine verdi ki, ben vefât etdiğimde, bunu kefenime sarasın. Bununla Allahü teâlânın huzûruna çıkayım; buyurdu. Bir rivâyetde de, vefâtlarından sonra, kabr-i şerîfleri üzerinde bulunan, kudret kalemi ile yazılan şöyle idi: (Alî, doğru söyledi. Resûlullah, Cebrâîl, ben doğru söyledik. En doğru söyliyen benim. Ömer Cennet ehlinin ışığı ve islâmın nûrudur.)

Otuzbeşinci Menâkıb: Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" hilâfeti zemânında, Sâriye hazretlerini, islâm askeri ile, bir gazâya gönderdiler. Gazâ yapılacak yere varıp, bir dağın eteğinde konakladılar. Müslimânların mola verdikleri dağın arkasında bulunan kâfirler, onları gâfil avlıyarak hücûm etmek istediler. O sırada, hazret-i Ömer Medîne-i münevverede Cum'a günü minber üzerinde, hutbe okurken, Hak Sübhânehü ve teâlâ hazretleri, kemâli lutfünden, islâm askerine re'fetinden, hazret-i Ömerin mubârek gözünden perdeyi kaldırdı. Aralarında bir aylık mesâfe var iken, islâm askerinin düşmândan gafletini müşâhede etdi. Yüksek sesle, üç kerre nidâ etdiler; (Yâ Sâriye el-Cebel-el-Cebel). [Yâ Sâriye, dağa, dağa.] Allahü teâlânın kudreti ile hazret-i Ömerin "radıyallahü teâlâ anh" o sesini, o hâl içinde bulunan Sâriye hazretlerinin, mubârek kulaklarına işitdirdi. O ses sebebi ile müslimânlar arkalarını dağa verip, kendilerini emniyyete aldılar. Aşağıdan gelen düşmana gâlib gelip, onları hezîmete uğratdılar. Hazret-i Alî "kerremallahü teâlâ vecheh" o günün ve o sâatin târîhini koydu [Bir tarafa yazdı]. Hazret-i Sâriye, islâm askeri ile muzaffer olarak ve ganîmetler ile döndü. O mâcerâdan sordular. Sâriye o durumu açıklayıp, buyurdular ki, kâfirler bize hîle yapıp, ansızın basmak istedi. Cum'a günü bir dağın eteğinde oyalanırken, bir ses işitdim ki, yâ Sâriye-el-Cebel, dedi. Biz de dağa arka verdik. Allahü teâlânın inâyeti ile, kâfirlere gâlip olup, kâfirler hezîmete uğradılar. Ba'zı rivâyetde, bu hâdise Nihâvend cenginde vâki' olmuşdur. Böyle beyân etmişler ki, Nihâvend vilâyetinde bir karye [belde] vardır. O karyenin adı Kandsihandır. Onun batısında bir dağ vardır. O dağın başında bir künbed [ocak] yapılmışdır. O künbedin orta yerin-

de hârâdan bir baca koymuşlar idi. Hazret-i Sâriyenin mubârek kulaklarına gelen ses o bacadan geldi. Hâlâ o bacayı teberrüken güzel kokular ile kokularlar. Erbâbı ziyâret ederler.

Otuzaltıncı Menâkıb: Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" zemân-ı şerîflerinde bir gün Medîne-i münevverede zelzele oldu. İnsanlar korkularından ızdırâba düşdüler. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" kamçısı ile yere vurdu. (Allahü teâlânın izni ile sâkin ol) dedikde, o vakt arz [yer] sâkin oldu.

Otuzyedinci Menâkıb: Yine hazret-i Ömerin "radıyallahü teâlâ anh" hilâfetleri zemânında, Medîne-i münevverede bir yangın çıkdı. Sahâbe-i güzîn "rıdvânullahı teâlâ aleyhim ecma'în" hazretleri korku ile durumu hazret-i Ömere iletdiler. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" bir saksı parçası alıp, üzerine yazdı ki, (Yâ nâr [ateş], Allahü teâlânın izni ile sâkin ol). Varıp onu ateşe bırakdılar. Allahü teâlânın izni ile soğudu.

Otuzsekizinci Menâkıb: Hazret-i Ömerin "radıyallahü teâlâ anh" hilâfetleri zemânınde bir melik elçi gönderdi. Elçi gelip, hazret-i Ömerin serâyını sordu. Şöyle zân etdi ki, sâir şâhlar gibi, onun da serâyı vardır. Dediler ki, onun asla nesnesi yokdur. Şu ânda kendisi şehri muhâfaza için, gezmekdedir. Elçi onun gitdiği mahalle doğru gitdi. Hazret-i Ömeri "radıyallahü teâlâ anh" gördü. Toprak üzerine yatmış. Kamçısını başının altına koymuş, uyuyordu. Elçi bu hâli görüp, hayret etdi. Dedi ki, şark ve garb [doğu ve batı] ehli bu kişiden korkarlar. Bu korku, bu sıfat üzerinedir. Gönlünden dedi; ben bunu, yalnız buldum. Öldüreyim. İnsanları, bunun korkusundan halâs edeyim [kurtarayım]. Kılıncını kaldırdığı ânda, Allahü teâlâ, yerden bir arslan çıkardı. Bunun üzerine hamle eyledi. Korkusundan kılıncı elinden bırakdı. Hazret-i Ömer bu hâlde uyandı. Hiçbirşeyden haberi yokdu. Elçiye, ne olduğunu sordu. Elçi de hâdiseyi anlatdı ve müslimân olup, hazret-i Ömerin "radıyallahü teâlâ anh" hizmet-i şerîflerinde bulunup, ölünceye kadar ayrılmadı.

Otuzdokuzuncu Menâkıb: Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" bir kıtlık zemânında, bir deve kurban edip, Medîne-i Münevverenin fakîrlerine bölüşdürün diye emr etdi. Bölüşdürme

işini yapan hizmetçi, o devenin kıymetli yerlerinden bir mikdâr alıkoyup, halîfe için güzel bir şeklde pişirip, iftâr zemânında huzûr-u şerîflerine getirdi. Ömer "radıyallahü anh" bu et neredendir diye süâl buyurdular. Hizmetçi dedi ki; yâ Emîr-el mü'minîn! Emr-i şerîfiniz ile fakîrlere teslîm olunan deve etinden sizin hissenizdir. Rengi değişip, buyurdu ki; Vay benim gibi vâlîye ki, fukarâya kötü yerini ayırıp, kendisi için en güzel yerinden alıkoyuyor. Şimdi, yâ hizmetçi! Bir dahâ böyle etme. Kaldır bu yemeği, benim önümden. Fakîrlerden, çoluk-çocuğu olan bir kimsenin evine götür. Ver, yisinler. Bana yine evvelki âdet üzere yemek getir ki, halîfe olan kimsenin haftada bir kerre et yimesi kâfîdir. Sonra, hizmetçi emr-i şerîfleri üzere yemeği uygun bir fakîre verdi. Hazret-i Ömerin "radıyallahü teâlâ anh" eski âdeti üzere, bir mikdâr zeytin yağı ile, kuru ekmek parçası getirip, önlerine koydu. Hazret-i Emîr-ül mü'minîn, o ekmek parçasını yağa batırıp, gönül râhatlığı ile yiyip, yerlerin ve göklerin sâhibi olan Allahü teâlâya şükr ve hamd eyledi.

Kırkıncı Menâkıb: Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" Medîne-i Münevvereden "Allahü teâlâ şerefini artdırsın" hac yapmak üzere, Mekke-i mükerremeye gitdi. Varıp gelinceye kadar hesâb etdiler. Seksen dirhem harcanılmış. Çok harcadım diye çok üzüldü. Nakl edilir ki, Kâ'be-i Mu'azzamaya varıp-gelinceye kadar, yollarda bir gün çadır kurmayıp, bir köhne perde gölgelik edip, onun altında gölgelendi.

Kırkbirinci Menâkıb: Nakl olunmuşdur ki, hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" herhangi bir şeyden halkı men' etse, ev halkının temâmını toplayıp, buyururdu ki, Allahü teâlâ hazretlerinin buyurduğu üzere, Onun yasak etdiği bir nesneyi halkın işlemesinden men' etdim. Ona uymağa siz herkesden dahâ çok uyanık olunuz. O fi'li işlememek gayrilerden dahâ çok size lâzımdır. Şöyle bilmiş olunuz ki, sizden biriniz o fi'li işlese, gayrilere edeceğim cezânın dahâ fazlasını ona yaparım, buyurur idi. Ondan halkı men' ederdi. Yakınlarının kaçınması ve korkusu gayrilerden dahâ çok olurdu.

Kırkikinci Menâkıb: Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" halîfeliği zemânında, Medîne-i Münevverenin etrâfında bir de-

ve palanı düşmüş. Onu alıp, sür'atle giderken terlemişdi. Hazret-i Alî "kerremallahü vecheh" ile karşılaşdılar. Alî "radıyallahü anh" sordular ki, yâ Emîr-el mü'minîn! Bu ne hâldir. Cevâb verdiler ki, yâ kardeşim Alî. Bu deve müslimânların beyt-ül-mâlındandır. Palanını düşürüp, kaçmış. Onu bulup, yine arkasına vurmak (koymak) isterim. Böylece hilâfet zemânımızda, beyt-ül-mâla ziyân vermiş olmıyalım. Hazret-i Alî dedi ki, yâ Emîr-el mü'minîn! Size ne hâcet. Bir başka kimse gönderseniz, olmazmıydı. Cevâb verdiler ki, yâ Resûlullahın amcasının oğlu! Bu iş benim ahdime lâzımdır. Kıyâmet günü olunca, bu işin kusûrunu benden sorarlar. En iyisi budur ki, kimseye ısmarlamayıp, işimi kendim görmeliyim. Böylece, dergâh-ı izzetde mahcûbluk çekmiyeyim. Hazret-i Alî bu sözü işitdi. Bir derinden âh çekip, ağlamağa başladı. Dedi ki, yâ Ömer, senden sonra gelenlere râhat koymadın. Zîrâ onlar bu yolda gidemezler, sıkıntıya düşerler.

Nakl edilir ki, bir gün hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" bir cem'iyyetde ağladı. Niçin ağladığı süâl olundukda, buyurdular, niçin ağlamayayım ki, eğer Fırat kenârında oğlak zâyi' olsa, yârın kıyâmet gününde, o, Ömerden sorulur. Yine nakl olunur ki, bir gün Ömer "radıyallahü anh" eline bir saman çöpü alıp, der idi ki, ne olaydı, bu saman çöpü ben olaydım. Ne olaydı mahlûk olmaya idim, vâlidem beni doğurmayaydı. Ne olaydı, hâtırlanan nesne değil de, unutulan nesne olaydım. "Radıyallahü anh".

Kırküçüncü Menâkıb: Hazret-i Ömere "radıyallahü teâlâ anh" rûm kayserinden elçi geldi. Bu elçi geri dönerken, hazret-i Ömerin hâtunları, bir dinâr ödünc alıp, onunla hoş kokulu nesneler satın aldı. Bir şişenin içine koyup, kayserin hâtununa gönderdiler. Elçi vâsıl oldukda, kokuları alanlar çok hâz alıp ve memnûn oldular. Gelen kapların içine cevâhir [mücevher] doldurup karşılığında onlara gönderdiler. Gelen hediyye şişeleri boşaltıp, bir tabak içine koyup, hâtunları seyr ediyorlardı. O sırada hazret-i Emîr-ül mü'minîn "radıyallahü anh" içeri girip, onlarda bu cevherleri gördü. Nereden geldi, diyerek süâl buyurdular. Hâtunları da hâdisenin aslını anlatınca, hazret-i

Ömer “radıyallahü teâlâ anh” buyurdular ki, eğer siz halîfe hâtunu olmasa idiniz, size bu cevherlerin birisini göndermezler idi. Size gelen de, halîfeye gelen de müslimânların beyt-ül-mâlınındır. Sizin hakkınız, karz [borç] aldığınız mikdârdır. O cevâhirleri satdırıp, içinden, (borç aldığı kadarını) [cevâhirlerin karşılığında gönderdiği mâlın karşılığı kadarını] hâtunlarına teslîm edip, geri kalanını beyt-ül-mâla verdi. O hâtunları da, hazret-i Ömere karşılık vermeyip, Emîr-ül mü’minînin emrine tâbi’ olmaları takdîr edilir “radıyallahü teâlâ anhünne”.

Kırkdördüncü Menâkıb: Hazret-i Ömer “radıyallahü teâlâ anh” Irâk vilâyetine Eshâb-ı güzînden “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în” asker gönderdi. Az zemânda Allahü teâlânın izni ile vilâyetleri feth edip, kiliseleri câmi’, puthâneleri mescid yapıp, sâlimen ve ganîmetler ile geri Medîne-i Münevvereye geldiler. Halîfe ile buluşdular. Lâkin, hazret-i Ömer “radıyallahü teâlâ anh” bunlara aslâ iltifât etmeyip, ne yapdınız diye de sormadı. Onun bu mu’âmelesi, Eshâb-ı güzîne “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în” gâyet güc gelip, Emîr-ül mü’minînin “radıyallahü anhüm” oğlu Abdüllah ibni Ömer “radıyallahü anhümâ” ile mescidde buluşup, şikâyet etdiler. O da dedi ki, Emîr-ül mü’minîn hazretleri ile bu elbiseler ile mi buluşdunuz. Meğer bunlar acem vilâyetinin güzel ipekli elbiselerinden giymişler idi. Abdüllah ibni Ömerin işâreti ile, arkalarına evvelki elbiselerini giyip, geri hazret-i Emîr-ül mü’minînin “radıyallahü teâlâ anh” huzûrlarına geldiler. Ömer “radıyallahü anh”, bunlara izzet ve ikrâm edip, herbirinin hâtır-ı şerîflerinden ayrı ayrı sorup, merhabâ yâ Eshâb-ı Resûlullah, merhabâ yâ Muhâcirînin ve Ensârın meşhûrları diye, bunları haddin üstünde taltîf etdikde, Eshâbdan biri cür’et edip, sordu: Yâ Emîr-el mü’minîn! Hikmeti ne idi ki, evvelki görüşmemizde iltifât buyurmayıp, nefret eder şekilde karşılandık. Şimdi ise güzel sûretle karşıladınız. Cevâb buyurdular ki, evvelki gelişinizde, değişik elbiseler giydiğinizi gördüm. Herbirisi gözüme belâ dikeni gibi görünüp, dedim ki, Sübhânallah! Hilâfet zemânımızda, Eshâb-ı güzîn elbiselerini değişdirdiler. Birkaç günden sonra, kalbleri de değişip, dünyâ zînetlerine meyl ve muhabbetleri çok olur. Yârın kıyâmet gününde, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretle-

rine kavuşunca; yâ Ömer, senin hilâfetin zemânında, benim Eshâbım elbiselerini değişdirip, sonra kalbleri değişdi. Sen niçin nehy etmedin, mâni' olmadın diye hitâb ederek azarlamalarından korkdum. Onun için sizlere iltifâta mecâlim olmadı. Allahü teâlânın izni ile, evvelki elbiseleri görüp, o hâlden kurtulup, şimdiki hâle geldim, buyurdu. Rivâyet edilmişdir ki, iş bu hâdise esnâsında, getirdikleri ganîmet mallarını arz etdiklerinde, Eshâb arasında eşit olarak taksîm etdikden sonra, kablar ile acem tatlılarından ba'zı tatlılar getirmişler idi. Huzûr-u şerîflerine koydular. Mubârek parmakları ile bir mikdâr tadıp, lezzet ve kokusuna bakıp, bu, şu yiyeceklerdendir ki, bundan dolayı mü'minlerden oğlu babasını, kardeş kardeşini katl etseler gerekdir, deyip, kaldırın bu yiyeceği, şu gazâda şehîd olan mü'minlerin çoluk-çocuğuna verin ki, ayrılık acısı ile acılanmış ağızları tatlansın, buyurdular.

Kırkbeşinci Menâkıb: Ülemâ-i ızâmın [büyük âlimlerin] ve meşâyıh-ı kirâmın [evliyâların] îmânın kâmil olması için mü'minlere nasîhatlarındandır. Her kişinin zühd ve takvâsı ve Allahü teâlâ hazretlerinden havf ve recâsı [korku ve ümmîdi], şu şekilde ve i'tidâlde olmalı ki, ne bir ân ümmîdsizlik hâli olsun. Ne de bir ân korkusuzluk hâli olsun. Nitekim hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" buyururlar ki, eğer Hak Sübhânehü ve teâlâ hazretleri buyursa ki, ben cümle kullarımın hepsini Cennete koyup, içlerinden bir kuluma azâb ederim. Ben, kendi günâhlarıma bakıp, korkarım ki, Allahü teâlâ hazretlerinin o azâb edeceği kul, ben olurum. Eğer Hak Sübhânehü ve teâlâ buyursa ki, bütün kullarımı Cehenneme koyarım. Birisini Cennete koyarım. Ben o erhamerrâhimîn ve ekrem-ül ekremîn Allahü teâlâ hazretlerinden ümmîd ederim ki, o Cennete giren kul ben olurum. Nitekim büyükler buyurmuşlardır: Beyt:

Ey Allahım, mâdem ki buyurdun,
benden ümmîd kesmeyin.

Günâhım çok olsa da,
Ümmîdimi keser miyim.

Şimdi mü'mine lâyık olan ve şânına muvâfık olan budur ki,

ne Allahü teâlâ hazretlerinin mekrinden [azâbından] emîn ola ve ne rahmetinden ümmîdini kese. Yine o büyükler nasîhat ederler ki, muvahhid mü'mine lâzım olan emrlerden biri de, her hâlde ölümü zikr etmesidir. Hiçbir vakt, gâfil olmamasıdır. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurmuşlardır ki, **(Lezzetleri yıkanı** [eğlencelere son vereni] **çok hâtırlayınız!)** ma'nâ-i şerîfi, Allahü teâlâ bilir, budur ki, lezzetleri yıkanın zikrini çok edin ki, o ölümdür. Nitekim, hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" bir kimseye hergün birkaç kerre gelip, ölümü hâtırlatsın diye bir kaç akçe ta'yîn etmişdir. Her vakt o kimse gelip, ölümü ona hâtırlatdı. Her gün o kimse gelip, hizmet edâ etdikçe, hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" ta'yîn buyurdukları akçeyi verirlerdi. O şahsın vazîfesine son verilince, vazîfe taleb etdi. Buyurdular ki, sen bundan sonra gelip, ölümü hâtırıma getirme ki, ihtiyâcımız kalmadı. Zîrâ sakalımıza ak düşdü. Sakalın akı ise ölümün habercisidir. Dâimâ göz önünde olup, mevti (ölümü) hâtırlatır. Nitekim büyükler buyurmuşlardır. Beyt:

Sakal akı ölüme habercidir,
Yiğitlik tâzeliği içinde feryâddır.

Kırkaltıncı Menâkıb: Medîne-i Münevverenin taşrasına akşâm nemâzı vakti bir kâfile gelip, konmuşdu. Hazret-i Emîr-ül mü'minîn Ömer "radıyallahü teâlâ anh" giderken, Abdürrahmân bin Avf "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerine rast geldi. Dedi ki, gel seninle bu gece, bu kâfileyi bekliyelim. Böylece, bir hırsız gelip, bir zarar görmesinler. Râhat olsunlar ki, yorgundurlar. Hilâfet zemânımızda eğer bunlara bir zarar olacak olur ise, kıyâmet gününde bizden sorarlar. O gece kâfileyi beklerken, bir oğlancık, bir mahalde, bir evin içinde devâmlı ağlıyordu. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" o evin kapısına varıp, anasına seslenip, şu ağlıyanı ağlatma deyip, tenbîh eyleyip, gelip, yine kendi ibâdetine meşgûl oldu. Çocuk gitdikçe ağlamasını artdırdı. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" def'alarca, şu ma'sûmu ağlatma diye gitdi geldi. Tâ ki, seher vakti oldu. Kâfile de uykudan uyandılar. Hazret-i Emîr-ül mü'minîn "radıyallahü teâlâ anh" o hâtunun kapısına varıp, dedi ki, ne yara-

maz, merhameti olmıyan anasın ki, bu gece bu tıfıl [çocuk] râhat olmadı. Sabâha kadar bağırması dinmedi, dedi. O hâtun cevâb verdi ki, yâ Ebâ Abdüllah! Niçin beni kötülersin ve beni azârlarsın. Benim hâlimden haberdâr değilsin ki, onun için bana böyle huzûrsuz olursun. Ben bu çocuğu sütden kesdim. Evde yiyecek cinsinden bir nesne yokdur ki, onun ile eğleyeyim [oyalıyayım, susdurayım], râhat olsun, dedi. Emîr-ül mü'minin hazretleri dedi ki, bu çocuk kaç yaşındadır. Hâtun da dedi ki, henüz bir yaşını bitirmemiştir. Emir-ül mü'minin buyurdu ki; niçin vakti gelmeden sütden kesdin. Hâtun cevâb verdi ki, halîfemiz olan hazret-i Ömere Allahü teâlâ insâf versin. Oğlancıklar sütden kesilmeyince nafaka takdîr eylemez. Ona binâen vaktsiz kesdim. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" geri dönüp, ağlıyarak mescide geldi. Sabâh nemâzını şiddetli ağlamakdan güçlük ile kılıp, selâm verdikden sonra, ağlıya ağlıya (Sizin Ömerinize yazıklar olsun, yazıklar olsun!) dedi. Hemen o sâat tellâllar bağırdı ki, her müslimânın, gerek oğlu ve gerek kızı doğar ise, gelsin halîfeyi uyandırsın [bildirsin] ki, beyt-ül-mâldan ona nafaka takdîr etsin. Şimdiden sonra kimse nafaka tama'ıyla evlâdını vaktinden evvel sütden kesmesin ve bu dürlü kimselerin evlâdı var ise, getirsinler, bugünden nafaka yazdırsınlar. Herkes işitdi ki, sürûr ve safâ içinde, sevinerek, hazret-i Ömerin "radıyallahü teâlâ anh" adâletine ve insâfına hayrânlık duydular. "Radıyallahü teâlâ anh".

Kırkyedinci Menâkıb: Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" halîfe iken, bir Cum'a günü, temiz [güzel] elbiseler giyip, Cum'a nemâzına gidiyordu. Hazret-i Abbâsın "radıyallahü teâlâ anh" se'âdethâneleri [evi] bu yol üzerinde idi. Hazret-i Abbâs, bir güvercin yavrusunu boğazlıyıp, dam üzerinde yıkayıp, kanlı suyunu, olukdan yola dökmüş idi. O sırada hazret-i Ömer, oluğun altından geçerken, o kanlı su üzerine dökülüp, elbiseleri kirlendi. Bu oluk, burada müslimânlara zarar veriyor diye emr etdi, oluğu yerinden kopardılar. Geriye evine dönüp, diğer elbisesini giyip, Cum'a nemâzına gitdi. Cum'a nemâzını kıldıkdan sonra, hazret-i Abbâsın "radıyallahü teâlâ anh" huzûrlarına gelip, oluğu kopardığına özr diledi. Hazret-i Abbâs dedi ki, yâ halîfe, o oluğu, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem"

hazretleri mubârek elleri ile, oraya koymuş idi. Hazret-i Ömerin, yüzünde bir değişiklik olup, dedi ki, yâ Resûlullahın amcası! Ömer üzerine nezr [adak] olsun ki, sen omuzuma basıp, o oluğu geri eski hâli üzere yerine koyasın. O sâat yerinden kalkıp, o mahalle varıp, dediği gibi yapdılar.

Kırksekizinci Menâkıb: (Mesâbîh-i şerîf)in, yehûdîlerin Arab yarımadasından çıkarılması bâbında, sahîh olan hadîs-i şerîfde bildirilmişdir. Câbir bin Abdüllah "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden rivâyet olunmuşdur. Hazret-i Ömer-ibnül Hattâb "radıyallahü teâlâ anh", Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinden rivâyetle bana buyurdular ki, Resûl-i ekremden işitdim. Eğer ömrüm kifâyet eder ise, elbette yehûdîleri Arab yarımadasından çıkarırım. Hattâ müslimânlardan başka kimseyi koymam. Bir rivâyetde de, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki, eğer Allahü teâlânın izni ile fazla yaşar isem, elbette yehûdî milletini Arabistan yarımadasından çıkarırım. İbni Ömerden "radıyallahü teâlâ anhümâ" rivâyet olunmuşdur. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" hutbede, buyurdu ki, muhakkak, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" Hayber yehûdîsi ile malları üzerine ahd etmişler idi ve de buyurmuşlardı ki, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin terk etdiği şey üzerine sizi terk ederiz. Mâdem ki sizin ihrâcınız ile bize emr etmemişdir. Hazret-i Alî "kerremallahü vecheh" buyurdular ki, ben Hayber yehûdîlerinin çıkarılmasını istiyordum. Hazret-i Ömerin niyyeti de böyle idi. Hazret-i Ömerin "radıyallahü teâlâ anh" huzûruna Ebül Hakîk kabîlesinden birisi geldi. Dedi ki, yâ Emîr-el mü'minîn. Sen bizi ihrâc eder misin [ya'nî çıkarır mısın]. Hâlbuki Fahr-i âlem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" bizi terk etmişdir [çıkarmamışdır]. Bizi Hayber mahallindeki mallarımız üzerine âmil kılmışdır. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" buyurdular ki, Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurduklarını benim unutduğumu mu zan ediyorsunuz. Size, Hayberden çıkarılınca hâliniz ne olur. Deveniz sizin ile menzil menzil yarış eder, buyurmuş idi. Yehûdî dedi ki, Ebûl Kâsım böyle latîfe yapmışdı. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki, ey Allahü teâlânın düşmanı, şimdi yalan

söyledin. Onları [yehûdîleri] Hayberden ihrâc etdi [çıkardı]. Onlara karşılık ta'yîn olunan mal, deve, paralarının bedelini verdi.

Kırkdokuzuncu Menâkıb: Hazret-i Ömerin "radıyallahü teâlâ anh" şehâdeti beyânındadır: Bir fârisî menâkıbdan nakl olunmuşdur. Kab'ül ahbâr "radıyallahü anh" bir gün hazret-i Ömere "radıyallahü anh" gelip, dedi ki, yâ Ömer! İnceleyin ki, ben Tevrâtda okumuşdum. Senin ömründen üç gün kalmışdır. Hazret-i Ömer, kendi vücûd-i şerîflerinde bir ağrı, bir hastalık görmediler. Tasvîr etdikleri fecî bir hâdise olması lâzım. Buyurdular ki, Hak sübhânehü ve teâlâ hazretlerinin kazâsına ve kaderine râzı olduk. Bir yehûdî olan Ebû Lü'lü, Mugîre tebnî Şûbenin kölesi idi. Bir kavlde, Hâlid bin Velîdin kölesi idi. Efendisini hazret-i Ömere gelip şikâyet eyledi. Efendim benden haddimden fazla harc ister, dedi. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki, ne mikdâr ister. Dedi ki; her gün iki dirhem, ister. Hazret-i Ömer buyurdu ki, ne san'at bilirsin. Bir kaçını saydı. Hazret-i Ömer buyurdu ki, bu san'atlar ile bu kadar harc çok değildir. Sonra, işitdim ki, sen yel değirmeni yaparmışsın. Benim için de bir yel değirmeni yapsan. Dedi ki, senin için bir yel değirmeni yapayım ki, şarkda [doğuda] ve garbda [batıda] onu söyliyeler. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" meclisde olanlara buyurdular ki, bu kâfir beni katl etmek istediğini söylüyor. Eğer böyle demek istiyor ise, onu ortadan kalkması için emr edin, dediler. Buyurdu ki, katlden evvel kısâs olmaz.

Ebû Lü'lü yehûdî, Ömer "radıyallahü anh" hazretlerini katl için fırsatı gözetdi. Zilhiccenin yirmiüçüncü günü sabâh nemâzını edâ ederken, fırsat bulup, altı yerinden yaraladı. Hazret-i Ömerden başka on kimseyi yaraladı. Dokuzu bu yaralanmadan vefât etdiler. Benî Esed kabîlesinden bir er Ebû Lü'lü mel'ûnunun başına bir ok atıp, yıkdı. Birisi de bıçak ile boğazlayıp, öldürdü. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" bu ahvâli gördü. Kab'ül ahbâr hazretlerinin sözlerini hâtırladı. Allahü teâlânın takdîri yerini buldu, buyurdular. Abdürrahmân bin Avf "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerine emr etdi. O imâmlık yapdı.

Sonra Sahâbe-i güzîn "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" hazretlerini toplayıp, buyurdu ki, siz mi Ebû Lü'lüye benim katlimi emr etdiniz. Hepsi, hâşâ bizim haberimiz yokdur, diye yemîn etdiler. Hazret-i Ömer dedi ki, Elhamdülillah ki, ben bu ümmetin, katl etdiği kimse olmadım. Bir yehûdînin elinde şehîd olurum. Hilâfet emrini şûrâya havâle etdi. Diri iken ve ölü iken hilâfetin benim üzerimde olmasını istemem. Âşere-i mübeşşereden altı serveri, müşâvereye ta'yîn buyurdular ki, hilâfete lâyık bunlardır. Lâkin, herbirinde bir husûs müşâhede ederim. O sebebden onların birini diğerine tercîh edemem. O altı serverin biri Osmân bin Affân ve biri Alîyül mürtedâ ve biri Talha ve biri Zübeyr ve biri Sa'd bin Ebî Vakkâs ve biri Abdürrahmân bin Avf idi. Sa'îd bin Zeyd hazretleri hayâtda idiler. Lâkin hazret-i Ömer onu müşâvereye dâhil kılmadılar. Zîrâ amcası oğlu idi. Ammâ Ebû Ubeyde bin Cerrâh hazretleri âhıret âlemine göçmüşler idi. Onların hakkında buyurdular ki, eğer Ebû Ubeyde hayâtda olaydı, onu halîfe ta'yîn ederdim. Zîrâ Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" ona "Ümmetin emîni" buyurmuşdu "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în". O sebebler bunlardır: Osmân "radıyallahü teâlâ anh" akrabâsını sevicidir. Onları iş başına getirir. Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" gençdir. Tecrübesi ve halka mu'âmelesi azdır. Hilâfet emri ise çok tecrübe ve havâdis görmeğe muhtâcdır. Talha "radıyallahü teâlâ anh" mültefitdir, hilâfete muhâfaza gerekdir. Zübeyr "radıyallahü teâlâ anh" sert huyludur. Hilâfete rıfk lâzımdır. Sa'd bin Ebî Vakkâs ve Abdürrahmân bin Avf kendilerini tutuculardır. Kimseyi incitmek istemezler. Hilâfetde darb ve şetm (azarlamak) zarûrî vâki' olur. Altı server aralarından birini hilâfete ta'yîn etsinler. Bütün Sahâbe-i güzîn "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" de o kimseyi halîfe bilip, ona mutî' olurlar.

Bir rivâyetde hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" seher vaktinde mescid-i şerîfde nemâz kılmağa giderken, Ebû Lü'lü mel'ûn, karanlıkda bıçakla, mubârek karnını yardı. Emîr-ül mü'minîn çağırdı. Adamları haber aldı, geldiler. Emîr-ül mü'minîni bu hâl içinde görüp, ağlaşdılar. O kâfiri katl etdiler. Hazret-i Ömeri o mahalden alıp, devlethânelerine getirdiler.

Cerrâh görüp, yarayı dikdi. İyileşinceye kadar hareket etmesin, üç-dört gün yatsın, iyi olur, dedi. Sahâbe-i güzîn “rıdvânullahi aleyhim ecma’în” gelip çevresinde oturdular. Hilâfet emrini ve sâir dîni emrleri onlara vasıyyet ederken, nemâz vakti gelip, müezzin ezân okudu. Sonra yüzünü cerrâha dönüp dedi ki, şimdi abdest alıp, nemâz kılsam ne olur. Cerrâh dedi ki, eğer yerinden hareket edersen, bu dikdiğim yerden sökülür, vefât edersin. Emîr-ül mü’minîn “radıyallahü teâlâ anh” dedi ki: Nemâzı terk etmekden ise, karnım yarılsın ve öleyim dahâ iyi, elbette nemâz kılsam gerekdir. Sahâbeden birini hazret-i Âişenin “radıyallahü anhâ” huzûruna gönderdi ki, destûr verir mi ki, [ya’nî izn verir ise], biz de Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin ravda-i mutahheralarına girelim ve O Servere ilticâ edelim. Hazret-i Âişe “radıyallahü anhâ” bu haberi işitince ağladı. Âh, kıymetli Ömer, atamın yâdigârı da gidiyor. İşte o yeri ben kendim için saklardım. Ammâ onlara hibe etdim. Hazret-i Ömere söyleyin ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” ve babamın katına [yanına] varınca, benim selâmımı onlara söylesin. Ve desin ki, bu ayrılığım ne zemâna kadar olacak. Hazret-i Ömer bu haberi işitince, oğlu Abdüllah hazretlerine dedi ki, benim cenâze nemâzımı kıldıkdan sonra, Âişe-i Sıddîkanın huzûruna geri varıp, destûr dileyesin [izn isteyesin]. Evvelce benden utanıp, izn vermiş olabilir ve pişmân olmuş olabilir. Onun rızâsı ile defn olayım. Nemâz vakti sonuna gelmişdi. Müezzin ikâmet okudu. Emîr-ül mü’minîn, ayağa kalkıp, abdest almak ve nemâz kılmak istedi. O ânda dikilen yerler söküldüp, Emîr-ül mü’minîn yere düşdü. Dostlarına, elvedâ elvedâ, selâmetde kalın, hakkınızı halâl ediniz, tekrâr görüşmemiz kıyâmete kaldı, dedi. Sahâbeler arasında ağlama-inleme başladı. Hemen o sâat hazret-i Ömer “radıyallahü teâlâ anh” şehâdet kelimesini getirip, cânını Allahü teâlâ hazretlerine teslîm etdi. Ondan sonra yıkadılar. Nemâzını kıldılar. Oğlu Abdüllah hazretleri, Âişe-i Sıddîka hazretlerine gitdi. Destûr diledi [izn istedi]. Âişe “radıyallahü teâlâ anhâ” hazretleri ağladı. Dedi ki, ey Ömer, adâleti hayâtında da, ölünce de elinden bırakmadın. O yeri sana fedâ eyledim. Ondan sonra mubârek cenâzesini, Ravda-i mutahhera kapısına getirdiler. Birisi ileri varıp, Esselâmü aley-

ke yâ Resûlallah! Ömeri getirdik. Eğer destûr var ise, ravda içine defn ederiz, dedi. Cümle Sahâbe-i güzîn "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în", Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin, yârimi benim katıma getirin, diye sesini işitdiler. Ravdanın kapısı açıldı. Hazret-i Ebû Bekrin "radıyallahü teâlâ anh" sol yanında hâzırlanmış bir yere koydular. Hattâ ravdadan yana bir el gördük ki, hazret-i Ömerin boynuna dolandı, diye bir rivâyet edilmişdir.

Ellinci Menâkıb: Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" halîfe oldukdan sonra, o kadar adâlet üzere hareket etdi ki, ne kimse yapmışdır ve ne yapabilecekdir. Şu şeklde adl eyledi ki, himmet-i kudsiyesi kuvvetiyle, kurdun koyuna zararı olmazdı. Rivâyet ederler ki, ne zemân ki hazret-i Ömer şehâdet şerbetini içdi. Bir çoban koyununun yanında dururken, bir kurt geldi. Koyuna saldırdı. Çoban hemen feryâd edip, ağladı. Ve âh Ömer, "İnnâ lillah ve ..." dedi. Çobanlar ona sordular ki, hazret-i Ömerin vefât etdiğini nereden bildin. Dedi ki, şundan bildim ki, hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" hayâtda iken, kurdun koyun sürüsüne bakdığı hâlde zararı yok idi. Şimdi gördüm ki, kurt koyuna saldırdı. Bildim ki, hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" bu dünyâdan göç eylemişlerdir. Bu menkıbe Târîh kitâbından alınmışdır.

Rivâyet olunmuşdur ki, hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" âhırete sefer etdiği ânda yeryüzü kapkara oldu. Hattâ çocuklar korkularından bağırarak analarına varıp, dediler ki, yâ ana, yeryüzü siyâh oldu. Dünyâyı zulmet kapladı, acâyibdir kıyâmet mi kopacak. Anaları, hâyır çocuklar, kıyâmet kopma zemânı gelmemişdir. Fekat, hazret-i Ömeri bir bedbaht şehîd etdiğinden dünyâyı zulmet kaplamışdır, dediler. **(Şevâhid-ün Nübüvve)**den terceme olunmuşdur.

Ellibirinci Menâkıb: Hazret-i Server-i kâinât ve mefhar-ı mevcûdât Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem", bir gün meclis-i şerîflerinde kabr azâbını, münker ve nekîrin ne yol ile gelip, heybet ile süâl etdiklerini beyân buyurdular. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" sordu ki, yâ Resûlallah! Biz kabre girdikden sonra, bu akl bize verilip, sonra mı süâl olunuruz,

yoksa verilmeden mi süâl olunuruz. Hazret-i Resûl-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki, şimdi ne aklda isen, kabrde de böyle olursun. Ömer "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri dediler ki, böyle oldukdan sonra, üzülmeğe lüzûm yokdur. Sonra, hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" vefât etdi. Kabre defn etdikden sonra, hazret-i Alînin "radıyallahü teâlâ anh" falan zemânda, hazret-i Ömerin böyle söylemiş olduğu hâtırına geldi. Göreyim da'vâsının erimidir, diyerek kabrine geldi. Mubârek gözlerini yumup, kalb-i şerîflerini hazret-i Ömerin ahvâline yöneltip, tam bir teveccüh ile murâkabeye vardıklarında, Allahü teâlâ gözlerinden perdeyi kaldırıp, ahvâli [durumu] müşâhede etdiler. Gördüler ki, Münker ve Nekîr heybetle gelip, hazret-i Ömere dediler ki, (Rabbin kim, dînin nedir, Peygamberin kimdir). Hazret-i Ömer onlardan süâl buyurdular ki, yedinci gökden buraya kadar, ne mikdâr yol geldiniz. Dediler ki, yedibin yıllık yoldur. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" buyurdular ki, yâ siz yedibin yıllık yoldan gelinceye kadar Hâlıkı unutmadınız. Bugün evimden çıkıp, kabre gelince, Rabbimi ve dînimi ve Peygamberimi nasıl unuturum. Melekler dediler ki, yâ Ömer biz de senin böyle cevâb vereceğini bilirdik. Lâkin bu heybetle gelip, süâl etmeğe me'mûruz. Sonra, hazret-i Alî "kerremallahü teâlâ vecheh" mubârek gözlerini açıp, Allahü teâlâ mubârek etsin, Ömer da'vâsının eri imiş, dedi.

Ba'zı rivâyetde mübâlaga etmişler ki, hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" meleklere cevâb verdikden sonra, herbirisini bir eli ile sağlam tutdu ki, söz veriniz ki, bundan sonra böyle, ümmet-i Muhammedden bir ferde bu heybetle gelmeyesiniz. Yemîn teklîf etdi. O iki melek hazret-i Ömerin "radıyallahü teâlâ anh" iltimâsına müsâde edip, ümmet-i Muhammede bu sûretle gelmiyeceklerini iltizâm eylediler. İnşâallahü teâlâ, bu heybet ile gelmezler. Allahü teâlâ herşeye kâdirdir.

Hazret-i Ömerin "radıyallahü anh" hilâfet müddetleri on sene, altı ay, yedi gündür. Ömrü şerîfleri altmışüç sene on gündür. Ömrleri müddetinde, on hac yapdılar. Her şeyin doğrusunu Allahü teâlâ bilir. Ma'lûm olsun ki, hazret-i Ömerin "radı-

yallahü teâlâ anh” zikr olunan bu güzel menkıbeleri, kemâl güneşinden zerre değildir. Lâkin îmânı olanlara bu kadar yeter. Eğer kalbinde ta'assub hastalığı yok ise, dahâ çok anlatılmasını ister ise, sâbıkda zikr olunan **(Bostânürriyâd)** ve **(Safvetüssafve)** adlı kitâblara baksın ve **(Tefsîr-i kebîr)**de, Kehf sûresinin onuncu âyetinin tefsîrine baksınlar. [**(Eshâb-ı Kirâm)** kitâbının **(Müslimânların iki göz bebeği)** kısmını da lütfen okuyunuz!]

Elliikinci Menâkıb: İmâm-ı Begavî “rahimehullahü teâlâ” **(Meâlim-üt-tenzîl)**de, Sûre-i Bekarada, meâl-i şerîfi, **(Ey mü'minler, siz makâm-ı İbrâhîmi nemâzgâh** [nemâz kılınacak yer] **ahz edin!)** olan (126.cı) âyet-i kerîmesinin tefsîrinde, rivâyet etmişler ki; bize Abdülvâhid el Melîhî haber verdi. Ona Ahmed bin Abdüllah Nâimî, ona Muhammed bin Yûsüf ve ona Muhammed bin İsmâ'îl ve ona Müseddid ve o da Yücâdan ve o da Hamîdden ve o da Enes “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinden bildirmişdir. Ömer-ibnül Hattâb “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri buyurdu ki, vallahi ben Allahü teâlâ hazretlerine üç şeyde muvâfakât etdim ve Rabbim celle şânühü hazretleri de bana üç şeyde muvâfakât etdi. 1– Yâ Resûlallah, ne olaydı makâm-ı İbrâhîmi musallâ ittihâz edeydiniz [nemâz kılınacak yer yapsaydınız], dedim. Hemen Allahü tebâreke ve teâlâ meâl-i şerîfi, **(Ey mü'minler, siz makâm-ı İbrâhîmi nemâzgâh edinin!)** olan âyet-i kerîmeyi gönderdi. 2– Dedim ki, yâ Resûlallah! Sizin yanınıza biz de geliyoruz. Fâsıklar da geliyor. Ne olaydı ümmehât-ı mü'minîne hicâb ile emr buyursaydınız. Hemen Allahü teâlâ azze şânühü hazretleri hicâb âyetini inzâl etdi. 3– Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” ba'zı hanımları birbirleri arasında nizâ' etmişler idi. Bu hâdiseyi işitip, Onlara vardım. Böyle yapıp, Resûlullahı üzerseniz, Allahü teâlâ, kendi Resûlüne sizden hayrlı hâtunlar verir, dedim. Hemen Allahü teâlâ; meâl-i şerîfi, **(Resûlüm, eğer sizi boşarsa, Onun Rabbi, sizi pek yakında, sizden hayrlı hanımlar ile değişdirir...)** olan Tahrîm sûresi beşinci âyetini gönderdi.

Elliüçüncü Menâkıb: Yine İmâm-ı Begavî “rahimehullahü teâlâ” **(Meâlim-üttenzîl)**de sûre-i Bekarada; meâl-i şerîfi

(Senden içki ve kumarı sorarlar ise, onlara de ki, ikisi de büyük günâhdır ve insanlara menfe'atleri vardır. Günâhı, zararı, fâidesinden büyükdür, çokdur) olan ikiyüzondokuzuncu âyet-i kerîmenin tefsîrinde, beyân buyurmuşlardır ki, bu âyet-i azîme nâzil oldu. Ömer bin Hattâb ve Mu'âz bin Cebel ve ensârdan bir ferd "radıyallahü teâlâ anhüm" Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerine geldiler. Dediler ki, yâ Resûlallah! Bize içki ve kumar hakkında fetvâ ver. Zîrâ içki, aklı gidericidir. Kumardan murâd kârdır. Malın yok olmasına sebeb oluyor. Hemen Allahü teâlâ azze şânühü bu âyet-i kerîmeyi inzâl buyurdu. Cümlenin kavli ki içkinin kötülüğü hakkında müfessirlerin beyân buyurdukları üzere budur ki, muhakkak ki, Allahü tebâreke ve teâlâ içki hakkında, Mekke-i Mükerremede dört âyet-i kerîme gönderdi. Meâl-i şerîfi, **(Size hurma ve üzümden elde edilenleri içiririz. İşte bunda da aklını kullanacak bir kavm için bir alâmet vardır)** olan Nahl sûresi 67.ci âyet-i kerîmesi, bunlardan biridir. Müslimânlar o sıralarda içki içerler idi. Müslimânlara halâl idi. Sonra, Ömer ve Mu'âz "radıyallahü anhümâ" içki ve kumarın hükmünü sordu. Bekara sûresi 219.cu âyet-i kerîmesi nâzil oldu. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki, muhakkak Allahü teâlâ önce büyük günâhdır buyurmakla, içkinin harâmlığına işâret etdi. Sonra, insanlara fâideleri vardır buyurmakla, içkinin halâllığına işâret etdi. Bu âyet-i kerîmenin nüzûlünden sonra, Eshâb-ı kirâmın ba'zısı büyük günâh buyurulduğu için, içkiyi terk etdi. Ba'zısı insanlara fâidesi vardır buyurulduğu için, terk etmedi. O sırada Abdürrahmân bin Avf "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri, birkaç sahâbeyi ziyâfete da'vet etdi. Onlara içki getirdi. İçip, serhoş oldular. Akşam nemâzı oldu. Cemâ'at ile nemâz kıldılar. İmâm olan, (Kâfirûn) sûresini okudu. İkinci âyet-i kerîmedeki (Lâ) lafzını okumadı, terk etdi. Allahü teâlâ bundan sonra meâl-i şerîfi, **(Ey îmân edenler! Ne söylediğinizi bilmeniz için serhoş olduğunuz zemân nemâza yaklaşmayınız)** olan Nisâ sûresinin kırkikinci âyet-i kerîmesini gönderdi. Serhoşluğu, nemâz vaktinde harâm kıldı. Bu âyet-i kerîme nâzil olunca, bir kısmı temâmen içkiyi yasak etdiler. Dediler ki, nemâza mâni' olan şeyde hayr yokdur. Bir

kısmı da, nemâz vaktinin hâricinde içerler idi. Hattâ bir kişi yatsı nemâzını edâ etdikden sonra içki içer, sabâha kadar serhoşluğu giderdi. Sabâh nemâzını kıldıkdan sonra içenin öğle nemâzında serhoşluğu gider idi. Abbâd bin Sâmit bir ziyâfet hâzırladı. Müslimânlardan birkaç kişiyi da'vet etdi. Sa'd bin Ebî Vakkâs onların içinde idi. Abbâd ise, bir deve başı kızartmışdı. Yidiler ve içki içdiler. Sonra başladılar nesebleri ile iftihâr etmeğe ve şi'rler söylemeye. Sa'd bir kasîde okudu ki, o kasîde, kendi kavmi Kureyşi medh ediyordu. Ensârdan ba'zıları ile sert nizâ etdiler. Sa'd kalkıp, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin huzûr-u şerîflerine varıp, ensâr ile olan nizâlarını anlatdı. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" orada hâzır idi. Dedi ki, (Yâ Rabbî, bize içki hakkında kesin emrini bildir.) Hemen Allahü teâlâ hazretleri meâl-i şerîfi, **(Ey îmân edenler! İçki, kumar, putlar, kumar okları, pisdir, şeytân işidir. Bunlardan sakınınız ki, felâh bulasınız. Şeytân içki ve kumar ile aranızda düşmanlık, buğz meydâna getirmek ister. Böylece Allaha ibâdetden ve bilhâssa nemâzdan alıkoyar. O hâlde onlara artık son vermez misiniz!)** olan Mâide sûresinin 90-91.ci âyet-i kerîmelerini gönderdi. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki, **(Biz ona son verdik, yâ Rabbî.)**

Ellidördüncü Menâkıb: Yine İmâm-ı Begavî "rahimehullahü teâlâ" **(Meâlimüttenzîl)**de sûre-i Bekaranın, meâl-i şerîfi **(Kadınlarınız çocuk yetişdiren tarlanızdır. O hâlde tarlanıza dilediğiniz gibi varın...)** olan 223.cü âyet-i kerîmesinin tefsîrinde beyân etmişdir. Bize Ebû Sa'îd Ahmed bin İbrâhîm Şüveyhi haber verdi. Ona Ebû İshak Sa'lebi, ona Abdüllah bin Hâmid İsfehânî, ona Muhammed bin Ya'kûb, ona ibnil Münâdî, ona Yûnüs, ona Ya'kûb Kumî haber verdi. O Ca'fer ibni Mugayreden rivâyet eder. O Sa'îd bin Cübeyrden, o İbni Abbâsdan "radıyallahü anhümâ" rivâyet eder. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin huzûr-u şerîflerine geldi ve dedi ki, yâ Resûlallah! Ben helâk oldum. Habîbullah hazretleri buyurdular ki, nedir o şey ki, seni helâk eyledi. Dedi ki, dün gece hanımım ile sünnete uygun

olmıyan bir şeklde berâber oldum. [Rahl lügâtde devenin semerine derler. Bu makâmda rahlin tahvîlinden murâd, avreti ile sünnete uygun olmıyan şeklde muvâka'a etmekdir. Ya'nî, ehlimle sünnete uygun olmıyarak yakın oldum, demekdir.] Resûl-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri aslâ cevâb vermedi. Allahü teâlâ hazretleri o vakt bu âyet-i kerîmeyi inzâl buyurdu. (Bekara sûresi 223.cü âyet-i kerîmesi.) **(Kadınlarınız ile istediğiniz şeklde ve istediğiniz zemân cimâ edebilirsiniz. Yalnız livâta şeklinde ve hayz zemânında yaklaşmak harâmdır.)**

Ellibeşinci Menâkıb: Ömer-ül Fârûkun "radıyallahü teâlâ anh" şânı ile alâkalı inzâl olan âyet-i kerîmeler: Önce diyelim ki, Onun şânını bildiren âyet-i kerîmeler Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerine gönderilmişdir.

1– Bunlardan birisi; meâl-i şerîfi **(Ey Resûlüm! Cebrâîle düşman olanlara de ki, ona düşmanlığa sebeb yokdur. O, Allahü teâlânın emri ile Kur'ân-ı kerîmi senin kalbine, dahâ önce inen kitâblara muvâfık olarak, mü'minleri hak dîne hidâyet ve Cennete gireceklerini müjdelediği hâlde indirdi. Bir kimse Allahü teâlâya, Meleklerine, Peygamberlerine, Cebrâîle ve Mikâîle düşman olursa, Allahü teâlâ kâfirlere düşmandır)** olan Bekara sûresinin doksanyedi ve doksansekizinci âyet-i kerîmeleridir. Bu âyet-i kerîmelerin nüzûl sebebi şu idi. Abdüllah bin Abbâs "radıyallahü teâlâ anhümâ" der ki, İbni Suryâ adlı bir yehûdî, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin huzûr-ı şerîflerine geldi. Çok delîller söyledi. Hüccetleri [delîlleri] bitdi. Dedi ki, yâ Resûlallah! Gökden sana hangi melek gelir. Buyurdular ki, Cebrâîl gelir. Dedi, eğer Mikâîl gelse idi, sana îmân getirirdim. Zîrâ Cebrâîl düşmanımızdır. Bizim ile çok düşmanlıklar etmişdir. Bize kat'i düşmanlığı o oldu ki, Allahü tebâreke ve teâlâ bizim Peygamberimize Buhtunnasar adlı kişi tarafından Beyt-ül-mukaddes harâb olsa gerekdir diye vahy etdi. Peygamberimiz de bize haber verdi. Biz de, Buhtunnasârı katl edecek kuvvetli bir kişiyi bulduk. O vakt Cebrâîl aleyhisselâm gelip, onu katl olunmakdan kurtarmış. O merde demiş ki, eğer Hüdâ-i Rabbil âlemîn irâde etmiş ise, sizi onun üzerine musallat etmez. Eğer irâ-

de etmemiş ise ne sebeb ile onu katl edersiniz. O merd [yiğit] de bu sözü ondan kabûl edip, geri dönmüş. O vaktden beri Cebrâîli düşman tutarız. Bir kerre de dediler ki, onların Cebrâîl ile düşmanlıklarına sebeb odur ki, inançlarınca, Cebrâîl aleyhisselâma demişlerdi ki, Peygamberliği bize getir. O gayriye götürmüş.

İmâm-ı Süddî der ki, Ömer bin Hattâb "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin bir âdeti var idi. Gidip-geldiği yolu yehûdîlerin toplandığı yere uğrardı. Varıp, onların yanına girerdi. Onların sözünü dinlerdi. Onlar ile konuşurdu. Onlar, yâ Ömer! Biz seni Muhammedin eshâbının hepsinden çok severiz. Zîrâ onlar gelip-geçerken, bizim üzerimizden geçerler. Bizi rencîde ederler. Sen bizi incitmezsin. Hattâ dersimizi dahî dinlersin. Seni onun için severiz, derler idi. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki: Allahü teâlâ hakkı için ki, ben sizin yanınıza dost olmak için gelmem. Size birşeyler sormamdan maksad, hâşâ ki dînimden şübhem olduğundan değildir. Süâlime sebeb odur ki, şirkinizin aslını iyice öğreneyim. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin şânındaki eserlerini ve burhânlarını ve ni'metlerini [üstünlüklerini] sizin kitâblarınızda çok görürüm. Siz bedbahtlığınızdan ve kötü düşünceli olduğunuzdan îmân getirmezsiniz. Dediler ki: Yâ Ömer! Hazret-i Muhammede devâmlı hangi melek gelir. Hazret-i Ömer buyurdu: Cebrâîl aleyhisselâm gelir. Dediler; biz Cebrâîli sevmeyiz. Muhammedi bizim sırlarımıza muttâli' eder. Bir yere gelen azâbı veyâ kıtlığı veyâ yıldırımı Cebrâîl getirir. Mikâîl iyidir ki, sulhu, emniyyeti ve bol ni'meti getirir. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu: Ey bîçâreler! Siz Cebrâîl aleyhisselâmı bilirsiniz ve Muhammed "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerini inkâr mı edersiniz. Ben şehâdet ederim o kimseye ki, hazret-i Cebrâîli düşman tutar, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin düşmanı olur. Oradan Resûl-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin huzûr-ı şerîflerine geldi. Cebrâîl aleyhisselâm ondan önce gelip, yukarıda bahs edilen âyet-i kerîmeyi getirmişdi. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri, hazret-i Ömere okuyup, buyurdu ki, (Yâ Ömer! Senin Rab-

bin sana muvâfakat etdi). Hazret-i Ömer şâd olup, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerine şükr etdi. Buyurdu ki; bundan sonra, kendimi dîn-i islâm üzerine taşdan katı buluyorum.

İşâret: Sübhânallah. Yehûdîler, hazret-i Cebrâîl aleyhisselâmı, bizim dînimiz vilâyetinin izzeti onun sebebi ile harâb olmuşdur, diye düşman tutarlar. Hak sübhânehü ve teâlâ hazretleri buyurur: Cebrâîl her ne yaparsa, bizim emrimiz ile yapar. Râfizîler ve mübtedi'ler [bid'at sâhibleri], Ebû Bekri ve Ömeri "radıyallahü teâlâ anhümâ" hazretlerini niçin düşman tutarsınız. Onlar, hilâfet hazret-i Alînin hakkı idi, ondan aldılar; diye düşman tutarlar. Bu sözleri yalandır ve bühtândır. Zîrâ eğer onun hakkı olsa idi, kendileri alırdı. Ey yehûdî! Sen Cebrâîli düşman tutarsın. Biz onu dost tutarız. Eğer sizin helâk ve azâbınız, Cebrâîlin elinde oldu ise, kâfirlerin helâk olması lâyıkdır. Bizim Resûlümüzün zaferi, nusreti Cebrâîl ile oldu. **(Rabbiniz size nişânlı, beş bin melek ile imdâd edecekdir)**. [Âl-i imrân sûresi 125.ci âyet-i kerîme meâli.] Yâ Râfizî! Siz Ebû Bekr ve Ömer "radıyallahü teâlâ anhümâ" hazretlerini düşman tutarsınız. Biz dost tutarız. Sizin helâkınız onların sebebi ile olursa, lâyıkdır. İslâmiyyetin nusreti onlar sebebi iledir. (Onlar gayba îmân ederler!) **(Ey Habîbim! Sana, Allah ve mü'minlerden sana tâbi' olanlar yetişir!)** [Enfâl sûresi 64.cü âyet-i kerîme meâli.]

2– Bir âyet-i kerîme de şudur: Ömer bin Hattâb "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri, dinde gayret sâhibi, merd bir zât-ı şerîf idi. Resûl-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin harem-i şerîflerinde, bir gün dedi ki, ne olaydı, emr geleydi de, Resûlullahın se'âdethânelerine destûrsuz girmeselerdi. Allahü tebâreke ve teâlâ hazret-i Ömerin sözüne muvâfık bu âyet-i kerîmeyi gönderdi. **(Ey îmân edenler! Resûlümün evine yemeğe da'vet olunmaksızın ve vaktine bakmaksızın girmeyin.)** [Ahzâb sûresi 53.cü âyet-i kerîme meâli.] İbni Abbâs "radıyallahü teâlâ anhümâ" buyurdular ki, bu âyet-i kerîme bir grub hakkında nâzîl olmuşdur. Onlar Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin ta'âmı vaktini gözleyip, o vaktde varıp, Resûlullahın yanında otururlar idi. Ta'âm gelir yirler idi. Sohbet ederlerdi. Dışarı gitmezlerdi.

3– Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” bir hizmetçisini, hazret-i Ömeri “radıyallahü teâlâ anh” çağırması için gönderdi. Kaylûle vakti idi. Ömer “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri uyumuşdu. O hizmetçi bağırdı. Uyanmadı. Kapıyı açıp, içeri girdi. Hazret-i Ömerin teninden bir mikdâr açılmışdı. O hizmetçi hemen dışarı çıkdı. Dedi ki, ey Allahım, Ömeri sen uyandır. Bir kerre dahâ bağırdı. Hazret-i Ömer uyandı. Hizmetçinin içeri girip, açılan yerini gördüğünü anladı. Üzüldü. Ne olaydı, sabâh vakti ve kaylûle vakti ve akşam vakti, bu üç vaktde, halk evlerinde uyurlar. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinden buyruk nâzil olsaydı da, birbirinin evine izn ile girselerdi. Hazret-i Ömerin “radıyallahü anh” sözüne muvâfık Allahü teâlâ bu âyet-i kerîmeyi inzâl buyurdu. **(Ey îmân edenler! Sizin mülk-i yemîninizde olan kız, erkek, köle ve hür çocuklarınızdan, bülûg çağına ermiyenler, üç vaktde yanınıza girerken, izn istesinler. Zîrâ sabâh nemâzından önce, öğle vaktinde ve yatsı nemâzından sonra örtünmeniz zor olur.** [Elbiseler değişdirilir.] **Bu üç vaktin dışında, birbirinizin yanına girmenizde size, hizmetçi ve çocuklarınıza günâh yokdur. Allah size hükm âyetlerini böylece bildiriyor. Allah sizin hâlinizi bilir. Ve islâmiyyetin hikmetini icrâ eder. Çocuklarınız bülûg çağına erişince, onlardan önce bâlig olanların izn istediği gibi her vaktde izn istesinler.)** [Nûr sûresi 58.ci âyet-i kerîme meâli.]

Ömer “radıyallahü teâlâ anh” uyumuş idi. Hizmetçinin bağırması ile uyanmadı. Avret yerini gördü. Uyanmadı. Uyanınca üzüldü. Biz gâfiller, bu kadar âsî ve bîçâre [çâresiz] kullarız. Allahü teâlâ çağırıyor, uyanmıyoruz. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” çağırıyor, uyanmıyoruz. Melekler dâimâ günâhlarımızı görüyor. Uyanmıyoruz. Allahü teâlâ hazretleri hergün, gafletden uyansınlar diye, binlerce günâhımızı görür, örter. Nicelerini afv eder, yine korkmuyor, uyanmıyoruz.

Nükte: Hazret-i Ömer “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinin gönlünün gamlanmasından dolayı bu üç vaktde, bütün çocukları, Allahü teâlâ anadan ve babadan geri tutmuşdur. Kıyâmet gününde âsîlerin gönlünün gamından dolayı, ayrılık ateşini gönüllerden uzak tutması acâib değildir.

4– Mekke-i mükerreme ileri gelenlerinden bir cemâ'at, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerine uğradılar. Bakdılar ki, meclis-i şerîflerinde Suheyb-i Rûmî ve Habbâb bin Erat ve Bilâl-i Habeşî ve Ammâr bin Yâser ve Selmân-ı Fârisî oturmuşlar "radıyallahü teâlâ anhüm." Bunlar, üzerinde yün elbise bulunan fakîr sahâbîler idi. O cemâ'at dediler ki, ey Muhammed! Râzı oldun mu, bir gruba ki, senin etrâfında oturmuşlardır. Biz gelelim, onlar ile oturalım mı? Hâlbuki bunlar bizim kullarımızdır [kölelerimizdir], hizmetçilerimizdir, câriyelerimizdir. Bunları kendinden uzak tut. Tâ ki, biz sana tâbi' olalım. Bir rivâyetde gelmişdir ki, dediler, yâ Muhammed! Sen sedirde otur. Biz senin etrâfında oturalım. Onları uzak oturtup, bizler onların yününden ve hırkalarından râhatsız olmıyalım. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu: **(Mü'minleri kendi yanımdan uzaklaşdıramam)**. Onlar da dediler ki, bize ayrı meclis ile toplantı yap. Bizim senin yanındaki fazîletimizi bilsinler. Onlar ile berâber olmamız, bize ar olur. Kavmimiz bizi bunlar ile oturmuş görmesin. Biz gelince onlar meclisden kalksınlar. Onlar gelince biz kalkarız. Sen yine onlar ile oturmaya devâm edersin. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu: (Peki!), Onlar dediler ki, bu cümle üzerine bize bir nâme yaz. [Ya'nî bir kâğıda yaz.] Server-i kâinât kâğıd istedi. Nâme yazmak için Alî "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerini çağırdı. Allahü teâlâ hazretleri, Cebrâîl aleyhissalâtü vesselâm hazretleri ile bu âyet-i kerîmeyi gönderdi: **(Sabâh-akşam Rabbine ihlâs ile düâ eden kimseleri yanından uzaklaşdırma. Müşriklerin îmâna gelme hesâbı senden, senin hesâbın da onlardan sorulmaz! Kâfirler îmâna gelsinler diye mü'minleri yanından kovarsan zâlimlerden olursun!)** [En'âm sûresi 52.ci âyet-i kerîme meâli.] Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" yazıyı yazmadı.

Selmân-ı Fârisî "radıyallahü teâlâ anh" diyor ki: Resûlullah, mescidin bir köşesinde oturmuşdu. Bu âyet-i kerîme nâzil oldu. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" bize okudu: **(Âyetlerimize inananlara selâm ver ve de ki, Rabbiniz size rahmet etmeği üzerine almışdır. Sizden biriniz, zararını düşünme-**

den bir günâh işlese, sonra bir dahâ yapmıyacağına azm ederek tevbe etse, hâlini düzeltse, Allahü teâlâ onun günâhını bağışlar. Ve tevbesini kabûl etmekle rahmet eder.) [En'âm sûresi 54.cü âyet-i kerîme meâli.] Resûlullah o şeklde oturur idi ki, bizim dizlerimiz mubârek dizlerine değerdi. Kalkmak isterler idi. Evvelâ biz kalkardık. Resûlullahı oturur şeklde bırakırdık. Sonra o kalkardı. Buyurdu ki, Allahü teâlâya şükrler olsun ki, beni öldürmezden evvel, bana emr etdi ki, (müslimânlardan bir grub ile berâber bulunmağa sabr et.)

İkrime "radıyallahü teâlâ anh" der ki, Kureyşden bir tâife geldiler. Ebû Tâlibin yanına varıp dediler: Halk bizi Muhammed ile oturur görürler ise, onlar da ona mutî' olurlar. Ondan sonra bizi o kullar [köleler] ile oturur görürler ve bizi kötülerler. Var Muhammede söyle ki, onları yanından uzak etsin. Biz de Ona îmân getirelim. Sonra Ebû Tâlib bu haberi Ona götürdü. Ömer bin Hattâb "radıyallahü anh" dedi ki, böyle eyle yâ Resûlallah, görelim dediklerini yaparlar mı ve sözleri üzere dururlar mı. Bunun üzerine bu âyet-i kerîmeler nâzil oldu. [En'âm sûresi 52, 53, 54.cü âyet-i kerîmeleri.] Ömer "radıyallahü teâlâ anh" bu âyet-i kerîmeleri işitdiği gibi, geldi, özr diledi. Söylediği sözlerden pişmân oldu. Allahü teâlâdan hitâb-ı izzet geldi ki, yâ Muhammed! Benden Ömere selâm eyle ki, senin menzilin ve merteben bizim katımızda yüksekdir. Bu kadar zelle ile kendi dergâhımdan seni red etmem. Senin özr dilemeğe geleceğini bildiğim için, selâmımı önce gönderdim. O yerdeki senin günâhını yazdım. Özrden evvel rahmetimi mukâbilinde yazdım. Onun ile olan bağlılığımız çok kuvvetlidir. Zelle ile kesilmez, buyurdu.

(İşâret): Hak sübhânehü ve teâlâ bu âyet-i kerîmede, Ömer "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerini beş def'a andı [zikr etdi]. **(Sana geldiği vaktde)**, **(Îmân getirmek)**, **(günâh işlemek)**, **(Tevbe etmek)**, **(Hâlini islâh etdi)**. Allahü tebâreke ve teâlâ, hazret-i Ömeri beş nesne ile yâd etdi [zikr etdi]. **(Selâmün aleyküm)** diyerek selâm etdi. **(Sizin Rabbiniz vâcib kıldı)**, buyurarak haber verdi. **(Kendi nefsi üzerine rahmet etmeği)**, buyurarak rahmet etdi. **(Cehâlet ile bilmiyerek günâh işledi)**, diyerek

günâhdan ma’zûr tutdu. **(Allah afv edici ve tevbeyi kabûl etmekle rahmet edicidir)**, buyurarak afv etdi.

(Nükte): Hazret-i Ömer “radıyallahü teâlâ anh” bir günâh işledi. Özr diledi. Allahü teâlâ, onunla böyle mu’âmele eyledi. Hazret-i Ömerin dostları işitsinler ki, şâd olsunlar. Allahü teâlâ dostlarını Ömere ortak eyleyip, bizim üzerimize selâm söyledi. Ve rahmetine ortak etdi. **(Rahmetim herşeyi içine almışdır)** buyurdu. Meleklerini gönderdi. **(Melekleri gönderdik)** buyurmuşdur. Özrünü kabûl etdi. **(Allah kullarının tevbesini kabûl eder)** buyurmuşdur. Magfiret etdi. **(Ey Resûlüm! Nefslerini isrâf eden kullarıma, Allahın rahmetinden ümmîd kesmemelerini söyle!)** buyurmuşdur.

5– Diğer bir âyet-i kerîme şudur: Uhud cenginde Ebû Süfyân henüz müslimân olmamış iken bize dedi ki, (bizim uzzamız var, sizin uzzanız yokdur.) Ömer ibnül Hattâb cevâb verip, buyurdu ki, (bizim mevlâmız var, sizin mevlânız yokdur). Allahü teâlâ hazretleri Ömer “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinin kavline muvâfık bu âyet-i kerîmeyi gönderdi. **(... Mü’minlerin yardım görmesi ve kâfirlerin kahr olması, Allahü teâlânın mü’minlere velî olması ve yardım etmesidir. Kâfirlerin mevlâsı, onların azâbını men’ eden bir yardımcıları yokdur.)** [Muhammed sûresi 11.ci âyet-i kerîme meâli.] Bu âyet-i kerîme, ehl-i Mekkenin îmân getirmiyenlerini korkutucu ve tehdîd edici mâhiyyetdedir.

6– Diğer bir âyet-i kerîme şudur. Münâfıklardan Abdüllah bin Ebî Selül hasta oldu. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” iyâdetine [hasta ziyâretine] vardı. İbni Ebî Selül, Habîbullah hazretlerine dedi ki, ben öldüğüm zemân nemâzımı kıl. Kabrim üzerinde dur. Bana düâ et. Kendi kaftanını kefen et. Sonra İbni Ebî Selül öldü. Resûlullah hazretleri diledi ki, nemâzını kılsın. Ömer “radıyallahü teâlâ anh” dedi ki, yâ Resûlallah! Onun üzerine nemâz mı kılacaksın. Hâlbuki o sana böyle böyle işler etmişdir. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdu: Elini benden kaldır. Ömer “radıyallahü teâlâ anh” de; gitme, dedi. Habîb-i ekrem yine o cevâbı verdi.

Üçüncü kerre, Server-i âlem buyurdu ki, eğer bilse idim ki, Allahü tebâreke ve teâlâ rahmet eder. Yetmiş kerre Allahü teâlâ hazretlerinden ona istigfâr ederdim. Zîrâ ben istigfârda muhayyer kılındım. Sonra, mubârek gömleğini kefen yapıp, kabre koydu. Ömer "radıyallahü teâlâ anh" der ki, bu hâlde ben hayretde kaldım. Allahü teâlâ ben kulunun kavline muvâfık şu âyet-i kerîmeyi inzâl buyurdu: **(Münâfıklardan ölen kimselerin nemâzını kılma. Kabri üzerinde durma. Çünki onlar, Allaha ve Resûlüne îmân etmeyip, münâfık olarak öldüler.)** [Tevbe sûresi 84.cü âyet-i kerîmesi meâli.] Resûl-i ekrem hazretleri bu âyet-i kerîmeden sonra, hiçbir münâfık üzerine nemâz kılmadı. Kabri üzerine durmadı. Ya'nî, ey benim Resûlüm! Düâ etme ki, eğer düâ etsen, icâbet etmesem, senin şânına noksanlık olur. Eğer icâbet etsem benim hikmetime lâyık olmaz. Kıyâmet gününde ben derim ki, ey benim Resûlüm! Sen şefâ'at eyle, tâ ki, ben bağışlayayım. Eğer şefâ'at etmez isen, senin haşmetine uygun olmaz. Eğer rahmet etmesem benim keremime naks olur. Sen şefâ'at et. Tâ ben bağışlayayım.

7– Diğer bir âyet-i kerîme şudur: Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem", Âişe-i Sıddîka "radıyallahü teâlâ anhâ" hakkında, hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" ile meşveret etdi. Buyurdu ki, yâ Ömer! Sen hazret-i Âişe hakkında söylenenlere ne dersin. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" dedi ki, yâ Resûlallah! Bir dahâ bu sözü dinlemeyiniz. (Bu büyük bir iftirâdır.) Bu sözü söylemek ve kalbine getirmek kimsenin haddi değildir. Hazret-i Âişe pâk ve pâkizedir. Onlar ehl-i îmândır. Allahü teâlâ hazretleri, hazret-i Ömerin "radıyallahü teâlâ anh" kavline uygun bu âyet-i kerîmeyi inzâl buyurdu: **(Onu işitdiğinizde, niçin bize o sözü söylemek yakışmaz! Yâ Rabbî! Seni tenzîh ederiz. Bu Server-i âlemin hanımına atılan büyük bir iftirâdır, demediniz!)** [Nûr sûresi 16.cı âyet-i kerîme meâli.]

8– Diğer bir âyet-i kerîme şudur: Allahü tebâreke ve teâlâ Âdem safîyullahın "alâ nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselâm" zürriyyeti şânında bu âyet-i kerîmeyi irsâl buyurdu: **(Biz insanı** (Âdemi) **muhakkak ki çamurun hulâsasından yaratdık. Sonra,**

Âdemin neslini sağlam bir yerde (rahîmde) **bir nutfe** (az bir su) **yapdık. Sonra, o nutfeyi kan pıhtısı hâline getirdik. Ondan sonra, kan pıhtısını bir parça et yapdık. O et parçasını da kemikler hâline çevirdik. Kemiklere de et giydirdik. Sonra, ona başka bir yaratılış** (rûh) **verdik. Bak ki, şekl verenlerin en güzeli olan Allahın şânı ne kadar yücedir.)** [Mü'minûn sûresi oniki, onüç, ondördüncü âyet-i kerîme meâlleri.] Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" bu âyet-i kerîmeyi okudu. Hayretde kaldı. (Kudreti ve hikmeti sebebi ile Allahü teâlânın şânı büyükdür. Kudretlilerin en güzelidir) dedi. Hazret-i Ömerin buyurduğu gibi, âyet-i kerîme indi.

Bu zikr etdiğim âyet-i kerîmeleri Kur'ân-ı azîmüşşân tefsîrlerinden, kudretim yetdiği kadar aldım. Bundan sonra o haberleri zikr edelim ki, hocalarımızdan ve üstâdlarımızdan işitdik. İnşâallahü teâlâ.

Ellialtıncı Menâkıb: Ömer "radıyallahü teâlâ anh" hakkındaki hadîs-i şerîfler.

1– Ebû Hüreyreden "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet olunur. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdu: Kıyâmet günü dîn-i islâm mahşere güzel sûretde ve süslenmiş olarak gelir. Hak Sübhânehü ve teâlâ hazretleri bu durumu bilir iken, sorar ki, sen kimsin. İslâm der ki, yâ ilâhel âlemîn! Ben islâmım. Allahü teâlâ buyurur. Bunu Cennete iletin. İslâm der ki, yâ ilâhel âlemîn. Beni azîz tutup, ikrâm eden kimseleri, azîz tutup, ikrâm etmedikçe, bana yardım edenlere yardım etmeyince ve bana yer verenlere, yer vermeyince, ben Cennete gitmem. Allahü teâlâ emr eder ki, var o kimseleri getir ki, seni azîz tutmuşdur. Ve sana nusret etmişdir. O vakt islâm gelip, halkın safları arasında gezer. O sırada Ömer "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerini görüp, elinden tutup, seslenir (bağırır) ve der ki, İlâhî! Bu o kimsedir ki, beni herkesin sürdüğü zemân, bana kendi yanında yer veren, kabûl eden, azîz tutandır. Halk beni o vakt red etdiler. Bu kimse bana nusret [yardım] etdi. Halk beni kendilerinden uzak etdiler. Bu zât beni azîz etdi. O vakt halk beni zelîl etdiler. Allahü tebâreke ve teâlâ buyurur: Onu Cennete ilet. İslâm der ki, yâ Rabbel âlemîn! Tâ kıyâmete dek, her

kim (hazret-i Ömeri sever) beni sever, onları da Cennete iletmeyince bunu iletmem. Allahü teâlâ ve tekaddes kabûl buyurur. Öyle yap! İslâm mahşerde safların arasında dolanır. Her kim ki, hazret-i Ömeri sever. Onun elini tutup, hazret-i Ömer ile Cennete iletir.

2– Ömer "radıyallahü teâlâ anh", Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinden rivâyet eder. Buyurdu: Yâ Ömer! Cebrâîl "aleyhissalâtü vesselâm" benim yanıma geldi. Dedim, yâ Cebrâîl! Bana, Ömer bin Hattâbın göklerdeki fazîletinden haber ver. Dedi ki, yâ Muhammed "sallallahü aleyhi ve sellem"! Ömerin göklerdeki fazîletlerinden ve menâkıbından eğer sana haber verirsem, hazret-i Nûh alâ nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselâmın ömrünce ki, kavmi yanında bin seneden elli sene eksikdir, henüz fazîletlerini söylemeğe kâdir olamam. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurur: **(Korkunuz! Ömerin hışmından ki, o gadablı olunca, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri ondan ötürü gadablı olur.)**

3– Sa'îd bin Cübeyr, İbni Abbâsdan "radıyallahü teâlâ anhüm" rivâyet etmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurur ki: Cebrâîl aleyhisselâm benim yanıma geldi ve dedi ki: Allahü tebâreke ve teâlâ ve tekaddes hazretleri buyurdu ki, Ömere benden selâm et! Ona haber ver ki, Onun rızâsı benim hükmümdür. Onun hışmı benim adlimdir.

4– Gudayf bin Hâris "radıyallahü anh" rivâyet eder. Bir genç, Ebû Zer-i Gıfârînin "radıyallahü anh" yanına geldi. Ebû Zer hazretleri o gence dedi ki, benim için Hak Sübhânehü ve teâlâdan istigfâr et, afv edilmemi iste. O genç dedi ki, yâ Ebâ Zer! Sen hazret-i Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" sohbetinde bulunmuşsun. Ben senin nasıl afv olunmanı isterim. Ebû Zer; "olsun, iste" dedi. Genç dedi, bana haber ver ki, ben de ne hayrlı işâret gördün ki, benim düâmı ve istigfârımı istersin. Ebû Zer "radıyallahü teâlâ anh" dedi ki; Bundan dolayı ki, sen hazret-i Ömerin "radıyallahü teâlâ anh" önünden geçiyordun. Ömer "radıyallahü teâlâ anh" bu iyi gençdir, buyurdu. Ben ki, Ebû Zer'im. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi

ve sellem” hazretlerinden işitdim ki, buyurdu: **(Allahü teâlâ, doğru sözü, Ömerin dili üzerine koymuşdur.)**

5– Ya’lâ bin Ziyâd rivâyeti ile, hazret-i Hasen “radıyallahü teâlâ anh” buyurdu ki: Bir vakt hazret-i Ömer “radıyallahü teâlâ anh” Ebû Zer hazretlerinin elini tutup, sıkdı. Ebû Zer, elimi bırak, incitdin, yâ islâmın kilidi, dedi. Hazret-i Ömer, yâ Ebâ Zer, bu söylediğin nasıl bir sözdür. Ebû Zer dedi ki: Yâ Emîr-el mü’minîn, aklında mıdır (hâtırlar mısın), falan vakt, falan günde ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdu ki: Eğer aranızda yayılacak fitnelerden korkuyor iseniz, Ömerin bereketi ile onlar size erişmez. Yâ Ömer, sen islâmın kilidisin.

6– Hazret-i Enes “radıyallahü teâlâ anh” haber verdi. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri Ömerin yüzüne bakıp, güldü ve buyurdu. Yâ Hattâb oğlu! Bilir misin niçin tebessüm etdim. Hazret-i Ömer “radıyallahü teâlâ anh”, Allahü teâlâ ve Resûlü bilir, dedi. Se’âdetle buyurdu: (Ondan dolayı güldüm ki, Allahü teâlâ, Arefe gecesi Arafatda bulunanlara inâyet nazarı ile nazar etdi. Sana husûsî olarak nazar etdi.)

7– Âişe-i Sıddîka “radıyallahü teâlâ anhâ ve ebîhâ” hazretlerinin rivâyeti ile, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdu ki: (Meclislerinizi Ömer bin Hattâbı anarak zînetlendiriniz!)

8– Alî bin Ebî Tâlib “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri buyurdu. Sâlihler zikr olunduğu zemân, siz Ömerin zikri ile olun. Zîrâ biz ki, Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” eshâbıyız. Hepimiz sekîne ve ârâmın Ömerin dili üzerine olduğuna, ittifâk etmişiz.

9– Mubârek bin Fudâle, Hasen “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinden rivâyet etmişdir. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdu: (İnsan oğlundan başkası, kendisi gibi bin kimseden dahâ kıymetli olamaz. Ömer “radıyallahü teâlâ anh” ise bin mislinden dahâ hayrlıdır.)

10– Huzeyfetebni Yemândan “radıyallahü anh” rivâyet edil-

mişdir. İslâm, hazret-i Ömer “radıyallahü teâlâ anh” zemânında makbûl kimseye benzer idi ki, yakınlığı artardı. Ömerden “radıyallahü anh” sonra islâm, arkasını dönmüş kimseye benzerdi. Uzaklığı artardı.

11– Abdüllah bin Mes’ûd “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinin rivâyeti ile gelmişdir. Dedi ki: Üç kimsenin firâseti gâyet iyi oldu. a) Mısr azîzinin firâseti. Hazret-i Yûsüf aleyhisselâm hakkında firâset edip, kendi zevcesine dedi ki, bunu mükerrem tut. Olur ki, ondan bize menfâ’at erişir. b) Şuayb aleyhisselâm hazretlerinin kerîmesinin firâseti ki, hazret-i Mûsâ aleyhisselâm da’vete gelmişdi. Babasına dedi ki, yâ baba. Onu ücret ile tut. Kavî ve emîndir. c) Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinin firâseti ki, kendinden sonra, hilâfeti hazret-i Ömer “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerine verdi ki, onda adâlet fehm etdi. Bir gün hazret-i Alî bin Ebî Tâlib “radıyallahü teâlâ anh” dışarı çıkdı. Üzerinde çok güzel bir elbise vardı. Bu elbiseyi bana kardeşim, dostum, sâdıkım ve safiyyim Ömer bin Hattâb “radıyallahü teâlâ anh” giydirdi, buyurdu.

12– Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet etmişdir. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdu: **(Eğer benden sonra Allahü teâlâ Peygamber gönderse idi, Ömeri gönderirdi. Allahü tebâreke ve teâlâ iki melek ile ona kuvvet vermişdir. Bunlar ona kuvvet verir. Ondan bir hatâ meydâna gelecek olsa, ondan döndürürler. Doğrusunu yapdırırlar.)**

13– Abdüllah bin Ömer “radıyallahü anhümâ” rivâyet etmişdir. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(İnsanlar birşey söyledi. Ömer de o husûsda bir şey söyledi. Ömerin kavline muvâfık olarak Kur’ân-ı azîmüşşân nâzil oldu.)**

14– Ubeyy bin Kâ’b “radıyallahü teâlâ anh” rivâyeti ile gelmişdir. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Benden sonra, Allahü teâlânın müsâfeha etdiği, ya’nî yakın olduğu kimse, Hattâb oğludur. O kimse, Hak sübhânehü ve teâlânın kudreti ile elini tutduğu, feryâdına erişdiği, selâm verdiği, Cennetine koyduğu kimsedir. O Ömer bin Hat-**

tâbdır. Bu makâmda yakınlık mekân ile olmaz. O yakınlığı Allahü teâlâ ve ben bilirim. Ona bir kerâmet ve bir ni'met verir ki, başkalarına bu mertebe ve yükseklik olmaz.)

15– Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri; (Şeytân Ömeri gördüğü vakt, Ömerin "radıyallahü teâlâ anh" heybetinden yüzü üzerine düşerdi) buyurdu.

16– Fadl bin Abbâs "radıyallahü teâlâ anhümâ" rivâyet etmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdu ki: (Ömer bin Hattâb benimledir. Ben Ömer bin Hattâb ileyim. Benim vefâtımdan sonra, Hak sübhânehü ve teâlâ Ömer iledir. Her nerede olursa olsun, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin hıfz ve emânında olur.)

17– Abdüllah bin Abbâs "radıyallahü teâlâ anhümâ" rivâyet etmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu ki: (Ömerin müslimân olduğu gün, Cebrâîl aleyhisselâm benim üzerime nâzil oldu. Ömer bin Hattâb "radıyallahü teâlâ anh" müslimân oldu diye meleklerin birbirine müjde verip, şâd olduklarını, bana haber verdi.)

18– Enes bin Mâlik "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet etmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu ki: (Yâ Ömer ibnül Hattâb! Sen benim ümmetim üzerine berekâtsın. Allahü tebâreke ve teâlâ senin şânında göndermişdir. Nâfile ibâdetlerden, zikr ve Kur'ân-ı kerîm okumağı gündüz kaçırdıklarını gece, gece kaçırdıklarını gündüz kazâ et.)

Elliyedinci Menâkıb: Ömer "radıyallahü teâlâ anh" hakkında çeşidli kitâblarda bildirilen haberleri açıklamakdadır. A'meş, Süfyândan ve Abdüllahdan "radıyallahü teâlâ anhüm" rivâyet etmişdir. Dediler ki, vallahi Ömerin amelini terâzînin bir kefesine koysalar, diğer insanların amellerini de terâzînin diğer kefesine koysalar, Ömerin amelinin ağır geleceğini zan ederiz. Hakîm ârif Zeynüddîn Alî bin Tâhir kendi tasnîf etdiği kitâbda demişdir ki: Ömer bin Hattâb "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri buyurdu ki, münâfık o kimsedir ki, dünyâ onun ümîdi olur. Hatâ ve günâh onun ameli olur. Çok yemîn onun san'atı olur. Âhıret işlerinde câhil, dünyâ işlerinde zekî olur.

Ömer “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinin şefkatı ve rahmeti, mahlûkât üzerine o mertebede idi ki, Ebûlleys-i Semerkandî **(Tenbîh-ül gâfilîn)**de yazmışdır: Ömer bin Hattâb “radıyallahü teâlâ anh” bir yaşlı zimmî gördü ki, kapılarda gezip, kapılarda dilenir. Ömer hazretleri buyurdu ki, ey pîr! Benim sana insâf etmemi istiyorlar. Gençlik vaktinde senden cizye aldım. Lâyık olan odur ki, bugün seni afv etmeliyim. Afv edip, her gün kendinin ve ıyâlinin [çoluk-çocuğunun] yiyeceğini beyt-ül-mâldan versinler, buyurdu.

Ellisekizinci Menâkıb: Bir gün emîr-ül mü’minîn Alîyül-mürtedâ “radıyallahü teâlâ anh”, oturmuş, sohbet ediyordu. Söz arasında bir kimse, Ömer “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerini medh etmeğe başladı. Hazret-i Alî buyurdu ki, hangi Ömer? Allahü tebâreke ve teâlâ Enbiyâ aleyhissalâtü vesselâmdan sonra, Ömere benzer kul halk etmemiş ve hiçbir babanın ve ananın Ömer gibi oğlu olmamışdır. O Ömerdir ki, âlimdir. Hak Sübhânehü ve teâlâ hazretlerinin dîninin sınırlarını bilir. Allahü teâlâ islâmı azîz etdi, onunla adâlet etdi. Böylece kendisi emîn oldu. İslâmiyyeti bilen fakîhdir. Kendisinden sonra gelen halîfeleri zor duruma düşürdü. Emîr-ül mü’minîn Ömer “radıyallahü teâlâ anh”, islâm dîninde güzel âdetler bırakdı. İslâmda ilk kâdî ta’yîn etdi. Şüreyhi kâdî ta’yîn etdi. Postayı ilk kuran odur. Beyt-ül-mâl binâsı yapdırdı. Zekât ve başka malları buraya koyardı. Zindanı ilk binâ eden odur. Hudûdullahı icrâ etmek için, cellâdı o ta’yîn etdi. Mescid ve câmi’leri şehrlerde o tertîb etdi. Serhadları [sınırları] o vaz’ etdi. Müezzin ve gayrîleri gibi tatavvu’ [hayrlı] iş işliyenlere ücret verirdi. Îrân toprağı üzerine harâcı o ta’yîn etdi. Cemâ’at ile, Ramezân ayında terâvîh nemâzını âşikâre kıldı. Resûlullah terâvîh nemâzı kılardı, fekat âşikâr etmezdi. Allahü teâlânın terâvîh nemâzını ümmeti üzerine farz edeceğinden ve onların meşakkat çekeceğinden çekinirdi. Hazret-i Ömerde “radıyallahü teâlâ anh” bu mertebe yükseklik var idi ki, adâletin, heybetin, siyâsetin, gayretinin sesi ufuklara yayılmış iken, bir zerre kibr ve ucb kendi nefsinde yokdu. Kendini cümleden aşağı görürdü. Kendi eli ile yapdığı işleri kimse gücü yetip, yapamadı. Kesb ederdi [çalışır idi]. Der idi ki, ey müslimânlar, kesb edin [çalı-

şın], başkaları üzerine yük olmayın. Pazarda, çoluk-çocuğumun nafakasını te'mîn etmek için çalışırken öldüğüm yer, bana en sevimli yerdir. Elinizi kesbden kaldırıp da [çalışmayı bırakıp da] Allahü teâlâ rızkımı verir demeyiniz. Allahü teâlâ gökden altın ve gümüş göndermez. Âdet-i kerîmesini değişdirmez. Cümle mubâhları gözler önüne sermişdir. Vera' ve takvâsı o mertebede idi ki, sadaka südünden bir içim hazret-i Ömere süt verdiler. İçdi. Sonra anladı ki, buna lâyık değil idi. Parmağını boğazına sokdu. O südü kay etdi. O kadar zorluk ve mihnet çekdi ki, mubârek rûhu bedeninden ayrılıyor diye korkdular. Sonra, yâ Rabbî damarlarımda kalıp da çıkaramadıklarımdan sana sığınırım, buyurdu.

(Kimyâ-i se'âdet)de, hüccet-ül islâm imâm-ı Muhammed Gazâlî "rahimehullahü teâlâ" nakl buyurmuşlar: Bir vakt, Ömer "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin harem-i şerîflerine, ganîmetden misk getirmişlerdi. Kendi ehline [hanımına] buyurdu ki, bu miski satıp, dervişlere sarf edelim. Bir gün se'âdethânesine girdi. Hâtununun sandığından misk kokusu duydu. Buyurdu ki, bu ne kokusudur. Hâtunu dedi ki, miski satarken elime kokusu sindi. Sandığa dokundum. Ömer "radıyallahü teâlâ anh" o sandığı alıp toprağa o kadar sürdü ki, aslâ kokusu kalmadı. Sonra hanımına verdi. Bu kadara müsâmaha gösterilebilirdi. Lâkin Ömer "radıyallahü teâlâ anh" bundan murâdı şu idi ki, küçük zararlara göz yumarak, büyük zarara yakalanmayalar. Veyâ harâm korkusundan bir halâli terk etmiş olup, müttekîler sevâbını bulmak için yapılmış olur. [**(Se'âdet-i Ebediyye)** kitâbının 607.ci sahîfesine bakınız!]

Ellidokuzuncu Menâkıb: Tefsîrde gelmişdir. Hazret-i Ömer bin Hattâb "radıyallahü teâlâ anh" minber üzerinde buyurdu ki, hanımların mehrinde ifrât etmeyiniz [ya'nî fazla mehr ta'yîn etmeyiniz]! Eğer bu dünyâda ikrâm olsa idi veyâ Allahü tebâreke ve teâlâ katında harâmdan sakınmak olsa idi, ona uyacak kimse, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri olurdu. Hâlbuki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hiçbir hâtununa ve kerîmelerinden birine oniki buçuk vakıyye gümüşden ziyâde mehr kesmedi ki, her vakıyyesi kırk dirhem-

dir. Temâmı beşyüz dirhem olur. Bu sözü söyledikleri vakt, söz sâhibi olan bir hâtun, ayak üzerine kalkıp, dedi ki, Allahü teâlâ bize kırba dolusu mehr verir. [Kırba: Saka tulumu demekdir.] Meâl-i şerîfi, **(Sizden biriniz, hanımını fuhşdan başka bir sebeble boşayıp, başka bir hanım aldığında, önceki hanıma mehr olarak verdiği çok fazla mikdârdaki malı geri almasın)** olan Nisâ sûresi 19.cu âyet-i kerîmesinde, kadınlara çok ihsân, çok mal verileceği beyân buyurulmakdadır. Hâlbuki Hattâb oğlu geri almak ister; dedi. Ömer "radıyallahü teâlâ anh" dinde ve emânında büyüklüğünden ve insâfından, bu sözü işitdi. Anladı ki, o kadının söylediği söz, doğrudur. Hak sözü kabûl edip ve insâf edip, buyurdu ki, (Bütün insanlar Ömerden iyi bilir. Bu kadın doğru söyledi. Ömer hatâ etdi.)

Ömer "radıyallahü teâlâ anh" bir gün buyurdu ki, ey kadınlar, başınızı kaldırın. Kendi hâllerinize bakın. Hakîkatde yol âşikâre oldu. [gidilecek yol bellidir.] Zinhâr halk üzerine yük olmayınız. Ya'nî kesb ediniz. Kimseye muhtâc olmayınız. [Dînimize uygun şeklde kesb ediniz.] Yine Ömer "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki, her kim ki, dinde fakîh değildir, bizim pazarımızda alış-veriş etmesin. Çünki, fâize düşüp, sıkıntı çeker. [Ya'nî, alış-veriş ilmini bilmiyen, alış-veriş yapmasın!]

Altmışıncı Menâkıb: Emîr-ül mü'minîn Ömer bin Hattâb "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri halîfe oldukları vakt, Hâlid bin Velîd "radıyallahü teâlâ anh" serasker, ya'nî başkomutan idi. Onu azl edip, Sa'd bin Ebî Vakkâs "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerini onun yerine serasker ta'yîn etdi. Bir zemân sonra, Sa'd "radıyallahü teâlâ anh", Kûfede bir serây binâ etmek arzû etdi. Serây yapacağı yerin bir tarafı bir mecûsînin evine bitişik idi. Sa'd "radıyallahü teâlâ anh", mecûsîyi çağırıp, dedi ki, o evi bana sat. Sa'd çok para verdiği hâlde, mecûsî satmadı. Hâzır olanlar, dediler ki, bu mecûsiye bu kadar ricâ etmeğe ne lüzûm vardır. Sen o evi al ve behâsını da ver. Mecûsî de bunu işitip, korkdu ki, Sa'd böyle yapacak. Evine varıp, hanımına dedi ki, ne tedbîr alalım. Hanımı dedi ki, onların bir emîrleri var ki, ona emîr-ül mü'minîn Ömer derler. Kalk onun yanına varıp, Sa'dı şikâyet et. O emr buyurur, Sa'd elini senden çeker. Mecûsî de

kalkıp, Medîne-i Münevvereye vardı. Sordu ki, Emîr-ül mü'minîn serâyı neresidir. Dediler serâyı yokdur. Kendisi dışarıya, sahrâya çıkmışdır. O mecûsî sâir emîrler gibi şehr hâricine avlanmaya gitmişdir zan etdi. Şehr hâricine çıkıp, etrâfı gözetip, hangi tarafından haşmetle ve hizmetkârları ile gelecek diye bakdı. Hiçbir tarafdan bir toz eseri dahî kalkıp görülmedi. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" ise, kamçısını başının altına koyup, toprak üzerinde uyumuş idi. O mecûsî onu gördü. Lâkin onun Emîr-ül mü'minîn olduğunu bilmiyordu. Uyandırdı ve dedi ki, Emîr-ül mü'minîn hangi tarafa gitmişdir. Hazret-i Ömer buyurdu: Onu niçin soruyorsun [ne yapacaksın] ve ne istersin. Mecûsî dedi ki, Sa'ddan ona şikâyete geldim. O evimi kasden ve cebren elimden almak ister. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" oradan kalkıp, se'âdethânelerine geldiler. Hizmetciye buyurdular ki, bir parça kâğıd getir, Sa'da bir nâme yazacağım. Hizmetçi aradı, kâğıd bulamadı. Buyurdular ki, bir parça deri de olursa, getir. Hizmetçi bulamadı. Buyurdular, bir parça kemik, getir. Bir koyun küreği bulup, getirdi. Üzerine (Bismillâhirrahmânirrahîm. Yâ Sa'd! Bu nâme sana erişdiği zemân hasmını hoşnûd et. Veyâ kalkıp huzûruma gel!) diye yazdı. O kürek kemiğini mecûsîye verdi. Mecûsî onu alıp, evine geldi. Hanımı dedi ki, ne yapdın. Dedi ki, hayret ki, bu uzun yolu gitdim. Bu kadar meşakkat ile; elime yazılmış bir parça kemik verdiler. Hanımı dedi ki, mâdem ki getirdin, Sa'da onu götür arz et. Bakalım ne söyler. Mecûsî de kalkıp, Sa'dın serâyı kapısına gitdi. Sa'd hazretleri nemâzını kılıp, serây kapısında oturmuşdu. Halk, karşısına saf bağlayıp oturmuşlar idi. Mecûsî kürek kemiğini Sa'dın karşısında tutup, durdu. Sa'dın gözü onu gördükde, Emîr-ül mü'minîn Ömer "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin yazısı olduğunu anlayıp, çehresi değişdi. Dedi ki, her ne ister isen bana söyle. Beni Emîr-ül mü'minîn Ömer "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin huzûruna çıkarma ki, ben Ömerin siyâsetine tâkat getiremem. Hemen o mecûsî, aklı başından gidip, düşdü. Bir zemân sonra ayıldı. Dedi ki, yâ Sa'd! Bana islâmı arz eyle, deyip, müslimân oldu. Evini ona, hüsn-i rızâsı ile bağışladı. O mecûsîye dediler ki, ne sebeble müslimân oldun. Dedi, bunların emîrlerini gördüm. Bir köhne hırka örtünmüş. Ve aya-

ğında iç donu yok. Kamçısını başı altına koyup, toprak üzerinde uyumuş, derviş sûretinde. O şeklde ki, onu gördüm. O kadar siyâset ve heybet ki, halkın gönüllerinde yerleşmiş olduğunu gördüm. Kendi kendime dedim ki, bu dinde böyle bir emîr olsun, bu din mutlaka hak dindir. Anlamalıdır ki, adâlet ne mubârek nesnedir.

Altmışbirinci Menâkıb: Bir gün Ömer "radıyallahü anh" Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin arkasında nemâz kılıyordu. Resûl aleyhisselâm sûre-i Vennaziat okuyordu. Meâl-i şerîfi **(Fir'avn kavmine, ben sizin ulu tanrınızım dedi)** olan âyet-i kerîmeyi okuduğunda, Ömer "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin gayret damarı harekete gelip, mubârek bedeninde tüyleri elbisesinden dışarı çıkıp, (Eğer ben orada hâzır olaydım, boynunu vururdum) dedi. Nemâz edâ edildikden sonra, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdu ki, (Yâ Ömer, nemâzda konuşdun. Nemâzını kazâ et). Hemen Cebrâîl aleyhisselâm gelip, Allahü teâlânın emrini erişdirip, buyurdu ki, (Yâ Muhammed! Ömere nemâzı kazâ et diye söyleme! Biz o nemâzı kabûl etdik. O nemâzı cümle ümmetin nemâzına berâber etdik ki, biz çok gayretli, sevdiğini kayırıcı kimseleri severiz.)

Altmışikinci Menâkıb: Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" bir bayram günü, hazret-i Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" huzûr-ı şerîflerine geldi. Mescide vardılar. Sonra yola çıkdılar. Medîne-i Münevverenin çocukları Server-i kâinâta yapışıp, bayramlık istediler. Hazret-i Habîbullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu ki, yâ Ömer! Beni bunlardan satın al [kurtar]. Ömer "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri de gidip, bir parça et ve bir mikdâr hurma ve meyve getirip, çocuklara verdi. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu ki, yâ Ömer! Sen beni Mâlik bin Za'rin, Yûsüf aleyhisselâmı aldığından dahâ ucuza aldın. Mâlik, Yûsüfu birkaç dirheme aldı. Sen beni meyveye ve ete aldın. Ömer "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu: Yâ Resûlallah! Her ne kadar Yûsüf aleyhisselâmdan ucuz aldım ise de, ondan güzel ve şirinsin. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" bir merd idi ki, onun gölgesinden

iblîs kaçardı. Mısrdaki Nil nehri kurumuş iken, onun mektûbu ile akdı. Onun kamçısı ile zelzele durdu. Heybetinden ve onun sesini Medîne-i Münevverede hutbe okurken, Irâkdan işitdiler. Allahü tebâreke ve teâlâ onun rey'ine uygun âyet-i kerîme gönderdi. Rıdvân [Cennet meleği] onun evine odun iletdi. Mikâîl aleyhisselâm onun kokusunu alırdı. İslâm onunla kuvvetlendi. Müslimân olduğu gün, Allahü teâlâ indinde makbûl olduğu için, Cebrâîl aleyhisselâm onunla oturmuş idi. Aslan onun yasdığının bekçiliğini yapardı. Onun yükünü çekmekden yer ve gök âciz kalırdı.

Altmışüçüncü Menâkıb: Bir gün Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri, se'âdetle otururlardı. Ömer bin Hattâb "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri meclis-i şerîfinde hâzır oldu. Hazret-i Server-i âlem buyurdu ki, (Yâ Ömer, bana ilâhî emr gelmişdir ki, adâlet nûrunu, Ömer bin Hattâba ver. Şimdi sana verdim. Cihânda adâlet etmek senin nasîbindir.) Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin bu dünyâdan göç etmek vakti yaklaşdı. Bir vasıyyetnâme yazdı. Halîfe olacak şahsın nâmını yazdı. Yerini açık koydu ki, kimse incinmesin. Abbâs bin Abdülmuttalib "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri işitdi ki, halîfenin adının yeri açık kalmışdır. Ebû Bekrden sonra ihtilâf vâki' olur diye, varıp, vasıyyetnâmeyi istedi. Ömerin "radıyallahü teâlâ anh" ismini o açık yere yazdı. Sonra Sıddîk-ı ekberin aklı başına geldi. Abbâs hazretlerine dedi ki: Vasıyyetnâmeyi getir. O da getirdi. Aldı, bakdı. Buyurdu ki, o açık yeri göreyim. Abbâs "radıyallahü anh" buyurdu ki: Ben küstâhlık etdim; yâ halîfe-i Resûlallah! Ömer adını açık yere yazdım. Sıddîk hazretleri şâd olup, buyurdu ki, Elhamdülillah, benim de murâdım, bu idi. Eshâbdan ba'zıları gelip, dediler ki, niçin böyle etdin. Ömer bin Hattâb sert tabî'atlı kimsedir. Allahü tebâreke ve teâlâ huzûrunda, Ömeri müslimânlar üzerine getirdiğinden dolayı, ne huccet getirirsin. Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki: Beni kaldırın, oturtun. Oturup, buyurdu ki, eğer Hak Sübhânehü ve teâlâ, benden niçin Ömeri halîfe etdin diye süâl buyurursa, ben cevâb veririm ki, yâ ilâhelâlemîn. O gün yeryüzünde, Ömerden âdil kimse bulamadım. O sebebden Ömeri halîfe ta'yîn etdim. Sonra Ömer "ra-

dıyallahü teâlâ anh” hilâfet makâmına oturdu. Etrâfdan insanlar gelip, sorarlardı emîr kimdir diye. Kurt koyun ile berâber su içip, dolaşır, hiç ziyân etmez. Ömer “radıyallahü teâlâ anh” o kadar âdil davrandı, adâlet gösterdi ki, müslimânlar maksadlarına kavuşdular. Dul kadınlara suyu kendi çekerdi. Ve unu kendi satın alırdı ve kendi götürürdü. Hammallara yardım ederdi. Der idi ki, bir mikdâr yol ben götüreyim ve bir mikdâr sen götür. Köle ve câriye su çekmekden veyâ un öğütmekden âciz kalmış ise, yardım ederdi. Geceleri Abdürrahmân bin Avf ile berâber şehri dolaşıp, bekçilik ederdi. “Radıyallahü teâlâ anhümâ”.

Altmışdördüncü Menâkıb: Abdürrahmân bin Avf “radıyallahü teâlâ anh” der ki, ben hazret-i Ömerden acâiblikler gördüm. Dediler, ne gördün. Buyurdu ki, hayâtda olsa, ben söylemeğe kâdir olmazdım. Birisi odur ki, her gece ikimiz şehri dolanırdık. Bir mahalle varırdık. Ömer bana der idi ki, sen burada dur. Ben de muhâlefete kâdir olamayıp, dururdum. Varıp, bir zemândan sonra, gelirdi. Süâl etmeğe de cür’et edemezdim. Vefâtlarından sonra bir gece o mahalleye varıp, bir ev içine girdim. Bir ihtiyâr kadın gördüm. Kendi kendine acabâ ne oldu ki, Ömer bu gece gelmedi, diyordu. Ben dedim, ey hâtun! Ömer dünyâdan göçdü. Kadın bunu işitince, bir âh çekip, bayıldı. Sonra aklı geri geldi. Dedi ki; ey Allahım! Bana yardımda bulunan Ömeri afv et. Ona dedim ki, ne yardım ederdi. Gündüz vakti üzerimi kirletirdim. Onu dışarı atardı. Kirlenmiş elbisemi yıkardı. Beni temizlerdi. Bana yiyecekden ne nesne gerek ise, getirirdi. Dedim, ey hâtun! Ben de Ömerin yâriyim. Eğer o gitdi ise ben sağım. Ben Ömerin yapdığı işleri yapayım. Beni çağırıp, dedi ki, Ömerin yerini kim tutabilir. Eğer Ömerin yâri isen, bana düâ eyle, yardım et. Hemen başını yukarı tutup, dedi ki, yâ ilâhel âlemîn! Ben o hastalığı Ömerin yardımı ile çekerdim. Ömer gitdi. Benim rûhumu kabz eyle ki, ben Ömersiz ömr istemem. Bunu dedi, o sâat düâsı makbûl olup, dünyâdan göç etdi. Ben ağladım. Techîz ve tekfînini yapıp, defn eyledim.

Altmışbeşinci Menâkıb: Yine Abdürrahmân bin Avf “radı-

yallahü teâlâ anh" buyurdu. Hazret-i Ömer bir gece bir tulumu su ile doldurup, arkasına almış, Medîne-i Münevvere köylerine giderken yorulmuş. Ben dedim ki, ey emîr-el mü'minîn, yorulmuşsunuz! Bana ver, biraz da ben götüreyim. Buyurdu ki, eğer bugün sen benim tulumumun yükünü götürür isen, yarın benim günâhımın yükünü kim götürür. Dedim, senin ne yükün var ki, sen Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" yolu üzerine yürüyorsun. Buyurdu ki, ben Resûlullah hazretlerinin dostu o zemân olurum ki, bu hilâfetden başabaş kurtulayım. [Ya'nî zararsız olarak kurtulur isem, Resûlullahın dostu olurum.] Dünyâdan göç etmezden evvel böyle buyururlar idi.

Oğulları Abdüllah "radıyallahü teâlâ anhümâ" babasının vefâtlarından bir sene sonra onu rü'yâda görmüş. Sabâhleyin başı açık dışarı gelip, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin mescid-i şerîflerine vardı. Seslenip, dedi ki, ey Sahâbîler, toplanın. Babamın selâmını size getirdim. Hepsi toplandılar. Orada Abdüllah hazretleri buyurdu. Dün gece babamı rü'yâda gördüm. Dün geceye kadar, babamın âhırete göç edişi bir sene oldu. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerine babamı rü'yâda göreyim niyyeti ile salevât getirirdim. Fekat, göremezdim. Tâ dün gece gördüm. Babamın yüzü değişmiş. Dedim, ey baba! Bu ne hâldir. Senin yüzünün rengi kırmızı idi. Dedi, ey oğul, şimdi kurtuldum. Şimdiye kadar muhâsebede idim. Dedim. Ey baba, nasıl muhâsebe [hesâb] olundun. Hesâbın biri bitmeden biri başlıyordu. Hâl bir yere erişdi ki, beyt-ül-mâla âid sadaka develerinin bir yuları var idi. Birçok yerden bağlamışdım. Artık deveye takacak yeri kalmamışdı. Dışarı atmışdım. Cenâb-ı Rabbil âlemînden azarlayıcı hitâb geldi ki, niçin o yuları atdın. Müslimânların malını zâyi' etdin. Ey baba, bu itâbdan ne sebeble kurtuldun. Dedi ki, ey oğul! O mektûb sebebi ile ki, sana demişdim. Bu mektûbu benim kefenim arasına koy. O mektûb şu idi. Bir gün Hasen ve Hüseyn "radıyallahü teâlâ anhümâ" hazretleri babamın yanına geldiler. Selâm verdiler. Oturdular. Babam, müslimânların işi ile meşgûl idi. Selâmlarını işitmedi. Sonra işi bitdi. Buraya gelin. Onlar dediler, biz selâm verdik. Babam dedi, işitmedim. Babam kalkdı. Onların yanına vardı. Onların ikisi de ayağa kalk-

dılar. Babam ikisinin de elini öpdü. Hazîne ile meşgûl olan hizmetkâra buyurdu ki, iki kaftan getir. Her birini birine giydir. Onlardan sonra özr dileyip, dedi ki, bizden râzı olun ki, bilmedik, kusûr etdik. Hasen ve Hüseyn "radıyallahü teâlâ anhümâ", babalarının huzûrlarına vardılar. Dediler ki, Emîr-ül mü'minîn Ömer bize hil'at verdi [elbise verdi]. Hazret-i Alî "radıyallahü anh" çok memnûn oldu.

Nükte: Her kim babalarının gönlünü almak isterse, evlâdına iyilik eyleye ki, babalarının gönlünün meyvesi, evlâddır. Alî "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki, geri Emîr-ül mü'minînin huzûruna gidiniz. Söyleyin ki, bizim babamız der ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinden işitdim. Resûlullah buyurdu ki, **(Ömer hayâtda iken, islâmın nûrudur. Dünyâdan gidince de Cennet ehlinin çirâğıdır.)** Hasen ve Hüseyn "radıyallahü teâlâ anhümâ" geldiler, haber verdiler. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" dedi ki, siz ikiniz de onu babanızdan işitdiniz mi? Dediler, evet. Hazret-i Ömer oğluna dedi ki, yâ Abdüllah! Divit ve kalem ve kâğıd getir. Hasen ve Hüseynin "radıyallahü teâlâ anhümâ" babaları Alîden "radıyallahü anh" işitdikleri ve onun Resûlullahdan "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" **(Ömer hayâtda iken islâmın nûru, dünyâdan gidince de Cennet ehlinin çirâğıdır)** buyurduğunu ve üçünün şehâdetlerini yaz. Üçünün de şehâdetlerini yazdılar. Sonra, oğluna: Ey Abdüllah! Bunu, ben vefât edince, kefenim arasına, göğsüm üzerine koy ki, zarûret mahallinde [zor durumda kalınca] imdâdıma yetişsin, buyurdu.

Altmışaltıncı Menâkıb: Bir gün hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" Medîne-i münevverede gidiyordu. Bir ihtiyâr kadın yol kenârında durmuş idi. Bir başka kadın ona dedi ki, içeri gir, emîr-ül mü'minîn Ömer gidiyor. Acûze (ihtiyâr) kadın, başını dışarı çıkarıp dedi ki, kimdir, emîr-ül mü'minîn. Bir merd idi ki, ona dün Ömer derler idi. Bu gün emîr-ül mü'minîn mi oldu. Ömer "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri o sözü işitdi. Geri döndü, dedi ki, Ömeri Ömere gösteren o kadın kimdir. Ömerin kendini tanımasına, anlamasına sebeb oldu. Ondan sonra hergün o acûzenin [ihtiyâr kadının] kapısına gelirdi ve derdi ki, atı-

lacak çöpün var ise atayım, hizmetin var ise göreyim. Destin boş ise ver, su getireyim. Zîrâ Ömeri senden gayri kimse tanımadı.

Altmışyedinci Menâkıb: Ömer “radıyallahü teâlâ anh” bir gece Medîne-i münevverede geziyordu. Bir kadın evi içinde kızına dedi ki, kızım bir mikdâr su getir, südün içine kat. Kızı dedi ki, Emîr-ül mü’minîn nidâ etdirmedi mi bugünden sonra, süde su katmayınız. Kadın dedi ki, O şimdi burada değildir. Kız dedi, Ömer burada değil ise, Rabbi buradadır, O görüyor. Ömer “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri onun sözünü işitdi. Evi nişân etdi. Geldi, oğluna dedi ki, senin için bir kız buldum. Onu sana alayım. Ertesi gün o kadının kapısına geldi. Dedi ki, kızını benim oğluma ver. Kadın dedi ki, bende o cür’et yokdur ki, bunu kalbimden geçireyim. Ömer “radıyallahü teâlâ anh” buyurdu: Ben o kızdan işitdim söylediği o sözü ki, hoşuma gitdi. O kızı kendi oğlu Âsım hazretlerine aldı. Abdül’azîz o kızın evlâdından oldu. Abdül’azîzden emîr-ül mü’minîn Ömer bin Abdül’azîz hazretleri vücûda geldi. Onun hilâfeti zemânında kurt koyun ile gezerdi.

Altmışsekizinci Menâkıb: Ömer “radıyallahü teâlâ anh” bir gece şehri gezerken bir evden çeşidli sesler işitdi. Ömer hazretleri dama çıkdı. Damdan o eve girdi. Gördü ki, bir kişi bir kadın ile oturmuş. Orta yerde de şerâb var. Ömer “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri dedi: Niçin Allahü teâlâ hazretlerinin emrini tutmazsın. Bu kadar günâhın cezâsını çekmiyeceğini mi zan ediyorsunuz! O kişi çok korkup, dedi ki, yâ Emîr-el mü’minîn! Hiç acele etme ki, ben bir günâh işledim ise, sen dört günâh işledin. Birincisi, Allahü tebâreke ve teâlâ buyurdu ki, (Evlere kapılarından giriniz.) Sen damdan girdin. İkincisi, Allahü teâlâ buyurdu ki, (Evlerinizden gayrî evlere izn alıp, ehli üzerine selâm vermeyince girmeyiniz.) Sen fermân dinlemeden girdin. Üçüncü; Allahü teâlâ buyurur: (Tecessüs etmeyiniz.) Sen tecessüs etdin. Dördüncü; Allahü tebâreke ve teâlâ buyurur, (Sû-i zân etmekden sakınınız.) Sen sû-i zan etdin. Ömer “radıyallahü teâlâ anh” bunu işitdi. Mubârek gönlüne çok te’sîr etdi. Pişmân oldu. Onun keffâretine bir köle âzâd etdi. Ömer “radıyallahü

teâlâ anh" hazretlerinin adâleti ve siyâseti bereketi ile, o kişi de tevbe edip, iyiler zümresinden oldu.

Altmışdokuzuncu Menâkıb: Ömer "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri bir gün, mescidde mubârek başını koyup, tam yatacakdı. Tam o sırada bir kara köle, seslenip, dedi: Kalk, yâ Emîr-el mü'minîn. Önce bana insâf eyle. Rabbil âlemîn kıyâmet günü benim hakkımı senden alır. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" acele kalkıp, onun sözü gönlüne fazla te'sîr etdi. Buyurdu ki: Ne iş yaparsın. Yardım edeyim. O köle dedi ki, ben düşkün bir kişiyim. Elbisemi yıkayasın ve temizleyesin. Mübtelâlara (düşkünlere), dervişlere, hastalara yardım etmek senin üzerine vâcibdir. Ömer "radıyallahü teâlâ anh" dedi: Evet, Hak senin elindedir. Ne buyurur isen öylece yapacağım. O kendi esvâblarını çıkardı ve dedi; yâ Emîr-el mü'minîn! Sen esvâbını bana ver; giyineyim ki, çıplaklığa sabr edemem. Ömer "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri esvâbını çıkarıp, ona verdi. Kendi beline bir peştemâl bağladı. Kölenin elbisesini yıkadı. Ondan özrler diledi. Ona taltîf gösterdi. Yumuşak sözler ile halâllik diledi. Köle dedi, yâ Emîr-el mü'minîn, eğer sana acımasam, halâl etmezdim. Sen bilirsin ki, kıyâmet gününde, şarkdan-garba müslimânların çıplakları ve açları ve za'îfleri ve fakîrleri ve mübtelâları haklarından seni süâl ederler. Allahü teâlâ hazretleri bunlar haklarından sana süâl eder, sen ne cevâb verirsin. Ömer "radıyallahü teâlâ anh" çok ağladı. Yine köleden özrler diledi. Gönlünü hoş etdi. Kendi elbisesini ona bağışladı. Ağlıyarak geri döndü. "Radıyallahü teâlâ anh".

Yetmişinci Menâkıb: Ömer "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin zemânında bir kervân, bir gece vaktinde Medîne-i münevvereye geldi. Kervândakilerin hepsi kâfir idiler. Konakladıkları gibi hepsi uyudular. Zîrâ yorulmuşlardı. Develerini ve yüklerini himâyesiz koydular. Ömer "radıyallahü teâlâ anh" bu hâlde onları uyumuş gördü. Düşündü ki, sakın olmıya ki, bunların mallarını çalarlar, ben mes'ûl olurum. Bu endîşe ile Abdürrahmân bin Avfın "radıyallahü teâlâ anh" yanına vardı. Abdürrahmân bin Avf sordu, yâ Emîr-el mü'minîn! Bu vaktde ne işe geldiniz. Buyurdu ki, yâ Abdürrahmân! Bir kervâna uğra-

dım. Konmuşlar ve hepsi uyumuşlar. Korkdum ki, onların malları çalınır. Bana muvâfakat et, varalım, onları bekleyelim. İkisi, varıp, hıfz edip, beklediler. Sabâh vakti oldu. Ömer "radıyallahü teâlâ anh" (Es-salât, es-salât), deyip, seslendi. Uyandılar. Emîr-ül mü'minîn dönüp, se'âdethânelerine geldi. Kervân halkından bir kimse, Emîr-ül mü'minînin, arkasından gitdi. Bu kimdir ki, bunları sabâha kadar bekledi. Onu başkalarından süâl etdi. Dediler, o emîr-ül mü'minîn Ömer hazretleridir. Yeryüzündeki insanların en iyisidir. O kişi de varıp, kervân halkına haber verdi ki, emîr-ül mü'minîn Ömer kendisi gelip, biz uyurken bizi beklemiş. Dediler, onun kâfirlere bu derece (mertebe) şefkat ve merhameti olduğuna göre, müslimânlara ne derecede merhametlidir. Biz anladık ki, onun dîni hak dindir. Hepsi kalkıp, Ömer "radıyallahü teâlâ anh", huzûr-ı şerîflerine varıp, temâmı müslimân oldular.

Yetmişbirinci Menâkıb: Emîr-ül mü'minîn Ömer "radıyallahü teâlâ anh" Selmân-ı Fârisîyi "radıyallahü teâlâ anh" Fârîs vilâyetine vâlî ta'yîn etdi. Ebû Mûsel eş'arî "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerini hâkim ta'yîn etdi. Herbirine beyt-ül mâldan iki dank ta'yîn buyurdu. [Bir dank, yarım gram gümüşdür.] Buyurdular ki, beyt-ül-mâldan bir mescid binâ ediniz. Selmân vardı. Emîrlik işleri ile uğraşmağa ve mescid binâ etmeğe başladı. Ebû Mûsel eş'arî başka bir yerde oturup, müslimânlar arasında hükm etmeğe başladı. Selmân kendi ücretinden iki dank aldı. Bir dankı ile Şâmî kilim aldı. Zîrâ illeti [hastalığı] vardı. Şâm yapısı o kilim hastalığa fâideli idi. Bir danka iki arpa ekmeği aldı. Yemekden sonra, kendi kilimini döşeyip, üzerinde bir mikdâr uyudu. Ebû Mûsel eş'arî, Emîr-ül mü'minîn katına mektûb yazdı. Yâ Emîr-el mü'minîn! Selmân, Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" yaşayışını ve Eshâb-ı güzînin "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" hâllerini bırakıp, çeşidli nefîs yemekler ile meşgûl olur ve yumuşak eşyâ üzerinde uyur. Müslimânların işleri ile meşgûl olmaz. Ömer "radıyallahü teâlâ anh" o mektûbu okudu. Bir kimse gönderip, Selmânı azl etdi. Geri yanına çağırdı. Selmân Medîne-i münevvereye geldi. Ehâli karşılamaya çıkdı. Hazret-i Ömer de karşılamaya çıkdı. Selmân-ı Fârisî "radıyallahü teâlâ anh" hazret-i Ömeri "radıyallahü teâlâ anh" gö-

rüp, deveden indi. Yanına varıp, müsafehâ etdi. Sonra, Selmân dedi ki: Yâ Emîr-el mü'minîn! Benim hakkımda ne işitdin ki, beni azl etdin. Hazret-i Ömer iki arpa ekmeğini ve Şâmî kilim üzerinde uyuduğunu söyledi. Selmân, kendi hastalığını söyledi ve tevbe etdi. Bir dahâ etmem, dedi. Emîr-ül mü'minîn hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu: Yâ Selmân! Allahü tebâreke ve teâlânın izzü ve celâli hakkı için, eğer benim ahvâlimden sen de bir nesne işitdin ise ki, sana mekrûh gelen [uygun gelmiyen] birşey, bana haber ver, tâ ben de tevbe edeyim. Selmân "radıyallahü teâlâ anh" dedi: Yâ Emîr-el mü'minîn, işitdim ki, senin iki kaftanın vardı. Biri eski, biri Cum'a nemâzından dolayı yeni idi. Sen bilirsin ki, bizim Peygamberimizin hiçbir vakt gömleği iki olmadı. Emîr-ül mü'minîn buyurdu: Yâ Selmân, bir zemân iki gömlek edinmişdim. Lâkin, birisini fukarâya verdim. Tevbe etmişdim ve iki elbise kullanmıyacağıma da söz verdim.

Yetmişikinci Menâkıb: Bize bildirilmişdir ki, emîr-ül mü'minîn hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" Pers [Îrân] vilâyetini feth etdi. Deveden, atdan ve dirhemden ve koyundan ve sığırdan ve köle ve câriyeden çok mal ve ganîmet getirdiler. Emîr-ül mü'minîn bütün o ganîmeti taksîm etdi. Kendisine aslâ birşey alıkoymadı. Se'âdethânelerine gece vakti geldiler. Ev ehli dediler ki, niçin bizim için iki dirhem getirmedin. Yimek için, bu gece evde hiç ta'âm yokdur. Hazret-i Ömer buyurdu, ey hâtun! Korkdum o tâifeden olmakdan ki, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri kelâmı mecîdinde buyurur: **(... Dünyâ hayâtında güzel ni'metleri yiyerek, iyi işlerinizin sevâbını giderdiniz. Onlar ile istimtâ' edip, fâidelendiniz, yeryüzünde kibrlenip, günâh işlediniz. Bugün şiddetli azâb ile cezâlanacaksınız.)** [Ahkâf sûresi 20.ci âyet-i kerîme meâli.] Yine korkdum o kimselerden de olurum diye. **(Dünyâya mağrûr olup, aldandılar...)** ve Hak sübhânehü ve teâlâ buyurmuşdur: **(Sizi dünyâ hayâtı aldatmasın...)** ve de kıyâmet günü, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinden uzak kalmakdan korkdum, buyurmuşlardır. Resûlullah, **(Ey Allahım! Beni miskîn yaşat. Miskîn olarak öldür. Kıyâmet günü miskîn olduğum hâlde, miskînler zümresi ile haşr eyle)** buyururdu. Ondan sonra Ömer "radıyallahü anh"

bakdı ki, evde yiyecek yok. Dışarı çıkdı. Mescide varıp, minbere çıkdı. Yüksek sesle (Essalât) deyip, hutbeye başladı. Hutbede dedi ki, ey insanlar, kıyâmet korkusu olmasa idi, bu korkduğunuz işlerden başka işler olurdu. Velâkin, kıyâmet korkusu bizi geri çekdi. Hevâmıza tâbi' olmadık. Sonra buyurdu: Bana iki dirhem kim borç verir. Tâ ki bu gecenin ihtiyâcını göreyim ki, benim evimde bu gece yiyecek bir nesne yokdur. Eshâb-ı güzîn "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" bunu işitdiler. Çok ağladılar. Sonra Abdürrahmân bin Avf "radıyallahü teâlâ anh" kalkıp, iki dirhem verdi.

Yetmişüçüncü Menâkıb: Hak Sübhânehü ve teâlâ hazretleri, Fârîs [Îrân] şehrinin fethini emîr-ül mü'minîn hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" zemân-ı şerîfinde müyesser eyledi. O gece hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" hazret-i Ömerin "radıyallahü anh" huzûruna vardı. Gördü ki, acele ile mektûb yazarlar. Hazret-i Osmân selâm verdiler. Emîr-ül mü'minîn cevâb vermedi. Mektûbu bitirdi. Çırâğı söndürüp, selâma cevâb verdi. Hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" sordu: Neden selâmın cevâbını çırâğı söndürdükden sonra verdiniz. Buyurdular ki, yâ Osmân! Çırâğı müslimânların maslahatları için ışıklandırdım. Korkdum ki, o zemân selâmını alsam o çırâğ ışığında, kıyâmet gününde, müslimânlar bana hasm olurlar [haklarını isterler]. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri beni ondan süâl edip, ben cevâb vermeğe tâkat getiremem.

Yetmişdördüncü Menâkıb: Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri, anâsır-ı erbe'a ki, su, ateş, toprak, havâdır, emîr-ül mü'minîn Ömer "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerine müsahhar kıldı [Emrine verdi]. Hilâfetleri zemânında, Medîne-i münevverede bir zelzele vâki' oldu. Halk korkdular. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" halkı topladı. Minbere çıkıp, hutbe okudu. Hutbede buyurdu ki, ey müslimânlar! Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinden işitmişim, buyurdular ki: **(Yerin zelzelesi iki şeyden olur. Birisi, zinâ etmekden. Biri, zulm etmekden. Zinâ ve zulm âşikâre olur ise, yer ona tâkat getiremez. Allahü tebâreke ve teâlâ dergâhına yalvarır, inler ve sallanmağa başlar. Tâ ki, Allahü tebâreke ve teâlâ onları helâk eder.)**

Şimdi eğer günâhkâr ben isem, tevbe etdim. Siz de tevbe ediniz. Onlar da tevbe etdiler. Hazret-i Ömer “radıyallahü teâlâ anh” kamçısını yere vurdu. Buyurdu ki, yâ yer! Sen tevbe edenlerin altında sallanıyorsun. Eğer sâkin olup, karâr kılmazsan, ben sana bir vururum ki, kıyâmete kadar onu söylerler. Sonra yer sâkin oldu. Hazret-i Ömer “radıyallahü teâlâ anh” hayâtda iken, bir dahâ yer sallanmadı; sâkin oldu, hazret-i Ömere boyun eğdi. Nitekim, hazret-i Mûsâ aleyhisselâma boyun eğip, Kârûnu yutdu. Rüzgârın müsahhar olması [itâ’at etmesi] ise o hutbede, yâ Sâriye-el cebel [yâ Sâriye dağa] buyurdukları zemândadır. Bu sesi Nehâvendde Sâriye “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinin işitmesine vâsıl oldu. Kıssa-i sâbıkada beyân olunmuşdur. Yel [rüzgâr], Süleymân Peygamber “salevâtullahi alâ nebiyyinâ ve aleyh” hazretlerine de itâ’at etmiş idi. Ateşin müsahhar olması [itâ’at etmesi] şu şekilde oldu. Yemen yolu üzerinde bir kuyu var idi. Ona Câh-ı Aden derlerdi. Ateş ile dolu idi. Her kim o kuyu üzerinden geçse yanardı. Bu haberi emîr-ül mü’minîn hazret-i Ömere “radıyallahü teâlâ anh” götürdüler. Devlet ve se’âdetle kalkıp, o kuyunun başına vardı. Kamçısı ile kuyunun üzerine vurdu. Buyurdu ki, Ömerin kamçısından korkmaz mısın ki, ümmet-i Muhammedi yakarsın. O ateş, o kuyuya girip, gayb oldu. Kıyâmete kadar o ateş bir dahâ ortaya çıkmaz. Ulemâdan ba’zıları demişler ki, o ateş (Eshâb-ı Eyke)ye indirilen ateşden kalmışdır. [Eshâb-ül Eyke; Şuayb aleyhisselâmın kâfir kavmidir.]

Yetmişbeşinci Menâkıb: Bir gün Emîr-ül mü’minîn hazret-i Ömer “radıyallahü teâlâ anh” dervişlere bahşîş verdi, mal ihsân etdi. Bir kişi bir oğlan çocuğu ile geldi. Ömer “radıyallahü teâlâ anh” buyurdu; Sübhânallah! Bu çocuğun sana benzediği kadar, birbirine benzeyen kimse görmedim. Muhakkak ki bu oğlan sana benzer. O kişi dedi ki: Yâ emîr-el mü’minîn! Bu oğlanın acâib ahvâlinden sana haber vereyim. Ben sefere gitmek murâd etdim. Bunun anası hâmile idi. Bana dedi, beni bu hâlde koyup, gider misin. Ben dedim ki, karnında olan nesneyi Allahü teâlâ hazretlerine emânet etdim. Sonra seferden geri geldim. Annesi ölmüş. Bir gece söyleşirken, karşımızda mezârlıkdan bir ateş gördüm. Süâl etdim ki, bu ateş nedir? Dediler

bu ateş senin hanımının kabrindendir. Biz bunu her gece böyle görürüz. Dedim, Sübhânallah! O hâtun nemâz kılıcı ve oruc tutucu idi. Bu ateş ne hâldir, diyerek vardım. Kabri açıp, gördüm, bir çırâğ yanar. Bu oğlan onun ışığında oynar. Bir ses işitdim ki, bana, bunu bize ısmarladın, geri biz sana verdik, diyordu. Ben dedim, ne olaydı, anası da diri olaydı. Hâtıfdaki ses dedi ki, eğer anasını da bize ısmarlamış olaydın, bu şekilde onu da geri verirdik.

Yetmişaltıncı Menâkıb: Bundan evvel anlatılmışdı. Emîr-ül mü'minîn Ömer "radıyallahü teâlâ anh" bekçi yerine, şehri kendi dolanırdı. Nerede bir noksanlık görür ise, onu tedârik ederdi. Bu kadar ihtiyât ile dâimâ ağlar idi. Derler idi, yâ Emîr-el mü'minîn! Bu kadar korku ve ağlamak neden dolayıdır. Buyurdu ki, eğer bir koyun veyâ bir keçi Fırat kenârında gezer. Onun hastalığına ilâc yapmazlar ise, korkarım ki, kıyâmetde onu benden süâl ederler. O bu kadar takvâ ve vera' sâhibi idi. Abdüllah bin Amr bin Âs "radıyallahü teâlâ anh" der ki, hazret-i Ömerin vefâtından sonra, ben dâimâ düâ ederdim ki, yâ Rabbel âlemîn! Ömer hazretlerini rü'yâda bana göster. Oniki aydan sonra düâm kabûl olup, rü'yâmda gördüm. Gusl edip, peştemâlini tutunmuş şeklde gördüm. Dedim, yâ emîr-el mü'minîn! Allahü teâlânın huzûrunda yerini nasıl buldun. Buyurdu ki, yâ Abdüllah! Sizden ayrılalı ne kadar zemân oldu. Dedim: Oniki ay. Buyurdu: Şimdiye kadar muhâsebede idim. İşlerimden helâk olmak korkusu var idi. Eğer, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin rahmeti gazabını aşmasa idi, çâresiz kalır, mahv olurdum. Şimdi ben ve sen bilelim ki, defterleri günâh ile siyâh etmişiz. Ben ve sen tâ'at ve hasenâtı rüzgâra vermişiz. Ben ve sen yüz suyunu Allahü teâlâ ve Resûlü önünde yere dökmüşüz. [Huzûrunda edebsizlik etmişiz.] Ben ve sen dünyâ malına mağrûr ve meşgûl olup, âhıret hâzırlığı yapmamışız. Ömer bin Hattâb "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin hâli böyle olan yerde ki, dünyâda geçinecek mikdârdan fazla eşyâ tutmazdı, yâ biz âsî ve şer kulların ve âhıreti dünyâya veren hasîslerin, belki âhıreti bir başkasının dünyâsına veren düşük kimselerin hâli ne olur.

Yetmişyedinci Menâkıb: Emîr-ül mü'minîn Ömer "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri Ebû Mûsâ-el eş'arî "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerini Pars vilâyetine vâlî ta'yîn edip, göndermişdi. Bir müddet sonra bir mektûb yazıp, gönderdi. Mektûbda: Bilmelisin ki, idârecilerin en iyisi o kimsedir ki, halkı onun sebebi ile iyidir. Kötü bahtlılar onun ile kötü bahtlıdır. Ve zinhâr yâ Ebû Mûsâ, elini açık tutup, isrâf edici olma ki, o vakt âmillerin de öyle ederler. Senin misâlin o hayvan gibidir ki, otu çok yir. Onun semîz olması, boğazlanmasına sebeb olur. Bir vakt hazret-i Ömer ve Huzeyfe "radıyallahü teâlâ anhümâ" oturmuşlar idi. Hazret-i Ömer buyurdu ki: Yâ Huzeyfe! Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri münâfıkların sırrını sana söylemişdir. Bende nifâk eserinden ne görürsün. Huzeyfe dedi ki: Allahü teâlâ muhâfaza etsin. Sen bunu nasıl söylüyorsun. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinden, sende nifâk ile alâkalı birşey işitmedim. [Ya'nî sende münâfıklık alâmeti yokdur.] Bir vaktde de oturmuşdu. Vera' sözünü söylerdi. Sonra buyurdu; harâma ve şübheliye düşerim korkusu ile yetmiş halâlden el çekdim. **(Kimyâ-i se'âdet)**de de nakl edilmişdir ki, emîr-ül mü'minîn Ömer "radıyallahü teâlâ anh" yedi veyâ dokuz lokmadan fazla yimezdi.

Yetmişsekizinci Menâkıb: Ebû İshak Gülâbâdî **(Te'arrüf)** kitâbında demişdir ki, emîr-ül mü'minîn hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh", Üveys-i Karnînin "rahmetullahi aleyh" sıfatını Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinden işitmişdi. Hazret-i Ömere "radıyallahü teâlâ anh" söylemişdi, Üveysi görmemişdi. Fekat, Üveysi çok senâ ederdi. Ömere "radıyallahü teâlâ anh" Üveys hakkında vasıyyet eyledi. Hilâfet sırası hazret-i Ömere geldi. Arefe gününde halkı Arafatda toplanmış buldu. Minber üzerine çıkdı. Seslendi: Her kim Irâklı ise ayağa kalksın. Bir mikdâr halk ayağa kalkdılar. Her kim Yemenli ise, ayrı tarafda otursun. Bir kişi kalkdı. Emîr-ül mü'minîn o kişiden süâl buyurdu ki; Neredensin. O dedi, Karndanım. Buyurdu, Üveys-i Karnîyi bilir misin. Bilirim, onu niçin soruyorsunuz. Hâlbuki, içimizde ondan dîvâne ve fakîr yokdur. Emîr-ül mü'minîn bunu işitdi ve buyurdu ki,

onu o sebebden isterim ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinden işitdim, buyurdu ki: Kıyâmet günü Râbi’a ve Mudar kabîlelerinin koyunlarının yünü adedince, Onun şefâ’atiyle benim ümmetimden Cennete girseler gerekdir. Bu iki kabîle Arabistânda büyük kabîlelerdir. Koyunları çokdur.

Herem bin Hayyân “rahmetullahi aleyh” der ki: Bunu işitdim. Kûfeye varıp, onu taleb etdim [aradım]. Tâ Fırat kenârında buldum, abdest alıp, kaftanını yıkardı. Selâm verdim. Selâmımı alıp, bana bakdı. İstedim ki, elini tutayım. Dedim: Allahü teâlâ sana rahmet etsin, seni afv etsin, nasılsın. Bana onun muhabbetinden ve onun hâlinin zaîfliğine acımamdan, bir ağlamak geldi. O da ağladı. Dedi: Yâ Herem bin Hayyân! Sen nasılsın, yâ benim kardeşim. Sana benim tarafıma kim yol gösterdi. Ben sordum: Benim adımı ve babamın adını nasıl bildin, görmemiş iken, nasıl tanıdın. **(O alîm ve habîr ki, hiçbir şey onun ilminden dışarı değildir)**, bana haber verdi. Benim rûhum senin rûhunu tanıdı. Mü’minlerin rûhu birbirlerini görmemiş olsalar bile, birbirleri ile âşinâ olurlar. Dedim, bana Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinden bir haber ver, yâdigâr olsun. Dedi: Benim cânım ve bedenim Resûlullaha “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” fedâ olsun. Ben Onu görmemişim ve Onun hadîsini gayriden işitmişim. Hadîs rivâyetinin yolunu kendimin üzerine kurulmasını istemem. Muhaddis ve müftî olmağı ve meşhûr olmağı istemem [sevmem]. Benim bir meşgûliyyetim vardır ki, ondan gayri ile meşgûl olmam. Dedim; bana bir âyet oku. Tâ senden işiteyim. Bana düâ ve vasıyyet et. Tâ onunla amel edeyim ki, seni Allah için çok severim. Benim elimi tutdu. Fırat kenârına götürdü. Dedi; (E’ûzü billâhi mineşşeytânirracîm) ve ağlayıp, sözlerin en doğrusu Allahü teâlânın sözüdür. Sonra Dühân sûresi 38.ci âyetinden 42.ci âyetine kadar okudu. **(Biz gökleri, yeri ve ikisi arasındakileri abes olarak, bâtıl olarak yaratmadık. Bu ikisini hak olarak yaratdık. Fekat çokları bunu bilmezler. Doğrusu hükm günü hepsinin bir arada bulunacağı gündür. O gün dostun dosta hiçbir fâidesi olmaz. Yardım da görmezler. Yalnız Allahü teâlânın merhamet etdiği kimseler bunların dışındadır. O şübhesiz güçlüdür, merhametlidir.)** Son-

ra bir bağırdı ki, aklı başından gitdi ve dedi, yâ Hayyân oğlu! Baban Hayyân öldü. Sen dahî yakındır ki ölürsün! Yâ Cennete gidersin veyâ Cehenneme! Baban hazret-i Âdem aleyhisselâm öldü ve Nûh aleyhisselâm öldü. İbrâhîm Halîlullah öldü. Mûsâ kelîmullah öldü. Dâvüd halîfe-i hüdâ öldü. [Hazret-i Îsâ ölmedi.] Hazret-i Muhammed Resûlullah "aleyhissalâtü vesselâm" öldü. Resûlullahın halîfesi Ebû Bekr öldü. Birâderim hazret-i Ömer de öldü. Ben, Ömer henüz ölmedi, dedim. Hak Sübhânehü ve teâlâ bana Ömerin öldüğünü haber verdi. Ben ve sen de öleceğiz, dedi. Salevât getirip, kısa bir düâ yapdı. Dedi ki, benim sana vasıyyetim odur ki, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin kelâm-ı azîmüşşânını ve ehl-i sâlih tarîkını [sâlih kişilerin yolunu] önünde tutasın, ölümü anmakdan bir sâat gâfil olmıyasın. Kendi kavmine varıp, onlara nasîhat edesin. Onları nasîhatsız bırakmayasın. Cemâ'atden bir adım ayrılmayasın ki, bilmeden dinden çıkar ve Cehenneme düşersin. Sonra bir çok düâlar etdi ve dedi: Yâ Herem bin Hayyân! Bundan böyle ne ben seni görürüm. Ve ne sen beni görürsün. Beni düâ ile yâd et. Tâ ki, ben de seni düâ ile yâd edeyim. Sen bir tarafa git. Ben de bir başka tarafa gideyim. İstedim ki, bir sâat onunla gideyim. İstemedi ve ağladı, beni de ağlatdı. Ardınca bakdım. Sonra bir mahalleye girdi. Bir dahâ ondan haber alamadım. Ömrümün sonuna kadar hazret-i Ömerin rûhuna hayr düâ ederdim ki, bana onun tarafına yol gösterdi. Eğer onun irşâdı olmasaydı, ben Üveysi bulup, feyz alamazdım.

Yetmişdokuzuncu Menâkıb: Emîr-ül mü'minîn Ömer "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin bir câriyesi var idi. Adı Zâide idi. Bir gün koşarak Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin huzûrlarına geldi ve dedi ki: Yâ Nebiyyallah! Ben Ömerin evinde idim. Hamur yapıp, ekmek pişirmek istedim. Odun yok idi. Vardım hurmalığa odun getirmeğe. Odunu topladım. Bağladım. Getirmeğe kâdir olamadım. Bir at ayağı sesi işitdim. O hurmalıkda hiç atlı görmemişdim. Bakdım, güzel yüzlü bir atlı gördüm. Yeşil kaftanlar giymiş. Bana dedi, yâ Zâide! Hazret-i Muhammed "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" nasıldır. Ben dedim, pek iyidir. Cennet ile müjde verir. Cehennem ile korku verir. Dedi, yâ Zâide! Git,

hazret-i Muhammedin “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” huzûruna, ona benden selâm söyle. Söyle ki, Cennet Rıdvânı sana selâm eder. Ve der ki, hiç kimse senin Peygamberliğine ve Resûllüğüne benim kadar sevinen ve hurrem olan kimse olmadı. Zîrâ ki hiçbir Peygamber ümmeti, onun ümmeti kadar Cennete girmek istemez. Senin ümmetin kıyâmet günü üç bölük olsa gerekdir. Zâlimler, muktesıdlar ve sâbıklar. Allahü teâlâ sâbıkları hesâba çekmez. Hesâbsız Cennete gönderir. Muktesıdların hesâbı kolay olur. Yine Cennete gönderir. Zâlimleri Senin şefâ’atin ile sana bağışlar. Ümîd ederim ki, senin ümmetinden kimse kıyâmetde, zâyi’ olmaz. Bu üç gürûh, senin bereketin ile Cennete girerler. Hazret-i Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” mubârek başını secdeye koydu ve buyurdu ki, Elhamdülillah ki, beni dünyâdan âhırete iletmeden, Rıdvânın dili üzerinden, benim ümmetimin afv olacağını bana müjde verdi. Zâide dedi ki; yâ Resûlallah! Bundan acâibini söyliyeyim! Ben odunu bağlamışdım. Ağır idi. Götürmeğe kâdir olamadım. Bana dedi, odunu götüremiyor musun. Dedim, evet, götüremiyorum. Elindeki kamçısı ile bir büyük taşa işâret etdi ve yâ taş kalk. Bu odunu Ömer bin Hattâbın evine götür ve sen geri gel, dedi. O sâat o taşı gördüm. Yerinden kalkarak, koşarak geldi. O odunu yerinden kaldırıp gitdi. Ömerin kapısına koymuş, geri geldiğini gördüm. Geldi, yerinde karâr eyledi. Sonra o atlıyı görmedim. Ey kardeşim! Eğer, Ömerin “radıyallahü anh” fazîletlerini bilmek istersen, onun hizmetçisinin hâline bak! Hizmetçisinin fazîleti böyle olur ise, kendinin fazîletini kıyâs eyle “radıyallahü teâlâ anh”.

Sekseninci Menâkıb: (Tenbîh-ül gâfilîn)de nakl edilmişdir. Ömer bin Hattâb “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerine Şâmdan kablar içinde zeytin getirmişler idi. Ömer “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri onu taksim ederdi. Oğlu önünde otururdu. Boş olan kaplara elini sürerdi. Eli yağlı olurdu. O yağlı elini saçına sürerdi. Ömer hazretleri bakdı. Dedi ki, ey oğul! Saçını yağlı görürüm. Oğlu dedi: Evet, elim zeytinlerin kabından, saçlarım da elimden yağlandı. Çabuk oğlunun elinden tutup, hamâma götürdü. Saçlarını yıkatdı. Buyurdu ki: Oğlum! Bu iş babanın azâb görmesinden kolaydır.

Yine **(Tenbîh-ül gâfilîn)**de bildirilmişdir. Bir gün bir kişi Ömer "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin huzûruna hanımından şikâyet etmeğe gitdi. Se'âdethânelerinin [evinin] kapısına vardı. İçeriden bir münâkaşa sesi geliyordu. O kişi der ki, kulağımla işitdim ki, harem-i muhteremleri [muhterem hanımları] Ümm-i Gülsüm ona çok sözler söyler. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" ona aslâ karşılık vermez. Susar ve dinler. O kişi kendi kendine dedi ki, ben isterim ki kendi hanımımdan hazret-i Ömere şikâyet edeyim. Şimdi o benden de çok elemde ve cefâdadır. Evine gitmek üzere geri dönmüş idi. Hazret-i Ömer dışarı çıkdı, o kişiyi gördü ki, gidiyor. Ona dedi ki, ne iş için gelmişdin. O kişi, Yâ Emîr-el mü'minîn! Hanımımdan sana şikâyet etmeğe gelmişdim. Sizin harem-i şerîfinizde olan nesneyi işitince geri döndüm, dedi. Hazret-i Ömer buyurdu ki, (Ben onu, üzerimde olan şu haklardan dolayı afv ederim. Birincisi, benim ile Cehennem arasında perdedir. Nefsim onun ile harâmdan sâkin olur. İkincisi, evden dışarı giderim, evimin bekçisi olur. Üçüncüsü, kassârımdır, esvâbımı yıkar. Dördüncüsü, çocuklarımın bakıcısıdır. Beşincisi, ekmeğimi yapar, yemeğimi pişirir. Onun bu hakları onu azarlamama mâni'dir.) O merd de dedi ki, doğru söyliyen kişiyi ve doğru giden kişiyi Allahü teâlâ sever. Benim hanımımın da bu hakları var. Onu rızâm ile afv etdim.

Seksenbirinci Menâkıb: (Mesâbîh)den havz ve şefâ'at bâbının hasen hadîs-i şerîflerinde Enes "radıyallahü teâlâ anh" nakl etmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki: **(Allahü teâlâ bana ümmetimden dörtyüzbin kimseyi Cennete koyacağını va'd etdi.)** Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh", bize ziyâde et yâ Resûlallah, dedi. Buyurdu: İki elini avuç yapıp, bunun kadar, buyurdu. Yine Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" dedi: Bize ziyâde et, yâ Resûlallah! Yine öyle buyurdu. Ömer "radıyallahü teâlâ anh" dedi: Bizim hepimizi Allahü teâlâ Cennete koymağı irâde etse idi, bir avuçda koyardı. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" (Ömer doğru söyledi) buyurdular.

ÜÇÜNCÜ BÂB

Ebû Bekr-i Sıddîk ve Ömer-ül Fârûkun "radıyallahü teâlâ anhümâ" menâkıbı:

Birinci Menâkıb: (Mesâbîh-i şerîf)de Şeyhaynın [Ebû Bekr-i Sıddîk ve Ömer-ül Fârûk] radıyallahü anhümâ" menâkıbları bâbında, sahîh hadîslerde, Ebû Hüreyre "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden rivâyet olunmuşdur. Fahr-i âlem ve Resûl-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki, (Bir adam öküzünü sürüp giderdi. Adam yoruldu. Öküze bindi. Allahü teâlâ öküze nutk verip, fasîh lisân ile söyledi ki, biz binilmek için halk olunmamışız. Biz ancak çift sürmek için halk olunmuşuz. İnsanlar bunu işitip, dediler ki, Sübhânallah! Öküz konuşdu.) Hazret-i Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki, (Muhakkak ben öküzün konuşmasına inandım. Ebû Bekr ve Ömer de îmân getirdiler.) Hâlbuki bu iki server, o mekânda hâzır değil idiler. Onların orada olmadıkları hâlde, gıyâblarında onlar için şehâdet etdiler. Yine Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki: Bir çoban kendi koyunları içinde dururdu. O sırada bir kurt koşarak bir koyunu aldı, gitdi. Sâhibi yetişip, koyunu kurtardı. Allahü teâlâ hazretlerinin kudreti ile kurt konuşmaya başlayıp, seb' günü koyunu kim güdecek. O bir gündür ki, benden gayri koyuna çoban olmaz. İnsanlar işitip, dediler ki, Sübhânallah! Kurt konuşuyor. Hazret-i Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki: Muhakkak ben kurdun konuşmasına îmân getirdim. Ebû Bekr ve Ömer de îmân getirdiler. Hâlbuki onlar o mekânda hâzır değil idiler. Seb' gününde ihtilâf etdiler. Lâkin sıhhatli olan ma'nâ budur ki, seb' günü o gündür ki, fitne ve fesâd çok olur. İnsanlar koyunları sâhibsiz bırakıp, kurtların eline fırsat düşer.

İkinci Menâkıb: (Mesâbîh)de yine aynı bâbda hasen hadîs-i şerîflerde, Ebû Sa'îdil Hudrî "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden rivâyet olunmuşdur. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi

ve sellem” hazretleri buyurmuşdur ki: (Sizin gök yüzündeki ışıklı yıldızlara bakıp, gördüğünüz gibi, Cennet ehli de İlliyyîn ehline bakar. Muhakkak ki, Ebû Bekr ve Ömer onlardandır. Lâkin onlar bu mertebeden de yüksekdirler. Na'îm Cennetine dâhil oldular.)

Yine hasen hadîs-i şerîf olarak, Enes “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinden rivâyet edilmişdir. Resûl-i ekrem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri bu ma'nâ ile alâkalı hadîs-i şerîfde buyurdular ki, (Ebû Bekr ve Ömer “radıyallahü teâlâ anhümâ” Cennet erkeklerinin, enbiyâ ve mürselînden gayri seyyididir. “Alâ nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselâm”. Yine hasen hadîs-i şerîf olarak, Huzeyfe “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinden rivâyet edilmişdir. Hazret-i Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdular. Bu mefhûm üzerine ki, iktidâ edin [uyun] o iki kimseye ki, benden sonra halîfedirler. Onlar Ebû Bekr ve Ömerdir “radıyallahü anhümâ”.) Yine Enes “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinden rivâyet edilmişdir. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” mescide dâhil oldukları zemân, Ebû Bekr ve Ömerden başka kimse başını yukarı kaldırmazdı. O ikisi hazret-i Resûle bakıp, tebessüm ederler idi. Hazret-i Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” de onlara bakıp, tebessüm ederdi. Yine hasen hadîsde, Abdüllah ibni Ömer “radıyallahü teâlâ anhümâ” hazretlerinden rivâyet edilmişdir: Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” bir gün çıkdılar ve mescide geldiler. Ebû Bekr ve Ömer “radıyallahü teâlâ anhümâ” biri sağında ve biri solunda idi. Hazret-i Resûlullah ara yerde, ikisinin elini tutduğu hâlde, buyurdular ki, **(Kıyâmet gününde böylece ba's olunuruz.)** [Kıyâmet gününde böyle kalkarız.]

Üçüncü Menâkıb: Yine **(Mesâbîh-i şerîf)**de o bâbın hasen hadîs-i şerîflerinde, Abdüllah bin Hatıyyeden rivâyet edilmişdir. Abdüllah bin Hatıyye tâbi'îndendir. Hazret-i Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem”; hazret-i Ebû Bekr ile hazret-i Ömeri “radıyallahü anhümâ” gördükde, buyurdu ki, (Bunlar gözdür ve kulakdır). Ya'nî bu ikisi, Serverin menzil-i dinde, göz ve kulak menzilesindedir. Ba'zı ehl-i dirâyet; hazret-i Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” bu kavl-i şerîfinin te'vîlinde,

(Allahım! Bizi gözlerimiz ve kulaklarımızdan fâidelendir!) hadîs-i şerîfindeki göz ve kulakdan murâd, Ebû Bekr ve Ömerdir "radıyallahü teâlâ anhümâ", demişlerdir.

Yine o bâbda hasen hadîs-i şerîfde, Ebû Sa'îd hazretlerinden "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet olunmuşdur. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular: (Her Peygamberin yer ehlinden iki, gök ehlinden iki vezîri olur. Benim gök ehlinden vezîrlerim Cebrâîl ve Mikâîldir "aleyhimesselâm". Yer ehlinden vezîrlerim Ebû Bekr ve Ömerdir "radıyallahü teâlâ anhümâ".) Yine o bâbın hasen hadîsler kısmında, hazret-i Ebû Bekrden rivâyet olunmuşdur. Bir adam, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerine dedi ki, rü'yâda gördüm. Gökden bir mîzân nâzil oldu. Hazretiniz "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" ve Ebû Bekr hazretleri vezn olundunuz, ya'nî tartıldınız! Siz üstün geldiniz. Ebû Bekr ve Ömer hazretleri vezn olundular. Ebû Bekr üstün geldi. Ömer ve Osmân hazretleri vezn olundular. Ömer üstün geldi. Sonra mîzân kalkdı. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerine bu rü'yâdan bir büyük üzüntü hâsıl oldu. Buyurdular ki; (Nübüvvete âid olan hilâfetden sonra, Allahü teâlâ mülkü dilediğine verir.)

Tayyibî beyân etmiş ki, bu rü'yâ şuna işâret eder. Hak üzere olan hilâfetde kesinti olur ve sonra yok olur. Hadîs-i şerîfde bildirildiği gibi, hazret-i Ömerin hilâfeti de nübüvvete bağlı olarak devâm eder. Şeyhaynın [hazret-i Ebû Bekr ve Ömerin "radıyallahü anhümâ"] derecesine hiç kimse çıkamadı. Bunların yapdığı hizmet, başkalarına nasîb olmadı. Hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" ve hazret-i Alî de "radıyallahü teâlâ anh" hak üzere halîfe idiler. Bunların zemânında fitne ve karışıklıklar çoğaldı. Kalblerde üzüntüler artdı. [Ehl-i sünnete göre, her ikisini de üstün bilmek ve sevmek şart oldu.] Osmân ve Alî "radıyallahü teâlâ anhüm" hazretlerinden sonra melik-i adûd oldu.

Dördüncü Menâkıb: (Ravdat-ül ulemâ) kitâbının sâhibi, yazmış ki, fakîh Ebû Nasr fârisî dil ile hazret-i Alîden "radıyallahü teâlâ anh ve kerremallahü vecheh" rivâyet eder. Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" huzûruna bir kişi geldi ve dedi ki, yâ Resûlallah! Filân yehûdînin bir ısırıcı köpeği

vardır. Her ne zemân cemâ'ate gelmek için oradan geçerim, beni dişler [ısırır], elbisemi yırtar. O yehûdîye emr edin ki, o kelbi [köpeği] habs etsin. Resûlullah hazretleri kalkıp, o yehûdînin evine gitdi. Yehûdî karşıladı. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" (Yâ Ehal Yehûd! Senin köpeğin bu kimseyi dişlemiş ve elbisesini yırtmış) buyurdu. Yehûdî dedi ki: Benim köpeğim kendine eziyyet etmiyene eziyyet etmez. Eğer sen Allahü teâlâ hazretlerinin Resûlü isen, öyle zan edersin [ki öyledir], gel köpekden sor ki, niçin eziyyet eder. Rivâyet eden diyor ki: Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri, yehûdînin köpeğini gördü. Köpek kalkdı. Ondan yana koşup, kuyruğunu oynatmağa başladı. O sırada o şahsı da gördü. O şahsın üzerine saldırdı. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu ki; nedir senin hâlin yâ kelb. Niçin bu kimseye sebebsiz eziyyet edersin. Hak Sübhânehü ve teâlâ kelbe konuşmak için izn verdi. Hattâ fasîh bir lisân ve güzel bir ibâre ile konuşup, dedi ki, yâ Nebiyyallah! Muhakkak, benim yanımdan hergün bin adam geçer. Hiçbirine zarar vermem. Bu adama o sebebden eziyyet ederim ki, Ebû Bekr ve Ömer "radıyallahü teâlâ anhümâ" hazretlerine buğz eder ve o iki serverin güzel sûretlerini kapısının dehlîzinde tasvîr etmişdir. Evine girerken ve evinden çıkarken o sûret-i şerîflere tükürür. Yâ Resûlallah! Benim ile berâber buyurun, onun evine gidelim. Eğer ben yalancı isem, nefsim sana fedâ olsun. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri o şahsın evine gitdiler. Bakdılar ki, kelbin [köpeğin] anlatdığı minvâl üzere dehlîzin kapısı üzerinde, mubârek resmlerin üzerinde tükrük izleri görünür. Resûl-i ekrem hazretleri o şahsa dönüp, buyurdular ki, (Tevbe eyle, müslimân ol. Allahü teâlâ hazretleri tevbeni kabûl eyleye.) O şahs da tevbe edip, müslimân oldu. Sonra kelbin sâhibi de müslimân oldu. Sonra kelb dedi ki: Selâm Senin üzerine olsun yâ Resûlallah! Sen Hak teâlânın gönderilmiş hakîkî Peygamberisin. Sonra gözden kayboldu.

Beşinci Menâkıb: Yine **(Ravdat-ül ulemâ)** sâhibi demişdir ki, Sâlih bin Muhammed bin Sâlih el Sehâvîden işitdim. İsnâd ile Ebûl Cerrâhdan, o da Ebûl Alkamadan hikâye eder. Ebûl Alkama dedi: Bir büyük kâfile içinde bulundum. Emîrimiz bir

şahs idi ki, onun emri ile göçüp, onun emri ile konardık. Bir menzile vardık. O şahs, Şeyhaynı “radıyallahü anhümâ” şetm etdi [kötüledi, yakışmıyan şeyler söyledi]. Biz nehy etdikçe kesmedi, vaz geçmedi. O gece rü’yâmda gördüm. Sabâh olup, yüklerimizi yükledik. Bendlerimizi ıslâh eyledik. Emîrimiz tarafından emr bekledik. Kimse ses vermedi. Emîrin yanına vardık ki, görelim, hâli nedir ve ne yapar. Gördük ki, bağdaş kurmuş, oturmuş. Ayaklarını bir örtü ile örtmüş. Ayaklarını açdık. Gördük ki, neûzübillah, ayakları, hınzır ayaklarına dönmüş. Hayvanı eğerleyip, hayvanına bindirdik. Bir kilisenin yanına geldik ki, orada domuzlar otlar. Hemen hayvanından aşağı sıçrayıp, iki ayağı üzerine durdu. Üç kerre domuz gibi bağırdı, domuzlara karışdı. Onlar gibi domuz oldu. Hattâ onlardan ayırmak mümkin olmadı. Neûzübillah. Kötü işlerimizden, nefslerimizin şerrinden Allahü teâlâya sığınırız.

Altıncı Menâkıb: (Ravdat-ül ulemâ) sâhibi demiş ki, Fakîh Ebülleys Nasr Ahmed bin Muhammed Hayr dedi ki: Ben Buhâra pazarından Tûs pazarına gitmek üzere yola çıkdım. Yolda Fergâna köylerinden İskenderiyyeli bir şahs ile arkadaş oldum. Ben o şahsa dedim. Nereden gelirsin, nereye gidersin. O şahs dedi ki, Fergâneden gelirim, hacca giderim. Bir hanım için üçyüz dirheme hacca giderim. Ben ona bu zemân hac vakti değil, zîrâ hâcılar çıkmışlardır, sen onlara erişemezsin. Fergâneden Mekke-i Mükerremeye üçyüz dirheme nasıl hacca gidersin dedim. O şahs dedi ki, bizim için Tûsda bir yer vardır. Ona meşhed denilir. Biz o beka’ayı [o yeri] hac ederiz. O yerde hazret-i Alînin “kerremallahü vecheh” sülâle-i şerîflerinden Alî bin Mûsâ el Rızânın kabri vardır. O kabri hac ederiz. Ona karşılık cevâb verdim. Delîl ve senedli cevâb verdiğim hâlde, konuşmamız münâkaşa şeklini alınca, onu Meşhedde terk etdim ve Tûsa gitdim. Kıssayı hâkime söyledim. O sırada Ebûl Fadl el ednî hâkim idi. Tûsda hâkim bana dedi ki, niçin arkadaşlığını devâm etdirmedin. Böylece, onların küfrü açığa çıksa idi. Biz de o sebeble onları bu şehrden ihrâç ederdik [sürerdik]. Hâkimden izn taleb etdim, dönüp Meşhede gitdim. Birçok geceler onunla oldum. O kadar onunla düşüp-kalkdım ki, kendilerinden zan etdi. Ben de onlardan oldum. Bana dedi ki, yâ falan, artık bizden oldun, artık bizim seyyidimizi ve imâmımızı ziyâret etmez mi-

sin! Olur, dedim. İmâmları bir şahs idi ki, tanışdık. Onlar ile nemâz kılardı. Kur'ân-ı azîmüşşânı, neûzübillâhi teâlâ, hakîkî kırâetinden başka bir şeklde okurdu. Hattâ Kıyâmet sûresini okudu. Meâl-i şerîfi **(Ey Resûlüm! Kur'ân-ı kerîmi kalbinde toplayıp, dilinde sâbit kılmak bizim üzerimizdedir)** olan 17.ci âyet-i kerîmeyi okurken, değişdirip okudu. Ben kalbimden ona yalan söyliyorsun, dedim. O nemâzı yeniden kıldım. Sonra o şahs beni büyüklerinden birinin yanına gizlice götürdü. Orada bir şahs gördüm ki, iki ayağı kelb ayağı gibi ve ağzı kelb ağzı gibi, kelb sûretinde idi. Onlar derler ki, o şahs Allahü teâlâ hazretlerini zikr eder. Sonra o Fergâneli bana dedi ki, bu seyyidimiz hergün Şeyhayn hazretlerine "radıyallahü teâlâ anhümâ" neûzübillah, bin kerre la'net eder. Emr geldi, bu mertebeye geldi. Ben de çıkdım Tûs şehrine geldim. Hâkime hepsini haber verdim. Kalkıp Meşhede geldi. O tâifeyi oradan çıkarmak için uğraşdı. Mümkin olmadı.

Yedinci Menâkıb: Yine **(Ravdat-ül ulemâ)** sâhibi "rahimehullahü teâlâ" diyor ki: Edîb Zâhid-el Yûsüf Ya'kûb bin Yûsüfden "rahimehullah" işitdim. Der ki, ben Mekke-i mükerreme yolunda Dâmigâna vardım. Nişâpûrlu bir şahsa rast geldim. Bu şahs, Dâmigânlı bir şahs ile; Ebû Bekr ve Ömer "radıyallahü teâlâ anhümâ" hazretlerinin fazîletleri konusunda münâkaşa ediyorlardı. Dâmigânlıya Şeyhayn hazretlerinin fazîletleri konusunda yardım etmek için, ben de onlara dâhil oldum. Edîb Zâhid şöyle nakl etmişdir. Dâmigânlı, Nişâpûrluya dedi ki, bu konuda benim sana söylediğim sözleri kimse söylememişdir. Lâkin sana bu dalâletden dönmen için hiçbir şey fâide vermedi. Gel seninle fi'li tecrîbe edelim. Nişâpûrî dedi ki, nasıl? Dâmigânî dedi ki; Dâmigânda bir hamâm vardır. Emîr hamâmı denmekle meşhûrdur. Dâmigân hamâmlarında o hamâm külhânından büyük ateşli bir külhân [ocak] yokdur. Varalım, külhâncıya külhân kapısını açdıralım. Sen ve ben külhâna girelim ve onun içinde zuhr [öğle] vaktine kadar eğlenelim. Eğer sen hak üzerine isen necât bulursun [kurtulursun], ben helâk olurum. Eğer ben hak üzere isem, ben necât bulurum [kurtulurum], sen helâk olursun. Kalkdık, o hamâma vardık. Külhâncı bizim için külhân kapısını açmakdan imtinâ etdi [çekindi]. Tâ ki, birkaç müslimânı bu kadiyye üzerine şâhid tutdu. Sonra, Dâmigânî,

Nişâpûrînin sağ elinin küçük parmağından tutup, kendi önce külhâna [ocağa] girip, Nişâpûrîyi de çekdi. İkisi berâber külhâna girip, eğlendiler [beklediler]. Hamâm yakınında olan câmi'in müezzini zuhr [öğle vaktinin] ezânı okuyunca, ben külhâncıyı [ocakcıyı] çağırdım. Külhâncı da o ikisine nidâ etdikde [seslenip, çağırdıkda], Dâmigânlı çıkdı. Elbiselerinden bir parça bile yanmamış. Ateş aslâ te'sîr etmemiş. Nişâpûrlu ise, yanmış, kömür gibi olmuş. Ey mü'mîn kardeşler. Şeyhaynın "radıyallahü anhümâ" fazîleti hakkında, başka kıssa olmasa, bu acâib kıssa kifâyet eder.

Sekizinci Menâkıb: Hazret-i Ömer bin Hattâbın "radıyallahü teâlâ anh" âdet-i şerîfleri şu idi ki, herkesden önce mescide giderlerdi. Bir gün mescide giderken gördü ki, bir çocuk, acele ile önünden gider. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" dedi ki, yâ sabî [çocuk], niçin bu kadar acele mescide gidersin. Sana henüz nemâz dahî farz olmamış. Çocuk dedi ki, yâ Ömer, ben niçin acele etmiyeyim ki, dünkü gün, benden küçük bir çocuk vefât etdi. Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" çocukdan bu sözü işitince, o şeklde ağladı ki, gözünden yaş yerine kan geldi.

Dokuzuncu Menâkıb: Bostân sâhibi "rahimehullahü teâlâ" **(Kitâb-ül Bostân)**da, ba'zı selefden nakl etmişdir. Benim bir komşum vardı. Ebû Bekr ve Ömer "radıyallahü teâlâ anhümâ" hazretlerini şetm ederdi [kötülerdi]. Bir gece aşırı kötüledi. Tehammül edemeyip, döğüşdüm. Sonra döndüm, hüzn ve üzüntü ile evime geldim. Yatsı nemâzını te'hîr edip, uyudum. Uykum içinde, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerini gördüm. Dedim ki; yâ Habîballah! Falan kişi senin eshâbını seb' eder [kötüler]. Buyurdu ki; kimi kötülüyor. Dedim, Ebû Bekr ve Ömer hazretlerini. Buyurdu ki; bu bıçağı al, bununla var onu boğazla. Ben de o bıçağı aldım. Onu yıkıp, boğazladım. Gördüm ki, kanından elime bulaşdı. Elimi yere sürdüm. Bu esnâda uyandım. O şahsın evinden bağırmalar [figânlar] geldiğini işitdim. Dedim ki, bu figân nedir. Dediler, bu gece filan füc'eten ölmüş. Sabâh oldu. Vardım, ona bakdım. Boğazından bir hat çekilmiş, gördüm. Bu kıssa **(Şevâhid-ün nübüvve)**den alınmışdır.

Onuncu Menâkıb: Sefîne “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet eder. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” Mescid-i şerîfi binâ etmeğe başladı. Kendi mubârek eli ile bir taş koydu. Sonra, Ebû Bekre “radıyallahü teâlâ anh” buyurdu ki, Sen de taşını benim taşımın yanına koy. Sonra Ömer “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerine de buyurdu ki, yâ Ömer! Sen de taşını Ebû Bekrin taşı yanına koy. Buyurdu ki; Bunlar benden sonra halîfelerdir. Bu da **(Şevâhid-ün nübüvve)**den alınmışdır.

Onbirinci Menâkıb: Rivâyet olunmuş ki, Sahâbe-i güzînin “rıdvânullahi aleyhim ecma’în” çocukları oynaşırken, hazret-i Ebû Bekrin oğlu, hazret-i Ömerin oğluna, uzun fikrlinin oğlu, dedi. Hazret-i Ömerin oğlu ağlıyarak babasına varıp, Ebû Bekrin oğlu bana böyle dedi, diye şikâyet eyledi. Ömer “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri de bu sözden üzüldü. Dedi ki, mutlaka büyüklerinden işitip, öyle demişdir. Zîrâ çocuk kendisi böyle söylemez, deyip, kalkıp, Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” huzûr-ı şerîflerine vardı. Durumu arz etdi. Hazret-i Habîbullah, hazret-i Ebû Bekri da’vet etdi. Hazret-i Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” da huzûr-ı şerîflerine geldi. Ebû Bekre hitâb edip, buyurdular ki: Yâ Ebâ Bekr! Sen yatağa girdiğin vakt, ne düşünerek yatarsın. Ebû Bekr “radıyallahü anh”, bir nefesi veririm, geri almak müyesser olur mu, olmaz mı. Bir nefesi ki alırım geri vermek, mümkin olur mu, yâ olmaz mı, onu düşünürüm, dedi. Sonra hazret-i Ömere dönüp, buyurdu ki, sen ne düşünerek yatağına girersin. Ömer “radıyallahü anh” dedi ki, sabâha çıkar mıyım, çıkmaz mıyım, onu düşünürüm. Sonra, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazret-i Ömere buyurdu; yâ Ömer! Sen söyle; Ebû Bekrin fikrine nisbetle senin fikrin ne mikdâr uzun olur. Hazret-i Ömer o karşılığı teslîm edip, râzı oldu “radıyallahü anhümâ”. Nasıl ki, hazret-i Ömerin bir gece sabâha kadar fikri, bir nefese nisbetle uzundur. Lâkin bizim gibilerin fikrine göre gâyet kısadır. Yaşımız ilerledikçe emellerimiz uzar, amelimiz kısalır. Uzun emellerimizden [tûl-i emelden] Allahü teâlâya sığınırız.

Onikinci Menâkıb: İmâm-ı Begavî “rahimehullahi teâlâ”, [**(Meâlim üttenzîl)** adlı tefsîrinde;] meâl-i şerîfi, **(Nemâzda kırâetini cehr ve ihfâ etme. Bu ikisi arasında bir yol tut!)** olan İs-

râ sûresinin 110.cu âyet-i kerîmesinin tefsîrinde beyân buyurmuşlardır. Ebû Osmân Sa'îd bin İsmâ'îl, zikr olunan râvîlerin rivâyeti ile Ebû Katâdeden "radıyallahü teâlâ anh" bize haber verdi. Hazret-i Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerine dedi: **(Senin yanından geçdim. Hâlbuki sen Kur'ân-ı azîmüşşân okurdun. Sesini çok azaltırdın).** Hazret-i Ebû Bekr dedi ki, ben işitdiririm o zâta ki, ona münâcat ederim. [Ya'nî sesimi Allahü teâlâ işitir.] Hazret-i Resûlullah buyurdu ki, **(Sesini birazcık yükselt.)** Ömer "radıyallahü anh" hazretlerine dedi ki, **(Senin yanından geçdim. Sen Kur'ân-ı azîmüşşân okurdun. Sesini yükseltirdin.)** Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" dedi ki, (Uykuda olanları uyardım ve şeytânı tard etdim.) Server-i âlem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu ki; **(Birazcık sesini alçalt!)**

Onüçüncü Menâkıb: İmâm-ı Begavî "rahimehullah" **(Mesâbîh)**de Şeyhaynın menâkıbı bâbında, İbni Abbâs "radıyallahü anhümâ" hazretlerinden sahîh hadîs olarak nakl etmişdir. Buyurmuş ki; Ben bir kavmin içinde durmuşdum. O kavm; Ömer "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerine düâ ederlerdi. Hâlbuki hazret-i Ömerin mubârek cismi, vefâtını müteâkib gasl olunmak için, teneşir üzerine konulmuşdu. Nâgah bir şahs arkamda dirseğini benim omuzum üzerine koyup, der idi: Allahü teâlâ sana rahmet etsin yâ Ömer. Ben ricâ ederim ki, Allahü teâlâ seni iki sâhibin ile berâber kılsın. Zîrâ çok kerre olurdu, işitirim ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu; (Ben me'mûr oldum. Ebû Bekr ve Ömer de me'mûr oldu. Ben işledim. Ebû Bekr ve Ömer de işlediler. Ben ihrâc olundum (çıkarıldım). Ebû Bekr ve Ömer de ihrâc olundu.) Arkama bakdım ki, o Alî bin Ebî Tâlibdir "radıyallahü teâlâ anhüm".

Ondördüncü Menâkıb: Süfyân-ı Sevrî "rahimehullah" buyurdu ki, Kûfede bizim yakınımızda ısırıcı bir köpek vardı. Birgün, bir iş için geçerken o köpeği gördüm. Korkup, gitmeyip, durdum. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri o kelbe [köpeğe] nutk verip [konuşma hâssası verip], fasîh lisân ile söyledi ki, yâ Süfyân! Ne oldu sana ki, durdun. Ben dedim ki, senden kork-

dum. Kelb, cevâb verdi ki, yâ Süfyân! Benden korkma ki, ben seni ısırmam. Beni senin üzerine musallat etmemişlerdir. Beni musallat etmişlerdir o münâfık ve dinsiz üzerine ki; Ebû Bekre ve Ömere “radıyallahü teâlâ anhümâ” seb’ eder [kötüler] ve onlara yaramaz sözler söyler.

Onbeşinci Menâkıb: Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” ile Alî “kerremallahü vechehü ve radıyallahü teâlâ anh” hazretleri gidiyorlardı. Buyurdular ki, **(Yâ Alî! Hiçbir kavm arasında** [devâmlı] **sevinçlilik ve sürûr olmadı. İllâ ki, o sevinçli hâlden sonra, onlara bir gam ve sıkıntı erişdi. Yâ Alî! Bütün dünyâ ni’metleri kesilir. İllâ Cennet ni’metleri devâmlı olur, kesilmez. Yâ Alî! Sen istikâmet üzere olasın. İlk ânda zarar görünse bile, sonunda sevinç olur.)** Bu sözleri söyler iken, hazret-i Ebû Bekr ve hazret-i Ömer “radıyallahü anhümâ” karşıdan geldiler. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdular, **(Bu ikisi ümmetin müjdecileridir. Bunları sevmek, îmândandır. Bunlara buğz etmek, nifâkdandır.)** Hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” dedi ki, (Evet, yâ Resûlallah! Ben onları severim. Onların sevgisi benim kalbimde, sizin bu sözünüzden sonra çoğaldı.)

Onaltıncı Menâkıb: Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki, **(Gökde iki melek vardır. Birisi dâimâ şiddet ve gadab ile buyurur. Birisi sühûlet ile ve hilm ile buyurur. Her ikisi de hak üzerinedirler. Onların birisi Cebrâîldir ve birisi Mikâîldir. Resûllerde iki kimse vardır. Birisi lutf ile ve iyilik ile buyurur ve birisi katılık ile ve şiddet ile buyurur. İkisi de hak üzeredirler. Birisi hazret-i İbrâhîm ve birisi hazret-i Nûh aleyhimesselâmdır. Benim eshâbımdan da iki kimse vardır. Birisi rıfk ile ve merhamet ile emr eder. Birisi sertlik ile ve şiddet ile emr eder. İkisi de hak üzeredirler. Biri Ebû Bekr-i Sıddîk ve biri Ömer-ül Fârûkdur** “radıyallahü teâlâ anhümâ”.**)**

Onyedinci Menâkıb: Ebüdderdâ “radıyallahü teâlâ anh” nakl etmişdir. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin huzûr-ı şerîflerine, Ebû Bekr ve Ömer “radıyallahü teâlâ anhümâ” hazretleri geldiler. Hazret-i Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdular ki: **(Şükr ve hamd ol-**

sun Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerine ki, beni sizinle kuvvetlendirdi.)

Onsekizinci Menâkıb: Şuayb bin Harb diyor ki; Mâlik bin Mu'avvelden sordum ve dedim ki, bana bir vasıyyet et. Dedi ki, Şeyhaynı sevmek senin üzerine olsun. Ben dedim, bana bir vasıyyet et! Allahü teâlâ sana rahmet etsin. Mürâdım odur ki, bu haberin isnâdını beyân etsin. Mâlik, bize Rekkâşi Enes bin Mâlikden "radıyallahü teâlâ anh", o da Enesden haber verdi. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri, buyurdular ki, **(Ben ümmetimden, Ebû Bekrin ve Ömerin muhabbetini, Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlullah kavli şerîfini istediğim gibi isterim!)**

Ondokuzuncu Menâkıb: Abdüllah bin Abbâs "radıyallahü teâlâ anhümâ" rivâyet eder. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: (Bana Hamza ile Ca'fer "radıyallahü teâlâ anhümâ" gösterildi. Gördüm, önlerinde zebercedden bir tabak. O tabakdan incir yirler. Sonra üzüm oldu. Üzümden yidiler. Sonra tâze hurma oldu. Hurmadan yidiler. Onlardan süâl etdim. Ne amel ile buldunuz, bu mertebeyi. (Lâ ilâhe illallah, Muhammedün Resûlullah!) kavli ile bulduk, dediler. Dedim, ondan sonra ne amel ile. Dediler, sana salavât vermek ile. Dedim, ondan sonra ne amel ile buldunuz. Dediler, Ebû Bekr-i Sıddîk ve Ömer-ül Fârûku sevmek ile "radıyallahü teâlâ anhüm".)

Yirminci Menâkıb: [**(Eshâb-ı Kirâm)** kitâbının 251.ci sahîfesinde buyuruluyor ki: İmâm-ı Süyûtî hazretleri **(Târîh-ul-Hulefâ)** kitâbında diyor ki: Hadîs-i şerîflerde, **(Ümmetimin en merhametlisi Ebû Bekrdir. Allahü teâlânın emrlerini yapmakda en şiddetlisi Ömerdir. Hayâsı en çok olanı Osmândır. İslâmiyyetdeki zorlukları en çok çözen Alîdir. Ümmetimin en emîni Ebû Ubeyde bin Cerrâhdır. Ümmetimin en zâhidi Ebû Zerdir. İbâdeti en çok olan Ebüdderdâdır. Ümmetimin en halîmi ve cömerdi Mu'âviye bin Ebî Süfyândır)** buyuruldu.]

Yirmibirinci Menâkıb: Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet eder. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: **(Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîka, ondan sonra Ömer-ül Fârûka** "radıyallahü teâlâ anhüm"**, mutî' olunuz,**

doğru yolu bulursunuz. Onların izince giderseniz, olgun olursunuz!)

Yirmiikinci Menâkıb: (Lübâb-ül-elbâb)da, Enes bin Mâlik "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden rivâyet olunmuşdur. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri, ensârdan bir kimseyi, mektûb ile Yemen cânibine [tarafına] Mu'âz bin Cebel "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerine gönderdi. Bu şahsın adı Sefîne idi. Sefîne yolda giderken, bir aslan onun karşısına çıkdı. Güyâ onunla söyleşir gibi, sesler çıkarıyordu. Sefîne "radıyallahü anh" ona dedi: Ey aslan, benim yanımda Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin mektûbu var. Bunu işitip, uzaklaşdı. Sefîne Yemene vardı. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin cevâbını Mu'âz bin Cebel hazretlerinden aldı. Dönüp, o mevzi'e gelince, yine o aslan onun önüne geldi. Yine yüzüne karşı gelip, güyâ konuşurdu. Sefîne "radıyallahü teâlâ anh" yolu tutup, Medîne-i Münevvereye geldi. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin huzûruna vardı. Henüz hiçbir kelâm etmezden evvel, Server-i âlem buyurdu ki: Yâ Sefîne, hâdiseyi sen mi anlatırsın, ben mi anlatayım. Sefîne dedi ki; yâ Resûlallah! Hâdiseyi sizden işitmek güzeldir. Senin mubârek ağzından, dinlemek dahâ hoş, dahâ güzeldir. Buyurdu ki: O aslan gidişinde ve gelişinde senin önüne çıkdı. Sana ne dediğini anladın mı. Allahü teâlâ ve Resûlü bilir, dedi. Sana gidişinde, "Resûlullahı "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem", Ebû Bekri ve Ömeri "radıyallahü teâlâ anhüm" ne hâl üzere bırakdınız" dedi. Abdüllah bin Mes'ûd "radıyallahü teâlâ anh" kalkıp, dedi ki, yâ Resûlallah! Yırtıcı hayvanlar [aslan] Ebû Bekrin ve Ömerin fazîletlerini bilirler mi? Buyurdu ki: Evet! Beni hak Peygamber gönderen Allahü teâlâya yemîn ederim ki, semâvatı, yedi kat yeri, Cenneti ve Cehennemi, arş ve kürsî, melekleri ve cinnîleri, dağları ve deryâları, hayvanları ve yırtıcı hayvanları ve ağaçları ve bunun gibi eşyâyı halk etdi. Ya'nî yaratdı. Bunların hepsi hazret-i Ebû Bekr ile Ömerin fazîletini "radıyallahü teâlâ anhüm" bilirler.

Yirmiüçüncü Menâkıb: Yine **(Lübâb-ül-elbâb)**da nakl olunmuşdur. Enes bin Mâlik "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet eder.

Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdu ki: (Elbette Allahü teâlâ beni kendi nûrundan yaratdı. Benim nûrumdan Ebû Bekri, Ebû Bekrin nûrundan Ömeri ve Âişeyi yaratdı. Ömerin nûrundan, ümmetimin mü’min erkeklerini, Âişenin nûrundan da, mü’min kadınlarını yaratdı.) Sonra meâl-i şerîfi **(Allahü teâlâ bir kimseye nûr vermez ise, o münevver olamaz!)** olan, Nûr sûresinin kırkıncı âyet-i kerîmesini okudu. Yukarıdaki Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” sözleri mutlaka doğrudur. Bütün insanlar işlerindeki dürüstlüğü ondan almışdır. Mubârek vücûdları devâmlı ibâdet ile meşgûl olduklarından, dâimâ temiz kalmışdır. Mubârek kalbleri, ismet [günâhsızlık] ve hidâyet üzere halk olunmuşdur. Delîlleri açıklamaları kuvvetli, mu’cizeleri müstekîmdir. **(Elbette sen doğru yolu göstericisin!)** [Şûrâ sûresi 52.ci âyet-i kerîme meâli.] buyurulmuşdur. Hadîs-i şerîfde buyurdu ki: Allahü tebâreke ve teâlâ beni kendi nûrundan yaratdı. Bu mutlak ve mücmel kelâmdır. Tafsîle [açıklamağa] muhtâcdır. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” her ne buyurmuş ise, ekserî rümûz yolu ile buyurmuşdur. Kâide ve aslını beyân etmişdir. Şerhini, açıklamasını kendi ilmî vârislerine bırakmış, havâle etmişdir. Tefsîr ve te’vîlini, istinbât ve ictihâd ehllerine bırakmışdır. Eğer bütün söylediklerini açıklayarak buyursa idi, yüzbin kitâb onun şerh ve beyânına kifâyet etmezdi. Buyurduklarını yanlış anlamamalıdır. Şûrâ sûresi 11.ci âyet-i kerîmesinde meâlen, **(Ona benzer bir şey yokdur. O işitici ve görücüdür)** buyuruldu. Hüdâ-i azze ve celle kadîmdir ve sıfatları da kadîmdir. Halk [yaratılanlar] ve yaratılanların sıfatları sonradan çıkmışdır, ya’nî yaratılmışdır. Ne kadîm muhdes olur. Ve ne muhdes kadîm olur. Hadîs-i şerîfin ma’nâsı şöyledir ki, Hak Sübhânehü ve teâlâ âlemi halk etmezden evvel, azîz ve latîf ve has bir nûr halk etdi. O nûrdan beni halk etdi. Toprakdan ve sudan Âdem alâ nebiyyinâ ve aleyhisselâm hazretlerini halk etdi. Ve ateşi halk etdi. Ve ateşden şeytânı yaratdı. Âdemden evvel rüzgârı (yeli) yaratdı. O yelden onu yaratdı. Ve o nûru yaratdı. O nûrdan melek yaratdı. Ondan Allahü teâlâ tekaddes hazretleri o nûru kendi zât-ı pâkine mudâf etdi. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerini de, o nûra mudâf etdi. Teşrîfen ve tahsîsan, nice ki, Kâ’be-i mükerremeyi kendi zât-ı şerîfine mudâf etdi. Bu

bâbda vârid olan âsârın zâhiri ki, Âdem ve Îsâ alâ nebiyyinâ aleyhimesselâm hazretlerinin hâdiseleridir [yaratılmalarıdır]. Allahü teâlâ hazretleri bir rûh yaratdı. Yaratılmış rûhu Âdem aleyhisselâmın mubârek bedenine üfürdü. Hicr sûresi 29.cu âyet-i kerîmesinde meâlen, **(Ona kendi rûhumdan üfürdüğüm zemân, secdeye varınız!)** buyuruldu ki, Âdem aleyhisselâm içindir. Bir başka rûh da yaratdı. O rûhu mahlûku hazret-i Meryemin gömleğinin yakasına üfürdü. Tahrîm sûresi 12.ci âyet-i kerîmesinde meâlen, **(Biz ona rûhumuzdan üfürdük. O Rabbinin suhuflarına veyâ nâzil olan kitâblarına veyâ Peygamberlerine vahy etdiklerine veyâ levh-i mahfûzda yazılı olanlara inanıp, tasdîk etdi. Devâmlı itâ'at eden kimselerden oldu)** buyuruldu ki, hazret-i Meryem hakkındadır. Bunlar gibi, Allahü teâlâ hazretleri bir nûr yaratdı. O nûrdan Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin mubârek cesedini yaratdı. Bu kelâmı bu makâmda bu vech üzerine takdîr ve tafsîl etmek rûmun kostantiniyyesini feth etmekden mühim ve evlâdır.

Fârûk zehî adâlet âver,
adlîle cihâna verdi zîver.

Sıddîkdan sonra, efdal odur,
her müslim eder, bu kavli ezber.

Kisrâyı unutdu gitdi âlem,
ol mertebe oldu adle mazher.

Fethetdi cihânı, kıldı tathîr,
vaz' etdi o şeh, hezâr menber.

Hurşîd-i hidâyet ile âlem,
vaktinde serâser oldu enver.

Tevhîd-i cenâb-ı Kirdigâre,
(Tâhâ)dan alıp haber o Dâver.

Bâtıldan edince, hakkı tefrîk,
Fârûk dedi, o şâha Server.

Fahrolsa sezâdır ehl-i dîne,
ol zât gibi güzîde gevher.

DÖRDÜNCÜ BÂB

Üçüncü halîfe emîr-ül mü'minîn Osmân-ı Zinnûreyn "radıyallahü teâlâ anh" menâkıbı hakkındadır:

Hayâ sâhibi olan hazret-i Osmân, ikrâm ve iyilik menba'ı, Kur'ân-ı kerîmin toplayıcısıdır. Neseb-i şerîfleri, Osmân bin Affân bin Ebîl'as bin Ümeyye bin Abdil'şems bin Abd-i Menâfdır. Neseb-i şerîfleri Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin neseb-i şerîfleri ile dördüncü atada birleşir ki, Abd-i Menâfdır. Neseb cihetinden hazret-i Osmân, hazret-i Ebû Bekr ile hazret-i Ömerden evvel Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" ile birleşir "radıyallahü anhüm". Künye-i şerîfleri, islâmdan evvel Ebû Abdüllahdır. Lakab-ı şerîfleri, zinnûreyndir. İki nûr sâhibi demekdir. Resûl-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin iki muhterem kerîmelerini [kızlarını] aldığı için iki nûr sâhibi denilmişdir. Birinin ism-i şerîfi Rukayye, birinin Ümm-ü Gülsümdür "radıyallahü anhünne". Önce hazret-i Rukayyeyi tezvîc etdiler. O vefât etdikden sonra, hazret-i Ümm-ü Gülsümü tezvîc etdiler. O da vefât etdikde, hazret-i Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki; **(Yâ Osmân! Eğer yanımda üçüncü kızım olsaydı, onu da sana verirdim.)** Nûr sâhibi, ilm ve hilmin birleşdiği zâtdır.

Birinci Menâkıb: (Bu menâkıbı islâma gelme sebebidir.) Hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet eder. İslâma gelmezden evvel bir gün, Kureyşin ileri gelenleri ile oturmuşdum. Bir kimse haber verdi ki, hazret-i Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" kerîmesi Rukayyeyi Utbeye vermiş. Bu haberden bana hayli üzüntü geldi. Ben niçin istemedim, diye perîşân hâlde, sıkıntı ve endîşe ile eve geldim. Gördüm ki, annem, teyzem ve akrabâdan nice hâtunlar bir kimseyi medh ederler. Dedim ki, yâ teyzeciğim, bu medh etdiğiniz kimdir? Dediler ki, O güzel yüzlü, konuşması tatlı bir kimsedir. Rahmân onu bize hak dîni bildirmek ve ona çağırmak için gön-

dermişdir. Gökden inen Furkân ile gelmişdir. Ona tâbi’ ol, putlara tapma! Bu garîb kelimeleri dinleyip, merâk edip, dedim ki, bu kimdir, bana beyân eyle! Dedi ki, Muhammed bin Abdüllahdır. Allahü teâlâ tarafından Resûl olarak gelmişdir. Allahü teâlânın emrlerini bize bildirir. Bizi hak dîne çağırır. Yüzü ışık verir. Dînine giren kurtulur. İstediği şeyler kolaydır. Ona yakın olan iyilik bulur. Bu medh sözleri kalbime çok te’sîr etdi. Tenhâ bir yerde Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerini buldum. Hâlime bakıp, nedir fikrin, dedi. Zîrâ, firâset ehli bir büyük zât idi. Vâki olan kıssayı beyân etdiğimde, dedi ki, yazık sana yâ Osmân! Hak din güneş gibi açıkda iken, sen kavminin kuruyacak elleri ile yapdıkları taşdan putlara ma’bûd demekden utanmaz mısın! Gözü görmeyip, kulağı işitmeyip, zarar ve kâra kâdir olmıyan ilâh olur mu. Dedim ki, olmaz. Dedi, teyzen sana doğru söz söylemiş. İşte Resûlullah, hazret-i Muhammed Mustafâ “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem”. Gel, seninle huzûr-ı şerîfine varalım. Îmân getir, dedikde; o sırada Habîbullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri ve yanında hazret-i Alî “kerremallahü vecheh” oraya çıka geldiler. Hemen hazret-i Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” ayağa kalkıp, onlara karşı vardı. Mubârek kulaklarına bir söz söyledi. Sultân-ı enbiyâ “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri yanıma gelip, buyurdu ki, (Yâ Osmân! Seni Allaha ve Cennete çağırıyorum. Ben, Allahü teâlânın sana ve bütün insanlara gönderdiği Peygamberinizim!) Mubârek sözlerini işitdim. Kalbim îmân nûru ile doldu. İhtiyârsız olup [düşünmeden], (Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve Resûlüh) dedim. Aradan çok zemân geçmedi, Rukayyeyi bana nikâh edip, verdi. Teyzem, islâma geldiğimi işitip, şâd ve handân olup, çok sevinip, bu şi’ri okuyarak geldi:

Sözlerim sebebi ile Allahü teâlâ Osmâna,
Hidâyet verip, doğru yolu gösterdi ona.

Kendi fikrini bırak, uy Muhammed aleyhisselâmın sözüne,
Her sözü doğru olan, Allahın Resûlüne.

İki kızını sana verecekdir, ileride,
Dolunayın güneşe karışacak elbette.

Ba’zı rivâyetde gelmişdir ki, hazret-i Osmân “radıyallahü teâlâ anh” buyurdular ki: Bir teyzem vardı. İyiyi kötüden ayırabilen, kehânet ilmini bilen, başka ilmlerden de haberi olan birisi idi. Bir gün o teyzemi görmeğe gitdim. Meğer bir kasîde söylemiş. O kasîde içinde Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerini medh ve senâ eylemiş. Hem Peygamberliğini açıklamış. Hem ben onun kerîmesini [kızını] alıp, dâmâdı olduğumu ve hem vezîri olduğumu açıklamış. O kasîdeyi bana verdi ve bana dedi ki, durmayıp ve te’hîr etmeyip, var Muhammed “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin huzûruna. Da’vetini kabûl edip, emrine mutî’ olup, dînine gir. O doğru sözlüdür. Getirdiği din hakdır. Günden güne işi yüce olur [şânı yüksek olur]. Bu sözü benden işit. Senin merteben de çok yüksek olacakdır. Bütün dünyâda [dünyânın her tarafında] adın söylenip, hutbelerde okunur. Bu söz gönlüme [kalbime] kâr edip [te’sîr edip], hemen putperestlik dîninden dönüp, putları inkâr eyledim. Gönlümde hiç şâibe [şübhe] kalmadı. Oradan dönüp, yola revân oldum. Giderken, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerine uğradım ki, Sıddîk-ı ekber “radıyallahü teâlâ anh” ile gelirler. Meğer murâd-ı şerîfleri yanıma gelmek imiş. Server-i Enbiyâya selâm verdim. Selâmdan sonra buyurdular ki, yâ Osmân, işitdim ki, teyzenin sana etdiği nasîhatları ve cümle sözleri yakîn üzere ve doğrudur. Sakın, muhâlefet etme. Allahü teâlâ hazretlerine ve bana muhâlefet etmiş olmayasın. O sana dediği sözler, hep olsa gerekdir. Hemen gel, islâm dînini kabûl eyle. Hazret-i Ebû Bekr de dedi ki, yâ Osmân, sana bir süâlim var. Cevâb ver. Bu dîni, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri getirdi. O dîne bizi da’vet etdi. Ben onu kabûl eyledim. Bu dinde şek [şübhe] var mı, fikr eyle [düşün]. Yalanlamak mümkün müdür. Şu tutageldiğiniz, ata ve dede dîniniz ki, bir parça taşdan kendilerinin yontduğu, ne görür ve ne işitir, ilâh olmağa lâyık mıdır? Ben dedim, doğru söylersin, yâ Ebâ Bekr! Hemen Resûl-i ekrem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin mubârek ellerini öpüp, bî’at edip, müslimân oldum. Demişlerdir ki, hazret-i Osmân “radıyallahü teâlâ anh” islâma geldikde, müslimânların beşincisi oldu.

İkinci Menâkıb: Muhyissünne imâm-ı Begavî hazretleri

(Meâlim üt-tenzîl) kitâbında, sûre-i Bekaranın sonunda meâl-i şerîfi **(Mallarını Allah yolunda infâk edenler, dağıtanlar..)** olan 262.ci âyet-i kerîmesinin tefsîrinde Kelebîden nakl buyurmuşlar ki, bu âyet-i kerîme, hazret-i Osmân bin Affân ve hazret-i Abdürrahmân bin Avf "radıyallahü anhümâ" hakkında nâzil olmuşdur. Abdürrahmân bin Avf, Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" huzûruna dört bin dirhem getirdi, koydu. Dedi ki, yanımda sekizbin dirhem var idi. Dörtbin dirhemi kendime ve âileme alıkoydum. Dörtbin dirhemi Rabbime ödünc verdim. Resûl-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" ona buyurdu ki, (Evinde bırakdığına ve borç verdiğine, Allahü teâlâ bereket versin!) Ammâ Osmân "radıyallahü teâlâ anh" müslimânları Tebûk gazâsında techîz etdi. Ticâret develerini, hevedleri ve çulları ile berâber verdi. O iki serverin hakkında bu âyet-i kerîme nâzil oldu. Abdürrahmân bin Sümre "radıyallahü teâlâ anh" dedi ki, Ceyş-i Usretde hazret-i Osmân, bin dinâr ile geldi. Ceyş-i Usretden murâd, Tebük gazâsıdır. Hazret-i Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" kucağına altınları dökdü. Ben gördüm. Resûlullah mubârek elini altınlar arasına dâhil kılıp, karışdırdı. Buyurdu ki, (Osmâna bundan sonra yapdıkları zarar vermez.) Allahü teâlâ hazretleri meâl-i şerîfi, **(Allah yolunda mallarını sarf eden kimseler, dağıtdıkları şeyler ile karşısındakileri ezâda ve minnetde bırakmazlar. Onların ecrini onların Rabbi verir. Onlar için korku ve üzüntü yokdur.)** olan âyet-i kerîmeyi gönderdi. Minnet, ihsânda ve ikrâmda bulunduğu kimsenin, ben sana şunları verdim, bu kadar şey verdim, diye verdiği ni'meti onun başına kakmak, onu üzmekdir. Ezâ, ni'met verdiği, ihsânda bulunduğu kimseyi mahcûb etmek, utandırmakdır. Veyâ ikrâmda bulunduğu kimseyi, hiç bilmesi îcâb etmiyen birisi yanında ikrâm etdiğini söyliyerek utandırmakdır. Süfyân demişdir ki, minnet ve ezâ demek, sana verdim, sen şükr etmedin, demekdir. Abdürrahmân bin Zeyd bin Eslem dedi ki, benim babam der ki, bir şahs bir şeyi, bir kimseye bağışlasın. Sonra baksın ki, senin selâmın onun üzerine ağır gelir. Selâmını o kimseden önce verme. Allahü teâlâ kullarına ihsân ve iyilik etdikden sonra, başa kakmağı harâm kılmışdır. Kullarına her çeşid ni'meti verip, onların başına kakmamayı kendi zât-i pâkine mahsûs sıfat kılmışdır. Zîrâ kuldan minnet, kulun

iyilik etmesi, sonra başa kakması ve üzmesidir. Hak Sübhânehü ve teâlâ hazretlerinin minneti, kullarına ni'met vererek, kullarını memnûn etmesi, hattâ ihsânını artdırması, bunları hâtırlatmasıdır. İmâm-ı Begavî **(Mesâbîh-i şerîf)**de hasen hadîslerin birinde, Abdürrahmân bin Habbâb "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden rivâyet etdi ki, hadîs-i şerîfin mazmûn-ı şerîfi böyle beyân olunmuş ki, Abdürrahmân dedi, ben hâzır oldum. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri nasîhat edip, Eshâb-ı kirâmı Tebük gazvesine teşvîk ederlerdi. Hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" kalkıp, dedi ki, yâ Resûlallah! Yüz deve, çulları ile [palanları ile] ve hevedler ile, fîsebîlillah benim üzerime olsun! Sonra Fahr-i âlem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" yine tergîb etdiler [teşvîk etdiler]. Yine hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" kalkıp dedi ki, yâ Resûlallah! Üçyüz deve, çulları ile ve hevedleri ile, fîsebîlillah benim üzerime olsun! Ben gördüm, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" minberden iner. Sonra buyurur: (Osmân bundan sonra, nâfilelerden bir amel etmez ise de, bir be'is yokdur. Zîrâ o yapdığı hasene ona bütün nâfileler yerine kifâyet eder.) Mutarrîzi böyle demişdir.

Üçüncü Menâkıb: İmâm-ı Begavî "rahimehullahü teâlâ" **(Mesâbîh-i şerîf)**de, Menâkıb-ı Osmân "radıyallahü teâlâ anh" bâbında sahîh hadîs olarak, hazret-i Âişe-i Sıddîkadan "radıyallahü teâlâ anhâ" nakl etmişlerdir. Hazret-i Âişe buyurdular ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem", mubârek baldırları [topuk ile dizi arası] açık olduğu hâlde evimde yatıyordu. Hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" kapıya gelip, izn istediler. Hazret-i Habîbullah izn verdiler. Kendileri o hâllerini değişdirmediler. Sohbete başladıkdan sonra, hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" gelip, izn istediler. Hazret-i Fahr-i âlem ona da izn verdiler, mubârek baldırları açık olduğu hâlde, sohbete başladılar. Sonra hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" gelip, izn istediler. Hemen Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri oturup, örtüsünü üzerine aldı. İzn verdi. Sonra cümlesi kalkıp, gitdikden sonra, hazret-i Âişe "radıyallahü teâlâ anhâ" dedi ki, yâ Resûlallah! Pederim [babam] Ebû Bekr geldi. Hiç hareket etmediniz. Ömer geldi. Ona da aynı şekilde oldunuz. Sonra Osmân geldi. Kalkıp, esvâbınızı [elbisenizi] ört-

dünüz. Server-i âlem “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdular: **(Meleklerin hayâ etdiği kimseden ben hayâ etmez miyim.)** Bir rivâyetde buyurdular ki, (Muhakkak ki, Osmân çok hayâlı bir kimsedir. Ben ondan hayâ etdim. Eğer ona o hâl üzere iken izn versem, içeri girip, hâcetini [arzûsunu, isteğini] bana söylemezdi.)

Dördüncü Menâkıb: Yine **(Mesâbîh)**de, menâkıbın hasen hadîslerinde, Talha bin Ubeydullah “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinden rivâyet olunmuşdur. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdular ki: **(Her nebî için bir refîk vardır. Benim refîkim Cennetde Osmândır** “radıyallahü teâlâ anh”**.)** Yine aynı bâbda hasen hadîs olarak, Enes “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinden rivâyet olunmuşdur. Enes hazretleri dedi ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” bize bî’at-ı rıdvân ile emr etdikleri vaktde, hazret-i Osmânı Mekke-i mükerremede, Kureyşe resûl (haberci) göndermiş idi. Nâs (insanlar) ile bî’at etdikde, **(Muhakkak ki Osmân, Allahü teâlânın ve Resûlünün hâcetini [işini] görmekdedir!)** buyurup, mubârek ellerinin birini kendisi için, birini Osmân için kıldı. Kendileri için kıldığı eli, hazret-i Osmân için kıldığı el üzerine koyup, hazret-i Osmân yerine bî’at etdiler. Nakl eden der ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin kendi mubârek elleri hazret-i Osmân bin Affân için, sâir insanların kendi ellerinden hayrlı oldu.

Beşinci Menâkıb: Yine **(Mesâbîh)**de, [hazret-i Osmânın menâkıbı bâbında] hasen hadîslerde Mürre bin Ka’b “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinden nakl olunmuşdur. Ben Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinden işitdim. Meydâna gelecek fitneleri zikr etdi. O hâlde [sırada] kendini örtmüş biri geçiyordu. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdular ki: (O fitne günü bu kişi hidâyet üzerinde sâbitdir.) Ben kalkdım, o şahsdan tarafa bakdım. O şahs Osmân bin Affân “radıyallahü teâlâ anh” idi. Nakl eden der ki, o şahsın yüzünü Habîbullah hazretlerine göstererek, dedim ki, bu mudur, yâ Resûlallah! Evet, buyurdu.

Yine o menâkıb bâbında, hasen hadîs olarak **(Mesâbîh)** sâhibi beyân etmişdir. Âişe-i Sıddîkadan “radıyallahü teâlâ anhâ”

rivâyet olunmuşdur. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular: (Yâ Osmân! Allahü teâlâ seni yakında halîfe yapacakdır. Seni halîfelikden indirmek istiyen insanlar için, kendini halîfelikden azl etme!) Bu hadîs-i şerîfden dolayı hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh"; muhâsara olunduğu günü hilâfetden çekilmedi. Yine o bâbda, menâkıb-ı hasende [hasen olarak] İbni Ömer "radıyallahü teâlâ anhümâ" hazretlerinden rivâyet olunmuşdur: Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" fitneyi zikr etdi. Buyurdu ki, (O fitnede Osmân mazlûm olarak katl olunur.)

Altıncı Menâkıb: Hazret-i Osmân bin Affân "radıyallahü teâlâ anh" îmâna geldikden sonra, amcası, hazret-i Osmâna adâvet ve husûmet edip, eli ile ve dili ile çok eziyyet yapdı. Sen Muhammedin dîninden dön diye o kadar eziyyet yapdı ki, anlatmak ve söylemek mümkin değildir. Günlerden bir gün hazret-i Osmânın yanına varıp, dedi ki, insâfa geldin mi. Hemen yâ dîninden dön, atan ve dedenin dînine gir. Veyâ sana eziyyetden geri durmam. Hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki; yâ amca! Bu kadar cefânın, yüz mislini de yapsan bana, hazret-i Muhammedin "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" doğru dîninden, dönmek ihtimâlim yokdur. Boş yere zahmet çekersin, dedi. Sonra, amcası hazret-i Osmâna eziyyet etmekden vazgeçdi. O sadâkat sâhibi, cefâdan kurtuldu. Doğru, Fahr-i âlem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin se'âdethânelerine vardı. Diğer Eshâb "rıdvânullahi aleyhim ecma'în" ile Habeşistâna hicret etdiler. Hazret-i Osmân iki def'a hicret eyledi. Evvelki hicreti, Habeşistânadır. İkinci hicreti, Medîne-i münevvereyedir. Cümle malı ile ve menâliyle ve azîz cânı ile Fahr-i âlem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin uğruna [yoluna] fedâ olmuşdur. Hiçbir zemân da, yüz çevirmemişdir. Din yolunda büyük hizmetler etmişdir "radıyallahü teâlâ anh".

Yedinci Menâkıb: Hazret-i Osmânın "radıyallahü anh" malı gâyet çokdu. Hattâ, se'âdethânelerinde üçyüz câriyeleri var idi ki, hizmet ederlerdi. Birgün Osmân "radıyallahü teâlâ anh" insanlık îcâbı câriyelerden birine ulaşdı. Meğer Habîb-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin kerîmeleri Ru-

kayye “radıyallahü teâlâ anhâ” bu durumu anlamışdı. Kadınlık gayreti zuhûra gelip, gönülleri huzûrsuz olmuş. Lâkin hazret-i Osmânın yüzüne vurmayıp, hemen zerâfet ile izn isteyip, babamın se’âdethânelerine gideceğim, dedi. Hazret-i Osmân izn verdi. Ammâ içine te’sîr edip, kalbine ateş düşdü. Kendi kendine dedi ki, Habîbullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerine varıp, benden şikâyet ederse, benim hâlim nice olur. Ne dünyâda ve ne âhıretde yerim kalır, deyip, derhâl abdest alıp, mubârek yüzünü ve sakalını kara toprağa sürüp, feryâd ve figân ile Hak Sübhânehü ve teâlânın dergâh-ı âlisine tedarrû ve niyâz eyledi. Hazret-i Rukayye “radıyallahü anhâ” da Sultân-ı kâinâtın se’âdethânelerine vardıkda, Server-i Enbiyâ “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” Rukayye hazretlerinin yüzünde sıkıntı eseri görüp, süâl buyurdular ki, ey benim ciğergûşem. Nedir hâlin, niçin sıkıntıdasın. Hazret-i Rukayye elinde olmıyarak ağlayıp, dedi ki, benim devletli babam, sultânım. Senin şân-ı şerefine lâyık olan bu mudur ki, hazret-i Osmân benim üzerime câriyeye baksın. Hazret-i Habîbullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem”; (ey benim kızım! Eğer Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin rızâsını ve benim rızâmı istersen, bir ân durma, var evine ki, Osmân hazretlerinin ayaklarına yüzünü sürüp, özr dile. Yoksa ne Hakkın huzûrunda, ne de benim huzûrumda yerin kalır.) deyip ve bir ân durdurmayıp, hazret-i Osmânın huzûruna gönderdi. Rukayye da emr-i şerîfine imtisâl edip [uyup], acele ile geri evine geldi. Kapıya el vurdu. Bakdı ki, kapı kapanmış. Kapıya vurdu. Hazret-i Osmân içeriden seslendi ki, kimdir. Hazret-i Rukayye “radıyallahü teâlâ anhâ” dedi ki, bu za’îfe hanımındır. Gelip, hazret-i Osmân acele ile kapıyı açdı. Özr dilemek istedi. Hazret-i Rukayye “radıyallahü teâlâ anhâ” râzı olmayıp, mubârek ayaklarına kapanmak istedi. Hazret-i Osmân mâni’ olmak istedi. Hazret-i Rukayye râzı olmadı. Elbette babam hazretlerinin emrini yerine getirmeyince içeri girmem, deyip, mubârek yüzünü hazret-i Osmânın ayaklarına sürüp ve özr diledi. Ondan sonra hazret-i Osmân secde-i şükr edip, dedi ki, yâ Resûlullahın kızı! Mâdem ki baban sana böyle vasıyyet eyledi. Ben de Allahü teâlânın aşkına ve babanın hurmetine haremimde olan üçyüz câriyenin temâmını âzâd etdim. Hür olsunlar, dedi. Hemen o sâat, haber getiren melek Cebrâîl aleyhisse-

lâm, Habîbullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin huzûr-ı se'âdetlerine geldi. Hazret-i Osmânın "radıyallahü teâlâ anh" câriyelerini âzâd etdiği haberini getirdi. Dedi ki, yâ Muhammed! Hak Sübhânehü ve teâlâ sana selâm eder. Ve buyurdu ki, Osmânın yanında olan hafaza meleklerini kaldırdım. Bundan böyle hayrı ve şerri yazılmıyacak. Ondan hesâb sorulmıyacakdır. Hesâbsız Cennete dâhil olacakdır. Aslâ ondan birşey sorulmıyacak ve amelleri vezn olunmıyacakdır! Ey mü'min kardeşim. Var fikr eyle, hazret-i Osmân ne mertebe sâhib-i sultân imiş "radıyallahü anh".

Sekizinci Menâkıb: Hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" harem-i şerîfinde [evinde] Habîbullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin kerîmeleri Rukayye "radıyallahü teâlâ anhâ" hazretleri ile oturmuşdu. Câriyelerden birisi, yiyecek getirdi. Hazret-i Osmân ta'âm getiren câriyenin yüzüne bakdı. Hazret-i Rukayye farkına vardı. Hanımlık [kadınlık] gayreti galebe edip, huzûrsuz oldu. Hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" Rukayye hazretlerinin huzûrsuzluğunu görünce, yâ Rukayye, ben o câriyenin yüzüne tama' ile bakmadım, dedi ve yemîn etdi. Bakmamız istiyerek olmadı. Yoksa Allahü teâlâ bilir ki, kasd ile değildir. Hazret-i Rukayye inandı, tesellî buldu, râhatladı. Zîrâ muhakkak ki, hazret-i Osmân câriyenin yüzüne tama' ile bakmamış idi. Hazret-i Osmân Rukayye ile barışdıkdan sonra, hâtır-ı şerîfine geldi ki, Fahr-i âlem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin kerîmesinin her ne kadar onu incitmeğe kasdım yok ise de kalbi incindi. Bunun için keffâret vermem gerek. Fahr-i âlem seyyid-i veledi âdem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin kerîmeleri olduğu için, bu kadarcık nesneden dolayı yüz köle âzâd eyledi. Bu mertebe Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerini severdi. O hazretin hâtır-ı şerîfini gözetip, ri'âyet ederdi "radıyallahü teâlâ anh".

Dokuzuncu Menâkıb: Bir gün Resûl-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin yanında bir melek durdu. Hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" geçdi. Resûlullaha "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" dedi ki, bu geçen kimdir. Dediler, hazret-i Osmândır. Hemen ki, Osmân adını işitdi. Ayak

üzerine durdu ve dedi ki, yâ Resûlallah! Bu serverden cümle melekler hayâ eder. Ve muhabbet edip, ri'âyet ederler ve bunun mertebesi Hak Sübhânehü ve teâlâ hazretlerinin dergâh-ı âlisinde yücedir. Bunun gibi şânı yüksek sultânı kavmi ne behâne ile cesâret edip, katl ederler, dedi. Var kıyâs eyle ki, melekler, hazret-i Osmânı "radıyallahü teâlâ anh" medh edip, ri'âyet ederler. Bu sevmiyenler nasıl müslimânım derler veyâ Cennet yüzünü görmeğe ümîd ederler. Hâşâ ki, bunu sevmiyen müslimân kâmil olamaz. Îmân-ı kâmil ile âhırete gidemez. Hazret-i Osmânın "radıyallahü teâlâ anh" menâkıb-ı şerîfleri sayısızdır. Bizim gibi bîçârelerin bunun gibi ulu sultânın medhini etmeğe ve menâkıb-ı şerîflerini yazmağa ve anlatmağa ne kudreti vardır. Lâkin menâkıb-ı şerîflerini yazmakdan murâdımız, muhabbetleri kalbimizde yerleşsin, onu sevenler zümresinden olmak şerefine kavuşalım "radıyallahü teâlâ anh".

Onuncu Menâkıb: Fahr-i âlem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri, (Yâ Osmân! Hak Sübhânehü ve teâlâ senin evvel ve âhır günâhını afv etsin!) diye düâ etdi. Hak Sübhânehü ve teâlâ Habîbullah hazretlerinin düâsını kabûl edip, hazret-i Osmânı "radıyallahü teâlâ anh" afv etdi. Nice âyet-i kerîme hakkında nâzil olmuşdur. Hazret-i Habîbullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" **(Cennet ehli, Cennetde bir burak gördüler. Bu burak nedir, diye sordular. Hak Sübhânehü ve teâlâ azamet ve kibriyâsı ile buyurdu ki, bu bir nûrdur. Burak değildir. Hazret-i Osmân bir hücreden** [odadan] **bir hücresine giderdi. Gördüğünüz o nûr, na'lının nûrudur)** buyurdu. Yerde yürürken Cennetde nûr verirdi. Meşhûrdur ki, hazret-i Osmân, her gecede iki rek'at nemâzda Kur'ân-ı azîmüşşânı hatm ederdi.

Onbirinci Menâkıb: Bir gün Server-i âlem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri Eshâb-ı güzîn "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" hazretleri ile otururken, haber getiren melek, hazret-i Cebrâîl aleyhisselâm geldi. Dedi ki, yâ Muhammed! Hazret-i Yûsüf-i Sıddîk aleyhisselâmın mubârek sakalına bakmak ister isen, hazret-i Osmânın mubârek sakalına bak. Hazret-i İbrâhîm Halîlullah aleyhisselâmın mubârek sakalına bakmak istersen, hazret-i Osmânın mubârek sakalına bak. Her ki-

min bir Peygambere benzerliği varsa, o kimse muhakkak ehl-i Cennetdir. Bu da Târîh kitâblarından alınmışdır.

Onikinci Menâkıb: Bir gün Osmân bin Affân “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerine gelip, dedi ki, yâ Resûlallah! Kemâl-i lütfundan bu âciz bendenizi toprakdan kaldırıp, evimizi şereflendiriniz, teşrîf buyurunuz. Sultân-ı kâinât ve mefhar-i mevcûdât buyurdular ki, yalnız beni mi da’vet ediyorsun, yoksa Eshâb-ı kirâmı da mı? Hazret-i Osmân dedi ki, Eshâb-ı kirâm da gelsinler. Server-i Enbiyâ “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem”, Bilâl hazretlerini çağırıp, buyurdu ki: Yâ Bilâl! Bütün Sahâbeye haber ver. Osmânın da’vetine gelsinler. Kendileri kalkıp, hazret-i Alî “kerremallahü vecheh” ile hazret-i Osmânın se’âdethânelerine doğru gitmeğe başladılar. Yolda giderken, hazret-i Osmân, Resûl-i ekremin ardınca gidip, adımlarını sayardı. Resûlullah hazretleri buyurdu: Yâ Osmân! Niçin sayıyorsun. Hazret-i Osmân dedi ki: Yâ Resûlallah, her mubârek adımınız için, bir köle âzâd olsun. Da’vetden sonra bütün köleleri âzâd oldu. Kölelerin âhidnâmelerini verdi. Şimdi ey mü’min kardeşlerim. Hazret-i Osmânın menâkıb-ı şerîflerini düşünerek, kendi kendinize insâf ediniz ki, ne mertebede yâr [sevgili] ve sâdık dost imiş.

Onüçüncü Menâkıb: Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdu ki, (Bütün Enbiyâ ve Mürselîn “aleyhimüsselâm” hayâtlarında iken birer kimse ile fahr eylemişler [öğünmüşler] idi. Ben de Osmân bin Affân ile fahr eylerim [öğünürüm]). Bir yerde de buyurdu ki, (Bütün melekler benimle iftihâr ederler. Ben Osmân ile iftihâr ederim.) Bir yerde de buyurdu ki, (Mahşer gününde bütün Enbiyâ ve Mürselîn “aleyhimüsselâm” eshâblarından birisini refîk edip, onunla gezerler. Bir ân yanlarından ayrılmazlar. Ben de Osmânı refîk edinirim. Bir ân onsuz olmam. Cennetde benim refîkim Osmân olacakdır.) Hakkında nice senâlar edip, nice hadîs-i şerîf buyurmuşlardır. Şimdi ey gâfil, gözünü aç! Cân-ı dilden hazret-i Osmâna “radıyallahü teâlâ anh” muhabbet eyle. Dostuna dost, düşmanına düşman ol ki, arasat meydânında [o gün] büyük tehlükelerden kurtulup, Cennet-i alâya vâsıl olasın. İnşâallahü teâlâ.

Ondördüncü Menâkıb: Âişe-i Sıddîka “radıyallahü teâlâ anhâ” nakl buyurmuşdur. Bir gün Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdu ki: (Yâ Âişe! Dilerim ki, eshâbımdan ba’zısı buraya [yanıma] gelsinler. Onlara ba’zı söyliyeceklerim vardır. Söyliyeyim.) Dedim yâ Resûlallah! Ebû Bekri çağırayım mı? Birşey söylemedi. Bildim ki, onu dilemez. Dedim, Ömeri çağırayım mı? Onun için de birşey demedi. Bildim ki, onu dahî dilemez. Dedim, amcan oğlu Alîyi çağırayım mı? Ona da birşey söylemedi. Dedim, Osmânı çağırayım mı? Buyurdular; (Çağır gelsin!) Çağırdım, geldi. Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” huzûr-ı şerîfinde durdu. Resûlullah hazretleri ona ba’zı şeyler söyledi. Onun rengi değişdi. Ba’zı şeyler de söyledi. Rengi eski hâlini aldı. Hazret-i Osmânın evini muhâsara etdikleri günde, ona dediler, niçin karşılık vermezsin. Dedi ki, hazret-i Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” benim ile sözleşmişdir. Bana çok söz söylemişdir. Ben bu belâya sabr ederim. Hazret-i Âişe “radıyallahü teâlâ anhâ” demişdir ki, benim zannım öyledir ki, hazret-i Habîb-i ekrem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” o vakt ona bu kıssayı haber vermişdir. **(Şevâhid-ün nübüvve)**den alınmışdır.

Onbeşinci Menâkıb: Câbir-i ensârîden “radıyallahü anh” rivâyet olundu. Bir gün bir cenâze götürdüler. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” çekinip, nemâzını kılmadı. Süâl etdiler ki, yâ Resûlallah! Şimdiye kadar, hiçbir cenâzeden çekinmeyip, gördüğünüz gibi nemâzını kılardınız. Hikmeti ne oldu ki, bu meyyitin nemâzını kılmadınız. Cevâbında buyurdular ki, (Bu şahs, benim yârim Osmâna buğz ederdi. Osmâna buğz eden kimseye Allahü tebâreke ve teâlâ buğz eder. Bir kimseye ki, Allahü teâlâ buğz eder. Benim onun nemâzını kılmam uygun mudur?)

Onaltıncı Menâkıb: Abdüllah ibni Abbâs “radıyallahü teâlâ anhümâ” rivâyet etmişdir. Fahr-i âlem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurmuşlardır: (Osmânın şefâ’ati ile, hepsi nâra müstehâk olan kimselerden elbette yetmişbin kişi Cennete girse gerekdir.) Abdüllah ibni Ömerden “radıyallahü teâlâ anhümâ” rivâyet olunur ki, Resûl-i ekrem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurmuşlar ki, (Mi’râc gecesi

dördüncü göke ayak basdıkda, önüme bir elma düşdü. Alıp, ikiye böldüm. İçinden bir hûrî çıkdı. Kahkaha ile gülerdi. Süâl eyledim ki, sen kimin için yaratıldın. Dedi ki, (Zulm ile şehîd edilen Osmân bin Affân için yaratıldım) dedi.) "Radıyallahü teâlâ anh".

Onyedinci Menâkıb: Abdüllah ibni Mes'ûd "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet etmişdir. Bir gazâda Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" ile hâzır idim. Zahîre bitdi. Askerde hayli üzüntü ve sıkıntı hâsıl oldu. Server-i âlem hazretleri bu duruma vâkıf olup, buyurdular ki, (Vallahi güneş batmadan Allahü teâlâ hazretleri size rızk gönderir.) Bu ma'nâyı hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" hemen anlayıp, Allahü teâlâ hazretlerinin Resûlü mutlaka doğru söyler diye düşünüp, bir yerde ondört yük zahîre buldu. Ağır behâ [yüksek fiyat] ile alıp, güneş batmadan dokuz yükünü Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerine getirdi. (Bu nedir, yâ Osmân) diye buyurdukda, dedi ki, Osmânın Allah ve Resûlüne hediyyesidir. Seyyid-i kâinât "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin mu'cizâtı te'hîrsiz meydâna gelince, mü'minler sevinip, münâfıklar mahzûn ve giryân oldular. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri mubârek ellerini dergâha kaldırıp, (Yâ Rabbî, Osmâna çok ecr ver, iyiliklerine bol karşılık ver) diye hayr düâ buyurdular.

Onsekizinci Menâkıb: (Osmân bin Affânın "radıyallahü teâlâ anh" hilâfeti.) Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" âhırete sefer etdikleri vaktde, hilâfeti altı serverin arasında müşâvere etdiler. Yukarıda beyân olunduğu gibi, o altı kişiden Sa'd hazretleri orada yokdu. Talha ve Zübeyr "radıyallahü teâlâ anhüm" i'tizâr etdiler. Bizim hilâfet ile işimiz yokdur. İstemeyiz dediler. Üç kişi kaldı. Osmân ve Alî ve Abdürrahmân "radıyallahü teâlâ anhüm". Abdürrahmân "radıyallahü teâlâ anh" dedi ki: "Ben işi ikinize bırakdım." Onlar dediler, öyle olsun. Üç gün mühlet istediler. Abdürrahmân hazretleri o üç günde, halk arasında gizli-âşikâr kimin halîfe olması gerekdiğini araşdırdı. Cümle halkın hazret-i Osmân tarafına meyilli olduklarını öğrendi, tesbît etdi. (Ben Osmân bin Affânı "radıyallahü teâlâ anh seçdim) buyurdu. Hazret-i Alî "kerremallahü vecheh" ve

diğer Sahâbe-i güzîn “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în” hazret-i Osmân “radıyallahü teâlâ anh” ile bî’at edip, fitne ve kavgayı ref’ etdiler. Ebûl Mû’în Nesefînin **(Temhîd)** kitâbından alınmışdır.

Ondokuzuncu Menâkıb: Kur’ân-ı azîmüşşânın toplanması, hazret-i Osmân “radıyallahü teâlâ anh” tarafından yapıldığı halk arasında meşhûr olduğu ma’lûmdur. Hazret-i Azîzin “kuddise sirruh” **(Güzîde)** adlı risâlelerinde yazılı açıklamasından anlaşılan odur ki, Kur’ân-ı kerîmi, Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh”, hazret-i Ömer ve diğer Sahâbe-i güzînin “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în” ittifâkları ile toplamışdır. Hazret-i Osmânın “radıyallahü teâlâ anh” hilâfetleri zemânında, Irâk ve Şâm feth olduğu zemân, halk arasında hiçbir kâmil ve temâm mushaf yok idi. Kur’ân-ı azîmüşşânın kırâ’etinde ihtilâflar vâki’ oldu. Halkın birbirini tekfîr edip, inkâr etmeğe başlamalarından endîşe edildi. Huzeyfe bin el-Yemânî “radıyallahü teâlâ anh” Irâkı feth edip, Şâm tarafına gazâya gitdi. Halkın bu ihtilâflarını görüp, dedi ki: Yâ Emîr-el mü’minîn! Kitâbullahda yehûdîler ve nasrânîler gibi, ihtilâf etmezden evvel ümmet-i Muhammede meded eyle! Hazret-i Osmân “radıyallahü teâlâ anh” bunu işitince, bütün Eshâb-ı kirâmı toplayıp, Kur’ân-ı kerîmin kırâ’etinde ihtilâf olduğunu anlatıp, buyurdular ki: Hâtırıma böyle gelir ki, esâs mushaf, Ebû Bekr-i Sıddîkın “radıyallahü teâlâ anh” topladığı Kur’ân-ı kerîmdir. Ondan beş aded mushaf yazıp, herbirini bir vilâyete gönderelim. Halk ona tâbi’ olsunlar. Sahâbe-i kirâm, isâbetli olacağını söylediler. Hazret-i Alî “kerremallahü vecheh” buyurdular ki: Eğer ben de halîfe olsa idim, böyle yapardım. Hazret-i Osmân “radıyallahü teâlâ anh”, ilk mushafı, hazret-i Hafsadan “radıyallahü anhâ” getirtip, Sa’îd bin Âs hazretlerine yazması için emr eyledi. Zeyd bin Sâbit hazretlerine emr eyledi ki, kitâb hâline getirsinler. Bir rivâyetde Abdüllah bin Zübeyr ve Sa’îd bin Âs ve Abdürrahmân bin Hârise yazsınlar, diye emr eyledi. Zeyd bin Sâbit kitâb hâline getirdi. Bunlara buyurdular ki, eğer sizin bir müşkiliniz olursa, Kureyş lügatine mürâce’at ediniz. Zîrâ Kur’ân-ı azîmüşşân Kureyş lügati üzerine nâzil olmuşdur. Bunlar sûre-i Bekarada bir müşkilât ile karşılaşdılar. Biri tâbut okudu. Birisi tâbuh okudu. Hazret-i Os-

mâna “radıyallahü teâlâ anh” arz etdiler. Hazret-i Osmân, tâbutdur buyurdular. Zeyd bin Sâbit hazretleri beş mushaf yazdılar. Bu mushafların adlarına mushaf-ı imâm koyup, herbirini bir şehre gönderdiler. İhtilâf olunduğu vakt bu mushaflara mürâce’at olunsun. Birisini Mekke-i Mükerremeye, birisini Basraya, birisini Şâm-ı şerîfe, birisini Kûfeye gönderip, birisini de Medîne-i Münevverede alıkoydular. Bir rivâyetde de yedi mushaf idi. Birisini Yemen tarafına, birisini de Bahreyne gönderdiler. Hazret-i Osmânın “radıyallahü anh” rey’i ve tedbîri ve tasarrûfları bu şekldedir. Başlangıçdan buraya kadar, **(Aynî)** ve **(Güzîde)** kitâblarından nakl olunmuşdur.

Yine Güzîdede beyân buyurmuşlar ki, evvelâ Kur’ânın tertîbini Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri beyân buyurmuşlardır. Cem’ olmasını [toplanmasını] hazret-i Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” yapmışdır. Nitekim anlatıldı. Zeyd bin Sâbit “radıyallahü teâlâ anh” her mushafı bir kırâ’et üzerine yazmışdır. Onun için her vilâyetin ehli, bir kırâ’ete tâbi’ olmuşlardır. Hâlâ o ihtilâflar ile, o beldelerin kârileri okurlar. Müşkili olan ona mürâce’at eylesin diye o mushaflarda nokta ve i’râb yokdur. Ancak imâleler gelen yerlerde kelimelerin altına sarîhle işâret koymuşlardır. [**(Se’âdet-i Ebediyye)** kitâbı birinci kısm, 25.ci maddeye bakınız!]

Yirminci Menâkıb: Hazret-i Osmân bin Affân “radıyallahü teâlâ anh”, Kur’ân-ı azîmüşşânın yazılma işi ile uğraşırken, bir Cum’a günü, Cum’a nemâzını kıldıkdan sonra, mubârek ellerini kaldırıp, düâ ederken, bir kişi geldi. Acâib sözler söyleyip, dedi ki; Ey Vahy kâtibi! Sûre-i Tebbeti fazîleti bakımından sûre-i İhlâsdan önce yazmak lâyık değildir. Akla da hoş gelmez deyip, bu şeklde bunun hikmetini öğrenmek istedi. Hazret-i Osmân “radıyallahü teâlâ anh”, o kişinin tereddüdünü kaldırmak için, hemen kişinin gözlerini silip, (Bak, levh-i mahfûzu görürsün) dedi. O kişi de bakıp, o ân levh-i mahfûzu gördü. Kur’ân-ı azîmüşşân levh üzerinde, bu tertîb üzerinde yazılmışdır. Her bir harfi ve sûreler yerli yerindedir. Arab bu kerâmeti görünce, hazret-i Osmânın hizmetinden ayrı kalmayıp, tâat ve ibâdeti ile meşgûl oldu. Gel insâf eyle. Hazret-i Osmân “radıyallahü teâlâ anh” büyük sultân değil midir. Aslında büyük bir

sultâna hizmet etmek, uğruna mal ve menâlini fedâ etmek gerekir. **(Gülşen-i Envâr)** kitâbından alınmışdır.

Yirmibirinci Menâkıb: Hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" hilâfetleri zemânında bir gulâmın kulağını çekdi. Kulağını acıtmışdı. O gulâm mahzûn oldu. Hazret-i Osmâna dedi ki, yâ efendi! Kıyâmet gününü düşün ki, her kişi Hakkın huzûruna vardığı zemân hakkını alsa gerekdir. Hazret-i Osmân bu sözden pişmânlık duydu. Gulâma buyurdu ki, yâ gulâm! Sen de benim kulağımı çek, berâber olalım. Gulâm da hazret-i Osmânın kulağını çekdi. Hazret-i Osmân buyurdu ki: Yâ gulâm, çok çek. Gulâm dedi ki, yâ efendi, hazretiniz kıyâmet gününü düşünüp, korkdunuz. Ben köleniz de kıyâmet günü kısâs yapılmasından korkarım.

Yirmiikinci Menâkıb: Ömer bin Hattâb "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri vefât etdi. Hazret-i Osmân "radıyallahü anh" yerine halîfe oldu. Hazret-i Ömerin vefât haberi rûm diyârına erişdi. Rûm kayseri, Mu'âviye "radıyallahü teâlâ anh" üzerine hücûm etdi. Hazret-i Osmân onu işitip, Abdüllah bin Ebî Serh ve Abdüllah bin Zübeyri imdâda gönderdi. İki fırka birbiri ile karşılaşdılar. Ceng günü de belli oldu. Abdüllah bin Zübeyr, Abdüllah bin Ebî Serhe dedi ki, rûm ve frenk askeri çokdur. Müslimânların askeri azdır. Onlara hîle yaparak muzaffer olmalıdır. Henüz harb başlamamışdır. Sen asker ile durup, hâzır ol. Benim tarafımdan tekbîr seslerini işitince, hemen rûm ve frenk askerine varıp, vuruşmağa başla. Zîrâ haber almışım ki, rûm pâdişâhları askerden ayrı yerde olup, tavus kanadından yapılmış gölgeliğinde birkaç şarkıcı ile oturur. Abdüllah bin Ebî Serh hâzır vaziyyetde dururken, Abdüllah bin Zübeyr otuz er alıp, resmî elçiler gibi gitdi. Rûm ve frengin askerine haber verdiler. Kaysere yakın vardı. O otuz askere dedi ki, siz rûm ve frengin askeri ile benim aramda durun ki, benim hâlime vâkıf olmıyalar. Eğer benim hâlime kasd etmek isterler ise, onları bir müddet meşgûl ediniz. Bu arada ben de işimi yapayım. Hemen atını salıp, hücûm etdi. Câriyeler kendilerini kayserin üzerine atdılar. Üçünü de kılınç ile helâk edip, tekbîr getirdi. O otuz er de yüksek ses ile tekbîr aldılar. Abdüllah bin Ebî Serh hâzır vaziyyetde dururken, tekbîr sesini işitdiği gibi, islâm askeri ile bir

yerden tekbîr alıp, rûm ve frenk askerine hamle edip, birbirlerine vurdular. Onbin kâfiri kırıp, kılınçdan geçirdiler. Bu zafere Abdüllah bin Zübeyr hazretlerinin dilâverliği sebeb oldu. Meşhûr rûm şehrlerinden birkaç şehr müslimânların tasarrûfuna dâhil oldu. Abdüllah bin Ebî Serh Medâyine vardı. O vilâyeti ele geçirip, harac aldı. Yirmialtıncı senesinde Osmân "radıyallahü teâlâ anh" Harem-i şerîf etrâfında birçok evleri satın aldı. Bu şekilde Mescid-i Harâmı genişletdi. Yirmisekizinci senesinde haber geldi ki, Horasan kavmi emre mutî' olmuyorlar. Sa'd bin Âs hazretlerini gönderdi. Onları, itâ'ate getirdi. Hem bu sene de müslimânlar arasında Kur'ân-ı azîmüşşân kırâetinden ihtilâf vâki' oldu. Yukarıda zikr olundu.

Otuzuncu senede, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin yüzüğü, hazret-i Osmânın elinden Erîs kuyusuna düşdü. Ne kadar istediler ise de bulamadılar. Bu sene Mu'âviye "radıyallahü teâlâ anh" kostantiniyyeye [İstanbula] varıp, gazâ etdi. Otuzikinci senede rûmdan bir asker gelip, müslimânlar ile ceng edip, muzaffer oldular. Abdüllah bin Sebe' adlı yehûdî, hazret-i Ömerin "radıyallahü teâlâ anh" zemânında müslimân olmuşdu. Fekat, yehûdîlik kîni gönlünde bâkî kalmışdı. İslâm dîninde, çok kötü bir fitne çıkarmak istedi. Hazret-i Ömerin şiddeti ve tedbîrli hareketi onun fitnesine mâni' olurdu. Osmân "radıyallahü teâlâ anh" zemânında fırsat bulup, fitne çıkardı. Hazret-i Osmânın "radıyallahü teâlâ anh" gidişi, Şeyhayn "radıyallahü teâlâ anhümâ" gidişlerine muhâlif idi diyerek, müslimânları hazret-i Osmân üzerine ayaklandırdı. Hattâ insanlara öyle i'tikâd etdirdi ki, hazret-i Osmânın üzerine yürümek, ayaklanmak ibâdetdir, fikrini aşıladı. Mısrlılardan bir gurub, hazret-i Alînin "kerremallahü vecheh" huzûruna geldiler, gitdiler. Basrâlılar Zübeyr bin Avvâmın huzûruna, Kûfeliler, Talhanın "radıyallahü teâlâ anhüm" huzûruna geldiler. Bu din büyüklerinin nasîhatları bunlara fâide verip, nasîhatları kabûl etdiler. Sonra, bunlar yine fitne çıkarmak için toplandılar. Hazret-i Osmânı ilzâm [susdurmak], yâhûd hilâfetden hal' etmek [çekilmesini sağlamak], eğer öyle olmaz ise, katl etmeğe karâr verdiler. Hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin üzerine yürüdüler. **Dediler ki:** Resûlullah "sallallahü teâlâ aley-

hi ve sellem” ve Şeyhayn “radıyallahü teâlâ anhümâ” Arafatda nemâzı kasr etdiler [kısaltdılar]. Osmân niçin temâm kıldı. **Cevâb** verdi ki; islâmın işi büyüdü. Şark ve garbın halkı islâma gelip, Arafatda toplandılar. Eğer nemâzı temâm kılmasaydım, vilâyetlerin halkı kusûr ederler ve böyle kılmak gerekli zan ederlerdi. Kasr sünnetini bilmezlerdi. **İkinci süâlde dediler ki:** Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” ve Şeyhayn “radıyallahü teâlâ anhümâ” Ebû Zer Gıfârîyi mükerrem tutarlar idi. Ebû Zer hazretleri, Şâmda Mu’âviye “radıyallahü anh” yanında bulunuyordu. Mu’âviye “radıyallahü anh” ile Beyt-ül mâldaki malların kullanımı konusunda uyuşmazlık hâsıl oldu. Ebû Zer-i Gıfârî Şâmdan Medîne-i Münevvereye geldi. Osmân “radıyallahü teâlâ anh” onu Medîneden dışarı çıkardı. O da, bir harâbe köyde mekân tutdu [yerleşdi]. Osmân “radıyallahü anh” **cevâbı**nda dedi ki, Ebû Zer “radıyallahü teâlâ anh” ve Mu’âviyenin “radıyallahü teâlâ anh” uygulamaları ve sözleri onların ictihâdı ile alâkalıdır. Onların birbirlerini sevmeleri âyet-i kerîme ile sâbitdir. Medîneden uzakda ikâmet etmesi câhillere birşey ulaşıp, islâma bir zarar gelmesin diyedir. **Üçüncü** süâlde dediler ki, önceden zekâtı âmiller toplardı. Mal sâhiblerinin isteğine [gönlüne] bırakdın. Tâ ki gönlünün istediğine versinler. **Cevâb** verdi ki: Âmiller telef eder. Aldıkları vakt cebr ile alırlar. Ben mal sâhibleri elinde koydum. Kendileri götürüp, Beyt-ül mâla teslîm etsinler. **Dördüncü** süâlde dediler ki: Hakem bin Âs ile, Mervân bin Hakemi, Resûlullah hazretleri, nifâk sebebi ile Medîne-i münevvereden dışarıya sürdü. Hazret-i Osmân yine Medîneye getirdi, dediler. **Cevâb** verdi ki: Resûlullah hazretlerinin son hastalıklarında onları getirmeğe izn istedim. İzn verdiler. Bu sözü Ebû Bekr ve Ömer hazretlerine söyledim. Bir başka şâhid istediler. Bulunmadı. Sonra hilâfet bize erişdi. İlmimiz o izn ile aynı oldu. Resûlullah hazretlerinin izni şerîfleri ile onları geri getirdim. **Beşinci** süâl olarak dediler ki, Benî Ümeyyenin ihsânını artdırıyorsun. Onların ma’îşeti fazlalaşıyor. **Cevâb** verdi ki, Herkes bilir ki, Allahü teâlâ hazretleri, ben kuluna servet vermişdir. Ben dâimâ sıla-i rahmi muhâfaza etmişimdir. Şu ânda ömrümün sonuna geldim. Bu hâlde beğenilmiş durumun niçin aksini yapayım. Fekat vallahi beyt-ül mâldan hiçbir şey onlara vermedim. Kendi malımdan verdim. **Altıncı** süâl olarak dediler

ki, Kur'ân-ı kerîmin birkaç nüshası hâriç, diğerlerini niçin ateşde yakdın. **Cevâb** verdi ki, etrâfdan haber yazdılar ki, Kur'ân-ı azîmüşşân rivâyetlerinde ihtilâf vâki' olmuşdur. Diledim ki, bu vâsıta ile dîn-i islâmda bir fitne çıkmasın. Aynı nüshayı bırakıp, değişik nüshaları yakdırdım. Kötüleyenlerin dilleri dîn-i islâm üzere olmasın. **Yedinci** süâl olarak dediler ki, Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerine hürmeten minberden bir derece aşağı durdu. Ömer bin Hattâb "radıyallahü teâlâ anh" Ebû Bekre hurmeten ondan aşağı durdu. Osmân, Resûlullah hazretlerinin yerinde durdu. **Cevâb** verdi ki: Eğer bu kâideyi devâm etdirse idim, tedrîcen lâzım gelir idi ki, hutbeyi, bir kuyu kazıp, kuyu içine girip, okumak îcâb ederdi. **Sekizinci** süâl olarak dediler ki, kapına kapıcılar ta'yîn etdin. **Cevâb** verdi ki: Devletin din işlerini görürken, din ile alâkası olmıyanların zararını def' etmek için kendi etrâfımı muhâfaza etdim. **Dokuzuncu** süâl olarak dediler ki, hayvanları Bakî' otunu yimekden men' etdin [orada otlamalarını yasakladın]. **Cevâb** verdi ki, Beyt-ül mâl hayvanlarından dolayı onu korudum. Böylece, onu koruyup, telef etmesinler. **Onuncu** süâl olarak dediler ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem"hazretlerinin yüzüğünü kaybetdin. **Cevâb** verdi ki, Sahâbe-i güzînin "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" gözleri önünde yüzük Erîs kuyusuna düşdü. Ne kadar aradıksa, bulamadık. O şerefden mahrûm kaldık. Hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" her bir süâle lâyık olduğu üzere cevâb verdi. Alîyyül Mürtedânın "radıyallahü teâlâ anh" gayreti ile fitne sâkin oldu [fitne çıkmadı]. Kavga def' oldu.

Yirmiüçüncü Menâkıb: [**(Eshâb-ı Kirâm)** kitâbının 118.ci sahîfesinde diyor ki: Hazret-i Osmân "radıyallahü anh" halîfe iken, Yemende, Abdüllah bin Sebe' isminde bir yehûdî, eski kitâbları çok okumuşdu. Medîneye gelip, halîfenin yanında müslimân olup, halîfenin gözüne girmek istedi. Bu fikrle müslimân oldu. Fekat, halîfe buna hiç yüz vermedi. Bu her yerde hazret-i Osmânı kötüledi. Halîfeye, bu yehûdî dönmesi, her zemân seni kötülüyor, dediler. Halîfe, bunu Medîneden çıkardı. Bu da Mısra gidip, halîfeye karşı propagandaya başladı. Çok bilgili olduğundan, câhilleri etrâfına topladı. En çok söylediği şey, (Her

Peygamberin bir vezîri var idi. Bizim Peygamberimizin vezîri de Alîdir. Hilâfet, onun hakkı idi. Osmân onun elinden aldı.) sözleri idi. Fellahları kandırıp, Osmân "radıyallahü anh" kâfirdir, dediler. Mısr vâlîsi Abdüllah bin Sa'ddan, halîfeye şikâyetler yazdılar. Mısrdan dört bin kişi Medîneye geldi. Halîfenin beğenmedikleri hareketlerini kendisine bildirdiler. Halîfe her süâle cevâb verip, âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîfler ile haklı olduğunu isbât etdi. Bir sene sonra, Mısrdan dört bin ve Irâkdan dört bin kişi geldi. Medîne ehâlisi silâhlanıp, niçin geldiniz dediklerinde, hacca gidiyoruz dediler. Ehâli de, silâhını bırakdı. Gelenlerin maksadları hazret-i Osmânı hâl' etmek idi. Mısrlılar hazret-i Alîyi, Irâklılar hazret-i Talhayı halîfe yapmak istiyordu. Mısrlılar hazret-i Alîye gelip, (Seni halîfe yapacağız) dediler. Hazret-i Alî bunlara darılıp, (Peygamberimiz "aleyhisselâm" sizin yerleşdiğiniz yere gelip konacak askerin mel'ûn olduğunu haber verdi) buyurdu. O gece halîfe, hazret-i Alînin "radıyallahü anh" yanına gelip, bu askerleri geri döndür, dedi. Hazret-i Alî de pekî deyip, sabâhleyin askere nasîhat verdi. Asker geri dönmekde iken, hazret-i Alî halîfeye gelip, Mısr vâlîsini değişdir, onların istediğini ta'yîn eyle, dedi. Halîfe, Muhammed bin Ebî Bekri vâlî yapdı. Mısrlılar vâlî ile Mısra gitdi. Fekat yolda bir haberci üzerinde halîfenin mektûbunu buldular. Eski vâliye emr olup, gelenleri kabûl ediniz deniyordu. O zemân yazılar noktasız olduğundan, noktanın yerine göre, katl ediniz ma'nâsı da okunur. Mısrlılar böyle okuyup, kızdılar. Geri döndüler. Irâklıları da döndürdüler. Halîfenin evini sardılar.]

Osmân "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin mevcûd dörtyüz kölesi [kulu] var idi ki, akçe ile almış idi. Hepsi harb âletleri ile kuşanıp, hazret-i Osmânın serâyını kuşatmışlardı. Hazret-i Osmân bütün kölelerini huzûruna çağırıp, buyurdu ki, her kim odasına varıp, silâhını bırakıp, kendi hâlinde oturursa, âzâd olsun. Benim hayr düâm onun ile olsun. Onlar da emre uyup, dağıldılar. Ondan sonra hazret-i Alîye "kerremallahü vecheh ve radıyallahü teâlâ anh" haber verdiler. Onbin kadar kimse hazret-i Osmânın katli için toplanıp gelmişlerdir, dediler. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin ayrılığı, imâm-ı Alî "kerremallahü vecheh" hazretlerinin cân-ı azîzlerine bir mertebe kâr eylemiş idi ki, ne günleri gün yerine

ve ne geceleri gece yerine geçer idi. Geceleri ağlar idi. Mubârek ciğerini dağlardı. Hattâ Fahr-i âlem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinden sonra, Zülfikâr adlı kılıcını mubârek beline kuşanmadı. Ve Düldül adlı atına binmedi. Gece-gündüz Ravda-i Mutahharasında olurdu. Onun için kendileri gitmeyip, imâm-ı Haseni ve imâm-ı Hüseyni “radıyallahü teâlâ anhümâ” gönderdiler. Tenbîh eylediler ki, her kim ki hazret-i Osmânı kasd için gelir ise kılıcı vurun. Her kim olursa olsun, aman vermeyin. Bu iki şeyhzâde, bellerine kılıçlarını kuşanıp, hazret-i Osmânın kapısına vardılar. Bu şeyhzâdeleri gördükleri gibi, hiçbir fert kapıya gelmeğe cesâret edemedi. Kapıyı bırakıp, serây dıvârını deldiler. Hazret-i Osmân “radıyallahü teâlâ anh” Kur’ân-ı azîm ve Fürkân-ı kerîm okurlar idi. Okurken şehîd eylediler (El hükmülil vâhidil Kahhâr). (İnnâ lillah ve innâ ileyhi râciûn). Hazret-i Osmân “radıyallahü teâlâ anh” vefât etmeden evvel hazret-i imâm-ı Alîye haber verdiler. Acele ile kalkıp, hazret-i Osmânın yanına gitdi. İmâm-ı Hasen ve imâm-ı Hüseyni görüp, onları tekdîr edip, içeri hazret-i Osmânın yanına vardı. Mubârek hâtırını sordu. Hazret-i Osmân “radıyallahü teâlâ anh” hâline şükr edip, dedi ki, yâ Alî! Bu benim başıma geleceğini beni bilmez mi zan edersin! Yoksa, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri bana bildirmedi mi zan edersin. Yâ Alî! Lutf edip, benden ötürü bir kimseye zarar etmiyesin. Bu gece Peygamberimiz “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerini rü’yâda gördüm. Bana buyurdu ki; **(Yâ Osmân! Bu gece bizim yanımızda iftâr edersin!)** Yâ Alî, on nesneyi sakladım. Mahrem hazîne gibi kimseye açmadım. O on nesneyi bu üslûb üzere takrîr buyurdular: Ben islâmın üçüncü halîfesi oldum. Fahr-il kevneyn ve Resûl-i sekâleyn Peygamberimiz “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin iki kerîme-i muhteremelerini almak, hiç kimseye müyesser olmamışdır. Bana müyesser oldu. Tegannî etmedim. Bütün ömrümde tegannî etmek istemedim. Tegannî edilen yere bile uğramadım. Îmâna geldikden sonra zinâ etmedim. Evvelden de zinâ etmemişdim. Îmâna geldikden sonra, hırsızlık etmedim. Evvelden de etmemişdim. Fahr-i âlem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri ile bî’at edip, mubârek eline elim yapışdıkdan sonra, sağ elimi av-

ret yerime uzatmadım. Bir Cum'a günü geçmedi ki, ben bir köle âzâd etmiş olmıyayım. Eğer hâzır köle bulunmaz ise, sonra bir köle alıp, getirip, âzâd ederdim. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin zemân-ı şerîflerinden beri benim başıma geleceği bilirdim. Lâkin kimseye açmazdım. Bu üslûb ve bu tertîb üzerine yedi mushaf-ı şerîf yazdırıp, bütün mu'minleri ihtilâf etmekden kurtarıp, herbirini bir iklîme [memlekete] göndermek bana müyesser oldu.

Yirmidördüncü Menâkıb: Emîr efendi buyurdular ki, hazret-i Osmân bin Affânın "radıyallahü teâlâ anh" mubârek hattı şerîfleri ile yazdığı mushaflardan üç dânesini gördüm. Birini Şâmda, birini Yemende ve birini Mısr İskenderiyyesinde. Ammâ, ba'zılarından nakl olunur ki, bu mushafların üçünde de meâl-i şerîfi **(... Onlara karşı sana Allahü teâlâ kâfidir, yeter..)** olan Bekara sûresi 137.ci âyet-i kerîmesinde şehîd etdikleri vakt, mubârek kanı damlamış. Lâkin ba'zılarından da rivâyet olunur ki, şu ânda kelâm-ı şerîflerin birisinde adı geçen âyet-i kerîmede mubârek kanı tâze, sanki henüz damlamışdır. Allahü teâlânın hikmeti, Emîr efendi huzûruna bir kaç def'a varıldı. Ammâ bu haberin sıhhatini sormak müyesser olmadı. Lâkin bu kadar kerâmeti, hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin yüce şânı için acâib değildir.

Yirmibeşinci Menâkıb: (Mesâbîh-i şerîf)de, menâkıb-ı hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" bâbının haseninde rivâyet olunmuşdur. Semâme tebni Cezemîl Kuşeyrî dedi ki: Ben Yevmüddâra hâzır oldum. Yevmüddâr, hazret-i Osmânın katl olunduğu güne derler. Hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh", serâyını muhâsara edenlerin hâlini anladı. Onlara hitâb edip, buyurdular ki: Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerine ve de islâma yemîn ederim ki, siz bilmez misiniz, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri Medîneye geldi. Medîne-i Münevverede Rûme kuyusundan başka tatlı su yokdu. Buyurdular ki, (Rûme kuyusunu kim satın alır, kendi kovası ile müslimânların kovasını bir tutarsa, onun Rûme kuyusundaki kovasından Cennetdeki kovası hayrlı olur.) Kendi hâlis malımdan o kuyuyu satın aldım. Siz bugün o kuyunun suyunu içmekden beni men' edersiniz. Hattâ deryâ (deniz) suyu gibi tuzlu su içerim. Hep-

si dediler ki: (Evet öyledir). Rûme, bir kuyunun adıdır. Medîne-i Münevverenin altı mil mikdârı uzağında bir kuyudur. O kuyu küçük vâdi'dedir. Zîrâ, Medîne-i Münevverede iki vâdi' vardır. Büyük vâdi'de olan Azîze kuyusudur.

Şârih Gürânî "rahimehullah" İbni Abdülberden nakl etmişdir ki: Medîne-i Münevverede bir yehûdînin ağzı örülü bir kuyusu var idi. Suyu gâyet tatlı idi. Suyunu satardı. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: (Rûme kuyusunu kim alır, kendi kovasını müslimânların kovası ile berâber tutarsa, Cennetdeki kovası bundan hayrlı olur.) Hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" varıp, kuyuyu yehûdî ile pazarlık etdi. Yehûdî kuyunun temâmını satmakdan imtinâ etdi. Hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" da, yarısını aldı. Nöbet yolu ile, bir gün Osmânın "radıyallahü anh" olacak, bir gün yehûdînin olacakdı. Hazret-i Osmân nöbetini sebîl ve sadaka etdi. Yehûdî ücret ile satardı. Müslimânlar da hazret-i Osmânın nöbeti geldikde, iki günlük su alırlardı. Yehûdînin nöbetinde aslâ uğramazlar idi. Yehûdînin pazarı kesâda uğrayınca, diğer yarısını da satmak istedi. Diğer yarısını da Osmân "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri ondan satın aldı. Evvelki yarısını yehûdîden oniki bin dirheme almışdı. Diğer yarısını da sekiz bin dirheme aldı. Temâmını sebîl etdi.

Yine hazret-i Osmân muhâsara edenlere hitâb edip, buyurdu ki, Allahü teâlâ hazretlerine ve islâma yemîn ederim ki, siz bilmez misiniz. Mescid dar geliyordu. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki, (Falanın yerini kim satın alıp, Mescide katarsa, o yerden dahâ iyisine Cennetde kavuşur.) O yeri has malım ile satın aldım ve Mescide ilhâk etdim [katdım]. Siz bu gün beni o mescidde iki rek'at nemâz kılmakdan men' ediyorsunuz. Dediler, evet öyledir. O yine buyurdu ki, yemîn ederim Allahü tebâreke ve teâlâya ve islâma ki, Tebûk gazâsında, islâm askerini kendi malımdan techîz etdiğimi bilmiyor musunuz? Dediler; evet, biliyoruz! Yine buyurdu ki, yemîn ederim Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerine ve islâma ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" Mekke-i Mükerremeden Sebîr adlı dağa çıkdılar. Ebû Bekr ve Ömer ve ben de berâber çıkdım. Dağ harekete geldi. Hattâ taşları döküldü.

Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” mubârek ayağı ile dağa vurup, buyurdular ki, (Sâkin ol yâ Sebîr! Senin üzerinde bir Nebî ve bir Sıddîk ve iki şehîd vardır.) Bunu bilmez misiniz. Dediler, evet, biliyoruz! Hazret-i Osmân “radıyallahü teâlâ anh” dediler ki, (Allahü ekber! Kâ’benin Rabbine yemîn ederim ki, ben şehîdim.) Allahü ekber sözünü, hayretde olan kimse hasmını ilzâm ve ona tepki şeklinde söyler. Hazret-i Osmân “radıyallahü teâlâ anh” o vakt, hasmlarını izhâr edip, kendisinin hak üzere olup, hasmlarının bâtıl üzerine olduğunu, onlar kendi dilleri ile ikrâr etdiler. Hazret-i Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” Sebîr dağı üzerinde iki şehîd buyurduklarının birisi hazret-i Ömer, birisi hazret-i Osmândır “radıyallahü teâlâ anhümâ”. Yine hasmlara hitâb edip, dedi, Kâ’benin Rabbi hakkı için siz şâhid olunuz ki, muhakkak ben şehîdim. Üç def’a böyle buyurdular:

(Mesâbîh-i şerîf)den yine o bâbda nakl olunmuşdur: Süheyl der ki, hazret-i Osmân “radıyallahü teâlâ anh” dâr gününde bana dedi ki, muhakkak Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri benden ahd aldı. Ben o ahd üzerine sabr ediciyim. Ya’nî bana vasıyyet buyurdular ki, sabr edeyim. Mukâtele etmiyeyim.

Yirmialtıncı Menâkıb: Adî bin Hâtem “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet etmişdir: Hazret-i Osmân “radıyallahü anh” hazretlerinin şehîd olduğu gün bir nidâ işitdim. (Yâ Osmân bin Affân! Râhatlık ve se’âdet ile, Rabbini gadabsız bulman ile, gufrân ve rıdvân ile müjdeliyorum.) Etrâfıma bakdım. Bir kimse görmedim. **(Şevâhid-ün nübüvveden)** alınmışdır.

Yirmiyedinci Menâkıb: Yine adı geçen kitâbdan terceme olundu. Hazret-i Osmân “radıyallahü teâlâ anh” şehâdet şerbetini içdi. Üç gün mubârek cenâzesi durup, defn olunmadı. Üç günden sonra, hâtıfdan (gaybdan) bir ses geldi ki, (Osmânın cenâzesini defn edin. Nemâzını kılınız ki, muhakkak Hak Sübhânehü ve teâlâ ve tekaddes hazretleri ona salevât eyledi, ya’nî rahmet eyledi,) diyordu.

Yirmisekizinci Menâkıb: Hazret-i Osmân bin Affân “radıyallahü teâlâ anh” üç günden sonra, Bakî’ tarafına defn olun-

mağa giderken, arkalarından bir büyük bulut hâsıl oldu. Cenâze-i şerîf ile gidenlerin yüreklerine korku düşüp, az kaldı ki, cenâzeyi bırakıp, gideceklerdi. O bulutun içinden bir ses, (korkmayınız, meyyiti bırakıp gitmeyiniz ki, biz de bu mubârek meyyitin nemâzını kılmağa geldik,) diyordu. Meğer onlar melekler imiş. Hazret-i Osmânın "radıyallahü teâlâ anh" nemâzını kılıp, vücûd-ı şerîflerini ziyâret etmek için gelmişler. Bu da **(Şevâhid-ün nübüvve)**den terceme olunmuşdur.

Yirmidokuzuncu Menâkıb: Hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" şehîdlik rütbesine nâil oldukdan sonra, Fahr-ül kevneyn ve Resûl-üs sekaleyn "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin Mescid-i şerîflerinin üzerinde, üç gün üç gece cinnîler gelip, ağlayıp, feryâd ve figân eylediler. Cümle halk bunların feryâd ve figânlarını işitdiler. Bu da hazret-i Osmânın "radıyallahü teâlâ anh" büyüklüğüne işâretdir. **(Şevâhid-ün nübüvve)**den terceme olundu.

Otuzuncu Menâkıb: Hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" şehâdet mertebesine kavuşup, âhırete sefer etdikden sonra, Medîne-i münevverede halîfelerin oturması vâki' olmamışdır. Allahü teâlânın rızâ-ı şerîfleri olmamışdır. Zîrâ hazret-i imâm-ı Alî "kerremallahü vecheh" halîfe olunca, rey'i şerîfleri öyle oldu ki, Kûfe şehrine yerleşdiler. Hazret-i Mürtedâ "radıyallahü teâlâ anh" Medîne-i münevvereden Kûfe şehrine varıp, orada yerleşmeleri, onun, Resûlullahın huzûrunda izzeti ve kadri olmadığı şekliyle kıyâs etmemelidir. Hâşâ öyle değildir. Nihâyet ezelde böyle mukadder olmuş ki, hazret-i imâm-ı Alî "kerremallahü vecheh" Hak sübhânehü ve teâlânın nusret ve inâyeti ile, Kûfe şehrine varıp, etrâfındaki memleketleri feth edip, oraları koruması ezelde takdîr olunmuşdur.

Otuzbirinci Menâkıb: Hazret-i Osmânın "radıyallahü teâlâ anh" bir büyük kerâmeti de şudur. Hazret-i Osmânın şehâdetine gelinceye kadar bu ümmet arasında fitne yok idi. Hazret-i Osmân şehîd oldu. Dünyâ fitne ile doldu. Fitnenin sonu Deccâl ile hitâm [son] bulsa gerekdir. Hazret-i Osmânın şehâdetinden bir kimsenin gönlüne bir zerre kadar sürûr gelse, eğer o kimse Deccâla yetişirse, ona tâbi' olup, kâfir olmasından korkulur. Eğer Deccâla yetişmezse, kıyâmet günü haşr oldukda, Deccâl

ile haşr olmakdan korkulur. Neûzü billâhi teâlâ. Allahü teâlâ hazretleri, müslimânları, Sahâbe-i kirâma zerre mikdârı kalblerinde kin ve düşmanlık olmakdan ve husûsî ile hulefâ-i râşidîn hazretleri hakkındaki düşmanlıkdan hıfz eylesin "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în"!

Otuzikinci Menâkıb: (Şevâhid-ün nübüvve)de diyor ki: İbni Sa'îd-ül Gaffârî derler bir kimse var idi. Hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" şehâdet şerbetini içdikden sonra, se'âdethânelerine girdi. Orada Sultân-ı kâinâtdan "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" kalmış bir asâ var idi. Onu alıp, dizine dayayıp, kırmak istedi. Orada hâzır olanlar, çağırışıp, sakın ola ki, bu mubârek asâyı kırma, zîrâ, Fahr-i âlem hazretlerinden kalmışdır, dediler. O da asâyı kırmadı. Lâkin küstâhlık edip, hazret-i Osmânın harem-i hâslarına [evine] girip, o mubârek asâyı kırmak kasd etdiği için, o kimsenin ayağına bir hastalık zuhûr edip, günden güne artdı. Senesine varmadı, öldü. Hak Sübhânehü ve teâlâ gayûrdur [gayretlidir]. Dostlarına ihânet edenlerin dünyâda olsun, âhıretde olsun, haklarından gelir.

Otuzüçüncü Menâkıb: Büyüklerden birisi rivâyet eder. Kâ'be-i şerîfi tavâf ederken bir a'mâ gördüm. Hem tavâf ediyor ve hem de, (Yâ Rab! Bilirim ki, günâhım afv olunmaz!) diyordu. Ben de ona, böyle bir yerde, böyle söz söylenir mi, dedim. O da dedi ki: Hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" şehîd olunmazdan evvel bir arkadaşım ile, hazret-i Osmân şehîd oldukdan sonra, yüzüne bir tokat vuralım diye yemîn etdik. Şehâdet şerbetini içdi. Ben ve arkadaşım hazret-i Osmânın yanına vardık. Gördük, mubârek başı hâtununun yanında, örtülmüş durur. Arkadaşım hâtununa dedi ki, aç yüzünü, Onun yüzüne tokat vurmağa ahd eyledik. Hâtunu dedi ki, Allahü teâlâ hazretlerinden korkmaz mısınız. Peygamber "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin sohbetini anmaz mısınız. Hazret-i Peygamberin iki muhterem kerîmesini aldığını fikr etmez misiniz. Ben hicâb edip, geri döndüm. Arkadaşım orada kalıp, vardı, hazret-i Osmânın "radıyallahü teâlâ anh" mubârek başını açıp, nûra gark olmuş yatarken, mubârek gül yanağına, kuruyacak bir eliyle tokat vurdu. Hazret-i Osmânın hâtunu, elle-

riniz kurusun ve gözleriniz kör olsun dediği gibi, o ânda, kapıdan dışarı çıkamadan gözlerimiz kör oldu. Ve ellerimiz kurudu. Hazret-i Osmânın "radıyallahü teâlâ anh" menâkıb-ı şerîfine nihâyet yokdur. **(Şevâhid-ün nübüvve)**den terceme olunmuşdur.

Hazret-i Zeydden rivâyet olunur ki, hazret-i Osmânın "radıyallahü teâlâ anh" katline kasd edenlerin temâmı az zemânda cünûna mübtelâ olup [aklını kaçırıp], helâk oldular. Abdüllah bin Mubârek "rahmetullahi teâlâ aleyh" bu haberi işitdiği zemân (Delilik onlar için azdır) buyurmuşdur.

Otuzdördüncü Menâkıb: Bir gün bir kervân Mekke-i Mükerremeye ticârete giderken, Medîne-i Münevvereye uğradı. Allahü teâlânın hikmeti, kervân halkı hazret-i Osmânın "radıyallahü teâlâ anh" kabrinin yanında mola verdiler. Kervân halkı birbiri ile, bu gece hazret-i Osmânı ziyâret etmek için müşâvere etdiler. Ertesi günü Sultân-ı kâinât "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerini de ziyâret edeceklerdi. Bütün kervân halkı, hazret-i Osmânın "radıyallahü teâlâ anh" kabrini ziyâret için abdest aldı. Meğer içlerinde bir râfizî varmış. Lâkin onu bilmezlerdi. Buna da teklîf eylediler. Bin dürlü behâne bulup, ziyârete gitmedi. Çadırlardan kervân halkı gitdikden sonra, bir büyük arslan geldi. O râfizîyi başından kavradı. Yir iken, kervân halkı ziyâretinden döndüler. Çadırlarına gelip, gördüler ki, bir büyük arslan, arkadaşlarının başını kemirir. Aslan bunları görünce, râfizînin murdâr leşini çadırdan dışarı çıkarıp, fasîh lisân ile, kervân halkına dedi ki, hazret-i Osmânı sevmiyenin sonu budur. Murdâr leşi dağa doğru sürüye sürüye alıp gitdi.

Otuzbeşinci Menâkıb: Hazret-i Hüseyn "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet eder. Hazret-i Osmânı "radıyallahü teâlâ anh" katl edenler pişmân olup, mescidde pişmânlıklarını anlatırken, semâ [gök] yüzünden bir şahs zuhûr etdi. Elini uzatıp, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin hücre-i şerîfesinden bir mushaf çıkarıp, bu sözü söylediğini gördüm. (Muhammed aleyhisselâm, dîninde ayrılık çıkaran ve böylece fırkalara ayrılmağa sebeb olan kimselerden uzakdır. Böyle olduğunu bilmiyor musunuz.)

Şehîd olduklarında sekseniki yaşında idi. Bakî'de defn olunup, rahmet-i rahmâna kavuşdu "radıyallahü teâlâ anh". Allahü teâlâ haşra ve kıyâmete kadar ondan râzı olsun! Ma'lûm ola ki, hazret-i Osmânın "radıyallahü teâlâ anh" fazîletlerinden bu zikr olunan, deryâdan katre ve güneşden zerre mesâbesindedir. Dahâ geniş ma'lûmât edinmek isteyen dahâ önce zikr olunan o iki kitâba mürâce'at etsin. "Sallallahü alâ seyyidinâ Muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecma'în."

Otuzaltıncı Menâkıb: Osmân "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin şânları ve şerefleri için nâzil olan âyet-i kerîmeler:

1– İslâm dîni yayılmağa başlayınca, her tarafdan arablar Medîne-i münevvereye gelmeğe başladılar. Mescid-i şerîf dar olduğu için, gelenler yer bulamadığından sahrâda çadır kurup, oturdular. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: **(Her kim bu bizim mescidimizi, bir zrâ' dahî büyültürse, Cennet onun içindir.)** Osmân "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri, yâ Resûlallah! Benim malım ve mülküm sana fedâdır. Ben kemter kulun [kölen] genişleteyim, dedi. Sonra kırk zrâ' genişletdi. Allahü teâlâ hazretleri, meâl-i şerîfi; **(Allahü teâlânın mescidlerini, ancak Allaha ve âhıret gününe inanan, nemâz kılan, zekât veren ve yalnız Allahü teâlâdan korkan kimseler ta'mîr eder. Bu vasfdaki kimselere Cennete götürecek amelleri yapmak lâzım olur)** olan Tevbe sûresi onsekizinci âyet-i kerîmesini gönderdi.

2– Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri, müslimânlara, birbirinizle ittifâk edip, mallarınızın bir mikdârını vâcib ve bir mikdârını tetavvu' olarak Allah yolunda harc edin, buyurmuşdu. Onlara, ittifâklarının netîcesinin bereketinin nasıl olacağını ve onun sevâbının haddi [mikdârı] ne kadar olacağını beyân buyurmuş, meâl-i şerîfi, **(Müslimânlardan mallarını cihâd veyâ dahâ başka hayrlı işler gibi, Allahü teâlânın gösterdiği yolda sarf etmeleri, bir dâneyi tarlaya ekip, bundan yedi başak ve her bir başakdan yüz dâne almağa benzer. Allahü teâlâ dilediği kimselere bu kat kat artdırmağı veyâ dahâ fazlasını kulun malını dağıtmasındaki ihlâsı nisbetinde, sevâbını on, yetmiş, yediyüz veyâ dahâ fazla katları kadar artdırır. Allahü teâlâ vasi'dir. Alîmdir. Allah yolunda mal sarf edenler, sarf etdiklerinde men' ve**

ezâ etmiyenler, Rablarının yanında büyük sevâblara kavuşurlar. Onlar için, âhıretde korku ve dünyâ işlerinde üzüntü yokdur.) olan, Bekara sûresi 261, 262.ci âyet-i kerîmeleri ile bildirmişdir.

Minnet, ni'meti yâd etmekdir. Söylemek ve saymak yolu ile başa kakmak, o ni'metin sevâbını kesmeğe sebeb olur. Bunun azı odur ki, bir kimseye in'âm ve ihsân eder. Sonra onu o kimsenin istemediği yerde yâd eder. Veyâ onun akebinde bir söz söyler ki, o kimseye hoş gelmez. Veyâ nice kerre sana in'âm etdim, hiç şükrünü etmedin diye söyler. Bir kimseye hiçbir şeyi vermemek, ona birşey verip de, sonra minnet etmekle rencîde etmekden iyidir. Zeyd bin İslâm der ki: Babam bana dedi ki, (bir kimseye bir şey verdiğin zemân, böyle bilesin ki, ona senin selâmından bir nesne gönlüne gelir. Selâmı ondan geri tut. Tâ ki, o ni'met halâs kalsın.) Ebû Esâmenin yanına bir kadın geldi ve dedi ki, hakîkat üzere gazâ eden bir mertden bana haber ver ki, bir okum vardı, ona vereyim. Ebû Esâme dedi: Allahü teâlâ bulunduğun cem'iyyetde seni mubârek etsin ki, onları; dahâ vermezden evvel rencîde etdin. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri, kulları üzerine, iyilik edip, başa kakmayı, verdiği ni'meti verdiğini söylemeği harâm etmişdir. Ni'meti yâd ederken başa kakmamalı, karşısındakine mağrûr olmamalıdır. Hak Sübhânehü ve teâlâ hazretleri kullara ni'met verir ve onlara minnet eder. Allahü tebâreke ve teâlânın minneti yâd etdirmek ni'meti olur. Böylece o kimse, birşey verince mağrûr olmamalıdır.

Meâl-i şerîfi, **(Mallarını cihâd ve hayr işlerinde Allah için harcayanlar...)** olan Bekara sûresinin 262.ci âyet-i kerîmesi Osmân bin Affân, Abdürrahmân bin Avf "radıyallahü teâlâ anhümâ" hazretlerinin şân-ı şerîfleri için nâzil olmuşdur. Abdürrahmân bin Avf, Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" huzûr-ı şerîflerine, dört bin dirhem ile geldiler. Dedi ki, yâ Resûlallah! Yanımda sekiz bin dirhem var idi. Dört bin dirhemini ıyâlime nafaka için alıkoydum. Dört bin dirhemini getirdim. Allahü teâlâ hazretlerine karz-ı hasen [ödünç] verdim. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu ki: Allahü tebâreke ve teâlâ verdiğine ve hem de ıyâlin için alakoyduğuna be-

reket versin. Fekat Osmân “radıyallahü teâlâ anh” Tebûk gazâsında buyurdular ki, techîzatı olmıyan herkesin techîzatını almak benim üzerime olsun. Bin deve yükü ile gâzîlerin techîzâtına sarf etdi. Allahü teâlâ bu âyet-i kerîmeyi onların şânları için gönderdi. Abdürrahmân bin Sümre “radıyallahü teâlâ anh” der ki: Osmân “radıyallahü teâlâ anh” bin kırmızı altın getirdi. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin kucağına dökdü. Dahâ önce de beyân olunmuşdur. Hazret-i Habîb-i ekrem mubârek eli ile o altınları döndürüp, buyurdular ki, (Affân oğluna, bugünden sonra her ne ederse, ziyân etmez!) Ebû Sa’îd-i Hudrî “radıyallahü teâlâ anh” der ki: Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerini gördüm. Mubârek ellerini kaldırmış, Osmâna şöyle düâ buyururdu: **(Yâ Rabbî! Ben Osmândan râzıyım. Sen de râzı ol!)** Böylece, sabâh oluncaya kadar düâ buyurdular.

3– Aşağıdaki âyet-i kerîmenin iniş sebebi şudur: Hazret-i Osmân “radıyallahü teâlâ anh” gündüz oruc tutardı. Gece nemâz kılardı. Her gece iki rek’at nemâz kılardı. Bir rek’atinde Kur’ân-ı azîm-üş-şânın temâmını okurdu. Bir rek’atinde bin (Kul hüvallahü ehad) sûre-i şerîfesini okurdu. Hak sübhânehü ve teâlâ bu âyet-i kerîmeyi irsâl buyurdu. **(Bütün gece secde edip ve ayakda durup, devâmlı ibâdet ve itâ’at eden ile isyân eden bir olur mu. O âhıret azâbından korkar. Rabbinin rahmetini ümîd eder. Ey Resûlüm, de ki, hiç bilen ile bilmiyen bir olur mu. Nitekim devâmlı itâ’at eden ile isyân eden de bir değildir. Bildirdiklerimize ancak akl sâhibleri kıymet verir.)** [Zümer sûresi dokuzuncu âyet-i kerîmesi meâli.] Bu âyet-i kerîme, Ammâr bin Yâser “radıyallahü teâlâ anh” şânı ve Huzeyfe tebni Mugîre el Mahzûmî şânı içindir. Müfessîrlerin çoğunun kavlince; Osmân ibni Affân “radıyallahü teâlâ anh” şânı için nâzil olmuşdur.

4– Bu âyet-i kerîmenin nâzil olmasına sebeb o idi ki, Osmân “radıyallahü teâlâ anh” hayrât etmekde, nemâzda ve orucda ve mal vermekde devâmlı idi. Allahü teâlâ hazretleri, onun yüksek şânı için, meâl-i şerîfi, **(Şübhesiz ki, kendilerine bizden se’âdet îcâb etmiş olanlar, işte bunlar Cehennemden uzaklaşdırılmışlardır. Cehennemden uzaklaşdırılan O Cennetlikler, Cehenne-**

min hışıltısını bile duymazlar. Bunlar canlarının istediği şeyler içinde ebedî olarak kalıcıdırlar. O en büyük korku (sûra üfürülüş ânı) **bunları mahzûn etmiyecek, kendilerini melekler şöyle karşılayacaklar: İşte bu size dünyâda va'd edilen mutlu gündür!)** olan Enbiyâ sûresi 101, 102 ve 103.cü âyet-i kerîmelerini gönderdi. Bir rivâyetde gelmişdir. Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" bu âyet-i kerîmeyi okudular. Sonra buyurdular ki, ben onlardanım. Ebû Bekr ve Ömer ve Osmân ve Talha ve Zübeyr ve Sa'îd ve Abdürrahmân "radıyallahü anhüm" da onlardandır. Âlimlerin çoğu, bu âyet-i kerîme, Osmân bin Affân hakkında nâzil olmuşdur, dediler.

5– Diğer âyet-i kerîmede Allahü teâlâ ve tekaddes hazretleri buyurdu ki: **(Sâlih mü'min olanlar, Allahü teâlânın harâm etmediği şeyleri yimelerinde zarar yokdur. Ancak harâmlardan sakınmaları, îmânlı olmaları ve amel-i sâlih işlemeleri lâzımdır. Bundan sonra, kendilerine harâm olan şeylerden sakınır, harâm olduklarına inanırlar. Ve dahâ sonra bütün günâhlardan devâmlı sûretle sakınır, güzel amelleri araşdırıp, onları yaparlarsa, muhsin olurlar. Allahü teâlâ, muhsinleri, ihsân edenleri sever.)** [Mâide sûresi 93.cü âyet-i kerîme meâli.] Emîr-ül mü'minîn hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" buyurur ki: Bu âyet-i kerîme, Osmân "radıyallahü teâlâ anh" hakkında gelmişdir.

Otuzyedinci Menâkıb: Hazret-i Osmânın "radıyallahü anh" üstünlükleri hakkında bildirilen hadîs-i şerîfler ve haberler hakkındadır:

1– İsnâd ile Ebû Karfesadan "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet olunmuşdur. Bir gün Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" meclis-i şerîflerinde bir cemâ'at oturmuşlardı. Ben de onların içinde bir zemân oturdum. Sonra, Osmân "radıyallahü teâlâ anh" meclis-i şerîflerine dâhil oldular. Bir köşede oturdular. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu ki: (Yâ Osmân! Bana yakın ol.) Biraz yaklaşdılar. Yine buyurdu ki: (Bana yakın ol!). O mertebe yakın oldu ki, Osmân "radıyallahü anh" hazretlerinin dizi, Habîbullah hazretlerinin mubârek dizine ulaşdı. Osmânın yakasının bağı açık göründü. Mubârek eli ile yakasını bağladı. Ve yüzüne bakdı. Mubârek

gözleri yaş ile doldu. Sonra buyurdu, **(Yâ Osmân! Önünde büyük iş olacağını bil! Sen kıyâmet gününde benim havzıma erişenlerin evveli olursun! Senin damarlarından kan revân olur. Rengi kan rengi olur. Kokusu misk kokusu olur. Ben ki, Resûlüm!** [Sana] **Sübhânallah! Sana bunu kim etdi, derim. Sen, falan ve falan etdi, dersin. Orada bir nidâ edici, Arşdan nidâ eder ki, biliniz ki, Osmân bin Affân, pâdişâh ve emîr, dehr** [dünyâ] **sürülmüş üzerine. Sonra, senin ile Allahü teâlâ ve tekaddes arasındaki perde kalkar. Sana Allahü teâlâ tecellî edip, buyurur! Yâ Osmân! Seni öldürenler hakkında ne düşünürsün. Sen dersin ki, yâ Rab! Eğer Sen onları azarlar isen** [cezâlandırır isen]**, ben de azarlarım. Eğer Sen onları afv edersen, ben de afv ederim.)**

2– Câbir "radıyallahü teâlâ anh" der ki, biz muhâcirlerden bir cemâ'at, Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" huzûr-ı şerîflerinde oturmuş idik. Ebû Bekr ve Ömer ve Osmân ve Alî ve Talha ve Zübeyr ve Abdürrahmân bin Avf ve Sa'd bin Ebî Vakkâs "radıyallahü teâlâ anhüm" onların arasında idi. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu ki, (Sizden herkes, kendi dost ve yârinin yanına varsın!) Onlar da öyle yapdılar. Resûl-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" Osmânın yanına vardı ve onu kenârına aldı. Yüzünü öpdü ve buyurdu ki: **(Yâ Osmân! Sen benim dünyâda ve âhıretde dostumsun!)**

3– Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" Osmân bin Affâna "radıyallahü anh" buyurdular ki: (Ben Ümmü Gülsümü, Allahü teâlâ tarafından vahy gelerek sana verdim.)

4– Ebû İmâmet-el Bahilî "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet eder. Resûl-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular: **(Ricâlin** [bir kişinin] **şefâ'ati ile benim ümmetimden Rebî'a ve Mudar kabîleleri mikdârı Cennete girer.)** Rivâyet ederler ki, o mert hazret-i Osmân bin Affândır "radıyallahü teâlâ anh".

5– Mugîre bin Şûbe' rivâyeti ile gelmişdir. Mugîre tebni Şûbe "radıyallahü teâlâ anh" dedi ki: Müşrikler Huneyn gazâsı günü hezîmete uğradılar. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve

sellem” bir adama buyurduğunu işitdim: (Ey Allahın düşmanı. Allahü tebâreke ve teâlâ sana buğz eder!) Mugîre der ki, yâ Resûlallah! Bu o kişidir ki, Kureyşe buğz eder. Buyurdu ki, (Evet, Osmân bin Affâna buğz eder!)

6– Şeddâd bin Evs “radıyallahü teâlâ anh” dedi ki: Resûlullahdan “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” işitdim, buyurdu ki: (Ben eshâbım arasında oturmuşdum ki, Cebrâîl aleyhisselâm benim önüme geldi. Beni sağ kanadı üzerine aldı. Cennet-i Adna iletdi. Cennet-i Adnda gezerken, bir elma elime geldi. Ben o elmaya bakıp, te’accüb ederken, nâgah, o elma şak olup, iki bölük oldu. Arasından bir hûrî dışarı geldi. Hak sübhânehü ve teâlâ hazretlerine tesbîh etdi. Öyle tesbîh etdi ki, evvelden âhıre kimse öyle tesbîh etmemişdir. Ben dedim; Sen kimsin. Dedi, ben hûrî’aynım. Allahü tebâreke ve teâlâ beni arşın nûrundan halk etmişdir. Ben dedim, kimin içinsin. Dedi, imâm-ı mazlûm Osmân bin Affân “radıyallahü teâlâ anh” içinim.)

7– Zehrî rivâyeti ile, Enes bin Mâlik “radıyallahü teâlâ anh” bildiriyor. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” bir gece kalkıp, gidiyordu. Hazret-i Osmân da ileride gidiyordu. Cebrâîl aleyhisselâm geldi ve dedi ki: Yâ Resûlallah! Bu kimdir ki, bu sâatde senin önünden gitdi. Buyurdular ki, (Osmân bin Affândır). Cebrâîl aleyhisselâm dedi ki, bu Ebû Amrdır, ya’nî Osmândır. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdular, (Evet yâ Cebrâîl. Siz Osmânı gökde de tanır mısınız!) Cebrâîl aleyhisselâm dedi ki: Yâ Resûlallah! O Allahü tebâreke ve teâlâ hakkı için ki, seni halka hak Nebî gönderdi. Güneşin yer yüzünü aydınlatdığı gibi, Osmân gökleri aydınlatır.

8– Abdürrahmân bin Ebî Leylâ rivâyet eder. Hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” Kanbere buyurdu ki, var mescidde yüksek ses ile seslen. Hazret-i Osmânı seven kimse var mıdır. Kanber varıp nidâ etdikde, bir kişi kalkıp dedi ki, ben hazret-i Osmânı severim. Kanber dedi ki, gel, emîr-ül mü’minîn Alî “radıyallahü teâlâ anh” seni çağırır. O kişi kalkıp, emîr-ül mü’minîn Alînin huzûruna geldi. Emîr-ül mü’minîn buyurdu ki, Osmânı sever misin. Dedi ki, yâ Emîr-el mü’minîn, Allahü tebâreke ve

teâlâ hazretlerinin izzet ve azameti hakkı için, ben hazret-i Osmânı kendi cânımdan dahâ çok severim. Bir vakt Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” huzûruna varmışdım. Dedim ki, yâ Resûlallah! Bana birşey ver ki, bir hanım almışım, hiçbir nesne yokdur ki, onun mehrini vereyim. Resûlullah hazretleri, bana bir vekiyye altın verdiler. Bir vekiyye kırk dirhem kıymetinde altın idi. Ebû Bekr de bir vekiyye verdi. Ömer de bir vekiyye verdi. Osman iki vekiyye verdi. Yâ Osmân, Resûlullah ve Ebû Bekr ve Ömer bir vekiyye verdiler. Sen niçin iki vekiyye verdin, dedim. Hazret-i Osmân dedi ki, bir vekiyye kendimden ötürü, bir vekiyye, Alî bin Ebû Tâlibden ötürü verdim ki, o vakt onun hâzır bir nesnesi yokdu ki, sana versin. Ondan sonra dedim ki, yâ Resûlallah! Bu malın bereketi olması için, bana düâ et. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdu: (Bu malın bereketi nasıl olmaz ki, bunu sana Peygamber ve Sıddîk ve iki şehîd verdi.) Hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” bunu işitdiği zemân çok sevindi ve buyurdu ki, (doğru söyledin) “radıyallahü teâlâ anh”.

9– Sa’d bin İbrâhîm rivâyet eder. Alî bin Ebî Tâlib “radıyallahü teâlâ anh”, Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” huzûrlarında oturmuşdu. Hasen ve Hüseyn “radıyallahü anhümâ” hazretleri geldiler. Server-i âlem onları gördü. Buyurdu ki: (Yâ Alî! Bu ikisi, ya’nî Hasen ve Hüseyn, Cennet gençlerinin büyükleridir [üstünleridir]. Onların babaları onlardan yüksekdir. Osmân bin Affân, İbrâhîm Halîl-ür-rahmân aleyhisselâma benzer.)

10– Doğru haber ile gelmişdir. Muhârık bin Semâme, kız kardeşi Ümmü Gülsüme söyledi ki, mü’minlerin anası Âişenin “radıyallahü teâlâ anhâ” huzûr-ı şerîflerine var. Benden selâm söyle. Ümmü Gülsüm der ki, hazret-i Âişe-i Sıddîkanın huzûruna vardım. Dedim ki: Senin oğullarından birisi sana selâm eder. Buyurdu ki: Allahü tebâreke ve teâlânın selâmı ve rahmeti onun üzerine olsun. Ben dedim: Cenâbınızdan ricâ ederim ki, hazret-i Osmân bin Affân hakkında, bir hadîs-i şerîf nakl buyurunuz ki, onu şehîd etdikleri vakt, herkes bir söz söylediler. Âişe “radıyallahü teâlâ anhâ” buyurdu ki: Ben şehâdet ederim ki, bir soğuk gecede, Osmân bin Affânı, bu ev içinde,

Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri ile gördüm. Cebrâîl aleyhissalâtü vesselâm vahy getirdi. Vahy gelince, Resûlullah üzerine bir ağırlık inerdi. Nitekim, Hak Sübhânehü ve teâlâ haber verir. (Biz senin üzerine vahy ederiz. Ya’nî Kur’ân ki o, her ne kadar dil üzerinde hafîf ise de azametde ağırdır.) Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” mubârek elini Osmânın arkasına vurup, buyurdu ki, **(Bu makâm kime müyesser olur. Allahü teâlâ hazretleri bu makâmı Peygamberlerinden başka hiç kimseye vermemişdir. Ancak, o kimseye vermişdir ki, fazlaca ikrâm edendir. Her kim ki, Osmâna yaramazlık söyler ise, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin la’neti onun üzerine olsun.)**

11– Enes bin Mâlik “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet etmişdir. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: Hazret-i Lût aleyhisselâmdan sonra, hanımı ile, Allahü teâlâ yolunda ilk hicret eden Osmân bin Affândır “radıyallahü teâlâ anh”. Allahü teâlâ bilir ki, Eshâb-ı güzîn “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în”, Mekkeden Medîneye, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin huzûruna hicreti yalnız yapmışlardır. Hazret-i Osmân, ehli ve ıyâli ile berâber hicret etmişdir.

12– Yûsüf bin Abdüllah bin Selâm rivâyet eder: Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem”, (Ben; Allahü tebâreke ve teâlâ huzûrunda, Osmânın düşmânlarının hasmıyım) buyurmuşdur.

13– Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” bir hadîs-i şerîflerinde buyurmuşlardır ki, (Biz Osmân bin Affânı, Allahü teâlâ katında halîl ve kerîm olan babamız İbrâhîm aleyhisselâma benzetiyoruz.)

14– Abdüllah bin Ömer “radıyallahü teâlâ anhümâ” hazretlerinden rivâyet olunmuşdur. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Osmân benim ümmetimin en hayâlısı ve en çok ikrâm edenidir.)**

15– Kelîb bin Velîd, İbni Melbekeden rivâyet eder. Abdüllah ibni Ömerin “radıyallahü teâlâ anhümâ” huzûruna bir adam geldi ve sordu: Osmân ibni Affân “radıyallahü teâlâ anh”

Bedr gazâsına hâzır oldu mu? Abdüllah hazretleri buyurdu ki, hâyır olmadı. Bî'at-ı Rıdvâna hâzır oldu mu. Buyurdu ki: Hâyır olmadı. İki asker birbirine mülâki oldukları günde, yüz döndürdü mü? [Uhud günü, dağılanlar arasında değil mi idi.] Buyurdu ki, evet! O kişi kalkdı gitdi. Dediler, bu kişi sizden ba'zı şeyler sordu. Cevâbınızdan anladı ki, siz Osmânı zem etdiniz [kötülediniz]. Buyurdular ki, acele o adamı geri döndürün. Çağırdılar, geri döndü. Buyurdular ki, benden süâl etdiğin sözleri anladın mı. O şahs dedi ki, evet. Senden süâl etdim. Osmân "radıyallahü teâlâ anh" Bedr gazâsına hâzır oldu mu. Sen dedin, yok. Süâl etdim ki, bî'at-ı rıdvâna hâzır oldu mu. Sen dedin, yok. Süâl etdim ki, Uhudda dağılanlar arasında mı idi. Sen dedin, evet. Abdüllah bin Ömer "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki: Bedr gazâsına hazret-i Osmân hâzır olmadı, ammâ, Allahü teâlânın ve Resûlünün hâcetinde [işinde] idi. Hazret-i Resûlullah Osmânın nasîbini o gazâda ayırdı. Ondan gayri hâzır olmıyanlara nasîb vermediler [hisse ayırmadılar]. Bî'at-ı Rıdvânda da, Osmân ona hâzır olmadı. Resûlullah hazretleri Osmânı, Mekke-i Mükerremeye elçi göndermiş idi. Eshâb-ı güzîn "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" bî'at etdiler. Resûlullah hazretleri kendi mubârek elinin birisini diğerine tutup, buyurdu ki, bu Osmânın eli olsun. Resûl-i ekremin mubârek eli, Osmânın elinden üstündür. Allahü Sübhânehü ve teâlâ, kelâm-ı kadîminde haber vermişdir. **(Uhud gazâsında iki asker karşılaşdığı zemân, arka çevirip dönenleri şeytân igfâl etdi [yanıltdı]. Allahü teâlâ onları afv etdi. Allahü teâlâ günâhları afv edici ve cezâyı gecikdiricidir.)** [Âl-i İmrân sûresi 155.ci âyet-i kerîmesi meâli.] Abdüllah bin Ömer "radıyallahü teâlâ anh" o şahsa buyurdu ki: Sakın ola ki, Osmân "radıyallahü teâlâ anh" hakkında kötü düşünmiyesin. Buna gayret et!

16– Abdüllah bin Mubârek, Ebû Mus'abdan, o da Yezîd bin Ebî Lehebden rivâyet etmişdir. Osmân bin Affân "radıyallahü teâlâ anh" ile kavga edenlerin cümlesi dîvâne [deli] oldular. Abdüllah bin Mubârek der ki, onların Cehennemde tadacakları azâb yanında delilikleri azdır.

17– Ebû Sa'îd-i Hudrî "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet eder:

Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: (Ey Allahım! Muhakkak ki Osmân, rızânı taleb eder. Sen de fadl ve keremin ile Osmândan râzı ol!)

18– Abdüllah bin Abbâs “radıyallahü teâlâ anhümâ” rivâyeti ile gelmişdir. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdular: (Ey Allahım! Osmâna, kıyâmet gününün şiddetinden râhatlık ve kurtuluş ver. Çünki, o bizi nice sıkıntılı günlerimizde râhata kavuşdurdu.)

19– Emîr-ül mü’minîn Osmân “radıyallahü teâlâ anh” hakkında rivâyet olunur. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdular ki: (Eğer kırk kızım olsa idi, cümlesini birbiri ardınca, hiçbiri kalmayıncaya kadar Osmâna verirdim.)

20– Abdüllah bin Ömer “radıyallahü teâlâ anhümâ” rivâyet eder. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: (Muhakkak istedim ki, Eshâbımdan dört kimseyi âleme göndereyim ki, halka Kur’ân-ı azîm-üş-şânı ta’lîm etsinler. Bizden önce de Îsâ bin Meryem aleyhimüsselâm havârîlerini halka göndermişdi.) Osmân bin Affânı, Abdüllah bin Mes’ûdu ve Mu’âz bin Cebeli ve Ubeyy bin Kâ’bı “radıyallahü teâlâ anhüm” gönderdiler.

21– Abdüllah bin Abbâs “radıyallahü teâlâ anhümâ” rivâyet eder. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri, buyurdular ki: **(Ümmetimden büyük günâh işleyip, Cehenneme gitmesi îcâb eden yetmiş bin kimseye Osmân şefâ’at eder. Allahü teâlâ onları Cennete gönderir.)**

Otuzsekizinci Menâkıb: Kıymetli kitâblarda haber verilmişdir. Ebû Hüreyre “radıyallahü teâlâ anh” buyurdular ki: Birgün Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin kerîmeleri ve hazret-i Osmânın “radıyallahü teâlâ anh” zevcesi olan Rukayyenin “radıyallahü anhâ” huzûrlarına vardım. Elinde bir tarak tutuyordu. Buyurdu ki, kıymetli babam Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri şimdi yanımdan gitdi. Bu tarak ile mubârek saçını ve sakalını taradım. Bana buyurdular ki, (Yâ Rukayye! Ebû Abdüllah Osmân bin Affânı nasıl buldun!). Ben dedim ki: (Hayr ile gördüm. İyilik ile gördüm!) Babam buyurdu ki: (Cümle Eshâbım arasında ah-

lâkı bana en çok benziyen odur. Osmâna hurmetde kusûr etme!)

Otuzdokuzuncu Menâkıb: Zübeyr bin Harrâş rivâyet eyler. Hazret-i Ömer "radıyallahü anh"; kızı Hafsayı "radıyallahü anhâ" hazret-i Osmâna "radıyallahü anh" nikâhlamak istedi. Hazret-i Osmân özr beyân eyledi. Hazret-i Ömer üzüldü. Bu haber Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerine erişdi. Hazret-i Ömere buyurdular ki: (Yâ Ömer! Kızını Osmândan dahâ iyisi alacak. Ve Osmân Hafsadan iyisini zevce edinecek. Sen kızını bana nikâh et! Ben de kızımı Osmâna nikâh edeyim!) [Hafsa "radıyallahü teâlâ anhâ" hicretin üçüncü senesinde, genç yaşında, Bedr gazâsında bulunan Huneysden dul kalmış idi.]

Kırkıncı Menâkıb: Ebû Hüreyre "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet etmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki, (Üç nesne vardır ki, her kim onlardan kurtulursa muhakkak kurtulur. Benim vefâtım, Deccâlın ve hak üzere olan halîfenin katli.) Ebû Hüreyre buyurdu ki, hak üzere olan halîfenin kim olduğunu Leyse ve İbni Lehî'aya sordum. Bu halîfe Osmân bin Affândır "radıyallahü teâlâ anh", dediler.

Kırkbirinci Menâkıb: Ukbe bin Âmir el Cühenî "radıyallahü teâlâ anh" bildiriyor. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri birgün buyurdular ki: (Yâ Ebâ Bekr ve Ömer! Sizin ikiniz, dünyâda ve âhıretde kardeşlersiniz. Şimdi her ikiniz, birbirinize selâm veriniz ve müsâfeha ediniz.) Hazret-i Ebû Bekr, hazret-i Ömerin elini tutdu. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" tebessüm edip, buyurdu: (Yâ Ebâ Bekr! Sen Ömerin önünce olursun!) Ya'nî dahâ önce halîfe olursun. Sonra buyurdular. (Yâ Zübeyr ve Talha! Siz de geliniz. Sizin aranızda da kardeşlik vereyim. Her ikiniz, dünyâda ve âhıretde kardeşlersiniz. Şimdi birbirinize selâm verip, müsâfeha ediniz.) Nasıl buyurdu ise öyle yapdılar. Sonra buyurdu. Ubeyy bin Kâ'b ve Abdüllah bin Mes'ûd da öyle yapdılar. Sonra Ebû Ubeyde bin Cerrâh ve Sâlimi, ki Sâlim Ebû Huzeyfenin kölesi idi, onlara da buyurdu. Onlar da öyle yapdılar. Sonra Üsâme tebni Zeyd ile Ebû Hind öyle yapdılar. Ebû Hind Haccâm ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sel-

lem” hazretlerinden hacâmat çekerdi. [Kanını alırdı.] Ve mubârek kanını içerdi. Hazret-i Resûlullaha ziyâde muhabbetden onların yanında kardeşlik etdi. Onlar da öylece yapdılar. Sonra Abdürrahmân bin Avf yüzünü hazret-i Osmân bin Affân tarafına döndürüp dedi ki: (İnnâ lillah ve innâ ileyhi râciûn!). Bize ne olmuşdur ve ne işlemişiz ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri benim ve senin tarafımıza iltifât etmedi. Allahü teâlâ hazretlerinin hışmından ve Resûlünün azarından; yine Allahü teâlâya sığınırız, dedi. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri onlar tarafına bakıp, buyurdular ki: **(Hak sübhânehü ve teâlâ hazretlerinin izzi ve celâli ve kudreti ve azameti hakkı için, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri sizin üzerinize hışmlı** [gadablı] **değildir. Ve Resûli de sizin üzerinize azarlı** [sizi azarlamış] **değildir. Allahü teâlâ ve Resûlü ve melekleri yanında ikrâm görenlerdensiniz! Velâkin, ben sizi yâd etmek istediğim zemân, Hak Sübhânehü ve teâlâ bir melek göndermişdir. Beni men’ etdi ve dedi ki, onları sonra yâd et ki, onların ikisi de ganîdir** [zengindir]**. Ben de ondan dolayı sizi sonra yâd etdim. Bunun gibi, kıyâmet gününde hesâb ederler. Fakîrlerin hesâbını evvel yaparlar. Zenginlerin hesâbını sonra yaparlar. Ve sonra siz, dünyâda ve âhıretde kardeşlersiniz. Siz de birbirinize selâm verip, müsâfeha ediniz.)** Onlar da öyle yapdılar. Sonra Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki, (Râzı oldunuz mu!). Onlar dediler ki: (Evet, râzı olduk. Allahü teâlâ hazretlerine şükr ederiz ki, bizi rüsvâ etmedi.) Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdu ki: (Sizin üzerinize dahâ ilâve edeyim mi!) Evet, dediler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu: (Siz ikiniz dünyâda ve âhıretde kardeşlersiniz! Cennetde benim kardeşim İlyâs aleyhisselâmdır. İlyâs aleyhisselâm, Allahü teâlâ hazretlerine bütün halkın en sevgilisi idi. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri Cebrâîl aleyhisselâmı İlyâs hazretlerine gönderdi ki, Hak sübhânehü ve teâlâ hazretleri sana kardeşlik verdi; bir kulun halâsıyle ki, onu zulm ile öldürürler. Ben ki, Resûlullah olarak Hak Sübhânehü ve teâlâ hazretlerini sizi şâhid tutarım ki, size dünyâda ve âhıretde kardeşlik verdim. Siz bugün cümlenin iyisisiniz.)

Kırkikinci Menâkıb: Doğru rivâyet ile gelmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinden sordular. Cennetde berk [ışık, şimşek] olur mu? Buyurdular ki, evet olur. Osmân bin Affân bir kasrdan bir kasra giderken yüzünün nûru ışık olur. Bundan dolayıdır ki, ona zinnûreyn derler. Ülemânın ba'zının kavliyle, hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" uzun gecelerde tâ'at yapıp ve Kur'ân-ı azîm-üş-şân tilâvet etmekden geri kalmazdı [ya'nî tilâvet ederdi]. Mubârek pehlûsunu yere koymazdı. Mubârek gözü ağlamakdan kuru olmazdı. Ahmed bin Attâr "rahimehullahü teâlâ" bu ma'nâda şu şi'ri söylemişdir:

Yumuk durmakdan gözlerim kurudu,
Sanki göz kapaklarım kısa imiş gibi.

Kapakları dikenle delik-deşik olmuş gibi,
Gözlerimin uyuyacak hâli yok.

Gece uzadıkça uzayınca derim ki,
Ey gecem, gündüz dahâ çok uzakda!

Kırküçüncü Menâkıb: Nu'mân bin Beşîrden "radıyallahü teâlâ anh" doğru rivâyet ile gelmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: (İçinizde hayâ bakımından en sâdıkınız, Osmân bin Affândır.) Bu haber zâhir delîldir ki, hiç kimsenin hayâ ve hicâbı bu ümmetde Osmân bin Affânın "radıyallahü teâlâ anh" hayâ ve hicâbından dahâ çok ve üstün değildir. Hazret-i Âdem aleyhisselâmın zemânından bu zemâna gelene kadar, güzel ahlâkdan herkesde zuhûra gelmişdir. O güzel ahlâkdan hayâ, o ahlâkların eşreflerindendir. Bu sözün ma'nâsı odur ki, hayrdan ve şerden her nesne ki, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri halk etmişdir, onu çift halk etmişdir. Kur'ân-ı kerîm onunla nâtıkdır. **(Her şeyden çift yaratdık...)** buyurulmakdadır. [Zâriyât sûresi 49.cu âyet-i kerîmesi meâli.] Açlığı yaratdı. Tokluğu onun çifti kıldı. Sıhhati yaratdı. Hastalığı ona çift kıldı. Fakîrliği yaratdı. Zengin olmağı ona çift kıldı. Kimseye muhtâc olmamak ile, başkalarına yük olmağı çift kıldı. Gönlü [kalbi] yaratdı. Rûhu ona çift kıldı. Nefesi yaratdı. Râyihâyı ona çift kıldı. Dîni yaratdı. Kemâli ona çift kıldı. **(Bugün dîninizi temâm etdim!)** [Mâide

sûresi 3.cü âyet-i kerîme meâli]. Dünyâyı yaratdı. Zevâli [yok olmağı] ona çift kıldı. **(Dünyâ malından yanınızda olanlar fânîdir. Allahın indinde, Cennetdeki sevâb, oradakilerle bâkîdir!)** [Nahl sûresi 96.ci âyet-i kerîme meâli.] Toprağı yaratdı. Sükûnu [ızdırâbsızlığı] onun çifti eyledi. Ateşi yaratdı. Hareketi onun çifti eyledi. Yer altını yaratdı. Darlığı ve karanlığı onun çifti eyledi. Yeri yaratdı. Açılmağı, yayılmağı onun çifti eyledi. **(Allahü teâlâ sizin için arzı döşek yapmışdır.** [Yeri geniş eyledi ki, üzerinde geniş yollar açasınız.]**)** [Nûh sûresi 19.cu âyet-i kerîme meâli.] Gökü yaratdı. Yüksekliği [mertebeyi] onun çifti eyledi. **(Yedi kat gökleri çok kuvvetli sağlam kıldık. Zemânla bozulmaz.)** [Nebe' sûresi 12.ci âyet-i kerîme meâli.] Cenneti yaratdı. Maddî ve ma'nevî sıkıntıları ona çift kıldı. Nitekim Seyyid-i âlem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdu ki: **(Cennet, istenmiyen, sıkıntı veren şeyler ile örtülüdür. Cehennem de, şehvetler, arzûlanan şeyler ile örtülüdür.)** Îmânı yaratdı. Hayâyı onun çifti eyledi. Çeşidli haberlerde gelmişdir. Enes bin Mâlik "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet etmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurmuşdur ki: **(Hayâ ve îmân bir arada bulunur.)** Ya'nî hayâ ve îmânı birbirinin çifti eyledi. Lâkin hayâyı gözde yaratdı. Ne kadar ki, hayâ gözdedir. Îmân da gönüldedir. Allahü teâlâ korusun, hayâ gözden zâil olunca [gidince], îmân da gönül [kalb] de za'îf olur. Bu ikisi de kat'î delîl ile sâbitdir. Şek ve şübhe yokdur.

Osmân Zinnûreyn hazretlerinin zemânında, yeryüzünde ondan fazîletli ve azîz, yüksek hâlli kimse yok idi. Osmân "radıyallahü anh" hazretlerinin yüksek hâlleri ve hayâsı ve sehâveti ve sâir menâkıbları sayısızdır. Hayâ, Allahü teâlâ ve tekaddes hazretlerinin sıfatlarındandır. Mahlûklara da bu sıfat gelmişdir. Halka gelen o hayâ sıfatı birkaç çeşiddir.

Birinci çeşidi hayâ-i hacâletdir. Ya'nî utanmak şeklindeki hayâdır. Âdem alâ nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselâm hazretlerinin hayâsı gibi. Buğday dânesi yidi. Üzerinde elbise [Cennet elbisesi] kalmadı. Hacil oldu [utandı], yüzünü döndürdü. Allahü teâlâ hazretleri. (Bizden kaçıyor musun!), buyurdu. Hâyır, yâ Rabbî! Elbiselerim çıkarıldığı için utanıyorum. O utanmadan dolayı yüzümü döndüm.

İkinci nev'i, hayâ-i azametdir. İsrâfîl aleyhisselâmın hayâsı gibi. Haberde gelmişdir ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular: (İsrâfîl her gün yetmiş kerre yüzünü kendi kanadı ile örter ve der ki, yâ ilâhel âlemîn! Ne yapabilirim ki, herkes gibi sana lâyık bir secde ve bir rükû' etmeğe kâdir değilim.)

Üçüncü nev'i, heybet hayâsıdır. Melekler ve Nebîler hayâsı gibi ki, (Yâ Rabbî! Seni tesbîh ve tenzîh ederiz. Sana hakkı ile ibâdet edemedik), derler.

Dördüncü nev'i hayâ, hürmet ve hizmetdir. Mûsâ bin İmrân alâ nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselâm hayâsı gibi. Mûsâ aleyhisselâm buyurdu ki: (Yâ Rabbel âlemîn. Bana Cennet gerekdir. Senden isterim. Senin dîdârın gerek. Onu da senden isterim. Lâkin her vakt ki, bana tuz, ekmek ve koyun için lâzım olan hakîr şeyler gerekince, bunları ben senden nasıl isterim.) Allahü teâlâ hazretleri, (Yâ Mûsâ! Maksad budur. Ya'nî onları istemekdir. Kul, her vaktde bir sebeble, bir ihtiyâc ile huzûra gelsin. Münâcât etsin. O behâne ile [o sebeble] kulluğunu yerine getirsin. Vefâsını tâze tutsun.) Bu kıssa uzundur. Bu makâmda bundan ziyâde mümkin değildir. Ammâ o hayâ ki, Allahü teâlâ hazretlerinin ni'met ve sıfatıdır. Günâhları örter ve afv eder. Kullarının günâhlarını görür, örter, afv eder. Birçok haberde gelmişdir. Câbir bin Abdüllah "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet etmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurmuşdur ki: (Bir mü'min ve günâhkâr kul kabrden kalkar, Sırat heyecânı ve Cehennem korkusu ile mahşere gelirken, iki yol başına erişir. Korkarak ve ağlıyarak, sükûnet ve karâr ile, yolun birisine girer. Kimse ondan bir söz süâl etmez. Dosdoğru Cennet kapısına erişir. Sağ ayağını kapıdan içeri koyup, sol ayağını yerinden kaldırmazdan evvel, Allahü teâlâ ve tekaddes, bilâ-vâsıta [vâsıtasız] o kulun sağ eline bir nâme verir. Kulum, sen al bu nâmeyi oku ve o nâme içindekileri öğren. Ondan sonra, hükm senin hükmündür. Cennet-i ebediyyeye gir ve ondaki senin himmetin ve murâdındır. Orada ebedî olarak kal, buyurur. O kul da nâmeye bakar görür ki, (ey benim kulum, her ne yapdın ise, gördüm ve bildim. Lâkin

yapdığın işlerini, tekrâr sana göstermeğe hayâ etdim,) yazılmış, görür.) Bu haberin benzeri Ebû Süleymân-ı Dârânî rivâyeti ile başka bir vaktde gelmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurmuşdur ki: (Allahü tebâreke ve teâlâ ve azze ve celle buyurmuşdur. Gökden indirilen kitâbların ba'zısında, benim kulum, her ne kadar ki, sen günâhkârsın ve günâhından korkarsın ve hayâ edicisin. İzzim ve celâlim hakkı için ayblarını ve günâhlarını Âdemoğlunun gözünden ve gönlünden gizli ederim. Ve gözünün hâinliklerini, bedeninin gizli günâhlarını meleklerin anlayışından saklarım. Ben yanılmalarını ve günâhlarını levh-i mahfûzda, kirâmen kâtibinden gizli tutarım. Ve kıyâmetde seni muhâsebe makâmına getirir ve hesâbını kolay eylerim!)

Her kimse ki, günâhkâr olur. Günâhları sebebi ile utanır ve korkar. Onun hesâbı çetin olmaz. Hazret-i Osmân bin Affân "radıyallahü teâlâ anh" her günâhdan kaçınır, her iyiliği yapar, hilm, vefâ ve hayâ sâhibi idi, utanır idi. Osmân bin Affân hazretlerine hesâb olmaz. Osmânın dostlarına da hesâb az olur. Birçok haberde gelmişdir: Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki, **(Allahü teâlâ kıyâmet gününde yüzyirmidörtbinden ziyâde nebîyi** "alâ nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselâm" **ümmetleri ile muhâsebe yerinde durdurur. Herkesi meşgûl olduğu şey mikdârı** [ameline göre] **çok müddet veyâ az müddet o yerde durdurur. Osmân bin Affân hazretlerini ve onu sevenleri hesâbsız mahşerden geçirir.)** Herkesi makâmı ne olursa olsun, sıdk [doğruyu söyleyecek] makâma getirir. Allahü teâlâ Resûllere ve Nebîlere çok fazîletler, menâkıbler vermişdir. O haslet ve fazîlet ve fahr-i şehâdet ki [şehîd olmak ki], Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri Zekeriyyâ ve Yahyâ "alâ nebiyyinâ aleyhissalâtü vesselâm" hazretlerine vermişdir. [Hazret-i Osmâna da vermişdir.] İkinci haslet, fadl-ı zühd ve fahr-i hicretdir ki, Allahü teâlâ Îsâ bin Meryeme "ala nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselâm" vermişdir. Üçüncü haslet, mukâleme fazîleti ki, Allahü teâlâ ve tekaddes hazretleri onu Mûsâ kelîme "alâ nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselâm" vermişdir. Dördüncü haslet, hüsn-i cemâl fazîleti ki, Rabbil âlemîn onu Yûsüfe "alâ nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselâm" vermişdir. Beşinci haslet, cömertlik [sehâ-

vet] fazîletidir. Allahü teâlâ onu İbrâhîm halîl “alâ nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselâm” hazretlerine vermişdir. Altıncı haslet, yaşlılık, pîrlik [ihtiyârlık] üstünlüğü ki, Allahü teâlâ onu Nûh “alâ nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselâm” hazretlerine vermişdir. Yedinci haslet, hayâ ve hicâb fazîletidir ki, Allahü tebâreke ve teâlâ onu Âdem safiyyullaha ve Muhammed Mustafâ “aleyhi efdalüssalât ve ekmelüttehıyyât” hazretlerine vermişdir. Allahü teâlâ bu fazîletlerin temâmını ve bu menâkıbın mahsûlünü Osmân bin Affân hazretlerine vermişdir. Onun hayâsı fazîletlerine işâretdir.

Şimdi diğer hasletlerinin fedâilinden de birer harf işit. Allahü teâlâ pîrlik [ihtiyârlık] hil’atini [elbisesini] Nûh aleyhisselâm hazretlerine vermişdir. Nûh aleyhisselâm o sebebdendir ki, Resûllerinin pîri olmuşdur. Bunun gibi, Allahü teâlâ azze ve celle pîrlik hil’atini [elbisesini] Osmâna verdi. Osmân “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri de o sebeble kendi zemânında ümmetin pîri oldu. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin ömr-i şerîfleri altmışüç idi. Ebû Bekr-i Sıddîk ve Ömer-ül Fârûkun “radıyallahü anhümâ” da ömr-ü şerîfleri altmışüç oldu. Lâkin Osmân-ı Zinnûreyn hazretlerinin ömrü onlara muvâfık olmadı. Sekseniki yaşında vefât etdi. Onun ömrünün uzun olmasını, ömrünün sonunda, kahr ve zulm ve cevr görmesini Allahü teâlâ âlimdir, bilir. Yahyâ bin Zekeriyyâ “alâ nebiyyinâ ve aleyhimessalâtü vesselâm” gibi; mubârek başını keserler. Allahü tebâreke ve teâlâ, Osmân “radıyallahü anh” hazretlerinin ömrünü uzun irâde etmiş ki, o sebeble cân teslîm etdiği vaktde râhat olsun. Ma’lûmdur ki, ham meyve tâze ağaçdan zor ayrılır. Bunun gibi genç olan kişinin rûhu da bedeninden zor çıkar. Kemâl bulmuş [olgunlaşmış] meyve ağacından tez [kolay] ayrılır. Pîr [yaşlı] olan kimsenin de rûhu bedeninden kolay çıkar [ayrılır].

Allahü teâlâ ve tekaddes hazretleri, Fütüvvet ve sehâveti Peygamberlerin önderi olması için, İbrâhîm “alâ nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselâm” hazretlerine verdi. Bunu Osmân “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerine de verdi ki, böylece zemân-ı şerîfinde Evliyânın önderi olsun!

(İşâret): Râhib Mugîrenin Tâifde bir bağı vardı. Kâfirler,

her hafta başında o bağda bir meyvenin turfandası yetişir, diye öğündüler. Mü'minler de, Medîne-i münevverede, hazret-i Osmânın "radıyallahü teâlâ anh" serâyı var. Bir yıl ki üçyüzaltmış gündür. Hergün o serâyda, garîblere ve miskînlere bir yeni da'vet ve açıkdan [âşikâre] müsâfir kabûl olunur, diye öğündüler. Şâir onu nasıl övmüşdür. Şi'r:

Bu fânî dünyâda ümîd edilen ne varsa,
Onun kapısında kavuşulur!

Çünki, Allahü teâlâ böyle yaratmışdır,
Cennetde azâb bulunmadığı gibi, onda cimriliğin zerresi bile çok garîb düşer.

Cihânda vefâ olarak ne varsa,
Onun adâletli kapısında temâm olur.

Onun cömertlik anberi şarka ve miski Şâma ulaşdı,
Ona iftihâr elbisesi giydirilip, tekrâr selâm verildi.

Nasıl ki İbrâhîm aleyhisselâmın putlara tapması mümkin değilse,
Onun için de cimrilik mümkin değildir.

Kırkdördüncü Menâkıb: Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: Cebrâîl aleyhisselâm bana söyledi. Allahü Sübhânehü ve teâlâ, Yûsüf-i Sıddîk aleyhisselâm hazretlerine vermiş olduğu güzelliğin benzerini Osmân bin Affâna da vermişdir. Her kim Yûsüf aleyhisselâmın cemâlini görmek isterse, Osmânın cemâlini görsün. Fekat, her kim Yûsüf aleyhisselâmın cemâlini gördü, fitneye düşdü. Her kim Osmânın cemâlini gördü, hürmet eder oldular. Bir haberde de gelmişdir ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurmuşdur: Ben nice kerre istedim ki, Osmânın yüzünü kemâli üzere göreyim, kâdir olmadım. Bir gün Cebrâîl aleyhisselâma dedim, Yâ Cebrâîl! Ben ne kadar istedim, Osmânın cemâlini temâmen göreyim. Cebrâîl aleyhisselâm dedi. Ben de kâdir olamadım ki, Osmânın cemâlini göreyim. Yâ Resûlallah! O kadar hurmet ve büyüklük ve haşmeti, biz meleklerin kalbinde zuhûra gelmişdir ki, gözlerimiz Osmânın cemâlini müşâhede etmekden alıkoymuşdur. Yâ Resûlallah! Her gece yarısı ki, Osmân evinden mescide gelir. Göklerin ve yedi yerin meleklerine, Osmânın haşmet ve hayâsından hacâlet gelir [utanırlar, mahcûb olurlar].

Kırkbeşinci Menâkıb: Câbir ve Enes “radıyallahü teâlâ anhümâ” hazretleri rivâyet etmişlerdir. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki, (Ben mi’râc gecesi dünyâ gökünde bir mihrâb gördüm. Dört mil uzunluğu, bir mil eni ve mercân dânesinden idi. O mihrâbın içinde Osmânın hüsn ve cemâlinin sûretini gördüm. İkinci gökün üzerinde bir mihrâb gördüm. Kırk mil uzunluğu ve on mil eni ve bir dâne inciden idi. Onun da içinde Osmânın hüsn ve cemâlinin sûretini gördüm. Üçüncü gökün üzerinde bir mihrâb gördüm. Dörtyüz mil uzunluğu ve yüz mil eni ve bir firûzeden idi. O mihrâbın içinde Osmânın güzel sûretini gördüm. Dördüncü gök üzerinde bir mihrâb gördüm. İkibin mil uzunluğu ve bin mil eni ve bir yâkut dânesinden idi. O mihrâbın içinde Osmânın güzel yüzünü gördüm. Beşinci gök üzerinde bir mihrâb gördüm. Üç bin mil uzunluğu, ikibin mil eni, bir dâne kırmızı yâkutdan idi. O mihrâbın içinde Osmânın genç cemâlini gördüm. Altıncı gök üzerinde bir mihrâb gördüm. Dört bin mil uzunluğu ve bin mil eni ve bir dâne zebercedden idi. O mihrâbın içinde Osmânın hüsn-ü sûretini gördüm. Fevc fevc, tâife tâife, gürûh gürûh, her ân ve her sâat mukarreblerden ve rûhânîlerden ve kerûbîlerden [melekler] gelirler ve o mihrâbın berâberinde durup, Osmânın hüsn-i sûret ve cemâline karşı Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerine senâ ederler. Ben dedim ki, yâ Cebrâîl! Mihrâbların sadrında [içinde] olan Osmânın bu sûret, hüsn ve cemâli ne zemândan beri zûhura gelmişdir. Hazret-i Cebrâîl aleyhisselâm dedi: O Allahü teâlâ hakkı için ki, Âdem safîyullah “alâ nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselâm” halk olunmazdan dörtyüz bin sene önce, Osmânın bu sûret ve cemâli bu yedi gök üzerinde mihrâblarda zuhûr etmişdir. Amel-i sâlihînin bereketinden ve hayrâtından zuhûra gelmişdir.)

Bu sâlih amellerin birincisi odur ki, Osmân “radıyallahü anh” dâimâ oruc tutardı. İkincisi, gece yatmaz. Bütün gece nemâz kılardı. Üçüncüsü, elbisesi olmıyanlara elbise alarak giyindirir. Dördüncüsü, açların karnını doyurur. Beşincisi, Sûre-i ihlâsı çok okur. Altıncısı, hazret-i Osmân gönlünde müslimânlara bir zerre gıl ve gış, kin, hased, sû-i zân tutmaz. Yedincisi, her

acz, her belâ, her musîbet Osmânın önüne gelir. O hâlde hışmını yutup, sabr eder ve kimseye şikâyet etmezdi.

Kırkaltıncı Menâkıb: Ebû Osmân Hayrî “rahmetullahi aleyh” **(Letâif)** kitâbında yazmışdır. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdu ki, **(Mi’râc gecesi beni göke götürdüler. Dünyâ göküne vardım. Osmânın sûretini gördüm. Dedim, bu mertebeye ne ile erişdin. Dedi, gece nemâzı ile. İkinci göke vardım. Osmânın sûretini gördüm. Dedim, bu mertebeye ne ile erişdin. Dedi, Kur’ân-ı azîm-üş-şân okumak ile. Üçüncü göke erişdim. Osmânın sûretini gördüm. Dedim, bu mertebeye ne ile erdin. Dedi, sûre-i İhlâs okumak ile. Dördüncü göke vardım. Osmânın sûretini gördüm. Dedim, bu mertebeye ne ile erişdin. Dedi, Âl-i Resûle** [Resûlün akrabâsına] **nasîhat etmekle. Beşinci göke erişdim. Osmânın sûretini gördüm. Dedim, bu mertebeye ne ile erişdin. Dedi, Mescidde i’tikâf etmekle. Altıncı göke vardım. Osmânın sûretini gördüm. Dedim, bu mertebeye ne ile erişdin. Dedi, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinden hayâ etmek ile. Yedinci göke erişdim. Osmânın sûretini gördüm. Dedim, bu mertebeye ne ile erişdin. Dedi, Musîbetler ve mihnetler çekmekle.)**

Kırkyedinci Menâkıb: Osmân “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerine Zinnûreyn denilmesinden bir mikdâr anlatılmışdı. Lâkin, dahâ da ziyâde [çok] beyan edelim. Ma’lûmdur ki, Allahü teâlâ hazretleri Mûsâ “alâ nebiyyinâ ve aleyhisselâm” hazretlerine iki nûr vermişdi. Biri Tevrât nûru. Biri Yed-i Beydâ nûru. Osmân “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerine de iki nûr vermişdi. O sebeble Zinnûreyn derler. Bir kavl de şudur ki, iki nûr, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin iki kerîmelerini, biri Rukayye ve biri Ümmü Gülsümdür “radıyallahü teâlâ anhünne”; almışdır. Aliyyül mürtedâ “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinin öğünmesi Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin bir kerîmesiyle idi. Osmân “radıyallahü anh” hazretlerinin öğünmesi ondan ziyâde olur. O iki nûr iki hicretdir ki, Osmân bin Affâna nasîb olmuşdur. Bir kavl de odur ki, o iki nûr iki gazâdır. Biri Bedr gazâsı, biri Hudeybiye gazâsıdır. Ammâ Bedr gazâsında Resûlullah

“sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri, Osmân bin Affân hazretlerine buyurdular ki, (Yâ Osmân! Ben sendenim, sen bendensin!) Hem kendi nûrunu tutasın ve hem benim nûrumu tutasın. Hudeybiye gazâsında Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki, işte bu iki elimin biri benim elimdir. Ve biri Osmânın elidir. Doğru Bî’at-ı Rıdvân etdim. O vaktde Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin iki mubârek eli birbirine ulaşdı. Bir elinden güneş gibi bir nûr ve bir elinden ay gibi bir nûr parladı. Buyurdular ki, (Bu iki nûr Osmânın nûrudur. Osmân benim ile ebedî olarak Cennetde refîkdir.) Bir kavl de odur ki, iki nûrun biri, gündüz oruclu olmanın, biri gece nemâz kılmanın nûrudur. Bir kavlde odur ki, o iki nûrun biri îmân nûru ve biri Kur’ân nûrudur. Bir kavl de odur ki, iki nûrun biri zâhirinin nûru ve biri bâtınının nûrudur. Herkesin ittifâkıyla Osmân “radıyallahü teâlâ anh” hem şeyh-i ehl-i îmân idi ve hem şeyh-i Kur’ân idi. Şu sebebden Şeyh-i ehl-i îmân idi ki, yetîmler babası idi. Dertliler yardımcısı idi. İhtiyâr kadınların yardımcısı idi. A’mâlara yardım ederdi. Medîne-i münevvere beldesinde bir aç veyâ bir çıplak var ise, o aç kimseyi doyurmayınca kendi yimez, o çıplak kimseyi giyindirmeyince, kendi giyinmezdi. Şeyh-i Kur’ân idi. Ya’nî Kur’ân-ı azîmüşşânı kendi haddı ile dört mushaf-ı şerîf yazdı. Âlemin dört tarafına gönderdi. Yirmi küsür sene akşam nemâzını kıldıkdan sonra, dört rek’at nemâz kıldı. Her rek’atde sûre-i Fâtihâdan sonra kırk kerre Kulhüvallahü ehad sûresini okurdu. Ondan sonra ihlâs ile dörtbin tesbîh, tehlîl ve düâ okurdu. Bunları yerine getirdikden sonra, bütün Kur’ân-ı azîmi ki, yüzondört sûre, altıbinaltıyüzaltmışaltı âyetdir, bir kavle göre; tertîb ve tertil ile her gece vitr nemâzında okurdu. Bu mertebelerden sonra, bir de şehâdet mertebesine kavuşdu. Haberde gelmişdir ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdu ki, (Ben mi’râc gecesi dedim ki, yâ Rabbî! Osmân bin Affân senin hesâbın için hayâ eder. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri buyurdu: Yâ Muhammed! Ben cümle mahlûku hesâba çeksem de Osmâna hesâb etmem, ben Osmândan hesâbı ref’ etmişim [kaldırdım].)

İşâret: Her kim beş nesneyi yapar; ondan beş nesneyi men’

etmezler. Her kim hayâ eder. Ondan hayâ ederler. Her kim rahm eder [rahmet eder], ona rahmet ederler. Her kim malını Cennete bedel verir. Cenneti ona bedel verirler. Her kim afv eder. Onu afv ederler. Her kim Hak sübhânehü ve teâlâ hazretlerini tanıdı. Ya'nî bilip korkdu. İşleri temâm olur. Allahü teâlâ hazretlerini bulup, vâsıl olur. Bu beş nesneyi Osmân bin Affân "radıyallahü anh" yapardı.

Nükte: Büyüklük dünyâda dört şey ile olur. Âhıretde de dört şey ile olur. Dünyâda hüsn ve cemâl ile olur. Sehâvet ve mal ile olur. Aşîret ve Âl [yakınlar] ile olur. Âhıretde iyi sünnet ve iyi ibâdet ile, iyi huy ile ve iyi sîret ile olur. Emîr-ül mü'minîn Osmân bin Affân "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinde, bu sekizi de mevcûd idi. Mal ve cemâl sâhibi idi. Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" yakın akrabâsından idi. Emîr-ül mü'minîn idi. Sünneti iyi bilirdi ki, Kur'ân-ı azîm-üş-şânı toplayıp, dört tarafa gönderdi. Kıyâmete kadar tilâvet edenlerin sevâbına ortak oldu. Ahlâkının güzel olmasından dolayı, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" muhterem kerîmeleri Ümmü Gülsümü "radıyallahü teâlâ anhâ", hazret-i Osmâna "radıyallahü teâlâ anh" tezvîc buyurduklarında söyledikleri dahâ önce beyân olunmuşdur. İbâdeti ve iyiliği de dahâ önce bildirildi. Sîreti, iyiliği odur ki, Ebû Hüreyre "radıyallahü teâlâ anh" kalkdı, Osmân bin Affân hazretlerinin huzûruna gitmek için çıkdı. Giderken yolda bir kadın gördü. Tekrâr ona bakdı. Sonra huzûrlarına vardı. Osmân "radıyallahü anh" buyurdular ki, (Yâ Ebâ Hüreyre! Gözlerinizde zinâ eseri görürüm!) Ebû Hüreyre dedi, yâ Emîr-el mü'minîn! Resûlullahdan "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" sonra vahy inmiş midir? Buyurdular, vahy inmedi. Velâkin, mü'minin firâseti doğrudur. Nitekim, Seyyid-il âlem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: **(Mü'minin firâsetinden kaçınınız. Çünki, mü'min, Allahü teâlânın nûru ile bakar.)**

(İşâret): İslâmın bekâsı dört nesne iledir. Kırâet ile, tahâret ile ve ibâdet ile ve mücâhede ile. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri, bu dördünü de hazret-i Osmâna "radıyallahü teâlâ anh" müyesser eyledi. Bu dört dâimâ onun için olur: Kur'ân-ı azîmi kırâ'et için cem' etdi. Rûme kuyusunu, mü'minlerin su içmesi

için satın aldı. Mescid-i şerîfi ibâdet için genişletdi. Tebûk gazâsında askeri mücâhede için techîz etdi.

Kırksekizinci Menâkıb: Haberde gelmişdir. Hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" bir gün, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin, kendi evlerine hiç yiyecek [ta'âm] göndermediğini işitmişdi. Evdekilerin rengi açlıkdan değişmişdi. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri mescid-i şerîfe teşrîf buyurmuş ve nemâz kılıyorlar idi. Hazret-i Osmân "radıyallahü anh" bu hâli haber aldı. Hazret-i Selmâna ıtab eyledi ki, niçin acele haber vermedin. O sâat bir semîz koyun, bir mikdâr bal ve bir dank un getirdip, Âişe-i Sıddîka "radıyallahü teâlâ anhâ" hazretlerinin hücre-i şerîfine [evine] gönderdi. Yâ Âişe, yâ ümmül mü'minîn! Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin bunu, hanımları [evleri] arasında taksim edeceğini biliyorum! Sen söyle ki taksim etmesin. Ben her eve bu kadar gönderdim. Âişe-i Sıddîka "radıyallahü teâlâ anhâ" buyurdular ki, ben emr etdim. Koyunu boğazladılar. Ekmeği pişirdim. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri, devletle ve se'âdetle mescid-i şerîfden geldiler. Bu unu, ekmeği ve balı gördüler. Bunlar nereden geldi diye sordular. Hâdiseyi söyledim. İstedi ki, diğer evlere [hânelerine] de taksim etsin. Hazret-i Osmânın söylediğini haber verdim. Mubârek ellerini kaldırıp, buyurdu ki: **(Yâ Rabbî! Osmânın gelmiş ve gelecek gizli ve âşikâr günâhlarını afv et!)**

Kırkdokuzuncu Menâkıb: Osmân "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden süâl etdiler. Yâ Emîr-el mü'minîn! Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri hakkı için söyle ki, bu makâma ne ile ulaşdın. Cevâb verdi ki, Kitâbullahı sağ tarafıma koydum. Sünnet-i Resûlullahı sol tarafıma koydum. Bilirdim ki, Allahü teâlâ hazretleri benim sırlarımı bilir.

Haberde gelmişdir. Hazret-i Alî kerremallahü vecheh ve radıyallahü anh", Fâtimâ-tüz-zehrâ "radıyallahü teâlâ anhâ" üzerine bir başka hanım dahâ almak istedi. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerine kerîh gelip, hazret-i Alîye üzüldüler. Hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" şefâ'at etdi. Afv etmedi. Ömer-ül Fârûk "radıyallahü teâlâ anh" şefâ'at

etdi. Afv etmedi. Osmân bin Affân “radıyallahü teâlâ anh” şefâ’at etdi. Afv buyurdular. Sonra sordular ki, yâ Fahr-i âlem ve yâ seyyid-i veledi benî âdem! Neden Ebû Bekr ve Ömerin şefâ’atini kabûl etmediniz de Osmânın şefâ’atini kabûl edip, afv etdiniz. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki, (Bir kimsenin şefâ’atini kabûl etdim ki, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerine hitâb edip dese ki, yâ Rab! Bu yer ile gökü yer değişdir, yer değişdirir. Veyâ dese ki, yâ Rab! Ümmet-i Muhammedin cümle âsîlerine rahmet eyle! Allahü teâlâ ve tekaddes hazretleri şefâ’atini kabûl edip, cümlesini afv eder.)

Ellinci Menâkıb: Bir gün Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri, Âişe-i Sıddîkanın “radıyallahü teâlâ anhâ” hücresinde [evinde] otururdu. Hazret-i Osmân “radıyallahü anh” dört deve yükü buğdayı Fahr-i kâinâta hediyye etdiler. Hizmetcileri geri gelip dediler ki, yâ efendi, buğdayı Habîb-i Rabbil âlemîn, muhâcirîne verdiler. Hazret-i Osmân dört deve yükü dahâ buğdayı gönderdi. Onu da Resûl-i ekrem hazretleri Ensâra dağıtdılar. Hazret-i Osmân “radıyallahü teâlâ anh” dört deve yükü buğdayı dahâ gönderdi. Fahr-i kâinât onu da ıyâli arasında taksîm edip, evlerine gönderdiler. Getiren hizmetcilere sordular ki, seyyidinize kaç deve yükü buğday getirmişlerdi. Hizmetciler dediler, oniki yük. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdular. (Temâmını bize gönderdi. Kendi için bir mikdâr alıkoymadı.) Mubârek ellerini kaldırıp, buyurdu: (Yâ Rab! Ben Osmânın ihsânından âciz oldum. Her kim bana ihsân etdi, Ben ona mükâfatını verdim. Ammâ Osmânın mükâfâtından âcizim yâ Rab. Sen Osmâna karşılığını ver.) Derhâl Cebrâîl aleyhisselâm geldi. Buyurdu, (Yâ Muhammed! Cebbâr-i âlem sana selâm eder. Buyurdu ki, Osmâna benden selâm söyle. Söyle ki, biz ondan râzı olduk. Onu Cennetde Muhammede refîk etdik. Arasat hesâbını ondan ref’ etdik. Eğer sen ona mükâfatdan âciz isen, biz ona mükâfatdan âciz değiliz.)

Ellibirinci Menâkıb: Bir gün hazret-i Osmân “radıyallahü teâlâ anh” yedi tabağı altın ile doldurup, yedi hizmetcinin eline verdi. Muhammed Mustafâ “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem”

hazretlerine hediyye gönderdi. Hizmetciler, tabakları huzûruna koydular. Hazret-i Resûl-i ekrem buyurdular ki, geri gidin, efendinize selâm götürün. Hizmetciler [köleler] dediler ki: Yâ Resûlallah, efendimiz bizi de tabaklar ile size hibe etmişdir. Resûlullah hazretleri buyurdular ki, (Yâ Rabbî! Osmânı sana havâle etdim.) Hemen Cebrâîl aleyhisselâm geldi ki, (Allahü teâlâ sana selâm eder ve buyurur ki, Osmâna benden selâm erişdir ve de ki, Huld ve Na'îm Cennetini bu hediyyesine karşılık olarak ona bağışladım.)

Elliikinci Menâkıb: Aliyyül-Mürtedâ "radıyallahü teâlâ anh" Fâtıma-tüz-zehrâ "radıyallahü teâlâ anhümâ" hazretlerine düğün yapmak istedi. Dünyâlıkdan hiçbir nesnesi yok idi ki, harc etsin. Kendi zırhını pazara gönderdi. Satıp, düğününe harc edecekdi. Hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" pazarda gezerken, hazret-i Alînin zırhını tanıdı. Dellâlı çağırıp dedi ki, bu zırha, sâhibi ne behâ [fiyât] ister. Dellâl dedi, dörtyüz dirhem ister. Osmân "radıyallahü anh" buyurdu ki, gel akçasını al. Se'âdethânesine vardı. Zırhı dellâldan alıp, behâsını verdi. Bir dörtyüz dirhem de sayıp, zırhı da üzerine koyup, hazret-i Alîye gönderdi. Buyurdu ki, bu zırh senden gayriye lâyık değildir. Bu akçayı da düğüne harc et. Bizim özrümüzü de kabûl et.

Elliüçüncü Menâkıb: Hazret-i Osmânın "radıyallahü teâlâ anh" Şâmdan yüz deve yükü buğday getiren kervânı geldi. Medîne-i münevverede kaht [kıtlık] var idi. Sahâbe-i güzîn "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" işitdiler ki, hazret-i Osmânın kervânı gelmiş, satlık buğdayı varmış. Varıp müşterî oldular. Bir menn'ine yedi dirhem verdiler. Hazret-i Osmân satmam, dedi. Niçin dediler. Sizden dahâ fazla fiyât ile alıcı var. Her kim dahâ fazla verirse ona veririm, dedi. Sahâbe-i kirâm mağmûm [gamlı] ve mahzûn dönüp, Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin huzûruna varıp, söylediler. Dediler, yâ Sıddîk, yâ halîfe-i resûl-i muhtâr; bilmezsin ki, Osmân bu gün bize neyledi. Biz buğdayını almağa vardık. Her menn'ine yedi dirhem verdik. Vermedi. Bize, sizden dahâ fazla fiyât ile müşterî var. Ona vereceğim diye de cevâb verdi. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin eshâbına böyle cevâb vermesi lâyık mıdır. Eshâbdan ve Muhâcir ve Ensârdan olarak

kim vardır ki, böyle ihtiyâc mahallinde malını satmayıp, ziyâde [çok] para ister. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” buyurdular, sizin Osmân ile münâkaşanız olmamışdır. Onun hakkında kötü düşünmeyiniz ki, o Cennet-i Me’vâda Resûlullahın refîkidir. Resûlullahın dâmâdıdır. Siz Osmânın sözünü düşünmemişsinizdir. Sonra Sahâbe-i güzîne buyurdular ki, benim ile geliniz. Se’âdet ile kalkıp, hazret-i Osmânın yanına geldiler. Hazret-i Osmâna buyurdular ki: Yâ Osmân! Eshâb sizden şikâyet edip, sizin bir sözünüze üzülmüşler. Hazret-i Osmân dedi ki; yâ halîfe-i Resûlillah, söylediklerim hakkında ne söylerler. Ebû Bekr “radıyallahü anh” dedi ki: Sen demişsin ki, sizden dahâ fazla fiyât ile almak istiyen var. Hazret-i Osmân dedi ki: Evet yâ halîfe-i Resûlillah! O fazlaya alan, onun birini yediyüze alır. Bunlar biri yediye alır. Biz bu buğdayı ona verdik ki, biri yediyüze alır. O yüz deve yükü buğdayı Medîne fukarâsına tasadduk edip ve develeri de kurban etdi. Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” bunu görüp, şâd oldu. Kalkıp, Osmân “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinin alnından öpdü. Buyurdu ki: Ben bilmişdim ki, Eshâb senin sözünü anlamamışlardır ve murâdının ne olduğunu bilmemişlerdir. O gece emîr-ül mü’minîn Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh”, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerini rü’yâda gördü. Hulleler giymiş, mubârek başına sarığını sarmış; mubârek elinde bir demet menekşe ile, nâzik civânlar gibi gülerek bağdan geliyordu. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” dedi ki, (Yâ Resûlallah! Nereden teşrîf edersiniz.) Buyurdular: (Osmân bin Affânın ziyâfetinden geliyorum. İyi sadaka verdi. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri dörtyüz yük misk ve anber hazret-i Osmâna verdi.)

Ellidördüncü Menâkıb: Haberde gelmişdir. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: (Osmân bin Affânın şehîd olduğu vaktde, kıyâmet gününe kadar her kim müslimânların erkeğinden ve kadınından, Osmânın şehâdetini okuyunca; yâhud dinleyince, yâhud fikr edince [düşününce], onun sebebi ile mahzûn ve mağmûm [gamlı] olup, gözünden yaş gelirse, o kimsenin kulağı, ölüm zemânında Lâ büşrâ [müjde yok] nidâsını işitmez. Onun gözü kabrde ve kıyâmetde karanlık ve körlük görmez. Onun gönlü dünyâda ve âhıretde

ayrılık derdi ile dertlenmez.) [Ya'nî müjde var nidâsını işitir. Kabr ve karanlıkda görür. Gönlü açık olur.]

Ellibeşinci Menâkıb: Hazret-i Aliyyül Mürtedâ "kerremallahü vecheh", Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinden sordu: (Yâ Resûlallah! Kıyâmet günü evvelâ kimin hesâbını görürler.) Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki, (Evvelâ hesâbı görülen benim. Sonra Ebû Bekr, sonra Ömer, sonra sen yâ Alî!). Hazret-i Alî dedi ki, (Osmânın hesâbı nasıl olur?) Buyurdular ki, (Benim bir vakt Osmâna bir hâcetim düşdü [ihtiyâcım oldu]. O hâceti Osmândan gizli taleb etdim [Gizlice yapmasını istedim]. Osmân o hâcetimi [isteğimi] gizlice yerine getirdi. Ben Hak sübhânehü ve teâlâdan ricâ etdim [istedim], Osmânın hesâbı gizli olsun.)

(Düâ): Emîr-ül mü'minîn Osmân "radıyallahü teâlâ anh" dâimâ bu düâyı okurdu: (Allahım! Dînimi, islâmımı, emânetimi ve îmânımı, fercimi [hayâmı] muhâfaza eyle!)

Osmân; üçüncü meh-i hilâfet,
mazlûm-ü şehîd-ü zü se'âdet.

Dâmâd-ı Nebî, kemâl pîşe,
ferhunde likâ, şeh-i firâset.

Ol himmet edip, becân ol dem,
techîz olundu, ceyş-i usret.

Bu dîn-i mübîne, her cihetle,
hizmetle buldu, fevz-u rif'at.

Eylerdi hayâ, Melâik, ondan,
tashîh olundu, bu rivâyet.

Nûreyni sahâbet etdi; oldu,
mahsûs ona, bu büyük devlet.

Sevmek gerek, ol bihin kadrî,
İslâma budur, büyük alâmet.

Ayrılma! O şem'i râh-ı dinden,
lâzımsa sana eğer hidâyet.

Etsin o şehin Hudây-ı mennân,
rûhuna hezâr ravh-u ihsân.

BEŞİNCİ BÂB

Ebû Bekr, Ömer ve Osmân “radıyallahü anhüm” Menâkıbı:

Birinci Menâkıb: İmâm-ı Begavî “rahimehullahü teâlâ” **(Mesâbîh-i şerîf)** kitâbında, Enes bin Mâlik “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinden rivâyet ederler. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri Uhud dağına çıkdılar. Ebû Bekr, Ömer ve Osmân “radıyallahü teâlâ anhüm” da Uhud dağına çıkdılar. Dağ sallandı, ya’nî zelzele oldu. Resûl-i ekrem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri mubârek ayağı şerîfleri ile dağa vurdu ve buyurdu ki, (Sâbit ol yâ Uhud! Senin üzerinde bir Peygamber, bir Sıddîk, iki şehîd vardır.)

İkinci Menâkıb: Yine **(Mesâbîh-i şerîf)**de Ebû Mûsâ el Eş’arî “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinden nakl olunmuşdur. Ebû Mûsâ el-Eş’arî buyurdu ki, ben Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin huzûr-ı şerîflerinde idim. Medîne-i münevvere bağlarından bir bağda idik. Bir şahs geldi. Kapıyı açmak taleb etdi. Hazret-i Resûl-i ekrem bana buyurdu: (Var, kapıyı aç. Cennet ile onu müjdele!) Ben de varıp, kapıyı açdım. Bakdım ki, hazret-i Ebû Bekrdir. Resûlullahın buyurduğu şey ile müjde verdim. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerine hamd etdi. Ondan sonra bir şahs dahâ geldi. Kapıyı açmak taleb etdi. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdu: (Var kapıyı aç ve Cennet ile ona müjde ver.) Ben de varıp, kapıyı açdım. Bakdım ki, hazret-i Ömerdir. Ona, Resûlullah hazretlerinin buyurdukları şeyi haber verdim. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerine hamd etdi. Ondan sonra bir şahs dahâ kapının açılmasını taleb etdi. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdu: (Var kapıyı aç ve Ona Cennet ile müjde ver ve o belâlar onun üzerine erişir.) Ben de varıp, kapıyı açdım. Bakdım ki, hazret-i Osmândır. Ona, Resûlullah hazretlerinin buyurduklarını haber verdim. Osmân “radıyallahü teâlâ anh” Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerine hamd edip,

sonra dedi ki, (Allahül müste'ân) [Yardım ancak Allahü teâlâdan istenir.]

Üçüncü Menâkıb: Yine **(Mesâbîh-i şerîf)** kitâbında hasen olarak bildirilen hadîs-i şerîfde, Abdüllah ibni Ömer "radıyallahü teâlâ anhümâ" hazretlerinden rivâyet olunmuşdur. İbni Ömer dedi ki, biz bu üç serveri, Ebû Bekr, Ömer ve Osmânı "radıyallahü anhüm", Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" zemân-ı şerîflerinde andığımızda terdiye ederdik. Ya'nî "radıyallahü anh" der idik.

Dördüncü Menâkıb: (Lübâb-ül elbâb) kitâbında, Ömer Dehlekî "rahimehullahü teâlâ" rivâyet eylemişdir. Şihrîn-i Hôşeb din büyüklerindendir. Âhıret yolunun sâliklerindendir ve âriflerdendir. Tabakât-ı meşâyıhdendir. Basîret ve derece sâhiblerindendir. Demişlerdir ki, Bir gün öğle nemâzını kılıp, menzile dönerken [ikâmetgâhına giderken] iki merdi [kişiyi] gördüm. Birbiri ile husûmet [münâkaşa] ederler. Birbirine hoş olmıyan sözler söylerler. Ben dedim ki, Sübhânallah! Sizin elbiseniz mü'min libâsı, ammâ sözleriniz câhillerin sözleridir. O iki kişinin birisi dedi: Sen işitmez misin ki, bu mübtedi' [i'tikâdı bozuk] kötü sözler söyler. Ben dedim, ne söyler. Dedi ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinden sonra hilâfet, hazret-i Alînin idi. Ebû Bekr ve Ömer ve Osmân galebe edip, cebren hilâfete geçdiler, diye söyler. O mübtedi'a dedim, böyle söyleme. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinden sonra mü'minlerin büyüğü Ebû Bekrdir. Sonra Ömer, ondan sonra Osmândır. Ondan sonra Alîdir "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în". Diğer sünnî merde [şahsa] dedim ki, bununla münâkaşayı bırak. Allahü teâlâ onun cezâsını verir. O sünnî, Vallahi ben onu tâ benimle onun arasında hükm etmeyince elden bırakmam, dedi. Ben, Sübhânallah! Hazret-i Muhammed "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" âhırete intikâl buyurmuşdur. Ve gökden vahy gelmesi de kesilmişdir. Sizin aranızda ben nasıl hükm edeyim, dedim. Sünnî olan genç bakdı gördü ki bir hamâm külhânı, ateş vurup, iyice kızmış. O râfizîye dedi ki, insâf et ve söylediğin sözden pişmân ol ve rücû' et. Yoksa, gel ikimiz bu ateşe girelim. Hak üzere olan Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin emri ile halâs olur [kur-

tulur]. O mübtedi’ râfizî dedi ki, insâf veremem, ben hak üzereyim. Ammâ gel ateşe girelim. Ben [Şihrîn-i Hôşeb] dedim, etmeyiniz ki, Allahü tebâreke ve teâlâ bundan nehy etmişdir. O sünnî ve dîni pâk merd dedi ki, çâresiz ateşe girmeli. Sonra sünnî ve mübtedi’ her ikisi ateş yanına vardılar. Sünnî, başını yukarı kaldırıp, dedi, yâ Rabbel âlemîn! Şükr ve hamd, fadl ve minnet Senin içindir. Seni ve melekleri şâhid etdim. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinden sonra halkın en iyisi Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh”, yâr-i gâr [mağara arkadaşı] ve mûnis-i Resûlullah idi. Dahâ bir çok fazîletlerini de saydı. Ondan sonra Ömer-ül Fârûkdur. Ondan sonra Osmân-ı Zinnûreyndir. Ondan sonra Aliyyül mürtedâdır “radıyallahü teâlâ anhüm”. Sonra, (Benim dînim ve mezhebim budur. Eğer Hak üzere isem, bu ateşi benim üzerimden halâs eyle ki, İbrâhîm Halîl “alâ nebiyyinâ ve aleyhisselâm” hazretlerini yakmadığın gibi, beni de yakma) dedi ve ateşe girdi. Sonra râfizî baş kaldırıp, dedi ki, ey Bârî [ey Allahım!] Bütün hamd ve şükrler senin içindir. Benim mezhebim ve i’tikâdım budur ki, Resûlullah hazretlerinden sonra halkın en yükseği Alî bin Ebî Tâlibdir. Ebû Bekr, Ömer ve Osmân zulm etdiler. Hilâfeti ondan aldılar. Ebû Bekr, Ömer ve Osmândan bîzârım. Eğer benim sözüm doğru ise, bu ateşi benim üzerime soğuk eyle, dedi ve o da ateşe girdi. O külhâncı, o fırının kapısını kapadı. Şihrin-i Hôşeb “rahimehullah” der ki, benim karârım kalmadı. Hâlim mütegayyir oldu [değişdi]. Ondan buna, bundan ona koşdum ve dolandım ve fikr ederdim ki, onların hâli ateş içinde ne oluyordu. İkindi vakti oldu. Bakdım, o külhânın kapağı düşdü. Düşündüm ki, şimdi bu ateşden selâmet ile kim çıkar. Ağlardım ve gözüm ona bakıp dururdum. Hemen gördüm o sünnî terlemiş olarak ateşden dışarı geldi. Hemen kalkdım. Onu kucakladım. İki gözünün arasından öpdüm. Dedim ki, Allahü tebâreke ve teâlâ seni ateşde ne yapdı. Dedi ki, beni bir bostâna iletdiler ve bir döşek üzerinde uyutdular. Dediler, gelinlerin yatdığı gibi yat. Ben de bu âna dek yatdım. Tâ şimdi kalkıp, uyardılar ve dediler, kalk nemâz vakti geldi. İkindi nemâzını cemâ’at ile kılasın. Ben de dışarı geldim. Şihrîn-i Hôşeb der ki, o sünnînin elini tutup, hemen o mekâna oturtup, külhâncıları çağırdım. Kürek getirip, o ateşi dışarı çı-

karıp, râfizîyi kürek ile çekdiler. Temâm vücûdu yanmış, kömür gibi olmuş. Ancak alnı üzeri açık kalmış, yanmamış. Alnının üzerinde üç satır yazılmış. (Birinci satırda, (Bu tugyân ve isyân eden bir kuldur.) İkinci satırda, (Ebû Bekr, Ömer ve Osmâna hurmet etmedi.) Üçüncü satırda, (Bu kul bâgî oldu [isyân etdi]. Ebû Bekr ve Ömer ve Osmâna kâfir oldu dedi ve Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin rahmetinden ümîd kesdi.) yazılmışdı. Şihrîn-i Hôşeb der ki, o gün dörtbin râfizî tevbe edip, sünnî müslimân oldular. Üç gün boyunca etrâfdan halk gelip, o mübtedi' râfizîye bakdılar. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin yapdığını ve kahrını müşâhede edip, ibret aldılar. Uzak şehrlere nâmeler [mektûblar] yazıp, gönderdiler ki, zinhâr ve zinhâr [kat'iyyetle], hiç kimse, Ebû Bekr ve Ömer ve Osmân "radıyallahü teâlâ anhüm" hazretlerine kötü sözler söyleyip, seb' etmeye ki, böyle ahvâl vâki' oldu. (İbret alınız, ey akl sâhibleri.)

Beşinci Menâkıb: İstanbulda Mustafâ Pâşa Câmi'inde halka nasîhat eden, Sünbül efendi seccâdesinde halîfe olan Hasen efendi "rahimehullah" rivâyet eder. Arabistânda seyâhat ederken, Hasen-i Basrî "kuddise sirruh" hazretlerinin mezârını ziyâret etmek niyyeti ile Basraya vardım. Hâcı Ahmed derler bir mü'min muvahhid kimsenin odasına müsâfir oldum. Birkaç gün orada müsâfir kaldım. Konuşma esnâsında, hâcı Ahmed hikâye eyledi ki, şehrimizde Yahyâ adlı bir imâm var idi. Gâyet ilm ve söz sâhibi bir kimse idi. Lâkin râfizîlerden idi. Def'alarca, hazret-i Ebû Bekr ve hazret-i Ömer-ül Fârûk ve hazret-i Osmân bin Affân "radıyallahü teâlâ anhüm" haklarında nice uygunsuz sözler işitdik. Ammâ gelen pâşaların koltuğuna girmekle [onlar ile iyi geçinmek ile] kimse ona bir şey yapmağa cür'et edemezdi. Onların ona zararı olmazdı. Hattâ bir gün pâşaya benden şikâyet eder. Benim onun ardında nemâz kılmadığımı, müslimânları onun arkasında nemâz kılmakdan, ona uymakdan men' etdiğimi söyler. O da beni çağırıp, niçin imâma uyarak nemâz kılmazsın, dedi. Ben de dedim ki, sultânım, ahvâline vâkıf olduğum için uymuyorum. Pâşa ıtâb tarîkiyle [azarlama yolu ile] dedi ki, elbette uyup nemâz kılmalısın, yoksa sen bilirsin, hâlini perîşân

ederim. Ben dedim ki; sultânım! Göz göre göre kişi kendini ateşe bırakır mı? Bir kimsenin ahvâlini bildikden sonra, o ânda başımı dahî kessen ona uyup [iktidâ’ edip] nemâz kılmam, dedim, dışarı çıkdım. Birkaç günden sonra, bir gün çarşıda otururken, o râfizî imâm Yahyâyı gördüm. İmâm durmayıp, yüksek sesle çağırıp, yanıma gelin müslimânlar diye seslenir. Acele ile, acaba ne haber var diye yanına vardık. Gördük ki, avucu içine dişlerini doldurmuş. Ne oldu diye süâl etdik. Cevâb verdi ki, bunlar, ağzımda olan dişlerimdir. Bu gece rü’yâmda gördüm. Kıyâmet kopmuş. Bana da susuzluk ârız olmuş ki, helâk olmak üzereyim [ölmek üzereyim]. Mahşer yerine giderken bir büyük havuz gördüm. Kenârında yaşlı, nûr yüzlü biri durur. Gelip-geçenlere su ulaşdırır. Yanına vardım. Süâl etdim ki, sen kimsin. Ebû Bekr-i Sıddîkım “radıyallahü anh”, dedi. Ben dedim ki, dünyâda iken ben seni sevmezdim. Suyundan da içmem. Sonra havuzun bir tarafını dolaşdım. Uzun boylu, salâbetli [sağlam] ve mehâbetli [heybetli] sultân durur. Gelenlere su ulaşdırır. Yanına varıp, dedim ki, sen kimsin. Dedi ki, Ömer-ül Fârûkum “radıyallahü anh”. Ne dünyâda iken severdim, ne şimdi. Suyundan içmem deyip, havuzun bir tarafını dolaşdım. Gördüm ki bir alîm ve selîm bir pîr-i mubârek durur. Gelene ve gidene su ulaşdırır. Nûr yüzünden ışık vurur. Yanına varıp, dedim, sen kimsin! Ben Osmân-ı Zinnûreynim “radıyallahü anh”. Ben dedim. Seni dünyâda sevmezdim. Suyundan da içmem. Havuzun o köşesini de dolaşdım. İri yapılı, orta boylu, uzun sakallı ve şecâ’at ve mehâbetli [heybetli] ve cesâretli bir sâhib-i se’âdet su ulaşdırır. Havuz kenârına, yanına vardım. Dedim ki, sen kimsin. Dedi ki, Aliyyül mürtedâyım “radıyallahü anh”. Ben hemen mubârek ayaklarına düşüp, yüzümü ve gözümü sürdüm. Dedim ki, sultânım, meded bana. Bir içim su ihsân et ki, gâyet susamışım. Buyurdu ki, yukarıda benim kardeşlerime rast gelmedin mi. Ben dedim, evet rast geldim. Lâkin ben onları sevmiyorum. Sularını da içmedim. Seni severim. Suyundan içmek isterim, deyince, İmâm hazretleri “radıyallahü teâlâ anh” benim sûratıma bir tokat vurdu ki, o ızdırâb ile uyandım. Bütün dişlerim avucumun içine düşdü. Ey müslimânlar, bu âna kadar dalâlet yolunda idim. Allahü teâlâya hamd ol-

sun ki, Allahü Sübhânehü ve teâlâ şimdi hidâyet edip, doğru yola kavuşdum, deyip, çihâr yâr-i güzînin muhabbetini kalbinde ihlâs ile yerleşdirdi. Rübâi:

Gördüğü rü'yâda ki, döküldü bütün dişleri,
Se'âdet yolunu buldurdu, dökülen bu dişleri.

Zebânîler ona ateşi hâzırlamışlar iken,
Böylece kurtuldu o elîm ateşden!

Altıncı Menâkıb: Bir râfizî, ayakkabısının ökçesine, Ebû Bekr, Ömer ve Osmân "radıyallahü teâlâ anhüm" hazretlerinin ismlerini kazdırmışdı. Bir yola giderken basdığı yerde bu serverlerin ism-i şerîfleri okunurdu. Bir mü'min muvahhid kimse, onun ardında gelirdi. O serverlerin ismlerini görünce izin tutup gitdi [ya'nî o izi ta'kîb etdi]. Mel'ûn râfizî ana yoldan çıkıp, bir ormana sapmış. Bir ağaç gölgesinde uyumuş. O mü'min sofî de izleyip giderken, yoldan sapdığını görünce, o da ormana teveccüh edip [girip], o râfizîye erişip, gördü ki, yüzü üzerine yatmış. Ayakkabılarının altında o üç din büyüğünün ism-i şerîflerini kazımış gördü. Diledi ki o râfizîyi öldürsün. Yine düşündü ki, belki, bu ismlerin yazıldığından haberi yokdur, sorayım, dedi. Şî'î gözlerini açdı. Gördü ki, başı üzerinde bir sofî durur. Sofî sordu ki, ayaklarının altında olan ism-i şerîflerden haberin var mıdır. Mel'ûn râfizî, kötü sözler söylemeğe başlar. Sofînin yanında da bir gizli kılıncı var imiş. Çıkarıp (Bismillâhirrahmânirrahîm) deyip, râfizîyi öldürür. Kılıncı kınına koyup, râfizînin murdar leşini sürüyüp, bir çukura koyar. Üzerine biraz çör-çöp bırakır. Sonra yoluna revân olur. Biraz yol gider. Karşıdan çok heybetli dört atlı görünür. Sofîyi görürler. Üzerine at salıp, derler ki, sen adam öldürmüşsün, kanlısın. Çabuk leşini bize göster. Sofî feryâd eyledi. Ben fakîrim, kâtil değilim, nice-nice özr ve behâne ederse de, gördü ki ellerinden kurtulamadı. O dört atlının arasından birisi göğsüne harbesini dayayıp dedi ki, dön geri, yoksa sen bilirsin. Sofî de çâresiz önlerine düşüp, o mel'ûnun murdar leşini gömdüğü çukura gelir. Üzerinde olan çalıyı kaldırdığı gibi, bakdı ki, râfizînin yerinde bir büyük domuz leşi yatar. Sofî onu gördüğü gibi, hayret edip, tefekküre vardı. Ondan sonra bu dört atlı sofîye dediler ki, sana müjde olsun ki, Allahü teâlâ senin cümle günâhlarını afv etdi ve Cehen-

nem ateşinden âzâd etdi. Cenneti nasîb kıldı. Sofî de şâd ve mesrûr olup, onlara sordu ki, siz kimlersiniz. Onlar buyurdular ki, birimiz Ebû Bekr ve birimiz Ömer ve birimiz Osmân, evvelce göğsüne harbeyi koyan da hazret-i Alîdir "radıyallahü anhüm". Sofî de Allahü tebâreke ve teâlânın bu ihsânına şükr edip, şâd ve handân olarak yoluna gitdi.

Yedinci Menâkıb: Bir zemânlar bir tâcir var idi. İsmine Eyyûb bin Hasen derler idi. Pâdişâhlardan birine ba'zı kumaş ve meta' satmak için huzûruna varır. Tesâdüfen o sırada pâdişâh; emîr-ül mü'minîn Ebû Bekr, Ömer ve Osmân "radıyallahü teâlâ anhüm" hakkında uygun olmıyan kötü sözler söyler. Tâcirin gönlüne bu sözler hoş gelmez! Pâdişâha nasîhat etmek ister. Sonra, o sultânlara [üç halîfeye] dil uzatan zâlimlerden hayr gelmez, belki söylersem beni öldürür; deyip, işini görüp, gider. O gece Server-i âlem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerini rü'yâsında görür. O pâdişâhı da orada, huzûrlarında durmuş görür. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri, tâcire iltifât edip, buyurur ki: (Benim Eshâbıma uygunsuz sözler [kelimeler] söyliyen bu mudur.) Evet yâ Resûlallah diye cevâb verdikde, bunu katl eyle diye öldürülmesini emr buyurur. Ben dedim, (Yâ Resûlallah! Bir nesne yokdur ki onu katl edeyim.) Resûl-i ekrem hazretleri tâcirin eline bir bıçak verir. Tâcir de emr-i şerîfine itâ'at edip, şahsı boğazlar. Rü'yâdan uyanıp, bu rü'yâyı varıp, şâha anlatmak ister. Serâyının kapısına varır ki, ağlamak ve feryâd sesleri işitir. Bu hâl nedir diye sorar. Cevâb verirler ki: Bu gece pâdişâhı yatağında katl etmişler.

Sekizinci Menâkıb: Tebriz şehrinde bir râfizî vardı. Dâimâ işi-gücü bu üç serveri seb' etmek [kötülemek] idi ve bunlara buğz ve adâvet etmek idi. Bir gece rü'yâsında gördü ki, kıyâmet kopmuş. Bütün mahlûklar ayak üzere durur. Herkes hayret içinde gezerken, buna gâyet susuzluk ârız olmuş. Mahşer yerinde gezip, su ararken gördü ki, bir alay adam geçer. Aralarında bir mubârek âdem vardır. Elinde bir maşrapa tutar. Durmayıp, su dağıtır. O râfizî derhâl o ihtiyâr kişinin önüne vardı. Bana da su ver, dedi. O nûr yüzlü kişi su verdi. İçeceği sırada o pîrin ism-i şerîfini sordu. Dediler ki, bunun adına Ebû Bekr-i Sıddîk

“radıyallahü teâlâ anh” derler. Ne zemân ki o mubârek ismi işitdi. Suyu içmeyip geri verdi. Ondan sonra bir alay dahâ geldi. Onların aralarında bir nûrânî ve vakâr sâhibi adam var. Elinde bir maşrapa su tutar. Durmayıp mahşer yerinde istiyene su verir. O râfizî onun yanına varıp, su istedi. O da maşrapayı sundu. İçeceği zemân onun da, ism-i şerîfini sordu. Dediler, bunun adına Ömer-ül Fârûk derler. Ne zemân Ömer-ül Fârûkun ism-i şerîfini işitdi. Suyu içmeyip, geri verdi. Ondan sonra bir alay dahâ adam geldi. Onların aralarında bir nûr yüzlü adam var. Elinde bir maşrapa ile su tutup, durmayıp ulaşdırır. O râfizî onun yanına varıp, su istedi. O da eline su verdi. İçeceği zemân ism-i şerîfini sordu. Dediler ki, bunun ismine Osmân-ı zinnûreyn “radıyallahü teâlâ anh” derler. Osmân-ı zinnûreynin ism-i şerîfini işitdi. Suyu içmeyip, geri verdi. Ondan sonra bir alay dahâ adam geldi. Onların aralarında, büyük, heybetli, se’âdet sâhibi bir zât var. Elinde bir maşrapa su tutar. Durmayıp, dağıtır. O râfizî derhâl yanına varıp su istedi. O zemân onun da ism-i şerîfini sordu. Dediler ki, bunun adı Aliyyül mürtedâdır “radıyallahü teâlâ anh”. Aliyyül mürtedânın ism-i şerîfini işitdi. Mubârek ayaklarına düşüp, meded yâ Alî, bana da su ver diye feryâd etdi. Hazret-i Alî “kerremallahü vecheh ve radıyallahü teâlâ anh” ona, önce geçen büyüklerden niçin su taleb edip, içmedin diye sordu. O râfizî dedi ki, ben dünyâda iken onları sevmezdim. Dâimâ buğz ve adâvet ederdim. Onların sularından da içmem. Ben seni severdim. Senin âşıklarındanım, dedi. Hazret-i Alî “kerremallahü vecheh” iki mubârek parmaklarını o râfizînin gözlerine sokup, iki gözünü de çıkardı. O acı ile uykudan uyanıp, kendini kör buldu. Hattâ ba’zı kimselerden mervîdir ki, merhûm Sultân Süleymân “aleyhirrahmetü rabbihül gufrân” acem [Îrân] seferinde o köre Tebrîz sokaklarında rast gelmişdir ki, süâl edip, bu vak’âyı bizzat kendinden, olduğu gibi işitmişdir. Yapdığı işe pişmân olup, dâimâ tevbe ve istigfâr ederdi. Ve halka nasîhat ederdi.

Dokuzuncu Menâkıb: Bir mü’min muvahhid ile bir râfizî, Mekke-i Mükerremeye giderken yol arkadaşı oldular. O mü’min, râfizîye herhâlde nasîhat eder ve derdi ki: (Gel bu râfizîlikden ferâgat eyle, bunun sonu nedâmetdir [pişmânlıkdır].

Dünyâda yüz karalığıdır ve âhıretde hasretdir. Göz göre göre niçin kendine kıyarsın. Ve cânını Cehennem ateşine atarsın. Molla Câmî "kuddise sirruhüssâmî" hazretlerinin kıt'asını râfizîler hakkında işitmemişmisin. Bu kötü fi'lden vazgeç. Yoksa son pişmânlık fâide vermez. İşitmedim ki, bir kimse Çihâr yâr-i güzîn "rıdvânullahü teâlâ aleyhim ecma'în" hazretlerini sevmese; Allahü tebâreke ve teâlâ saklasın; o kimse nasîhat almayıp, aslâ ona tenbîh te'sîr etmez.) Gördü ki, insâfa gelmedi. Hem meşhûrdur: Cühûd îmâna gelmez! Mülhid kişi tevbekâr olmaz! O mü'mine nisbet için, râfizî i'tikâdından vazgeçmedi. Nasîhatlarını maskaralığa aldı. Hikmet-i Rabbânî, Kâ'be-i şerîfeye yaklaşdıklarında, bir hınzır göründü. Hemen o mel'ûn râfizî deve üzerinde iken, Allahü teâlânın emri ile hınzır şeklinde olup, deve üzerinden yere atlayıp, hınzırlara karışıp, onlar ile gitdi. Bütün hâcılar bu ahvâli görüp, ibret aldılar. Aklı olan kimse bu kıssadan hisse alıp, çihâr yâr-i güzîn "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" hazretlerine karşı, zerre mikdârı buğz ve adâvetden kalbini pâk edip, hem çihâr yâr-i güzîn sevgisi ile kalbini doldurur.

Onuncu Menâkıb: Bir zemânda bir yehûdî bir râfizî ile çekişip, dövüşürler. Allahü teâlâ kelbi [köpeği] hınzır [domuz] üzerine musallat eder. Yehûdî râfizînin gözünü çıkarır. Râfizî yehûdînin eteğine yapışıp, mahkemeye götürüp, kâdî huzûruna varırlar. Râfizî der ki, bu yehûdî benim gözümü çıkardı. Efendi hazretleri, hakkımı bu yehûdîden alıver. Kâdî efendi, yehûdîye ıtâb edip, bre mel'ûn, bu kişinin gözünü niçin çıkardın, dedi. Yehûdî dedi, sultânım işitdim ki, rûz-i mahşerde râfizîler yehûdîlerin merkebi olup, yehûdîler üzerine binip, Cehennem ateşine varırlar. Benim o gün bineğim bu olsun diye gözünün birini çıkardım. Zîrâ hâfızam za'îf ve görüşüm azdır. Şâyed o günde teşhîs etmem güç olup ve yaya olarak Cehenneme varmakdan ise, bir gözlü merkebe binmek iyidir, dedi. Kâdî efendi ve meclisde hâzır olanlar yehûdînin bu ilzâmından hoşlandılar ve râfizîye ta'zîr eylediler [azarladılar]. Muhakkak râfizîlerin Allahü teâlâ katında ve insanlar yanında bütün milletden kötü olduklarında şübhe yokdur. Zîrâ kâfirlerin inâdları bâtıl da olsa birer cevâbları vardır. Ammâ bu mel'ûnların aslâ bir delîlleri yokdur. Ondan dolayıdır ki, hazret-i Molla Câmî "kuddise sirruhüssâ-

mî" râfizîler hakkında şöyle buyurmuşdur: Kıt'a:

> ***Râfizî olur kıyâmetde yehûdî eşeği,***
> ***Yeder onu mülhid câhil, tutup elinde yularını.***
>
> ***Nasrânî elinde bir demir çomak ile,***
> ***Sürer onu tâ o menzile dâr-el bevâr.***
>
> ***Nice yüzbin la'net o Hakdan, Resûlden de,***
> ***Eşeğe binene yedene sürene ki var.***

Râfizîler kıyâmet gününde başka bir bölük olup, süâlsiz ve azâbsız Cennete dâhil olalım diye ümîd edip, doğru Cennetin yolunu tutup, giderler. Cennet kapılarından bir kapıya varırlar. Görürler ki, kapıda Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri durur. Durmadan kevser şerâbını ehl-i islâma içirir. Râfizîler hazret-i Ebû Bekri görünce derler ki, dünyâda iken biz bunu sevmezdik. Şimdi de bunun olduğu kapıdan Cennete girmeyiz. Ve bunun elinden kevser şerâbını içmeyiz. Oradan dönüp Cennetin bir başka kapısına varırlar. Görürler ki, o kapıda hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" durur. Durmadan mü'minlere kevser şerâbı içirir. Tekrâr o hınzırlar derler ki, dünyâda iken biz bunu sevmezdik. Şimdi bunun olduğu kapıdan Cennete girmeyiz. Ve kevser şerâbını da içmeyiz. Oradan dönüp, bir başka kapısına varırlar. O kapıda Osmân "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri durur. Müslimânlara kevser şerâbı içirir. Tekrâr o murdârlar derler ki, dünyâda iken biz bunu da sevmezdik. Onun olduğu kapıdan da Cennete girmeyiz. Bunun da elinden kevser şerâbını içmeyiz. Oradan da dönüp, Cennetin bir başka kapısına varırlar. Görseler ki, o kapıda duran İmâm-ı Alî "radıyallahü teâlâ anh" hazretleridir. Bunlara sorar ki, hazret-i Ebû Bekr, hazret-i Ömer ve hazret-i Osmânın "radıyallahü teâlâ anhüm" kapılarına uğramadınız mı? Onlardan kevser şerâbını içmediniz mi? Onlar derler ki, Onları biz dünyâda iken sevmezdik. Onun için biz bugün de onların şerâblarından da içmedik. Onların kapılarından Cennete girmedik. Dünyâda iken biz seni severdik. Senin elinden kevser şerâbını içmek isteriz. Senin kapından Cennete girmek isteriz. Alî "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri bunları red eyleyip, bre mel'ûnlar! Bilmez misiniz ki onlardan tezkire alma-

yınca kimseyi Cennete koymam ve kevser şerâbını içirmem. Yıkılın buradan, buyurur. Hazret-i Alîden yüz bulamayınca, can başlarına sıçrar. Bilirler ki, yanlış yola gitdiklerinden belâya uğradılar. Yapdıkları işe pişmân olup, nedâmetler çekerler. Velâkin bu pişmânlıklarının fâidesini görmezler. Bu felâketde iken her râfizîye birer yehûdî havâle olunur. Şimdiye dek sizleri ararız, nerede gezersiniz, derler. Yine o hâlde birer nasrânî de gelerek, birer râfizînin sakalını tutup, çeke-çeke mahşer yerinin temâmını gezdirirler. Bütün mahşer halkı arasında rüsvay olurlar. Ondan sonra Allahü teâlâ korusun, azâb için zebânîler gelir. Temâmını bu hâl ile Cehenneme götürürler. Beyt:

Ni'metleri fânî olan bu denî dünyâyı aşağı tut,
Sonu pişmânlık olan işi yapma.

Mahşer ehli bunlardan yüz dönüp, nefret ederler.

Onbirinci Menâkıb: Din büyüklerinden biri rivâyet eder. Medâyinde bulunuyordum. Her nerede bir kimse vefât etse, varıp ona kefen sarardım. Bir kimse gelip dedi ki, Kûfe ehlinden bir kervân geldi. Aralarında biri vefât etdi. Gelip kefen sarasın. Hizmetçimi kefen almağa gönderdim. Ben o kimsenin meyyitini görmeğe vardım. Yanına vardım. Gördüm ki, vefât eylemiş. Karnı üzerine bir kerpiç koymuşlar. Âniden o meyyit kalkıp oturdu. Feryâd edip, dedi ki, yazıklar olsun bana, vay bana. Ben dedim ki, (Lâ ilâhe illallah Muhammedün resûlullah) söyle. Bana dedi ki, bu kelime-i şerîfeyi demenin fâidesi yokdur. Zîrâ ben kavmim ile olurken, Ebû Bekr ve Ömer ve Osmân "radıyallahü teâlâ anhüm" hazretlerine dil uzatıp, uygunsuz sözler söylerlerdi. Ben de onlara uyar, söylerdim. Sonunda helâk oldum. Beni Cehenneme iletip yerimi gösterdiler. Benim rûhumu geri verdiler ki, halka haber vereyim. Sakın, sakın, o serverlere dil uzatmayın. Bu sözleri temâm etdikden sonra, tekrâr öldü. **(Şevâhid-ün nübüvve)**den terceme olunmuşdur.

Onikinci Menâkıb: Hazret-i Alî "kerremallahü vecheh" rivâyet buyurmuşlardır. Ebû Bekr, Ömer ve Osmân "radıyallahü teâlâ anhüm" hazretlerine uygun olmıyan sözler söyleyen bir

kimse vardı. Bir gün yüzünde bir yara peydâh oldu. O yara giderek yüzünü tutup, yüzünün temâmı kara oldu. Her dürlü ilâcı denediler, şifâ bulmadı. Bütün insanların yanında rüsvay oldu. Sonra bu şeklde öldü. Hem dünyâda ve hem âhıretde melâmet oldu [yüzü kara olmak bedbahtlığına kavuşdu]. **(Şevâhid-ün nübüvve)**den terceme olunmuşdur.

Onüçüncü Menâkıb: Büyüklerden biri rivâyet eder. Çocukluğumda râfizî bir hocam var idi. Beni de râfizî yapmışdı. Bir gece rü'yâmda kıyâmet kopmuş. Fahr-i âlem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri huzûrlarına ve mubârek hâk-i pâyelerine bütün halk toplanmış, şefâ'at ricâ ederler. Ben de huzûrlarına vardım ki, şefâ'at isteyeyim. Gördüm, sağ yanında nûr yüzlü, selîm ve hilm sâhibi ihtiyâr durur. Sol yanında bir mubârek kimse durur. O da şecâ'atlı ve bahâdır ve mubârek yüzü nûrlu bir kimsedir. Hemen beni gördüler. Dediler ki; yâ Resûlallah! Bu adam bizden ne ister ki, her gün bize dil uzatıyor, biz bu adama ne yapdık. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri mubârek elini uzatıp, beni tutmak istedi. Ben kaçdım. Bu ızdırâb ile ve bu korku ile uykudan uyandım. Gördüm ki, bütün saçım ve sakalım ve kaşım ve kirpiğim dökülmüş. Dört ay dışarı çıkamadım. Dünyânın ilâcını kullandım. Aslâ fâide vermedi. Bir gün dostlarımdan biri beni görmeğe geldi. Benim hâlimi sordukda, ben de ahvâlimi olduğu gibi anlatdım. O da dedi ki, sen meğer Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerine salevât getirmekden habersizsin. Birkaç gün salevât-i şerîfe getirmeğe devâm eyle ve Eshâb-ı güzîn "rıdvânullahi aleyhim ecma'în" hazretlerine, derûn-i dilden [kalbden] muhabbet eyle. Yapdığın kabâhatlere tevbe ve istigfâr eyle. Ümîd edilir ki, kısa zemânda bu belâdan kurtulup, halâs olursun. Hemen ibrik getirtip, abdest alıp, sonra iki rek'at nemâz kılıp, hâlis niyyet ile etdiğim işlere nâdim olup, tevbe ve istigfâra meşgûl oldum. Bir hafta temâm olmadan saçım ve sakalım, kaşım ve kirpiğim çıkıp, evvelkinden de çok oldu. Onun için, bu sultânlara ihânet üzere olanlar, dünyâda ve âhıretde sıkıntıdan kurtulamazlar. **(Şevâhid-ün nübüvve)**den terceme olunmuşdur.

Ondördüncü Menâkıb: İmâm-ı Müstagfirî **(Delâil-i Nübüv-**

ve) adlı kitâbında yazmışdır. Büyüklerden birisi rivâyet eder. Üç nefer kimse Yemen diyârına doğru yola çıkdılar. Bu müslimânlara bir de râfizî katılmış idi. Râfizî, O serverler [Eshâb-ı kirâm] hakkında uygunsuz kelimeler söylerdi. Bu müslimânlar ona her ne kadar nasîhatlar etdiler ise de aslâ te'sîr etmeyip, râfizî devâm ederdi. Berâberce birgün bir menzile kondular. Bir mikdâr istirâhat etdiler. Bir zemândan sonra uykudan uyanıp, abdest almağa kalkdılar. O bedbaht maymûn gibi yatarken, onu da uyardılar. Hemen uykudan uyandı. Âh, âh, herhâlde ben bu menzilde kalsam gerekdir, dedi. Müslimânlar dediler ki, bu menzilde niçin kalacaksın, aslâ olmaz. O bedbaht dedi ki, Peygamberi "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" rü'yâda gördüm ki, başımın ucuna geldi. Bana dedi ki, bre bedbaht, bu menzilde senin sûretin değişse gerek. Bu müslimânlar dediler ki, ne durursun, kalkıp, abdest alıp, tevbe ve istigfâra meşgûl olup, niyâzda bulun. O da ayaklarını toplayıp, kalkmak istedikde, o ân Allahü teâlânın emri ile iki ayak parmakları değişikliğe uğrayıp, maymun parmakları gibi oldu. Ondan sonra topuklarına kadar değişdi. Ondan sonra dizine kadar, ondan sonra kuşağına kadar, ondan sonra göğsüne kadar çıkdı. Sonra, temâm vücûdu maymûn oldu. Müslimânlar bu hâli görünce, tutup sıkıca devenin üzerine bağladılar. Yemene yakın vardıkda, akşama yakın bir meşelik yere uğradılar. Orada çok maymûn vardı. Hemen maymûnları gördü. Deve üzerinden zorlayıp, bağlarını kırıp, yere indi. Varıp o maymûnlara ulaşdı. Biz de maymûnlardan korkduk ki, bize hücûm edecekler diye. Sonra gördük ki, bütün maymûnlar yakın yere gelip, durdular. Değişikliğe uğrayan aralarından ayrılıp, bize karşı gelip, durdu. Gözlerinden o kadar yaş akdı ki, vasfa gelmez [anlatılamaz]. Sonra diğer maymûnlara karşı gitdi. Şimdi aklı olan kimselere hemen bu ibret yeter. Nerede kaldı ki, o büyükler hakkında nice âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîf vardır.

Yâ Rab, lutfün ile dâimâ bize doğru yolu göster,
Sapık yolları değil, sana varan yolu göster.

Onbeşinci Menâkıb: Büyüklerden biri Şâm şehrine uğrar. Bir mescidde sabâh nemâzını kılar. İmâm nemâzı kıldıkdan sonra, arkasını mihrâba dönüp, Ebû Bekr, Ömer ve Osmân

“radıyallahü teâlâ anhüm” hazretlerinin haklarında uygunsuz sözler söylemeğe başlar. O büyük zât, imâmdan bu sözleri işitince çok üzülüp ve mahzûn olarak kalkıp, yoluna gider. Bir seneden sonra yine yolu Şâm şehrine uğrar. Tekrâr o mescide varıp, sabâh nemâzını kılar. Nemâzı kıldıkdan sonra, imâm olan kimse, arkasını mihrâba dönüp, O serverlerin [Ebû Bekr, Ömer, Osmân “radıyallahü teâlâ anhüm” hazretlerinin] büyüklüklerinden bahs etmeğe, onları medh etmeğe başlar. O büyük zât, cemâ’atden birine süâl eyler ki, bu imâm geçen sene o serverlerin şânlarına uygunsuz sözler söyledi. Şimdi de medh ve senâ eyledi. Sebebi nedir. O müslimân dedi ki, evvelki imâmı görmek ister misin. O büyük zât dedi, görmek isterim. O da önüne düşüp, bir odaya girdiler. Gördü ki, bir siyâh köpek, boynundan zincir ile bağlı, yatar. O büyük dedi ki, bu kelb [köpek] nedir. O müslimân dedi ki, geçen seneki imâm budur. O din büyüklerine hâşâ, uygunsuz sözler söylerdi. Bir gün arkasını mihrâba dönüp, kötü âdeti üzere kötü sözler söylerken, değişip, bu sûrete girdi. O büyük yanına varıp, sen geçen seneki imâm mısın. O da eli ile başına işâret edip ve gözlerinden yaş akıtdı. Bu büyük de, Hak Sübhânehü ve teâlâ hazretlerine şükr edip, işte cezânı buldun, dedi. **(Şevâhid-ün nübüvve)**den terceme olunmuşdur.

Onaltıncı Menâkıb: Gâzîlerden biri rivâyet eder. Bir gazâda, cemâ’at ile gazâya giderken, aramızda Benî Temîmden Ebû Hayyân nâmında bir kimse vardı. O serverlerin haklarında uygun olmıyan çirkin sözler söylerdi. Hepimiz o mel’ûna nasîhat ederdik. Fâide etmeyip, uslanmazdı. Yolda bir hâkim var idi. Yolumuz ona uğradı. Hâdiseyi hâkime açıkladık. Hâkim bize dedi ki, o kimseyi benim yanımda bırakın. Mümkindir, onu ıslâh edeyim. Bir zemândan sonra yola müteveccih olup, giderken, o bedbahtı gördük ki, arkamızdan yetişdi. O mel’ûn kişiye hâkim hil’at giydirip, bir at bağışlamış. Ardımızdan yetişdi. Bize eziyyet vermek maksadı ile yine o serverlere uygunsuz sözler söylemeğe başladı. Bize karşı, ey Allahın düşmanları, beni nasıl buldunuz, dedi. Biz de dedik ki, ey bedbaht ve nasîbsiz kimse, bizden uzak ol. Yanımızda yürüme. Tâ ki senin nasîbsizliğin bize de bulaşmasın. Hepimiz üzerine yürüdük. Kovduk. Bizden uzak yürüdü. Mel’ûn, kazâ-i hâcet sebebi ile, yoldan sa-

pıp, bir yerde otururken, kızıl arılar üzerine hücûm etmişler. Mel'ûn feryâda başlayıp, bizden yardım istedikde, biz de şâyed bundan kurtulursa, insâfa gelir diye, bu niyyet ile yardıma vardık. Yanına vardığımızda, o arılar bize hücûm edip, az kaldı ki, hepimizi helâk edecekler. Biz de sokmalarına tâkat getiremeyip, çâresiz geriye kaçdık. O arılar da bize saldırmayı bırakıp, yine o bedbaht kişinin [râfizînin] üzerine saldırıp, bir sâatde gövdesinin etini delik-delik edip, bağıra-bağıra ölüp, cânı Cehenneme gitdi. Biz de bir yerde durup, bunun ahvâlini seyr ederken ve birbirimiz ile söyleşirken, gaybdan bir ses işitdik ki, çihâr yâr-i güzîni sevmiyen kişinin dünyâda cezâsı budur. Âhıretde yakalanacağı azâbların şiddeti ve nihâyeti yokdur, diyordu. **(Şevâhid-ün nübüvve)**den terceme olundu.

Onyedinci Menâkıb: Şeyh-i Ekber [Muhyiddîn-i Arabî] "kuddise sirruhül'azîz" hazretleri **(Fütühât-ı Mekkiyye)** adlı kitâbında zikr etmişdir. Evliyâullahdan bir tâife vardır ki, Recebîler derler. Onlar kırk kişi olup, fazla ve eksik olmazlar. Onların hâli Receb ayının ilk gününde öyle olur ki, sanki gökler üzerine konulmuşdur. Harekete mecalleri olmaz. Ne ayak üzerine durabilirler ve ne oturabilirler. Ellerini ve ayaklarını değil, gözlerini harekete kâdir olamazlar. Recebin ilk gününde öyle olurlar. Ammâ günden güne o hâlet bunlardan kalkar. Şa'bân ayı girince, temâmen o hâlden kurtulurlar. Onlara Recebde Allahü teâlânın izni ile çok keşf ve nihâyetsiz tecellîler olur. Şa'bân ayı girince bu hâller onlardan kalkar. Ba'zan o hâllerin ba'zısı o tâifenin ba'zısında sene temâm oluncaya kadar bâkî kalır. Hazret-i Şeyh "rahmetullahi teâlâ" der ki, o tâifeden birini gördüm ki, onda râfizînin keşfi bâkî kalmışdı. O Recebî, râfizîleri hınzır şeklinde görürdü. Ba'zan olurdu ki, hâli örtülü bir kişiye, hiç kimsenin mezhebini bilmediği kimseye uğrardı. Eğer o kişi râfizî i'tikâdında ise, hınzır sûretinde görürdü. O şahsı taleb ederdi. Ona nasîhat ederdi. Tevbe etmesini ve Allahü teâlâ hazretlerine rücû' etmesini ve râfizî olduğunu söylerdi. O şahs teaccüb ederdi. Eğer tevbe ederse ve tevbesinde sâdık olursa, onu insan sûretinde görürdü. Derdi ki, doğru söylersin. Eğer yalan söylüyorsa, o şahsı yine hınzır sûretinde görürdü. Tevbe etmedin. Yalan söylüyorsun, derdi. Bir gün, şâfi'î mezhebinde olan ve iyi olarak bilinen iki kimse ona geldiler. Hiç kimse onların

râfizî i'tikâdında olduğunu zan etmezdi. Şi'â cemâ'atinden de değiller idi. Lâkin o mezhebi seçmişler idi. O iki mu'temed kimse, o azîze [büyük zâta] vardılar. Bunları dışarı çıkarın, buyurdu. Sebebini sordular. Buyurdu ki, ben sizi hınzır sûretinde görürüm. Bu benimle Hak Sübhânehü ve teâlâ arasında bir alâmetdir ki, râfizîleri bana bu sûretde gösterir. Bu ma'nâdan te'accüb edip [şaşırıp], hemen o bâtıl mezhebden ve fâsid i'tikâddan temâmen dönüp, kurtuldular.

Onsekizinci Menâkıb: O sultânın haklarında edebsizlik etmiş ve uygunsuz sözler söylemiş olan râfizî tâifesinin cezâları. Hâce Muhammed Pârisâ "kuddise sirruhül'azîz" hazretleri **(Fasl-ül-hitâb)** adlı kitâbda buyurmuşdur. Hazret-i Alî "kerremallahü vecheh" buyurmuşlardır ki: (Bir tâife beni Ebû Bekr, Ömer ve Osmân "radıyallahü teâlâ anhüm" hazretlerinin üzerlerine tafdîl ederler [üstün tutarlar]. Gönüllerinde nifâk vardır. Bununla ehl-i islâm arasına ihtilâf ve fitne salarlar. Bana Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri haber verdi. Bunların katli ile bana emr eyledi. Zâhiren ehl-i islâma kardeş olduklarını söylerler. Bâtınlarında din düşmanıdırlar. Yalanı güzel, kötülükleri temiz görürler. Mushaf-ı şerîfi iptâl ederler. [Kur'ân-ı kerîmin hükmünü kaldırırlar.] Fücûr [kötülük] üzerine birbirleri ile yarışırlar. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerine ve Eshâb-ı kirâm hazretlerinin büyüklerine seb' ederler. [Dil uzatırlar.] Eshâb-ı kirâm arasında olan vâkı'aları anlatıp, anladıklarına tâbi' olurlar. Hak Sübhânehü ve teâlâ hazretleri onları afv etmez. Küçükleri büyüklerinden bozuk fikrleri öğrenip, o şekilde terbiye olunurlar. Sünnet-i islâmı harâb ederler. Bid'at-ı seyyieleri ihyâ ederler [yayarlar]. O zemânda Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" sünnetine yapışan kimse şehîdlerin ve âbidlerin efdalidir. Se'âdet onlarındır. Yeryüzünde râfizîden dahâ hoşlanılmıyan kimse yokdur. Yerin gadabı onlaradır. Gök istemiyerek onların üzerine gölge verir. O tâifenin âlimleri o günde gök altında olan kimselerin şerlisidir. Fitne onlardan çıkar ve onlarda olur. Allahü teâlâ korusun. Onlar şu kimselerdir ki, gökdeki melekler arasında pislikler diye adlandırılırlar. Sahâbe-i güzîn "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" hazretlerini meclislerinde ve mahfellerinde ve mescidlerinde seb' ederler [kötülerler]. Bu habîs işi kendilerine

şi'âr ederler. Hikmet kalblerinden gider. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri râfizî, bid'at ve dalâlet ehlinin şekllerini değişdirir.)

Eshâb-ı güzîn bu sözleri işitdiler. Dediler ki, (Yâ Emîr-el mü'minîn. Eğer biz o zemâna erişirsek ne yapalım.) Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki, (Îsâ "alâ nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselâm" hazretlerinin havârîleri gibi olunuz. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri, Nebîsine itâ'atden ve Eshâbına muhabbetden ve o tâifeden [râfizîlerden] uzak olmakdan başka size bir şey emr etmemişdir. Ben size derim, Hak ve sünnet üzerine olmak, bid'at ve dalâlet üzerine olmakdan hayrlıdır.)

Rivâyet olundu ki, imâm-ı Alî "kerremallahü vecheh ve radıyallahü teâlâ anh" hazretlerine bu haber erişdi ki; Abdüllah bin Sebe' seni Ebû Bekr, Ömer ve Osmân "radıyallahü teâlâ anhüm" üzerine tafdîl eder [üstün tutar]. Alî "kerremallahü vecheh" yemîn ederek (Vallahi onu öldürürüm) buyurdu. Dediler ki, yâ Emîr-el mü'minîn! Sana muhabbet edeni katl eder misin! Elbette. Benim olduğum şehrde olmasın. Hemen bulunduğu şehrden sürdü. **(Şevâhid-ün nübüvve)**den nakl olundu. Velhâsıl Eshâb-ı güzîn "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" aralarında bu dördü [dört büyük halîfe], mezîd-i fazîlet ve kemâl-i mekremet ve vüfûr-i ihtirâm ve ikrâm-i tâm ve hülefâ-i nübüvvet ve uyûn-ı ehl-i hicret ve büyüklerin büyüğü ve seçilmişlerin seçilmişi olmakla en öndedirler. Bu bâbda kıyâs yapmağa ve düşünmeğe hâcet yokdur. Nitekim, onları üstün bilmek, büyüklerin sözü ve icmâ' ile sâbitdir. Büyüklerin sözlerine ve icmâ'a uymak lâzımdır. Boş sözlere ve bid'atlere uymamalıdır. Allahü teâlâ bizi bunlardan korusun. **(Şevâhid-ün nübüvve)**den alınmışdır.

Ondokuzuncu Menâkıb: Ebüdderdâ "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri, Süveyde bin Akîkden rivâyet eder. Süveyde der ki, Alî "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerine söyledim. Ben şi'âdan bir kavm üzerine uğradım ki, Ebû Bekr ve Ömer "radıyallahü teâlâ anhümâ" hazretlerini naks ile zikr ederler [kötülerler]. Eğer onlar senin kalbinde olanı bilseler idi, bu sözü söylemeğe cür'et edemezlerdi. Hemen Aliyyül mürtedâ "ker-

remallahü vecheh” buyurdu ki: (Onlar hakkında kalbimde iyilik ve güzellikden başka birşey bulundurmakdan Allahü teâlâya sığınırım). Sonra kalkdı. Mubârek gözleri yaş ile doldu. Elimi tutdu. Ağladığı hâlde gelip, minbere çıkdı. Elinde beyâz ve güzel bir nesne tutduğu hâlde, bir beliğ ve muhtasâr hutbe okudu. Buyurdu ki: Nedir o kavmlerin hâli ki, Kureyşin iki seyyidini kötü zikr ederler. Ve bana zan ederler o şey ile ki, ben o şeyden pâkım. Ve onların dediklerinden berîyim. Ve onların dedikleri üzerine, onları Allah hakkı için cezâlandırırım. Onları mü'min olanlar sevmez. Onlara ancak fâcirler buğz etmez. Her kim ki o ikisini sever. Muhakkak beni sever. Her kim o ikisine buğz eder; bana buğz eder. Ben ondan berîyim. Bilmiş olunuz ki, muhakkak cümle nâsın hayrlısı bu ümmetde, Peygamberlerden sonra Ebû Bekr-i Sıddîkdır “radıyallahü teâlâ anh”. En önce müslimân olan odur. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerine ondan sevgili yokdur. [En sevdiği odur.] Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri indinde bu ümmetin en mükerremi odur. Bu ümmetde Peygamberlerden sonra ondan efdal ve ondan hayrlı kimse olmadı. Dünyâda ve âhıretde ondan sonra bütün insanların hayrlısı Ömer-ül Fârûkdur. Ondan sonra Osmân-ı Zinnûreyndir. Ondan sonra benim “radıyallahü teâlâ anhüm ecma'în”. Allahü teâlâya benim için ve bütün müslimânlar için istigfâr ederim. [Eshâb-ı kirâmın üstünlükleri şânlarına yakışır şeklde; **(Eshâb-ı kirâm)**, **(Hak Sözün Vesîkaları)**, **(Mektûbât Tercemesi)** ve **(Se'âdet-i Ebediyye)** kitâblarında anlatılmışdır. Lütfen bu kitâblardan okuyunuz!]

Zâhidâ! Aç gözün, sahraya bak da, ibret al!
Şu direksiz kubbe-i semâya bak da, ibret al!
Görmek istersen, Cenâb-ı kibriyânın kudretin,
her sabâh, seher vakti, dünyâya bak da ibret al!

Pâdişâh olsan da, derler “er kişi niyyetine”,
Var, musallada yatan mevtâya bak da, ibret al!
Bir kefendir âkıbet, sermâye-i beğ ve fakîr,
varlığa mağrur olan, mecnûn değil de, yâ nedir?

ALTINCI BÂB

Dördüncü Halîfe emîr-ül mü'minîn Esedillahi Gâlib Alî ibni Ebî Tâlibin "radıyallahü teâlâ anh" Menâkıbı hakkındadır:

Alî bin Ebî Tâlib "kerremallahü vecheh ve radıyallahü teâlâ anh", ikrâm ve ihsân sâhibi dördüncü yârdır. Dindeki müşkiller onunla çözülmüşdür. Kardeşlik mesnedinin seyyidi odur. Fütüvvet sofrasını o kurmuşdur. Neseb-i şerîfleri Alî bin Ebî Tâlib bin Abdülmüttalib, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin neseb-i tâhirlerine ikinci babada [atada] birleşir ki, Abdülmüttalibdir. Neseb cihetinden bundan yakın yokdur. Ammâ, fazîlet husûsu, tertîb-i hilâfet üzeredir. [Üstünlük sırası, hilâfet sırasıdır.]

Birinci Menâkıb: Hazret-i Alî "kerremallahü vecheh" hazretlerinin doğuşları hakkındadır. Doğumları Mekke-i mükerremede vâki' olmuşdur. [Hicretden yirmiüç sene evvel tevellüd etmişdir.] Fil vak'asından otuz, İskenderden dokuzyüzonbir sene ve Pervîzin pâdişâhlığından sekiz sene geçmiş idi. Vâlidesi Fâtıma hâtun binti Esed bin Hâşim, bir gece rü'yâda gördü ki, evi nûr ile doldu. Kâ'benin etrâfında olan dağlar Kâ'beye secde ediyorlardı. Eline dört kılınç verdiler. Elinden düşüp dört yana dağıldılar. Biri suya düşdü. Biri havâya uçup gitdi. Biri elinden düşüp kırıldı. Biri elinde bir aslan olup, hem kaçar. Hem dağlara düşer. Heybetinden bütün mahlûklar kaçarlar. Benî âdemden bir kimse yanına yaklaşamaz. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri o aslanın yanına varıp ve tutup, kendine boyun eğdirir. Aslan ona itâ'at eder. Mubârek ayaklarına yüzünü ve gözünü sürüp, hizmet-i şerîflerinden ayrılmaz. Bu rü'yâdan dört ay geçmiş idi. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" Fâtıma hâtunun benzine bakıp, anladı. Dedi ki ey ana! Hâlin nedir. Yüzünde bir değişiklik vardır. Dedi ki, ey oğul! Hâmileyim. Himmet et, oğlum olsun. Bana bağışlar isen, ben de sana düâ ederim, dedi. Fâtıma hâtun, ey oğul, vallahi bu oğlanı sana nezr etdim. Senin olsun, dedi. Ebû Tâlib de kabûl edip, o da, ben de sana bu oğlanı nezr eyledim, ey oğul, dedi. Hemen Resûlul-

lah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri düâ edip, vücûda gelen o oğlan Alî Mürtedâ oldu. Çünki dokuz ay hâmilelik temâm oldu. Dünyâ mülküne hazret-i Alînin nûru direk gibi göründü. Râvî der ki; hazret-i Alî doğduğu zemân, Peygamber-i Hüdâ “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” geldi. Mubârek parmağı ile, mubârek ağzının tükrüğünden alıp, hazret-i Alînin ağzına koydu. O da o mubârek ağız suyunu yutdu. Bu sebeble her sözü hikmet oldu. İlmi kemâlde oldu. Afv, kudret, se’âdet ve kerâmet sâhibi oldu. Hem zafer ve nusretin sultânı oldu. Zühd, takvâ, vera’, fadl, kerem ve bütün güzel huyları topladı. Kulağına Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri tekbîr ve tehlîl okudu. Adını da Alî koydu. Dedi ki, Allahü teâlâ hazretleri bunun adına Alî dedi. Annesi adına Haydar dedi. Zîrâ rü’yâda onu aslan olmuş gördü. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” ayrıca Allahü teâlânın aslanı dedi ve hem Aliyyül Mürtedâ budur, buyurdu. Mubârek elleri ile kendisi yıkadı. Mubârek başından sarığını çıkarıp, ikiye böldü. Bir bölüğünü başına bağladı. Bir bölüğü ile bedeninin yaşını sildi. Böylece mü’minlerin başlarının tâcı oldu. Ona nasîb olan bu se’âdet, eshâbdan kimseye nasîb olmamışdır.

Ba’zı rivâyetde şöyle bildirilmişdir: Annesi Fâtıma hâmileliğinin son günlerinde, ziyâret niyyeti ile Beyt-i şerîfe girer. Beyt-i şerîf içinde iken doğum sancıları başlar. Dışarı çıkmağa kâdir olamayıp, Beyt içinde doğurur. Doğumu beyt içinde olur.

Âişe-i Sıddîka “radıyallahü teâlâ anhâ” rivâyet ederler. Bir gün Server-i âlem seyyid-i veled-i âdem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri oturuyordu. Hazret-i Alî gelip, geçdi. Buyurdu ki, yâ Âişe! Bil ki Alî arabın seyyididir. Ben dedim ki, yâ Resûlallah, sen değil misin? Buyurdu ki, Ben cümle insanların seyyidiyim. Türk, tatar, hind, arab ve acem kavmlerinin seyyidiyim. O arab kavminin seyyididir.

Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” Alînin “radıyallahü teâlâ anh” beşiğini sallar idi. Beşiğinden çıkarıp götürürdü. İletir ve gezdirirdi. Her ne vakt ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” gelse, Alî “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri, derîn uykuda bile olsa duyardı [uyanırdı] ve beşiğinden kollarını çıkarırdı. Ellerini hazret-i Resûlün boynuna sarar-

dı. O da hemen alıp, bağrına basardı. Alînin “radıyallahü teâlâ anh” annesi Fâtıma der ki: Dedim ki, ey cihânın bir dânesi! Müsâde ediniz, bunu [çocuğu] biz götürelim, bu işler [çocuğa bakmak] bizim işimizdir. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdu ki, (Bu çocuk doğmadan evvel, bunu bana vermediniz mi? Bu benimdir, siz karışmayınız!)

Râvî (rivâyet eden) der ki, bir gün Server-i âlem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri Harem-i şerîfe geldi. Aliyyül Mürtedâ omuzunda idi. İnsanlar [halk] oturup, pehlivânları söyleyip, herbirinin erliğini vasf ederlerdi. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” dönüp onlara buyurdu ki: (Bu omuzumdaki oğlan, bu söylediğiniz erlerin hepsinden üstün pehlivân olacakdır. Yeryüzünde buna benzer bir pehlivân olmıyacakdır. Sizin saydığınız erlerin çoğunu bu öldürecekdir ve defterlerini dürecekdir.) Beyt:

Dünyâ halkı toplansa bir yana,
Yalnızca bu kalırsa bir yana.

Aralarında ceng olursa,
O gâlib gelse gerekdir.

Allahü teâlâ onu gâlip kılar,
Bunun gibi bir süvâri gelmedi.

Onun gibi bir süvâri görmedi bu zemân,
Kılıncını bir ân sallasa.

Ceng ola ki, günde bin kişi katl eder.

Onlar dediler ki, yâ Muhammed-ül Emîn! Biz seni, akllı ve sâdık, büyük kimse zan ederdik. Bu nasıl sözdür. Sen bir küçük çocuk için böyle söyliyorsun. Sen ona nasıl güveniyorsun. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri se’âdetle buyurdular ki: (Siz bunu unutmayınız. Nice yıllar sonra görürsünüz bu oğlanı!) Râvî der ki, üç yaşına girdiği zemân, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri ile nemâz kıldı. Babası Ebû Tâlib onu gördü. Birşey söylemedi. Annesi söyledi ki, görürmüsün bu Alî, o Muhammed ile nemâz kılıyor. Kâ’beye karşı secde ediyor. Bizim putlarımıza tapmaz. Ebû Tâlib dedi ki, yâ Fâtıma! Biz onu Muhammede vermişiz. Her ne yaparsa hakdır.

Savâb olur [doğrudur]. Henüz ma'sûmdur. Muhammed hangi dinde olursa, Alî de onun yoldaşı olsun, ayrılmasın. Birgün, Resûl-i ekrem, Alî ile nemâz kılarken Ebû Tâlib at ile gidiyordu. Alî, Resûlullahın sağ yanında dururdu. Meğer Ca'fer-i Tayyâr "radıyallahü anh" hazretleri Ebû Tâlibin atının ardında idi. Dedi ki, ey gözümün nûru, in sen de var, Muhammedin sol yanında dur. Onlar ile sen de nemâz kıl. Devlet sâhibi keşf ve sır sâhibi olasın. Ca'fer de inip, vardı ve sol yanına durdu. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri bakdı, gördü ki, Ca'fer de geldi, yanına durdu. Gönlü şâd oldu. Nemâz kılıp, bitirdikden sonra, buyurdu ki: (Yâ Ca'fer! Sana müjdeler olsun ki, Hak Sübhânehü ve teâlâ sana iki kanat verir. Yer yüzünden tâ Cennete kadar uçarsın. Menzilin Cennet, refîkin Hûrîayn olur. Kavuşmak istediğin Rabbilâlemîn olsun!)

Ba'zı rivâyetde, doğumları fil senesinden otuz sene geçdikde, Harem-i Kâ'bede, Receb ayının onüçünde Cum'a günü vâki' olduğu bildirilmişdir. Nakl edilir ki, Yemen diyârında Mirem adında müttekî bir âbid vardı. Zâhidlerin zâhidi idi. Kalb-i şerîfleri mâsivâdan pâk idi. Yüzdoksan senelik ömrlerini ibâdet köşesinde geçirip, mala mülke hiç bakmamış, seccâdeden gayri bir menzile ayak basmayıp, mihrâbdan başka yere dönmemiş idi. Bir gün münâcât etdi: İlâhî! Harem-i muhteremin sâkinlerinden ve Kâ'be-i muazzamanın büyüklerinden birinin dîdârı [yüzünü görmek] ile müşerref olmak, istiyorum. Riyâsız düâsı kabûl oldu. Ebû Tâlib Mekke-i Mükerremenin şerefli büyüğü ve Kâ'be-i muazzamanın en kerîm sâkini idi. Bir seferde iken yolu o zâhid ve âbidin makâmına uğradı. Mirem Ebû Tâlibe gerekli ta'zîm şartlarını yerine getirdikden ve durumunu sordukdan sonra, Ebû Tâlib dedi ki: Mekke diyârında beni Hâşim kabîlesinden Abdülmuttalib oğlu Ebû Tâlibim. Zâhid bu haberden çok sevinip, tekrâr ta'zîm edip, dedi ki: Elhamdülillah [Allahü teâlâya hamd olsun], murâdım hâsıl oldu, düâm kabûl oldu [eseri açığa çıkdı]. Ey Ebû Tâlib; geçmişlerden bize şöyle bildirilmişdir ki, Abdülmuttalibin iki torunu olup, biri Abdüllahın sülbünden zuhûra gelip, Peygamber olur. Biri Ebû Tâlibden zâhir olup, se'âdet sâhibi olur. Peygamber otuz yaşına geldikde Alî dünyâya gelir. O Nebî ki, herkesin beklediği Peygamberdir. Henüz açığa çıkmamışdır ya'nî' gelmemişdir. Ebû Tâlib dedi ki:

Ey şeyh! Nebî dünyâya gelip, henüz yirmidokuz yaşındadır. Mîrem dedi ki: Yâ Ebâ Tâlib! Mekkeye döndükde, o ma'bûdün dergâhının yakını olana benden selâm götür. Arz et ki, Mîrem şehâdet eder ki, benzeri, ortağı olmıyan Allahü teâlâ vardır ve Sen onun Peygamberisin. Ey Ebû Tâlib! Senden mütevellid olan azîze de selâm götür. Ebû Tâlib [karşılarında] bir kurumuş nâr ağacı görüp, imtihân yolu ile dedi ki: Ey Şeyh, isterim ki, bu ağaçda meyve ve yaprak olsun. Senin sâdık olduğuna delîl olsun. Şeyh, Hakkın dergâhına ilticâ ve tedarru edip, dedi ki: İlâhî! Nebî ve Velî hurmeti için, sıfatlarını beyân edip, geleceklerini söyledim. Beni mahcûb etme. Derhâl kuru ağaçdan yapraklar ve iki dâne nâr meydâna geldi. Şeyh o nârların birini Ebû Tâlibe verdi. Ebû Tâlib, parçalayıp, iki dânesini yidi. Rivâyet edilir ki, o dâneler nutfeye sirâyet edip, Alîyyül Mürtedânın vücûdunun başlangıcı oldu. Değerli bir süs taşı gibi o eserden vücûd buldu. Ebû Tâlib, verilen müjdelere çok sevindi. Geri dönüp, Mekke-i Mükerremeye geldi. Sülbünden o nutfe Fâtıma binti Esedin bâtınına intikâl edip, hâmile oldu. Fâtıma binti Esedden nakl edilir: Ben Kâ'be-i şerîfi tavâf ediyordum. Doğum alâmetleri belirdi. Hazret-i Habîb-i Ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri beni görüp, firâsetle, durumumu anlayıp, buyurdu ki: Ey vâlide, tavâfını temâm etdin mi. Hâyır dedim. Buyurdu: Tavâfı temâm et. Eğer zor durumda kalırsan, harem-i Kâ'beye gir.

(Kitâb-ı Siyer-i Mustafâ)dan nakl etmişlerdir. Fâtıma binti Esed, Kâ'beyi tavâf ediyordu. Abbâs bin Abdülmuttalib ve bütün Benî Hâşim onun ardınca tavâf ile meşgûl idi. Doğum alâmetleri belirdi. Dışarı çıkmağa mecâli kalmayıp, dedi ki, yâ Rabbî! Bana doğumu kolay kıl. O hâlde iken, evin dıvârı yarılıp, Fâtıma gözden gayb oldu. Rivâyet eden diyor ki, ben Hâne-i Kâ'beye girip ahvâlini anlamak istedim. Müyesser olmadı. Üç gün gâib oldu. Dördüncü gün, Haremden çıkdı. Elinde Alî ibni Ebî Tâlib "radıyallahü teâlâ anh" vardı. Fâtıma binti Esed Harem-i Kâ'beden hazret-i Alîyi evine götürüp, âdet üzerine beşiği bağladı. Ebû Tâlib gelip, istedi ki, mubârek yüzünü görsün. Örtüsüne el uzatdığında, hazret-i Alî eli ile, Ebû Tâlibin eline ma'nî olup ve yüzüne el uzatıp, çehresine vurdu. Yüzünü tahrîş etdi. Vâlidesi de gelip, emzirmek istedikde, ma'nî olup,

onun da, yüzünü tırmaladı. Ebû Tâlib, hayret edip, dedi ki, ey Fâtıma! Buna ne ism koyalım! Fâtıma dedi ki, ey Ebû Tâlib! Bu çocuğun pençesinde Esed [aslan] salâbeti var! Esed [aslan] demek münâsibdir. Ebû Tâlib dedi ki, benim niyyetim budur ki, Zeyd ismi ile adlandıralım. Lâkin Fahr-i âlem seyyid-i veled-i âdem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri onun doğum haberini aldıkda, ferâhnak [sevinçli, şâd] olup, Ebû Tâlibin evine geldi. Sordu ki, bu çocuğun ismini ne koydunuz. Herkes ihtiyâr etdiğini beyân etdikde, hazret-i Habîb-i Ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurmuşlar ki, (benim niyyetim, Alî koymakdır. Âli himmet [yüksek arzûlu, himmetli] olsun!) Fâtıma dedi ki, bu ismi ben gâibden işitmişdim. Bir rivâyet de odur ki, vâlidesi [annesi] isminde nizâ edip, istihâre yolu ile Kâ'beye yönelip, Rabbine niyâzda bulunup, (Yâ Rabbî! Harem-i şerîfinde ikrâm eylediğin oğlum için tarafından ism niyâz ederim!) dedi. Bu niyâz esnâsında Kâ'benin damından bir ses geldi ki, (ism-i şerîfini Alî koyun!). Mubârek ismini Alî koydular. Sonra Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri beşik yanına varmak istedi. Fâtıma dedi ki, ey Muhammed-ül emîn! Sakın onun yanına gitmeyiniz ki, bu oğlanın aslan gibi saldırıcı pençeleri var. Hazretinize bir edebsizlik yapabilir. Habîb-i ekrem ve Nebiyyi muhterem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdu ki: (Ey Fâtıma! Alî bize karşı edebe riâyet eder!) Yanına varıp, Aliyyül Mürtedâ "radıyallahü teâlâ anh" derin uykuda iken, güzel gören gözlerini açıp, Resûlullahın mubârek yüzüne bakdı. Hâl lisânı ile bu rübâiyi terennüm ediyordu. Nazm:

Şükr müşerref oldum, devlet-i dîdârına,
Kan dolu gözlerimi açdım, gül ruhsârına.
Kat'etdiğim yokluk konakları zâyi' olmadı,
Vâsıl oldum, şimdi senin güneş şuâlarına!

Se'âdet sâhibi hazret-i Fahr-i Enbiyâ "salevâtullahi alâ nebiyyinâ ve aleyhim ecma'în" beşiğinden kucağına aldı. Bir zemân mubârek dilini gül yaprağı gibi [Alî "radıyallahü teâlâ anh"ın] gonca dihenine [mubârek ağzına] koyup, serçeşme-i esrâr [esrâr çeşmesinin kaynağı] olan [nitekim Vennecmi sûresindeki âyet-i kerîmede **(O, boş söz söylemez)** buyruldu ki,] mubârek ağzının suyunu emzirdi. [Mubârek dilini ağzına koy-

du. Ağızdan ağıza emzirdi.]

Rivâyet edilir ki, hazret-i Mürtezânın "radıyallahü teâlâ anh" babası Ebû Tâlibin dokunmasına ma'nî olmasının sebebi, önce kendisine Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" dokunmasını istemesi idi. Annesini emmesinden imtinâ etmesinin maksadı bu idi ki, önce Resûlulahın mubârek ağız suyundan emmekdi. Kıt'a:

Katre katre ma'rifet şerbetini,
O deryâdan iktisâb etdi.
Feyz-i Hak o hilâli etmeğe Bedr,
Kâbil-i nûr-ı âfitâb etdi.

Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" bir leğen hâzırlayıp, hazret-i Alînin "radıyallahü teâlâ anh" yıkanmasına bizzat meşgûl oldular. Sağ tarafını yıkayınca çocuk sol tarafa dönerdi. Hazret-i Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" bu hâli görünce, ağlamağa başlardı. Fâtıma dedi ki, ey oğul, ağlamanızın sebebi nedir? Buyurdu ki, (Ey Fâtıma! Bu çocuğu önce ben yıkadım. Bu çocuk beni ömrümün nihâyetinde [vefât edince] yıkar. O zemân ben de sağ tarafımdan sol tarafıma kendiliğimden dönerim!) Hazret-i Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" onun terbiye olmasında çok gayret sarf edip, ilkbehâr bulutu gibi o goncaya kol-kanat gerdi. Mürtedâ beş yaşına girdikde, Hîcâz memleketinde az yağmur sebebi ile kıtlık oldu. Gıdâ yokluğundan halk sıkıntıya düşdü. Ebû Tâlibin çoluk-çocuğu çok idi. Bir gün hazret-i Resûl-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" Abbâsa "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki: Ey amcam, sen zenginsin! Ebû Tâlib amcam, fakîr ve çocukları da çokdur. Münâsibdir ki, kıtlık geçinceye kadar herbirimiz Ebû Tâlibin çocuklarına bakalım. Ona ma'îşet husûsunda yardım edelim. Berâber Ebû Tâlibin huzûruna gelip, durumu söyledikde, Ebû Tâlib dedi ki, Ukayli benim ile bırakınız. Diğerlerini siz bilirsiniz! Hazret-i Abbâs, Ca'fer-i Tayyârı "radıyallahü anhümâ" alıp, hazret-i Fâhr-i âlem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" Aliyyül Mürtedâyı "kerremallahü vecheh" kabûl kılıp, hazret-i Alî Onun kefâletinde oldu. Hazret-i Cebrâîl aleyhisselâm da'vete ruhsat müjdeci getirinceye kadar, yanında kaldı. Hazret-i Ebû Bekrden sonra hazret-i Alî îmân ge-

tirdi. Sonra diğer Sahâbe-i kirâm îmân getirdi “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în”.

İkinci Menâkıb: Fahr-i âlem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerine nübüvvet Pazartesi günü bildirildi. Evvelâ hazret-i Ebû Bekr îmâna geldi. İkinci olarak Salı günü hazret-i imâm-ı Alî “kerremallahü vecheh” îmâna geldi. Hazret-i Ebû Bekrden “radıyallahü teâlâ anh” evvel kimse îmâna gelmemişdir. İkinci îmâna imâm-ı Alî “radıyallahü anh” gelmişdir. On yaşında idi. Ba’zıları yedi yaşında idi dediler. İmâm-ı Alî “radıyallahü anh” ömründe hiç puta tapmadı. Hak Sübhânehü ve teâlâ onu puta tapmakdan sakladı. Hattâ bir rivâyetde İmâm hazretleri buyurmuşlar ki: Annemin karnında yatarken, kiliseye varıp, puta tapmak istedikde, Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretlerinin inâyeti ile, annemin yüreği ağrımağa başlayıp, o kadar ızdırâp verdi ki, kiliseye varıp, puta tapmak isteğini unutup, kendi evine döndü. İmâm hazretleri, Sultân-ı kâinâtın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” huzûr-u şerîflerinde yetişmişdir. İmâm hazretlerinin yüksek şânları hakkında, üçyüz âyet-i kerîme nâzil olduğunu, hazret-i Abbâs “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet etmişdir.

Üçüncü Menâkıb: Hazret-i imâm-ı Alînin “kerremallahü vecheh ve radıyallahü teâlâ anh” birkaç adı var idi. Bir ismi Ebûl Hasen, bir ismi Ebûl Hüseyn ve biri Haydar [aslan] ve biri Kerrâr [muhârebede düşmana tekrâr tekrâr hamle eden], biri Emîr-ün nahl ve biri Ebû el Reyhâneyn ve biri Esedillah ve biri Ebû Türâb [toprağın babası]dır. Lâkin kendileri her zemân buyururlar idi ki, bana Ebû Türâb adından sevgili ad yokdur. Zîrâ onu Fahr-i âlem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” koymuşdur. Sebebi budur ki, bir gün Fâtıma-tüz Zehrâ ile imâm-ı Alî “radıyallahü teâlâ anhümâ” küsüşdüler. İmâm-ı Alî huzûrsuz olup, mescide varıp, kuru toprak üzerine yatdı. Fâtıma “radıyallahü anhâ”, o hâl ile Server-i âlem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerine varıp, dedi ki, devletlü ve izzetli sultânım, babacağım! Yanlışlıkla hazret-i Alîyi küsdürdüm. Ammâ bilirim ki, suç benimdir. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” se’âdetle ve izzetle kalkıp, Alî “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerini arayıp, mescidde buldu. Gördü ki, kuru toprak üzerinde yatıyor. Sultân-ı kevneyn ve Resûl-i sakaleyn “sallallahü

teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdu ki, (Kalk yâ Alî, kalk yâ Alî!). Hazret-i Alî gördü ki, çağıran Fahr-i âlemdir. Ayak üzerine kalkdı. Sultân-ı kâinât gördü ki, imâm-ı Alînin yüzüne toprak yapışmış. Bizzat mubârek elleri ile toprağı yüzünden silkip, (Kalk yâ Ebâ Türâb) buyurdu. Onun için hazret-i Alî "kerremallahü vecheh" her zemân, (Bana Ebû Türâbdan sevgili ism yokdur) buyururlardı. Lâkin **(Şevâhid-ün nübüvve)**de şöyle yazılıdır. Bir gün Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri Fâtıma-tüz-zehrânın "radıyallahü anhâ" evine gelip, hazret-i Alîyi "radıyallahü anh" göremeyip, nerede olduğunu sordu. Hazret-i Fâtıma-tüz-zehrâ dedi ki, yâ Resûlallah! Ba'zı şeylerden üzülüp, dışarıya çıkdı. Gâlibâ mescide gitdi. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri, se'âdetle mescide gelip, gördü ki, elbisesi latîf bedeninden düşüp, cism-i şerîfi toz-toprak ile bulaşmış. Hazret-i Resûl-i ekrem ve nebiyyi muhterem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" o mubâreği temizleyip, (Kalk yâ Ebâ Türâb) buyurdu.

Dördüncü Menâkıb: (Hazret-i Alî ile hazret-i Fâtımanın "radıyallahü teâlâ anhümâ" evlenmeleri.) Nakl olunur ki, Server-i Enbiyâ ve Resûl-i kibriyânın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" Hadîce-i kübrâ "radıyallahü teâlâ anhâ" hazretlerinden altı evlâd-ı kirâmları vücûda geldi. İkisi erkek ve dördü kız. Hadîce-i kübrâ, Fâtıma-i Zehrâyı "radıyallahü anhünne" küçük yaşda bırakıp, dâr-ı fenâdan dâr-ı bekâya göç etdi [vefât etdi]. Sultân-ı kevneyn ve Resûl-i sakaleyn "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri hazret-i Fâtımayı bülûg çağına kadar kendi yanında bakıp, terbiye etdiler. Bir gün Fâtıma-tüz-zehrâ "radıyallahü teâlâ anhâ" hazretleri Resûl-i ekremin huzûr-u şerîflerine bir hizmet için geldiler. Hizmet edip döndükde, hazret-i Fâtımaya, bakdılar ki, kemâle gelip, evlenme vaktine gelmişler. Hemen hâtır-ı şerîflerine geldi ki, Fâtımanın vâlidesi hayâtda olsa idi, Fâtıma bülûga erdikde, onun çeyizini hâzırlardı. Zîrâ Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin hazret-i Fâtımaya muhabbeti çok fazla idi. Sebebi bu idi ki, gâyet zâhide idi. Hem de vâlidesi olan Hadîce-i kübrâ "radıyallahü teâlâ anhâ" hazretlerine benzerdi. Bu husûs mubârek hâtırlarına gelince, derhâl hazret-i Cebrâîl aleyhissalâtü vesselâm" gelip, Allahü teâlâ hazretlerinin selâmını Habîbine getir-

di. Dedi ki; (Yâ Muhammed! Allahü teâlâ buyurur ki, Habîbim hiç merâk etmesin ki, ben Fâtıma kulumun bütün ihtiyâclarını ve elbiselerini Cennet libâslarından yapıp, yakında sâdık ve muvahhid ve has kuluma veririm.) Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri Cebrâîl aleyhisselâm hazretlerinden bu kelâmı işitip, şükr secdesi yapdı. Sonra Cebrâîl aleyhisselâm Allahü teâlânın huzûruna vardı ve geri döndü. Elinde bir altın sini, üstünde altın boğça ile örtülmüş, bin Kerûbiyân meleği iledir. Arkasından hazret-i Mikâîl aleyhisselâm elinde bir altın sini, bir altın boğça örtülmüş ve ta'zîm için bin Kerûbiyân meleği iledir. Onun ardınca hazret-i İsrâfîl aleyhisselâtü vesselâm, elinde bir altın sini, bir altın boğça ile örtülmüş ve bin melek iledir. Onun ardınca, hazret-i Azrâîl aleyhisselâm, bir altın sini, bir altın boğça ile örtülmüş. Bin melek iledir. Bu melekler, getirip sinileri Server-i kâinât "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin huzûrlarına arz eylediler. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri bunları gördü. Buyurdu ki, yâ kardeşim Cebrâîl. Allahü teâlânın emr-i şerîfi nedir. Bu siniler ile ne emr ederler. Hazret-i Cebrâîl aleyhisselâm dedi ki: Yâ Resûlallah! Allahü Sübhânehü ve teâlâ sana selâm eder ve buyurur ki, ben Habîbimin kızı Fâtıma-i Zehrâyı Alîye verdim. Arş-ı Uzmâda nikâh etdim. Hemen Habîbim de Eshâb arasında nikâh eylesin. Sinilerin birinde Cennet libâsları [elbiseleri] vardır. Fâtımaya giydirsin. Diğer sinilerde Cennet yiyecekleri vardır. Eshâbına ziyâfet versin. Hazret-i Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri bu müjdeyi işitdi. Tekrâr şükr secdesi yapıp ve hazret-i Cebrâîl aleyhissalâtü vesselâma dedi ki: Yâ kardeşim Cebrâîl. Dilerim ki, nikâhın nasıl yapıldığını aynen açıklıyasın. Cebrâîl aleyhisselâm dedi ki, Yâ Resûlallah! Allahü Sübhânehü ve teâlâ emr etdi ki, Cennet kapılarını açsınlar. Cenneti süslesinler. Sonra Cehennem kapılarını kapatsınlar. Yedi kat gökde ve yerde ne kadar Kerûbiyân, mukarrabîn ve rûhâniyyân var ise Arş-ı azîmin zıllinde [gölgesinde] şecere-i Tûbâ [Tûbâ ağacı altında] toplansınlar. Allahü teâlânın emri yerine geldi. Allahü teâlâ yine emr etdi ki, melekler üzerine tatlı bir rüzgâr esdi ki, vasfı anlatılamaz. O tatlı rüzgâr, Cennet ağaçlarının üzerine eser. Çünki, Cennet ağaçlarının yapraklarının birbirine dokunması ile hoş bir sedâ hâsıl oldu ki, dinliyenlerin akılları başlarından gitdi. Ondan sonra gönül kuş-

larına emr eyledi ki nağmeye başladılar. Yâ Habîballah! Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri cemâlini arz buyurdu. Buyurdu ki, yâ Cebrâîl, sen aslanım Alînin vekîli ol. Ben de Fâtımanın vekîli olayım. Yâ Meleklerim siz de şâhid olunuz. Fâtımayı halâlliğe Alîye verdim. Yâ Cebrâîl, sen de vekâletin hasebiyle Alî için kabûl eyle. Orada nikâh oldu. Sana da emr olundu ki, burada da Sahâbe-i güzîni "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" toplayıp, nikâh yapasın. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri bunu işitdi. Tekrâr şükr secdesi yapdı. Emr eyledi ki, Sahâbe-i güzîn hazretlerini toplasınlar. Ondan sonra hazret-i Cebrâîle dedi ki, yâ kardeşim Cebrâîl! Kızım Fâtıma benim hâtırımı kırmaz. Bu Cennet elbiselerini dünyâda giymeğe değmez. Geriye Cennete götürünüz! Sahâbe-i kirâm toplandı. Hazret-i Resûlün ve hazret-i Alînin vekîli kim olacak diye bakdılar. Biraz durakladılar. Derhâl Cebrâîl aleyhisselâm gelip, dedi ki, yâ Resûlallah! Allahü teâlâ sana selâm edip, emr eyledi ki, hutbeyi hazret-i Alî okusun. Hazret-i Alî hutbeyi okudu [kimse onun yerine vekîl olmadı. Kendisi bulundu]. Dörtyüz akçe ile nikâh eylediler. Müjdeyi, hazret-i Fâtımaya "radıyallahü teâlâ anhâ" müjdelediler. Hazret-i Fâtıma râzı olmadı. Hazret-i Cebrâîl tekrâr geldi. Yâ Resûlallah! Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri buyurdu ki; Fâtıma dörtyüz akçe ile nikâha râzı olmaz ise dörtbin akçe olsun. Geri hazret-i Fâtımaya söylediler. Yine râzı olmadı. Geri hazret-i Cebrâîl gelip, dörtbin altın emr olundu. Hazret-i Fâtıma yine râzı olmadı. Yâ Resûlallah! Allahü teâlâ emr etdi ki, Sen bizzat, hazret-i Fâtıma huzûruna varıp, murâdı ne ise süâl edesin. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazret-i Fâtımanın yanına varıp, murâdını süâl buyurduklarında, hazret-i Fâtıma dedi ki: Yâ Habîballah, murâdım budur ki, sen, mahşer meydânında mü'minlerin günâhkârlarından nicelerine şefâ'at edip, Cennete koyarsın. Ben de onların hâtunlarına şefâ'at edip, Cennete koyayım. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri çıkıp, hazret-i Fâtımanın murâd-ı şerîflerini beyân buyurdu. Cebrâîl aleyhisselâm Allahü teâlânın huzûr-ı şerîflerine varıp, hazret-i Fâtımanın arzûsunu iletdi. Geri nüzûl edip [inip] dedi ki, yâ Resûlallah! Allahü Sübhânehü ve teâlâ Fâtımanın murâdını kabûl edip, o da rûz-i cezâda [mahşer meydânında (kıyâmet gününde)] şefâ'atcı olsun, diye buyurdu. Hazret-i Resûlul-

lah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem”, hazret-i Fâtımaya, murâdı kabûl olup, şefî’a olduğunu [şefâ’at edeceğini] kendisine iletdi. Yâ Resûlallah! Hazretinizin şefâ’at edeceğine huccet [delîl] kelâm-ı kadîmde ve Fürkân-ı azîmde âyet-i kerîmelerdir. Yâ bana kat’i hüccet [delîl] nedir. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdu ki: Ey ciğer gûşem; cenâb-ı hazret-i Rabbil izzete murâdını arz edeyim. Göreyim ne fermân olunur. Çıkıp, Cebrâîl aleyhisselâma Fâtımanın murâdını beyân etdi. Cebrâîl aleyhisselâm Allahü teâlânın huzûruna arz edip, hemen geri döndü. Elinde bir beyâz ipek getirdi. Resûlullahın huzûrunda ak ipeği açıp, içinden bir kâğıd çıkardı. (Yevm-i cezâda [kıyâmet gününde] mü’min hâtunların âsîlerine, kulum Fâtımayı şefâ’atcı etdiğime bu hucceti yanında bulundursun.) Hazret-i Resûl-i ekrem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” o kâğıdı geri harîre [ipeğe] sarıp, hazret-i Fâtımaya getirdi. Hazret-i Fâtıma hucceti gördü. Kabûl edip, nikâha râzı oldu. (Allahü teâlâ kalbdekileri bilir. Allahü teâlâ için, neden böyledir diye sorulmaz.)

Rivâyetde gelmişdir ki, hazret-i Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazret-i Fâtımayı hazret-i Alîye “radıyallahü teâlâ anh” verdiği zemân onsekiz akçe verdi. Bir gelinlik ve bir de kaftan aldı. Hazret-i Fâtımaya giydirdiği zemân, Fahr-i âlem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” ağladı. Hazret-i Fâtıma dedi ki, se’âdetim ve izzetim babam, niçin ağlarsın. Buyurdular ki, (ciğer gûşem, gözümün nûru kızım, onun için ağlarım ki, kıyâmet gününde, Allahü teâlânın huzûrunda bu onsekiz akçe ile bu kaftanın hesâbını nasıl vereceksin.) Bunların hâli böyle olunca, gör zemâne adamları kızlarının dertlerine düşüp, nice bin, belki nice yük akçe çeyize sarf edenlerin âhıretde hâlleri nasıl olur. Hâlimiz kederlidir. Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretleri inâyet ve hidâyet ile, Habîbi ve Ehl-i beyti hurmetine, keremi, fadlı ve ihsânı ile afv ve magfiret buyursun.

Beşinci Menâkıb: Hazret-i Alî “kerremallahü vecheh” orta boylunun kısası idi. Geniş göğüslü idi. Elâ gözlü idi. Mubârek sakalı bütün eshâbdan “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în” çok idi. Mubârek karnı büyükce idi. Her ne zemân kâfirlerin yüzlerine baksa, kalblerine korku düşüp, hazân yaprağı gibi titrerlerdi. Bu mubârek cüsse ile üç, dört ve beş gün, ba’zan da ye-

di, sekiz gün yemek yimezdi. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerine süâl etdiler ki, hazret-i Alî yemek yimez, hikmeti nedir. Buyurdular ki; (Hazret-i Alînin kuvvet-i kudsiyyesi vardır. Açlığı bilmez.) Umûmiyyetle gazâlarda nice günler yemek yimez ve gazâ ile meşgûl olurdu. Açlık hâtır-ı şerîflerine gelmezdi. Kuvvet-i kudsiyyesi ile içi temâmen dolu idi. Bir gazâ vâki' olmamışdır ki, hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" onda mevcûd olmasın. Bir kal'ayı almakda zorlanılsa veyâ düşman galebe etse, Sultân-ı kâinât "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" sancağı hazret-i Alînin eline verip de buyururdu ki, (Yâ Alî! Bu feth senindir. Var feth eyle! Seni Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretlerine ısmarladım) diye gönderirdi. Feth ederdi.

Altıncı Menâkıb: Benî Necrân derler, hıristiyanlardan bir kabîle var idi. Kalabalık bir kabîle idi. Fahr-i âlem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" bunlara her ne kadar nasîhatda bulundu ise de, kimse râzı olmayıp, ıslâh olmadılar. İnâd ve taşkınlıklarını artdırdılar. Bir vechle bunlar îmâna gelmediler. Bunlar hakkında ibtihâl (karşılıklı yemînleşme) âyet-i kerîmesi nâzil oldu. İbtihâl ile emr olundular. Sûre-i Âl-i imrânda, [61.ci âyet-i kerîmede] meâlen buyurulmuşdur: **(Seninle mücâdele edenlere** [hıristiyanlara] **de ki: Geliniz biz ve siz, oğullarımızı** [evlâdlarımızı]**, kadınlarımızı ve kendimizi çağıralım. Sonra ibtihâl edelim.** [Îsâ aleyhisselâm hakkında] **kim yalan söylüyor ise, Allahü teâlânın la'neti onun üzerine olsun diyelim!) (Tefsîr-i Meâlim)**de buyurmuş ki, (......... ya'nî kim ki seninle, hazret-i Îsâ aleyhisselâm hakkında mücâdele etse, sana, hazret-i Îsâ aleyhisselâm, Allahü teâlânın kulu ve Resûlü olduğu hakkında ilm geldikden sonra, denildi ki, ebnâünâdan murâd Fâtıma "radıyallahü teâlâ anhâ" hazretleridir. Enfüsenâdan murâd, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin kendileridir ve hazret-i Alî "kerremallahü vecheh"dir. Zîrâ, arablarda, kişinin, amca oğlu kişinin kendisinden sayılır.) Nitekim Allahü teâlâ hazretleri buyurur: (........ murâd ihvâneküm demekdir). Denildi ki, ibtihâl cümle ehli dîne umûmdur. İbni Abbâs "radıyallahü anhümâ" buyurdular ki, ya'nî düâda tadarru' edelim. Ve Kelbî dedi ki, düâda ictihâd ve mübâlaga edelim. Kesâî ve Ebû Ubeyde dediler ki, (lâin) edişelim [birbi-

rimize la’net edelim!]. Zîrâ ibtihâl telâundur. (La’netleşmekdir.) La’netullah ma’nâsına derler. (Allahü teâlânın la’neti onun üzerine olsun demekdir.) Bizden ve sizden hepimiz Allahın la’netini yalancılar üzerine kılalım.

Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” bu âyet-i kerîmeyi Necrân kavmi üzerine okudu ve onları mübâheleye da’vet etdi. Onlar refîklerimize [arkadaşlarımıza] gidelim. Emîrimizle müşâvere edelim. Sonra yarın gelelim dediler. Varıp bir yere toplandılar. Reîslerine mubâhele hakkında ne düşündüğünü sordular. Ona, yâ Mesîhin kulu! Rey’ hakkında ne düşünürsün, dediler. O dedi ki: Yâ Nasâra cemâ’ati. Muhakkak siz biliniz ki, Muhammed “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri Peygamberdir. Vallahi la’net etmez. Bir kavm Peygamber ile mübâheleye kalkışırsa, o kavmin büyüğü, küçüğü muhakkak helâk olur. Hemen sâhibinizin yanına varınız. Kavli üzerine ikâmet edip, va’d alınıp, kendi bildiğinizden dönün.

Ertesi gün, hazret-i Alî ile Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin huzûr-ı şerîflerine geldiler. Hâlbuki Resûlullah hazretleri Hüseyni kucağına almış, hazret-i Hasenin elinden tutmuş, hazret-i Fâtıma ardınca yürürdü “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în”. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri, bunlara, **(ben düâ edeyim, siz âmîn deyiniz,)** buyurdu. Nasâra kavminin reîsleri yanındaki hıristiyanlara dedi ki, yâ nasâra cemâ’ati. Ben muhakkak öyle yüzler görüyorum ki, eğer Allahü teâlâ hazretlerinden, bir dağı yerinden kaldırmasını isteseler, Allahü teâlâ hazretleri, o dağı onlar hürmetine kaldırır. Sakın mübâhele etmeyiniz! Yoksa helâk olursunuz. Kıyâmete kadar yeryüzünde nasrânî kalmaz. Sonra reîsleri, Peygamberimize “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” dedi ki, yâ Ebel Kâsım! Biz karâr verdik ki, seninle, mübâhele etmiyelim. Senden ayrılalım. Sen dînin üzerine sâbit ol. Biz de dînimiz üzerinde sâbit olalım. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdular ki, (Mübâheleden vaz geçdi iseniz müslimân olunuz. Size lâzım olan şey, müslimânlara olur.) Onlar müslimân olmak istemediler. (Kıtâle hâzır olun. Muhakkak sizinle mukâtele ederiz) buyuruldu. Onlar dediler ki, biz seninle harb edemeyiz. Lâkin seninle sulh olalım ki, bizimle mukâtele etmi-

yesiniz. Bizi korkutmıyasınız. Dînimizden döndürmiyesiniz. Biz de sana her sene iki bin hulle verelim. Bin hulle Saferde, bin hulle Recebde. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” bu kavl üzerine sulh etdi. Sonra buyurdular ki; **(Nefsim yed-i kudretinde olan Allahü teâlâya yemîn ederim ki, azâb Necran ehlinden döndü. Eğer mübâhele etseler idi, maymûna ve hınzıra dönerlerdi. Bulundukları vâdi ateş ile dolardı. Allahü teâlâ Necrânın ve halkının kökünü kazırdı. Ağaçlardaki kuşlar bile canlı kalmaz, bir sene geçmeden hepsi helâk olurlardı.)** [**(Se’âdet-i Ebediyye)** kitâbının 369.cu sahîfesine bakınız!]

Yedinci Menâkıb: Mîr Hüseyn Vâ’ız “rahimehullahü teâlâ” **(Mevâhib-i aliyye)** adlı tefsîrinde, sûre-i Bekarada 274.cü âyet-i kerîmenin tefsîrinde, beyân etmişdir. Bu âyet-i kerîmenin indiriliş sebebinde bildirilmişdir. Hazret-i Aliyyül Mürtedânın “kerremallahü vecheh ve radıyallahü teâlâ anh” dört dirhemi var idi. Onun birisini âşikâre [açıkdan] tasadduk eyledi [sadaka verdi]. Birisini gizli tasadduk etdi. Birisini kara gecede, birisini de gündüz tasadduk eyledi. Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretleri bu âyet-i kerîmeyi inzâl buyurdu. **(Mallarını Allah yolunda, gece-gündüz, gizli-âşikâr olarak dağıtanların, Allahü teâlâ indinde ecrleri çokdur ve hâzırdır. Onlar için gelecekde korku yokdur. Geçmiş için mahzûn olmaz, üzülmezler.)** [Bekara sûresi 274.cü âyet-i kerîme meâli.] Hazret-i Resûl-i ekrem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazret-i Alîden “radıyallahü teâlâ anh” bu çeşid sadaka vermesine hangi şeyin sebeb olduğunu sordu. Cevâb verdi ki, bu dört şekl dışında sadaka verme yolu görmedim. Her şeklde sadaka verdim ki, bunlardan biri kabûl şerefi bulup, diğerleri de Allahü teâlânın rızâsına erer.

Sekizinci Menâkıb: (Meâlim-üt-tenzîl)de sûre-i Secdede, meâl-i şerîfi, **(Îmân eden** [inanan] **kimse, fâsık** [inanmıyan] **gibi midir. Bunlar eşit olmazlar)** olan, onaltıncı âyet-i kerîmenin tefsîrinde, Muhyissünne “rahimehullahü teâlâ” beyân buyurmuşlar. Bu âyet-i kerîme, Alî bin Ebî Tâlib “kerremallahü vecheh” ve Velîd bin Ebî Mu’ayt hakkında nâzil olmuşdur. Velîd bin Ebî Mu’ayt, Osmân “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinin ana tarafından akrabâsıdır. Hazret-i Alî ile Velîd arasında çekişme ve münâkaşa oldu. Velîd hazret-i Alîye dedi ki; sen sus! Muhakkak sen çocuksun. Ben lisân cihetinde senden dahâ açığım.

Mızrak [ok] atmakda senden mâhirim. Kalb cihetinden senden cesâretliyim. Harblerde, haşmet cihetinden dahâ gösterişliyim. Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" dedi ki, sen sus! Muhakkak sen fâsıksın. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri bu âyet-i kerîmeyi gönderdiler. (Onlar müsâvî değillerdir) buyurdular. (İkisi müsâvî değildir) buyurmadılar. Zîrâ bir mü'min ve bir fâsık murâd etmediler. Belki bütün mü'minleri ve bütün fâsıkları irâde buyurdular.

Dokuzuncu Menâkıb: (Meâlim-üt-tenzîl) tefsîrinde, imâm-ı Begavî "rahimehullahü teâlâ" hazretleri (Hel etâ) [insan] sûresinde, meâl-i şerîfi **(Onlar kendileri arzû etdikleri** [içleri çekdiği hâlde] **yiyeceği, fakîrlere** [yoksullara]**, öksüze ve esîre yidirirler)** olan sekizinci âyet-i kerîmenin tefsîrinde beyân buyurmuşdur ki, bu âyet-i kerîmenin nüzûl [iniş] sebebinde ihtilâf etmişlerdir. Mücâhid ve Atâ, İbni Abbâs "radıyallahü teâlâ anhümâ" hazretlerinden, hazret-i Alî "kerremallahü vecheh" hakkında nâzil olduğunu rivâyet etmişlerdir. Kıssasını kısaltarak beyân etmişler. Lâkin diğer tefsîrlerde ve menâkıbda şu şekilde anlatılmışdır. Hazret-i Hasen ve hazret-i Hüseyn "radıyallahü teâlâ anhümâ" hasta olmuşlardı. Fahr-i âlem seyyid-i veled-i âdem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" Sahâbe-i kirâm "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" hazretleri ile görmeğe vardılar. Hazret-i Alî ve hazret-i Fâtıma-tüz-zehrâya "radıyallahü teâlâ anhümâ" hitâb edip, buyurdular ki, (Bu ciğer gûşelerinize bir nezr eyleyin [bir adak adayın]!) O iki Server ve Fıdda adlı câriyeleri, Hak Sübhânehü ve teâlâ hazretleri bu ikisine [ya'nî Hasen ve Hüseyn "radıyallahü anhümâ" hazretlerine] sıhhat verir ise, üçer gün oruc bize nezr olsun dediler. O iki Cennet râyihâları şifâ buldu. Ancak evlerinde yinilecek birşeyi yok idi. Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" varıp, bir yehûdîden üç sa' arpa borç aldı. Üçü de nezr etdikleri oruclara niyyet etdiler. O ölçek arpanın bir ölçeğini hazret-i Fâtıma "radıyallahü teâlâ anhâ" hazretlerinin câriyesi üğütüp, beş adet ekmek pişirdi. Kendileri beş kişi idiler. İftâr vakti oldu. O beş çöreğin birini hazret-i Alînin önüne ve birini hazret-i Hasenin önüne ve birini hazret-i Hüseynin önüne ve birini Fıdda câriyeye ve birini de [hazret-i Fâtıma] kendi önüne koydu. İftâr yapacaklardı. Bir miskîn gelip, dedi ki: Yâ Ehl-i beyt-i Resûlallah! Mis-

kîn müslimânlardan bir miskînim. Bana yiyecek verin. Allahü teâlâ hazretleri sizi Cennet ni’metleri ile ta’âmlandırsın. Ellerindeki çörekleri ona sadaka verip, kendileri su ile iftâr etdiler. Ertesi gün yine oruc tutdular. Câriye bir ölçek arpa dahâ üğütüp, yine beş çörek pişirdi. İftâr vaktinde, önlerine alıp, iftâr edecekleri sırada, bir yetîm geldi. Beşi de çörekleri ona verip, o yetîmi sevindirip, kendileri su ile iftâr edip, uyudular. Ertesi günü yine oruc tutdular. O kalan bir ölçek arpayı da, beş çörek yapıp, önlerine aldılar. İftâr edecekleri vakt, bir esîr gelip, dedi ki, üç gündür açım. Beni bağlayıp, yemek de vermediler. Allahü teâlâ için bana acıyın, dedi. Beşi de çöreklerini ona verip, yine su ile iftâr etdiler. Ba’zı rivâyetde o esîr şirk ehlinden idi. Bu rivâyet delîl olur ki, ehl-i şirkden de olsalar, esîrlere yiyecek verilirse, sevâb olacağı anlaşılmakdadır. **(Meâlim-üt-tenzîl)**de böyle yazılıdır.

Rivâyet olunur ki, dördüncü gün sabâhladılar. Hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh”, hazret-i Hasen ve hazret-i Hüseynin “radıyallahü teâlâ anhümâ” ellerinden tutup, Resûl-i ekrem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin huzûr-ı şerîflerine götürdüler. Hazret-i Habîb-i ekrem onları, açlıkdan kuş yavrusu gibi titrerler şeklde gördüler. Alî “kerremallahü vecheh” hazretlerine buyurdu ki, yâ Alî! Bizi üzüntüye gark etdin. Kalkıp bunları aldı. Hazret-i Fâtımanın “radıyallahü teâlâ anhâ” yanına vardı. Fâtımayı mihrâbında gördü ki, karnı arkasına yapışmış ve mubârek gözleri çukura gitmiş. Üzüntüsü dahâ da artdı. Hazret-i Cebrâîl aleyhisselâm nâzil oldu ve dedi ki; Yâ Muhammed! Hak Sübhânehü ve teâlâ hazretleri mubârek etsin. Ehl-i beytin hakkında âyet-i kerîme gönderdi. (Hel etâ) sûresini okudu. Rivâyet olundu ki, hazret-i Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” bunları bu hâlde görünce buyurdular ki: **(Yâ kızım Fâtıma! Baban üç gündür ta’âm yimemişdir.)**

Hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” Medîneden dışarı gitdi. Gördü ki, bir arab kuyudan su çekip, davarına su verir. Alî “radıyallahü teâlâ anh” araba dedi ki, yâ kişi, sana ücret ile su çekeyim mi. O da hoş [iyi] olur dedi. Her kovaya bir avuç hurmaya ücret ile pazarlık etdiler. Hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” su çekmeğe başladılar. Yeteri kadar çekip, son kovayı çekdiklerinde, Allahü teâlânın hikmeti, kovanın ipi kopup, ko-

va kuyuya düşdü. Arab, Alînin “radıyallahü teâlâ anh” mubârek yüzüne bir tokat vurdu. Getirip, hesâbınca hurma verdi. Alî “radıyallahü teâlâ anh” mubârek elini, o derin kuyuya sokup, kovayı çıkardı. Arabın eline verdi. Sonra da koyup, gitdi. Hazret-i Fâtımanın “radıyallahü teâlâ anhâ” yanına varıp, hurmayı önlerine koydu. Hurmayı yir iken, hazret-i Fâtıma “radıyallahü teâlâ anhâ” bakdı. Mubârek yüzünde tokat eserini gördü. Dedi ki, yâ Alî, yüzünüzde bir iz vardır; bu nedir. Alî “radıyallahü teâlâ anh” gizleyip, birşey yokdur, buyurdular. Bu tarafda ise hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh”, kovayı kuyudan alıp, arabın eline verip gitmişdi. Arab da hayret etmişdi. Düşündü ki, eğer bu kişinin dîni ki, Muhammed dînidir. Hak din olmasa idi, bu derin kuyudan kovayı nasıl çıkarırdı. Kendi kendisine dedi ki, bir el ki böyle küstâhlık etmiş olsun, o el bana lâzım değildir deyip, hazret-i Alîye vuran elini kesip, eline aldı. Alî “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinin huzûrlarına gitmek üzere yola koyulup, geldi ve kapıyı çaldı. Hazret-i Alî “kerremallahü vecheh” kapıya çıkıp, gördüğü gibi, acele ile geri içeri girip, dedi ki; yâ Resûlallah! Bir arab gelmiş. Elinde kendinin bir kesik eli var. Kanı akar. Ağlar. Sizi görmek ister. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” tebessüm edip, buyurdu ki, yâ Alî! O arab edebsizlik eden arabdır. Söyle içeri gelsin. Varıp, söyledi. Arab içeri girdikde, hazret-i Habîbullah o arabı o hâl üzere görüp, üzüldü. Ona dedi ki, niçin böyle hatâya düşdün, hatâ işledin. Arab ağlıyarak, küstâhlığının özrünü dileyerek îmâna geldi. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” kesik elini yerine koyup, mubârek ağzının suyunu sürüp, düâ buyurdu. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin kudreti ile arabın eli sapasağlam oldu.

Onuncu Menâkıb: (Menkıbe-i Fâtıma-tüz-zehrâ “radıyallahü teâlâ anhâ”.) Rivâyet olunur ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri; Aliyyül Mürtedâ hazretlerine buyurdular ki, **(Yâ Alî! Allahü tebâreke ve teâlâyı sever misin!)** Hazret-i Alî dedi ki, (Evet, yâ Resûlallah.) **(Beni sever misin.)** Alî “radıyallahü teâlâ anh” dedi, (Evet, yâ Resûlallah.) Buyurdu ki, **(Fâtımayı sever misin.)** Dedi ki (Evet, yâ Resûlallah!). Buyurdu ki **(Hasen ve Hüseyni sever misin.)** Dedi ki, (Evet, yâ Resûlallah!) Hazret-i Habîbullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sel-

lem” buyurdu ki, **(Yâ Alî! Bu kadar muhabbeti bir gönüle nasıl sığdırırsın!)** Hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh”, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin mu’ciz süâl beyânlarına cevâb veremediğini beyân etdi. Hazret-i Fâtıma “radıyallahü teâlâ anhâ” buyurdular ki; bunda üzülecek ne vardır. Allahü Sübhânehü ve teâlâyı sevmek, îmândan ve akldandır. Muhammed aleyhisselâmı sevmek îmândandır. Beni sevmek şehvetindendir. Hasen ve Hüseyni sevmek tabî’atındandır, dedi. Hazret-i Alî “radıyallahü anh” acele, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin huzûrlarına gelip, o cevâbı söyledi. Resûlullah buyurdu ki, **(Demek olur ki, bu yemiş nübüvvet ağacının yemişidir.)** Ya’nî yâ Alî, bu cevâb senin değildir. Fâtımanın cevâbıdır. Bu cevâbda derin ilm vardır. Düşünmelidir.

Onbirinci Menâkıb: [**(Eshâb-ı Kirâm)** kitâbının 250.ci sahîfesinde buyuruluyor ki: **(Bahr-ül-Ulûm)** adındaki tefsîrde bildirilen hadîs-i şerîflerde, **(Ümmetimin en merhametlisi Ebû Bekrdir. Dinde en kuvvetli olan Ömerdir. Hayâsı en çok olan, Osmândır. İslâmiyyetde her süâli cevâblandıran Alîdir. Halâl ve harâm olanları en iyi bilen Mu’âzdır. Kur’ân-ı kerîmi en güzel okuyan Ubeyy bin Kâ’bdır. Münâfıkları tanıyan, Huzeyfetibni Yemândır. Îsâ aleyhisselâmın zühdünü görmek isteyen Ebû Zerin zühdüne baksın! Cennet, Selmân-ı Fârisîye âşıkdır. Hâlid bin Velîd, Allahın kılıcıdır. Hamza, Allahü teâlânın arslanıdır. Hasen ve Hüseyn Cennet gençlerinin en üstünüdür. Ca’fer bin Ebî Tâlib, Cennetde meleklerle berâber uçar. Cennet kapısını ilk açacak olan Bilâldir. Benim Kevser havuzumdan ilk içecek olan Suheyb-i Rûmîdir. Kıyâmet günü melekler ilk önce Ebüdderdâ ile müsâfeha eder. Her Peygamberin bir arkadaşı vardır. Benim arkadaşım Sa’d bin Mu’âzdır. Her Peygamberin Eshâbından seçdikleri vardır. Benim seçdiklerim, Talha ve Zübeyrdir. Her Peygamberin mahrem işlerini gören yardımcısı vardır. Benim yardımcım, Enes bin Mâlikdir. Her ümmetde hakîm vardır. Benim ümmetimde hikmeti çok söyliyen Ebû Hüreyredir. Hassân bin Sâbitin sözleri Allah tarafından te’sîrlidir. Ebû Talhanın harb meydânındaki sesi, bir fırka askerden dahâ kuvvetlidir)** buyurdu. **(Bahr-ül-ulûm)** kitâbını yazan Alâüddîn Alî Semerkandî sekizyüzaltmış (860) senesinde, Anadoluda Lâ-

rende şehrinde vefât etmişdir.]

Onikinci Menâkıb: (Mesâbîh-i şerîf)de, sahîh hadîsler bâbında, Sa'd bin Ebî Vakkâsdan "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet olunmuşdur. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri Alîye "radıyallahü teâlâ anh" buyurdular ki, **(Senin ile ben, Hârûn ile Mûsâ "aleyhimesselâm" gibiyiz. Benden sonra Peygamber yokdur.)** Türpüştî "rahimehullah" dedi ki, Resûl-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri Tebûk gazâsı için yola çıkdıklarında, hazret-i Alîyi Medînede Ehl-i beyti üzerine halîfe bırakdı. Emr etdi ki, onların işlerini görsün. Münâfıklar işitip, birbirine dediler ki, Alîyi halîfe bırakmakdan maksadı, onun yanında bulunmasından [sohbetinden] sıkıldığı için idi. [Münâfıklar böyle dediler.] Hazret-i Alî münâfıkların bu sapık sözlerini işitdi. Silâhını kuşanıp, çıkdı. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" (Cürf) adlı menzilde konaklamış idi. Huzûr-ı şerîflerine varıp, dediler ki, yâ Resûlallah! Münâfıklar, bu kölenizi halîfe etmenizin sebebini, yanınızda götürünce sıkılacağınızdan ötürü olduğunu söyliyorlar. Habîb-i Muhterem "sallallahü aleyhi ve sellem" buyurdular ki: **(Münâfıklar yalan söylüyorlar! Seni Medînede bırakdıklarıma halîfe yapdım. Geri dön. Benim ehlime ve senin ehline halîfem ol. Yâ Alî! Benim ile; Mûsâ aleyhisselâm ile Hârûn aleyhisselâmın olduğu gibi olmak istemez misin! Nitekim Hak celle ve alâ buyurur;** (A'râf 142.ci âyet) **(Mûsâ, kardeşi Hârûna, kavmimde halîfem ol! dediğini haber vermişdir.)**)

Müslim şârihi "rahimehullahü teâlâ" beyân edip, dediler ki, bu hadîs-i şerîf o hadîs-i şerîflerdendir ki, râfizî ve diğer şî'a fırkaları bunu sened olarak almışlardır. Bu hadîs-i şerîfe göre hilâfet, muhakkak hazret-i Alînin idi. Başkasının halîfe olmasına kendisi râzı olmuşdur. Bu fırkalar ihtilâf etdiler. Râfizîler Sahâbe-i güzîni hazret-i Alî üzerine başkasını üstün tutdukları için, tekfîr etdiler. Ba'zıları da çok taşkınlık edip, hazret-i Alîyi de tekfîr etdiler ki, kendi kötü düşüncelerince hilâfet kendinin hakkı idi. Niçin taleb etmeğe gayret etmedi. Bu tâife mezheblerinin çok aşırılığı cihetinden ve akllarının çok fesâdından, bunlar muhâtab kabûl edilmemiş ve sözlerine cevâb verilmemişdir.

Kâdî “rahimehullah” buyurmuşdur ki, bu sözleri söyliyen kimsenin küfründe şübhe yokdur. Zîrâ bir kimse ki, bütün ümmeti tekfîr eder, ilk asrı tekfîr eder. Muhakkak ki, nakl edilen dîni bâtıl kılmış olur. İslâmı kötülemiş olup, Allahü teâlâ muhâfaza etsin, kâfir olur. Ammâ Gulât-ı râfizîden başkası, bunların yolundan gitmemişdir. İmâmiyye ve ba’zı mu’tezile; Sahâbe “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în”, hazret-i Alîden “radıyallahü teâlâ anh” önce diğerlerini halîfe seçdikleri için hatâ etdiler, derler. Ancak tekfîr etmezler. Hâlbuki bu hadîs-i şerîfde bunların hiçbirine delîl yokdur. Belki bunda hazret-i Alînin “radıyallahü anh” fazîletinin isbâtı için delîl vardır. Ammâ gayriden efdal olmasına ve gayri ile misilli olmasına kinâye yokdur. [Başkalarından üstünlüğü veyâ berâberliği anlaşılmamalıdır.] Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinden sonra halîfe olacağına işâret yokdur. Zîrâ bu sözü Tebûk gazâsına gitdikleri vakt, Medîne-i münevverede kendi yerine geçirmelerinde buyurdular. Yukarıda zikr olundu. Bu sözü kuvvetlendiren odur ki, hazret-i Hârûn aleyhisselâm hazret-i Alîye benzetilmişdir. Hazret-i Mûsâ aleyhissalâtü vesselâmdan sonra [Hârûn aleyhisselâm] halîfe olmadı. Mûsâ aleyhisselâmın vefâtından meşhûr rivâyete göre kırk yıl sonra vefât etdi. Dediler ki, o vefât etdiğinde onu halîfe yapmadı. Rabbine münacât etmeğe giderken, onu yerine halîfe yapdı. [Hârûn aleyhisselâm ondan sonra halîfe olmadı.]

Onüçüncü Menâkıb: Yine **(Mesâbîh)**de, anlatılan menâkıbın meşhûr olan hadîs-i şerîflerinde zikr olunmuşdur. Hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” buyurmuşdur ki, ekin dânesini bitiren ve insanı halk eden Allahü teâlâya yemîn ederim ki, ümmî olan Nebî “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” beni kasd ederek; **(Alîyi ancak mü’minler sever. Alîye ancak münâfıklar buğz eder!)** buyurmuşdur.

Müslim şârihi “rahimehullahü teâlâ” buyurmuşlar ki, bu hadîs-i sahîhin ma’nâsı şudur. Muhakkak ki bir kimse, hazret-i Alînin “radıyallahü teâlâ anh” Resûlullaha “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” yakınlığını, Resûlullahın hazret-i Alîye sevgisini bilir ve hazret-i Alîden sâdır olan şeyleri islâmın yayılmasında ve islâmda hizmetlerini düşünerek, bu sebebler ile hazret-i Alîye muhabbet ederse, o kimsenin îmânın sıhhatine delîller-

den olur. Allahü teâlânın râzı olduğu ve islâma hizmetleri ve yukarıdaki sebeblerin aksine Alîye “radıyallahü teâlâ anh” buğz ederse, o muhabbet eden kimsenin zıddı olup, nifâkı şiddetli olur. Fesâdı çok olur. Allahü teâlâ muhâfaza etsin.

Ondördüncü Menâkıb: Yukarıda bahs edilen hadîs-i şerîflerden sonra, Sehl ibni Sa’d “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinden rivâyet olunmuşdur. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Hayber günü muhakkak ben bu bayrağı yarın bir şahsa veririm. Allahü teâlâ onun üzerinde feth müyesser eyler. O şahs Allahü teâlâ hazretlerini ve Resûlünü sever. Allahü teâlâ hazretleri ve Resûlü de onu severler.)** O günün sabâhında, Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” huzûr-ı şerîflerine sür’atle varanlardan her biri ümîd ederler ki, bayrak kendisine verilsin. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdular ki, **(Alî bin Ebî Tâlib nerededir.)**. Dediler, yâ Resûlallah, hazret-i Alînin gözleri ağrıyor. Buyurdular ki, **(Adam gönderin, getirsinler)**. Vardılar, getirdiler. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” mubârek tükrüğünü, hazret-i Alînin gözlerine sürdü. Ağrıdan kurtuldu. Sanki hiç ağrı görmemiş gibi idi. Alemi [bayrağı] hazret-i Alîye verdi. Hazret-i Alî dedi ki, yâ Resûlallah! Kâfirler ile bizim gibi oluncaya kadar muhârebe edeceğim. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdular ki, **(Rıfk ve sükûn üzere hareket eyle. Hattâ onların topraklarına gir. Sonra onları islâma da’vet et. Allahü teâlânın islâm dîninde onlar hakkında bildirdiklerini haber ver. Allahü tebâreke ve teâlânın senin sebebin ile bir şahsa hidâyet vermesi, muhakkak kırmızı develerin olup, sadaka vermenden hayrlıdır.)**

Onbeşinci Menâkıb: (Mesâbîh)in yine hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” ile alâkalı menâkıbın hadîs-i şerîfler kısmında, İmrân bin Hasîn “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinden rivâyet olunmuşdur. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdular ki, **(Alî benden, ben de Ondanım. Alî bütün mü’minlerin velîsidir.)** Şârîh Tayyibî “rahmetullahi teâlâ aleyh” beyân etmişdir. Kâdî “rahimehullahü teâlâ” buyurdular ki: Şî’a tâifesi dediler ki; tasarruf edici hazret-i Alîdir. Ve dediler ki, hadîs-i şerîfin ma’nâsı budur ki, Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem”, tasarruf etdiği herşeyde hazret-i Alî ta-

sarrufa müstehak olur. Mü’minlerin işlerini görmek de tasarrufa girer. Onun için hazret-i Alî mü’minlerin imâmıdır. Biz onlara deriz ki, mü’minlerin velîsi olmağı, halîfe (imâm) olmak ma’nâsına anlamak doğru olmaz. O zemân bütün mü’minlerin işlerini de üzerine almak îcâb eder. Zîrâ Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri hayâtlarında mü’minlerin bütün işlerini kendileri görürdü. Ancak vâcib oldu ki, vilâyeti [velî olmağı], muhabbet ve buna benzer şeyler şekliyle anlamalıdır.

Onaltıncı Menâkıb: Yine **(Mesâbîh-i şerîf)**de bahs edilen menâkıbın meşhûr hadîs-i şerîfler kısmında, Abdüllah ibni Ömer “radıyallahü teâlâ anhümâ” hazretlerinden rivâyet olunmuşdur. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri, Sahâbe-i güzîn “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în” hazretlerini birbiri arasında kardeş kıldı. Hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” sonraya kaldı. Mubârek gözlerinden yaş akar [ya’nî ağlar idi]. Dedi ki; Yâ Resûlallah! Sahâbe-i güzîni aralarında kardeş kıldın. Beni kimse ile kardeş yapmadın. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdular ki, **(Sen benim dünyâda ve âhıretde kardeşimsin.) (Tirmizî)** rivâyet etmişdir.

Onyedinci Menâkıb: Yine yukarıdaki hadîs-i şerîfden sonra, Enes “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinden rivâyet edilmişdir. Enes “radıyallahü teâlâ anh” buyurdular ki: Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin yanında bir pişmiş kuş var idi. Buyurdular ki; (Allahım! Bana mahlûklarından en çok sevdiğini gönder!) Hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” geldi. Berâberce yidiler. **(Tirmizî)** rivâyet etdi ve dedi ki, bu hadîs-i şerîf hasen ve garîbdir. Şârih Türpüştî (Allahü teâlâ ona hayrlar versin) “rahimehullah” bu hadîs-i şerîfin şerhinde, fesâhat ve belâgat ile geniş bir mukaddemeden sonra buyurmuş ki, bu bir hadîsdir ki, mübtedi’ler [yoldan çıkmışlar] bunun ile oklarını bileyip, bunu vesîle yapıp, hazret-i Ebû Bekrin “radıyallahü teâlâ anh” hilâfetine hücûm ederler. Hâlbuki o hazretin hilâfeti, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin intikâlinden [vefâtından] sonra, bu ümmetde müslimânların icmâ’ı ile sâbit olan ahkâmın evvelidir. Dîni ayakda durduran direklerin en sağlamıdır. Bu hadîs-i şerîf, hazret-i Ebû Bekrin “radıyallahü teâlâ anh” birinci halîfe ol-

masını ve diğer Sahâbeden üstün olmasını îcâb etdiren sahîh hadîsler ve buna ilâve olarak Sahâbe-i kirâmın "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" icmâ'ı karşısında mukâvemet edemez. Zîrâ bu bahs edilen hadîs-i şerîf, nakl ehli için mekâle [bend] vardır. Bu misilli hadîs icmâ'ın hilâfı üzerine olmak câiz olmaz. Husûsan o Sahâbe ya'nî Enes "radıyallahü teâlâ anh" ki, bu hadîs-i şerîfi rivâyet etdi. Eshâb-ı kirâmın icmâ'ında [ya'nî hazret-i Ebû Bekrin "radıyallahü teâlâ anh" halîfe seçiminde] hayâtda idi. Eshâb-ı kirâm bu hadîs-i şerîfi işitdikleri hâlde icmâ' etmişlerdir. Enes "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden bu hadîs sâbit ise, ma'nâsı bozulmıyacak şeklde te'vîl edilebilir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin, en çok sevdiğini, gönder buyurması, en çok sevdiklerinden birini gönder ma'nâsınadır. Çünki, Resûlullah da Allahü teâlânın yaratdıkları içindedir. Allahü teâlânın en çok sevdiği Odur. Bu misilli kelâm arabîde çokdur. Hazret-i Alînin "radıyallahü teâlâ anh" Resûlullahdan dahâ sevgili olması düşünülemez. Eğer denilirse ki, dinde Allahü teâlânın en sevdiği kul odur. Biz de öyle deriz. Sahîh nass ve icmâ'ı ümmet ile bildirilmişdir. Muhakkak, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri amcası oğullarından kendisine sevgili olanı murâd etdiler. Zîrâ Resûlullah hazretlerinin ba'zan olur idi ki, inci dökülen kelâmları mutlak olurdu. Ba'zan şartlı olurdu. Ba'zan umûmî olurdu. Ba'zan husûsî olurdu. Fehm sâhibi olan bilirdi. Türpüştînin açıklaması sona erdi. Yine **(Mesâbîh)**de bu hadîsin akabinde, hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri buyurur ki, ne zemân ki Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerine süâl sorardım. Cevâb verirdi. Ben susunca o başlardı.

Onsekizinci Menâkıb: Yine **(Mesâbîh)**de bu hadîs-i şerîfden sonra, hazret-i Alîden "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet etdiler. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki, **(Hikmetin evi benim. Kapısı Alîdir!)** Tirmizî rivâyet etmişdir ki, bu hadîs-i şerîf garîbdir. Muhyissünne Begavî "rahimehullahü teâlâ" **(Mesâbîh)**in yazarıdır. Buyurdular ki, Şüreykden başka, vesîka olan hiçbir kitâbda bildirilmemişdir, Onun isnâdı karârsızdır. Şârih Tayyibî "rahimehullahü teâlâ" beyân etmiş ki, şî'a fırkası bu hadîs-i şerîfi delîl göstererek, derler ki, muhakkak; Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerin-

den ilm ve hikmet almak Alîye “radıyallahü teâlâ anh” mahsûsdur. Gayrileri alamaz. İllâ Alî “kerremallahü vecheh” vâsıtası ile alır. Zîrâ eve dâhil olunmak [eve girmek] kapısından olur. Allahü teâlâ hazretleri kelâm-ı kadîminde buyurmuşdur ki; **(... Evlerinize kapılarından girip çıkınız)** [Bekara sûresi 189.cu âyet-i kerîme meâli.]. Hâlbuki onlara bu hadîs-i şerîfde hüccet [sened] yokdur. Cennet evi hikmet evinden dahâ geniş değildir. Cennet evinin ise sekiz kapısı vardır. Yine **(Mesâbîh)**de bu hadîsin akabinde Câbir “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinden rivâyet edilmişdir. Dedi ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri, hazret-i Alîyi da’vet etdi. O gün Tâife gönderdi. Onunla gizli söyleşdi. İnsanlar söylediler ki, muhakkak amcasının oğlu ile gizli söylemesi uzadı. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdu ki, (Onun ile ben değil, Allahü teâlâ gizli konuşdu.) Şârih Tayyibî “rahimehullahü teâlâ” şöyle açıklamışdır. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri bana emr eyledi ki, hazret-i Alî ile gizli konuşayım. Ben derim ki, o gizli söyleşdikleri kelâm, ilâhî sırlara âid sözler ve gayba âid sırlar idi. Yine **(Mesâbîh)**i şerîfde o menâkıbın sonunda, Ümm-i Atiyyeden “radıyallahü anhâ” rivâyet edilmişdir. Dedi ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri gazâya bir bölük asker gönderdi. Hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh ve kerremallahü vecheh” onların içinde idi. Ben, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinden işitdim, mubârek ellerini kaldırıp, buyurdu ki, **(Yâ Rabbî! Alîyi tekrâr görünceye kadar, bana ölüm verme!)**

Ondokuzuncu Menâkıb: Bir gün Eshâb-ı güzîn “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în”, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerine dediler ki, yâ Resûlallah! Hazret-i Alîyi bu kadar çok seversiniz. Hikmeti nedir, bize haber ver ki, biz de bilelim ve evvelki muhabbetimizden de çok muhabbet edelim. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdu ki, **(Varın Alîyi çağırın! Ondan haber alırsınız!)** Eshâbdan biri hazret-i Alîyi çağırmağa gitdi. Alî “radıyallahü teâlâ anh” gelmeden, Server-i Enbiyâ “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdu ki, **(Ey benim Eshâbım! Bir kimseye iyilik etseniz, o kimse karşılığında size kötülük yapsa, ne yaparsınız!)** Dediler ki, (yine iyilik ederiz.) **(Tekrâr size kötülük yapsa!)**

Dediler, (yine iyilik ederiz.) **(Tekrâr size kötülük yapsa, ne yaparsınız!)** buyurdukda, başlarını aşağıya salıp, cevâb vermediler. O sırada hazret-i Alî, se'âdet ile geldiler. Hazret-i Fahr-i âlem ve Resûl-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdu ki, **(Yâ Alî! Bir kimseye iyilik eylesen ve o sana mukâbelesinde kötülük yapsa, ne yapardın!)**, (Yâ Resûlallah! İyilik ederdim.) **(Tekrâr kötülük yapsa!)**, (Yine iyilik ederdim.) Sultân-ı kâinât "aleyhi efdalüssalevât" hazretleri, birbiri ardınca yedi def'a süâl buyurdular. Yedisine de, hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" (iyilik ederdim) dedikden sonra, dedi ki, (O kimseye ben iyilik etdikce, o karşılığında bana kötülük yapsa, yine ben ona iyilik ederdim,) deyince, cümle Eshâb-ı güzîn "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" hazretleri dediler ki; (Yâ Resûlallah! Hazret-i Alîyi bu kadar riâyet edip, sevip, muhabbet etdiğiniz kadar var imiş.) Eshâb-ı güzîn "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în", hazret-i Alîyi kıskandıkları için böyle süâl sormadılar. Maksadları hazret-i Alînin yüksek mertebesine ve derecesine vâkıf olmak için, süâl etmişlerdir.

Yirminci Menâkıb: (Resûl-i ekremin "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" mu'cizesine işâret): Birgün, Sultân-ı Enbiyâ ve Resûl-i müctebânın huzûrlarına üç kimse geldi. Biri hazret-i İbrâhîm aleyhisselâmın kavminden, biri hazret-i Mûsâ aleyhisselâmın kavminden, biri hazret-i Îsâ aleyhisselâmın kavminden idi. "Salevâtullahi aleyhim ve alâ nebiyyinâ." Hazret-i İbrâhîm kavminden olan kimse ileri gelip, dedi ki: Yâ Muhammed! Bütün Peygamberlerin büyüğü ve efdali benim diyorsun. Nereden bilelim ki, Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretlerinin makbûlüsün. Hazret-i İbrâhîme Allahü teâlâ halîlim demişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu ki; Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretleri, hazret-i İbrâhîme halîlim dedi ise, bana habîbim demişdir. Kişinin dostumu yakındır, yoksa mahbûbu mu [sevgilisi mi]. O kimse hayrân olup, cevâba kâdir olamadı. Hemen Resûl-i ekremin mubârek cemâline nazar edip, kalbden (Eşhedü en lâ ilâhe illallah vahdehü lâ şerîkeleh. Ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve resûlüh.) dedi. Ondan sonra hazret-i Mûsâ kavminden olan kimse ileri gelip, dedi ki, yâ Muhammed! Bütün Peygamberlerden benim mertebem yüksekdir. Hepsinin serveri ve sultânı benim, diyorsun. Nere-

den inanalım ki, Allahü teâlâ hazretlerinin yanında senin merteben, diğer Enbiyâdan yüksekdir. İşitdik ki, Allahü teâlâ , hazret-i Mûsâya kelîmim demişdir. Her zemân Tûr-i sînâya çıkarıp, kelâm söyler idi. Hazret-i Fahr-i âlem ve seyyid-i veled-i Âdem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki, Allahü Sübhânehü ve teâlâ, hazret-i Mûsâya kelîmim dedi ise, bana habîbim, demişdir. Eğer hazret-i Mûsâyı Tûr-i sînâya çıkardı ise, bana, hazret-i Cebrâîl aleyhisselâmla, Cennet elbiseleri ile burakı donatıp, gökleri, yerleri, arşı ile kürsîyi ve Cennet ve Cehennemi ve kevn-ü mekânı az zemân içinde seyr etdirdi. Kabe kavseyn ev ednâ rütbesine varınca, Allahü teâlâ bana o şeklde ihsânlar ve nihâyetsiz lutfler eylemişdir ki, hicâbı aramızdan kalkmışdır. Elhamdülillah ki, Allahü Sübhânehü ve teâlâ biz za'îf kullarını o sultânın ümmetinden eyledi. Allahü teâlâ hazretleri bana va'd eyledi ki, benim ümmetimden her kim benim rûh-i pâkime günde yüz kerre Salevât-i şerîfe getirmeyi âdet hâline getirip, terk eylemese, bin kerre rahmet eyler. Ve Cennet içinde bin derece verir. Bin günâhı mahv olur. Bin altın sadaka vermişcesine sevâb verir. Hazret-i Ebû Hüreyre "radıyallahü teâlâ anh" ve hazret-i Enes bin Mâlik "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet etmişlerdir ki, o kimse de birşey söyliyemeyip, cevâba kâdir olmayıp, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin mubârek ayaklarına yüz sürüp, bin zevk ile parmak kaldırıp, (Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve resûlüh) dedi. Ondan sonra, hazret-i Îsâ aleyhisselâm kavminden olan, ileri gelip, dedi ki, yâ Muhammed! Allahü teâlâ hazretlerine bütün Peygamberlerden yakınım ve sevgiliyim. Seyyidil evvelin ve âhırîn benim, dersin. Hazret-i Îsâ aleyhisselâmın rûhullah olduğunu işitmedin mi. Allahü teâlânın emri ile ölüleri diriltirdi. Fahr-ül kevneyn ve Resûl-i sekaleyn "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu ki, **(Varın, Alîyi çağırın.)** Eshâbdan birisi gidip, hazret-i Alîyi çağırdı. Hazret-i Alî geldikden sonra, Resûl-i ekrem hazretleri, o kimseye buyurdu ki, **(Bir eski mezâr ki, ondan eski mezâr olmasın. Var Alîye göster.)** O kimse dedi, falan yerde bir mezâr vardır. Bin yıllık mezârdır. Hazret-i Habîb-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu ki, **(Yâ Alî! Var o mezârın üzerine üç kerre çağır. Bekle ki, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin emri ile ne zuhûr edecekdir.)** Hazret-i Alî "radıyallahü

teâlâ anh" o mezârın üzerine varıp, bir kerre (yâ Ya'kûb!) diye çağırdı. Allahü tebâreke ve teâlânın emr-i şerîfi ile mezâr orta yerinden yarıldı. Bir def'a (yâ Ya'kûb) diye çağırdı. Mezâr açıldı. Bir def'a dahâ (yâ Ya'kûb) diye çağırdı. O sırada mezâr içinden bir nûrânî pîr kalkdı. Saçları uzamış. Başından toprağı saça saça ayak üzerine durup, yüksek sesle söyledi ki, (Eşhedü en lâ ilâhe illallah vahdehü lâ şerîke leh. Ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve Resûlüh.) Ondan sonra hazret-i Alî ile hazret-i Habîb-i ekremin "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" huzûruna gitdiler. Bu açık mu'cizeyi görmekle çok kâfirler îmâna geldiler. Hazret-i Îsâ "alâ nebiyyinâ ve aleyhisselâm" kavminden olan kimse müslimân oldu.

Yirmibirinci Menâkıb: Hazret-i Alînin "kerremallahü vecheh" bütün menkıbeleri yerine yalnız bu kifâyet eder. Habîb-i ekrem ve Nebiyy-i muhterem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerine, Allahü teâlâdan Medîne-i münevvereye hicret emr olundu. Sultân-ı kâinâtın döşeğine hazret-i Alî girsin deyip, Allahü teâlâ tarafından emr edildi. Mekke-i Mükerremede kalıp, gerek se'âdethânelerinin işleri olsun, gerek kendileri ile alâkalı emânetleri sâhiblerine ulaşdırmak olsun ve gerekse Mekke-i Mükerremede kalan Sahâbîyi gözetmek olsun, cümle hizmetleri, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri, Alî "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerine sipâriş buyurdular. O gece kâfirler Sultân-ı kâinâtın evinin etrâfını kuşatmışlar idi. Allahü Sübhânehü ve teâlâ kendi lütfundan bütün kâfirlere uyku verdi. Şeytân aleyhilla'ne de kâfirler ile berâber idi. O da uyudu. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" ile çıkıp, se'âdet ile yürüyüverdiler. Allahü teâlâ azze şânühü azamet-i kibriyâsı ile, hazret-i Mikâîle ve hazret-i İsrâfîle "aleyhimesselâm" hoş hitâb edip, buyurdu ki, siz çok çabuk Alînin yanına yetişin. Kâfirler bir hatâ ederler. Göz açıp-kapayıncaya kadar, bu iki sultân yetişip, hazret-i Mikâîl hazret-i Alînin başı ucunda oturup, hazret-i İsrâfîl, mubârek ayakları tarafında oturup, düâ ederler idi. Bir zemândan sonra şeytân aleyhilla'ne uykudan uyanıp, yüksek ses ile çağırdı ki, vay Muhammed kaçdı. Mel'ûn, insan sûretinde kâfirlere görünürdü. Mel'ûna dediler ki, nereden bildin. Ben bilirim ki, ben uyku nedir bilmezdim. Bu gece

uyudum. Muhammed bana sihr edip, uyutdu; dedi. Ondan sonra bütün kâfirler birden hücûm edip, içeri girdiler. Hazret-i Alîyi Resûl-i ekremin döşeğinde gördüler. Resûl-i ekremi sordular. O da bilmem diye cevâb verdi. Acele ile dışarı çıkdılar. Hazret-i Alî "radıyallahü anh" ertesi gün o kadar kâfirlerin arasından çıkıp, Kâ'be-i şerîfde, Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" se'âdetle oturdukları bir makâm var idi, o makâma varıp, devletle ve şevketle oturdu. Resûlullah hazretlerinde her kimin emâneti var ise, gelsin, benden alsın diye seslendi. Emâneti olanlar gelip, emânetlerini aldı. Bir kimsenin emâneti kalmayıp, cümlesini sâhiblerine teslîm eyledi. Mekke-i Mükerremede Eshâb-ı güzînden kimse kalmamış idi. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin se'âdethâneleri Mekke-i Mükerremede idi. Hazret-i Alî de Mekke-i Mükerremede idi. Bir zemândan sonra, Fahr-i âlem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri emr eyledi ki, hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" se'âdethânelerini kaldırıp, Medîne-i Münevvereye alıp, götürsün. Hazret-i Şâh-ı Merdân ve şîr-i yezdân se'âdet ile kalkıp, Kureyş kâfirlerinin cem'iyyetlerine varıp, dedi ki, inşâallahü teâlâ yarınki gün Medîne-i Münevvereye gideceğim. Eğer bir kimsenin bir sözü var ise ben burada iken söylesin. Cümlesi başlarını aşağı salıp, hiçbirisi cevâb vermedi. Hazret-i Mürtedâ "radıyallahü teâlâ anh" gitdikden sonra, Ebû Cehl la'în dedi ki, yâ Kureyşin büyükleri. Niçin söylemezsiniz. Mâdem ki, hazret-i Muhammedin evi buradadır. Bizim ile düşmanlık etmez. Her birisi Ebû Cehlin yanınca şöyle böyle yaparız, dediler. Sonra hazret-i Abbâsa "radıyallahü teâlâ anh" yalvardılar ki, var kardeşinin oğluna nasîhat eyle ki, Muhammedin evini götürmesin. Yoksa fesâd olur [aramız açılır]. Hazret-i Abbâs kalkıp, imâm-ı Alînin huzûruna varıp, bu konuşulanları söyledikde, şâh-ı merdân [Alî "radıyallahü anh"] buyurdular ki, yâ amca, inşâallah ben yarın, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin se'âdethânelerini götürürüm. Her kim yoluma gelirse ceng ederim. Hazret-i Abbâs "radıyallahü teâlâ anh" Kureyş kâfirlerine bu haberleri verince, huzûrsuz olup, şehrden çıkarmamak için söyleşdiler. Sonra sabâh oldu. Hazret-i Mürtedâ "radıyallahü teâlâ anh" Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin se'âdethânesini kaldı-

rıp, yola revân oldu. Kureyşden dört beş kimse, atlarına binip, hazret-i Alînin yoluna geldiler. Dön geri, yoksa senin ile ceng ederiz; dediler. Hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” yükleri indirip, kendisi cenge mübâşeret eyledi. Allahü teâlâ, hazret-i Alîye “kerremallahü vecheh” fırsat verip, onlara gâlip geldi. Sonra hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” yerden hâne-i se’âdetin yüklerini kaldırıp, yola revân oldular. Hazret-i Mikdâd bin Esved yolda hazret-i Alînin “kerremallahü vecheh” üzerine gelip ceng eylediler. [Mikdâd henüz îmân etmemiş idi.] Hazret-i Alî söyletmeyip, bir darbe ile atından yıkdıkdan sonra, göğsü üzerine çıkıp, îmâna da’vet eyledi. O da hemen cân-ı gönülden kabûl edip, müslimân oldu. Hattâ bu sultânın bir oğlu Kerbelâda, hazret-i Hüseynin “radıyallahü teâlâ anh” uğruna mubârek cânını fedâ edip, şehîd olmuşdur. Bu zât Eshâb-ı güzîn “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în” hazretlerinin büyüklerindendir ve behâdırlarındandır. Bu hikâyenin tafsîlini [dahâ genişini] isteyen (SİYER-İ NEBÎ)ye mürâce’at etsin. Orada geniş anlatılmışdır.

Yirmiikinci Menâkıb: Hazret-i Aliyyül Mürtedâ “kerremallahü vecheh” gâyet fakîr bir hâle geldi. Zîrâ Fahr-i âlem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri **(Fakîrlik ile öğünürüm!)** buyurdular. O büyük zât, bu hadîs-i şerîfi Habîbullahdan işitdikden sonra, dünyâya aslâ iltifât etmedi. Meselâ, mubârek eline bin altın geçse, bir dânesi ertesi güne kalsın, demezdi. O gün hepsini fakîrlere dağıtırdı. Hazret-i Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazret-i Alîye “kerremallahü vecheh” **(Sultân-ı Eshiyâ)** [Cömerdlerin sultânı] buyururlar idi. Bir gün hazret-i Alî, Fâtıma-tüz-zehrâ “radıyallahü anhâ” hazretlerine buyurdular ki, yâ Hayrünnisâ! Yâ Resûlullahın kızı! Hiç zevcin ve halâlin Alî için yiyecek bir nesne var mıdır? Zîrâ çok acıkdım. Hazret-i Fâtıma “radıyallahü teâlâ anhâ” buyurdular ki, yâ Ebel-Hasen! O Allahü tebâreke ve teâlâ hakkı için ki, ondan gayri Allah yokdur. Şu ânda hiçbir şey yokdur. Lâkin mendil ucunda bağlı, altı akçe vardır. O akçeleri alıp, pazara varın. Hem kendiniz için bir nesnecik alın. Hem Hasen ve Hüseyn “radıyallahü teâlâ anhümâ” meyve istediler. Onlar için de bir mikdâr meyve alın. Hazret-i Alî “kerremallahü vecheh” o altı akçeyi alıp, pazara gitdi. Yolda giderken, bir kimse gördü. Bir

müslimânın eteğine yapışıp, durmayıp, çekip, gider. Der ki, artık seni bırakmam, katlanmağa dermânım kalmamışdır. Yâ hakkımı ver. Yâ gel senin ile mahkemeye gidelim. O dertli adam ise, durmadan yalvarır ki, bir kaç gün dahâ lutf edip, bana mühlet ver. O kimse de der ki, sabra mecâlim yokdur. Zîrâ benim de çok sıkıntım, darlığım vardır. Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" bunların çekişmelerini görünce, yanlarına varıp, süâl buyurdular ki, da'vânız kaç akçedir. Dediler ki, altı akçedir. Hazret-i Alî kendi kendine dedi ki, bu müslimânı bu elemden kurtarayım. Nihâyet, hazret-i Fâtımaya bir yol ile cevâb veririm. O altı akçeyi verip, o müslimânı ızdırâbdan kurtardı. Ondan sonra hazret-i Alî bir zemân ne cevâb vereyim diye tefekküre vardı. Bir mikdâr zemân üzüldüler. Sonra yine düşündü ki, hazret-i Fâtıma "radıyallahü teâlâ anhâ" seyyidetün-nisâdır. Resûlullahın kızıdır. Ne diyecek, dedi. Eli boş se'âdethânelerine gelip, kapıyı çaldı. Hazret-i Hasen ve hazret-i Hüseyn "radıyallahü teâlâ anhümâ" koşarak gelip, zan etdiler ki babaları yemiş getirdi. Gördüler ki, boş geldi; bir nesne getirmedi. Ağlamağa başladılar. Sonra hazret-i Fâtımaya buyurdular ki, yâ Hayrünnisâ! O altı akçe ile bir müslimânı habsden kurtardım. Hazret-i Fâtıma buyurdu ki, güzel yapdın, yâ İmâm. Elhamdülillah ki, bir müslimânı bunun gibi elemden kurtardın. Böyle buyurmakla berâber, mubârek hâtırları bir mikdâr mahzûn olur gibi oldu. Bizim ihtiyâcımız çok idi. Niçin böyle yapdın diyecek iken, öyle demeyip, hemen Allahü teâlâ hazretleri bize kâfîdir, dedi.

Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" hazret-i Fâtımanın gamının olduğunu ve iki şeyhzâdenin ağladıklarını görünce; mubârek gönüllerine üzüntü gelip, bu elem ile dışarı çıkdı. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin huzûrlarına varıp, cemâl-i şerîflerini müşâhede ederek, bu gamdan kurtulayım niyyeti ile gitdi. Zîrâ bir kimsenin yüzbin gamı olsa, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin mubârek cemâline nazar eylese [baksa], bütün gamı ve gussası gitdikden başka, kalbine birçok sürûrlar ve safâlar hâsıl olurdu. Onun için hazret-i Alî, Sultânı kâinât "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin mubârek ayaklarına yüz sürmeğe gitdi. Biraz gitdikden sonra, yolda bir kişiye rast geldi. Elinde bir besili de-

ve tutar idi. Hazret-i Alîye dedi ki, ey yiğit, bu deveyi satarım, alır mısın. Hazret-i Alî buyurdu ki, hâzır akçem yokdur. O şahs dedi ki, sana veresiye veririm. Hazret-i Alî dedi ki, ne kadara verirsin. Dedi ki, yüz akçeye veririm. Hazret-i Alî dedi ki, makbûlümdür; alırım. O da râzı olup, öyle olsun dedi. Deveyi hazret-i Alîye teslîm eyledi. Hazret-i Alî, deveyi eline alıp, biraz gitdikden sonra bir başka şahsa dahâ rast geldi. Dedi ki, yâ Alî, bu deveyi satar mısın. Hazret-i Alî, evet satarım dedi. O şahs dedi ki, üç yüz akçeye bana verir misin. Hemen vereyim, dedi. Deveyi o şahsa teslîm eyledi. O şahs da üçyüz akçeyi hazret-i Alîye temâmen verip, deveyi alıp-gitdi. Hazret-i Alî de sevinip, doğru pazara gitdi. Yiyecekler ve yemişler alıp, se'âdethânelerine vardı. Kapıyı açıp, içeri girdiğinde şeyhzâdeler sevinip, yemişi ve ni'metleri aldılar. Yemeğe başladılar. Hazret-i Fâtımatüz-zehrâ "radıyallahü teâlâ anhâ", hazret-i Alîye bu akçeyi nereden aldın, diye sordular. Hazret-i Alî "kerremallahü vecheh" meydâna gelen hâdiseyi anlatdı. Ondan sonra yemeği yiyip, neş'elendiler. Sonra, Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretlerine hamd ve senâ ve şükr etdiler. Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki, yâ Hayrünnisâ! Şimdi ben, Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" meclisine gideyim. Se'âdet ile kalkıp, devlethâneden dışarı çıkdı. Biraz gitdiği gibi, karşıdan Fahr-i âlem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" göründü. O sırada Sahâbe-i güzîn "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" hazretleri ile otururken buyurmuşdu ki, (Varayım, Alî ile Fâtımayı göreyim.) Se'âdet ile kalkıp, gelirken, hazret-i Alî ile karşılaşıp, tebessüm ederek, buyurdular ki, (Yâ Alî! Deveyi kimden satın aldın. Kime satdın.) Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" dedi ki, (Allahü teâlâ ve Resûlü bilir.) Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu ki, **(Yâ Alî! Sana deveyi satan Cebrâîl aleyhisselâm idi. Satın alan İsrâfîl aleyhisselâm idi. O deve Cennet develerinden idi. Yâ Alî! Sen o müslimânın sıkıntısını giderdiğin için, Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretleri dünyâda yerine elli hasene verdi. Âhıretde vereceğinin hesâbını Allahü teâlâ hazretlerinden gayri kimse bilmez)** "radıyallahü teâlâ anh".

Yirmiüçüncü Menâkıb: Hazret-i Resûl-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" Mi'râc-ı şerîfe çıkdıkları zemânda, dör-

düncü gökde bir aslan gördü. Diller ile anlatılamaz. Hazret-i Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" Cebrâîl aleyhisselâm hazretlerine sordular ki, **(Yâ kardeşim Cebrâîl! Bu aslan nedir.)** Hazret-i Cebrâîl aleyhisselâm cevâb verdi, (Yâ Resûlallah! Yabancı değildir. Hazret-i Alînin "kerremallahü vecheh" rûhâniyyetleridir. Yâ Habîballah! Mubârek parmağınızdan yüzüğünüzü çıkarıp, ağzına atın, dedi. Hazret-i Fâhr-i âlem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" yüzüğü aslanın üzerine atdığı gibi, tevâzû' ve hürmet ile, yüzüğü ağzı ile aldı. Ondan sonra Sultân-ı kevneyn Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" mi'râcdan indi. Ertesi gün Eshâb-ı güzîne, mi'râcdan haber verdi. Dördüncü gökde müşâhede buyurdukları aslanın vasfını şerh buyurdukları sırada, hazret-i Alî "kerremallahü vecheh" mubârek ağzından yüzüğü çıkarıp, hazret-i Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" efendimizin huzûr-ı se'âdetlerine koydular. Bütün Eshâb-ı güzîn, hazret-i Alînin bu mertebesini ve bu kerâmetini görünce hayrân oldular. Ne derece mertebesinin yüksek olduğunu bilip, meyl ve muhabbetleri çok fazla oldu "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în".

Yirmidördüncü Menâkıb: Hazret-i Alînin "radıyallahü anh" şân-ı şerîflerinde olan âyet-i kerîmeler beyânındadır.

1– Ba'zı âlimler derler ki, Emîr-ül mü'minîn hazret-i Alî "radıyallahü anh" mescidde nemâza durmuşdu. Bir dilenci düâ etdi. Bir şey istedi. Hazret-i Alî rükû'a varmış idi. Parmağındaki yüzüğü işâret ile o dilenciye verdi. Bu iş [amel] Allahü teâlâ hazretlerine makbûl gelip, meâl-i şerîfi, **(Ancak Allahü teâlâ, Resûlü ve mü'minlerden îmân edenler, nemâzlarını kılanlar, rükû'da oldukları hâlde sadaka verenler, sizin velînizdir)** olan âyet-i kerîmeyi gönderdi. [Mâide sûresi 55.ci âyet-i kerîme.]

İşâret: (Kıymetsiz, değeri olmıyan birşey kıymetli bir kimsenin vermesi ile değerli olur.) Kadr gecesi bütün geceler gibi bir gece olmasına rağmen; Allahü teâlâ kıymet verdiği için; bin aydan dahâ kıymetli olmuşdur. Ümmetlerin iyisi bu ümmetdir ki, onların bir tâ'atları yediyüz olur. O mert hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh"dır ki, üç dört arpa ekmeği ve yarım dinârlık bir gümüş yüzük verdiği için, o mertebelere yükselmişdir.

2– Abbâs ve Talha "radıyallahü teâlâ anhümâ" hazretleri

arasında bir münâzara vâkı’ oldu. Abbâs “radıyallahü anh” buyurdu ki, hâcılara suyu ben dağıtdığım için dahâ fazîletliyim. Talha “radıyallahü anh” buyurdu ki, Beyt-i şerîfin kilidini ben tutarım. İstersem gece orada kalırım. Onun için ben dahâ fazîletliyim. Hazret-i Alî “kerremallahü vecheh” buyurdu ki, siz ne dersiniz! Ben sizden on ay evvel yüzümü bu kıbleye dönmüşüm. Siz o zemân yokdunuz. Allahü Sübhânehü ve teâlâ, meâl-i şerîfi **(Hâcılara su vermeği ve Mescid-i harâmı binâ etmeği, îmân etmek ile ve Allah yolunda cihâd etmek ile bir mi tutuyorsunuz. Hâyır, böyle değildir. Allah zâlimlere** [Resûline düşmanlık edenlere, Allahü teâlâya şirk koşanlara, dalâletde kalmakda ısrâr edenlere] **hidâyet vermez. Derecesi Allah indinde en çok olanlar, Allaha îmân edenler, hicret edenler ile mallarını ve nefslerini Allah yolunda vererek cihâd edenlerdir)** olan âyet-i kerîmeleri gönderdi. [Tevbe sûresi 19-20.ci âyeti kerîmeleri.]

3– Emîr-ül mü’minîn Alî bin Ebî Tâlib ve Fâtıma ve Hasen ve Hüseyn “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în” hakkında, **(Size islâmiyyeti bildirdiğim ve Cenneti müjdelediğim için, bir karşılık beklemiyorum. Yalnız yakınım olanları seviniz!)** [Şûrâ sûresi 23.cü âyet-i kerîme meâli.] buyuruldu. Katâde “radıyallahü teâlâ anh” buyurdular ki, (müşrikler bir cem’iyyetde, görelim bakalım, Muhammed getirdiği sözler üzerine bir karşılık istiyecek mi, dediler.) Bu sözler üzerine Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri bu âyet-i kerîmeyi inzâl buyurdu. Sa’îd bin Cübeyr “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri İbni Abbâs “radıyallahü anhümâ” hazretlerinden rivâyet etmişdir ki, bu karâbetden [yakınlıkdan], Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri, hazret-i Alî, Fâtıma ve Hasen ve Hüseyn “radıyallahü teâlâ anhüm” hazretlerini irâde etmişdir. Bir kimseye hiçbir hâlde bunları düşman tutmak lâyık olmaz.

4– Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri, Aliyyül mürtedâ “kerremallahü vecheh” hazretlerinin pâk dinli olmasını beyân edip, buyurdular ki [Hicr sûresi 47-48.ci âyet-i kerîmelerinde meâlen], **(Biz o ehl-i Cennetin sadrlarından** [gönüllerinden] **hıkdı ve hasedi çıkarırız. Onlar birbirlerine kardeş olarak serîrleri üzere, dâimâ birbirlerine mukâbildirler. Cennetde onlar, eziyyet ve meşakkat mes etmez. Onlar Cennetden hiç ihrâc olun-**

mazlar.) Âlimlerden ba'zısı buyurmuşlar ki, bu âyet-i azîme; hazret-i Alî, hazret-i Mu'âviye, hazret-i Talha, hazret-i Zübeyr ve hazret-i Âişe-i Sıddîkanın "radıyallahü teâlâ anhüm ecma'în" üstünlüklerini bildirmek için nâzil olmuşdur.

5– Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri buyurdu ki; **(Ey mü'minler! Resûlullaha münâcât etdiğiniz vaktde, önce sadaka veriniz! Bu sizin için hayrlıdır. Nefslerinizi şübhe ve mal sevgisinden en iyi temizleyicidir. Eğer sadaka verecek birşey bulamazsanız, Allah gafûr ve rahîmdir.)** [Mücâdele sûresi 12.ci âyet-i kerîme meâli.] (Münâcât; bir arzûyu gizli olarak söylemekdir.) Mücâhid buyurdular ki, hiçbir kimseye, bu âyet-i kerîme ile amel etmek, ittifak düşmedi. Hazret-i Alî bin Ebî Tâlib, bu fermân nâzil oldukdan sonra ne zemân Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri ile münâcât etmek istese idi, bir sadaka verirdi. İbni Ömer "radıyallahü teâlâ anhümâ" hazretleri se'âdet ile buyurdular ki, Emîr-ül mü'minîn Alî "kerremallahü vecheh" hazretlerinde üç nesne var idi ki, onlardan biri bende olaydı, bana kırmızı tüylü ve siyâh gözlü develerden sevgili olurdu. O şeylerden birincisi, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri kendi kerîmeleri Fâtıma-tüz-zehrâ "radıyallahü teâlâ anhâ" hazretlerini ona verdi. İkincisi, Hayber gününde feth için bayrağı ona verdi. Üçüncüsü, necvî âyet-i kerîmesi ile; [**(Resûlüme bir şey söyliyeceğiniz zemân, önce sadaka veriniz!)** âyet-i kerîmesi ile] o amel etdi. Derler ki, Alînin "radıyallahü teâlâ anh" bir dinâr altını vardı. Onu on dirheme ayırdı. On dirhemi tasadduk etdi. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinden on mes'ele süâl etdi. Dedi ki: (Yâ Resûlallah! Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerine nasıl ibâdet edeyim.) Buyurdular ki: **(Sıdk ve safâ ile!)** Dedi ki: (Yâ Resûlallah! Hak sübhânehü ve teâlâ hazretlerinden ne isteyeyim.) Buyurdular ki, **(Dünyâda ve âhıretde âfiyet ve magfiret iste.)** Dedi ki: (Yâ Resûlallah! Benim üzerime ne lâzımdır.) Buyurdular ki: **(Allahü teâlâ ve tekaddesin buyurduğunu tutmak ve Resûlünün buyurduğunu tutmak.)** Dedi ki: (Yâ Resûlallah! Ne edeyim ki, benim kurtuluşum onda olsun.) Buyurdular ki: **(Halâl yi ve doğru söyle!)** Dedi ki: (Yâ Resûlallah! Râhat ne şeydedir.) Buyurdular ki: **(Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin dîdârında.)** Dedi ki: (Yâ Resûlal-

lah! Fesâd nedir.) Buyurdular ki: **(Kâfir olmak. Hak sübhânehü ve teâlâ hazretlerine şirk koşmak)**. Dedi ki: (Yâ Resûlallah! Vefâ nedir.) Buyurdular ki: **(Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden Resûlullah!)**

Nükte: Allahü teâlâ dilediğini azîz, dilediğini zelîl eder. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri Mekkeliler arasında öyle olmuş idi ki, her kime söz söylese o kimse yüz çevirirdi. [Böylece Resûlullahı küçük düşürmek isterler idi.] Kur'ân-ı azîm-üş-şânda [Fussilet sûresi 26.cı âyet-i kerîmesinde meâlen]; **(Kâfirler, Kur'ân-ı kerîm için, onu dinlemeyiniz! Lagv ediniz!** [Boş şeylerdir, diyerek bağırınız!]**derlerdi)** buyuruldu. Sonra mertebesini yükselterek **(Onun sözünü işitebilmeniz için, önce sadaka vermeniz lâzımdır.)** buyurdu. Dahâ sonra [Hücurât sûresi dördüncü âyet-i kerîmesinde meâlen]; **(Ey mü'minler! Seslerinizi, Resûlullahın sesinden dahâ yükseltmeyiniz! Onunla konuşurken birbirinizle konuşur gibi bağrışmayınız!)** buyuruldu. Dahâ sonra Allahü teâlâ, Resûlullahın Mekkede durmasına engel olan Mekkelilere karşılık, Onu bir dereceye yükseltdi ki, Cebrâîl aleyhisselâm ve cümle mukarreb melekler o dereceye ulaşamadı. Onu (Kabe kavseyn) makâmı ile şereflendirdi.

(İşâret): Yalan yere yemîn eden; Harem-i şerîfde avlanan, oruclarında ve nemâzlarında kusûru olanlar, fakîrlere birşey vererek Allahü teâlânın rızâsını kazanmağa çalışmalıdır. Bu, fakîrler için ne büyük bir makâmdır.

6– Allahü tebâreke ve teâlâ [Câsiye sûresi 21.ci âyet-i kerîmesinde meâlen]: **(Dünyâda kötü amel işleyenleri; îmânlı olanlar ve sâlih amel yapanlar gibi hayâtda ve öldükden sonra müsâvî kılacağımızı mı zan ediyorlar. Buna ne ile hükm ediyorlar!)** buyurdu. Bu âyet-i kerîme hazret-i Alînin "kerremallahü vecheh" şânının şerefi için nâzil olmuşdur ki, îmânı doğru idi. Bütün işleri lâyık ve beğenilmiş ve riyâsız, yakışır idi. Müşrikler ise ona derlerdi ki, (Dedikleriniz doğru çıksa bile, Allahü teâlâ bizi, dünyâda olduğu gibi yine sizden üstün kılar.)

7– Allahü teâlâ ve tekaddes hazretleri, Ahzâb sûresi 33.cü âyet-i kerîmesinde meâlen; **(Ey Habîbimin Ehl-i beyti! Allahü teâlâ, sizin günâhsız olmanızı istiyor.)** buyurdu. Resûlullah "sal-

lallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin ehl-i beyti, ezvâc-ı tâhirât ve yakınları ve aşîreti, Alî ve Fâtıma ve Hasen ve Hüseyndir “radıyallahü teâlâ anhüm”.

Yirmibeşinci Menâkıb: Alî “radıyallahü anh” hazretlerinin üstünlükleri hakkında söylenen haberler beyânındadır.

1– Sa’îd bin Cübeyr, Abdüllah ibni Abbâsdan “radıyallahü teâlâ anhüm” rivâyet eder. İbni Abbâs “radıyallahü anh” der ki, meâli şerîfi, **(Ey Resûlüm! Sen insanları korkutucusun! Her kavme doğru yolu gösterici birisi vardır)** olan, Ra’d sûresi yedinci âyet-i kerîmesi nâzil olunca, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdu ki: **(Korkutucu benim. Alî yol göstericidir. Yâ Alî! Senin ile gidenler, doğru yolda gidenlerdir.)**

2– Rebi’atebni Nâcid, Alî bin Ebî Tâlib “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinden rivâyet eder. Buyurdular ki, Resûl-i ekrem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” beni çağırdı ve buyurdu ki, **(Yâ Alî! Îsâ bin Meryem aleyhisselâm” gibisin. Yehûdî ona buğz etdi. Hattâ vâlidesi Meryem hazretlerine, hâşâ sümme hâşâ bühtân etdiler. Nasârâ ona muhabbet etdiler. Hattâ onu bir makâma çıkardılar ki, onun makâmı değil idi.)** Alî “radıyallahü teâlâ anh” buyurdular ki: Çok kimseler benim yüzümden helâk olurlar. Ba’zısı beni ifrâtla severler. Diğer Sahâbe-i güzîne buğz ederler. Ben onları sevmem. Ba’zısı bana buğz ederler. Diğer Sahâbeleri severler. Bu iki tâife de Cehennem ehlidir. Ben Nebî değilim. Bana vahy nâzil olmaz. Lâkin, kudretim olduğu kadar Kitâb ile amel ederim. Allahü teâlânın tâ’atında ben ne emr edersem, size vâcibdir. İsteseniz de istemeseniz de yapmanız lâzımdır. Ma’siyyetde bana itâ’at etmeyiniz. Zîrâ bana itâ’at iyilikdedir.

3– Kays bin Hâris rivâyet eder: Bir kişi Mu’âviye bin Ebî Süfyândan “radıyallahü anhüm” bir mes’ele süâl etdi. Mu’âviye “radıyallahü teâlâ anh” dedi ki; Var [git] hazret-i Alîden süâl et ki, o benden iyi bilir. O kişi dedi ki, ben bu mes’elede senin cevâbını isterim. Senin vereceğin cevâbı Alînin cevâbından çok severim. Mu’âviye “radıyallahü teâlâ anh” dedi ki: Sen yalan söyledin. Sen kötü kişisin. Muhakkak sen, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin ilmde mu’azzez ve mükerrem tutduğu kimseden ikrâh etdin. Buyurdu ki: **(Yâ Alî, Sen**

benim yanımda, Hârûnun Mûsâ “aleyhimesselâm” yanında olduğu gibisin. Benden sonra Peygamber gelmez.) Çok gördüm ki, Ömer “radıyallahü teâlâ anh” onun ile meşveret ederdi. Eğer bir mes’elede müşkili olsa idi, Alî burada mıdır, der idi. Mu’âviye “radıyallahü anh” o kişiye dedi ki, kalk, Allahü tebâreke ve teâlâ ayaklarına kuvvet vermesin. O kişinin adını kendi divânından sildi.

4– Sa’d bin Ebî Vakkâs “radıyallahü anh” buyurdu ki, bir vakt Mu’âviye “radıyallahü anh” bir hâcetinden dolayı benim yanıma gelmiş idi. Alîden “radıyallahü anh” bahs etdi. Ben dedim, üç haslet Alî de vardır ki, eğer o üçden birisi bende olsaydı, bana dünyâdan ve içindekilerden sevgili gelirdi. İşitdim ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdu, **(Her kim ki ben onun velîsiyim. Alî de onun velîsidir.)** [Beni seven Alîyi de sever.] Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinden işitdim ki, Hayber günü buyurdu: **(Yarın ben bayrağı bir kimseye vereyim ki, Allahü teâlâ ve Resûlü onu severler. Ve o da Allahı ve Resûlünü sever.)** Alemi [bayrağı, sancağı] Alîye verdi. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinden işitdim ki, buyurdu: **(Yâ Alî! Sen benimle; Hârûnun Mûsâ “aleyhimesselâm” ile olduğu gibisin.)**

5– Câbir bin Abdüllah “radıyallahü teâlâ anh”, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinden rivâyet etmişdir. Buyurdular ki: (O beni mi’râca iletdikleri gece, göklerde hicâblardan geçdim. Hicâbların arasından bir nidâ edici nidâ etdi ki, (Yâ Muhammed! Senin baban İbrâhîm ne güzel babadır. Alî bin Ebî Tâlib ne güzel kardeşdir. Ona hayr ile vasıyyet eyle.)) Hasen-i Basrî, Enes bin Mâlikden “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet eyler. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdu ki: **(Üç kimse vardır ki, Cennet onlara müştakdır. Alî bin Ebî Tâlib, Ammâr bin Yâser, Selmân-ı Fârisî “radıyallahü teâlâ anhüm”).**

6– Sa’d bin Ebî Vakkâs “radıyallahü anh” buyurdu ki: Bir gün hazret-i Mu’âviye bana dedi ki, Alîyi sever misin. Ben onu nice sevmiyeyim ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri hazret-i Alîye buyurdu ki: **(Yâ Alî! Sen bana, Hârûnun Mûsâya “aleyhimesselâm” yakınlığı gibisin!)** Bedr

gününde onu gördüm. Muhârebeden dışarıya geldi. Karnından bir ses gelir ve bir beyt okurdu. O cengden, kılıncı küffâr kanı ile boyanmayınca dönmedi.

7– Âmileyn Şerhabîl Şâbî der ki; Alî Mürtedâ "kerremallahü vecheh" hazretleri, Cemel vak'ası günü, Zeyd bin Serhânı gördü. Zeyd düşmüş, kan içinde yuvarlanır. Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" başı yanında durdu. Buyurdu ki: Yâ Zeyd! Allahü teâlâ hazretleri sana rahmet etsin. Ben seni güvenilir [emânete sâhib çıkıcı] ve iyi işli bilirdim. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri sana Cennet ile müjde vermişdir. Zeyd, kan arasından elini kaldırıp, dedi ki: Yâ Emîr-el mü'minîn! Sana da müjde olsun Cennet ile ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" müjde vermişdir. Bu cengde senin ile bulunmadım ki, ceng edeyim ve safları birbirine vurayım ve hasmları helâk edeyim. Fekat bunları halka riyâ ve süm'adan (riyâkârlık) ötürü veyâ dünyâ tamâ'ından ötürü yapmıyayım. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdu ki: **(İmâm-ı Alî iyilerdendir. Bâgîleri** [isyân edenleri] **öldürür. Ona yardım eden iyi şeylere kavuşur. Ona yardım etmiyen iyi şeylerden uzak kalır, mahrûm kalır.)** Bunu işitdim, sevdim ki, gazâlarda senin ile olayım. Senin dostlarından [yârlarından] olayım. Bunları dedi ve rûhunu teslîm etdi "radıyallahü teâlâ anh".

8– Amr bin el Cûmî rivâyet eder. Ben Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" huzûrunda oturmuş idim. Buyurdu ki, **(Yâ Amr!)**. (Lebbeyk yâ Resûlallah!) dedim. Buyurdu; **(İster misin ki, Cennetin direğini sana göstereyim.)** Dedim, isterim yâ Resûlallah! O sırada Alî bin Ebî Tâlib "radıyallahü teâlâ anh" oradan geçdi. Buyurdu: **(Bu kişi ve bunun ehli Cennetin direğidirler.)** Yine Abdüllah bin Abbâs "radıyallahü anhümâ" hazretlerinin rivâyeti ile Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdu ki: **(Alî bedende baş menzilesindedir.)**

9– Hazret-i Alî "kerremallahü vecheh" rivâyet eder. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdu ki: **(Beni mi'râca iletdikleri o gecede, Cebrâîl aleyhisselâm benim elimi tutdu. Beni Cennet derecelerinden bir müzeyyen derece-**

de oturtdu. Orada bir ayva benim önüme koydu. Ben aldım, kokladım. Elimde döndürürken, iki bölük oldu. Bir hûrî ondan dışarı geldi ki, ondan güzel hûrî görmedim.) Dedi ki: (Esselâmü aleyke yâ Muhammed!) Ben cevâb verdim ve dedim, (Sen kimsin). Benim ismim (Râdiyye-i Merdıyye)dir. Allahü teâlâ hazretleri, beni üç şeyden yaratmışdır. Yukarı kısmımı anberden, orta kısmımı kâfurdan, aşağı kısmımı miskden. Beni âb-ı hayât ile yoğurdu. Ondan sonra, Hüdâvend-i Cebbâr ve Hâlık-i perverdigâr bana (Ol!) dedi; oldum. Allahü teâlâ ve tekaddes hazretleri beni, kardeşin hazret-i Alî ibni Ebî Tâlib için "radıyallahü anh" yaratmışdır. Ebû Zer-i Gıfârî "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet etmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdu ki: **(Her kim benden ayrıldı. Allahü teâlâdan ayrıldı. Yâ Alî! Her kim senden ayrıldı. Benden ayrıldı.)** Hazret-i Enes bin Mâlik "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet eder. Server-i kâinât "aleyhi efdalüs salevât" hazretleri buyurdular ki: **(Alî bin Ebî Tâlibi zikr etmek** [anmak] **ibâdetdir.)** Hazret-i Câbir bin Abdüllah "radıyallahü teâlâ anh" dedi ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem", **(**[Allahü teâlâ] **Cennet kapısı üzerine, (Lâ ilâhe illallah, Muhammedün Resûlullah Aliyyün Nâsır-ü Resûlillah) yazmışdır!)** buyurmuşdur. Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretleri gökleri ve yerleri halk etmeden ikibin sene önce yazmışdır.

10– Abdüllah bin Mes'ûd "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri buyurur: Habîb-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin huzûrunda idim. Hazret-i Alî "kerremallahü vecheh" hakkında süâl olundukda, **(Hikmeti on cüze taksîm etdiler. Dokuz cüzünü Alî bin Ebî Tâlibe verdiler. Bir cüzünü sâir** (diğer) **insanlara verdiler!)** buyurdular.

11– Abdüllah bin Abbâs "radıyallahü teâlâ anhümâ" hazretleri bildiriyor. Resûl-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri bir gün dışarı çıkdı. Alînin elini kendi mubârek eli ile tutduğu hâlde, buyurdu ki: **(Âgâh olun** [uyanık olun]**. Her kim, buna buğz eder. Muhakkak Allahü teâlâ hazretlerine ve Resûlüne buğz etmiş olur. Her kim buna muhabbet eder. Muhakkak Allahü teâlâ hazretlerine ve Resûlüne muhabbet etmiş olur.)**

12– Abdüllah bin Abbâs “radıyallahü teâlâ anhümâ” rivâyet eder. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdu ki: **(Her kim hilmde İbrâhîm aleyhisselâma, hikmetde Nûh aleyhissalâtü vesselâma, çekdiği sıkıntılarda Yûsüf aleyhisselâma bakmak isterse; Alî bin Ebî Tâlibe baksın.)** Enes bin Mâlik “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri rivâyet etmişdir. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin huzûr-ı şerîflerinde oturmuş idik. O sırada hazret-i Alî “kerremallahü teâlâ vecheh” geldi. Meclisin ardında oturdu. Resûlullah hazretleri onu çağırdı. Hattâ önüne oturdu. Buyurdu ki: (Yâ Alî! Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri seni dört haslet ile benim üzerime mükerrem ve müfeddâl [sâirlerinden ziyâde meziyyetli] kıldı. Alî “radıyallahü teâlâ anh” hemen dizleri üzerine gelip, başını toprağa koyup, dedi ki, babam, anam sana fedâ olsun, yâ Resûlallah! Kölenin efendi üzerine fadlı olur mu? Buyurdular ki: **(Yâ Alî! Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri bir kula ikrâm etmek isterse, gözlerin görmediği, kulakların işitmediği ve bir beşerin hâtırına gelmiyen şeyi verir!)** Enes “radıyallahü teâlâ anh” dedi ki, biz dedik, yâ Resûlallah! Bize onu beyân buyur, bilelim. Buyurdular ki: **(Allahü teâlâ ve tekaddes hazretleri, ona Fâtıma gibi bir zevce nasîb etdi. Ben nasîb olunmadım. Hasen ve Hüseyn gibi oğullar nasîb etdi. Ben nasîb olunmadım. Bir kayın ata ona nasîb olundu. Bana olunmadı.)**

13– Sa’îd bin Cübeyr, Abdüllah bin Abbâs “radıyallahü teâlâ anhüm” hazretlerinin elini tutup, gidiyordu. Zemzem kuyusuna geldiler. Orada ise bir kavm oturmuşdu. Hazret-i Alîye “kerremallahü vecheh” şetm ederlerdi. [Ya’nî onu kötülüyorlardı.] İbni Abbâs hazretleri buyurdu ki, beni dönderin. Onlardan yana geri döndürdüler. [Onların yanına vardılar.] Varıp, orada durdu ve buyurdu ki, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerine ve Resûlüne yaramaz sözler söyliyen kimdir. Dediler ki: Bizim aramızda kimse Allahü teâlâ hazretlerine yaramaz söylemez. Ve bizim aramızda hazret-i Resûle hiç kimse yaramaz söylemez. Buyurdu ki, Alî bin Ebî Tâlibe yaramaz söyleyen ve şetm eden, var mıdır. Dediler, evet vardır. Buyurdu ki: İşitin, ben şehâdet ederim ki, bu kulağım ile işitdim; Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinden, buyurdu ki: **(Her**

kim Alîye seb' eder, muhakkak bana seb' ederler. Her kim bana seb' eder, muhakkak Allahü teâlâ ve tekaddes hazretlerine seb' eder. Her kim Allahü teâlâ hazretlerine seb' eder, Allahü teâlâ ve tekaddes anı yüz üzerine Cehenneme atar.)

14– Atıyye-tül Ufî der ki: Câbir bin Abdüllahın "radıyallahü teâlâ anh" huzûruna geldik. Pîr olmuş [ihtiyârlamış] ve kaşları gözlerini örtmüş idi. Ona, Alî "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin muhabbetinden sorduk. Başını kaldırıp, şöyle söyledi. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin zemân-ı şerîflerinde bir kimsenin münâfık olduğunu Alîye buğz etmesi ve düşman tutması ile anlardık.

15– Şa'bî "radıyallahü teâlâ anh" der ki, Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" Alî "kerremallahü vecheh" hazretlerini gördü ve buyurdu ki: Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin huzûrunda, makâm cihetinden en üstününe ve yakınlık cihetinden en yakınına ve kana'at cihetiyle agniyâsına [zenginine] bakarak mesrûr olmak isteyen, Alî bin Ebî Tâlib hazretlerine "radıyallahü teâlâ anh" baksın.

16– Âişe-i Sıddîka "radıyallahü teâlâ anhâ" buyurdular ki, yâ Resûlallah! Senden sonra halkın hayrlısı kimdir, dedim. Buyurdular ki: **(Ebû Bekr-i Sıddîkdır.)** Dedim, ondan sonra, buyurdular ki: **(Ömerdir)**. Ondan sonra kimdir. Buyurdular ki: **(Osmândır.)**

Fâtıma-tüz-zehrâ "radıyallahü teâlâ anhâ" dedi ki, (Yâ Resûlallah! Alî hakkında hiçbir nesne söylemediniz.) Buyurdular ki: **(Yâ cânım kızım! Alî benim nefsim demekdir. Hiç kimse gördün mü ki, kendini beğensin veyâ kendi hakkında bir şey söylesin!)**

17– Zeynel'âbidîn Alî bin Hüseyn, ceddi Alî bin Ebî Tâlibden rivâyet eder. Alî "kerremallahü vecheh" hazretleri buyurdu ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri bana, ilmden bin bâb ta'lîm etdi. Her bâbdan da bin şeklini ta'lîm etdi [öğretdi].

18– Abdüllah el-Kindî rivâyet eder. Mu'âviye bin Ebî Süfyân hac yapdı ve geldi. Cemâ'at ortasında oturdu. Abdüllah bin Abbâs ve Abdüllah bin Ömer "radıyallahü teâlâ anhüm" haz-

retlerinin huzûrlarında Mu'âviye "radıyallahü teâlâ anh" elini, Abdüllah bin Abbâsın "radıyallahü teâlâ anhümâ" dizi üzerine koyup, dedi ki, ben Senin amca oğlundan hilâfete dahâ lâyıkım. Abdüllah bin Abbâs "radıyallahü teâlâ anhümâ" hazretleri buyurdu; niçin. Dedi ki, ondan dolayı ki, ben o halîfenin amcazâdesiyim ki, onu zulm ile katl etdiler. Ya'nî o Osmân bin Affân "radıyallahü teâlâ anh" hazretleridir. Abdüllah dedi ki: O hilâfete senden şu sebeb ile dahâ lâyıkdır ki, Alî "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin yakınlığı senin amcazâden yakınlığından ileridir. Hazret-i Mu'âviye bunu işitdi ve susdu. Yüzünü Sa'd bin Ebî Vakkâs "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerine döndürdü. Dedi ki: yâ Sa'd! Sen hakkı bâtıldan ayırmaz mısın! Bizim lehimize veyâ aleyhimize olur musun. Sa'd dedi ki: Zulmet yeri kapladığı vakt, sabr edemem. Tâ âlem rûşen olsun, gideyim. Hazret-i Mu'âviye dedi, vallahi ben Kur'ân-ı azîm-üş-şânı okudum. Onda bir şey bulmadım. Sa'd dedi: Sen bu sözü kabûl eder misin. Ben Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinden işitdim, Alî bin Ebî Tâlibe buyurdu ki: **(Yâ Alî! Sen hak ilesin. Hak senin iledir.)** Hazret-i Mu'âviye dedi ki: Bir kimse getir ki, bunu senin ile işitmiş olsun. Sa'd dedi ki: Ümmü Seleme işitmişdir. Râvî der ki; hazret-i Mu'âviye ve o cemâ'at cümlesi kalkıp, Ümmü Selemenin "radıyallahü teâlâ anhâ" huzûrlarına vardılar. Dediler ki: Yâ Ümmül mü'minîn! Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinden sizin rivâyetiniz ile Sa'd bir hadîs-i şerîf söyler. Ümmü Seleme dedi, ne söyler. Der ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri Alîye **(Sen hak ilesin, hak senin iledir,)** buyurmuşdur. Ümm-ü Seleme hazretleri, doğru söyler. Ben kendi evimde, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinden işitdim buyurdu. Hazret-i Mu'âviye yüzünü döndürüp, hazret-i Sa'd ve sâir Eshâb-ı güzîn hazretlerine bakıp, onlardan özr dileyip, eğer ben bu hadîs-i şerîfi önceden işitmiş olaydım, dâimâ, Alî bin Ebî Tâlibin hâdimi olurdum, buyurdu.

19– Abdüllah bin Abbâs "radıyallahü teâlâ anhümâ" rivâyet etdi. Habîb-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: **(Ben ilmin terâzîsiyim. Alî o terâzînin kefeleridir. Hazret-i Hasen ve Hüseyn ipleridir. Fâtıma alâkasıdır** [kefelerin asıldığı demiridir] **ve benden sonra imâmlar o terâzinin**

amûdîdir [düşey demiridir]**. O terâzî ile bizim dostlarımızın amelini tartarlar.)** Hazret-i Enes bin Mâlik “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet eder. Hazret-i Habîb-i ekrem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” efendimiz buyurdular ki: **(Ben ilmin şehriyim. Alî o şehrin kapısıdır. O kapının halkası Mu’âviyedir.)**

20– Hazret-i Mu’âz bin Cebel “radıyallahü anh” rivâyet etmişdir. Habîb-i Hudâ Resûl-i Müctebâ “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Allahü tebâreke ve teâlâ bir kavmi günâhlarından pâk eder, saçları temâmen dökülen kimseler gibi ki, bu kavmin evveli Alî bin Ebî Tâlibdir.)**

21– Hazret-i Aliyyül Mürtedâ “kerremallahü vecheh” rivâyet eder. Hazret-i Habîb-i ekrem “sallallahü aleyhi ve sellem” efendimiz buyurdular ki: Hazret-i Mûsâ bin İmrân “salavâtullahi aleyhi ve alâ nebiyyinâ” Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinden istedi ve dedi, yâ Rabbî! Benim kardeşim Hârûn vefât etdi. Sen onu afv et. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri vahy etdi ki, yâ Mûsâ! Eğer, önce ve sonra gelenlerin afvını benden isteseydin kabûl ederdim. Hüseyn bin Alî bin Ebî Tâlibin kâtilini, ya’nî Onu şehîd edeni afv etmiyeceğim.

Yine hazret-i Alî “kerremallahü teâlâ vecheh” rivâyet eder. Habîb-i ekrem “sallallahü aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: Mûsâ bin İmrân “aleyhisselâm” Rabbinden istedi ki, Hüseyn bin Alî “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinin rûhunu ziyâret etsin Onun ziyâretine yetmişbin melek ile geldi. Abdüllah bin Abbâs “radıyallahü teâlâ anhümâ” rivâyet eder. Resûl-i kâinât, aleyhi efdalüssalevât hazretleri buyurdular ki: **(Hak teâlâ hazretleri benî İsrâîlden nebîlerine su’izanları ve buğzları sebebi ile yağmuru men’ buyurdu. Bu ümmetden Alî bin Ebî Tâlibe adâvet etdikleri için de yağmuru men’ eder.)**

22– Câbir bin Abdüllah “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet eder. Habîb-i ekrem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdu ki: **(Alî bin Ebî Tâlibin bu ümmet üzerine hakkı, babanın oğlu üzerine hakkı gibidir.)**

23– Abdüllah bin Abbâs “radıyallahü teâlâ anhümâ” rivâyet eder. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Hazret-i Alî ibni Ebî Tâlibin muhabbeti,**

günâhları yir, mahv eder. Nasıl ki ateş odunu yiyip mahv etdiği gibi.)

24– Mu'az bin Cebel "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet eder. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdu ki: **(Alî bin Ebî Tâlibin sevgisi, bir hasenedir ki, ya'nî bir tâ'atdır ki, hiç bir seyyie, ya'nî hiçbir ma'siyyet onunla zarar veremez. Buğz ve adâveti bir seyyiedir ki, hiçbir hasene onunla fâide veremez.)** Selmân-ı Fârisî "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet eder. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: **(Benim sırrımın sâhibi Alî bin Ebî Tâlibdir** "radıyallahü teâlâ anh"**.)**

25– Abdüllah bin Ca'fer "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet eder. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: **(Benim, Alî aslımdır. Ve Ca'fer fer'imdir. Yâhud Ca'fer aslımdır; Alî fer'imdir)** "radıyallahü teâlâ anhümâ".

26– Ümm-i Seleme "radıyallahü anhâ" rivâyet eder. Habîb-i ekrem "aleyhissalâtü vesselâm" buyurdular ki, **(Alî ve onun gürûhu** [fırkası] **kıyâmet gününde necât bulucülardır** [kurtulanlardır]**.)**

27– Ebû Zer-i Gıfârî "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet eder. Peygamberimiz "aleyhissalâtü vesselâm" hazretleri buyurdu ki: **(Alî benim ilmimin kapısıdır. Âşikâre edicidir, bildirmem lâzım gelen şeyleri ümmetime açıklayıcıdır. Benden sonra, onu sevmek îmândandır. Ona buğz etmek nifâkdandır. Ona nazar etmek** [bakmak] **rahmetdendir. Onun muhabbeti ibâdetdir.)**

28– Ümm-ü Seleme "radıyallahü teâlâ anhâ" rivâyet eder. Habîb-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki, **(Kur'ân-ı azîm-üş-şân Alî iledir. Alî Kur'ân-ı azîm-üş-şân iledir.)** Ya'nî hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" her zemân Kur'ân-ı azîm-üş-şânın hükmü ve emri iledir. Kur'ân-ı kerîm de onun imâmı ve yol göstericisidir.

29– Ebû Hüreyre "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet eder. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: **(Patlıcan yiyiniz ki, o bir ağaçdır. Ben onu Cennet-ül Me'vâda gördüm. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin vahdâniyyetine ve Benim Peygamberliğime ve Alînin velîliğine şe-**

hâdet etdi. Her kim patlıcanı, zarar niyyeti ile yirse, zarar olur. Eğer şifâ niyyeti ile yirse, şifâ olur.)

30– Huzeyfe tebni Yemân “radıyallahü anh” rivâyet eder. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: Eğer halk, Alîye emîr-ül mü’minin ismi ne zemân verildiğini bilseler idi, Alînin fazîletini inkâr etmezlerdi. Hâlbuki Âdem aleyhissalâtü vesselâm rûh ile beden arasında idi. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri buyurdu ki: Ben sizin Rabbinizim, Muhammed Nebînizdir. O zemân Alîye “radıyallahü teâlâ anh” emîr-ül mü’minîn denildi.

31– Ömer bin Hattâb “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet eder. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Eğer gökleri ve yerleri terâzînin bir kefesine koysalar, Alînin îmânını diğer kefesine koysalar, Alînin îmânı ağır gelir.)**

32– Abdüllah bin Abbâs “radıyallahü teâlâ anhümâ” rivâyet eder. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Eğer cümle halk Alî bin Ebî Tâlibin muhabbeti üzerine birleşseler idi, Allahü teâlâ ve tekaddes Cehennemi yaratmazdı.)**

33– **(Eğer Alî yaratılmasa idi, dünyâda Fâtımaya münâsib kimse bulunmaz idi)** buyuruldu.

34– Mu’âviye bin Hîdet “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet etmişdir: Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: (Kalbinde Alî bin Ebî Tâlibin buğzu olduğu hâlde ölen kimse, ister yehûdî olsun, ister nasârâ olsun, fark etmez.)

35– Mu’âz bin Cebel “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet etmişdir: Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Alînin** “radıyallahü anh” **yüzüne nazar etmek** [bakmak] **ibâdetdir.)**

36– Ebû Berze-tel Eslemî “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet eder. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Allahü tebâreke ve teâlâ bana husûsî bir ahd verdi. Bana nice kerre buyurdu ki, bu husûsî ahdimi kabûl et-**

din mi. Ben dedim, evet yâ Rabbî bu ahdi kabûl etdim.) Ebû Berze-i Eslemî der ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu ki, **(Dedim, yâ Rabbel'âlemîn! Bu ahdini ki benim ile etdin. Ve ben o ahdi senden kabûl etdim. Bana söyle o ahd nedir. Allahü Sübhânehü ve teâlâ bana vâsıtasız olarak buyurdu ki, o ahd odur ki, sen bilesin, benden cümle halka diyesin ki, Alî hidâyeti göstericidir, doğru yolun işâretidir. Mutî'lerin ve muvahhidlerin gözlerinin nûrudur. Müslimân ve mü'minlerin serverleridir. Ben bütün kullarıma benim birliğimi ve tevhîdimi lâzım kılmışım. Bütün ümmetine senin risâletini tasdîk etmelerini lâzım kılmışım. Bütün mü'minlere Alînin muhabbetini ve meveddetini** [sevmeği] **lâzım kılmışım. Her kim Alîyi dost tutar, Allahü teâlâyı** [beni] **ve Muhammedi** [seni] **dost tutmuş olur. Muhakkak ki o kimse hakîkî dost olur. Alîyi sevmiyen de hakîkî düşmân olur.)**

(İşâret): Zühd ve vefâ ehli Alîdir. Sıdk ve safâ ehli Alîdir. Cömert ve sehâ ehli Alîdir. Rıfk ve rızâ ehli Alîdir. Mahrem-i ravda-i asfiyâ Alîdir. Mefhâr-ı fadl-ı a'lâ Alîdir. Mahrem-i fadl-ı nu'mâ Alîdir. Kendi zemân-ı şerîfinde Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin mahlûkunun kıdvesidir. Semere-i şecere-i dîn-i Hudâ-i teâlâ Alîdir. Müstevcibül fedâil ve tefâdul ve meâsir Alîdir. Alî Mürtedâ "kerremallahü teâlâ vecheh" hazretlerinin mubârek gönlü, kâfirler ve mülhidler ve hâricîler üzerine, Cehennem Mâlikinin Cehennem ehli üzerine gönlünden şiddetli katı idi. Mubârek gönlü, dervişler ve yetîmler ve Cennet ehli üzerine, Cennet Rıdvânının gönlünden dahâ yumuşak idi. Alî "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri behâdırlıkda, aslancasına mertlikde, kâfirlere ve mülhidlere çok şiddetli zehrden acı idi. Civânmertlikde, dervişlere bal ve şekerden tatlı idi. Her vakt ki, hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" hâmiyyet (iyilik severlik) ve siyâsete gideydi, Cehennemin sam yeli ve zakkûmu pişer ve ölürdü. Her vakt ki şefkat ve kerâmetde gideydi, Cennetin Na'îm nesimi pişer ve ölürdü. Her vakt ki Alî "kerremallahü teâlâ vecheh" Zülfikârı elinde tutar idi, kâfirlerin ve mülhidlerin ve ehl-i hevâların cânları tenlerinde muzdarib olurdu. Her vakt ki akçe keselerini eline alıp, açdığı zemân, fakîrlerin ve yetîmlerin cânları tenlerinde sâkin olurdu.

Yirmialtıncı Menâkıb: Rüknül-islâm Ahmed Cürcânî "rahi-

mehullahü teâlâ” rivâyet eder. Yüzden fazla Eshâb-ı güzîn “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în” hazretlerinin rivâyeti ile işitdim ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdular: **(Alînin bir kerre Amr bin Abdûdün karşısına çıkması, ümmetimin kıyâmete dek ibâdetinden hayrlıdır.)** Amr bin Abdûd arabî idi, Kureyşî idi. Mudar bin Nizâr evlâdından idi. Fekat Âd kavminin kuvvetinde idi. Ömründe hiçbir cengden yenilerek dönmemiş idi. Yalnız Bedr cenginde yaralanıp düşmüş idi. Yarası iyi oldu. Tekrâr Hendek cengine geldi. Onun gelmesinden müslimânlara korku hâsıl oldu. O vâkı’ada yirmibir gün ok ve kılınç ile ve mızrak ile ve taş ile ceng oldu. Yirmiikinci gününde ceng ve cidâl iyice şiddetlendi. Amr bin Abdûd, Hendek kenârına gelip, meydâna er istedi. Müslimânlardan karşılık veren olmadı. Bir dahâ istedi. Kimse varmadı. Yedi kerre da’vet etdi. Yedincide, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” efendimiz hazretleri, Alî “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerini çağırdı ve huzûrlarına oturtdu. Buyurdu ki, **(Yâ Alî! Benim atıma bin. Zülfikârı al. Amr bin Abdûdün önüne mertçe var. Onun uzun boylu oluşundan ve heybetinden üzülüp, endîşe etme ki, ben Allahü tebâreke ve teâlâ ve tekaddes hazretlerinden, düâ ederim ki, sana nusret edip ve senin elin ile müslimânlardan şerîri def’ eder.)** Alî “radıyallahü teâlâ anh” düldüle binip, Zülfikârı kuşandı. O aslan ki, avını gözleyip, gider gibi, Amr bin Abdûdün önüne vardı. Birbirini gördüler. Alî “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri buyurdu ki: Yâ Amr, işitdim ki, sen Kâ’be karşısında ahd etmişsin ki, Kureyşden bir kimse senden iki hâcet istedikde, o isteklerden birini yerine getirecekmişsin. Evet yâ Alî. Ben bu ahdi etdim. Hazret-i Alî buyurdu: Yâ Amr! Şimdi sen bilirsin ki, ben Kureyşdenim. Senden iki hâcet isterim. Eğer ikisini de kabûl etmez isen, bâri birisini kabûl et! Evvelâ senden isterim ki, bu sâatde, Allahü teâlâ ve tekaddes hazretlerinin vahdâniyyetini ve Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin risâletini ikrâr edesin. Dedi ki; Bunu kabûl etmem. Başka ne istersin. Buyurdu ki: Onu isterim ki, bu sâatde, bu iki kuvveti birbirine koyasın, sen Mekke-i Mükerremeye dönesin. Bunu kabûl etdim. Ammâ, Ebû Bekr ve Ömer ve Osmânın başlarını keserim. Hazret-i Alî “radıyallahü anh” buyurdu ki, Ey sefîh! Benim başımı kesmeyince onların başını nasıl kesersin. Ey Alî, sen gençsin. Henüz dünyâyı görmemişsin. İste-

mem ki, senin başını keseyim. Hazret-i Murtedâ buyurdu ki: Ben isterim ki, Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretlerinin tevfîki ile, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin düâsı ile senin başını keseyim. Bu sözden Amr harâretlendi. Hemen atından inip, atını bırakdı. Hazret-i Alîye doğru yürüdü. Hazret-i Alî de “kerremallahü vecheh” atından inip, yaya oldu. Birbirine hamle edip, dolaşdılar. Alî “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri, fırsatı bulup ceng arasında Zülfikârı ile bir darbe vurup, uyluğunu dibinden ayırıp, düşürdü. Hazret-i Alî, Amrın bacağını teninden ayırıp, yüzünü ondan döndürüp, uzaklaşırken, Amr, kendi kesilmiş bacağını eline alıp, hazret-i Alînin ardınca atdı. Öyle bir atdı ki, eğer hazret-i Alî, onun önünden sapmasa idi, o ayak parçası ile helâk olurdu. Hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” tekrâr dönüp, Amr bin Abdüdün başını kesdi. O sırada Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” efendimiz hazretleri tekbîr alıp, buyurdu ki; **(Alînin Amr bin Abdûd ile bir kerre karşılaşması, ümmetimin kıyâmete kadar olan ibâdetlerinden hayrlıdır.)**

Yirmiyedinci Menâkıb: Resûl-i ekrem ve Nebiyyi muhterem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin, hazret-i Alîye “radıyallahü teâlâ anh” vasıyyetleri beyânındadır.

1– Alî bin Ebî Tâlib “kerremallahü vecheh” rivâyet eder. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Yâ Alî! Sana beş yüz koyun vermemi mi, yoksa dînin ve dünyân kurtuluşuna sebeb olacak beş kelime ta’lîm etmemi mi sevgili tutarsın!)** Ben dedim; kelimeleri isterim. Bir düâ öğretdiler. **(Allahım! Benim günâhımı afv eyle! Hulkumü geniş eyle! Kesbimi** [kazancımı] **temiz kıl. Bana nasîb etdiğin şey’e kana’at edici eyle. Beğenmediğin şeye nefsimi meyl etdirme.)** Sonra Resûlullah buyurdu ki: **(Yâ Alî! Sonu üzüntü ve ağlamak olmıyan hiçbir sevinç ve neş’e yokdur.)**

2– Hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet eyler ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular: **(Yâ Alî! Sen Kâ’be menzilesindesin! Bütün herkes Kâ’beye varır. Kâ’be hiçbir yere varmaz. Eğer bir kavm sana gelip, bu hilâfet emrini sana teslîm ederlerse, onlardan kabûl eyle! Eğer gelmezler ise, sen onlara varma.)**

3– Abdüllah bin Ömer “radıyallahü teâlâ anhümâ” rivâyet eyledi. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdu ki: **(Yâ Alî! Sen ehl-i Cennetsin. Yakın zemânda bir kavm gelir ki, onların lakabları olur. Onlara râfizî derler. Eğer sen onlara yetişirsen onları öldür ki, müşriklerdir. Ne Cum’a bilirler, ne cemâ’at bilirler! Ebû Bekr ve Ömeri seb’ ederler** [kötülerler]**.)**

4– Alî bin Ebî Tâlib “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri rivâyet eder. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdu ki: **(Yâ Alî! Süâl etdim Allahü teâlâ hazretlerinden ki, seni hilâfetde öne alsın. Üç kerre istedim. Allahü teâlâ ve tekaddes kabûl etmedi. Ebû Bekri öne aldı.)**

5– Abdüllah bin Abbâs “radıyallahü teâlâ anhümâ” hazretleri rivâyet eder. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdu ki: **(Yâ Alî! Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri Fâtımayı sana tezvîc etdi. Ve ona yeri sıdâk** [yeryüzünü mehr] **kıldı. Her kim yeryüzünde sana buğz edici olduğu hâlde yürürse, bu yürümesi harâmdır.)**

6– Ammâr bin Yâser “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet etmişdir. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdu ki: **(Yâ Alî! Allahü teâlâ hazretleri seni bir zînet ile zînetlendirdi ki, dünyâyı terk etmek olan ve kendisine sevgili olan zühd ile zînetledi. Öyle takdîr etdi ki dünyâdan birşeye nâil olmıyasın!)**

7– Hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet eder. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdular ki: **(Yâ Alî! Yalnız Rabbinden ümîd edici ol! Günâhından başka birşeyden korkma! Birşey sorduklarında bilmez isen, Allahü teâlâ bilir demekden ar etme.)**

8– Hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet etmişdir. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Yâ Alî! Cimri ve bahîl olma. Yüzünü güler tutasın** [güleryüzlü olasın]**. Kerîm ve ikrâm edici olasın ki, mü’min yumuşak yüzlü ve cömert olur. Münâfık kaba ve cimri olur. Benim ümmetimin cömertlerinin günâhları, güneşde buzun eridiği gibi erir.)**

9– Ebû Mûsâ “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet etmişdir. Re-

sûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Yâ Alî! Ben kendim için râzı olduğum şeylere, senin için de râzı olurum. Kendim için kerîh gördüğüm nesneyi, senin için de kerîh görürüm. Kur’ân-ı azîm-üş-şânı cünüb olduğun hâlde okuma. Rükû’ ve secdede Kur’ân-ı kerîmi okumıyasın. Saçlarını başın üstünde topladığın hâlde nemâz kılmıyasın.)**

10– Hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet eder. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Yâ Alî! Gayretli ol ki, Allahü teâlâ gayretli olanı sever. Sahî** [cömert] **ol ki, Allahü teâlâ sahî** [cömert] **olanı sever. Cesâretli ol ki, Allahü teâlâ ve tekaddes şecâ’ati sever. Eğer bir kimse senden bir hâcet istese, onun hâcetini bitir. Eğer o kimse o hâcete lâyık değil ise, sen hâcet bitirmeğe lâyıksın!)**

11– Alî “kerremallahü teâlâ vecheh” hazretleri rivâyet eder. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Yâ Alî! İnsanlar, Allahü teâlâ hazretlerine yaklaşıyoruz diye çalışıp-kazandıkları zemân, sen akl kesb eyle, tâ onlara sebkat edesin** [onlardan ileri geçesin.] **Allahü teâlâya dünyâda ve âhıretde yaklaşmak derece ve kıymetinin onlardan önde olması için gayret edesin.)**

12– Hazret-i Alî “kerremallahü vecheh” rivâyet eder. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Yâ Alî! Baş ağrısı seni râhatsız edecek kadar olursa, iki elini başın üzerine koyup, sûre-i Haşrın âhırini** [sonunu] **oku. “Lev enzelnâ” âyet-i kerîmesinden sonuna kadar oku.)**

13– Enes bin Mâlik “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet eder. Resûl-i ekrem ve Nebiyyi muhterem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Yâ Alî! Yalan söylemekden sakın. Eğer zan edersen ki, o yalan seni kurtarır, yalan söyleme. Sana doğru söylemek lâzım olsun. O doğru seni helâk edecek bile olsa, doğru söyle.)**

14– Hazret-i Alî “kerremallahü teâlâ vecheh” rivâyet eder. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Yâ Alî! Beş kelime ki, Cebrâîl bana ta’lîm etmişdir. Onları sana ta’lîm etmemi mi seversin. Yoksa emr edeyim sana**

beş keçi versinler, bunu mu seversin!) Hazret-i Alî dedi, (Yâ Resûlallah! Ben o beş kelimeyi severim.) Buyurdular ki: **(Ey mahlûklara rızk veren! Ey fakîrlere rahmet eden! Ey zor durumda olanları kabûl eden! Ey mü'minlerin Velîsi! Ey rahmet edenlerin en rahîmi! Bana rahmet et, acı.)**

15– Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet eder. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki: **(Yâ Alî! Perşembe gününde bıyığını kırk ve tırnağını kes. Koltuğunu yol, kasığını traş eyle. Cum'a günü temiz elbise giy! Güzel koku isti'mâl eyle** [sürün, kullan]**.)**

16– Nizâmüddîn Abdül'vâhid ibni el Fadl el-Fermâdî, ceddi Ebül Kâsım Gürgânîden isnâd ile, o da Mûsâ Kâzım bin Ca'fer Sâdık bin Muhammed Bâkır bin Alî Zeynel'âbidîn bin Hüseyn bin Alî bin Ebî Tâlibden "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet etmişdir. Hazret-i Resûl-i ekrem ve nebiyyi muhterem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki, **(Yâ Alî! Mercimek yemeğine devâm et ki, yetmiş Nebî mercimek yidiler ve ona bereket ile düâ etdiler. Sonuncuları Îsâ bin Meryemdir** "alâ Nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselâm"**.)**

Yirmisekizinci Menâkıb: Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin şânlarını anlatan haberler hakkındadır.

1– Ebû Hüreyre "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet etmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: **(Beni mi'râca çıkardıkları o gece gördüm. Arşın ayağında yazılmış, ben birim, benden başka ilâh yokdur. Adn Cennetini ben yaratdım. Yaratdıklarımdan Resûlüm Muhammedi seçdim. Onu Alî ile kuvvetlendirip, yardım etdim.)**

2– Selmân-ı Fârisî "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet eder. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: **(Kıyâmet günü olunca; Arşın sağında benim için kırmızı yâkutdan bir kubbe kurarlar. Arşın solunda İbrâhîm halîlullah için yâkutdan bir kubbe kurarlar. Bir kubbe de Alî için benim ile İbrâhîm arasında beyâz inciden kurarlar. Siz iki Halîlin arasında olan Habîbi ne zan ediyorsunuz.)**

3– Bilâl-i Habeşî "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet etmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem", mubârek yüzü

bedr olan aydan nûrlu olduğu hâlde bizim üzerimize çıkageldi. Abdürrahmân bin Avf “radıyallahü teâlâ anh” karşılayıp, dedi ki, babam ve anam sana fedâ olsun; yâ Resûlallah, bu ne nûrdur. Buyurdular ki: **(Rabbimden azze ve celle müjde geldi, kardeşim ve amcamoğlu ve kızımın zevci Alî “radıyallahü teâlâ anhümâ” hakkında ki, Allahü tebâreke ve teâlâ o vakt ki, Fâtımayı Alîye tezvîc eyledi. Cennet hâzini Rıdvâna emr eyledi ki, Tûbâ ağacını sallaya. Rıdvân da salladı. Tûbâ ağacından, bizim dostlarımızın adedince hüccetler saçıldı. Allahü teâlâ ve tekaddes nûrdan melekler yaratdı. Her meleğe o hüccetlerden bir hüccet verdi. O hüccetlerde yazılmışdır ki, Mustafânın ve ehl-i beytinin muhib ve muhlîsleri Cehennemden azâd olmuşdur.)**

4– Abdüllah bin Abbâs “radıyallahü teâlâ anhümâ” Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinden rivâyet etmişdir. Buyurdular ki, **(Kıyâmet günü olunca, bütün Peygamberleri** “alâ nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselâm” **bir yere toplarlar. Bir nidâ edici arş altından nidâ eder, yâ Enbiyâ cemâ’ati. Sizi sevenleriniz ile iftihâr edin. Ben Cihâr-ı yârim ile iftihâr ederim.)**

5– **(O kimseler ki, îmân getirdiler ve sâlih amel işlediler. Yakın zemânda Allahü rahmân onlara kendi dostluğunu, muhabbetini verir.)** âyet-i kerîmesinin tefsîrinde, Abdüllah ibni Abbâs “radıyallahü anhümâ” buyurdu ki; ya’nî Allahü teâlâ onları dost tutar ve onları dost kılar ki, onları yer ve gök ehline sevdirir. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdu ki, **(Allahü Sübhânehü ve teâlâ bir kulunu severse, Cebrâîl aleyhisselâma buyurur ki, filân kimseyi dost tutdum. Siz de dost tutun. Cebrâîl ve melekler de dost tutarlar.)** Onlardan yine bir nidâ edici gökden nidâ eder ki, Allahü tebâreke ve teâlâ filân kimseyi dost tutdu. Siz de ey yer ehli onu dost tutunuz. Hepsi dost tutup, severler. Onun muhabbetini yer halkının da kalbine salar. Bütün yer ehli de muhabbet ederler. Abdüllah ibni Abbâs “radıyallahü teâlâ anhümâ” buyurur ki, âyet-i kerîmede, (vüdd) lafzından murâd, Alî bin Ebî Tâlibin “radıyallahü teâlâ anh” muhabbetidir ki, onu mü’minlerin kalbinde tatlı etmişdir.

6– Enes bin Mâlik “radıyallahü teâlâ anh” haber vermişdir. Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” huzûr-ı şerîfin-

de oturmuşduk. Ensârdan, Ebû Ukayl demekle ma'rûf bir kişi kalkıp, dedi ki: Yâ Resûlallah! Senden sonra nâsın hayrlısı kimdir. Buyurdu ki: **(Ebû Bekr-i Sıddîkdır)**. Ondan sonra kimdir. Buyurdu ki: **(Ömer-ül Fârûkdur)**. Ondan sonra kimdir, dedi. Buyurdu ki: **(Osmân bin Affândır)**. Ondan sonra kimdir, dedi. Buyurdu ki: **(Alî bin Ebî Tâlibdir)**. O dedi ki: Neden amcan oğlu Alîyi sonraya bırakdın, dördüncü etdin. Hâlbuki o senin kardeşindir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular: **(Vay sana yâ Ebâ Ukayl. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri yüzyirmidörtbin** (den ziyâde) **Nebîyi halk etdi. İnsanlara gönderdi. Beni cümlesinin sonu kıldığını bilmiyor musun!)** Ebû Ukayl dedi ki: (Evet yâ Resûlallah!). Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu ki: **(Benim Peygamberlerin sonuncusu olmamın ne zararı oldu ki, halîfelerin dördüncüsü olmasının Alîye de zararı olsun! Yâ Ebâ Ukayl! Muhakkak Allahü teâlâ ve tekaddes bana; Âdem aleyhisselâmın yaratıldığı vaktden kıyâmete dek îmân getiren kimselerin sevâbını bağışladı. Ebû Bekre de benim bâis olduğum vaktden** [Peygamberliğim bildirildiği vaktden] **kıyâmete kadar gelen ve Ebû Bekri seven mü'minlerin sevâblarını bağışladı. Alî bin Ebî Tâlibe de, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerine Şarkdan garba ibâdet edenlerin sevâbını bağışladı.)**

7– Enes bin Mâlik "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet eder. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: **(Biz kıyâmetde dört atlı** [süvâri] **oluruz ve halk aç ve susuz ve çıplak olurlar. Ben kendi bineğim** [atım] **Burak üzerinde olurum. Sâlih Nebî "aleyhisselâm" Nâkatullah** [devesi] **üzerine biner. Fâtıma benim asbâ adlı devem üzerine biner. Alî bin Ebî Tâlib "radıyallahü teâlâ anh" Cennet develerinden bir deve üzerine biner ki, bâtını Allahü teâlâ ve tekaddes hazretlerinin havfından ve zâhiri Allahü teâlâ ve tekaddes hazretlerinin rahmetinden olur. Başı üzerine tâc koyarlar ki, sekiz rüknü olur. Onun rûşenliği sekiz Cennetden olur. O kıyâmetde benim önümde nidâ eder ki, (Lâ ilâhe illallah. Muhammedün Resûlullah). Melekler önünden geçerken, bu bir mukarreb melekdir, derler. Allahü teâlâ ve tekaddes hazretlerinin cenâbından bir nidâ gelir ki: Yâ Ehl-e mevkıf.** [Ey mahşer halkı.] **Bu mukarreb melek veyâ Peygamber değil, Alî bin Ebî Tâlibdir.)** Arş önüne

gelir ve der ki: Yâ Rabbî; her kim beni sever, muhabbet eder, senin zâtına muhabbet eder, sever. Sonra mahşer meydânında bir nidâ edici der ki, Ebû Bekr ve Ömerin sevenleri, sonra Alîye tâbi' olanlar nerededir. Bunlar Râbi'a ve Mudar kabîleleri adedincedir.

8– Hazret-i Hasen bin Alî "radıyallahü teâlâ anhümâ" haber verir ki, babam mescidden döndü [çıkdı]. Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin yüzüne bakdı. Ebû Bekr de babamın yüzüne bakdı. Dedi ki: Yâ Ebâ Bekr! Ne olmuş bana ki, sen bana böyle uzun nazar edersin. O buyurdu ki, evet ondan dolayı nazar ederim [bakarım] ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinden işitdim, buyurdu ki, **(Kıyâmet günü, sırat üzerinden, Alî bin Ebî Tâlibin, eline buyruk vermediği kimseler geçemez!)** Sonra babam da dedi ki: (Yâ Ebâ Bekr! Sen bana müjde verdin. Ben de sana müjde vereyim mi.) (Evet ver) dedi. Yâ Ebâ Bekr! Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri bana kavminden gizlide [tenhâda] vasıyyet buyurdular ki, **(Yâ Alî! Kıyâmet günü sırat üzerinde, Ebû Bekri ve Ömeri ve Osmân hazretlerini sâdık olarak sevmiyenlerin eline sıratı geçmeleri için ruhsat verme** "radıyallahü teâlâ anhüm"**.)** Yâ Rabbî! Bizi bu dört halîfeyi sevenler ile haşr et!

9– Câbir "radıyallahü teâlâ anh" der ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" Arafatda idi. Alî "radıyallahü teâlâ anh" karşılarında idi. Buyurdu: **(Yâ Alî! Bana yakın ol. Tenini benim tenime değdir ki, beni ve seni halk etdiler bir ağaçdan ki, ben o ağacın aslıyım. Sen fer'isin. Hasen ve Hüseyn o ağacın budaklarıdır** [dallarıdır]**. Her kim o ağaçdan bir dala yapışırsa, Allahü teâlâ hazretleri o kimseyi Cennete dâhil kılar. Yâ Alî! Eğer benim ümmetim sana buğz ederler ise, Allahü teâlâ ve tekaddes, azâb meleklerine buyurur: Tâ onları burunları ve yüzleri üstüne çeke çeke Cehenneme iletirler.)**

10– Berâ' bin Âzib "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet eder. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri ile berâber idik. Vedâ haccına geldik. Gadîr-i Hum dedikleri menzile konduk. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri bana buyurdular ki, **(Nidâ et ve söyle, Essalâh! Essalâh!)** Es-

hâb-ı güzînin “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în” hepsi toplandılar. Buyurdular: **(Ben her mü’mine kendi nefsinden evlâ değil miyim.)** Dediler ki, (Evet, yâ Resûlallah!) Buyurdular ki, **(Benim ezvâcım** [hanımlarım] **mü’minlerin annesi değil midir.)** Dediler ki, (Evet, yâ Resûlallah!) Sonra Alî hazretlerinin elini tutup, buyurdular ki, **(Bu mevlâsıdır o kimsenin ki, ben onun mevlâsıyım. Allahım, dost tut o kimseyi ki, bunu dost tutar.** [Bunu seveni sen de sev.] **Düşman tut o kimseyi ki, bunu düşman tutar** [Bunu sevmiyeni sevme]**.)**

11– Resûl aleyhisselâm buyurdular ki, (Kıyâmet günü ben gelirim. Alî benim ile olur. Livâ-i hamdi elinde tutar. Onun üzerinde iki parça olur. Biri sündüsden ve biri istebrakdan.) Bir arâbî, huzûr-ı şerîflerinde ayak üzerine kalkıp, dedi ki, babam ve anam sana fedâ olsun, yâ Resûlallah! Hazret-i Alî kâdir olur mu [gücü yeter mi] Livâ-i hamdi götürmeğe. Buyurdular ki, **(Niçin kâdir olmasın ki, ona üstün hasletler verilmişdir. Onun sabrı benim gibidir. Hüsnü** [güzelliği] **hazret-i Yûsüf aleyhisselâmın hüsnü gibidir. Kuvveti hazret-i Cebrâîl aleyhisselâmın kuvveti gibidir. Livâ-i hamd elinde olur. Bütün mahlûklar kıyâmet günü benim livâm altında olur.)**

12– Hayber gazâsından döndüler. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Yâ Alî! Eğer insanlar yanlış anlıyarak Îsâ aleyhisselâma söyledikleri gibi söylemiyeceklerini bilseydim, senin hakkında çok sözler söylerdim. O zemân insanlar ayağının tozunu bereketlenmek için alırlardı. Abdest aldığın su ile istişfâ ederlerdi. Lâkin sana kifâyet eder ki, sen bana Hârûn aleyhisselâmın Mûsâ aleyhisselâma yakınlığı gibisin. Fekat bu kadar var ki, benden sonra Peygamber gelmez. Seni, benim sünnetim üzerine şehîd ederler. Sen âhıretde bendensin. Benim havzım üzerine halîfem olursun. O Cennet libâsı ile libâslanan olursun. Benim ümmetimden evvel Cennete girersin. Seni sevenler nûrdan minber üzerinde olurlar. Ve yüzleri beyâz ve nûrlu olur. Onlara şefâ’at ederim. Yarın benim komşum olurlar. Senin cemâ’atin benim cemâ’atimdir. Senin sulhün benim sulhümdür. Senin sırrın benim sırrımdır. Senin âşikârın benim âşikârımdır. Evlâdın benim evlâdımdır.)** Hazret-i Alî “kerremallahü vecheh” şükr secdesi edip, dedi ki, Allahü teâlâ hazretlerine hamd olsun ki, beni islâm ni’me-

ti ile ni'metlendirdi. Bana Kur'ân-ı azîm-üş-şânı ta'lîm eyledi. Beni, mahlûkların en üstünü ve Peygamberlerin sonuncusu ve efendisine, fadlı ile, keremi ile sevdirdi.

Yirmidokuzuncu Menâkıb: Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki: Ben, Ömer bin Hattâb ve Osmân-ı Zinnûreyn, hazret-i Âişenin "radıyallahü teâlâ anhâ" evine Resûlullaha "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" ba'zı müşkillerimizi süâl edelim diye geldik. Hücre-i şerîfenin kapısına erişdik. O sırada, kapının önünde, bir ejderhâ durur idi. O zemâna kadar öyle yaratılmış bir ejderhâ görmemiş idik. Korkduk, geri döndük. Ben dedim ki, buna Alî ibni Tâlibden başkası mukâvemet edemez. Zîrâ o heybetli, mertdir. Hemen hazret-i Ömer geriye bakıp, dedi ki: yâ Ebâ Bekr; işte Alî bin Ebî Tâlib, geliyor. Ben dedim, yâ Alî! Bu ejderhâyı görür müsün. Bizi hışmından geri döndürdü. Hazret-i Alî ejderhâyı gördü. Yenini açdı. İşâret etdi ki, gel yenime gir. Ejderhâ da tevâzu' ile başını yere koyup, gelip, yenine girdi. Alî de yenini kapatdı. Resûl-i kâinât aleyhi efdal-i salevât hazretlerinin huzûr-i şerîflerine vardık. Buyurdular: (Yâ Ebâ Bekr. Alî ne yapdı). O sırada hazret-i Alî geldi. (Yâ Ebel Hasen [Hasenin babası]. Nedir, yenindeki) buyurdu. Dedi ki, yâ Resûlallah! Bir ejderhâdır ki, Ebû Bekr, Ömer ve Osmâna karşı gelmiş. Resûl-i kâinât efdalüt-tehıyyât hazretleri, tebessüm edip, buyurdular. (Yâ Ebel Hasen! O ejderhâ değildir. O bir melekdir ki, Allahü teâlâ hazretlerine bir sehvi sebebi ile ejderhâ sûretine değişdirildi. Kapıda, seni görüp, şefâ'at istemek için durmuş idi. Ben Allahü teâlâ ve tekaddes hazretlerinden şefâ'at dileyeyim ki, o meleği evvelki mertebesine getirsin. Ne zemân ki, ben şefâ'at etdim. Allahü teâlâ ve tekaddes benim şefâ'atimi kabûl etdi. Şimdi, yenin ağzını aç.) Hazret-i Aliyyül Mürtedâ "radıyallahü teâlâ anh" yeninin ağzını açdığı gibi, gördük, bir yeşil kuş çıkıp, uçdu. Sadaka Muhammed, sadaka Muhammed, diye söylerdi.

Otuzuncu Menâkıb: Hazret-i Alî bin Ebî Tâlib "kerremallahü vecheh" buyurdu ki, Resûl-i kâinât aleyhi efdalüttehıyyât hazretlerinin huzûr-u şerîflerine vardım. Mubârek ve münevver yüzlerini neş'eli buldum. Selâm verdim, oturdum. Dedim; yâ Resûlallah! Sizi şâd-ü hurrem [neş'eli] gördüm. Eğer Allahü teâlâ hazretlerinden sevindirici bir buyruk nâzil olmuş ise haber

veriniz de, sizinle berâber sevinelim. Buyurdular ki: **(Yâ Alî! Cebrâîl aleyhisselâm bana haber verdi ki, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri Cennet-i Adnı yaratdı. O Cennete kendi yed-i ile kırmızı yâkutdan bir ağaç dikdi. Ona kökünü yere geçir, dallarını dışarı çıkar diye emr etdi. O ağaç da köklerini yere geçirip, dışarı yediyüzbin dal çıkardı. Her budak** [dal] **üzerinde yediyüzbin kırmızı yâkutdan kasr** [köşk]**, her kasrda yediyüzbin oda, her odada bir kapu, her kapuda bir taht, her taht üzerinde bin döşek ve döşeğin kalınlığı bin arşın, her taht üzerinde bir hûrî, onun karşısında kırkbin kul** [hizmetci] **ve kırk bin câriye ve her oda ta'âmdan ve şerâbdan ve elvândan, o şeyleri yaratdı ki, ne gözler görmüş ve ne kulaklar işitmiş ve ne bir beşerin hâtırına gelmiş olsun.)** Sonra Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki, **(Yâ Alî! Bunlar sana ve seni ve evlâdını sevenleredir. Her kim sana buğz ederse, muhakkak bana buğz etmişdir. Her kim bana buğz ederse, benim şefâ'atime kavuşamaz.)**

Otuzbirinci Menâkıb: Abdüllah ibni Abbâs "radıyallahü anhümâ" rivâyet etmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem", Fâtıma-tüz-zehrâ "radıyallahü anhâ" hazretlerini, Aliyyül Mürtedâ "radıyallahü anh" hazretlerine nikâh etdi. Fâtıma-tüz-zehrâ dedi ki, yâ Resûlallah! Beni tezvîc etdin bir fakîr kimseye ki, hiçbir nesnesi yokdur. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki, **(Yâ Fâtıma! Sen râzı olmaz mısın ki, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri yer ehlinden iki kimseyi seçdi. Biri babandır, biri zevcindir.)**

Otuzikinci Menâkıb: Abdüllah ibni Abbâs "radıyallahü teâlâ anhümâ" buyurdular ki, bir gün Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri bizim ile ikindi nemâzını kıldı. Sonra, mubârek arkasını mihrâba dönüp, buyurdu: **(Ey insanlar! Ey muhâcir ve ensâr! Size Alî bin Ebî Tâlibin fazîletlerinden haber vereyim mi?)** Biz evet, analarımızı ve babalarımızı fedâ ederiz, dedik. Buyurdu ki: **(Benim habîbim Cebrâîl aleyhisselâm beni mi'râca iletdiği gece, dördüncü gökde bir şahsı gördüm. Bir taht üzerinde oturmuş. Alî bin Ebî Tâlibin şahsı gibi. Ben durdum ona bakdım. Cebrâîl aleyhisselâm bana ne şey seni durdurdu, dedi. Dedim ki: Yâ habîbim Cebrâîl! Bu Alî bin Ebî Tâlibdir ki, benden önce gelip, bu mekâna oturmuşdur.**

Cebrâîl dedi ki: Bu hazret-i Alî değildir. Velâkin, semâvâtın melekleri hazret-i Alînin dîdârına ve ziyâretine meşgûl ve müştak oldukları için, Allahü teâlâ hazret-i Alî sûretinde bir melek halk etdi. Bu göklerin melekleri bu melek önüne gelip, bunu ziyâret ederler. Alî bin Ebî Tâlib “kerremallahü vecheh” hazretlerine iştiyâklarından dolayı, bu melek üzerine selâm verirler. Var ona yakın ol. Üzerine selâm ver. Ben de yanına vardım. Onu kucakladım. O da beni kucakladı. Ondan Alî bin Ebî Tâlibin “radıyallahü teâlâ anh” kokusunu duydum.)

Otuzüçüncü Menâkıb: Hazret-i Câbir bin Abdüllah “radıyallahü teâlâ anh” bildirmişdir. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinden, Alî bin Ebî Tâlibin doğumundan soruldu. Buyurdu ki: Doğan evlâdın iyiliğinden süâl ediniz. Allahü teâlâ ve tekaddes hazretleri, Alî “kerremallahü vecheh” ile beni aynı nûrdan halk etdi. Her ikimiz bir nûrdanız. Gökleri ref’ etmeden evvel ve yerleri bast etmezden evvel, bizi halk etdi. Biz, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin huzûrunda tesbîh ederdik. Yok olmadan bir neslden bir nesle intikâl etdik. Tâ Abdülmuttalibe erişdik. Sonra ben, Abdüllaha intikâlden sonra, Âminede vedî’a olundum. Hazret-i Alî, Ebû Tâlibe intikâlden sonra, Fâtıma binti Esed katına vedî’a olundu. Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretleri bizi pâk ve tâhir vücûda getirdi. Sonra hazret-i Alî Fâtıma binti Esedde karâr tutdu. Melekler müjde verdiler. O zemân bir adam rü’yâsında gördü. Süâl etdi, bu doğan kimdir. Dediler, o Alîdir. O vücûda geldiği vakt, Mekke-i Mükerremede zelzele oldu. Putların hepsi yüz üstü düşüp, ehl-i Mekkenin cümlesi korkup, dediler ki, bu gece bir yeni hâdise zuhûr etdi. Onlar bu hâlde iken bir nidâ edici nidâ etdi. Hâlbuki hiç kimseyi görmediler. Hazret-i Alî anası Fâtıma binti Esedden doğdu. Gök onun nûru ile ışıklandı. Yıldızlar ziyâde oldu. Kureyşliler bundan bir acâiblik, hayret edicilik gördüler. Nidâ olundu. (Müjdeler olsun size ki, bu gece, müşrikleri kahr edici, münâfıklara gadab edici, âbidlerin süsü, Resûl-i Rabbil’âlemînin mührü, imâm-ül Hüdâ, göklerin yıldızı, karanlıkların lâmbası zuhûra geldi [bu gece doğdu]).

Otuzdördüncü Menâkıb: Hazret-i Aliyyül Mürtedâ “kerremallahü vecheh ve radıyallahü anh” buyurdular ki: Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin huzûrlarında

oturmuşdum. Elimi tutdu. Medîne-i Münevverenin sokaklarında berâber dolaşdık. Bir bostâna geldik. Dedim, yâ Resûlallah! Ne iyi bostândır. Buyurdu ki: Yâ Alî! Senin için Cennetde bundan iyi bostân vardır. Bir bostâna dahâ geldik. Yine dedim; yâ Resûlallah! Ne güzel bostândır. Buyurdu ki: Senin için Cennetde bundan iyi bostân vardır. Böylece yedi bostândan geçdik. Hepsinde ben dedim, ne iyi bostândır. O "sallallahü aleyhi ve sellem", senin için Cennetde bundan iyi bostân vardır, buyurdu. Yol tenhâlaşdı. Beni kucakladı. Kendi ağlamağa başladı. Beni de ağlatdı. Ben dedim, yâ Resûlallah! Ne şey sizi ağlatdı. Buyurdu ki: **(Bir tâifenin kalblerinde bulunan ve sana âşikar etmedikleri düşmanlıkları için ağlarım.)** Ben dedim ki; yâ Resûlallah! Ben dînimde selâmetde olur muyum. Buyurdu ki; **(Evet, dîninde selâmetde olursun!)**

Otuzbeşinci Menâkıb: Abdüllah bin Ebî Leylâdan "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet olunmuşdur. Alî "kerremallahü vecheh" hazretleri ile giderdik. Gördük ki, yaz libâsını kışın, kış libâsını yazın giyerdi. Bu durumdan süâl etsin diye babama söyledim. Babam da süâl etdi. Buyurdu ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" Hayber günü haber göndererek, beni çağırdı. Hâlbuki gözlerim ağrıyordu. Gitdim, dedim, yâ Resûlallah! Benim gözlerim ağrıyor. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri ağzının suyunu benim gözlerime sürüp, buyurdular ki, **(Yâ Rabbî! Soğuk ve sıcağın te'sîrini ondan gider!)** O günden beri ne göz ağrısı gördüm. Ve ne soğuk, ne sıcak te'sîri gördüm.

Otuzaltıncı Menâkıb: Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" efendimiz hazretleri, **(Yarın sancağı bir kimseye vereceğim. Allahü teâlâ onu sever. O da Allahü teâlâyı sever)** buyurdu. Bayrağı hazret-i Alîye verdiler. Ve Hayberi feth etdi. Bu bâbda ihtilâf vardır. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem", evvelâ Hayber hisârını feth etmesi için bayrağı Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerine verdi. Hazret-i Ebû Bekr Hayberi feth edemedi. Din âlimleri bu konuda çeşidli açıklamalarda bulundular. Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" gitdiği zemân müslimânlar az idi. Kâfirler çok idi. Az müslimânlara çok kâfirler ile muhârebe etmek vâcib değildi. Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" gitdiği zemân, müsli-

mânlar çok idi. Kâfirler az idi. Çok olan müslimânlara kâfirler ile muhârebe etmek vâcib idi.

Süâl: Hayberin fethi Ebû Bekr-i Sıddîk hazretleri elinde olmadı. Hazret-i Aliyyül Mürtedâ elinde oldu.

Cevâb: Ma'lûmdur ki, Resûl-i kibriyâ Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri islâmın sultânı idi. Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri vezîri idi. Her feth sultân askeri ile olur. Sultânın askerinin fethi de sultânın kalbinin kuvveti ile olur. Sultânın askeri ile fethin olmaması, sultânın kalbinin za'îfliğindendir. Sultânın vezîri sultânın önünde hâzır olmalı ki, sultânın kalbi kuvvetli olsun. Sultânın vezîri yanında olmazsa, sultânın kalbi za'îf olur. Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" bayrağı alıp, gitdi. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin mubârek kalbleri muzdarib olup, za'îf oldu. Mubârek kalblerinin za'îf olması sebebi ile Hayberin fethi müyesser olmadı. Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri Resûlullahın yanında hâzır olup, bayrağı bırakdı. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin mubârek kalbleri mutma'în olup, kuvvetli oldu. Mubârek kalblerinin kuvveti vâsıtası ile Hayberin fethi müyesser oldu. O feth ki, Aliyyül Mürtedânın "radıyallahü teâlâ anh" mubârek eli ile müyesser oldu. Hazret-i Server-i kâinâtın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" kalb-i şerîflerinin kuvveti ile hâsıl oldu. Mubârek kalblerinin kuvveti ise, Ebû Bekr-i Sıddîk hazretlerinin huzûrları ile hâsıl oldu.

İkinci cevâb: Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinde bulunan bir çok hasletler Aliyyül Mürtedâ "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinde yok idi. Allahü teâlâ, kulluk etmek ve vera' ve haşyet, sıdk ve rahmet sıfatları ile Ebû Bekr-i Sıddîk hazretlerini süsledi. Fesâhat ve belâgat ve mehâbet ve mertlik ve şecâ'at ve muhâberât sıfatı ile Aliyyül mürtedâ "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerini süsledi [zînetledi]. Böylece ta'n edenlerin ta'nı ve buğz edenlerin buğzu ve hîle yapıp aldatanların hîlesi ortadan kalksın. Emîr-ül mü'minîn Alî bin Ebî Tâlib "radıyallahü teâlâ anh" Hayberi feth etdi. Hayberin kapısı dört bin batman idi. Ağacı ve demiri ve çivileri ile berâber; ba'zıları dediler onbeşbin batman idi. Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ

anh” Hayberi feth edince bu ağır kapıyı kopardı. Sağ eline Zülfikârı alıp, bir vuruşla kapıyı dağıtdı. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri bu hâli gördü, mu’ciz beyânları ile Şâh-ı merdânı medh edip, **(Alîden başka genç ve Zülfikârdan başka kılınç yokdur!)** buyurdu.

Otuzyedinci Menâkıb: Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri, Mekke-i Mükerremeyi feth etdiler. Mekkede yüzkırk put vardı. Yüzaltmış put da Beyt-i şerîfin çevresinde vardı. Temâmı yüz üzerine düşdüler. [Parçalandılar.] Beyt-i şerîfin içinde büyük bir put var idi ki, taştan yapılmışdı. O kaldı. O putun ağırlığı Hayber kapısının ağırlığından çok idi. O putu zincirler ve çiviler ile tavana ve dıvâra bağlamışlar idi. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri Kâ’be-i şerîfe geldi. Hazret-i Alîyi çağırdı ve buyurdu ki, (Yâ Alî! Benim omuzum üzerine çık. Bu putun bendlerini yerinden kopar.) Alî “radıyallahü teâlâ anh” dedi ki, (Yâ Resûlallah! Ben kim olayım ki, ayağımı mubârek omuzunun üzerine koyayım. İşte benim vücûdum ve başım; yüzüm ve gözüm. Siz benim omuzum üzerine basınız. Bu işi nasıl arzû ederseniz, öyle yapınız.) Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdu ki: (Yâ Alî! Sen benim gayret ve hamiyyet, nübüvvet ve risâlet yükümü çekecek kuvvet ve tâkati bulamazsın. Eğer ben gayret ve hamiyyet ile ayağımı yedinci göke koysam, yedi kat gök ve yedi kat yeri ayağımın altında mahv ederim.)

Nükte: Ey müslimânlar! Hadîs-i şerîfler ile sâbit olmuşdur ki, Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri hicret gecesinde [mağarada] Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerini bir mikdâr kendi omuzunda götürmüşdür. Râfizîler Ebû Bekre “radıyallahü teâlâ anh” buğz ederler. Bu söz, ateşde mumun eridiği gibi, onların buğzlarını eritir. Sonra, emr-i şerîfleri ile, hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin mubârek omuzuna basıp, bir eli ile o putu bütün zincirleri ile, çivileri ve bentleri ile o yerden ayırıp, atdı. Resûlullah hazretleri buyurdu ki: **(Yâ Alî! O işi ki emr etdik, mertce yapdın.)** Alî “radıyallahü anh” dedi ki, yâ Resûlallah! Ben öyle bir yerdeyim ki, eğer emr ederseniz felek [gök] içinden ayı ve güneşi çekerim.

Otuzsekizinci Menâkıb: Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri mi’râc gecesi Arş makâmında bir zemân oturup, buyurmuşlar ki, istedim ki na’lını ayağımdan çıkarayım. Allahü teâlâ buyurdu ki, Benim Habîbim, ma’dem ki Arşı alâda na’lın ile durmuş. Sen arş makâmında öyle dur ki, Arş-ı mecîd senin na’lının ile şereflensin. Pâdişâh-ı lem yezel ve lâ yezâl [ya’nî Allahü teâlâ] Arş-ı azîmi Muhammed Mustafâ “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin mubârek na’lınları ile zînetlesin. O serverin akrabâsı olan hazret-i Alîye, bir hâricînin kalbinde buğz var ise, mumun ateş üzerinde yok olduğu gibi o hâricî mahv olmuşdur.

Otuzdokuzuncu Menâkıb: Hazret-i Fâtıma-tüz-zehrâyı “radıyallahü teâlâ anhâ” hazret-i Alîye “radıyallahü teâlâ anh” tezvîc etdiklerinde buyurdukları vasıyyetleri beyânındadır.

Hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet eder. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdular ki: (Yâ Alî! Gelini kendi evine götürdüğün zemân, çorabını ayağından çıkar. Ayağını yıka. O suyu evin bütün köşelerine saç. Böyle yapınca, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri senin evinden yetmiş dürlü fakîrliği dışarı çıkarır. Yetmiş dürlü bereketi evine dâhil eder. Yetmiş rahmeti sana nâzil kılar. O gelin ile ve onun bereketi evin köşelerine erişir. O gelin, delilikden ve diğer hastalıklardan emîn olur. Yâ Alî! Gelini ilk hafta, yoğurt yimekden, ayran yimekden, sirke ve ekşi yimekden men’ et!) Hazret-i Alî “kerremallahü vecheh”, Yâ Resûlallah! Neden ötürü bu şeyleri vermemem gerekdir, diye sordu. Buyurdu ki: (Ondan dolayı ki, turşu ve yoğurt ve ayran, rahmde evlâd olmasına mâni’ olur. Evde bir hasır olması, doğurmayan kadından iyidir.) Hazret-i Alî, dedi ki: Yâ Resûlallah! Sirkenin illeti nedir. Buyurdu ki: (Sirke yiyen kadının hayzı zahmetli olur ve temizliği uzar. Keşenç yimek, hayzı karında habs eder. Eğer Hak Sübhânehü ve teâlâ hazretleri bir evlâd verirse, doğumu zor olur. Ammâ ekşi elmâ yimek, hayz kanını keser. Onun ardından başka hastalık zuhûr eder.) Sonra Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdu ki: (Yâ Alî, ayın evvelinde, ortasında ve sonunda ehline yakın olma ki, o hanımda ve o evlâdda cüzzam ve dîvânelik [delilik] ve pislik olmasından korkulur. Yâ Alî! Ehline asr [ikindi] nemâzından sonra yakın olma. Eğer Al-

lahü tebâreke ve teâlâ bir evlâd nasîb ederse ahvel [şaşı] olur ve şeytân şaşı evlâda sevinir. Yâ Alî! Ehline yakınlık etdiğin vakt çok konuşma ki, eğer bir evlâd olursa, yiyici olur. Avret yerine bakma. Sohbet esnâsında gözünü yumma. Evlâda körlük getirir. Yâ Alî! Kendi ehline bir başka kadının şehveti ile yakın olma ki, eğer bir evlâd olur ise muhannes olur. Kadınlara benzemeye çalışır. Yâ Alî! Cünüb olduğun zemân kat'i olarak Kur'ân-ı azîm-üş-şânı okumayasın ki, korkulur ki, gökden bir ateş inip, seni yakar. Cünüb hâlde sohbet etme. Senin bir su kabın, ehlinin bir su kabı olsun. Ayrı ayrı su kapları ile temizleniniz. Eğer bir su kabından ikiniz yıkansanız, şehvet şehvet üzerine düşer. Aranıza düşmanlık düşer. Korkulur ki, talâk ve iftirâka müncer olur. Yâ Alî! ikiniz de ayakda iken sohbet etmeyiniz [yaklaşmayınız], eşekler böyle yapar. Eğer çocuk olur ise, döşeğe bevl eder. Yâ Alî! Ehlinle bayram geceleri buluşma! Eğer çocuk olur ise altı parmağı veyâ dört parmağı olur. Yâ Alî! Ehlinle meyve ağacı altında buluşma ki, eğer çocuk olur ise kâtil olur, kan dökücü olur. Halka zulm eder. Yâ Alî! Ay ışığında ehline yakın olma. Meğer bir yerde örtünülmüş olasın. Eğer bir çocuk olursa, fakîrlikden ömür boyu kurtulamaz [emîn olmaz]. Yâ Alî! Ezân ile ikâmet arasında ehline yakın olma ki, eğer bir çocuğunuz olur ise, kan dökmeğe hevesli olur. Yâ Alî! Hanımın hâmile olduğu zemân abdestsiz ona yakın olma. Eğer çocuk olursa kör gönüllü ve bahîl elli olur.

Yâ Alî! Şa'bânın ortasında, Berât gecesi ehline yakın olma, eğer aranızda bir çocuk olursa, derisinde, tüylerinde ve yüzünde kötü nişânlar olur. Yâ Alî! Hanımına bacısının [baldızının] şehvetiyle yakınlık etme ki, eğer bir çocuk olursa, hırsız olur ve halkın felâketi onun eli ile olur. Yâ Alî! Ehline etrâfında dıvâr olmıyan damda yakın olma ki, eğer aranızda bir çocuk olursa, münâfık ve mürâi, mübtedi' [bid'at sâhibi] ve kumarbâz olur. Yâ Alî! Sefere çıkacağın gece ehline yakın olma ki, eğer bir çocuk olursa, malını harâm yerlere harc edici olur. Sonra meâl-i şerîfi **(Malını saçıp dağıtanlar, şeytânın kardeşleridir)** âyet-i kerîmesini okudular. [İsrâ sûresi 27.ci âyet-i kerîmesi.]

Yâ Alî! Üç günlük seferden geldiğin gecesi ehline yakınlık etme. Bir çocuk olursa zâlim olur. Yâ Alî! Pazartesi gecesi ehline yakınlık edersen, aranızda bir çocuk olursa, hâfız-ı Kur'ân

olur. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin kısmetine râzı olur. Yâ Alî! Salı gecesi ehline yakınlık edersen, çocuk hâsıl olursa, mü'min olur ve iyi huylu olur. Rahîm gönüllü [yumuşak kalbli], cömert elli, yalandan, bühtândan ve gıybetden temizlenmiş dilli olur. Yâ Alî! Perşembe gecesi ehline yakınlık et ki, eğer çocuk olur ise, hikmeti çok hakîm olur. Ve ilmi çok âlim olur ki, ilmi ile âmil olur. Perşembe günü öğleden evvel ehline yaklaşsan, eğer aranızda bir çocuk olursa, aslâ şeytân ona ölene kadar yaklaşamaz. Dünyâda ve âhıretde selâmetde olur. Eğer Cum'a gecesi ehline yakınlık edersen, bir çocuk olur ise, Kâri-i Kur'ân olur. Veyâ hatib olur. Veyâ Vâiz olur. Eğer Cum'a günü hanımına yakınlık edersen, bir çocuk olursa, âlim olur. Dindârlığı ile ma'rûf ve meşhûr olur. Eğer Cum'a gecesi işâ [yatsı] nemâzından bir sâat sonra ehline yakınlık edersen, eğer bir çocuk olursa, ebdallar [velîler] cümlesinden olur. Yâ Alî! Ehline gecenin evvel sâatinde yakınlık etme ki, eğer bir çocuk olursa câdı ve kâhin olur. Dünyâyı âhıret üzerine tercîh eder. Yâ Alî! Benim vasıyyetlerimi ezberle ki, Allahü teâlânın izni ile sana fâide versin.)

Kırkıncı Menâkıb: Diğer vasıyyetleri açıklamakdadır. Emîr-ül mü'minîn Alî bin Ebî Tâlib "kerremallahü vecheh" rivâyet buyurmuşlardır. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" beni huzûr-u şerîflerine çağırdı. Buyurdular ki: Yâ Alî! Sen bana Hârûn aleyhisselâmın Mûsâ aleyhisselâma olduğu gibisin. Fekat benden sonra Resûl gelmez. Sana vasıyyet ederim, dinleyip, ezberlersen, şükr edenlerden olursun ve şehîd olursun. Allahü teâlâ hazretleri seni kıyâmet gününde fakîh ve âlim olarak diriltir.

Yâ Alî! Bil ki mü'minin üç alâmeti olur. Nemâz kılmak, oruc tutmak ve sadaka vermek. Münâfıkın da üç alâmeti olur. Başkalarının yanında nemâzın rükû'unu ve sücûdunu [secdesini] tam yapar. Tenhâda hiçbir rüknü yerine getirmez. Medh etdikleri zemân seve seve yapar. Allahü teâlâ hazretlerini açıkda çok zikr eder. Yalnız kalınca Allahü teâlâ ve tekaddes hazretlerini unutur.

Yâ Alî! Zâlimde de üç alâmet olur: Kendinden aşağı olana kahr eder [baskı yapar]. Kâdir olduğu [gücü yetdiği zemân]

halkın malını zor ile alır. Nereden yiyip, giyindiğini hiç incelemez.

Yâ Alî! Kıskançlarda da üç alâmet olur: Herkesin huzûrunda, karşısındakine yaltaklanır. Gıyâbında onu gıybet eder. Her kime musîbet erişirse, sevinir. Yâ Alî! Münâfıkda da üç alâmet olur: Söz söylese yalan söyler. Bir şey va'd etse, va'dinde durmaz. Yanına emânet koysalar, hıyânet eyler. Yâ Alî! Tenbeller içinde üç alâmet olur. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin tâ'atinde tenbellik eder. Kusûrlu amel eder. Ameli zâyi' olur [boşa gider]. Nemâzı te'hîr eder. Hattâ vaktini de geçirir.

Yâ Alî! Tevbe eden kimsede üç alâmet olur: Harâmlardan perhîz eder [kaçınır]. İlm öğrenmekde gayretli olur. Nasıl ki, göğüsden [memeden] çıkan sütün geri girme ihtimâli olmadığı gibi, günâha bir dahâ geri dönmez. Yâ Alî! Akllı kimsede üç alâmet olur. Dünyâyı hor, zelîl tutar. Cefâlar çeker. Kıtlık vaktinde sabr eder.

Yâ Alî! Sabr edende de üç alâmet olur: Kendini ziyâret etmiyenleri kendisi ziyâret eder. Onu mahrûm edenlere bağışda bulunur. Kendine zulm edenlere karşı durmaz; karşı koymaz.

Yâ Alî! Ahmak olanın üç nişânı vardır: Allahü teâlâ hazretlerinin farzlarında tenbellik eder. Abes sözleri çok söyler. Allahü teâlâ hazretlerinin mahlûklarına eziyyet eder.

Yâ Alî! İyi bahtlı olanın üç nişânı vardır: Halâl yir. Kendi şehrindeki ilm meclisinde hâzır olur. Beş vakt nemâzı imâm ile kılar.

Yâ Alî! Bedbaht olanda üç nişân vardır: Harâm yir. Ulemâdan uzak olur. Nemâzını özrsüz yalnız kılar.

Yâ Alî! İyi işleri olanın üç alâmeti vardır: Allahü teâlâya tâatde acele eder. Harâm etdiklerinden sakınır. Kendine kötülük eden kimseye iyilik eder.

Yâ Alî! Kötü amelli olanın üç alâmeti vardır: Allahü teâlâ ve tekaddes hazretlerinin emrlerini yapmakda tenbellik eder [gevşek davranır]. Herkese ziyânı dokunur. Kendisine iyilik edene, kötülük eder.

Yâ Alî! Sâlih olan kulun üç alâmeti vardır: Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri ile iyi amel işlemek için sulh eder. Kendi dînini ilmi ile kuvvetlendirir. Kendisine ne beğenir ise, halka da onu beğenir.

Yâ Alî! Perhîzkâr olanın [sakınan, müttekî olanın] üç nişânı vardır: Kötüler ile berâber olmakdan kaçınır [sakınır]. Harâma düşmek korkusundan halâlden sakınır ve yalandan kaçınır.

Yâ Alî! Günâhkârların da üç alâmeti vardır: İşlerinde yanılır ve hatâ eder. Lehv ve la'b ile [oyun ve çalgı ile] meşgûl olur. Unutkan olur. Yâ Alî! Kara gönüllü olan kimsenin üç nişânı olur: Za'îflere acımaz. Az nesneye kanâ'at etmez. Va'z ve nasîhat ona fâide vermez.

Yâ Alî! Sâdık olanın üç nişânı vardır: İbâdet etmesini gizler. Mübtelâ olduğu musîbeti gizler.

Yâ Alî! Fâsıkda üç nişân vardır: Fitne ve fesâdı sever. Halka hastalık ve musîbet ister. İyi amelden kaçar.

Yâ Alî! Süflî olanın üç nişânı vardır: Akrabâsını azarlar. Komşularına eziyyet eder. Günâh işlemeyi sever. Yâ Alî! Allahü teâlânın red etdiği kimsenin üç alâmeti vardır: Yalanı çok söyler. Yalan yere çok yemîn eder. Halka sıkıntı verir, hâcetini halk üzerine yükler.

Yâ Alî! Âbid olanın üç nişânı vardır: Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin ta'zîminden kendi nefsini zelîl tutar, Şehvetlerini terk eder. Allahü teâlâ ve tekaddes hazretlerinin rızâsı için huzûrunda çok durmağı âdet eder.

Yâ Alî! Muhlis olanın üç nişânı vardır: Kâdir olursa [gücü yeterse] afv eder. Malının zekâtını verir. Sadaka vermeği sever.

Yâ Alî! Bahîlde üç nişân vardır: Açlıkdan korkar. Birşey isteyenden korkar. Kendine iyilik eden kimseye, içindekinin hilâfına [aksine] dili ile hayr söyler.

Yâ Alî! Yüreksiz olanın üç nişânı vardır: Korkak olur. Gönlü [kalbi] katı olur. Havf edici olur. Yâ Alî! Sâbir [sabr edici] olanın üç nişânı vardır: Tâat etmeğe sabr eder. Mâ'siyyeti terk etmeğe sabr eder. Allahü teâlâ hazretlerinin ahkâmına sabr eder.

Yâ Alî! Senin dostun olanın üç alâmeti vardır: Malını sana fedâ eder. Nefsini sana fedâ eder. Senin sırrını gizli tutar.

Yâ Alî! Fâcir olanın üç nişânı vardır: Yemîn etmekle öğünür. Hanımları aldatır. Çok bühtân eder.

Yâ Alî! Kâfirin üç nişânı vardır: Allahü teâlânın dîninde şek [şübhe] eder. Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretlerinin dostlarını düşman tutar. Rabbine tâat ve ibâdetden gâfil olur.

Yâ Alî! Rahmetden uzak kılınmış kulların üç nişânı vardır: Allahü tebâreke ve teâlâ ve tekaddes hazretlerinin mekrinden emîn olur. Rahmetinden ümîdsiz olur. Allahü teâlânın Resûlüne muhâlefeti kendine âdet eder.

Yâ Alî! Afv edilmiş kulun üç nişânı vardır: Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretlerinin azâbından korkucu olur. Mekrinden çekinir. Sırf Allah için yapılmıyan va'z ve nasîhatden çekinir.

Yâ Alî! Allahü tebâreke ve teâlâ dergâhında halkın iyisi odur ki, herkese menfa'ati olur. Halkın kötüsü odur ki, gönlü [kalbi] kinli olur. Gammaz ve kötü amelli olur.

Yâ Alî! Halkın en iyisi, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri indinde o kimsedir ki, ömrü uzun olur ve ameli iyi olur.

Yâ Alî! Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin indinde en kötü ve Onun buğz etdiği kimse o kimsedir ki, halk onu hayrlı zan eder. Onda hiç hayr olmaz. Zâhiri salâh ile süslü, bâtını günâh ile doludur. Bundan dahâ kötüsü o kimsedir ki, ondan sakınmak için kendine ikrâm olunur. Bundan dahâ kötüsü zenginlere ikrâm eder. Fakîrleri hor ve zelîl tutar. Zenginlere çeşidli, renkli ni'metler ile cömertlik eder. Fakîrlere bir parça ekmek vermez. Bundan dahâ beteri o kimsedir ki, yalnız başına yiyip, bir kimseye, bir nesne vermez. Bundan da beteri o kimsedir ki, bir müslimân kardeşine dostluk izhâr eder. Sonra onu helâk eder.

Yâ Alî! Kerâmet, günâhlardan geçmekdir [günâhları terk etmekdir].

Yâ Alî! Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinden korkmanın aslı, Allahü teâlânın harâm etdiği herşeyden sakınmakdır.

Yâ Alî! Doğru söyleyici kimsenin alâmeti, doğru söylemek âdeti olur. Kızgınlık ânında ve rızâ vaktinde ve hâcet vaktinde [ihtiyâc ânında] de doğru söyler.

Yâ Alî! Beş şey gönlü öldürür. Çok yimek. Çok uyumak. Çok konuşmak. Çok gülmek. Rızk için çok endîşe etmek. Harâm yimek îmânı za'îfletir, kalbi karartır.

Yâ Alî! Beş şey kalbi katı eder, karartır: Kalb çok kararırsa, Allahü teâlâ korusun, kâfir olur. Bunlar günâhı bilmez, günâh işler. Tok olduğu hâlde yemek yimek. Zulm ile mal toplamak. Nemâzı te'hîr etmek. Sol eli ile yimek ve içmek.

Yâ Alî! Beş şey unutkanlık hâsıl eder: Fâre artığı yimek. Kıbleye karşı bevl etmek. Durur hâldeki suya bevl etmek. Kül üzerine bevl etmek. Harâm ile geçinmek.

Yâ Alî! Beş nesne [şey] gönlü [kalbi] parlatır, münevver eder: Sûre-i ihlâsı çok okumak. Az yimek. İlm meclisine hâzır olmak. Az pişmiş ekmek yimek. Gece nemâzı kılmak.

Yâ Alî! Beş şey gönlü rûşen eder, aydınlatır, karanlığını giderir: İlm meclisinde oturmak. Elini yetîm başına sürmek. Seher vaktinde çok istigfâr etmek. Çok yimeği terk etmek. Çok oruc tutmak.

Yâ Alî! Beş nesne gözün nûrunu artdırır: Kâ'be-i mu'azzamaya bakmak. Mushaf-ı şerîfe bakmak. Anne-babasının yüzüne bakmak. Âlimin yüzüne bakmak. Akar suya bakmak.

Yâ Alî! Beş nesne kişiyi kocaltır [çökdürür]. Borcu çok olmak. Çok gamı olmak. Kadının nefesi erkeğe erişmek. Çok koku sürünmek. Çok balgam gelmek.

Yâ Alî! Cennet kapısında gördüm; yazılmış. Her kim hevâsına muhâlefet ederse, Cennet onun yeri olur. Cehennem der ki: Yâ Rabbî! Beni neden dolayı yaratdın. Allahü teâlâ celle şânühü buyurdu: **(Her bahîl ve mütekebbir için)** [Cimri ve kibrli için]. Cehennem dedi, ben onlar içinim.

Yâ Alî! Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin rızâsı anne ve babanın rızâsındadır. Gadabı onların gadabındadır. Yâ Alî! Kâ-

fir de olsa, komşuna ikrâm eyle. Kâfir de olsa müsâfire ikrâm eyle. Anaya-babaya kâfir de olsalar ikrâm eyle. Dilenciyi kâfir de olsa red etme.

Yâ Alî! Her kim şübheliden yir, dîni örtülü olur. Gönlü siyâh olur. Her kim harâm yir ise gönlü [kalbi] ölür ve dîni köhne olur. Yakîni za'îf olur. Düâsı perdelenir. İbâdeti az olur.

Yâ Alî! Mücrim olan kul düâ etse, Allahü teâlâ celle şânühü onun helâkını, istediği şeyde verir ve meleklere emr eder ki, verin istediği nesneyi ki, onun helâkı ondadır. Sesini kesin.

Yâ Alî! Allahü teâlâ kullarından bir kula gadab edecek ise, ona harâm mal nasîb eder. Gadabı çok olunca, bir şeytânı onun üzerine musallat eder ki, onu dünyâda meşgûl eder. Dünyâ işleri kolaylaşır. Dinden uzaklaşır. Sonra o kul der ki, Allahü teâlâ gafûrürrahîmdir.

Yâ Alî! Allahü Sübhânehü ve teâlâ bir kulu sever, o kulun düâsını gecikdirir [te'hîr eder]. Melekler derler, yâ Rabbî bu mü'min kulun düâsını kabûl eyle. Allahü teâlâ ve tekaddes buyurur ki, (Bırakın benim kulumu. Siz onun üzerine benden dahâ çok mu acıyorsunuz. Ben onun düâsını tedarruan severim. Ve ben alîm ve habîrim.)

Yâ Alî! Bir kişinin ölüm ânında, a'zâları birbirine selâm verir. Der, esselâmü aleyke. Ben öldüm. Sen de ölsen gerek. Böylece ak tüy kara tüyüne der; ben öldüm; ya'nî ağardım. Sen de ölürsün.

Yâ Alî! Şâd olup, kahkaha ile gülme ki, Allahü teâlâ ve tekaddes böyle olanları sevmez. Dâimâ hüznlü ol ki, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri hüznlü olan kimseleri sever.

Yâ Alî! Her yeni gün olunca, o yeni gün, ey insan oğlu ben senin yeni gününüm. Ben senin üzerine şâhidim. Bak, ne istersin. Her gece olunca, gece de böyle söyler. Gündüz ile ve gece ile sohbeti iyi yap.

Yâ Alî! Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin fadlından halâli taleb et ki, halâl taleb etmek mü'minler üzerine farzdır.

Yâ Alî! Abdest aldıkdan sonra İnnâenzelnâ [Kadr] sûresini

okumakdan geri kalmıyasın. Allahü teâlâ ve tekaddes hazretleri herbir abdestde sana ellibin senelik abdest sevâbı verir.

Yâ Alî! Her kim ayaklarını yıkadıkdan sonra, bana salevât verse, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri, onun bütün üzüntülerini giderir, ferâhlandırır, düâları müstecâb olur.

Yâ Alî! Tehâretlenince, yeniden su al ve önüne sür ve sonra, (Sübhâneke Allahümme ve bi hamdike eşhedü en lâ ilâhe illâ ente vahdeke lâ şerîke leke estagfiruke ve etübü ileyke.) oku. Sonra yüzünü bir tarafına çevir ve şöyle söyle: (Ve eşhedü enne Muhammeden abdüke ve Resûlüke). Her kim böyle yaparsa, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri onun günâhlarını az veyâ çok olsun, afv eder.

Yâ Alî! Her kim Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerini fecr tulû' etmezden evvel ve gün doğmazdan evvel zikr ederse, Allahü teâlâ, onun Cehennemde azâb olunmasına râzı olmaz. Onun günâhları yedi kat gökdeki yıldızlar adedince olur ise de azâb etmezler. Yâ Alî! Sabâh nemâzını cemâ'at ile kılasın. Güneş doğup, yükselinceye kadar yerinde otur. Sonra iki rek'at nemâz kıl ki, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri, sana bir hac ve ömre sevâbı verir. Köle azâd etmek sevâbı ve bin dinâr fîsebîlillah sadaka etmişce sevâb verir.

Yâ Alî! Hazarda ve seferde Duhâ nemâzına devâm et ki, kıyâmet günü olduğu zemân, bir nidâ edici Cennetin şerefeleri üzerinden nidâ eder ki, nerededir o kimseler ki, duhâ nemâzını kılarlar idi. Duhâ kapısından varıp, selâmetle ve emân ile Cennete girsinler. Allahü teâlâ ve tekaddes hazretleri Duhâ nemâzını emr etmediği hiçbir Peygamber göndermedi [ya'nî her Peygambere emr etmişdir].

Yâ Alî! Her kim Cum'a günü gusl ederse, Allahü tebâreke ve teâlâ onun günâhlarını afv eder. Bu Cum'adan gelecek Cum'aya kadar pürnûr olur. Kabrde ve mîzânda ağırlık olur. Yâ Alî! Kulların sevgilisi, Allahü teâlâ hazretlerine o kuldur ki, secdede, (Yâ Rabbî! Ben nefsime zulm etdim. Beni afv et! Zîrâ günâhları ancak sen afv edersin.) der. Yâ Alî! Şerâb içen ile dostluk etme. O mel'ûndur. Zekât vermiyen kimse ile arkadaşlık etme. O Allahü teâlânın düşmanıdır. Fâiz yiyen ile arkadaş-

lık etme ki, o Allahü teâlâ hazretleri ile muhârebe eder. Kur'ân-ı kerîmde bu bildirilmişdir. [Bekara sûresi 279.cu âyet-i kerîmesinde meâlen]; **(Eğer fâizi terk etmezseniz, Allaha ve Peygambere karşı harbe girmiş olursunuz...)** buyurulmuşdur.

Yâ Alî! Düâ ederken veyâ Kur'ân-ı azîm-üş-şân tilâvet ederken sesini çok yükseltme. Çünki, nemâz kılanların nemâzlarını fesâda verirsin. Yâ Alî! Nemâz vakti gelince nemâzını kıl. Çünki şeytân seni meşgûl eder. Bir hayrlı işe niyyet etdiğin zemân, hemen o işi yap. Çünki, şeytân seni o hayrlı işden men' eder.

Yâ Alî! Her kim ücret ile bir işçi tutar; ücretini temâm vermezse, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri onun tâatlarını mahv eder. Ben onun kıyâmet gününde hasmı olurum.

Yâ Alî! Cebrâîl aleyhisselâm, âdem oğlu olup da, yedi iş işleseydim, diye temennî etmişdir. Beş vakt nemâzı cemâ'at ile kılsaydım. Âlimler ile otursaydım. Hastaları sorsaydım. Cenâze nemâzını kılsaydım. Su dağıtsaydım. Dargın olan iki kimseyi barıştırsaydım. Yetîmlere şefkat etseydim. Yâ Alî! Sen de bunun üzerine hırslı ol.

Yâ Alî! Yetîm ağladığı zemân Arş-ı mecid titrer. Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretleri buyurur ki, yâ Cebrâîl, bu yetîmi ağlatanın yerini Cehennemde bul! Ben de onu ağlatayım. Her kim ki onu sevindirir ve güldürür. Onun Cennetde yerini geniş et ki, ben onu sevindireyim ve güldüreyim.

Yâ Alî! Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri, Âdem oğlunun bedeninde dilden iyi birşey halk etmemişdir. Onun ile Cennete girer. Ve onun ile Cehenneme girer. Onu zindâna koy ki, yırtıcı hayvân gibidir.

Yâ Alî! Eyyâm-ı beyd orucuna devâm et ki, ayın onüçüncü, ondördüncü, onbeşinci günleridir. Allahü teâlâ ve tekaddes hazretleri bu günlerde oruc tutanların yüzlerini beyâz eder. O sene temâmen oruc tutmuş gibi olur.

Yâ Alî! Her kim ilmsiz ibâdet ederse, zararı fâidesinden çok olur. Onun misâli o a'mâ gibi olur ki, bir sahrâya delîlsiz gider. O kadar dolaşır ki, kendini dikenlik arasında bulur.

Yâ Alî! Her kim her gün yirmibeş kerre (Estagfirullahe lî ve li vâlideyye veli-cemî'il mü'minîne vel mü'minât vel müslimîne vel müslimâti innehû mu'cîbüt de'avât) derse, Allahü tebâreke ve teâlâ o kimseyi kendi dostlarından yazar.

Yâ Alî! Her kim her gün on kerre (Lâ ilâhe illallahü kable külli ehadin ve lâ ilâhe illallahü ba'de külli ehadin ve lâ ilâhe illallahü yebka rabbünâ ve yefnâ ve yemûtü küllü ehadin) derse, göklerde hiçbir melek kalmaz; illâ ona bin kerre istigfâr ederler.

Yâ Alî! Her kim hergün yirmibir kerre (Allahümme bârik lî fil-mevti ve fî mâ ba'det mevti) derse, Allahü teâlâ ve tekaddes hazretlerinin ona dünyâda verdiği ni'metleri hesâbsızdır.

Yâ Alî! Her gün on kerre (Elhamdülillah kable külli ehadin ve elhamdülillahi ba'de külli ehadin velhamdülillah yebka rabbünâ yefnâ küllü ehadin velhamdülillahi alâ külli hâlin) derse, Allahü teâlâ ve azze ve celle o kimseyi büyük günâhı olsa da afv eder.

Yâ Alî! Her kim benim üzerime her bir gün ve her bir gecede yüz kerre salevât getirse, ona şefâ'at etmek, büyük günâhı olsa da, bana vâcib olur. Bu cümlede bütün müslimânlara nasîhat vardır.

Yâ Alî! Gece nemâzı kıl! Bir koyun sağacak mikdârı zemân kadar da olsa, gecede iki rek'at nemâz gündüzleri bin rek'at nemâzdan fazîletlidir. Geceleri nemâz kılanların yüzleri, gündüzün bütün insanların yüzlerinden güzel olur.

Yâ Alî! Hiçbir müslimâna la'net etme. Hiçbir hayvana la'net etme. La'net sana geri döner. Yâ Alî! Her kim Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin ni'metlerine şükr ederse, belâlarına sabr ederse, günâhlarına istigfâr ederse, hangi kapıdan isterse Cennete girer.

Yâ Alî! Çok uyumak gönlü öldürür. Pişmânlığı, unutkanlığı artdırır. Çok gülmek gönlü [kalbi] öldürür. Vakârı giderir. Çok günâh işlemek kalbi, gönlü siyâhlaşdırır. Pişmânlık verir.

Yâ Alî! Her kim dünyâyı ihtiyâcı kadar taleb ederse, Sırat üzerinden şimşek gibi geçer. Allahü teâlâ ve tekaddes ondan

râzı olur. Her kim dünyâyı isteyip ve harâmlardan çok mal toplarsa, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerine mülâki olduğunda, Allahü teâlâ hazretlerini gadablı bulur.

Yâ Alî! Her kim bir müslimâna, temiz düşünce ve hulûs-i kalb ile yiyecek verirse, Allahü teâlâ o kimseye bin hasene [sevâb] verir, bin günâhını afv eder.

Yâ Alî! Mazlûmun inkisârından [kalbinin kırılmasından] sakın ki, Allahü teâlâ onun beddüâsını, kâfir de olsa kabûl eder.

Yâ Alî! Borcu az et, râhat olursun. Borç din harâblığıdır. Gündüz zelîl, hakîrdir. Gece gam ve gussalıdır.

Yâ Alî! Her kim Cum'a gecesi Sûre-i Bekarayı okur ise, o kimse yedinci gökden, yedinci yere kadar pürnûr olur. Her kim sûre-i Duhânı okur ise, işlediği ve işliyeceği günâhları afv eder. Yâ Alî! Her kim Vessemâ'i vet Târik sûresini yatdığı vaktde okur ise, Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretleri ona, gökde olan yıldızlar adedince hasene [sevâb] verir.

Yâ Alî! Uyumak istediğin zemân istigfâr söyle. (Sübhânallahi velhamdülillahi ve lâ ilâhe illallahü vallahü ekber ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ billahil aliyyil azîm.) oku ve (Kul hüvallahü ehad) sûresini çok oku ki, o Kur'ân-ı azîmin ışığıdır. Senin üzerine okumak vazîfe olsun Âyet-el kürsîyi ki, bir harfinde bin bereket ve bin rahmet vardır. Her kim Sûre-i Mülkü yatacağı vakt okuyup, (Allahümme a'sımnî bil islâmi kâimen ve a'sımnî bil islâmi, râkıden ve lâ tüşemmitnî adüvven ve lâ hâsiden, Allahümme innî e'ûzü bike min şerri nefsî ve min şerri külli dâbbetin ente âhızün binâsiyetiha ve es'elüke minel hayri küllihî.) der ise, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri cin ve ins şerrinden ve her yaratılmışın şerrinden onu muhâfaza eder. Yâ Alî! Sûre-i Haşrı oku. Dünyâ ve âhıret şerrinden muhâfaza eder.

Yâ Alî! Zeytin yağını yi ve kendini onunla yağla. Sana bir üzüntü erişir ise, (Sübhâneke rabbî lâ ilâhe illâ ente aleyke tevekkeltü ve ente rabbül arşil azîm) oku. O düâyı oku ki, Cebrâîl aleyhisselâm bana ta'lîm etmişdir: (Allahümme innî es'elüke afve vel âfiyete fiddîni veddünyâ vel âhırete).

Yâ Alî! Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerini, gam ve gussa

vaktinde zikr et ve (Yâ hayyü yâ kayyümü yâ lâ ilâhe illâ ente rahmetike estegîsü fağfirli ve eslihlî şe'nî ve ferric hemmî) söyle.

Yâ Alî! Yemeğe tuz ile başla. Sonunda da tuz ile bitir. Tuz, ölüm hâric, yetmiş derde devâdır. Yemeklere çörek otu koy. O da ölüm hâric, her derde devâdır.

Yâ Alî! Yeni ayı görünce tehlîl ve tekbîr getir ve (Lâ ilâhe illallahü vallahü ekber ve a'zîm ve ekdar ve e'ûzü mimmâ ehâfü ve ühâzirû) oku.

Yâ Alî! Bir kimseden bir hâcet isteyeceğin zemân Âyet-el kürsî oku; sağ ayağını ileri koy. Yâ Alî! Yedi kimse benim ümmetimden Cennete girerler: 1– Tevbe eden yiğit [genç]. 2– Sadakayı gizli veren kimse. 3– Harâmı terk eden ve Duhâ nemâzını kılan kimse. 4– Malının gitmesine râzı olup, imâm ile bir vakt nemâzının gitmesine râzı olmayan kimse. 5– Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin havfından [korkusundan] gözleri yaş ile dolan kimse. 6– Ulemâ-ilhak ile oturan kimse. 7– Bir mü'mine muhabbet eden ve Allahü teâlâ için ikrâm eden kimse.

Yâ Alî! Bir kimsenin üzerinden, ülemâ meclisinde oturmadan kırk gün geçse, onun gönlü [kalbi] kararır. Büyük günâh işler. Zîrâ ilm gönlü diri tutar. İlmsiz ibâdet olmaz.

Yâ Alî! Her kimin vera'ı olmasa, günâh işlemekden men' olmaz. Ona, yerin altı, yerin üzerinden iyidir. Ya'nî îmânın yeri belli olmadığından, kabrde durması dahâ iyidir.

Yâ Alî! Bir nesneyi pişirmek istersen, iyi pişir. Yidiğin vakt çok çiğne. Yağmur yağarken düâ et. Kâfirler ile ceng olduğu vakt, Kur'ân-ı azîm-üş-şân kırâet olunduğu vakt ve farz nemâzından sonra düâ et.

Yâ Alî! Cehennemde demirden bir değirmen vardır. O, Kur'ân-ı kerîmi okudukları ve âlim oldukları hâlde mücrim olanların başını öğütür. Yâ Alî! Hak ile hükm et ki, her cevr edici hâkim için, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin huzûrunda azâbdan bir zincir olur ki, uzunluğu yetmiş arşındır. Eğer ondan bir arşınını, bir yüksek dağın başına koysalar, temâmı yanıp, kül olur.

Yâ Alî! Yakın zemânda benim ümmetimden râfizîler çıkar. Her kim benim Eshâbıma çirkin söylerse, seb' ederse [kötüler ise], onun boynunu vur ki, bu ümmetin yehûdîsidir.

Yâ Alî! Her kim bir a'mânın elini tutarsa, Allahü teâlâ onun yüzbin günâhını afv eder. Sol elini sağ elin ile tut.

Yâ Alî! Allahü tebâreke ve teâlâ bir kimseye bir sâlihâ ve mutî'a hanım verip, onun gönlünü hoş tutması ve imâm ile nemâz kılması ve komşuları kendinden râzı olması, Allahü teâlânın ona ikrâmındandır. Yâ Alî! Melekler istigfâr ederler o kimseye ki, onun evinde bal olur, zeytin olur ve çörek otu olur. **İçinde sûret** [canlı resmi] **olan, şerâb olan, köpek olan, ana-babaya âsî olunan ve hiç müsâfir gelmiyen eve** [rahmet] **melekleri hiç girmezler.** Sefere veyâ cenge giderken Sûre-i Yasîni oku. On kerre innâ enzelnâ [Kadr] sûresini oku, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri düşmanların şerrinden emîn eder.

Yâ Alî! Bir zâlimden korkar isen, (Yâ ilâhe, Cebrâîle ve İsrâfîle ve Mikâîle ve Azrâîle ve yâ ilâhe İbrâhîme ve İsmâîle ve İshaka ve münzelit Tevrâti vel İncîli vez Zebûri vel Fürkân, Kün lî, câren min fülanibni Fülân, min kezâ ve kezâ) söyle. Sefer edeceğin zemân, (Yâ erda Âmentü birabbî ve rabbiki Allahüllezî lâ ilâhe illâhüvellezî halakanî ve halekaki e'ûzü billâhi min şerri ki ve min şerri mâ yedübbü aleyki. Ve min şerri külli üsûdin ve esedin. Ve min şerri vâlidin ve mâ veledin) söyle.

Yâ Alî! Sana bir katılık erişdiği zemân, (Allahümme innî es'elüke bi hakkı Muhammedin ve âli Muhammedin illâ necîtenî) söyle.

Hazret-i Alî "kerremallahü vecheh" dedi ki, yâ Resûlallah! Senin âlin kimdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki, her takî ve nakî [harâmlardan sakınan temiz müslimânlar] benim âlimdir. Bir köye şunu demeyince de girme: (Allahümme innî es'elüke hayreha ve hayra men bihâ ve e'ûzü bike min şerrihâ ve şerri men bihâ).

Ta'âmı üç parmağın ile yi ki, şeytân iki parmağı ile yir. Hiç kimsenin yüzüne tokat vurma. Hayvanın dahî yüzüne vurma. Rü'yânı meğer dostun da olsa, söyleme.

Yâ Alî! Benim vasıyyetimi hıfz et. Nasıl ki ben Cebrâîl aleyhisselâmdan, O Rabbül âlemînden sübhânehü ve teâlâ hıfz etdi. Yâ Alî! Sana bu vasıyyetde evvelin ve âhırin ilmini verdim. Her kim ki bunun ile amel eylerse, dünyâda ve âhıretde selâmet üzere olur.

Kırkbirinci Menâkıb: Alî "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin fazîletleri hakkında bildirilen menkıbedir. Gazâlardan birinde alınan ganîmeti, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri, Sahâbe-i güzîn "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" hazretleri arasında taksim edip, herbir gâziye bir pay verdiler. Alî "kerremallahü vecheh" hazretlerine iki pay verdiler. İslâm askeri arasında, kendi dâmâdı ve amcaoğluna meyl edip, iki pay verdi diye konuşmalar oldu. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri onların bu sözlerini işitip, minbere çıkdı. Hamd ve salevâtdan sonra, buyurdular ki, yâ islâm askeri. Hiç bildiniz mi ki, bu küffâr askerini kim susdurdu. Kim vurdu ki, düşman behâdırlarının yürekleri titredi. O nâranın heybetinden, canları bedenlerinde kurudu. O kim idi. Dediler ki, yâ Resûlallah! Gördük bir merd ki, yeşil sarık başında. Ablak ata binmiş ve yüzünü sarmış. Her nâra vuruşunda, dağ titredi. Hamle ederdi; yer debrenirdi. Kılınç çekerdi, havada şimşek çakardı. Darbe vurduğunda, havayı buhâr kaplardı. Kılınç vuranı görmez idik. Ammâ düşmanın baş, el ve ayağını görürdük. Hazret-i Resûl-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki, (O Cebrâîl aleyhisselâm idi ki, bu cengi yapdı ve kâfirleri yerle bir etdi ve geri döndü ve dedi ki: (Yâ Muhammed! Benim hissemi Alî bin Ebî Tâlibe ver.) İki hissenin birisi kendi nasîbidir. Ve birisi Cebrâîlindir. Ta'n etmeyiniz ki, bir kimseye iki hisse vermem ve kimseye meyl etmem.)

Kırkikinci Menâkıb: Bir gün Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki, (Yâ Alî! Müjde olsun ki, sana kıyâmet gününde, Allahü Sübhânehü ve teâlâ Cennet hazînedârına emr eyler. Her kim Cennete girerse, yâ Alî, senden sened almayınca, hazret-i Rıdvân Cennete koymaz. Yâ Alî, sen de kimden râzı isen, sened verirsin, Cennete girer. Kimden ki râzı değil isen, sened vermezsin, Cennete giremez.)

Hattâ bir gün yolda giderken, hazret-i Alî, hazret-i Ebû

Bekr "radıyallahü teâlâ anhümâ" ile buluşdular. Hazret-i Ebû Bekr, hazret-i Alîye latîfe yolu ile buyurdular ki: Yâ Alî! Senden sened olmayınca Cennete girilmez. O zemânda bana sened verir misin. Hazret-i Alî buyurdular ki, gerçek buyurursun. Lâkin, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinden işitdim; yâ Sıddîk! Hazretinize danışmayınca bir ferde sened vermem. O takdîrce, cenâbınız bizim üzerimize nâzır gibi olursunuz. Bizim senedimize ne ihtiyâcınız olur. Belki biz size mürâce'at ederiz, deyip, birbiriyle latîfe eyleyip, muhabbet ile, herbiri yollarına müteveccih oldular.

Kırküçüncü Menâkıb: Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin gazâlarından bir gazâda kâfirler ile karşılaşıldı. Kâfir askerlerinden bir kâfir, meydâna at sürüp, er diledi. Her kim karşısına vardı ise, şehîd etdi. Mü'minlerden meydâna çıkanı şehîd etdiği için, artık meydâna kimse çıkmadı. O kâfir de, kimse meydâna çıkmadığı için, mağrûr olup, ileri at sürüp, islâm askerine karşı, yüksek ses ile bağırıp, dedi ki: Yâ Muhammed! Bana er gönder, döğüşelim, ne durursun, senin yanında bu denli cihângir behâdırlar vardır. Niçin göndermezsin. Çünki onlar meydâna gelmeğe korkarlar. (Hâşâ, Eshâb-ı güzîn ondan korkmazlardı. Lâkin hikmeti ne idi.) Dedi, bârî amcan oğlu Alîyi gönder. Gelsin, erlik nice olur, göstereyim. Hemen şâh-ı merdân, şîr-i yezdân Alî bin Ebî Tâlib "radıyallahü teâlâ anh" kâfirin sesini işitdi. Durduğu yerde arslanlar gibi kükredi. Eshâbdan birisini Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin huzûr-u şerîflerine gönderdi. O kâfirin bulunduğu meydâna girmeğe izn taleb etdi. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdu ki, (Var Alîyi benim yanıma getir.) O Eshâb da varıp, hazret-i Alîyi getirdi. Huzûr-u şerîflerine geldikde buyurdu ki: (Yâ Alî! O kâfirle ceng etmek ister misin!) Hazret-i Alî dedi ki: Yâ Habîb-i rabbil'âlemîn! Senin dînin uğruna cânım fedâdır. Ümmîd ederim ki, icâzet verip, himmet buyurasınız ki, varıp, o kâfirin şerrini müslimânların üzerinden def' edeyim. Hazret-i Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem", hazret-i Alînin "radıyallahü teâlâ anh" eline yapışıp, buyurdu ki; (Yâ Alî! Seni, yerleri ve gökleri yaratan Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerine ısmarladım.) Bunu işiten Alî "radıyallahü anh", yaydan ok çıkar gibi,

o kâfire karşı at sürüp, yüksek sesle nâra atıp, haykırdı ki, kıyâmet kopdu sandılar. Kâfirler sonbehâr yaprağı gibi titreyip, yere düşdülür. Nice nice kâfirlerin ödü patlayıp, cânı Cehenneme gitdi. O kâfir de meydân ortasında, kurulup dururken, hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" yetişip, karşısına geldikde, dedi ki, yâ mel'ûn! Îmâna gel! Yoksa sen bilirsin. O kâfir de ceng istedi. Aralarında birkaç hamle geçdikden sonra, yine islâma da'vet eyledi. Gördü ki, kâbiliyyet yokdur. Bir darbe ile atından yere düşürüp ve göğsünün üzerine çıkıp, kılıncını boğazı üzerine koydu. Yine dîne da'vet eyledi. O kâfir gördü ki, hiç kurtuluş yokdur. Ağız dolusu pis tükrüğünü Alînin "radıyallahü teâlâ anh ve kerremallahü vecheh" mubârek yüzlerine boşaltdı. Tükrük yüzüne gelince üzerinden kalkıp, kılıncını kınına koydu. O kâfir de ayağa kalkıp, dedi ki, yâ Alî! Evvelden sen beni ve ben seni bilmez iken, bana emân vermeyip, beni helâk etmek ister iken, ben cânımın acısından böyle iş işledim. Dahâ çok gadab edip, beni helâk etmen lâzım ve vâcib iken, üzerimden kalkıp, kılıncı kınına koymakdan maksadın nedir, bana bildir, dedi. Şâh-ı merdân Aliyyül mürtedâ "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki, sana o mühleti vermeyip, helâk etmek istemem dîn-i islâm gayretine ve Allahü teâlâ ve tekaddes aşkına idi. Sonra sen böyle edince, nefsime güç geldi. Korkdum ki, seni katl edersem, nefsimin arzûsu ile etmiş olurum. O sebeble seni elimden bırakdım. O kâfir dedi ki, bu hâlis niyyet ve bu fütüvvet sizde vardır. Dîniniz hak dindir. Bana îmânı telkîn eyle. Îmâna geleyim. Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" ona kelime-i şehâdet telkîn edip, müslimân oldu. O gün o pehlivânın îmâna gelmesi ile yetmiş behâdır pehlivân îmâna geldi. O pehlivân hazret-i Alînin mubârek ayaklarına baş koyup, hizmet-i şerîflerinden ayrılmadı.

Kırkdördüncü Menâkıb: Bir gün sabâh nemâzı vaktinde, hazret-i Alî "kerremallahü vecheh" mescide giderken, yolda bir ihtiyâra rast geldi. İhtiyârın ak sakalına hurmet edip, önüne geçmeyip, âheste âheste ardınca giderdi. Mescid kapısına vardıkda ihtiyâr içeri girmeyip, gitdi. Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" anladı ki hıristiyân imiş. Mescidde Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerini rükû'da buldu. Güneşin doğma zemânı yaklaşmış idi. Cemâ'ate uyup, nemâzı kıl-

dılar. Nemâzdan sonra, Sahâbe-i kirâm “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în” hazretleri, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinden sordular ki: Yâ Resûlallah! Birinci rükû’da âdet-i şerîfinizden ziyâde durdunuz. O kadar ki, güneşin doğması yaklaşdı. Lutf edip, sebebini beyân ediniz. O Server-i Enbiyâ hazretleri buyurdular ki, (Âdet mikdârı rükû’ tesbîhini edâ etdikden sonra, Semi’allahülimen hamideh deyip, kıyâma kalkmak istediğimde, Cebrâîl aleyhisselâm sidret-ül müntehâdan sür’atle gelip, kanadı ile arkamı basıp, başı ile başımı tutup, kalkmama engel oldu. Bundan başka, hikmetinin ne olduğunu ben de bilmiyorum) buyurdular. Allahü Sübhânehü ve teâlâ azze şânühü hazretleri hazret-i Cebrâîle emr eyledi ki, var Habîbime, sebebini bildir. Eshâbına bu sırrı açıklasın. O sâat hazret-i Cebrâîl aleyhisselâm Habîbullahın huzûruna gelip, haber verdi ve dedi ki: yâ Resûlallah! Mubârek başınızı rükû’dan kaldırmak istediğiniz zemân, Allahü teâlâ bana emr etdi ki, var Habîbimin arkasını tut; rükû’dan kalkmasın ki, benim kulum Alî, yolda, bir ak sakallı ihtiyârın, sakalına hurmet edip, âheste yürümekle, cemâ’at sevâbından mahrûm kalıyor. Kalmasın, Habîbime erişsin. İftitâh tekbîrinin sevâbına nâil olsun. Ben de geldim, Sultânımı rükû’da tutdum ve Alî geldi. Hak Sübhânehü ve teâlâ hazretleri beni sizi rükû’da tutmağa gönderdiği zemân kardeşim İsrâfîli de güneşi tutmağa gönderdi ki, çabuk doğmasın ve hazret-i Alî size erişinceye kadar eğlesin. İşte hikmeti budur. Sonra, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri bu haberi Eshâb-ı kirâm hazretlerine nakl buyurdular. Hepsi vâkıf oldular ki, hazret-i Alînin “radıyallahü teâlâ anh” Rabbil’âlemîn dergâhında hürmeti ve izzeti ne mertebe imiş ve yaşlılara hürmet etmek fazîletine de bundan hissedâr oldular. Alî “radıyallahü teâlâ anh” hakkında, şî’î ve râfizî ve Ca’ferî ve İsmâîlî gibi fırak-ı dâllenin bildirdiği pek-çok uydurma menkıbeler de vardır. [**(Hak Sözün Vesîkaları)** ve **(Eshâb-ı Kirâm)** kitâblarını okuyunuz!]

Kırkbeşinci Menâkıb: Hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” gazâya gitmişdi. Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretleri, feth müyesser edip, çeşidli ganîmetler ile, yüz akı ile, sağ ve sâlim döndü. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri ile buluşdukda, huzûr-ı şerîflerine gazâ malından bir kese altın ge-

tirdi. Server-i âlem o altınları, taksîm etdi. Hazret-i Alîye ancak, o altınlardan üç dâne verdi. İnsanlık îcâbı, hazret-i Alînin hâtırlarına, Sultân-ı kâinât benim ne mertebe ihtiyâcım olduğunu bilir, diye biraz üzüntü hâsıl oldu. O hüzün ile se'âdethânelerine geldi. Gece rü'yâda gördü ki, kıyâmet kopmuş. Bütün herkesi arasat meydânında hesâb için habs etmişler. Hazret-i Alîye "kerremallahü vecheh", yâ Alî! Sen de üç altının hesâbını ver, dediler. Öyle bir harâret ve ızdırâb kapladı ki, beyni kaynardı. Bu ızdırâbdan sıkılıp, birkaç adım döşeğinden dışarı atladı. Suçunu bilip, tevbe ve istigfâra mecbûr oldu. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin âsitâne-i se'âdetlerine [evlerine] varıp, ayaklarına yüz sürdükde, Fahr-i âlem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri, Aliyyül mürtedâ "kerremallahü vecheh" hazretlerini bu hâl ile gördükde, tebessüm edip, buyurdu ki, yâ Alî! Üç altının hesâbını vermekde, bu şeklde zahmet çekdin. Dahâ ziyâde olsa idi, hâlin nice olurdu. Hazret-i Aliyyül mürtedâ "radıyallahü teâlâ anh", elbette bu menkıbede anlatılandan dahâ yüksekdir.

Kırkaltıncı Menâkıb: Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin zemân-ı şerîflerinden önce, Arabistâna bir pehlivân gelmişdi. Anter adlı bir dilâver, gürbüz pehlivân idi. Fahr-i âlemin "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" zemân-ı şerîflerine gelinceye kadar böyle bir pehlivân gelmemişdi. İbrâhîm aleyhisselâmın dîni üzerine idi. Bedi'üzzemân, Kâsım, Âlemşâh gibi oğulları vardı. Bu kıssayı hazret-i Hamza "radıyallahü anh" hazretlerine isnâd ederler. Ya'nî bunlar hazret-i Hamzanın oğullarıdır, derler. Nihâyet Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurmuşdur ki, **(Medh edecekseniz, benim amcam Hamzayı medh ediniz!)**. Kıssa kitâblarını te'lîf edenler, bu hadîs-i şerîfi sened olarak alıp, Antere, hazret-i Hamzadır "radıyallahü teâlâ anh", dediler. Gâyet kuvvetli, behâdır pehlivân idi. Zemân-ı şerîflerinde, hazret-i Hamzanın karşısına çıkacak bir pehlivân yok idi. Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretleri bir al at vermişdi. Adına Eşkâr derlerdi. O asrda ondan güzel at yok idi. O, zemânın sâhib kırânı idi. Hazret-i Hamza hazret-i İbrâhîm aleyhisselâmın dîni üzerine idi. Hazret-i Fahr-i âlem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" efendimizin amcası idi. Gâyet riâyet edip, severdi. Resûl-i ekrem "sallallahü

teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri de hazret-i Hamzayı severdi. Vahy nâzil oldukda, dîn-i islâm ile müşerref oldular. Dâimâ Eşkâr adındaki atına binerdi. Mubârek arkasını [sırtını] kimse yere getirememiş idi. Hattâ ilk önce Muhammed Mustafâ “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin emr-i şerîfi ile kan döken hazret-i Hamza olmuşdur. Uhud gazâsında şehîd olmuşdur. Server-i kâinât aleyhi ekmelüttehiyyât, Ona (Reîs-üş şühedâ) diye zikr etmişdir. Menkıbelerinin nihâyeti yokdur.

Sözümüze dönelim: Bir gün Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin huzûrlarında Anterin erliğini ve dilâverliğini, boyunu-posunu ve yapdığı gazâları anlatdılar. Emîr-ül mü’minîn hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” orada hâzır idi. Anterin evsâfını, kulağı ile işitince, Antere âşık oldu. Kalbinden geçirdi ki, ne olaydı Anteri, silâhı ve atı ile görüp, konuşaydım. Sultân-ı kevneyn ve Resûl-i sakaleyn “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri, nübüvvet nûru ile, kalbinden geçeni bilip, buyurdular ki, (Yâ Alî! Anteri görmek istersen, falan dereye var. Yâ Anter, bana gel diye, çağır!) Hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” o dereye varıp, seslendi, yâ Anter, beri gel. O dereden ve etrâfında olan dağlardan ve düzlüklerden, birçok, hesâbsız sesler geldi ki, lebbeyk, lebbeyk [buyur] yâ Alî, hangimizi istersin, diyorlardı. Şaşırdı. Ne yapacağını bilemedi. Gaybdan bir ses geldi ki, yâ Alî! Birçok Anter dünyâya gelip, toprak içinde yatarlar. Onu anası ve babası ismi ile çağır. Tekrâr hazret-i Alî “kerremallahü vecheh” filan oğlu Anter deyip, çağırdıkda, Anter bütün silâhlarını kuşanmış olarak, Allahü teâlâ hazretlerinin emri ile, hazret-i Alînin huzûr-ı şerîflerine gelip, selâm verdi. Hazret-i Alî “kerremallahü vecheh” esedullah iken, erlikde ve behâdırlakda eşi ve benzeri yok iken, Anterin boy, pos, heybet ve selâbetini müşâhede etdikde, kalb-i şerîflerine bir korku geldi. Kâdir-i mutlak olan Allahü teâlâyı tenzîh ve takdîs, tekbîr ve tesbîh etdi.

Kırkyedinci Menâkıb: Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki, **(Ben ilmin şehriyim. Alî kapısıdır.)** Hâricîler bu hadîs-i şerîf için, Alî “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerine hased etdiler. Hattâ hâricîlerin büyüklerinden on kimse, dediler, biz hazret-i Alîden “kerremallahü vecheh” hepimiz bir mes’eleyi ayrı ayrı soralım. Eğer herbirimize ayrı ayrı

cevâb verirse, biliriz, âlimdir, ve fâdıldır. O on kişi hazret-i Alînin “radıyallahü teâlâ anh” huzûr-u şerîflerine varıp, birisi sordu: Yâ Alî! İlm mi efdaldir, mal mı efdaldir. Hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” se’âdetle buyurdular ki, ilm efdaldir. Bunlar dediler ki: Ne delîl ile söylersin. Hazret-i Alî buyurdu ki, ilm Enbiyâdan mîrâsdır. Mal Kârûndan ve Fir’avndan ve Hâmândan mîrâsdır. Bir başkası [ikincisi] süâl etdi ki; ilm mi efdaldir, mal mı. Hazret-i Alî cevâb buyurdu ki: İlm maldan efdaldir. Zîrâ ilm, sâhibini saklar. Malı, sâhibi saklar. Biri de [üçüncüsü], onlar gibi sordu: Hazret-i Alî cevâb verdi ki, ilm efdaldir. Zîrâ, mal sâhibinin düşmanı çokdur. İlm sâhibinin dostu çokdur. Biri de [dördüncü] aynı şeklde süâl etdi. Hazret-i Alî cevâb verdi. İlm efdaldir. Zîrâ malı tasarruf etseler eksilir. İlmi tasarruf etseler artar [ziyâde olur]. Birisi [beşinci]de aynı şeklde süâl etdi. Alî “radıyallahü anh” cevâb buyurdu ki,mal sâhibi cimri diye çağrılır. İlm sâhibi büyük ismler ile çağrılır. Biri [altıncısı] da, aynı şeklde sordu. Hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” cevâb buyurdu ki: Mal harâmîden hıfz olunur. İlm harâmîden hıfz olunmaz. Biri de [yedincisi] aynı şeklde sordu. Hazret-i Alî se’âdetle cevâb buyurdu ki: Mal çok durmakla zâyi’ olur. İlm her ne kadar durur ise de zâyi’ olmaz. Biri de [sekizinci] aynı şeklde süâl etdi. Cevâb buyurdular ki: Mal kalbe kasâvet verir. İlm kalbi nûrlandırır. Biri de [dokuzuncu] aynı şeklde süâl etdi. Cevâbında buyurdular ki: Mal sâhibi, mal sebebi ile tanrılık da’vâsında bulunur. İlm sâhibi böyle etmez. Biri dahî [onuncu] aynı şeklde süâl etdi. Cevâbında se’âdetle buyurdu ki: Mal, sebeb-i kasâvetdir [kalbi katılaşdırır]. İlm, sebeb-i rahmetdir. Bundan sonra, hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” buyurdu ki, eğer bunlar benden, devâmlı süâl etseler, ben bunlara hayâtda olduğum müddetçe devâmlı cevâb verirdim. O on hâricî gelip, hazret-i Alîye “radıyallahü teâlâ anh” mutî’ oldular. **(Mişkât-ül envâr)**dan alınmışdır.

Kırksekizinci Menâkıb: Hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” buyurdu ki, hazret-i Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” beni Yemene kâdî olarak gönderdi. Halk arasında dînin hükmleri ile hükm edecekdim. Dedim: Yâ Resûlallah! Ben âlim değilim. Kazâ ahkâmını bilmem. Mubârek elini göğsüme koyup, buyurdu ki: **(Yâ Rabbî! Kalbine hidâyet, diline doğru-**

luk ver!) Ondan sonra bana, iki kişi arasında hükm vermekde şübhe hâsıl olmadı. Hattâ hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” buyurmuşdur ki: Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri bana buyurdu ki: Yâ Alî! Benim deveme binip, Yemene git. Falan tepeye vardığında, ki o tepe Yemene yakındır. Tepe üzerine çıkdığın vakt, görürsün ki, halk seni, karşılamağa gelirler. O zemân: (Ey taşlar, ey ağaçlar! Allahın Resûlü size selâm ediyor, diye söyle) buyurdu. Hazret-i Alî oraya varıp, selâmı teblîg etdiğinde, yeryüzünde bir hoş galgale [uğultu, gürültü] meydâna geldi ki, (essalâtü vesselâmü alâ Resûlillah!) diye ağaçlar ve taşlar cevâb verdi. Halk bunu işitdiler ve cümlesi îmân getirdiler.

Kırkdokuzuncu Menâkıb: Zimâhşerî, **(Rebî’ul ebrâr)** adlı kitâbında Ümm-i Ma’bedin kız kardeşi oğlu Henûdun Ümm-i Ma’bedden rivâyet etdiğini bildiriyor. Fahr-i âlem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri bir gece benim çadırımda istirâhat edip, uyuyordu. Uyandı ve su istedi. Mubârek ellerini yıkadı ve mazmaza eyledi. O suyu, çadırın bir tarafında bulunan bir diken dibine dökdü. Sabâh oldu. Gördük ki, o yerden bir ağaç yetişmiş. Büyük, büyük yemişler vermişdi. Kokusu anber kokusu gibi, tadı şeker gibi idi. Aç kimse yise doyar, susuz kimse yise kanardı. Hasta yise sıhhat bulurdu. Gamlı kimse yise, mesrûr olurdu. Yaprağını yiyen her koyun ve deve bol mikdârda süt verirdi. Biz o ağacın adına (Şecere-i Mubâreke) koymuşduk. Etrâfdan hastalara şifâ için, meyvesinden almaya gelirlerdi.

Bir gün seher vaktinde gördüm ki meyveleri dökülmüş, yaprakları küçük olmuş. Çok üzüldüm. Feryâd etdim. O sırada Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin vefât haberi geldi. O vak’adan otuz sene geçdi. Bir gün yine sabâh vaktinde dışarı çıkdım. Bakdım ki, o ağaç kökünden dallarına kadar her tarafı diken olup, yemişleri de dökülmüş. Sonra Aliyyül mürtedâ “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinin şehâdeti ve bu dünyâdan öbür âleme göçüşü haberi geldi. Artık yemiş [meyve] vermedi. Ammâ yapraklarından fâidelenirdik. Bir gün yine gördüm. Özünden hâsıl olan kan akar, yaprakları da solmuş. Üzüntülü ve gamlı olup, oturduk. Sonra imâm-ı Hüseyn “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinin şehâdet haberini getirdi-

ler. Ondan sonra o ağaç, dibinden kuruyup, belirsiz oldu. **(Şevâhid-ün nübüvve)**den alınmışdır.

Ellinci Menâkıb: Abdüllah ibni Abbâs "radıyallahü anhümâ" rivâyet buyurmuşdur. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri, Hudeybiye gününde Mekke-i Mükerremeye doğru yola çıkdılar. Müslimânlar susadılar ve hiçbir yerde su bulunmadı. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" Cuhfede konakladı. Buyurdu ki; **(Müslimânlardan bir cemâ'at ile falan kuyuya varıp, su kaplarını** [tulumları] **o kuyudan doldurup, bize getiren kimseye, Allahü teâlânın onu Cennetine koyması için kefîl olacağım.)** Bir kişi kalkdı, dedi ki: Yâ Resûlallah! Ben giderim. Onu sakalardan [suculardan] bir cemâ'at ile gönderdi. Seleme-tebni Ekvâ "radıyallahü teâlâ anh" der ki: Ben de onlar ile berâber idim. O kuyuya yakın geldik. O yerde ağaçlar var idi. O ağaçlardan ses işitdik. Hareketler gördük. Ateşsiz dumânlar meydâna geldi. Bizim üzerimize çok korku verdi. O ağaçlardan öteye geçmeğe kâdir olamadık. Geri dönüp, Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" huzûruna geldik. Durumu arz eyledik. Buyurdular ki, (Onlar cinnîlerden bir cemâ'at idi. Sizi korkutdular. Eğer siz, korkmadan [emr edilen gibi] gitseydiniz, hiç zararları erişmezdi.) Bir kişi dahî onu işitdi. Yerinden kalkdı. Ben gideyim yâ Resûlallah, dedi. O da sucular ile gitdi. Bunlara da o hâl vâki' oldu. Dönüp, Resûlullahın huzûruna geldiler. Yine buyurdular ki: (Eğer siz emr eylediğim gibi gitseydiniz, hiçbir zarar size erişmez idi.) Bu esnâda gece oldu. Eshâb-ı kirâm çok susadılar. Resûlullah hazretleri, Alî "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerini çağırtdı ve buyurdu ki: (Yâ Alî! Bu sakalar [sucular] cemâ'ati ile, sen var, o kuyudan su al, getir.) Seleme-tebni Ekvâ "radıyallahü teâlâ anh" der ki, dışarıya çıkdık. Tulumları arkamıza aldık. Kılınçlarımızı ellerimize aldık. Hazret-i Alî önümüzce yürürdü. O mekâna varınca, ki o sesler ve o hareketler açığa çıkdı. Biz de korkduk. Kendi kendimize dedik ki, hazret-i Alî de o iki kişi gibi geri dönse gerekdir. Alî "radıyallahü teâlâ anh" yüzünü bizden yana dönüp, buyurdu ki, benim ardımca yürüyünüz. Gördüklerinizden korkmayınız, onlardan ziyân erişmez. Sonra o ağaçların ortasına girdik. Hiç ateş yok iken, büyük ateşler çıkmağa başladı. Kesilmiş başlar ortaya çıkdı. Korkulu sesler çıkarırlar ki, akılları durdura-

cak şeklde idi. Emîr-ül mü'minîn Alî "radıyallahü teâlâ anh" o başlar üzerinden yürüdü ve bize dedi ki, ardımca geliniz. Sağa ve sola bakmayınız. Hiç korkmayınız. Biz de onun ardınca vardık. Kuyuya erişdik. Bir kovamız vardı. Berâ' bin Mâlik bir iki kova su çekdi. Kovanın ipi kopdu. Kova suya düşdü. Kuyunun dibinden gülme ve kahkahâ sesi geldi. Alî "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki: Kim askerlerden bir kova getirecek. Hepsi dediler, hiç kimsenin tâkati yokdur ki, o ağaçlardan geçebilsin. Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" beline bir ip bağlayıp, kuyuya indi. Gülme ve kahkahâ sesleri dahâ çok artdı. Sonra kuyunun ortasına vardı. Mubârek ayağı kaydı ve düşdü. Kuyudan galgala sesleri geldi. Boğazlanan bir kimsenin bağırdığı şeklde sesler geldi. Sonra emîr-ül mü'minîn Alî "radıyallahü anh" seslendi: Allahü ekber, Allahü ekber, ben Allahın kulu ve Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" kardeşiyim. Tulumları aşağı salınız. O tulumların temâmını doldurdu. Ağızlarını bağladı. Bir-bir yukarı çıkardı. Ondan sonra kendisi iki tulum, biz birer tulum götürdük. Sonra ağaçların yanına geldik. Önceki gördüğümüz nesnelerin hiçbiri yok idi. O ağaçlardan geçmeğe az kaldıkda, hâtıfdan bir heybetli ses işitdik: Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" ve hazret-i Alînin menkıbelerinden söyler idi. Resûlullahın huzûr-ı şerîflerine geldik. Alî "radıyallahü teâlâ anh" kıssayı temâmen anlatdı. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: (O duyduğunuz ses Abdüllah adındaki cinnînin sesi idi. Safâ dağında sanem [put]ların şeytânı olan Mes'ırı öldürdü.) **(Şevâhid-ün nübüvve)**den alınmışdır.

Ellibirinci Menâkıb: (Hilâfetleri beyânındadır.) Osmân "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin vak'asından sonra, o gün Sahâbe-i kirâm "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" istediler ki, Alî "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri ile bî'at etsinler. Mugîre tebni Şûbe dedi ki, sabr edelim. Bakalım hazret-i Osmânın kanını taleb eden kim olur. O gün bî'at te'hîr edildi. Ertesi gün, Mugîre, hazret-i Alînin "radıyallahü teâlâ anh" huzûr-ı şerîfine vardı. Dedi ki, dünkü tedbîr bî'atında duraklamak hatâdır. Sür'at kazandırmak lâzımdır. Abdüllah ibni Abbâs "radıyallahü teâlâ anhümâ" hazret-i Alîye "kerremallahü vecheh" dedi ki, Mugîre dünkü sözünden vaz geçdi. Hicretin otuzbeşinci se-

nesinin Zilhicce ayının dokuzuncu gününde hilâfet hazret-i Alî üzerine mukarrer oldu [ona bî'at edildi]. Talha "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden bî'at taleb etdiler. Talha da bî'at etdi. Hazret-i Alî hilâfet makâmına oturdu. Ona nasîhat etdiler ki, hazret-i Osmânın "radıyallahü teâlâ anh" âmillerini, husûsân Mu'âviyeyi "radıyallahü teâlâ anh" azl etmemesini söylediler. Alî "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri buyurdu ki: (Ben, karşı koyanları yardımcı edinmeyi üsûl edinmedim. [Mu'âviyeyi "radıyallahü anh" azl etdi. Yerine Abdüllah ibni Abbâsı ta'yîn etdi. Abdüllah kabûl etmedi. (Onu azl etme. Orada eski vâlîdir. Fitneye sebeb olur) dedi. Bir sene sonra yine azl etdi.]) Bu sebeble fitne zuhûra geldi. Etrâfındakiler serkeşliğe başladılar. Mu'âviye ve Amr ibni Âs "radıyallahü teâlâ anhüm" ve sâirleri hazret-i Osmânın kanını taleb etdiler. Ma'lûm ola ki, bu şekl hâlleri nakl etmekden nehy olunmuşuzdur. Bir müslimâna Eshâb-ı kirâm arasındaki çekişmeleri ve muhârebeleri tafsilâtlı olarak nakl etmek halâl olmaz. Sahâbe-i güzîn zikr olunduğu mahalde müslimân olana lâzım olan "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" demekdir. Sâir emrlerini Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerine tefvîz etmekdir. [**(Eshâb-ı Kirâm)** kitâbı, 120.ci sahîfesinde; Talhanın ve Zübeyrin "radıyallahü anhümâ", hazret-i Alîye "radıyallahü anh" ilk bî'at edenler olduğu yazılıdır.]

Elliikinci Menâkıb: (Şevâhid-ün nübüvve)de nakl edilmişdir: Abdüllah rivâyet eyler ki, İbrâhîm bin Sâlim Mahzûmî Medîne-i Münevverede vâlî iken, her Cum'a, halkı minber ayağına toplardı. Kendi minbere çıkıp, Aliyyül mürtedâ "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerine dil uzatır, kötülerdi. Bir Cum'a minber ayağında bana uyku galebe geldi. Rü'yâmda gördüm ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin mubârek kabrleri açılıp, kâfurdan elbiseler ile çıkıp, geldi. Bana hitâb edip, buyurdu ki, yâ Abdüllah! Seni bu habîsin kelimeleri üzmez mi. Dedim ki, Evet üzer yâ Resûlallah! Ammâ ne çâre, hâkimin hükmüne itâ'at ediyorum. Buyurdu: Yâ Abdüllah! Allahü teâlâ ona ne yapacak, bak, gör. Gözlerimi açıp, bakdığımda, gördüm ki, minberden düşüp, helâk oldu [öldü].

Elliüçüncü Menâkıb: Hazret-i Molla Câmî "kuddise sirruhussâmî" **(Şevâhid-ün nübüvve)**de rivâyet etmişdir. Aliyyül Mürtedâ "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri, bir mubârek gün-

de, sabâh nemâzını cemâ'at ile kılıp, evrâd-ı şerîflerini okuyup, hamdele, tasliye ve düâdan sonra, mubârek arkalarını mihrâba döndürdü. Eshâb ve sâir ahbâb yerli-yerinde sâkin oldukdan sonra, hazret-i Alî cevher ve inciler saçan güzel sözler söyleyip, buyurdular ki, ba'zı şeyler vardır ki, gençlere söylenmeyip, o işle alâkalı olan kişilere söylenir. O meclisde hâzır olan tâze yiğitler kendi rızâları ile mescidden dışarı çıkıp, gitdiler. Sonra Alî bin Ebî Tâlib "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri Eshâbdan birisine buyurdu ki, Kûfenin falan mahallesinde ve falan sokağında, falan mescidin yanında bir kapı vardır. Git o kapıya vur. İçeriden bir erkek ile bir kadın çıkacakdır. İkisini de alıp, benim huzûruma getir. Onlara sözüm vardır. Sonra o şahs emre itâat edip, gitdi. Araya araya hazret-i Alînin buyurduğu alâmetler ile o kapıyı bulup, vurdukda, içeriden bir erkek ile bir kadın çıkdı. Onlara dedi ki, Emîr-ül mü'minîn sizin ikinizi de ister. Onlar da, gelen emri kabûl edip, o kimse ile berâber Aliyyül mürtedânın huzûrlarına varıp, se'âdethânelerine yüzlerini sürdüler. Hazret-i Alî teveccüh edip, kadına dedi ki, sana bir süâlim vardır. Kat'iyyen inkâr etmeyip, doğrusunu söyliyesin. Kadın da dedi ki, yâ imâm! Ben başımdan ne geçmişse söylerim. Hâşâ ki senden saklayıp, inkâr eylemem. Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" kadını, yakınına getirip, buyurdu ki, yâ âdem evlâdı! Çocukluğunda bir amcan vefât etdi. Bir oğlunu baban evinize getirdi ki, kimsesi yokdur; bir öksüzdür. Evimizde oğlumuz gibi olsun, her hizmeti görsün diye. O ümmîd ile amcan oğlunu yanına alıp, besledi. Büyüyüp, yiğit oldukdan sonra, bir gün seni hanımlığa istedi. Baban huzûrsuz olup, sen benim evimde büyüyesin. Kızım ile rızân ile kardeş olasın. Allahü teâlâdan revâ değildir, dedi. O ânda amcan oğlunu kendi hânesinden uzaklaşdırdı. Bir yerde gezerken fırsat bulup, seni tutdu. Zorla tasarruf etdi ve hâmile oldun. Herkesden sakladın. Düşürmeğe çâre bulamadın. Bu sırrı Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri biliyordu. Bir de vâliden biliyordu. Müddet temâm olup, bir gece gizlice bir oğlan doğurdun. Annen ile bir bez parçasına sarıp, onu katl de edemeyip, bir yüksek yere koydunuz. Birkaç adım gitdiniz ki,bir köpek o çocuğu koklamağa başladı. Annen bu köpeği görünce, eline bir taş alıp, o köpeğe atdı. Allahü teâlânın hikmeti, o atılan taş, o çocuğun alnına dokundu. Eyvâh kendi elimiz ile bu bîçâre çocuğu katl et-

dik deyip, yanına vardıkda, baksa ki, çocuğun alnında bir mikdâr yara eseri, alnı kanamış. Bir bez ile yara üzerini bağladı. O kimsesiz bîçâre çocuğu, annen ile orada bırakıp, evinize gitdiniz. Bunu Allahü teâlâ ve tekaddes hazretlerinden başka kimse bilmez. Siz oradan gitdiğiniz gibi, o yoldan bir kervân gelip, geçerken, orada bir çocuk sesi duydular. Ona doğru vardılar ki, bir küçük bîçâre çocuğu sarıp koymuşlar. Feryâd ile ağlayıp, yatar. O kervân sâhibi de o çocuğun ne olduğunu sormayıp, zâhirde bir çocukdur. Eğer terbiye olunup, ömrü olur ise bir dilâver yiğit olur diye, alıp, gitdi. Vilâyetine götürdü. Bir nice müddet terbiye edip, kemâle erişdi. Sonra efendisi olan bezirgân ile hacca gitdi. Takdîr-i Rabbânî o bezirgân eceli gelip, Mekke-i mükerremede vefât etdi. Defn etdikden sonra, bu yiğit efendisi vefât etdiğinden, üzüntüden kurtulmak düşüncesi ile seyâhate çıkdı. Dolaşıp, yolu Kûfe şehrine uğradı. Vilâyetin eşrâfı arasına karışdı [Onlar ile tanışdı]. Onsuz olmazlar idi. Netîcede bu şehrde kalmak, bu şehrde yerleşmek istedi. Sonra eşrâfın herbiri bir tarafa çekdiler. Hâsıl-ı kelâm, seni bu [müsâfir gelen] gence nikâh etdiler. Bu gece zifâfa koydular. Yâ kadın! Sakın yalan söyleme; dediğimiz gibi olmadı mı. Gerçekden yâ Alî, buyurduğunuz gibidir ve doğrudur. Yâ Halîfe-i Resûlallah! Bu hâllere, benim bu sırrıma, Allahü Sübhânehü ve teâlâ ve tekaddes hazretlerinden gayri ve annemden başka ve hazretinizden gayri, bu âna gelinceye kadar kimse vâkıf değildir. Ondan sonra hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh ve kerremallahü vecheh" buyurdu ki; ey kadın! Bu [erkek], senin yola bırakdığın oğlundur. O yiğide de, aç alnını diyerek, işâret buyurdu. O da alnını açdıkda, taş yeri henüz gitmemiş. Açıkca göründü. Kadın hemen o yara izini gördü. Dedi, yâ Alî! Doğru söyledin. Bütün sözlerin doğrudur. Ondan sonra, hazret-i Alî "radıyallahü anh" o yiğide sordu ki, bu gecenin içinde olan ceng ve cidâlin [kavga ve münâkaşanın] sebebi ne idi. Allahü teâlânın izni ile bize ma'lûm olmuşdur. Lâkin bu meclisde hâzır olanların da ma'lûmları olsun. Onun için söyle. O yiğit dedi ki, yâ Alî! Allahü teâlâ bilir. Ne zemân ki bu hâtuna el uzatsam, o sırada üzerime bir hınzır yavrusu hamle ederdi ki, aklım başımdan giderdi.Hemen elimi çekerdim. O görünen hınzır kaybolurdu. Belki hayâldir diye, tekrâr elimi kaldırıp, kadına elimi uzatmak istediğim zemân, yine o hınzır açığa çıkıp, üzeri-

me hücûm ederdi. Elimi çekince kaybolurdu. Kadın ise huzûrsuz olup, derdi ki, niçin cefâ edersin. Benimle alay mı edersin. Elini kâh uzatır, kâh çekersin. Sâir erkekler gibi elimi alıp, erkek ile kadın mu'âmelesi etmezsin. Sabâha kadar bu kadın ile ceng ve cidâlimiz bu idi. Hazret-i Aliyyül mürtedâ "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri, kemâl-i lütfundan ve gayretinden ana-oğul ile cimâ olmağa revâ görmediği için, böyle hâl vâki' oldu. Bunun emsâli ahvâl Alî "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden zuhûra gelmesi çok olmuşdur. Zîrâ bu şeklde kemâlât ve makâmât ve kerâmetlerine nihâyet yokdur.

Ellidördüncü Menâkıb: Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" bir gün Fırat nehri kenârında seyr ederken boğulmuş bir kimse gördü. O meyyitin yanına varıp, bakdıkda, gördü ki, serçe parmağında Yemen taşından yüzük var. Hayret edip, meyyit yanında hâzır olan cemâ'ate süâl etdi ki, bu meyyitin vefâtına sebeb ne oldu. Allahü teâlânın emri ki, sultânımız suya gark olmuşdur. Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" buyurdular ki, Yemen taşı taşıyanın suda boğulmaması gerek idi. Bunun hikmeti nedir, diye hayret deryâsına dalıp, tefekküre vardılar. Allahü Sübhânehü ve teâlâ celle celâlühü lutfundan ve ihsânından, hazret-i Alînin "radıyallahü teâlâ anh" bu ızdırâbının geçmesi ve bu elemden kurtulması için, o meyyitin parmağında olan yüzük taşına dil verip, hazret-i Alîye dedi ki: Yâ Alî! Yemen taşında buyurduğunuz o hassâ vardır. Lâkin ben Yemenî değilim. Hind diyârının bir taşıyım. Bende o hassâ yokdur. Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" bunu işitmekle şâd olup, Allahü Sübhânehü ve teâlâ ve tekaddes hazretlerine şükrler eyledi. Hâzır olan cemâ'ate buyurdu ki, suda boğulmakdan kurtulmak hâssası Allahü teâlânın inâyeti ile Yemenî taşa mahsûsdur. Başka taşlarda yokdur. O zemândan beri Yemenî taş i'tibâr bulup, parmakda yüzük kılındı. Bu hikâye bir arabî menâkıbdan nakl olundu.

Ellibeşinci Menâkıb: Alî "kerremallahü vecheh ve radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin bütün fazîletlerinden, ilmi o seviyede idi ki, bir gün minber basamaklarını şereflendirdikde, buyurmuşdur ki, rûhum kabza-i kudretinde olan Allahü teâlâya yemîn ederim ki, Zebûr ve Tevrât ve İncîl konuşabilseler idi,

ben onların bütün esrârlarından haber verebilirdim. Onlar da ittifâk ile beni tasdîk ederler idi. İbâdeti o mertebede idi ki, her gece yalnız olarak [gece halvetinde], farz ve sünnet tekbîrlerinden ayrı olarak bin tekbîr işitilirdi. Hilmi o derecede idi ki, bir gün bir kölesine yedi kerre çağırdı [seslendi]. Cevâb vermedi. Sebebini anlamak için çıkdı. Hücre [ev] kapısında durmuş idi. Niçin cevâb vermediğini sordu. Yâ Efendi! İstedim ki, seni gadablandırayım. Hazret-i Alî dedi ki, ey gâfil! Allahü teâlânın izni ile ben gadablanmam. Fekat seni imtihâna teşvîk edeni kızdırayım. Onun için o köleyi âzâd etdi. Ömrü oldukça [yaşadığı müddetçe] ma'îşet için çalışdı. Tevâzu'u o derecede idi ki, hilâfet zemânında mülkü, doğuda Semerkanda kadar genişlemişdi. Çok vakt yaya yürür, ata binmezdi. Bir gün ba'zı ihtiyâclarını alıp, kendi götürür idi. Hizmetçilerinden birisi dedi: Yâ Emîr-el mü'minîn! Bu hizmet bizimdir, biz yapalım. Buyurdu ki: (Âilenin ihtiyâcını te'mîne en çok hakkı olan babadır.) Hizmetçi dedi ki, siz zemânın halîfesi ve cihânın sultânısınız. Bu hizmet cenâbınıza hafîflik verir. Buyurdu ki: Iyâlinin [çoluk-çocuğunun] ihtiyâcını taşımakla insan kemâlinden birşey kaybetmez. Sehâveti [cömertliği] o mertebede idi ki; bir vaktde dört dirheme mâlik idi. Bir dirhemini gizli, bir dirhemini âşikâre, bir dirhemini gündüz, bir dirhemini gece tasadduk eyledi [sadaka] verdi. Şânlarının büyüklüğü için meâl-i şerîfi, **(Gece ve gündüz, gizli ve açık, mallarını sarf edenlerin mükâfâtlarını Rableri verecekdir..)** olan Bekara sûresinin 274.cü âyet-i kerîmesi nâzil olup, bütün âleme yayıldı ve şöhret buldu. Fakîr-fukarâya çok düşkün idi ki, bu husûsdaki şânlarının büyüklüğü için, meâl-i şerîfi, **(Onlar kendileri arzû etdikleri hâlde, yiyeceği, yoksula, öksüze ve esîre yidirirler)** olan, Hel etâ [insan] sûresi 8.ci âyet-i kerîmesi nâzil oldu. Kemâl derecedeki ihsânı, meâl-i şerîfi, **(Sizin dostunuz ancak Allahü teâlâ, Onun Peygamberi ve nemâz kılan, rükû' eden ve zekât veren mü'minlerdir)** olan Mâide sûresi 55.ci âyet-i kerîmesi ile sâbit olmuşdur.

Rivâyet edilmişdir ki, bir gün hilâfet zemânlarında, beyt-ül mâl hazînesine girip, fazla mikdârda altın ve gümüşü görüp, dedi, ey kırmızılar ve ey beyâzlar! Benden başkasına cilve yapın ki, ben sizi dönüşü olmıyan bir talâk ile boşamışım. Bir rivâyet-

de, sizi öyle terk etmiş ki, dönüşü mümkin değildir. **(Kıt'a):**

Altın, güneş olsa da, onu gerdânlık diye takmam,
Gümüş ay olsa yine, güneş gibi hiç bakmam.
Müsâvîdir yanımda, kara toprak, ay ve güneş,
Altın ile gümüşe başka, toprağa başka bakmam.

Kerâmetlerinden biri de odur ki, mubârek ayağını atının özengisine basarken, Kur'ân-ı kerîme tilâvete başlar, öbür ayağını basıncıya kadar hatm ederdi.

(Şevâhid-ün nübüvve)de nakl edilmişdir. Esmâ binti Ümeys, Fâtıma-tüz-zehrâdan "radıyallahü teâlâ anhâ" nakl etmişdir: Zifâf gecesinde onun [Alî "radıyallahü anh"ın] yer ile konuşduğunu duydum. Sabâh oldukda öğrenmek maksadı ile, o hâli Fahr-i âlem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerine arz etdikde, secde-i şükr edip, buyurdu ki, **(Ey Fâtıma! Müjdeler olsun sana ki, Allahü teâlâ; zevcine se'âdet ve üstünlük verip, yeryüzündeki mahlûkların seçilmişlerinden yapdı.)**

Ellialtıncı Menâkıb: Yine **(Şevâhid-ün nübüvve)**de yazılıdır. Sıffîn harbine giderken askerler çok susamışlar idi. Su aradılar. Rastladıkları bir kilisenin râhibi, falan yerde bir çeşme vardır, dedi. Askerler bulundukları yerden o istikâmete gidiyorlardı. Şâh-ı Merdân Alî "radıyallahü teâlâ anh" başka tarafa gitmeyiniz, o tarafda bir taş görüp, işâret edip, bunu kaldırınız buyurdu. Bütün askerler, o taşı kaldırmakdan âciz olup, kaldıramadılar. Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" o taşı kaldırdı. Altından, hoş ve güzel, kaynayan su çıkdı. Bütün asker o sudan içip, kandıkdan sonra, yine o kaynak üzerine o taşı koyup, kapatdılar. Râhib, bu kerâmeti görüp, dedi ki, ey azîz! Sen Resûl müsün? Alî "radıyallahü anh", hâyır, velâkin Resûlün vasîsiyim buyurdu. Râhib ihlâs ile Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerine îmân getirip, müslimân oldu. Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" müslimân olmasının sebebini süâl buyurdukda, cevâb verdi ki: Yâ Ebâ Hasen [Hasenin babası]. Önceki geçenlerimizden işitmişiz ve kitâblarımızda yazılıdır ki, bu mevkî'de bir çeşme var. Onun açığa çıkması Resûl veyâ Resûlün vasîsi olmadıkca, müyesser olmaz. [Ya'nî onlar açığa çıkarır.] Bugün ise sizden bu kerâmet açığa çıkdı. Anladım ki, siz Resûlün vasîsisiniz! İşitdiğim ve gördüğüm muhakkak olup,

murâdıma erdim.

Nakl edilmişdir ki, dünyâyı terk edip, Alî “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinin hizmetinde bulunup, muhârebeye katılıp, şehîd oldu. Hazret-i Mürtezânın “radıyallahü teâlâ anh” güzel ahlâkının vasflarından yazmak ve anlatmak insan kudretinin dışındadır. Onun hâllerini müşâhede imkânsızdır. [Herkes anlıyamaz.] **(Kıt’a):**

Bir serverin ki, güzelliğini anlatmak kolay değildir,
Vasfı (Hel etâ) ola, medhi (İnnemâ).
Lâyık değil ki, onun zâtını vasf etmek,
Eteğine bulaşan Sühâ yıldızı ile.

Elliyedinci Menâkıb: Emîr-ül mü’minîn Alî “radıyallahü teâlâ anh” buyurdu ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri vasıyyet etdi ki, vefâtlarında, mubârek bedenlerini benim yıkamamı emr buyurdular. Her kim o hazretin cesed-i şerîfine baksa, anlayışı ve hâfızası kuvvetli olur. Hattâ emîr-ül mü’minîn Alî “kerremallahü vecheh” hazretlerinin diğerleri üzerine fehm [anlayış] ve hıfzı [hâfızası] çokluğundan sordular. Buyurdu ki: Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerini yıkadım. Gözünün hânesinde bir mikdâr su kalmış gördüm. O suyu dilim ile aldım ve içdim. Bu kuvvetli hâfıza, o ser-çeşmenin bereketindendir. **(Şevâhid-ün nübüvve)**den alınmışdır.

Ellisekizinci Menâkıb: Ebûl Esved Düeli demişdir ki, emîr-ül mü’minîn Alî “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinden işitdim. Buyurdu ki: Dışarı çıkdım, ayağımı atın özengisine koydum. Abdüllah bin Selâm “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri çıka geldi. Dedi ki, yâ Alî! Nereye gidiyorsun. Irâka gidiyorum, dedim. Dikkatli ol ki, eğer sen Irâka gider isen, başına kılınç dokunsa gerekdir. Hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” yemîn etdi ki, ben bu sözü, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinden işitmişdim. **(Şevâhid-ün nübüvve)**de vardır.

Ellidokuzuncu Menâkıb: Hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” bir şahsa dedi ki, benim haberimi Mu’âviyeye niçin götürürsün. O şahs inkâr etdi. Hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh”

yemîn eder misin, dedi. O şahs yemîn etdi. Hazret-i Alî buyurdu ki, eğer yemîninde yalancı isen, Allahü teâlâ senin gözlerini kör eylesin. Bir hafta geçmeden gözleri kör oldu. **(Şevâhid-ün nübüvve)**den alınmışdır.

Yine emîr-ül mü'minîn Alî "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri Ruhbeden bir şahsa, bir şey sordu. Doğru söylemedi. Hazret-i Alî, yalan söylüyorsun, buyurdu. O şahs, yalan söylemiyorum, dedi. Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" dedi ki: Senin üzerine düâ ederim, eğer yalan söylemiş isen, Allahü teâlâ seni kör eylesin. O şahs Ruhbesine gitmeden kör oldu. **(Şevâhid-ün nübüvve)**den alınmışdır.

Yine hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" bir gün mescidde hâzır olanlara and verdi. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinden her kim **(Beni seven, Alîyi de sever)** hadîs-i şerîfini işitmiş ise, şehâdet versin. Ensârdan on kişi hâzır olup, şehâdet etdiler. Bir kişi de bu hadîs-i şerîfi işitmiş idi ve o meclisde hâzır idi. Şehâdet etmedi. Hazret-i Alî buyurdu ki, ey falan, niçin sen şehâdet etmezsin ki, sen de o meclisde olup, hadîs-i şerîfi işitmiş idin. O kişi dedi: Ben ihtiyârladım; unutdum. Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" düâ etdi ki, yâ Rabbî! Eğer bu şahs yalan söylüyor ise, onun derisinde bir beyâzlık açığa çıkar ki, sarığı onu örtmesin. Rivâyet eden der ki, vallahi ben o şahsı öyle gördüm ki, iki gözünün ortasında beyâzlık meydâna geldi. Hattâ Zeyd bin Erkam "radıyallahü teâlâ anh" demişdir ki, ben de o meclisde veyâ onun gibi bir meclisde hâzır idim. Ben de o hadîs-i şerîfi işitenlerden idim. Ammâ şehâdet etmedim. Allahü teâlâ azze şânühü benim gözlerimin nûrunu giderdi. Her zemân o şehâdet etmemenin pişmânlığını çekerdi. Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretlerinden magfiret taleb ederdi. **(Şevâhid-ün nübüvve)**den alınmışdır.

Altmışıncı Menâkıb: Hazret-i emîr-ül mü'minîn Alî "radıyallahü teâlâ anh" bir gün minbere çıkdı. Buyurdu ki: Ben Allahın kulu, Resûlünün kardeşi, Cennet kadınlarının seyyidesinin nikâhlısıyım. Her kim benden gayri bu da'vâda bulunsa, Allahü teâlâ hazretleri o kimseye belâ verir. O meclisde olan bir kişi, dedi ki: Allahın kuluyum ve Resûlullahın kardeşiyim sözü kimseye hoş gelmez, bu söze kimse inanmaz. O şahs yerin-

den kalkmadan, aklını kaybedip, deli oldu. Onu, ayağından yapışıp, mescidden dışarı sürüdüler. Komşularından, ona dahâ evvel böyle bir şey olmuş mu idi diye sordular. Dediler ki, olmamışdı. Herkes bildiler ki, emîr-ül mü'minîn Alîye "radıyallahü anh" ta'n sebebi ile oldu. **(Şevâhid-ün nübüvve)**den alınmışdır.

Altmışbirinci Menâkıb: Sıffîn günlerinden bir gün, emîr-ül mü'minîn Alî "radıyalahü teâlâ anh" seslendi ki, yâ Ebâ Müslim neredesin. Muhammed bin Hanefiyye dedi ki: Ebû Müslim arka saflardadır. Hazret-i Alî buyurdu ki: Benim murâdım Ebû Müslim Havlânî değildir. Maksadım şu Ebû Müslimdir ki, Horâsanlıdır. Bu askerin sâhibi olacakdır. Doğu tarafından siyâh bayraklar ile meydâna çıkar. Muhâlifleri ile o kadar muhârebe ve mukâtele eder ki, Allahü teâlâ onun vâsıtası ile, olacak şeyleri merkezinde karâr etdirir. Ne mutlu onunla berâber dîni yaymak için çalışan, dîni yaymak için gayret edenlere. **(Şevâhid-ün nübüvve)**den alınmışdır.

Altmışikinci Menâkıb: Bir gün Mu'âviye "radıyallahü teâlâ anh" dedi ki, ne olaydı, ne zemân öleceğimizi bilseydim. Hâzır bulunanlar dedi ki, biz onun nasıl olacağını bilmeyiz. Hazret-i Mu'âviye dedi ki: Ben onu hazret-i Alîden öğrenirim. Onun bildiği herşey doğrudur. Dilinden çıkan şeyler doğrudur, bâtıl değildir. Kendinin güvendiği kimselerden üç kişi çağırdı. Onlara dedi ki: Üçünüz berâber yol arkadaşı olup, Kûfeye gidiniz. Kûfeye bir menzil kalınca [yaklaşınca], birbirinizin ardınca Kûfeye giriniz. Her biriniz benim öldüğüm haberini veriniz. Lâkin her biriniz, hastalığımda, ölüm günümde ve sâatinde ve mahallinde ve nemâzımı kılan kimse hakkında ve sâir husûsda birbirinize uygun söyleyiniz. O üç kişi, Mu'âviyenin "radıyallahü teâlâ anh" dediği şeklde, Kûfeye gitdiler. Bir menzil kaldı. Birisi Kûfeye girdi. Sordular, nereden gelirsin. Dedi, Şâmdan gelirim. Dediler, ne haber var. Dedi ki: Mu'âviye vefât etdi. Hazret-i emîr-ül mü'minîn Alî "radıyallahü anh" huzûrlarına bu haberi iletdiler. Hazret-i emîr-ül mü'minîn Alî "radıyallahü anh" aslâ iltifât buyurmadılar. İkinci gün biri dahî geldi. Yine Mu'âviyenin "radıyallahü anh" vefâtının haberini verdi. Yine hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" cevâb vermedi. Üçüncü gün biri dahî geldi. Evvelkilere muvâfık haber verdi. Emîr-ül mü'minîn

Alî “radıyallahü anh” hazretlerine iletdiler. Haber mütevâtir oldu. Sıhhatinde şübhe kalmadı. Muhakkak Mu’âviye “radıyallahü anh” vefât etmişdir, dediler. Hazret-i Emîr-ül mü’minîn Alî “radıyallahü anh” mubârek başını ve yüzünü göstererek; (Bundan akan kan ile bu bulaşmayınca, Mu’âviye vefât eder mi) buyurdu. O üç kimse bu haberi Mu’âviyeye “radıyallahü anh” iletdiler. Mu’âviye “radıyallahü teâlâ anh” anladı ki, kendisi Alî “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinden sonra kalacakdır ve hem de kazâ-i ilâhî ile öyle oldu. **(Şevâhid-ün nübüvve)**den alınmışdır.

Altmışüçüncü Menâkıb: Rivâyet edilmişdir. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” Vedâ haccından dönerken, Gadîrhum denilmekle ma’rûf menzilde nemâzdan sonra, Eshâb-ı kirâm “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în” hazretlerine dönüp buyurdular ki, **(Ben mü’minlere nefslerinden dahâ sevgili, dahâ yakın değil miyim.)** Orada hâzır olanlar ittifâkla tasdîk edip, dediler, (Evet, yâ Resûlallah.) Sonra hazret-i Alînin elinden tutup, buyurdu ki: **(Ben kimin mevlâsı isem, Alî onun mevlâsıdır.)** [Beni seven Alîyi sever.] **(Yâ Rabbî, ona düşmanlık edene düşmanlık et. Onun ile dost olana dost ol. Onu hor tutanı hor tut. Ona yardım edene yardımcı ol. Nerede olur ise olsun, ona hakkı, doğruyu bildir.)**

(Kıt’a):

Gel ey Resûlün rızâsını isteyen,
Onu seveni sev, düâsını rehber et.
Sana ilâhî kılınç çekilmesin diyorsan,
Allahın arslanına buğz etme, muhabbet et!

Altmışdördüncü Menâkıb: Emîr-ül mü’minîn hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh”, bir mikdâr henüz toprakdan ayrılmamış altını Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin huzûrlarına getirdi. Hazret-i Resûl-i ekrem ve Nebiyyi muhterem “sallallahü aleyhi ve sellem” onu Necd ehline taksîm eyledi. Kureyş ve ensâr dediler ki: Yâ Resûlallah! Bizi bırakıp da Necd ehline taksîm buyurdun. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdu ki: **(Bunu, onun için onlara taksîm etdim ki, ehl-i islâm ile ve müslimânlar ile ülfet etsinler!)** Bu sözleri söylediği sırada bir şahs çıka geldi. Gözleri çu-

kurlaşmış, sakalı yüzünü bürümüş, vücûdunu kıllar kapatmışdı. Dedi ki: Yâ Muhammed! Allahü teâlâ hazretlerinin emrini yerine getir. Resûlullah hazretleri, **(Eğer ben, Allahü teâlânın emrlerini dinlemez isem, kim dinler)** buyurdu. Hâlid bin Velîd "radıyallahü teâlâ anh" orada hâzır idi. Dedi ki: Yâ Resûlallah! İzn ver, katl edeyim. İzn vermedi. Sonra o şahs yüzünü dönüp, gitdi. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki, **(Bunun neslinden bir kavm zuhûra gelecekdir. Kur'ân-ı azîm-üş-şânı okurlar. Ammâ boğazlarından aşağı geçmez. Ehl-i islâmı katl ederler. Okun yaydan çıkdığı gibi, dîn-i islâmdan çıkarlar!)** Hâricîler o kavmdendir. O sebebden onlara **(Mârikûn)** derler.

Altmışbeşinci Menâkıb: Fahr-i âlem ve Resûl-i muhterem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri, emîr-ül mü'minîn Alî "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerine haber vermiş idi ki, **(Sen, cemâ'atinden dinden çıkan hâricîler olacak, onlar ile harb edeceksin. Onlar içinde bir şahs olur ki, bir eli bir pâre et olur. Omuzu başında, kadınlar memesi gibi nesne olur. O et parçasının üzerinde fâre kuyruğu gibi nice kıllar vardır.)**

Rivâyet ederler ki, emîr-ül mü'minîn Alî "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri hâricîler üzerine zafer buldu. Onlardan çoğu helâk oldu. Hazret-i Emîr-ül mü'minîn buyurdu, o şahsı istediler. Bir def'a aradılar, bulamadılar. Hazret-i Emîr yemîn etdi ki, vallahi ben yalan söylemem. Bana da söyliyen yalan söylememişdir. Bir def'a dahâ istediler. Kırk ölünün altında, emîr-ül mü'minîn Alî "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinden nakl etdiği gibi buldular.

Altmışaltıncı Menâkıb: Emîr-ül mü'minîn Aliyyül Mürtedâ "radıyallahü teâlâ anh" islâm askeri ile hâricîlere karşı harb etmeğe giderken, Nehrvân yolunda bir kilisede bulunan bir râhib dedi ki; ey islâm askeri, emîriniz bu tarafa gelsinler. Hazret-i Alîye arz olundukda, hazret-i Emîr o tarafa doğru yönelip, kiliseye vardılar. Râhib dedi ki, ey müslimân askerlerinin serdârı! Bugün tâli' yıldızı müslimânların mağlûbiyyetini gösteriyor. Sabr ediniz. Hazret-i Emîr-ül mü'minîn "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki: Ey râhib! Bana yıldızlara bakıp, hükm söyler-

sin. Falan settâreden [yıldızdan] bana haber ver. Râhib dedi ki: Ben o yıldızı bilmiyorum. Hazret-i Alî buyurdu ki: Ey râhib! Ma'lûm olsun ki, gök ilmini [ilm-i nücûmu] bilmiyorsun. Yer [arz] ilminden sorayım. Hâlen ayağının basdığı yerin altında ne vardır. Râhib dedi ki: Bilmiyorum. Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh", Ben sana söyliyeyim. Şu şeklde bir kab, kabın içinde şu kadar, şu vasfda, nakşda, akçe vardır, buyurdu. Râhib dedi, ey azîz! Bu şeklde keşf etmek sana nereden hâsıl oldu. Buyurdu ki: Hazret-i Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" bana haber vermiş idi ki, bir grub asker ile harb edesin ki, onların askerinden, on kişiden azı kurtulur. Senin askerinden ondan eksik şehîd olur. Râhib, hayret edip, imtihân için ayağı altındaki yeri kazdı. O ta'rîf edilen şeklde akçeler bulup, o nişân ile çıkıp, o şeklde görünce, îmâna geldi. Rivâyet edilir ki, o dörtbin hâricîden üçbindokuzyüzdoksanbir adedi öldürülüp, dokuz asker firâr etmişdir. İslâm askerinden dokuz se'âdetli kimse şehâdet şerbetini içip, gerisi sıhhat ve selâmet üzere kalmışdır.

Altmışyedinci Menâkıb: İmâm-ı Müstagfirî "rahimehullahi teâlâ" **(Delâ-il-ün nübüvve)** adlı kitâbında, Firâs bin Amrdan "radıyallahü teâlâ anh" nakl eylemişdir. Ona Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri zemân-ı şerîflerinde bir baş ağrısı ârız oldu. Hazret-i Resûl-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" iki gözü ortasını tutdu. Mubârek parmakları ile tutduğu yerden kirpi kılı gibi kıl çıkdı. O ağrı ondan gitdi. Hâricîlerin emîr-ül mü'minîn Alînin "radıyallahü teâlâ anh" üzerine hücûm etdikleri günde, Firâs de onlara uydu. O vakt o kıllar alnından döküldü. O sırada o ağrı tekrâr başladı. Ona dediler ki, bu iş sana hâricîlere uyduğun için hâsıl oldu. Tevbe ve istigfâr etdi ki, o kıl alnında çıkıp, o ağrı ondan temâmen gitdi. **(Şevâhid-ün nübüvve)**den alınmışdır.

Altmışsekizinci Menâkıb: Alî bin Zeyd "rahimehullahü teâlâ" demişdir. Sa'îd bin Museyyib "radıyallahü anh" bir şahsı bana gösterdi ve dedi ki, var o şahsı gör. Dedim, hâlini bana anlat. Benim görmeme ne lüzûm var. Bu şahs Osmân ve Alînin "radıyallahü teâlâ anhümâ" hakkında kötü sözler söyler idi. Ben münâcat etdim, Allahü teâlâya ki, eğer senin katında Osmânın ve Alînin kıymetleri var ise; bana bir nişân göster. Son-

ra o bedbahtın yüzü siyâh oldu. **(Şevâhid-ün nübüvve)**den alınmışdır.

Altmışdokuzuncu Menâkıb: Abdüllah Muhammed bin Kayyımil Cevzî **(Kitâb-ür-rûh)** kitâbında nakl eyledi. O da Kureyşin bir şahsından rivâyet eyledi. Şâmda bir kişi gördüm ki, yüzünün bir tarafı kapkara idi. Onu dâimâ bir nesne ile örterdi. Ondan bu durumunu sordum. Dedi ki: Allahü teâlâya ahd eyledim ki, her kim bu hâli benden sorarsa, ben ona hikâye edeyim. Ben, Alî "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerine buğz ederdim. Hakkında uygunsuz sözler söylerdim. Bir gece uykumda gördüm ki, bir kişi geldi. Sen benim hakkımda uygunsuz sözler söylersin, dedi. Yüzümün bir tarafına bir nesne ile vurdu. Sabâh gördüm ki, yüzümün o tarafı siyâh olmuş. **(Şevâhid-ün nübüvve)**den alınmışdır.

Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerine sordular: Ebû Bekr ve Ömerin "radıyallahü teâlâ anhümâ" zemân-ı şerîflerinde, hilâfetleri çekişme, kavga, fitne ve ihtilâflı değildi. Sizin ve Osmânın "radıyallahü teâlâ anhümâ" hilâfetlerinin zemânları sıkıntı ve değişiklik ve fitneden hâli olmadı. Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki: Onun sebebi şudur. Ben ve Osmân, Ebû Bekr ve Ömerin mu'âvinleri idik. Sen ve senin emsâlin, benim ve Osmânın yardımcımız oldunuz. Böyle oldu. **(Şevâhid-ün nübüvve)**den alınmışdır.

Yetmişinci Menâkıb: Emîr-ül mü'minîn Alî "kerremallahü vecheh" Yenbû karyesinde hasta oldu. Ona dediler ki, niçin burada durursun. Eğer vefât edersen, hizmetlerini görmezler. Medîneye gidersen, kardeşlerin işini görürler. Alî "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki: Ben şimdi vefât etmem. Hazret-i Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" bana haber vermişdir. Mubârek başını gösterip, (buranın kanı), mubârek yüzünü gösterip, (burayı boyamayınca) ben vefât etmesem gerekdir. **(Şevâhid-ün nübüvve)**den alınmışdır.

Yetmişbirinci Menâkıb: Ammâr bin Yâser "radıyallahü anh" bir gün Alî "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerine buyurdu ki: Yâ Alî! Sana, insanların bedbahtlarından haber vereyim mi! Bunlar; Sâlih aleyhisselâmın devesini kılınçla vuranlar ve senin başına kılınçla vurup, yüzünü kana boyayanlardır.

Yetmişikinci Menâkıb: Bir gün emîr-ül mü'minîn Alî "radıyallahü teâlâ anh" Kûfe mescidinde, kendisini katl edecek olan İbni Mülcem mel'ûnunu gördü. Ona hitâb edip, buyurdular ki, ey Mülcem oğlu. Senin câhiliyye zemânında ve çocukluk günlerinde hiç lakabın var mı idi. Dedi, bilmiyorum. Buyurdu ki: Sana; (ey şakî, ey Sâlihin devesini kısırlaşdıran) diyen, bir yehûdî hizmetciniz var mı idi. Evet var idi, dedi. Emîr-ül mü'minîn birşey söylemedi.

Yetmişüçüncü Menâkıb: Bir gün emîr-ül mü'minîn Aliyyül mürtedâ, Zübeyr "radıyallahü teâlâ anhüm" ile gizli söyleşirler idi. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdu ki: **(Yâ Alî! Zübeyre gizli söylersin** [sırrını söylersin]**. Hâlbuki o seninle mukâtele** [harb] **edecekdir.)** Deve vak'ası olduğu zemân, Alî "radıyallahü teâlâ anh" bu hadîs-i şerîf ile Zübeyri "radıyallahü anh" andı. Zübeyr "radıyallahü teâlâ anh" muhârebeden vaz geçdi. Dönüp gitdi. Bir şahs ardından varıp, katl eyleyip, kılıncı hazret-i Alîye "radıyallahü teâlâ anh" getirdi. Hazret-i Alî buyurdular ki, (Hazret-i Zübeyrin kâtiline, Cehennem ateşi müjdeler olsun!) **(Şevâhid-ün nübüvve)**den alınmışdır.

Yetmişdördüncü Menâkıb: Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri Hendek kazdıkları gün; Ammâr bin Yâserin, mubârek eliyle arkasını sığadı. Buyurdu ki, **(Seni ehl-i bâgîden bir cemâ'at katl etse gerekdir!)** Sonra Sıffîn günlerinde harb şiddetlendi. Ammâr bin Yâser, hazret-i Alînin yanında yemîn etdi ki, bu o gündür ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri bana o günde şehâdet va'd buyurmuşdur. Emîr-ül mü'minîn hazretleri hiç cevâb vermedi. Üçüncü def'a yine yemîn etdi. Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki: Evet, bu gün o gündür. Hemen Ammâr "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri tekbîr aldı. Hoş yeller esmeğe başladı. Yüzünü Mu'âviyenin "radıyallahü teâlâ anh" askerinden tarafına dönüp, muhârebe ile meşgûl oldu. Mu'âviyenin "radıyallahü anh" askerinden ba'zı behâdırlar bunu düşürdü. Bu esnâda susuzluk galebe etdi. Su diledi. Süt ile karışmış bir kadeh su verdiler. Ammâr onu gördü. Allahü ekber! dedi. Sonra ondan bir mikdâr içdi. Ve dedi ki: Risâletpenâh "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" efendimiz hazretleri bana haber vermiş-

dir ki, **(Seni ehl-i bâgîden bir kimse katl etse gerekdir. Senin katlin hazret-i Cebrâîl ve Mikâîl aleyhimesselâmın ortasında olur. Onun alâmeti o olur ki, o vakt su isteyesin. Sana su ile karışmış süt verirler.)** Hattâ hazret-i Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" Abdüllah bin Amr bin Âsa buyurmuşdur ki, ey Abdüllah; Ammâr bin Yâserin kâtiline Cehennem ateşi ile müjde veresin. O gün, Ammâr bin Yâseri şehîd etdiler. İki bedbaht onun mubârek başını Mu'âviyenin "radıyallahü anh" önüne götürüp, çekişdiler. Biri dedi ki, ben katl etdim. Öbürü dedi ki, ben katl etdim. Mu'âviye "radıyallahü anh" dedi; her kim onu katl etmiş ise, ona bir kese gümüş vereceğim. Bunun anlaşılması için Abdüllah bin Amr bin Âsa emr etdi. Abdüllah birinden, nasıl katl etdiğini sordu. O kişi dedi ki: Onun üzerine hamle etdim. Onu katl mahallinde gördüm. Abdüllah dedi, sen katl etmemişsin. Diğerinden de sordu. Diğeri dedi ki: Birbirimize hamle etdik. Benim hamlem ona te'sîr edip, atından düşdü. Dizi üzerine gelip, dedi ki: (Cebrâîl ve Mikâîl "aleyhimesselâm" ortasında bu işi yapan iflâh olmasın; pişmân olacakdır.) Bunu söyleyip, sağına ve soluna bakardı. Ondan sonra ben ileri varıp, başını kesdim. Abdüllah hazretleri buyurdu: (Bu bir kese dirhemi [gümüşü] tut ve sana Cehennem ateşi müjde olsun!) O bedbaht dedi ki: Eğer ölürsek vay bize, eğer öldürürsek vay bize. Keseyi bırakdı [yere atdı]. (İnnâ lillah ve innâ ...) dedi. Mu'âviye "radıyallahü anh" dedi, Ey Abdüllah! Bunun gibi sözlerin mahalli midir? Abdüllah hazretleri buyurdu ki, mescidi bina etdikleri günde herkes bir taş getirdi. Ammâr iki taş getirdi. Resûl-i ekrem ve Nebiyyi muhterem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinden işitdim, buyurdular ki, **(Ey Ammâr! Seni ehl-i bâgîden bir cemâ'at katl edeceklerdir.)** Sonra buyurdular: **(Ey Abdüllah! Ammârı katl edeni Cehennem ateşi ile müjdele!)**

Yetmişbeşinci Menâkıb: Hazret-i Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" bir gün buyurdu ki, **(Yâ Alî! Yakın zemânda, seninle Âişe arasında bir hâdise vâki' olacakdır.)** O buyurdukları Cemel harbine işâret idi. Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" dedi: Yâ Resûlallah! Eshâb-ı güzîn "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" hazretlerinin içinde, bu bana mı mahsûsdur. Habîbullah hazretleri buyurdu: **(Evet, sana mahsûsdur.)** Haz-

ret-i Alî dedi ki: Öyle olur ise ben Eshâbın en bedbahtı olurum. Hazret-i Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdu ki: **(Yok öyle olmazsın. Velâkin, öyle bir hâdise vâki’ olduğu zemân, onun üzerine gâlib olursun. Onu geri yerine, makâmına gönder!)** Şübhesiz, emîr-ül mü’minîn Alî “radıyallahü teâlâ anh” Cemel vak’asında, Âişe “radıyallahü teâlâ anhâ” hazretlerinin askeri üzerine zafer buldu. Âişe hazretlerini ikrâm ve ihtimâm ile Medîne-i münevvereye gönderdi.

Yetmişaltıncı Menâkıb: İmâm-ı Müstagfirî “rahimehullahü teâlâ” **(Delâ-il-ün nübüvve)** kitâbında bildirmişdir. Rûm kayseri, emîr-ül mü’minîn Ömer “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinin hilâfeti zemânında zor süâllerini yazdı. Tafsîli **(Delâ-il-ün nübüvve)**de vardır. O süâlleri Ömer “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerine gönderdi. Hazret-i Ömer onu okudu. Emîr-ül mü’minîn Alînin “radıyallahü teâlâ anh” önüne koydu. Hazret-i Alî onu okudu. Divit ve kalem istedi. Onların cevâbını yazdı. Kâğıdı katlayıp, kayserin elçisine verdi. Elçi, bu cevâbı kim yazdı diye sordu. Hazret-i Ömer buyurdu ki, hazret-i Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” amcası oğlu, dâmâdı ve dostu hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” yazdı. Derler ki, yehûdîden ba’zıları geldiler, dediler ki, ne oldu size ey müslimân tâifesi. Peygamberinizin vefâtından sonra, bu kısa zemânda ba’zınız ba’zınızın üzerine hücûm edip, muhârebeye başladınız. Hazret-i Alî “kerremallahü vecheh” buyurdu ki: (Ey yehûdî tâifesi! Size ne oldu ki, henüz ayaklarınız denizin ıslaklığından kurumamış idi. Yâ Mûsâ! Bize de başkalarının ilâhları olduğu gibi ilâh yap, dediniz!) Bu cevâb ile yüzlerini kara edip, cevâb veremiyecek hâle bırakdı.

Abdüllah ibni Abbâs “radıyallahü teâlâ anhümâ” buyurmuşdur ki, (Alîye ilmin on bölüğünden dokuz bölüğü verildi. Vallahi geri kalan bir bölüğünde de ortakdır.) Hattâ imâm-ı Ahmed bin Hanbel “rahimehullahü teâlâ” buyurmuşdur ki, Sahâbe-i kirâm “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în” hazretlerinden bize hazret-i Alînin hakkında o kadar fazîlet gelmişdir ki, Alîden “radıyallahü teâlâ anh” başkası için gelmemişdir. Seyyid-üt-tâife Cüneyd “kuddise sirruhül’azîz” buyurmuşdur ki: Emîr-ül mü’minîn Alî “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri muhâlifleri ile muhârebeden fırsat bulsa idi, elbette ondan te-

savvuf ve hakâyık ilmi o kadar olurdu ki, gönüller ona tâkat getiremezdi. O, âriflerin başıdır. Onun sözleri vardır ki, ondan evvel kimse söylememişdir ve ondan sonra da kimse mislini söylemeğe kâdir olmamışdır. Şu şekldedir ki, bir gün minbere çıkmış idi. Buyurdu ki, bana arşın altındakilerden sorunuz! Benim içim ilm ile doludur. Bu ağzımdaki Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" mubârek ağzının suyudur. O şol nesnedir ki, bana bölük-bölük verdi. Onun içindir ki, benim nefsim onun yed-inde olan Allahü teâlâya yemîn ederim ki, eğer izn olsa, Tevrâtın ve İncîlin içinde olanları haber verirdim. Beni o ikisi tasdîk ederlerdi. Hazret-i Emîr-ül mü'minîn bu kelâmı kerâmet eseri buyurdu. O meclisde Da'leb Yemânî derler bir kişi var idi. Dedi ki: bu kişi ne garîb da'vâda bulundu. Elbette ben bunu imtihân ederim. Yerinden kalkıp, dedi, bir süâlim vardır. Hazret-i Alî buyurdu ki, öğrenmek ve bilmek için sor. Tecribe ve imtihân için sorma. Da'leb, sen beni onun üzerine mecbûr etdin deyip, sordu, Rabbini gördün mü yâ Alî! Hazret-i Alî buyurdu: (Görmediğim Rabbime tapacak değilim.) Sonra, nasıl gördün, dedi. Emîr-ül mü'minîn buyurdu: (O Hakkı, gözler dünyâda gördükleri şeklde göremezler. Lâkin gönüller bekâ hakîkatleri ile görür. Benim Rabbim birdir. Şerîki yokdur. Benzeri bulunmaz. İkincisi olmaz. Yer [mekân]dan münezzehdir. Üzerinden zemân geçmez. Akl ile idrâk edilmez. Yaratdıkları ile kıyâs edilmez.) Da'leb bu sözleri işitip, yüzü üzeri düşdü. Bayıldı. Bir zemân sonra kendine geldi. Dedi ki; Hak teâlâya söz verdim ki, kimseye imtihân niyyeti ile süâl sormıyacağım. Hazret-i Emîr-ül mü'minîn "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki, (Eğer iş senin elinde olursa.)

Yetmişyedinci Menâkıb: İmâm-ı Fahreddîn-i Râzî "rahimehullahi teâlâ" **(Tefsîr-i kebîr)**de nakl etmişdir. Emîr-ül mü'minîn Alî "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin sevenlerinden birisi bir siyâh köle idi. Bir gün onu hırsızlık yaparken tutup, hazret-i Alîye getirdiler. Hazret-i Emîr-ül mü'minîn sordu ki, (Sen mi hırsızlık etdin.) Evet ben hırsızlık yapdım, dedi. Elini kesdi. O siyâh köle, hazret-i Emîrin meclisinden çıkıp, gitdi. Yolda Selmân-ı Fârisî ve İbni Zekvâna "radıyallahü teâlâ anhümâ" rastladı. İbni Zekvân o siyâh köleye, elini kim kesdi, dedi. Siyâhî dedi ki: Emîr-ül mü'minîn kesdi. İbni Zekvân dedi: O senin

elini kesdi, sen onu medh ediyorsun. Dedi ki, niçin medh etmiyeyim ki, muhakkak elimi hak üzerine kesdi ve beni Cehennem ateşinden halâs eyledi. Selmân "radıyallahü teâlâ anh" bu sözü siyâh köleden işitip, geldi, Alîye "radıyallahü teâlâ anh" haber verdi. Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" o siyâh köleyi çağırdı. O kesilen elini yine bileği üzerine koydu. Bir mendil ile örtdü. Düâ etdi. Sonra bir ses işitdik, gökden ki, hazret-i Emîre emr eyledi. Örtüyü kaldır. Örtüyü aldı. Eli Allahü teâlânın izni ile önceki durumuna gelmişdi.

Yetmişsekizinci Menâkıb: Kûfe ehâlisi dediler ki: Yâ Emîr-el mü'minîn. Fırat suyu bu sene azdı. Çok ekinleri zâyi' eyledi. Ne olur, Allahü teâlâ hazretlerinden dileyesin ki, su az olsun. Hazret-i Alî "radıyallahü anh" se'âdethânelerine girdi. Halk kapıda beklerler idi. Sonra dışarı çıkdı. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin cübbesini üzerine giymiş, mubârek sarığını başına koymuş, asâsını eline almışdı. At istedi. Ata bindi. Orada olanlar ve çocuklar etrâfında olmak üzere, Fıratın kenârına geldiler. Aşağı indi. İki rek'at nemâz kıldı. Durdu. Asâyı mubârek eline aldı, köprünün üstüne çıkdı. Hasen ve Hüseyn "radıyallahü teâlâ anhümâ" hazretleri de berâber çıkdılar. O asâ ile sudan tarafa bir def'a işâret eyledi. Su bir mikdâr azaldı. Buyurdu ki, bu kadar kifâyet eder mi. Hepsi dediler, yâ Emîr-el mü'minîn, kifâyet eder.

Yetmişdokuzuncu Menâkıb: Cündeb bin Abdüllahil Ezdî diyor ki: Cemel ve Sıffîn harblerinde; emîr-ül mü'minîn Alî "kerremallahü vecheh" hazretleri ile berâber idim. Benim hiç şübhem yok idi ki, hak Emîr-ül mü'minîn hazretleri tarafındadır. Ne zemân ki, Nehrvâna konduk. Benim gönlüme bir şübhe düşdü. O cemâ'ati katl etmek gâyet büyük işdir. Sabâhleyin askerden ayrıldım. Yanımda bir matara su var idi. Bir yerde kılıncımı yere dikdim. Kalkanı üzerine asdım. Gölgesine oturdum. Hazret-i Alî "kerremallahü vecheh" yanıma çıka geldi. Sordu, yanında hiç su var mıdır? O matarayı önüne koydum. Aldı. O kadar uzağa gitdi ki, görünmez oldu. Yine geri geldi. Abdest alıp, kalkanın gölgesine oturdu. O sırada bir atlı geldi. Emîri görmek istediğini söyledi. Hazret-i Alî kabûl buyurdu. O atlı dedi ki: Ey Emîr-el mü'minîn! Muhâlifler Fıratı geçdiler. Ve suyu kesdiler. Buyurdu ki: Hâyır, onlar suyu geçememişler-

dir. Bu sözü söylerken, bir şahs dahâ geldi. Vallahi ben onların sancaklarını suyun öte tarafında gördüm, dedi. Emîr-ül mü'minîn Alî "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri buyurdu; vallahi geçmediler. Nasıl geçerler ki, onların düşecek ve dökülecek yerleri buradadır. Ondan sonra durdu. Ben de durdum. Kendi kendime dedim; Elhamdülillah. Elime bir terâzî girdi ki, bu kişinin hâli bundan belli olur. Yâ o yalancı behâdırdır veyâ Allahü teâlâ hazretlerinden veyâ Resûlullah hazretlerinden hücceti vardır. Buna dayanarak bunu bilmişdir. Gönlümden dedim ki, yâ Rabbî! Seninle ahd etdim. Eğer suyu geçmiş olduklarını görürsem, o kimse ile [Alî "radıyallahü anh" ile] muhârebe eyleyen ben olacağım. Eğer geçmemiş iseler o muhâlif ile muhârebe ve mukâtele edeceğim. Askerin arasından [saflardan] geçdik. Gördük onların bayrakları evvelki gibi yerlerinde durur. Hazret-i Emîr-ül mü'minîn "radıyallahü teâlâ anh" arkamı tutdu [sıvadı] ve işin ile meşgûl ol, dedi. Ben de hamle edip, onlardan birini öldürdüm. Arkasından birini dahâ öldürdüm. Birine saldırdım. Ben ona vurdum. O da bana vurdu. İkimiz de düşdük. Arkadaşlarım beni kaldırıp, götürmüşler. O vakt kendime geldim. Hazret-i Emîr muhârebeyi bitirmiş idi. Emîr-ül mü'minîn bir şahsa durumundan haber verdi. Seni, falan mevki'de, falan hurma ağacına assalar gerekdir. Buyurduğu gibi vâki' oldu.

Sekseninci Menâkıb: Haccâc-ı Yûsüf "Allahü teâlâ müstehâkını versin", Kümeyl bin Ziyâdı "radıyallahü teâlâ anh", çağırdı. Kümeyl ondan kaçdı. Haccâc-ı zâlim, Kümeylin akrâbalarının vazîfelerine son verdi. Kümeyl bunu işitdi ve dedi ki: Benim ömrüm zâten bitmişdir [yaşlandım]. Benim sebebim ile, kavmimin mahrûm olması lâyık değildir. Haccâcın yanına vardı. Haccâc dedi ki, isterim ki, seni öldüreyim. Kümeyl dedi ki: Benim ömrüm az kalmışdır. Ne diler isen onu yap. Bizim va'demiz yakındır. Benim ölümümden sonra hesâb vereceksin. Bana emîr-ül mü'minîn Alî "kerremallahü vecheh ve radıyallahü teâlâ anh" haber vermişdir ki, seni Haccâc öldürecekdir. O zâlim onun boynunu vurdu.

Seksenbirinci Menâkıb: Haccâc bir gün dedi ki, isterim Ebû Türâbın [Hazret-i Alînin] eshâbından birini katl edeyim ki, Hak Sübhânehü ve teâlâ hazretlerine yaklaşayım. Hazret-i Alî-

nin “radıyallahü anh”, kölesi Kanber ile sohbet etmiş olduğunu hiç kimse bilmezdi. [Hazret-i Alînin en çok sohbet etdiği kimselerden idi.] Haccâc, Kanberi çağırtdı ve dedi ki, Kanber sen misin. Kanber, evet benim dedi. Haccâc, Alî ibni Ebî Tâlib senin Mevlân mıdır, dedi. Kanber, benim Mevlâm Allahü teâlâ hazretleridir. Emîr-ül mü’minîn hazret-i Alî velîm ve sebeb-i ni’metimdir, dedi. Haccâc dedi: Seni katl etmek isterim. İhtiyârınla nasıl katl olunmak istersin. Kanber dedi: İhtiyâr senindir, her ne vech ile katl edersen, ben de seni kıyâmetde öyle katl ederim. Zâten bana emîr-ül mü’minîn hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh”, ey Kanber, seni zulm ile katl etseler gerekdir, diye haber vermişdi. Sonra Haccâc Kanberi “radıyallahü teâlâ anh” katl eyledi.

Seksenikinci Menâkıb: Emîr-ül mü’minîn hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” Berâ’ bin Âzibe dedi ki, (Benim oğlum Hüseyn katl olunsa gerekdir. Sen o vaktde ona yardım etmiyeceksin.) Emîr-ül mü’minîn hazret-i Hüseyn “radıyallahü teâlâ anh” şehîd oldu. Berâ’ bin Âzib, hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” doğru söyledi. Hazret-i Hüseyn katl olundu. Ona yardım yapamadığıma pişmânım, dedi.

Seksenüçüncü Menâkıb: Hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” bir seferinde Kerbelâya uğradı. Sağına ve soluna bakdı. Giryân-giryân [ağlıyarak] geçdi ve buyurdu ki: (Vallahi onların develerinin çökeceği ve onların katl olunacakları makâm burasıdır.) Eshâbı dediler: Ey Emîr-el mü’minîn! Bu ne makâmdır. Buyurdu ki: (Burası Kerbelâdır. Bu yerde, bir kavm katl olunsa gerekdir. Onlar hesâbsız Cennete girerler.) Hiç kimse bu sözlerin ma’nâsını hazret-i Hüseyn “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinin vak’ası oluncaya kadar anlamadı.

Seksendördüncü Menâkıb: Emîr-ül mü’minîn hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” Kûfeden asker istedi. Bir takım söz ve hareketden sonra, asker gönderdiler. Gelmezden evvel hazret-i Alî buyurdu ki: Kûfeden iki bin er ve de bir kişi geliyor. Eshâbdan biri, bu sözü işitdim, o askerleri bir bir saydım, buyurduklarından ne eksik, ne fazla idi, dedi.

Seksenbeşinci Menâkıb: Hayye-i Arabî, emîr-ül mü’minîn Alî “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinin eshâbından idi. Dedi

ki: Hazret-i Mu'âviye ile muhârebe sırasında, hazret-i Emîr-ül mü'minîn Alî "radıyallahü anh" ile bir deryâ kenârında konakladık. O sırada bir kişi geldi. Dedi ki: Esselâmü aleyküm, yâ Emîr-el mü'minîn! Hazret-i Emîr-ül mü'minîn, ve aleyküm selâm, dedi. O kişi dedi: Ben Şem'ûn bin Yuhannâyım, şu kilisenin sâhibiyim, diyerek bir bina gösterdi. Bizim yanımızda bir kitâb vardır. Bu kitâb mîrâs yolu ile Îsâ "alâ nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselâm" eshâbından intikâl etmişdir. Eğer dilersen, o kitâbı tarafınıza okuyayım. Eğer dilersen, huzûr-ı şerîfinize getireyim. Hazret-i Emîr-ül mü'minîn buyurdu ki; Oku. O kişi okumağa başladı. Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" şerefli vasflarından ve ümmetinin sıfatlarından yazıyordu. Sonunda okuduğu bir gün, (Bir deryâ kenârına bir kişi konar. Peygambere yakın olur, Zemânın ehlinden ve dinde, Peygambere yakın olur. Müşrikleri dize getirir. Magrib ehli ile savaşır,) yazısını okudu. Ondan sonra o kişi dedi ki: (Peygamber çıkdı. Ona îmân getirdim. Siz burada konakladınız. Huzûrunuza geldim. Hayâtda olduğum müddetce hizmetinizde olayım.) Hazret-i Emîr-ül mü'minîn "radıyallahü teâlâ anh" ve hâzır olanlar ağladılar. Buyurdu ki: (Allahü teâlâya hamd olsun ki, beni unutulmuşlardan kılmadı. Kitâbında zikr etdi.) Rivâyet eden der ki, Emîr-ül mü'minîn bana hitâb edip, buyurdu ki, ey Hayye-i Arabî! Şem'ûnu sen yanında sakla [sana emânet]. Her kuşluk ve akşam yemeklerinde onu çağırırdı. Leyle-tül-harîrde, hazret-i Mu'âviye ile ceng şiddetlendi. Şem'ûn şehîdlik se'âdetine kavuşdu. Hazret-i Emîr-ül mü'minîn, kabrine kendisi koydu. (Bizim ehl-i beytden biridir) buyurdu.

Seksenaltıncı Menâkıb: Hak Sübhânehü ve teâlâ hazretleri, hazret-i Alî "radıyallahü anh" için, iki kerre güneşi batıdan geri döndürdü. Birisi, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin zemânlarında idi. Ümm-ü Seleme ve Esmâ binti Ümeys ve Câbir bin Abdüllah-el Ensârî ve Ebû Sa'îd-il Hudrî "radıyallahü teâlâ anhüm" hazretleri rivâyet etmişlerdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri bir gün se'âdethânelerinde oturuyorlardı. Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" da huzûrlarında idi. O sırada Cebrâîl aleyhisselâm vahy getirdi. Vahyin ağırlığından hazret-i Alînin "radıyallahü

teâlâ anh” dizine mubârek başını koydu. Güneş batıncaya kadar kaldırmadı. O sırada, güneş batdı. Alî “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri ikindi nemâzını kılmamışdı. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri vahyden sonra, önceki hâline geldi. Buyurdu ki, yâ Alî! Senin ikindi nemâzı geçdi mi. Evet, yâ Resûlallah! Kımıldayamadım, kaldım, dedi. Ancak nemâzı îmâ ile kılmışdı. Hazret-i Habîbullah, güneşe emr buyurdu. Güneş geri dağın üzerine çıkıp, durdu. Hazret-i Alî, nemâzını kıldı. Esmâ binti Ümeys der ki, gurûb vaktinde güneşden buzağı sesi gibi bir ses geldi.

Resûl-i ekremden sonra, hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” Bâbile giderken, Fırat nehrinin üzerinden geçmek istediler. İkindi nemâzının vakti idi. Eshâbdan bir cemâ’at ile kendileri asr [ikindi] nemâzını kıldılar. Diğer eshâb da hayvanlarını sudan geçirmekle meşgûl oldular. Güneş batdı. Nemâzlarını kılamadılar. Hazret-i emîr-ül mü’minîn Alî “radıyallahü teâlâ anh” düâ eyledi. Allahü Sübhânehü ve teâlâ güneşi yerine getirdi. Nemâz kılmıyanlar, nemâzlarını kıldılar. Güneş yine batdı. O esnâda güneşden bir korkulu ses çıkdı. Eshâb korkdular. Şöyle ki, tehlîl, tesbîh ve istigfâr ile meşgûl oldular. **(Şevâhid-ün nübüvve)**den alınmışdır.

Seksenyedinci Menâkıb: Selmân-ı Fârisî “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri rivâyet etmişdir. Yağmurlu bir günde mescidde, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin huzûr-ı şerîflerinde, Eshâb-ı güzîn “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în” hazretlerinden bir cemâ’at ile oturmuşduk. O sırada yüksek ses ile birisi, Esselâmü aleyküm, dedi. Hepimiz sesi işitdik. Ammâ selâm vereni görmedik. Hazret-i Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” selâmı alıp, bize buyurdu ki; (Cin tâifesinden kardeşiniz, selâmını alınız!) Hepimiz, aleyküm selâm, dedik. Fahr-i âlem hazretleri buyurdular ki, (Sen kimsin!). Yâ Resûlallah! Köleniz, cin tâifesinden Şemrah oğlu Arfetâyım. Hazret-i Habîbullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdular ki, **(Merhabâ yâ Arfetâ! Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri sana rahmet eylesin. Kendi sûretin ile bize görün!)** O ân bir kıllı kimse zâhir oldu ki, yüzünü saçı bürümüş, iki gözleri bir tarafda, ağzı göğsünün üzerinde ve fil dişleri gibi dişleri var ve tırnak yerine kıymıkları var. Bu şekilde bunu görünce, hepimiz

elimizde olmadan korkup, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerine bakdık. O şahs, hazret-i Sultân-ı Enbiyâya hulûs ile açıklayıp, dedi ki: Yâ Habîb-i Rabbil’âlemîn! Kavmimi dîne da’vet için ben kulunuz ile bir kimse gönder. Yine sağ-sâlim inşâallahü teâlâ getirip, huzûr-ı şerîfinize teslîm ederim. O Fahr-i âlem ve seyyid-i âdem Resûl-i ekrem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki, **(Bu hizmete bunun ile kim gider ise, ona Cennet vâcib olur.)** O şahsın görünmesinden bir kimse cevâb vermeğe cesâret edemedi. Hazret-i Resûl-i ekrem üç kerre hitâb etdiler. Kimse cevâb vermedi. Son emrde, hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” ayağa kalkıp, dedi ki, yâ Resûlallah! Emr eyle, bu hizmete ben kulun gideyim. Hazret-i Resûlallah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” dönüp Arfetâya buyurdu ki, **(Bu gece Harre adlı mevzi’de hâzır ol! Senin yanına bir kimse vereyim ki, benim hükmüm ile hükm eyler. Ve benim dilim ile söyler. Ve benden cin tâifesine haberi doğru olarak iletir.)**

Hazret-i Selmân “radıyallahü teâlâ anh” der ki, Arfetâ gayb olup, akşam oldu. Sonra yatsı nemâzını Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” ile edâ eyledik. Eshâbın hepsi dağıldıkdan sonra, buyurdular ki: (Yâ Selmân! Yâ Alî! Benim ile geliniz!) Biz de hizmetlerince gitdik. O Harre adlı mevzi’e vardığımızda gördük ki, koyun büyüklüğünde bir deveye Arfetâ kendisi binmiş, at büyüklüğünde bir deveyi de, elinde tutmuş. Hazret-i Habîbullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazret-i Alîyi o boş deveye bindirdi. Beni de arkasına bindirdi. Benim belimi hazret-i Alînin beline bağladı. Gözlerimi sarığın ucu ile bağlayıp, buyurdu ki, (Yâ Selmân! Sakın Alî gözünü aç demeyince, gözlerini açma. Deveden in demeyince deveden inme. Allahü teâlânın ismi ile meşgûl ol. İşitdiklerinden korkma!) Dönüp, hazret-i Alîye de vasıyyet etdi. (.... Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billah.) buyurdular. Sonra vedâ edip, Arfetâ önümüzce delîl olup, sür’atle yola koyulduk. Sabâh oldu. Hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” bana in, dedi. Ben de indim. Gözümü açdım. Gördüm ki, otsuz, susuz, ağaçsız, taşlık bir yere gelmişiz. Hazret-i imâm-ı Alî “radıyallahü anh” imâm olup, ben ve Arfetâ ona uyup, sabâh nemâzını kıldık. Ortalık aydınlan-

dıkda gördük ki, etrâfımızı cin askerleri çevirmişdi. Şöyle ki, her birinin gözleri meş'âle gibi ışık çıkarır. Heybetli şekllerde sağ ve sol tarafımızda dururlar idi. Hazret-i Alî aslâ bunlara iltifât etmeyip, âdet-i şerîfleri üzere çeşidli düâlar ile meşgûl oldular. Güneş doğup, yükselene kadar, Allahü teâlâ hazretlerine münâcât ve ibâdet ve tâ'at eylediler. Ondan sonra, ayağa kalkıp, Allahü teâlâya hamd ve senâ etdikden sonra, cin tâifesini islâma da'vet eyledi. İçlerinden biri inadcı ve kendi başına büyümüş ifrit i'tirâz edip, dedi ki, yâ Alî! Âbâ ve ecdâdımızın dîni bize bâtıl mıdır, demek istersin. Bu dediğin olmaz deyip, inâd eyledikde, hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh": (Biz doğru yoldayız. Sen, Allahü teâlânın âyetlerini tasdîk etmiyor, inkâr ediyorsun) buyurup, mubârek yüzünü gök yüzüne döndürüp, İsm-i a'zam ve düâ okuyup, Kehf ve Tâ-sin ve Yasîn ve Nûn ve Kalem sûreleri üzere yemîn edip, (Ey yardım edicilerin en hayrlısı olan Allahım! Bunların üzerine ateş yağdır. Bunların kötü fi'ller işleyenleri ve inâd edenleri helâk olsun) diye düâ ve tazarru' ve niyâz eyledi. Hazret-i Selmân "radıyallahü teâlâ anh" der ki, o ânda gördüm ki, bir zelzele olup, gökden ateş yağmağa başladı. Cinnîler bunu görünce hepsi, yüz üzerine düşdüler. Ben de kendimden geçmişim. Bir zemândan sonra, kendime geldim. Gördüm ki, bir takım cinnîleri semâdan gelen ateş yakmış. Üzerlerini dumân kaplamış. Bir zemân sonra dumân üzerlerinden gitdi. Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" sağ olanlarına seslenip, buyurdu ki, Ey cin kavmi, başınızı kaldırın. Muhakkak, Allahü teâlâ ve tekaddes hazretleri zâlim ve mütekebbir olanları helâk etdi. Tekrâr da'vete meşgûl olup, (Yâ cin kavmi ve Şemrâh oğulları, Berrâr sâkinleri! Biliniz ve âgâh olunuz ki, şimdi Muhammed Mustafâ "sallallahü aleyhi ve sellem" devridir. Hâtem-ül enbiyâ devridir. Yeryüzü başdan başa zulm ile dolmuş iken, îmân ve adâlet ile dolsa gerekdir,) deyip, Habîb-i ekremi "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" medh edip, apaçık mu'cizelerinden beyân etdi. Onu anlatan işâretlerinden anlatdıkdan sonra, cin tâifesinin kurtulanları hazret-i Alînin ilm ve kemâlinden hayret edip, Hakka boyun büküp, Resûlüne ittiba' edip, (Allaha, Allahın Resûlüne ve Resûlünün elçisine inandık. Sözleri doğrudur. Seni yalanlamıyoruz!) deyip, îmânlarını sağlam eylediler. Hazret-i

Selmân “radıyallahü anh” buyurdular ki: Bu esnâda gece oldu. Yine o deveye binip, Arfetâ önümüzce, sabâh olmadan Harre denilen yere bizi ulaşdırdı. Deveden inip, sabâh nemâzını Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri ile edâ etdikden sonra, bizi görüp, Allahü teâlâ hazretlerine hamd ve senâ etdi. Buyurdu ki, (Yâ Alî! Cin kavmini ne hâlde [nasıl] buldun!) Hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” cevâb verdi ki, yâ Resûlallah! Hayrlı düânız bereketi ile, Elhamdülillah, Allahü teâlâ hazretlerine îmân getirip ve Resûlüne ittibâ’ edip, îmân nûru ile münevver oldular. Ammâ hakkı kabûl etmiyenleri, semâdan Allahü teâlânın izni ile ateş inip, helâk olduklarını beyân etdikde, Fahr-i âlem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri, buyurdular ki, (Elhamdülillah! Onlardan kıyâmete kadar korku gitmez.)

Seksensekizinci Menâkıb: Ebû Hüreyre “radıyallahü anh” hazretlerinden rivâyet edilmişdir. Bir gün Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin huzûr-ı şerîflerine vardım. Meğer önlerinde bir tabak içinde hurma var imiş. Mubârek avuçları ile bu bendenize bir avuç hurma ihsân etdiler. Saydım yetmişüç adet hurma geldi. Sonra hazret-i Alînin “radıyallahü teâlâ anh” huzûr-ı şerîflerine vardım. Onların da önlerinde bir tabak hurma var idi. Yüzüme bakdı. Tebessüm edip, bir avuç hurma verdiler. Bunu da saydım. Temâmı yetmişüç adet hurma geldi. Hayretimi bildirmek için, hazret-i Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” huzûr-ı şerîflerine geldim. Bu hayretimi söyledim. Buyurdular ki; (Yâ Ebâ Hüreyre! Bilmez misin ki, Alînin yedi benim yedimdir. Adâletde berâberdir.)

Rivâyet edilmişdir ki, bir gün emîr-ül mü’minîn hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” kapılarının önünde bir cemâ’at görüp, Kanbere sordu ki, bunlar kimlerdir. Kanber cevâb verdi ki, yâ Emîr-el mü’minîn! Bunlar sizi sevenlerdir. Alî “radıyallahü anh” hazretleri buyurdular ki, yâ, hayret! Bunlarda bizi sevenlerin simâları görünmez. Kanber dedi ki, yâ Emîr-el mü’minîn! Sizin ahbâblarınızın simâları [görünüşleri] nasıldır. Buyurdular ki: Bizi sevenlerin simâsı [görünüşü], mi’deleri boş olmakdır. Bedenleri etsiz ve yağsız, za’îf olup, dudakları susuzlukdan ağarmış olmakdır.

Seksendokuzuncu Menâkıb: Enes bin Mâlik “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinden rivâyet edilmişdir. Bir gün Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerini bütün Eshâb-ı güzîn “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în” hazretleri ile ihâta edip [çevirip], oturmuş idik. O sırada hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” içeri girdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, Eshâb-ı güzînin nûrlu yüzlerine, kim yer verecek diye bakdılar. Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri, Resûl-i ekrem hazretlerinin sağ tarafında oturmuş idi. Yerinden kalkıp, hazret-i Alîye yer verdi. Hazret-i Alî oturdukda, Habîb-i Rabbil’âlemîn hazretlerinin mubârek yüzünde, sürûr ve sevinç müşâhede olunup, Ebû Bekr-i Sıddîk hazretlerine teveccüh edip, buyurdular ki, (Yâ Ebâ Bekr! Fazîlet sâhibini, ancak fazîlet sâhibi bilir!)

Doksanıncı Menâkıb: Fadl bin Sâlim “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri rivâyet etmişdir. Bir gün emîr-ül mü’minîn hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” pazara varıp, bir gömlek satın aldı. Terziye bunun yenleri [kol uçları] uzundur, kes dedi. Terzi, dedi ki: Kesmem, zîrâ kusûrlu olur. Hazret-i Alî; aybı benim, sen kes diye emr buyurup, kesdirdi. Terzi, hazret-i Alînin kim olduğunu bilmez idi. Hey, görün bu kişi mecnûn olmuş dedi. Hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” bunu işitdikde, şâd ve handân olup, Elhamdülillahi teâlâ, dedi. Sordular, yâ Emîr-el mü’minîn! Bu beyhûde ve ma’kül olmıyan söze niçin hamd etdiniz. Buyurdular ki, bir gün, Fahr-i âlem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinden işitdim, buyurdular ki: **(Bir kimseye deli denilmedikçe îmânı temâm olmaz!)** Niçin hamd etmiyeyim ki, bu kimse benim îmânıma şehâdet etdi.

Amr bin Kays “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet eder. Bir gün emîr-ül mü’minîn Alî “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinin elbisesinde bir çok yerinde yama görüp, dediler ki, yâ halîfe-i Resûlillah! Bu kadar hazîneler elinde iken, yamalı elbise giymek size revâ değildir. Cevâb verdiler ki: Mü’minler bize uysunlar. Kalblerinde huşû ve inkisâr hâsıl olsun. Bize yamalı giymek de uygun olur.

Doksanbirinci Menâkıb: Bir gün Fahr-i âlem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri, hazret-i Alînin rikâbını [atı-

nın özengisini] tutana, buyurdu ki; (Aliyyül Mürtedâ senin elinde şehîd olsa gerekdir.) O kimse işitip, çok üzüldü. Ağlıyarak Aliyyül Mürtedânın huzûruna geldi. Tedarru' ve niyâz edip, dedi ki, yâ Alî! Kanım sana halâl olsun. Beni hemen bu ân katl eyle. Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki, sebeb nedir ki, bu sözü söylersin. Utanarak dedi ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" bana buyurdular ki, Alînin şehâdeti senin elinde olsa gerekdir. Bu yüz karalığı benden vâki' olmadan dilerim ki, ben senin zülfikârın ile öleyim de, dünyâda ve âhıretde yüzü siyâh olmıyayım. Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki, bir nesneyi ki, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri ezelde takdîr etmiş olsun, onu değişdirmek mümkin olur mu? Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri bana şehîdlik mertebesi müyesser etmiş olsun. Ben o şehîdlik elbisesini giymek istemez miyim. Bu kıssayı Server-i kâinât "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri bana senden evvel haber vermişdi. Bu işe gönlüm hoşdur. Sen de gönlünü hoş tut. Bu sırrı gizli tut. Kimseye açma. Ben sana evvelki iltifâtımdan dahâ çok iltifât ederim.

Doksanikinci Menâkıb: Hazret-i Alînin "radıyallahü teâlâ anh" şehâdeti beyânındadır. **(Lübâb-ül-elbâb)** adlı kitâbda yazılıdır. Muhammed bin Cerîr Taberî der ki, emîr-ül mü'minîn hazret-i Alî "kerremallahü vecheh" Nehrvân cenginden döndü. Abdürrahmân bin Mülcem ve Pîrek bin Abdüllah ve Amr bin Ebî Bekr; her üçü hâricîlerden idiler. Ric'at mezhebini tutarlar idi. O muhârebeden, çok insan katl olunduğu için korkmuşlardı. Üçü aralarında, Mu'âviye, Alî ve Amr bin Âs "radıyallahü teâlâ anhüm" hazretlerini katl etmeyince, âlem, fitne ve fesâd ve muhârebeden kurtulmaz. İslâm kuvvetli olmaz. Eğer biz de katl olunursak, yine sevâb kazanırız. Zîrâ büyük fitneyi def' etmek hayrlı işdir, diye andlaşdılar. Abdürrahmân bin Mülcem dedi; ben Alîye kâfi gelirim. Amr bin Ebî Bekr dedi; ben Amr bin Âsa kifâyet ederim. Pîrek dedi, ben Mu'âviyeye kâfi gelirim. Her üçü tedbîr aldılar ki, aynı günde ve aynı sâatde bu işi işleyeler. Abdürrahmân bin Mülcem; hazret-i Alîye "kerremallahü vecheh" vardı. Pîrek; hazret-i Mu'âviye tarafına gitdi. Amr bin Ebî Bekr, Mısra Amr bin Âs tarafına gitdi. Her biri bin dirheme bir kılınç almışdı ve zehr ile su vermişlerdi.

Hazret-i Mu'âviye nemâza geldi. Pîrek o kılınç ile ona vurdu. Mu'âviye düşdü. Halk toplanıp, Pîreki tutdular. Hazret-i Mu'âviye dedi, bu işi niçin yapdın. Pîrek hâdisenin temâmını, üçünün arasında olanları haber verdi. Hazret-i Mu'âviye emr etdi, onu öldürdüler. Tabîb getirdiler. Tabîb gelip, Mu'âviyeyi gördü. Dedi ki, yâ Mu'âviye, sizin yaranız, zehrli kılınç yarasıdır. Üç şey arasında muhayyersin. Yâ ölümü istersin. Yâ sabr edersin, yarayı dağlarım. Yâ sana bir şerbet veririm ki, içdikden sonra aslâ çocuğun olmaz. Hazret-i Mu'âviye dedi ki: Ölümü istiyemem. Ateşe [dağlamağaya] da dayanamam. Ammâ bir evlâdım var. Ona kanâat ederim, deyip, şerbeti içdi. İyi oldu. Hazret-i Mu'âviye ondan sonra buyurdu; Cum'a mescidinde bir maksûre yapdılar. Bu maksûre âdetini hazret-i Mu'âviye koydu ki, halîfeler düşmanların hîlelerinden uzak olsunlar. Amr bin Ebî Bekr; karârlaşdırılan vaktde Amr bin Âsın yanına vardı. Amr bin Âsın yüreği tutmuşdu, ya'nî râhatsızlanmışdı. O gece nemâza çıkamadı. Sehl Amirîyi yerine nâib gönderdi. Amr bin Ebî Bekr, kılıncını ona vurdu. Onu öldürdü. Amr bin Ebî Bekri tutdular. Amr bin Âsın huzûr-u şerîflerine getirdiler. Amr bin Âs hazretleri emr buyurdu. O fâsık ve münâfığı öldürdüler.

Ba'zı âlimler dediler ki, Emîr-ül mü'minînin şehâdet sebebi o idi ki, Nehrvân harbi yapıldı. Hâricîler dörtbin er idiler. Temâmı öldürüldüler. Dokuz er kurtulup, Kûfe tarafına doğru fîrâr etdiler. Kûfe şehrine vardılar. Kûfe şehrini feryâd-ı figân kapladı. Abdürrahmân bin Mülcem yoldan geçerken, öldürülenlerin birinin evinden ağlama sesleri işitdi. Kutâm adında genç bir kadının babası ve kardeşleri o harbde katl olunmuşlardı. İbni Mülcem o kadının ardınca gitdi. Dedi ki, eğer erin [kocan] yoksa; senin, vasfları şu şeklde olan biri, erin olmak ister, râzı olur musun. Kadın dedi, niçin râzı olmıyayım. Lâkin, benim velîlerim ve akrabâlarım vardır. Onlara danışmam lâzım. İbni Mülcem dedi, ma'kûldür. Kadın gitdi. İbni Mülcem izince [ardından] gitdi. Kadın bir eve girdi. İbni Mülceme dedi ki, sen burada dur. Seni çağırdığım zemân içeri gir. O kadın içeri girip, kendini süsledi. Kokular süründü. Pâk [güzel, temiz] elbise giydi. Gâyet cemâl ve kemâlde oldu. Evdekilere dedi ki, bir kerre bana bakdıkda perdeyi salınız. Sonra İbni

Mülceme, içeri gel, dedi. Abdürrahmân bin Mülcem içeri girip, o şekliyle bir kerre ona bakdı. Hemen ona âşık oldu. Kadını istedi. Kadın dedi, sen benim mehrime ta'kat getiremezsin. O dedi ki, ne mikdâr istersin. Kadın dedi, üçbin dirhem sâfî gümüş. İki çalgıcı câriye ve Alî bin Ebî Tâlibin katli. İbni Mülcem dedi ki: Gümüş ve câriye kolaydır, ammâ, Alînin katli mümkin olmaz ki, ben Alînin sirâclarındanım. Bunu nasıl yapabilirim. Eğer beni ister isen, muhakkak bunu yapmalısın. Gümüş ve câriye için fikrini yorma. İbni Mülcem dedi ki: Bir darbeye kanâat edersen, kabûl ediyorum. Bir kılınç getir. Kadın, zehrli su verilmiş kılınç getirdi. Ramezân-ı şerîfin onüçü idi. Emîr-ül mü'minîn Alî "radıyallahü teâlâ anh" oturdu. Hasen ve Hüseyn "radıyallahü teâlâ anhümâ" hazretlerine buyurdu ki, bugün Ramezân-ı şerîfin kaçıncı günüdür. Dediler, onüçüncü günüdür. Buyurdu ki: Kaç gün kaldı. Dediler, onyedi gün kaldı. Buyurdu ki: Muhakkak, yüzüm başımın kanı ile boyanacakdır. Abdürrahmân bin Mülcem için dedi ki, (Ben onun yaşamasını istiyorum. O benim öldürülmemi istiyor.) Abdürrahmân bunu işitdi. Emîrin huzûruna vardı. Dedi ki: Yâ Emîr-el mü'minîn! İşte elim, işte boynum. İster isen elimi kes, ister isen boynumu vur. Emîr-ül mü'minîn Alî "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri buyurdu ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri, bana nişân vermişdir ki, seni (Benî Murâd)dan bir kimse öldürse gerekdir. Ben günâh etmemişe karşılık yapmam. Ramezân ayının yirmiüçü oldu. Bu la'în evinde yatmışdı. Sabâh oldu. Emîr-ül mü'minîn, nemâza gitmek için kalkdı. Serâyda [evinde] bir kaz vardı. Çağırdı, [bağırmağa başladı]. Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki: (Bağırmaları, ağlamalar ta'kîb eder.) Hasen "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri dedi: (Yâ babacığım! Bu ne sözdür!) Buyurdular ki: Bu söz odur ki, gönlüm şehâdet olacağımı haber verir. Ben bu ayda katl olunurum. Sonra serâyın [evinin] kapısını açdı. Bir çivi kaftanına takılıp, yırtdı. Hazret-i Emîrin gönlü daraldı. Mescide vardı ve (Allah yolunda mücâhede eden, bir olan Allahdan başkasına ibâdet etmiyen mü'mine yol açın) diye halkı uyardı. Abdürrahmân bin Mülcem o zemân kadın ile berâber idi. O zemân müezzinin sesini işitdiler. Kadın dedi ki, kalk işini iyi gör. Gönlün şâd olarak geri dön. Ben işitdim, Alî bin Ebî Tâlib "radıyallahü teâlâ anh" hazret-

lerinden ki; Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki; **(Önce gelenlerin en şakîsi, Sâlih aleyhisselâmın devesini öldürenler, sonra gelenlerin en şakîsi de Alînin kâtilidir.)**

İbni Mülcem kalkdı. Kılıncını kuşandı. Kendisini uyuyanlar arasında gizledi. Emîr-ül mü’minîn Alî “radıyallahü teâlâ anh” mihrâba geçdi. O la’în bedbaht iki secde arasında, hazret-i Emîr-ül mü’minînin mubârek başına bir kılınç vurdu. Kazâ-i ilâhî ile o kılınç darbesi, Ahzâb harbinde, Amr bin Abdûd hazret-i Alînin mubârek başına vurmuşdu; oraya rast geldi. Hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” aklı başından gidip, kalkdı. Elini bir direğe vurdu. Mubârek parmakları taş direkde iz etdi. Hasen “radıyallahü teâlâ anh” imâmete geçdi. Nemâzı sür’atle kıldılar. Bir kavlde hazret-i Emîr Cu’de bin Cübeyre imâm ol diye buyurdu. Hazret-i Emîr-ül mü’minîn “radıyallahü teâlâ anh” düşdü. Halk kalkdı, kâtili aramağa gitdiler. Hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” buyurdu ki: Ne ararsınız. Beni vuran kimse, şimdi filan kapıdan içeri girer. Bütün yollar İbni Mülcem üzerine bağlandı. Geri döndü. Hazret-i Emîr-ül mü’minînin işâret buyurduğu kapıdan girdi. Hayrân ve dermande bir kimse ona dedi ki: Sana ne olmuşdur, meğer Emîr-ül mü’minîni vuran sensin. O inkâr etmek istedi. Sonra ikrâr etdi. Onu tutup, hazret-i Emîrin huzûruna getirdiler. Hazret-i Emîr buyurdu ki: Ey bîçâre. Niçin bu işi yapdın. Evlâdlarımı yetîm etdin. Mü’minlerin gönüllerini gamlı etdin. İslâm askerinin belini kırdın. İbni Mülcem durdu. Birşey demedi. Emîr-ül mü’minîn buyurdu: Vefât edinceye kadar bunu zindâna koyun. Hasen ve Hüseyn ve Muhammed bin Hanefiyye “radıyallahü teâlâ anhüm” hazretlerini huzûrlarına getirip, vasıyyet etdi. Buyurdu ki: Her zemân esîrlerinize yiyecek veriniz. Aç koymayınız. Hazret-i Alînin kerîmeleri Ümm-ü Gülsüm zindâna vardı. Ağlıyarak, İbni Mülceme dedi ki: Ey bedbaht. Emîr-ül mü’minîn bugün iyidir. Yarın seni öldürürler. İbni Mülcem dedi ki: O iyi olmaz. O kılınç zehr ile sulanmışdır. Eğer iyi olsa, sen niçin ağlarsın. Ümm-ü Gülsüm “radıyallahü anhâ” hazretleri ona kızıp, dışarı geldi. Ramezânın yirmiyedinci günü oldu. Emîr-ül mü’minîn, Ümm-ü Gülsüm hazretlerine buyurdu ki, evden dışarı çık. Evin kapısını bağla. Çıkıp

kapıyı kapadı. Hasen “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri orada oturdu. Evin içerisinden bir ses işitdi ki, meâl-i şerîfi, **(Âyetlerimizi inkâr edenler bize gizli değildir. Kıyâmet gününde ateşe atılan mı, güven içinde gelen kimse mi dahâ iyidir. Dilediğinizi işleyin. Doğrusu o yapdığınızı görendir)** olan Fussîlet sûresinin 40.cı âyet-i kerîmesini okuyordu. Ondan sonra şu sesi işitdiler ki, (Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” vefât etdi. Ebû Bekr vefât etdi. Ömer, Osmân ve Alî “radıyallahü teâlâ anhüm” katl edildi [şehîd edildi].) Hasen “radıyallahü anh” hazretleri anladı ki, hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” vefât etdi. Evin kapısını açdı. Gördü ki, dünyâdan göç etmiş. Hasen ve Hüseyn “radıyallahü teâlâ anhümâ” hazretleri yıkadılar. Muhammed bin Hanefiyye su dökdü. O Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinden arta kalan hanûtu mubârek bedenine saçdılar ve defn etdiler. Kûfe mescidinin ortasında defn edildi. Ertesi günü İbni Mülcemi katl etmek için getirdiler. Dedi ki, beni öldürmeyin. Gidip, Mu’âviyeyi öldüreyim. Yemîn ederim ki, yine geri gelirim. Hazret-i Hasen “radıyallahü teâlâ anh”, hâyır, senin öyle bir ma’rifetin olamaz, öldürün bu mel’ûnu buyurdu. Onu öldürdüler. İmâmın şehâdet mertebesine kavuşduğu gün, Ramezân-ı şerîfin yirmiyedisi idi. Ba’zıları demişler ki, yirmiüçü idi. Ba’zıları ellisekiz yaşında idi, dedi. [63 yaşında idi.] Dört sene on ay hilâfet etdi. Dokuz hanımı nikâh ile almış idi. Hazret-i Fâtıma-tüz-zehrâ “radıyallahü teâlâ anhâ” hayâtda iken hiç hanım nikâh etmedi. Fâtıma “radıyallahü anhâ” hazretlerinden üç oğlu oldu. Hasen, Hüseyn ve Muhsin. Muhsin çocuk iken vefât etdi. Ba’zı âlimler ve eshâb-ı hadîs rivâyet eylemişdir ki, hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” bütün gazâlarda Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri ile berâber bulunmuşdur. Tebük gazâsında, onikinci menkıbede tafsîli geçdi. Annesi Fâtıma binti Esed bin Hâşim olup, müslimân olmuşdu. Mekke-i mükerremeden Medîne-i münevvereye hicret edip, orada vefât etdi. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri cenâze nemâzını kılıp, defn etdikde, buyurdu ki, (Bu benim anamdır). Nemâzını kıymetli evlâdı hazret-i Hasen “radıyallahü teâlâ anh” kıldırdı. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin yaşında ve

Ebû Bekr ve Ömerin “radıyallahü teâlâ anhümâ” yaşında idi. Yüzüğünde; (Allahü melik-ül hakk-ül mübîn) yazılı idi. Kâtibi Abdüllah bin Râfi’i idi.

Doksanüçüncü Menâkıb: Emîr-ül mü’minîn Alî “radıyallahü anh” hazretlerinin âdet-i şerîfleri bu idi ki, nemâza dursa, âlem alt-üst olsa, hiç haberi olmazdı. Hattâ rivâyet ederler ki, bir cengde, mubârek ayağına ok dokunup, demir kısmı kemiğe girmiş idi. Çıkmayıp, kemikde kaldı. Cerrâha gösterdiler. Cerrâh dedi ki, sana bayıltıcı bir ilâc içirmek îcâb eder. Aklın gitsin [bayılasın]. Ondan sonra demiri çıkarmak lâzımdır. Yoksa, bunun ağrısına tehammül edemezsin. Emîr-ül mü’minîn “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri, buyurdu: İlâca ne lüzûm var. Sabr eyle. Nemâz vakti gelsin. Nemâza durdukdan sonra çıkar. Nemâz vakti geldi. Alî “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri nemâza durdu. Cerrâh da, mubârek ayağını yarıp, kemik arasından demiri çıkardı. Cerâhat yerini sardı. Hazret-i Alî nemâzı bitirdi ve cerrâha sordu ki, çıkardın mı. Dedi, evet çıkardım. Fekat, hazret-i Alî, ben bu demiri çıkardığını duymadım, buyurdu. Ne güzel Alî ki, ne güzel nemâzı o kılmışdır. İbni Mülcem o mubâreğin bu ahvâline muttâli olduğu için, gözetip, nemâzda vurmuşdur [şehîd etmişdir].

Doksandördüncü Menâkıb: Rivâyet ederler ki, Allahü Sübhânehü ve teâlâ azze şânühü hazretleri Nûh alâ nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselâma gemi yap, diye buyurdu. O da gemiyi yapdı. Temâmladıkda, üç tahta artdı. Nûh aleyhisselâm buyurdu ki: Yâ Rabbel’âlemîn! Bu üç tahtayı ne yapayım. Allahü tebâreke ve teâlâ buyurdu ki, yâ Nûh! Benim bir dostum vardır. Ona Alî derler. Âhır zemânda gelir. Bu tahtalar ona tabut olmakdan gayri işe yaramaz. Bu tahtaları filan yere iletin. Orada bir kabr kazın. Bu tabutu o kabre defn edin. Meleklere emr edeyim. O kabri dostum o kabre varıncaya kadar [o zemâna kadar] ziyâret etsinler.

Rivâyet ederler ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri, Alî “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerine buyurdu ki; (Yâ Alî! Benim yanımda bir sır vardır. Bana Cebrâîl aleyhisselâm bildirmişdir. Sana bu sırrı açıklayayım ki, senin kabrin Nûh aleyhisselâm zemânında bir yerde kazılmışdır. Ben o yeri

bilmiyorum. Halkdan da bir kimse bilmez. Ecelin yaklaşdığı sırada, Hasen ve Hüseyne vasıyyet eyleyip, de ki: Ben öldüğüm vakt, yıkayın ve kefene sarın. Tabuta koyup, nemâzımı kılınız. Âlem-i gaybdan bir deve gelip önünüzde çöker. Beni o devenin üzerine koyun. Benim ardımca Kûfe kapısına kadar gelin. Ondan sonra beni koyun. Siz geri dönün.) O hazret [hazret-i Alî] de, hazret-i Hasene ve hazret-i Hüseyne bu vasıyyeti buyurdular. Hazret-i Hasen ve hazret-i Hüseyn "radıyallahü teâlâ anhümâ" dediler ki, yâ babamız bize destûr ver. Cenâzenin ardınca varılacak yere kadar gidelim. O hazret [hazret-i Alî], buyurdu ki, destûr yokdur. Böyle varınız ve hemen kapıdan geriye dönünüz. O iki sultân da, o mahalde vasıyyeti gözleyip dururken, bakdılar, bir deve gelip, huzûrlarında çökdü. Cenâzeyi üzerine yüklediler. Kûfe kapısına kadar vardılar. Deve gitdi. Bunlar da geri döndüler. Sabâh olunca, Kûfe ehli toplandılar. Emîr-ül mü'minîn "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerini niçin çıkarmazsınız ki, techîz ve tekfîn işini görelim, dediler. Hasen ve Hüseyn "radıyallahü teâlâ anhümâ" buyurdu ki, bu işler bu gece yapıldı. Yâ bize niçin haber vermediniz, dediklerinde, hazret-i Hüseyn buyurdular ki, dedemiz, şöyle şöyle vasıyyet etmiş idi. Biz de o vasıyyeti sakladık. Kıssayı başlangıcından sonuna kadar haber verdiler.

Doksanbeşinci Menâkıb: Emîr-ül mü'minîn Alî "kerremallahü vecheh" hazretlerinin kabr-i şerîfleri yeryüzü ile berâber olup [düz olup], örtülü idi. Bir gün Hârûn-ür-reşîd (Arneyn) tarafında avlanıyordu. Ahûlar [ceylânlar] da oraya gelmişdi. Onların üzerine, doğan [kuşu] salıp ve av köpeği gönderdiler ise de, geri dönerler idi. O yerin yaşlılarını getirip, bunun sırrı nedir, diye sordular. Dediler ki: Atalarımızdan bize böyle erişmişdir ki, emîr-ül mü'minîn Alî "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin kabr-i şerîfi buradadır. Hârûn-ür-reşîd o sözü kabûl eyledi [doğrudur dedi]. Hayâtda olduğu müddetçe her sene gelir, o makâmı ziyâret ederdi.

Doksanaltıncı Menâkıb: Bir gün emîr-ül mü'minîn hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki, dün gece Risâletpenâh "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerini rü'yâda gördüm. Dedim ki: Yâ Resûlallah! Ümmetinden bana gelen bu mihnetler ve husûmetler nedendir. Buyurdu ki, **(Onlar üzerine düâ ey-**

le!) Dedim ki: Yâ Rabbî! Bana onlardan iyi karşılık ver. Onların üzerine benden dahâ az fâideli olanı getir. Hemen o günde düâsı müstecâb olup, şehîd oldu.

Doksanyedinci Menâkıb: Emîr-ül mü'minîn Hasen "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden rivâyet ederler. Emîr-ül mü'minîn hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh ve kerremallahü vecheh" vefât etdi. Dışarı gidiniz diye bir ses işitdik. Bu Hüdânın bendesini [kulunu] yalnız bırakınız, diyordu. Biz de dışarı çıkdık. Evin içinden bir ses geldi: Muhammed "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri vefât etdi. Onun vasîsi şehîd oldu. Ümmetin hâfızı [koruyucusu] kim olsa gerekdir, dedi. Birisi de cevâb verdi: Her kim onların sırrını tutar ve onların izinden giderse, ümmetin bekçisi olur. Ses kesildi. İçeri girdik. Onu gasl olunmuş ve kefen sarılmış bulduk. Nemâzını kılıp, defn eyledik.

Doksansekizinci Menâkıb: Emîr-ül mü'minîn hazret-i Alî, oğulları Hasen ve Hüseyn "radıyallahü teâlâ anhüm" hazretlerine vasıyyet etmişdi: Ben vefât etdiğim zemân, beni tabutun üzerine koyunuz. Dışarı çıkarınız. Arneyn tarafına götürünüz. Orada bir beyâz taş görürsünüz. Ondan her tarafa ışık saçmakdadır. O yeri kazınız. Orada güşâde makâm bulursunuz. Beni oraya defn ediniz. Her ne şekilde vasıyyet eyledi ise yerine getirdiler. O yeri buldular. **(Şevâhid-ün nübüvve)**den alınmışdır.

Doksandokuzuncu Menâkıb: Hazret-i emîr-ül mü'minîn Alî "radıyallahü teâlâ anh" âhırete sefer etdikde, Hasen ve Hüseyn "radıyallahü teâlâ anhümâ" hazretleri merkad-ı şerîfine [mezârına] defn etdiler. Geri dönerken, yolda bir fakîre rast geldiler. Hazîn ses ile figân ediyordu. Hâlini sorduklarında, cevâb verdi ki: Ey azîzler! Ayrı düşmüş bir garîbim. Mihnetim çok. Gamımı paylaşacak kimse yok. Dediler: Yâ bu âna kadar gamını kim ile paylaşırdın. Dedi ki: Bir seneden beri, hergün bu şehrden bir şahs gelip, benim ile, ünsiyet eder, alâkalanırdı. Bütün ihtiyâclarımı te'mîn edip, giderdi. İsmi nedir, dediler. İsmini bilmiyorum. Sordum, cevâb vermedi ve benim merhametim Hak içindir, dünyâ şöhreti için değildir. Sûreti [yüzü] ve hey'eti [vücûdu] nasıldı, dediler. Dedi ki: Ben a'mâyım. Am-

mâ, bu kadar bilirim ki, iki gündür yanıma uğrayıp, ahvâlimi sormuyor. Dediler: Davranışları nasıldır. Dedi ki: Meşgûliyyeti tesbîh ve tehlîl ile idi. Hattâ, tesbîh ve tehlîline meleklerden cevâb işitdim. Belki, kapı ve dıvârların ta'zîm etdiğini de his ederdim. (Miskîn miskîn ile garîb garîb ile oturur) buyururdu. Şeyhzâdeler bu haberden giryân olup, dediler ki, ey dervîş: bu dediğin nişânlar, Alî bin Ebî Tâlibin nişânlarıdır. Dedi ki: Ey mahdûmlar [oğullar]. Ona ne oldu. Dediler, bir bedbaht onu şehîd etdi. Biz onun kabrinden geliriz. Dervîş o haberden muzdarib olup [üzülüp], figâna başladı. Dedi ki: Ey şeyhzâdeler. Büyük ceddiniz hürmeti için olsun, beni o serverin mezârı yanına götürün. Şeyhzâdeler [Hasen ve Hüseyn "radıyallahü teâlâ anhümâ"] merhamet edip, bir elini hazret-i Hasen ve bir elini hazret-i Hüseyn "radıyallahü teâlâ anhümâ" tutup, emîr-ül mü'minîn Alînin "radıyallahü teâlâ anh" kabr-i şerîfine götürdüler. O dervîş, kabr üzerine düşüp, dedi ki: Ey Allahım! Bu kabr sâhibinin hurmeti için, ben fakîri, hor ve zelîl, kimsesiz bırakma. Bu dertlerime ortak olana kavuşdur. Düâsı Allahü teâlânın kazâ hükmüne uygun olup, o ân rûhunu teslîm etdi. Beyt:

Katre [damla] ***deryâya*** [denize] ***kavuşdu,***
Zerre hurşîde [güneşe] ***intikâl etdi*** [kavuşdu]***.***

Şeyhzâdeler o dervîşin techîz ve tekfînini yapıp, nemâzını kılıp, o mevki'de defn etdiler.

Yüzüncü Menâkıb: Hazret-i Hüseynin menâkıbıdır. Hazret-i Hüseyn "radıyallahü teâlâ anh" Kerbelâda, evlâd ve eshâbı şehâdet şerbetini içip, yalnız kaldıkdan sonra, Zeynel'âbidîn hazretlerini huzûr-ı şerîflerine çağırdı. Dedesinden ve babasından vedî'a bırakılan emânetleri ona verdi. Hazret-i Fâtımanın "radıyallahü teâlâ anhâ" Mushaf-ı şerîfini ve kimseye nasîb olmıyan ilmleri ona teslîm etdi. Kendisini Vâcib-ül vücûd hazretlerinin hükmüne bırakdı. Beyt:

Safâ zülâli [suyu] ***bir bağdan-bir bağa akdı,***
Nûr, bir çırâğdan bir çırâğa akdı.

Emânetleri teslîm etdikden sonra, Cennet ziyâfetine gideceğini anlayıp, karâr kılıp, dostlar düğününe giderken süslen-

mek âdetdir, deyip, saçlarının ve yüzünün tozlarını giderip, kıymetli kumaşdan yeni elbiselerini giydi. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin sarığının sargılarını yeniledi. Şehîdlerin seyyidi hazret-i Hamzanın "radıyallahü teâlâ anh" kalkanını omuzuna alıp, Alî Mürtedâ "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin Zülfikârını kuşandı. Resûl-i ekrem hazretlerinin Zül-cenâh ismli burak gibi giden atına bindi. Mubârek eline ejderhâ gibi bir mızrak alıp, zînetlerini temâmlıyarak, ehl-i beytine [çoluk çocuğuna] vedâ edip, meâl-i şerîfi **(Seni, Allahü teâlânın görmesi kâfidir)** olan âyet-i kerîmeyi yâd edip, harb meydânına girdi. Yezîdin askerleri hazret-i Hüseynin üzerine hücûm edip, ok yağmuruna tutdular. Hazret-i İmâm bu hâli görüp, hamle etmek üzere iken, bir toz bulutu hâsıl olup, her taraf karanlık oldu. Bu hâlde iken, acâib kılıklı, heybetli bir şahs göründü. Başı merkep başı gibi idi. Ayakları aslana benzerdi. Hazret-i Sultân-ı Kerbelânın hizmeti ile müşerref olup, ceddine, babana, selâm olsun, deyip, hazret-i Hüseynin bindiği atın tırnağını öpdü. Hazret-i Hüseyn de onun selâmına cevâb verip, dedi ki: Ey bahtlı kimse. Sen kimsin. Bu tenhâ yerde garîb olarak ne yaparsın. Dedi ki: Yâ Resûlallahın torunu! Bu diyârda bulunan cinnîlerin serveri [efendisi]yim. Bana (Za'fer) cinnî derler. Temiz ceddinin şerefli zemânında müslimân olmuşdum. Azîz babanın âzâdlısıyım. Senin kemter kölenim. Efendimsin, efendim oğlu efendimsin. Geldim ki, hizmetinde bulunayım. İzn veresin ki, sana sitem edenlere amellerinin netîcesini, onlara göstereyim. Hazret-i Hüseyn "radıyallahü teâlâ anh" ona buyurdu ki, Benim babam ne zemân senin ile bulunmuşdur. Za'fer dedi ki; müslimân oldukdan sonra, kâfir cinnîler ile harb ederken, gâlib geldiler. Beni askerim ile berâber helâk edecekleri sırada çâresiz kalıp, kimseden de yardım ihtimâli kalmamış idi. Zarûrî olarak, yüzümü yerlere sürüp, Rabbimin dergâhına münâcat edip ve ceddin Muhammed Mustafâyı "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" şefâ'atcı yapıp, dedim ki; Yâ Rabbî! Bu kadar mü'min ve muvahhid kullarını müşriklere kırdırır mısın diye ağlayıp, sızladım. Hâtıfdan bir nidâ geldi ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin Eshâbından birisi Basrâ şehrine gitmişdir. Onu çağır dedi. Ben de kim olduğunu bilmiyordum. Hemen sesli olarak üç kerre çağırdım: Ey Resûlullahın sahâbesi, Allahü teâlânın izni ile

gel dedim. O hâl içinde gördüm ki, bir şânı yüksek Sultân zuhûr edip, yetişdi. Hiç fırsat vermeyip, kâfir cinnîleri kırıp, helâk etdi. Ben âcizi onların ellerinden kurtardı. Sonra yanına varıp, mubârek ayaklarına yüzümü sürüp, dedim ki, Sultânım, sen kimsin! Buyurdu ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin eshâbından Alî bin Ebî Tâlibim. Ondan sonra yine se'âdetle ve devletle Basrâ şehrine vardılar.

Hazret-i Hüseyn "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki: Yâ Za'fer! Hüsn-i i'tikâdına ve vefâkâr yâr olduğuna memnûn olduk. Lâkin insan şekline girmeğe eğer kudretin var ise, muhârebeye girmene izn veririz. Za'fer, dedi ki: İnsan şekline girmeğe izn yokdur. Hazret-i Hüseyn buyurdu ki: İnsan şekline girmeğe izn yok ise, muhârebeye girmeğe izn yokdur. Erlik değildir, bu heybetin ile bu kadar insanı sana kırdırmak; hoş değildir. Yâ Za'fer, tam hizmet mahallinde yetişdin. Allahü teâlâ senden râzı olsun. Za'fer de ağlıyarak vedâ edip, gitdi.

(Diğer rivâyet): (Hadîka) kitâbında nakl edilen rivâyet de şöyledir. Hazret-i Hüseyn "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki, yâ Za'fer! Siz latîf cismsiniz. Sizin insanlar ile muhârebe etmeniz insâf olmaz. Zîrâ bu zulm olur. Ben zulmü revâ görmem. Za'fer dedi ki: Yâ İmâm! İnsan sûretine girip, ceng edelim. Nitekim Bedr muhârebesinde melekler insan sûretine girip, Resûlullaha "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" yardımcı oldular. Hazret-i Hüseyn "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki, yâ Za'fer! Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerine Bedr muhârebesinde şehâdet va'd olunmamışdı. Kurtulması için yardım olunması lâzım idi. Allahü teâlâ meleklere yardım emri verdi. Hâlbuki ben ilm-i ilâhîde görmüşüm ve bilmişim ki, bugün şehîd olup, Rabbime kavuşurum. Bu dünyâdan öbür âleme göç ederim. Bu bir sâat için dostlarımı zahmete salmak münâsib değildir. Za'fer, muhârebeye girmek için izn alamadı. Vedâ edip, ağlıya ağlıya geri döndü. Gayret sâhibinin gayreti gidince, zulmet ortaya çıkar. Hüseyn "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri meydâna çıkdı. Bu hikâyeden ma'lûm olur ki, Hüseyn "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin lutf ve keremlerine nihâyet yokdur. Zîrâ, bu cümleden anlaşılıyor ki, eğer karşı tarafdan intikâm almak istese idi, cinnîler askerine emr eyler, bir an içinde o zâlimleri kırıp, târumâr ederlerdi. Kendileri de o tehlikeden

kurtulmak imkânı bulurdu “radıyallahü teâlâ anh”.

Yüzbirinci Menâkıb: Nazm şeklinde **(Siyer)**den nakl olunmuşdur:

Vaktidir ey bülbül-i gâfil uyan,
Bir nazar kıl aç gözün, ola ıyân.

Kim senin bağın değildir, işbu yer,
Her kimi kim besler ise, iş bu yir.

İşte gel kim var, gülistânın senin,
Cân ilinde tâze bostânın senin.

Sa’y kıl kim eresin ol gülşene,
Himmetini bağlama sen bu külhâna.

Cîfedir bu, cîfeye aldanma sakın,
Sen seni bu yerde devâmlı kalır, sanma sakın.

Ey perîşân dil (gönül), oturma dilfikâr,
Söyle bu söz, senden ola, yâdigâr.

Sîreti ol kim rivâyet eyledi,
Bunu bu resme hikâyet eyledi.

Râvî ider, bir yehûdî var idi,
Askeri çok, ismi Dâvüd-i Şa’yâ idi.

Var idi bir kal’ası, yuvarlak büyük,
Kim iki kat, yüksek yerde, muhkem yapılı.

Seng-i hârâ idi, ak taşdır yeri,
Burcları yüce, düzenli her biri.

İki kat dıvârlı idi her biri,
Yedi arşın idi, dıvârının eni.

Hendeği var idi ki, enli ve derin,
Kim içi su idi ki, dolu ve derin.

Bir kaya üstünde muhkem yapılı,
İçi-dışı asker ile dopdolu.

Râvî der ki, ona benzer üstüvar [muhkem]***,***
Ol Hicâz ilinde, yokdur bir hisâr.

Çün işitdi Dâ’vüd-ı Şa’yâ bunu,
Hep döküldü, merhabü meyser kanı.

Katî hışm etdi kakdı ol la'în,
Pes çağırdı askeri derdi hemîn.

Atına bindi o, oldu süvâr,
O la'în, gürbüz er idi, nâmdar.

Bindi asker, kaldırıp sancak ve alem,
Çaldılar zurna ve nakkâre zil hem.

Bir kabîle var idi, ânda yakın,
Ki müslimânlardı, onlar ehl-i din.

(Beni Zühre) kabîlesi idi, bu mü'min kabîle,
O mel'ûnun askeri döndü dedi;

O Benî Zühre iline varalım,
Vuralım o ili, halkın kıralım.

Kim Muhammed da'vetin onlar kabûl,
Eylemişler, aldatmış onları ol.

Âbâ-ı ecdâd dînin terk etmişler,
Muhammed ile ahd-i berk eylemişler.

Onların erlerinin hepsini kıralım,
Kadın ve çocuklarını, ne varsa alalım.

Yehûdîlere ne kim etdi ise ol,
Biz edelim onlara hem dahî bol.

O Muhammed görsün acı nicedir,
Uyku görmez gözlerim, kaç gecedir.

Bu sözüyle ılgâr idip, gitdiler,
Gâfil iken il içine yetdiler.

Erkeğinin ulusunu kırdılar,
Küçüğü ile dişisini sürdüler.

Aldılar hem, malların, davârların,
Kırdılar hem, bulduğu adamların.

Bir iş oldu onlara kim her giz ol,
Kimseye öyle belâ olmuş değil.

Arabın Şikâyeti

Bu yakada bir gün o sultân-ı din,
Fahr-i âlem rahmeten lil âlemîn.

Mescid içre otururdu o imâm,
Geldi Câbir, kapıdan verdi selâm.

Yâ Resûlallah dedi, bostânımız,
Hoş yetişdi tâze nahlistânımız [Nahle: Hurma]**.**

Dilerim zahmet buyurup, gelesin Sen,
Ki bostâna gelince şâd olam ben.

Ayağın tozunu bostânıma sal,
Mubârek ola, nahlistânıma sal.

Kabûl eder, Resûlullah dururlar,
Sahâbe ile o bostâna varırlar.

Direrler, tâze tâze hurma yirler,
Ne tatlı tâzedir bu hurma derler.

Hemandem karşıdan bir toz göründü,
Gelir tutmuş yolu düp-düz göründü.

Toz yarıldı, çıka geldi bir arab,
Bir eğersiz ata binmiş ki, acib.

Gövdesi başdan ayağa kara kan,
Kan içinde sanki, gark olmuş heman.

Geldi Peygamber katında ağladı,
Şöyle kim yaşı gözünde çağladı.

Yaşını sildi arab, hem söyledi,
Hizmetinde geldik, îmâna dedi.

Allah birdir, hem Resûlsün mutlaka,
Emrin ile kulluk ederdik Hakka.

Gâfil iken bir gece biz nâgehân,
Dâvüd-ı Şa'yâ çerîsi ile nihân.

Geldi, çarpdı, bizi gâret eyledi,
Halkı kırdı, çok hasârat eyledi.

Er kişisini kırdı, dökdü kanını,
Aldı malın, avretini, oğlanını.

Oğlumuz, kızlarımız oldu esîr,
Sen meded eyle bize ey dest-gîr.

Bunu dedi, hay hay ağladı,
Cümle ol halkın yüreğin dağladı.

Hem Sahâbe dahî giryân oldular,
Ol kişiye çok merhamet kıldılar.

Ol Resûlün hem mubârek gözüne,
Geldi yaş, rahm etdi [acıdı] ***onun sözüne.***

Tetimme

Hem bu söz için geldi Cebrâîl,
Hak selâm verdi, sana kim şöyle bil.

Hem buyurdu size, ta'cîl edesiz,
Ol la'înin üstüne siz gidesiz.

Kal'asının üstüne sen gidesin,
Hak sana nusret verir seyr edesin.

Döndü andan pes Resûlullah eve,
Mescide vardı hemen ive ive [acele]***.***

Pes buyurdu kim Bilâl etdi nidâ!
Mescide geldi kamu mîr ve gedâ.

Mescid içi-dışı doldu mü'minîn,
Minbere çıkdı Resûlullah hemen.

Okudu hutbe, Hakka hamd eyledi,
Döndü hem Eshâbına da pend [nasîhat] ***eyledi.***

Sonra dedi, dinleyin ey Hak askeri,
O Benî Zühredeki kardeşleri.

Onları kâfir nice kırmış hemân,
Gâfil iken onları vurmuş hemân.

Hak buyurdu, kim, ona biz varalım,
Kıralım onları, boynun vuralım.

Siz ne dersiniz, maslahat ne görelim,
Varalım mı üstüne, yâ duralım.

Dediler, yâ Resûlallah kamûmuz [hepimiz]***,***
Senin fermânının altıdır özümüz.

Tutarız Hak emrini biz cân ile,
Oynayalım, baş yolunda cân ile.

Hak teâlâ düşmanın öldürelim,
O yehûdînin tomarın [defterin] ***dürelim.***

Pes düâ kıldı Resûl, dedi durun,
İmdi, bugün hep hâzırlıklar görün.

Hak emrin tutmağı bilin ganîmet,
Bugün ki tân [şafak]***la ideriz azîmet.***

Sem'an ve tâan [baş üstüne] ***deyip, dağıldılar,***
Her birisi cenk hâzırlığın kıldılar.

Ertesi gün oldukda asker fevc-fevc,
Her biri gitdi geyimli fevc-fevc.

Pehlivânlar bindiler çapan süvar,
Kim dokuz bin er ata oldu süvar.

Çağırdı Mikdâdı çünki geldi o,
Bir alem evvel ona verdi Resûl.

Sen mukaddem ol dedi, önce yürü,
Bin kişi koşdu, behâdır, her biri.

Sonra Resûlullah dedi, hani Alî!
Geldi dahî dediler, ol dem Velî.

Çağırdı Selmânı, dedi var ona,
Muntazırım der Resûlullah sana.

Vardı Selmân, gördü giyinmiş Alî!
Ceng silâhın hep kuşanmış ol Velî.

Fâtıma tutmuş eteğini komaz,
O çekinir gitmeğe ki, onu komaz.

Dedi, Selmân; yâ Emîr olgıl suvâr,
Kim Resûlullah durubdur intizâr.

Sem'an ve tâan [baş üstüne] ***deyip, bindi atına,***
Dedi, geldi o Resûlün katına.

Hem Zübeyr bin Avvâm o şir-i ner,
Yaralı idi, yatar idi meğer.

Gazâ sırasında yimişdi nice ok,
Hem de taşlar dokunmuş idi çok.

Çün işitdi ki, Resûl cenge gider,
Kalkdı yerinden hemen o şir-i ner.

Dedi hâtunu; mecâlin yokdurur,
Durma gel kim cenge hâlin yokdurur.

Sözünü hâtununun dinlemedi,
Kim yaram var diye hiç eğilmedi.

Bindi, Peygamber katına geldi ol,
Bir alem [bayrak] ***de ona verdi Resûl.***

Bin kişi de ona verdi ıyân,
Sağ yanımca gel dedi yâ Pehlivân.

Bir alem kaldırdı kim adı ikab,
Âl senindir yâ Alî dedi ikab.

Bin kişi koşdu ona da dilîr [yiğit]***,***
Askerin ardınca gel der yâ Emîr.

Gece gündüz yürüdüler gitdiler,
Çün Kureyzâ kal'asına yetdiler.

Kâfire oldu haber, kim çok çeri,
Geldi, yetdi üşde islâm leşkeri [askeri]***.***

Dört yakadan ili varın sürdüler,
Asker hep, kal'a içre girdiler.

Burcların üstüne oklar kurdular,
Kendiler kal'a içine girdiler.

Yetdi nâgah, erdi islâm leşkeri,
Önce Mikdâd emrindeki bin çeri.

Çünki kal'a yakınına yetdiler,
Görünce Mikdâdı onlar bildiler.

Askerini tanzîm edip, durdu la'în,
Arkasını kal'asına verdi hemîn.

Gördüler kim kopdu bir toz nâgehân,
Bin kişi ile Zübeyr geldi hemân.

Geldi pes koşum-koşum oldem çeri,
Fahr-i âlem Enbiyâlar Serveri.

Hoş düzenli, hem müzeyyen her biri,
Yahşî ulular, teçhizâtlı askeri.

Râvî der: Ehl-i islâm ol zemân,
Ki düzenli idi, bilgili bî gümân.

Şebde [gecede] ***yıldızlar gibi saf saf gelür,***
Kim giyimli toz içinde berk vurur.

Çün yehûdîler bakar onu görür,
Kim, bu asker böyle düzenli durur.

Bu tertîb, bu envâr ve bu zînet,
Yehûdî gönlüne saldı hezîmet.

Dilediler dönüp kaçmak hisâra,
Ona da etmediler cesâre [Ona da cesâret edemediler]**.**

Çün işitdi, Dâvüd-ı Şa'yâ bunu,
Kim dönerse, boynuna dedi, kanı [boynunu vururum]**.**

Korkmayınız ben olayım size dımân,
Öldürürüm de vermezem emân.

İşbu denli bâgîye de ne cevâb,
Yalnız kim vereyim buna cevâb.

Olmadı ceng ol gün akşam oldu der,
Kondu askerler yerlerini aldılar.

Müslimânlar sabâha dek kıldı nemâz.
Etdiler Allaha çok, dürlü niyâz.

Çün sabâh oldukda etdiler nidâ,
O ezândan göklere erdi sadâ!

Korkdu kâfirler kamu andan hemîn,
Çünki kıldılar nemâzı mü'minîn.

Durdu, bindi her birisi atına,
Geldi ulular Resûlün katına.

Yâsadılar [yerleşdirdiler] ***askeri hoş meymene*** [sağ kanat]***,***
Meysere [sol kanat] ***kalbu cenâh durdu yine.***

Meymene ucunda Ammârı koydu,
Pes Alîye ortada dur sen dedi.

Kendisi birkaç sahâbi ile bile,
Bir yüce yerde durdular bile.

Askerini yerleşdirdi kâfir de,
Dizdiler sağın solun onlar da.

Çün iki asker karşılıklı geldiler hemân,
Çıkdı islâm askerinden nâgehân [bir asker çıkdı]***.***

Dedi bir er girdi cevelân eyledi,
Bî tekellüf kasd-ı meydân eyledi.

Adı Dırâr idi hem hâs-ı Resûl,
Pehlivân-ı gürbüz idi gâyet de ol.

Pes yehûdî askerinden çıkdı dîr [asker]***,***
Adı Hüssan bin Kârin bir dilîr [cesûr kimse]***.***

Girdi cevlân etdi [meydânda dolandı]***, cenge durdular,***
Birbirine çün kılınçlar vurdular.

Vurdu bir darbe ona Dırâr Pehlivân,
Ki, iki pare olup, düşdü hemân.

Verdi cânın tamuya düşdü la'în,
Durdu Dırâr diledi er pes hemîn.

Bir mübâriz [cengci] ***girdi, adı Danyâl,***
Etdi, Dırâr ile çok ceng ve cidâl.

Çok oyunlar geçdi, o hîleci, ona,
Âkıbet fırsat bulup, Dırâr ona.

Şöyle sapladı göğsüne ol pehlivân,
Düşdü tamu inlerine [yerlere serilerek] ***verdi cân.***

Girdi Heyyâc adlı bir er pes hemân,
Cenge girdi, vermedi dahî emân.

Hayli ceng eyledi Dırâr ile ol,
Ceng uzadı, Dırâr oldu pes, melûl.

Nâra atdı, vurdu ağzından onu,
Cânı gitdi, tamuya düşdü teni.

Durdu Dırâr yine cevlân eyledi,
Er diledi, döndü devrân eyledi.

Dâvüd-ı Şa'yâ kalkdı negahân,
Depdi atın girdi meydâna hemân.

Zırhlı Dâvüd ileri yaşında hod,
Kılıcı elinde sanki yanar od [ateş]***.***

Nâra atdı, heybet idüb haykırır,
Girdi meydân içine cevelân urur.

Bildi Dırâr, tanıdı onu hemân,
Hamle kıldı, vermedi bir dem emân.

Nîzesi [mızrağı] ***göğsüne idi yakîn,***
Çaldı kılınç ile onu ol la'în.

Bâkisin Dırâr bırakdı, hemîn,
Kılıncına yapışınca ol la'în.

Urdu tiz destlik edip, bir darb ona,
İki pâre kıldı kaldılar dona.

Düşdü Dırâr, orada oldu şehîd,
Nâra atdı, mağrûr oldu ol pelîd.

Oldu Dırâr için cümle mü'minler melûl,
Gürbüz idi, hem melûl oldu Resûl.

Çıkdı islâm askerinden bir civân,
Mürre tebnî Dârî adlı pehlivân.

Ol la'în onu dahî kıldı şehîd,
Katî mağrûr oldu, o mel'ûn pelîd.

Kimse girmedi dahî meydâna,
Askerin depdi hemen sağ yanına.

Döndü ondan, sol yana depdi la'în,
Çıkdı ândan kalbe değdi [merkeze geldi] ***ol la'în.***

Birbirine vurdu şöyle leşkeri [askeri]***,***
Oka tutdular, hemen döndü geri.

Durdu meydân içre cevlân eyledi,
Yâ Muhammed, nerde Senin askerin dedi.

Var ise bir pehlivân gelsin bugün,
Pehlivân kimdir, bu halk görsün bu gün.

Dedi, Hâzin oğlu Sa'di pes hemân,
Hoş mübâriz pehlivân idi civân.

Hamle kıldı dahî vermedi emân,
Kâfir ile cenge durdu bir zemân.

Gördü kâfir Sa'di kim key erdürür,
Hamlesini def' eder, darbeler vurur.

Hîle düzdü, onda bir mekr eyledi,
Yâ yiğit, ben bir acâiblik gördüm, dedi.

Düşdü çaldım atının bir ayağını,
Üç ayağı ile durur ol bayağı.

Sandı, gerçek; geri bakdı hemîn,
Bir kılınç vurdu hemân dem o la'în.

Kim, ikiye biçdi kıldı onu şehîd,
Düşdü atından hemen dem o yiğit.

Ziyâde oldu, mel'ûnun gurûru,
Çağırıp, haykırır, ider sürûru.

Kimse girmez dahî çün girdi la'în,
Depdi askerden yana, sürdü hemîn.

Bir iki adam yaraladı yine,
Döndü andan, yürüdü asker kalbine [ortasına]**.**

Ok yağmuruna tutdular o kâfiri,
Korkdu ondan yine ol döndü geri.

Durdu meydân içre, cevlân eyledi,
Yâ Muhammed, hanî ensârın dedi.

Hanî Kays ve ne oldu Mikdâdın hani,
Korkdu, benzer pehlivânların hani.

Ger onlar korkdu ise, hanî ol dilîr [yiğit]***,***
Şol Alî adlı behâdır nerre şir [erkek arslan]**.**

Şâh-ı merdân diyü ad almışdır,
Şimdi niçin geride kalmışdır.

Kendini bir sınasın gelsin beri,
Ger gelirse dahî sağ varmaz geri.

Pes Resûlullah dedi, Haydar hani,
Zahr-i islâm fethi o server hani.

Hâzır idi, dedi, lebbeyk, şâh hemân,
Yâ Resûlallah, buyur dedi revân.

Varayım ben onu bîcan edeyim,
Kan ile toprakda galtan [yuvarlanıcı] ***edeyim.***

Pes Resûlullah dedi, var yâ Alî,
Kim, sana nusret yakındır yâ Velî.

Bil ki Allah, hem Resûlullah sana,
Kim, meded edicidir önden sona.

Şâh-ı Merdân kasdı meydân eyledi,
Girdi, hoş, şâhâne cevlân eyledi.

Dâvüd-ı Şa'yâ onu gördü hemân,
Hamle kıldı, ya'nî kim vermez emân.

Kâfirin çün hamlesini gördü imâm,
Çekdi kınından kılıncını temâm.

Nâra atıp, şöyle haykırdı ona,
Aklı gitdi kâfirin, kaldı dona.

Titredi a'zâları pes ol la'în,
Atını ardına sıçratdı hemîn.

Pes, çekildi bir yere, durdu geri,
Kim, dağılmış aklını derdi geri.

Hem dedi kim, yâ yiğit nedir adın,
Kim bu resme havf ve heybet eyledin.

Şâh-ı Merdân dedi adımdır, Alî,
Dedi kâfir, seni isterim belî.

Nâra atdı, çekdi kılıncın la'în,
Şâh-ı Merdân üstüne sürdü hemîn.

Şâh onu gördü ki, bir hoş pehlivân,
Pes, mudâra etdi onunla hemân.

Ya'nî, kim tutam idem dedi esîr,
Tâ müslimân ola, bir rükn ola dîr.

Nâgehân bir kılınç vurdu o la'în,
Şâh-ı Merdân başına erdi hemîn.

Aldı kalkana hem ol dem şâh onu,
Çün, müslimân olmaz ol bildi onu.

Pes, kalkdı, nâra atdı ol Emîr,
Bir kılınç vurdu ona ol nerre şîr [erkek arslan]**.**

Sağ yanında şöyle kim çaldı onu,
Sol yanından ol iki böldü onu.

Düşdü ondan iki pâre ol la'în,
Kan ile toprağa bulandı hemîn.

Şâh-ı Merdân yine cevlân eyledi,
Bir mübâriz var mıdır, gelsin dedi.

Çünki onu öyle gördüler yehûd,
İ'timâd ederdi ona çün cehûd.

Orada öyle olduğunu gördüler,
Kaçdılar kal'a içine girdiler.

Yapdılar kapıyı, burçda durdular,
Atdılar ok, mancınıklar kurdular.

Müslimânlar ol işi çün gördüler,
Ok ile bunlar da cenge durdular.

Kuşatdılar yirmibeş gün hisârı,
Ki ceng idi kamu leylü nehârı.

Pes Resûlullah buyurdu siz dahî,
Mancınık düzün atalım biz dahî.

Durdu bir er İbni Amr idi adı,
Yâ Resûlallah düzerim ben dedi.

Lâkin ağaç yok, bu ağaçlar kamu,
Hem yemiş ağaçlarıdır cümle bu.

Bunu böyle söyleyince o hemîn,
Geldi gökden indi Cebrâîl Emîn.

Dedi, Hak teâlânın selâmı var,
Buyurdu; bu âyeti Resûlüme ver:

(Hurma ağaçlarından kesmeniz veyâ aslı üzere terk etmeniz Allahü teâlânın izni iledir. Böylece, bu iznle kâfirler rüsvay olurlar.) [Haşr sûresi 5.ci âyet-i kerîmesi meâli.]

Pes Resûlullah buyurdu: Hak teâlâ,
Bu ağaçları bize kıldı halâl.

Çünki bu vakt ona muhtâç olmuşuz,
Başka ağaç yok, nâçar kalmışız.

Pes, ağaçdan yetdikçe kırdılar,
Düzdüler tiz, mancınığı kurdular.

Atdılar bir taşı bârû üstüne,
Düşdü sankim burcu yıkmak kasdına.

Bir de atdılar içeri düşdü ol,
Kâfir cânibine korku düşdü bol.

Bu resme cengle çün erdi akşam,
Müslimânlar varıp kıldılar, ârâm.

Müslimânlar bülend tekbîr ederler,
Kamûsu onlarını bir ederler.

Müslimânlar sabâha dek nemâzı,
Kılıp etdiler, Allaha niyâzı.

Kimi tesbîh, kimi Kur'ân okudu,
Uyumadı biri çün, sabâha erdi.

Ezân okundu, kıldılar nemâzı,
Düâ kıldılar etdiler, niyâzı.

Hemân dem kal'aya karşı berâber,
Koşup bağladılar, şöyle serâser.

Pes getirdi pehlivânlar her biri,
Mancınığa komağa, bir taş iri.

Getirdi ânda taşı ol Ammâr,
Dilâver pehlivânlar başı Ammâr.

Koyuben mancınığa ol atdı,
Havadan kal'anın içine yetdi.

Düşüp bir yere vîrân eyledi ol,
Dokuz kişiyi bîcan eyledi ol.

Onun ardınca Mikdâd atdı bir taş,
Dokundu dört eve, ol kıldı hışhaş.

Onun ardınca Sa'd bin Ubâde,
Ki Hazrec ulusu şeyh Suâde.

Atar çünki havâya çıkdı ol taş,
İnip bir kubbeyi o kıldı hışhâş.

Pes getirdi şâh-ı Merdân ol Alî,
Mancınığa koydu bir taş, ol Velî.

Râvî der: Pehlivânlar her biri,
Mancınığa koydu, bir taş iri.

Atdılar herbiri bir iş eyledi,
Kâfirin cânibine teşvîş eyledi.

Ol arada dahî bir taş kalmadı,
Kim ki vardı taş aradı, bulmadı.

Çünki, taş arandı, bulunmadı,
Taş bitince Resûlullah üzüldü.

Çünki başka taş bulunmadı, Resûl,
Ol mubârek hâtırı oldu melûl.

Hak teâlâdan getirdi ol selâm,
Dedi, çünki taş bulunmaz yâ imâm.

Hak teâlâ şöyle fermân eyledi,
Mancınığa girsin aslanım dedi.

Varsın ol içine düşsün kal'anın,
Kim, onun fethi elindedir Anın.

Pes, Resûlullah dedi, kim yâ Alî!
Cebrâîl geldi, dedi kim yâ Velî!

Kim, koyam bu mancınığa ben seni,
Bu hisâra atayım, ey Hak aslanı.

Hiç ziyân erişmez sana uş ben dımân [kefîl]***,***
Feth eden bu kal'ayı sensin hemân.

Şâh-ı Merdân dedi, yüzüm üstüne,
Her ne emr olunduysa, gözüm üstüne.

Yoluna olsun fedâ cânım benim,
Hâtırıma geldi bu mâni' benim.

Kim beni kal'aya atınız dedim,
Yine dedim iş Hakdır, ben ne diyem.

Pes, Resûlullah dedi kim Enbiyâ!
Her ne endîşe ede yâ Evliyâ.

Düşe Hakkın işine ol mutâbık,
Muhâlif olmaz, olur ol muvâfık.

Kim anların hemîşe gönlü hâzır,
Hakkın yanındadır, Hak ona nâzır.

Aldı kalkanın kılıncın pes Alî,
Geldi girdi mancınığa ol Velî.

Tutdu bile ol nebîler Serveri,
Atdılar gitdi havâya Haydarı.

Çün havâya çıkdı ol Hak aslanı,
Kakdı kılınç arkasıyla kalkanı.

Nâra vurdu, şöyle haykırdı emîn,
Sanki gök gürledi, sarsıldı zemîn.

Çünki kâfirler görür bu heybeti,
Hep kurudu, güçleri ve kuvveti.

Çün Alî idi havâdan gördüler,
Kaçdılar evli evine girdiler.

Bağlayıp kapıların oturdular,
Canlarından ümîdi götürdüler.

Belleri kurudu, tutmaz elleri,
Gözleri görmez tutuldu dilleri.

Şâh-ı Merdân pes, kapıya yürüdü,
Çekdi kopardı, kapıyı sürüdü.

Geldi mü'minler hisâra girdiler,
Kâfiri yerli yerinde kırdılar.

Kırdılar erkek, koymadılar diri,
Gâret etdiler dişisin herbirini.

Aldılar malını esîrin tutdular,
Sağ selâmet evlerine gitdiler.

Sağlığıyla o Medîne şehrine,
Geldiler anda Resûlüyle bile.

Ol Resûlün hizmetinde şâdgâm,
Oldu bu kıssa, burada hem temâm.

Mustafânın yüzü-suyu hurmeti,
Cümlemize müyesser kıl rahmeti.

YEDİNCİ BÂB

Ebû Bekr, Ömer, Osmân ve Alî "radıyallahü teâlâ anhüm" Menâkıbı:

Birinci Menâkıb: Muhyissünne İmâm-ı Begavî "rahimehullah" **(Meâlimüt-tenzîl)** kitâbında, Feth sûresinde, meâl-i şerîfi, **(Muhammed aleyhisselâm Allahü teâlânın Resûlüdür. Onunla berâber olanlar, kâfirlere karşı sert, birbirlerine karşı merhametlidirler.....)** olan âyet-i kerîmenin tefsîrinde buyuruyor. Mubârek bin Füdâleden, o da Hasenden rivâyet eder, **(Allahü teâlâ kâfî olan şâhiddir ki, Muhammed Allahın Resûlüdür)** buyuruldukdan sonra; **(Onun ile olan kimse)** kelâmı ile Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" kasd edilmekdedir. **(Kâfirlere karşı şiddetlidirler)** ile Ömer bin Hattâb "radıyallahü teâlâ anh" kasd edilmekdedir. **(Birbirlerine karşı merhametlidirler)** ile Osmân bin Affân "radıyallahü teâlâ anh" kasd edilmekdedir. **(Onları rükû'da ve secdede görürsün)** ile Alî bin Ebî Tâlib "radıyallahü teâlâ anh" kasd edilmekdedir. **(Allahü teâlâdan, dünyâda ve âhıretde her iyiliği, üstünlüğü ve rızâsını isterler!)** kelâmı ile Cennet ile müjdelenen **(Âşere-i Mübeşşere)**nin geri kalanı kasd edilmekdedir. **(Onların hâlleri, şerefleri, Tevrâtda ve İncîlde bildirilmişdir. İncîlde bildirildiği gibi, onlar ekine benzer)** kelâmı ile Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" kasd edilmekdedir. **(İnce bir filiz çıkarır)** kelâmı ile, Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü anh", **(Onu kuvvetlendirir)** kelâmı ile, Ömer bin Hattâb "radıyallahü anh", **(Onu kalınlaşdırır)** kelâmı ile, ya'nî yumuşak iken islâm dîni için sert olur kelâmı ile, Osmân bin Affân "radıyallahü anh", **(Onu ayakda durdurur)** kelâmı ile, islâmı kılınç ile müstekîm etdiği için Alî bin Ebû Tâlib "radıyallahü anh", **(Herkes hayrete düşer)** kelâmı ile, diğer mü'minler kasd edilmekdedir. **(Kâfirler kızarlar)** kelâmı ile, sık, kalın, kuvvetli ve güzel ekin gibi ve kuvvetli olan mü'minlerin kâfirleri kîne boğacağı bildirilmekdedir. Ömer "radıyallahü teâlâ anh" îmân ile müşerref olunca; "Bugünden sonra artık gizli ibâdet etmeyiz" buyurmuş idi.

İkinci Menâkıb: (Hulefâ-i râşidînin) yüce şânları için nâzil olan âyet-i kerîmeler beyânındadır. Ma'lûm olsun ki, yerlerin ve göklerin yaratanı Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretleri, Âdem aleyhisselâmdan beri, Enbiyâ-i ızâm "alâ nebiyyinâ ve aleyhimüssalâtü vesselâm" hazretlerine indirdiği yüzdört kitâbın baş tarafında; Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin ve Çihâr yâr-i güzîn olan; günâhdan çok sakınan Sıddîk ve çok anlayışlı Fârûk ve çok cömert Zinnûreyn ve çok vefâlı Alî "radıyallahü teâlâ anhüm" hazretlerinin fazîletlerini beyân etmişdir. Bu tertîbin keşf ve beyânını ve şerh ve îzâhını, Allahü teâlâ ve tekaddes hazretlerinin tevfîk ve yardımı ile açıklıyalım.

Allahü rabbül'âlemîn celle celâlühü ve azze şânühü ve amme nevâlühü hazretleri on suhuf Âdem alâ nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselâm hazretlerine gönderdi. İlk suhufun başlangıcı Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" ve Çihâr yâr-i güzînin fadlı beyânında idi. Ondan sonra elli suhuf da Şit "alâ nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselâm" hazretlerine gönderdi. Açık olarak ilk sahîfelerinde, Muhammed "aleyhissalâtü vesselâm" hazretlerinin ve Çihâr yâr-i güzînin şeref ve fadlının beyânı vardı. Ondan sonra otuz suhuf da İdris "alâ nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselâm" hazretlerine gönderdi. Bunun da başlangıcı yine Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin ve Çihâr yâr-i güzînin ve Eshâb-ı kirâmın fadlı beyânındadır. Ondan sonra on suhuf da İbrâhîm Halîl "alâ nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselâm" hazretlerine gönderdi. Bunun da başlangıcında aynı şeklde, onların fazîletleri açıklandı. Mûsâ "alâ nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselâm" hazretlerine Tevrâtı gönderdi. O büyük kitâb içinde, birçok yerde Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerini ve yârânlarını anlatdı.

Ebû Hüreyre "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet eder. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri, meâl-i şerîfi **(Biz nidâ etdiğimizde, Tûr cânibinde sen olmadın)** olan, Kasâs sûresinin 46.cı âyet-i kerîmesinin tefsîrinde buyurur ki, Cebrâîl aleyhisselâm benim yanıma geldi. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinden selâm getirdi. Dedi ki, Hak celle ve şânühü bu-

yurur ki: Ben Hudâyım. Cümle eşyâya kâdirim. Mûsâ bin İmrâna Tûr-i Sînâda vâsıtasız otuzbin kelime söyledim. Mûsâya işitdirdiğim otuzbin kelimenin yetmiş kelimesi Mûsâ hakkında ve ümmeti hakkında idi. Yirmidokuzbin dokuzyüzotuz kelimesi, yâ Muhammed, senin hakkında ve yârânın hakkında, Ebû Bekr-i Sıddîk ve Ömer-ül Fârûk ve Osmân-ı Zinnûreyn ve Alî Mürtedâ ve gayri eshâbın ve ümmetinin hakkında idi. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin kelâmı kadîmdir. Ve azîmdir. Ve mecîddir. Ve kerîmdir, ezelî ve ebedîdir. Ve evveli ve âhırı yokdur. Başlaması ve bitmesi yokdur. Lâkin, Allahü teâlâ ve tekaddes hazretlerinin kelâmında bildirilen rakam, Mûsâ aleyhisselâmın duymasına [işitmesine] nisbetledir. Zebûru Dâvüd "alâ nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselâm" hazretlerine gönderdi. Orada da, Muhammed Mustafânın "sallallahü aleyhi ve sellem" ve Çihâr yâr-i güzînin "radıyallahü teâlâ anhüm" üstünlüklerini bildirdi. İncîli Îsâ "alâ nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselâm" hazretlerine gönderdi. Hazret-i Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" ve Çihâr yâr-i güzînin üstünlüklerini orada da bildirdi. Fürkân-ı azîm-üş-şânı gönderdi. Kur'ân-ı azîm-üş-şânda gelen [Alak sûresinin] beş âyetini, Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretleri Muhammed aleyhissalâtü vesselâm hazretlerinin şânı hakkında göndermişdir.

1– Meâl-i şerîfi **(Herşeyi yaratan Rabbinin ismi ile oku!)** olan [Alak sûresindeki] âyet-i kerîme, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin baht-ı hümâyûn ve şân-ı şerîfleri hakkındadır. Meâl-i şerîfi, **(İnsanı alakdan yaratdı)** [uyuşmuş kandan yaratdı] olan âyet-i kerîme Ebû Bekr-i Sıddîkın "radıyallahü teâlâ anh" şân-ı şerîfleri hakkındadır. Meâl-i şerîfi **(Oku, Rabbin ekremdir)** olan âyet-i kerîme; Ömer-ül Fârûkun "radıyallahü teâlâ anh" şân-ı şerîfleri hakkındadır. Meâl-i şerîfi **(O kimse ki kalem ile ta'lîm etdi)** olan âyet-i kerîme, Osmân bin Affânın "radıyallahü teâlâ anh" şân-ı şerîfleri hakkındadır. Meâl-i şerîfi **(İnsana bilmediğini bildirdi)** olan âyet-i kerîme, hazret-i Alî bin Ebî Tâlibin "kerremallahü vecheh" şân-ı şerîfleri hakkındadır.

Âlimlerin ekserîsi, bunun üzerindedir ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri üzerine nâzil olan bu sû-

renin o beş âyet-i kerîmesinden, Onun fadlı ve şerefi anlaşılmalıdır.

Abdüllah bin Amr bin âs "radıyallahü teâlâ anhümâ" buyurdu ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerine dedim; (Sizden işitdiğim hadîs-i şerîfleri yazayım mı?). Buyurdular ki, (Yaz ki, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri böyle buyurur: **(Kalem ile ta'lîm etdi. İnsana bilmediğini öğretdi.)**) Katâde "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki: Kalem, Allahü teâlâ ve tekaddes hazretlerinden büyük bir ni'metdir ki, eğer kalem olmayaydı, din yeryüzünde bâkî kalmazdı. Kimse kendi maslahatını hıfz edemezdi [saklıyamazdı].

2– Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerini ve Çihâr yâr-i güzîn "radıyallahü anhüm" hazretlerini, Sûre-i Fâtihada yâd etmişdir ve buyurmuşdur. Bismillâhirrahmânirrahîm. Elhamdülillahi rabbil'âlemîn. Bu âyet-i kerîme Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin şân-ı şerîfleri ve tâlı'-ı [çiçek tozu] mubârekleri hakkındadır. Delîl odur ki, Allahü teâlâ ve tekaddes hazretleri, meâl-i şerîfi **(Seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik)** olan âyet-i kerîmede buyurmuşdur. **(Errahmânirrahîm.)** Bu âyet-i kerîme Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin şân-ı şerîfleri hakkındadır. Hücceti, delîli, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem", **(Ümmetimin en çok merhametlisi Ebû Bekrdir)** buyurmuşdur. Fâtihâ sûresinin üçüncü âyet-i kerîmesi, Ömer-ül Fârûkun "radıyallahü teâlâ anh" şân ve şerefi hakkındadır. Delîli o hadîs-i şerîfdir ki, hazret-i Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu: **(Allahın dîninde en kuvvetliniz, Ömer-ibnül Hattâbdır.)** Fâtihâ sûresinin dördüncü âyet-i kerîmesi, Osmân bin Affânın "radıyallahü teâlâ anh" şân-ı şerîfleri hakkındadır. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurmuşdur: **(Hayâda en sâdık olanınız, Osmân bin Affândır.)** Fâtihâ sûresinin beşinci âyet-i kerîmesi, Alî bin Ebî Tâlib "kerremallahü vecheh ve radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin şân-ı şerîfleri hakkındadır. Fahr-i âlem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri; **(Ümmetimin en çok ikrâm edeni ve âlimi, Alî bin Ebî Tâlibdir)** buyurmuşdur. Sûre-i Fâtihânın geri kalan âyet-i kerîmesi, Allahü

teâlâ ve tekaddes hazretlerinin gadab etdiği ve dalâletde kalan kimseler, yehûdîler, hıristiyânlar, râfizî ve hâricîler hakkındadır. Bunlar, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin ve Çihâr yâr-i güzîn "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" hazretlerinin düşmanlarıdır.

3– Allahü teâlâ ve tekaddes hazretleri Sûre-i Fâtihâdan sonra, Kur'ân-ı azîm-üş-şânda yemîn ederek buyurur ki: (Elif.lâm.mim). (Elif); Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin ilahlığı ve vahdâniyyeti hakkı için, (Lâm); Cebrâîl aleyhisselâmın elçiliği ve imâmeti hürmeti için, (Mim), Muhammed aleyhisselâmın nübüvveti ve risâleti hürmeti için denilmekdedir. (Elif), Allah lafzının elifidir. (Lâm), Lâ ilâhe illallah lafzının (lam)ı, (mim), Muhammed aleyhisselâmın ismindeki (mim)dir.

Beyt:

Seher vakti dostun cemâli görününce,
Benim cânım senin aşkından taht kurdu.

Sahâbe-i güzîn "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" hazretlerinden on kişinin rivâyetiyle hadîs-i şerîfde bildirilmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki; (Ümm-i Hânî "radıyallahü teâlâ anhâ" se'âdethânesinden, beni mi'râca iletdikleri o gece, (Kabe kavseyn) makâmına giderken, Arşın önünde, arkasında, sağında ve solunda üçyüzbiner perdesinden her birinde, **(Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlullah. Ebû Bekr-i Sıddîk, Ömer-ül Fârûk, Osmân-ı Zinnûreyn, Aliyyül Mürtedâ)** "radıyallahü teâlâ anhüm" yazılı idi.) Bu sûre-i azîmenin başlangıcında, Allahü tebâreke ve teâlâ buyurdu ki, (elif, lâm, mim) ve bu kasem neden ötürüdür? (Bu ulu kitâbdır ki, size bunun ile va'de vermişdik ve bu Kur'ândır ki, yirmiüç senede teenni ile size göndermişim ve bu kitâbdır ki, yüzyirmiüçbindokuzyüzdoksandokuz Nebî [Mevcûd Nebîlerin bir noksanı] "alâ nebiyyinâ ve aleyhimüssalâtü vesselâm" Allahü tebâreke ve teâlâ ve tekaddes hazretlerinden bu kitâbı istemişler ve Kur'ân-ı kadîm arzûsu ile dirilmişlerdir. Bunun arzûsu ile intikâl buyurmuşlar [göç etmişler]dir. Bunu ne görmüşler ve ne işitmişlerdir. Bu büyük bir ni'metdir.)

Ey müslimânlar, yüzondört sûre olan bu Kur'ân-ı kerîmin

kıymetini bilemez, hak ve hurmetini gözetemezsiniz. [Bunun için çalışmalıdır.] Ondan sonra Allahü teâlâ ve tekaddes hazretleri **(Onda şübhe yokdur)** buyurur. Ey benim kullarım! (Elif); benim hakkım için, zât ve sıfatım hakkı için. (Lâm), Cebrâîl-i emînim hurmeti için. (Mim), Resûlüm ve seçilmişim Muhammed hurmeti için ki, bu kitâb Kur'ândır. Kur'ân-ı azîme doğrulukda şübhe yokdur. Bu Kur'ân benim kelâmımdır. Benim kelâmımın doğruluğunda şek ve şübhe yokdur. Kadîmdir, ciddîdir [oyun değildir], sonradan meydâna gelme ve mahlûk değildir. Her ne kadar çok okunursa, dostların dili üzerinde, o kadar hafîf gelir. Kimse onu okumakdan usanmaz, bıkmaz. Onu ne kadar işitirler ise, dostların kalbinde ferâhlılık olur. Onu işitmekle kimseye bıkkınlık gelmez. **(Müttekîler için hidâyetdir)**, beyândır ve delîldir. Mü'min ve zühd sâhiblerine ve müttekîlere bu kitâb doğru yoldur. Bu Kur'ân âşıkların gönlüne şifâdır. Fakîrlerin rûhuna gıdâdır.

Beyt:

Bize tâ'ate ve zühde yapışmayı anlatma,
Bize kerâmet makâmlarından bahs etme.

Çünki, biz ve o dört seçilmiş zât can gibiyiz,
Ebû Bekr, Ömer, Osmân ve Alî.

Ey müslimân! Bu Kur'ân-ı azîm-üş-şân devleti ve bu îmân ni'meti, bütün müslimânlar ve cümle mü'minler hakkında umûmîdir. Lâkin, Çihâr yâr-i güzîn ve hulefâ-i râşidîn, mürşid-i emîr-ül mü'minîn Ebû Bekr-i Sıddîk ve emîr-ül mü'minîn Ömer-ül Fârûk ve emîr-ül mü'minîn Osmân-ı zinnûreyn ve emîr-ül mü'minîn Aliyyül Mürtedâ "rıdvânullahi aleyhim ecma'în" hazretlerinin haklarında husûsîdir. Bunun delîlini Kur'ân-ı azîm-üş-şândan getireyim. **(Gayba îmân eden kimseler)** meâlindeki âyet-i kerîme, bütün mü'minler için umûmî, Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" hakkında husûsîdir. **(Nemâzlarını kılarlar)** meâlindeki âyet-i kerîme, bütün mü'minler için umûmî, hazret-i Ömer-ül Fârûk "radıyallahü teâlâ anh" hakkında husûsîdir. **(Onlara verdiğimiz rızklardan dağıtırlar)** meâlindeki âyet-i kerîme, bütün mü'minler hakkında umûmîdir. Hazret-i Osmân bin Affân "radıyallahü teâlâ

anh” hakkında husûsîdir. **(Sana indirilen kitâba ve senden önce indirilenlere inananlar..)** meâlindeki [Bekara sûresinin 4.cü] âyet-i kerîme, bütün mü’minler için umûmîdir. Hazret-i Alî ibni Ebî Tâlib “kerremallahü vecheh ve radıyallahü teâlâ anh” hakkında husûsîdir.

4– Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinin sehâveti [cömertliği], Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin muhabbetinde olduğu için, kabûl edip, âgâh olmak için; meâl-i şerîfi; **(... Fekat, iyilik şu kimselerin iyiliğidir ki, Allahü teâlâya, Âhıret gününe, Meleklere, Kitâba, Peygamberlere inanır, sevdiği malını yakınlarına, yetîmlere, fakîrlere yolculara verir ve rikâbda sarf eder)** olan Bekara sûresinin 177.ci âyet-i kerîmesinde buyurulmuşdur. Bu âyet-i kerîmede bildirilen güzel vasflar, Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinde mevcûd idi.

Abdüllah bin Mes’ûd “radıyallahü teâlâ anh” buyurdu ki: Eğer ister isen sen de o dereceye nâil olmak, çok sevdiğin o malını, sıhhatin kemâlde iken, buhl etmeyip [cimrilik yapmayıp], hâlisâne olarak; Allahü teâlâ için sadaka ver. Fakîr olmakdan korkma. Şükr edip, fekat öğünme. Hazret-i Sıddîk-ı ekber “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri bütün malını, mülkünü dîn-i islâm uğruna sarf edip, bir palas ile kalmış idi. Bu husûs birçok menkıbelerinde beyân olundu. Niçin mal koyarsın. Cânın hulkûma [rûhun gargaraya] geldiği ânda falana bu kadar verin; demenin kıymeti yokdur. Yukarıdaki âyet-i kerîme hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” hakkındadır.

(Nemâzı kılar) meâl-i şerîfindeki âyet-i kerîme bütün nemâz kılan mü’minler için umûmîdir. Hazret-i Ömer “radıyallahü teâlâ anh” hakkında husûsîdir. **(Zekâtını verir)** meâl-i şerîfindeki âyet-i kerîme, zekât veren bütün mü’minler için umûmîdir. Hazret-i Osmân “radıyallahü teâlâ anh” hakkında husûsîdir. **(Verdikleri sözde dururlar)** meâl-i şerîfindeki âyet-i kerîme; ahdinde vefâ gösteren bütün mü’minler için umûmîdir. Hazret-i Alî “kerremallahü vecheh” hakkında husûsîdir.

5– Allahü teâlâ hazretleri, [Âl-i İmrân sûresi 17.ci âyet-i kerîmesinde meâlen] **(Sabr edenler)** buyurdu. Ya’nî Resûlullah

“sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” ki, tâ’at etmek üzerine ve müşriklerin cefâsı ve yaramazlıklarına sabr etdi. **(Sâdık olurlar)** buyurulması, ya’nî o kimseler ki, sırda [gizlide] ve âlâniyyede [açıkda] doğru olurlar, Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” içindir. Meâl-i şerîfi **(Devâmlı itâ’at edenler)** olan âyet-i kerîmede bahs edilenler, devâm üzere Allahü teâlâ hazretlerine mutî’ olan kimselerdir. Ömer bin Hattâb “radıyallahü teâlâ anh” içindir. Meâl-i şerîfi **(İnfâk edenler)** olan âyet-i kerîmede anlatılan kimseler, Allahü teâlâ yolunda infâk ederler, ya’nî malını dağıtırlar, buyurulması, malını Allah yolunda dağıtan Osmân bin Affân “radıyallahü teâlâ anh” içindir. Meâl-i şerîfi **(Seher vaktlerinde istigfâr edenler)** olan âyet-i kerîmede bahs edilen kimseler, seher vaktinde istigfâr ederler. Aliyyül Mürtedâ “kerremallahü vecheh ve radıyallahü teâlâ anh” içindir.

6– Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretleri [Âl-i İmrân sûresi 134.cü âyet-i kerîmesinde meâlen] **(O kimseler ki infâk ederler, sürûr ve sıkıntılı hâllerinde)** buyurdu. Her zemân, mubârek eli sehâvetden [cömertlikden] ve fakîrlere yardımdan geri kalmayan, Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü anh” içindir. **(Gadablarını içine atanlar)** meâlindeki âyet-i kerîmede kasd edilen o kimseler, aslâ kendi nefsi için gadablanmıyan, kızacağı zemân kendini tutanlardır. Ömer ibnül Hattâb “radıyallahü teâlâ anh” ki, kendisi için gadaba gelmezdi. Geldiği takdîrde gadabını tutardı. Bu âyet-i kerîme hazret-i Ömer içindir. **(İnsanları afv ederler)** meâlindeki âyet-i kerîmede buyurulan o kimselerdir ki, intikâma kâdir oldukları hâlde insanları afv ederler. Ya’nî hazret-i Osmân bin Affân “radıyallahü teâlâ anh” ki, dâimâ suçluları hatâ ve sehv etseler de afv eder, onlara ikrâmda bulunurdu. Bu âyet-i kerîme hazret-i Osmân içindir. **(Allahü teâlâ ve tekaddes hazretleri, ihsân edicileri sever)** meâlindeki âyet-i kerîme, Aliyyül Mürtedâ “radıyallahü teâlâ anh” içindir.

7– Hazret-i Resûl-i Hudâ Muhammed Mustafâ “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” ve Çihâr yâr-i güzîn “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în”, şu âyet-i kerîmeleri düâlarında okurlardı. Hazret-i Resûl-i ekrem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem”, meâl-i şerîfi, **(Yâ Rabbî! Mahlûkâtı boş yere, bâtıl yaratmadın. Se-**

ni tenzîh ederim. Bizi Cehennem azâbından koru) olan, Âl-i İmrân sûresi 191.ci âyet-i kerîmesini okurdu.

Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh", meâl-i şerîfi, **(Yâ Rabbî! Cehenneme atdığın kimseyi çok zelîl edersin. Kâfirlerin** [zulm edenlerin] **yardımcıları yokdur)** olan, Âl-i İmrân sûresi 192.ci âyet-i kerîmesini okurdu. Hazret-i Ömer-ül Fârûk "radıyallahü teâlâ anh", meâl-i şerîfi, **(Yâ Rabbî! İnsanları îmâna çağıran bir münâdî işitdik, îmân etdik)** olan, Âl-i İmrân sûresi 193.cü âyet-i kerîmesini okurdu. Hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh", meâl-i şerîfi, **(Yâ Rabbî! Günâhlarımızı mağfiret et. Rûhlarımızı, sâlihlerin rûhları ile berâber et)** olan, Âl-i İmrân sûresi 193.cü âyet-i kerîmesinin devâmını okurdu. Hazret-i Aliyyül Mürtedâ "kerremallahü teâlâ vecheh", meâl-i şerîfi, **(Yâ Rabbî! Resûllerin lisânı üzere bize va'd etdiğin sevâbı ver. Kıyâmet günü bizi rüsvay eyleme. Elbette sen va'dinden dönmezsin)** olan, Âl-i İmrân sûresi 194.cü âyet-i kerîmesini okurdu.

8– Allahü teâlâ ve tekaddes hazretleri, Çihâr yâr-i güzîn "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" hazretleri hakkında; Âl-i İmrân sûresi 200.cü âyet-i kerîmesinde meâlen, **(Ey îmân edenler! Sabr ediniz!)** buyurdu. Ya'nî, îmân getirmiş o kimselersiniz ki, hazret-i Ebû Bekrin "radıyallahü teâlâ anh" dostluğunda sabr ediniz, demekdir. **(Sabr edici olunuz!)** Ya'nî hazret-i Ömerin "radıyallahü teâlâ anh" dostluğunda, kâfirler ile gazâda sabrlı olunuz, demekdir. **(Rabt edici olunuz!)** Ya'nî hazret-i Osmânın "radıyallahü teâlâ anh" dostluğunda sebât ediniz, demekdir. **(Allahü teâlâdan korkup, sakınınız. Ümîd edilir ki, felâh bulursunuz!)** Ya'nî, hazret-i Aliyyül Mürtedânın "radıyallahü teâlâ anh" dostluğunda, Allahü teâlâdan korkunuz ki, felâh bulasınız, demekdir.

9– Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretleri, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri ve Çihâr yâr-i güzînin vasfları hakkında mutî' olan mü'minlere müjde verip, buyuruyor ki: **(Her kim ki mutî' olur, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerine ve Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerine. O mutî' olanlar ol kimselerdir ki, Allahü teâlâ hazretleri onları ni'metlendirmişdir!)** [Nisâ sûresi 69.cu âyet-i kerîmesi.]

(Nebîlerden), hazret-i Resûl-i ekrem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem”, **(Sıddîklardan)**, mübâlega ile sâdık olanlardan, Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri, **(Şehîdlerden)**, Ömer-ül Fârûk “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri, **(Sâlihlerden)**, Osmân “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri, **(Onlar ne güzel refîkdir)** buyurulması, Alî bin Ebî Tâlib “radıyallahü teâlâ anh” kasd edilmekdedir. Meâl-i şerîfi **(Bu fadl Allahdandır)** olan Nisâ sûresi 70.ci âyet-i kerîmesi ile Ehl-i sünnetin kalbindeki Habîbullahın ve Çihâr yâr-i güzînin ve eshâbının sevgisi, Allahü teâlâdan olduğunu bildirmekdedir.

10– Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri [Mâide sûresi 55.ci âyetinde meâlen], **(Sizin velîniz ancak Allahü teâlâ ve Resûlüdür...)** buyuruyor. Ya’nî, mü’minlerin velîsi, Allahü teâlâdan sonra Muhammed “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleridir. **(Îmân eden kimselerdir)**; buyurulmakla, Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri kasd edilmekdedir. **(Nemâzlarını kılarlar)**; buyurulmakla, Ömer-ül Fârûk “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri kasd edilmekdedir. **(Zekâtlarını verirler)** buyurulmakla, Osmân bin Affân “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri kasd edilmekdedir. **(Rükû’da sadaka verirler)** buyurulmakla, Alî “radıyallahü anh” kasd edilmekdedir. Müfessirler buyurmuşlardır ki, bir dilenci mescide gelip, birşey istedi. O sırada hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” o mescidde nemâzda olup, rükû’a varmış idi. Rükû’ içinde yüzüğünü işâretle çıkarıp, o dilenciye verdi. [Mâide sûresi 56..cı âyetinde meâlen], **(Kim Allahü teâlâyı, Resûlünü ve mü’minleri dost edinirse, bilsin ki, şübhesiz Allahü teâlâdan yana olanlar üstün gelirler)** buyuruldu. Allahü teâlânın Resûlünü “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” ve mü’minleri velî edinenler, Eshâb-ı güzîn “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în” hazretlerinin düşmanları üzerine gâlib gelirler.

11– Allahü teâlâ [Enfâl sûresi 2.ci âyet-i kerîmesinde meâlen], **(Hâlis mü’minler o kimselerdir ki, Allahü teâlânın ismi zikr olununca, kalblerinde korku hâsıl olur)** buyurdu. Bu, Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” içindir. **(Onlara Allahü teâlânın âyetleri zikr olunduğu zemân îmânları ziyâde olur)** buyurulması, hazret-i Ömer-ül Fârûk “radıyallahü teâlâ anh” için-

dir. **(Onlar Rablerine tevekkül ederler)** [Enfâl sûresi 2.ci âyetinin devâmı]; buyurulması, hazret-i Osmân “radıyallahü teâlâ anh” içindir. [Enfâl sûresi 3.cü âyetinde meâlen], **(Nemâzlarını kılanlar ve verdiğimiz rızklardan dağıtanlar..)** buyurulması, Alî ibni Ebî Tâlib “radıyallahü teâlâ anh” içindir. [Enfâl sûresi 4.cü âyetinde meâlen], **(Onlar hakîkî mü'minlerdir)** buyurulmuşdur. O büyüklerin ve onları sevenlerin hakîkî mü'min oldukları bildirilmekdedir.

12– [Tevbe sûresi 71.ci âyet-i kerîmesinde meâlen], **(Mü'min erkekler ve mü'min kadınlar, onlar ba'zıları ba'zılarının velîleridir. Ma'rûf ile emr ederler. Ya'nî nusret ile ve himmet ile ve hayrât ile. Ve münkerden nehy ederler)** buyurulması, hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü anh” içindir. **(Nemâzlarını kılarlar)** buyurulması, Ömer-ül Fârûk “radıyallahü teâlâ anh” içindir. **(Zekâtlarını verirler)** buyurulması, Osmân “radıyallahü anh” içindir. **(Allaha ve Resûlüne itâ'at ederler)** buyurulması, Alî “radıyallahü teâlâ anh” içindir. Âyet-i kerîmenin devâmında meâlen, **(Onlara Allahü teâlâ yakında rahmet edecekdir)** buyurulmuşdur.

13– [Tevbe sûresi 112.ci âyet-i kerîmesinde; Allahü teâlâ meâlen buyuruyor]: **(Allahü teâlâya tevbe edenler)** [şirkden ve nifâkdan] ile Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh”, **(İbâdet edenler)** ile Ömer-ül Fârûk “radıyallahü teâlâ anh”, **(hamd edenler)** ile Osmân “radıyallahü teâlâ anh”, **(Oruc tutup, hac edenler)** ile Alî “radıyallahü teâlâ anh”, **(rükû' ediciler)** ile hazret-i Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh”, **(Secde ediciler)** ile Ömer “radıyallahü teâlâ anh”, **(Sünnet ile ma'rûfu emr ediciler ve bid'atden nehy ediciler)** ile Osmân “radıyallahü teâlâ anh”, **(Allahın hadlerini muhâfaza ediciler)** ile Alî “radıyallahü teâlâ anh” kasd edilmekdedir. Âyet-i kerîmenin devâmında, **(Yâ Muhammed! Mü'minleri Cennet ile müjdele)** buyurularak; bu dört yâri sevmeği emr buyurmuşdur.

14– [Allahü teâlâ Ra'd sûresi 19.cu âyet-i kerîmesinde meâlen buyuruyor]: **(Ancak akl sâhibleri ibret alırlar.)** Burada hazret-i Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” kasd ediliyor. [Aynı sûrenin 20.ci âyet-i kerîmesinde meâlen buyuruluyor]: **(O kimseler Allahü teâlânın ahdinde vefâ ederler, ahdlerini bozmazlar.)**

Burada Ömer-ül Fârûk “radıyallahü teâlâ anh” kasd edilmekdedir. [Aynı sûrenin 21.ci âyetinde meâlen buyuruluyor]: **(Allahü teâlânın sıla etmesini emr etdiği kimselere sıla-i rahm ederler. Rablerinden korkarlar. Hesâbın zorluğundan korkarlar.)** Burada Osmân “radıyallahü teâlâ anh” kasd edilmekdedir. [Aynı sûrenin 22.ci âyet-i kerîmesinde meâlen buyuruluyor]: **(Onlar Allahü teâlânın rızâsını kazanmak için sabr ederler** [emrleri yapmak ve yasaklardan kaçmak sûreti ile, birbirlerinin rızâsını taleb etmekden ötürü]**. Nemâzlarını kılarlar. Ve bizim onlara verdiğimiz rızkdan gizli ve âşikâre olarak infâk ederler. Kötülüğe iyilik ile karşılıkda bulunurlar. Cennet serâyı onlar içindir.)** Burada Alî “radıyallahü teâlâ anh” kasd edilmekdedir. [Aynı sûrenin 23-24.cü âyetlerinde meâlen buyuruluyor]: **(Adn Cennetine dâhil olurlar şu kimseler ki, onların babaları, hanımları ve çocukları sâlih amel işlemiş olurlar.** [Bu mü’minler Adn Cennetine dâhil olurlar.] **Melekler onların yanına gelirler. Her kapıdan girdiklerinde selâm verirler. Dünyâda yapdığınız sabr sebebi ile, ne güzel serâya kavuşdunuz derler.)** Ya’nî Çihâr yâr-i güzîn “radıyallahü teâlâ anhüm” hazretlerinin dostlarınındır, demekdir.

Mukâtil, kendi tefsîrinde nakl etmişdir ki, dünyâ günlerinden bir gün bir gece mikdârı zemânda melekler üç kerre onların yanlarına gelip selâm verirler ve hediyye getirirler. Derler ki, hoş olsun size ey Çihâr yâr-i güzîn muhibleri [sevenleri]. Bütün bu ni’metleri ve kerâmetleri onların dostluğu sebebi ile buldunuz.

15– Mü’minûn sûresi birinci âyet-i kerîmesinde meâlen; **(Mü’minler, muhakkak felâh buldular)** buyuruldu. İkinci âyet-i kerîmesinde, meâlen, **(Onlar, nemâzlarında huşû üzere olan kimselerdir)** buyuruldu. Burada Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü anh” kasd edilmekdedir. Üçüncü âyet-i kerîmesinde meâlen, **(Öyle mü’minler ki, lehv ve la’bdan kaçarlar)** buyuruldu. Burada Ömer-ül Fârûk “radıyallahü teâlâ anh” kasd edilmekdedir. Dördüncü âyet-i kerîmede meâlen, **(Zekâtlarını veren mü’minler)** buyurulmakdadır. Burada Osmân “radıyallahü teâlâ anh” kasd edilmekdedir. Beşinci âyet-i kerîmede meâlen, **(Öyle mü’minler ki, kendi ferclerini harâmdan hıfz edici olurlar)** bu-

yuruldu. Burada Aliyyül mürtedâ “radıyallahü teâlâ anh” kasd edilmekdedir.

16– Furkân sûresi 63.cü âyet-i kerîmesinde meâlen, **(Allahü teâlâ hazretlerinin kulları, şu kimselerdir ki, yeryüzünde, sükûnet ve vakâr ve tevâzu’, ilm ve hikmet ile yürürler)** buyuruldu. Burada Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” kasd edilmekdedir. Âyet-i kerîmenin devâmında, **(Câhiller onlara kehânet olunan bir şey ile hitâb etdikleri zemân, günâh olmıyan şeylerle veyâ susarak karşılık verirler)** buyurulmakdadır. Burada Ömer-ül Fârûk “radıyallahü teâlâ anh” kasd edilmekdedir. Furkân sûresi 64.cü âyet-i kerîmesinde meâlen, **(Onlar gecelerini, Rableri için evlerinde, secde edip, ayakda durarak geçirirler)** buyurulmakdadır. Burada Osmân “radıyallahü teâlâ anh” kasd edilmekdedir. 65.ci âyetinde meâlen: **(Onlar, Yâ Rabbî! Bizden Cehennem azâbını çevir, uzaklaşdır, derler)** buyurulmakdadır. Burada Alî “radıyallahü teâlâ anh” kasd edilmekdedir.

17– Şûrâ sûresi 36.cı âyet-i kerîmesinde meâlen, **(... Allahü teâlânın katında hayrlı ve bâkî olanlar; îmân edenler ve Rablerine tevekkül ve i’timâd edenler içindir...)** buyurulmakdadır. Burada Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” kasd edilmekdedir. 37.ci âyet-i kerîmede meâlen, **(O kimseler için ki, büyük günâhlardan ve çirkin şeylerden kaçınırlar. Gadaba geldiklerinde afv ederler)** buyurulmakdadır. Burada Ömer “radıyallahü teâlâ anh” kasd edilmekdedir. Otuzsekizinci âyet-i kerîmesinde meâlen; **(Rablerine icâbet edenler, nemâz kılanlar, işleri için aralarında meşveret edenler ve verdiğimiz rızklardan dağıtanlar içindir)** buyurulmakdadır. Burada Osmân “radıyallahü teâlâ anh” kasd edilmekdedir. Müfessirlerden ba’zısı der ki, bu âyet-i kerîme Ebû Bekr-i Sıddîkın “radıyallahü teâlâ anh” şân-ı şerîfi için nâzil olmuşdur. Çünki eline ne geçerse dağıtırdı. Kötülediler ve azarladılar. Cevâb vermedi. O vakt nâzil oldu. 39.cu âyet-i kerîmesinde, **(Onlara zulm isâbet etse, onlar adl ile karşılıkda bulunurlar)** buyurulmakdadır. Burada Alî “radıyallahü teâlâ anh” kasd edilmekdedir.

18– Zâriyât sûresi 17.ci âyet-i kerîmesinde meâlen; **(Onlar geceleri az uyurlar ve çok ibâdet ederlerdi)** buyuruldu. Burada Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” kasd edilmekdedir. 18.ci

âyet-i kerîmesinde meâlen, **(Seher vaktlerinde istigfâr ederlerdi)** buyuruldu. Burada Ömer “radıyallahü teâlâ anh” kasd edilmekdedir. 19.cu âyet-i kerîmede meâlen, **(Onların mallarında birşey istiyenin ve** [bir şey istemeyip de] **mahrûm kalanların da hakkı vardı)** buyuruldu. Burada Osmân “radıyallahü teâlâ anh” kasd edilmekdedir. 20.ci âyet-i kerîmesinde meâlen, **(Yakîn sâhibi kimselere yeryüzünde alâmetler vardır)** buyuruldu. Burada Alî “radıyallahü teâlâ anh” kasd edilmekdedir.

19– Beled sûresi 17.ci âyet-i kerîmesinde meâlen, **(Bunları yapan kimselerin** [köleleri âzâd eden ve fakîrleri doyuran] **îmânlı olması lâzımdır)** buyurulmakdadır ki, Ebû Bekr “radıyallahü anh” kasd edilmekdedir. Âyet-i kerîmenin devâmında, **(Sabrı tavsiye ederler)** buyurulmakdadır ki, Ömer “radıyallahü anh” kasd edilmekdedir. Ve **(Merhameti tavsiye ederler)** buyurulmakdadır ki, Osmân “radıyallahü anh” kasd edilmekdedir. 18.ci âyet-i kerîmede meâlen, **(Onlar meymene eshâbıdır)** [sağ taraf veyâ bereket eshâbı] buyurulmakdadır ki, Alî “radıyallahü anh” kasd edilmekdedir.

20– Tîn sûresinde, Allahü teâlâ meâlen, **(İncire yemîn ederim)** buyuruyor. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîka “radıyallahü teâlâ anh” kasemdir ki, hazret-i Sıddîk-ı Ekber incire benzer idi ki, zâhiri ve bâtını güzel ahlâk ile dolu idi. [İncir güzel meyvedir, hazmı kolaydır.] **(Zeytine yemîn ederim)** buyuruyor. Ömer-ül Fâruk “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerine kasemdir ki, hazret-i Ömer zeytine benzer idi ki, onun içi, dış görünüşünden dahâ iyi idi. **(Tûr-i sînine yemîn ederim)** buyuruyor. Osmân-ı Zinnûreyn “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerine kasemdir ki, Osmân “radıyallahü teâlâ anh” Tûr-i sînâyı andırır. Zâhiri meyveler ile bezenmiş, bâtını çeşmeler ile donanmış idi. **(Ve bu Beledil-emîne yemîn ederim)** buyuruyor ki, Aliyyül Mürtedâ “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerine kasemdir ki, Alî “radıyallahü teâlâ anh” Beledil-emîne ya’nî Mekke-i Mükerremeye benzerdi. Her kim Mekke şehrinde olursa, azâbdan emîn olur. Her kim Alî “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerini severse [ya’nî onun gibi inanır, ibâdet ederse], azâbdan emîn olur.

21– Tîn sûresi 6.cı âyet-i kerîmesinde meâlen, **(Ancak îmân edenler)** buyuruluyor. Hazret-i Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ

anh” içindir. **(Sâlih amel işliyenler)** buyuruluyor. Ömer bin Hattâb “radıyallahü teâlâ anh” içindir. **(Onlar için kesilmez ecr vardır)** buyurulması, hazret-i Osmân “radıyallahü teâlâ anh” içindir. 7.ci âyet-i kerîmede meâlen, **(Ey Resûlüm! Seni ne tekzîb eder ve Ey insan! Senin kıyâmet gününü inkâr etmen, bildirdiğimiz delîllerden sonra ne sebebledir)** buyuruldu ki, Alî “radıyallahü teâlâ anh” içindir.

22– Asr sûresinin üçüncü âyet-i kerîmesinde meâlen, **(Ancak îmân eden kimseler)** buyuruluyor. Hazret-i Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” hakkındadır. **(Sâlih amel işleyenler)** buyuruluyor. Hazret-i Ömer “radıyallahü teâlâ anh” hakkındadır. **(Birbirlerine hakkı tavsiye ederler)** buyuruluyor ki, hazret-i Osmân “radıyallahü teâlâ anh” hakkındadır. **(Birbirlerine sabrı tavsiye ederler)** buyuruluyor ki, hazret-i Alînin “radıyallahü teâlâ anh” şânındandır.

23– Âyet-i kerîmede işâret olundu ki, Allahü Sübhânehü ve teâlâ, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerine va’d buyurdu ki, yâ Muhammed! Cennetde dört nev’ ırmak vardır. Su ve süt, şerâb ve bal. Her birisi ayrı bir lezzetdedir. Dünyâda da senin eshâbından dört dost tutarım. Ebû Bekr, Ömer ve Osmân ve Alî “radıyallahü teâlâ anhüm”. Onların herbirinin ayrı bir özelliği vardır. [Cennetdeki o dört ırmağa benzerler.] Muhammed sûresi 15.ci âyet-i kerîmesinde meâlen, **(Müttekîlere va’d edilen Cennetde, kokusu ve tadı bozulmamış sudan nehrler vardır)** buyuruyor. Bu su kokmaz. Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” su gibidir. Her şey su ile hayât bulmuşdur. İslâm dîni de Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” ile hayât bulmuşdur. Nitekim Allahü teâlâ hazretleri Enbiyâ sûresinin 30.cu âyetinde meâlen, **(Biz her şeyi su ile diri kıldık)** buyurmuşdur. Muhammed sûresinin 15.ci âyet-i kerîmesinde devâmla; meâlen, **(Tadı bozulmamış sütden nehrler vardır)** buyuruluyor. Ömer “radıyallahü teâlâ anh” süt gibidir. Herkes süt ile kuvvet bulduğu gibi, İslâm dîni de Ömer “radıyallahü teâlâ anh” ile kuvvet bulur. Aynı sûrenin devâmında meâlen, **(İçenlere lezzet veren şerâbdan nehrler vardır)** buyuruluyor. [Bu şerâb, dünyâ şerâbı gibi değildir.] Osmân “radıyallahü teâlâ anh” Cennet şerâbı gibidir. Nice gençlerin gönüllerinin neş’esi ve sürûru şerâb

ile olduğu gibi, gâzîlerin kalblerinin de kuvveti ve sürûru Osmân “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinin fî sebîlillah infâkı ile olur. [Allahü teâlânın rızâsı için verdiği şeyler ile olur.] Âyet-i kerîmenin devâmında meâlen, **(Saf baldan nehrler vardır)** buyuruluyor. Alî “radıyallahü teâlâ anh” bal gibidir. Nice hasta kimselerin şifâsı bal iledir. Mü’minlerin gönüllerinin şifâsı, Alî “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinin kâfirler ile karşı karşıya gelmesi ve muhârebe etmesi iledir.

Nükte: Cennetin hayât suyunu içmek istersen, hazret-i Sıddîk-ı ekberi “radıyallahü teâlâ anh” sev ki, Cennet suyuna benzer. Cennet südünü içmek istersen, hazret-i Ömeri sev ki, Cennet südüne benzer. Cennet şerâbını içmek istersen, Osmân “radıyallahü teâlâ anh”ı sev ki, Cennet şerâbına benzer. Cennet balını bulmak istersen, hazret-i Alîyi sev ki, Cennet balının benzeridir “radıyallahü teâlâ anhüm”.

(İşâret): Nehr, ırmağa derler. Ayn, çeşmeye derler. Cennetde çeşmeler de vardır. Selsebîl gibi ve zencebîl gibi. Ve rahîk ve kâfûr gibi. İnsan sûresinin 5.ci âyetinde meâlen, **(Ebrâr, âhıretde, içinde şerâb olan (ke’s)den** [çanakdan] **içeceklerdir. Mizâcı kâfûrdur)** buyuruldu. 6.cı âyetinde meâlen, **(Bu kâfûr bir çeşmedir. Allahü teâlânın seçilmiş kulları, çanaklarla şerâbı kâfûr suyu ile karışık içerler. O çeşmeyi istedikleri tarafa akıtırlar)** buyurulmuşdur. Yine İnsan sûresi 17.ci âyet-i kerîmesinde meâlen, **(Cennetde onlara zencebîl ile karışık şerâbdan çanaklar ile verilir)** buyuruldu. 18.ci âyet-i kerîmesinde meâlen, **(Cennetde selsebîl isminde bir çeşme dahâ vardır)** buyuruldu. Mutaffifîn sûresi 25.ci âyet-i kerîmesinde meâlen, **(Onlara hatm okunmuş Rehîkden içirilir)** buyuruluyor. Çihâr yâr-i güzîn hazretlerinin ismlerinin baş harfları (Ayn) kelimesinin baş harfi ile aynıdır. Atîk, Ömer ve Osmân, Alî “radıyallahü teâlâ anhüm” buna delîldir. [Bu kelimelerin baş harfleri Ayndır.] Cennetde o dört çeşmeyi bu dört yâr tutarlar. Her kim onları severse, o dört çeşme onun için olur. Bu dört muhteşemi sevmeyen ve buğz eden, iki cihânda mahrûm ve bîçâre kimsedir. [Onun için, Ehl-i sünnet i’tikâdında olmak, farzları yapıp, harâmlardan kaçmak, o büyükleri sevmek lâzımdır.]

Bu dört ırmağın ve bu dört çeşmenin bedeli, Cehennemde

dört nesnedir. Gıslîn ve Sadîd ve Hamîm ve Mehl. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri El-hakka sûresinin 36.cı âyetinde, meâlen, **(Cehennemdekilerin yiyeceği Gıslîndir)** buyuruyor. [Gıslîn: Yaradan çıkan irin.] İbrâhîm sûresi 16.cı ve 17.ci âyetlerinde meâlen, **(Cehennemdekilere Sadîd suyundan içirilir. Onu yudum yudum alırlar. Hemen yutamayıp, boğazlarında kalır)** buyuruluyor. [Sadîd: Cehennemdekilerin derilerinden çıkan irindir.] Duhân sûresi 43 ve 44.cü âyet-i kerîmelerinde meâlen, **(Cehennemde büyük günâhlıların yiyeceği zakkûm ağacıdır)** buyuruluyor. [Zakkûm ağacı, Cehennemde bir ağacdır, meyvesi acı ve kerîhdir.] Aynı sûrenin 45 ve 46.cı âyet-i kerîmesinde meâlen, **(Erimiş bakır gibi karınlarında galeyân eder. Hamîmin galeyânı da böyledir)** buyuruluyor. Allahü teâlâya sığınırız. Yâ Rabbî! Bizi dört büyük Sahâbeyi "radıyallahü teâlâ anhüm" hâlis ve sâdık sevenlerden eyle. (Âmîn)

24– Çihâr yâr-i güzînin şân-ı şerîfleri hakkında vârid olan, Allahü teâlânın Kur'ân-ı azîm-üş-şânda Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerine göndermiş olduğu âyet-i kerîmeleri bu kitâbda topladım. Eğer büyük âlimler bunlardan başkasını bilirler ise, beni ayblamasınlar. Zîrâ Allahü Sübhânehü ve teâlâ Yûsüf sûresi 76.cı âyet-i kerîmesinde meâlen, **(Her ilm sâhibinin üstünde âlim vardır)** buyurmuşdur.

Üçüncü Menâkıb: Şimdi, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem"in buyurduğu, âlimlerin bildirdiği hadîs-i şerîfleri bildirelim:

1– Kâdî imâm-ı Nizâmüddîn Cemâl-ül-islâm müceddid-i kudat Ebû Muzaffer bin Hibe-tullah-il esed, isnâd ile Ebû Hüreyre "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden nakl ediyor. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdu ki: **(Ebû Bekr, Ömer, Osmân ve Alîden müteşekkil dört kişinin sevgisi, ancak mü'min kulun kalbinde toplanır.)**

2– Yine üstâdım, Kâdî imâm-ı Nizâmüddînden isnâd ile, Mu'âz bin Cebel "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden nakl ediyor. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu ki: **(Ümmetim arasında bid'atler yayılıp, Eshâbım şetm olunduğu** [kötülendiği] **zemân, Âlimler üzerine lâzımdır ki, ilmleri-**

ni açıklasınlar [doğruyu bildirsinler]**. Eğer bildirmezler ise, Allahü teâlânın ve meleklerin la'neti onların üzerine olsun.)** Âlimlerin açıklayacağı ilm nedir, yâ Resûlallah, dediler. Buyurdu ki, **(Ehl-i sünnet vel cemâ'at mezhebini açığa çıkarmak, Sahâbe-i güzîn** "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" **hazretlerinin fazîletlerini bildirmek. Tâ ki, bid'at fırkaları fırsat bulmayıp, Ehl-i sünnet mezhebi gâlib gelsin** [kuvvetlensin]**.)**

3– İmâm-ı Refî'uddîn Tâc-ül-islâm Osmân bin Aliyyi Mersedî sahîh isnâd ile, Abdüllah bin Ömer "radıyallahü teâlâ anhümâ" hazretlerinden rivâyet eyler. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu ki: **(Muhakkak Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri, sizin üzerinize nemâzı, orucu, haccı ve zekâtı farz etdi ise, Ebû Bekr, Ömer ve Osmân ve Alî** "radıyallahü teâlâ anhüm" **hazretlerinin sevgilerini farz etdi. Her kimse bu dördünden birine buğz ederse, onun ne nemâzını kabûl eder. Ve ne orucunu kabûl eder. Ve ne zekâtını ve haccını kabûl eder. Kıyâmet günü kabrinden Cehenneme gitmek üzere haşr olunur.)**

4– İmâm-ı Zehrî sağlam isnâd ile, Enes bin Mâlik "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden rivâyet eder. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurmuşlardır ki: **(Allahü teâlâ size, Ebû Bekr, Ömer, Osmân ve Alînin sevgisini, nemâz, oruc, hac ve zekât gibi farz etdi. Allahü teâlâ onların üstünlüklerini inkâr edenlerin nemâzlarını, oruc, hac ve zekâtlarını kabûl etmez.)**

5– Rükneddîn Ahmed bin Cürcânî, Abdüllah bin Ömer "radıyallahü teâlâ anhümâ" hazretlerinden rivâyet etmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki, **(Zemân ve mekândan mukaddes, kemiyyet ve keyfiyyetden münezzeh olan Allahü teâlâ, Ebû Bekr, Ömer, Osmân ve Alînin sevgisini sizin üzerinize farz etmişdir. Nasıl ki, nemâzı ve zekâtı, orucu ve haccı farz etmişdir. Nasıl ki, tenleriniz** [vücûdlarınız]**, nemâzın ve zekâtın ve orucun, haccın şerefi ile şereflenir ise, kalbleriniz de, Ebû Bekr ve Ömer, Osmân ve Alî "radıyallahü teâlâ anhüm" hazretlerinin muhabbetleri ile süslenir, şerefli olur. Âgâh olunuz. Her kim benim ümmetimden, bedeni ile nemâz kılar ve eliyle zekât verir ve ağzı ile oruc tutar ve ayağı ile hacca gider, Ebû Bekr, Ömer, Osmân ve Alîyi**

kalbi ile dost edinir, o kimse, Allahü tebâreke ve teâlâ huzûrunda, Cebrâîl ve Mikâîl aleyhimesselâm gibidir. Her kim nemâz kılar, zekât verir, oruc tutar ve hac eder ve lâkin, gönlü ile Ebû Bekr, Ömer, Osmân ve Alîyi "radıyallahü teâlâ anhüm" sevmezse, o kimse, Allahü teâlâ celle şânühü dergâhında iblîs gibidir ve iblîsden kötü ve mel'ûndur.) Allahü teâlâ muhâfaza etsin.

Eğer bir kimse, cehâlet ve tenbellikden dolayı ömrü boyunca az ibâdet işlemiş olsa ve şartlarını yerine getirememiş olsa, kalbiyle bu dört serveri sevse, sonunda firdevs-i alâya gelir. Eğer bir kimse Nûh ve Lokmân "aleyhimesselâm" hazretlerinin ömrü kadar yaşayıp, her sâatinde bir çeşid hizmet ve tâ'at işlese, kalbinde bu Çihâr yâr-i güzîne, bir zerre buğz olsa, sonunda Lazy Cehenneminden başka yere gitmez. Sonunda, bin sene tâ'at ve ibâdet, bir zerre sevilenlere buğz ile fâidesiz hâle gelip, Cehennemlik olur. Bin sene boyunca hatâ ve ma'siyyet işlese, bir zerre Çihâr yâre sevgi ile Cennetlik olur. Tabî'atiyle, sünnîlerin [ehl-i sünnet i'tikâdında olanların] günâhından îmân ve tevhîd ve se'âdet kokusu gelir. Mübtedi'lerin [bid'at fırkasında olanların] tâ'at ve ibâdetinden küfr ve ilhâd ve şekâvet kokusu gelir. Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" nemâza benzer. Ömer-ül Fârûk "radıyallahü anh" zekâta benzer. Osmân-ı Zinnûreyn "radıyallahü anh" oruca benzer. Aliyyül Mürtedâ "radıyallahü teâlâ anh" hacca benzer. Senin de böyle bilmen lâzımdır. Netîcesinde iyilik bulursun. Bunlar hakkında şâir senâ edip, demişdir ki:

Beyt:

Aklen güzel olan şudur ki, işe başlarken,
Sözün temeli, Allahdan başkası hâtıra gelmemesi.

Aczsiz kudret, cehlsiz hikmet Ona mahsûsdur,
Bütün herşeyi yaratan kudret sâhibi Odur.

Onun yaratdıkları sayısızdır,
Her mahlûkuna verdiği ni'metler de sayısızdır.

Bu âyetde her çeşid ihtilâf ile alâkalı muhâbere vardır,
Biz ehl-i sünnetin hizmetcisi, Çihâr yârın dostlarıyız.

6– Refi'üddîn "rahmetullahi aleyh", Enes bin Mâlik "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden rivâyet eder. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdu ki: **(Muhakkak ben ümmetimden, onları Lâ ilâhe illallah, Muhammedün Resûlullah kavline da'vet etdiğim gibi, Ebû Bekr, Ömer, Osmân ve Alînin** "radıyallahü teâlâ anhüm" **sevgisini de isterim.)** Bu hadîs-i şerîf hakkında açıklanacak çok şey vardır. Eğer onları beyân edersek, söz uzar.

7– Enes bin Mâlik "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri, doğru rivâyet ile bildirmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu ki: **(Ben ilmin şehriyim. Ebû Bekr zemînidir. Ömer dıvârlarıdır. Osmân semâsıdır. Alî kapısıdır. Ebû Bekr, Ömer, Osmân ve Alî hakkında hayr söyleyiniz!)** Eğer hayr söylerseniz, önünüze hayr gelir. Onların dostlukları bereketinden hepiniz hayr bulursunuz. Eğer bedbahtlık ve şer söylerseniz, onların yüksekliklerine zerre mikdârı eksiklik gelmez. Lâkin, o ni'mete kavuşamamış bîçâre kendi bedbaht olup, o şer [kötülük] sebebi ile, o din serverlerinin şefâ'atinden mahrûm olur. Aslâ kurtuluş bulmaz.

8– Sahîh rivâyet ile Abdürrahmân ibni Avf "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri bildirdi. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: **(Ben yakında ölürüm. Siz de ölürsünüz. Kıyâmet günü amellerinizden size süâl olunur. Size oğul, baba ve dede fâide vermez. Ancak selîm kalb ile Allahü teâlâ hazretlerinin huzûruna gelen kurtulur. Günâhı olanlara kıyâmet gününde şefâ'at etmemi ihsân, ikrâm etmişlerdir. Benim şefâ'atim, benim eshâbıma kötü söyliyenlere, dil uzatanlara harâm olur.)**

9– Abdüllah bin Ömer "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet etmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: **(Eshâbıma söğen kimseleri gördüğünüz zemân, her neye kâdir iseniz, tevbe etmeleri için onu yapınız. Müslimân olsunlar. Eğer onlar Ehl-i sünnet ve cemâ'at olmazsa aranızdan gitsinler** [aranızdan çıkarınız]**. Sakın onlar gibi sapık fikrlere aldanmayınız, yanarsınız.)**

10– Refi'üddîn "rahmetullahi aleyh" Enes bin Mâlik "radı-

yallahü teâlâ anh” hazretlerinden rivâyet etmişdir. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdu ki: **(Ebû Bekr benim vezîrimdir. Benim yerimi tutar. Ömer benim dilimdir. Ondan söz söyler.** [Sözleri bendendir.] **Osmân bendendir. Ben Osmândanım. Alî benim amcamın oğlu ve kardeşimdir. Yâ Ebâ Bekr! Öyle zan ediyorum ki, kıyâmet günü, benim ümmetime şefâ’at edeceksin!)** “radıyallahü teâlâ anhüm”.

11– Sahîh rivâyet ile Abdüllah ibni Abbâs “radıyallahü teâlâ anhümâ” hazretlerinden bildirilen hadîs-i şerîfde, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdu ki: **(Ebû Bekr dînin direğidir. Ömer fitnenin kilididir. Ömer hayâtda oldukça fitne olmaz. Osmân münâfıkların mihnetidir. Ya’ni ibtilâsıdır.** [Belâya düşürdükleri kimsedir.] **Onun kâtilleri tarafında olanlar münâfık olup, Cehennemin aşağılarında olsalar gerekdir. Alî bendendir ve ben Alîdenim. Onun olduğu yerde ben olurum. Benim olduğum yerde Alî olur.)**

12– Abdüllah bin Ömer “radıyallahü teâlâ anhümâ” hazretlerinden rivâyet ile bildirilen hadîs-i şerîfde, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Ebû Bekr benim ümmetimin en iyisi ve en sâdığıdır. Ömer ümmetimin en azîzidir. Osmân ümmetimin en hayâlısıdır ve en çok ikrâm edenidir. Alî ümmetimin en nûrlusudur.)** Bir rivâyetde **(En âlimidir.)**

13– Abdüllah bin Mes’ûd “radıyallahü teâlâ anh” rivâyeti ile bildirilen hadîs-i şerîfde, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Ebû Bekr, islâmın tâcıdır. Ömer, islâmın hullesidir** [elbisesidir]**. Osmân, islâmın cevâhiri ile süslü imâmesidir. Alî, islâmın güzel kokusudur.)** Her kim başına tâc koymak, hulleyi örtünmek, süslü imâmeyi [sarığı] başına bağlamak ve güzel koku sürünmek isterse, karanlığın [zulmetin] ışığı ve doğru yol üzere olan bu imâmlara uymalıdırlar. Zîrâ onlar yağmura benzer ki, nereye düşerlerse fâideli olurlar.

14– Hubeyş bin Hâlid “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet etmişdir. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Ebû Bekr, Ömer, Osmân ve Âişe; Allahü teâlâ ve**

tekaddes hazretlerinin âlidir. Alî ve Hasen, Hüseyn ve Fâtıma; benim âlimdir. Allahü teâlâ ve tekaddes hazretleri kıyâmet gününde, kendi âli ile benim âlimin arasını Cennet bağçelerinden bir bağçe ile birleşdirir.)

15– Zübeyr bin Avvâm "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet etmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: **(Yâ Rabbî! Ümmetimden eshâbıma verdiğin bereketi geri tutma. Eshâbımdan Ebû Bekre verdiğin bereketi ondan geri tutma. Eshâbımı Ebû Bekr etrâfında topla. Onun işlerini dağınık etme. Ebû Bekr dâimâ senin işini kendi işleri ve meşgûliyyetleri üzerine tercîh etmişdir. Allahım! Sen Ömer bin Hattâbı azîz kıl. Osmânı sabr ve tehammül üzerine kıl. Alîye tevfîki refîk kıl.)**

16– Enes "radıyallahü teâlâ anh" rivâyeti ile bildirilen hadîs-i şerîfde, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: **(Ebû Bekrin sevgisi gufrânı vâcib kılar. Ömerin sevgisi isyânı mahv eder. Osmânın sevgisi îmânı kuvvetlendirir. Alînin sevgisi, Cehennem ateşini söndürür.)**

17– Alî bin Ebî Tâlib "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri rivâyeti ile bildirilen hadîs-i şerîfde; Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: **(Allahü teâlâ hazretleri Ebû Bekre rahmet etsin. Bana kızını tezvîc etdi. Beni hicret şehrine götürdü. Ya'nî bana deve verdi ve bana mu'âvenet etdi. Ve yoldaş oldu. Mekke-i Mükerremeden, Medîne-i münevvereye vardık.)** Âlimlerden ba'zısı derler ki, (hamelenî dâr-ı hicret) [Beni hicret diyârına taşıdı]nın ma'nâsı odur ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri hicret gecesi, Mekkeden dışarı çıkdılar. Bir mikdâr yaya gitdiler. Bir mikdâr yol gitdikden sonra yoruldular. Gitmeğe ta'katları kalmadı. İstedi ki o yere otursunlar. Hâlbuki müşrikler yollara gözcüler koymuşlar idi. Ebû Bekr hazretleri, kâfirler izlerince gelip, bunları bulurlar diye korkdu. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerini arkasına alıp, Allahü teâlânın kendisine güç ve kuvvet vermesi ile, üç mil yâhud dahâ ziyâde mesâfe mikdârı götürdü. Sonra develerin yanına vardılar. **(Allahü teâlâ şânühü rahmet etsin Ömere ki, acı da olsa, hakîkati söyler. Allahü teâlâ rahmet etsin Osmâna ki, melekler ondan**

hayâ ederler. Allahü tebâreke ve teâlâ Alîye rahmet etsin. Allahım! Alîye, her bulunduğu yerde hakkı söylemesini muvaffak eyle.)

18– Ebû Hüreyre “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinin rivâyet etdiği hadîs-i şerîfde, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Rabbimden, ümmetimden râzı olmasını süâl etdim. Allahü teâlâ, bana vahy gönderdi ki, ben ümmetinden, üç kimse hâriç râzı oldum. Bunlar** [ya’nî, râzı olmadıklarım]**, Kur’ân-ı azîm-üş-şâna mahlûkdur diyen. Diğeri o kimse ki, senin eshâbını seb’ eyledi** [kötüledi]**. Biri o kimse ki, kader ile tekellüm eder** [konuşur]**.)** Ya’nî Kaderî olur. [Ehl-i sünnet i’tikâdında olanlar kadere inanmış, hayrın ve şerrin Allahü teâlâdan olduğuna îmân etmişlerdir.]

19– Âişe-i Sıddîkanın “radıyallahü teâlâ anhâ” rivâyet etdiği hadîs-i şerîfde, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Ümmetimin en şerlileri Eshâbımı** “radıyallahü teâlâ anhüm ecma’în” **kötüleyenlerdir.)** [Ya’nî şî’îlerdir.]

20– Enes bin Mâlikin “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet etdiği hadîs-i şerîfde, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Allahü teâlâ hazretlerine iblîs münâcât edip, dedi ki, Yâ Rabbî! Âdem aleyhisselâm Cennetden yeryüzüne indi. Ben bilirim ki, ona kitâb, resûl gönderilir. Onların kitâbı nedir. Resûlleri kimdir. Allahü teâlâ buyurdu ki: Onların Resûlleri melekler olur. Kendilerinden Peygamberler olur. Onların kitâbı Tevrât ve İncîl ve Zebûr ve Fürkân olur. Dedi, yâ Rabbî! Benim kitâbım nedir ve Resûlüm kimdir. Allahü teâlâ azze ismühü buyurdu ki: Senin kitâbın odur ki, a’zâlarını** [uzvlarını] **iğne ile döğüp** [iğne batırıp]**, üzerlerine çivid sürmek ve şi’r okumak. Resûllerin kâhinlerdir ki, remil atarlar, gayb söylerler, cadılık ederler. Ta’âmın** [yiyeceğin] **o yiyecekdir ki, onun üzerine benim ism-i şerîfim anılmaya. Şerâbın** [içeceğin] **serhoş eden her nesnedir ve evin hamâmdır. Âdem oğlu eğer bir hatâ edip, bir günâh işlerse, sonra pişmân olup, istigfâr ederse, o günâhı yok olur. İblîs dedi; ben onların kalblerine bir günâh salarım ve gözlerinde zînetlendiririm ki, o günâhdan istigfâr ile halâs olmazlar.** [Bu günâh] **Ebû Bekr ve Ömer ve Osmân ve Alî** “radıyallahü teâlâ anhüm” **hakkında kötü söz söy-**

lemek, Onlara düşman olmakdır.)

21– Abdüllah bin Abbâsın “radıyallahü teâlâ anhümâ” rivâyet etdiği hadîs-i şerîfde, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Her şeyin bir aslı vardır. Îmânın aslı vera’dır. Her şeyin bir fer’i vardır. Îmânın fer’i sabrdır. Her şeyin bir koruyucusu vardır. Bu ümmetin koruyucusu amcam Abbâsdır. Her şeyin bir torunu vardır. Bu ümmetin torunu, oğullarım Hasen ve Hüseyndir. Herşey için bir kanat vardır. Bu ümmetin kanadı, Ebû Bekr ve Ömerdir. Her şey için bir hisâr vardır ki, onun sebebi ile düşman fırsat bulamaz. Bu ümmetin kalkanı ve hisârı, Osmân ve Alîdir** “radıyallahü teâlâ anhüm”**.)**

22– Sahîh rivâyet ile Ebû Zer-i Gıfârînin “radıyallahü teâlâ anh” bildirmiş olduğu hadîs-i şerîfde, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Yay gibi oluncaya kadar Allahü teâlâya ibâdet etseniz, yay kirişi gibi oluncaya kadar oruc tutsanız, dizleriniz kuru oluncaya kadar nemâz kılsanız, ehl-i beytimden veyâ eshâbımdan birisine buğz etseniz, elbette Allahü teâlâ hazretleri sizi burnunuz üzerine sürüyerek Cehenneme dâhil eder.)**

23– Enes bin Mâlikin “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet etdiği hadîs-i şerîfde, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdular ki: **(Her Peygamberin bir nazîri vardır. Benim ümmetimden Ebû Bekr, İbrâhîm Halîle** “aleyhisselâm” **benzer. Ömer, Mûsâ kelîme** “aleyhisselâm” **benzer. Osmân, Hârûna** “aleyhisselâm” **benzer. Alî bana benzer. Îsâ bin Meryeme** “aleyhisselâm” **bakmağı seven, Ebû Zer Gıfârîye baksın** “radıyallahü teâlâ anh”**.)**

24– Bera’ bin Azîbin “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet etmiş olduğu hadîs-i şerîfde, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdular ki: **(Arş üzerinde, Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlullah, Ebû Bekr-i Sıddîk, Ömer-ül Fârûk, Osmân-ı şehîd ve Aliyyül Mürtedâ yazılıdır.)**

25– Ebû Hüreyrenin “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet etmiş olduğu hadîs-i şerîfde, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Ebû Bekr ne iyi kişidir. Ömer**

ne iyi kişidir. Osmân ne iyi kişidir. Alî ne iyi kişidir. Ebû Ubeyde ne iyi kişidir. Mu'âz bin Cebel ne iyi kişidir.)

26– Seleme tebnil-Ekvânın "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet etmiş olduğu hadîs-i şerîfde, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: **(Yıldızlar, semâ ehli için emân halk olundu. Eshâbım, ümmetime emân için halk olundu.)** Yıldızlar gökde olduğu müddetçe, semâ ehli âfetlerden emîndirler. Eshâbımın muhabbeti, gönüllerde oldukça, ümmetim dürlü azâblardan emîn olur.

27– Enes bin Mâlikin "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet etmiş olduğu hadîs-i şerîfde, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: **(Üç şey Enbiyâ işlerindendir. Mu'allimlere ve üstâdlara hediyye vermek. Âlimleri mükerrem tutmak. Eshâbımı sevmek.)**

28– Ebû Sâid-il Hudrî "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin rivâyet etdiği hadîs-i şerîfde, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: **(Eshâbımı kötülemeyiniz! Rûhum onun yed-inde olan Allahü teâlâ hakkı için, eğer sizin biriniz Uhud dağı kadar altın sadaka fakîrlere verseniz, onlardan birisinin bir müd mikdârı sadakasının yerini tutmaz ve yarım müdünün sevâbına erişmez.)** Bir müd ikiyüzyetmişüç dirhem ve iki dank eder. [875 gramdır.]

29– Hazret-i Ümm-i Selemenin "radıyalahü teâlâ anhâ" rivâyet etdiği hadîs-i şerîfde, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: **(Gökden bir kovanın indiğini gördüm. Ben ki, Resûlullahım! O kovadan on yudum içdim. Sonra ondan Ebû Bekr ikibuçuk yudum içdi. Ömer onbuçuk yudum içdi. Ondan sonra Osmân onikibuçuk yudum içdi. Sonra bu kova semâya kaldırıldı.)** Bunun ma'nâsı, Allahü teâlâ bilir, odur ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin o zemân ömrü on sene kalmışdı. Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" ikibuçuk sene hilâfet etdiler. Ömer "radıyallahü teâlâ anh" onbuçuk sene halîfe oldular. Osmân "radıyallahü teâlâ anh" onikibuçuk sene halîfe oldular.

30– Ebû Sâid-i Hudrî "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin rivâyet etdiği hadîs-i şerîfde, Muhammed Mustafâ "sallallahü

teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Size kelâm-ı kadîm ile bildirilenleri yapmanız lâzımdır. Amel etmemekde aslâ özrünüz makbûl değildir. Eğer Kitâbullahda olmazsa, benim sünnetim ile amel ediniz. Eğer benim sünnetimde de olmazsa, benim Eshâbımın söyledikleri ile amel etmekle meşgûl olunuz** “radıyallahü teâlâ anhüm ecma’în.” **Zîrâ, muhakkak benim eshâbım gökdeki yıldızlar gibidir. Hangisine uyarsanız, hidâyet bulursunuz. Eshâbımın ihtilâfı size rahmetdir.)**

Resûl-i muhterem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin kavl-i şerîflerine muvâfık [uygun] olarak başka yerlerde de buyurulmuşdur. **(Ümmetim arasında ihtilâf rahmetdir.)** Ya’nî ümmetimin âlimleri, dînin aslını muhâfaza etmekde hırslıdırlar. (Kitâb, Sünnet, İcmâ’ ve Kıyâs)dan dışarı çıkmazlar. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri bir ümmetde bir tâife yaratdı. Bu söz sâhibi âlimler fürû-ı dinde ihtilâf etdiler. Dînin aslını kıyâmete kadar, saklı tutdular [Üsûl-i dîne dokunmadılar.] Eshâb-ı hadîs, eshâb-ı rey’ ehl-i sünnet vel cemâ’at üzeredir. Onları hıfz etmişdir. Şer’î konularda birbirlerinin arasında ihtilâf olan âlimler, birbirlerine kâfir demezler. Mu’tezile, hâricî ve râfizî tâifelerinden başka hiçbir tâife yokdur ki, başka tâifeye kâfir desin. [Bu üç tâife de bozukdur.] Muhakkak ki onların sıfatı ile alâkalı olarak Allahü teâlâ kelâm-ı kadîminde buyurmuşdur: **(... Ancak Rabbinin rahmeti ile anlaşıp, ayrılmayanlar müstesnâdır...)** [Hûd sûresi 119.cu âyeti kerîmesi meâli.] Eshâb-ı kirâmın ihtilâfında bizim için rahmet vardır. Onların herbirini sevmelisin ki, rahmete kavuşasın.

31– Refî’üddînden “rahmetullahi aleyh” sahîh rivâyet ile bildirildi. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdu ki: **(Eğer Ebû Bekrin fazîletlerini gök üzerine koysalar idi, ateş üzerinde tencerenin kaynaması gibi, gökün kaynamasını işitirdiniz. Ömer** “radıyallahü teâlâ anh” **hazretleri, o kimsedir ki, heybeti meleklere te’sîr eder. Hazret-i Osmân** “radıyallahü teâlâ anh” **o kimsedir ki, melekler gelip, Onun Kur’ân-ı kerîm okumasını dinlerler. Alî** “radıyallahü teâlâ anh” **hazretleri o kimsedir ki, üzerinde yürüdüğü için yer onunla öğünür.)**

32– Sahîh rivâyet ile Rüknül-islâm Ahmed-el Cürcânî, Enes

bin Mâlik “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinden bildirmiş olduğu hadîs-i şerîfde, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” efendimiz hazretleri buyurdu ki: **(Muhakkak benim havzum için dört rükn vardır.)** Ya’nî bu havzun şerâbına dört yol vardır. Çihâr yâr-i güzîn olan Ebû Bekr, Ömer, Osmân, Alînin tasarrufundadır “radıyallahü teâlâ anhüm”. Nebîlerden sonra, gelmiş ve gelecek bütün insanların üstünüdürler. Kevser havzının birinci rüknü Ebû Bekrin elinde olur. İkinci rüknü Ömerin elinde olur. Üçüncü rüknü Osmânın elinde olur. Dördüncü rüknü Alînin elinde olur. Yüzyirmidörtbinden ziyâde Peygamberin ümmetinden bir kimseye Çihâr yârdan iznsiz o havza varmağa izn yokdur. Kimsenin onun ile işi yokdur. Halk o gün susuz ve başı açık ve hasta ve yanmış olup, Havz-ı Kevser ile feryâdlarını gidermeğe, ferâhlamağa muhtâcdır. Her kim Ebû Bekri “radıyallahü teâlâ anh” sever, Ömeri “radıyallahü teâlâ anh” sevmezse; o kimse Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinin yanına gidip, su isterse, o kimseye su vermez. Her kim Ömeri “radıyallahü teâlâ anh” sevip, Ebû Bekri “radıyallahü anh” sevmezse, o kişi hazret-i Ömerin yanına varınca, hazret-i Ömer, Ebû Bekri sevmiyene su vermez. Her kim hazret-i Osmân bin Affânı sevip, hazret-i Alîyi sevmese, o kişi hazret-i Osmânın yanına vardıkda, hazret-i Osmân, hazret-i Alîyi sevmiyene su vermez. Her kim hazret-i Alîyi sevip, hazret-i Osmânı sevmezse, hazret-i Osmânı sevmiyen hazret-i Alînin yanına vardıkda, hazret-i Alî, ona su vermez.

Süâl: Eğer sen dersen ki, hazret-i Ebû Bekr, hazret-i Ömeri sevmiyeni, hazret-i Alî hazret-i Osmânı sevmiyeni nereden bilir?

Cevâb: Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurmuşdur ki, **(Bir kimse, benim eshâbımın zerre mikdârı buğz ve adâvetini gönlünde tutarsa, alnında siyâh bir hat şeklinde yazı olduğu hâlde kalkar: (Bu kimse Allahü teâlâ hazretlerinin rahmetinden ümîdini kesmişdir) yazılıdır.)**

Ondan sonra Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdular ki: **(Bir kimse ki, dilinin sözünü ve kalbinin i’tikâdını, hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîkın büyüklüğünde ve temizliğinde iyi tutup ve Ebû Bekr-i Sıddîki hak üzere halîfe bilse, din ve is-**

lâmını doğru etmişdir. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin rahmetine kavuşamamak derdinden emîn olmuşdur. Her kim dilinin sözünü ve kalbinin i'tikâdını Ömer-ül Fârûkun büyüklüğünde ve temizliğinde iyi tutup, Ömeri Ebû Bekrden sonra emîr ve imâm bilirse, kendi kurtuluş yolunu bütün şübhelerden pâk eder. Hakîkat ve yakîn ile yükü hafîfliyenler ve kurtulanlar cümlesinden olur. Bir kimse ki, dilinin sözünü ve kalbinin i'tikâdını, Osmân bin Affânın büyüklüğü ve temizliğinde iyi tutarsa [dili ile ve kalbi ile onu iyi bilirse]**, Ömerden sonra halîfe ve imâm bilirse, nûr-ül lütf ve kemâl-i îmân ile ve Kur'ân-ı kerîmin nûru ile münevver ve rûşen olur ve kabr karanlığını o sebeb ile kendinden uzak tutmuş olur. Bir kimse dilinin kavlini** [sözünü] **ve kalbinin i'tikâdını Aliyyül Mürtedânın büyüklüğü ve temizliğinde iyi tutup** [onu iyi bilip]**, Alîyi Osmândan sonra halîfe ve imâm bilirse, o kimse, takvâ elini îmân ağacının budaklarından** [dallarından] **bir budağa uzatmış, dostluk ve âşinâlık ahdini Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri ile ve melekler ile ve Nebîler ile ve bütün mü'minler ile sağlamlaşdırmış olur. Bir kimse, benim bütün eshâbıma ve Ehl-i beytime, küçüğüne ve büyüğüne, günâhkârına ve günâhsızına, dili ile medh-ü senâ etse, kalbiyle, hayr ve salâh, sıdk ve sevâb ve reşâd i'tikâd etse, o kimse mü'mindir. Bir kimse benim eshâbıma, aralarındaki muhârebelerden ve sulhden, hayrdan ve şerden, fâide ve zarardan, onlar hakkından dili ile kötü söz söyler ise, kalbiyle onları inkâr ve buğz ederse, o kimse münâfıkdır. Ebedî Cehennemde kalır ki, Allahü teâlâ Sûre-i Nîsâ 145.ci âyet-i kerîmesinde meâlen, (Münâfıklar elbette Cehennemin esfel derekesinde olurlar. Onlar için hiçbir yardımcı yokdur)** buyurmuşdur.

Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin bu havzına Kur'ân-ı azîm ve kitâb-ı kadîmde delîl vardır. Söz uzayacak ise de, bahs etmek lâzımdır. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin mubârek sözleri, Kur'ân-ı azîm-üş-şânda bildirilmişdir. Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretleri buyuruyor: **(Bismillâhirrahmânirrahîm. İnnâ a'taynâ ....)** Bu sûrenin harflerini ve kelimelerini beyân edelim. Sonra fazîletini beyân edelim. Bu sûre üç âyetdir. Kelimeleri ondur, harfleri kırkikidir. Emîr-ül mü'minîn Alî "radıyallahü teâlâ anh" haber verdi. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem"

buyurdu ki: **(Her kim bir kerre İnnâ a'taynâ sûresini okursa, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri, o kimseye, Cennetde o kadar ni'met ve hil'at, makâm ve derece verir ki, temâmı, yeryüzü doğudan-batıya kadar deve ile dolu olsa ve her deve üzerinde bir kitâb olsa, her kitâbın eni ve uzunluğu bütün yeryüzü kadar büyük olsa, o kitâbların temâmı kıl kalem ile ince yazılmış olsa, cümlesi bu sûre-i azîmeyi okuyanın kazandığı ni'metlerin, mülklerin, köşklerin, çardakların, odaların vasflarını açıklamaya ancak yeter.)**

Allahü teâlâ hazretleri Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerine buyurdu ki: **(Biz sana senden ötürü ve senin ümmetinden ötürü bir havz i'tâ etdik. Bütün Peygamberler ve ümmetleri o kıyâmet günü o havzın şerâbını arzû edici olurlar.)** Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri o günde Cebrâîl aleyhisselâmdan İnnâ a'taynâ sûresini işitdi. Sonra Mi'râca çıkdığında, gözleri ile gördü.

Eshâb-ı güzîn "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" arasında Kevser havzından bahs edilmediği ân az olur idi. Dünyâda, yaratıldığı ândan beri Havz-ı Kevsere benzer bir havz görülmemişdir. Bundan sonra da kıyâmete kadar olması mümkin değildir. Onu gördükden sonra, onun akması sesini işitdi. Murâd etdi ki [istedi ki], Kevser havzının sesini vasf etsin. Mümkin olmadı. Zîrâ o ibâre Eshâb-ı güzînin kudretine ve fehmine sığmaz. Cebrâîl aleyhisselâm geldi ve dedi ki, yâ Resûlallah! Allahü teâlâ buyurdu ki: **(Sen onun sesini vasf etmekde zorluk çekiyorsun. Eshâbının da fehm etmeğe** [anlamağa] **kudretleri yokdur. Biz kemâl-i lütfumuz ile, zahmetsiz ve sıkıntısız, Kevser havzı suyu dört ırmağının sesini işitdirdik ki, havz-ı kevsere gider. Su, süt, şerâb ve bal ırmaklarından gider. İşte senin eshâbına ve ümmetine gösterdik. Her kim isterse ki, söyle, iki parmağını iki kulağına koysun. O sesi bunca yıllık yoldan kendi kulağı ile işitir.)**

33– Kevser havzı vasfı için söylenen haberler devâmla şöyledir. Abdüllah bin Ömer "radıyallahü teâlâ anhümâ" hazretlerinin rivâyet etdiği hadîs-i şerîfde, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: **(Muhakkak benim için bir havz vardır. Rabbim bana va'd etmişdir. Kıyâmet**

günündeki, o havuzdan çok hayr ve fâide görülse gerekdir. O havzın adı Kevserdir. O havzın sâkîleri, Ebû Bekr-i Sıddîk, Ömer-ül Fârûk, Osmân-ı Zinnûreyn ve Aliyyül Mürtedâ "radıyallahü teâlâ anhüm" **hazretleridir. O havzın eni magrib ile meşrık arası kadardır. Uzunluğu gök ile yer arası kadardır. Onun çanakları ve kadehleri, ibrikleri ve maşrapalarının sayısı, yıldızlar adedince, beşyüz senelik yol boyunca güzel bir şeklde dizilmiş. Her** [âhıret] **şerâbı içici, bu bardaklar, kadehler, ibrik ve maşrapalar ile içer. Üzerlerinde kudret-i ilâhî ile bütün** [mü'minlerin] **ismleri yazılmışdır. Her yer bir cevherden ve her kadeh bir bakırdan, her cam bir heykelden, her kadeh bir sûretden, her ibrik bir hilkatdendir. O havzın dibinde taş parçaları ve kum yerine kırmızı yâkut ve yeşil zeberced vardır. O çakıl taşlarının altında çamur yerine, kokucu misk ve çamurun altında yer ve toprak yerine güzel kokulu kâfûr, her tarafı nûr üzerine nûr, sürûr üzerine sürûrdur. Etrâfında za'ferân kubbeleri, mercân incisi çadırları, her yerde renk renk döşekler döşenmiş, her yerde tahtlar ve istinât yerleri koyulmuş. O havzın şerâbı sütden beyâz ve baldan tatlı, kardan soğukdur. Dünyâda olan her güzel kokudan dahâ güzel kokusu vardır. Âb-ı hayâtdan ziyâde hazm olucudur. Her kim o havuza dalsa, boğulmaz. İstese ki o havuzdan bir dağ kadar su götürebilir. Gücü yeter, za'îflik yokdur. Her kim ki, onun şerâbından bir katre tatsa, başından ayağına kadar bütün ağrılardan, dertlerden, hastalıklardan kurtulur. Hiç susamaz. Korkudan emîn olur. Kim ki bir katrenin kokusunu o havz-ı kevserden alsa, bütün insanların ve kokuların ve ferâhlığın aslını ve fer'ini, o kimse cânında ve teninde işitir. Menba'ı** [kaynağı] **ve yolu Tûbâ ağacının kökündedir. Aslı sidret-ül müntehâdandır. Dört ırmakdır, dört tarafından gelir. O ırmaklar birbirine mülâkat etdikden sonra, havz-ı kevsere gelir. Biri su ırmağı, biri süt ırmağı, biri şerâb ırmağı, biri bal ırmağı. Su ırmağı Ebû Bekr tâli'ine, süt ırmağı Ömer-ül Fârûk tâli'ine, şerâb ırmağı Osmân-ı Zinnûreyn tâli'ine, bal ırmağı Aliyyül mürtedâ tâli'ine** "radıyallahü teâlâ anhüm" **akarlar. Bir şerâb ki, hem simâ' eder, hem cemâl verir, hem kuşlar gibi uçar, pervâz eder** [döner], **hem ma'şuklar ve dilberler gibi işve ve naz eder. İçenler ile söyleşir. Onda her vakt tavus var, ve arûs** [gelin] **var. Kuşlar var. Deve**

boynu gibi boynu olan herbir kuş, o şerâbın [havz suyunun] **üzerinde, dostların murâdı üzerine gelirler.)** Ebû Bekr-i Sıddîk ve Ömer-ül Fârûk dediler ki: Yâ Resûlallah! O kuşlar ikrâm edici mi olurlar. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: (O kimseler ki, o kuşları yir. Onlar ziyâde ikrâm edici olur.) Sonra, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdular ki: Muhakkak benim havzımın dört rüknü olur. Birincisi Ebû Bekrin elinde olur. İkinci rüknü Ömerin elinde olur. Üçüncü rüknü Osmânın elinde olur. Dördüncü rüknü Alînin elinde olur “radıyallahü anhüm ecma’în”.

34– Câbir bin Abdüllah “radıyallahü teâlâ anh” rivâyeti ile bildirilen hadîs-i şerîfde, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: (Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri bütün âlemlerden, Peygamberlerden ve Resûllerden beni seçdi. Peygamberler ve mürselînden gayri, bütün âlemler üzerine benim Eshâbımı seçdi. Bütün Eshâbımdan Çihâr yârı ihtiyâr etdi [seçdi]. Ebû Bekr, Ömer, Osmân ve Alî. Bunları bütün eshâbımdan büyük ve fazîletli yapdı “radıyallahü anhüm”. Sonra yüzyirmidört binden ziyâde Peygamberin ümmeti arasında benim ümmetimi ihtiyâr etdi [seçdi]. Ümmetim arasında dört devr seçdi. Bu dört devrden üçü birbiri akabincedir. Sahâbe, tâbi’în, tebe-i tâbi’în. Bir kavm ki, vakti Îsâ aleyhisselâmın nüzûlü vaktidir. [Dördüncü devre, bu devredir.] Bu dört tâifenin zikri Kur’ân-ı mecîdde, Vâkıa sûresinin evvelinde gelmişdir. O üç tâifenin hakkında, **(Onların büyük kısmı eski ümmetlerdendir)** diye bildirilmiş, dördüncü kısmdakiler ise, **(Bir kısmı da sonrakilerdendir)** buyurularak bildirilmişdir. **[Vâkıa 13-14]**)

35– Nu’mân bin Beşîr “radıyallahü teâlâ anh” rivâyeti ile bildirilen hadîs-i şerîfde, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Ümmetimin en merhametlisi Ebû Bekrdir. Allahın dîninde en kuvvetli olanınız Ömerdir. Hayâda en sâdık olanınız Osmândır. En isâbetli hükm vereniniz Alîdir.)** Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretleri bu ümmete mahsûs dört büyük ni’met vermişdir ki, hiçbir ümmete, insanların evveli Âdem “alâ nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselâm” hazretlerinin zemân-ı şerîfinden bu ümmete gelinceye kadar böyle

ni'met vermemişdir. Bu dört ni'metin şükrünü bu ümmetden, bunun hüccetini ve hikmetini bilen bu dört kimse üzerine farz etmişdir. Birincisi, Muhammed "aleyhisselâtü vesselâm" hazretleri gibi bir Peygamber, ya'nî Resûl ni'metidir. İkincisi, islâm dîni gibi, kıymetli bir din ni'metidir. Üçüncüsü, Kur'ân-ı kadîm gibi, bir kelâm-ı kerîm ni'metidir. Dördüncüsü, kendi zât-ı pâkına mahsûs muhabbeti, dostluğu, bu ümmete hediyye etme ni'metidir. [Allahü teâlâ Mâide sûresi 54.cü âyetinde meâlen, **(Allahü teâlâ onları sever. Onlar da Allahü teâlâyı severler)** buyurmuşdur.] Âlem halk olunalıdan beri, bizden başka kimseye, Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretlerinden bu dört ni'met müyesser olmamışdır. Bu dört hil'at verilmemişdir. Bizden evvel olan ümmetlerde Peygamberler çok idi. Lâkin Muhammed "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri gibi yok idi. Bu ümmetlere de kitâb nâzil olmuş idi. Lâkin Kur'ân-ı azîz ve mecîd-i kerîm gibi nâzil olmamışdı. Bizden önceki ümmetlere Allahü teâlâ ve tekaddes hazretleri çok ni'metler verdi. Lâkin kendi husûsî muhabbeti gibi kimseye vermedi. [Bu ümmete verdi.] Ondan dolayı ki, Cebrâîl ve Mikâîlin kulluğu husûsî ni'metler ile, İsrâfîl ve Azrâîlin kulluğu husûsî hil'atlar iledir. Bunun gibi, Ruhâniyân ve Kerûbiyân meleklerinin kulluğu husûsî ni'metler iledir. Hamele-i arş ve kürsîyi nakl eden meleklerin ve Levh-i mahfûz emînlerinin ve Kalem-i alâ rakîblerinin kulluğu husûsî hil'at iledir. Ümmet-i Muhammedin ya'nî bize mahsûs hil'at ve ni'met, onun dostluğudur.

Beyt:

Güneşde zerreyi görmek, dahâ kuvvetle mümkündür,
Fekat her zerrede güneşi görmek nasıl mümkündür.

Gece bekçisi aynı olur mu hiç,
Kucağında Sultânı besliyen kimse ile.

Allahü Sübhânehü ve teâlâ ve tekaddes hazretleri, bu ümmete dört büyük ni'met ve hil'at ihsân buyurdu. Bu dört ni'metin şükrünü temâm ve lâyık olduğu üzere, bu ümmetden talep etdi. Buyurdu ki: Eğer siz bu dört ni'metin şükrünü istenilen şeklde yerine getirirseniz, üzerinize hıfz ederim. Onun üzerine dîdâr ve cemâlimi görmeği ziyâde ederim. [İbrâhîm sûresi 7.ci

âyet-i kerîmesinde meâlen], **(Ni'metlerime şükr ederseniz, onları artdırırım)** buyurulmuşdur. Burada, (artdırırım, ziyâde ederim) kelâmı, dîdâra, Cenâb-ı Hakkın cemâlini görmek ma'nâsınadır. Çünki, Yûnüs sûresi 26.cı âyetinde meâlen, **(Dünyâda güzel amel işleyenlere Hüsnâ ve ziyâde vardır)** [Cennet ve Allahü teâlâyı görmek vardır] buyurulmuşdur. Lâkin, bu cümle ile Allahü teâlâ bilir ki, bizim ömrümüz, diğer ümmetlerin ömründen kısadır. Bizim bedenimiz, diğer ümmetlerin bedenlerinden küçükdür. Bu ni'metleri ki bize verdi ve şükrünü vâcib kıldı. Bilir ki, Ona lâyık şükr etmeğe kâdir değiliz. Şükr kemâl üzere olmayıp, azl edilmiş ve ayrı düşmüş kalırız. Sonra kendi fadlı ve rahmeti ile takdîr ve tedbîr edip, bu ümmetden dört kimseyi, bu dört ni'metin şükrü için seçdi. Birincisi, Ebû Bekr-i Sıddîkı, Muhammed Mustafa "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" ni'metinin şükründen dolayı seçdi. İkincisi, Ömer-ül Fârûku; dîn-i islâm ni'metinin şükründen dolayı seçdi. Üçüncü; Osmân Zinnûreyni, Kur'ân-ı azîm ni'metinin şükründen dolayı seçdi. Dördüncü, Aliyyül Mürtedâyı, kendi muhabbeti ni'metinin şükründen dolayı seçdi. Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh", Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" ni'metinin şükrünü lâyıkı ile edâ etdi. Teni ve cânı ve malı ve evlâdı ile yardımda bulundu. Fâide ve zararını hep onun işi yoluna harc etdi. Ömer-ül Fârûk "radıyallahü teâlâ anh" islâm ni'metinin şükrünü kemâli ile edâ etdi. Bütün gayretini, şiddetini islâmiyyet yolunda kullandı. Gizli islâmı âşikâr etdi. Osmân-ı Zinnûreyn "radıyallahü teâlâ anh" Kur'ân-ı azîm-üş-şânın şükrünü gerekdiği gibi edâ etdi. Kur'ân-ı kerîmi topladı. Kendi beş adet Kelâmullah yazdırdı. İslâmın dört bir tarafındaki beldelere gönderdi. İki rek'at nemâzda Kur'ân-ı kerîmi hatm etdi. Aliyyül mürtedâ "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri, özel muhabbetin şükrünü hakkıyla edâ etdi. Kılıncını kınından çekdi. O kılıncın kahrı ile dostları düşmanlardan ayırdı. O dört ni'metin hayr ve bereketi ve o dört hil'atin şükrü, bugün dünyâda ve yarın âhıretde ebedî kalacakdır. Bizim üzerimizde o hayrın ma'nâsı şudur: Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu ki: **(Ümmetimden, ümmetim üzerine en merhametlisi Ebû Bekr-i Sıddîkdır. Allahü teâlânın dîninde en kuvvetli olanınız Ömer-ül Fârûkdur. Hayâ cihetinden en sâdık olanınız,**

Osmân bin Affândır. En cömerdiniz, hem beden, hem mal ile Alî bin Ebî Tâlibdir.)

Rahmetin en kâmil olanı Ebû Bekrin “radıyallahü teâlâ anh” nasîbidir. Kuvvetin temâm olanı Ömerin “radıyallahü anh” nasîbidir. Hayânın en yükseği Osmânın “radıyallahü anh” nasîbidir. Cömertlik ve yiğitlikde en önde olmak Alînin “radıyallahü anh” nasîbidir. Ebû Bekr “radıyallahü anh” rahmet ile vasflandırılmışdır. Rahmetin yeri gönüldür. Ömer kuvvet ile vasflandırılmışdır. Kuvvetin mahalli bedendir. Ebû Bekr gönül yerindedir. Ömer beden yerindedir. Gönül ile beden birbiri ile berâber bulunur. Lâkin beden gönlün hizmetindedir. Gönül bedenin âmiridir. Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” hilâfetin aslıdır. Ömer fer’idir. Bunun gibi, hayâ Osmânın “radıyallahü teâlâ anh” sıfatıdır. Civânmertlik Alînin sıfatıdır. Hayânın mahalli gözdür. Civânmertlik el ile olur. Göz ve el ikisi de kişinin zînetidir. Lâkin göz elden üstündür. O sebebden ki, yarın kul kıyâmet gününde, eli ile Allahü teâlâ hazretlerinin hil’atını tutar. Ammâ, Allahü teâlâ ve tekaddes hazretlerinin bîçûn ve bîçûgûne [nasıl olduğu anlaşılamıyan ve anlatılamıyan] cemâl-i ezelîsini, gözü ile [nasıl olduğu anlaşılamıyan ve anlatılamıyan şeklde] müşâhede eder.

36– Zehrî “rahmetullahi aleyh”, isnâd ile Abdürrahmân bin Avfdan “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet etmişdir. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri, bir gün Medîne-i münevverenin mescidinde, ömrlerinin altmışüç yaşının son günlerinde, çok cemâ’at arasından kalkdı. Minbere çıkdı. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerine hamd ve senâ eyledi. Başlangıc sözünden sonra buyurdu. **(Bana ne olmuşdur ki, sizi ihtilâf içinde görürüm. Ey havâs ve avâm! Benim sevgim, ehl-i beytimin sevgisi, Eshâbımın sevgisi, benim ümmetimin üzerine kıyâmet gününe kadar farzdır.)** Buyurdu ki, **(Ebû Bekr-i Sıddîk nerededir.)** Ebû Bekr de olduğu yerden sür’atle ayak üzerine kalkıp, dedi ki, yâ Resûlallah! Ben buradayım. Hazret-i Server-i âlem buyurdu: **(Bana yakın gel yâ Ebâ Bekr!)** O da yakınına vardı. Buyurdu: **(Minber üzerine gel.)** Minber üzerine vardı. Resûlullahın huzûruna vardı. Onu yanına aldı. Onun yüzünü kendi mubârek sînesine [göğsüne] tutdu. Bir müddet yü-

zünü, mubârek sînesine sürdü. İki gözünün arasından öpdü. Orada o kadar ağladı ki, mubârek gözlerinin yaşı, mubârek yüzünden kendi üzerine ve Ebû Bekrin üzerine akıyordu. Yüksek ses ile: **(Ey müslimânlar! Bu gördüğünüz Ebû Bekr-i Sıddîkdır. Muhâcîr ve Ensârın seyyidi ve büyüğüdür. O kimsedir ki, Allahü tebâreke ve teâlâ bana emr etdi ki, ben onu kendime, dünyâda baba mertebesinde tutdum. Âhıretde sonsuz olarak dost edindim. Bu benim musâhibimdir. Cümle halk beni tekzîb ederken, o beni tasdîk etdi. O vakt ki, bütün herkes beni sürdüğü zemân bu beni mekânlandırdı, makâmlandırdı. Herkes benden kaçıp, nefret etdiği zemân bu benimle ülfet ve ünsiyyet etdi. Herkes beni öldürmek istediği zemân, malını, cânını, bedenini bana fedâ etdi. Kızı Âişe-i Sıddîkayı bana tezvîc etdi. Bilâli kendi malından benim için âzâd etdi. Allahü teâlâ ve tekaddes hazretlerinin la'neti ve meleklerin la'neti, bütün insanların la'neti, buna buğz edenlerin üzerine olsun. Allahü teâlâ buna buğz edenlerden bîzârdır. Ben de bîzârım. Her kim isterse ki, Allahü teâlâ ve tekaddes hazretlerinden ve benden bîzâr olmak; Ebû Bekrden bîzâr olsun.)** Sonra buyurdu ki; **(Ey müslimânlar! Burada bulunup, benim sözlerimi işitiyorsunuz! Bu sözleri, benim ümmetimden burada bulunmıyanlara, kıyâmete dek iletiniz. Yâ Ebâ Bekr! Geri dön, yerinde otur. O şeyi ki, ben senin hakkında söyledim. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri bilir, gerçekdir, sâbitdir. Ve benim söylediğimden ziyâdedir.)** Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" minberden inip, yerine oturdu.

Sonra buyurdu ki, **(Ömer bin Hattâb neredesdir)**. Ömer "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri yerinden sür'atle kalkıp, dedi ki, (Yâ Resûlallah! Ben buradayım.) Buyurdu: **(Yâ Ömer, benim yanıma gel!)** O da geldi. Buyurdu: **(Yâ Ömer, minber üzerine gel.)** Ömer "radıyallahü anh"da minber üzerine geldi. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" onun yüzünü mubârek sînesine [göğsüne] dayadı. İki gözünün arasından öpdü. Gördük ki, mubârek gözlerinin yaşı hazret-i Ömerin üzerine damladı. Sonra minber üzerinde yüksek ses ile buyurdu ki; **(Ey müslimânlar! Bu Ömer-ibnül Hattâbdır. Muhâcir ve Ensârın büyüğüdür. Bu o kimsedir ki, Allahü teâlâ ve tekaddes hazretleri bana emr etdi ki, ben bunu yardımcı ve meşveret edici ola-**

rak aldım. Bu o kimsedir ki, Allahü Sübhânehü ve teâlâ Kur'ân-ı kerîmi bunun lisânı, kalbi ve yed-i üzerine nâzil etmişdir [indirmişdir]**. Bu o kimsedir ki, acı da olsa, hakkı kabûl eder. Bu o kimsedir ki, Allahü teâlâ hazretlerinin emr ve yasaklarında, ayblayanların ayblamalarından çekinmez. Bu o kişidir ki, şeytân ondan kaçar. Bu odur ki, bunun heybetinden, hârâ taşı, demir ve çelik erir ve mahv olur. Bu odur ki, yarın Cennetin ışığıdır ve Cennet ehlinin mefâhiridir. Buna buğz edenin üzerine Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretlerinin, meleklerin ve bütün halkın la'neti olsun. Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretleri buna buğz edenlerden berîdir** [uzakdır]**, ben de uzağım.)**

Sonra **(Osmân bin Affân)** nerededir, buyurdu. Osmân bin Affân "radıyallahü teâlâ anh" oturduğu yerden sür'atle kalkıp, (Yâ Resûlallah! İşte ben buradayım) dedi. Buyurdu: **(Yâ Osmân bana yakın gel!)** O da gelip, minbere çıkdı. Onu da mubârek göğsüne çekip, iki gözünün arasından öpdü. Sonra o kadar ağladı ki; Nakl eden der ki: Mubârek gözlerinin yaşı akıp, hazret-i Osmânın üzerine döküldüğünü gördüm. Sonra yüksek sesle buyurdu: **(Ey müslimân cemâ'ati! Bu Osmân bin Affândır. Muhâcir ve Ensârın büyüğüdür. Bu, o kimsedir ki, Allahü teâlâ hazretleri bana emr etdi ki, ben onu sened ve dâmâd ittihâz etdim** [seçdim]**. İki kızımı vererek dâmâd seçdim. Eğer üçüncü kızım olaydı, onu da tezvîc ederdim. Bu, o kimsedir ki, gökdeki melekler bundan hayâ eder. Buna buğz edenler üzerine Allahü teâlâ hazretlerinin ve bütün la'net edenlerin la'neti olsun!)**

Sonra buyurdu: **(Alî bin Ebî Tâlib nerededir.)** Alî "radıyallahü teâlâ anh" oturduğu mekândan sür'atle kalkıp, dedi ki: (Yâ Resûlallah! Ben burada hâzırım.) Resûl-i Hudâ Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri, **(Bana yakın ol)** buyurdu. O da yakın oldu. **(Minber üzerine gel)** buyurdu. O da geldi. Yüzünü mubârek göğsüne basdı. İki gözünün arasından öpdü. O kadar ağladı ki, mubârek gözlerinin yaşı hazret-i Alînin "radıyallahü teâlâ anh" üzerine akdı. Sonra mubârek eli ile tutup, yüksek sesle buyurdu ki, **(Ey müslimân cemâ'ati! Bu Alî bin Ebî Tâlibdir. Bu Muhâcir ve Ensârın bü-**

yüğüdür. Ve benim kardeşimdir. Amcam oğludur. Ve benim dâmâdımdır. Tenimdendir, kanımdandır, tüyümdendir. Bu, iki torunumun babasıdır. Hazret-i Hasen ve Hüseyn ki, Cennet gençlerinin seyyidleridir. Bu, çok gam ve gussayı benden gidermişdir. Çok alçak ve kuvvetli düşmanları susdurmuşdur. Bu o kimsedir ki, adı mukâbilinde, Allahü teâlânın aslanı ve kılıncıdır. Allahü teâlânın ve bütün la'net edenlerin la'neti, yeryüzünün düşmanlarına ve buna buğz edenlere olsun. Allahü teâlâ ona buğz edenlerden berîdir [uzakdır]**. Ben de berîyim** [uzağım]**. Kim Allahü teâlâdan uzak olmak istemezse, Alî bin Ebî Tâlibden uzak olmasın. Sizden hâzır olanlarınız, bu vasiyyetleri, burada bulunmıyanlara ulaşdırsın.)** Sonra buyurdular ki; **(Var otur, yâ Ebel Hasen. Her ne ki, senin hakkında söyledim. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri âlimdir ki, fazlası ile doğrudur.)** Ondan sonra yüksek sesle buyurdu: **(Ey müslimânlar! Eğer, Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretlerine ibâdet etmekden yay kirişi gibi incelseniz, dizleriniz kuruyuncaya kadar nemâz kılsanız, ondan sonra ehl-i beytimden ve eshâbımdan birine buğz etseniz, Allahü teâlâ hazretleri sizi, Cehennem zebânîlerine emr ederek, yüzünüz üzerine Cehenneme dâhil ederler.)**

37– Câbir bin Abdüllah "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet etmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: **(O gün ki, hazret-i Cebrâîl-i emîn aleyhisselâm bu âyet-i kerîmeyi getirdi. Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretleri** [Mâide sûresi 6.cı âyet-i kerîmesinde meâlen] **buyurur: (Ey îmân edenler! Nemâza kalkdığınız zemân, yüzünüzü ve dirseklere kadar kollarınızı yıkayınız! Başınıza mesh ediniz! Topuklara kadar ayaklarınızı yıkayınız!) Cebrâîl aleyhisselâm, Hilâfet hüccetini** [delîlini]**, abdest âyet-i kerîmesi ile bana bildirdi. Dedi: Yâ Muhammed! Muhakkak, yüz ve eller, baş ve ayaklar tahâretde, Ebû Bekr-i Sıddîk, Ömer bin Hattâb, Osmân bin Affân, Aliyyül Mürtedâ** "radıyallahü teâlâ anhüm" **gibidir.)** Bunun beyânı uzun sürer, ammâ, onu söylemekden başka çâre yokdur.

Bu Çihâr yâr-i güzîni "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" sevmek farzdır. Bunu anlatmak îcâb eder. Bu dört işin yapılması birbirinden ayrı değildir. Birbiri ile alâkalıdır. Bu Çihâr yârın

dostluğu [sevgisi] de ayrı değildir. Birbiri ile alâkalıdır. Tahâret [abdestde yıkanacak] mahalli dört uzvdur. Halîfelik mahalli de dört şahsdır. Tahâretde yıkanacak farz olan mahal dörtdür. Lâkin o mahallerin aslı birdir ki, kalb ve dindir. Bu dört işin doğruluğu, bu dört mahalde niyyete bağlıdır. Niyyet olmayınca tahâret olmaz. Diğer tarafdan bu dört büyük halîfenin sevgisi risâlete [Peygamberliğe] bağlıdır. Risâlet olmayınca halîfelik olmaz. Zîrâ burada, bu dört uzvun tahâretinde tertîb farzdır. Evvelâ yüzü yıkamak, sonra kolları yıkamak, ondan sonra başı mesh etmek, ondan sonra ayakları yıkamak. Burada da Çihâr yâr-i güzînin dostluğunda tertîb farzdır. Evvelâ Ebû Bekr, ondan sonra Ömer, sonra Osmân, dahâ sonra Alîdir "radıyallahü teâlâ anhüm". Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" abdestde yüz menzilesindedir. [Ya'nî yüz gibidir.] Yüzün temâmını yıkamak farzdır. Ömer "radıyallahü teâlâ anh" abdestde kol yerindedir. Kolların yarısını yıkamak farzdır. Osmân "radıyallahü teâlâ anh" abdestde baş yerindedir. Başın dörtde birini mesh etmek farzdır. Alî "radıyallahü teâlâ anh" abdestde ayak yerindedir. Ayağı topuğu ile yıkamak farzdır. [Bacağın] sekizde biridir. Bunun gibi, temâmı yıkanan uzv, yarısı yıkanan uzvdan efdaldir. Yarısı yıkanan uzv, dörtde biri mesh olunan uzvdan efdaldir. Dörtde biri mesh olunan uzv, sekizde biri yıkanan uzvdan efdaldir. Böylece Ebû Bekr, Ömerden; Ömer, Osmândan; Osmân, Alîden "radıyallahü teâlâ anhüm" efdaldir. Alî "radıyallahü anh", kendi vaktinden kıyâmete kadar olan bütün müslimânlardan efdaldir.

İşâret: Ebû Bekr-i Sıddîk, tehâretde yüz [çehre] menzilesindedir. Ömer-ül Fârûk el [kol] menzilesindedir. Osmân-ı Zinnûreyn baş menzilesindedir. Aliyyül Mürtedâ ayak menzilesindedir. Yarın Cennetde ayağın işi ve meşgûliyyeti, tahta oturmak ve bir Cennet bineğine binmekdir. Başın meşgûliyyeti ve işi, gölgelik ve tâc takmakdır. Elin işi ve meşgûliyyeti, yimek, içmek ve alıp vermekdir. Yüzün işi ve meşgûliyyeti, bîçûn ve bîçûgûne olan Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin, cemâl-i ezeliyyesini müşâhede etmekdir. [Kıyâmet sûresi 22.ci âyet-i kerîmesinde meâlen buyuruldu ki:] **(Kıyâmet günü bir kısm yüzler güzel ve parlak olup, Allahü teâlâ hazretlerine âşikâre, hicâbsız nazar ederler.)**

38– Nu'mân "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin rivâyet etdiği hadîs-i şerîfde, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: **(Allahü teâlâ ve tekaddes hazretlerinden mi'râcda, sidret-ül müntehâda süâl etdim. Rabbim o makâmda yok idi. Rabbim o makâmlardan münezzehdir. Dedim, yâ Rabbî, yâ Pâdişâh-ı Mutlak! Benden sonra benim eshâbım aralarında ihtilâf ederler. Ve aralarına ihtilâf salarlar. Sen o hilâf edenlere ve ihtilâf salanlara ne yaparsın. O kimselerden ba'zısı diğerinin sözünü tutar. Ba'zısı bir başkasının sözünü tutar. Allahü teâlâ ve tekaddes hazretleri buyurdu: (Benim Habîbim, benim azîzim! Senin Eshâbın benim katımda yıldızlar gibidir. Ba'zısı ba'zısından nûrludur. Aralarında olan ihtilâflardan dolayı onları afv ederim. Her kimse ki, onlardan birisinin kavliyle ve fetvâsıyla amel eder ve yol giderse, hidâyet üzeredir. O yolu hidâyet ile süslemişim.)**

39– Abdüllah bin Abbâs "radıyallahü teâlâ anhümâ" hazretlerinin rivâyet etdiği hadîs-i şerîfde; Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki: **(Benim Eshâbım Nûh aleyhisselâmın gemisi gibidir. Nûh aleyhisselâmın ümmetinden, Nûh aleyhisselâma îmân getirip, verdiği habere i'tikâd edip, emrine uyup gemiye binen, dünyâda tûfan azâbından, âhıretde, Cehennem azâbından ve hicrândan, mahrûmlukdan emîn oldu. Her kim ki, Nûh aleyhisselâm hazretlerine îmân getirmedi ve i'tikâd ile emrine uymayıp, gemiye girmedi, dünyâda tûfandan boğulmağa mübtelâ olup ve âhıretde mahrûmluğa, hicrâna ve azâba düçâr oldu** [yakalandı]**. Böylece, benim ümmetimden her kim ki, eshâbıma muhabbet ederse, dünyâda bid'at ve dalâlet deryâsına gark olmakdan halâs olur** [kurtulur]**. Âhıretde, ayrılık, mahrûmluk, hicrân azâbından selâmet bulur. Ümmetimden bir kimse, eshâbıma muhabbet etmeyip, benim eshâbım hakkında söylediğim habere i'tikâd etmeyip, eshâbıma buğz ve adâvet etse, dünyâda hâricî ve râfizî yolunu tutmuş, bid'at ve dalâlet tûfanında gark olmuşdur** [boğulmuşdur]**. Âhıretde hüsrân ve nedâmet ve hicrân acısına gömülüp, artık, kurtuluş ümîdi kalmaz.)**

40– Sahîh rivâyet ile bildirilen bir hadîs-i şerîfde, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki, **(Allahü teâlâ**

hazretleri, Cebrâîl aleyhisselâm vâsıtası ile bana vahy etdi ki, sizin Rabbiniz olan ben, Ebû Bekrin isteklerini yerine getirdim. Bunların en aşağısı olarak, kıyâmete kadar onu sevenleri ve onun dostlarını afv etdim.)

41– Yine sahîh rivâyet ile bildirilen bir hadîs-i şerîfde; Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Ömer-ibnül Hattâb** “radıyallahü teâlâ anh”, **hüccet ve izzet ve gayret ve salâbet cihetinden, Allahü teâlânın katında demir bir dağ gibidir. Emr ve yasakları yerine getirmekde kötüleyenlerin** [ayblıyanların] **sözü ona mâni’ olamaz.)**

42– Yine sahîh rivâyet ile bildirilen bir hadîs-i şerîfde; Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri meleklerine, ümmetimin hepsi için umûmî, Osmân ve Alî** “radıyallahü anhüm” **için husûsî olarak öğünür.)**

43– Yine bir hadîs-i şerîfde, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Ebû Bekrin günlerinden bir gün, Ömerin kendi günlerinden ve kendi vaktinden kıyâmete kadar olan günlerden hayrlıdır. Ömerin günlerinden bir gün, Osmânın bütün günlerinden ve kendi zemânından kıyâmete kadar olan günlerden hayrlıdır. Osmânın aynı şeklde. Alînin günlerinden bir gün, bütün ümmetin kıyâmete kadar olan günlerinden hayrlıdır.)**

44– Sahîh rivâyet ile bildirilen bir hadîs-i şerîfde, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Muhakkak, dünyâ göğünde, seksenbin melek vardır ki, Ebû Bekr ve Ömeri** “radıyallahü anhümâ” **sevenler için istigfâr ederler. İkinci gökde seksenbin melek vardır ki, Ebû Bekr ve Ömere** “radıyallahü anhüm” **buğz edenlere la’net ederler. Üçüncü gökde de seksenbin melek vardır ki, Osmân ve Alîye** “radıyallahü anhüm” **muhabbet edenlere** [sevenlere] **istigfâr ederler. Dördüncü gökde de seksenbin melek vardır ki, Osmân ve Alîye** “radıyallahü teâlâ anhümâ” **buğz edenlere la’net ederler.)**

45– Bir hadîs-i şerîfde, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdular ki: **(Allahü teâlâ ve tekaddes hazretlerinin,**

her gökde dörtyüz meleği vardır ki, Allahü teâlâ onları benim eshâbımın dostlarına hayr düâ etmeğe, düşmanlarına nefret ve la'net etmeğe vazîfelendirmişdir.)

46– Bir hadîs-i şerîfde, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: **(Her gökde ikiyüzbin melek dâimâ, Ebû Bekr, Ömer, Osmân ve Alînin dostlarına istigfâr ederler. İkiyüzbin melek dâimâ, Ebû Bekr, Ömer, Osmân ve Alînin düşmanlarına nefret ve la'net ederler.)**

47– Bir hadîs-i şerîfde, Fahr-i âlem ve Resûl-i muhterem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: **(Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretleri, Cenneti yaratdığı zemândan bugüne ve bugünden kıyâmete kadar, hergünde, Ebû Bekr, Ömer, Osmân ve Alînin dostları için, birbirine benzemiyen yediyüz çeşid rahmet ve se'âdeti Cennetde meydâna çıkaracakdır.)**

Dördüncü Menâkıb: (Çihâr yâr-i güzînin şerefli şânları hakkında mu'teber kitâblarda nakl olunan haberler hakkındadır.)

Sahih isnâd ile Muhtâr bin Abdüllah, Enes bin Mâlik "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden rivâyet etmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri bir gün Medîne-i münevvereden çıkdı. Ben de çıkdım. Ensârdan birinin bostânına girdi. Ben de girdim. Buyurdu ki: **(Yâ Enes! Kapıyı bağla.)** Ben de bağlayıp, huzûr-ı şerîflerine geldim. O sâatde bir şahs gelip, kapıyı çaldı. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdu ki: **(Yâ Enes! Var kapıyı aç! O şahsı Cennet ile müjdele. Ona benden haber ver ve söyle ki, Benden sonra ümmetim üzerine halîfe olacakdır!)** Ben de vardım, kapıyı açdım. Hâlbuki, kapıyı çalanın kim olduğunu bilmiyordum. Bakdım ki, Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" hazretleridir. Ben de hazret-i Server-i âlemin buyurdukları haberi verdim. Kapıyı bağladım, geldim.

Bir kişi dahâ gelip, kapıya vurdu. Resûlullah yine buyurdu ki: **(Yâ Enes! Var kapıyı aç, o kişiye Cennet ile haber ver ki, Ebû Bekrden sonra, ümmetim üzerine halîfe olsa gerekdir.)** Ben de vardım, kapıyı açdım. Hâlbuki kim olduğunu bilmezdim. Bakdım ki, Ömer-ül Fârûkdur "radıyallahü teâlâ anh".

Hazret-i Seyyid-i veledi âdemin buyurdukları müjdeleri haber verdim. Sonra kapıyı bağladım, geldim.

Sonra bir şahs dahâ gelip, kapıyı çaldı. Resûlullah yine buyurdu ki: **(Yâ Enes! Var kapıyı aç! O şahsa Cennet ile müjde ver. Ebû Bekr ve Ömerden sonra, ümmetim üzerine halîfe olacağını haber ver. Ve haber ver ki, hilâfeti zemânında, mazlûm ve günâhsız olarak öldürülse gerekdir ve o kanını akıtdıkları zemân sabr etsin.)** Ben de kapıyı açmağa vardım. Hâlbuki kim olduğunu bilmiyordum. Kapıyı açdım, bakdım ki, Osmân-ı Zinnûreyndir "radıyallahü teâlâ anh". Habîb-i ekrem ve Nebiyyi muhterem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin buyurdukları haberleri söyledim. O dedi ki, (Yâ Rabbî! Yardım, herkese Senden gelir. Bize sabr ihsân eyle.) Kapıyı bağladım.

Ondan sonra bir şahs dahâ kapıya vurdu. Resûlullah yine buyurdu ki: **(Var yâ Enes, kapıyı aç! O şahsa Cenneti müjdele. Ve haber ver ki, Ebû Bekr, Ömer ve Osmândan sonra, ümmetim üzerine halîfe olsa gerekdir. Hilâfet onun ile temâm olur. Hilâfetinin sonunda, nemâz kılarken katl olunsa gerekdir.)** Ben de vardım. Hâlbuki kim olduğunu bilmezdim. Kapıyı açdım. Aliyyül Mürtedâ "radıyallahü teâlâ anh" hazretleridir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin buyurdukları müjdeleri haber verdim.

Beşinci Menâkıb: Yine Enes "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet eder. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri ile bir vaktde de bir bostâna vardık. O tertîb ile Çihâr yâr-i güzîn "radıyallahü teâlâ anhüm" gelip, Resûlullah hazretlerinin huzûr-ı şerîflerinde ayak üzeri durdular. Resûlullah hazretleri bostândan dışarı çıkdılar. Ben önde Çihâr yâr-i güzîn arkamda, Resûlullahı "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" ta'kib etdik. Mübârek gözleri yaşlı idi. Çihâr yâr-i güzîn ve ben de ağladık. Gözlerimiz yaş ile doldu. Resûlullah hazretleri, bostândan dışarı çıkdıkdan bir müddet sonra, buyurdular ki: **(Yâ Enes! Görür müsün ki, haber verdiğim o sözlerden, hepimizin gözleri yaş ile doldu. Yâ Enes! Ondan gayri ilâh olmıyan Allah hakkı için, benim vefâtımdan kıyâmete kadar, benim ümmetimden, eshâbımın ve ehl-i beytimin çekdiği sıkıntılar için gözleri yaşaran** [ağ-

lıyan] **ve kalbleri mahzûn olan** [üzülen] **kimselere Allahü teâlâ nazar eder. Allahü teâlânın nazar etdiği kimse, Cehennem azâbından emîn olur.)**

Altıncı Menâkıb: Bir vakt Cebrâîl-i emîn aleyhisselâm, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin huzûrlarına geldi. Dedi ki: Senden sonra ümmetin üzerine Ebû Bekr halîfe olacakdır. Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretleri de Mi'râc gecesi vâsıtasız olarak [harfsiz ve sessiz olarak] Resûlullah hazretlerine buyurmuşdu ki, (Senden sonra ümmetin üzerine islâm halîfesi ve hak üzere halîfe Ebû Bekr olacakdır.) O Ebû Bekrin halîfeliği senin emrinle olmadı. Sonunda Alînin halîfeliği de senin emrinle olmadı. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin emri ile ve mü'minlerin seçmesi ile olmuşdur. Eğer bunu yakîn üzerine bilmek istersen, Huzeyfe bin Yemân "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet buyurduğu haberi dinle. Rivâyet eder ki, Sahâbe-i güzîn "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în", (Yâ Resûlallah! Bizim gönüllerimiz onun sebebi ile emîn olması ve muhâliflerin [düşmanların] dedi-kodularının kesilmesi için, kendi ihtiyârın ile bizim üzerimize bir halîfe ta'yîn buyurur musun!) dediler. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" cevâbında buyurdular ki: **(Eğer sizin üzerinize benden sonra kendi emrim ile halîfe ta'yîn etsem, sonra siz ona âsî olsanız, üzerinize azâb nâzil olur. Ben kendi murâdım ile ümmetimin başına halîfe ta'yîn etmeği uygun bulmam ki, Mûsâ-i kelîm aleyhisselâm Hârûn aleyhisselâmı kendi ihtiyârı ile, kırk gün kavmi üzerine halîfe ta'yîn etdi. Geri döndükde, sekiz bin âdem buzağıya tapıp, kâfir oldular, dinden çıkdılar. Ben de eğer ümmetim üzerine kendi re'yim ile halîfe ta'yîn etsem, bilirim ki, kıyâmetde hiçbir kimseyi, doğru din üzerine, Kitâb ve Sünnet ahdi üzerine geri bulmam. Lâkin, ben bir iş işlerim ki, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerini ümmetim üzerine halîfe kılarım. (Vallahü halîfeti aleyküm.) Ben ümmetimi Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerine ısmarladım. Allahü teâlâ bilir. O kimi irâde ederse, tarafından ta'yîn buyurur.)** Allahü teâlâ ve tekaddes hazretleri, kendi tarafından Ebû Bekr-i Sıddîkı halîfe yapdı. Bütün âlem bilir ki, Ebû Bekr-i Sıddîk, beyânları ile ve nişânlar ile, Resûlullah hazretlerinin halîfesidir.

Lâkin burhân ve fermân ile Allahü teâlâ hazretlerinin halîfesidir. Bilmiş ol ey civânmert. Sen ki, benim cânım sana fedâ olsun. Âlem halk olunan zemândan, kıyâmete kadar, Resûlullah hazretleri gibi bir Nebî ne gelmişdir ve ne de gelecekdir. Bundan dolayı ki, Ebû Bekr-i Sıddîk gibi bir sâdık takvâ sâhibi ne gelmişdir ve ne de gelecekdir "radıyallahü teâlâ anh". Râfizîye söyle ki, dünyâda ve âhıretde, kör ve zelîl ve başı aşağı eğik olsun.

Beyt:

Giden gitdi, olan da oldu,
Gönlün gamlanması fâide vermez.

Yedinci Menâkıb: Câbir "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet eder. Bir vakt, muhâcir ve ensârdan, kalabalık bir cemâ'at ile, Medîne-i münevverenin bir mahallinde, ensârdan sâlihâ bir hâtunun ziyâfetinde, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri ile berâber oturmuşduk. Elimizi yiyeceğe uzatmadan evvel, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki, **(Bu sâatde** [şimdi] **Cennet ehlinden bir merd gelir ki, benden sonra o merd, ümmetim üzerine hak üzere halîfe olur.)** Bunu söylediği sırada, Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" içeri girdi. Sonra buyurdu ki: **(Şimdi, ehl-i Cennetden bir merd dahâ gelir ki, ümmetimin üzerine Ebû Bekrden sonra, hak üzere halîfe olur.)** Bunu söylediği ânda, Ömer-ül Fârûk "radıyallahü teâlâ anh" meclise dâhil oldu. Sonra buyurdu ki: **(Bu vaktde ehl-i Cennetden bir şahs dahâ bu meclise dâhil olur ki, Ömerden sonra hak üzere halîfe olur.)** Sözü temâmlandığı ânda Osmân-ı Zinnûreyn "radıyallahü teâlâ anh" meclisde hâzır oldu. Sonra buyurdu ki: **(Ey benim eshâbım, yârlarım! Yemek hâzır oldu. Lâkin bir merd dahâ kalmışdır ki, o merdin de bu yemekde bizim ile berâber rızkı vardır. Ehl-i Cennetdir. Osmândan sonra ümmetim üzerine hak üzere halîfe olur. Bu sırada gelir. Ondan sonra ta'âm yinecekdir.)** Câbir "radıyallahü teâlâ anh" dedi ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" bu sözü söyledi. Bir sâat bekledi. Mubârek yüzünü kapı tarafına çevirip, başka şey ile meşgûl olduğu hâlde düâ edip, buyurdu: **(Yâ Rabbî, Alîyi bu zümrede kıl!)** Üç kerre bu düâyı buyurdu. Hemen Aliyyül Mürtedâ "radıyallahü teâlâ anh" kapı-

dan girdi. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdu: **(Ta’âmı koyunuz. Size âfiyet olsun!)**

Sekizinci Menâkıb: Sa’îd bin Cübeyr “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet etmişdir. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri Medîne-i münevverede, Mescid-i şerîfi binâ etmek istediler. Onbinden ziyâde taş toplanmışdı. Resûlullah hazretleri bu kadar taşdan bir taş kaldırdı. Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerine buyurdular ki: **(Sen de bir taş kaldır!)** Sonra Ömer “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerine buyurdular ki: **(Sen de bir taş kaldır!)** Sonra Osmân “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerine buyurdular ki: **(Sen de bir taş kaldır!)** Sonra Alî “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerine buyurdular ki: **(Sen de bir taş kaldır!)** Her birisi bir taş kaldırdılar. Ya’nî ellerine taş aldılar. Eshâb-ı güzîn “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în”, muhâcir ve ensâr, huzûrda el kavuşdurup, dururlardı. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri, mubârek elleri ile kaldırdığı taşı, götürüp, gerekli yere koydu. Ondan sonra buyurdular ki: **(Yâ Ebâ Bekr! Kaldırdığın taşı getir, benim koyduğum taşın yanına koy!)** O da getirip, yanına koydu. Sonra buyurdular ki: **(Yâ Ömer! Sen de getir, o taşı Ebû Bekrin taşının yanına koy!)** O da getirip, koydu. Ondan sonra buyurdular ki: **(Yâ Osmân! Sen de getir o taşı Ömerin taşının yanına koy!)** O da getirip, koydu. Ondan sonra buyurdular ki: **(Yâ Alî! Sen de getir o taşı Osmânın taşının yanına koy!)** O da getirip, koydu. Sonra, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri, Eshâb-ı güzîne hitâb edip, buyurdular ki: **(Ey Eshâbım! Bu taşlar arasında gördüğünüz sıra, benden sonra halîfe, Ebû Bekr, ondan sonra Ömer, ondan sonra Osmân, ondan sonra Alînin olacağına açık bir delîldir. Siz ki benim eshâbım, muhâcir ve ensâr! Herkes ne mikdâr bu taşlardan ister ise, alıp nereye ister iseniz koyunuz.)** Medîne-i münevvere mescidinin yapılışındaki bu taş haberi çok yerde anlatılmışdır. Ammâ, bize gelen haberlerin en sahîhi budur.

Dokuzuncu Menâkıb: Bu haberin râvîsi Sefînedir “radıyallahü teâlâ anh.” Sefîne, Sahâbe-i güzînden olup, Ümm-i Seleme “radıyallahü teâlâ anhâ” hazretlerinin kölesidir. Ümm-i Seleme hazretleri ezvâc-ı tâhirâtdan idi. Sefîneyi alıp, hayâtı boyunca

[yaşadığı sürece] Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin hizmet-i şerîflerinde bulunması şartı ile âzâd etdi. O da bu şart ile âzâd olmağı kabûl etdi. Resûlullah hazretlerinin hizmet-i şerîflerinde bulunurdu. Bir gün ondan sordular. Sefîne adını sana kim koydu. Dedi ki: Ma’lûmunuz olsun ki, biz Resûlullah hazretleri ile, bir seferde idik. Bir konak yerinde, eşyâlarımız ve silâhlarımız çoğaldı. Davârlarımız za’îf idi. Bir büyük kilimimiz var idi. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” ben kuluna buyurdu ki, (O kilimi yere döşe ve askerin fazla eşyâsını o kilim üzerine topla.) Ben de o sâatde kilimi yere döşeyip, eşyâları ve silâhları o kilim üzerine topladım. Bana buyurdu ki, **(Kilimin uçlarını bağla! Kilimin içinde olan sefer takımlarını götür. Yola gir. Mert şekilde git ki, sen Sefînesin!)** Ben de o bütün silâhları Onların himmetleri ile götürüp, atlılar ile berâber yürüdüm. Gideceğimiz menzile erişdim. Aslâ yolda bir zorluk ve elem görmedim. O günden bugüne kadar istediğim zemân on devenin yükünü götürürdüm. On menzil yere iletirdim. Bunu Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin mubârek lafzları [sözleri] bereketiyle yapardım. O zemândan beri ismim Sefînedir.

O Sefîne rivâyet eder. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri hergün sabâh nemâzının farzını edâ etdikden sonra, mubârek yüzünü, eshâbına döndürüp, süâl buyururlar: **(Sizden bir kimse bu gece bir rü’yâ görmüş ise, haber versin.)** Eğer gören var ise anlatırdı. Dinleyip, ta’bîrini beyân buyururlardı. Eğer kimse görmemiş ise, Nebiyyi muhterem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri uygun buldukları bir konuda onlar ile söyleşip, kalkarlar idi. Bir gün de hiç kimse rü’yâ görmemişdi. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Ey eshâbım! Bu gece ben acâib bir rü’yâ gördüm. Gördüm ki, gökden bir terâzî aşağı asdılar. O terâzînin iki latîf ve güzel ve büyük kefeleri var. Beni terâzînin bir kefesine koydular. Ebû Bekri diğer kefesine koydular. İkimizi tartdılar. Ben Ebû Bekrden ziyâde** [ağır] **geldim. Sonra beni terâzînin kefesinden çıkardılar. Ömeri koydular. Ömer ile Ebû Bekri tartdılar. Ebû Bekr Ömerden ağır geldi. Sonra Ebû Bekri çıkardılar. Osmânı o kefeye koydular. Ömeri Osmân ile tartdılar. Ömer Osmândan ağır geldi. Ömeri çıkardılar. Alîyi o kefeye**

koydular. Osmânı Alî ile tartdılar. Osmân Alîden ağır geldi. Osmânı o kefeden dışarı çıkardılar. Sonra Alînin vaktinden kıyâmete kadar, cümle ümmeti o kefeye koyup, bütün ümmeti Alî ile bir tartdılar. Alî cümleden ziyâde geldi [ağır geldi]**. Sonra o terâzîyi gök yüzüne çekdiler.)**

Onuncu Menâkıb: Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Ondan başka ilâh olmıyan Allahü teâlâya yemîn ederim ki, âlemin yaratılmasından beri hiç bir Nebî ve Mürsel, ümmetlerinden Ebû Bekr-i Sıddîkdan fazîletli kimse ile sohbet etmemişdir.)** Yine Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurmuşdur ki: **(Âlem halk olunalıdan beri, yüzyirmidört bin Peygamberden hiçbiri, Ömer bin Hattâb gibi dîni kuvvetli birisi ile sohbet etmemişdir.)** Yine Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurmuşdur ki: **(Hiç kimsenin dili, Allahü teâlâ ve tekaddes hazretlerinin kelâmını, Osmândan çok zikr etmemişdir.)** Yine Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurmuşdur ki: **(Âlem vücûda geleliden beri, hiçbir behâdırın eli ve kolu ehl-i kâfirin başına, Alînin eli ve kolu kadar kuvvetli kılıç vurmamışdır.)**

Onbirinci Menâkıb: Abdüllah bin Ebî Baysânîye Allahü teâlânın Arşından sordular. O dedi ki, Yahyâ bin Ebî Tâlibden; Allahü teâlânın Arşından süâl etdim. O da dedi ki, ben de, Abdülvehhâb bin Atâdan, Rabbil’izzenin Arşından süâl etdim. O da Sa’îd bin Urveye Rabbil’izzenin Arşından süâl etdim, dedi. O da, Katâde bin Deâmeye Rabbil’izzenin Arşından süâl etdim, dedi. O da, Enes bin Mâlike “radıyallahü anh” Rabbil’izzenin Arşından süâl etdim, dedi. O da, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerine süâl etdi. Resûlullah se’âdetle buyurdular ki: **(Ben de Rabbimin Arşından Cebrâîl aleyhisselâma süâl etdim. O dedi, süâl eyledim, Mikâîl aleyhisselâmdan, Rabbil’izzenin Arşından. O buyurdu, süâl eyledim İsrâfîl aleyhisselâmdan, Rabbil’izzenin Arşından.O buyurdu; ben süâl eyledim Levh-i mahfûza, Rabbil’izzenin Arşından. O dedi, süâl eyledim, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerine, Arşından ve Arşın büyüklüğünden. Allahü Sübhânehü ve teâlâ buyurdu ki, Arş-ı Mecîdin üçyüzaltmışbin kâimesi var,**

ya'nî ayağı var. Her ayağının altmışbin kerre yedi kat gök ve yer kadar büyüklüğü var. Her ayağının altında altmışbin sahrâ, her sahrâda altmış bin âlem, her âlemin yaratılan insan ve cinnin altmış bin katı kadar mahlûku var.) Burada anlaşıldığı üzere, Allahü teâlânın yaratdıkları kemâl üzeredir ve cemâldedir. Ondan dahâ mükemmelinin olması mümkin değildir. Herkes Allahü teâlânın yaratdıklarını fehm edip, Allahü teâlânın azamet ve celâlini anlıyamaz. Herkesin ilmi ve aklı, Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretlerinin melekûtinin izzetine ve ceberûtinin sırrına erişemez. Allahü teâlâ hazretlerinin gayb-ül gayb esrârının sırrından, cümle halkden bir kimse bir nefesi âşikâre alamaz. Nasıl ki, bir şâir beyân etmişdir:

..

Aşk yolunu tutanların kapısında bekle,
Âşıklığın bayrağını meydâna çıkarma.

Aşk nişânsız ve belirsizdir,
Kimse o nişânsız Zâtdan bahs etmesin.

Sermâye kalmayınca aşk da kalmaz,
Câna ve cihâna güvenme.

..

Âşıkların lebbeykini söylemiyen,
Büyüklük mahremi olamaz.

[Allahümmagfir lî ve li-vâlideyye ve li-ecdâdî ve ceddâtî ve li-âbâî-ve ceddât-i zevcetî ve li-ihvetî ve ehavâtî ve lil-mü'minîne vel-mü'minât vel-müslimîne vel-müslimât el-ahyâ-i minhüm vel-emvât bi-rahmetike yâ Erhamerrâhimîn.]

Çok sayıdaki mahlûklar ve melekler, Allahü teâlâ ve tekaddes hazretlerinin Âdemi ve evlâdını, iblîsi, gökleri ve yerleri Cenneti ve Cehennemi yaratdığını bilmezler. Sâdece Ebû Bekr, Ömer, Osmân ve Alî "radıyallahü teâlâ anhüm" hazretlerine ve onların muhib sâdıklarına istigfâr ederler. Onların afv olunmasını taleb ederler. Burada Ehl-i sünnet vel cemâ'at i'tikâdında olanlara büyük şeref ve fazîlet vardır. Bunun için sevinmeli, Allahü teâlâya şükr ve hamd etmelidir.

Onikinci Menâkıb: Bu hadîs-i şerîfin tercemesi çokdur ve uzundur. Lâkin lâzım olduğu mikdâr beyân edelim. Abdüllah ibni Abbâs "radıyallahü teâlâ anhümâ" hazretleri rivâyet et-

mişdir. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri ne vakt ki, vâsıtasız ve âletsiz Âdem “alâ nebiyyinâ aleyhissalâtü vesselâm” hazretlerini kendi yed-i kudreti ile halk etdi. O zemân onu bir aksırma ile imtihân buyurdu. Aksırma Âdem “aleyhisselâm” hazretlerinin mubârek ağzından çıkdı. Cân-ı azîzi [rûhu] istedi ki, aksırma ile bedeninden ayrılsın. Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretleri Âdem aleyhisselâma ilhâm buyurdu. O zemân Allahü teâlâ hazretlerine tahmîd etdi. [Ya’nî Elhamdülillah, dedi.] Karşılığında Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretleri (Yerhamükellah) buyurdu. Ma’nâsı şudur: Allahü teâlâ sana rahmet eder ve senin nesline rahmet eder ve bereket verir. (Elhamdülillah) bereketi ile Âdem aleyhisselâmın bedeni aksırma sıkıntısından kurtuldu, râhata kavuşdu. (Yerhamükellah) bereketi ile cân-ı azîzi [rûhu], mubârek bedeninde râhatlayıp, râhat oldu. Lâkin, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinden (Yerhamükellah) mubârek lafzını işitince, hemen o zemân iki elini, başı üzerine koyup, dedi ki, âh, âh, herhâlde bir günâh işledim. O melekler o vakt orada hâzır idiler. Dediler ki: Yâ Âdem! Sen ilm-i gaybı bilmezsin. Olmamış günâhı nasıl bildin. Âdem aleyhisselâm buyurdu ki: Evet, ben ki, Âdemim. Günâh işlemeseydim Allahü teâlâ hazretlerinin rahmetine kavuşmazdım. Zîrâ, Allahü teâlâ hazretlerinin rahmeti ve mağfireti günâhkârlar içindir.

Abdüllah ibni Abbâs “radıyallahü anhümâ” hazretleri der ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Âdem aleyhisselâmın bedeninin bir bölüğü canlı, bir bölüğü cansız olduğu vakt, Âdem arkası ile göğsü arasından bir söyleyicinin sesini işitdi ki, Âdemin rûhu o sesin aşkı ile titredi. O söyleyici dedi ki, (Rabbimize şükr olsun. Onun çocuğu yokdur. Mülkünde ortağı yokdur. Onu çok büyük bilmek lâzımdır.) Ondan sonra bir ses dahâ işitdi ki, (Doğru söyledin. Rabbimiz büyükdür. Azîzdir) diyordu. O sesden sonra gördü ki, bir nûr mubârek göğsünde meydâna geldi. O nûrun şevketinden Cennetin kapıları açıldı. Ondan sonra o nûrun berâberinde birbirine müsâvî iki nûr dahâ Âdem aleyhisselâmın göğsünde meydâna geldi. O iki nûr birbirine muvâfakat ve müsâadetle, öyle bir parıldadılar ki, Cennetin dereceleri ve bu dere-**

celerde ne var ise hepsi, açıkca göründüler. Beşinci kerre Âdem aleyhisselâm kendi bâtını aynasında [rûhunun aynasında] **bir şahs sûreti gördü. Şemâilinde** [görünüşünde] **heybet ve şefkat sebeblerinden ve eserlerinden çok çok zuhûra gelip hâsıl olmuş bir şahs ki, çok kuvvetli, gâyet şiddetli, fevkal'âde heybetli, iri yapılı ve sıhhatli idi. Aynı zemânda kemâl-i gayret ve salâbetle süslü bir kılınç sûreti de o sûretin omuzuna konulmuş. Âdem aleyhisselâm buyurdu ki, o beş nesne o beş kimsedendir. Birinci, söyleyiciden, ikinci, tasdîk ediciden, üçüncü, nûrdan, dördüncü, nûrdan, beşinci söyliyen ve o kılıncı taşıyan heybetli ve siyâsetli şahsdan ki, onun gibi birbirine ulaşmış ve rahmet ve kerâmetle süslenmişdir.)**

Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdu ki: Cebrâîl aleyhisselâm dedi: Âdem aleyhisselâmın, üst yarısı rûhu ile canlı, alt yarısı cansız olduğu vaktde, kendi baş gözü ile ve gerekli kulağı ile o beş nesneyi ve o beş nesneden görmesi gerekeni gördü, işitmesi gerekeni işitdi. O acâibliği görünce, başından kendi kendine hareket etdi. Mubârek lisânını tesbîh ve tehlîl ve tahmîd ve tekbîr ile Allahü teâlânın yüceliğini dile getirdi. (Sübhâneke rabbî. Sübhâneke rabbî. Sübhâneke rabbî. Mâ a'zameke ve mâ a'zam kudretike ve mâ evsa' mağfiretike ve rahmetike. Lâ ilâhe illâ ente tebârekete ve teâleyte rahmeten vesiat külle şey'in ilmen ve ahseyte külle şey'in adeden.) [Ey noksan sıfatlardan münezzeh olan Rabbim. Seni tesbîh ederim. Seni noksan sıfatlardan tenzîh ederim. En büyük kudret, en geniş magfiret ve rahmet Sendedir. Senden başka ilah yokdur. Sen çok büyüksün ve şânın çok yüksekdir. İlmin herşeyi içine almışdır.] Yâ Rabbel'alemîn! Bana haber ver ki, bu gördüğüm şaşılacak iş nedir. İşitdiğim güzel ses neden ötürüdür. O kimse kim idi. Sana şükr ve senâ etdi. İkinci kim idi ki, evvelkini tasdîk etdi. O nûr ne nûr idi ki, Cennetin kapıları o nûr ile açıldı. Yâ o iki nûrlar da ne nûr idi, o nûrdan sonra ki, Cennetin dereceleri o iki nûrdan aydınlandı. O âhıretde gördüğüm; heybetli, salâbetli sûret, kimin sûreti idi. Allahü Sübhânehü ve teâlâ buyurdu ki: Yâ Âdem! Henüz onların meydâna çıkmaları vakti gelmedi. Ammâ sen bu sâatde Âdemsin. Sana lâzımdır ki, onlardan iki nesneye kanâat edesin. Birincisi, onların adları o yerde yazılmışdır; göresin. İkincisi, sıfatlarını benden

işitesin. Âdem “aleyhisselâm” dedi ki: Yâ Rabbil’âlemîn! Sen neyi irâde edersen o olur. Ne buyurursan o meydâna gelir. Allahü teâlâ hazretlerinden buyruk geldi ki, (Yâ Âdem! Biz bu sırrı sana açdık, perdeyi kaldırdık. Bak, göresin.) Âdem aleyhisselâm iki gözünü arş tarafına çevirdi. Arşın kenârında, (Lâ ilâhe illallah. Muhammedün Resûlullah! Ebû Bekr-i Sıddîk. Ömer-ül Fârûk. Osmân-ı Zinnûreyn. Aliyyül Mürtedâ.) yazılmış gördü. Âdem “aleyhisselâm” dedi ki: Yâ İlâhî! Meğer bunları benden evvel yaratmışsın. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri buyurdu: Yâ Âdem, ben onları senden evvel yaratmadım. Muhakkak senin neslinden yaratacağım. Lâkin adlarını gökden ve yerden, Cennet ve Cehennemden ikibin kerre bin sene evvel, Arş üzerinde ve tâcı üzerinde yazmışım. Senin evlâdların dünyâda, her ne vakt ki, benim ismlerimi zikr ederler. Benim bendelerim olan melekler de, ulvî âlemde, onların ismlerini zikr ederler. Âdem aleyhisselâm dedi: Yâ Rabbî! Onların yüzünü görmeyip ve onları görmekle şâd ve hurrem olmadıkdan sonra, bana onların adlarını görmekden ne fâide olur. Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretleri buyurdu: Yâ Âdem; onların adlarını bu vaktde görmenin fâidesi şudur ki, ilmel yakîn bilesin ki, senin hayâtın vaktinde veyâ senin evlâdın vaktinde karşılaşacağınız her lüzûm ve ihtiyâc, onların sebebi ile görülür. Onların şefâ’atinden gayri kurtuluş yokdur. Senin etdiğin her düâ veyâ senin evlâdının etdiği düâların kabûlüne sebeb onların şefâ’atlarından gayri yokdur. Bu söz söylendi ve geçdi.

Hayât Âdem aleyhisselâmın mubârek teninde karâr kıldı. [Ya’nî bedeni canlandı.] Cennete girdi. Yasak edilen ağacdan yidi. Bu sebeble Cennetden dışarı düşdü [çıkarıldı]. Dürlü dürlü ve çeşidli üzüntüler ile karşılaşdı. Üçyüz sene aralıksız Allahü teâlâdan hayâ edip, istigfâr ve düâlar eyledi. Üçyüz sene temâm oldukda, bir gün yukarıda söylenilen sözler hâtırına geldi. Hemen o sâatde iki elini kaldırıp ve iki gözünü arş-ı azîm tarafına dikip, dedi ki: Ey âlemlerin Rabbî! O beş kimsenin hürmeti için ki, onların rûhlarını kendi sînemde müşâhede etdim. Ve ismlerini Arşın kenârında yazılmış gördüm. Onlar, Muhammed Mustafâ “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri ve Ebû Bekr-i Sıddîk ve Ömer-ül Fârûk ve Osmân-ı Zinnûreyn ve Aliyyül Mürtedâdır “radıyallahü teâlâ anhüm

ecma'în". Benim günâhımı onların hürmetine afv et. Hemen Cebrâîl aleyhisselâm geldi ve dedi ki: Yâ Âdem, senin özrün ve düzelmen ve tevben kabûl olması, O kimselerin hurmetine ve haşmetine oldu. Âdem "alâ nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselâm", işte böyle işleri ve sözleri işitdikden ve gördükden sonra, o beş kişinin şânını ve hâlini Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretlerinden süâl etdi. Allahü teâlâ onların hâllerini, sîretlerini, yollarını ve güzel mu'âmelelerini beyân buyurdu. O vaktde Âdeme bildirdi ki, yâ Âdem! Şükr ve senâ etdiğin o söyleyici, âlemin vücûdunun aslıdır ve âlemde yaşıyanların kutbudur. Üzerine hüccetdir. Bütün varlıklar onun sâyesinde vardır. O kimsedir ki, halkla, benimle ve kendi ile doğrudur. O kimse ki, şirkin ve nifâkın kökünü ve temelini keser. İnâd perdesini yırtar. O, bâtılın başını ve boynunu kırar. Ve söndürür. O, küfrün hiçbir yerinde kâdir ve kıymetini koymaz. O, benim ismetimin sırrındadır. Ve nusretimin himâyesindedir. O bir çırâğdır. Ben kara gönülleri o çırâğın nûru ile parlatır, aydınlatırım. O bir dostdur ki, ben onun dostlarının cürüm ve cefâsını ve kendi dostlarımın sehv ve hatâsını onun hürmeti ile örterim. O resûl, rahmet ve kerâmetdir. O kıyâmet gününde, yalnız başına mahşerdekilere şefâ'at eder. O arabî olan Ahmed, Hâtem-ül nebiyyin ve Kureyşi olan Muhammeddir. Bütün Resûllerin seyyididir.

Yâ Âdem! O ikinci ki, birinciyi üç kerre tasdîk etdi. O Ebû Bekr-i Sıddîkdır. O ihtiyâr [şeyh] çok büyük, kemâl ve cemâl ile süslenmişdir. Ahlâkı güzelliklerde öğülmüş ve beğenilmiş bir yegânedir [eşsizdir]. Hayrlı ve çok iyidir. Dînin muhiblerinin [sevenlerin] güzîdesidir. Hiçbir amel işlemezden evvel bizim kabûl olunmuşumuzdur. Vücûda gelmezden [yaratılmadan] evvel, husûsî muâmele edilen üstün kimselerin tanınmışıdır. Onun sîreti ehl-i islâma ışıklı yoldur. Onun tarîkati [yolu] ehl-i sünnet vel cemâ'at için ana caddedir. Hem râzı olmuş, hem de râzı olunmuşdur. Hem muvaffak, hem mukarrebdir. Sâbıkdır ve sâdıkdır. Müslimânlık dîninin aslında, doğru ve dürüstdür. Atîk-i ezhardır. Sâdık-ı ekberdir. Yüzyirmidörtbin ümmetin büyüğü ve efendisidir.

Yâ Âdem! O nûr ki, onun ışığı ile Cennetin kapıları açıldı.

O kimsedir ki, bu kendi gönderdiğim Hak dînime onunla nusret veririm. Ben islâmı onunla azîz ederim. Ben hakkı ve hak ehlini onunla meydâna çıkarırım. Bâtıl ve bâtıl ehlini onunla yok ederim. Şeytânı onun ile korkuturum ve kaçırırım. Ben îmânı küfrden, küfrü îmândan onunla ayırırım. Âhır zemânda Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin dînine nusreti onunla peydâ ederim. O milletin direğidir. Zînetidir, hüccetidir; çırâğıdır. O vâhib (afv eden), evvâb, tevvâb [tevbe edici] ve Ömer-ül Hattâbdır.

Yâ Âdem! Ammâ o iki nûr ki, birbirine muvâfık ve müsâid ve birisi îmân nûru ve birisi Kur'ân nûrudur. O iki nûrun ehli ve o nûrun mahremi, hayâ sâhibi Osmân bin Affândır. Hem nâşîr-i Kur'ândır. O, benden râzıdır. Ben ondan râzıyım. Doğru kanâatli ve doğru düşüncelidir. Her ne yaparsa ihlâs üzeredir. Her ne söyler ve buyurur ve işitirse ihlâs üzeredir. Geceleri kıyâmda ve kuûdda [ka'dede], rükû'da ve secdede diri tutar. Nebîlerin rûhunu ve meleklerin şahsını, kendi tehlîl ve tesbîhi ile âsûde ve râhatlıkda tutar. Dirlik vaktinde [sulh zemânında] kerâmet ehli olur. Kıtâl [harb] vaktinde, kemâl ve şehâdet ehli olur.

Yâ Âdem! O civânmert ki, onun sûreti sînenle iki yanın arasında tasvîr edilmişdir. O merddir ki, fütüvvet ve mürüvvet esâsı olarak ne varsa, şecâat ve şehâmet temeli olarak ne mevcûd ise, hepsi bir onun şemâilinin rüzgârında yer tutmuşdur. Civânmerddir ve şîr-i merddir [aslan gibi yiğitdir]. Sığınılacak bir kal'adır. İlm hazînesidir. Hilm kaynağıdır. Süvârî olduğu [ata bindiği] vaktde, mukaddem ve sâbıkdır. Yaya olduğu zemân müctehidlerin büyüğü, hidâyet ehlinin sancağı ve vilâyet ehlinin rabbânîsidir. Kendi ameli ile sâbık ve benim hükmümle nâtıkdır. Her gâlib üzerine gâlib ve adı Alî ibni Ebî Tâlibdir "radıyallahü teâlâ anh".

Diğer rivâyet: Âdem "alâ nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselâm" onların ism-i şerîflerini arşda gördüğü vakt, dedi ki: Yâ Rabbî! Gördüm ve bildim, ammâ, onların herbirşeyi benimle kalır mı, yoksa benden ayrılır mı? Cevâb geldi ki, yâ Âdem! Sen bizim ahdimizde vefâ üzerindesin. Bizim emrimizde ve rızâmıza tâbi'sin. Bu hediyyeler, bu inciler, bu nûrlar, sendedir,

seninledir. Ahdimizi bozar ve vefâdan dönersen ve emr ve rızâmıza muhâlefet edersen, o vakt sen bilirsin. Hazret-i Âdemin cânı [rûhu], mubârek tenine dağılıp, yerleşdi. Bedende [tende] sükûnet buldu. Cennet hullesini giydi. Kerâmet tâcını başının üzerine koydu. Kurbiyyet kemerini bağladı. İzzet tahtının üzerine oturdu. Aslı misk-i esfer [çok güzel koku] olan o uğurlu ve bereketli binek üzerinde, gökler melekûtine geldi. O binek üzerinde Cennetlere geldi. Kudsî âlemlerin hepsinde dolaşdı. Her âlemde, o âlem halkının kıblesi oldu. Cebrâîl ve Mikâîl Âdemin ma'iyyetinde gidiyordu. Bütün bu fazîletleri, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri Fahr-i âlem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin bereketi ile verdi. Âdem aleyhisselâmın hullesinin [elbisesinin] rengi yıldız gibi ve mubârek teninin rengi ay gibi, mubârek yüzünün rengi güneş gibi idi. Mubârek alnı üzerinde yazılmış: Lâ ilâhe illallah Muhammedün resûlullah. Ebû Bekr-i Sıddîk, Ömer-ül Fârûk, Osmân-ı Zinnûreyn, Aliyyül Mürtedâ. Mukarreblerden, mukaddeslerden, rûhânîlerden, kerûbîlerden o kadar melek, hazret-i Âdemin gelip-geçeceği yollar üzerine dururlardı. Âdem aleyhisselâmın yüzüne bakarlar, alnında yazılı olan (lâ ilâhe illallah Muhammedün resûlullah, Ebû Bekr-i Sıddîk, Ömer-ül Fârûk, Osmân-ı Zinnûreyn, Aliyyül Mürtedâ)yı görürlerdi. Âdem aleyhisselâm Cennetde ni'metlenip ve zevklendi. Sonra sûrî isyân olup, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri, lutf-i kereminden tevbesini kabûl edip, zellesini afv etdi. Âdem aleyhisselâm düâ edip, dedi: Yâ Rabbî! Bir kerre dahâ o beş nûru bana getir. Allahü teâlâ, Âdem aleyhisselâmın düâsını kabûl edip, Âdeme Cennetin şimşîr ağacından bir tabût [sandık] indirdi. O tabutda, ezelî ilmi ve ezelî irâdesi te'alluk etmiş, üç arşın yüksekliği, üç arşın eni vardı. Tabutda yüzyirmidört bin Nebînin sûreti, o sûretin herbirine bir hâne olmak üzere yüzyirmidört bin hâne, her hâneye de dıvâr, dam, kapı, pencere, perde ve perdedâr halk etmiş. Başlangıçda Âdem aleyhisselâmın hânesi, sonunda Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin hânesi vardır. Bir tarafında Enbiyâ hânesi, bir tarafında hazret-i Resûlullahın kırmızı yâkutdan hânesi. Hâne ortasında nemâza durmuş ve sağ elinin ayasını sol elinin üzerine koymuş ve Resûlullah hazretlerinin sağ tarafında bir merd-i mutî'nin

[itâat eden merdin] sûreti vardır ki, alnında yazılmışdır: Bu Ebû Bekr-i Sıddîkdır. Sol tarafında da bir merdin sûreti vardır ki, alnında yazılmışdır: Bu Ömer-ül Fârûkdur. O merd ki, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinden gayri kimseden korkmaz. Önünde Osmânın "radıyallahü anh" sûreti ve alnı üzerinde yazılmışdır ki: Bu, iyi merdlerin hâsı ve iyi kulların büyüğüdür. Hazret-i Mustafânın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" arkasında Aliyyül Mürtedânın sûreti, kılıcını omuzuna almış ve alnı üzerinde yazılmış ki, Mustafâ hazretlerinin birâderi ve amcazâdesidir. Ondan sonra Çihâr yâr sûretinin etrâfında amcaların ve dayıların sûreti ve diğer halîfeler ile vekîllerinin sûreti, muhâcir ve ensârın gâzîlerinin hepsi, başlarında yeşil imâme ve yeşil tâclar ve yeşil silâhlar ve binekleri de hepsi yeşil. Yarın kıyâmetde de böyle gelirler. Dünyâda güneşin nûru dünyâyı aydınlatdığı gibi, onların atlarının tırnaklarının nûru arasat meydânını nûrlandırır. Âdem aleyhisselâm dünyâda hayâtda idi; o tabut yanında idi. Âdem aleyhisselâm dünyâdan göç etdiler. Şît "alâ nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselâm" hazretlerine mîrâs kaldı. Şîtden "aleyhisselâm" İdrîse "aleyhisselâm" ve böylece tâ İbrâhîm Halîl ve İsmâ'îl ve Mûsâ Kelîmullah ve Îsâ ibni Meryem "alâ nebiyyinâ ve aleyhimüssalâtü vesselâm" hazretlerine mîrâs kaldı. Bu kıssa uzundur. Bundan maksad odur ki, hazret-i Âdemin zemân-ı şerîfinden, hazret-i Îsânın zemân-ı şerîfine kadar her bir Nebî ve her bir Resûl, gazâya gideceği ve Allahın düşmanları ile harb edeceği zemân, o tabutu kendi ile berâber götürürdü. Muhammed Mustafa "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin berekât ve hayrâtından ve Çihâr yâr-i güzînin berekâtından zafer ve nusret ve fırsat müyesser olurdu. Bu konu **(Kısâs)**da mevcûddur.

Onüçüncü Menâkıb: Sahîh isnâd ile Atâdan, o da Abdüllah bin Abbâsdan "radıyallahü teâlâ anhümâ" bildirilen hadîs-i şerîfde, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki: **(Kıyâmet günü bir nidâ edici, nidâ eder ki, Ehlullah olan kalksın! Ebû Bekr, Ömer, Osmân ve Alî** "radıyallahü teâlâ anhüm" **kalkarlar. Ebû Bekre denilir ki: Var, Cennet kapısında dur. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin rahmeti ile, istediklerini Cennete koy. İstemediğini de Allahü teâlânın kudreti ile Cennete koyma. Ömere** "radıyallahü teâlâ anh" **denir: Var, mî-**

zân [terâzî] **yanında dur! Kimi istersen, Allahü teâlânın bereketi ile mîzânını ağır et. Kimi istersen, Allahü teâlânın bereketi ile, mîzânını hafîf et. Osmâna** “radıyallahü teâlâ anh” **denilir. Al bu asâyı. Var Kevser havzının yanına dur! Kimi istersen havuzdan su içir. Kimi istersen içirme. Alîye** “radıyallahü teâlâ anh” **denilir ki: Bu hulleyi giy! Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri bu hulleyi senin için hâzırlamışdır.)**

Şimdi, ey sünnîler, ehl-i sünnet i’tikâdında olan temiz müslimânlar! Bu dört hâl, Çihâr yâr-i güzîn “radıyallahü teâlâ anhüm ecma’în” hazretlerinin şeref ve fazîletinin ifâdesidir. Ma’lûm olsun ki, Alî “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinin hulle giymesi, ikbâl-i tâmdır. Kevser şerâbı üzerine emîn olmak, Osmânın “radıyallahü teâlâ anh” işi oldu. Adâlet terâzisini kendi fermânında tutmak Ömerin “radıyallahü teâlâ anh” işi oldu. Cennetde tesarruf etmek Ebû Bekrin “radıyallahü teâlâ anh” işi oldu. Cümlesinden üstün ve efdaldir.

Ondördüncü Menâkıb: Ubeyy bin Kâ’b “radıyallahü teâlâ anh”, Eshâb-ı güzîn “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în” hazretlerinin Kur’ân-ı kerîm okuyanlarının efdallerindendir. O rivâyet etmişdir. Ben bir gün Vel-Asr sûresini, Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” huzûr-ı şerîflerinde okudum. Bitirince, dedim ki: Yâ Resûlallah! Vallahi, benim canım, babam ve anam sana fedâ olsun ki, lutf eyleyip, bu sûre-i azîm-üş-şânın tefsîrini beyân buyurun. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: Birinci âyet-i kerîmede meâlen, **(Allahü tebâreke ve teâlâ günün âhırine yemîn ederim)** buyurmuşdur. İkinci âyet-i kerîmede meâlen, **(Elbette, Ebû Cehlin işi ziyânda, zelîl ve başı aşağıdadır)** buyurmuşdur. Üçüncü âyet-i kerîmede meâlen, **(Ancak îmân edenler)** buyurması, Ebû Bekr-i Sıddîk içindir. [ve devâmında meâlen] **(Amel-i sâlih işliyenler)** buyurulması, Ömer-ül Fârûk içindir ki, çok amel işleyici ve şükr edici ve iyi işler yapıcıdır. **(Hakkı tavsiye ederler)**; Osmân-ı Zinnûreyn içindir ki, sabr tutucu ve hayâ-hilm sâhibidir. **(Sabrı tavsiye ederler),** Aliyyül Mürtedâ içindir ki, vefâkârdır ve kendini hıfz edicidir.

Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri, Kelâm-ı kadîm tefsîrinde, Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ

anh” hazretlerini îmâna benzetdi. Ömer-ül Fârûk “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerini amel-i sâlihe benzetdi. Osmân “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerini hak işde vasıyyete denk etdi. Aliyyül Mürtedâ “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerini, sabr işinde vasıyyete benzetdi. Ebû Bekr “radıyallahü anh” îmân yerinde oldu. Ömer “radıyallahü anh” amel yerinde oldu. Ömer Ebû Bekrin fer’idir. Ebû Bekr îmân yerindedir. Îmân kalbin fi’lidir. Ömer amel yerindedir. Amel bedenin fi’lidir. Kalb bedene tâbi’ değil, beden kalbe tâbi’dir. Allahü teâlâ ve tekaddes hazretlerinin Kur’ân-ı kerîminde okursun ve görürsün. Âyet-i kerîmede; **(Îmân edenler, sâlih amel işleyenler, hakkı tavsiye edenler, sabrı tavsiye edenler)** buyurulması, burada da, önce Allahü teâlâ hazretlerini bilesin. Sonra Muhammed Mustafâ “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerini bilesin ve dîn-i islâmı tutasın. Dîn-i islâm üzerine sülûk edesin [ilerleyesin]. O Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerini hak üzere halîfe ve imâm bilesin. Ondan sonra Ömer “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerini, ondan sonra Osmân “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerini, ondan sonra Alî “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerini hak üzere halîfe ve imâm bilesin. Ümîd olur ki, onların muhabbetleri hurmetine müslimân dirilirsin ve kıyâmet günü müslimânlar safında olup, müslimânlar zümresinde haşr olursun. Bütün şiddetlerden ve belâlardan emîn olasın, inşâallahü teâlâ.

Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdu: **(Her kim bir kerre nemâzda veyâ nemâz hâricinde Vel-asr sûresini okursa, o kimse, Allahü teâlâ ve tekaddes hazretlerinden iki şey bulur. Biri dünyevî, biri uhrevî. Dünyevî olan odur ki, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri, ömrünün sonuna kadar sabr mührünü vurur. Tâ ki, o kimsenin ölüm cihetinden hiçbir korku ve sıkıntı önüne gelmez. Uhrevî olan odur ki, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri o kimseyi kıyâmetde hak ehli ile ve kendi hâs kulları ile haşr eder. Tâ o kimsenin de gönlüne yalnızlık ve kimsesizlik cihetinden bir korku ve yabancılık fikri gelmez. Her bir okumağa bu iki ni’metin karşılığı hâzırdır. Bu Vel-asr sûresi hem hakkı zikr eder, hem sabrı zikr eder. Bu sûreyi okuyanın, dünyâda ömrünün sonu sabr üzere olur. Âhıretde haşrı, hak ehli ile olur. Âyetleri dörtdür. Kelimeleri ondörtdür. Harfleri altmışsekizdir. Her âyetin sonunda çok tehıyyât**

ve salavât ve her kelimenin sonunda çok berekât ve hayrât ve harflerinin mukâbilinde çok derece ve hasenât vardır.)

Onbeşinci Menâkıb: Bu haber, Çihâr yâr-i güzîn "radıyallahü teâlâ anhüm" hazretleri hakkında meşhûr haberlerden biridir ve onların fazîlet ve şerefleri beyânında vârid olmuşdur. Onların muhabbetleri bizim bedenimizde ve canımızda hayâtımız gibi olmuşdur. Cânımızda îmânımız gibi olmuşdur. Elhamdülillah! Onların muhabbet güneşleri bundan da fazla olursa, lâyıkdırlar. Eğer yüz bu kadar veyâ bin bu kadar veyâ dahâ da fazla olursa yine lâyıkdırlar. Hiçbir kimse, bu âna kadar onların dostluğundan dolayı ziyân etmemişdir. Bundan sonra da etmez. Hiçbir ferd bu zemâna kadar onlara düşmanlık yapmanın fâidesini görmemişdir, zararını görmüşdür. Bundan böyle kıyâmete kadar onlara adâvet sebebi ile bir fâide bulmak ihtimâli yokdur. Mutlaka zarar vardır. O kimseler hem Muhammed Mustafânın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" makbûlü ve mardîsi olur ve hem Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin mahbûb ve memdûhu olur. Dahâ ne istersin. Bundan ziyâde ne gerek. Oradan ki, niyyet himmetdir ve ta'rîf-i muhabbetdir. Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin ve Çihâr yâr-i güzînin temiz olmalarında ve büyüklüklerinde şek ve şübhe yokdur. Kur'ân-ı kerîmde geçen âyet-i kerîmeleri zikr etdik. Menâkıb-ı şerîflerinde ve o haberler ve eserlerin çokluğundan ki, tafsîl etdik ki, şerefli şânlarında gelmişdir. Acaba o insâfsız ve mürüvvetsiz ve zâlim ve münâfık kimseler, bu kadar Kur'ân-ı azîm âyetlerini ve bu kadar Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin hadîs-i şerîflerini okur ve dinlerler de, niçin gönlünde tutmaz ve inkiyâd ile kabûl etmezler. Göklerin ve yerin bile Çihâr yâr-i güzînin şerefinden haberleri vardır. Cennet ve Cehennem onların nefesinden haberdârdır. Süflî âlem [dünyâ], üzerinde o büyükleri taşıdığı için iftihâr duyar [öğünür]. Levh ve kalemin her ikisi, Çihâr yâr-i güzîni senâ eder. Arş ve Kürsînin her ikisi Çihâr yâr-i güzîne düâ eder. Allahü teâlâ ve Resûli, Çihâr yâr-i güzîni medh ederler.

[Meâl-i şerîfi; **(... Sabr edenler ...)** olan Âl-i İmrân sûresi 17.ci âyet-i kerîmesi, Çihâr yâr-i güzîn ile alâkalıdır.] Sağlam ri-

vâyet ile Abdüllah bin Abbâsın “radıyallahü teâlâ anhümâ” bildirdiği hadîs-i şerîfde, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri, bir cemâ’ate karşı buyurdu ki, kıyâmet günü olunca, herkesin niyyet ve himmeti, gam ve sıkıntıdan kendisini kurtarmak olur. Önce gelenler ve sonra gelenler, murâdlı ve murâdsız [istekli, isteksiz] bir meydânda toplanırlar. Kendi defterlerini okumak üzerine ve kendi yönlerinin katılığı üzerine ve kendi iyi bahtını kabûl etmek üzerine veyâ Allahü teâlâ muhâfaza etsin, kendi kötü bahtını kabûl etmek üzerine gönül verirler. Eğer bu tarafda söz söyler isek, söz uzar ise de, eğer söylemeyip, geçersek, gam ve gussada kalırız. Bunun için burayı uygun bir şeklde beyân edelim. Lâkin gönül katılığı ve göz körlüğü fâide vermez. Âdem “alâ nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselâm” hazretlerinin zemân-ı şerîflerinden kıyâmet kopuncaya kadar, her kim ki, vücûda gelmişdir, hepsi toplu olarak veyâ müteferrik olarak temâmı toplanırlar. Bir kavm ayak üzerine durmuş, bir kavm dizleri üzerine durmuş şekldedir. **(Her ümmeti dizleri üzerine oturarak toplanmış görürsün!)** buyurulmuşdur. [Câsiye sûresi 28.ci âyet-i kerîme meâli.] Kalbleri göğüsde hurûşa gelmiş, beyinleri dimâglarda cûşa gelmiş olur. Dizleri üzerine gelmiş kimsenin gönlü sıkıntıda olur. Kendilerinden bîzâr olurlar. Ümîd etdikleri şeylere kavuşamadıklarını, lezzetlerden uzak olduklarını görürler. Gönüllerini [kalblerini] kendi yapdıklarının ve dediklerinin cezâsı ile başbaşa bırakırlar. Büyük ve küçük günâhlıları, bir tarafda tutarlar. Kuvvetli ve za’îf hasmları diğer tarafda tutarlar. Mürâîlik, yankesicilik, nemmâmlık, ikiyüzlülük perdelerini yırtarlar. [Ya’nî bu vasflar açığa çıkar.] Dimâglarda, gönüllerde olan her ne varsa açığa çıkar. Yâ se’âdet nûruna kavuşur. Veyâ Allahü teâlâ korusun, şekâvet ve zulmetine kavuşur. [Şûrâ sûresi 7.ci âyet-i kerîmesinde meâlen], **(Bir fırkası Cennetde, bir fırkası Cehennemde olurlar)** buyuruldu. Mü’min ve kâfirin başdan gidecekleri yer belli olur. Bu bâbda bu kadar yazıldı.

Biz bîçâreler ve derdine dermân arayanlar. Ne edelim, ne yapmağa kâdiriz. Biz nasîbsiz kimseler, kime ne söyliyelim, kime ne ağlayıp, sızlayalım. Keşki, annemizden doğmıyaydık. Veyâ çocuk iken ölse idik. [Meryem sûresi 23.cü âyet-i kerîmesinde; Îsâ aleyhisselâmın doğumu zemânında; hazret-i Meryemin;

(Ne olaydı bu hâlden evvel ölmüş olsaydım; unutulup gitseydim) dediği bildirilmekdedir.] Yâ Rabbî! Sana karşı ağlayıp-sızlayalım. Muhammed Mustafâ “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerini sana şefâ’atçi getirelim. Sonra Çihâr yâr-i güzîn “radıyallahü teâlâ anhüm” hazretlerini de sana şefâ’atçi getirelim. Evet, evet. Vallahi delîl budur. Gözümüzün suyu, böyle günde, böyle vaktde gâyet hoşdur, büyük sermâyedir.

Rubâi’:

Senin aşkın zarar olsa da, her ne kadar, yine hoşdur,
Aşkında can korkusu olsa yine de hoşdur.

Diyelim ki, bu dünyâda sana kavuşamadım,
Âhıretde bir ümîd, bulunsa yine de hoşdur.

Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” kıyâmet gününün şiddetini, dehşetini beyân etdikden sonra buyurdular ki, bu şiddetli ânda iki minber getirirler. Her ikisi de kemâli nûr ile münevver, her ikisi hâlis nûrdandır. Birisini Arşın sağ tarafına, birisini sol tarafına koyarlar. İki şahs, ikisi de mukarreb melek, ikisi de heybetli ve haşmetli gelirler. O iki minber üzerine otururlar. Ondan sonra, o sağ tarafda minberde oturan güzel ses ile der ki, (Beni bilmiyenler bilsin ki, Cennetin hâzini Rıdvânım. Cennetin makâmları, hazîneleri, dereceleri, benim elimdedir. Sevâb işleyenlerin işlerini gören benim. Şimdi emîn olun ve bilin, işte Cennetin anahtârları bendedir. Bugün Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretleri buyurdu, yâ Rıdvân! Kilitleri, Muhammed Mustafâya “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” teslîm et. Ben de iletdim. Resûlullah hazretleri bana buyurdu ki, bu kilitleri Ebû Bekre ve Ömere teslîm et. İkisine benden selâm da söyle. Ve hem Allahü teâlâ ve tekaddes hazretlerinden selâm söyle. Ve onlara söyle ki, Cennet kapılarını açınız. Kendi dostlarınızı, gönlünüzün murâdı üzerine azâbsız Cennete götürünüz. Şimdi ben geldim. Kilitleri Ebû Bekre ve Ömere teslîm etdim. Siz şâhid olunuz.)

Ondan sonra o ikinci melek, Arşın sol yanındaki minberden yüksek sesle nidâ eder. Heybetlidir ve haşmetlidir. (Yâ mahşer halkı. Her kim beni bilirse hoşdur. Her kim beni bilmez ise, bilsin ki, ben Cehennem meleği Mâlikim. Azâb ehlini ben bilirim.

Cehennem derecelerini, tabakalarını, acı yerlerini bilirim. Cinnîleri ve Âdem oğullarını, eğer istesem; arasat meydânından bir elimle tutar alırım. Ben ki bir sayhâ ile [bağırma ile] ve bir helâk edici bağırma ile insanların ve cinnîlerin başına intikâm getiririm. Eğer istesem, Cehennemin dörtyüz derekesini bir boncuk gibi, elimin ayası üzerinde döndürürüm. Eğer istesem, ağaçlar yaprağı adedince, sahrâlar kumu adedince olan zincir ve halkaları, yılan ve akrebleri bir da'vet ile Cehennemin hâviyesinden dışarı çıkarırım. Şimdi, size haber vermeğe ve söylemeğe geldim. İyi bakınız ve dinleyiniz. Bunlar, Cehennemin kilitleridir. Allahü teâlâ bana emr etdi ki, Cehennemin bütün kilitlerini Muhammed Mustafâya vereyim. Ona söyliyeyim ki, her kimi ister isen, Cehennemden geri tut. Ben de geldim kilitleri teslîm etdim. Allahü tebâreke ve teâlânın emrlerini haber verdim. Muhammed aleyhisselâm buyurdu ki, şimdi sen de, Allahü teâlâ şânühü hazretlerinin emri ile ve benim buyruğum ile Cehennemin bu kilitlerini, Ebû Bekr ve Ömere teslîm et. Ve onlara söyle. Her ikiniz düşmanlarınızı Cehenneme götürünüz. Şimdi, ben ki Mâlikim. İşte getirdiğim kilitleri, Ebû Bekr ve Ömere teslîm etdim. Siz şâhid olunuz.)

Ondan sonra, konulan o iki minber üzerine Rıdvân ile Mâlik çıkıp, otururlar. Sonra iki minber dahâ, cemâl ve kemâl-i nûr ile münevver oldukları hâlde getirirler. O iki minberin yanına koyarlar. Birinin sağında ve birinin solunda. Mukarreb ve mutahhar iki şahs [melek] gelip, herbiri bir minber üzerine çıkıp, otururlar. Ondan sonra o sağ tarafdaki minberde oturan mukarreb melek nidâ eder ve der ki, Yâ mahşer halkı. Ben Mikâîlim. İzzet hazînelerine müvekkilim. Minnet zâhireleri üzerine düşmüşüm. Suların, rüzgârların ve rızkların hazînedârı benim. Meşgûliyyetlerin, işlerin, fethlerin ve nusretlerin koruyucusu benim. Allahü teâlâ şânühû, kevser havzının kaynağını, suyunun dolup-boşalmasını, dağıtım ve tutumunu bundan önce benim emrime vermişdi. Bugün bana buyurdu ki, biz o nesneyi, sana vermiş idik. Bizim emrimiz ile benim hâs Resûlüm Muhammed Mustafâya "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" teslîm et. Bugün Kevser havzında cârî olan herşey, Resûlün "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" murâdı ve rızâsı ile cârî olacakdır. Ben vardım bu hükmü ve bu işi, hazret-i Mustafâya teslîm et-

dim. Muhammed Mustafâ hazretleri, bu işi, Osmân-ı Zinnûreyn hazretlerine verdi. Kendi dostlarını ve Ebû Bekr, Ömer ve Alînin "radıyallahü teâlâ anhüm" dostlarını havzın şerâbından içirerek kandırsın. O Çihâr yârın düşmanlarını, havz-ı kevserden mahrûm edip, geri döndürür. Sonra Arşın sol tarafında olan minberdeki melek nidâ eder: Yâ mahşer halkı. İşte cümle meleklerin büyüğü olan rûh benim. Vilâyetin fahri ve memleketin zeyni, cümle meleklerin berâberi benim ki, benim şânımda gelmişdir. Allahü teâlâ hazretleri [Nebe sûresi 38.ci âyet-i kerîmesinde meâlen], **(... Kıyâmet günü Rûh ve melekler saf olup, dururlar...)** buyurdu. Şimdi bakın ve görün ki, sıratdan geçmek berâtı benim elimdedir. Görün ki, Allahü teâlâ şânühü, bundan evvel beni, sırat yolcularının gözeticisi etmişdi. Hiç kimse, benim icâzetim olmayınca, sıratdan geçemez. Bugün Allahü Sübhânehü ve teâlâ bana buyurdu ki, var bu cevâzı Muhammed Mustafâya ver. Ben de vardım, bu cevâzı Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerine teslîm etdim. Muhammed aleyhisselâm bana buyurdu ki, sen bu cevâzı Aliyyül Mürtedâya teslîm et. Bugün Aliyyül Mürtedâ kendi dostlarını ve Ebû Bekr, Ömer ve Osmânın dostlarını selâmetle sıratdan geçirsin. Düşmanlarını, tepe aşağı Cehenneme yollasın.

Onaltıncı Menâkıb: Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" oturunca, sağ tarafına Ebû Bekr-i Sıddîk, sol tarafına Ömer-ül Fârûk, karşı tarafına Osmân-ı Zinnûreyn, arka tarafına Aliyyül Mürtedâ "radıyallahü teâlâ anhüm" otururdu. Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh", Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin sağ tarafında oturmasının sebebi, ondan dolayıdır ki, bu ümmetde Ebû Bekrden dahâ merhametli kimse olmamışdır. Cennet rahmet serâyıdır. Cennet sağ tarafdadır. [Vâkı'a sûresi 27.ci âyet-i kerîmede meâlen; **(Defteri sağ tarafdan verilenler, ne mutlu o eshâb-ı yemîne** [sağcılara]**.)** buyuruldu. 28.ci âyet-i kerîmede meâlen; **(Eshâb-ı yemîne Cennetde ne ikrâmlar olacakdır. Onlar, dikeni olmıyan, meyvesi çok olan sedir ağaçlarının altında olurlar)** buyuruldu.] Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin sağ tarafda oturması bundan dolayıdır.

Ömer-ül Fârûk “radıyallahü teâlâ anh”, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin sol tarafında oturması ondan dolayıdır ki, iblis-i la’în her kavmin arasına sol tarafdan gelir. Ya’nî İblîsin yolu sol tarafdan idi. Ömer “radıyallahü teâlâ anh” şeytânın yolu üzerine oturmuş olurdu. Âlem yaratılalıdan beri şeytân kimseden, hazret-i Ömerden korkduğu gibi korkmazdı. Hangi evde hazret-i Ömer olur ise, şeytân oraya giremezdi. Bir evde şeytân olduğu zemân, hazret-i Ömer o eve girdiği gibi, İblîs fîrâr ederdi. Dâimâ Ömer “radıyallahü teâlâ anh”, toplantılarda ve meclislerde; Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin sol tarafında otururdu. Tâ ki, iblîs o yoldan kavmin arasına gelmesin diye.

Osmân-ı Zinnûreyn “radıyallahü teâlâ anh”, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin önünde oturmasının pek büyük fâideleri var idi. Zîrâ Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” meclisi, dervîşlerin ve gayrilerin ve yetîmlerin ümîdgâhları idi. Bir arzûsu, derdi olanların, çâre bulacakları yer idi. Her vaktde, her sâatde, gün olurdu ki, on kerre, fakîrler ve dilek ve ricâ sâhibleri, ihtiyâcları için bu meclise gelirlerdi. Kendilerine gerekli olan önemli şeyleri o hazretden taleb ederlerdi. Osmân “radıyallahü teâlâ anh” onların en zengini ve en cömerdi idi. Dinâr dizileri ve dirhem keseleri önünde konulmuş idi. Elbiseleri ve dürlü dürlü hediyyeleri hizmetcileri tutup, dururdu. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri kalb ile cümlenin en zengini idi. Lâkin beden ile dervîş idi. İstek sâhibleri gelirler, murâdlarını ve maksadlarını ve arzûlarını taleb ederlerdi. Hazret-i Osmân kalkar, o meclisin hakkını ve O hazretin hakkını kendi malından edâ ederdi.

Aliyyül Mürtedâ, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin, mubârek arka tarafında oturmasının sebebi şu idi. Böyle bir meclisde, onun gibi büyük ve iftihâr edilen böyle bir rehber ve Peygamber düşmansız olmazdı ve kıskanları, inâdcıları olacakdı. Bu düşman ve hâsid ve muânidler [inâdcılar], hîle ve zarar etmeğe gelecekleri zemân, çok def’a arka tarafdan gelirler. Alî “radıyallahü teâlâ anh” onun için muhâfız ve gözcü (bekçi) idi. Gerçi hakîkî muhâfız ve koruyu-

cu Allahü teâlâ hazretleridir. Lâkin zâhiren, sebebe yapışarak arkada otururdu. Eğer bir düşman gelip, çirkin bir hareket etse idi, Allahın aslanı o kimsenin başını Zülfikâr adındaki kılıcı ile keserdi.

Onyedinci Menâkıb: Şakîk-i Belhî "rahimehullahü teâlâ" dedi ki, islâm bir ağaca benzer ki, ona dört şey lâzımdır. Kök, gövde, dal ve meyve. Ebû Bekr "radıyallahü anh" islâm ağacının köküdür. Ömer "radıyallahü anh" gövdesidir. Osmân "radıyallahü anh" dalıdır. Alî "radıyallahü anh" meyvesidir. Muhammed "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin ism-i şerîfi dört harfdir. Mim; Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerine uygunluğudur. Ha, Resûlullahın müslimânların işlerinde hasbiyetidir. Ya'nî her ne işler ise, Allahü teâlâ hazretlerinin rızâ-ı şerîfi idi. Kimseden bir nesne tama' etmez, birşey beklemezdi. Mim; akrâba ve ehline muhabbet ve muâşeretdir. Dal; islâm dînine kâfirleri da'vetdir. Muvâfakat, Ebû Bekrin nasîbi oldu. Hasbet, Ömerin nasîbi oldu. Muâşeret, Osmânın nasîbi oldu. Da'vet Alînin nasîbi oldu "radıyallahü teâlâ anhüm."

İşâret: Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" seferde ve hazarda, cânını ve malını fedâ ederek mime muvâfakatı hıfz etdi. Allahü teâlâdan bu hil'atı buldu ki, (Mağarada bulunan iki kişinin, ikincisi) diye anılmak şerefine mazhar oldu. Ve hazîre-i kudüsde mucâvereti Rabbil'âlemîni buldu. Ömer "radıyallahü teâlâ anh" âlemi ihtisâb kamçısı ile düzene sokdu. Binlerce mescidlerin bağrında nûr saçan minberler ta'yîn etdi. Hiç kimseden korkmadı. Kendi oğlu üzerine dîni had cezâsını uyguladı. Bütün hâllerinde bağlılığını sâdece Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerine hasretdi. [Muhammed sûresi 11.ci âyet-i kerîmesinde meâlen]; **(Elbette Allah îmân edenlerin velîsidir)** buyuruldu. Allahü teâlâ, hakkında böyle buyurdu. Osmân "radıyallahü teâlâ anh" muâşeret mimini seçdi. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinden başka, bütün yaratıklardan alâkasını kesip, Rabbil'âlemînin hizmeti ile meşgûl oldu. Her gece iki rek'atde bütün Kur'ân-ı kerîmi hatm etdi. Dünyâ muhabbetini kalbinden dışarı atdı. Ni'met ve malını Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerine ve Eshâb-ı güzîne harc et-

di. Meâl-i şerîfi, **(Dînî vazîfelerine devâm eden, geceleri secdede ve kıyâmde geçiren...)** olan, Zümer sûresinin 9.cu âyet-i kerîmedeki hitâba nâil oldu. Alî “radıyallahü teâlâ anh” halkı da’veti seçdi. Keskin kılıcı ile kâfirleri kahr etdi. Sabr ve sebâtından dolayı Cennete gitdi. [İnsan sûresi 12.ci âyetinde meâlen], **(Sabrları sebebi ile, Onlara Cennet ve ipek elbise giymekle karşılık verir)** buyuruldu ki, buradaki ihsânlara kavuşdu. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdu ki: **(Her kim Ebû Bekri severse, beni bulur. Her kim Ömeri severse, beni görür. Her kim Osmânı severse, o bana lâyıkdır. Her kim Alîyi severse hemnişînim olur.)** [hemnişîn: Celis: Meclisinde bulunan].

Onsekizinci Menâkıb: Şakîk-i Belhî “rahimehullahü teâlâ” buyurdu: Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinin ismine câhiliyye devrinde (Atîk) derlerdi. İslâmiyyet zemânında Ebû Bekr dediler. Gökde Sıddîk dediler. Yeryüzünde Abdüllah dediler. Cennetde Zülfadl [fazîlet sâhibi] olacakdır. Arşdakiler Züsse’a [ya’nî vüs’at, kudret sâhibi] dediler. Tevrâtda Mu’tî okudular. İncîlde müttekî okudular. Zebûrda Ma’meyân okudular. Kur’ân-ı kerîmde sâhib okudular. Kıyâmetde Şâfi’ okudular. Cehennemde rahîm okudular. Melekler Cevâd okudular. Allahü teâlânın dîdârına kavuşma ânında Mükerrem okudular (dediler).

Ömer bin Hattâb “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerine câhiliyye zemânında Ömer derlerdi. İslâmiyyet devrinde Ebû Hafs dediler. Düşmanları Bâsıta [memleketleri feth ederek yayılıcı] dediler. Cennetde Sirâc denilecekdir. Yeryüzünde Kâhir dediler. Gökyüzünde Fârûk dediler. Tevrâtda nâsır okudular. İncîlde Mensûr okudular. Zebûrda Nâtık-ı bil hak [ya’nî hak ile konuşan] okudular. Kur’ân-ı kerîmde (Eşiddâü alel küffâr) [ya’nî kâfirlere karşı şiddetli davranan] okudular. Kıyâmetde Fâtih okudular. Cehennemde Hâmid okudular. Melekler âdil dediler. Allahü teâlânın dîdârını görme vaktinde (Mu’azzam) diyeceklerdir.

Osmâna “radıyallahü anh”, câhiliyye devrinde Ebû Ömer dediler. İslâmiyyet devrinde Osmân dediler. Evinde Zinnûreyn dediler. Arşda Müstehyî [hayâ sâhibi] dediler. Tevrâtda

Müşfik okudular. İncîlde Reşîd okudular. Zebûrda Sa'îd okudular. Kur'ân-ı kerîmde şehîd okudular. Kıyâmetde Sahî [cömerd] dediler. Cennetde Münfik [nafaka veren] dediler. Cehennemde Mutık [gücü yeten] dediler. Melekler Kânit [dindâr, itâ'atli] dediler. Allahü teâlâyı rü'yet vaktinde muhterem diyeceklerdir.

Alî "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin ismine câhiliyye zemânında Haydar dediler. İslâmiyyet devrinde Ebül Hasen dediler. Gökde Alî dediler. Yeryüzünde Emîr-ül mü'minîn dediler. Tevrâtda Millî [din ile alâkalı] okudular. İncîlde Esedillah okudular. Zebûrda civânmerd okudular. Kur'ân-ı kerîmde Ehl-i beyt okudular. Cehennemde Kerrâr dediler. Melekler Hâzim-ül ahzâb dediler. Rü'yet zemânında Müeyyed diyeceklerdir.

Ondokuzuncu Menâkıb: Abdüllah bin Abbâs "radıyallahü teâlâ anhümâ" hazretleri ve Ebû Hüreyre "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri dediler ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin huzûr-ı şerîflerine vardık. Ebû Zer-i Gıfârî "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri huzûrlarında oturmuş idi. Buyurdular ki, **(Yâ Ebâ Zer! Muhâcir ve Ensâra câmi'e gelin diye nidâ et!)** O da nidâ eyledi [seslendi]. Mescidi doldurdular. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri minbere çıkdı. Belîg bir hutbe okudu. Sonra buyurdu ki, **(Ey Muhâcirler ve Ensâr! Ben size bir hediyye vereyim mi? Cebrâîl aleyhisselâm, bana yedi kat göklerin üstünden hediyye getirdi.)** Biz verin, yâ Resûlallah! dedik. Rıdâ-i şerîflerinin altından bir ayva çıkardı. Ebû Bekr-i Sıddîka verdi. Sonra Ömere verdi. Ondan sonra Osmâna verdi. Sonra da Alîye verdi "radıyallahü teâlâ anhüm ecma'în". O ayva fasîh lisân ile tesbîh, tahmîd ve tehlîl etmeğe başladı. Râvî [nakl eden] der ki, Muhâcir ve Ensâr işitip, konuşma ve güzel sesinden hayret etdiler. O ayva, benim sesimden ve konuşmamdan, siz hayret mi ediyorsunuz, dedi. Muhammed aleyhisselâmı hak Peygamber göndermiş olan Allahü teâlâya yemîn ederim ki, Allahü teâlâ ve tekaddes hazretleri, hazret-i Âdem aleyhisselâmı yaratmadan seksen bin sene önce, yedinci gökde, seksen bin şehr yaratmışdır. Her şehrde seksen bin kasr, her kasrda seksen bin ev, her evde seksen bin bostân, her bostânda seksen bin ağaç, her

ağaçda seksen bin dal, her dalda seksen bin yaprak, her yaprağın altında seksen bin ayva yaratmışdır. Her ayva tesbîh, tahmîd, tehlîl, takdîs ve tekbîr ederler. Sevâbını Ebû Bekr, Ömer, Osmân ve Alînin "radıyallahü anhüm" dostlarına ve muhiblerine verirler.

Yirminci Menâkıb: Ebû Bekr-i Şiblî "rahimehullahü teâlâ" hazretlerinden, Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurduğu **(Ben ilmin şehriyim, Alî kapısıdır)** hadîs-i şerîfini sordular. Şiblî cevâb verdi ki, Siz Alîyi; Ebû Bekr, Ömer ve Osmândan "radıyallahü teâlâ anhüm" evvel zikr ediyorsunuz. Dört nesne Resûlullaha "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" mahsûs oldu. Bu dört nesneyi Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri, Resûlüne mahsûs kıldı. Sıdkı Resûlüne mahsûs kıldı [Resûlullahın sıdkı temâm oldu]. Ma'rifete mahsûs kıldı. Ma'rifeti kemâle erişdi. İlme has kıldı. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdu: **(Ben sıdkın şehriyim. Ebû Bekr o şehrin kapısıdır!)** Bunun doğruluğu Kur'ân-ı kerîm ile bildirilmişdir. [Zümer sûresi 33.cü âyetinde meâlen], **(Onlar ki, sıdk ile geldiler ve onu tasdîk etdiler)** buyuruldu. Burada kasd edilen Ebû Bekrdir "radıyallahü teâlâ anh". Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu ki: **(Ben îmânın şehriyim. O şehrin kapısı Ömerdir.)** Bunun tahkîki kitâbullahdadır. [Enfâl sûresi 64.cü âyetinde meâlen], **(Ey Resûlüm! Sana Allah ve mü'minlerden sana tâbi' olanlar yetişir)** buyuruldu. Burada kasd edilen Ömer "radıyallahü teâlâ anh" hazretleridir. Yine Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu ki: **(Ben ma'rifetin şehriyim. Osmân o şehrin kapısıdır.)** Bunun tahkîki kitâbullahdadır. [Zümer sûresi 9.cu âyetinde meâlen], **(Geceleri devâmlı secdede ve ayakda ibâdet eden ile küfr ve isyânda olan bir olur mu?)** buyuruldu. Burada kasd edilen Osmân "radıyallahü teâlâ anh" hazretleridir. Sonra Şiblî "rahimehullah" sükût etdi. O süâl eden kimse dedi ki; niçin Alînin fadlına istidlâl etmeyip, sükût etdin. Şiblî "rahimehullahü teâlâ" buyurdu: Biz şunun üzerine şübhe etmeyiz ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu: **(Ben ilmin şehriyim! O şehrin kapısı Alîdir.)** Bunun tahkîki kitâbullahdadır. [İnsan sûresi 7.ci âyet-i kerîmesinde meâlen], **(Nezrlerinde vefâ gösterenler, şiddeti yaygın olan kıyâmet gününden korkarlar)** buyuruldu. Bu-

rada kasd edilen Alîdir “radıyallahü anh”.

Yirmibirinci Menâkıb: Sahîh rivâyet ile nakl olunmuşdur. Hazret-i Cebrâîl aleyhisselâm, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerine, dört elma getirdi. Resûlullah, birisini Ebû Bekre “radıyallahü anh” verdi. Birisini Ömere “radıyallahü anh” verdi. Birisini Osmâna “radıyallahü anh” verdi. Birisini Alîye “radıyallahü anh” verdi. Ebû Bekrin “radıyallahü teâlâ anh” elması üzerinde, (Hâzâ hediyyetün minel Melik-işşefîk alâ Ebî Bekr-i Sıddîk) [Bu, meliküşşefîkden Sıddîka hediyyedir] yazılmışdı. Ömerin “radıyallahü teâlâ anh” elması üzerinde, (Hâzâ hediyyetün minel melikil vehhâb alâ Ömer-il Hattâb), [Bu, melikül vehhâbdan, Ömer-ül Hattâba hediyyedir] yazılmışdı. Osmânın “radıyallahü teâlâ anh” elması üzerinde, (Hâzâ hediyyetün minel melik-ül hannân el mennân alâ Osmân bin Affân) [Bu, melikül Hannân ve mennândan Osmân bin Affâna hediyyedir] yazılmışdı. Alînin “radıyallahü teâlâ anh” elması üzerinde, (Hâzâ hediyyetün minel melikil Vâhibil Gâlib alâ Alî ibni Ebî Tâlib) [Bu, Melikül Vâhibül Gâlibden, Alî bin Ebî Tâlibe hediyyedir] yazılmışdı. Yine Ebû Bekrin “radıyallahü anh” elması üzerine, (Ebû Bekre buğz eden zındıkdır) yazılmış idi. Ömerin “radıyallahü anh” elması üzerine, (Ömere buğz edenin yeri Sekar [Cehennem]dir) yazılmış idi. Osmânın “radıyallahü anh” elması üzerine, (Osmâna buğz edenin hasmı Rahmândır) yazılmış idi. Alînin “radıyallahü anh” elması üzerine, (Alîye buğz edenin hasmı Nebîdir) yazılmış idi.

Yirmiikinci Menâkıb: Hadîs-i şerîfde Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdular ki: (Nûh aleyhisselâm, kavminden, haddinden ziyâde eziyyet ve müşkilât çekip, müslimân olmalarından da kat’î ümîdini kesip, düâ edip, [Nûh sûresi 26.cı âyet-i kerîmesinde meâlen buyurulduğu gibi], **(Yâ Rabbî! Yeryüzünde dolaşan hiçbir kâfiri bırakma.)** dedi. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri düâsını kabûl etdi. Cebrâîl aleyhisselâm gelip, tûfanın nasıl olacağını ve nasıl gemi yapacağını söyledi. Nûh aleyhisselâma neccârlığı [marangozluğu] ta’lîm etdi ve dedi ki: Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretleri buyurdu ki, bir gemi yapacaksın. Nûh aleyhisselâm dedi; nasıl yapmam lâzım. Cebrâîl

aleyhisselâm dedi: Yüzyirmidört bin Peygamber adına birer tahta yont. Nûh aleyhisselâm buyurdu: Yâ Cebrâîl! Ben bütün Peygamberlerin adlarını bilmem. Cebrâîl aleyhisselâm dedi: Allahü teâlâ hazretleri, senin tahta yontmanı emr buyurur. Cümle eşyânın hâlıkı olarak, ben onların adlarını halk edip, tahtalar üzerinde zuhûra getiririm buyurur. İlk tahtayı ki kesip, yontdu. Âdem "alâ nebiyyinâ aleyhissalâtü vesselâm" hazretlerinin ismi o tahta üzerinde meydâna geldi. Bir tahta dahâ yontdu. Şis [Şît] aleyhisselâmın ismi meydâna geldi. Üçüncü tahtada İdrîs aleyhisselâmın ismi, dördüncü tahtada Nûh aleyhisselâmın ismi meydâna geldi. Böylece her bir tahta üzerinde bir Peygamberin ism-i şerîfi meydâna geldi. Son tahtayı traş etdikde Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin ism-i şerîfi zuhûra geldi. Sonra yüzyirmidört bin mıh [çivi] yapdı. Her çivi üzerinde bu tertîb ile, bir Peygamberin ism-i şerîfinin yazılmış olduğunu gördü. Cebrâîl aleyhisselâm geldi ve dedi ki: Allahü teâlâ buyurur: Tahtaları terkîb edip, mıhları [çivileri] muhkem et. Temâmını yerleşdirdi. Temâm olmadı. Dört tahtalık yer eksikdi. Cebrâîl aleyhisselâm gelip, dedi. Yâ Nûh! Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hâtem-ün-nebiyyindir. Onun dört yâri vardır. Birincisi Ebû Bekr, ikincisi Ömer, üçüncüsü Osmân, dördüncüsü Alîdir "radıyallahü teâlâ anhüm". Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretleri buyurur ki: Bu dört tahtaya da Çihâr yâr ismine yont ki, senin gemin temâm olsun. Nûh aleyhisselâm dört tahta dahâ yontup, terkîb etdikde, o gemi temâm oldu. Cebrâîl aleyhisselâm (Şimdi senin sefînen temâm oldu) buyurdu.)

İşâret: Yâ Nûh! Mustafâ adı ve Ebû Bekr, Ömer, Osmân ve Alî adı yazılmış olmayınca, su tûfanından sana kurtuluş olmaz, diye bildirildi. Ey mü'min! Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin muhabbeti ve Çihâr yâr-i güzînin muhabbeti senin kalbinde olmayınca, Cehennem ateşinden kurtulamazsın. Ebedî Cennete erişmezsin. Bîçûn ve bîçûgûne olanın dîdârını görmezsin. Dâr-ı islâmda doğru oturmazsın.

Yirmiüçüncü Menâkıb: Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem", **(Dîni pâk ve muvahhid her mü'min hâlis kalb ile**

(Bismillâhirrahmânirrahîm) söylese, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri, ondan dolayı Cennetde kırmızı yâkutdan bir şehr binâ eder. Her şehrde, zebercedden bin kasr, her kasrda bin serây, her serâyda bin hâne, her hânede bin taht, her tahtda sündüsden ve harîrden [ipekden] **bir döşek. Her döşeğin üzerinde bir hûrî, ayağından beline kadar anber, belinden gerdânına kadar, beyâz kâfûrdan, gerdânından başına kadar nûrdandır. Alnına Ebû Bekr-i Sıddîk, sağ yanağına Ömer-ül Hattâb, sol yanağına Osmân bin Affân, çenesinde Aliyyül Mürtedâ, dudaklarına (Bismillâhirrahmânirrahîm yazılmışdır.)**. Mutî' ve muhlis olanların hepsi, ömürlerinde dilleri ile bir kerre besmele söylese, onun kurtulmasına ve halâsına sebeb olur. Nerede kaldı ki, gece ve gündüzde farz ve nâfile nemâzlarda mü'minler besmele okurlar. Gâfil olmayıp, âgâh olanlar, her işlerinin başında besmele okurlar.

Yirmidördüncü Menâkıb: Abdüllah ibni Abbâs "radıyallahü teâlâ anhümâ" hazretlerinin rivâyet etdiği bir hadîs-i şerîfde, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: (Cebrâîl aleyhisselâmdan işitdim, dedi ki: Rabbil'âlemîn, Muhammedin "aleyhisselâm" nûrunu yaratdıkdan sonra [akabinde], bir kandil halk etdi. O kandili Arş-ı azîmin altına asdılar. Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin nûru o kandilin etrâfında iki bin sene ibâdet etdi. Ondan sonra dört katre su o kandilden damladı. Medîne-i münevvereye düşdü. Emr geldi ki, yâ Cebrâîl o toprağı kaldır. Bir şemâme yap. Ben de yapdım. Buyruk geldi ki, o şemâmeyi Rıdvânın önüne ilet. Onu kâfûr ve anber ile, misk ve za'ferân ile yoğursun. Rıdvânın yanına iletdim. O şemâmeyi yoğurdu. Ondan sonra buyruk geldi ki, yâ Cebrâîl! Bu kâfûr ve anber, misk ve za'ferân ile yoğrulan çamuru, rahmet deryâsına daldır. Götürdüm, rahmet deryâsına daldırdım. Bin sene orada kaldı. Buyruk [emr] geldi ki, yâ Cebrâîl! Şimdi, rahmet deryâsından onu çıkar. Heybet deryâsına ilet [götür]. Heybet deryâsına götürdüm. Bin sene de orada kaldı. Emr geldi ki, çıkar, hayâ deryâsına daldır. Ben de hayâ deryâsına daldırdım. Bin sene de orada kaldı. Emr [buyruk] geldi: Temâm oldu mu dedi. Temâm oldu, dedim. Her şeyi en iyi şeklde Sen bilirsin, dedim. Emr geldi ki, ondan çıkar, ilm deryâsına götür. Ben de çıkarıp, ilm der-

yâsına götürdüm. Bin sene de orada kaldı. Emr geldi ki, temâmdır. Cebrâîl aleyhisselâm der ki, küstahlık edib, dedim ki, yâ Rabbî! Bu nûrdan ne halk etmek istersin. Buyruk geldi ki, yâ Cebrâîl! Bu nûrdan bir kulu halk etmek isterim ki, Arşdan toprağa kadar âlemde ondan azîz bir kul olmaz. Arşın kenârına bakdım. Lâ ilâhe illallah, Muhammedün resûlullah, yazılmış gördüm. Senin adını bildim ve dedim, yâ Rabbî! Kâfûr ve anber, misk ve za'ferândan ne halk etmek istersin. Buyurdu ki, onun kemiğini kâfûrdan, halk ederim. Etini anberden, sinirini za'ferândan. Ey Cebrâîl, za'ferân renginde yüzünü, miskden tüyünü ve anberden kokusunu halk ederim. Rahmet deryâsından Ebû Bekri halk ederim. Heybet deryâsından Ömeri, hayâ deryâsından Osmânı, ilm deryâsından Alîyi halk ederim "radıyallahü teâlâ anhüm".)

Yirmibeşinci Menâkıb: Sahîh rivâyet ile gelmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu ki: Allahü teâlâ bir bostân halk etmişdir. O bostânda kendi kudret ve nusretiyle dört ırmak yaratmışdır. Biri, ikrâr ırmağı. Biri, tevhîd ırmağı. Biri, ahkâm-ı islâmiyye ırmağı. Biri, kelâm ırmağı. Her bir ırmağı bir bucakda [köşede] yaratdı. Ebû Bekr muhabbetini bir bucağa [köşeye] koydu. Ömer muhabbetini ikinci bucağa koydu. Osmân muhabbetini üçüncü bucağa koydu. Alî muhabbetini dördüncü bucağa [köşeye] koydu. Her köşede on ağaç halk etdi [yaratdı].

Ebû Bekr "radıyallahü anh" muhabbetinin köşesinde halk etdiği on ağacın birincisi, şehâdet ağacı, ikincisi, havf ağacı, üçüncüsü, recâ ağacı, dördüncüsü, şevk ağacı, beşincisi, cehd, altıncısı, hayr, yedincisi, şükr, sekizincisi tevâdu', dokuzuncusu nusret, onuncusu, ihlâs ağacı idi.

Ömer "radıyallahü anh" muhabbetinin olduğu köşede halk etdiği [yaratdığı] on ağacın, birincisi emânet ağacı, ikincisi salâbet ağacı, üçüncüsü şefkat, dördüncüsü inâbet, beşincisi muhabbet, altıncısı ihlâs, yedincisi kanâat, sekizincisi rızâ, dokuzuncusu temyîz, onuncusu tevfîk ağacı idi.

Osmân "radıyallahü anh" muhabbetinin köşesinde halk etdiği on ağacın birinci ağacı vefâ ağacı, ikincisi haşyet ağacı,

üçüncüsü hurmet, dördüncüsü müvâneset, beşincisi tevekkül, altıncısı hamiyyet, yedincisi ilm, sekizincisi hilm, dokuzuncusu sehâ, onuncusu hayâ ağacıdır.

Alî "radıyallahü teâlâ anh" muhabbetinin köşesinde halk etdiği on ağacın, birinci ağacı şefâ'at ağacı, ikincisi sehâvet, üçüncüsü istikâmet, dördüncüsü nemâz, beşincisi sabr, altıncısı istitâ'at, yedincisi zühd, sekizincisi rahmet, dokuzuncusu yakîn, onuncusu sadâkat ağacıdır.

Bu bostânı hâzır edince, iki tâife bostâna geldiler. Bir tâife riâyet edip, bostâna nazar etmediler. Önlerine bakdılar. Adâvet ağacını gördüler. Sağ taraflarına bakdılar, la'net ağacını gördüler. Sol taraflarına bakdılar, şekâvet ağacını gördüler. Arkalarına bakdılar, gadab ağacını gördüler. Dediler, gelin bu bostâna girelim. Ayaklarını; adâvet ve la'net ve şekâvet ve gadab vâdisine koymağı kasd etdikleri gibi, buyruk erdi ki [emr geldi ki], ey bağban [bahçevân], bunları geri döndür. Ses melekûte yayılınca, bunlar kimlerdir fermânı gelince, bunlar râfizîlerdir denildi. Bundan evvel bir tâife bostâna girmek istediler. Edeble ve hurmetle ayaklarını koydukları gibi, Çihâr yârin muhabbeti kalblerinde sâbit olduğu hâlde, nidâ geldi ki, ey bağban [bahçevân], kapıyı aç, dostlar içeri girsinler. Bunlar bizim dostlarımız cümlesindendir. Bostâna girdiler. Bir nesne tatmadılar, meyvelerinden yimediler. Ellerini farzlara vurdular. Ayaklarını sünnet makâmına koydular. [Sünnet üzere hareket ederler.] Muhabbet bostânı tarafına giderler. O bostân ortasında tecrîd tahtını koydular. Rızâ yasdığına dayandılar. İhtiyâr döşeğini döşediler. Bu tahtın ortasında hamd simâtını döşediler. O simât [sofra] üzerine hazret ta'âmı koydular. O sofranın kenârlarında şükr şekerini dizdiler. Bu sofranın önünde, se'âdet ve şehâdet iskemlesini koydular. Ve kerâmet lâmbasını onun üzerine koydular. Ve ihlâs yağını o lâmbadan içine koydular. Yakîn fitilini ona dikdiler [geçirirler]. Muhabbet ateşi ile ışıklandırdılar. Bu ta'âmı yidiler. Mahmûr oldular. Ellerini havf çalgısına götürdüler. Sabr ibrişîmini ona bağladılar. Aşk mızrâbı ile, sabr ibrişîmine vurup, na'me çıkardılar ki; biz Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" Çihâr yârını, ya'nî, Ebû Bekr, Ömer, Osmân, Alî "radıyallahü teâlâ anhüm" hazretlerini cândan seve-

riz. Sonra, onlara rahmet nazarı ile nazar olundu. Se’âdet makâmına onları oturturlar.

Yirmialtıncı Menâkıb: Ebû Zer-i Gıfârî “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet eder. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri ile bir bağa gitdik. Hazret-i Resûl-i ekrem, bana buyurdu ki, **(Yâ Ebâ Zer! Bilmiş ol ki, Hallâk-ı âlem celle celâlühü, bu bağda, Âdem “alâ nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselâm” hazretlerinden bin kerre bin sene evvel bir emânet koymuşdur.)**.

Ebû Zer “radıyallahü anh” der ki, o bağa girdik. Dört dal gördük. Herbir dalda yapraklar var. Bir dalın yapraklarında, (Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlullah, ben Ebû Bekr-i Sıddîkım) yazılı olduğunu gördüm. Bunu görünce, istedim ki, geri döneyim. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerine haber vereyim. İkinci dal bana dedi ki, sabr et, ki göresin. İkinci dal üzerindeki kırmızı yapraklar üzerinde, (Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlullah, ben Ömer-ül Fârûkum) yazılmış gördüm. İstedim ki, geri döneyim. Üçüncü dal bana dedi ki, sabr et, göresin. Üçüncü dal üzerinde, beyâz yapraklar üzerinde, (Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlullah. Ben şehîd Osmânım) yazılmış gördüm. İstedim ki, geri döneyim. Dördüncü dal bana dedi, sabr et de göresin, [neler göreceksin]. Dördüncü dal üzerinde, yeşil yapraklar üzerinde, (Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlullah. Ben Aliyyül Mürtedâyım) yazılmış gördüm. Ayrıca herbir yaprak üzerinde; Allahü tebâreke ve teâlânın la’neti, bunları seb’ edenlere, bunlara buğz edenler üzerine olsun, yazılı idi.

Yirmiyedinci Menâkıb: Abdüllah ibni Abbâs “radıyallahü teâlâ anhümâ” hazretleri rivâyet etmişdir. Bir gün Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin huzûr-ı şerîflerine vardım. Gördüm ki, mubârek dudağını dudağı üzerine koymuş. Resûlullahı o şeklde hiç görmemiş idim. Mubârek eli ile bana işâret eyleyip, yanına çağırdı. Varıp, yanına, ne oldu yâ Resûlallah, dedim. Buyurdu ki, (Yâ Abbâs oğlu! Bu sâatde bir melek yanıma geldi. Bir turunçu bana sundu [verdi]. Elime almazdan evvel, turunç dört pâre oldu. Bir pâresi [parçası] ikiye bölünüp, gördüm, içinden bir hûrî çıkdı ki, yetmiş bölük kisve-

si var. Yetmiş hulle giymiş ki, o hullelerden [elbiselerden], kemiklerinin ilikleri görünür. Eğer ağzının suyu deryâlara [denizlere] salınsa [damlasa], denizler tatlı olurdu. Dedim, sen kimsin ve kimin içinsin. Ben müslimânların imâmı, muhâcirlerin evveli, Ebû Bekr-i Sıddîk içinim. İkinci parça da iki bölük olup, onun içinden bir hûrî çıkdı ki, eğer gözünü açsa idi, gözünün nûrundan, dünyâ münevver olurdu. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri, onu kâfûrdan ve miskden ve anberden halk etmiş. Dedim, sen kimin içinsin. Dedi, ben Ömer ibnül Hattâb içinim. Üçüncü parça da iki bölük olup, içinden bir hûrî çıkdı. Başı üzerine bir tâc koymuş. O tâcın dört tarafı var. İnci ve yâkut dizilmiş. Ben dedim, sen kimin içinsin. Dedi, ben Osmân bin Affân içinim. Dördüncü parça da bölünüp, içinden bir hûrî çıkdı. Hulleler giymiş. Saçlarını [zülüflerini] salıvermiş. Ben dedim, sen kimin içinsin. Ben Fâtıma içinim, dedi. Onların [üç halîfenin] karşılığı hûrîler oldu. Alînin karşılığı hûrî olmadı. Zîrâ hazret-i Alîye Fâtıma-tüz-zehrâ verilmiş idi ki, bin kerre bin hûrîden dahâ iyidir [kıymetlidir] “radıyallahü teâlâ anhüm ecma’în”.)

Yirmisekizinci Menâkıb: Bir vakt Cebrâîl aleyhisselâm, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin huzûruna geldi. Dedi ki: yâ Resûlallah! Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretleri, Âdem “aleyhisselâm” hazretlerini halk edip, rûhunu bedenine verdi. O vakt buyurdu ki, yâ Cebrâîl! Cennete var, bir elma getir. O elmayı kuvvetlice sık. Tâ ki, elmadan su çıksın. Elmayı getirdim. Kuvvet ile sıkdım. Ondan bir katre su çıkdı. O bir katreyi Âdem “aleyhisselâm” hazretlerinin boğazına damlatdım. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin emri ile o beş katre [damla] oldu. Bir katreden seni halk etdi ki, Muhammed aleyhisselâmsın. İkinci katreden Ebû Bekri halk etdi. Üçüncüden Ömeri, dördüncüden Osmânı, beşinciden Alîyi halk etdi [yaratdı]. Bundan ötürü ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdu: **(Ben ve eshâbım bir sudan yaratıldık.)**

Yirmidokuzuncu Menâkıb: Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: Bir gün Cebrâîl aleyhisselâm benim yanıma geldi. Ben dedim, ey Cebrâîl. Sen

ne zemândan beri, Ebû Bekri bilirsin [tanırsın]. Dedi ki, yâ Resûlallah! Allahü teâlâ seni ve Âdemi halk etmezden onsekizbin sene evvel, beni halk etdi [yaratdı]. Başımı secdeye koydum. Emr geldi ki, yâ Cebrâîl ben kimim! Başımı yukarı kaldırıp, dedim ki, (Sen yaratıcı olan Allahsın!) Bir kerre dahâ başımı secdeye koydum. Yine emr olundu ki, ben kimim. Başımı kaldırıp, dedim ki, (Sen her şeyi yaratan Allahsın!) Sonra âlemi yaratdı. Emr etdi ki, Cebrâîl ileri gel. İleri gitdim. Nidâ geldi ki, doğru söyledin. Başımı secdeye koydum. Küstâhlık etdim, dedim: Ey Allahım! Benden evvel kimse halk etdin mi? Önüne bak diye hitâb geldi. Bakdım, bir nûr gördüm. Sağıma ve soluma bakdım. Nûr gördüm. Ardıma bakdım, nûr gördüm. Dedim, ey Allahım! Bu nûrlar nedir. Nidâ geldi ki, ey Cebrâîl, önce bu nûru yaratdım. Bu nûra Muhammed Mustafâ diye ad verdim. Yâ Rabbel'âlemîn. Bu dört nûr ki, dört tarafındadır. Bu nûrlar nedir. Nidâ geldi ki, yâ Cebrâîl! O önündeki nûr, Ebû Bekr-i Sıddîkdır. O sağındaki nûr, Ömer bin Hattâbdır. O solundaki nûr, Osmân bin Affândır. O arkadaki nûr, Aliyyül Mürtedâdır. [Ya'nî onun nûrudur.] Ben dedim, yâ Rabbel'âlemîn! Onların Senin dergâhında ne kadar kıymetleri vardır. Nidâ geldi ki, yâ Cebrâîl! Benim izzetim celâlim hakkı için, her kim, benim birliğime inanıp, Muhammed Mustafânın risâletine şehâdet ederek, kıyâmet gününe gelir, bu çâr-i yârin [ya'nî hülefâ-i râşidînin] muhabbeti onun kalbinde olursa, onu Cennete dâhil kılarım.

Otuzuncu Menâkıb: Rivâyet edilmişdir ki, dört âyet nâzil oldu. Bu dört âyet-i kerîmenin herbiri ile, Çihâr yâr-i güzîn "radıyallahü teâlâ anhüm", kendini kurtulmağa sebeb edindi. Bundan sonra Allahü tebâreke ve teâlâ Çihâr yâr-i güzînin senâsı hakkında dört âyet-i kerîme dahâ nâzil kıldı. Meâl-i şerîfi **(İşte onlar, Allahü teâlâya karz-ı hasen ile borç verirler...)** olan, Bekara sûresi 245.ci âyet-i kerîmesi nâzil oldu. Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki, bu âyet-i kerîme nâzil oldukdan sonra, ben dünyâ malından kendime bir nesne alıkoymam dedi. Her ne malı var ise, hepsini verdi. Meâl-i şerîfi **(İşte o verenler, takvâ sâhibi oldukları için verirler)** olan, Leyl sûresi 5.ci âyet-i kerîmesi nâzil oldu. Meâl-i şerîfi **(... Cum'a günü nemâz için ezân okunduğu zemân, Allahı anmağa koşun. Alış-verişi bırakı-**

nız...) olan, Cum'a sûresi 9.cu âyet-i kerîmesi nâzil oldu. Ömer "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki, (Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri buyurdu ki, bir sâat bey' etmeyiniz. Bundan sonra bey' etmem.)

[Nûr sûresi 37.ci âyet-i kerîmesinde meâlen], **(O kimselerin alış-verişleri Allahın zikrine engel olmaz...)** buyuruldu. Sonra, meâl-i şerîfi **(Geceleri biraz uyudukdan sonra nemâza kalk. Bu senin için nâfiledir...)** olan, İsrâ sûresi 79.cu âyet-i kerîmesi nâzil oldu. Osmân "radıyallahü teâlâ anh" dedi ki, Allahü teâlâ hazretleri buyurur: (Bir sâat uyumayın). Ben bundan böyle geceleri uyumam. Bu âyet-i kerîme nâzil oldu. [Zümer sûresi 9.cu âyet-i kerîmesinde meâlen], **(Bütün gece devâmlı secde ederek, ayakda durup ibâdet edip, Rabbinin rahmetini ümîd eden...)** buyuruldu.

Meâl-i şerîfi **(Allahü teâlâ mü'minlerin nefslerini, Allah yolunda fedâ etmelerini istedi)** olan, Tevbe sûresi 111.ci âyet-i kerîmesi nâzil oldu. Alî "radıyallahü teâlâ anh" dedi ki, Allahü teâlâ hazretleri buyurur: (Cihâd eyle.) Ben bundan sonra cihâdı terk etmem. Meâl-i şerîfi **(Allahü teâlâ din yolunda saf olup, cihâd edenleri elbette sever)** olan, Saf sûresi 4.cü âyet-i kerîmesi nâzil oldu.

Otuzbirinci Menâkıb: Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu ki, Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretleri beni güzîde kıldı. Benim için Eshâbımı güzîde kıldı. Onların ba'zısını kayınbabam etdi. Ba'zısını benim dâmâdım yapdı. Hepsi benim Eshâbımdandır. Bana nusret edicidirler. Onlardan sonra bir kavm gelecekdir. Onları seb' ederler. O kavm ile su içilmez. Onlara kız verilmez. Onların nemâzı kılınmaz. Onları aranızdan çıkarınız. Ebû Bekr, Ömer, Osmân ve Alîye "radıyallahü anhüm" buğz ederler. Toprak onların başlarına olsun. Güneşi ve Ayı ve Ülkeri ve Tan yıldızını sevmezler. Ebû Bekr güneş gibidir. Ömer Ay gibidir. Osmân Ülker gibidir. Alî Tan yıldızı gibidir. Meyve güneş ile pişer. Ay ile renk tutar. Ülker ile lezzetlenir. Tan yıldızı ile belâdan emîn olur. İslâm, Ebû Bekrin îmânı ile mekân tutdu. Ömerin îmânı ile süslendi. Osmânın îmânı ile hoş oldu. Alînin îmânı ile düşman belâsından emîn oldu.

İşâret: Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” incir gibi idi. Zâhiri-bâtını bir idi. Ömer “radıyallahü teâlâ anh” zeytin gibi idi. Sırrı, alâniyyesinden iyi idi. Osmân “radıyallahü teâlâ anh” sinîn [Tûr-i sînâ] gibi idi. Zâhiri meyve ile süslü, bâtını su çeşmeleri ile donanmış idi. Alî “radıyallahü teâlâ anh” Mekke-i mükerreme şehri gibi idi. Her kim Mekkede oldu, azâbdan emîn oldu.

Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” sâhib-ül gâr [mağara arkadaşı] idi. Ömer “radıyallahü teâlâ anh” şeyh-ül iftihâr idi. Osmân “radıyallahü teâlâ anh” Fâtih-ül emsâr [şehrler feth eden] idi. Alî “radıyallahü teâlâ anh” kâtil-i füccâr [kâfirleri öldüren] idi. Ebû Bekr “radıyallahü anh” Resûlullaha “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” ilm idi. Ömer “radıyallahü anh” o hazrete haşmet idi. Osmân “radıyallahü anh” dirhem idi. Alî “radıyallahü anh” kalem idi. Ebû Bekr “radıyallahü anh” ârif idi. Ömer “radıyallahü anh” âdil idi. Osmân “radıyallahü anh” âkıl idi. Alî “radıyallahü anh” âlim idi. Ebû Bekr-i Sıddîk, sıdk ve safâ ile idi. Ömer-ül Fârûk, kuvvet ve salâbet ile idi. Osmân-ı Zinnûreyn cevâd ve sehâ ile idi. Aliyyül Mürtedâ, heybet ve şecâ’at ile idi.

Ebû Bekr “radıyallahü anh” tâc-ı islâm idi. Ömer “radıyallahü anh” izz-i islâm idi. Osmân “radıyallahü anh” nûr-i islâm idi. Alî “radıyallahü anh” fahr-ül islâm idi. Ebû Bekr “radıyallahü anh” takî idi. Ömer “radıyallahü anh” nakî idi. Osmân “radıyallahü anh” zekî idi. Alî “radıyallahü anh” vefî [vefâlı] idi. Ebû Bekr “radıyallahü anh” Seyyid-üs-sâbikîn idi. Ömer “radıyallahü anh” Seyyid-ül-sâdikîn idi. Osmân “radıyallahü anh” Seyyid-ül-münfikîn idi. Alî “radıyallahü anh” Seyyid-ül-mü’minîn idi. Ebû Bekr “radıyallahü anh” Dâî-i Hak ve Seyyid-ül Berere [Hakka da’vet edici, iyilerin seyyidi] idi. Ömer-ül Fârûk “radıyallahü anh” Kâhir-ül-Fecere [fâsıkları kahr edici] idi. Osmân “radıyallahü anh” Seyyid-ül-Hiyere [seçkinlerin efendisi] idi. Alî “radıyallahü anh” Kâtil-ül-kefere [kâfirleri öldürücü] idi.

Her kim Ebû Bekri “radıyallahü anh” severse, Allahü teâlâ onu sever. Her kim Ömeri “radıyallahü anh” severse, işleri iyi olur. Her kim Osmânı “radıyallahü anh” severse, sevâbı bîşu-

mâr [hesâbsız] olur. Her kim Alîyi “radıyallahü anh” severse, karşılığı Cennet ve dîdâr olur. Her kim bunları sevmezse, karşılığı Cehennem ve nâr olur. Devleti nigünsâr [baş aşağı] olur. Allahü teâlâ ondan bîzâr olur.

Otuzikinci Menâkıb: Rivâyet ederler ki, bir gün Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin Sahâbe-i güzîni “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în” toplanmışlar idi. Kendi hâllerinden söz söyliyorlar idi. Birisi aralarından kalkıp, dedi ki, yâ Ebâ Bekr! Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin izzet ve azameti için söyle, bu mertebeye ne ile erişdin. Buyurdu ki: Yemîn verdiğiniz için söylemek lâzımdır. Dünyâya karşı, dîni ihtiyâr etdim [seçdim]. Âhıretden, Allahü teâlânın rızâsını seçdim. Hiçbir gün önüme bir hâl gelmedi ki, o husûsda, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin hakkını, kendi hakkım üzerine üstün tutmıyayım. [Ya’nî Allahü teâlânın hakkını üstün tutdum.] Ömer “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerine süâl etdiler. Sen bu mertebeye ne ile erişdin. Buyurdu ki: Onunla erişdim ki, muhakkak iki cihânda, Allahü teâlânın, istediğini azîz etdiğini ve istediğini zelîl etdiğini aklımdan çıkarmadım. Osmân “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerine süâl etdiler. Sen ne ile bu dereceye erişdin. Buyurdu ki, Kitâbullahı sağ tarafıma koydum. Resûlullahın sünnetini sol tarafıma koydum. Muhakkak bildim ki, Allahü teâlâ hazretleri benim sırrıma muttalîdir. Alî “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinden süâl etdiler: Sen ne ile bu dereceye erişdin. Cevâb buyurdu ki; cihâd ile erişdim. Otuz sene mücâhede kılıncı ile ve haşyet zırhıyle ve vera’ kalkanı ile, tâ’at ve ibâdet oku ile, gönül kapısında oturdum. Bir nesneyi ki, gönlüme koymadım ve hâtırıma getirmedim. Allahü teâlânın rızâsı dışında bir nesneyi gönlüme sokmadım.

Otuzüçüncü Menâkıb: Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdu: **(Ebû Bekr benim görür gözümdür ve işitir kulağımdır.)** Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin gözüne ve kulağına ta’n eden kimsenin gözleri kör olsun. Yine buyurdu: **(Ömer benim arkam** [sırtım] **ve sığınağımdır.)** O hazretin arkasını ta’n eden kimsenin arkası kırılsın. Buyurdu: **(Osmân benim elimdir.)** O Sultân-ı Enbiyânın elini ta’n eden kimsenin eli kesilsin. Buyurdu: **(Alî benim gömleğim-**

dir.) Server-i âlemîn gömleğini ta'n eden kimsenin gömleği parça parça olsun. Haberde vârid olmuşdur ki, kıyâmet gününde ümmet-i Muhammedin güzîdeleri [seçilmişleri] arş önüne varırlar. Âsîlerin ahvâllerini görürler ki, arz ederler. Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" der ki, yâ Rabbî, doğru sözlüleri bana bağışla. Ömer-ül Fârûk "radıyallahü teâlâ anh" der ki, yâ Rabbî! Âdilleri bana bağışla. Osmân "radıyallahü teâlâ anh" der ki, yâ Rabbî! Hayâ edenleri bana bağışla. Alî "radıyallahü teâlâ anh" der ki, yâ Rabbî! Civânmerdleri bana bağışla. Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurur; yâ Rabbî, fakîrleri bana bağışla.

Otuzdördüncü Menâkıb: Bir gün Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" oturmuş idi. Cebrâîl aleyhisselâm geldi. Cehennem kıssasını söyledi. Ümmet-i Muhammedin günâhkârlarının Cehenneme gideceklerini söyledi. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" üzülüp, mahzûn oldular. Çihâr yâr-i güzîn "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" hazretleri birbirine bakışdılar. Dediler, ne dersiniz? Ebû Bekr "radıyallahü anh" buyurdu: Ben onların günâhlarının yarısını götürürüm. Ömer "radıyallahü anh" buyurdu: Ben de yarısını götürürüm. Osmân "radıyallahü anh" buyurdu: Ben Allahü teâlâ ve tekaddes hazretlerine düâ ederim. Tâ beni onlara fedâ etsin. Beni o kadar büyük [iri] yapsın ki, Cehennemde onların bütün yerlerini doldurayım. Onlara girecek yer kalmasın. Alî "radıyallahü anh" buyurdu: Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri bana o kadar kuvvet versin ki, sırâtın köşesini düz tutayım. Tâ ki, onlar selâmetle sırâtı geçsinler. Allahü teâlâ ve tekaddes hazretleri, Meryem sûresi 85.ci âyet-i kerîmesinde meâlen, **(O gün müttekîleri rahmân huzûrunda elçiler olarak haşr ederiz)** buyurmuşdur. Âyet-i kerîmedeki (Vefd) kelimesi Sahâbelerdir. Kıyâmet günü olunca, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin hizmetinde ve ümmet-i Muhammedin şefâ'atinde kıyâm gösterirler.

Otuzbeşinci Menâkıb: Rivâyet olunmuş ki, Ebû Nevâs bir şâir idi. Ömrünü günâh ile geçirmiş, hüsrân ile sonuna götürmüş, amel defterini de simsiyâh etmişdi. Öldükden sonra, bunca günâhkârlığı ile, rüyâda gördüler. Süâl etdiler ki, Allahü

Sübhânehü ve teâlâ sana ne mu'âmele etdi. Cevâb verdi ki, Çihâr yâr-i güzîn "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" hazretlerinin ve diğer sahâbîlerin medhleri hakkında yazmış olduğum dört beyt sebebi ile beni bağışlayıp, afv etdi. O beytleri evimin falan yerine koymuşdum. Rü'yâyı gören varıp, bu beytleri ta'rîf edilen yerde yazılmış buldu:

Sâhib-i gâr Atîki [Ebû Bekri]***, sevdiğim gibi derim,***
Ebû Hafsı [Ömeri] ***ve Onu sevenleri severim.***

Râzı olmadım Şeyhin, ben evinde katline,
Çok severim, Şeyhi [Osmânı] ***de Alîyi de.***

Bence bütün sahâbe önderdirler ilmde,
Aksini söyliyenler, yara açarlar bu dinde.

Yâ Rab! Sen bilirsin hepsini sevdiğimi,
Onların hurmetine, âzâd et nârdan beni.

Otuzaltıncı Menâkıb: Süleymân bin Zekvân adında, zâhid, derecesi çok yüksek, tatlı bir kimse olduğu rivâyet edilen bir kimse var idi. O der ki: Benim bir komşum var idi. Müfsid ve aşağı bir kimse idi. Gündüz pazarda olurdu. Gece gelir şerâb içerdi. Bana çok cefâ verirdi. Âciz oldum. Oğluma dedim, gel; bu mahalleden bir başka mahalleye gidelim. Bunu görmiyelim. Kalkdık, bir başka mahalleye gitdik. Orada oturduk. Sonra, o adam öldü. O öldükden sonra, vatan-ı aslîmize geldik. Gecelerden bir gece, bir kimse kapıyı çaldı. Çıkıp, kapımı açdım. Bir merd gördüm ki, ayağı yerde, ama, o kadar yukarı bakdım, yüzünü göremedim. Bana dedi ki, dışarı gel. Ben dedim, korkarım. Korkma, dışarı gel, benim ardımca yürü. Ben de dışarı çıkdım ve izince gitdim. Kabristâna vardık. Bir mezâr üzerinde durduk. Bana dedi ki, bu mezârı aç. Ben de o mezârın toprağını açıp, lahdin kerpicine erişdim. Dedi ki, kerpici kaldır. Kerpici kaldırdığım gibi, bir bağçe gördüm ki, nihâyeti yok. Ve orta yerinde bakdım bir taht kurulmuş. Üzerinde elvân döşekler döşenmiş. O müfsid dediğim merd onun üzerine oturmuş. Bana dedi ki, bu merdi tanır mısın. Ben dedim, bu benim komşumdur. Ben mahalleyi bunun yaramazlığı yüzünden terk etmişdim. Bana acâib gelmişdi [Hayretler içinde kaldım]. O Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri hakkı için ki, sana bu kerâmeti vermiş-

dir. Söyle ki, o merd bu kadar fısk ve fücûr ile bu mertebe-i aliyyeye ne sebeble erişmişdir. O dedi, hakîkaten, bu adam senin dediğin gibi idi. Lâkin, bir iyi âdeti var idi. Ben dedim, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri için, o âdeti beyân eyle. Dedi, âdeti bu idi ki, farz nemâzı kılıp, selâm verip, nemâzdan çıkdıkdan sonra, (Yâ Rabbî! Ebû Bekre, Ömere, Osmâna ve Alîye "radıyallahü anhüm" rahmet et) diye düâ okurdu. Bu kıssadan ma'lûm oldu ki, her kim Çihâr yâre muhabbet besler ise; Allahü teâlâ ve tekaddes hazretleri o kimseye ne kadar mücrim ve günâhkâr dahî olsa da rahmet eyler.

Otuzyedinci Menâkıb: Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri islâmı âşikâre eylediği vaktde, âlemin zulmeti cemâli nûrânîsi ile münevver oldu. Her tarafa elçiler ile mektûblar gönderdi. Bütün insanları, karadan ve denizden, dağ ve ovadan Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerine da'vet etdi. Dıhye "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerini nâme [mektûb] ile rûm şâhı Kaysere gönderdi. Dıhye "radıyallahü anh" rûm diyârına vardıkda, Kaysere haber verdiler. Mekke-i mükerremede Peygamberlik da'vâsı eden Muhammed Mustafâdan "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" elçi gelmişdir, kapıda durur. Rûm Kayseri, çağırın içeri gelsin, dedi. Dıhye "radıyallahü anh" der ki, ben içeri girdim. Mektûbu Kaysere sundum. Kayser mektûbu benden alıp, ayağa kalkdı. Başı üzerine koydu. Gözlerine sürdü ve öpdü. Sonra mektûbu açdı. Önüne koydu. Davûl ve kös çalınmasını söyledi. Cümle reâyası [devlet adamları] toplandılar. Kayser, hatîblerin minbere çıkdıkları gibi yüksek bir yere çıkdı. Zîrâ minber yok idi. Sonra yüksek ses ile dedi ki, ey kavmim, bilin ve âgâh olun ki, o merd ki, Mekke-i mükerremede risâlet da'vâsı eder. Bu mektûbu bize göndermişdir. Cümlemizi hak dînine da'vet etmişdir. Siz ne dersiniz ve ne cevâb verirsiniz. O kavm birden feryâd edip, bağırdılar. Dediler ki, sen nasâra dînine kötülük yapmak istersin ve başka bir dîne girmek istersin. Kayser dedi ki, elem çekmeyiniz. Murâdım sizi tecrîbe etmek idi. Göreyim dinlerine nusret ederler mi. Geri dönün. Selâmetle evinize varınız. Kayser de kalkıp, serâyına vardı.

Dıhye "radıyallahü anh" der ki, bir gün Kayser beni çağırdı. Kayserin yanına vardım. Yalnız idik. Elimi tutup, serâyına ilet-

di. O serâydan içeride bir başka serâya götürdü. Sonra bir odanın kapısını açdı. Gâyet süslü ve çok insan sûretleri o odada nakş edilmişdi. Bana dedi ki, yâ Dıhye, bu üçyüzonüç Nebînin sûretleridir ki, Îsâ aleyhisselâm bu dıvârda nakş edilmişdir. Dıhye der ki, ben o sûretlere nazar ederken [bakarken], nâgâh, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin hilye-i şerîfine gözüm takıldı. O sûretler [resmler] arasında, ondördüncü ayın yıldızlar arasında parladığı gibi parlıyor idi. Ben dedim ki, bu bizim Peygamberimiz Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin sûret-i şerîfidir. Kayser dedi, doğru söylersin; ben de kitâblarımızda böyle buldum. Dıhye der ki, bakdım o Serverin sağ yanında bir sûret gördüm; oturmuş. Kayser bana dedi; bu kimdir. Ben dedim, Ebû Bekr-i Sıddîkin sûretidir. Sol yanında oturmuş birini gördüm. Yüksek ve heybetli, uzun boylu idi. Kayser dedi, bu kimdir. Ben dedim, Ömer bin Hattâbın sûretidir. Kayser dedi, ben de kitâbda böyle bulmuş idim. Birini dahî gördüm, önünde hayâ ile oturmuş. Kayser dedi, bu kimdir. Ben dedim, Osmân bin Affânın sûretidir. Kayser dedi, ben de kitâbda böyle bulmuş idim. Birini dahî gördüm, ardında; dalkılınç olmuş durur. Kayser dedi, bu kimdir. Ben dedim, Alî bin Ebî Tâlibin sûretidir. Kayser dedi, doğru söylersin. Bizim kitâbımızda da böyledir. Dıhye der ki, Mekke-i mükerremeye döndüm. Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" huzûr-ı şerîfine vardım. Kayserin kıssasını haber verdim. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki: **(Kayser doğru söylemiş. Kayser doğru söylemiş. Yâ Dıhye! Onlar beni ve benim Eshâbımı bilirler. Ammâ, ezelî şekâvet bedbahtlık ki, onlara erişmişdir; zarûrî olarak mahrûm olup, Cehennemlik olurlar.)**

Otuzsekizinci Menâkıb: Ey müslimânlar, muvahhidler ve sünnîler. Bu makâmda çok şirin bir kelâm edelim; inşâallahü teâlâ. Ma'lûm ola ki, her ikbâl ve devlet, salâh ve se'âdet, çok ve az, Allahü teâlâ âlemde halk etmişdir. O devlet, ikbâl ve salâh ve se'âdetin aslını ve beyânını dört şeyde koymuşdur. O cümlenin hudûdunu ve sayısını Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinden gayri kimse bilmez. Lâkin o mikdâr bu hâlde bu fakîr ve bîçârenin fehminde ve ilmindedir. İşitin ve hâtırınızda tutun.

1– Allahü Sübhânehü ve teâlâ, çok memleketlerde zemânın salâhını [düzenini] dört şey ile te'mîn etmişdir. Yaz, kış, behâr, güz.

2– Dünyânın salâhını dört şeyde koymuşdur. Nebîler "aleyhimüsselâm" ve âlimler, hâkimler ve bezîrgânlar [tüccârlar].

3– Cennetin salâhını dört şeyde koymuşdur. Altın ve gümüş, cevher ve nûr.

4– Cehennemin sıkıntısı dört şeydedir. Bend [Zincirden bağ bukağı], gul [demir tasma], çâh [ateş kuyusu] ve zulmet [karanlık].

5– Gök yüzünün büyüklüğünün [yüksekliğinin] salâhını dört şeyde koymuşdur. [Ya'nî düzeni dört şey iledir.] Yıldız, ay, güneş ve melekler.

6– Yer bostânının [yeryüzünün] salâhını [düzenini] dört şeye bağlamışdır. Toprak ve su, ateş ve rüzgâr [yel].

7– Kur'ân-ı azîm-üş-şân dört şeyden hâsıl olmuşdur. Harf ve kelime, âyet ve sûre.

8– Îmânın keşfinin salâhını dört şeye bağlamışdır. Sabr ve yakîn, cihâd ve adl.

9– Îmân ve sabrının salâhını dört şeye bağlamışdır. Havf [korku] ve şevk, zühd ve murâkabe.

10– Îmân yakîninin salâhını dört şeye bağlamışdır. Hikmet ve basîret, gayret ve sünnet.

11– Îmân cihâdının salâhını dört şeye bağlamışdır. Emr-i ma'rûf ve nehy-i münker. Hamiyyet ve salâbet.

12– Îmân adlinin salâhını dört şeye bağlamışdır. Fehm ve ahkâm-ı islâmiyye, ilm ve hilm.

13– Merdin [erkeğin] kurtuluşunu dört şeye bağlamışdır. [Ya'nî kişinin se'âdetini dört şeye bağlamışdır.] İyi adı olmak, iyi bahtlılık, tevadu' ve kanâ'at.

14– Kadının salâhını dört şeye bağlamışdır. [Ya'nî kadının iyiliği dört şey iledir.] Gayret ve iffet, setr ve emânet.

15– Aklın salâhı dört şey iledir. Uygunluk, şükr edici olmak. Sakınıcı olmak ve iyi işli olmak.

16– Tabî'atin salâhını dört şeyde koymuşdur. [Tabî'atin dü-

zeni dört şey iledir.] Harâret [sıcaklık], burûdet [soğukluk], rutûbet [nem] ve yübûset [kuraklık].

17– Dînin salâhı dört şey iledir. Nemâz ve zekât, oruc ve hac.

18– Nemâzın salâhı dört şey ile meydâna gelir. Kıyâm, rükü', secde, kade-i ahîre.

19– Zekâtın salâhı dört şey iledir. Verici ve alıcı, nisâb ve hamûl [mal].

20– Orucun salâhını dört şeyde koymuşdur. Oruca niyyet ve imsâk ve ka'biliyyet, vakt.

21– Haccın salâhını dört şeyde koymuşdur. İhrâm ve vukûf, tavâf ve say'.

22– Gazâ etmenin salâhını dört şeyde koymuşdur. Kuvvet ve gayret, şehâmet ve şecâ'at.

23– Farzın salâhını dört şeyde koymuşdur. Şart ve rükn, eb'az ve hey'et.

24– İnsanın düzeni dört şey iledir. Yiyecek, içecek, giyecek ve ev.

25– Dünyânın salâhını dört şeyde koymuşdur. Hil'at, hürmet, muhabbet ve meveddet.

26– Yüzyirmidört bin Nebînin "aleyhimüsselâm" salâhı dört Peygamberdedir. Âdem, İbrâhîm, Mûsâ ve Muhammed Mustafâ "alâ nebiyyinâ aleyhissalâtü vesselâm".

27– Gökden inen kitâblar dört dânedir. Tevrât ve İncîl, Zebûr ve Kur'ân-ı azîm-üş-şân.

28– Şehâdet kelimesini dört kelimeye koymuşdur. Lâ ilâhe illallah, Muhammedün Resûlullah.

29– Sûre-i ihlâsın salâhı dört âyetde yerleşdirilmişdir. Kul hü ... Allahü ... Lem ... Ve lem... .

30– Onsekizbin âlemin salâhını dört şeyde koymuşdur. Arş ve Kursî, Lehv ve Kalem.

31– Doksandokuz esmâ-i hüsnânın salâhını dört ismde koymuşdur. Evvel ve âhır, zâhir ve bâtın.

32– Yedi kat gökün ve yedi kat yerin ehlinin hâl ve bağlan-

tısının salâhını dört kimsede koymuşdur. Cebrâîl ve Mikâîl, İsrâfil ve Azrâîl “aleyhimüsselâm”.

33– Ulvî ve süflî âlem ehlinin salâhını dört şeyde koymuşdur. Hareket ve sükûn. İctimâ ve iftirak [toplanmak ve ayrılmak].

34– Âlimlerin salâhı dört şey iledir. Hak söylemek ve nasîhat etmek. İlmi büyük tutmak ve bildiği ile amel etmek.

35– Müteallim [talebe]lerin salâhı dört şey iledir. Hakkı işitmek, nasîhat kabûl etmek. İlm üzerine konuşmak. Âlimi büyük tutmak.

36– Pâdişâhların salâhı da dört şey iledir. Vilâyet, asker, vezîr ve hazîne.

37– Reâyânın salâhı dört şey iledir. Sultânın adâleti. İnfâk, ülfet. Dostlar arasında ve düşmanlardan emîn olmak.

38– Zâhirin salâhı dört şey iledir. Göz ve kulak, el ve ayak.

39– Bâtının düzeni de dört şey iledir. İlm ve akl, havf ve recâ [korku ve ümîd].

40– Abdest dört şey ile temâm olur. Yüzü yıkamak ve kolları yıkamak. Başını mesh etmek ve ayaklarını yıkamak.

41– Ayların salâhını dört şeyde koymuşdur. Receb, Zilka’de, Zilhicce ve Muharrem.

42– Onsekiz bin âlemin din ve ibâdetinin salâhını, Çihâr yâr-i güzînin muhabbetinde koymuşdur. Bunlar, emîr-ül mü’minîn Ebû Bekr-i Sıddîk, emîr-ül mü’minîn Ömer-ül Fârûk, emîr-ül mü’minîn Osmân-ı Zinnûreyn, emîr-ül mü’minîn Aliyyül Mürtedâdır “radıyallahü teâlâ anhüm ecma’în”. Bunların hepsini, tafsîl etdik. Her dörtden biri yerine getirilmez ise veyâ birisi olmaz ise, o şey zâyi’ olur ve harâb olur. Eğer, Allahü teâlâ muhâfaza etsin, bir bedbaht ve bir devletsiz ve rezîl ve bir aşağılık, bir utanmaz ve yüzü kara, zerre kadar bu dört yâre buğz ve adâvet ve düşmanlığı beğense ve kalbinde ona yer etse, dünyâda ve âhıretde hüsrânda, ziyânda, mel’ûn ve bahtsız olur. (Dünyâda ve âhıretde hüsrân, o kimseler içindir.)

Otuzdokuzuncu Menâkıb: (Münebbihât) kitâbından terceme olunmuşdur. [Bu kitâbı İbni Hacer Askalânî yazmışdır.] O

haberleri ve sözleri beyân ederken, evvelâ Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin hadîs-i şerîflerini nakl eder. Sonra Çihâr yâr-i güzînin o hadîs-i şerîfe muvâfık tertîbi ile her birinden bir eser (söz) nakl eder.

İki maddeli kıymetli sözler: Rivâyet olunmuş ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri bir hadîs-i şerîfde buyurdular ki: **(İki haslet** [özellik] **vardır ki, o ikisinden efdal birşey yokdur. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerine îmân getirmek. Müslimânlara fâideli olmak.)** Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinden rivâyet olunmuşdur: (Bir kimsenin azıksız kabre girmesi, gemisiz denize girmesi gibidir.) Ömer “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri buyurdu ki: (Dünyânın izzeti mal iledir. Âhıretin izzeti amel iledir.) Osmân “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri buyurdu ki: (Dünyâ gammı kalbe zulmetdir. Âhıret gammı kalbe nûrdur.) Alî “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri buyurdu ki: (Bir kimse ilm talebinde olsa, Cennet de onu taleb eder. Bir kimse ma’siyyet talebinde olsa, nâr [Cehennem] da onu taleb eder.)

Üç maddeli kıymetli sözler: Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Bir kimse geçim darlığından şikâyetci olduğu hâlde sabâha çıksa, Rabbinden şikâyet etmiş gibi olur. Bir kimse dünyâ işi için üzülerek** [mahzûn olduğu hâlde] **sabâha çıksa, Allahü teâlâyı darıltmış olarak sabâhlamış olur. Bir kimse tevâdu’ etse bir zengine zenginliğinden ötürü, dîninin üçde ikisi gider.)** Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri buyurdu ki: (Üç şeye üç şey ile ulaşılmaz. Zenginliğe arzû ile erişilmez. Yiğitliğe boya ile [süslenmekle] erişilmez. Sıhhate devâlar [ilâclar] ile erişilmez.) Ömer “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri buyurdu ki: (İnsanlar ile güzel geçinmek aklın yarısıdır. Güzel süâl sormak ilmin yarısıdır. Güzel tedbîr ma’îşetin yarısıdır.) Osmân “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri buyurdu ki: (Bir kimse dünyâyı terk etse, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri o kimseyi sever. Bir kimse günâhları terk etse, melekler o kimseyi sever. Bir kimse, başka insanlardan tama’ı kesse, insanlar onu sever.) Alî “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri buyurdu ki: (Dünyâ ni’metlerinden ni’met olmak cihetinden, islâm sana kifâyet eder. Dünyâ meşgûliyyetinden sa-

na ibâdet etmek, meşgûl olmak cihetinden kifâyet eder. İbret almak cihetinden ölüm sana kifâyet eder.)

Dört maddeli kıymetli sözler: Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri Ebû Zer "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerine buyurdular ki: **(Yâ Ebâ Zer! Gemiyi yenile. Muhakkak ki, deryâ derindir. Azık al, zîrâ yolculuk uzundur. Yükünü hafîf et. Zîrâ geçilmesi zor geçitler var. Amelini hâlis eyle. Zîrâ; hâlisi-bozuğu ayıran Basîrdir.)** Yine Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki: **(Yıldızlar gök ehli için emândır. Ne zemân ki yıldızlar gök ehlinin üzerine dökülür; kazâ nâzil olur. Benim eshâbım da ümmetim üzerine emândır. Ne vakt eshâbım zâil olursa, ümmetim üzerine kazâ nâzil olur. Eshâbım üzerine de ben emânım. Ben gitdim, eshâbım üzerine kazâ nâzil olur. Dağlar yer ehli için emândır. Ne zemân ki dağlar yer üzerinden gitdi. Yer ehli üzerine kazâ nâzil oldu.)**

Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki: (Dört şey vardır ki, dört şey ile temâm olur. Nemâz, secde-i sehv ile temâm olur. Oruc sadaka-ı fıtr ile temâm olur. Hac fidye ile temâm olur. Îmân cihâd ile temâm olur.) Ömer "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri buyurdu ki: (Deryâlar dörtdür: Allahü teâlâ hazretlerinin rahmeti, günâhlar için deryâdır. Nefs, şehvetler için deryâdır. Ölüm, ömrler için deryâdır. Kabr, nedâmetler [pişmânlıklar] için deryâdır.) Osmân "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri buyurdu ki: (Dört şey vardır ki, zâhirleri fazîletdir. Ve bâtınları farzdır. Kur'ân-ı azîm-üş-şânın tilâveti fazîletdir. Onunla amel farzdır. İnsanlara ihsân etmek fazîletdir. Hasımları birbirinden râzı etdirmek farzdır. Sâlihler ile berâber bulunmak fazîletdir. Yapdıklarına uymak farzdır. Hastaları sormak fazîletdir. Vasıyyetlerini kabûl etmek farzdır.) Alî "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri buyurdu ki: (Bir kimse Cennete müştak olsa [Cenneti arzû etse], hayrlı işlere koşar. Bir kimse ateşden [Cehennemden] korksa, şehvetlerinden kendini men' eder. Bir kimse ölümü yakın bilse, dünyâ lezzetlerinden sakınır. Bir kimse dünyâyı bilse [tanısa], musîbetler ona hor olur [musîbetlerin te'sîrinde kalmaz].)

Beş maddeli kıymetli sözler: Resûlullah "sallallahü teâlâ

aleyhi ve sellem" hazretleri, bir hadîs-i şerîfde buyurdular ki: **(Her kim beş nesneyi hakîr ve hor görse, beş nesneden mahrûm olur. Bir kimse ulemâyı hakîr görse, dinden mahrûm olur ve dînine ziyân eder. Bir kimse ümerâyı** [âmirleri] **hakîr görse, dünyâdan mahrûm olur. Bir kimse akrabâsına istihfâf etse** [hafîf görse]**, mürüvvetden mahrûm olur. Bir kimse kendi ehline istihfâf etse** [aşağı görse]**, ma'îşetden mahrûm olur. Bir kimse komşularına istihfâf etse** [aşağı görse]**, menfe'atlerinden mahrûm olur.)** Yine Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri, bir hadîs-i şerîfde buyurdular ki: **(Muhakkak Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri bir kimseye beş şeyi hâzırlamadan beş şeyi vermez. Bir kimseye, ni'metini artdırmasını hâzırlamadıkça şükr vermez. Kabûl etmeği hâzırlamadıkça düâ vermez. Afv etmeği hâzırlamadıkça istigfâr vermez. Kabûl edeceğini hâzırlamadıkça tevbe vermez. Karşılığını hâzırlamadan sadaka verdirmez.)**

Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden mervîdir. Buyurdular ki: (Beş zulmetin beş ışığı vardır. Dünyâ zulmetdir. Işığı, tâ'atdır. Günâh zulmetdir. Işığı tevbedir. Kabr zulmetdir. Işığı, Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlullahdır. Âhıret karanlıkdır. Bunun ışığı, sâlih ameldir. Sırat karanlıkdır. Işığı, yakîndir.) **(Münebbihât)**dan bizde olan nüshasında, kabr zulmetine ışık, Lâ ilâhe illallah, yazılıdır. Lâkin Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin menâkıb-ı şerîflerinde zikr olundu ki, Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlullah sözlerini birbirinden ayrı dememişdir. Son menâkıbda mufassal beyân olunmuşdur. Bu âdet-i şerîfleri bozulmasın diye, burada da berâber yazıldı. En doğrusunu Allahü teâlâ bilir.

Ömer "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden mervîdir. Merfû olarak, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu ki, (Eğer böyle olmasa idi, ya'nî Allahü âlem, bu şehâdete magrûr olup, ibâdete ve tâ'ate tenbellik edip, gevşek davranmasalardı, beş kimseye şehâdet ederdim ki, muhakkak onlar Cennet ehlindendir. Birisi, ıyâl [çoluk-çocuk] sâhibi olan kimse. Birisi, zevci ondan râzı olan hanım. O hanım ki, mehrini ve çeyizini zevcine hediyye eder. Birisi o kimse ki, vâlideyni

[anne-babası] ondan râzı olur. Birisi o kimse ki, günâhdan tevbe eder.)

Osmân "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden mervîdir. Buyurdu ki: (Beş nesne müttekîler alâmetlerindendir. Dînini ıslâh eden kimseler ile oturmak. Fercinin ve lisânının üzerine gâlib olmak. Kendisine dünyâdan erişen çok şeyi vebâl görmek. Âhıretden az bir şey erişirse, onu kendisine ganîmet bilmek. Harâm olur korkusu ile halâlden mi'desini çok doldurmamak. Başkalarını kurtulmuş, kendisini helâk olmuş bilmek.)

Alî "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden mervîdir. Buyurdu ki: (Beş haslet olmasaydı, insanların hepsi sâlih olurlar idi. Câhilliğe kanâ'at etmek. Dünyâya harîs olmak. Malın fazlasına cimrilik. Reyde, fikrde ucb, kendini beğenmek.)

Altı maddeli kıymetli sözler: Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: **(Altı şey, altı vatanda** [mahalde, hâlde] **garîbdir. Mescidler, içinde nemâz kılmıyan kavm arasında garîbdir. Okumıyanlar arasında Kur'ân-ı kerîm garîbdir. Kur'ân-ı kerîm, fısk işleyenler yanında garîbdir. Kötü huylu, zâlim kocanın elindeki sâliha kadın garîbdir. Kendini dinlemiyen kavmin arasındaki âlim garîbdir. Kötü huylu kadının elindeki sâlih zevc garîbdir. Allahü teâlâ onlara kıyâmet gününde elbette rahmet nazarı ile bakmaz.)**

Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri buyurdu ki: (İblîs, önünde durur. Nefs, sağında durur. Hevâ solunda durur. Dünyâ arkanda durur. Etrâfında a'zâlar durur. Cebbâr [mekânlı olmıyan] seni devâmlı görür. İblîs, seni dînini terk etmekden yana da'vet eder. Nefs, seni ma'siyyetden yana da'vet eder. Hevâ, şehvetlerden yana da'vet eder. Dünyâ, kendini âhırete tercîhden yana da'vet eder. A'zâlar [uzvlar], günâh işlemekden yana da'vet eder. Cebbâr, seni Cennet ve magfiretden yana da'vet eder. Her kim ki, iblîse icâbet ederse, dîni gider. Her kim ki, nefse icâbet etdi, rûhu necât bulmaz. Her kim ki, hevâya icâbet ederse, akl ondan gider. Her kim ki, dünyâya icâbet ederse, âhıreti gider. Her kim ki, a'zâlara [uzvlara] icâbet ederse, Cennet elinden gider. Her kim ki, Allahü teâlâ ve tekaddes hazretlerine icâbet ederse, bütün fenâ ve zararlı şeyler ondan gider. Bütün hayrlara nâil olur.)

Ömer “radıyallahü teâlâ anh” buyurdu ki: (Muhakkak Allahü teâlâ hazretleri altı nesneyi altı nesnede gizledi. Rızâ-ı şerîfini tâ’atda gizledi. Gadabını ma’siyyetde gizledi. İsm-i a’zamını Kur’ân-ı kerîmde gizledi. Evliyâsını insanlar arasında gizledi. Ölümü, ömr içinde gizledi. Kadr gecesini Ramezân-ı şerîf içinde gizledi. Salât-ı vustâyı beş vakt içinde gizledi.)

Osmân “radıyallahü teâlâ anh” buyurdu ki: (Muhakkak ki, mü’min altı nev’ korkudadır. Birisi, Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretleri cânibinden [tarafından] korkudadır ki, onun rûhunu ânîden alır, diye. İkincisi, hafaza melekleri cihetinden korkudadır ki, onun üzerine yazdıkları nesne sebebi ile, kıyâmet gününde rüsvay olur. Üçüncü, şeytân cânibinden korkudadır ki, onun amelini bâtıl eder. Dördüncü, melek-ül-mevt hazretleri cânibinden korkudadır ki, gafletde iken rûhunu alır. Beşinci, dünyâ cânibinden korkudadır ki, dünyâya magrûr olup, dünyâ onu âhıretden meşgûl eder. Altıncı, ehl-i ıyâl cânibinden korkudadır ki, onlar ile meşgûl olup, onlar onu Allahü teâlânın zikrinden meşgûl ederler.)

Alî “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri buyurdular ki: (Altı hasleti bulunduran kimseler, Cennete çağrılan yolların hiçbirini terk etmez. Nâra [Cehenneme] götürecek yolların hiçbirine varmaz. Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretlerini bilip, ona tâ’at etmek. Şeytânı bilip, ona ısyân etmek. Bâtılı bilip, ondan sakınmak. Hakkı bilip, ona ittibâ’ etmek. Âhıreti bilip, onu taleb etmek. Dünyâyı bilip, onu terk etmek.)

Yedi maddeli kıymetli sözler: Ebû Hüreyre “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet etmişdir. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretleri, yedi kimseyi, Arş-ı azîmin gölgesinde o günde gölgelendirir. O gün Arş-ı azîmin gölgesinden başka gölgelenecek yer olmaz. Yalnız Arş-ı azîmin gölgesi olur. Bunlar:**

1– Âdil devlet başkanı,

2– Allahü teâlâya tâ’atde bulunarak yetişen genç,

3– Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretlerini tenhâlarda zikr edip ve gözlerinden Allahü teâlânın korkusundan yaş akıtan kimse,

4– Kalbi mescide bağlı olan kimse,

5– Sağ elinin verdiği sadakayı, sol elinin bilmediği kimse,

6– Birbirini Allahü teâlâ için seven iki kimse,

7– Bir cemâl sâhibi kadın [güzel kadın] **kendisini da'vet etdiği zemân, ondan kaçıp, Âlemlerin Rabbi olan Allahü teâlâdan korkarım diyen kimse.)**

Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki: (Bahillerin [cimrilerin] malı, yedi belâdan birinde olur [birine uğrar]. Mîrâs yiyen bir vârisi, malını isrâf eder, onu Allahü teâlâ hazretlerinin tâ'atinden başka yerde harcar. Veyâ Allahü teâlâ ve tekaddes hazretleri o bahilin [cimrinin] üzerine bir eziyyet edici kimseyi [zâlimi] musallat eder. Onun malını, onun nefsini hor ve zelîl etdikden sonra alır. O bahili [cimriyi] bir şehvet harekete getirir ki, o şehvet ile uygunsuz işler yaparak malını ifsâd eder. Onda bir düşünce peydâ olur. İftihâr [öğünmek] için bir binâ yapar. Yâ bir fâidesiz harâbeyi ta'mîr eder. Malını onlara sarf eder. Yâ dünyâ âfetlerinden bir âfet peydâ olur. Suda gark olur, hırsız çalar veyâ ona dâimî bir dert erişir. Malını doktorlara yidirir. Yâ malını bir mekânda saklar. Sonra unutur.)

Ömer "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri buyurdu ki: (Çok gülen kimsenin heybeti az olur. Çok şaka yapan istihfâf edilir [hakîr görülür]. Çok konuşan çok yanılır. Çok hatâ edenin hayâsı az olur. Hayâsı az olanın vera'ı az olur. Vera'ı az olanın kalbi ölü olur. Kalbi ölü olanı Allahü teâlâ Cehenneme dâhil eder.)

Osmân "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki: (Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri [Kehf sûresi 82.ci âyet-i kerîmesinde meâlen], **(Onun altında ikisine âid hazîne var idi)** buyurdu. O kenz altından bir levha idi. Onda yedi satır var idi. 1– Ben teaccüb ederim [şaşarım] o kimseye ki, muhakkak, bütün işler takdîr iledir. Hâlbuki o kimse kaçırdığı şeyler için üzülür. 2– Şaşarım o kimseye ki, ölümü bildiği hâlde güler. 3– Şaşarım o kimseye ki, Cehennemi bildiği hâlde günâh işler. 4– Şaşarım o kimseye ki, Cenneti bildiği hâlde istirâhat eder. 5– Şaşarım o kimseye ki, Al-

lahü tebâreke ve teâlâ ve tekaddes hazretlerini bildiği hâlde, başkasını zikr eder. 6– Şaşarım o kimseye ki, dünyânın fânî olduğunu bildiği hâlde içindekilere rağbet eder. 7– Şaşarım o kimseye ki, Kıyâmetde hesâba çekileceğini bildiği hâlde mal biriktirir.)

Alî "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden süâl olundu ki: (Gökden ağır olan nedir, yerden geniş olan nedir, denizden engin olan nedir, ateşden sıcak nedir, taşdan katı nedir, Zemherîrden soğuk nedir, zehrden acı olan nedir?) Alî "radıyallahü teâlâ anh" cevâb verdi ki: (Gökden ağır olan, temiz bir kimseye iftirâ etmekdir. Yerden geniş olan; Hak, doğru olan şeydir. Denizden engin olan, kanâ'at eden kalbdir. Ateşden sıcak olan, zulm eden sultândır. Taşdan katı olan, münâfıkın kalbidir. Zemherirden soğuk olan; levm eden, kınayan kimseye ihtiyâcını arz etmekdir. Zehrden acı olan, sabr etmekdir.)

Sekiz maddeli kıymetli sözler: Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri bir hadîs-i şerîflerinde buyurdular ki: **(Sekiz şey, sekiz şeyden doymaz. Göz nazardan** [bakmakdan]**. Yer yağmurdan. Kadın erkekden. Âlim ilmden. Süâl soran sormakdan. Harîs, mal yığmakdan. Deryâ** [deniz] **sudan. Ateş odundan.)**

Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri buyurdu ki: (Sekiz şey, sekiz şeyin zînetidir: İffet, fakrin süsüdür. Şükr, zenginliğin süsüdür. Sabr, belânın süsüdür. Tevâdu', hasebin [asâletin] süsüdür. Hilm, ilmin süsüdür. Çok ağlamak korkunun süsüdür. Başa kakmamak, ihsânın süsüdür. Huşû' nemâzın süsüdür.)

Ömer "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri buyurdu ki: (Bir kimse fuzûlî konuşmağı [fazla, lüzûmsuz konuşmağı] terk etse, ona hikmet bağışlanır. Bir kimse fuzûlî bakmağı terk etse, ona huşû' bağışlanır. Bir kimse fuzûlî yimeği terk etse, ona ibâdetin lezzetini duymak bağışlanır. Bir kimse gülmeği terk etse, ona heybet bağışlanır. Bir kimse mîzâhı [şakalaşmağı] terk etse, ona hüsn ve melâhat [güzellik ve tatlılık] verilir. Bir kimse dünyâ sevgisini terk etse, ona âhıret sevgisi verilir. Bir kimse, başkalarının aybı ile meşgûl olmağı terk etse, ona nefsinin

ayblarını ıslâh etmek nasîb olur. Bir kimse Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin zât-i pâkinin keyfiyyetinden tecessüsü terk etse, ona nifâkdan berâat bağışlanır [ya'nî o nifâkdan korunur].)

Osmân "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri buyurdu ki: (Âriflerin alâmeti sekizdir: Kalbi, korku ve ümîd iledir. Dili, hamd ve senâ iledir. Gözleri, hayâ ve ağlama iledir. İrâdesi, dünyâyı terk etmek ve Allahü teâlânın rızâsını kazanmakdır.)

Alî "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri buyurdu ki: (Huşû' olmıyan nemâzda hayr yokdur. Boş söz konuşulmanın terk edilmediği orucda hayr yokdur. Dikkat etmeden Kur'ân-ı kerîm okumakda hayr yokdur. Vera' olmıyan ilmde hayr yokdur. Sehâ [cömerdlik] olmıyan malda [zenginlikde] hayr yokdur. Devâmlı olmıyan ni'metde hayr yokdur. İhlâs, ta'zîm ve tekrîm olmıyan düâda hayr yokdur.)

Dokuz maddeli kıymetli sözler: Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" bir hadîs-i şerîfde buyurdular ki, **(Allahü teâlâ Mûsâ "aleyhissalâtü vesselâm" hazretlerine Tevrâtda vahy etdi. Muhakkak hatâların anası üçdür. Kibr, hırs ve hased. Onlardan altı hatâ dahâ doğdu. Temâmı dokuz oldu. O altı hatâ; Tokluk. Uyku. Râhatlık. Mal sevgisi. Övünme sevgisi. Reîs olma sevgisidir.)**

Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri buyurdu ki: (Âbidler üç sınıfdır. Her bir sınıfın alâmetleri vardır ki, o alâmetler ile bilinir. Bir sınıfı, Allahü teâlâ hazretlerine korku yolu ile ibâdet ederler. Bir sınıfı, ümîd yolu ile ibâdet ederler. Bir sınıfı, muhabbet yolu ile ibâdet ederler. Birinci sınıf için üç alâmet vardır: Sevdiği nesneyi bağışlar. Rabbinin râzı olmasına, nefsinin gadabını değişmez. Herhâlde Rabbinin emrini yapıp, nehyinden kaçar. İkinci sınıf için de üç alâmet vardır: Kendi nefsini hakîr, aşağı görür. Yapdığı ihsânı kıymetsiz bulur. Akranlarını [emsâllerini] üstün görür. Üçüncü sınıf için de üç alâmet vardır: Herhâlde insanlara önder olur. Bütün insanların cömerdi olur. Allahü teâlâya, halkın temâmının hakkında hüsn-i zannı olur.)

Ömer "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri buyurdu ki: (İblîsin

zürriyyetinde dokuz nefer vardır ki şunlardır: Zenbûr; sokaklar sâhibidir. Sokakda bayrağını diker. Vetin; musîbetler sâhibidir. Evân; sultân sâhibidir [onunla berâberdir]. Hefâf; şerâbın sâhibidir [onunla arkadaşdır]. Mürre; mizmârlar [çalgılar] sâhibidir. Lekûs, mecûsînin sâhibidir [onunla arkadaşdır]. Müsavvit; yalan haberler sâhibidir. Dâsim, hâneler, evler sâhibidir. Eğer bir şahs evine geldikde, Allahü teâlânın ism-i şerîfini zikr etmezse, o kişi ile hanımı arasında adâvet ve münâze'a vâki' olur. Hattâ aralarında talâk ve hul' ve darb [dövme] vâki' olur. Velhân; abdestde, nemâzda ve diğer ibâdetlerde vesvese verir.)

Osmân "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki: (Bir kimse beş vakt nemâzını vaktinde, devâmlı kılsa, Allahü teâlâ ona dokuz ikrâmda bulunur. Allahü teâlâ o kimseyi sever. Bedeni sıhhatli olur. Melekler onu korurlar. Onun evine bereket nâzil olur. Sâlihlerin sîmâsi, yüzünde zâhir olur. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri, onun kalbini yumuşak kılar. Sıratdan şimşek gibi geçer. Allahü teâlâ hazretleri onu Cehennemden korur. **(Onlar üzerine korku ve hüzn dahî olmaz)** kelâmı ile medh edilenler ile berâber olur.)

Alî "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri buyurdu ki: (Ağlamak üç şeydendir. Birisi, Allahü teâlâ korkusundan, ikincisi, gadabından, üçüncüsü, kat'iyyet-i haşyetinden. Birinci ağlamak, günâhlara keffâretdir. İkinci ağlamak, ayblarının temizlenmesidir. Üçüncü ağlamak, vilâyet ve mahbûbun rızâsıdır. Günâhlarının temizlenmesinin semeresi, kurtuluşdur. Ayblardan temizlenmenin semeresi, Na'îmde olmakdır. Vilâyet ve mahbûbun rızâsının semeresi Allahü teâlâyı rü'yetdir.)

On maddeli kıymetli sözler: Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" bir hadîs-i şerîflerinde buyurdular ki: **(Misvâk kullanmağa devâm ediniz! Zîrâ onda on haslet vardır. Ağzı temizler. Allahü teâlâ ondan râzı olur. Şeytânı gadaba getirir. Hafaza melekleri onu severler. Diş etlerini kuvvetlendirir. Balgamı keser. Ağız kokusunu güzelleşdirir. Safra harâretini söndürür. Göze cilâ verir. Ağız kokusunu keser.)** Misvâkı kullanmak sünnetdir.

Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri buyurdu ki:

(Allahü teâlâ hazretleri on haslet ile kullarını âfâtdan koruyup, mukarreblerin derecesine çıkarır: 1– Kanâ'at eden kalb ile devâmlı sıdk. 2– Devâmlı şükr ile, kâmil sabr. 3– Hâzır zühd ile devâmlı fakîrlik. 4– Aç karın ile devâmlı zikr. 5– Fâsılasız korku ile devâmlı hüzn. 6– Mütevâzî beden ile devâmlı gayret. 7– Dâim rahm ile devâmlı rıfk. 8– Hayâ ile devâmlı muhabbet. 9– Devâmlı hilm ile fâideli ilm. 10– Sâbit akl ile dâimî îmân.)

Ömer "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki: (On şey, on şeyden başkası ile düzgün olmaz, ıslâh edilemez: 1– İlm, vera'dan başkası ile ıslâh olmaz. 2– Amel, ilmsiz olmaz. 3– Korkusuz kurtuluş olmaz. 4– Sultân, adâletden başka şey ile ıslâh olmaz. 5– Asâlet [şeref], edeb ile ıslâh olur. 6– Sevinç, emniyyet ile olur. 7– Zenginlik, cömerdlik ile ıslâh olur. 8– Üstünlük tevâdû' ile olur. 9– Fakîrlik, kanâ'at ile ıslâh olur. 10– Tevfîk olmadan cihâd olmaz.)

Osmân "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri buyurdu ki: (On şey, muhakkak kayb edilmişdir: 1– Süâl sorulmıyan âlim. 2– Amel edilmiyen ilm. 3– Kabûl edilmiyen doğru fikr. 4– Kullanılmıyan silâh. 5– Nemâz kılınmıyan mescid. 6– Okunmıyan Kur'ân-ı kerîm. 7– Fakîrlere verilmiyen mal. 8– Binilmiyen at. 9– Yalnız dünyâ için olan ilm. 10– Yol azığı hâzırlanılmadan geçen uzun ömür.)

Alî "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri buyuruyor ki: (Mîrâsın hayrlısı ilmdir. Rızkın en iyisi edebdir. Azığın hayrlısı, takvâdır. Sermâyenin en kazanclısı ibâdetdir. En iyi rehber sâlih amellerdir. Arkadaşın iyisi güzel huydur. Hilm, en iyi yardımcıdır. Muhtâc olmamanın en iyisi kanâ'atdir. Yardımın hayrlısı tevfîkdir. Terbiye edicilerin en iyisi ölümdür.) Buraya kadar **(Münebbihât)**dan nakl olunmuşdur.

Kırkıncı Menâkıb: Bir gün Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri, Âişe-i Sıddîka "radıyallahü teâlâ anhâ" hazretlerinin mubârek evine vardı. İnsanlık îcâbı karınları acıkmışdı. Buyurdular ki, (Yâ Âişe! Hiç bir yiyecek var mıdır?) Mubârek sözlerini temâmlamadan, kapı çalındı. Kapıyı açdılar. Gördüler ki, Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" hazretleridir. Resûlullah hazretleri "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem"

buyurdu ki: **(Yâ Ebâ Bekr! Bu vakt gelmenize sebeb nedir?)** Ebû Bekr-i Sıddîk cevâb verdi ki, (Yâ Resûlallah! Üç gündür bir ta'âm yimemişim. Açlık cânıma kâr etdi. Geldim ki, mubârek dîdâr-ı şerîfinizin müşâhedesi ile karnım tok olsun.) Bu konuşma sırasında iken, yine kapı çalındı. Kapıyı açdıkda, bakdılar ki, Ömer "radıyallahü teâlâ anh" hazretleridir. Sonra Alî "radıyallahü teâlâ anh" geldi. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdu: **(Gelmenize sebeb nedir.)** Buyurdular ki, yâ Habîb-i Rabbil'âlemîn! Üç gündür yemek yimedik. Çok acıkdık. Geldik ki, mubârek, emsâlsiz cemâlinizin müşâhedesi ile, bu dağdağadan halâs olup, karnımız tok olsun. Hazret-i Alî dedi ki, yâ Resûlallah. Üç gündür seyyidünnisâ Fâtıma-tüz-zehrâ "radıyallahü teâlâ anhâ" hazretleri ve imâmeyn-i ciğer gûşeleriniz Hasen ve Hüseyn "radıyallahü teâlâ anhümâ" hazretleri de açlıkdan kat'î bunalmışlardır. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdu: **(Üç gündür ben de ta'âm yimedim. Karnım açdır.)** Hazret-i Alî dedi ki, yâ Nebiyyallah! Dün yoldan geçerken, Mu'âz bin Cebelin "radıyallahü teâlâ anh" havlusunda olan hurma ağacında hurma gördüm. Bunu söyleyince, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdu ki, **(Kalkın, Mu'âzın evine gidelim! Bizi hurma ile konuk etsin** [müsâfir etsin]**!)**

Server-i Enbiyâ, Çihâr yâr-i güzîn hazretleri ile, Mu'âz hazretlerinin kapısına gitdiler. Güçlükle vardılar. Vay başımıza, vay cânımıza! Sultân-ı kevneyn ve Resûl-i sakaleyn ki, onsekizbin âlem onun yüzü suyu hürmetine yaratılmışdır. Görünüz hazret-i Çihâr yâr-i güzîn ile birlikde ne zahmetler çekmişlerdir. Allah saklasın, bir gün aç kalmış olsak, başımıza kıyâmet kopar. Dünyâ bize zindân olur. Eğer Eshâb hazretlerinden birisi merkad-ı şerîflerinden [kabrlerinden] başını kaldırıp, bu zemânda olan ümmet-i Muhammede nazar etse [baksa], teâccüb edip [hayret edip] der ki, acabâ bunlar hangi milletdendir, hangi tâifedendir. Hangi Peygamberin ümmetidir. Biz de insâf etsek. Hergün dahâ iyiye mi gidiyoruz! Allahü teâlâ şânühü hazretleri, bu sultânların hurmetine, kendi lutf, kerem, fadl ve ihsânı ile, bizim o yüzümüzün karalığına bakmayıp, afv buyursun. Biz âsî ve mücrim kullarını dîdârı ile şereflendirsin. Âmîn! Yâ Rabbî, âmîn diyen kullarını magfiret buyur.

Murâdımıza gelelim. Mu'âz hazretlerinin kapısına vardılar. Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri seslendi ki, yâ Mu'âz! Devlet kuşu başına kondu. Allahü teâlânın Resûlü kapına geldi. İçeride olanlardan kimse duymadı. Mu'âzın bir küçük kızcağızı var idi. O duydu. Annesini çağırdı. Yâ ana, yâ ana! Ne yatarsın, hazret-i Ebû Bekr kapımıza geldi; çağırıyor. Annesi kızı azarladı. Ne yalan söylersin; hiç bu vakt, hazret-i Ebû Bekr kapımıza gelir mi? Kızı da, ne yapsın; yatdı. Birâz sonra, Ömer "radıyallahü teâlâ anh" çağırdı. Yine kız uyandı. Annesine haber verdi. Annesi evvelki gibi azarladı. Birâz sonra da hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" çağırdı. Yine kız uyandı. Annesine haber verdi ki, yâ anne! Hazret-i Alî kapıya gelmiş; çağırıp durur. Annesi kızı, yine azarladı. Behey kız, deli mi oldun; ne söylersin. Kız yine sükût edip, yatdı. Sonra, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem", **(Yâ Mu'âz)** diye seslendi. Kız evvelki gibi uyanıp, dedi ki, yâ anne! Sana demedim mi ki, Ebû Bekr, Ömer ve Alî kapıya geldiler. Bana inanmadın. İşte Sultân-ı Enbiyâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" kendisi çağırır. Annesi diledi ki, yine kızı red eylesin. Kız vâlidesine bakmayıp, babasının yanına vardı. Resûlullah hazretlerinin şevkiyle babasını çağırdı. Yâ baba, ne yatarsın. Devlet ve se'âdet kuşu başına kondu. Allahü teâlânın Resûlü "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" ve Ebû Bekr, Ömer ve Alî "radıyallahü anhüm" hazretleri kapıya gelmişlerdir. Hemen o sâat, hazret-i Mu'âz kızından bu haberi işitince, acele ile yerinden kalkıp, kapıya koşdu. Kapıyı açıp, dedi ki, devlet ve se'âdet Mu'âzın başına kondu. Habîbullah hazretlerinin mubârek ayaklarının tozlarına yüz sürüp, içeri buyurun, dedi. Fahr-i âlem hazretleri de, Eshâb-ı güzîn ile içeri dâhil oldular. Ondan sonra buyurdular ki, **(Yâ Mu'âz! Üç gündür ben ve Eshâbım yemek yimemişiz! Dün Alî yoldan geçerken, senin havlunda olan hurma ağacında hurma görmüş. Onun için geldik ki, bizi hurma ile müsâfir edesin.)** Mu'âz "radıyallahü teâlâ anh" dedi ki, yâ Nebiyyallah! O hurmaları bugün düşürdük [ağacından topladık]. Kimini biz yidik. Ba'zısını fakîrlere ve komşularımıza ulaşdırdık. Bir hurma kalmamışdır. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri karşısına bakdı. Bir büyük zenbil gördü. Hemen hazret-i Alîye buyurdu ki, **(Yâ Alî! Bu zenbili eline al! Bu gördüğün hurma ağacına**

var. Benden selâm eyle! Ve söyle ki, Resûlullah senden hurma taleb eder.) Alî "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri o zenbili alıp, hurma ağacının yanına vardı. Peygamberin selâmını götürdü, iletdi. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin izni ile hurma ağacı fasîh bir lisân ile selâmı aldı. Ta'zîm eyleyip, eğildi. Sonra Allahü teâlânın izni ile, ağacda hurmalar doldu. Hazret-i Alî o zenbili hurma ile doldurup, Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" huzûr-ı şerîflerine getirdi. O hurmadan yidiler. Bütün Eshâba ulaşdırdılar. Hattâ o zenbili hurma ağacına asdılar. Resûlullah hazretlerinin dâr-ı bekâya intikâline kadar hiç boşalmadı.

Kırkbirinci Menâkıb: Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" bir gün hastalandı. Ebû Bekr, Ömer ve Osmân "radıyallahü teâlâ anhüm" hazretleri iyâdetine [hasta ziyâretine] vardılar. Hazret-i Alînin yanında bir tas bal var idi. Bu tas ile balı bunların önüne götürdü. Tas ak, içindeki bal kızıl idi. O tasın içinde kara bir kıl vardı. Hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki, biz baldan, her birimiz bu üçü için bir misâl getirmeyince yimeyiz. Kendisi buyurdu ki: (Dîn-i islâm tasdan münevverdir [nûrludur]. Îmân baldan tatlıdır. Dînin hükmü kıldan incedir.) Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki: (Cennet tasdan münevverdir. Cennetin ni'metleri baldan tatlıdır. Sırat köprüsü kıldan incedir.) Osmân "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki: (Kur'ân-ı azîm-üş-şân tasdan münevverdir. Kur'ân-ı kerîm okumak baldan tatlıdır. Kur'ân-ı kerîmin tefsîri kıldan incedir.) Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki: (Müsâfirin nûru tasdan münevverdir [nûrludur]. Müsâfirin sözü baldan tatlıdır. Müsâfirin gönlüne ri'âyet etmek kıldan incedir.) Her biri kendi hâllerine münâsib kelâm buyurdular.

Kırkikinci Menâkıb: Birgün Fahr-i kevneyn ve Resûl-i sakaleyn Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem", Eshâb-ı güzîn "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" hazretleri ile oturur idi. Kudretden ortaya bir ak tas geldi. İçi ak bal ile dolu idi. Üstünde bir ak kıl vardı Hayret etdiler. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: (Gelin her birimiz bu üçüne bir temsîl getirmeyince el sürmiyelim.)

Hazret-i Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” buyurdu ki: (Resûlullah hazretleri bu tasdan nûrludur. Resûlullah ile konuşmak bu baldan tatlıdır. Resûlullahın sünnetini yerine getirmek bu kıldan incedir.) Hazret-i Ömer “radıyallahü teâlâ anh” buyurdu ki: (Îmân bu tasdan nûrludur. Îmân getirmek bu baldan tatlıdır. Îmân ile gitmek bu kıldan incedir.) Ondan sonra, Osmân “radıyallahü teâlâ anh” buyurdu ki: (Kur’ân-ı kerîm bu tasdan nûrludur. Kur’ân-ı kerîm okumak bu baldan tatlıdır. Kur’ân-ı kerîmin buyurduğunu tutmak bu kıldan incedir.) Ondan sonra Alî “radıyallahü teâlâ anh” buyurdu: (Müsâfirin yüzü bu tasdan nûrludur. Müsâfir ile yemek yimek bu baldan tatlıdır. Müsâfirin hâtırını yerine getirmek bu kıldan incedir.) Ondan sonra hazret-i Âişe “radıyallahü teâlâ anhâ” buyurdu ki: (Halâl [zevcin] yüzü bu tasdan nûrludur. Halâli ile söyleşmek bu baldan tatlıdır. Halâlin hizmetini yerine getirmek bu kıldan incedir.) Ondan sonra Fâtıma-tüz-zehrâ “radıyallahü teâlâ anhâ” buyurdu ki: (Kız çocuğun yüzü bu tasdan nûrludur. Annesini-babasını sever olması bu baldan tatlıdır. Kız çocuğunun aybsız evlenmesi bu kıldan incedir.) Ondan sonra Fahr-i âlem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdu ki: **(Ümmetimin yüzü bu tasdan nûrludur. Ümmetim için şefâ’at bu baldan tatlıdır. Şefâ’atin kabûl olması bu kıldan incedir.)**

Kırküçüncü Menâkıb: Ebû Zer-i Gıfârî “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet eder. Bir gün Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri se’âdethânesinden dışarı çıkdı. Yürümeğe başladılar. Ben de ardınca gitdim. Bir mevzi’e vardı. Ben huzûruna vardım. Karşısında selâm verip, oturdum. Buyurdu: **(Neden geldin, yâ Ebâ Zer!)** Dedim, (Allahü teâlâ bilir.) O sırada Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” geldi. Resûlullah hazretlerinin sağ tarafına oturdu. Sonra Ömer “radıyallahü teâlâ anh” geldi. Ebû Bekrin sağ tarafına oturdu. Sonra Osmân “radıyallahü teâlâ anh” geldi. Ömerin sağ tarafında oturdu. Sonra Alî “radıyallahü teâlâ anh” geldi. Osmânın sağ tarafında oturdu. Sonra Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri yerden yedi tâne taş aldı. Mubârek avucunun içinde tutdu. O taşlar tesbîh etmeğe başladılar. Şöyle ki, onların sesini bal arısı gibi işitir idim. Ondan sonra o taşcağızları yere koydu. Sesleri kesildi. Sonra onları kaldırdı, Ebû Bekrin eline verdi. Yine ev-

velki gibi tesbîhe başladılar. O da yere koydu. Sesleri kesildi. Sonra yine Habîbullah hazretleri onları kaldırdı, Ömerin eline verdi. Yine evvelki gibi tesbîh eylediler. O da yere koydu. Sesleri kesildi. Yine onları yerden alıp, Osmânın eline verdi. Yine tesbîh eylediler. O da yere koydu. Sesleri kesildi. Onları Alînin eline verdi. Yine tesbîhe başladılar. O da yere koydu. Sükût eylediler. **(Şevâhid-ün nübüvve)**den alınmışdır.

Kırkdördüncü Menâkıb: Çihâr yâr-i güzînin "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" medhini, bu menâkıb-ı şerîfin toplayıcısı ve yazarı olan âsî ve müsrif, Allahü teâlânın kullarının en hakîri ve fakîri, Seyyid Eyyûb bin Sıddîk ibni Seyyid Alî bin Muhammed el müştehir bi hazret bâbâ el mülekkab bi âcizî Urmavî der ki, ceddi âlimiz olan hazret-i Bâbâ "kaddesallahü sirrehül'azîz ve nevverallahü merkadehü ve ce'alel cennete mesvahü" ba'zı vecd ve sekr hâlinde, huzûr veren, hikmet dolu bir kitâb te'lîf etmişlerdir. (Bâbâ) demekle şöhret bulmuşdur. O kitâba mahsûs bir hikâye yazmışdır. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin na't-i şerîfleri, medh-i şerîfleri beyânında ve Çihâr yâr-i bâ safâ "radıyallahü teâlâ anhüm" hazretlerinin medh-i şerîfleri beyânında. O hikâyeden de bir mikdâr teberrüken yazalım. Nûr-ün alâ nûr olsun. Hikâye şi'r şeklinde nakl edildi ve yazıldı.

Bir sözüm vardır, derim ey merdümân [insanlar]***,***
Cânını mum eyleyip, önünce yan.

Dinler isen, bir hikâye söyleyim,
Mustafânın Çihâr yârın medh eyleyim.

Tabi'i merdâne isen gel beri,
Ger usanırsan da gâyet git geri.

Neyse ki, meclis bu dem biraz gider,
Aşk ile dinlediğin sana yeter.

Aşk ile dinler isen ey din eri,
Nitekim bu tanıtır, her bir eri.

Var ise gözün yaşı sığa, gide,
Aç kulağı ki, bu söze yer ede.

Değme bir sözler gibi sanma bunu,
Kalb içinde mesrûr eyler ol cânı.

Başa yüzü sana dâim göstere,
Dünyâ âhır üstüne kanat gere.

Anun ile tanıyasın sen onu,
Maksûda ermek dilersen koy beni.

Ben diyenler maksûduna ermedi,
Bil yakîn kim hakka mahrûm olmadı.

Andan özge gayri görme aradan,
Dinlemiyen olur savış git oradan.

Tabi'i iblîsliğin ma'lûm ola,
Fi'li kubhun [kötü işin] ***karşına perde ola.***

Dinleyen için derim ben bu sözü,
Yâ İlâhî! meclise aç ol yüzü.

Ola ki, meclisimiz pür nûr ola,
Fikr-i vesvese kalbimizden dûr [uzak] ***ola.***

Mü'min isen bir salevât ver ona,
Cümle melek işitip, kalsın dona.

Dinlesin ki, bunca dürûd kimedir,
[dürûd: medh, selâm, düâ]
Bu dürûdun biri ânda binedir.

Bu dürûd ki adı dilde söylenir,
Cümle eşyâ ol dürûdu kullanır.

Ol dürûdu dîme dağ ve taş söyler,
Ol dürûdun âhıri, asla yeter.

Kim onun yoluna verse bir dürûd,
Cânım önünce olsun onun şem'i od.

Odur sermâye, onun zülfün tut,
Görmemiş âşık, orada böyle sevd.

Er isen şem' ol, bu yolda yanasın,
Ne ise her harf işitesin kanasın.

Cân fedâ ol, bubde ol cânana sen, [bûb: yaygı]
Başına erişesin cânâne sen.

Ten olasın, câyı onu bilesin,
Cân ve dilden ona ikrâr veresin.

Çün yürürsen, dîninle yürü sen,
Çün bilesin aldın imdi biri sen.

Kim onun yoluna verse bir dinâr,
Koymaz onu tamu'da ki yandıra nâr.

Nâr onun içindir onu tanımaya,
Çâr-ı yârına onun inanmıya.

Her ki bu mâni'den almadı haber,
Kılmadı o nefsini zîr-ü zeber.

Bağlamadı beline nûrdan kemer,
Kalbi kara, gözünü gaflet yumar.

Gaflet olmasa gözünde ey civân,
Sen seni her dem göresin hoş iyân.

Cümle eşyâ maksûdu sen olduğun,
Hem görürsün âna hayrân kaldığın.

Kim ki tanıdı onu kurtuldu ol,
Ölü gördü nefsini Hak buldu ol.

Ey işiten sıdk söyle sâdık ol,
Ândan oldu, ehl-i Hakka doğru yol.

Bil onun dîni ulaşmışdır sana,
Hâl onun zikri ulaşmışdır sana.

Zî beşâret bir tecellîdir gelir,
Hamdü lillah ki gönül dolmuş gelir.

•

Çâr-i yârin mührü dâim sendedir,
Mustafânın mi'râcı seyrindedir.

Bil yakîn ki, lâyık oldun dergâha,
Hakkın feyzi her dem içindedir.

Cümle melek tesbîhi oldun bu kez,
Tesbîhine çarh olanlar bendedir.

•

Çâr-ı yârı münkir olan yazık oğul,
Sen bu medhi, bu âsîden yaz oğul.

Nerde olsan sen bunu okuyasın,
Rûha kuvvet, nefsini kakıyasın.

Azûben azgın yola gitmiyesin,
Mustafânın dînini unutmıyasın.

Küfrü îmânı bir yere katmıyasın,
Dünyâlığa özünü satmıyasın.

Dünyâyı gör, niceleri hor eyledi,
Tutdu zihnini, görmedi kör eyledi.

Rahmet-i Hakdan onu, kaçar eyledi,
Âhır onun yerini nar eyledi.

Ver salevât, gör tecelli-i safâ,
Mustafâya, hem Çâr-ı yâre bâ-safâ.

Bil ki onlar dînin çırâğıdır,
Ver salevât kalbinin durağıdır.

Ölü gönül Hak ile her dem dirile,
Rahmet-i Hak, gele kalbe dizile.

Hubb-ı dünyâ kalb içinden sürüle,
Hazret-i Hakdan sana hidâyet verile.

•

Çünki kalbin ânların meydânıdır,
Meydân eri durmaz özün tanıtır.

Paylarında bu âşıkın cânıdır,
Önlerinde yatmak onun şânıdır.

Pervâz eyler, her dem ona gitmeğe,
Bu tecellî bu âşıkın cânıdır.

Çünki cânım onların kurbanıdır,
Çünki onlar kalbimin sultânıdır.

Cümle eşyâ kuldur, onlar hânıdır,
Durma yürü, Hakkı onlar tanıtır.

•

Beyt içinde bil yakîn Allah olur,
Kalb-i mü'min, cümle beytullah olur.

Ma'nâ ehli iki cihânda şâh olur,
Ermiyen bu ma'nâya gümrâh olur.

•

Gayri yerde olduğun kurban değil,
Bu kadehden içmeyen mestân değil.

Söz onun Kur'ân ki dilde okunur,
Onsuz okur isen Kur'ân değil.

Herze nefsin tutsağıdır, hân değil,
Bu bahre dalmıyan sultân değil.

Nice âşık olmamışsan ol yüze,
Ara yerde küfr imiş, îmân değil.

•

Her nâmerdin yerin dâr-ı meydân değil,
Bu yola koşulmıyan merd âdem değil.

Bir kuru gövde gezer ol cân değil,
Rahmet-i Hak kalbine iyân değil.

Bu salâta gelmiyenin savmı yok,
Bundan özge pâdişâhın emri yok.

Hakkın emridir, işit ey mü'minân,
Mustafâ dîninden özge kavli yok.

•

İşlemiyen kişi gâyet yorulur,
Hac ve zekât boynuna Hak buyurur.

Vesveselerini kalb içinden süre ol,
Cennete onun için dîn-i islâm süre ol.

Bu sebebden nice ise, dürlü yol,
Hâk-ı pâyini gözüne süre ol.

Girdi onun eline dosdoğru yol,
Bil yakîn ki, yetdi bugün yere ol.

•

Yâd önünce tutmayasın kâhe sen, [kâhe: saman, çöp]
Çıkma yoldan, düşmeyesin çâhe sen. [çâh: kuyu]

Sev onları, yanmayasın nâra sen,
Pişmân olup, kılmayasın ahe sen.

•

Binme bunda her gün nefsin atına,
Özünü yetir onun Hazretine.

Her deminde kalbine nûr akıta,
Gel ey âsî, yan aşkının oduna.

Âşıkı mest eyleyen o kokudur,
Seyyid-i sâdât onların şâhıdır.

Bu sülûke girmeyen sâlik değil,
Ol kokudan almıyan âşık değil.

•

Her nefesde nice perde geçilir,
Kande baksan yüzüne bâb açılır.

Durma yürü, râh onların râhıdır,
Taht-ı sultân senin kalbinin mâhıdır.

•

Mustafânın şerî' dosdoğru yolun,
Onlar ile okunur, dâim hâlin.

Kamu bilsin hoca hoş ola huyun,
Bu sülûkden açılır, perr-ü bâlin.

Ol kişinin hükmü erdi bâtına,
Kim ki erdi onların hazerâtına.

Ver salevât onların kuvvetine,
Din açıldı onların heybetine.

Durma din zât gele, kalbe dola,
Ver salevât dînine hem kuvvet ola.

Kande olsa koğala, çevkân topunu,
Yol eri isen, sa'îd eyle cânını.

Sen şerîfsin, cümle nebîden güzîn,
Seyyid-i sâdât, hâtem-i dünyâ ve din.

Hak teâlâ rahmetidir, kovanları,
Tâ gele, haşrde bile sevenleri.

Meydân içre aşk atını çâpesiz,
Kim ki haşrde onlar ile kopensiz.

Kalk ayağa sen dahî, şirâne gel,
Sen dahî merd isen koş meydâna gel.

Sen çırâğı ümmetânsın, ey şefi'il müznibîn,
Olma melûl haşr için ey mü'minîn.

Ümmet isen, durma sev gel onları,
Mü'min isen ayrı görme onları.

Bil yakîn kim hulle olur donları,
Her kişi ki, bunda sevse onları.

Vasla yetmiş evveli ve âhıri,
Ebter olmaz herkiz onun sonları.

•

Senden oldur ki, onları sevesin,
Ölmek için yollarında ivesin.

Cân ve dilden tesbîhini diyesin,
Hulle-i tecellî rıdâsın giyesin.

Çünki tecellîn âşıka don imiş,
Bî-haberler işbu sırdan nâdan imiş.

Allah ile bî'at eden ol imiş,
Doğru gider kim ki, yolun tanımış.

Doğru git ki yetesin menzilgehe,
Sapma yoldan irmişken iyiliğe.

Ver salevât Mustafâya sıdk ile,
Dayanak ola her dilekde dînine.

Nice onlar dînin direğidir,
Cemi' muhtâcların dilediğidir.

Ondan oldu Arş ve Kürsî, Levh-ü Kalem,
Nice kim cümle Nebînin önüdür.

Ver salevât onlara din açıla,
Üstünüze dürr-i rahmet saçıla.

Meclis içre şâd-ı şerbet içile,
Kalbimizden fikr-i vesvâs saçıla.

Din odur ki, onlar gele açıla,
Kanat oldur, onlar gele uçula.

•

Pes gerek ki onlar ile uçasın,
Her deminde maksûduna yitesin.

Sıdk ile hem ma'bûduna yitesin,
Benliğini kalb içinden atasın.

Gül içinde buy veresin güle sen,
Dönesin bu hâllerine gülesin.

Bulmaya hiç kimse senden bir haber,
Gül olup, bülbül önünde bitesin.

Gök içinde benzeyesin güne sen,
Öyle san ki, ma’şûkunla bilesen.

Pes gerek kim yoluna seyr olasın,
Cân-u dilden âna esîr olasın.

Arta kemâl Mûsâya tûr olasın,
Nice müşkillere tedbîr olasın.

•

Ver salevât meclise açdı cemâl,
Mustafâdan açılır zevk-u kemâl.

Kim kemâli Mustafâdan aldı ise,
Kalbi ayılmaz ânın gözü humar.

Hiç humardan almak olmadı haber,
Bu haberden özge olmaz mu’teber.

Bu haber eyler seni zir-ü zeber,
Bu haberden bağlanır bele kemer.

Mustafâya her zemân getir îmân,
Çâr-ı yâra olmasın şek ve gümân.

Cânın her dem önlerince peyk ola,
Hazret-i Hakdan sana rahmet ine.

•

Mustafâ kavliyle tut dâim işi,
Mustafâ kavli mum eyler, her taşı.

Delîl oldun, bil yakîn her râhe sen,
Kande gidersin imdi ey kişi sen.

Himmet ile kişi oldun ey kişi,
Tâbi’ oldun, dahî çekme teşvişi.

Tâbi’ olan Hakdan alır, alışı,
Âyinedir gösteren her bir işi.

Âyineye baku ben özün göre,
Her arada Mustafâ sözün göre.

Her ne hâcet dileye Allahdan ol,
Her kapıyı yüzüne açık göre.

•

Başına dâim hisârda olasın,
Kalbine bir yeni mühr vurasın.

Açıla rahmet kapısı yüzüne,
Cümle eşyâyı tecellî bürüye.

İşi gerek, her kişinin işi bu,
Seyri uça fahr ana kim hoş huylu.

Çâr-ı yâr hubbını al kalbine,
Mustafâ âyine ola, aynına.

•

Emîn eyle taşranı endîşeden,
Ehem bil sen bunları her pîşeden.

Hâk-ı bay-ı Mustafâdan yâ ganî,
Sen bizi ayırmağıl bu rîşeden. [rîşe: kök, asl]

Dâimâ perde açılır, yüzüne,
Meclis ehli rahmet ala özüne.

Ver salevât durma meveddetine,
Mustafâ ve Çihâr yâr hazretine.

Âcizin derdine merhem olur,
Nice ki, Allaha, ulu yâr olur.

Onların nazarına yokdur hicâb,
Her dem onlara, olubdur, feth-i bâb.

Enbiyâdan, Evliyâdan, yâ İlâhî,
Sen bizi ayırma, hiç, ey Pâdişâh.

Okuyanı, dinleyeni, yazanı,
Rahmetinle, hesâba çek, yâ Ganî.

Kırkbeşinci Menâkıb: Mûsâ kelîmullah “alâ nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselâm” hazretleri, varıp, Tûr-i Sînâda, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri ile mukâleme etdikde [konuşdukda], kelâm-ı Rabbânînin hazzından, bir mertebeye varırdı ki, dünyâ ve içindekiler unutulduğu gibi, kendinden geçer, aklı başından giderdi. O hâle geldikde, akllı olanlara nisbetle, ba’zı büyük süâller sorardı ki, akla ağır gelirdi. Bir günde vecd ve sekrleri kemâle erdikde, süâl etdiler ki, (ey Hay ve Alîm! İleride cihâna gelecek olan ve bütün dinlerin hükmlerini yürürlükden kaldıracak olan Muhammed kimdir. O Muhammed mi üstündür, ben mi?) Allahü tebâreke ve teâlâ ve tekaddes hazretleri buyurdu: (Yâ Mûsâ! Falan vâdiye var. Hayretler içinde kalacak acâiblikler göreceksin.) Hazret-i Mûsâ da o vâdîye varıp, bir mikdâr durdukda, gördü ki, bir kuş, bir dal üzerine konar. Allahü tebâreke ve tekaddes hazretlerinin kemâl-i kudreti ile nutka gelip [konuşmağa başlayıp], fasîh bir lisân ile, Mûsâ kelîm “aleyhisselâm” hazretlerine selâm verip, der ki, yâ Mûsâ, sen Rabbil’âlemîne münâcâtda ve arz-ı hâcetde süâl etdin ki; ben mi yükseğim [üstünüm], yoksa Muhammed mi. Sen bilmez misin ki, Enbiyâ ve Evliyâ, hepsi Onun nûrundan halk olunmuşdur. Dünyâda ve âhıretde âşıklarıdırlar ve Onu taleb ederler [ararlar]. Mûsâ aleyhisselâm o kuşdan vehm alıp, der ki, Allahü teâlâ hazretleri için olsun bize haber veresin, kimsin ve adın nedir. Seni gördüm, hayretde kaldım. Sözün bana gâyet te’sîr eyledi. Bahtlılığa dil ve cânıma tatlı oldu. O kuş da der ki, ben Ebû Bekr-i Sıddîkın rûhuyum. Muhammed aleyhisselâm bu cihâna gelip, devletle şark ve garbı alır. O zemân ki, Mekkeden Medîneye hicret ederken, bir mağaraya varırız. O mağaraya girdiğimiz gibi, kapısına örümcekler ağ örüp, güvercinler yumurta çıkarır. Kâfirler bunları görmekle bize kötülük yapamazlar [burada yoklar derler]. Sonra Fahr-i âlem ve Resûlü muhterem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri asâyiş etdikde, çeşidli mahlûklar gelirler. Hazret-i Resûl ekremden nasîb alırlar. Sonra bir ejder [yılan] gelir. Bir koğukdan başını çıkarır. Ben de mâni’ olup, onun murâdını almağa mâni’ olup, ökçemi o deliğe tıkarım. Çâresiz kalınca ökçemi ısırıp, zehri bütün vücûduma dağılacakdır.

Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri, uy-

kudan uyanıp, rengimi değişmiş gördükde, süâl buyururlar. Ben de olup-bitenleri huzûrlarına arz ederim. Dönüp o ejderhâya hitâb edip, azarladıklarında, ejderhâ fasîh lisân ile cevâb verir ki, yâ Nebiyyallah! Ben geldim ki, mubârek cemâlini göreyim. Huzûr-u şerîfinde îmân getirmekle maksadıma ereyim. Sıddîk mâni' olup, koymadı. Zor durumda kalıp, bir hatâ etdim. Kereminizden afv buyurun. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîkın da bütün a'zâsını mubârek eliniz ile sığayınız, zehr gayb olur; diyecekdir. Ben o Sıddîkım ki, ejderhâları sıdkımla zebûn ederim. Yâ Mûsâ! Senin asân ejderhâ oldu. Onun heybetinden korkup, geri döndün. Bunu dedi. Zuhûr edip, o kuş gitdi.

Sonra ağaç başına bir kuş dahâ geldi. Mûsâ aleyhisselâm hazretlerine selâm verip, dedi ki, yâ Mûsâ! Sen Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri ile yarışamazsın. Çünki, Muhammed Mustafânın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" dîninde, her birgün ve gecede beş vaktde ezânlar okunup, yeri ve gökü onun heybeti kaplar. Dîn-i Muhammedî âşikâre olur. Sâir dinlerden ne varsa yürürlükden kalkar. Hazret-i Mûsâ aleyhisselâm o kuşa süâl buyurdu ki, ey kuş. Bütün sözlerin latîf ve mevzûn ve zarîf. Kimsin, söyle seni bileyim. O kuş dedi ki, ben Ömer-ül Fârûkun rûhuyum. Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin âşıkıyım ve hayrânıyım. Emvâlime [malıma] ve evlâdıma meylim yokdur. Mekke-i mükerremede kamçımı yere sapladığım zemân, rûm kayserini tahtı üzerinden yıkarım. Bunu söyledi ve uçup gitdi. Yerine bir başka kuş geldi. O da Mûsâ aleyhisselâm hazretlerine selâm verip, ağzını açıp, hoş sözler söyledi. Dedi: Yâ Mûsâ bin İmrân! Hiç kimse Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinden bahtlı gelmedi. O Muhammed bütün âlemin şâhıdır. Bütün insanların matlûbu ve âlemlere rahmetdir. Yine Mûsâ aleyhisselâm sordu ki, Allahü teâlâ hakkı için söyle, sen kimsin. Onları bildim. Seni de bileyim. O kuş dedi, yâ Mûsâ! Ben Osmân-ı Zinnûreynin rûhuyum. Muhammed Mustafâ hazretlerinin üçüncü yâriyim. Ben, Kur'ân-ı azîm-üş-şânı toplarım. O Habîb bir kızını bana verir. O vefât eder, yine bir kızını verir. O kızı da vefât edince, buyurur ki, eğer bir üçüncü kızım olsa idi, onu da sana verirdim. Ve benim dünyâlığıma aslâ iltifât etmez. Yâ Mûsâ! Dünyâda sen Şu'ayb

peygamber “salevâtullahi alâ nebiyyinâ ve aleyhi ve sellem” hazretleri ile on sene müşerref olursun. Bunu dedi, o da uçup gitdi. Onun yerine kuş sûretinde bir şehsüvâr zât geldi. O da Mûsâ aleyhisselâm hazretlerine selâm verip, konuşmaya başlayıp, der ki, yâ Mûsâ kelîm! O Muhammed Mustafâ hazretleri ki, Allahü tebâreke ve teâlâ ve şânühü hazretleri onun hakkında, **(Sen olmasaydın eflâki yaratmazdım)** ve **(Elbette sen huluk-i azîm üzeresin)** buyurmuşdur. Bunun misâli âyet-i kerîmeler gönderir. Enbiyâdan bir kimsenin ondan efdal olmak ihtimâli olur mu? Hazret-i Mûsâ “aleyhisselâm” der ki, söyle sen kimsin, bileyim. O kuş der ki, ben Aliyyül Mürtedânın rûhuyum. Muhammed Mustafâ hazretlerinin doğru yâriyim. O Muhammed “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” geldiği vakt, zemân yenilenir. Onun şerefli zemânına yetişip de dîne gelmiyenin vay başına gelen belâ ve helâke. Yâ Mûsâ! Benim sözüm çokdur. Uğrarım bir behâdır ere. Yâ Mûsâ “aleyhisselâm” hazretleri, onu yere yıkıp, göğsü üzerine çıkarım. Zebûn olup, ağlar. Cân ve ciğerini dağlar. Ben ona o hâlde derim; ey Pehlivân. Bir cândan ötürü bunca feryâd ve fîgân nedir? O der ki; er öldüğü için ağlamaz. Zîrâ koç, her zemân kurban içindir. Ama, beni yere düşüren ve ömür ipimi kesen Alî mi ola, yoksa Alî gibi bir er mi ola. Adı-sânı belli server mi ola. Ben de Alî olduğumu ona bildiririm. Sonra kasd edip, onu öldüreyim. Der ki; (Sen ben Alîyim diyorsun. Alî isen hani sahâvetin. Sana sahî [cömerd] derler. Şimdi beni öldürüp, kanımı yere dökmek istersin. Bu cömerdlik işi midir. Cömerd odur ki, ağlamışı güldürür. Nerede kaldı ki, dirileri öldürsün. Onun için ağlarım yâ Alî. Sana kanımı halâl eylerim. Lâkin Çin pâdişâhının kızına âşıkım. Senin başını benden ağırlık istediler. Atına bin, elbisesini giy gel, sana kızı verelim dediler. Ben de geldim ki, senin ile murâdıma ereyim. Sen şimdi beni murâdıma kavuşdurmamak istersin.) Bunu ki söyler. Ben de üzerinden kalkarım. Gel şimdi başımı kes ve elbisemi giy. Ve atıma bin. Gidip, ağırlığını ver. Tâ ki murâdına erişesin. O da bu işâreti benden görünce, diye ki, dünyâda senden başkasına yaşamak harâmdır. Hâşâ, sümme hâşâ. Seni kılınç ile değil, belki gül ile vurayım. O sâatde karşımda şehâdet parmağını kaldırıp, sıdk ile îmân getirir. Sonra onu sevgilisinin yanına gönderir, hasretine kavuş, derim. Bu sözleri söyleyip, o kuş da yukarı uçdu.

Sonra sayısız kuşlar gelip, her birisi Mûsâ aleyhisselâm hazretlerine konuşurlar. O kadar konuşurlar ki, Mûsâ aleyhisselâm hayretler içinde kalır. Derler ki; yâ Mûsâ! Biz hepimiz Muhammed Mustafâ “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin ümmetleriyiz. Yeryüzünde her gün beş kerre münâcât edip, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinden dürlü hâcet dileriz [isteklerde bulunuruz]. Yâ Mûsâ! Sen ise yetmiş günde bir Tûr dağına varırsın. Hâcetlerini arz edersin. Yâ Mûsâ! Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinden, sen dilek diledin ve dedin ki: **(Yâ Rabbî! Bana kendini göster, sana bakayım.)** Allahü Sübhânehü ve teâlâ sana buyurur: **(Sen beni hiçbir zemân göremezsin. Fekat, şu karşıki dağa bak. Eğer o dağ yerinde durur ise, sen beni görürsün.)**

Beyt:

Dîdârına ey dilber, Mûsâ nasıl katlanır,
Dağlar ki karâr etmez, yüzündeki envâra.

Muhammed o Muhammeddir ki, bindiği Burakdır ve Kabe kavseyn menzilidir, bir sâatde dokuz felekden geçip, cevlân eder. Hazret-i Bâri’yi yalnız seyr eder ve gâh göklere çıkar ve gâh yere iner. Kim ola ki, Muhammed “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin menziline erer. Yüzyirmidört bin Enbiyâ “aleyhimüssalevât” ve yüzkırkdört Evliyâ tabakasının hepsi, Muhammed Mustafânın hayrânıdır. Hepsi onun askerleridir ve O onların sultânıdır.

Nazm:

Sad hezârân şükr minnetdir bize,
Hem size, hem bize, cümlemize.

Mustafânın ümmetiyiz şükr biz,
Biz günâhkârlara şefî’ ol azîz.

Odur hem rahmeten lil âlemîn,
Onu sevenler ateşden oldu emîn.

Söz temâm oldu azîzim anlıya,
Bu sözü kim anlıya kim dinliye.

Akserâylı Îsâ miskin kim ola,
Tâ Muhammed Mustafâ medhin kıla.

Üstâdından eğer nevben söyledi,
Nazma getirdi ve bünyâd eyledi.

Benden o üstâdıma bin kerre selâm,
Ondan açıldı bize işbu kelâm.

Hiç kemâl değildir o Muhammede,
O iki âlem murâdı Ahmede.

Bizdeki sözü ki dillerde doğa,
Afv edile cümleye rahmet yağa.

Yâ Rabbî! Doğru yoldan ayırma,
Son nefesde îmândan ayırma.

Ma'lûm olsun ki, Akserâylı Îsâ, Bâbâ hazretlerinin talebesidir. Yine bu medh, **(Tezkire)**den alınmışdır. Orada manzûm yazılmışdır. Lâkin naklini ihtisâr için nesir ile yapdık. (Diğer Na't) yine **(Tezkire)**de hazret-i Bâbâdan nakl edilmişdir "kuddise sirruh".

Nazm:

Geldi yine aşk bülbülü,
Doldu sadâ-yı Mustafâ "aleyhisselâm".
Açıldı mü'minler gülü,
Erdi nişân-ı Mustafâ "aleyhisselâm".

Söyler tûtîler zevkle,
Rahmet saçıldı gül ile.
Âlem dolu bedr nûr ile,
Devr-i zemân-ı Mustafâ "aleyhisselâm".

Melekler çün arşda durur,
El kavuşdurup, saf saf yürür.
Hepsi salevât getirir,
Bahr-ı revân-ı Mustafâ "aleyhisselâm".

O şâh-ı mâzag-el basar,
Bir kez aya kıldı nazar.
Ay oldu venşakkal kamer,
Gökler ayân-ı Mustafâ "aleyhisselâm".

Bezediler Cennetleri,
Karşı çıkdı bin bir hûrî.
Çağrışırlar ol her biri,
Derler ki, hani Mustafâ "aleyhisselâm".

Başı açık-yalın ayak,
Mahşerde gezer bu yayak.
Ona ne hulle, ne burak,
Neyler cânânı Mustafâ "aleyhisselâm".

Resûl ile gâra giren,
Ankebût eşiğin uran [örümcek eşiğini ören]***.***
Ejder tabanını soran [ısıran]***,***
Sıddîkdır yâr-i Mustafâ "aleyhisselâm".

Kâ'bede kamçısını kakan,
Kayseri tahtından yıkan.
Ömerdir üstüne çıkan,
O açdı şer'-i Mustafâ "aleyhisselâm".

Ehl-i hayânın ma'deni,
Kör olsun sevmiyen onu.
Cem' etdi Osmân Kur'ânı,
Duyuldu şer'-i Mustafâ "aleyhisselâm".

Gelin, olun şekden berî,
Serveridir o din erî.
O, vardı, yıkdı Hayberi,
Alîdir yâr-i Mustafâ "aleyhisselâm".

Bu onsekiz bin âlemin,
Bütün cinnînin ve âdemin.
Cümle arab ve acemin,
Dîn-i îmânı Mustafâ "aleyhisselâm".

Kim ki yolunu tutup gide,
Yol içinde mi'râc ede.
Koyma âcizi tamûda [nârda],
Cümleye cândır Mustafâ "aleyhisselâm".

•

Ey Ebû Bekr! Sen hilâfet burcunun güneşisin,
Hem Ömer-ül Fârûk, fethler yapıp, islâmı yayandır.
Osmân-ı Zinnûreyn kalbinin kanı ile boyadı Furkânı,
Aliyyül Mürtedâ rikâbda kılınçla yardı düşman saflarını.

•

Çâr-ı divâr-ı serây-ı dîn-i Ahmed Çâr-ı yâr,
Ya'nî Ebû Bekr ve Ömer ve Osmân ve Alî nâmdâr.

Cennet içre onların ervâhını şâd eylesin,
Ol kerîm-ü ol rahîm ve o gafûr Girdigâr.

•

Serverimiz yâr-i oldu çâr-ı yâr bâ vefâ,
Yâr Ebâ Bekr oldu fâik der-i bâ sıdk ve safâ.
Çekdi o, onun yolunda şikâyet etmeden çok cefâ,
Seyyidimiz yârımızdır çâr-ı yâr-i Mustafâ.

Birinin nâmı Ömer ki, o adliyle meşhûrdur,
Küfr zulmetini ve dalâleti def' eden bir nûrdur.
Sevmiyen makhûr ânı her kim sever mensûrdur,
Seyyidimiz yârımızdır çâr-ı yâr-i Mustafâ.

Biri zinnûreyn-i tâbân hazret-i Osmândır,
Tuğyânı, cehli kesen ve câmi'i Kur'ândır.
Sâhib-i hilm ve hayâ ve kâmil-i îmândır,
Seyyidimiz yârımızdır çâr-ı yâr-i Mustafâ.

Birisi kân-ı sehâvetdir şehî düldül süvâr,
Heybet-i seyfin görenler dediler bî ihtiyâr.
Kılıç yalnız Zülfikârdır, yiğit ancak Alîdir,
Seyyidimiz, yârımız, çâr-ı yâr-i Mustafâ "aleyhisselâm".

Kırkaltıncı Menâkıb: Allahü Sübhânehü ve teâlâ azze şânühü mi'râc gecesi, Fahr-i âlem seyyid-i veled-i âdem Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" efendimiz hazretlerinin mubârek terinden kızıl gül halk etdi [kırmızı gül yaratdı]. Allahü tebâreke ve teâlâ Lût kavmini helâk etmeğe Cebrâîl aleyhisselâm hazretlerini gönderdi ki, o zemân da Cebrâîl o gecenin şiddetinden terledi. Allahü teâlâ hazretleri onun mubârek terin-

den ak [beyâz] gülü halk etdi [yaratdı]. Mi'râc gecesi Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buraka binip, burak da, göklere götürürken terledi. Burakın o terinden Allahü teâlâ celle şânühü sarı gülü halk eyledi. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" islâm şerefi ile müşerref oldukda, nübüvvet heybetinden terledi. Allahü tebâreke ve teâlâ ve tekaddes, onun mubârek terinden sünbülü halk etdi. Ömer "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri islâm şerefi ile müşerref oldukda; Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri, kucaklayıp, şiddetle sıkdıkda, o ızdırâbdan terledi. Onun terinden, yerlerin ve göklerin Hâlıkı, menekşeyi yaratdı. Hazret-i Osmân "radıyallahü teâlâ anh" da islâm şerefi ile müşerref oldukda, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin ayağının tozuna yüzünü sürdüklerinde, hayâsından, terledi. Rabbil'âlemîn o terden yâsemîni halk etdi. Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" dünyâya gelip, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri şerefli beşikleri üzerine, devlet ve se'âdetle müteveccih oldukda, Aliyyül Mürtedâ hazretleri, beşiklerinde uyurken, Resûlullahın emsâline rastlanmıyan güzel kokusunu alıp, Hakkı gören gözlerini açıp, Resûlullahın nûr saçan mubârek yüzünü görünce terledi. Allahü teâlâ azze ve celle onun terinden zanbağı yaratdı. Her zemân vücûd-u şerîfleri bu zikr olunan güzel kokular gibi kokardı. Terledikçe mubârek terleri de öylece kokardı. Yanlarında bulunanlar bu kokuyu duyarlardı.

Şurası muhakkakdır ki, Çihâr yâr-i güzîn "radıyallahü anhüm" hazretlerinin menâkıb-ı şerîflerinden bu kitâbda toplananlar, onların fazîletleri ve büyüklükleri yanında, bütün yıldızlara nazaran bir yıldız, deryâya göre bir damla veyâ bir gülistândan bir gül kadardır. Bunca acz ile ve taksîr ile ve denâet ile öyle şânı yüce serverlerin vasfını ve medhini etmek ve onların medh edicisi ve vasflarını dile getirici olmakdan maksad odur ki, Süleymân aleyhisselâm hazretlerine, bunca kıymetli cevherler ve pahâlı eşyâlar hediyye eden pâdişâhlar arasında, çekirgenin budunu hediyye getiren karınca misâli veyâ hazret-i Yûsüf aleyhisselâtü vesselâm hazretlerinin satış meydânında satıldığı zemân, pahâlı mallar ve kıymetli kumaşlar ile almak istiyen zenginler arasında, birkaç iplikle müşteri olan ihtiyâr kadının

misâli gibi olup, dikkatle nazar edenlere ziyâde te'accübden gülme ve tebessüm hâsıl olur. Nitekim, ba'zı kitâblarda bildirildiği şekilde, diğerlerinin yanında karınca ve koca karı seyr edenleri güldürmüşdür. Nazar edenler [bakanlar] birbirine istihzâ yolu ile gösterip, derler ki, bak, bak bu karıncaya ki, çekirge budunu hazret-i Süleymân aleyhisselâma, (dünyâ pâdişâhı ve hem âhıret pâdişâhıdır) peşkeş [hediyye] götürmüşdür. Bu ihtiyâr kadın ki, hazret-i Yûsüf aleyhisselâm gibi bir güzellikler sâhibine birkaç parça iplikle gelip, müşteri olmuşdur. Bunca zemândan beri nakl edenler, karıncayı pâdişâhlar arasından, ihtiyâr kadını da zenginler arasından çıkarmamışlardır. Bu mücrim ve âsî ve fakîrin, en büyük murâdı odur ki, mahşer meydânında görünen ve görünmiyen kusûrlarımıza bakılmadan, Çihâr yâr-i güzîn "radıyallahü teâlâ anhüm" hazretlerini vasf ve medh eden ve sevenler zümresinden ayrılmamalıdır. Yâ Rabbî! Bizi Senin sevgin ile ve Senin indinde sevgili olanların sevgisi ile rızklandır. Âmîn.

Sultân-ı serîr-i mülk-i esrâr,
dâmâd-ı Nebî Aliyy-i kerrâr.

Şems idi vücûdü filhakîka,
dördüncüde etdi, nûrun izhâr.

Gün gibi vilâyetin cihâna,
İzhâr buyurdu, Rabb-i settâr.

Sibtayne peder, Resûle dâmâd,
hakk-ı şerefi olunmaz inkâr.

Hayber şiken-ü Amr fikender,
ol pâdişeh-i gürûh-i ebrâr.

A'dâsına seyf-i kahri, Dûzâh,
ahbâbına cûdü lutfi, gülzâr.

Âlemde anın uluvvi şânın,
idrâk-i lebîb, emr-i düşvâr.

SEKİZİNCİ BÂB

Ebû Bekr-i Sıddîk ile Alî bin Ebî Tâlibin “radıyallahü anhümâ” Münâzarası:

Birgün Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin hücre-i mubârekelerinin [evlerinin] kapısına geldikde, Alî bin Ebî Tâlib “kerremallahü vecheh” hazretleri de gelmişdi. Ebû Bekr “radıyallahü anh” geri durup, Alîye “radıyallahü anh” buyurdu ki, yâ Alî! Evvelâ sen dâhil ol [eve gir]. Hazret-i Alî buyurdu ki: Yâ Ebâ Bekr! Önce sen gir ki, her iyilikde önde olan, her hayrlı işde önde olan, herkesi geçen sensin. Ebû Bekr hazretleri buyurdu ki: Sen önce gir yâ Alî! Resûlullaha “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” dahâ yakın sensin.

Hazret-i Alî buyurdu ki: Yâ Ebâ Bekr! Ben o kimsenin önünde nasıl giderim ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdu ki: **(Ümmetimden Ebû Bekrden dahâ üstün bir kimse üzerine güneş doğmadı.)**

Ebû Bekr “radıyallahü anh” buyurdu ki: Ben bir kimsenin önüne nasıl geçeyim ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” Fâtıma-tüz-zehrâyı “radıyallahü teâlâ anhâ” sana verdiği gün, **(Kadınların en iyisini, erkeklerin en iyisine verdim)** buyurdu.

Alî “radıyallahü anh” buyurdu: Ben o kimsenin önünce gitmem ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri, **(İbrâhîm aleyhisselâmı görmek istiyen Ebû Bekrin yüzüne baksın!)** buyurdu.

Ebû Bekr “radıyallahü anh” buyurdu: Senin önüne geçemem. Çünki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdu: **(Âdem aleyhisselâmın hilm sıfatını ve Yûsüf aleyhisselâmın ahlâkını görmek isteyen, Aliyyül mürtedâya baksın!)**

Hazret-i Alî buyurdu: Ben bir kimsenin önünce geçemem ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri bu-

yurdu: **(Yâ Rabbî! Beni en çok seven ve Eshâbımın en iyisi kimdir.)** Nidâ erişdi ki; **(Yâ Muhammed** “aleyhisselâm”**! Ebû Bekr-i Sıddîkdır)** buyuruldu.

Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” buyurdu: Ben bir kimsenin önünce varamam ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdu: **(İlmi bir kimseye veririm ki, Allahü teâlâ onu sever. Ben de onu severim.)** Ya’nî o Aliyyül mürtedâdır. [Ya’nî ilm şehrinin kapısı sen oldun.]

Aliyyül mürtedâ buyurdu: Ben o kimsenin önünce gitmem ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdu: **(Cennetin kapıları üzerinde, Ebû Bekr habîbullah yazılıdır.)**

Ebû Bekr “radıyallahü anh” buyurdu: Ben bir kimsenin önünce gitmem ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri Hayber gününde bayrağı sana verdi, buyurdu: **(Bu bayrak Melik-i gâlibin, Alî bin Ebî Tâlibe hediyyesidir.)**

Alî “radıyallahü anh” buyurdu: Ben bir kimsenin önünce gitmem ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdu: **(Yâ Ebâ Bekr! Sen bana gören göz ve işitir kulak gibisin.)**

Ebû Bekr “radıyallahü anh” buyurdu: Ben bir kimsenin önünce gitmem ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdu: **(Kıyâmet günü, Alî, Cennet hayvanlarından birine binmiş olarak gelir. Cenâb-ı Hak buyurur ki, Yâ Muhammed** “aleyhisselâm”**! Senin baban İbrâhîm Halîl, ne güzel babadır. Senin kardeşin Alî bin Ebî Tâlib ne güzel kardeşdir.)**

Alî “radıyallahü teâlâ anh” buyurdu ki: Ben bir kimsenin önünce gitmem ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdu ki; **(Kıyâmet günü, Cennet meleklerinin reîsi olan Rıdvân adındaki melek, Cennete girer. Cennetin anahtârlarını getirir. Bana verir. Sonra Cebrâîl aleyhisselâm gelip, yâ Muhammed! Cennetin ve Cehennemin anahtârlarını Ebû Bekr-i Sıddîka ver. Ebû Bekr, istediğini Cennete, dilediğini Cehenneme göndersin der.)**

Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” buyurdu: Ben bir kimsenin önünce gitmem ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki; **(Alî bin Ebî Tâlib, kıyâmet**

günü benim yanımdadır. Havz ve kevser yanında benimledir. Sırat üzerinde benimledir. Cennetde benimledir. Allahü teâlâyı görürken benimledir.)

Alî "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu: Ben bir kimsenin önünce gitmem ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu: **(Eğer Ebû Bekrin îmânını, bütün mü'minlerin îmânı ile tartsalar, Ebû Bekrin îmânı ağır gelir.)**

Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu: Ben bir kimsenin önünce gitmem ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu: **(Ben ilmin şehriyim. Alî bunun kapısıdır.)**

Hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu: Ben bir kimsenin önünce gitmem ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdu: **(Ben sâdıklığın şehriyim. Ebû Bekr, bunun kapısıdır.)**

Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki: Ben bir kimsenin önünce gitmem ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu ki, **(Kıyâmet günü Alî bin Ebî Tâlib, bir güzel ata bindirilir. Görenler, acabâ bu hangi Peygamberdir, der. Allahü teâlâ, bu, Alî bin Ebî Tâlibdir, buyurur.)**

Alî "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu: Ben bir kimsenin önünce gitmem ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdu: **(Ben ve Ebû Bekr, bir toprakdanız. Tekrâr bir olacağız.)**

Ebû Bekr "radıyallahü anh" buyurdu: Ben bir kimsenin önünce gitmem ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdu: **(Allahü teâlâ buyurur ki: Ey Cennet, senin dört köşeni, dört kimse ile bezerim. Biri, Peygamberlerin üstünü Muhammed** "aleyhisselâm"**dır. Biri, Allahdan korkanların üstünü Alîdir. Biri, Fâtıma-tüz-zehrâdır, kadınların üstünüdür. Dördüncü köşesindeki de, temizlerin üstünü Hasen ile Hüseyndir.)**

Alî "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu: Ben bir kimse önünce gitmem ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdu: **(Sekiz Cennetden şöyle ses gelir. Ey Ebû Bekr! Sevdiklerin ile birlikde gel! Hepiniz Cennete giriniz!)**

Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri buyur-

du ki: Ben bir kimsenin önünce gitmem ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu: **(Ben bir ağaca benzerim! Fâtıma, bunun gövdesidir. Alî budağıdır. Hasen ve Hüseyn, meyvâsıdır.)**

Alî "radıyallahü anh" buyurdu: Ben bir kimse önünce gitmem ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu: **(Allahü teâlâ Ebû Bekrin bütün kusûrlarını afv etsin. Çünki O, kızı Âişeyi bana verdi. Hicretde bana yardımcı oldu. Bilâl-ı Habeşîyi benim için alıp âzâd etdi.)**

O iki server bu münâzaraya devâm ederlerken, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri, hücre-i şerîflerinden [evlerinden] seslenip, buyurdular ki: **(Ey kardeşlerim, Ebû Bekr-i Sıddîk ve Aliyyül mürtedâ** "radıyallahü anhümâ"**! Artık içeri girin. Cebrâîl aleyhisselâm gelmişdir ve haber verir ki, yedi kat göklerin ve yedi kat yerlerin ehli size nazar etmekde toplanmışlardır. Eğer siz kıyâmete kadar birbirinizi medh etseniz, Allahü teâlâ yanındaki kıymetinizi anlatamazsınız.)** İkisi birbirine sarılıp, birlikde Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" huzûruna girdiler. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" bunlara teveccüh edip, buyurdular ki, **(Allahü teâlâ ikinize de yüzbinlerle rahmet etsin. İkinizi sevenlere de yüzbinlerle rahmet etsin. Ve düşmanlarınıza da, yüzbinlerle la'net olsun!)** Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" dedi ki, (Yâ Resûlallah! Ben Alînin düşmanına şefâ'at etmem.) Alî "radıyallahü teâlâ anh" dedi ki, (Yâ Resûlallah! Ben Ebû Bekrin düşmanına şefâ'at etmem. Başını kılınç ile bedeninden ayırırım.) Ebû Bekr "radıyallahü anh" dedi ki, (Ben senin düşmanlarına kevser havzından su vermem.) Alî "radıyallahü anh" da dedi: (Ben senin düşmanlarını sırat üzerinden geçirmem.)

NÜKTE: Eğer melekler; **(Yâ Rabbî! Yeryüzünde fesâd çıkaracak ve kan dökecek olan insanları niçin yaratıyorsun)** [Bekara sûresi 30.cu âyet-i kerîmesi meâli] demeseler idi, Âdem aleyhisselâmın ilmi meydâna çıkmaz idi. Eğer Nemrûd ateş yakmasa idi, İbrâhîm Halîl aleyhisselâm hazretlerinin şerefi meydâna çıkmaz idi. Eğer Ebû Cehlin câhillik inâdı ve inkârı olmasa idi, Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin menâkıb-ı şerîfleri ayân olmazdı [açığa çıkmazdı]. Eğer şeytânın vesvesesi olmasa idi, Aliyyül mürtedâ

“radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinin merdliği âşikâre olmazdı. Eğer râfizîler olmasa idi, Ebû Bekr, Ömer, Osmân ve Alî “radıyallahü teâlâ anhüm” hazretlerinin fazîletleri ayân olmazdı [açığa çıkmazdı].

Buyurulmuşdur ki, Müceddidiyye yolunun büyüklerinin silsilesinin nisbet-i küllîleri Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerine ulaşır. Nisbet-i cüz’iyyeleri Aliyyül mürtedâ “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerine varır. Bu münâsebetle, bu bâbda, onların ahvâlinden, bir mikdâr zikr olunur. Ma’lûm olsun ki, adı geçen meşhûr dedem, Seyyid Muhammed, (Bâbâ) denilmekle meşhûr olmuşdur. Onlar hazret-i Molla İlyâsdan kemâle erişip, onlardan me’zûn olmuşdur. Onlar hazret-i Dervîş ahî Hüsrev Şâhîden, onlar Mevlânâ Sun’ullah Güze Kenânîden, onlar Mevlânâ Alâ’üddîn-i Mektebdârdan, onlar Mevlânâ Sa’deddîn-i Kaşgârîden, onlar Mevlânâ Nizâmüddîn-i Hamûşdan, onlar Hâce Alâ’üddîn-i Attârdan, onlar Hâce Behâeddîn-i Nakşibendiden, onlar Emîr Gilâlden, onlar Hâce Muhammed Bâbâ Semmâsîden, onlar Hâce Alî Râmîtenîden, onlar Hâce Muhammed İncirfagnevîden, onlar Hâce Ârif-i Rivegerîden, onlar Hâce Abdülhâlık Goncdüvânîden, onlar Hâce Yûsüf-i Hemedânîden, onlar Hâce Ebû Alî Farmedîden, onlar Şeyh Ebûl Kâsım Gürgânîden, onlar Şeyh Ebûl Hasen Harkânîden, onlar Sultân-ül-ârifîn Bâyezîd-i Bistâmîden, onlar Ca’fer-i Sâdıkdan, onlar Kâsım bin Muhammed bin Ebû Bekr-i Sıddîkdan, onlar hazret-i Selmân-ı Fârisîden ve onlar Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinden ve onlar, risâlet penâhî “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinden me’zûn olmuş, kemâle erişmişlerdir. Şeyh Ebûl Kâsım bir nisbet ile de Şeyh Ebû Osmân Magribîden ve onlar Ebû Alî Kâtibden ve onlar Ebû Alî Rodbârîden ve onlar Cüneyd-i Bağdâdîden ve onlar Sırrı Sekâtîden ve onlar Ma’rûf-i Kerhîden ve onlar Dâvüd-i Tâîden ve onlar Habîb-i Acemîden ve onlar Hasen-i Basrîden ve onlar hazret-i Aliyyül mürtedâdan, onlar hazret-i risâlet penâhdan “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” kemâle gelmişlerdir. Ca’fer-i Sâdık “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinin bir nisbeti de yüksek dedeleri hazret-i Muhammed Bâkırdan, ona da kendi babaları hazret-i Alî Zeynel’âbidînden, ona da kendi babaları Hüseyn “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinden, ona da kendi babaları emîr-ül mü’minîn hazret-i Alî

“kerremallahü vecheh”den gelmekdedir. Meşâyıhın yolundan olan “kaddesallahü ervâhehümül’azîz” ehl-i beytin silsilesi, şeref ve izzetleri sebebi ile **(Silsile-i zeheb)** diye adlandırılmışdır.

Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerine varan silsileye **(Sıddîkıyye)** denilmişdir. Üveysîler, o tâifelerdir ki, onlar zâhirde bir pîr-i mürşid-i kâmile hizmet eylemeyip, âlem-i ma’nâda bir azîzin rûhâniyyetinden terbiye olurlar. Veyâ hazret-i Hızır aleyhisselâmdan terbiye olup, feyz alırlar. Müceddidiyyenin ma’nâsı odur ki, Allahü teâlâdan başka olan şeylerin izlerini, te’sîrlerini gönül levhasından kazıyıp, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerini gönlüne nakş etmekdir. Bu anlatılan açıklama, Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinin menâkıb-ı şerîfleri anlatılırken adı geçen **(Güzîde)** risâlesinin sâhibi, Seyyid Mahmûd-el Mulakkab bil azîz “kuddise sirruh” hazretlerinin risâle-i şerîflerinden nakl olunmuşdur ki, müceddidiyye yolunu açıklamakdadır.

(Bâbâ) hazretleri ki, dünyâdan ayrıldılar, kendi oğulları seyyid Ahmed hazretlerine izn verip, irşâd makâmına ta’yîn buyurdular. Seyyid Ahmed hazretleri dünyâdan göç etdiler. Kendi azîz birâderleri, seyyid Mahmûd hazretlerine ki, (Azîz) ism-i şerîfi ile meşhûr olmuşdur, izn verip, irşâd makâmına ta’yîn buyurdular. İsmâ’îl ismli bir küçük oğulları kalmış olup, Mahmûd hazretlerine vasıyyet buyurmuşlar ki, İsmâ’îli terbiye eyle. Nasıl ki, biz sana ısmarladık, sen de ona ısmarla. Seyyid Mahmûd hazretlerinin iki mahdûm-ı mükerremleri sinn-i bülûgdan geçip, kendilerinin yaşı altmışüçden geçmiş olmakla ölümü arzû eder oldular. Ba’zı tâlibler dediler ki, Sultânım, siz ölümü arzûlayıp, durursunuz. Sizden sonra kimi ta’yîn buyurdunuz. Buyurdular ki, pîrimizin vasıyyeti ile amel ederiz. Dediler, yâ mahdûm-ı mükerreminiz, Seyyid Mustafâ hakkında ne buyurursunuz. Kara Mustafâ cezb-ı kulûbda, Sultân Veleddir. Vasıyyete ihtiyâcı yokdur. İhvân-ı ehl-i basîrete ma’lûm oldu. Yerine kimin geçeceğinden bahs etmek kalb dağınıklığıdır.

Yâ Rabbî! Bize hakkı hak olarak gösterip, ona uymak; bâtılı bâtıl olarak gösterip, ondan kaçınmak nasîb eyle. Müslimân olarak ölmemizi, sâlih kimseler zümresine katılmamızı nasîb eyle. Zâlimlerin şerrini üstümüzden gider. Mü’minlerin düâlarına ortak eyle. Âmîn.

DOKUZUNCU BÂB

Âşere-i Mübeşşerenin Menâkıbı:

Cennetle müjdelenen on büyük sahâbî: Ebû Bekr-i Sıddîk, Ömer-ül Fârûk, Osmân-ı Zinnûreyn, Aliyyül Mürtedâ, Ebû Ubeyde bin Cerrâh, Talha, Zübeyr, Sa'îd bin Zeyd, Sa'd bin Ebî Vakkâs, Abdürrahmân bin Avf "radıyallahü teâlâ anhüm ecma'în".

1– (Mesâbîh) kitâbının sâhibi [Muhyissünne imâm-ı Begavî "rahimehullah"], bu bâbın hasen hadîsler bâbında, Abdürrahmân bin Avfdan "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet eder. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri bir hadîs-i şerîfde buyurdular ki: **(Muhakkak, Ebû Bekr Cennetdedir. Ömer Cennetdedir. Osmân Cennetdedir. Alî Cennetdedir. Sa'd bin Ebî Vakkâs Cennetdedir. Sa'îd bin Zeyd Cennetdedir. Ebû Ubeyde bin Cerrâh Cennetdedir.)**

(Mesâbîh) sâhibi bu bâbın sahîh hadîsler kısmının evvelinde, Ömer "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden nakl etmişdir. Ömer "radıyallahü anh" buyurdular ki: (Bu işe onlardan dahâ lâyık kimse yokdur. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" vefâtı zemânında onlardan râzı idi. Onlar: Osmân, Alî, Zübeyr, Talha, Sa'd bin Ebî Vakkâs ve Abdürrahmân bin Avfdır.) Bu emrden ve lâyık olmakdan murâd hilâfet emridir. Tayyibî "rahimehullahü teâlâ" buyurmuşlar ki, bu halîfelik işine en çok liyâkatli olanı bildirdiler. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" bunlardan râzı oldukları hâlde vefât etmişlerdir. Hâlbuki, bütün Eshâb-ı kirâmdan "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" râzı idiler. Bunlardan [altı sahâbîden] râzı olmalarının bildirilmesi, bunlardan çok râzı oldukları, âşere-i mübeşşereden oldukları için ve hepsi Kureyşden oldukları içindir. **(İmâmlar** [halîfeler] **Kureyşden olur)** buyurulmuşdur.

2– Câbir "radıyallahü anh" rivâyet eder. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri **(Ahzâb)** harbinde, o gün

buyurdular ki, **(Kim bana bu kavmden haber getirebilir.)** Zübeyr “radıyallahü teâlâ anh” dedi ki, ben getiririm. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki, **(Her Peygamberin havârîsi vardır. Benim havârim Zübeyrdir.)** [Her nebî için nusret vericiler vardır. Benim nâsırım Zübeyrdir.] Îsâ aleyhissalâtü vesselâm hazretlerine eshâbından nusret edenler Havârîyyûn idiler. Kelime ma’nâsı elbise [esvâb] ağartıcı [beyâzlatıcı] demekdir. **(Mesâbîh)**de nakl edilmişdir.

3– Zübeyr “radıyallahü teâlâ anh” der ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki, **(Benî Kureyzâ kabîlesine gidip, onlardan bana kim haber getirir.)** Ben gitdim. Geri döndüğümde hazret-i Resûl-i ekrem bana ebeveynini cem’ etdi. Ya’nî **(Babam anam sana fedâ olsun)** buyurdular. **(Mesâbîh)**den nakl edilmişdir.

4– (Mesâbîh) kitâbında bildiriliyor. Alî “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri bildirmişdir. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin, ebeveynini cem’ etdiği bir kişiden başkasını görmedim. O da Sa’d bin Ebî Vakkâsdır. Ben işitdim Uhud günü; buyurdular ki, **(Yâ Sa’d! Anam, babam sana fedâ olsun!)**

5– Sa’d “radıyallahü teâlâ anh” dedi ki: (Ehl-i islâmın fîsebîlillah evvel ok atanı benim.) Müslim şârihi “rahimehullah” beyân buyurmuşlardır. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri, Ebû Ubeyde bin Hâris bin Abdülmuttalib “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerini muhâcirînden altmış atlı bölük ile Ebû Süfyânın üzerine gönderdi. Sa’d da onlar ile berâber idi. Ebû Süfyân o vakt müşriklerin serdârı idi. İslâmda ilk harb bu idi. Önce müşriklere ok atan Sa’d hazretleri oldu. **(Mesâbîh)**den nakl olunmuşdur.

6– Âişe-i Sıddîka “radıyallahü teâlâ anhâ” hazretlerinden nakl edilmişdir. Buyurdular ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri bir gazâdan Medîne-i münevvereye geri döndüklerinde, bir gece uykuları gelmedi. Buyurdular ki: **(Ne olaydı, sâlih bir zât bizi beklese idi.)** O sırada bir silâh sesi işitdik. Hazret-i Habîb-i Ekrem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” **(Kimdir o)** buyurdu. Dışarıdaki kişi, (Sa’ddır) dedi. Resû-

lullah, **(Ne sebebden buraya geldin!)** buyurdu. O Sa'd dedi ki, (Kalbime bir korku geldi. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin yanına geldim ki, koruyayım.) Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" Sa'da düâ etdi, sonra uyudu. **(Mesâbîh)**den alınmışdır.

7– Enes "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden nakl edilmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: **(Her ümmetin bir emîni vardır. Bu ümmetin emîni Ebû Ubeyde bin Cerrâhdır.) (Mesâbîh)**de yazılıdır. **(Müslim)** kitâbını şerh eden buyurmuşdur ki, (Emîn, güvenilen ve kendisinden râzı olunan kimse demekdir.) Âlimler buyurmuşlardır ki, emânet, Ebû Ubeyde ile bütün Eshâb-ı güzînde "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" müşterekdir. Lâkin, hazret-i Resûlullah, Eshâbdan ba'zısını ba'zı sıfatla üstün kıldı.

8– Ebû Hüreyre "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden nakl edilmişdir. Buyurdu ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri Sebir dağına vardılar. Ebû Bekr, Ömer, Osmân, Alî, Talha ve Zübeyr "radıyallahü anhüm" hazretleri de berâber idiler. Sebir dağı hareket etdi. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu: **(Sâkin ol! Senin üzerinde, Peygamber, Sıddîk ve şehîdler var!) (Mesâbîh)**de yazılıdır. Tayyibî "rahimehulah" buyurmuşlar ki, burada şehîd buyurulmasından maksad, ismi cins kasd edilmişdir ki, şehîdler demekdir. Zîrâ adı geçen hadîs-i şerîfde hazret-i Sıddîk da şühedâdandır [şehîdlerdendir]. Önce nakl olan hadîs-i şerîfden başka, buraya kadar nakl olan hadîslerin hepsi Eshâbdan nakl olunmuşdur. Bundan böyle hasen hadîsdirler.

9– Enes "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri rivâyet etmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: **(Ümmetimin ümmetime en merhametlisi Ebû Bekrdir. Allahü teâlânın emrlerinde ümmetimin en şiddetlisi Ömerdir. Hayâ yönünden en sâdıkı Osmândır. En güzel mîzaclısı, Zeyd bin Sâbitdir. En iyi okuyan Ebû Zerdir. Halâli harâmı en iyi bilen Mu'âz bin Cebeldir. Her ümmet içinde bir emîn vardır. Bu ümmetin emîni Ebû Ubeyde bin Cerrâhdır.) (Mesâbîh)** kitâbında hasen hadîs olarak bildirilmişdir. Lâkin **(Tirmizî)** rivâyeti ile bu hadîs-i şerîf hasendir, sahîhdir. Ba'zıları Katâdeden

“radıyallahü anh” mürsel olarak rivâyet etmişler. O rivâyetde ziyâde [ilâve] etmişlerdir ki, bu ümmetde dînî hükmlere en çok vâkıf olan Alî bin Ebî Tâlibdir.

10– Zübeyr “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinden rivâyet olunmuşdur. Uhud günü, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin üzerinde iki zırh var idi. Kaya üzerine çıkmak istedi, çıkamadı. Talha “radıyallahü anh” sırtına alıp, kayaya çıkardı. Râvî [nakl eden] der ki, ben işitdim, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Talha vâcib kıldı)**. Kâdî der ki: Bu hadîs-i şerîfin ma’nâsı, (Talha yapdığı iş sebebi ile Cenneti kendine vâcib kıldı) demekdir. Veyâ (Nefsini tehlükeye atdı. Kendini Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerini korumak uğruna fedâ etdi) demekdir. Tayyibî “rahimehullahü teâlâ” rivâyet etmişdir.

11– Câbir “radıyallahü teâlâ anh” dedi ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri, Talha bin Ubeydullah “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerine nazar etdi ve buyurdular ki: **(Yeryüzünde yürüyenlerden nezrini yerine getiren bir kimseye bakmağı seven, buna baksın!)** Başka bir rivâyetde buyurdular ki: **(Yeryüzünde yürüyen bir şehîde bakmakla mesrûr olmak istiyen, Talha bin Ubeydullaha baksın!)** Türpüştî “rahimehullah” beyân etmişlerdir ki, hadîs-i şerîfdeki Nahb kelimesi, nezr ve mevt demekdir. Bundan dolayı arablar arasında, falan kimse nezrini yerine getirmişdir, denir. Bu kelime iki ma’nâ üzerinde de kullanılır. Allahü teâlâ hazretlerinin, meâl-i şerîfi **(... Mü’minlerden nezrini yerine getirenler...)** olan Ahzâb sûresi 23.cü âyetinde buyurduğu da nezr ma’nâsınadır. Ya’nî o şehîdler ki, savaş meydânlarında sadâkat ile savaşmağa ve Muhammed Mustafâya “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” yardım etmek üzere Allahü teâlâya söz verdiler. Mevt ma’nâsı da, Allahü teâlâ yolunda cânını fedâ etmekdir.

Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” haber verdi ki, muhakkak hazret-i Talha o kimselerdendir. Ya’nî nezrine vefâ gösterdi. Ve o kimselerdendir ki, Allahü teâlâ yolunda ölümü zevk yapdı. Hazret-i Talha “radıyallahü teâlâ anh” Uhud günü nefsini Resûlullah hazretlerine siper etdi. Anlatıldı ki, hazret-i Talha Uhud gününde ok, mızrak ve kılınç ile seksen yerinden

yaralandı. Her kim ki, Uhud muhârebesini anlatsalar, derler ki, o gün Talha için idi. **(Türpüştî)**nin kelâmı böyledir.

12– Aliyyül Mürtedâ "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden rivâyet olunmuşdur. Benim kulağım, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin mubârek ağzından işitdi, buyurdular ki: **(Talha ve Zübeyr Cennetde dolaşırlar!)**

13– Sa'd bin Ebî Vakkâs "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden rivâyet olunmuşdur. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri Uhud günü buyurdular ki: **(Yâ Rabbî! Atdığını isâbet etdir, düâsını kabûl et!)** Yine Sa'd hazretlerinden rivâyet olunmuşdur. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki: **(Yâ Rabbî! Sa'd sana düâ etdiği zemân kabûl et!)** Câbir "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden rivâyetdir ki, Sa'd "radıyallahü teâlâ anh" Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" ile karşılaşdı. Buyurdu ki, **(Bu benim dayımdır!)** Sa'd, benî Zühreden idi. Ömer ibni Hattâbın "radıyallahü teâlâ anh" menâkıbında da anlatıldığı üzere, altı kimsenin arasında hilâfet emrini şûrâya bırakmışlar idi. Sa'd bin Ebî Vakkâs "radıyallahü teâlâ anh" da orada zikr olunmuşdur.

Her Muvahhid Mü'min tarafından hıfzı gereken güzel bir menkıbe: Abdürrahmân Hamîd el Câmî "kuddise sirruhüssâmî" hazretleri, **(Nefehât-ül-Üns)** adlı kitâb-ı şerîfinin evvelinde, vilâyet erbâbının "kaddesallahü teâlâ ervâhahüm" sınıflandırılmasında, **(Kitâb-ı Keşf-ül Mahcûb)**dan nakl buyurmuşlardır. Allahü Sübhânehü ve teâlâ, Burhân-ı Nebevîyi bâkî kılmışdır. Evliyâyı o burhânın açığa çıkmasına sebeb kılmışdır. Tâ ki, dâimâ, Allahü teâlâ hazretlerinin âyetleri ve Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin muhabbetinin sıdkı açığa çıksın. Onları âlemlerin vâlîleri yapdı. Hazret-i Muhammedin "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hadîsini yenilediler. Nefse uyma yolunu terk etdiler. Gökden yağmur onların varlığı sebebi ile iner. Yerden ot, onların ahvâli ve safâsı bereketi ile yetişir. Müslimânlar, kâfirler üzerine gâlibiyyetleri onların himmetleri ile buldular. Onlar dört bin kimsedir. Birbirini dahî bilmezler. Kendi kemâllerini dahî bilmezler. Hepsinin hâlleri kendilerinden ve halkdan örtülüdür. Bunlar hakkında haberler vardır. Bu husûsda Elhamdülillah ki, haber ulaşmışdır.

Ammâ o kimseler akl ve hâl ehlidir. Allahü teâlâ ve tekaddes hazretleri dergâhının kumandânı olanların sayıları üçyüzdür. Onlara **(Ahyâr)** derler. Onlardan kırklar vardır ki, onlara **(Ebrâr)** derler. Dört dânesine de **(Evtâd)** derler. Üç dânesine de **(Nükebâ)** derler. Bir dânesine [en büyüklerine] **(Kutb)** ve **(Gavs)** derler. Bunların hepsi birbirini tanırlar. İşlerinde birbirinin iznine muhtâcdırlar. Bununla alâkalı olarak haberler vardır ve büyüklerin sözleri mevcûddur. Hakîkat ehli bunun sıhhati üzerine ittifâk etmişdir.

(Fütûhât-ı Mekkiyye) kitâbının sâhibi “kuddise sirruh”, o kitâbda, otuzuncu faslda; yüzdoksansekizinci bâbda, yedi aded olan ricâle **(Ebdâl)** denilmişdir demekdedir. Ve o yerde zikr etmişdir ki, Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretleri yeri yedi iklim kılmışdır. Kendi bendelerinden yedi kimseyi güzîde etmişdir. Onlara **(Ebdâl)** demişlerdir. Her iklimin vücûdunu o yedi kimseden birisinin varlığına bağlamışdır. (Mevlânâ Câmînin sözü burada temâm oldu.)

Hâce Behâül Hak Veddîn “kuddise sirruh” hazretlerinin, kendi sâdık talebelerinden olan Muhammed bin Muhammed el-Hâfız Buhârî “rahimehullah” risâlesinde nakl etmişdir. Hâce hazretleri buyurdular ki, Ebû Tâlib-i Mekki “kuddîse sirrühül’azîz” kendi **(Kût-ül kulûb)** adlı kitâbda nakl etmişdir ki, **(Kutb-ı zemân)** olan kimse, her asrda, kıyâmete kadar, emîr-ül mü’minîn Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinin nâib-i menâbi [vekîli] makâmındadır. **(Evtâd)**dan üçü de kutbdan aşağıdırlar. Her zemânda o üçü de üç halîfenin, ya’nî Emîr-ül mü’minîn Ömer, emîr-ül mü’minîn Osmân, emîr-ül mü’minîn Alînin “radıyallahü teâlâ anhüm” vekîlleridirler. Onların sıfatları, hâlleri, yakînleri bu [üç büyük halîfenin] hâllerine benzer. Bu sâdıklardan altı kimsenin, sıfatı da budur: (Yeryüzü ehâlisinden belâ onlar vâsıtası ile def’ edilir. Onlar vâsıtası ile rızk gönderilir. Onlar vâsıtası ile yağmur yağdırılır. Yeryüzü onlar vâsıtası ile ayakda durur. Her zemânda, âşere-i mübeşşereden diğer altısının da, bunlar vekîlleridir “radıyallahü teâlâ anhüm”.) Bu büyük Velîlerin herbiri, âşere-i mübeşşereden birinin vekîli olarak bulunur. Onlara lâyık nâibler kıyâmete kadar bulunur.

ONUNCU BÂB

Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" Ehl-i Beytinin Menâkıbı:

Birinci Menâkıb: Muhyissünne [İmâm-ı Begavî] "rahimehullahü teâlâ" **(Mesâbîh-i şerîf)**inde, bu bâbın evvelinde, Sa'd bin Ebî Vakkâs "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden rivâyet etmişlerdir. Sa'd "radıyallahü anh" dedi ki, meâl-i şerîfi, **(Geliniz! Biz ve siz oğullarımızı, kadınlarımızı ve nefslerimizi çağıralım!)** olan, Âl-i İmrân sûresi 61.ci âyet-i kerîmesi nâzil olduğu vaktde, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem", Alîyi, Fâtımayı, Haseni ve Hüseyni "radıyallahü anhüm" çağırdı. Buyurdular ki, **(Yâ Rabbî! Bunlar benim ehl-i beytimdir.)** Âişe "radıyallahü teâlâ anhâ" hazretleri buyurdular ki: Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" üzerinde bir bürd-i yemânî [Yemen kumaşından bir cübbe] vardı. Kara yünden idi. O sırada Hasen bin Alî geldi. Onu kisvesinin [cübbesinin] altına aldı. Sonra Hüseyn geldi. Onu da dâhil etdiler. Sonra Alî geldi. Onu da dâhil etdiler. Sonra Fâtımayı çağırdılar. Hazret-i Fâtıma mestûre olarak geldi. Onu da cübbesinin altına aldılar. Sonra meâl-i şerîfi, **(... Allahü teâlâ sizlerden ricsi, ya'nî her kusûr ve kirleri gidermek istiyor. Ve sizi tam bir tahâret ile temizlemek istiyor...)** olan, Ahzâb sûresinin 33.cü âyet-i kerîmesini okudular.

Yine Muhyissünne İmâm-ı Begavî "rahimehullah", **(Meâlimüt-tenzîl)**de bu âyet-i kerîmenin tefsîrinde nakl etmişdir. Ebû Sa'îd Ahmed bin Muhammed el Hamîdî haber verdi. Ona İbni Abdüllah bin Dinâr haber verdi. O Şerîk bin Ebîden, o Atâdan, o Yesârdan, o Ümm-ü Seleme "radıyallahü teâlâ anhâ" hazretlerinden haber verdi. Ümm-ü Seleme "radıyallahü anhâ" buyurdu ki: Bu âyet-i kerîme benim evimde nâzil oldu. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri, Fâtıma, Alî, Hasen ve Hüseyn "radıyallahü teâlâ anhüm ecma'în" hazretleri için buyurdular ki: **(Bunlar benim ehl-i beytimdir!)** Ümm-ü Seleme dedi ki: (Yâ Resûlallah! Ben senin ehl-i beytinden değil miyim, dedim.) Buyurdu ki, **(Evet, inşâallahü teâlâ!)** buyurdu. Zeyd bin Erkâm dedi ki: Ehl-i beyt o kimsedir ki, ona zekât al-

mak harâmdır. Bunlar, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinden sonra, Alînin, Ukaylın, Ca’ferin ve Abbâsın yakınlarıdır “radıyallahü teâlâ anhüm”. Muhyissünnenin kelâmı temâm oldu. Şerh-i Mesâbîhden ba’zısında şöyle bildirilmişdir ki, ehl-i Resûl; kendilerinin zekât alması harâm olan kimseler diye bahs olunmuşdur. **(Müslim)**in ba’zı rivâyetlerinde de şöyle bildirilmişdir: Onlar Hâşimîdirler, Muttalibîdirler, onların mevâlîleri de böyledir.

İkinci Menâkıb: Âişe “radıyallahü teâlâ anhâ” hazretlerinden rivâyet olunmuşdur. Ezvâc-ı tâhirâtın “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în” hepsi, Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” huzûr-u şerîflerinde idik. Fâtıma-tüz-zehrâ “radıyallahü anhâ” geldi. Yürümesi Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” yürümesinden hafî değildir. Fâtımayı gördüğü vakt, **(Merhabâ yâ kızım,)** buyurdu. Sonra oturdu. Sonra gizli konuşdular. Fâtıma yüksek sesle ağladı. O vakt, Fâtımanın hüznünü gördü. İkinci kerre gizli konuşdular. O zemân Fâtıma güldü. Sonra Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” se’âdetle kalkıp gitdi. Ben Fâtımadan “radıyallahü anhâ” sana gizli ne söyledi diye sordum. Fâtıma “radıyallahü anhâ” dedi ki, ben Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin sırrını açıklıyamam. Resûlullah hazretleri âhırete intikâl buyurdukları zemân, Âişe “radıyallahü anhâ” buyurdular ki: Ben Fâtımaya dedim ki, sana yemîn veririm ki, benim senin üzerinde hakkım olsun ki, onu haber veresin. Fâtıma “radıyallahü teâlâ anhâ” dedi: Bana gizli söylediği vakt, haber verdi ki, **(Cebrâîl aleyhisselâm, Kur’ân-ı azîm-üş-şânı her sene benimle bir kerre mukâbele ederdi** [okurdu]**. Bu sene benimle iki kerre mukâbele etdi** [okudu]**. Bundan ecelimin yaklaşdığı anlaşılır. Allahü teâlâ hazretlerine ittikâ eyle ve sabr eyle. Zîrâ muhakkak ben senin için ne güzel selefim.** [Senden önce ölürüm.]**)** Ben ağladım. Üzüldüğümü görünce, ikinci kerre yine gizli olarak söyledi. Buyurdu ki, **(Yâ Fâtıma! Cennet ehli kadınların, mü’minlerin hanımlarının, seyyidesi olursun. Râzı olmaz mısın.)** Bir rivâyetde, bana gizli olarak o hastalığında, vefâtının yaklaşdığını haber verdiğinde, ben ağladım. Sonra gizli olarak, **(Ehl-i beytimden bana evvel kavuşan sen olursun)** buyurdukda, ben güldüm, şeklinde bildirilmişdir. **(Mesâbîh)**den alınmışdır. Müsevvir bin Mahremeden rivâyet edilmişdir. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri

buyurdular ki: **(Fâtıma benden bir parçadır. Her kim onu gadaba getirir ise, beni gadaba getirir.)** Başka bir rivâyetde, **(Ona eziyyet eden, bana eziyyet etmiş olur)** buyuruldu.

Üçüncü Menâkıb: Zeyd bin Erkam "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden rivâyet olunmuşdur. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri, Mekke ile Medîne arasında bulunan Gadırhum denilen mevzi'de hutbe okudu. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerine hamd ve senâ etdi. Va'z ve nasîhat etdi. Sonra buyurdu ki: **(Ey insanlar! Ben insanım. Rabbimin huzûruna da'vet olundum. Benden sonra size iki şey bırakıyorum. Bunlara yapışırsanız, yoldan çıkmazsınız. Birincisi ikincisinden dahâ büyükdür. Biri Allahü teâlânın kitâbı olan Kur'ân-ı kerîmdir ki, gökden yere kadar uzanmış sağlam bir ipdir. İkincisi ehl-i beytimdir, ehl-i beytimdir, ehl-i beytimdir. Bunların ikisi birbirinden ayrılmaz. Bunlara uymıyan benim yolumdan ayrılır.)** Bir rivâyetde, Allahü teâlânın kitâbı, Allahın ipidir. Ona tutunan hidâyete kavuşur. Onu terk eden dalâletde olur, buyuruldu. **(Şerh-i sünne)**de dedi ki, bunlara sekaleyn tesmiye etdi. Onun için ki bunlar ile ahz, bunlar ile amel etmek ağırdır. Ve yine böylece muhâfaza ve onlara ihtirâm ve halîfe oldukları zemân emrlerine uymak ağırdır.

Dördüncü Menâkıb: Berâ' bin Âzib "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden rivâyet edilmişdir. Dedi ki: Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerini gördüm. Hasen bin Alî "radıyallahü teâlâ anhümâ" omuzu üzerinde idi. Buyurdu ki, **(Allahım! Muhakkak, ben bunu severim. Sen de sev! Bunu sevenleri de sev!)** Ebû Hüreyreden "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet olunur. Ben Resûlullah hazretleri ile gündüz vakti bir sâatde, dışarı çıkdık. Fâtıma-tüz-Zehrânın "radıyallahü anhâ" evine geldik. Buyurdu ki: **(Küçük çocuk, küçük çocuk.)** Küçük çocuk diye hazret-i Haseni irâde ederler idi. Gecikmeden hemen hazret-i Hasen sür'atle geldi. Hattâ birbiri ile kucaklaşdılar. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdu ki: **(Yâ Rabbî! Ben onu severim. Sen de sev! Onu sevenleri de sev!)** Ebû Bekrden "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet etdiler. Dedi ki: Ben, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" efendimizi minber üzerinde gördüm. Hasen bin Alî "radıyallahü teâlâ anh" da yanında idi. Resûl aleyhisselâm bir kerre cemâ'ate bakardı. Bir kerre torunu Hasene bakardı. Buyurdu ki: **(Bu benim**

oğlum seyyiddir. Ümmîd edilir ki, Allahü teâlâ müslimânlardan iki büyük fırkayı bu oğlum sebebi ile barışdırır.)

Türpüştî "rahimehullahü teâlâ" buyurmuş ki: (İki büyük cemâ'at diye vasf etdiler. Zîrâ müslimânlar o günde iki fırka oldular. Bir fırka hazret-i Hasen tarafında, bir fırka hazret-i Mu'âviye tarafında idi. Hazret-i Hasen "radıyallahü anh" o gün bütün müslimânlar üzerine halîfe olmaya en ziyâde hakkı olan idi. Lâkin vera'ı, bütün insanlara şefkati, onu mülkü ve dünyâyı terk etmeğe sevk etdi. Hâşâ ki hilâfeti bırakmak isteği, illetden ve zilletden dolayı değildi. Zîrâ o günde hazret-i Hasene kırk bin kimse, uğrunda cân ve baş fedâ etmek üzerine bî'at etdi. Hazret-i Hasen buyurdu ki, fâide ve zararı bileliden beri, Muhammed aleyhisselâmın halîfesi olmak için olsa bile, bir hacamât dolusu kanın dökülmesini bile arzû etmedim.

Hazret-i Hasenin bu işi ba'zı tâifesine güç geldi. Hattâ asabiyyetle ve câhiliyyet gayreti ile bu işe kızanlar oldu. Hasen "radıyallahü anh" hazretlerinin yanına geldiklerinde, esselâmü aleyke yâ Ar-el mü'minîn [Ey mü'minlerin ar etdiği kimse] diye söylemeğe başladılar. Hazret-i Hasen "radıyallahü teâlâ anh" buyurdular ki, (El-ar hayr minennâr) (Ar [utanmak], nârdan hayrlıdır.) Bu hadîs-i şerîfi Sahâbe-i güzîn hazretlerinden bir cemâ'at rivâyet etmişdir. Şeref ve fazîlet cihetinden bu kâfîdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri ona seyyid diye ad koymuşdur. O kimsede bundan ziyâde şeref olamaz.) Türpüştînin kelâmı sona erdi.

(Şerh-i Sünne)de buyurmuş ki, bu hadîs-i şerîfde, bunun üzerine delîl vardır ki, bu iki fırkadan hiçbiri islâm milletinden çıkmamışdır. Zîrâ Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri hepsine müslimân buyurdu. Hâlbuki birisi ictihâdında hatâ etmiş, birisi doğruyu bulmuşdur. Her yerdeki rey' ve mezhebde ihtilâf vâki' olur. Onda te'vîlinin yolu budur ki, eğer te'vîl etdiğinde bir şübhesi olursa, o te'vîlde hatâ dahî etmiş ise, bundan dolayıdır ki, ehl-i bâğînin şehâdeti kabûl olmak üzerine ve kâdîlarının hükmi nâfiz olmak üzerine ve selef ihtilâf etdiler ki, bu şekldeki fitnelerde konuşmamak iyidir. Allahü tebâreke ve teâlâ, o işlere ellerimizi bulaşdırmadı, biz de dillerimizi bulaşdırmamalıyız. **(Şerh-i Sünne)**nin kelâmı sona erdi.

Abdüllah ibni Ömerden "radıyallahü teâlâ anhümâ" rivâyet

olunmuşdur. Hazret-i Hasen ve Hüseyn hakkında Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdu ki: **(İkisi dünyâdan iki reyhândır.) (Mefâtih)** kitâbının sâhibi beyân etmiş ki, burada reyhân, rızkla tefsîr olunmuşdur. Zimâhşerî dedi ki, ya’nî o ikisi Allahü teâlâ hazretlerinin o rızkındandır ki, beni bunlarla rızklandırdı. Nitekim, şöyle de denir; (Sübhânellahi reyhânehü). Bu kelimeler masdariyye olarak mensûb, mef’ûldürler. Ya’nî (Esbehallahe sübhâna ve istezekahü istirzâkan) (Sübhânımız, Rabbimiz) olan Allahü teâlâyı noksan sıfatlardan tenzîh eder, ondan rızklandırması için rızk isterim demekdir. Denildi ki, hadîs-i şerîfde geçen reyhân ile güzel koku murâd edilmişdir. Zîrâ evlâdı reyhân gibi koklarlar. Enes “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinden rivâyet ediliyor. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri, hazret-i Haseni ziyâde okşardı. Hazret-i Hüseyn, Resûlullah hazretlerine en çok benziyen kimse idi.

Beşinci Menâkıb: Abdüllah ibni Abbâs “radıyallahü teâlâ anhümâ” hazretlerinden rivâyet edilmişdir. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri bir gün beni mubârek sînelerine basdı. Buyurdu ki, **(Yâ Rabbî! Buna hikmeti öğret!)** ve bir rivâyetde **(Kitâbı öğret!)** buyurdu. Tayyibî “rahimehullah” buyurmuş ki, bunun ma’nâsı budur ki, hikmetden sünnet murâd olunur. Zîrâ hikmet kitâb ile söylenince, sünnet irâde olunur. [Ya’nî sünnet ma’nâsına gelir.] Hikmet, eşyânın aslını efdal ilmler ile bilmek demekdir.

Buhârî şerhinde beyân olunmuş ki, kitâbdan murâd ile Kur’ân-ı azîm-üş-şânın lafzları kasd edilmekdedir. Allahü teâlâ hazretleri, Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem”, Abdüllah ibni Abbâs hakkındaki düâsını kabûl etmişdir. Yine Abdüllah ibni Abbâsdan rivâyet edilmişdir. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” halâya gitmişdi. Ben abdest suyunu hâzırladım. Buyurdular ki, bu suyu kim hâzır etdi. Cevâb verdiler ki, Abdüllah ibni Abbâs hâzırladı. Buyurdular ki: **(Yâ Rabbî! Onu dinde fakîh yap!)**

Altıncı Menâkıb: Üsâme bin Zeyd “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri rivâyet etmişdir. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri beni kucağına alırdı ve Haseni “radıyallahü anh” da kucağına alırdı. Buyururdu ki: **(Yâ Rabbî! Bu ikisini**

sev, ben bunları seviyorum.) Yine Üsâmeden “radıyallahü anh” rivâyet edilmişdir. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri beni bir dizi üzerine oturtdu. Haseni de diğer dizi üzerine oturtdu. Sonra ikimizi bir yere getirdi ve buyurdu ki: **(Yâ Rabbî, bu ikisine merhamet et! Ben bunlara merhamet ediyorum!)** Ma’lûm olsun ki, bu bâbın evvelinden buraya kadar nakl olunan hadîs-i şerîfler, **(Mesâbîh-i şerîf)**in sahîhinden [sahîh hadîslerinden] nakl olunmuşdur. Bundan böyle, inşâallahü teâlâ haseninden nakl olunur [hasen hadîsler bildirilir].

Yedinci Menâkıb: Câbir “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinden rivâyet olunmuşdur. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerini arafe günü hacda gördüm. Kusvâ adlı devesi üzerinde hutbe okudu. **(Ey insanlar! Size, onlara yapışıp, dalâlete düşmemeniz için, Allahü teâlânın kitâbını ve ıtrem ehl-i beytimi bırakdım)** buyurduğunu işitdim. Türpüştî “rahimehullahü teâlâ” buyurmuşdur ki, ıtre için ba’zıları dediler ki, kişinin ıtresi, yakınları demekdir. Ba’zıları dedi ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin ıtresi, Abdülmuttalib oğullarıdır. Ba’zısı dedi, kişinin ıtresi, ehl-i beytidir. Yakın olsun, uzak olsun ev halkıdır. Lügat ma’nâsı i’tibâriyle de, kişinin ehl-i beyti ve kavminin yakınlarıdır. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri ıtreyi beyân buyurdular. Ehl-i beyt ile berâber ifâde olunduğunda, ıtreden murâd-ı şerîfleri, asabeleri ve ezvâc-ı tâhirâtıdır “radıyallahü teâlâ anhüm ecma’în”.

Zeyd bin Erkam “radıyallahü anh” rivâyet eder. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Muhakkak ben size, eğer benden sonra onlara tutunursanız, iki şey bırakıyorum. Birisi, diğerine nazaran dahâ büyükdür. Bu Kitâbullahdır ki, gökden yere kadar uzanan ipdir. İkincisi, ıtrem olan ehl-i beytimdir. Aslâ birbirlerinden ayrılmazlar. Tâ ki benim havzıma ulaşırlar. Siz de, o ikisinden yana ne yol ile halef olursunuz nazar ediniz.)** Tayyibî “rahmetullahi aleyh” hazretleri beyân buyurmuşlar ki, bir şeye imsâk etmek, tutunmak, ona bağlanmak, onu hıfz etmekle [korumak ile] olur. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri [Hac sûresi 65.ci âyetinde meâlen] buyurur: **(Elbette Allahü teâlâ semâyı, yere düşmemesi için tutar. Ancak** [kıyâmet günü] **kendi izni ile tutar.)** Ancak lâyık olan şeye tutunulur. Temessük geçen yerlerde temessük olunan

şey de bildirilmişdir ki, ipdir. (Kitâbullah, gökden yere kadar uzanan ipdir) sözünde sanki insanlar, tabî'atlerinin, şehvetlerinin istediği şeylerin bulunduğu bir yerde durmuşlar, nefslerinin çirkin arzûlarını yerine getirmek isterken, Allahü teâlâ lutf edip, insanların yükselmesini irâde ederek, Kur'ân-ı kerîm ipini onlara yaklaşdırır. O ipe tutunanlar kurtulur. Orada kalanlar helâk olur. Kur'ân-ı azîm-üş-şâna temessük, onda bildirilen ile amel etmek, yasak edilenden kaçmakdır.Itrete temessük ma'nâsı, onlara muhabbetdir. Ya'nî ehl-i beyti sevmek, onların doğru yolunda, izinde yürümekdir.

Yine Zeyd bin Erkam "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet eder. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri, Alî, Fâtıma, Hasen ve Hüseyn "radıyallahü anhüm" için buyurdular ki: **(Onlarla muhârebe edenler ile ben harbdeyim. Onları selâmetde bırakana, ben de selâmetdeyim!)** Burada harb adâlet ma'nâsınadır. Selâmet de sulh ma'nâsınadır. Burada mübâlağalı ma'nâda kullanılmakdadır.

Âişe "radıyallahü teâlâ anhâ" hazretlerinden Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerine, insanların en sevgilisi kim idi diye süâl olundu. Buyurdular ki: **(Fâtıma-tüz-zehrâ.)** Erkeklerden sevgili olan hangisidir, diye süâl olundu. Buyurdular ki: **(Fâtımanın zevci** "radıyallahü anhüm"**.)** Ebû Sa'îd "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden rivâyet edilmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu ki: **(Hasen ve Hüseyn, Cennet ehlinin gençlerinin seyyididir.)**

İmâm-ı Nevevî "rahimehullah" hazretleri fetvâsında buyurmuşlardır ki, bu hadîsde bir mes'ele vardır. Bu hadîs-i şerîf sahîh midir, değil midir. Ma'nâsı ne demekdir. Onlar genç iken mi, yaşlandıkda mı vefât etdiler. Ebû Sa'îd-i Hudrîden "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet etmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki: **(Hasen ve Hüseyn, Cennet ehlinin gençleridir.) (Tirmizî)** rivâyet etdi ve dedi ki, bu hadîs-i şerîf hasen ve sahîhdir. Enes "radıyallahü anh" hazretlerinden bildirilmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri, Ebû Bekr ve Ömer "radıyallahü teâlâ anhüm" hazretlerine; **(Peygamberlerden sonra, önce ve sonra gelenlerden Cennet ehlinin yaşlılarının seyyidi bu ikisidir.)** buyurdu. Tirmizî rivâyet etdi ve dedi ki, bu hadîs hasendir. Ebû Bekr ve Ömer; Ha-

sen ve Hüseyn “radıyallahü teâlâ anhüm ecma’în” hazretleri yaşlı olarak vefât etdiler. Hadîs-i şerîfin ma’nâsı budur ki, muhakkak Hasen ve Hüseyn genç olarak Cennete girenlerin seyyidleridir. Ebû Bekr ve Ömer yaşlı olarak Cennete girenlerin seyyididirler. Cennet ehlinin hepsi, otuzüç yaşında kimseler olacaklardır. Seyyid olan o kimselerin ömrleri, diğerlerinden az veyâ çok olabilir. [Seyyid olanlar, diğerlerinden dahâ üstün ve kemâl sâhibidirler.] **(Nevevî)**nin fetvâsı burada sona erdi.

Üsâme bin Zeyd “radıyallahü anh” hazretleri, rivâyet eder. Ben Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin huzûruna bir gece, ba’zı hâcetimden dolayı varmışdım. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” birşey ile örtünmüş olarak çıkdı. Bu şekilde neden çıkdığını bilemedim. Hâcetimi [işimi] bitirdikden sonra dedim ki, (Yâ Resûlallah, örtündüğün şeyin altında ne vardır.) Örtüyü açdı. Hasen ve Hüseyn “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri mubârek kucaklarında idi. Buyurdular ki: **(Bu ikisi oğullarımdır. Kızımın oğullarıdır. Yâ Rabbî! Bu ikisini seviyorum. Bunları sevenleri de seviyorum!)** Enes “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri rivâyet etmişdir. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinden süâl olundu ki, ehl-i beytinizden hangisini dahâ çok seviyorsunuz. Buyurdu: **(Hasen ve Hüseyn ve Fâtımayı** “radıyallahü teâlâ anhüm” **seviyorum. İki oğlumu çağırın. Koklıyayım ve bağrıma basayım!)** Gayb yolu ile, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” o ikisini koklar ve bağrına basar. Büreyde “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet eder. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri hutbe okuyordu. O sırada Hasen ve Hüseyn “radıyallahü teâlâ anhüm” geldiler. Üzerlerinde kırmızı gömlek vardı. Yürürken düşerlerdi. Zîrâ yaşları küçük idi. Hemen Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” minberden inip, ikisini de yanına alıp, minbere çıkardı. Karşısına oturtdu. Sonra; meâl-i şerîfi, **(Mallarınız ve evlâdlarınız ancak fitnedir)** âyet-i kerîmesini okudu. Sonra, **(Bu iki sabinin yüzlerine bakdım. Düşerler ve yürürler idi. Sabr edemedim. Sözlerimi kesip, bu ikisini yukarı götürdüm)** buyurdular.

Ya’lâ bin Mürre “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet eder. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Hüseyn benden, ben de Hüseyndenim. Hüseyni seveni Allahü teâlâ da sever. Hüseyn, torunlardan bir torundur.)** Şârih

Tayyibî “rahimehullahü teâlâ” beyân eylemişlerdir ki; Kâdî “rahimehullah” buyurdu ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri, hazret-i imâm-ı Hüseyn ile kavmi arasında meydâna gelecek hâdiseleri bilip, o sebebden hazret-i Hüseyni husûsî olarak zikr edip, beyân buyurdular ki, kendi zât-ı şerîfleri ile hazret-i imâm-ı Hüseyn muhabbetde, hurmetde ve ta’rizde ve muhârebede ve onu te’kidde bir olduğu anlaşılsın. **(Hüseyni seveni, Allahü teâlâ sever)** buyurdular. Zîrâ, muhakkak, hazret-i Hüseyne muhabbet, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerine muhabbetdir. Resûlullaha muhabbet Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerine muhabbetdir.

Türpüştî “rahimehullahü teâlâ” buyurdular ki: (Sibt: Torun), sebâtdandır. Sebât o şecereye derler ki, çok dalları vardır. Bir gövdeye bağlıdır. Veled [oğul] şecere [ağaç] menzilesinde [yerinde] olur. Bunun tefsîrinde denildi ki, (Elbette o, hayrda, ümmetlerden bir ümmetdir.) Yine hadîs-i şerîfde buyrulmuşdur ki: **(Hasen ve Hüseyn, Resûlullahın iki torunudur.)** Şunu da derim ki, (Sibt)den murâd kabîledir. Ya’nî o ikisinden iki kabîle hâsıl olur [dal, budak salar, çoğalır]. O ikisine (sibt) tesmiye etdiler. [Torun dediler.] O ikisi asl olur [gövde olur]. Evlâdı, torunları da tâife olur. Türpüştînin kelâmı temâm oldu.

Buyurulmuşdur ki, avâm arasında Hasen “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinin nesilleri bitmişdir diye yanlış bir inanış vardır. Böyle inanmak doğru değildir. Türpüştînin rivâyet buyurduğu hadîs-i şerîf, böyle düşünenlerin i’tikâdını tekzîb eder. Hem menâkıb-ı şerîflerini beyân etdiler. Açıklamışlardır ki, vefât etdiklerinde ondört oğulları kaldı. Birçok kızları kaldı. Mahdûmlarının ismleri, Abdüllah, Kâsım, Hüseyn-el Ebrim ve Ukayl, Hasen-el Müsennâ ve Zeyd, Abdürrahmân ve Ahmed, Ömer ve İsmâ’îl ve Fadl ve Ebû Bekr ve Talha. Bu kadar evlâddan nesîlleri kalmamak mümkün değildir.

Nakl olunmuşdur ki, Abdülkâdir-i Geylânî “kuddise sirruhül’azîz” hazretleri kendi tasnîf etdiği **(Gunyet-üt-tâlibîn)** adı verilen risâlede, kendi dedelerinin silsilesini Hasen “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerine ulaşdırır. Bu yol ile beyân buyurmuşdur: Muhyiddîn Ebû Muhammed Abdülkâdîr ibni Ebî Sâlih Cengi Dost bin Abdüllah bin Yahyâ bin Dâvüd bin Mûsâ bin Abdüllah bin Hasen-el Müsennâ ibni Hasen bin Alî bin Ebî Tâ-

lib “radıyallahü teâlâ anhümâ ve rahmetullahi aleyhim ecma’în”. Bu fakîr ve pürtaksîr-ül âciz, Seyyid Eyyûb der ki, biz de böyle tesbît etdik. Seyyid Mahmûd el-mülekkab bil azîz [Azîz lakabı ile lakablanmış] “kuddise sirruh” hazretlerinin meclis-i şerîflerinde hâzır olan ba’zı ehibba ve arkadaşları buyururlardı, biz Haseniyiz. Siyâdetimiz silsilesi Hasen “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerine erişir. Hem ekserî i’timâd edilir kişilerden işitdiğimiz budur ki, Mekke-i mükerreme şerrefehallahü teâlâ bi şerefihâ [orasını şeref ile şereflendirdi], şerîflerin silsileleri hazret-i Hasene ulaşır. Bu tafsîlatlı bilgiden gâye odur ki, bunların hepsini boş sayıp, temâmını inkâr gerekmez. Neseb-i şerîfleri, ihtimâl ki kalmışdır.

Alî “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinden rivâyet olunmuşdur. Hasen, Resûl-i muhterem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin göğüsden başa kadar olan kısmına, Hüseyn; Resûlullahın göğüsden aşağıya kadar kısmına, insanların en çok benziyenidir. Huzeyfe “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinden rivâyet edilmişdir. Huzeyfe der ki, vâlideme dedim ki: Bana izn ver, varayım, Muhammed Mustafâ “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleriyle akşam nemâzı kılayım. Söyliyeyim de, bana ve sana istigfâr etsin [ya’nî düâ buyursun]. Geldim. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” ile akşam nemâzını kıldım. Sonra yine nemâz ile meşgûl oldu. Yatsı nemâzını da kıldı. Sonra geri döndü. Ben de tâbi’ oldum. Benim sesimi [gelişimi] işitdi. **(Kimdir, Huzeyfe midir)** buyurdu. Evet yâ Resûlallah! dedim. Buyurdular ki: **(Nedir hâcetin** [isteğin]**. Allahü teâlâ hazretleri seni ve anneni afv etsin.)** Sonra buyurdular ki: **(Şimdiye kadar hiç bir yere gelmemiş melek bu gece geldi. Rabbinden izn istemiş ki, benim üzerime selâm versin ve Bana müjde versin ki, muhakkak Fâtıma, Cennet ehli kadınların seyyidesidir. Hasen ve Hüseyn, Cennet ehli gençlerin seyyididirler.)**

Abdüllah ibni Abbâs “radıyallahü teâlâ anhümâ” hazretleri rivâyet etmişdir. Muhammed Mustafâ “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri, Hasen bin Alîyi omuzuna almışdı. Bir kişi dedi ki; Yâ oğul; ne güzel zâtın omuzundasın. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdu: **(Omuzumdaki de güzeldir.)** Bu menkıbenin evvelinden buraya kadar temâmı, **(Mesâbîh)**in hasen hadîslerinden bildirilmişdir.

Sekizinci Menâkıb: İmâm-ı Hasen ve imâm-ı Hüseyn ve Abdüllah bin Ca'fer "radıyallahü teâlâ anhüm" Medîne-i münevvereye giderken, yolda erzâkları kalmadı. Sahrâda oldukları için, yiyecek birşey alacak yer de olmayıp, açlık ve susuzlukdan gâyet muzdarib oldular. Allahü teâlâya tevekkül etdik deyip, yoldan sapdılar. Birâz gitdikleri gibi, ovanın orta yerinde bir karaltı gördüler. Ona doğru sürüp, gitdiler. Bakdılar ki, bir kara çadır içinde, bir kadıncıkdan başka kimse yok. Kadıncağıza selâm verdiler. O kadıncağız da, letâfet ile selâmlarını alıp ve bunlara dikkat ile bakdı. Hâtırına bu geldi ki, bu üç sultânın dünyâda benzerleri az bulunur. Kadına dediler ki, bir yiyeceğin var mıdır. O dedi ki, bir keçim vardır. Kendiniz sağınız, südünü içiniz. İmâmlardan birisi sağdı, bir çanak südü bir imâma verdi. Bir çanak da Abdüllaha verdi. Bir çanak da kendi içdi. Ondan sonra kadına dediler ki, başka yiyeceğin yok mudur. Kadıncağız dedi ki, bu keçimi boğazlayıp, yiyin. O kadın, bunu böyle söyleyince, Abdüllah hazretleri o keçiyi kesip, pişirip, yidiler. Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretlerine hamd edip, atlarına bindiler. Sonra kadıncağıza dediler ki, Medîne-i münevvereye vardığın zemân, mutlaka bize uğrayasın ki, biz Seyyidlerdeniz ve Hâşimîlerdeniz. Se'âdetle dönüp, gitdiler. Bir zemân sonra o kadıncağızın kocası geldi. Gördü ki, ortada keçi yok. Keçi ne oldu diye sordu. Hanımı da meydâna gelen hâdiseyi anlatdı. Kocası da huzûrsuz olup, ey aklsız hanım! Niçin böyle yapdın. Bizim ondan gayri nesnemiz yok idi, dedi. Hanımcağız dedi ki, Allahü teâlâ rahîmdir. Kullarını aç koymaz. Bunun gibi güzel yiğitler, asîlzâdeler evimize geldi. Onları müsâfir etmeden göndermek insâf değildir. Bir keçi nedir ki, öyle sultânlardan esirgerim. Ammâ kadıncağız, imâmları bilmez idi. Güzel yiğitleri gördüğünde, mubârek yüzlerinin nûrânîliğinden ve sözlerinin tatlılığından, firâsetle bildi ki, asîlzâdeler ve çelebî insanlardır. Onun için kendilerinden bir nesne esirgemedi. Bu dünyâda bütün malı bir keçi olup, onu da müsâfirlerine ikrâm etmek o kadıncağızın kemâl derecede cömerdliğini gösterir.

Artık, kadıncağız, kocası ile birşeyler alıp-satmak için, Medîne-i münevvereye gitdiler. Şehr içinde gezerken, hikmet-i ilâhî, imâm-ı Hüseyn "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerine Bâb-ı selâm önünden geçerken rast geldiler. İmâm hazretleri, kadıncağızı gördü ve tanıdı. Acele adam gönderip, huzûr-ı şerîflerine

getirdiler. Kadıncağıza hitâb edip, buyurdular ki, benim kim olduğumu bilir misin? Bilmem, deyip, cevâb verdi. İmâm hazretleri buyurdu ki, o üç yiğit, bir zemân senin çadırına uğradılar. Sen onlara süt içirdin. Keçiyi kesdiler. Onların biri, benim. Emr etdi, bunlara ziyâde ikrâmda bulundular. Hikmet-i Rabbânî imâm hazretlerinin yanında fazla bir şey bulunmadığından, beyt-ül mâl emînine adam gönderdiler. Bize bin dirhem gümüş ve yüz koyun versin. İnşâallah biz yine veririz, dediler. Beyt-ül mâl emîni verdi. Huzûr-ı şerîflerine getirdiler. Temâmını kadıncağıza verip, bizi ma'zûr tut, dedi. Yanlarına adam verip, imâm-ı Hasen "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerine gönderdi. İmâm-ı Hasen de bunları iyi karşılayıp, yanında bulunduğu kadar ikrâm etdi. Ve onların yanında fazla nesne bulunmadığı için, beyt-ül mâl emînine adam gönderip, bin dirhem ile ikiyüz koyun karz [ödünç, borç] aldılar. Hepsini o kadıncağıza verip, özr dilediler. Sonra yanlarına bir adam verip, Abdüllah bin Ca'fer hazretlerine gönderdiler. Abdüllah hazretleri, imâmlar ile buluşdunuz mu diye süâl etdi. Evet, onlardan geliriz, dediler. Abdüllah hazretleri buyurdu: Ne olaydı, önce bizim yanımıza gelseydiniz! Zîrâ onların ellerinde, dünyâ malı karâr etmez [bulunmaz]. Hâzır nesneleri bulunmadığı için, belki ızdırâb çekmişlerdir. Bunlar dediler ki, her biri biner dirhem ve yüz ve ikiyüzer koyun ihsân etdiler. Abdüllah hazretleri çok ni'metler verip, ikibin dirhem ve dörtyüz koyun ihsân etdi. Hazret-i Abdüllah bin Ca'fer varlıklı idi. Ondan sonra, kadıncağız kocası ile dörtbin dirhem gümüş ve bu kadar [yediyüz] koyunu alıp, sevinerek evlerine döndüler. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin evlâdının sehâveti [cömerdliği, ikrâmları] bu mertebede olunca, lâyık olan odur ki, ümmeti olan kişi dünyâya rağbet etmeyip, eline geçeni infâk edip, onların izinden gidip, tâ ki, dünyâda müslimânlıkları ma'mûr, âhıretde de günâhları afv edilmiş olur.

Dokuzuncu Menâkıb: Abdüllah ibni Abbâs "radıyallahü teâlâ anhümâ" hazretlerinden nakl edilmişdir: Ben Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin huzûrunda idim. Hazret-i Fâtıma "radıyallahü teâlâ anhâ" ağlıyarak gelip, dedi ki, yâ babacağım! Hasen ve Hüseyn evden çıkıp, gitdiler. Uzun müddet geçdi. Alî de evde yok ki, gidip, onları çağırsın. Ne yapacağız? Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem"

hazretleri buyurdu ki: Yâ Fâtıma! Gam yime. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri onları hıfz eder. Düâ buyurdu ki: **(Yâ Rabbî! O ikisini, eğer denizde iseler de, inâyet kayığın ile, kenâra getir. Eğer sahrâda iseler de, hidâyet rehberin ile menzile getir** [evine getir]**.)** Hazret-i Cebrâîl aleyhisselâm gelip, dedi ki, yâ Resûlallah! Onlar dünyâdakilerin fâdılları, âhıretdekilerin büyüklerindendir. Vâlideleri onlardan a'lâdır. Hiç elem çekme ki, o iki şeyhzâdeleriniz Neccâr oğullarının bağçesinde emniyyetdedirler. Allahü teâlâ hazretleri onların muhâfazasına iki melek müvekkîl etmişdir. Kanatlarını onlara gerip, hizmetleri ile meşgûldürler. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri, o bağçeye doğru yola koyuldu. İmâm-ı Hüseyni melek getirip, eve dönerken, Ebû Eyyûb-i Ensârî "radıyallahü teâlâ anh" meleği his etmeyip, zan etdi ki, ikisini de hazret-i Resûl-i ekrem götürmekdedir. Dedi ki, yâ Resûlallah! Şeyhzâdelerin birini bana verin, götüreyim. Cenâbınızın yükünü hafîfleteyim. Hazret-i Resûl-i ekrem buyurdu ki, **(Yâ Ebâ Eyyûb! Bunlar dünyâda mükerrem, ukbâda** [âhıretde] **muhteremdir. Vâlideleri kendilerinden eşref ve efdaldir.)** Sahâbe-i güzîn hazretlerine teveccüh edip, buyurdular ki, **(Ey kavmim! Size haber vereyim mi, ced ve cedde** [dede ve nine] **cihetinden** [yönünden] **insanların en şereflisi kimdir.)** Dediler, siz buyurun. Buyurdular ki, **(Hasen ve Hüseyn ki, cedleri** [dedeleri] **Resûlullah, ceddeleri** [nineleri] **Hadîce binti Huveyliddir. Arab kabîlelerinin şereflisindendir. Haber vereyim mi, baba ve anne cihetinden eşref kimdir.)** Dediler, yâ Resûlallah, siz buyurun. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki, **(Hasen ve Hüseyn ki, babaları Alî bin Ebî Tâlib, anneleri Fâtıma binti Resûlullahdır** "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem"**. Ve size dayı ve teyze cihetinden efdal kimdir, haber vereyim mi!)** Dediler, kimdir siz söyleyin yâ Resûlallah! Buyurdular ki, **(Hasen ve Hüseyn ki, dayıları Kâsım bin Resûlullahdır. Teyzeleri Zeyneb binti Resûlullahdır. Ve haber vereyim mi size, amca ve hala cihetinden eşref kimdir.)** Dediler, kimdir, yâ Resûlallah! Buyurdular, **(Hasen ve Hüseyn ki, amcaları Ca'fer Tayyâr, halaları Ümmihâni binti Ebû Tâlibdir** "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în"**.)**

Onuncu Menâkıb: Abdüllah ibni Zübeyr "radıyallahü teâlâ anhümâ" hazretleri rivâyet etmişdir. İmâm-ı Hasen "radıyallahü teâlâ anh" hazretleri ile bir sefere çıkmışdık. Bir hurmalığa

uğradık. Hurma ağaçlarında hurma kalmamış, kurumuşdu. Orada konakladık. Abdüllah ibni Zübeyr der ki, ben arzû etdim ki, ne olaydı, bu ağaçlarda hurma olsaydı. İmâm-ı Hasene dedim. İmâm arzûmu kabûl edip, düâ ile meşgûl olmağa başladı. Düâsı çabuk kabûl olup, hemen bir ağaç yeşerip, hurma meydâna geldi. [Orada bulunanlar bu sihrdir, dedi. Hâyır, Resûlullahın torununun düâsı ile Allahü teâlâ yaratdı, buyurdu. **(Şevâhid-ün nübüvve)**de böyle yazılıdır.]

Onbirinci Menâkıb: (Kenz-ül Gârâib) kitâbında yazılıdır. Bir gün bir a'râbî Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerine, bir ceylân yavrusunu hediyye getirdi. Hazret-i Fahr-i kevneyn onu imâm-ı Hasene lutf etdi [hediyye buyurdu]. Hazret-i imâm-ı Hüseyn bunu işitince, Muhammed Mustafâ hazretlerinin huzûr-ı şerîflerine gelip, dedi ki, yâ dedeceğim. Ben de ceylân yavrusu isterim. Hiçbir behâne ile tesellî bulmayıp, ağlamağa başladı. Hazret-i Resûl-i ekrem düşünceli otururken gördü ki, sahrâdan bir ceylân, yavrusunu alıp, acele ile gelir. Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin huzûr-ı şerîfine geldikde, fasîh bir lisân ile; yâ Resûlallah! Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri ben fakîre iki yavru ihsân etmişdi. Birini bir avcı tutup, size getirdi. Biri benim ile kaldı. Onu emzirmeğe meşgûl iken, nidâ geldi ki, ey azîz, bir yavrun Hasene vâsıl oldu. Hazret-i Hüseyn de ceylân yavrusu istiyor. Ağlamağa başladı. Durmayıp, bir yavrunu da çabuk huzûra götür. Onun sıkıntısını kalbinden gider. Yoksa bir damla göz yaşı çıkarsa arş titrer. Melekler onun üzüntüsüne tâkat getiremezler. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri bu haberden mesrûr olup, o ceylân yavrusunu da Hüseyne verip, hâtır-ı şerîfini tesellî etdi. Ey azîzler! Gökdeki melekler ve yeryüzündeki vahşî hayvânlar, bir damla göz yaşının o mubârek torunun gözünden damlamasını revâ görmediler. Onların gönüllerini incitenler ne cevâb verir.

Onikinci Menâkıb: Eshâb-ı güzîn "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" hazretlerinden Dıhye "radıyallahü teâlâ anh" dâimâ ticâret için, sefere gidip-gelirdi. Allahü teâlâ hazretleri bir güzellik vermiş idi ki, seferden geldikde, şehre girdiği vakt, Medîne ehlinin hâtunları varıp, Dıhye hazretlerinin hüsn ve cemâlini seyr ederlerdi. Hazret-i Cebrâîl aleyhisselâm Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin huzûr-ı şerîfleri-

ne geldikde, ekserî Dıhye hazretlerinin sûretinde gelirdi. Birgün hazret-i Cebrâîl aleyhisselâm, Fahr-i âlem hazretlerinin huzûr-ı şerîflerinde oturdu. Hazret-i Hasen ve Hüseyn "radıyallahü teâlâ anhümâ" o zemân henüz çocuk idiler. O sırada biri Dıhyeyi görüp, geriye dönüp, kardeşine haber verdi ki, büyük babamızın yanında Dıhye oturur. Gel yanına varalım dedi. İkisi de acele ile mescide girdiler. Hazret-i Cebrâîl aleyhisselâmın mubârek dizleri üzerine oturdular. Mubârek ellerini hazret-i Cebrâîlin mubârek koynuna uzatdılar. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri bu şeyhzâdelerin böyle yapdıklarını görünce, hicâb edip, bunları men' etmek istedi. Hazret-i Cebrâîl, Resûlullah hazretlerinin mahcûb olduğunu görünce buyurdu ki, yâ Resûlallah! Niçin elem çekersin. Bunlar küçük iken, hazret-i Fâtıma "radıyallahü teâlâ anhümâ" teheccüd nemâzını kılarken, Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretleri beni gönderdi. Hazret-i Fâtıma nemâzda iken elem çekmeyip, râhatca teheccüd kılsın diye, bunların beşiklerini sallardım. Ammâ yâ Resûlallah! Bu tecessüsden murâd-ı şerîfiniz nedir, ben onun için hayretdeyim. Yoksa bu hareketlerini bana karşı bir edebsizlik mi saydınız; böyle saymayınız. Hazret-i Fâtıma teheccüd nemâzından sonra uyurken, bunlar ağlardı. Allahü teâlâdan bana, var bunların beşiklerini salla, Fâtıma "radıyallahü teâlâ anhâ" uykusundan uyanmasın diye fermân gelirdi. (Cennetde, Alî, Hasen ve Hüseyn "radıyallahü anhüm" için bir nehr vardır). Sadâsını bunların mubârek kulaklarına ben getirmişdim. Onların üzerine çıkıp, ellerini koynuma sokmaları acâib olmaz. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: **(Yâ kardeşim! Ma'sûmlardır. Şimdi birşey yapmadılar. Bir küstâhlık ederler diye mâni' oldum. Zîrâ Dıhye derler eshâbımdan birisi vardır ki, dışarıya gider, her geldiğinde bize gelse, bunlara bir hediyye ile gelirdi. Sizi Dıhye zan edip, ellerini koynunuza uzatdılar.)** Cebrâîl aleyhisselâm, Allahü teâlâ hazretlerine teveccüh edip, buyurdu ki, yâ Rabbî! Habîbin yanında beni utandırma. Niyâz etdiği gibi, güzel hitâb erişdi ki, (oturduğun yerden gözlerini yum. İki elini Cennet içine uzat. Her ne eline gelirse, al.) Hazret-i Cebrâîl ellerini Cennete uzatdığı gibi, bir yeşil salkım üzüm ve bir kırmızı nâr eline gelip, büyük şeyhzâde ki, hazret-i Hasendir, üzümü aldı. Küçük şeyhzâde ki hazret-i Hüseyndir, nârı aldı. Şeyhzâdeler bunları yerken, bir dilenci seslendi ki, yâ ehl-i beyt. O üzüm ve nârdan bana da verin. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazret-

leri fıtratları îcâbı vermek istedikde, hazret-i Cebrâîl aleyhisselâm mâni' oldu. Yâ Resûlallah! Bu dilenci iblîsdir. Cennet meyvesi ona harâm iken, hîle ile almak ister. İblîs oradan kayb olup, şeyhzâdeler meyveleri yirken, hazret-i Cebrâîl ağlamağa başlayıp, buyurdu ki, yâ Resûlallah! Bu iki şeyhzâdelerin birini cam zehri ile ve birini kılınç ile şehîd etseler gerekdir. Bu musîbetler ile Senin derecen yükselecekdir.

Onüçüncü Menâkıb: (Hadîka-i Fudûli) kitâbından nakl edilmişdir. Bir bayram günü halk toplanmış, neş'eli idiler. Şeyhzâdeler [hazret-i Hasen ve hazret-i Hüseyn] de geldiler. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin hizmetine müşerref olup [huzûr-ı şerîflerine varıp], tazarru' ile arz etdiler ki, ey Seyyidi Kâinât! Kureyş ileri gelenlerinin çocukları, giydikleri yeni ve renkli elbise ile övünürler. Bizim de yeni ve renkli elbisemiz olsa idi, giyerdik. Habîbullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri bu endîşe ile, Allahü teâlânın dergâhına niyâz ederken, hazret-i Cebrâîl aleyhisselâm gelip, Cennetden kâfurlu iki elbise getirdi. Birini hazret-i Hasene, birini hazret-i Hüseyne verdi. O şeyhzâdeler elbiseleri renksiz görüp, tazarru' etdiler ki, bizim elbiselerimiz de renkli olsa idi dediler. Cebrâîl aleyhisselâm bu kolaydır; yâ Resûlallah. Emr buyur, su getirsinler. Ben elbiselerin üzerine dökeyim. Siz de ayı ikiye bölen eliniz ile ovalayın. Şeyhzâdeler renk beğensinler, dedi. O emr söylendikde, hazret-i Hasen, buyurdu, bana, zümrüt renkli elbise sevimlidir. Hazret-i Hüseyn buyurdu, bana lâle renkli elbise sevimlidir. Hemen istedikleri gibi mesrûr olup, elbiseleri giyip, sevindiklerinde, hazret-i Cebrâîl aleyhisselâm ağladı. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdu ki: **(Yâ kardeşim Cebrâîl! Herkesin sevindiği bir zemânda senin ağlamanın hikmeti nedir!)** Cebrâîl aleyhisselâm buyurdu ki: Ey seyyid-i mükerrem! Cennetde gördüğün kasrları unutdun mu ki, hazret-i Hasenin kasrı yeşil, hazret-i Hüseynin kasrı kırmızıdır. Bu elbiselerin rengi de onlara işâretdir ki, hazret-i Hasen zehr içip, vefât edeceği sırada, mubârek rengi zümrüt gibi olur. Hazret-i Hüseynin mubârek yüzü kana boyandığı zemân, rengi kırmızı olur. Kıt'a:

Zemânın sâkisinin iltifâtı budur ki, Hasenin bardağına zehr dökmekdir,
Felek cellâdının ahdi de, şehîd Hüseyne kılıç çekmekdir.

Ondördüncü Menâkıb: (Şevâhid-ün nübüvve) kitâbında yazılıdır. Bir gün Hasen ve Hüseyn "radıyallahü teâlâ anhümâ" Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin huzûr-ı şerîflerinde güreş tutarlardı. Resûlullah hazretleri; yâ Hasen tut Hüseyni, buyururdu. Fâtıma "radıyallahü anhâ" orada hâzır idi. Dedi, yâ Resûlallah! Hasen, kardeşinden büyükdür. Acabâ, küçük olana yardımcı olmak dahâ uygun iken, niçin Hasen tarafını tutarsınız! Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu ki: **(Yâ Fâtıma! Hazret-i Cebrâîl aleyhisselâm Hüseyne yardım ediyor.)**

Onbeşinci Menâkıb: (Uyûn-ür-rızâ) kitâbında, Hüseyn bin Alîden "radıyallahü teâlâ anhümâ" nakl edilmişdir. Bir gün büyük Ceddimin hizmetinde Ubeyy bin Kâ'b "radıyallahü teâlâ anh" hâzır idi. Ben vardım. Resûl-i ekrem hazretleri buyurdular ki, **(Merhabâ! Yâ Ebâ Abdüllah! Yâ zeynes-semâvat-i vel-ard!)**. Ubeyy bin Kâ'b "radıyallahü anh" dedi ki, yâ Resûlallah! Âsûmânın ve yerin senden başka zîneti var mıdır. Resûl-i ekrem hazretleri buyurdu: **(Ey Ubeyy bin Kâ'b! O ma'bûd hakkı için ki, beni insanlara resûl olarak gönderdi, Hüseyn bin Alî yeryüzünün merkezinin süsüdür. Ondan ziyâde zînet, göklerin tabakalarıdır.)**

Onaltıncı Menâkıb: İbni İshâk İsbâdâti nakl etmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki, **(Hasen ve Hüseyn** "radıyallahü teâlâ anhümâ" **Arşın iki süsüdürler!)** O zemân, Allahü teâlâya Cennet, lisân-ı hâl ile dedi ki, (Yâ Rabbî! Sebebi nedir ki, beni miskînlere ve dervîşlere mesken edersin.) Nidâ geldi ki, ey Cennet! Bu se'âdete râzı olmaz mısın ki, erkânını [köşelerini] Hasen ve Hüseyn ile süslerim! Cennet o müjdeye övünüp, râzıyım, râzıyım, dedi. Ne mutlu se'âdete kavuşmuş olanlara ki, arşın ve Cennetin köşelerinin zînetleri olan bunların yakınlık derecelerini düşünmelidir.

Onyedinci Menâkıb: Osmân "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin menkıbeleri bâbında beyân olunmuş idi. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerine ziyâfet vermişdi. Alî "radıyallahü teâlâ anh" o ziyâfetden çıkıp, eve geldi. Hazret-i Fâtıma-tüz-zehrâ "radıyallahü teâlâ anhümâ", hazret-i Alîde hüzün görüp, sordu: Yâ Alî! Bu ne hüzündür ki, sende müşâhe-

de ederim. Hazret-i Alî buyurdu ki, yâ Fâtıma! Eğer bizim de dünyâlığımız olsa idi, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerini evimize da’vet ederdik. Nitekim bugün hazret-i Osmân da’vet etdi. Hazret-i Fâtıma buyurdu ki: Biz de da’vet edelim. Hazret-i Alî dedi: Yâ Resûlullahın kızı. Yâ Habîbullahın kerîmesi. Ne ile ikrâm edersin. Hangi ta’âmı yidirirsin. Hazret-i Fâtıma buyurdu ki: O Habîbullahdır. Ona Allahü teâlâ ikrâm eder ve ta’âm verir. Hazret-i Alî, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin huzûrlarına varıp, dedi ki: Yâ Resûlallah! Kerîmeniz Fâtıma-tüz-zehrâ sizi evine da’vet eder. Habîbullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdu: **(Yâ Alî! Yalnız beni mi, eshâbımla berâber mi?)** Alî “radıyallahü anh” dedi ki: Eshâb-ı kirâm da berâber buyursunlar. Eshâb-ı kirâm ile berâber kalkıp, devletli ve se’âdetli hazret-i Fâtımanın, mubârek evlerine geldiler. Hazret-i Fâtıma, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin dergâhına teveccüh edip, dedi ki, yâ Rabbî! Muhakkak senin Habîbin bugün miskîn kulunun evine geldi. Sen onlara ikrâm eyle, ni’metler ver. Ben fakîr, onlara ikrâm etmeğe ve ni’met vermeğe kâdir değilim [gücüm yetmez]. Bir çömleği vardı. Ateş üzerine [ocağa] koydu. Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretleri kendi lutf ve keremi ile o çömleği ta’âm ile doldurdu. Hazret-i Fâtıma o ta’âmı Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” huzûr-ı şerîflerine getirdi. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri ve Eshâb-ı güzîn o ta’âmdan yidiler. Resûlullah hazretleri buyurdular ki, **(İş bu ta’âm Cennet ta’âmlarındandır.)** Ondan sonra hazret-i Fâtıma “radıyallahü teâlâ anhâ” evine girip, secde eyledi ve dedi ki, (Yâ Rabbî! Benim kölem yokdur ki âzâd edeyim. Velâkin dilerim ki, ümmet-i Muhammedin günâhkârlarından bir mikdârını, Cehennem ateşinden âzâd eyleyesin!) Derhâl Cebrâîl aleyhisselâm geldi. Dedi ki, yâ Resûlallah! Senin kızın Fâtıma-tüz-zehrâ günâhkâr ümmet için, münâcât etdi. Allahü teâlâ buyurdu ki: (Habîbime selâm eyle ve de ki, Fâtımanın evine gelenlerin her bir adımına yüz er ve yüz kadın Cehennem azâbından âzâd eyledim.) Bizi müslimân olmakla ve Muhammed aleyhisselâmın ümmeti olmakla şereflendiren Allahü teâlâya hamd olsun. Resûlüne, âline, ezvâcına ve eshâbına ve evlâdına ve uyanlara selâm olsun.

ONBİRİNCİ BÂB

Eshâb-ı Kirâmın “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în” Menâkıbı:

Yûsüf-i Erdebîli “rahimehullahü teâlâ” **(Envâr)** adlı kitâbında Şeyh Ebû Amr bin Salâhdan nakl etmişdir. O dedi ki, **(Ma’rife-tül hadîs)** adlı kitâbda, İmâm-ı Nevevînin “rahimehullah” **(İrşâd)** adlı kitâbından alarak dedi ki: Eshâb-ı güzîn “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în” hazretlerinin hepsi âdildirler. Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” âhırete intikâlleri sırasında yüzondörtbin Sahâbe mevcûd idiler. Kur’ân-ı azîm-üş-şân ve sahîh hadîs-i şerîflerde, hepsinin adâletleri ve büyüklükleri bildirilmekdedir “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’in”.

Birinci Menâkıb: (Mesâbîh-i şerîf) kitâbının, bu bâbının sahîh hadîs-i şerîfler kısmının evvelinde, Ebû Sa’îd-i Hudrî “radıyallahü teâlâ anh” hazretleri rivâyet etmişdir. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Eshâbımı kötülemeyiniz! Sizlerden biri Uhud dağı kadar altın sadaka verse, Eshâbımdan birinin bir müd arpa sadakasının veyâ yarısının sevâbına kavuşamaz.)** Kevrânî “rahimehullahü teâlâ” buyurmuş ki, muhakkak sizin biriniz, Uhud dağı kadar altın sadaka vermekle, Sahâbe-i güzînin bir müd veyâ onun yarısı mikdârı sadakasında nâil olduğu ecr ve sevâba kavuşamaz. Sahâbî; o kimsedir ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerini, mü’min olduğu hâlde bir kerre gören kimse demekdir. Denildi ki, hadîs-i şerîfin ma’nâsı şudur: Sahâbe-i güzîn “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în” hazretlerinden fakîr olan birinin Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin huzûrunda, az bir mal vermesi, onlardan sonra gelenlerin vermelerinden efdaldir. Sahâbe-i güzînin fazîleti, Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” huzûrlarına ve sohbet-i şerîflerine erişmek ile oldu. Başka birşey ile olmadı. Zîrâ onlar vahy zemânına yetişdiler. Bizden birimizin bin sene ömrü olsa, bütün ömrümüzce, Alla-

hü teâlâ ve tekaddes hazretlerinin emrlerine imtisâl etsek ve yasaklarından kaçınsak, belki kendi zemânımızın cümle insanlarının âbidi olsak, bütün ibâdetlerimiz, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin bir sâat sohbetinde olmağa mukâbil olmaz. Bundan dolayıdır ki, onların fazîletine hiçbir şey eşid olmaz. Kevrânînin kelâmı temâm oldu.

(Müslim) şârihi “rahimehullahü teâlâ” beyân etmiş ki, Sahâbe-i güzîn “radıyallahü teâlâ anhüm” hazretlerinin seb’i [onları kötülemek] harâmdır. Harâm olan fuhş ile aynıdır. Onlardan fitnelere karışmış olsun veyâ olmasın aynıdır. Zîrâ onlar müctehiddir. Onların şânlarına yakışmıyan ma’nâlar söylemek büyük günâhlardandır. Bütün âlimlerin mezhebi odur ki, onları kötüliyen ta’zîr olunur. Katl olunmaz. Ba’zı mâlikî mezhebi âlimleri katl olunur, dedi.

Tayyibî hazretleri demişdir ki, Sahâbe-i kirâmın hepsi, mutlaka âdildirler. Kur’ân-ı azîm-üş-şân ve hadîs-i şerîflerin ve i’timâd olunur kimselerin icmâ’ları ile anlaşılmakdadır. Yine **(Envâr)** kitâbında Yûsüf-i Erdebîli “rahimehullahü teâlâ” demişdir ki, Mu’âviye “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerine ta’n etmek câiz değildir. O Sahâbe-i kirâmın büyüklerindendir. Yezîdden başkasına la’net etmek ve kötülemek câiz değildir. [Hattâ onu bile kötülemek lüzûmsuzdur.] Zîrâ hepsi mü’min ve müslimândırlar. Allahü teâlânın irâdesine kalmışdır. İsterse azâb eder, isterse rahmet eder. İmâm-ı Gazâlî ve Nevevî ve gayrileri böyle dediler. Hüccet-ül islâm imâm-ı Gazâlî “rahmetullahi aleyh” buyurmuşdur ki: Hazret-i Hasen ve hazret-i Hüseynin “radıyallahü anhümâ” şehîd edilmelerini ve Sahâbe-i kirâmın arasında meydâna gelen çekişme ve çarpışmaları hikâye etmek, anlatmak harâmdır. Çünki, Eshâb-ı kirâmın ba’zısına buğz etmeğe sebeb olur. Hâlbuki onlar dinde âlimdirler. Din imâmları bilgilerini rivâyet yolu ile onlardan almışdır. Bu doğru yol ile doğru din bilgilerini öğrendik. Onları kötüleyen kimse kendi mel’ûndur. Kendi nefsine ve dînine ta’n etmiş olur. İmâm-ı Gazâlînin kelâmı temâm oldu.

İkinci Menâkıb: Yine **(Mesâbîh-i şerîf)**de, yukarıda bildirilen hadîs-i şerîfin devâmında bildirilmişdir. Ebû Bürdeden ve onun da babasından nakl olunan hadîs-i şerîfde, Resûlullah

“sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” mubârek başını semâdan yana kaldırarak, **(Yıldızlar gökde emene’dir** [rahmet veyâ emînin çoğulu]**. Yıldızlar gitdiği zemân, gökde va’d olunan şeyler olur. Ben de Eshâbım üzerine emînim. Gitdiğim zemân, Eshâbıma va’d olunan şeyler gelir. Eshâbım da ümmetim üzerine emenedir. Eshâbım gidince, ümmetime va’d olunan şeyler gelir)** buyurdular.

(Müslim) hadîs kitâbını şerh eden “rahimehullahü teâlâ” beyân etmişler ki; hadîs-i şerîfde geçen emenetün kelimesi, emân, rahmet demekdir ve emînin çoğuludur. Emîn ise hâfız, koruyucu ya’nî sebebdir. Gökler için va’d olunan şeyler, kıyâmet günündeki yarılması, dağılmasıdır. Yıldızların gitmesinden maksad, karârması ve dökülmesidir. (Ben Eshâbıma emeneyim ve ben ki gitdim; Eshâbıma, fitneden, harbden ve ba’zı arabların irtidâdından, kalblerde meydâna gelen ihtilâflardan va’d olunan şeyler gelir, demekdir.) Bunlarla alâkalı olan şeyleri açıkca bildirdiler. Buyurdukları herşey vâki’ oldu. Ümmetine va’d olunan şeyler, zuhûra geldi. Bid’at fırkalarının zuhûru, dinde olan çeşidli reformist hareketler, şeytânın arkadaşlarının meydâna çıkması, [Deccâl] rûmun zuhûru, Mekke ve Medînenin harâb olması, hayrât ehlinin gitmesi, şer ehlinin gelmesi ve kıyâmetin bunlar üzerine kopması bunlardandır.

Üçüncü Menâkıb: Yine o hadîs-i şerîfin devâmında, Ebû Sa’îd-i Hudrîden “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet olunmuşdur. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(İnsanlar üzerine bir zemân gelir. Bir kısm kimseler gazâ ederler. İçinizde Resûlullah** “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” **hazretlerinin Eshâbından kimse var mıdır, derler. Evet derler. Sonra harb kazanılır. Ondan sonra nâs** [insanlar] **üzerine bir zemân gelir ki, harb ederler. İçlerinden bir cemâ’at derler ki, içinizde Resûlullahın** “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” **eshâbı ile görüşmüş** [tâbi’înden] **kimse var mıdır. Derler ki, evet. Sonra harb kazanılır. Yine insanlar üzerine bir zemân gelir ki, harb ederler. Bir cemâ’at der ki, içinizde Resûlullahın** “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” **Eshâbını görmüş olanları gören** [tebe-i tâbi’înden] **kimse var mıdır. Derler ki, evet. Sonra harb kazanılır.** [Ya’nî feth müyesser olur.]**)** Bu hadîs-i şerîfde

(Buhârî) ve **(Müslim)** müttefiklerdir. [Ya'nî her ikisinde de vardır.] **(Müslim)** rivâyetinde ziyâde etmişdir ki, dördüncü ordu da vardır. Ya'nî denilir ki, **(Bakınız! İçinizde, Resûlullahın** "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" **Eshâbını göreni görenini göreni görmüş kimse var mıdır!)** Bir kişi bulunur. Harb kazanılır. Tayyibî "rahimehullahü teâlâ" buyurmuş ki, bu hadîs-i şerîfde, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri için mu'cize, Eshâb-ı kirâm, tâbi'în ve tebe-i tâbi'în "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" için fazîlet vardır.

Dördüncü Menâkıb: Yine o hadîs-i şerîfin devâmında, İmrân bin Husayndan "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet edilmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: **(Ümmetimin üstünleri benim zemânımda bulunanlardır. Ya'nî Eshâbımdır. Sonra o kimselerdir ki, Eshâbımı ta'kîb eder. Sonra o kimselerdir ki, onları ta'kîb edeni ta'kîb eder. Muhakkak onlardan sonra bir kavm gelir ki, onlardan şâhidlik istenmeden şâhidlik ederler ve hıyânet ederler. Onların yapdıkları o hıyânet ile onlarda emânet kalmaz. O kimsenin hilâfınca ki, tahkîr olunduğunda, bir kerre hıyânet eder. O hıyânet etmiş olur. Ammâ onunla emânetden çıkmaz. Ba'zı hâllerde sözünde durmazlar. Onlarda semizlik zâhir olur** [şişmân olurlar]**.)** Bir rivâyetde **(İstenmeden yemîn edenler...)** buyurulmuşdur.

Türpüştî "rahimehullah" demişdir ki: Bir kerre gaflet ile hıyânet edenden güven kalkmaz. Devâmlı hıyânet yapanda emniyyet kalmaz. Ona güvenilmez. Şişmânlık ile de din işlerinde fazla dikkat etmemek ve gafletde olmak anlaşılır. Çünki, umûmiyyetle şişmân kimseler, din işlerine az ehemmiyyet verir. Nefslerine riyâzet çekdirmeyip, arzû ve isteklerinin çoğu, lezîz yemekler ve uyku olur. Bu hadîs-i şerîfler sahîh hadîslerdendir. Bundan sonra nakl olunanlar da öyledir.

Beşinci Menâkıb: Yine **(Mesâbîh-i şerîf)**de, Ömer "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden rivâyet edilmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki: **(Eshâbıma ikrâm** [hurmet] **ediniz. Şübhesiz, Eshâbım sizin üstünlerinizdir** [hayrlılarınızdır]**. Sonra onları ta'kîb edenler, sonra da onları ta'kîb edenler üstündürler. Sonra yalan yayılır. Hattâ istenmediği hâl-**

de yemîn eder, istenmeden şâhidlik ederler. Dikkat ediniz. Cennetin ortasına girerek se'âdete kavuşmak isteyen, cemâ'at-den ayrılmasın. Çünki, şeytân kendi görüşüne uyarak cemâ'at-den ayrılan ile birlikdedir. İki kişi bir araya gelse şeytân onlar-dan çok uzak olur. Ancak yabancı bir kadın ile bir erkek bir araya gelirse şeytân onların üçüncüsü olur. Kim iyiliklerinden dolayı sevinir, kötülüklerine üzülürse, mü'mindir.) Yine **(Mesâ-bîh-i şerîf)**in hasen hadîslerinde, Câbir "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden rivâyet edilmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki, **(Beni gören ve beni göreni gören müslimânı Cehennem ateşi yakmaz.)**

Altıncı Menâkıb: Yine **(Mesâbîh-i şerîf)**in hasen hadîsler kısmında, Abdüllah bin Magfel "radıyallahü teâlâ anh" hazret-lerinden rivâyet edilmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: **(Allahü teâlâ hazretlerin-den korkunuz! Allahü teâlâ hazretlerinden Eshâbım hakkında korkun. Onları kötü sözlerinize hedef ittihâz etmeyiniz. Her kim ki onlara buğz eyler, bana buğz etdiği için buğz eder. Her kim ki onlara ezâ eder, bana ezâ** [eziyyet) **eder. Her kim ki ba-na ezâ eder, Allahü teâlâ hazretlerine ezâ** [eziyyet] **eder. Her kim ki Allahü teâlâ hazretlerine ezâ ederse, ona azâb yapması yakındır.)**

Yedinci Menâkıb: Yine **(Mesâbîh-i şerîf)**in haseninde [ha-sen hadîslerinde], Enes "radıyallahü teâlâ anh" rivâyet etmiş-dir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki: **(Ümmetimde Eshâbım tuz gibidir. Yemek ancak tuz ile lez-zetli olur.)** Abdüllah bin Zübeyr "radıyallahü anh" babasından nakl etdiği hadîs-i şerîfde, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki: **(Kıyâmet günü, eshâbımdan herbiri, kabrlerinden kalkarken, vefât etdiği memleketin bütün mü'minlerinin önlerine düşerek ve onlara nûr ve ışık saçarak, arasat meydânına götürürler.)** İbni Mes'ûd "radıyallahü anh" hazretleri rivâyet etmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki: **(Eshâbımdan bana, beni rencîde ede-cek birşey söylemeyiniz. Ben onların yanına kalbim selîm ola-rak çıkmak isterim!)** Ya'nî Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri arzû eder ki, dünyâdan o hâlde çıkmak is-

ter ki, kalb-i şerîfleri Eshâbından râzı olsun. Onlardan birisine hıkd [kin] bağlamış olmasın. Onun için onlarla alâkalı iyi olmıyan şeyleri bildirmeyin demekdir.

Sekizinci Menâkıb: (Ravda-tül ulemâ) kitâbı yirmiyedinci bâbda, Eshâb-ı kirâmın "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" üstünlükleri beyân olunmuşdur. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin hadîs-i şerîflerine uymak ve taklîd etmek câizdir. Bunda ihtilâf yokdur. Eshâb-ı kirâmın "aleyhimürrıdvân" kavl-i şerîflerini taklîd câiz midir, değil midir, ihtilâf etdiler. Âlimlerimiz, zâhir usûlde dediler ki, câizdir. Bütün Sahâbenin kavlleri huccetdir. Ma'nâlarını bilmeden, onu tasdîk ederiz ve amel ederiz. Hattâ İmâm-ı a'zam "rahimehullah" hazretlerinden rivâyet olunmuş ki, kendisine soruldu: Sizin sözleriniz, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin kitâbı Kur'ân-ı kerîme muhâlif olursa, ne yapmak gerekdir. Buyurdu ki: Benim kavlimi terk edip, Kitâbullaha uyunuz [onun bildirdiği gibi yapınız!]. Yine soruldu: Sizin kavliniz Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" kavline muhâlif olursa, ne yapmak gerekdir. Buyurdu ki: Benim kavlimi terk edip, Resûlullahın kavli ile amel ediniz. Sonra yine soruldu: Sahâbe-i güzîn hazretlerinin kavlleri, senin kavline muhâlif olursa, ne yapmak lâzımdır. Buyurdu ki: Benim kavlimi terk edip, Sahâbe-i kirâmın kavlini tutunuz. Denildi ki, tâbi'înin kavli senin kavline muhâlif olursa, ne yapmak lâzımdır. Buyurdu ki: Biz de onlar gibiyiz. Avâmın kavlini taklîd câiz değildir. Zâhir olan âlimlerimizden rivâyet olunur ki, Sahâbe-i güzînin kavlleri, sözleri hüccetdir. Kavlleri taklîd olunur.

İmâm-ı Şâfi'î "rahimehullahü teâlâ" zâhir usûlünde dedi ki, Sahâbe-i güzîn hazretlerinden her bir kimsenin kavli taklîd olunmaz. İmâm-ı Şâfi'î mezhebi âlimlerinden ba'zıları dediler ki, dört kimsenin kavli taklîd olunur. Onlar **(Halîfe-i râşid)**dir. Ebû Bekr, Ömer, Osmân, Alî "radıyallahü teâlâ anhüm ecma'în". Biz deriz ki, bütün Eshâb-ı kirâmın kavlleri taklîd olunur. Ondan dolayı Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinden rivâyet olunmuşdur. Bir hadîs-i şerîfde buyurdular ki: **(Eshâbım gökdeki yıldızlar gibidir. Hangisine uyarsanız doğru yolu bulursunuz!)** Ondan dolayı ki, ümmeti bunun

üzerine icmâ’ etmişdir ki, insanların en üstünleri, en efdalleri Muhammed Mustafâ “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinin Eshâbıdır. Eğer kavlleri taklîd olunmasa, diğer ümmetler üzerine üstünlükleri açık olmazdı. Allahü teâlâ hazretleri onların fazîletlerini, üstünlüklerini bildirmek için Âl-i İmrân sûresi 159.cu âyet-i kerîmesini gönderdi. Meâl-i şerîfi, **(Allahü teâlânın rahmeti ile sen onlara suhûlet gösterirsin. Eğer sen, kötü yaratılışlı, katı kalbli olsa idin, onlar yanından dağılırlar idi. Onları afv et. Onların magfiretini iste ve işlerinde onlar ile müşâvere et!)** olan bu âyet-i kerîme, Eshâb-ı güzînin fazîletleri üzerine ve onların kavllerine ittibâ’ üzerine delîldir. Aslında Resûl-i ekrem hazretleri onlar ile müşâvereye muhtâc değildi. Bununla berâber emr olundu. **(Ravda-tül ülemâ)** kitâbının sözü temâm oldu.

(Mîzân-i Şa’rânî) kitâbında, İmâm-ı Şâfi’î hazretlerinin (Rey’ sâhibleri ve onlardan sakınmak) ile alâkalı sözünün nakl edildiği faslda, İbni Salâhdan “rahimehullah” şöyle rivâyet etmişdir. Hadîs ilminde nakl etmiş ki, İmâm-ı Şâfi’î hazretleri **(Risâle-i kadîme)**sinde, Sahâbe-i güzîn hazretleri üzerine senâdan sonra dedi ki, onlar o senâya ehldir. (Sahâbe, ilm, ictihâd, vera’ ve akl bakımından bizden üstündür. Onların rey’lerini çok beğeniriz. Bize göre, bizim rey’lerimizden evlâdır!) buyurmuşdur. Beyhekî de rivâyet etmişdir ki, İmâm-ı Şâfi’î hazretlerine soruldu; (yaya olarak hacca gideceğim diye nezr eden bir kimse, sözünde durmasa ne yapması lâzım gelir.) Yemîn keffâreti verir diye cevâb vermişdir. Süâl eden kimse bu fetvâ karşısında duraklayınca, İmâm-ı Şâfi’î buyurmuş ki, (Benden çok üstün olan İbni Ebî Ribâh “radıyallahü teâlâ anh” da böyle fetvâ verdi. [Bu zât sahâbeden idi.]) Yine **(Mîzân)**da bundan evvel beyân buyurmuşlardır ki, İmâm-ı Şâfi’î; Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hadîs-i şerîflerinden başka, Eshâb-ı kirâmın ve tâbi’înin sözlerinden de ictihâd ederken fâidelenmişlerdir. Yine **(Mîzân)**da, İmâm-ı a’zam Ebû Hanîfe hazretlerinin, fazîleti, makâmı ve ilmi beyânında nakl olunmuş ki, İmâm-ı Şâfi’î hazretleri; İmâm-ı a’zamın kabrini ziyâret sırasında, ictihâdını terk etdi. Sabâh nemâzı vaktinde, sabâh nemâzını kıldı. Sonra buyurdu: (Ben nasıl okuyayım, İmâm-ı a’zam Ebû Hanîfenin huzûrunda ki, o sabâh nemâzı kılarken kunût okumamış-

dır.) İmâm-ı Şâfi'î de, edebini gözetmekden dolayı okumadı. Böylece edeb kapısını açdı. Bütün müctehidlere ve kavllerine, iyi düşünülmesini, ictihâdlarından dolayı kötülenemiyeceğinin bilinmesinin lâzım olduğunu ve bunların Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" sözlerinden delîller çıkararak ictihâd etdiklerini bildirmek istedi. Yine **(Mîzân)**da nakl etmişdir ki, İmâm-ı Şâfi'î hazretleri buyurdu ki, her zemânda hadîs âlimleri Sahâbe-i güzîn "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" gibidir. Zemân-ı şerîflerinde buyururlardı ki, (Ben hadîs âlimlerinden birisini görsem, güyâ Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin Eshâb-ı güzîninden birisini görmüş gibi olurum!) **(Mîzân)**ın sözü temâm oldu. Ma'lûmdur ki, **(Mîzân)**dan nakl olan **(Ravda)**dan nakl olunanı nakz eder. İmâm-ı Şâfi'î hakkında ve onların yüksek şânlarına lâyık olan da budur.

Evliyânın efdali, Sıddîk-ı ekber, ba'dehu Fârûk,
ve Zinnûreynden sonra, Alîdir ol Velîyullah.

Kalan Eshâbı hem ki, cümlesinin zikri hayrolsun,
cemî'i Âl-ü Eshâb-ı kirâmı severim fillah.

Aşere-i mübeşşere ve Fâtıma, Hasen ve Hüseyn,
bu ümmetden bunlara Cennet ile neşhedü billah.

Ve gayri kimseye aynîle Cennetlik denilmez ki,
o gaybe hükm olur, gaybi ne bilsin kimse gayrillah.

Ve Eshâb-ı kirâmın cümlesinden sonra ümmetden,
cemî'i Tâbi'în olmuşdur, efdalü Evliyaillah.

ONİKİNCİ BÂB

Bu ümmetin üstünlükleri:

1– (Mesâbîh-i şerîf)de bu bâbın evvelinde Abdüllah ibni Ömer “radıyallahü teâlâ anhümâ” hazretlerinden rivâyet olunmuşdur. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Geçmiş ümmetlerin ömrüne nisbetle sizin ömrünüz, ikindi nemâzı vaktiyle güneşin batması arasındaki zemân gibidir. Sizin, yehûdîlerin ve nasâranın hâli şuna benzer. İşçi çalışdırmak istiyen bir adam dedi ki, kim benim için birer kırâta günün yarısına kadar çalışır. Yehûdîler, günün yarısına kadar çalışdı. O kimse sonra, kim benim için bir kırâta günün ortasından ikindi vaktine kadar çalışır. Nasâra, ikindi vaktine kadar birer kırâta çalışdı. Sonra şöyle dedi, kim ikindi vaktinden güneşin batmasına kadar ikişer kırâta çalışır. Dikkat ediniz, siz ikindi vaktinden güneşin batmasına kadar çalışanlarsınız. Dikkat ediniz. Sizin ücretiniz iki katdır. Yehûdîler ve nasâra kızdılar. Biz çok çalışıyor, az ücret alıyoruz, dediler. Allahü teâlâ onlara, hakkınızı vermekde size zulm etdim mi? buyurdu. Hâyır, dediler. Allahü teâlâ buyurdu ki, o benim dilediğime verdiğim bir ihsândır.)**

2– Ebû Hüreyre “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinden rivâyet olunmuşdur. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdular ki: **(Ümmetimin içinde beni en çok sevenler, benden sonra gelen, ehlini ve malını beni görmeğe fedâ eden kimselerdir.)** Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” onların şiddetli muhabbetlerini temennî eder. Onların birisi ki, ehlini ve malını beni görmek için ve bana vâsıl olmak için fedâ edeydi, o kimseler bu sıfatla sıfatlanmışlardır.

3– Enes “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinden rivâyet edilmişdir. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Allahü teâlânın kullarından öyleleri vardır ki, Allahü teâlâya birşey için yemîn etseler, muhakkak o şey yerine getirilir. Ümmetimden Allahü teâlânın emrlerini yerine getirenler, eksik olmaz. Onlara karşı koyanlar, küçük düşürmek**

istiyenler, hiçbir zarar yapamazlar. Allahü teâlânın emri gelinceye kadar, onlar bu hasletleri üzere olurlar.) Bu hadîs-i şerîfi rivâyet eden Enes "radıyallahü anh" hazretleri dedi ki: Râbi'a adlı hanım benim halam idi. Ensârdan bir câriyenin ön dişini kırdı. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin huzûruna geldiler. Da'vâya Resûlullah bakdı. Kısâs yapılmasını emr etdiler. Enes bin Nadr ki, Enes bin Mâlikin amcasıdır. O, Allahü teâlâya yemîn ederek, yâ Resûlallah, onun dişini kırma dedi. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki: **(Yâ Enes! Allahın kitâbı kısâsı emr ediyor!)** Sonra dişi kırılan câriyenin yakınları kısâs yerine diyeti kabûl etdiler. O durumda Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki: **(Allahü teâlânın öyle kulları vardır ki, Allahın adı ile birşey için yemîn etseler, Allahü teâlâ bu sevgili kullarının hâtırı için, o şeyi hemen yaratarak, istedikleri hâsıl olur.)**

(Müslim) şerhinde beyân olunmuşdur: Enes bin Nadrın (Hâyır, vallahi onun dişini kırma) demesinin ma'nâsı, Habîbullah hazretlerinin hükm-i şerîflerini red değildir. Belki murâdı, kısâs etmeğe müstahak olanları vaz geçirmekdir. Afv etmeleri için, Resûlullahı onlardan yana afvda şefâ'at etmek için yöneltmek için idi. Kendisini yemîninde hânis etmiyeceklerine kuvvetle inandığı için yemîn etdi. Veyâ Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin fadlına ve lutfüne i'timâdı, güveni tam olup, yemînini bozdurmayıp, hasmlarının kalbine afvı ilhâm buyurur, şeklindedir. Hadîs-i şerîfin ikinci kısmı Şâm ehli için buyurulmuşdur. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki, **(Şâm toprağında, benim ümmetimden, Allahü teâlânın emrlerini yerine getiren kimseler eksik olmaz. Onları zelîl etmek, onlara karşı çıkmak istiyenler, hiçbir zarar yapamazlar. Allahü teâlâ şânühü hazretlerinin emr-i şerîfi gelene dekden murâd kıyâmetdir, onlar o hasletleri üzere olurlar.)**

4– Ebû Hüreyre "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden rivâyet edilmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki: **(Ben kardeşlerimi görmeği severim!)** Eshâb-ı kirâm dediler ki: Yâ Resûlallah! Biz senin ihvânın [kardeşlerin] değilmiyiz! Buyurdular ki, **(Siz benim Eshâbımsınız. Kardeşlerim o kimselerdir ki, gelmemişlerdir. Benden sonra gelirler. Ben onların ferâtıyım.)** Ya'nî evvel gidip, lâzım olanları onlar

için hâzırlarım. Bâbın evvelinden buraya kadar zikr olunan hadîs-i şerîf, **(Mesâbîh-i şerîf)**in sahîh hadîslerinde vardır. Hasen hadîslerinde ancak bu hadîs-i şerîf vârid olmuşdur.

5– Enes "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden rivâyet olunmuşdur. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: **(Ümmetim yağmur gibidir. Önce gelenler mi, yoksa sonra gelenler mi üstündür bilinmez!)** Türpüştî "rahimehullah" buyurmuşdur ki, bu hadîs-i şerîf ile, evvelkilerin, sonrakiler üzerine efdaliyyetlerinde tereddüt etmemelidir. Zîrâ önce gelenler, sonra gelenlerden; zemânlarının sonraki zemânlardan kıymetli olacağından üstündürler. Hadîs-i şerîfde tereddütden murâd, fâideli olmalarındadır. Dîni neşr etmekde, hakîkat ile fâideli olmakdadır. Yağmur, önce ekini bitirir. Sonra, sapı üzerine durduğu hâlde [o hâle gelince] olgunlaşdırır, terbiye eder. Yağmurun fâidesinin evvelinde mi, sonunda mı olduğu bilinmez. Böylece; bu ümmetde de, evvelkiler dîni kâim kıldılar; kurdular. Sonrakiler, zemânla insanların bozduğu dîni doğru olarak, önceki gibi kurdular. Bu hadîs-i şerîfde işâret olunmuşdur ki, muhakkak bu ümmetin âhırı [sonra gelenleri] hayr ve salâhda, dînin kuvvetli olmasında öncekiler gibi olur. O rivâyet üzerine, hadîs-i şerîfde bildirildiği gibi, Mehdî hazretlerinin gelmesi mahallinde, Îsâ bin Meryem "alâ nebiyyinâ ve aleyhisselâm" hazretlerinin gelmesi [nüzûlü] vaktinde, geçmiş ümmetlerin aksine olarak, çok kuvvetli olup, önce gelenlere benziyecekdir. Zîrâ onların [geçmiş ümmetlerin] sonra gelenleri dîni tebdîl ve Kitâbullahı tahrîf etdiler. [Hadîd sûresi 16.cı âyet-i kerîmesinde meâlen], **(... Kur'ân-ı kerîmden evvel kitâb verilenler gibi olmayınız! Onlar, kendileri ile Peygamberleri arasındaki zemân uzayınca, kalblerine kasvet yerleşip, çoğu dinden çıkıp, kitâblarına göre ameli terk etdiler)** buyurulmuşdur. **(Meâlim-üt-tenzîl)**de, sûre-i Âl-i İmrânda, 110.cu âyet-i kerîmenin tefsîrinde, Allahü teâlâ, meâlen, **(Sizler, bütün insanlar içinde en iyi bir ümmetsiniz, cemâ'atsiniz...!)** buyurmuşdur.

Katâdeden nakl olunmuşdur ki, onlar ümmet-i Muhammeddir. Ondan evvel hazret-i Mûsâdan, hazret-i Dâvüdden ve hazret-i Süleymândan "aleyhimüsselâm" gayri bir Peygamber harb ile emr olunmamışdır. Onlar küffâr ile harb ederler. Küffârı [kâfirleri] dinlerine dâhil ederler. Onlar, insanlar için hayrlı üm-

met olurlar idi. Denildi ki, linnâs kavl-i şerîfi uhricet kavli şerîfinin sılasındandır. Ma'nâsı şu demek olur ki, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri, insanlar için hayrlı olan bir ümmet seçdi. Yine râvîler an'anesi ile Behrâm bin Hâkimden, o da babasından nakl etmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri, Allahü teâlâ ve tekaddes hazretlerinin, **(Sizler, bütün insanlar içinde en iyi bir ümmetsiniz, cemâ'atsiniz...)** kavl-i şerîfinde [Âl-i İmrân sûresi 110.cu âyeti], buyurdu ki, **(Siz yetmiş ümmeti, Allahü teâlâ katında, onların en iyisi ve mükerremi olarak temâmladınız!)** buyurmuşdur. Yine râvîler an'anesi ile rivâyet edilmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: **(Dahâ önce geçen yetmiş ümmetden Allahü teâlâ katında en iyisi ve mükerremi bu** [Peygamber efendimizin] **ümmetdir.)** Teveffi kavl-i şerîfi ifâdandır. Eşref ma'nâsınadır.

Yine an'ane ile Ömer ibnül Hattâb "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden rivâyet olunmuşdur. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki: **(Bütün Peygamberlere** "aleyhimüsselâm" **ben girmeden evvel Cennete girmeleri harâm kılınmışdır. Yine bütün ümmetlere, benim ümmetim girmeden evvel Cennete girmeleri harâm kılınmışdır.)** Yine an'ane ile, Abdüllah bin Berdeden, o da babasından rivâyet etmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki: **(Cennet ehli yüzyirmi saf olur. Sekseni bu ümmetden, kırkı sâir ümmetlerdendir.)** **(Me'âlim)**den nakl burada temâm oldu. Bizi Muhammed aleyhisselâmın ümmetinden eyleyen Allahü teâlâya hamd olsun. **(Ravda-tül Ulemâ)** sâhibi beyân etmiş ki, denildi, her safın arası meşrıkla magrib arasınca olur. Her safın arası dünyâ misâli olur.

6– (Mesâbîh)de, Hesâb, Kısâs ve Mîzân bâbında, sahîh hadîs olarak nakl olunmuşdur. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki, **(Nûh aleyhisselâm, kıyâmet gününde gelir. Ona denilir ki, risâletini kavmine teblîg etdin mi. Nûh aleyhisselâm der ki, (Evet yâ Rabbî!) Ümmetinden süâl olunur ki, Nûh size teblîg etdi mi. Onlar inkâr edib, (Bize korkutucu kimse gelmedi) derler. Sonra Nûh aleyhisselâma denilir ki, şâhidlerin kimdir. Buyurur ki, Muhammed Mustafâ aleyhisselâtü vesselâmın ümmetidir.)** Resûlullah "sallallahü

teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdular ki, **(Siz gelirsiniz ve Nûh aleyhisselâm teblîg etdi, diye şehâdet edersiniz!)** Sonra Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem”, [meâl-i şerîfi] **(Böylece, size insanlara şâhid ve örnek olmanız için...)** olan [Bekara sûresinin 143.cü] âyet-i kerîmesini okudular. Bu âyet-i kerîme, ikinci cüz’ün başındaki âyet-i kerîmedir. Muhyissünne Begavî **(Me’âlim-üt-tenzîl)**de bu âyet-i kerîmeyi tefsîr etmişdir: Bu âyet-i kerîme nâzil olunca, yehûdî ileri gelenleri, Mu’âz bin Cebele “radıyallahü anh” kıble hakkında dediler ki, Muhammed bizim kıblemizi, hasedinden dolayı terk etdi. Bizim kıblemiz Enbiyâ “aleyhimüsselâm” kıblesidir. Bizim insanlar arasında âdil olduğumuzu Muhammed bilir, dediler. Mu’âz “radıyallahü anh”, muhakkak, hak üzere ve âdil olan biziz. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri meâl-i şerîfi, **(... bunun gibi, sizi adâletli ümmet kıldık...)** olan [Bekara sûresinin 143.]cü âyet-i kerîmesinde bunu beyân buyurdu. (İbrâhîm aleyhisselâm ve zürriyyetini seçip, ayırdığımız gibi, sizi de seçilmiş ve adâlet üzere olan ümmet kıldık) buyuruldu. Bu da onun gibidir. Dinde eksikliği ve fazlalığı olan din ehlinin, ikisi de zemmedilmişdir.

Bize Abdülvâhid bin Ahmed an’ane ile Ebû Sâ’id-i Hudrî “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinden haber verdi. Bir gün Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri ikindi nemâzından sonra bizim aramızda durdu. Orada, kıyâmete kadar olacak şeyleri terk etmekden zikr etdi [söyledi]. Bir gün hurma ağaçları arasında bir dıvârın yanında durup, buyurdu: **(Âgâh olun** [Dikkat ediniz]**, dünyânın ömründen, geçen zemâna nisbetle kalanı, bugünün kalan zemânı kadar bile değildir. Bu ümmet, yetmiş ümmeti, hepsinin iyisi ve ekremi olarak temâmlar!)** Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin, [meâl-i şerîfi yukarıda zikr olunan âyet-i kerîmenin devâmı olan] **(Böylece, insanlara şâhid olacaksınız!)** kavl-i şerîfini okudular. (Kıyâmet gününde Resûller insanlara teblîg etdikleri) ile alâkalı olarak İbni Cüreyh dedi ki, ben Atâya **(... Böylece insanlara şâhid olacaksınız)** kavl-i şerîfinin ma’nâsı nedir, dedim. O dedi ki, insanlardan, hakkı terk edenler üzerine, Ümmet-i Muhammed şâhiddirler. (Resûl de sizin üzerinize şâhiddir.) Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri de onları ta’dîl ve tezkiye edici olur. Bunun beyânı şudur ki, muhakkak Allahü teâlâ şânühü evvelîn ve âhırîni cem’ eder. Ya’nî Allahü teâlâ kıyâmet günü bütün in-

sanları yüksek bir yerde toplayınca, kâfirlere (Size hiç uyarıcı, sakındırıcı Peygamber gelmedi mi) buyurur. Onlar (bize korkutucu [sakındırıcı] ve müjde verici kimse gelmedi) derler. Allahü Sübhânehü ve teâlâ Enbiyâ aleyhisselâmı bundan süâl eder. Enbiyâ cevâb verirler ki, (biz onlara vahyi teblîg etdik.) Allahü teâlâ Enbiyâdan yine süâl eder. Hâlbuki herşeyi bilir. Şâhid tutmakdan dolayı sorar. O zemân Ümmet-i Muhammed getirilir. Ümmet-i Muhammed şehâdet ederler. Muhakkak Enbiyâ teblîg etdiler. O ümmetler derler ki, bunlar nereden bilirler, bizden sonra geldiler. Sonra bu ümmetden süâl olunur. Onlar derler ki, yâ Rabbî! Sen bize Resûl gönderdin. O Resûl ile kitâb nâzil kıldın [gönderdin]. O kitâbda bize haber verdin. Resûllerin ile gönderdiğin haberlerin hepsi doğrudur. Ondan sonra Muhammed aleyhisselâm getirilir. Ümmetinin hâlinden süâl olunur. Onların temiz ve doğru olduğuna şehâdet eder. **(Me'âlim-üt-tenzîl)**den alınan kısm temâm oldu.

7– (Ravda-tül-ülemâ) kitâbının yirmibirinci bâbında, Ebû Mûsâ-el-eş'arî "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden nakl edilmişdir. Biz mescidde, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin huzûrunda oturmuşduk. Habîbullahı vahy ağırlığı kapladı. Vahy geldiğinde hâl-i şerîfleri böyle olurdu ki, vahyin ağırlığı üzerlerini kaplardı. Hattâ a'zâ-i şerîfleri ayrılır derecesinde olurdu. Mubârek başını bir sâat aşağı saldı. Sonra başını kaldırdı ki, bize haber versin. İkinci ve sonra üçüncü kerre yine vahy ağırlığı hâsıl oldu. Yine mubârek başını saldı. Sonra, haber vermek için başını kaldırdı. Dördüncü kerre yine vahy ağırlığı kapladı. Yine mubârek başını saldı. Sonra mubârek başını kaldırıp, secdeye vardı. Biz de onunla berâber secdeye vardık. Secdeyi uzatdı. Mubârek başını secdeden kaldırdı. Biz dedik. Yâ Resûlallah! Size gelen bu dört vahyden bize haber verir misiniz? Buyurdular ki: **(Bana Cebrâîl aleyhisselâm, evvelki gelişinde dedi ki, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri, sana selâm söyledi ve buyurdu: Yâ Muhammed! Ümmetinin üçde birinin azâb ve hesâb görmeden Cennete girmesini mi istersin, yoksa bütün günâhkârlarına şefâ'at etmeği mi istersin! Cebrâîl aleyhisselâm, benden yana işâret etdi. Şefâ'atini ihtiyâr etdim. Sonra, ne vakt ki Cebrâîl aleyhisselâm gitdi. Ben istedim ki, size haber vereyim. O sâat yine geldi. Ve dedi ki, muhakkak Rabbil'âlemîn sana selâm söyler ve buyurur ki: Ey Habîbim!**

Ümmetinin yarısının hesâbsız ve azâbsız, Cennete girmesini mi istersin. Yoksa ümmetinin bütün günâhkârlarına şefâ'at etmeği mi istersin. Ben şefâ'atı ihtiyâr etdim [seçdim] **ve istedim ki, size haber vereyim. O sâat yine geldi. Ve dedi ki, muhakkak Rabbin selâm söyledi ve buyurdu ki, ey Habîbim! Ümmetinin üçde ikisinin hesâb ve azâb olunmadan Cennete girmesini mi istersin. Yoksa ümmetinin bütün günâhkârlarına şefâ'at etmeği mi istersin. Ben şefâ'ati ihtiyâr etdim** [seçdim] **ve istedim ki, size haber vereyim. O sâat yine geldi. Ve dedi ki, muhakkak Rabbin sana selâm söyler ve buyurur ki:** [Vedduhâ sûresi 5.ci ve Tâhâ sûresi 130.cu âyet-i kerîmesinin bir kısmını okudu. Meâl-i şerîfi] **(Yâ Muhammed! Onlar bana ve sana îmân getirseler ve beş vakt nemâzı kılsalar, farzları edâ etseler ve senin sünnetini yerine getirseler, sen râzı oluncaya kadar şefâ'at etmene izn veririm.)** Muhammed "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurur ki: **(Bana kâfi gelir, bana kâfi gelir!)** [Vedduhâ sûresi 5.ci âyet-i kerîmesinde meâlen,] **(İleride** [kıyâmet günü] **Rabbin sana şefâ'at makâmı vermekde hoşnûd olacaksın)** ve Tâhâ sûresi 130.cu âyet-i kerîmesinde meâlen, **(... Tesbîh et** [nemâz kıl] **ki, Allahın rızâsına eresin)** buyuruldu.

8– (Ravda-tül-ulemâ) kitâbının aynı bâbında; Abdüllah ibni Abbâs "radıyallahü teâlâ anhümâ" hazretlerinden rivâyet olunmuşdur. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin kavl-i şerîfinde [Hicr sûresi 2.ci âyet-i kerîmesinde] meâlen, **(Kâfirler, dünyâda hezîmet, yâhud ölüm ânında, kıyâmet azâbı vukû'unda, müslimân olmaklığı temennî ederler. Denildi ki, kâfirler Cehennemde mü'minlerin günâhkârlarını görüp, siz müslimânlar iken Cehennemdesiniz. İslâmınız size ne fâide etdi derler. Bir zemân sonra, Allahü teâlânın fadlı ve rahmeti ile o müslimânlar nârdan çıkıp, Cennete gitdiklerinde, kâfirler o vakt ne olaydı, biz de ehl-i islâmdan olaydık, derler)** buyuruldu. Abdüllah ibni Abbâs "radıyallahü anhümâ" buyurdu ki, bu ümmetden bir tâife sırat üzerinde habs olunur. Hâlbuki, Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri, bütün Peygamberlerden önce Cennete dâhil olur. Ümmeti de, bütün ümmetlerden önce Cennete dâhil olur. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" Cennete girdikden sonra, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri, sıratda kalan tâifenin nâr [Cehennem]dan tarafa gönderilmesini ve (Mâlik)e teslîmini emr eder.

Mâlik, onları görünce, yâ eşkiyâ cemâ'ati, siz kimsiniz ve kimin ümmetindensiniz. Cehenneme girenlerin son bulduğunu işitmişdim. Cehennem ehlinin hepsi bana, bağlı ve zincire vurulmuş hâlde ve yüzleri üzerine sürünüp ve yüzleri kara, gözleri göğermiş hâlde gelirler. Ammâ, sizin elleriniz bağlı değil ve zincire vurulmamışsınız. Yüzleriniz kararmamış. Gözleriniz göğermemiş. Ayaklarınız üzerine yürürsünüz; kimsiniz, der. Onlar, derler ki, yâ Mâlik, bunu bize sorma. Zîrâ biz, muhakkak sana bunu haber vermeğe hayâ ederiz. Velâkin biz; Kur'ân-ı kerîme uyan, Ramezân ayında oruc tutanlarız. Biz hacca gidenlerdeniz. Biz gâzîleriz [cihâda gidenlerdeniz]. Biz zekât edâ edenlerdeniz. Biz yetîmlere ikrâm edicilerdeniz. Biz cünüb olunca gusl edenlerdeniz. Biz beş vakt nemâz kılıcılardanız. Mâlik der ki, ey mahşer eşkiyâsı! Allahü teâlâ Kur'ân-ı azîmde sizi ma'siyyetden men' etmedi mi. Onlar derler ki, yâ Mâlik, bize tevbîh etme. Şimdi Allahü teâlânın tevbîhinden ve süâlinden kurtulduk. Sonra onlar bu hâlde iken, Arş tarafından bir nidâ edici, şiddetli nidâ eder ve der ki, yâ Mâlik, onları Nârın [Cehennemin] üst tabakasına dâhil et. Hâlbuki onlar, Cehennemin kenârında dururlar. Sonra Mâlik der ki, yâ mahşer eşkiyâsı! Şübhesiz söyleneni işitdiniz. Fehm etdiniz. Evet işitdik, lâkin bize mühlet ver. Bir sâat nefslerimiz üzerine ağlıyalım, derler. Mâlik der ki, benim size mühlet vermeğe izn yokdur. Mâlike Arş tarafından nidâ gelir ki, (Yâ Mâlik, terk et onları, nefsleri üzerine ağlasınlar.)

Sonra nefsleri üzerine ağlamağa başlarlar. Derler ki: (Biz nârda [Cehennemde] nasıl sabr edelim. Biz güneşin harâretine sabr edemezdik. Katran elbisesi giymeğe nasıl sabr edelim. Biz yumuşak elbiseler giymeyi tercih ederdik. Zakkum yimeğe ve hamîm içmeğe nasıl sabr edelim. Biz hep güzel yemekler yir, soğuk içecekler içerdik.) Bunlar böyle ağlarlar iken, Arş tarafından bir nidâ gelir. Yâ Mâlik! Bunları nârın [Cehennemin] birinci tabakasına gönder. Sonra onların yanına şiddetli melekler gelir. Onlar, kalb olmadığı için acıması olmıyan zebânîlerdir. Herbir insana bir zebânî yapışır. O sırada, hepsi seslerini yükseltirler ve derler ki, (Yâ Muhammed, Yâ Ebel Kâsım, Yâ Ebel Erâmil velyetâmâ. Yâ Fahrel kıyâmeh. Yâ Fâtihal bâb. Yâ nârın kapısını ümmetine kapayan! Yâ ümmetine şefâ'at eden. Biz ümmetinin za'îfleriyiz. Nârın [Cehennemin] ateşine dayanama-

yız. Şefâ'atin ile bize imdâd et. Yâ Mâlik, biz ümmet-i Muhammeddeniz.) Sonra Mâlik hazretleri Cennetden tarafa teveccüh eder [döner]. Ellerini kulaklarına koyar. Müezzinler gibi yüksek ses ile nidâ eder ki: Yâ Muhammed! Muhakkak sen, Cennetde ni'metler içindesin [ni'metlenir hâldesin]. Senin za'îf ümmetlerin Nârda feryâd ederler. Onların feryâdına yetiş [eriş]. Zîrâ za'îfdirler. Cehennemin harâretine sabrları yokdur. O hâlde, Muhammed "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerine haber gelir. Hemen serîrinden [tahtından] sıçrayıp ve Buraka biner ve buyurur, yâ Burak, çabuk ol ki, ümmetim za'îfdirler, Cehennemin harâretine sabr edemezler. Burak da ayaklarını kaldırıp, Cehennemin kenârına koyar. Muhammed "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri onların seslerini işitdiği vakt, ağlarlar. Sonra Muhammed aleyhisselâm Arşın kenârına erişir. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerine secdeye varır. Ve şefâ'at eder. Allahü teâlâ ve tekaddes onların hakkındaki şefâ'atini kabûl eder. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin şefâ'ati ile Cehennemden kurtulurlar. O vakt, kâfir oldukları hâlde, ehl-i nâr temennî ederler; ne olaydı, müslimân olup, Ümmet-i Muhammedden olaydık. Allahü teâlâ hazretlerinin kavl-i şerîfi buna işâretdir ki, [Hicr sûresi 2.ci âyetinde; meâlen] **(Kâfirlerden, müslimân olmağı temennî etmiyen çok az kimse vardır!)** buyurulmuşdur.

9– Yine **(Ravda-tül-ülemâ)** kitâbında, kırkdördüncü bâbda, musîbete sabr beyânında; Sâbit-el Benânî "rahimehullah" hazretlerinden rivâyet edilmişdir. Bize nakl edildi ki, Osmân bin Maz'ûn "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinin bir oğlu vefât etdi. Ondan dolayı üzüntüsü çok olup, mahzûn oldu. Evinde oturdu. Evinde bir mescid binâ etdi. Orada ibâdet ederdi. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri işitip, buyurdu ki, **(Onu benim yanıma getirin. Onu Cennet ile müjdeleyin!)** Sonra onu, Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" yanına götürdüler. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" ona buyurdular ki; **(Bil, yâ Osmân ki, muhakkak Cehennemin yedi kapısı vardır. Ve Cennetin sekiz kapısı vardır. Cennet kapılarından her birine gitdiğinde, oğlunu orada görüp, Allahü teâlâdan sana şefâ'at eder hâlde olduğunu görmeğe râzı olmaz mısın!)** Osmân bin Maz'ûn "radıyallahü teâlâ anh", yâ Resûlallah; râzı oldum, dedi. Süâl edildi ki, yâ Resûlallah! Bizim oğullarımız da böyle

olur mu? Buyurdular ki, **(Evet olur, kıyâmete kadar ümmetimden sabr eden ve sevâb istiyen herkese de böyledir!)**

10– Yine **(Ravda-tül-ülemâ)** kitâbının Cum'a faslı bâbında nakl edilmişdir. Bize imâm-ı Nasr-ül Harbî üstâdı Amr bin Şu'aybdan, o babasından, o da dedesinden "radıyallahü teâlâ anh" haber verdi. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular: (Bir âlem vardır ki, beydâ ve melsâdır [beyâz ve düzdür]. Gümüş gibidir. Bu dünyânın yedi büyüklüğünde ve melekler ile doludur. O şeklde ki bir iğne atsan yere düşmez. Belki meleklerin üzerine düşer. Onlardan her bir melek, elinde bir alem [bayrak] vardır ki, üzerinde (Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlullah) yazılmışdır. Her bir Cum'a gecesi toplanırlar. O alemin etrâfında Allahü tebâreke ve teâlâyı tedarru' ederler. Ümmet-i Muhammedin selâmeti üzerine düâ ederler. Sabâh oluncaya kadar derler ki, yâ Rabbî! Ümmet-i Muhammede acı! Onlara azâb etme! Çünki, sabâh olup, kıyâmetden emîn olurlar. (Yâ Rabbî! Gusl edenleri, Cum'aya hâzırlananları afv eyle, istediklerini bağışla!) diye düâ ederler. Rivâyet eden der ki, alemlerin [bayraklarının] uzunluğu kırk fersâh olur. Düâ etdiklerinde, ağlıyarak seslerini yükseltirler. Rabbil'âlemîn onlara ne istersiniz diye buyurur. Derler ki, ümmet-i Muhammedi afv etmeni isteriz. Allahü teâlâ ve tekaddes, (onları afv etdim) buyurur.)

11– Yine **(Ravda-tül-ülemâ)** kitâbı altmışdördüncü bâbında, Leyletül-Kadrin fazîleti açıklanırken nakl edilmişdir. Denildi ki, Allahü teâlâ ve tekaddes ve azze şânühü; ümmet-i Muhammede Ramezânda beş şey verir ki, onlardan başka kimseye vermemişdir. 1– Ramezânın ilk gecesi olduğu zemân, onlara [bu ümmete] rahmet nazarı ile nazar eder. Her kime ki, Allahü Sübhânehü ve teâlâ rahmet nazarı ile bakar, ona azâb etmez. 2– Allahü teâlâ meleklere buyurur. Bu ayda ibâdetleri bırakın. Ümmet-i Muhammede istigfâr edin. 3– Allahü teâlâ şânühü Cennet meleklerinin reîsi (Rıdvân)a buyurur. Cenneti süsle ve kapılarını aç. Ümmet-i Muhammedden bir kimse bu ayda ölürse, cesedi gelinceye kadar, rûhu Cennete dâhil olsun. 4– Allahü teâlâ hazretleri, Cehennem meleklerinin reîsi (Mâlik)e, Cehennemin kapılarını bağlaması için emr eder. Eğer, bu ümmetden isyân edenlerden birisi ölür ise, Ramezân ayı geçene kadar, Ce-

hennemde azâb olunmasın. 5– Allahü teâlâ, onlara Kadr gecesini verir. Hattâ eğer bir kimse, o gecede Allahü teâlâ hazretlerine ibâdet etse, günâhlarını afv eder. O gecede Cehennemden âzâd olur. O gecede bütün Ramezân ayı müddetince âzâd olanlar kadar mü'min âzâd olur.

12– (Mesâbîh) kitâbında, Îsâ aleyhisselâmın nüzûlü [gökden inmesi] bâbında, sahîh hadîs olarak bildirilmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki, **(Îsâ bin Meryem "aleyhisselâm" gökden iner. Mü'minlerin emîri, hazret-i Îsâya gel bize imâm ol, der. Hazret-i Îsâ buyurur, sizin ba'zınız ba'zınız üzerine emîrsiniz.)** Denildi ki, yâ Resûlallah, niçin o zemânda Allahü teâlâ müslimânlar üzerine emîri kendilerinden yapar. Buyurdular ki, **(Bu ümmetin emîrlerini kendilerinden kılmak, bu ümmete ikrâmdır ve şânlarının büyüklüğündendir.)**

13– Yine **(Mesâbîh)**de (Haşr) bâbında, sahîh hadîs olarak bildirilmişdir. Ebû Sâ'id-i Hudrî "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden rivâyet olunmuşdur. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: **(Allahü teâlâ hazretleri** [Âdem aleyhisselâma] **buyurur: Yâ Âdem! Âdem aleyhisselâm der ki, Lebbeyk,** [buyur yâ Rabbî!] **Hayr Senin elindedir. Allahü teâlâ buyurur: Nâra** [Cehenneme] **müstehak olanı gönder. Âdem der ki, nâra müstehak nedir** [ne kadardır]**. Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretleri buyurur: Her binde dokuzyüzdoksandokuzu. O zemân çocuk yaşlı olur. Hâmile kadının çocuğu dünyâya gelir. İnsanlar, serhoş olmadıkları hâlde serhoş gibi görünürler. Allahü teâlânın azâbı çok şiddetlidir.)** Yâ Resûlallah! Hangimiz o binde birden oluruz, diye sorduk. Buyurdu: **(Bana müjdelediler. Sizden bir, Ye'cûc ve Me'cûcden bin olacakdır.)** Sonra buyurdu: **(Nefsim kudretinde olan Allahü teâlâya yemîn ederim ki, Cennet ehlinin dörtde biri siz olursunuz!)** Biz tekbîr getirdik. Sonra buyurdu: **(Siz Cennet ehlinin üçde biri olursunuz!)** Biz yine tekbîr getirdik. Sonra buyurdu: **(Siz Cennet ehlinin yarısı olursunuz!)** Biz yine tekbîr getirdik. **(Müslim)** hadîs kitâbını şerh eden "rahimehullah" demiş ki, bir rivâyetde, bir âhır hadîsde buyurdular ki: **(Siz Cennet ehlinin üçde ikisi olursunuz. Cennet ehli yüzyirmi saf olacak. Seksen safı ümmetimden olacakdır.)**

(Müslim)i şerh eden diyor ki, çocuğun ihtiyârlaması, hâmile

kadının çocuk doğurması, bu ahvâl dünyâdan çıkmadan öncedir. Çocuğun yaşlanması, hâmile kadının çocuk doğurması, zâhiri üzerine olur. Denildi ki, belki bu ahvâl kıyâmetde olur. Ma'nâsı o demek olur ki, onların üzerine dehşetli ve şiddetli bir mertebe erişir ki, eğer hâmile tasavvur olunsa, muhakkak doğurur. Denilir ki, hâmile olarak ölen kadın, hâmile olduğu hâlde haşr olunur. Böyle olduğu takdîrde, o hâlde çocuğunu doğurur. Nihâyet sonra buyurdular ki: **(Müjdeler olsun size ki, şübhesiz sizden bir şahs ehl-i Cennet, Ye'cûc ve Me'cûcden bin şahs ehl-i nâr olur!)** Sonra buyurdular ki: **(O Allahü teâlâ hakkı için ki, benim nefsim yed-indedir. Ben ricâ ederim ki,** [Cennetlik olan bir kişi] **siz olursunuz!)**

(Müslim şerhi)nde beyân olunmuş ki, hadîs-i şerîfde (Siz) hitâbları, bütün ümmetdir. Birincide, ehl-i Cennetin dörtde biri siz olursunuz, buyurdu. İkincide buyurdu, üçde bir olursunuz. Üçüncüde buyurdu, yarısı olursunuz. **(Müslim şerhi)**nde buyurdu: (İnsanlar arasında siz) hitâbı, müslimânlaradır. İnsanlardan murâd kâfirlerdir. Ba'zı rivâyetlerde, entüm (siz) yerine elmüslimûn tasrîh etmişdir (müslimânlar buyurmuşdur). Ve finnâs (insanlar) yerine fil küffâr tasrîh etmişdir (kâfirler buyurmuşdur). Selmâsî "rahimehullah" beyân etmiş ki, **(Sizin bütün insanlara nisbetle, azlık bakımından durumunuz, beyâz bir öküzün üzerinde bulunan bir siyâh kıl gibidir. Bu derece az olmanıza rağmen ehl-i Cennetin yarısı olursunuz.)**

14– Yine **(Mesâbîh)** kitâbında, Havz ve şefâ'at bâbında, sahîh hadîs olarak nakl olunmuşdur. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: **(Muhakkak, benim havzımın iki ucunun arası Île ile Aden arasındaki mesâfeden uzakdır. Île bir beldedir ki bahr-i ahmer** [Kızıldeniz]**in Şâm tarafındadır. Oradan Adene birbuçuk aylık mikdârı yol olur. Muhakkak onun bardaklarının sayısı yıldızlardan çokdur. Bir kimse kendi havzına başkalarının develerinin girmesine nasıl mâni' olursa, ben de ümmetimden başkalarını havzımdan men' ederim.)** Dediler, yâ Resûlallah, Siz bizi bilir misin? Buyurdular ki, **(Evet, sizi bilirim. Sizin için bir alâmet olur ki, başka ümmetlerde olmaz. Siz, yüzleriniz, elleriniz ve ayaklarınız, abdestin eserinden ak** [nûrlu] **olduğunuz hâlde gelirsiniz.)**

15– Yine **(Mesâbîh)**de, aynı bâbın sahîh hadîslerinde, Enes

“radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinden nakl olunmuşdur. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdular ki: (Ne zemân ki kıyâmet günü olur. İnsanlar arasat meydânında toplanır. Ba’zısı ba’zısından yana dalga vurur, birbirine karışırlar. Sonra Âdem aleyhisselâma gelirler ve derler ki, Rabbinden şefâ’at eyle. Hazret-i Âdem der ki, ben şefâ’ate ehl değilim. Lâkin, İbrâhîm aleyhisselâma gidin ki, muhakkak o Halîl-ül rahmândır. Sonra İbrâhîm aleyhisselâma gelirler. O da der ki, ben şefâ’ate ehl değilim. Mûsâ aleyhisselâma gidin. Muhakkak o kelîmullahdır. Sonra Mûsâ aleyhisselâma gelirler. O da der ki, ben şefâ’ate ehl değilim. Lâkin Îsâ aleyhisselâma gidin ki, muhakkak o, rûhullahdır ve kelîmetullahdır. Sonra Îsâ aleyhisselâma gelirler. O da der ki, ben şefâ’ate ehl değilim. Lâkin, Muhammed Mustafâ “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerine gidin. Sonra bana gelirler. Ben derim. Ben şefâ’ate ehilim. Sonra şefâ’at üzerine izn taleb ederim. Bana izn verilir. Rabbimin bana ilhâm etdiği hamdler ile hamd ederim. Bu ânda o hamdler hıfzımda değildir. Sonra, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerine o hamdler ile hamdler ederim. Sonra, secde ederim. Rabbime secde etdiğim hâlde bana buyurur: Yâ Muhammed! Kaldır başını, söyle işitilir, süâl eyle cevâb verilir. Şefâ’at eyle, şefâ’atin kabûl olunur. Sonra ben derim ki, yâ Rabbî! (Ümmetî, ümmetî). Rahmet et ümmetime. Ve tafdîl et onların üzerine kerâmetle. [Tekrâr buyurmaları, te’kîdden dolayı veyâ nidâ içindir. Böylece ümmeti kendine yakın olsunlar. Ateş onlara yakın olmasın. Zîrâ nûr-i şerîfleri ateşi söndürür.] Sonra bana denilir, **(Git ve çıkar ateşden o kimseyi ki, kalbinde zerre mikdârı veyâ hardal dânesi kadar îmânı olsun!)**)

(Müslim) hadîs kitâbını şerh eden beyân etmişdir ki, îmândan murâd, a’mâl-ı zâidedir [işlerin, amelin fazlalığıdır]. Zerre mikdârı îmânda, nefsin tasdîki üzerine, fazladan zâhir veyâ bâtın ameli bulunur. Zîrâ, sâdece îmânı olup, amelden bir fazlalığı olmıyanlara şefâ’at izni olmaz. Yanında amelden hiçbirşeyi olmayıp [ya’nî hiç amel yapmayıp], sâdece îmânı olan kimsenin işi, Allahü tebâreke ve teâlânın rahmetine kalmışdır. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdular ki: (Ben de giderim. Her kimin kalbinde arpa mikdârı îmânı var ise, nârdan [Cehennemden] çıkarırım. Sonra avdet ederim. O hamdler ile hamd ederim ve secde eylerim. Bana denilir ki, yâ Muhammed, başını

kaldır! Söyle işitilir. Süâl et, cevâb verilir. Şefâ'at et, şefâ'atin kabûl olunur. Ben derim: Yâ Rabbî! Ümmetime rahmet et. Denilir ki, git, kalbinde bir zerre veyâ bir hardal dânesi mikdârı îmânı olan kimseyi nârdan çıkar.) Zerre, ufacık sarı karıncaya derler. Veyâ bacadan giren güneş ışığında görülen tozların bir dânesine zerre derler. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki: (Ben de giderim. Kalbinde zerre mikdârı îmânı olanı çıkarırım. Yine gelirim, secdeye varıp, niyâz ederim. Bana denilir, git, her kimin kalbinde, pek cüz'î, pek cüz'î, pek cüz'î hardal dânesi mikdârı îmânı olursa, nârdan çıkar. Pek cüz'înin tekrârı mübâlaga içindir. Sonra varırım, nârdan çıkarırım. Sonra dönerim. Dördüncü kerre ben derim ki: Yâ Rabbî, Lâ ilâhe illallah, diyen kimselere şefâ'at etmem için bana izn ver!)

Selmâsî "rahimehullah" demişdir ki, ben ricâ ederim, bunlardan murâd o kimselerdir ki, ömrlerinde bir amel işlememişlerdir ki, onunla rahmete kavuşsun ve nârdan [Cehennemden] kurtulmağa müstehak olsun. Dünyâda bu kelime-i tayyibeyi demişdir. Sonra bu kimsenin şefâ'ate ihtiyâcı da çokdur. Allahü teâlâ ve tekaddes hazretleri buyurur: Onları nârdan çıkarmak senin üzerine değil, velâkin, izzetim ve celâlim ve kibriyâm hakkı için, elbette o kimseyi, Lâ ilâhe illallah, dediği için ben çıkarırım.

Halhâlî "rahimehullah" buyurmuşlar ki, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin (Leyse zâlike) kavl-i şerîfinin iki ma'nâsı olabilir. Birisi; Lâ ilâhe illallah diyen kimseyi, nârdan çıkarmak için sana şefâ'at etmeğe izn verilmiş ise de, bu iş sana bırakılmamışdır. İkinci ma'nâsı odur ki, onlar hakkında sana şefâ'at izni yokdur. Ancak ben onları fadl ve keremimle afv ederim. Bu ma'nâya göre; hayrlı amel işlemiyen kimsenin nârdan [Cehennemden] çıkarılması şefâ'at ile mümkin olmayıp, onun işi Allahü teâlânın lutf ve keremine kalmışdır.

16– Yine **(Mesâbîh)**de, Seyyid-il Mürselîn "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin fazîletleri bâbında, sahîh hadîs-i şerîf olarak rivâyet olunmuşdur. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdular ki: **(Allahü teâlâ hazretleri arzı** [yeryüzünü] **benim için cem' etdi** [küçültdü]**. Ben yeryüzünün** [arzın] **doğusunu batısını gördüm. Muhakkak benim ümmetimin mülkü arzdan** [yeryüzünden] **bana gösterilen yere kadar yayıla-**

cakdır. Bana kırmızı ve beyâz olmak üzere iki hazîne verildi.)

Türpüştî “rahimehullah” demişdir ki, bundan kasd edilen altın ile gümüşdür. Onun için ki, Kisrâ [Îrân] milletinin ve memleketinin nakd parasının çoğu altın, Kayser [Bizans] milletinin ve memleketinin nakd parasının çoğu da gümüşdür.

(Ben Rabbimden, ümmetimi umûmî kıtlık ile helâk etmemesini, eğer islâm beldesinde kıtlık vâki’ olursa, az bir yerde olsun; istedim. Ve ırzlarına dokunmamaları için, nefslerinden başka düşman musallat etmemesini, istedim. Rabbim bana buyurdu: Yâ Muhammed! Muhakkak ben bir hükm etsem, elbette o red olunmaz. Ben sana, va’d verdim, ümmetin için ki, onları umûmî kıtlık ile helâk etmem. Onlar üzerine nefslerinden gayri, nefslerine dokunmasınlar diye düşman musallat etmem. Onlar birbiri arasında muhârebe ederlerse, onların düşmanları, onların kendileridir. Ba’zısı ba’zısını helâk eder. Ba’zısı ba’zısını esîr eder.)

Tayyibî “rahimehullah” demişdir ki; bu ümmetin ayb kirleri ve günâh pislikleri, yine bu ümmetin elleri ile temizlenir. Ba’zısı ba’zısını temizler. Zîrâ mü’minlerin ba’zıları ba’zılarının evliyâsıdır [yardımcısıdır]. Eğer mü’min mü’mine bir şeyde yardımcı olsa, o sûretle yardımcıdır. Eğer mü’min mü’mine eziyyet etse, o sûretle yardımcıdır. Zîrâ o şey mü’mine erişdikde, ya’nî mü’min eziyyet gördükde, günâhlarına keffâretdir. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri bunun için, ümmeti arasındaki anlaşmazlıklarda düâ için men’ olundular.

17– Yine **(Mesâbîh)** kitâbının sahîh hadîslerinde, yukarıdaki hadîs-i şerîfin akabinde, Sa’d “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinden nakl edilmişdir. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri Medîne-i münevverede Benû Mu’âviye mescidine teşrîf buyurdular. O mescidde iki rek’at nemâz kıldı. Biz de berâber kıldık. Uzun bir düâ etdi. Sonra döndü ve buyurdu ki: **(Rabbimden üç şey istedim. İkisini bana verdi. Birisinden beni men’ etdi. Ümmetimi umûmî kıtlık ile helâk etmemesini istedim. Suda boğulmakla helâk etmemesini istedim. Bunları bana verdi.) (Mefâtih)** sâhibi “rahimehullah” beyân etmiş ki, suda boğulmakdan murâd, umûmî boğulmadır. Ya’nî Rabbimden, ümmetimin hepsini suda, fir’avnın kavmini denizde, Nûh aleyhisselâmın kavmini tûfanda boğması gibi, boğmamasını is-

tedim; demekdir. **(Ümmetimin arasında harblerin olmamasını istedim. Beni men' etdi)** buyurdu.

18– Yine **(Mesâbîh)** kitâbında aynı bâbda hasen hadîs olarak bildiriliyor. Habbâb bin Eret "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden rivâyet olunmuşdur. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri nemâz kıldı ve nemâzı uzatdı. [Ya'nî uzun okuyarak kıldı.] Dediler; yâ Resûlallah! Bir nemâz kıldın ki, böyle uzun nemâz kılmamış idin. Buyurdular ki: **(Evet, bu nemâz rağbet ve heybet nemâzıdır!) (Mefâtih)** kitâbının sâhibi beyân etmişdir: Bir nemâzdır ki, onda Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerine rağbet vardır. Ya'nî Allahü teâlâ hazretlerinden korku vardır. Ya'nî hudû' ve huşû' vardır. Bu ümmete şunu öğretmekdedir ki, onlara bir yaramazlık [musîbet] ulaşsa, Allahü teâlâ hazretlerinden korkarak ve ona sığınarak, nemâz kılsınlar. Böylece, o zarar, Allahü teâlâ hazretlerinin fadlı ve rahmeti ile ondan gitsin. Lutf ve keremiyle maksadları hâsıl olur. **(Ben Allahü teâlâ hazretlerinden, ümmetim için üç şey istedim. İkisini bana verdi.** [Kendilerine] **kendi nefslerinden başka düşman musallat etmemesini, umûmî kıtlık ile helâk etmemesini istedim; bana verdi. Ba'zısının ba'zısına zarar vermemesini ve katl etmemesini istedim. Bunu benden men' etdi.)**

19– Yine **(Mesâbîh)**de hasen olarak nakl olunan hadîs-i şerîfin akabinde, Ebû Mâlik-el Eş'arî "radıyallahü anh" hazretlerinden nakl edilmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular: **(Muhakkak Allahü teâlâ azze ve celle sizi üç hasletden afv etdi.) (Mefâtih)** sâhibi "rahimehullahü teâlâ" demişdir ki, (Hadîs-i şerîfde geçen hılâl kelimesi, haslet ma'nâsına gelen, "Halk" kelimesinin çoğuludur. Ya'nî **Allahü teâlâ azze ve celle, ikrâm ederek, sizi üç zarardan korudu. Peygamberiniz sizin üzerinize beddüâ etmez. Yoksa, cümleniz helâk olursunuz. Ehl-i bâtıl ehl-i Hak üzerine gâlib olmaz.** Türpüştî "rahimehullah" demişdir ki, buradan ehl-i hakkın temâmen ortadan silinmiyeceği, hiç olmazsa bir cemâ'atin dâimâ bulunacağı anlaşılır. Çünki, Allahü teâlâ, Resûlüne bu dîni kıyâmete kadar koruyacağına söz vermişdir [kefîl olmuşdur]. **Üçüncüsü, dalâlet üzerine birleşmenizden korudu.**)

20– Yine o hadîs-i şerîfin akabinde, Avf bin Mâlik "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden rivâyet edilmişdir. Resûlullah

“sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri, bu ümmet üzerine, biri kendilerinden, biri de düşmanlarından olmak üzere iki kılıcı cem’ etmez!)** **(Mefâtih)** sâhibi demişdir: Ya’nî hem müslimânlar ve hem de kâfirler ile bu ümmet aynı ânda muhârebe etmez. Müslimânlar, yâ kendi aralarında veyâ kâfirler ile harb eder.

21– Yine **(Mesâbîh)** kitâbında, o bâbın haseninde, Amr bin Kays “radıyallahü anh” hazretlerinden rivâyet edilmişdir. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdular ki: **(Biz dünyâya gelmekde âhirleriz** [sondayız]**. Kıyâmet gününde, Cennete girmekde ve sâir fazîletlerde sâbıklarız** [öndeyiz]**. Söyliyeceğim sözler ile öğünmüyorum. İbrâhîm Halîlullah, Mûsâ Kelîmullahdır ve ben Habîbullahım. Kıyâmet günü livâ-i hamd benim elimdedir. Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri bana va’d etdi ümmetimin şânında ve onları üç şeyden halâs etdi. Umûmî kıtlıkdan, düşmanın temâmen helâk etmesinden, dalâlet üzerine birleşmelerinden korudu.)**

22– Yine **(Mesâbîh)**de o bâbın haseninde, Ka’b-ül Ahbâr “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinden rivâyet edilmişdir. Tevrâtdan hikâye eder. Buyurdu ki, Tevrâtda yazılmış bulduk: Muhammed “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem”, Allahü teâlânın Resûlüdür. Benim seçilmiş kulumdur. Cefâ edici, hakkı kötüleyici değildir. Kaba değildir. Kelbiden menkûldür: Sözde ve kalb fi’linde kaba değildir. Sokaklarda bağırıcı değildir. Kötülüğe kötülükle karşılık verici değildir. Fekat afv edicidir. Merhametlidir. Doğum yeri Mekkedir. Hicret yeri Tayyibe [Medîne]dir. Mülkü Şâmdır.

Halhâlî “rahimehullahü teâlâ” demişdir ki, mülkden murâd nübüvvet ve dindir. Ya’nî dîni bütün beldelere yayılır. Şâm ehli Resûlullaha önce tâbi’ olmakda ve kâfirlere gâlib olmakda öncedir. Kâfirler onun üzerine gâlib olmakdan emîn olmadı. Ümmeti çok hamd edicidirler. Allahü teâlâ hazretlerine gizli âşikâr her yerde hamd ederler. Yüksek yerlerde tekbîr getirirler. Allahü teâlâ hazretlerinin azamet ve kudretinde hayretde kalırlar. Şemse [güneşe] râidirler. [Râi: koruyan, çoban demekdir.] **(Mefâtih)** kitâbının sâhibi demişdir ki; ru’ât, râinin cemi’dir. Güneşi gözetliyenlerden murâd, o kimselerdir ki, nemâz vaktlerini hıfz ederler. Şemsin [güneşin] doğuşu ile ve batışı ve seyrine [hareketine]

bakarak, nemâz vaktini bilirler. Nemâzları vaktinde kılarlar. Bedenlerinde; diz ile topuk arasındaki kısma kadar izâr bağlarlar. Bedenlerinin etrâfını, yüzlerini ve kulaklarını, başlarını ve ayaklarını yıkayarak abdest alırlar. Müezzinleri, yüksek yerlerde ezân okur. Muhârebedeki safları ile nemâzdaki safları aynıdır.

Tayyibî "rahimehullah" demişdir: Teşbîh olundu. Cemâ'at ile nemâzda olan saflar, nefs-i emmâre ile ve şeytân ile mücâhede sebebi ile olduğundan, din düşmanları ile muhârebe ve mücâhede saflarına benzer şeklinde ta'bîr buyurdular. Bu açıklamadan ötürü bunlardan her benziyen ve benzetilen olabilir. Belki salât safının zikrini sona almakla, benzetilen yapılması tercîh edilmişdir. Çünki, nemâz safındaki cihâd, (Cihâd-ı ekber)dir. Onların sesi, Tesbîh ve tehlîl, kırâet-i Kur'ân-ı azîm ve zikr okumakla bal arısının sesi gibidir.

23– Sûre-i Enbiyânın sonunda [105.ci âyet-i kerîmesinde meâlen], **(Biz Tevrâtdan sonra, Dâvüdün Zebûrunda yazdık ki, arz-ı Cennete benim sâlih kullarım vâris olur!)** buyurulmakdadır. Bu âyet-i kerîmenin tefsîrinde Muhyissünne İmâm-ı Begavî "rahimehullah" hazretleri **(Me'âlimüt-tenzîl)** kitâbında buyurmuşdur: Sa'îd bin Cübeyr "radıyallahü teâlâ anh" ve Mücâhid "rahimehullah" buyurmuşlar ki, Zebûr, gökden indirilen kitâblardandır. Zikr, ümm-ül kitâbdır; Allahü teâlâ hazretlerinin katındadır. (Bundan sonra onun zikri levh-i mahfûzda yazıldı) demekdir. Şübhesiz ki, yeryüzü sâlih kullara mîrâs bırakılır. Mücâhid dedi ki, ümmet-i Muhammed vârisdirler. Delîli, Allahü teâlâ kavl-i şerîfinde [Zümer sûresi 74.cü âyetinde meâlen], **(Allahü teâlâya hamd olsun ki, bize va'dini yerine getirdi. Bizi arza** [Cennete] **vâris kıldı!)** buyurmuşdur.

İbni Abbâs "radıyallahü anhümâ" buyurdu: Murâd odur ki, kâfirlerin hâkim oldukları toprakları müslimânlar alır. Bu, Allahü teâlâ ve tekaddes hazretlerinin dîninin izhârı ile ve müslimânların i'zâzı ile bildirilmiş olur. Denildi ki, arzdan, arz-ı Mukaddeseyi irâde [kasd] etdi. "Muhakkak ki, bu Kur'ânda (Belâg) vardır. Buradaki (Belâg) maksûda kavuşmak demekdir. Ya'nî her kim ki, Kur'ân-ı azîme ittibâ' eder ve onunla amel eder, umduğu sevâba [karşılığa] kavuşur. Denildi ki, belâgan, ya'nî kifâye vardır ve denilir ki, bu şeyde belâg ve belîge vardır, deriz. Ya'nî kifâye vardır. Kur'ân-ı azîm ise Cennet azığıdır.

Misâfirin belâgı gibi. İbâdet edenlerden maksad ise, o mü'minler ki, Allahü teâlâya ibâdet edenlerdir. İbni Abbâs "radıyallahü teâlâ anhümâ", (âlimler) olarak açıkladı. Ka'b-ül ahbâr ise, ümmet-i Muhammedin, beş vakt nemâz kılanları ve oruc tutanlarıdır, diye açıkladı.

24– Bir fârisî risâleden terceme olunmuşdur: Hazret-i Süleymân "alâ nebiyyinâ aleyhissalâtü vesselâm" bir gün, deniz kenârında oturmuşlar idi. Bir karıncanın geldiğini gördü. Ağzında bir yeşil yaprak tutardı. Deniz kenârına ulaşdı. Sudan bir kurbağa çıkdı. O yaprağı karıncadan alıp, denize döndü. Karınca geri döndü. Karıncadan sordular ki, bunun hikmeti nedir. Karınca cevâb verdi ki, bu deryânın ortasında, Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretleri bir taş halk etmişdir. O taşın arasında [içinde] bir kurdcağız [böcek] halk etmişdir. Beni onun rızkına sebeb etmişdir. Ben her gün o nesneyi, ona yetecek kadar rızkı getiririm. Deniz kenârına ulaşdırırım. Allahü teâlâ hazretlerinin, kurbağa sûretinde yaratdığı bir meleği o rızkı benden alır, o kurdcağıza [böceğe] verir. O böcek, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin kudreti ile, fasîh dil ile söyler ki; Sübhânallah ki, beni halk etdi, deniz ortasında ve taş arasında bana mekân verdi. Benim rızkımı unutmadı. İlâhî, ümmet-i Muhammedi ümîdsiz etme!

25– (Mesâbîh)de, Kitâb ve sünnete sıkı sarılmak bâbının hasen hadîsler kısmında, Bilâl bin Hâris-el Müzenî "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden rivâyet edilmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: **(Bir kimse, benim terk edilmiş veyâ unutulmuş sünnetlerimden bir sünnetimi, meselâ cemâ'at ile nemâz kılmak gibi, bayram nemâzı gibi, Kur'ân-ı azîm-üş-şânı kırâ'et etmek gibi ve ilm tahsîli gibi, ihyâ etse, kendi amel etmekle, yâ ondan yana tergîb ile muhakkak o kimseye, onunla amel edenlerin ecri kadar onların ecrlerinden bir şey noksan olmaksızın, ecr verilir. Bir kimse, bid'at, dalâlet ihdâs etse** [çıkarsa] **ki, Allahü tebâreke ve teâlâ ve Resûlü ona râzı olmaz.)**

Bid'at iki nev'dir. Biri hasenedir. İmâmların ihdâs etdikleri âdet-i hasenedir. Meselâ minâre gibi. Birisi seyyiedir. İmâmların inkâr etdikleri bid'atlerdir. Kabr üzerine binâ etmek gibi. Bid'ati ihdâs eden kimsenin üzerine, onunla amel edenlerin günâhları da yüklenir ve onların günâhından bir şeyi eksilmez.

[**(Fâideli Bilgiler)** kitâbının 164.cü ve 408.ci sahîfelerinde **(Bid'at)** hakkında ma'lûmât vardır. Lütfen oradan okuyunuz!]

26– Yine o bâbın hasen hadîsler kısmında, Ebû Hüreyre "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden rivâyet edilmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: **(Siz öyle bir zemânda geldiniz ki, Allahü teâlânın emrlerinden onda dokuzunu yapıp, birini yapmazsanız helâk olursunuz! Cehenneme gidersiniz! Bir zemân gelecek ki, o zemânın mü'minleri, emrlerin birini yapabilip, dokuzunu bıraksalar, Cehennemden kurtulurlar! O zemânda îmânı olanlara müjdeler olsun!)**

Türpüştî "rahimehullahü teâlâ" beyân etmiş ki, bu kavli sarf etmek, bütün emrler için câiz değildir. [Ya'nî emr olunanların hepsi için değildir.] Zîrâ muhakkak biz biliriz, dînin aslında bildirildiği gibi öyle emrler vardır ki, mü'minlerden hiçbir ferd onu terk edemez. Onu ihmâl etmek için özr makbûl olmaz. O farzlar kendisini ilgilendirir. Bunlardan mu'âf olamaz. Bu hadîs-i şerîf, emr-i ma'rûf ve nehy-i münker içindir. Ya'nî, muhakkak siz bir zemândasınız ki, sizden biriniz, emr-i ma'rûf ve nehy-i münkerden emr olunanların onda birini terk etse helâk olur. Zîrâ muhakkak din kuvvetlenmiş, hak meydâna çıkmışdır. Dînin yardımcıları çokdur. Sizden biriniz ma'zûr olmaz. Gevşekliği özr olmaz. Fekat, fesâd zemânında, fitneler çoğaldığında Hak gizli olur. O zemân böyle değildir.

27– Yine **(Mesâbîh)** kitâbının ilm bölümünde, hasen hadîslerden biri, Ebû Hüreyre "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden rivâyet olunmuşdur. İmâm-ı Begavî buyurmuş ki, bize erişmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: **(Allahü teâlâ azze ve celle hazretleri, bu ümmet için, her yüz senenin başında bir müceddid gönderir. Bu dîni kuvvetlendirir!)** Ya'nî ilm azalsa, mübtedi'ler gâlib olsa [bid'at sâhibleri çoğalsa], Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri rabbânî ilm sâhibi âlime tevfîk verir ki, insanlara dînî ilmleri ta'lîm eder ve beyân eder. Böylece, sünnet bid'atden ayrılır. Dînin emrlerini hakkı ile yapanlar çoğalır. Bu, Allahü teâlâ hazretlerinin bu ümmete bir lutfudur.

28– Yine **(Mesâbîh-i şerîf)** kitâbının, Tahâret bölümünün, sahîh hadîsler kısmında, Ebû Hüreyre "radıyallahü teâlâ anh"

hazretlerinden rivâyet olunmuşdur. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Benim ümmetim, kıyâmet günü da’vet olunduklarında** [çağrıldıklarında]**, abdestin te’sîri ile, yüzleri, kol ve ayakları, beyâz ve nûrludur. Beyâzlığını çoğaltabilen çoğaltsın!)** Şârih [Mesâbîhi şerh eden] “rahimehullahü teâlâ” beyân etmişdir ki, da’vet olunurlar kavl-i şerîfinden murâd, ihtimâldir ki, ismlendirilmiş olmakdır. Ya’nî benim ümmetime, ey yüz, kol ve ayakları beyâz olanlar, Cennete dâhil olunuz, denilir. Demek olur ki, benim ümmetim, yüz, kol ve ayakları beyâz oldukları hâlde, Cennetden yana çağrılırlar.

(Müslim) kitâbını şerh eden “rahimehullahü teâlâ” demişdir ki, ba’zıları bu hadîs-i şerîf ile bunun üzerine istidlâl etmişdir ki, muhakkak abdest bu ümmetin hasâisindendir. Ba’zıları dediler ki, abdest bu ümmete mahsûs değildir. Abdest uzvlarının beyâz ve nûrlu olması bu ümmete mahsûsdur. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri, abdest aldıkdan sonra buyurmuşdur ki: **(Bu benim ve benden evvel gelen Peygamberlerin abdestidir!)** Bu hadîs-i şerîf za’îfdir. Sahîh olduğu takdîrde, Enbiyâ “alâ nebiyyinâ aleyhissalâtü vesselâm” hazretleri, kendileri abdest alıp, ümmetleri abdest almamış olma ihtimâli vardır, şeklinde cevâb verildi. Yine hadîs-i şerîfin akabinde, Ebû Hüreyre “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinden rivâyet olunmuşdur. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Mü’minin abdest suyu erişdiği yerine, hilye de erişir!)** Ya’nî nûr, abdest alınan uzv üzerine ulaşır. Hilye; nûr, beyâzlık demekdir.

29– Yine **(Mesâbîh-i şerîf)**de Savm [oruc] bölümünün, sahîh hadîsler kısmında, nakl olunmuşdur. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Bizim orucumuz ile ehl-i kitâbın orucu arasındaki fark, sahûr yemeğidir!) (Müslim)** kitâbını şerh eden “rahimehullah” beyân etmişdir ki, bizim savmımız ile ehl-i kitâbın savmının arasındaki fark sahûr yemeğidir. Zîrâ onlar sahûra kalkmazlar ve bizde sahûr müstehâbdır. (Ekletül seharî), sahûr yimeğe derler. (Gudve) ve (aşve), yinilen şey çok da olsa sabâh ve akşam yemeğidir. Hemzenin ötüresi ile ükleten okunursa, bir lokma anlamına gelir. (Ekle) kelimesinin başındaki hemze fethalıdır. Ya’nî (Ekleten) diye okunur. Bir kerre yemek demekdir. Kâdî “rahimehullah” bu

hadîs-i şerîfdeki (ekleten] kelimesini; (ükleten) diye okumuş, böyle olduğunu söylemişdir. Doğru olanı fetha ile (ekleten) şeklinde okunmasıdır. Zîrâ, burada maksad odur.

(Mefâtih) sâhibi "rahimehullah" beyân etmiş ki, yimek, içmek ve cimâ', benî İsrâîl üzerine, orucları gecelerinde uyudukdan sonra harâm idi; onlara câiz değildi. Onlara akşam uyuyuncaya kadar câiz idi. İslâmiyyetin başlangıcında da böyle idi. Sonra Allahü teâlâ ve tekaddes hazretleri fecre kadar yimek, içmek ve cimâ'a izn verdi.

30– Yine **(Mesâbîh)**in Kur'ân-ı kerîmin fazîletleri bölümünün hasen hadîsler kısmında rivâyet edilmişdir. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: **(Allahü teâlâ ve tekaddes hazretleri, arzı ve semâvatı yaratmazdan bin sene evvel, Tâhâ ve Yasîn sûrelerini meleklere okudu. Ya'nî ma'nâlarını ilhâm etdi. Ne vakt ki melekler Kur'ân-ı azîm-üş-şânı işitdiler, dediler, ne güzel bir hayâtdır ki, Tûbâ ağacı o ümmet için olsun ki, bu Kur'ân-ı azîm onların üzerine nâzil olur; bu Kur'ân-ı hakîmi yüklenen kalblere ve okuyan dillere müjdeler olsun!)**

31– (Mesâbîh)de aynı faslın hasen hadîsler kısmında, Ubeyy bin Ka'b "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden rivâyet olunmuşdur. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: **(Ben ümmî bir ümmet üzerine gönderildim!)** **(Mefâtih)** kitâbının sâhibi beyân etmiş [açıklamışdır]ki, ümmî lügatde mensûbdur. Arablarda okuma ve yazma bilmiyendir. Her kim ki, okumak ve yazmak bilmez, o kimselere denir. Ya'nî anadan doğduğu hâl üzere kalmışdır. Onlardan ba'zısı kadın, ba'zısı ihtiyâr erkek, ba'zısı çocukdur, ya'nî küçükdür. Ba'zı kişiler aslâ okumamışdır. **(Mefâtih)** kitâbının sahîbi demişdir. Eğer bir kırâet üzere okusam, ümmet okumağa kâdir olmazlar. Zîrâ insanlardan birkaç kimsenin dili bir tarafa mâildir. Anlatmağa kâdir olmaz. O kimsenin dili idgâma mâildir. O kimse ki, dili, izhâra mâildir. Bunların gayri gibi.

Cebrâîl aleyhisselâm buyurdu: Yâ Muhammed! Muhakkak Kur'ân-ı kerîm yedi harf üzerine nâzil oldu. Bir rivâyetde buyurdu, bu harflerden herbiri şifâ vericidir. Ya'nî bunlardan her biri kırâet eden kârîlerin sadr [göğüs]larına, illetlerine, hastalık-

larına şifâ verir. Murâdları hâsıl olur. [Hadîs-i şerîfde buyuruldu: **(Önce inen kitâblar, bir harf, ya'nî kelime idi ve birşeyi bildirirlerdi. Kur'ân-ı kerîm yedi harf üzerine nâzil oldu. Yedi şey bildirmekdedir. Zecr** (yasak)**, Emr, Halâl, Harâm, Muhkem** (açık bildirilenler)**, müteşâbîh** (açıkca anlaşılamıyan) **ve misâller. Bunlardan, halâli halâl biliniz! Harâmı harâm biliniz! Emr edilenleri yapınız! Yasak edilenlerden sakınınız! Misâl ve hikâye olanlardan ibret alınız! Muhkem olanlara uyunuz. Müteşâbîh olanlara inanınız. Bunlara inandık. Hepsini Rabbimiz bildirmişdir, deyiniz!) (Kıyâmet ve Âhıret)** kitâbı 184.cü sahîfeye bakınız!]

(Mefâtih) kitâbının sâhibi bu vechle beyân etmişdir. Ba'zı şârihler demişlerdir ki, (Kâfiye kelimesi, ecrde) Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretlerinin sıdkına hüccet olmakda mu'cize olduğu içindir.

32– Yine **(Mesâbîh)**de, De'avât [düâlar] bölümünün, sahîh hadîsler sonunda, Ebû Hüreyre "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden rivâyet olunmuşdur. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: **(Her nebî için bir da'vet-i müstecâbe vardır.** [Her Peygamberin bir düâsı kabûl olundu.] **Her Peygamber düâsının kabûl olunması için acele etdi. Peygamberler** "alâ nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselâm"**, Allahü tebâreke ve teâlâya, ümmetleri üzerine denizde boğulmaları, suda gark olmaları, zelzele, sayha, taş atılması, kötü şekle girmek ve yere batması gibi; felâketleri için düâ etdiler. Ben düâmı; ümmetim üzerine şefâ'at etmek için sakladım. Allahü teâlâya şirk koşmadan ölmüş olan kimseye, benim şefâ'atimi Allahü teâlâ kabûl eder.)**

(Müslim) hadîs kitâbını şerh eden demişdir ki, inşâallah buyurdukları, temennî ve teberrük içindir. Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretlerinin şu emr-i şerîfine imtisâlen buyurdu: **(Yârın ben şu işi yaparım demeyin, inşâallah yaparım deyin.)** [Kehf sûresi 23.cü âyet-i kerîme meâlî.] Ba'zı şârihler buyurmuşlar ki, bu hadîs-i şerîfde, mü'minlerin âsîlerinin Cehennemde sonsuz kalmıyacaklarına delîl vardır. Zîrâ, şefâ'at hastalığa ilâc gibidir. İlâc, rûh sâhibi olan diri kimseye şifâ verir. Îmân rûh gibidir. Günâh hastalık gibidir. Şirk, Allahü teâlâ muhâfaza etsin, rûhsuz meyyit gibidir. Mâdem rûh vardır. İlâc fâide verir. Rûh çık-

dıkdan sonra ilâc da fâidesiz kalır.

33– Yine **(Mesâbîh)**de; Tesbîh, tahmîd, tehlîlin sevâbı bâbında bildirilen hasen hadîs-i şerîflerde; Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri buyurdular ki: **(Mi’râc gecesi, İbrâhîm aleyhisselâm ile karşılaşdım. Bana dedi, yâ Muhammed! Benden, ümmetine selâm söyle! Onlara haber ver ki, muhakkak Cennetin toprağı tayyibdir. Suyu tatlıdır. Zemîni düz ve ağaçsız olduğundan, oraya dikilen fidanın, Sübhânallahi velhamdülillâhi ve lâ ilâhe illallahü vallahü ekber olduğunu haber ver.)** Türpüştî “rahimehullahü teâlâ” demiş ki, fidan tayyib (temiz) toprakda yetişir. Tatlı su ile gelişir. Ekinin iyisi düz ve ağaçsız arazîde olur. Bu kelimeleri söyliyen Cennete vârîs olur, buyurulmuşdur. Cennetde ağaç dikmek için uğraşmak boşa gitmez. Zîrâ oradaki ekinin telef olması, çabuk çürümesi yokdur.

34– Yine **(Mesâbîh)**de, Hesâb, kısâs ve Mîzân bâbında, hasen hadîs olarak bildiriliyor. Ebû Emâme “radıyallahü teâlâ anh” hazretlerinden rivâyet olunmuşdur. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinden işitdim. Buyurdular ki: **(Rabbim bana ümmetimden yetmiş bin kimseyi, hesâb ve azâb olunmadan Cennete dâhil etmeği va’d etdi. Bunlardan her bin ile yetmiş bin kişi dahî ve Rabbimin avuçları ile üç avuç mikdârı kimseler Cennete girer!) (Müslim)** kitâbını şerh eden demişdir ki, (avuç, avuç) kavl-i şerîfinden murâd, ümmetin Cennete çok gireceğinden, mübâlagadır. Yoksa avuç ve ölçü Allahü teâlâ için yokdur. Allahü teâlâ mahlûklara âid şeylerden münezzehdir, uzakdır. Buradaki mübâlagadan maksad, hadsiz ve hudûdsuzdur. Bu ümmetden hesâb ve azâb görmeden Cennete girenlerin çok olduğu bildirilmekdedir. Fekat bu, Allahü teâlânın rahmet deryâsının genişliğine nisbeten bir avuç buğday menzilesindedir.

35– Yine **(Mesâbîh)**de, o hadîs-i şerîf yazıldıkdan sonra, bir hadîs-i şerîf rivâyet olunmuşdur. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdular ki: **(Muhakkak ki, Allahü teâlâ kıyâmet günü insanlar arasından ümmetimden birini seçer. Onun için, herbirinin uzunluğu gözün görebildiği yere kadar olan doksan dokuz amel defteri neşr eder** [ortaya çıkarır, açar]**.)** (Eserîden nakl edilmişdir ki, bu her amel defterinin genişliği ve uzunluğu, insanın gözünün görebildiği yere kadardır.) Sonra,

Allahü teâlâ o kimseye, ([bu amel defterinde] yazılı olanlardan bir şeyi inkâr edebilir misin. Sana benim Hafazâ meleklerim zulm etdiler mi, diye sorar. O kimse der ki; hâyır yâ Rabbî! Sonra Allahü teâlâ hazretleri buyurur ki; senin için bir özr var mıdır. O kul; hâyır yâ Rabbî, der. Allahü teâlâ ve tekaddes hazretleri buyurur ki; Evet muhakkak ki, bizim indimizde senin için bir hasene vardır. Bugün aslâ sana zulm edilmez. Sonra Allahü teâlâ, üzerinde "Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve Resûlüh" yazılı olan bir kâğıd çıkarır. O kimseye; terâzîni hâzırla buyurur. O kul, yâ Rabbî, bu amel defterlerinin yanında bu kâğıdın ağırlığı ne olur ki, der. Allahü teâlâ buyurur ki, bugün sana aslâ zulm olunmaz.) Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri sözlerine devâmla buyurdular ki; (Sonra amel defterleri bir kefeye, o kâğıd bir kefeye konur. Amel defteri hafîf, o kâğıd ağır gelir.) Allahü teâlânın tevhîdini bildiren kelime-i tevhîd karşısında ma'siyyetden hiçbir şey ağır gelemez. Bilâkis kelime-i tevhîd bütün ma'siyyetler karşısında ağır gelir.

36– Yine **(Mesâbîh)** kitâbının Kur'ân-ı kerîmin fazîletleri bölümünün hasen hadîsler faslının evvelinde, Ebû Sa'îd-il Hudrî "radıyallahü teâlâ anh" hazretlerinden rivâyet edilmişdir. Buyurdu ki; ben muhâcirlerin fakîrlerinden bir cemâ'at ile oturuyordum. Ba'zılarının üzerini elbiseleri örtmediği için, birbirlerini siper ederler idi. Bir kâri' yanımızda Kur'ân-ı kerîm okuyordu. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" o sırada gelip, yanımızda durdu. O kâri' sükût etdi [susdu]. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" selâm verdi. Sonra buyurdu: **(Siz ne işlersiniz** [ne yapıyorsunuz]**)**. Biz dedik ki, (Kitâbullahı dinliyorduk.) Buyurdu ki: **(Allahü teâlâya hamd olsun ki, ümmetimden berâber bulunmağa emr olunduğum kimseler kıldı.)**

(Mefâtih) kitâbının sâhibi beyân etmişdir. Allahü teâlâya hamd olsun ki, ümmetimden sâlihler, fakîrler ve kendine yakın kıldığı bir zümre yaratdı. Onları kendine çok yakın kılması sebebiyle bana onlarla birlikde bulunmaya sabr etmemi emr etdi. [Kehf sûresi 28.ci âyetinde meâlen] **(Sabâh akşam Rablerinin rızâsını dileyerek, Ona yalvaranlarla berâber sen de sabr et. Dünyâ hayâtının güzelliklerini isteyerek, gözlerini o kimselerden ayırma. Bizi anmakdan gâfil kıldığımız ve işinde aşırı gide-**

rek hevesine uyan kimseye uyma) buyurdu. Bu âyet-i kerîmedeki sabr, habs (hâkim olmak) demekdir. **"Sabâh akşam Rablerinin rızâsını dilerler"** buyurulmasını müfessîrler, Onlar Kur'ân-ı kerîmi ve ahkâm-ı islâmiyyeyi sabâh ve akşam senden öğrenirler demekdir, diye tefsîr etmişlerdir. Âyet-i kerîmede **"Onun vechini isterler"** buyurulmasını ise, (Onlar Allahü teâlânın rızâsını taleb ederler) diye tefsîr etmişlerdir. **"Gözlerini onlardan çevirme"** buyurulmasını da, gözlerini, bakışlarını onlardan çevirip, zenginler tarafına bakma, diye tefsîr etmişlerdir.

BÜYÜK ÂLİMLER
(Silsile-i aliyye)[1]

Nebî, Sıddîk ve Selmân, Kâsım, Ca'fer, Bistâmî,
irfân kaynağı oldu, Ebül-Hasen Harkânî.

Ebû Alî Fârmedî geldi sonra bu meydâna,
çok Velî yetişdirdi, hem Yûsüf-i Hemedânî.

Abdülhâlık Goncdüvânî, ma'rifetler semâsında,
dünyâyı aydınlatdı, hem Ârif-i Rîvegerî.

Mâverâ-ün-nehr ili, Tûr-i Sînâ gibi oldu,
nûrlandıranlardan biri, Mahmûd-i İncirfagnevî.

Alî Râmîtenîdir Azîzân ve pîr-i Nessâc,
çok kerâmet gösterdi, Muhammed Bâbâ Semmâsî.

Seyyid Emîr Gilâl de, ilm deryâsında sadef,
andan meydâna geldi, Behâüddîn-i Buhârî.

Alâ'üddîn-i Attâr, zemânının kutbu idi,
Ya'kûb-ı Çerhîde oldu zâhir, envâr-ı rahmânî.

Ubeydüllah-i Ahrâr ve kâdî Muhammed Zâhid,
Dervîş Muhammed geldi ve Hâcegî Muhammed Emkenegî.

Bâkî billahdan gelen, nûrlara kendi de katıp,
binlerce kalb temizledi, imâm-ı Ahmed Rabbânî.

Urvet-ül-vüskâ Ma'sûm ve Seyfeddînle seyyid Nûr,
ve Mazherle Abdüllah, sonra Hâlid-i Bağdâdî.

Feyz verdiler bunlar da, sonra bu nûru Abdüllah,
Anadoluya yaydı, hem de Tâhâ-yı Hakkârî.

---

[1] 1- Bu şi'rin bir sûreti **(Se'âdet-i Ebediyye)** kitâbının 969.cu sahîfesinde mevcûddur. 2- Her ism hakkında geniş bilgi, **(Se'âdet-i Ebediyye)** sahîfe 1059 da başlıyan yazıda mevcûddur.

Hem seyyid-i Sâlih de, kardeşin yerini tutup,
fenâ-fillâha kavuşdu Sıbgatullâh-i Hîzânî.

Bu üç Velînin sohbetlerinde yükselip,
mürşid-i kâmil oldu, seyyid Fehîm-i Arvâsî.

Bu otuzdört Velînin kalbleri, bir ayna gibi,
yaydılar hep cihâna, envâr-ı Resûlillâhi.

Bütün bu nûrlar en son, toplandı bir hazînede,
ismi bu hazînenin: Abdülhakîm-i Arvâsî.

Gelince kalblere müceddid-i elfin feyzi,
yetişdi her yerde birer hakîkî Velî.

Bu hâli görünce mason ile yehûdî,
müslimânlara saldırdı, canavar gibi.

Bu hücûmları, islâmı yok etmek içindi,
bunu haber veriyor, Mâide sûresi.

Hem bu sûre, islâma müşrikler saldıracak diyor,
masonların müşrik olduklarını haber veriyor.

Meşhûr yalanları ile aldatıp câhilleri,
Ehl-i sünnetden ayırdılar, binlerce müslimânı.

Hücûmlardan korunur, (Âyet-el kürsî) okuyan,
hıfz-ı ilâhîde olur, (istigfâr düâsı) okuyan.[1]

Resûlullah buyurdu ki, *(Âhıretde azâb görmez,*
*dünyâ işlerinde, bana tâbi' olan)****.***

Se'âdete kavuşamaz, önderi şeytân olan!
dostlar, ahbâblar kaldı mı, ne oldu anan baban?

Bir hocamız, mason olmuş, dîne çatdı hiç durmadan,
ingiliz diploması var, lâkin, kafası bomboş nâdân.

Güler yüzle, tatlı dille, bol numara vermekle,
arkadaşlarımı aldatdı, yalan sözlerle hemân.

Îmânım var diyor, her bozuk inanan,
Ehl-i sünnetdedir, iyi bil, hakîkî îmân!

Çok şükr islâm âlimi gördüm, sözleri ilm ve irfân,
dedi ki, (aldatılamaz, fen dersleri okuyan!)

Dînimi ondan öğrendim, rûhu olsun şâdümân!
Avrupa, hem Amerika, kısacası bütün cihân.

---

[1] İstigfâr düâsı, **(Estagfirullahel'azîm, ellezî lâ ilâhe illâ huv elhayyel kayyûme ve etûbü ileyh)**dir. İstigfâr, (Estagfirullah)dır. Ma'nâsı, (Beni afv et Allahım)dır. Urvet-ül vüskâ Ma'sûm-ı Müceddidî, beş vakt nemâzdan sonra, üç kerre istigfâr düâsı ve 67 kerre istigfâr okurdu ve yüzkırkbin talebesine okumasını emr ederdi.

Dinleri bozuk ise de, diyorlar vardır Nîrân!
kâfirler yanacak, kurtulur ancak iyi insan!

İyi insan olmak için, Muhammed aleyhisselâma inan,
Cehenneme girmeyecek, bu son Peygambere uyan.

Târîhi dikkat ile oku, ey körpecik Nev-civân!
mala, makâma aldananın sonu olmuş âh, figân.

Aman yâ Rabbî, el-aman! Garîb oldu âhır zemân!
İslâmiyyet unutuldu, moda oldu harâm, yalan!

Pârisde, Profesör olunca, Resûlullaha çatan,
Hamîdullah kurtulamaz, ebedî azâbdan.

(Fâideli Bilgiler) ***kitâbı, sözlerini yazıyor,***
Çok alçak olduğunu anlar, bunları okuyan.

Seyyid Kutb denilen bir ahmak da, kendini müctehid zan ediyor,
Mahv olur, doğru sanarak, sözlerine aldanan.

Ömür geçer, herşey biter, kâfirlerin gideceği mekân.
karanlık bir çukurdur, arkadaş olur yılan, çiyan,

Hak teâlâ, bu vatanı pek kıymetlendirdi,
toprağının çok yerine mü'minler secde etdi.

Bu topraklardan gelen, ecdâdımızın seslerini duyan,
anlar ki, Cennete kavuşur, Muhammed aleyhisselâma uyan.

Yâ Rabbî! Bu vatanı koruyan kumandanlara yardım et,
bu millete hizmet etmeği, herbirine nasîb et.

Mü'minlere hizmet, çok büyük ni'metdir,
bu ni'mete kavuşanın gideceği yer Cennetdir.

Müslimânın kabri, Cennet bağçesi olur,
bu ni'mete kavuşamaz, mü'minin kalbini kıran.

Vandan gelen bir Velî İstanbulda, senelerce,
bunları hep söyledi, yerleşdi hakîkî îmân.

Ankaranın toprağı, binüçyüzaltmışikide,
cem'i zıddeyn yaparak, şâd oldu Hâcı Bayram.

Düâ edeceğin zemân, Silsileyi oku hemân!
Sâlihleri söyleyince, yağar rahmet-i Rahmân!

Selâm olsun, düâ olsun, bu yazardan dâimâ,
Silsile-i aliyyenin ervâhına yâ Sübhân!

Sonra, bir Fâtiha ile istigfâr düâsı okuyup, sevâbını Muhammed aleyhisselâmın mubârek rûhuna ve Enbiyânın ve Evliyânın ve Silsile-i aliyyenin ve Âbâ ve Ecdâdının ervâhına hediyye ve nûrlu kalblerine ilticâ etmelidir.

1960 Erzincan.